Kitab Injil

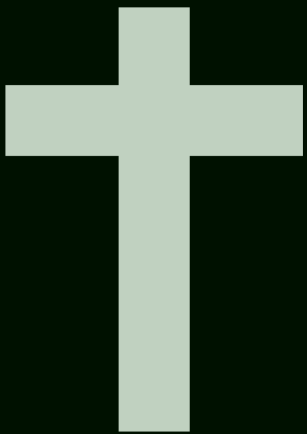

Sama, Pangutaran: Kitab Injil (New Testament)

Kitab Injil

Sama, Pangutaran: Kitab Injil (New Testament)

copyright © 1994 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Sama, Pangutaran)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022
2151cb29-f3ad-5b77-a81f-9337cdca0c86

Contents

Matiyu 1
Markus 67
Lukas 109
Yahiya 179
Hinangan 228
Roma 291
1 Kurintu 321
2 Kurintu 350
Galatiya 369
Epesos 380
Pilipi 390
Kolossa 397
1 Tessaloneka 404
2 Tessaloneka 410
1 Timuti 414
2 Timuti 423
Titus 429
Pilimun 433
Hebrani 435
Ya'kub 457
1 Petros 465
2 Petros 473
1 Yahiya 478
2 Yahiya 485
3 Yahiya 486
Judas 487
Pamabukisan 490

Lapal hap pasal si Isa Almasi
JURAN BAYI SIYULAT UK SI MATIYU

Pahati pasal juran itu

Ma waktu bayi maitu si Isa ma dunya itu, in kalahatan bangsa Yahudi bayi ma pag'ntanan bangsa Roma, bo' bangsa Yahudi bayi kapagagihan uk Sultan Mahatinggi, iya Sultan Roma, maka uk gubnul bayi pibōtang uk Sultan. Hangkan na mahi' manga sundalu Roma bayi ma kalohahan lahat Yahudiya.

Jari kasigpitan bangsa Yahudi itu sabab siyoho' sigam mayad sukay subay ni parinta Roma, iya ngantan lahat sigam. Iya siyoho' magkallo' sukay ian bangsa Yahudi du, suga' landu' sigam kibansihan uk manga Yahudi kasehean, kaisa ma sabab maghinang ma bangsa Roma, karuwa na, ma sabab pilabi uk sigam ngamu' sukay, bo' ma sigam labi na.

Si Matiyu itu bayi dakayo' min aa magkallo' sukay ian. Suga' makake peen iya ma si Isa, linganan iya uk si Isa me' ma iya. Magtuwi libbahan uk na hinang na ian bo' iya me' ma si Isa. Tahinang na iya dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa, iya tapene' uk si Isa magbe' maka iya magnasihat lapal na.

Iya tasulat uk si Matiyu itu bayi siyulatan uk na ni pagkahi na Yahudi, bo' supaya katauhan sigam pasal pamandu' si Isa maka pasal kahinangan na. Pipasti' uk na ni sigam in si Isa, aa suwig ma lahat Nasaret, asal Almasi, hati na aa bayi janji' uk Tuhan min masa awwal le'. Bayi tasulat asal uk si Musa maka uk kanabi-nabihan pasal si Almasi itu, in iya dakayo'-kayo' pene' uk Tuhan, pipaitu uk na ni dunya ngalappasan bangsa Yahudi, sampay mo sigam ni kasalamatan.

Manjari hiyōwat tōōd uk manga Yahudi ma waktu kapanuman Tuhan ma janji' na hi', bo' iyagaran uk sigam kalahil si Almasi. Hangkan ko' juran itu bayi siyulat uk si Matiyu bo' supaya kihagad uk bangsa Yahudi in si Isa itu Almasi du peen, iya tapene' uk Tuhan magnakura' ma sigam.

Pasal kapangkatan si Isa
(Lukas 3.23-38)

1 Iya na itu kapangkatan si Isa Almasi, panubu' si Daud iya panubu' si Ibrahim.

2-6a Min si Ibrahim sampay ni si Sultan Daud, iya na itu kapanubuan na: si Ibrahim ian bayi 'mma' si Isahak, bo' si Isahak ian 'mma' si Ya'kub. Si Ya'kub bayi 'mma' si Yuda maka manga danakan na. Iya Yuda bayi 'mma' si Peres maka si Sera, si Tamar bayi ina' sigam. Iya Peres bayi 'mma' si Hesdon, iya Hesdon bayi 'mma' si Aram. Iya Aram bayi 'mma' si Amminadab, iya Amminadab bayi 'mma' si Nasson. Iya Nasson bayi 'mma' si Salmon, iya Salmon bayi 'mma' si Bowas, ina' na bayi si Rahab. Si Bowas bayi 'mma' si Obed, ina' na bayi si Rut. Si Obed bayi 'mma' si Jesse. Iya Jesse bayi 'mma' si Sultan Daud.

6b-11 Salaitu panubu' min si Daud sampay ni waktu pamakalloan bangsa Israil pahi' ni lahat Babilon: si Daud ian bayi 'mma' si Sulayman, ina' na bayi handa si Uriya. Si Sulayman bayi 'mma' si Robowam, iya Robowam bayi 'mma' si Abiya, iya Abiya bayi 'mma' si Asa. Iya Asa bayi 'mma' si Josapat, iya Josapat bayi 'mma' si Joram, iya Joram bayi 'mma' si Usiyas. Iya Usiyas bayi 'mma' si Jotam, iya Jotam bayi 'mma' si Ahas, iya Ahas bayi 'mma' si Hijikiya. Iya Hijikiya bayi 'mma' si Manasse, iya Manasse bayi

'mma' si Amon, iya Amon bayi 'mma' si Jusiya. Iya Jusiya bayi 'mma' si Jekoniya maka manga danakan na.

12-16 Salaitu isab panubu' min masa pamakalloan bangsa Israil ni lahat Babilon, sampay ni waktu kalahil si Isa: si Jekoniya bayi 'mma' si Salati, iya Salati bayi 'mma' si Sirubbabil. Iya Sirubbabil bayi 'mma' si Abiyud, iya Abiyud bayi 'mma' si Eliyakim, iya Eliyakim bayi 'mma' si Asor. Iya Asor bayi 'mma' si Sadok, iya Sadok bayi 'mma' si Akim, iya Akim bayi 'mma' si Eliyud. Iya Eliyud bayi 'mma' si Eleyasal, iya Eleyasal bayi 'mma' si Mattan, iya Mattan bayi 'mma' si Ya'kub. Iya Ya'kub bayi 'mma' si Yusup iya halla si Mariyam. Si Mariyam bayi ina' si Isa, iya iyōnan si Almasi.

17 Manjari niya' kapangkatan na sangpu' ka 'mpat min si Ibrahim sampay ni si Sultan Daud. Sangpu' isab ka 'mpat kapangkatan na min si Daud sampay ni waktu bayi pamakalloan manga aa Israil ni Babilon. Sangpu' ka 'mpat isab kapangkatan na minnihi' sampay ni waktu kapag-anak ma si Almasi.

Pasal kapag-anak ma si Isa
(Lukas 2.1-7)

18 Salaitu iya kalangnganan kapag-anak ma si Isa Almasi. Si Mariyam iya ina' si Isa bayi na makapagtunang asal maka si Yusup, suga' ma 'nsa' le' sigam bayi takawin, tasayu si Mariyam in iya ngiram na min kawasa Nyawa Sutsi.

19 Si Yusup, iya tunang na hi', aa adil asal. Hangkan na, kitauhan peen uk na in battōng na si Mariyam, baya' iya pabutas ma 'nsa' niya' makatau ma iya, sabab 'nsa' baya' muwanan si Mariyam kaiyaan.

20 Sabu peen si Yusup mikil-mikil pasal itu, niya' paluwas ma diyōm upi ni iya dakayo' malaikat min Tuhan. Uk malaikat, “O Yusup panubu' si Daud, daa kau hawal-hawal magdakayo' maka si Mariyam iyu, sabab min kawasa Nyawa Tuhan iya hangkan niya' bittōngan uk na.

21 Nganak du iya lalla, bo' si Isa iya pangōn nu iya sabab iya iya ngalappasan bangsa na du min karusahan sigam.”

22 Na, pitakka pakaradjaan itu kamemon bo' niya' katakkahan ma bayi tasulat ma diyōm kitab, iya bayi pilatun uk Tuhan ni kanabihan. Iya uk na,

23 “Niya' ian budjang ngiram, bo' iya nganak lalla,
Si Emmanuil iya pangōn ma iya.”
(Iya hati na “Emmanuil” itu, Tuhan pabōtang ma kitabi.)

24 Pagbati' si Yusup min upihan na bine' uk na panohoan malaikat, bo' hinda na si Mariyam.

25 Suga' 'nsa' sigam maghulid sataggōl 'nsa' le' mag-anak si Mariyam. Mag-anak peen anak lalla, iyōnan iya si Isa uk si Yusup.

2

Manga aa min sōbangan

1 Si Isa bayi iyanakan ma kalumaan Betlehem ma lahat Yahudiya, ma masa kapagsultan si Herod. 'Nsa' taggōl, niya' manga aa bayi min sōbangan takka pahi' ni Awrusalam. Manga aa itu asal ngadjian pasal manga bituun.

2 Pagtakka sigam ni Awrusalam magtuwi sigam tiyaw. Uk sigam, “Maingga na onde' bahu bayi iyanakan, iya giyanta' magsultan ma bangsa Yahudi? Tanda' kami bituun iya pandōga na paluwas min sōbangan, bo' tiya' kami paitu mudji iya.”

3 Pagtake itu uk Sultan Herod, magtuwi landu' sasaw pikilan na. Sampay
manga aa kamemon ma diyōm daira ian magkasasawan du isab.
4 Magpanohoan si Herod subay magtipun manga nakura' kaimaman
maka manga guru sara' agama. Uk na ma sigam, “Maingga kono'
panganakan Almasi?”
5 Uk manga aa ian, “Ma kalumaan Betlehem, ma lahat Yahudiya, sabab
salaitu iya bayi tasulat uk nabi ma diyōm Kitab. Uk na,
6 ‘Iya kalumaan Betlehem itu,
Mehe gaōsan na min kalumaan kasehean, iya bantug ma lahat Yahudiya,
Sabab niya' du palahil minnihi' dakayo' aa magnakura',
Bo' pignakuraan uk na manga aa ku bangsa Israil!’ ”
7 Puwas hi' manga lalla min sōbangan hi' bayi siyohoan uk Sultan Herod
subay magbissala maka iya ma 'nsa' niya' makatau. Tiyaw sigam uk na
bang umay waktu bayi paluwas bituun hi'. Makaba'-ba' peen manga aa
ian,
8 manjari sigam siyoho' pahi' ni Betlehem. Salaitu iya panohoan Sultan
ma sigam, uk na, “Pahi' kaam. Pehahun bi tōōd onde'-onde' ian. Bang iya
tapeha bi na, pahatihun bi aku supaya aku me' mudji ni iya.”
9-10 Ubus peen sigam bissalahan uk sultan, palanjal na sigam tudju ni
Betlehem. Ma labayan peen, tanda' uk sigam bituun iya bayi tanda'
uk sigam ma lahat sōbangan ian. Pag'nda' sigam, sakali landu' sigam
kiyōgan. In bituun ian, hi' parahu min sigam sampay taabut tōngōd
pabōtangan onde'. Ian na patōngōd min diyata' na.
11 Jari pasōd sigam ni diyōm luma' ian bo' iyampa tanda' uk sigam onde'
maka ina' na si Mariyam. Pasujud sigam mudji ni onde' ian. Piluwas uk
sigam iya bayi biyo pangahulmat ni onde'. Niya' bulawan, niya' kamanyan,
maka niya' pahamut iyōnan mira.
12 Puwas hi' biyandaan sigam uk Tuhan ma diyōm upihan sigam, 'nsa'
siyoho' pabayik ni si Herod. Manjari mowe' na sigam ni lahat sigam
palabay min daddōk saddi.

Kalahi di si Yusup tudju ni lahat Misil

13 Pagmowe' manga aa hi', niya' malaikat min Tuhan palahil ni si Yusup
ma diyōm upihan na. Uk na, “Punduk kau. Bohun onde' maka ina' na iyu
bo' kaam lahi ni lahat Misil. Mahi' le' kaam sataggōl kaam 'nsa' pakallo'
ku minnihi'. Iyu na si Herod meha onde' iyu piyatay.”
14 Magtuwi papunduk na si Yusup. Killo' uk na onde' maka ina' na hi'
bo' sigam lahi minnihi' tudju ni lahat Misil ma waktu sangōm.
15 Mahi' sigam pabōtang sampay matay na si Herod. Jari niya' du
katawwaan ma bayi bissala Tuhan, iya tasulat ma diyōm kitab uk si Nabi
Hoseya. Uk na, “Bayi soho' ku anak ku paluwas paitu min lahat Misil.”

Pamapatay manga onde'-onde'

16 Pagtau peen itu uk si Herod in iya bayi iyakkalan uk manga aa min
sōbangan ian, pasu' tōōd atay na. Magtuwi iya magpanohoan piyatay
manga onde'-onde' lalla kamemon ma Betlehem sampay ma kalumaan ma
katilibut na, sasuku ngumul duwan tahun sampay pareyo' le' minnihi'.
Bista uk si Herod waktu na min bayi pamatau iya uk manga aa min
sōbangan pasal waktu bayi kalahil bituun.
17 Minnihi' niya' katawwaan ma bayi tasulat uk si Nabi Irimiya, iya uk
na,
18 “Niya' lingōg take ma lahat Rama,
Lingōg aa magkarukkaan maka magtangisan.
Si Rakel nangisan manga anak na.

'Nsa' taparōhōng pagtangis na,
Sabab hi' piyatay anak na kamemon.”

Kapamowe' manga di si Yusup min lahat Misil

19 Ubus peen bayi matay si Herod, niya' isab malaikat min Tuhan bayi
paluwas ni diyōm upi si Yusup mahi' ni lahat Misil.
20 Uk malaikat, “Punduk kau. Bohun onde' iyu maka ina' na pabayik ni
lahat Israil, sabab hi' na bayi matay iya bayi baya' mapatay onde' iyu.”
21 Sakali papunduk si Yusup. Biyo uk na onde' maka ina' na pabayik ni
lahat Israil.
22 Pagtau peen uk si Yusup in si Arkilas iya paganti' min 'mma' na
si Herod magsultan ma lahat Yahudiya, tiyāw iya palahat. Siyoho' iya
pabayik ma diyōm upihan na, iya hangkan sigam pahi' tudju ni lahat Jalil,
23 bo' pabōtang sigam ma kalumaan iyōnan Nasaret. Jari niya' du
katawwaan ma bayi pigpalatun uk manga kanabihan pasal si Almasi. Uk
sigam, “Iyōnan du iya aa Nasaret.”

3

Pagnasihat si Yahiya Magpapandi
(Markus 1.1-8; Lukas 3.1-18; Yahiya 1.19-28)

1 Manjari ma waktu hi', takka si Yahiya Magpapandi pahi' ni lahat
Yahudiya magnasihat, pahi' ni jadjahan lahat iya 'nsa' agōn kalluman ayi-
ayi.
2 Uk nasihat na ni manga aa bayi patipun pay'an, “Pataikut kaam min
dusa bi sabab sikōt na waktu kapagparinta Tuhan ma kitabi.”
3 Si Yahiya itu bayi pigbissala ma awwal le' uk si Isaya. Uk na,
“Niya' aa ngalingan ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.
Salaitu pangalingan na, uk na, ‘Song na takka Panghu'.
Lanuin bi daddōk palabayan na.
Pabōntōlun bi palangnganan na.’ ”
Salaihi' bayi pagbissala uk si Isaya hi'.
4 Iya pasammek si Yahiya ian bu hayōp unta' bayi tinnun, maka dakayo'
sabitan kuwit sapi' pakambot ma hawakan na. Iya kiyakan na manga
ampan maka gula' buwani.
5 Sakali pahi' ni si Yahiya manga aa min daira Awrusalam maka aa
min kalohahan lahat Yahudiya, maka aa isab min manga kalumaan ma
katahaan sapa' Jordan.
6 Magpasabannal sigam pasal bayi dusa sigam, bo' piyandi sigam uk si
Yahiya ma diyōm sapa' Jordan hi'.
7 Suga' pag'nda' si Yahiya ma baanan aa Parisi maka aa Saddusi pay'an
ni iya mikipandi, uk na ni sigam, “Kaam iyu, addat bi sali' sapantun so
pangangakkal. Sayi baha' bayi ma'-ma' ma kaam in kaam subay papuwas
min mulka' Tuhan iya song patakka?
8 Bang kaam sabannal-bannal pataikut na min dusa bi, hinangun bi
hinang hap, palsaksian in addat bi pinda na.
9 Daa kaam magpikil in kaam 'nsa' miyulkaan ma sawukat kaam panubu'
si Ibrahim. Baan ta kaam, minsan min manga batu itu tahinang du
panubu' si Ibrahim uk Tuhan!
10 Kaam iyu sali' hantang manga kayu song tibbōng maka kapa, tōbtōb
min poon na. Sabab kayu kamemon 'nsa' hap buwa' na tibbōng du,
liyarukan ni diyōm api tiyutung.

11 Maka aku itu,” uk si Yahiya, “bohe' sadja iya pamandi ku ma kaam,
tanda' saksi' in kaam pataikut na min dusa bi. Suga' niya' paitu damuwi
min aku labi le' kawasa min aku. 'Nsa' aku tiyōp minsan sadja menten
tawumpa' na. Saddi bohan pamandi na ma kaam, hati na in iya mahōp
Nyawa Sutsi ni diyōm baran bi. Manga aa kasehean isab piyandi uk na
maka api.
12 Pikandi du uk na aa hap maka aa laat, sali' sapantun aa nahapan
payi. Iya payi na tiyawu' uk na ma diyōm pagtawuan na, bo' hapa na iya
tiyutung uk na ma api 'nsa' kapaddahan.”

Pamandi ma si Isa
(Markus 1.9-11; Lukas 3.21-22)

13 Jari itu, ma waktu hi', takka si Isa bayi min lahat Jalil pay'an ni sapa'
Jordan ian, bo' mikipandi ma si Yahiya.
14 Suga' 'nsa' baya' si Yahiya. Uk na ni si Isa, “Angay kau mikipandi ma
aku? Aku itu subay pandi nu!”
15 Suga' nambung si Isa, uk na, “Hinangun na buttihi', sabab patut du
bang be' ta panohoan Tuhan kamemon.” Jari siyulut uk si Yahiya si Isa.
16 Ubus peen si Isa bayi piyandi, pariyata' na iya min diyōm bohe'. Sakali
paukab langit, bo' tanda' na Nyawa Tuhan sali' dagbōs assang, pareyo'
minnihi' patapu' ma iya.
17 Niya' isab suwara halling min diyōm sulga'. Uk na hi', “Iya na itu anak
ku kalasahan ku, landu' makasulut atay ku.”

4

Kapanulay ma si Isa
(Markus 1.12-13; Lukas 4.1-13)

1 Manjari si Isa ian biyo uk Nyawa Tuhan ni lahat 'nsa' agōn kalluman
ayi-ayi, bo' siyasat iya uk nakura' sayitan may'an, kalu tabo magdusa.
2 'Nsa' si Isa bayi makakakan ayi-ayi ma diyōm 'mpatpu' bahangi. Puwas
hi' landu' iya giyōtas.
3 Jari pahi' ni iya nakura' sayitan. Uk na, “Bang kau sabannal-bannal
Anak Tuhan, sohoun manga batu itu papinda ni tinapay.”
4 Suga' nambung si Isa, uk na, “Tasulat asal ma diyōm kitab, iya uk na
hi', ''Nsa' kiyakan baran sadja iya makakaallum ma manusiya', sampay
lapal kamemon iya bissala uk Tuhan.’ ”
5 Puwas hi' biyo si Isa uk nakura' sayitan ni daira Awrusalam, iya iyōnan
Daira Mahasutsi, bo' pitōngōd iya ma puntuk langgal mehe mahi'.
6 Uk sayitan hi', “Bang kau iya bannal Anak Tuhan pakuppa kau
minniyu, sabab tasulat asal ma diyōm kitab, iya uk na, ‘Siyoho' uk Tuhan
manga malaikat na nganjagahan kau. Tiyayak kau uk sigam bo' 'nsa'
makahantak nayi' nu ni batu.’ ”
7 Halling si Isa, “Bayi na isab tasulat salaitu, ‘Daa sulayin bi kawasa
Tuhan iya Panghu' bi.’ ”
8 Puwas hi' biyo si Isa uk nakura' sayitan ni diyata' bud langkaw tōōd,
bo' iyampa pindaan lahat kamemon ma kalohahan dunya, maka kawasa
manga aa iya mangantan kalahat-lahatan ian.
9 Uk nakura' sayitan ni si Isa, “Bang kau pasujud ma aku mudji,
pamuwan ku ian kamemon ma kau.”
10 Iya sambung si Isa ni iya, “Pakallo' kau, sayitan! Sabab asal tasulat ma
diyōm kitab, uk na, ‘Panghu' bi Tuhan sadja iya subay pudji bi. Tunggal
iya paghinangan bi!’ ”

11 Puwas hi' pakallo' nakura' sayitan min si Isa, bo' niya' manga malaikat
paluwas pay'an ni si Isa hi' ngadjalan iya.

Tiyagnaan uk si Isa hinang na ma lahat Jalil
(Markus 1.14-15; Lukas 4.14-15)

12 Manjari pagtake uk si Isa in si Yahiya Magpapandi bayi na tajil, pahi'
iya ni lahat Jalil.
13 'Nsa' iya bayi pahanti' ma kalumaan Nasaret, suga' palanjal iya pahi'
ni daira Kapirnaum, iya ma bihing danaw Jalil, bo' pabōtang iya may'an.
Ian asal Kapirnaum ma jadjahan lahat Sibulun maka Naptali.
14 Jari niya' katawwaan ma bayi tasulat uk si Isaya, iya uk na,
15 “Lahat Sibulun maka lahat Naptali,
Iya ma ōtan sapa' Jordan maka tahik saddōpan,
Lahat iyōnan lahat Jalil, lahat kalamuran manga bangsa 'nsa' Yahudi.
16 In manga aa na bayi hantang pabōtang ma diyōm kalindōman,
makanda' du kasawahan landu' sahaya.
Manga aa bayi kalōkōban uk kamatay,
Tawwa' du karantaan.”
17 Puwas minnihi' nagna' si Isa magnasihat lapal na. Uk na, “Tayikutin
bi na dusa bi sabab sikōt na waktu kapagparinta Tuhan ma kaam.”

Si Isa noho' 'mpat aa magmulid ma iya
(Markus 1.16-20; Lukas 5.1-11)

18 Na, sabu si Isa mangngan ma bihing danaw Jalil, niya' tanda' na
duwangan magdanakan. Dakayo' ian si Simun, iya iyōnan isab si Petros.
Dakayo' ian si Andariyas. Ian sigam ngahug pōkōt ma danaw, sabab
magdaraying asal sigam.
19 Jari halling si Isa ni sigam. Uk na, “Paitu kaam me' ma aku. Bayi
kaam asal magkallo' daying, suga' panduan ta kaam magkallo' pagkahi bi
manusiya' me' ma aku.”
20 Take peen halling si Isa uk duwangan hi', magtuwi sigam bayi
ngambanan pōkōt sigam bo' iyampa me' ma si Isa.
21 Makalanjal peen si Isa minnihi', niya' isab tanda' na duwangan
magdanakan, si Ya'kub maka si Yahiya, anak si Sibidi. Ian sigam ma diyata'
bayanan sigam magbe' maka 'mma' sigam magpaayad pōkōt. Linganan uk
si Isa duwangan itu, siyoho' me' ma iya.
22 Magtuwi 'mbanan uk sigam 'mma' sigam maka bayanan hi', bo'
iyampa me' ma si Isa.

Si Isa mandu' sampay magpakowe' ginisan saki
(Lukas 6.17-19)

23 Na, liyatag uk si Isa kalohahan lahat Jalil ian. Mandu' na peen iya ma
diyōm kalanggalan. Magnasihat iya lapal hap pasal kapagparinta Tuhan
ma manusiya'. Kaulian uk na manga aa saki maka manga aa lamma min
ginisan saki sigam.
24 Jari pasaplag kabantugan na ni kalohahan lahat Siriya ian. Hangkan
manga aa ian bayi mo sehe' sigam ni si Isa, sayi-sayi tawwa' saki kaginis-
ginisan atawa paddi', manga aa siyōd uk sayitan, aa biyaboy-baboy, maka
aa matay ugat sigam. Bo' kaulian sigam kamemon uk si Isa.
25 Jari landu' heka manga aa bayi paturul ma iya, aa min lahat Jalil maka
aa min Sangpu' Daira ian. Niya' isab manga aa min daira Awrusalam, min
kalohahan lahat Yahudiya, sampay min dambiya' sapa' Jordan.

5

Pamandu' si Isa ma pigi'-bud

1 Manjari pag'nda' peen si Isa ma manusiya' katipunan ian, nukad iya
ni pigi' bud ningko' may'an. Pay'an ni iya manga mulid na, patipun ma
katilibut na,
2 bo' nagna' iya mandu' ma sigam.

Pasal kahapan sabannal-bannal
(Lukas 6.20-23)

Halling na ma sigam,
3 "Mehe du kahapan sasuku katauhan na in kagunahan na tōōd iya tabang
min Tuhan.
Sabab tantu du niya' palsukuan na ma diyōm pagparintahan Tuhan.
4 Mehe du kahapan sasuku magkarukkaan pasal kalaatan na,
Sabab biyuwanan iya kasannangan uk Tuhan ma atay na.
5 Mehe du kahapan sasuku deyo' pangatayan na
Sabab makatayima' du iya bayi panganjanji' Tuhan.
6 Mehe du kahapan sasuku baya' tōōd pagmaatayan na kaadilan,
Sabab diyulan du iya uk Tuhan.
7 Mehe du kahapan sasuku maase' ma kasehean na,
Sabab kiasean du iya uk Tuhan.
8 Mehe du kahapan sasuku pote' atay na tudju ni Tuhan,
Sabab makapag'nda' du iya maka Tuhan.
9 Mehe du isab kahapan sasuku mapagsulut ma manga pagkahi na,
Sabab iyōnan du iya anak Tuhan.
10 Mehe isab kahapan sasuku liyaat ma sabab iya me' ma kabayaan Tuhan,
Sabab niya' palsukuan na ma diyōm pagparintahan Tuhan.
11 Mehe isab kahapan bi bang kaam ganta' iyudju' maka pidjala', maka
bang kaam limut 'nsa' bannal ma sabab kaam me' ma aku.
12 Subay kaam kiyōgan tōōd bang salaihi', sabab tantu du mehe tungbas
bi ma diyōm sulga'. Salaihi' isab bayi pamidjala' ma manga nabi iya bayi
ma dunya itu ma masa awwal hi'."

Pasal asin maka kasawahan
(Markus 9.50; Lukas 14.34-35)

13 Halling le' si Isa, "Kaam bean ku sali' dalil asin para ma manusiya'
kamemon. Suga' bang asin itu bayi killoan kaasin na, 'nsa' niya'
makapabing asin na. 'Nsa' niya' kagunahan na, timanan sadja ma pag-
iddōkan uk aa.
14 "Kaam iyu bean ku sali' dalil ilaw iya muwan kasawahan ma
manusiya' kamemon. Sali' sapantun kalumaan pabōtang ma diyata' bud,
tanda' uk aa kamemon, 'nsa' talimbungan.
15 'Nsa' niya' ngandōkōtan palitaan bo' lōkōban na maka undam, suga'
biyōtang du uk na ma diyata' pabōtangan na bo' muwan sawa ma sasuku
ma diyōm luma' ian.
16 Salaihi' du isab ma kaam, subay kaam muwan sawa ma pagkahi bi
manusiya'. Hati na subay tanda' kahinangan bi hap uk aa kasehean, bo'
sigam tabo nanglitan 'Mma' bi ma diyōm sulga'."

Pamandu' pasal sara'

17 "Daa kaam magpikil manga aku paitu ngalloan sara' iya bayi pilatun
uk si Musa, maka manga pandu' bayi min kanabi-nabihan hi'. In maksud
ku paitu mahatihan pasal sara' hi' bang ayi kamaksuran na tōōd.

18 Baan ta kaam tōōd: sataggōl masi langit maka dunya itu, 'nsa' du niya'
kiyulangan min sara' itu minsan laa hal dambatang sulat na maka balis
na. Subay sampulna' kamemon bo' iyampa tumanan kamaksuran na.
19 Hangkan sayi-sayi ngalanggal sara' itu minsan laa dakayo' sara' 'nsa'
mehe maka piyanduan uk na sehe' na me'-me' ma iya maghinang salaihi',
in aa ian deyo' tōōd ma diyōm pagparintahan Tuhan. Bo' sayi-sayi me'
ma sara' sampay manduan sehe' na subay me', langkaw du iya ma diyōm
pagparintahan Tuhan.
20 Suga' baan ta kaam, 'nsa' du kaam makasōd ni diyōm pagparintahan
Tuhan bang 'nsa' paliyu kaadilan bi min kaadilan manga Parisi maka
manga guru ma sara' agama."

Pamandu' pasal karugal

21 "Bayi na take bi bayi panohoan ma manga aa ma masa awwal hi', iya
uk na, 'Wajib kaam daa mapatay pagkahi bi manusiya'. Sayi-sayi mapatay
pagkahi na pibōtangan du iya hukuman.'
22 Suga' salaitu na pamandu' ku ma kaam sayi-sayi ngandugal ma
pagkahi na subay hiyukum. Maka sayi-sayi ngōn 'dupang' ma sehe' na
subay biyo ni sara' mehe paghukuman na. Sayi-sayi isab mahallingan
pagkahi na, uk na, 'E! Babbal kau! 'Nsa' niya' kapusan nu!' Piligdu aa ian
binsana' ma diyōm api nalka'.
23 Hangkan na, bang kau ganta' ma diyōm langgal song ngungsud ayi-
ayi ni Tuhan, bo' taintōm nu in kau bayi makabuwan dusa ni pagkahi nu
manusiya',
24 'mbanin le' pangungsud nu bo' kau pasaut ni pagkahi nu ian ngamu'
ampun ni iya dahu bo' iyampa kau pabing nukbalan pangungsud nu ni
Tuhan.
25 "Bang kau tiyuntutan uk aa bo' kau biyo ni sara', bohun iya magsulut
ma 'nsa' le' takkahan ni sara'. Sabab bang kau 'nsa' magsulut dahu,
takkahan du kau ni huwis, bo' kau siyongan uk huwis ni manga pulis
bo' iyampa kau jinil.
26 Jari taggōlan du kau ma diyōm jil hi'. Subay puwasan nu bayi
kataksilan nu kamemon bo' iyampa kau makaluwas minnihi'."

Pamandu' pasal magjina

27 "Bayi na take bi panohoan itu, iya uk na, 'Wajib kaam daa magjina.'
28 Suga' salaitu na pamandu' ku ma kaam: sayi-sayi nganda' ni danda
maka uk na napsuhan iya, in aa ian magjina marimay pikilan na.
29 Hangkan na bang mata nu ni katau ganta' mo kau magdusa, subay
larutun. Gam na peen larutin mata nu iyu bo' timanan. Hap le' buta mata
nu dambiya', bang peen 'nsa' kau liyarukan katibuukan nu ni diyōm nalka'
ma jukup mata nu karuwambiya'.
30 Damikkiyan na isab bang tangan nu ni katau ganta' mo kau magdusa,
hopoin. Hap le' tittōpan dambiya' tangan nu bo' timanan nu. Hap le'
pukul dambiya' tangan nu, bang peen 'nsa' kau liyarukan katibuukan nu
ni diyōm nalka' ma jukup tangan nu karuwambiya'."

Pamandu' pasal pagtiman aa maglakibini
(Matiyu 19.9; Markus 10.11-12; Lukas 16.18)

31 "Niya' isab bayi panohoan sara', iya uk na, 'sayi-sayi nimanan handa
na subay iya muwan pagpasahan na.'
32 Suga' salaitu na pamandu' ku ma kaam: sayi-sayi nimanan handa
na ma 'nsa' niya' sababan na, ma 'nsa' du iya bayi maglalla, tahinang na

iya sali' bayi magjina. Maka bang niya' lalla maghanda ma danda bayi timanan, dusahan isab iya; taitung du isab iya magjina.”

Pamandu' pasal pagsapa

33 “Bayi na take bi isab bayi pamandu' ma manga aa ma masa awwal hi',
iya uk na, ‘Wajib kaam daa magbaluba min sapa bi. Wajib isab hinangun
bi iya bayi najal bi ni Tuhan.’
34 Suga' salaitu na pamandu' ku ma kaam: daa na kaam magsapa. Daa
sapahun bi sulga' pagsapahan bi sabab paningkoan Tuhan ko' ian.
35 Daa sapahun bi dunya sabab pabōtangan nayi' na ko'. Sampay
daira Awrusalam, daa sapahun bi isab sabab suku' Tuhan, iya Sultan
Mahatinggi.
36 Minsan kok bi, subay 'nsa' sapa bi pagsapahan bi sabab 'nsa' kaam iya
bayi mapanjari. Minsan dalamba buun bi 'nsa' kapindahan bi walna' na
ni itōm atawa ni pote'.
37 Bang kaam nganjanji' subay kaam halling ‘aho’’ sadja, atawa ‘’nsa’’
sadja. Ayi-ayi pamasugpat bi ma bissala bi saddi minnihi', luwas min
sayitan ko' iyu.”

Pamandu' pasal pamuli
(Lukas 6.29-30)

38 “Bayi na take bi pamandu' itu, iya uk na, ‘Bang niya' makaat dambiya'
mata pagkahi na subay du isab piyulihan pikaat dambiya' mata na.
Damikkiyan na bang niya' ngalempongan baggaang pagkahi na subay du
isab piyulihan lempongan baggaang na.’
39 Suga' iya na itu pamandu' ku ma kaam: daa kaam muli bang niya'
ganta' ngahinang laat ma kaam. Bang niya' ganta' aa nampak bayihu' nu
dambiya', patampalun isab dambiya' panampakan aa hi'.
40 Bang niya' ganta' nuntutan kau bo' kau miyultahan badju' nu,
pamuwanun ma iya sampay juba nu.
41 Bang niya' sundalu Roma ngalōgōs ma kau mo kapanyapan na lawak
dabatu na, bohun le' ma iya ni duwa batu.
42 Bang niya' aa ngamu' ayi-ayi ma kau, buwanin. Bang niya' baya' mōs
ayi-ayi ma kau subay pibōsan.”

Pamandu' pasal lasa ma manga banta
(Lukas 6.27-28; 6.32-36)

43 “Bayi na take bi isab pamandu' dakayo' itu, iya uk na, ‘Kalasahan bi
bagay bi, suga' kabansihan bi bang banta bi.’
44 Suga' iya na itu pamandu' ku ma kaam: kalasahan bi banta bi. Amu'-
amuin bi kahapan min Tuhan sasuku ngahinang laat ma kaam,
45 bo' supaya kaam ningōd addat Tuhan, iya 'Mma' bi ma diyōm sulga'.
Sabab Tuhan iya muwan kasawahan 'llaw ma aa kamemon hap maka laat
sali'-sali'. Muwanan isab iya ulan ma manga aa kamemon iya maghinang
kabōntōlan sampay isab ma aa maghinang kalaatan.
46 Daa kaam magpikil bang kaam ngalasa sadja ma asal bagay bi, niya'
tahōwat bi tungbas min Tuhan, sabab minsan aa dusahan, iya manga aa
ngallo' sukay parinta, ngalasa sigam ma aa ngalasahan sigam.
47 Bang manga kabagayan sadja iya sagina bi pahap, sali' du kaam maka
manga aa 'nsa' me' ma panohoan Tuhan sabab iya du sigam nagina ma aa
asal kabagayan sigam.
48 Kaam iyu subay jukup ma kawul-piil bi tudju ni aa kamemon, sali' du
'Mma' bi ma diyōm sulga'.”

6

Pamandu' pasal pagtabang ma aa kamiskinan

1 “Kamaya'-maya' kaam. Bang niya' hinang bi hap pagtaat ni Tuhan,
daa hinangun bi ma mata mayiran bo' supaya tanda' aa kamemon. Sabab
bang hinang bi ian supaya kaam tanda' uk aa, 'nsa' du niya' tungbas bi
min Tuhan, iya 'Mma' bi ma diyōm sulga'.
2 Hangkan na, bang niya' pamuwan bi ma aa kulang-kabus, daa
pagbantugun bi.
“Hati na, daa singōrin bi manga aa maglaku-laku in sigam hap, iya
narakka ma panganda' manga aa kamemon ma diyōm langgal sampay
ma paglabayan. Baya' tōōd siyanglitan uk manga aa mahadjana'. Baan
ta kaam tōōd, bang sigam kasanglitan uk manusiya', iya na hi' tungbas
sigam. 'Nsa' niya' saddi.
3 Suga' kaam iyu, bang niya' tabang bi ni aa miskin, subay 'nsa' niya'
makatauhan iya, minsan bagay bi na.
4 Subay ma kalimbungan tōōd. Jari bang salaihi', tiyungbasan du
kaam uk 'Mma' bi Tuhan, iya makanda' ma ayi-ayi hinang bi minsan ma
kalimbungan.”

Pasal panambahayang
(Lukas 11.2-4)

5 “Bang kaam nambahayang, daa singōrin bi manga aa maglaku-laku
in addat sigam hap. Sabab kiyōgan sigam nangge nambahayang ma
diyōm langgal atawa ma paglabayan aa bo' supaya tanda' uk mahadjana'
kamemon. Baan ta kaam tōōd, bang sigam kasanglitan uk aa, iya na hi'
panungbas sigam. 'Nsa' niya' tungbas saddi tatayima' sigam.
6 Suga' kaam iyu, bang kaam nambahayang, pasōd kaam ni diyōm bilik
bi. Tambōlun bi lawang bo' iyampa kaam nambahayang ni 'Mma' bi
Tuhan, iya 'nsa' tanda'. Bo' 'Mma' bi itu, iya makanda' ma ayi-ayi hinang
bi minsan ma diyōm kalimbungan, iya du nungbas ma kaam.
7 “Bang kaam nambahayang, daa paggunahun bi kabtangan heka iya
'nsa' niya' pus na, sali' panambahayang manga aa iya 'nsa' magtaat ma
Tuhan tabi. Sabab biya' uk sigam in panambahayang sigam kine du uk
Tuhan ma sawukat landu' taha'.
8 Daa singōrin bi sigam, sabab kitauhan asal uk 'Mma' bi Tuhan bang
ayi kasusahan bi minsan 'nsa' le' kaam ngamu' tabang ma iya.
9 Jari itu, bang kaam nambahayang subay salaitu iya kalangnganan na:
‘O 'Mma' kami Tuhan ma sulga', bang peen pig-addatan ōn nu sutsi uk aa
kamemon,
10 Bang peen 'nsa' taggōl bo' kau magparinta ma manusiya' kamemon ma
dunya itu,
Bang peen du bine' kabayaan nu ma dunya itu sali' iya asal bine' maiyu
ma sulga'.
11 Buwanan nu kami balanja' ma 'llaw itu.
12 Ampunun manga dusa kami, sali' kapangampun kami ma sayi-sayi
makabuwanan kami dusa.
13 Daa kami sulayan nu biyo ni diyōm sasat, suga' papuwasun kami min
nakura' sayitan, iya makalaat.’
Salaihi' subay panambahayang bi.
14 “Bang kaam ngampun manga aa makabuwan dusa ni kaam, iya du
kaam iyampun uk 'Mma' bi ma diyōm sulga'.
15 Iya hati na, bang 'nsa' ampun bi aa bayi makabuwan dusa ni kaam,
iya du kaam 'nsa' iyampun uk 'Mma' bi Tuhan.”

Pasal pagpuwasa

16 “Bang kaam magpuwasa daa subay palupahun bi pamayihuan bi, sali'
aa maglaku-laku ian in sigam hap. 'Nsa' sigam ngintul di sigam, pangilahan
aa kasehean in sigam magpuwasa du. Baan ta kaam tōōd, bang sigam
kasanglitan uk manusiya', iya na hi' panungbas sigam. 'Nsa' niya' saddi.
17 Suga' kaam iyu, bang kaam magpuwasa, kuwaupin bi bayihu' bi maka
sudlayun bi buun bi,
18 bo' 'nsa' katauhan uk aa kasehean in kaam puwasa atawa 'nsa'. Iya
sadja makatau iya 'Mma' bi Tuhan, iya 'nsa' tanda' asal uk manusiya'.
Bo' 'Mma' bi iyu, iya makanda' ma ayi-ayi hinang bi sampay ma diyōm
kalimbungan, nungbas du ma kaam.”

Pasal karaya ma diyōm sulga'
(Lukas 12.33-34)

19 “Daa kaam magtipun alta' ma itu ma dunya, sabab magkaat sadja,
pigkeket uk bobok, kasehean giyaha', kasehean isab liyangpasan.
20 Suga' maghinang kaam hap bo' niya' karaya bi tiyawuan kaam ma
diyōm sulga', sabab karaya mahi' 'nsa' takeket uk bobok, 'nsa' magkagaha',
maka 'nsa' talangpasan.
21 Sabab na maingga-maingga panawuan bi alta' bi, mahi' iya pataptapan
pangatayan bi.”

Paralilan pasal palitaan ma diyōm baran ta
(Lukas 11.34-36)

22 “Mata ta itu sali' dalil palitaan muwan sawa ma diyōm ginhawa ta.
Bang sawa mata ta, hati na, bang kita me' tōōd ma kabayaan Tuhan, iya
pigbahasa sali' sawa lullun diyōm ginhawa ta.
23 Suga' bang mata ta 'nsa' hap, hati na, bang laat hinang ta, iya pigbahasa
sali' ngalindōm diyōm ginhawa ta itu. Bang uk ta niya' ma kita kasawahan,
bo' 'nsa', na mehe kalindōman ta.”

Daa kita siyoho' magsusa
(Lukas 16.13; 12.22-31)

24 “Bang aa ganta' banyaga', 'nsa' niya' makapagbanyaga' ma duwa
nakura'. Sabab bang duwa nakura' ma dakayo' aa, tantu kibansihan uk
na nakura' na dakayo' maka kilasahan uk na dakayo'. Lut iya ma dakayo'
bo' tiyayikutan uk na dakayo'. Hati na, 'nsa' kaam manjari maghinang ma
Tuhan bang sin iya pamehe bi ma atay bi.
25 “Hangkan na kaam soho' ku daa kaam magsusa pasal kalluman bi,
bang ayi kiyakan bi maka bang ayi inum bi. Daa kaam magsusa isab pasal
ginhawa baran bi bang ayi panammek bi. Sabab kallum ta itu labi halga'
na min kapamangan ta. Iya du baran ta, labi halga' na min panammek ta.
26 'Ndaun bi manga manuk-manuk mariyata' paleng. 'Nsa' magtanōm,
'nsa' mag-ani. 'Nsa' isab nawu' kiyakan. Suga' biyalanjaan du sigam uk
'Mma' bi ma diyōm sulga'. Bo' kaam iyu, halga' le' tōōd min kamanuk-
manukan hi'.
27 Hangkan isab daa kaam magkasusahan sabab kasusahan bi iyu 'nsa'
makapataha' umul bi.
28 “Angay isab kaam magkasusahan ma pasal panammek bi? 'Ndaun bi
manga sumping ma diyōm kaparangan bang salaingga katomo' na. 'Nsa'
magsangsa' maghinang, 'nsa' maghinang kakana'.
29 Suga' baan ta kaam, minsan si Sultan Sulayman maka kaalti na ma
masa awwal hi', 'nsa' du makaatu lingkat pakayan na ma dakayo' sumping
itu.

30 Bang Tuhan iya magpasammek ma sumping kasōmpōtan itu, iya
tatasan na dangallaw du bo' pagsawung lanōs sampay tiyutung, tantu
Tuhan masammekan kaam. Kulang du le' pangandōl bi ma iya!
31 “Hangkan na kaam subay 'nsa' magmasusa. Daa kaam mag-upama:
ayi pagkakan ta, ayi pag-inum ta, ayi baha' pasammek ta?
32 Manga aa 'nsa' tau magtaat ma Tuhan, iya na hi' kisusahan na peen
uk sigam. Lipara kaam iyu, kitauhan uk 'Mma' bi ma diyōm sulga' in ian
kagunahan bi asal.
33 Suga' dahu-dahu kannalun bi pagparinta Tuhan maka kannalun bi
kabōntōlan atay iya kabayaan na. Manjari piniyaan du kaam ayi-ayi
kulang-kabus bi.
34 Hangkan kaam subay 'nsa' magkasusahan pasal sawung, sabab saddi
kasusahan na. Sarang na pagsusahan bi ma 'llaw itu sadja.”

7

Pasal panaway pagkahi
(Lukas 6.37-42)

1 “Daa sawayun bi pagkahi bi bo' kaam 'nsa' siyaway uk Tuhan.
2 Sabab bang kaam ganta' mabōtang hukuman ma sehe' bi, iya du
isab kaam pibōtangan hukuman uk Tuhan, pipagtōngōd du maka bayi
pangahukum bi sehe' bi hi'. Ayi-ayi panappōng bi ma sehe' bi, iya du isab
panappōng Tuhan ma kaam.
3 Kaam magsaway sehe' bi iyu, angay tanda' bi bukbuk kayu kalimpōnan
ma diyōm mata sehe' bi, bo' 'nsa' tananam bi batang kayu ma diyōm mata
bi?
4 Mamarahi pahap kaam iyu! Uk bi, ‘Bagay kalloan ta bukbuk min mata
nu iyu.’ Bo' peen niya' batang kayu ma diyōm mata bi!
5 Kaam iyu maglaku-laku in kaam iyu 'nsa' taga sā'! Kalloin bi le' dahu
iya ma kaam iyu supaya sawa panganda' bi, bo' iyampa kaam ngalloan
bukbuk min mata sehe' bi.
6 “Daa kaam muwan ayi-ayi sutsi ma manga aa laat, iya sali' sapantun
ero'. Kalu pabing tudju ni kaam, ngeket. Lapal bi halgaan, iya pigbahasa
mussa' bi. Daa larukin bi ni manga koret. Kalu pig'ddōkan uk sigam sali'
'nsa' niya' halga' na.”

Ngamu'-ngamu' kaam bo' supaya kaam biyuwanan
(Lukas 11.9-13)

7 “Ngamu'-ngamu' kaam, bo' kaam biyuwanan. Meha kaam, bo' kaam
makatawwa'. Mikiukab kaam, bo' kaam iyukaban.
8 Sabab sayi-sayi ngamu' kabuwanan du. Sayi-sayi meha makatawwa'
du. Sayi-sayi isab mikiukab iyukaban du.
9 Kaam iyu taga anak, bila kaam iyamuan tinapay uk anak bi, buwanan
bi baha' batu?
10 Atawa bang ngamu' daying, buwanan bi baha' so?
11 Kaam dusahan iyu, bang kaam tau du muwanan anak bi ayi-ayi
makahap, luba'-luba' na na 'Mma' bi ma diyōm sulga' tau du muwanan
ayi-ayi makahap ni sasuku ngamu' ni iya.
12 “Manjari ayi-ayi hap kabayaan bi subay hinang uk manusiya' ni kaam,
iya du hinangun bi ni sigam. Iya na hi' hati na, iya sara' bayi tasulat uk si
Musa maka bayi pamandu' uk manga kanabi-nabihan.”

Lawang kiput
(Lukas 13.24)

13 “Pasōd kaam min lawang kiput, sabab iya daddōk tudju ni nalka' loha
pasōran na maka luhay lingngan. Heka isab manusiya' me' min daddōk
ian.
14 Suga' iya pasōran tudju ni sulga' kiput du maka hunit lingngan. Kulang
isab aa makatawwa' may'an.”

Pasal kayu maka buwa' na
(Lukas 6.43-44)

15 “Kamaya'-maya' kaam bo' kaam 'nsa' kaakkalan uk manga aa
magbawu'-bawu' in sigam nabi. Bang 'nda' ta dagbōs sigam hap du sigam,
sali' sapantun bili-bili 'nsa' makamula. Suga' ma diyōm atay sigam sali'
sigam ero' tawun, makapakaat sadja.
16 Takila bi du sigam min kahinangan sigam, sali' kayu takila min buwa'
na. 'Nsa' kita ngallo' buwa' anggul min kayu puhung, atawa buwa' igira
min kayu itingan.
17 Bang kayu hap, hap isab buwa' na. Suga' bang kayu 'nsa' hap, 'nsa' du
isab hap buwa' na.
18 Bang kayu hap 'nsa' makabuwan buwa' laat. Damikkiyan na bang
kayu laat suring na, 'nsa' makabuwan buwa' hap.
19 Bang niya' kayu 'nsa' hap pagbuwa' na, tibbōngan bo' timanan ni
diyōm api.
20 Hangkan uk ku ma kaam, takila bi du manga nabi iya 'nsa' bannal
sabab min kahinangan sigam du.”

'Nsa' kaam takila ku
(Lukas 13.25-27)

21 “'Nsa' aa kamemon iya nabbut aku ‘Panghu'’ iya makasōd ni diyōm
pagparintahan Tuhan. Suga' iya du pisōd in aa me' ma kabayaan 'Mma'
ku ma diyōm sulga'.
22 Bang taabut na 'llaw pangahukum ma manusiya', heka du aa ian
missala ni aku. Salaitu iya uk sigam: ‘O Panghu', bayi kami matanyag
lapal min Tuhan ma kawasa ōn nu. Bayi piluwas uk kami manga sayitan
min diyōm baran aa, maka heka isab manga hinang makainu-inu bayi
tahinang kami, min kawasa ōn nu isab.’
23 Sakali sambungan ku du sigam. Uk ku, ‘'Nsa' kaam takila ku. Pakallo'
kaam min aku, kaam kamemon maghihinang kalaatan iyu.’ ”

Duwa ginis aa maghinang luma'
(Lukas 6.47-49)

24 “Na, sasuku aa pake ma pandu' ku itu sampay me', iya sali' sapantun
aa hap akkal na, iya bayi ngahinang luma' na ma kabatuhan.
25 Manjari niya' ulan landōs maka dunuk, maka baliyu kōsōg
makatawwa' ma luma' ian. Suga' 'nsa' habba sabab bayi na hinang ma
kabatuhan.
26 “Sasuku isab pake ma pandu' ku bo' 'nsa' me', sali' iya aa kulang akkal
na, iya bayi ngahinang luma' na ma kalabbohan.
27 Sakali niya' ulan landōs patumbuk, maka dunuk, maka badju kōsōg
tawwa' ma luma' ian. Magtuwi habba, lubu tōōd.”
28 Ubus peen uk si Isa missala, kiyainu-inuhan pandu' na uk baanan aa
bayi makake ian.
29 Iya hangkan salaihi' sabab magbidda' tōōd pandu' si Isa maka pandu'
manga guru sigam. Si Isa iya taga kawasa asal bang mandu'.

8

Aa ipul kaulian uk si Isa
(Markus 1.40-45; Lukas 5.12-16)

1 Palud peen si Isa min bud ian, heka tōōd aa bayi paturul ni iya.
2 Manjari niya' aa ipul pay'an ni si Isa bo' iyampa pasujud min dahuhan
na. Uk na, “Tuwan, bang kau baya', pakoweun aku.”
3 Magtuwi piabut uk si Isa tangan na ni lalla hi'. Uk si Isa, “Asal aku
baya'. Kaulian na kau!” Saruun-duun du kaulian ipul aa ian.
4 Sakali itu uk si Isa ni iya, “Pake kau. Daa kau ma'-ma' ni sayi-sayi iya
bayi tahinang ku ma kau. Suga' pahi' kau magtuwi ni imam bo' palilingun
ni iya baran nu. Puwas na hi' ungsurin pagkulban ni Tuhan sali' bayi
pamandu' uk si Musa, iya na tanda' saksi' ni kahekahan aa in kau kaulian
na min ipul nu.”

Sosohoan kapitan kaulian uk si Isa
(Lukas 7.1-10)

5 Manjari itu, pasōd peen si Isa ni diyōm daira Kapirnaum, niya' dakayo'
kapitan bangsa Roma bayi pasampang ni iya ngamu' tabang.
6 Uk na ni si Isa, “Tuwan, niya' sosohoan ku ma luma'. Ian iya pabahak,
'nsa' makahibal di na maka landu' paddi' baran na.”
7 Uk si Isa, “Pahi' du aku makowe' iya.”
8 “Daa kau pahi', Tuwan,” uk kapitan. “'Nsa' aku tiyōp bang kau pahi'
ni luma' ku. Suga' bang kau ma' minniyu, kaulian du sosohoan ku ian.
9 Minsan aku, biyaksa du pagbayaan uk aa min diyataan ku, maka niya'
isab sundalu pagbayaan ku. Bang soho' ku dakayo' pahi', pahi' du iya.
Bang soho' ku dakayo' paitu, paitu du iya ni aku. Damikkiyan na bang
niya' pahinang ku ma sosohoan ku, magtuwi hinang uk na.”
10 Pagtake peen halling nakura' sundalu itu uk si Isa, inu-inu iya. Uk na
ni manga aa paturul ma iya ian, “Baan ta kaam tōōd. Minsan ma diyōm
bangsa tabi Israil 'nsa' aku bayi makalanggal ma aa sali' nakura' itu, kōsōg
tōōd pangandōl na.
11 Pake kaam. Ma waktu ma sosongun heka aa min bangsa kaginisan,
aa bayi min sōbangan maka min saddōpan, magtingkoan du magsawu
mangan maka di si Ibrahim, si Isahak maka si Ya'kub.
12 Suga' manga aa bangsa Israil itu, iya arapun pisōd ni diyōm
pagparintahan Tuhan, liyarukan du paluwas tudju ni kalindōman, bo'
may'an sigam magtallik maka magtagiōt baggaang sigam sabab min
kapagsusun sigam.”
13 Sakali missala si Isa ni nakura' sundalu ian, uk na, “Mowe' na kau.
Tahinang ma kau sali' bayi pangandōlan nu.” Manjari saruun-duun du
kaulian sosohoan na ian ma waktu hi'.

Baanan aa kaulian uk si Isa
(Markus 1.29-34; Lukas 4.38-41)

14 Sakali palanjal si Isa pahi' ni luma' si Simun. Pagsōd na ni diyōm luma'
ian, tanda' na matoa si Simun danda pabahak may'an, hinglaw.
15 Piabut uk si Isa tangan na ni tangan danda itu, bo' kaulian magtuwi
bayi hinglaw na hi'. Puwas ihi' punduk iya ngalabōt ma si Isa.
16 Taabut peen pasaddōp 'llaw, heka manga aa bayi biyo pay'an ni si Isa,
aa bayi siyōd uk sayitan. Piluwas uk na manga sayitan, min kabtangan na
sadja. Maka aa taga saki ian kamemon bayi kaulian uk na.

17 Pagka hinang na salaihi' magtawwa' na ma maka iya bayi tasulat uk
si Nabi Isaya ma diyōm kitab, iya uk na, “Baran na iya bayi makakallo'
saki tabi; bayi iya nanggung kalammahan tabi.”

Pasal manga aa arak me' ma si Isa
(Lukas 9.57-62)

18 Tanda' peen uk si Isa heka aa ma katilibut na, uk na ni manga mulid
na, “Sung kitabi pauntas ni dambiya' danaw.”
19 'Nsa' peen sigam pauntas, niya' dakayo' guru ma sara' agama bayi
pay'an ni si Isa. Uk na, “Tuwan Guru, me' aku ma kau paingga-paingga
papahian nu.”
20 Uk sambung si Isa, “Gam hayōp tawun niya' pabōtangan na, maka
manga kamanuk-manukan niya' pugaran na. Suga' aku, Anak Manusiya'
itu, 'nsa' niya' tōōd luma' patōtōgan ku atawa pagtuwihan ku.”
21 Niya' isab dakayo' mulid ian halling ni si Isa, uk na, “Tuwan, pabairun
le' aku pabing ni luma'. Subay puwas pangubul ku ma 'mma' ku dahu bo'
iyampa aku me' ma kau.”
22 Suga' uk si Isa, “Me' na kau ma aku. Patut du bang aa matay pikubul
ma manga aa kasehean iya 'nsa' kaniyaan kallum taptap.”

Mag-agi si Isa ma baliyu maka goyak
(Markus 4.35-41; Lukas 8.22-25)

23 Puwas hi' pariyata' si Isa ni bayanan, maka me' isab manga mulid na.
24 Pauntas peen sigam, sakali parugpak hunus ni danaw ian. Agōn-agōn
sigam buhaw sabab bayanan hi' liyasayan uk goyak. Suga' si Isa, tuwi na
peen may'an.
25 Sakali pay'an ni iya manga mulid na mati' iya. “O Tuwan,” uk sigam.
“Nabang kau! Lembo na kitabi!”
26 Uk si Isa ma sigam, “Angay kaam tiyāw? Kulang pahap pangandōl
bi!” Manjari nangge si Isa bo' iyampa soho' na baliyu maka goyak ian
parōhōng. Saruun-duun du pataddo' lahat ian magtuwi.
27 Inu-inu manga mulid na. “Sayi baha' aa itu?” uk sigam. “Minsan
baliyu maka goyak kapag-agihan du uk na.”

Piluwas uk si Isa manga sayitan min diyōm baran aa ian duwa
(Markus 5.1-20; Lukas 8.26-39)

28 Puwas ian makarunggu' sigam pahi' ni dambiya' danaw, ni lahat
manga aa Gadara. Manjari niya' pahi' ni iya duwangan aa bayi paluwas
min diyōm kakubulan, aa siyōd uk manga sayitan. Landu' bingis manga
aa itu hangkan 'nsa' niya' makatawakkal palabay min ian.
29 Pag'nda' sigam si Isa, magtuwi sigam nuwalak, uk na, “O Anak Tuhan!
Ayi lamud nu ma kami? Paitu kau baha' minsana' kami ma 'nsa' le' taabut
waktu gantaan na?”
30 Na, lawak-lawak le' minnihi' niya' baanan koret magkakan.
31 Sakali ngamu'-ngamu' manga sayitan hi' ma si Isa. Uk sigam, “Bang
kami subay piluwas uk nu, papahiun kami pisōd ni diyōm baran manga
koret hi'.”
32 “Na, pahi' na kaam,” uk si Isa. Sakali pakallo' manga sayitan min
baran aa bo' pinda pahi' ni diyōm baran baanan koret. Magtuwi baanan
koret hi' bayi lahi min luran hi' sampay hug paligid ni diyōm danaw, bo'
iyampa lembo kamemon.
33 Jari manga aa bayi mangipat koret ian lahi pahi' ni kalumaan ma'-ma'
ma manga aa may'an pasal bayi hinang uk si Isa ma manga aa bayi siyōd
uk sayitan hi'.

34 Hangkan paluwas manga aa min kalumaan ian pahi' ni si Isa.
Magkalanggal peen sigam, magtuwi sigam ngamu' junjung ni iya, bang
peen iya pakallo' min lahat sigam.

9

Aa matay baran na kaulian uk si Isa
(Markus 2.1-12; Lukas 5.17-26)

1 Pariyata' na si Isa ni bayanan bayi pamean na bo' iyampa pabing ni
dambiya' danaw, tudju ni lahat iya asal pabōtangan na.
2 Manjari may'an peen, niya' biyo ni iya aa matay baran na. Pabahak
sadja ma pabahakan na. Makatau peen si Isa in aa mo ian mangandōl du
ma iya, uk na ni aa matay baran na, "Oto', daa kau susa. Iyampun na dusa
nu."
3 Niya' bayi may'an manga guru sara' agama maghōna'-hōna' kasehean.
Uk sigam, "Oy! Aa itu halling pangkal tudju ni Tuhan!"
4 Suga' asal katauhan si Isa bang ayi pikilan uk sigam, bo' halling na ni
sigam. Uk na, "Angay kaam mamikil laat salaiyu?
5 Kumpasun bi bang ingga luhay: bang bissala ku ma aa ian, 'iyampun
na dusa nu', atawa bang uk ku, 'Papunduk kau bo' kau mangngan na'?
6 Na, buwanan ta kaam tanda' palsaksian bo' katauhan bi in aku, Anak
Manusiya', taga kapatut ngampun dusa ma diyōm dunya itu." Jari missala
si Isa ni aa matay baran na hi'. "Papunduk na kau," uk na. "Bohun
pabahakan nu iyu bo' kau mowe'."
7 Sakali nangge aa ian bo' iya mowe'.
8 Pag'nda' manga aa ian ma hinang si Isa, tiyāw sigam tōōd. Siyanglitan
Tuhan uk sigam ma sabab kawasa bayi pamuwan na ma manusiya'
makahinang salaihi'.

Pangalingan si Isa ma si Matiyu
(Markus 2.13-17; Lukas 5.27-32)

9 Makalangngan peen si Isa, niya' tanda' na dakayo' aa iyōnan si Matiyu
ningko' ma diyōm upis, iya pagbayaran sukay parinta. Uk si Isa ma iya,
"Paitu na kau me' ma aku." Nangge magtuwi si Matiyu bo' me' ma si Isa.
10 Manjari mangan si Isa ma luma' si Matiyu. Heka isab manga aa
magkallo' sukay parinta maka manga aa baldusa kasehean, ian magsawu
ni si Isa maka manga mulid na.
11 Salta' peen sigam magsawu, niya' manga Parisi bayi nganda' ni sigam.
Uk manga Parisi itu ni mulid si Isa, "Angay guru bi iyu palamud magsawu-
sawu mangan maka manga aa magkakallo' sukay parinta maka manga aa
dusahan kasehean?"
12 Take uk si Isa iya halling sigam bo' uk na, "Bang aa kowe' 'nsa' na
magdoktor. Iya magdoktor bang aa taga saki.
13 Pehahun bi pahi' bang ayi hati na bayi tasulat ma diyōm kitab, iya
uk na, ''Nsa' halgaan ma aku kulbanan hayōp iya ungsuran bi, suga' iya
kabayaan ku tōōd subay kaam maase' ma pagkahi bi.' " Uk si Isa le', "'Nsa'
pasal aa adil iya maksud ku paitu ni dunya, suga' in maksud ku paitu pasal
aa taga dusa bo' supaya sigam me' ma aku."

Pasal pagpuwasa
(Markus 2.18-20; Lukas 5.33-35)

14 Manjari pahi' manga mulid si Yahiya Magpapandi ni si Isa tiyaw ma
iya. Uk sigam, "Tuwan, kami maka manga aa Parisi magpuwasa na peen,
suga' mulid nu iyu 'nsa' tōōd magpuwasa. Angay baha'?"

15 Nambung si Isa magparalilan. In mulid na sali' piralil ni aa
maglurukan ma pagkawinan. Uk na, “Susa baha' manga aa luruk ma
samantala' may'an le' pangantin lalla ma tōngōd sigam? Tantu 'nsa'. Suga'
ma 'llaw siyong, bang taabut waktu kapamakalloan pangantin lalla min
sigam, minnihi' sigam nagna' magpuwasa.”

Pamandu' tagna' maka pamandu' si Isa
(Markus 2.21-22; Lukas 5.36-39)

16 Puwas hi' magparalilan si Isa pasal pamandu' tagna' maka pamandu'
na, uk na, “'Nsa' niya' aa matupak pispis kakana' bahu, kakana' 'nsa' bayi
diyakdakan, ni badju' asal daan. Sabab bang salaihi' pakinkin du tupak
bahu, bo' gese' du min kakana' asal. Jari pamehe na peen gese' na.”
17 Piralil isab pamandu' na ni inuman bahu bayi hinang, uk na, “'Nsa'
niya' ngalōōn inuman bahu ni diyōm pangalōōnan kuwit hayōp bang
daan na. Bang ganta' salaihi' tantu bustak. Tumpahan du inuman, bo'
magkaat bayi pangalōōnan na hi'. Suga' in inuman bahu subay liyōōnan
ni pangalōōnan bahu. Jari natas inuman na maka pangalōōnan na sali'-
sali'.”

Anak nakura' Yahudi maka danda taga saki mananahun
(Markus 5.21-43; Lukas 8.40-56)

18 Sabu peen si Isa masi mandu' ma sigam, niya' pay'an ni iya dakayo'
nakura' ma langgal ian. Pasujud iya ma dahuhan si Isa. Uk na, “Tuwan,
iyamboho' matay anak ku danda. Suga' bang kau me' ma aku maabut
tangan nu ma iya, 'llum du iya.”
19 Sakali nangge na si Isa paturul ma nakura' ian. Magbe' isab maka iya
manga mulid na.
20 Na, niya' may'an dakayo' danda sakihan. Sangpu' ka duwa tahun 'nsa'
bayi parōhōng laha' na. Pasikōt iya ni si Isa min bukutan na, bo' iyampa
piabut uk na tangan na ni bihing juba si Isa.
21 Uk na ma diyōm pikilan na, “Bang peen ta'ntan ku minsan laa tong
sammek na, kaulian du saki ku.”
22 Jari palingi' si Isa bo' tanda' na danda itu. Uk na, “Inda', daa na kau
susa. Kaulian du saki nu ma sabab pangandōl nu.” Magtuwi danda itu
kaulian saruun-duun du.
23 Pagtakka si Isa ni luma' nakura' ian, tanda' na may'an manga aa
magsuling maka baanan aa maghiluhala'.
24 Uk si Isa ma sigam, “Paluwas kaam kamemon. 'Nsa' du matay onde'
iyu. Tuwi iya sadja.” Sakali pigtattohan si Isa uk sigam.
25 Ubus manga aa ian peen bayi piluwas, pasōd na si Isa ni diyōm bilik
onde' danda ian bo' iyampa intanan na tangan na. Magtuwi papunduk
iya.
26 Jari habal pasal bayi hinang si Isa ian pasaplag ni kalohahan lahat ian
hi'.

Duwangan aa buta kaulian

27 Palanjal peen si Isa minnihi', niya' duwa aa buta bayi paturul ma iya.
Ngalingan sigam pakōsōg, uk sigam, “Oy! Tubu' sultan Daud! Maase' na
kau ma kami!”
28 Jari pagsōd peen si Isa ni diyōm luma', pasikōt na ni iya duwangan
buta ian. Uk si Isa ma sigam, “Magkahagad kaam in aku makapakowe'
du?”
“Aho', Tuwan,” uk sigam.
29 Jari piabut uk si Isa tangan na ni mata sigam maka halling uk na,
“Tahinang ma kaam sali' bayi pangandōl bi.”

30 Magtuwi du sigam kanda' pabayik, bo' siyoho' sigam uk si Isa, uk na,
“Daa kaam ma'-ma' ni sayi-sayi pasal itu bayi tahinang ma kaam.”
31 Suga' pakallo' peen duwangan itu minnihi', matanyag sigam pasal si
Isa ma katilibut lahat ian.

Aa umaw kaulian uk si Isa

32 Ma sabu peen isab paluwas duwangan ian, niya' na manga aa pay'an
ni si Isa mo dakayo' aa 'nsa' makabissala ma sabab siyōd uk sayitan.
33 Ubus peen uk si Isa bayi makallo' sayitan min baran aa itu, magtuwi
iya makabissala. Inu-inu manga aa may'an kamemon. Uk sigam, “'Nsa'
niya' bayi tanda' tabi salaitu ma kalohahan lahat Israil itu.”
34 Suga' halling manga aa Parisi, “In aa itu bayi kabuwanan barakat uk
nakura' sayitan, iya hangkan tapaluwas na manga sayitan.”

Maase' si Isa ma manga aa

35 Manjari talatag uk si Isa kamemon daira maka kalumaan ma jadjahan
hi'. Bayi iya mandu' ma diyōm manga langgal, bayi iya nganasihat lapal
hap pasal pagparinta Tuhan. Bayi kaulian na isab manga aa iya saki sigam
maka kalammahan sigam kaginis-ginisan.
36 Pag'nda' na ma baanan aa ian, landu' iya maase' ma sigam, sabab ian
sigam ma diyōm kasusahan maka 'nsa' niya' nabang ma sigam. Sali' sigam
sapantun bili-bili 'nsa' niya' mag-ipat ma sigam.
37 Sakali uk si Isa ni manga mulid na, “Manga aa itu sali' dalil huma
heka buwa' na. Loha tana' na, suga' kulang aa mag-ani.
38 Hangkan kaam subay ngamu'-ngamu' ni Tuhan, iya dapu huma, bo'
supaya iya noho' manga aa mag-ani paitu.”

10

Mulid si Isa sangpu' maka duwa
(Markus 3.13-19; Lukas 6.12-16)

1 Manjari linganan uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa pahi' ni iya bo'
iyampa sigam biyuwanan kawasa maluwas sayitan min diyōm baran aa
sampay makauli' saki maka lamma kaginis-ginisan.
2 Iya na itu ōn sangpu' ka duwa bayi kawakilan uk si Isa: kaisa, si Simun
iya iyōnan isab si Petros, maka danakan na si Andariyas, bo' si Ya'kub
maka danakan na si Yahiya, manga anak si Sibidi.
3 Pasunu' si Pilip maka si Bartolome maka si Tomas, bo' si Matiyu iya
bayi magkallo' sukay ma parinta, bo' si Ya'kub iya anak si Alpa. Pasunu'
isab si Taddiyu,
4 bo' si Simun aa pangangatu. Katapusan si Judas Iskariyut, iya nongan
si Isa ni manga banta na ma waktu labay minnihi'.

Pilangngan uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa
(Markus 6.7-13; Lukas 9.1-6)

5 In sangpu' ka duwa aa itu bayi piyanduan uk si Isa bo' iyampa siyoho'
mangngan. Salaitu panohoan na, “Daa kaam pahi' ni lahat manga aa 'nsa'
bangsa Israil, atawa ni kalumaan aa Samariya.
6 Suga' pahi' kaam ni manga aa bangsa Israil sadja. Sali' sigam hantang
bili-bili lungay min paglabayan.
7 Pahi' kaam magnasihat pasal pagparinta Tuhan song na takka.
8 Pakoweun bi sasuku saki. Pakallumun bi manga aa bayi matay,
pakoweun bi sasuku saki ipul, maka paluwasun bi manga sayitan min

diyōm baran aa. Bayi kaam biyuwanan kapatut min aku ma 'nsa' niya' bayad na, hangkan kaam subay nabang ma 'nsa' niya' bayad na.
9 Daa kaam mo bulawan atawa pilak minsan manga pisita ma diyōm bulsa bi.
10 Daa kaam mo pangalōōnan kapanyapan atawa badju' pagsayinan bi, atawa tawumpa' atawa tungkud. Sabab bang aa maghinang, wajib iya biyuwanan balanja'.
11 “Bang kaam takka ni dakayo' daira atawa ni kalumaan, pehahun bi aa may'an hap kasuddahan na, bo' pabōtang kaam ma iya sataggōl 'nsa' le' kaam pakallo' min lahat ian hi'.
12 Bang kaam pasōd ni dimay luma' aa, uk bi, ‘Bang peen kaam biyuwanan kasannangan!’
13 Jari bang hap kasuddahan sigam ma luma' ian, katakkahan du sigam kasannangan bayi pangamu' bi hi'. Suga' bang 'nsa' hap kasuddahan sigam, pabingun bi ni kaam kasannangan hi'.
14 Bang ganta' niya' manga aa 'nsa' nagina kaam, atawa 'nsa' baya' pake ma kaam, pakallo' kaam min luma' atawa min kalumaan ian. Paspasin bi dahu higbun na min nayi' bi, tanda' saksi' in kaam puwas min sigam.
15 Baan ta kaam, bang taabut 'llaw pangahukum Tuhan ma manusiya', kalandu' le' bohat hukuman Tuhan ma manga aa ma lahat ian min bayi hukuman ni manga aa ma daira Sodom maka daira Gomora, [iya lahat bantug ma sabab dusa aa na ma masa awwal hi'.]”

Pasal kabinsanaan song patakka
(Markus 13.9-13; Lukas 21.12-17)

16 “Pake kaam,” uk si Isa. “Iyu kaam song papahi' ku ni diyōman manga aa laat. Sali' kaam sapantun bili-bili pipahi' ni diyōman baanan ero' tawun, iya bingis tōōd. Hangkan subay kaam taga akkal, maka addat bi subay hatul.
17 Pahalli' kaam, sabab niya' ko' ian manga aa laat naggaw kaam, bo' kaam biyo ni paghukuman. Piglapdōsan du kaam uk sigam ma diyōm langgal sigam.
18 Biyo du kaam ni alōpan manga gubnul maka manga sultan bo' kaam hiyukum ma sabab aku iya pamean bi. Iya hangkan kaam pitampal ni sigam, bo' supaya kaam makaba' lapal hap ni sigam, sampay ni manga bangsa saddi min Yahudi.
19 Jari bang kaam tasaggaw biyo ni sara' daa kaam magsusa bang ayi pamissala bi atawa bang salaingga uk bi halling. Biyuwanan du kaam lapal pamissala bi bang taabut waktu na.
20 Sabab 'nsa' baran bi iya halling ma waktu hi', suga' Nyawa 'Mma' bi Tuhan iya nabangan kaam missala.
21 “Ma waktu sosongun ian niya' du manga aa nukbalan danakan sigam ni sayi-sayi bo' piyatay. Niya' du isab manga 'mma' nukbalan anak sigam bo' piyatay. Manga anak isab manta du ma 'nggo'-mma' sigam, noho' isab subay piyatay.
22 Maka kaam manga mulid ku,” uk si Isa, “kibansihan du kaam uk aa kamemon ma sabab aku iya pamean bi. Suga' sayi-sayi hōgōt iman na sampay ni katapusan, makasampay ni kasalamatan ma diyōm sulga'.
23 Bang kaam ganta' binsana' ma lahat dakayo', lahi kaam ni lahat dakayo'. Baan ta na kaam, ma 'nsa' le' bayi talatag bi kalahatan Israil kamemon magnasihat, in aku Anak Manusiya' pabayik du ni kaam.
24 “'Nsa' niya' mulid palangkaw min guru na. 'Nsa' niya' ata palangkaw min nakura' na.

25 Hangkan na in mulid subay magsukul bang makasali' ni guru na,
maka in sosohoan subay magsukul bang makasali' isab ni nakura' na. Na,
pagka aku nakura' bi iyōnan uk sigam si Belsebul, hati na nakura' sayitan,
mangkin na in kaam sosohoan ku iyōnan laat du uk sigam.”

Pasal sayi subay kitāwan
(Lukas 12.2-7)

26 “Daa kaam tiyāw ma manga manusiya'. Kamemon bayi limbungan
tantu du piluwas. Kamemon bayi tiyawu' ma diyōm atay tantu pitau du.
27 Ayi-ayi pama' ku kaam ma diyōm kalindōman, bain bi ma kasawahan.
Maka ayi-ayi bayi take bi ma 'nsa' niya' saddi makake iya, patanyagun bi
ni manga aa kamemon iya 'nsa' bayi makake.
28 Daa kaam tiyāw ma aa iya makapatay baran bi, sabab 'nsa' taabut
nyawa bi. Hap le' bang Tuhan iya katāwan bi, sabab in iya taga kawasa
makatiksa' baran bi sampay nyawa bi ma diyōm nalka'.
29 Pikilun bi manuk-manuk diki' iyu, taballi ta duwa maka pisita, suga'
minsan deyo' halga' na 'nsa' niya' minsan dakayo' manuk-manuk diki' hug
ni tana' bang 'nsa' min kabayaan 'Mma' bi Tuhan.
30 Iya lagi' kaam. Minsan buun bi iyu, taitung du uk Tuhan bang pila
lamba heka na.
31 Hangkan daa na kaam tiyāw, sabab halgaan le' kaam min baanan
manga manuk-manuk iyu.”

Pagsabannal aa pasal si Isa pamean na
(Lukas 12.8-9)

32 “Sayi-sayi magsabannal ma alōpan kahekahan aa in aku pamean na,
ma' du aku ma alōpan 'Mma' ku ma diyōm sulga', in aa ian palsukuan ku
du.
33 Suga' sayi-sayi mayilu ma alōpan kahekahan in aku 'nsa' pamean na,
payiluhan ku du isab aa ian ma alōpan 'Mma' ku ma diyōm sulga'.”

Si Isa pagsaggaan aa
(Lukas 12.51-53; 14.26-27)

34 “Daa kaam magpikil in maksud ku paitu ni dunya supaya aku mo
kasannangan sabab aku makalingōg ma manusiya'. In maksud ku paitu
bo' aku tahinang pagsaggaan manga manusiya'.
35 Bayi aku paitu mapagsagga' manusiya' dakayo' pa dakayo'. Anak lalla
magsagga' maka 'mma' na, anak danda maka ina' na, ayuhan danda maka
matoa na danda.
36 Iya tahinang banta aa tōōd, iya na manga sehe' na magdaluma'.
37 “Bang aa lasahan 'mma' na maka ina' na labi min aku, 'nsa' iya wajib
mulid ku. Damikkiyan na isab bang aa lasahan anak na lalla-danda labi
min aku, 'nsa' iya manjari mulid ku.
38 Sayi-sayi baya' mean aku subay iya makatanggung hag na pama-
patayan iya, hati na subay piglilla' uk na kabinsanaan na sampay ni
kamatay na. Bang hati 'nsa', 'nsa' iya manjari mulid ku.
39 Sayi-sayi 'llōgan ginhawa baran na, 'nsa' du niya' kallum na taptap.
Suga' sayi-sayi 'nsa' 'llōgan ginhawa baran na, bo' lilla' isab matay ma
sabab ku, makatawwa' du iya kallum kakkal.”

Tungbas min Tuhan
(Markus 9.41)

40 “Sayi-sayi nayima' kaam, aku du iya tiyayima' uk sigam, sampay Tuhan
iya bayi mapaitu aku ni dunya.

41 Sasuku nayima' sosohoan Tuhan ma sabab lapal Tuhan iya pamissala
na, niya' du palsukuan na ma ayi-ayi iya panungbas uk Tuhan ma aa
magpalatun lapal na hi'. Damikkiyan na, sasuku nayima' aa adil ma sabab
kaadil na, niya' du palsukuan na ma ayi-ayi panungbas uk Tuhan ma aa
adil hi'.
42 Baan ta kaam tōōd, sayi-sayi muwan minsan laa dakayo' sawan bohe'
haggut ma dakayo' bean ku deyo' tōōd, ma sabab aku iya pamean na, tantu
aa ian tiyungbasan kahapan."

11

Paniyaw uk si Yahiya Magpapandi
(Lukas 7.18-35)

1 Ubus peen uk si Isa bayi noho' ma mulid na sangpu' ka duwa
ian, pakallo' iya minnihi'. Pahi' iya ni manga kalumaan sikōt may'an,
magpandu' maka magnasihat mahi'.
2 Na, si Yahiya Magpapandi bayi tajil asal. Pagtake si Yahiya pasal
kahinangan si Almasi, siyoho' uk na manga mulid na kasehean pahi' ni
si Isa niyaw.
3 Pagmay'an peen, uk sigam ni si Isa, "Bain kono' kami. Kau baha'
iya pigbissala uk si Yahiya subay paitu ni dunya? Atawa niya' le' saddi
iyagaran?"
4 Nambung si Isa, uk na, "Pabing kaam pahi'. Bain bi si Yahiya pasal
ayi-ayi take bi maka ayi-ayi tanda' bi itu.
5 Manga aa bayi buta makanda' na, aa bayi pengka' makalangngan na
tōōd, aa bayi ipul tapalanu' kuwit na, aa bayi bisu makake na, maka aa
bayi matay tapakallum na pabing. Sampay manga aa miskin pignasihatan
na lapal hap.
6 Mehe du kahapan sasuku 'nsa' magduwa-duwa pikilan na ma aku."
7 Sasang peen manga mulid si Yahiya ian pakallo' minnihi', missala si
Isa ni pagtipunan aa ian pasal si Yahiya. Uk na, "Ayi baha' bayi peha bi,
bayi waktu kaam pahi' ni si Yahiya ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi
ian? Kabayaan bi baha' nganda' dakayo' aa magpinda-pinda pikilan na
sali' sapantun dawun parang, tabo magladdoy-laddoy uk baliyu?
8 Bang 'nsa' ihi', ayi baha' bayi pig'nda' uk bi pahi'? Aa magsammek
badju' halgaan? Marayi' 'nsa', sabab bang aa magsammek salaihi', ian du
pabōtangan na ma diyōm luma' sultan.
9 Bain aku tōōd bang ayi bayi pig'nda' uk bi pahi'? Dakayo' nabi baha'?
Aho', nabi du, suga' iya bayi tanda' bi ian langkaw le' min manga nabi
kamemon.
10 Sabab pasal si Yahiya itu in bayi bissala Tuhan bayi tasulat ma diyōm
kitab, iya uk na, 'Tiya' sosohoan ku. Papahi' ku iya parahu min kau bo'
supaya iya magpaayad palabayan nu.'
11 Baan ta kaam tōōd," uk si Isa, "pasal si Yahiya Magpapandi itu: 'nsa'
du niya' bangsa paliyu le' min iya basta ma diyōm bangsa manusiya'.
Suga' sayi-sayi tabe' ma diyōman pagparintahan Tuhan, minsan salaingga
kareyo' kapag-aa na, langkaw le' iya min si Yahiya.
12 Min waktu nagna' si Yahiya magnasihat sampay ni buttihi', niya'
manga aa nagga' ma lapal pasal pagparinta Tuhan maka liyāng uk sigam
manga aa baya' me' ma pandu' hi'.
13 In pagparintahan Tuhan itu bayi pilatun uk si Musa ma diyōm sara'
na, maka bayi pigpalatun na peen uk manga kanabi-nabihan kamemon
sampay taabut waktu kalahil si Yahiya.

14 Bayi na pima' ian in si Nabi Eliyas subay du paitu ni dunya itu pabayik.
Na, bang kaam baya' magkahagad ma bayi pagpalatun manga nabi hi', si
Eliyas itu iya na ko' si Yahiya.
15 Sasuku kaam makake, asipun bi tōōd.
16 “Manjari,” uk si Isa, “ayi pamaralilan ku manga aa ma waktu itu? Sali'
sigam hantang onde'-onde' magtingkoan ma halaman tabu'. Ngalingan
manga onde' min dambiya' ni kasehean sigam.
17 Uk na hi', ‘Oy! Kaam iyu! Bayi kami ngalisagan kaam suga' 'nsa' du
kaam ngiluk. Bayi kami ngaluguan kaam suga' kaam iyu 'nsa' me'-me'
magtangis.’
18 Manga aa ma waktu itu hi',” uk si Isa, “sali' sapantun onde' hi', 'nsa'
tasulut. Bayi paitu si Yahiya, aa magpupuwasa. 'Nsa' nginum ayi-ayi
inuman makalango. Jari pihallingan iya uk aa kamemon in iya kono' siyōd
uk sayitan!
19 Puwas hi' in aku, Anak Manusiya', bayi paitu magkakan maka mag-
inum. Magtuwi aku pihallingan uk aa kamemon. Uk sigam, ‘He! 'Ndaun bi
aa itu, lagak na! Iya du aa panginginum! Magbagay iya maka aa magkallo'
sukay parinta, sampay aa baldusa kasehean!’ Suga',” uk si Isa, “tanda' tabi
ma sasuku me' ma Tuhan in pangatau na asal tawwa'.”

Makaase'-ase' manga aa 'nsa' magkahagad (Lukas 10.13-15)

20 Puwas na hi' nagna' si Isa magbandaan manga aa ma diyōm manga
lahat bayi pangahinangan na kahekahan hinang na kainu-inuhan aa. Iya
hangkan biyandaan uk na manga aa hi' sabab 'nsa' bayi pataikut min
karusahan sigam.
21 Uk si Isa, “Allā, kaam manga aa Korasin maka aa Betsaida, makaase'-
ase' tōōd iya pamakadal ma kaam! Heka hinang makainu-inu bayi
pindaan ni kaam suga' 'nsa' bayi asip bi. Daira Tira maka daira Sidun, bang
bayi pindaan manga hinang ku makainu-inu hi', tantu manga aa may'an
bayi pataikut min dusa sigam. Tantu sigam bayi magsammek karut, manga
magbusugan di sigam abu, tanda' pagsusun sigam.
22 Baan ta na kaam, bang taabut 'llaw pangahukum Tuhan, bohat le'
hukuman iya pitakka ni kaam min bayi hukuman ma manga aa daira
Tira maka daira Sidun ma masa awwal hi'.
23 Kaam isab aa Kapirnaum,” uk si Isa, “iyu kaam magbantug-bantug
di bi in kaam pilangkaw sampay ni sulga'! Suga' duwal nalka' iya
pasampayan bi! In manga hinang makainu-inu bayi pindaan ni kaam,
bang bayi pindaan ni manga aa Sodom, tantu bayi masi daira sigam ian
sampay ni kabuttihian.
24 Baan ta kaam, bang taabut 'llaw pangahukum, bohat le' hukuman iya
pitakka ni kaam min hukuman bayi pitakka ni manga aa Sodom ma masa
awwal hi'.”

Pahalihan manga aa kabohatan (Lukas 10.21-22)

25 Manjari itu, ma waktu ian, missala si Isa ni Tuhan. Uk na, “O
'Mma', kau iya makapagbaya' ma ayi-ayi ma langit maka ma dunya. Mehe
pagsukulan ku ni kau sabab in bayi limbungan nu min aa taga pangadji'
sampay min aa lōm tau na, pihati uk nu ni aa kulang tau na.
26 Aho', 'Mma', min kōg nu maka baya' nu hangkan salaihi'.”
27 Manjari halling si Isa ni manga aa ian, “Bayi na pingandōl ayi-ayi
kamemon ma aku uk 'Mma' ku. 'Nsa' niya' makatauhan aku, duwal 'Mma'

ku hi'. Damikkiyan na, 'nsa' niya' makatauhan iya, duwal aku anak na, sampay isab sasuku tapene' ku subay pahati ku.
28 “Me' kaam kono' ma aku, sasuku kaam miyale' maka kabohatan, bo' kaam buwanan ku pahalihan.
29 Tayimaun bi pandu' iya pamatanggung ku ma kaam, bo' nganad kaam min aku sabab hantap asal aku, maka deyo' pangatayan ku. Minnitu kaam makatawwa' kahayangan ma nyawa bi.
30 Sabab luhay iya pamahinang ku kaam, maka pandu' iya pamatanggung ku kaam lampung du.”

12

Pandu' si Isa pasal 'llaw paghali
(Markus 2.23-28; Lukas 6.1-5)

1 'Nsa' taggōl minnihi' hi' si Isa maka manga mulid na mangngan palabay min tangnga' huma bayi tiyanōman tirigu pasalta' ma 'llaw Sabtu', iya 'llaw paghali ni Tuhan bang ma agama Yahudi. Jari itu, pagka giyōtas manga mulid na ian, bayi sigam musu' buwa' tirigu bo' iyampa kiyakan isi na.
2 Pag'nda' manga Parisi ma bayi tahinang uk manga mulid itu, halling sigam ni si Isa, “'Ndaun ba manga mulid nu iyu. Ngalanggal sara' ma agama tabi hinang sigam salaihi' sabu ma 'llaw paghali ni Tuhan.”
3 Nambung si Isa, uk na, “Angay, 'nsa' tabassa bi bang ayi bayi tahinang uk si Daud ma masa awwal hi', waktu bayi kagōtas sigam maka manga aa na?
4 Bayi pasōd si Daud ni diyōm langgal pangaharapan Tuhan bo' iyampa killo' uk na manga tinapay iya pangungsud ni Tuhan hi'. Pigkakan uk sigam tinapay ian minsan sigam ngalanggal sara', sabab manga kaimaman sadja patut mangan tinapay bayi iyungsuran ian.
5 'Nsa' isab bayi tabassa bi baha' ma diyōm kitab Tawrat pasal manga imam iya maghinang ma diyōm langgal pagkulbanan sampay ma 'llaw paghali ni Tuhan? Minsan sigam makalanggal sara' agama 'nsa' du sigam bayi magdusa.
6 Baan ta kaam, niya' maitu taga kapatut mehe min langgal pagkulbanan ian.
7 Niya' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, ‘'Nsa' halgaan ma aku iya pangungsud bi ma aku pagkulban. Suga' iya kabayaan ku tōōd subay kaam maase' ma pagkahi bi.’ Bang bayi tahati bi pandu' itu tōōd, 'nsa' du kaam bayi mabōtang hukuman ni manga aa iya 'nsa' bayi magdusa.
8 Sabab aku, Anak Manusiya', taga kapatut magbaya' bang ayi manjari hinang ma 'llaw paghali ni Tuhan.”

Aa komay tangan na kaulian uk si Isa
(Markus 3.1-6; Lukas 6.6-11)

9 Manjari pakallo' si Isa minnihi' ni lahat dakayo', bo' iya pasōd ni diyōm langgal sigam.
10 Niya' ma diyōm langgal ian aa komay dambiya' tangan na, maka niya' isab manga aa baya' meha dusa ma si Isa supaya iya tatuntutan. Tiyaw iya uk sigam, “Ngalanggal sara' agama tabi baha' bang kita makowe' aa saki ma 'llaw paghali ni Tuhan?”
11 Nambung si Isa, uk na, “Ayi hinang bi bang niya' sawupama dakayo' bili-bili bi hug ni diyōm lowang ma waktu 'llaw paghali? 'Nsa' kallo' bi baha' hayōp ian, piluwas min diyōm lowang?
12 Suga' in kita bangsa manusiya' labi halga' le' min bili-bili. Hangkan patut du bang kita maghinang kahapan ma 'llaw paghali ni Tuhan.”

13 Sakali halling si Isa ni aa komay tangan na ian, uk na, “Pahannatun
tangan nu iyu.”
Na, pihannat uk na. Magtuwi kaulian tangan na sali' na ni dambiya' na.
14 Suga' paluwas manga Parisi min diyōm langgal ian bo' iyampa sigam
mag-isun bang salaingga uk sigam mapatay ma si Isa.

Si Isa sosohoan Tuhan

15 Pagkasayu si Isa ihi' pag-isunan manga Parisi hi' mantahan iya,
pakallo' iya min lahat ian hi'. Heka aa bayi paturul ma iya. Sasuku aa
magsakihan bayi kaulian uk na kamemon.
16 Bayi sigam biyandaan uk na 'nsa' siyoho' ma'-ma' ni pagkahi sigam
pasal iya.
17 In hinang na ian magtawwa' ma palman bayi pigpalatun uk Tuhan,
iya tasulat uk si Nabi Isaya.
18 Uk na,
“Tiya' sosohoan ku bayi pene' ku,
Kalasahan ku iya, landu' aku kasulutan ma iya.
Pahōp ku ni iya Nyawa ku.
Bo' iya iya magmahalayak ni sabarang bangsa pasal hukuman ku bōntōl.
19 'Nsa' du iya nganjawab, 'nsa' isab nuwalak.
'Nsa' iya matanōg suwara na ma paglabayan aa.
20 Maase' du iya ma sasuku lamma pangandōl na.
Tiyabang uk na du sasuku 'nsa' niya' hōwat-hōwat na.
Magpatanyag iya sampay tapatangge na kabōntōlan hukuman Tuhan,
21 Bo' iya iya pangahōwatan bangsa manusiya' kamemon.”

Si Isa maka si Belsebul
(Markus 3.20-30; Lukas 11.14-23)

22 Sakali niya' bayi biyo ni si Isa dakayo' aa buta maka umaw isab, sabab
bayi siyōd uk sayitan. Kaulian aa itu uk si Isa, jari makabissala maka
makanda' na iya.
23 Inu-inu tōōd manga aa bayi may'an. Uk sigam, “Iya itu baha' tubu' si
Sultan Daud dakayo'-kayo'?”
24 Pagtake halling ian uk manga Parisi, uk sigam, “Iya hangkan aa
itu makapaluwas sayitan min diyōm baran aa sabab niya' kawasa bayi
pamuwan ni iya uk si Belsebul, iya pagnakuraan manga sayitan.”
25 Suga' katauhan asal uk si Isa bang ayi pikilan uk sigam, hangkan
uk na ma sigam, “Bang sawupama niya' aa ma diyōm pagsultanan
magkuntara maka kasehean na bo' magbono' sali'-sali', 'nsa' taggōl
magkaat pagsultanan hi'. Damikkiyan na bang niya' aa magdalahat atawa
magdaluma', bo' pabutas kasehean magsagga' ma kasehean sigam, 'nsa'
taggōl bo' sigam magkawukanat.
26 Hangkan ko', bang nakura' sayitan iya maluwas manga pagkahi na
sayitan min diyōm baran aa, hati na, 'nsa' taggōl magsagga' sigam bo'
magkaat kōsōg kawasa na.
27 Uk bi in aku itu makapaluwas sayitan ma sabab niya' kawasa bayi
pamuwan ma aku uk si Belsebul, nakura' sayitan. Bang ihi' bannal,
minningga baha' pangalloan mulid bi kawasa, iya hangkan sigam isab
makapaluwas sayitan? In mulid bi iya magpanda' kasaan pamikil bi.
28 Suga' iya bannal na, iya hangkan aku makapaluwas sayitan sabab
kawasa ku deyo' bayi min Nyawa Tuhan. Iya na ko' iyu paltandaan in
Tuhan tiya' na magparinta ma kaam.

29 “Nakura' sayitan ian sali' dalil aa gaōs. Luma' na 'nsa' du tasōd,
pangalta' na 'nsa' kalangpasan. Duwal bang aa gaōsan ian ingkōtan dahu
bo' iyampa kalangpasan diyōm luma' na.
30 “Sayi-sayi 'nsa' mōgbōgan aku,” uk si Isa, “iya du nagga' ma aku
du. Maka sayi-sayi 'nsa' nabangan aku magtipun manga suku' ku,
makawukanat du iya.
31 Hangkan kaam baan ku, sayi-sayi kaam ngandusa maka ngahalling
pangkal tudju ni Tuhan, taampun du kaam. Suga' sayi-sayi ngahalling
pangkal ni Nyawa Sutsi, 'nsa' niya' kaampunan na.
32 Sayi-sayi ngahalling laat ma aku, Anak Manusiya', makajari iya
iyampunan dusa na. Suga' sayi-sayi ngahallingan pangkal ma Nyawa
Sutsi, 'nsa' tōōd iyampun dusa na hi', minsan ma waktu itu, minsan ni
kasaumulan.”

Kayu maka buwa' na
(Lukas 6.43-45)

33 “Bang sawupama kayu hap,” uk si Isa, “hap du buwa' na. Damikkiyan
na isab bang kayu laat, buwa' na 'nsa' hap. Sabab kitauhan asal kayu min
buwa' na.
34 Kaam pangangakkal! 'Nsa' kaam makabissala hap sabab laat diyōm
atay bi. Ayi-ayi bayi ma diyōm atay manusiya', gana-gana paluwas min
bo' na.
35 Bang aa hap, hap du isab kawul-piil na sabab luwas du min kahapan
na iya bayi tiyawu' na ma diyōm atay na. Suga' bang aa laat, laat du isab
kawul-piil na sabab luwas du min kalaatan bayi tiyawu' na ma diyōm atay
na.
36 “Baan ta kaam, bang taabut 'llaw pangahukum Tuhan ma manusiya',
in aa kamemon subay ma'-ma' pasal bissala kamemon bayi tapahalling na,
iya 'nsa' niya' kapusan na.
37 Sabab min pamissala na iya sababan na hangkan aa hiyukum, bang
iyampun atawa binsana'.”

Manga guru maka manga Parisi mikipanda' paltandaan
(Markus 8.11-12; Lukas 11.29-32)

38 Manjari niya' manga guru ma sara' agama maka manga Parisi bayi
may'an. Uk sigam ni si Isa, “Tuwan Guru, baya' kami nganda' dakayo'
paltandaan min barakat nu.”
39 Suga' nambung si Isa, uk na, “In manga aa ma waktu itu, dusahan
tōōd, 'nsa' tōōd baya' magtaat ni Tuhan. Kaam iyu mikipanda' paltandaan
pangilahan kawasa ku. Suga' 'nsa' niya' paltandaan pandaan ku ni kaam,
duwal iya paltandaan bayi min si Nabi Yunus ma masa awwal hi'.
40 Sabab si Yunus hi' bayi tallu 'llaw tallu bahangi ma diyōm tungul
sattuwa deyawut. Damikkiyan na aku, Anak Manusiya', tallu 'llaw tallu
bahangi du aku ma diyōm liyang ma sosongun.
41 Bang taabut na 'llaw pangahukum Tuhan ma manusiya', magtangge-
han du manga aa bayi ma daira Niniba ma masa awwal hi', bo' sigam du
naksian kaam in kaam taga dusa. Sabab bayi kine uk sigam nasihat si
Yunus, magtuwi pinda min dusa sigam. Baan ta kaam, tiya' na dakayo' aa
labi le' langkaw min si Yunus hi', suga' 'nsa' iya asip bi.
42 Bang taabut isab 'llaw pangahukum Tuhan ma manusiya' niya' du
nangge ma hi' dakayo' pangian bayi min lahat Seba ma masa awwal hi'.
Naksi' du iya in kaam bayi magdusa. Iya hangkan danda ian taga kapatut
naksi', sabab bayi iya paitu min lahat na ni katahan supaya iya kake ma
bissala si Sultan Sulayman iya bayi lōm tōōd pangatau na hi'. Baan ta

kaam, ma buttihi' niya' maitu ma kaam pasong le' pangatau na min bayi
tau si Sultan Sulayman, suga' 'nsa' du iya asip bi.”

Kabayik sayitan ni bayi pabōtangan na
(Lukas 11.24-26)

43 “Na, bang takdil ni sayitan,” uk si Isa, “bang niya' sayitan paluwas
min baran aa, liyunsul uk na lahat 'nsa' bayi kaulanan meha pahalihan
na. Jari bang 'nsa' niya' tapeha na,
44 halling uk sayitan ian ni baran na, uk na, ‘Gam na aku pabing ni
diyōm baran aa bayi pabōtangan ku tagna' hi'.’ Pagbing peen, tanda' na
'nsa' le' niya' pabōtang may'an, maka hi' bayi siyapuhan maka mimmōs.
45 Puwas na hi' pahi' iya ngallo' pitu' sayitan saddi, labi le' laat sigam min
iya, bo' pasōd sigam kamemon ni diyōm baran aa, pabōtang may'an. Jari
in aa ian kalandu' tōōd laat kahalan na damuwi min bayi dahu. Salaihi'
isab ma manga aa baldusa iya 'llum ma waktu itu.”

Ina' si Isa maka danakan na lalla
(Markus 3.31-35; Lukas 8.19-21)

46 Na, ma sabu si Isa masi mandu' ni manga aa ian, bayi takka pay'an
ina' na maka manga danakan na lalla. May'an sigam ngagad ma luwasan,
bo' baya' magbissala maka iya.
47 Jari niya' dakayo' aa ma'-ma' ma si Isa. Uk na, “'Ndaun Tuwan, ian na
ina' nu maka manga danakan nu ngagad ma luwasan. Baya' magbissala
maka kau.”
48 Nambung si Isa, uk na, “Sayi baha' kainaan ku maka manga danakan
ku?”
49 Jari tiyo' uk si Isa tudju ni manga mulid na. Uk na, “Iya na ko' itu
kainaan ku maka dawuranakan ku.
50 Sabab sayi-sayi ngahinang kabayaan 'Mma' ku ma sulga', iya na ko'
ian manga danakan ku lalla-danda, maka kainaan ku.”

13

Paralilan pasal aa nabōran bigi
(Markus 4.1-9; Lukas 8.4-8)

1 Ma 'llaw hi' paluwas si Isa min luma' bo' iya pahi' ni bihing danaw
ningko' ma hi' magpandu'.
2 Heka aa bayi patipun ni iya, heka kalandu'. Hangkan iya pariyata'
ningko' ma bayanan bayi parunggu' ma hi'. Bo' baanan aa ian magtangge-
han ma bihing parian hi'.
3 Heka pamandu' si Isa ma manga aa ian, pandu' pamaralilan.
Uk na, “Niya' ian dakayo' aa pahi' ni huma na nabōran bigi.
4 Pagsabōd na itu, niya' bigi kasehean pakpak ni bihing daddōk. Sakali
pay'an manga manuk-manuk nōtōk bigi ian.
5 Niya' isab bigi kasehean pakpak ni kabatuhan, datti' tana' na. Bigi ian
lakkas patomo' sabab 'nsa' lōm tana' na.
6 Suga' paluwas peen 'llaw, magtuwi lus ugbus na ian sampay lanōs,
sabab 'nsa' lōm gamut na.
7 Niya' du isab bigi pakpak ni tangnga' sōmpōt itingan. Pagpasuwig
tiyanōm ian, makasubud peen sōmpōt ian, magtuwi kasimbōlan tiyanōm
ian.
8 Na, iya bigi kasehean pakpak ni tana' hap, pasong-song magbuwa' hap.
Niya' poon kasehean muwan buwa' landu' tōōd heka na, niya' kasehean
muwan buwa' heka, maka niya' isab kasehean sarang-sarang heka na.

9 “Na,” uk si Isa, “sasuku kaam makake, asipun bi tōōd.”

Iya poon na hangkan si Isa maralil
(Markus 4.10-12; Lukas 8.9-10)

10 Manjari pahi' ni si Isa manga mulid na. Tiyaw iya, uk sigam, “Angay kau magparalilan bang kau manduan manga aa itu?”
11 Sambung si Isa, “Kaam iyu kabuwanan pangatauhan bo' supaya tahati bi pasal kapagparinta Tuhan ma manga aa na, iya 'nsa' bayi patau na ni manusiya' kasehean. Suga' manga aa kasehean 'nsa' kabuwanan pangatau pasal ian hi'.
12 Sabab sayi-sayi niya' tau na, kinnōpan le' panghati na sampay maglabi-labi. Suga' sayi-sayi 'nsa' niya' panghati na bo' peen pangannal na niya' tau na datti', killoan du ihi' min iya.
13 Iya na itu poon sabab na hangkan aku magparalilan ma manga aa itu: sabab nganda' du sigam suga' 'nsa' tanda' uk sigam. Pake isab sigam suga' 'nsa' take tōōd uk sigam maka 'nsa' tahati.
14 Pagsalaihi' magtawwa' addat sigam maka iya bayi pigpalatun uk si Isaya. Uk na,
‘Asal du kaam kake, suga' 'nsa' niya' tahati bi.
Asal du kaam kanda', suga' 'nsa' niya' tanda' bi.
15 Sabab manga aa itu, 'nsa' niya' pasōd ni diyōm pikilan sigam,
Tainga sigam bayi tiyaplōkan,
Mata sigam bayi tiyambunan.
Bang bayi 'nsa' salaihi', bayi du tanda' uk mata sigam,
Bayi du take uk tainga sigam,
Bayi du isab tahati uk diyōm pikilan sigam.
Bo' bayi du sigam pabayik magtaat ni aku, uk Tuhan,
Bo' iyampun uk ku dusa sigam.’
16 “Suga' kaam iyu,” uk si Isa ni manga mulid na, “mehe du kahapan bi, sabab iya tanda' bi, maka iya take bi tahati bi du.
17 Baan ta kaam tōōd, heka manga nabi maka aa suku' Tuhan ma masa awwal hi' bayi baya' tōōd nganda' ma tanda' bi ma buttihi', suga' 'nsa' tasabu uk sigam. Baya' tōōd sigam pake ma take bi itu, suga' 'nsa' taabut uk sigam.”

Pihati uk si Isa pasal aa nabōran bigi
(Markus 4.13-20; Lukas 8.11-15)

18 “Na,” uk si Isa, “pake kaam tōōd bo' tahati bi kissa pasal aa bayi magsabōran bigi hi'.
19 Manga bigi bayi pakpak ma daddōk ian paralilan aa bayi makake pasal kapagparinta Tuhan, suga' 'nsa' tahati uk sigam. Jari pay'an ni sigam sayitan patilaatun ngandagtu' lapal bayi tiyanōm uk Tuhan ma diyōm atay.
20 Manga bigi bayi pakpak ni tana' kabatuhan, paralilan aa bayi makake ma palman Tuhan. Magtuwi sigam kiyōgan nayima' lapal palman hi'.
21 Suga' palman Tuhan hi' 'nsa' bayi nganggamut palōm ma diyōm atay sigam. 'Nsa' natas pag-iman sigam. Taabut peen sigam takkahan susa atawa liyaat uk pagkahi sigam ma sabab pame' sigam ma palman Tuhan, magtuwi sigam ngalabba min pag-iman sigam.
22 Manga bigi bayi pakpak ni diyōm sōmpōt itingan hi' paralilan aa bang ngasip ma palman Tuhan. Suga' pag-asip peen, magtuwi limbit pikilan sigam uk kahalan diyōm dunya itu. Iya na peen halgaan ma sigam pangalta' sigam. Hangkan na palman Tuhan, iya bayi take uk sigam, sali' dalil tiyanōm kasimbōlan 'nsa' muwan buwa'.

23 Na, manga bigi bayi siyabōran ma diyōm tana' hap hi', paralilan
manga aa bang ngasip ma palman Tuhan maka makahati tōōd. Magtuwi
palman ian sali' dalil tiyanōm, muwan buwa' ma diyōm atay sigam.
Kasehean heka tōōd buwa' na, kasehean isab heka, maka kasehean sarang-
sarang."

Paralilan pasal sōmpōt

24 Manjari magparalilan na isab si Isa pabayik. Uk na, "In kapagparinta
Tuhan ma manusiya' sali' dalil aa nabōran bigi hap ma tana' na.
25 Manjari itu ma waktu sangōm, sabu peen magtuwihan aa kamemon,
niya' banta aa dapu huma ian pay'an nabōran bigi sōmpōt ma bayi
panabōran bigi hap. Puwas na hi' pakallo' banta hi'.
26 Na, tomo' peen tiyanōm hap ian sampay nagna' na magbuwa', tanda'
isab kasōmpōtan.
27 Manjari pay'an manga tindōg ni aa dapu huma. Uk sigam, 'Tuwan,
hap du bigi bayi sabōran nu ma tana' nu. Minningga baha' kasōmpōtan
ian?'
28 Nambung in aa dapu huma, uk na, 'Niya' banta bayi makahinang hi'.'
Uk manga tindōg, 'Baya' kau baha' bang kami ngalarutan manga sōmpōt
ian?'
29 'Daa,' uk na, 'sabab bang larutan bi sōmpōt, kalu me' larut manga
batang hap.
30 Sarin bi na magbe' magtomo' sampay taabut waktu pag-ani. Jari bang
taabut na waktu pag-ani, salaitu du panoho' ku ma aa mag-ani ian. Uk
ku, larutin bi manga sōmpōt ian dahu. Pakkōsun bi bo' iyampa tiyutung.
Puwas na hi' anihun bi buwa' min bayi tiyanōm iyu bo' tawuun bi ni diyōm
bodega ku.' "

Paralilan pasal bigi landu' nahut
(Markus 4.30-32; Lukas 13.18-19)

31 Puwas na hi' magparalilan si Isa pabayik. Uk na, "In kapagparinta
Tuhan ma manusiya' sali' dalil dakayo' bigi diki'-diki', iya tiyanōm uk aa
ma tana' na.
32 Bigi itu nahut min bigi kamemon, suga' bang tomo' na palabi ehe
na min tiyanōm kamemon. Manjari kayu na, bo' patapu' pay'an manga
manuk-manuk ngahinang pugaran ma senga na."

Paralilan pasal pasulig
(Markus 4.33-34; Lukas 13.20-21)

33 Magparalilan le' iya saddi. Uk na, "Iya kapagparinta Tuhan sali' dalil
pasulig iya giyuna uk danda pilamud ni tirigu heka, manga duwampu'
maka lima kilu. Puwas na hi' iyaddun uk na, gana-gana pasulig kamemon
na."
34 Kahaba'-haba' si Isa magpandu' ma kahekahan aa, magparalilan sadja
iya. 'Nsa' iya missala ma sigam bang 'nsa' paralilan iya pamissala na.
35 Minnihi' niya' magtawwa' ma bayi tasulat uk dakayo' nabi, iya uk na,
"Bang aku mandu' ma sigam subay bissala pamaralilan.
Baan ku sigam pasal ayi-ayi 'nsa' bayi kitauhan sataggōl min tagna'
pamapanjari dunya."

Pihati uk si Isa paralilan na pasal sōmpōt

36 Puwas na hi' imbanan uk si Isa kahekahan aa ian bo' pasōd ni diyōm
luma'. Pay'an ni iya manga mulid na. Uk sigam, "Pahatihun kono' kami
paralilan pasal sōmpōt ian."

37 Nambung si Isa, uk na, “Bang diyalil aa bayi nabōran bigi hap ian, iya
na aku, Anak Manusiya'.
38 Tana' ian, iya na dunya itu. Bigi hap ian, iya na manga aa me' piyarinta
uk Tuhan. Kasōmpōtan ian, iya na manga aa me' ma nakura' sayitan, iya
patilaatun.
39 Banta bayi nabōran bigi sōmpōt ian, iya na nakura' sayitan. Iya waktu
kapag-ani, iya na 'llaw pangiyamat dunya. Iya aa mag-ani ian, iya na
manga malaikat.
40 Bang takdil ni kasōmpōtan iya tipun ian bo' iyampa tiyutung, salaihi'
du isab pakaradjaan na bang taabut na 'llaw kiyamat.
41 Aku Anak Manusiya', soho' ku du manga malaikat ku paitu ni dunya
magtipun manga aa dusahan, sasuku bayi mo pagkahi na ngandusa maka
sasuku bayi maghinang kalaatan.
42 Tatipun peen, liyarukan sigam ni diyōm api nalka'. Mahi' sigam
magtallik manga magtagiōt baggaang sigam, sabab min kapagsusun sigam.
43 Suga' manga aa suku' Tuhan magsahaya du, sali' mata 'llaw, bang ma
diyōm pagparintahan 'Mma' sigam Tuhan. Sasuku kaam makake, asipun
bi tōōd.”

Paralilan pasal alta' bayi tiyapukan

44 Magparalilan isab si Isa, uk na, “In kapagparinta Tuhan ma manga
aa na sali' dalil alta' bayi katapukan ma diyōm tana'. Sakali niya' aa
bayi makatawwa' iya. Pagtawwa' na itu, magtuwi tambunan na pabayik.
Landu' iya kiyōgan, hangkan iya pahi' ngandagang ayi-ayi na kamemon
bo' iyampa billi uk na tana', iya bayi tatawwa' na alta' hi'.”

Paralilan pasal mussa'

45 “Salaitu isab kapagparinta Tuhan,” uk si Isa. “Sali' dalil aa maglilitu
bang meha manga mussa' hap.
46 Bang iya ganta' makatawwa' dakayo' mussa' halgaan tōōd, piballihan
uk na ayi-ayi na kamemon bo' iyampa billi uk na mussa' hi'.”

Paralilan pasal pōkōt

47 “Salaitu isab kapagparinta Tuhan ma manusiya',” uk si Isa. “Sali' dalil
pōkōt hiyug ni diyōm tahik, siyōd uk ginis-ginisan daying.
48 Panno' peen pōkōt hi', na giyuyud uk manga aa magdaraying ian tudju
ni daplakan. Ningko' sigam may'an bo' pigsaddi baanan daying ian. Ingga
hap liyōōn uk sigam ni diyōm ambung, ingga 'nsa' tapagguna timanan.
49 Salaihi' du isab bang kiyamat na dunya itu. Paluwas manga malaikat
bo' pigsaddi uk sigam manusiya' hap maka laat.
50 Iya malaat liyarukan du ni diyōm api nalka'. Mahi' sigam magtallik,
manga magtagiōt baggaang sigam, sabab min pagsusun sigam.”

Pandu' bahu maka pandu' bayi tagna'

51 Tiyaw uk si Isa manga mulid na, uk na, “Tahati bi baha' kamemon
bayi pamissala ku ma kaam hi'?”
“Aho',” uk sambung sigam.
52 “Na,” uk si Isa, “bang niya' guru ma sara' agama me' ma kapagparinta
Tuhan, sali' iya dalil aa dayahan taga luma'. Heka asal alta' na bahu maka
daan, hati na pangatau na pasal pandu' tagna' sampay pandu' bahu.”

Si Isa siyulak uk manga aa Nasaret
(Markus 6.1-6; Lukas 4.16-30)

53 Pag-ubus si Isa bayi magparalilan itu, pakallo' iya min lahat ian,

54 bo' iyampa mowe' ni kalumaan iya asal lahat na. Manduan iya manga
aa may'an ma diyōm langgal sigam. Inu-inu sigam ma pamandu' na. Uk
sigam, “Oy! Minningga baha' pangalloan na pangatau na, maka barakat
na iya pangahinang na manga kahinangan makainu-inu hi'?
55 Bang kami 'nsa' sā', iya na itu anak karpentero. Ina' na si Mariyam.
Manga danakan na di si Ya'kub, si Yusup, si Judas maka si Simun.
56 Maka manga danakan na danda, tiya' na isab ma lungan ta itu.
Minningga baha' pangalloan na tau na itu?”
57 Hangkan na si Isa kipaddian atay uk manga aa ian.
Sakali halling si Isa ni sigam. “In nabi,” uk na, “pig-addatan asal ma
sabarang lahat. Iya sadja 'nsa' mag-addat ma iya bang aa ma lahat na asal
maka manga aa magdaluma' maka iya.”
58 Jari kulang du hinang makainu-inu bayi tahinang uk si Isa ma lahat
na sabab aa ian 'nsa' mangandōl ma iya.

14

Kamatay si Yahiya Magpapandi
(Markus 6.14-29; Lukas 9.7-9)

1 Ma waktu hi' si sultan Herod bayi magbaya' ma lahat Jalil. Manjari itu
makake iya pasal kahinangan si Isa,
2 bo' halling iya ni manga sasohoan na, uk na, “Aa ian, iya na iya tōōd
si Yahiya Magpapandi pikallum na pabing min kamatay na. Hangkan ko'
tahinang na manga hinang makainu-inu ian.”
3-4 Hangkan salaihi' halling si Herod, sabab iya iya bayi magpanohoan
mapatay si Yahiya. Salaitu bayi kahalan na: si Sultan Herod itu bayi
magkabaya' maka ipal na si Herodiyas, handa siyay na si Pilip. Bo' si
Pilip iya masi le' 'llum. Sakali daran si Herod biyandaan uk si Yahiya.
Uk na, “'Nsa' manjari bang kau magdakayo' maka handa danakan nu!
Dusahan kau!” Hangkan na si Yahiya bayi siyoho' siyaggaw uk sultan,
siyoho' iyekang-ekangan bo' iyampa pisōd liyōōn ni diyōm jil.
5 Baya' si Herod mapatay si Yahiya suga' tiyāw iya ma kahekahan aa,
sabab magkahagad sigam in si Yahiya nabi du.
6 Jari niya' dakayo' 'llaw magjamu si Sultan Herod ma manga aa, panabu
'llaw kapag-anak ma iya. Na, ngiluk anak si Herodiyas budjang ma
panganda' pagjamuhan bo' kasulutan tōōd si Herod ma pangiluk na,
7 hangkan panganjanjian na budjang ian. Uk na, “Janjian ta kau. Ayi-ayi
amu' nu ni aku pamuwan ku du tōōd.”
8 Na, in budjang ian bayi kapitnahan asal uk ina' na hangkan uk na
ni sultan, “Pamuwanun kono' aku kok si Yahiya Magpapandi buttihi',
pibōtang ma diyata' talam.”
9 Landu' tōōd susa sultan ian, suga' 'nsa' kapindahan bayi panganjanji'
na ma alōpan manga aa luruk hi', hangkan soho' na subay diyulan budjang
ma bayi amu' na hi'.
10 Jari magpanohoan si Herod subay piyonggolan kok si Yahiya ma diyōm
jil.
11 Puwas na hi' pibōtang kok na ma diyata' talam bo' iyampa biyo ni
budjang. Bo' biyo uk budjang ian ni ina' na.
12 Sakali pay'an manga mulid si Yahiya ngallo' patay na kiyubul. Puwas
na hi' pahi' sigam ni si Isa ma'-ma' ma iya.

Pamakan si Isa ma manga aa lima ngibu
(Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17)

13 Na, take peen uk si Isa ma pasal ian hi', pakallo' iya minnihi' musay
ni lahat 'nsa' mag-aa, iya didi na sadja. Kitauhan peen kamahian na uk
baanan aa, maglangngan sigam min manga kalumaan sigam bo' paturul
ma iya, maklay min bihing susulan.
14 Pagduwai peen si Isa min bayanan na, tanda' na manga aa ian landu'
tōōd heka. Sakali takkahan iya ase' ma sigam, maka kaulian uk na sasuku
taga saki.
15 Pagka song kohap na, pahi' ni si Isa manga mulid na. Uk sigam,
“Song sangōm na, maka tiya' kitabi ma lahat 'nsa' niya' kalumaan na.
Sohoun kono' manga aa itu pahi' ni manga kalumaan may'an bo' sigam
makaballihan di sigam kiyakan.”
16 Nambung si Isa, uk na, “Minsan sigam 'nsa' pakallo' minnitu. Kaam
na iya makan sigam.”
17 Uk manga mulid na, “Lima du tinapay ma kami maka duwa du
daying!”
18 “Na,” uk si Isa, “bohun bi paitu.”
19 Manjari siyoho' baanan aa ian uk si Isa magtingkoan ma kaparangan.
Puwas na hi' killo' uk na lima tinapay maka duwa daying-daying bo'
iyampa iya pahangad tudju ni langit magsukul ni Tuhan. Pighopo'-hopo'
uk na tinapay bo' iyampa siyongan uk na ni manga mulid na, bo' tiyōpōd-
tōpōran uk sigam manga aa ian.
20 Magkakanan na aa ian kamemon sampay maglassohan na. Pag-ubus
sigam mangan, tipun kapin kiyakan ian uk manga mulid na, niya' sangpu'
ka duwa ambung mehe panno'.
21 Iya aa bayi mangan ian niya' sigam manga limangibu lalla. Saddi
danda maka onde'-onde'.

Si Isa mangngan ma kuwit tahik
(Markus 6.45-52; Yahiya 6.15-21)

22 Puwas na hi' siyoho' uk si Isa manga mulid na pariyata' ni bayanan.
Pirahu sigam min iya tudju ni dambiya' danaw, sabu na mapowe'
kahekahan aa ian.
23 Tapapowe' peen manga aa hi', patukad si Isa didi na nambahayang
ma diyata' bud. Sangōm peen lahat, may'an iya didi na,
24 bo' manga mulid na mahi' ma danaw lawak min bihing. Tawwa' sigam
goyak sabab nagga' baliyu.
25 Pagdayi' 'llaw peen, pahi' na si Isa tudju ni sigam, mangngan ma kuwit
tahik.
26 Tanda' peen iya uk manga mulid na mangngan ma kuwit tahik, landu'
sigam tiyāw sabab pangannal sigam in iya lutaw. Magsuwalak sigam
pakōsōg sabab tiyāw kalandu'.
27 Suga' missala magtuwi si Isa ni sigam. “Pataptapun bi pangatayan bi!”
uk na. “Aku na ko' itu. Daa kaam tiyāw.”
28 Sakali halling si Petros, uk na, “Nakura', bang iya na kau, sohoun aku
paiyu ni kau mangngan ma kuwit tahik.”
29 “Paitu na kau,” uk si Isa. Jari pareyo' si Petros min bayanan ian nagna'
mangngan ma kuwit tahik tudju ni si Isa.
30 Suga' pagnanam na kōsōg baliyu ian, takkahan iya tāw bo' enot-enot
iya patallōb. Magtuwi iya ngalingan, uk na, “Nakura', tabangun aku!”
31 Magtuwi iya iyabut uk si Isa bo' iyampa hella' uk na. Halling si Isa,
“Kulang pahap iman nu! Angay aku pagduwa-duwahan nu?”
32 Makariyata' peen sigam ni bayanan hi', iyampa parōhōng na baliyu.

33 Piyudji si Isa uk manga mulid bayi ma diyata' ian. Uk sigam, “Bannal,
kau Anak Tuhan du ko'!”

Kaulian uk si Isa manga aa sakihan ma lahat Gennesaret
(Markus 6.53-56)

34 Jari itu, makauntas peen sigam ni dambiya' danaw, hi' sigam
parunggu' ni lahat Gennesaret.
35 Takila si Isa uk manga aa ma hi', iya hangkan sigam bayi matanyag
ma sasuku taga saki ma jadjahan ian hi', siyoho' biyo ni si Isa.
36 Ngamu' sigam junjung ni si Isa, bang peen du dulan na manga aa
sakihan ngantan minsan laa ma bihing sammek na sadja. Manjari sayi-
sayi bayi makaantanan sammek si Isa saruun-duun du kaulian saki na.

15

Manga pandu' bayi pangamban uk kamaasan
(Markus 7.1-13)

1 Manjari niya' pay'an ni si Isa manga aa Parisi maka guru ma sara'
agama bayi min daira Awrusalam. Tiyaw sigam ma iya,
2 uk sigam, “Angay manga mulid nu iyu 'nsa' mōgbōg ma usulan bayi
pangamban uk kamaasan tabi? Mangan sigam minsan 'nsa' bayi ngosean
tangan sigam pahap.”
3 Nambung si Isa, uk na, “Na, kaam iya. Angay langgal bi panohoan
Tuhan bo' be' bi manga usulan bayi min kamaasan bi?
4 Sabab bayi na magpanohoan Tuhan, uk na, ‘Wajib kaam mag-addatan
'mma' bi maka ina' bi.’ Maka itu le', ‘Sayi-sayi iya mahalling laat ma 'mma'
na atawa ma ina' na, aa ian subay piyatay.’
5 Suga' kaam,” uk si Isa, “magsaddi-saddi iya pamandu' bi ma manga aa.
Ma pamandu' bi, bang niya' aa ganta' missala ni 'nggo'-mma' na, uk na,
‘Alta' ku itu, iya arak bayi panabang ku kaam, 'nsa' na sabab pasuku' ku
na ni Tuhan.’
6 Bang salaihi' hinang na makajari na bang ma kaam, minsan 'nsa' pag-
addatan na 'nggo'-mma' na. Suga' minnihi' tasulak bi panohoan Tuhan
supaya kaam makabōgbōg ma bayi pangamban uk kamaasan bi.
7 Kaam iyu magbawu'-bawu' sadja in kaam me' ma Tuhan, bo' 'nsa'. Asal
bannal du iya bayi tasulat uk si Isaya ma diyōm kitab.
8 Uk na,
‘Manga aa itu, uk Tuhan, ngahulmat aku maka lapal kabtangan sigam,
Suga' lawak diyōm atay sigam min aku.
9 Iya pagpudji sigam ma aku 'nsa' niya' pus na,
Sabab iya pamandu' uk sigam panohoan bayi pihinang sadja uk manusiya',
'Nsa' bayi duwai min aku.’ ”

Pasal ayi iya makatamak diyōm atay manusiya'
(Markus 7.14-23)

10 Puwas na hi', linganan baanan aa ian uk si Isa, siyoho' patipun pabing
ni tōngōd na. Uk na ni sigam, “Pake kaam ma bissala ku. Pahati ta kaam
tōōd.
11 'Nsa' iya kiyakan pasōd ni diyōm bo' aa iya makatamak iya. Suga' iya
makatamak iya manga bissala laat iya paluwas min bo' na.”
12 Sakali pay'an ni si Isa manga mulid na. Uk sigam, “Katauhan nu baha'
in manga Parisi paddi' atay sigam ma bayi bissala nu sini'?”
13 Uk sambung si Isa, “Kamemon tiyanōm iya 'nsa' bayi tiyanōm uk
'Mma' ku ma diyōm sulga', liyarutan du.

14 Daa kaam magsusa pasal sigam. Sigam magnakura', suga' sali' sigam
aa buta. Bang buta du ngambit sehe' na buta, tantu sigam hug karuwangan
ni diyōm lowang."
15 Sakali halling si Petros, uk na, "Pahatihun kami pasal bayi pamaralil
nu iyu."
16 Uk si Isa, "Oy! Sampay kaam isab masi le' kulang panghati bi!
17 Kaam isab, 'nsa' tasayu bi? 'Nsa' tahati bi baha'? Bang niya' kiyakan
pasōd ni diyōm bo' aa, pasampay du ni diyōm battōng na bo' iyampa
paluwas min baran na.
18 Suga' bissala laat iya paluwas min bo' aa, bayi piyoonan asal min
diyōm atay na. Iya na hi' makatamak iya.
19 Sabab min diyōm atay manusiya' iya paluwasan pamikil na laat, iya
hangkan maghinang kalaatan, sali' manga mapatay, magjina, ngahinang
kasabulan danda-lalla, nangkaw, magputing, maka ngalimut.
20 Kamemon itu makatamak aa. Suga' bang kita mangan ma 'nsa' bayi
ngosean tangan ta sali' pamandu' manga Parisi, 'nsa' ihi' makabuwan
katamakan."

Pangandōl dakayo' danda min lahat Kanaan (Markus 7.24-30)

21 Sakali palanjal si Isa minnihi' tudju ni jadjahan daira Tira maka daira
Sidun.
22 Niya' danda bangsa Kanaan maglahat may'an. Manjari danda itu bayi
pahi' ni si Isa ngalinganan iya. "O Tuwan," uk na, "tubu' Sultan Daud,
maase' kau ma aku. Anak ku bayi danda siyōd uk sayitan. Binsana'
kalandu'."
23 Suga' 'nsa' bayi makasambung si Isa minsan dakabtang. Jari pay'an ni
iya manga mulid na ngalōgōs, uk sigam, "Sohoun iya pakallo'! 'Nsa' iya
parōhōng nurul kitabi, maka sagaw kalandu'!"
24 Nambung si Isa, uk na, "Bayi aku siyoho' paitu nabang manga aa
bangsa Israil, iya sali' dalil bili-bili lungay min labayan."
25 Suga' pagtake peen itu uk danda, magtuwi iya pasujud ni tōngōd nayi'
si Isa. "O Tuwan," uk na, "tabangun aku."
26 Siyambungan iya uk si Isa piralilan. Uk na, "'Nsa' manjari killo'
kiyakan manga anak bo' liyarukan ni manga ero'."
27 "Bannal, Tuwan," uk danda. "Suga' minsan manga ero' mangan du
momok kiyakan iya pakpak min lamisahan pag-ipatan ma sigam."
28 Sakali nambung si Isa, uk na, "Inda', hōgōt iman nu. Diyulan du kau
bayi pangamu' nu iyu." Manjari ma waktu hi' saruun-duun du kaulian
anak na danda hi'.

Heka aa kaulian uk si Isa

29 Puwas na hi' pakallo' si Isa min lahat ian, maklay min bihing danaw
Jalil. Jari patukad iya ni bid-bid ningko' ma hi'.
30 Landu' heka aa bayi pay'an ni iya mo manga pengka', manga aa piul,
manga buta, manga umaw, sampay baanan aa saddi tawwa' ginisan saki.
Pibōtang sigam uk sehe' sigam ma tōngōd nayi' si Isa, bo' kaulian uk na
sigam kamemon.
31 Inu-inu tōōd manga aa ian, pag'nda' sigam ma aa bayi umaw
makapahalling na; aa bayi piul kaulian na; aa bayi pengka' makalangngan
na pabōntōl; aa bayi buta makanda' na. Manjari siyanglitan uk sigam
Tuhan, iya pagtaatan bangsa Israil.

Makan si Isa ma manga aa 'mpat ngibu
(Markus 8.1-10)

32 Sakali linganan uk si Isa manga mulid na bo' uk na, “Maase' aku ma
manga aa itu, sabab katallu 'llaw itu na iya kamaitu sigam ma aku, maka
'nsa' na niya' kiyakan sigam. 'Nsa' aku baya' mapowe' sigam ma 'nsa' bayi
pakan ku dahu, arakala' piyunung sigam ma palangnganan sigam.”
33 Tiyaw iya uk manga mulid na, uk sigam, “Minningga baha' pangalloan
ta kiyakan sarang pamakan kahekahan aa itu? Tiya' kitabi ma 'nsa' niya'
kalumaan na itu!”
34 Uk si Isa, “Pila heka tinapay bi iyu?”
Sambung sigam, “Pitu' tinapay maka manga daying-daying kulang heka
na.”
35 Manjari siyoho' uk si Isa kahekahan aa ian magtingkoan ma tana'.
36 Killo' uk na pitu' tinapay maka manga daying-daying ian, bo' iyampa
magsukul ni Tuhan. Puwas na hi' pighopo'-hopo' uk na tinapay maka
daying bo' iyampa siyongan uk na ni manga mulid na. Bo' tiyōpōd-tōpōran
manga aa ian uk sigam.
37 Magkakanan sigam kamemon sampay maglassohan na. Ubus peen
bayi mangan, niya' pitu' ambung mehe panno' uk momok kiyakan bayi
tatipun uk manga mulid hi'.
38 Manga aa bayi magkakanan ian niya' manga 'mpat ngibu lalla itung,
saddi danda maka onde'-onde'.
39 Jari pipowe' manga aa ian uk si Isa. Pariyata' iya ni bayanan bo'
iyampa pauntas ni lahat Magadan.

16

Manga Parisi maka manga Saddusi mikipanda' paltandaan
(Markus 8.11-13; Lukas 12.54-56)

1 Manjari niya' manga Parisi maka manga Saddusi bayi pay'an ni si Isa
mikipanda' paltandaan. Baya' sigam nulayan iya bo' supaya sigam kanda'
bang niya' kapatut na min Tuhan.
2 Suga' nambung si Isa, uk na, “Kaam iyu, bang sawupama pasaddōp na
'llaw, uk bi, ‘A, taddo' du sawung sabab iyu keyat bihing langit.’
3 Pagsubu-subu isab, uk bi, ‘Ulan 'llaw itu sabab keyat bihing langit maka
pandōm.’ Tau kaam nganda' pandōgahan ma bihing langit, suga' 'nsa'
kapandōgahan bi paltandaan iya tanda' bi ma masa itu hi'.
4 Manga aa ma waktu itu hi' laat kalandu', maka 'nsa' baya' magtaat
ma Tuhan. Baya' kaam baha' nganda' paltandaan barakatan? 'Nsa' niya'
paltandaan pindaan kaam, duwal paltandaan bayi min si Nabi Yunus ma
masa awwal hi'.”
Puwas na hi' imbanan manga aa ian uk si Isa, bo' pakallo' iya minnihi'.

Pamandu' manga Parisi maka manga Saddusi subay hiyallian
(Markus 8.14-21)

5 Pagtakka manga mulid si Isa ni dambiya' danaw, 'nsa' sigam bayi
makaintōm mo tinapay lutu' sigam.
6 Uk si Isa ni sigam, “Kamaya'-maya' kaam. Halliin bi pasulig tinapay
min manga Parisi maka min manga Saddusi.”
7 Magbissala manga mulid na pasal halling na hi', sabab 'nsa' tahati. Uk
pagbaha' sigam, “Hangkan salaihi' marayi' halling si Isa sabab 'nsa' kita
bayi mo tinapay.”

8 Kitauhan asal uk si Isa bang ayi iya pigbissala uk sigam, hangkan uk na,
“Angay pagbissala bi pasal 'nsa' niya' tinapay bi? Kulang pahap pangandōl
bi ni aku!
9 'Nsa' le' tahati bi baha'? 'Nsa' marayi' taintōm bi bayi waktu kapaghopo'-
hopo' ku tinapay lima heka na pamakan manga limangibu aa hi'? Intōmun
bi bang pila ambung mehe bayi pangalōōnan bi kapin kiyakan hi'?
10 Maka tinapay pitu' heka na bayi pamakan 'mpat ngibu aa hi'. Pila
ambung bayi pangalōōnan bi?
11 Angay kaam 'nsa' makahati? 'Nsa' pasal tinapay iya bayi pagbissala
ku hi'. Uk ku, halliin bi pasulig tinapay manga Parisi maka Saddusi!”
12 Minnihi' iyampa tahati uk sigam 'nsa' pasal pasulig pamasuwig
tinapay iya bayi halling na, suga' pandu' min manga Parisi maka min
manga Saddusi. Iya na hi' subay hiyallian pahap.

Si Petros magpasabannal pasal si Isa
(Markus 8.27-30; Lukas 9.18-21)

13 Na, pahi' di si Isa ni jadjahan lahat ma kasikōtan daira Kesareya Pilipi.
May'an peen, tiyaw uk na manga mulid na, uk na, “Bang ma pangupama
aa, sayi kono' aku Anak Manusiya'?”
14 Uk sambung manga mulid hi', “Bang ma aa kasehean kau kono' si
Yahiya Magpapandi. Bang isab ma aa kasehean in kau si Nabi Eliyas atawa
Nabi Irimiya. Maka bang ma aa kasehean isab dakayo' nabi kau bayi ma
masa awwal hi'.”
15 “Na, bang ma kaam,” uk si Isa, “ayi uk bi? Sayi aku itu?”
16 Nambung si Simun Petros. “Kau si Almasi,” uk na, “Anak Tuhan iya
asal 'llum.”
17 “Mehe kahapan ma kau, Simun anak si Yahiya,” uk si Isa, “sabab 'nsa'
min manusiya' iya hangkan katauhan nu iyu hi'. Bayi pamatau kau uk
'Mma' ku ma diyōm sulga'.
18 Na, iya na itu pama' ku ma kau: kau si Petros, hati na batu. Bo' ma
diyata' batu iyu pangahinangan ku langgal ku, hati na manga jamaa ku
kamemon. 'Nsa' sigam taraōg uk Nakura' Sayitan.
19 Buwanan ta kau kunsi', hati na kapatut ngukab pasōran manusiya'
tudju ni diyōm pagparintahan Tuhan. Ayi-ayi liyāng uk nu ma diyōm
dunya itu liyāng du isab ma diyōm sulga', maka ayi-ayi pamarul nu ma
diyōm dunya itu pirul du isab uk Tuhan ma diyōm sulga'.”
20 Puwas na hi' biyandaan uk si Isa manga mulid na, 'nsa' siyoho' ma'-ma'
ni sayi-sayi in iya si Almasi.

Pamissala si Isa pasal kamatay na ma sosongun
(Markus 8.31—9.1; Lukas 9.22-27)

21 Manjari puwas minnihi', nagna' si Isa mahatihan manga mulid na
pasal ayi makatawwa' ma iya ma sosongun. Uk na, “Subay aku pahi'
ni daira Awrusalam. Heka du kabinsanaan pitakka ni aku uk manga
kamaasan, uk manga kaimaman langkaw, maka uk manga guru ma sara'
agama. Piyatay du aku, suga' bang palabay na tallum bahangi pikallum
du aku pabing.”
22 Sakali si Petros bayi mo si Isa paōkat min kasehean, bo' iyampa
siyamlang uk na. Uk si Petros, “Oy! Tuwan, daa kau halling salaihi'! 'Nsa'
du diyulan uk Tuhan bang hinang ma kau salaihi'.”
23 Suga' iyalōp si Petros uk si Isa. Uk na, “Pakallo' kau min aku, sayitan!
Kau iyu bilang mo aku ngalabba min kabayaan Tuhan. Iya pamikil nu iyu
pikilan manusiya' ko', 'nsa' pikilan Tuhan.”

24 Puwas na hi' missala si Isa ni manga mulid na, uk na, “Bang niya'
baya' me' ma aku,” uk na, “subay 'nsa' kabayaan baran na iya diyulan uk
na. Subay tanggung na hag na pamapatayan iya, hati na subay paglilla' na
kabinsanaan ma sabab ku sampay ni kamatay. Minnihi' iya makajari me'
ma aku.
25 Sayi-sayi 'llōgan ginhawa baran na, paōkat du kallum-nyawa na min
Tuhan. Suga' sayi-sayi 'nsa' 'llōg ma ginhawa baran na, lilla' isab matay
ma sabab ku, makatawwa' du iya kallum kakkal.
26 Sabab na,” uk si Isa, “bang niya' aa ganta' kaniyaan alta' diyōm dunya
kamemon, mehe lugi' na bang 'nsa' niya' kallum na kakkal. Sabab 'nsa'
niya' tapangalakkat na kallum-nyawa na bang paōkat na.
27 Aku, Anak Manusiya' pabing du paitu, libut uk sahaya 'Mma' ku. Iya
sehe' ku ian manga malaikat na. Tungbasan ku manusiya' kamemon,
pipagtōngōd maka bayi hinang sigam dangan maka dangan.
28 Bannal iya halling ku itu ma kaam, niya' ma itu ma kaam 'nsa' matay
sataggōl aku, Anak Manusiya', 'nsa' le' paitu magparinta ma diyōm dunya.
Subay na aku tanda' uk sigam bo' iyampa sigam matay.”

17

Kapinda dagbōs si Isa
(Markus 9.2-13; Lukas 9.28-36)

1 Palabay peen 'nnōm 'llaw min waktu hi', manjari biyo uk si Isa si Petros
maka duwangan magdanakan, iya si Ya'kub maka si Yahiya, patukad ni
diyata' bud langkaw, sigam-sigam sadja.
2 May'an peen sigam, pinda dagbōs si Isa ma panganda' sigam. Sahaya
pamayihuan na sali' mata 'llaw. Makasilaw tōōd pote' sammek na.
3 Sakali panyata' pay'an si Musa maka si Nabi Eliyas, tanda' uk manga
mulid ian magbissala maka si Isa.
4 Halling si Petros ni si Isa, uk na, “Tuwan Panghu', hap tōōd isab tiya'
kami ma itu. Baya' kau baha' bang aku ngahinang tallu bawung-bawung
pasindungan bi ma itu, dakayo' ma kau, dakayo' ma si Musa itu, maka
dakayo' ma si Eliyas?”
5 Sabu peen iya halling, niya' gabun sahaya bayi ngalandungan sigam,
maka niya' suwara halling min diyōm na. Uk suwara hi', “Anak ku ko' itu
kalasahan ku. Landu' aku kasulutan ma iya. Iya iya kehun bi.”
6 Pagtake peen suwara itu uk manga mulid, landu' tōōd sigam tiyāw
hangkan pakappang magtuwi ni tana'.
7 Suga' pay'an si Isa ni sigam maabut tangan na ma sigam. Uk na,
“Papunduk kaam, daa kaam tiyāw.”
8 Pagtongas sigam, 'nsa' niya' saddi tanda' uk sigam, duwal si Isa.
9 Manjari itu, sabu peen sigam palud min bud hi', biyandaan uk si Isa
manga mulid na, uk na, “Daa kaam ma'-ma' ni sayi-sayi pasal bayi tanda'
bi ma hi' ma diyata' bud hi'. Subay na aku, Anak Manusiya' itu, tapakallum
pabing min kamatay ku bo' iyampa kaam ma'.”
10 Sakali tiyaw si Isa uk sigam, uk na, “Angay manga guru ma sara' agama
mandu' in si Nabi Eliyas subay dahu palahil paitu?”
11 Nambung si Isa, uk na, “Bannal ko' iyu, si Eliyas palahil dahu min si
Almasi nakapan kamemon.
12 Suga' baan ta kaam, bayi na palahil si Eliyas paitu bo' 'nsa' iya
bayi takila uk manga manusiya'. Bayi tahinang uk sigam ma iya ayi-ayi
kabayaan sigam. Damikkiyan na aku, Anak Manusiya', binsana' du isab
uk sigam.”

13 Minnihi' tahati uk manga mulid in si Yahiya Magpapandi ko' hi', iya
bissalahan uk si Isa.

Onde'-onde' siyōd uk sayitan kaulian uk si Isa
(Markus 9.14-29; Lukas 9.37-43)

14 Na, makabing peen di si Isa ni kahekahan aa hi', niya' dakayo' aa
pay'an ni iya pasujud.
15 Uk na ni si Isa, “Tuwan, maase' kau ma anak ku lalla. Biyaboy-baboy
iya, kalandu' tōōd saki na. Daran iya pahantak ni diyōm api atawa ni
diyōm bohe'.
16 Bayi bo ku iya ni manga mulid nu suga' 'nsa' iya tapakowe' uk sigam.”
17 Nambung si Isa, uk na, “Kaam manga aa ma waktu itu hi', sā' pahap
pikilan bi! 'Nsa' tōōd niya' iman bi! Subay salaingga le' taggōl ku ma kaam
nandalan addat bi bo' iyampa kaam magkahagad? Bohun paitu onde',” uk
na.
18 Tabo peen onde' ian ni si Isa, magtuwi pihalling uk na sayitan. Piluwas
uk na min baran onde' bo' saruun-duun du parōhōng saki na.
19 Puwas na hi' tiyaw si Isa uk manga mulid na, sigam-sigam sadja. Uk
sigam, “Angay kami itu 'nsa' bayi makapaluwas sayitan hi'?”
20 Uk si Isa, “Sabab kulang pangandōl bi ma Tuhan. Baan ta kaam tōōd,
bang bayi makasali' ehe pangandōl bi ni sali' ehe bigi-bigi nahut, tahinang
du uk bi kamemon minsan salaingga hunit na. Bang sawupama soho' bi
bud itu papinda minnitu pay'an, papinda du. [
21 Suga' in ginisan sayitan ian 'nsa' tapaluwas, duwal bang kaam
nambahayang maka magpuwasa dahu.]”

Si Isa missala pabayik pasal kamatay na
(Markus 9.30-32; Lukas 9.43-45)

22 Niya' waktu 'llaw dakayo' hi' magtipun manga mulid na ma lahat
Jalil. Uk si Isa ni sigam, “Aku itu, Anak Manusiya', marayi' na siyongan ni
pagbayaan manga aa,
23 bo' aku piyatay du uk sigam. Suga' tallum bahangi puwas min kamatay
ku 'llum du aku pabing.” Minnihi' susa tōōd manga mulid na.

Sukay langgal biyayaran uk si Isa

24 Pagtakka si Isa maka manga mulid na ni daira Kapirnaum, niya' pay'an
ni si Petros manga aa ngamu' sukay langgal. Uk sigam ni iya, “Guru bi iyu,
mayad baha' sukay langgal?”
25 “Aho',” uk sambung si Petros. Makasōd peen si Petros ni diyōm luma'
arak ma'-ma', makarahu si Isa halling ni iya, uk na, “Simun, bang ma kau,
sayi killoan sukay uk manga sultan ngantan lahat ma diyōm dunya itu?
Anak-kampung na, atawa aa saddi?”
26 “Aa saddi,” uk si Petros.
“Na,” uk si Isa, “bang salaiyu, hati na in kitabi anak Tuhan itu 'nsa' wajib
mayad sukay hi'.
27 Suga' 'nsa' niya' kabayaan ta kipaddian atay uk manga aa ian.
Hangkan kau subay pahi' ni bihing danaw ian muwang. Pagtinduk daying,
hellaun magtuwi. Makatawwa' du kau sin ma diyōm bo' na, sarang
pamayad ta sukay langgal. Kalloun sin ian bo' pamayarun pahi'.”

18

Sayi iya katapusan langkaw?
(Markus 9.33-37; Lukas 9.46-48)

1 Ma waktu hi' du, pay'an ni si Isa manga mulid na tiyaw iya. Uk sigam,
“Sayi langkaw katapusan ma diyōm pagparintahan Tuhan?”
2 Sakali linganan uk si Isa dakayo' onde'-onde', siyoho' nangge ma alōpan
sigam.
3 Uk si Isa, “Baan ta kaam tōōd: sayi-sayi 'nsa' pinda ni pamikil hap sali'
pamikil onde'-onde' itu, 'nsa' tōōd pisōd ni diyōm pagparintahan Tuhan.
4 Sayi-sayi mareyo' atay na, pisali' ni sali' atay onde'-onde' itu, iya na ko'
hi' langkaw min kasehean na ma diyōm pagparintahan Tuhan.
5 Sayi-sayi isab nayima' dakayo' onde'-onde' salaitu ma sabab ōn ku iya
pamanyabutan na, sali' baran ku iya tiyayima' uk na.”

Pasal sasat mo ni magdusa
(Markus 9.42-48; Lukas 17.1-2)

6 Uk si Isa le', “Bang niya' aa ganta' mo ngahinang dusa dakayo' aa deyo'
sali' hantang onde' itu, aa taga pangandōl tudju ni aku, hap le' bang aa ian
piggantungan batu bohat ma kallong na bo' iyampa hiyug ni sallang. Hap
le' ihi', bang peen daa kalanduan hinang na salaihi'.
7 Makaase'-ase' tōōd manga manusiya' itu, sabab niya' na peen kasasatan
makabo ma sigam maghinang dusa. Tantu niya' manga sasat-manasat
paniya', suga' makaase'-ase' tōōd iya pamakadal ma sasuku nasat sehe' na
mo magdusa.
8 “Bang tangan bi atawa nayi' bi ganta' mo kaam ni magdusa, subay
hopoun bi. Gam na peen tattōpin bi bo' timanan. Hap le' kaam 'llum
ma diyōm sulga' ma pukul dambiya' tangan bi atawa nayi' bi, bang peen
kaam 'nsa' liyarukan ma jukup nayi'-tangan bi ni diyōm api nalka' iya 'nsa'
kapaddahan.
9 Damikkiyan du isab bang mata bi ganta' mo kaam ni magdusa, lugitin
bi. Gam na peen lugitin bi bo' timanan. Hap le' kaam 'llum ma diyōm sulga'
ma buta dambiya' mata bi, bang peen kaam 'nsa' liyarukan ni diyōm api
nalka' ma jukup mata bi karuwambiya'.”

Paralilan pasal bili-bili lungay
(Lukas 15.3-7)

10 “Kamaya'-maya' kaam. Daa pareyoun bi manga aa ku minsan dakayo'
onde'-onde' itu. Sabab baan ta kaam, ian tunggu' sigam manga malaikat
paharap na peen ni 'Mma' ku Tuhan ma diyōm sulga'.
11 Sabab aku, Anak Manusiya', bayi paitu ni dunya ngalappas manga aa
iya lawak min Tuhan.
12 “Bistahun bi: bang niya' aa sawupama taga bili-bili dahatus heka na,
bo' hi' pasiha' dakayo', ayi baha' hinang na? Tantu pasaran na siyampu'
maka siyam ma hi' ma kabid-biran bo' iyampa iya pahi' meha dakayo' bayi
pasiha' hi'.
13 Jari bang tatawwa' na, baan ta kaam, kiyōgan iya tōōd. Palabi le' kōg
na ma bili-bili dakayo' ian min siyampu' maka siyam iya 'nsa' bayi lungay.
14 Salaihi' du isab ma 'Mma' tabi ma diyōm sulga', 'nsa' iya baya' subay
lungay dakayo' onde'-onde' min ōkōman na.”

Bang pagkahi nu muwan dusa ma kaam

15 “Na, bang niya' pagkahi nu ganta' makabuwan dusa ma kau, bain bi
iya pahi' pasal kasaan na, suga' subay kaam duwangan sadja magbissala.
Bang kau iyasip uk na, bo' kabayaan na maghap maka kau, hōgōt gam
peen kapagbagay bi.
16 Suga' bang hati 'nsa' akuhan na dusa na, bohun dakayo' atawa duwa
aa saddi naksian ayi-ayi pagbissala bi, bo' supaya tabe' panohoan bayi ma

diyōm kitab, iya uk na, ‘Bang niya' palkala' bi subay niya' duwangan atawa
tallungan muwan saksi' bo' supaya pigsabannal.’
17 Suga' bang aa ian 'nsa' ganta' ngasip ma manga aa saddi iya bo nu
ian, na, bain manga sehe' bi dajamaahan kamemon. Jari bang iya 'nsa'
baya' ngasip ma kagaraan manga jamaa kamemon, aa ian subay bista uk
bi sali' aa 'nsa' niya' tuhan na, atawa sali' aa magkallo' sukay ma parinta
iya ngakkal sadja.”

Pangalangan maka pamarul

18 “Baan ta kaam tōōd, ayi-ayi pangalang bi ma diyōm dunya itu liyāng
du isab ma diyōm sulga', maka ayi-ayi parul bi ma diyōm dunya itu pirul
du isab ma diyōm sulga'.
19 “Niya' isab pama' ku ma kaam: bang niya' duwangan min kaam mag-
uyun ma dunya itu nambahayang ngamu'-ngamu' ayi-ayi, tantu du sigam
hinangan uk 'Mma' ku ma diyōm sulga'.
20 Sabab bang niya' duwangan atawa tallungan aa magtipun pagka ōn
ku iya pamanyabutan sigam, ian du aku ma diyōman sigam.”

Paralilan pasal dakayo' tindōg 'nsa' ngampun sehe' na

21 Puwas ian pahi' si Petros ni si Isa niyaw. “Tuwan Panghu',” uk na,
“min pila subay ampun ku pagkahi ku bang iya ngandusa ni aku? Min
pitu' baha'?”
22 Uk si Isa, “'Nsa' min pitu' sadja, suga' min pitumpu' maka pitu'.”
23 Jari magparalilan si Isa, uk na, “In kapagparinta Tuhan sali' dalil
dakayo' sultan iya baya' mista pautangan manga tindōg na.
24 Sakali itu, pasalta' iya magbista utang, niya' biyo ni iya dakayo' tindōg
na utang na laksaan pilak.
25 Jari in sin ma tindōg ian 'nsa' makabayaran utang na, hangkan
magpanohoan sultan in aa ian, sampay handa na maka manga anak na,
subay piballihan hinang ata. Subay piballihan isab ayi-ayi na kamemon
pamayad utang na.
26 Na, pasujud magtuwi tindōg itu ma alōpan sultan ngamu' junjung ni
iya. ‘O Ampun,’ uk na, ‘patangguhun le' aku. Bayaran ta du kau utang ku
kamemon.’
27 Manjari maase' sultan ian ma tindōg na. Piddahan uk sultan utang
na bo' pipowe' iya.
28 “Na, pagluwas tindōg ian min alōpan sultan, niya' tabak na pagkahi
na tindōg, bo' tindōg dakayo' itu taga utang diki' du ma iya. Magtuwi
giyanggut uk na pagkahi na itu bo' pikkōl. Uk na, ‘Bayarin na utang nu
ma aku.’
29 Magtuwi pasujud pagkahi na itu nganjunjung, uk na, ‘Patangguhun
le' aku. Bayaran ta kau.’
30 Suga' 'nsa' matanggu. Gam peen iya jinil uk tindōg tagna' ian sataggōl
'nsa' kapuwasan uk na utang na kamemon.
31 Pag'nda' peen uk tindōg kasehean ma kahinangan tindōg dakayo'
ian, magtuwi paddi' akkal sigam. Pahi' sigam ni sultan ma' pasal ian hi'
kamemon.
32 Jari linganan uk sultan tindōg bayi ma heka utang na hi'. ‘Jahulaka'
ko' kau iyu!’ uk na. ‘Bayi paddahan ku utang nu kamemon ma sabab
panganjunjung nu ma aku.
33 Arapun isab bayi kaasean nu pagkahi nu hi', sali' bayi kaase' ku ma
kau!’
34 Jari landu' ngandugal sultan ian ma iya, hangkan soho' na tindōg hi'
subay jinil sampay tiksa' sataggōl 'nsa' le' kabayaran utang na.”

35 Tiyambōl uk si Isa halling na, uk na, “Salaihi' du isab hinang 'Mma'
ku ma diyōm sulga' ma kaam dangan maka dangan, bang 'nsa' ampun bi
pagkahi bi sampay min diyōm atay bi.”

19

Pandu' si Isa pasal pagtiman
(Markus 10.1-12)

1 Ubus peen pamissala si Isa salaihi', pakallo' iya min lahat Jalil tudju ni
lahat Yahudiya, ni jadjahan na iya ma liyu sapa' Jordan.
2 Heka tōōd manga aa bayi me' ma iya, bo' kaulian uk na manga saki
sigam may'an.
3 Sakali niya' pay'an ni iya manga Parisi nulayan iya bo' supaya iya
tasaggaw ma bissala na. Hangkan uk sigam ma iya, “Bang ma sara' tabi,
makajari baha' bang lalla nimanan handa na, minsan ayi sababan na?”
4 Nambung si Isa, uk na, “Angay? 'Nsa' bayi tabassa bi baha' iya tasulat
ma diyōm kitab, iya uk na, ‘Ma tagna' pamapanjari Tuhan ma manusiya',
bayi sigam pipanjari uk na lalla maka danda?’
5 Uk Tuhan hi', ‘Hangkan na lalla pakallo' min 'nggo'-mma' na, bo'
parakayo' ni handa na. Manjari in bayi duwa baran, tahinang dabaran
na.’
6 'Nsa' na sigam duwa baran,” uk si Isa, “suga' dabaran na sigam
duwangan. Hangkan ko' subay 'nsa' pipagbutas uk manusiya' bang bayi
pigdakayo' uk Tuhan.”
7 Tiyaw manga Parisi ma si Isa, uk sigam, “Na angay baha'? Bang ma
pandu' si Musa, makajari lalla nimanan handa na bang peen niya' sulat
na pagpasahan.”
8 Iya sambung si Isa, “Iya hangkan kaam pirul uk si Musa nimanan
handa bi, sabab alōd kaam piyanduan. Suga' 'nsa' salaihi' bayi ma waktu
tagna'.
9 Baan ta kaam, sayi-sayi nimanan handa na ma 'nsa' du iya bayi
maglalla, bo' maghanda iya saddi, magjina iya, taga dusa iya ma handa
na poon.”
10 Uk manga mulid si Isa ma iya, “Bang salaihi' kahalan na ma aa
maglakibini, hap le' subay 'nsa' magdakayo'.”
11 Nambung si Isa, uk na, “Pandu' iyu 'nsa' tabōgbōg uk manusiya'
kamemon, duwal sigam iya kabuwanan kōsōg uk Tuhan.
12 Magginis isab sababan iya hangkan manga aa kasehean 'nsa'
maghanda. Niya' aa 'nsa' makapaghanda sabab min kariyasali na. Niya'
'nsa' makapaghanda sabab kiyabili uk aa, maka niya' isab magniyat subay
'nsa' maghanda ma sabab pagparinta Tuhan sadja iya pikil uk na. Sayi-sayi
makabōgbōg salaihi', subay be' na ma pandu' ku itu.”

Kalasa si Isa ma manga onde'-onde'
(Markus 10.13-16; Lukas 18.15-17)

13 Na, niya' manga aa bayi mo onde'-onde' sigam ni si Isa bo' pabōtangan
na tangan na ma sigam bo' iyampa sigam amuan na kahapan min Tuhan.
Suga' aa mamo ian bayi pihallingan uk manga mulid si Isa.
14 Halling si Isa, “Parulun bi paitu ni aku manga onde'-onde' iyu. Daa
langun bi. Sabab sayi-sayi makasali' kawul-piil na ni sali' onde'-onde' iyu,
taga palsukuan du ma diyōman pagparinta Tuhan.”
15 Jari pibōtang uk si Isa tangan na ni sigam ian. Puwas na hi' pakallo'
iya minnihi'.

Pasal aa taga karaya
(Markus 10.17-31; Lukas 18.18-30)

16 Manjari itu niya' dakayo' aa pahi' ni si Isa. Uk na, “Tuwan Guru, ayi
hinang hap subay hinang ku bo' supaya aku kaniyaan kallum iya taptap
ni kasaumulan?”
17 Uk si Isa, “Angay aku tīyaw nu bang ingga hap? Tunggal du Tuhan hap.
Bang kau baya' pisukuan kallum taptap, subay bōgbōgan nu panohoan
Tuhan.”
18 Tiyaw lalla itu, “Panohoan ingga?” uk na.
Uk sambung si Isa, “Daa kau mapatay aa. Daa kau magjina. Daa kau
nangkaw. Daa kau naksi' puting.
19 Pag-addatin ina' nu maka 'mma' nu. Maka kalasahin pagkahi nu
manusiya' sali' uk nu lasahan baran nu.”
20 Uk lalla magtuwi, “Bayi na kabōgbōgan ku ian hi' kamemon. Ayi le'
subay hinang ku?”
21 Uk si Isa ma iya, “Bang kau baya' tubus hap addat-tabiat nu, pahi' kau,
paballihin alta' nu kamemon bo' pamuwanun ballihan na ma manga aa
miskin. Manjari niya' du karaya nu ma diyōm sulga'. Puwas na hi' paitu
kau me' ma aku.”
22 Pagtake aa ian ma bissala si Isa, magtuwi iya pakallo' maka uk na susa
sabab landu' heka alta' na.
23 Sakali halling si Isa ni manga mulid na, uk na, “Baan ta kaam tōōd,
in aa dayahan kahunitan pasōd ni diyōm pagparintahan Tuhan.
24 Aho', baan ta kaam, kaluhayan le' hayōp unta' palabay min buwi'
jawum min aa dayahan pasōd ni diyōm pagparintahan Tuhan.”
25 Inu-inu tōōd manga mulid pagtake sigam ma bissala si Isa itu. “Bang
salaihi',” uk sigam, “sayi baha' makasampay ni kasalamatan ma diyōm
sulga'?”
26 Piyandang na uk si Isa manga mulid na hi', maka uk na nambung.
Uk na, “Bang manusiya', 'nsa' tōōd makarapat. Suga' 'nsa' niya' hunit ma
Tuhan.”
27 Sakali halling si Petros, “'Ndaun ba kami itu.” uk na. “Bayi imbanan
kami ayi-ayi kamemon bo' me' ma kau. Ayi baha' panungbas kami?”
28 Uk si Isa, “Baan ta kaam tōōd: in aku, Anak Manusiya', bang taabut
na waktu kapaningko' ku ma diyōm kasahayahan, magkapag-agi du aku
ma dunya bahu. Maka iya du kaam manga be'-bean ku. Pitingko' du
kaam, pilangkaw, bo' kaam iya ngahukum ma sangpu' maka duwa bangsa
kapanubuan si Israil.
29 Sasuku bayi ngambanan luma' na atawa danakan na, atawa ina' na
maka 'mma' na, atawa manga anak na, atawa tana' na, bang ihi' bayi
libbahan uk na ma sabab katuyu' na ma aku, tiyungbasan du iya paheka
uk Tuhan, lipat manglipat min bayi libbahan uk na. Maka kaniyaan du
iya kallum taptap ni kasaumulan.
30 Suga' heka aa makarahu buttihi', piramuwi du ma waktu sosongun.
Heka isab taramuwi ma buttihi', pirahu du ma waktu sosongun.”

20

Paralilan pasal manga aa maghinang ma kabbun

1 Magparalilan si Isa, uk na, “In kapagparinta Tuhan sali' dalil aa dapu
kabbun pananōman bahan anggul. Dayi' 'llaw peen, mangngan iya meha
aa maghinang ma kabbun na.

2 Magsulut peen iya maka sigam in panamba sigam ma dangallaw subay
sali' asal pagtambahan du, jari siyoho' sigam pahi' maghinang ma kabbun
na.
3 Puwas na hi', taabut lisag siyam subu, pabayik iya ni pagtabuan, bo'
niya' tanda' na may'an manga aa nangge-nangge. 'Nsa' niya' hinang sigam.
4 Uk na ma sigam, ‘Pahi' kaam isab maghinang ma kabbun ku hi'.
Tiyambahan du kaam pila-pila iya katōngōran hinang bi.’
5 Na, hi' na sigam pahi'. Taabut lattu 'llaw, pahi' na isab aa dapu kabbun
meha aa kasehean maghinang ma kabbun na. Salaihi' du isab hinang na
taabut lisag tallu kohap.
6 Jari itu, song peen lisag lima kohap, pabing iya ni pagtabuan, bo' niya'
tanda' na manga aa nangge-nangge may'an. Uk na ma sigam, ‘Angay kaam
nimpus da 'llaw 'nsa' maghinang?’
7 Uk sambung sigam, ‘Tuud 'nsa' niya' noho' kami maghinang.’ ‘Na,’ uk
aa dapu, ‘pahi' kaam maghinang ma kabbun ku hi'.’
8 “Manjari itu, pagsong kohap na, noho' aa dapu ni bayi mandulan na
ian, uk na, ‘Linganin manga aa maghihinang iyu bo' tambahin. Parahuhun
manga aa bayi takallo' ku damuwi iyu, bo' paramuwihun iya bayi takallo'
ku dahu.’
9 Jari iya panamba sigam bayi makatagna' maghinang lisag lima kohap,
magtōngōd du maka hinang dangallaw, minsan dayi'-dayi' du iya bayi
pangahinang sigam.
10 Na, taabut peen tiyambahan manga aa bayi takallo' subu-subu hi', iya
pangannal sigam subay pisong panamba sigam. Lipara sali' du tambahan
sigam, pipagtōngōd du maka hinang dangallaw.
11 Pagsambut peen tambahan sigam, pigdub-dub uk sigam aa dapu.
12 Uk sigam, ‘Angay itu? Manga aa bayi kallo' nu damuwi danjam du
iya bayi pangahinang sigam. Bo' kami itu bayi nimpus min subu-subu
sampay ni kakohapan, maghulas-sangsa' ma kapasuan 'llaw! Suga' minsan
na, pipagsali' uk nu tambahan sigam maka tambahan kami.’
13 Uk aa dapu kabbun ni dangan ian, ‘Bagay, 'nsa' kau bayi akkalan ku.
Iya kapagsulutan ta tambahan pipagtōngōd maka hinang dangallaw.
14 Na, kalloun na tambahan nu itu bo' kau mowe'. Tuud kabayaan ku
nambahan aa bayi takallo' ku damuwi sali' du maka bayi panamba ku kau.
15 Angay, 'nsa' niya' kapatut ku baha' magbaya' ma sin ku? Angay paddi'
atay nu ma sawukat pagmura ku sin ku?’ ”
16 Jari tiyambōl uk si Isa bissala na, uk na, “Hangkan na, sayi-sayi bayi
taramuwi ma buttihi', pirahu du ma sosongun. Maka sayi-sayi makarahu
ma buttihi', piramuwi du ma waktu sosongun.”

Kamintallu na na uk si Isa missala pasal kamatay na (Markus 10.32-34; Lukas 18.31-34)

17 Na, patukad di si Isa tudju ni daira Awrusalam. Jari ma labayan peen,
biyo uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa pasaddi min aa kasehean bo'
iyampa sigam bissalahan na.
18 Uk na, “Pake kaam. Tiya' kitabi patukad ni Awrusalam. Ma hi' peen
kitabi, in aku, Anak Manusiya', siyongan du ni pangantanan kaimaman
langkaw maka manga guru ma sara' agama. Pitakkahan aku uk sigam
hukuman ni kamatay.
19 Puwas na hi' siyongan du aku ni pangantanan manga aa 'nsa' Yahudi,
bo' pig-udju'-udju' du aku uk sigam. Piglapdōsan du aku bo' iyampa
liyansang ni hag piyatay. Suga' taabut tallum bahangi min kamatay ku
'llum du aku pabayik.”

Iya iyamu' uk handa si Sibidi
(Markus 10.35-45)

20 Sakali pay'an ni si Isa handa si Sibidi magbe' maka anak na lalla
duwangan, mulid si Isa min sangpu' ka duwa. Pasujud danda itu ma
dahuhan si Isa ngamu' junjung.
21 Tiyaw iya uk si Isa, uk na, “Ayi amu' nu?”
Uk danda, “Bang taabut waktu kapagparinta nu, patingkoun kono'
duwangan anak ku itu min karuwambiya' nu.”
22 Nambung si Isa, uk na ni sigam, “'Nsa' katauhan bi bang ayi iya amu'
bi iyu. Makasandal kaam baha' pinanaman kabinsanaan sali' paminsana'
ma aku?”
“Aho', makasandal du kami,” uk sigam.
23 Uk si Isa, “Asal makananam du kaam kabinsanaan sali' kabinsanaan
iya song patakka ni aku. Suga' 'nsa' niya' kapatut ku mene' bang sayi
pitingko' ma bihing ku ma sakap katau atawa sakap ni kayi. Suku' ko' ian
manga aa iya tiyagamahan paningkoan ian uk 'Mma' ku Tuhan.”
24 Take peen uk manga sangpu' mulid kasehean pasal bayi iyamu' uk
handa si Sibidi, magtuwi paddi' atay sigam ma duwangan magdanakan
hi'.
25 Hangkan sigam kamemon siyoho' uk si Isa patipun ni tōngōd na.
Uk na, “Katauhan bi iya addat manga aa ma dunya itu. Iya ngantanan
pagparinta ma bangsa kasehean ian magnakura' asal ma manga aa ma
deyoan sigam. Iya du manga puntuk nakura' sigam, ngahagda asal ma
sigam.
26 Suga' kaam iyu subay 'nsa' magsalaihi'. Sayi-sayi kaam baya'
pilangkaw ma diyōman bi, subay magsosohoan ni kasehean.
27 Sayi-sayi kaam baya' pilangkaw, subay magpaata ni pagkahi na
nabangan sigam.
28 Subay kaam paanggil ni aku, Anak Manusiya',” uk si Isa. “Iya paitu ku
ni dunya 'nsa' aku subay pighinangan uk manga manusiya', suga' sigam
iya subay tabang ku. Paitu isab aku bo' paglilla' ku kallum ku pangalakkat
ku manga aa heka min paldusahan sigam.”

Duwa aa buta kaulian uk si Isa
(Markus 10.46-52; Lukas 18.35-43)

29 Manjari sasang peen si Isa maka mulid na pakallo' min daira Ariha,
heka aa bayi paturul ma iya.
30 Sakali niya' may'an duwa lalla buta ningko' ma bihing daddōk
palabayan sigam. Makatau peen manga buta itu in si Isa ian palabay,
magtuwi sigam ngalingan pakōsōg. “O Tuwan, tubu' Sultan Daud!” uk
sigam. “Maase' kau ma kami.”
31 Pihallingan sigam uk baanan aa ian, daa siyoho' maghebok. Suga'
pikōsōg gam peen pangalingan sigam, uk na, “O Tuwan! Tubu' si Daud!
Maase' na kau ba!”
32 Parōhōng si Isa bo' iya ngalingan ni duwangan buta ian, uk na, “Ayi
kabayaan bi hinang ku ma kaam?”
33 “Tuwan,” uk sigam, “baya' kami makanda' pabayik.”
34 Jari maase' si Isa ma sigam, bo' piabut uk na tangan na ni mata sigam.
Saruun-duun du sigam makanda' pabayik bo' me' sigam paturul ma si Isa.

21

Kapagpamehe si Isa waktu kasōd na ni Awrusalam
(Markus 11.1-11; Lukas 19.28-40; Yahiya 12.12-19)

1 Jari itu, sikōt peen di si Isa ni daira Awrusalam, bo' ma tōngōd Bud
Kayu Jaitun na, taabut uk sigam kalumaan Betpage. Mahi' peen, siyoho'
uk si Isa duwangan mulid na parahu min sigam.
2 Uk na, “Pahi' na kaam ni kalumaan ma dahuhan bi iyu. Pagtakka
bi pay'an, makatawwa' du kaam kura' maka anak na ingkōtan may'an.
Hubarin bi bo' bohun bi paitu.
3 Bang niya' ganta' niyaw ma kaam bang angay kallo' bi, bain bi salaitu.
Uk bi, ‘Tuud pagguna uk nakura',’ jari pisaran du kaam uk na magtuwi.”
4 Piniya' salaihi' bo' magtanda' iya bayi pigpalatun uk dakayo' nabi, iya
uk na,
5 “Bain bi manga aa Awrusalam,
Iyu na sultan bi takka ni kaam
Deyo' pag-atay na,
Ngura' iya ma anak kura'.”
6 Na, pahi' duwangan mulid hi', maka hinang uk sigam iya bayi
panohoan si Isa.
7 Biyo uk sigam kura' maka anak na, liyampikan maka badju' sigam bo'
iyampa panguraan uk si Isa.
8 Ngura' peen si Isa, landu' heka aa bayi mallat sammek sigam ma
daddōk palabayan na. Manga aa kasehean bayi nabulakan pay'an manga
engas-engas dawunan bayi liyabasan uk sigam.
9 Manjari baanan manga aa ian, iya mangngan min dahuhan si Isa
sampay sigam paturul min buwian na, mag-ōlang sama-sama. Uk na hi',
“Mahaldika' ni tubu' Sultan Daud! Bang peen biyarakatan iya kawakilan
uk Tuhan paitu! Sanglitan tabi Tuhan Mahatinggi!”
10 Manjari pagtakka si Isa ni diyōm Awrusalam, hiluhala' diyōm daira
ian kamemon. Uk manga aa may'an, “Sayi baha' aa iyu?”
11 Nambung baanan aa, uk sigam, “Si Isa ko' itu, nabi min Nasaret ma
lahat Jalil.”

Pasōd si Isa ni diyōm langgal pagkulbanan
(Markus 11.15-19; Lukas 19.45-48; Yahiya 2.13-22)

12 Sakali itu pasōd si Isa ni diyōm langgal pagkulbanan bo' iyampa
pipowe' uk na sasuku maglitu maka magdagang may'an. Biyaliskat uk
na lamisahan manga aa magsambian sin bangsa liyu ni sin Yahudi. Iya du
biyaliskat uk na paningkoan manga aa magdagang assang pagkulban.
13 Uk si Isa ni manga aa ian, “Tasulat asal ma diyōm kitab bayi pilatun
uk Tuhan, iya uk na, ‘Luma' ku itu iyōnan du luma' pagsambahayangan
manga aa.’ Suga' tahinang bi na sali' luma' panapukan mundu.”
14 May'an le' si Isa ma diyōm langgal, pay'an ni iya manga aa buta maka
aa pengka' bo' pikowe' sigam uk na.
15 Suga' ngandugal manga kaimaman langkaw maka manga guru ma
sara' agama, pag'nda' sigam ma hinang si Isa makainu-inu ian, maka
pagtake sigam ma manga onde' mag-ōlang ma diyōm langgal, iya uk sigam,
“Mahaldika' ni tubu' Sultan Daud!”
16 Jari halling manga nakura' ian ni si Isa, uk sigam, “Take nu baha' iya
pihalling itu uk manga onde'-onde'?”
“Aho',” uk si Isa. “Angay? 'Nsa' bayi tabassa bi baha' iya tasulat ma
diyōm kitab, iya uk na, ‘Minsan kaondean piyanduan asal muwan sanglit
ni Tuhan?’ ”
17 Puwas na hi' pakallo' si Isa min sigam bo' paluwas min daira tudju ni
kalumaan Betani. Pahanti' iya ma hi' sampay ni kasawungan.

Kayu igira siyuknaan uk si Isa
(Markus 11.12-14; 11.20-24)

18 Pagkallat 'llaw, ma labayan peen si Isa tudju ni Awrusalam pabing,
giyōtas iya.
19 Tanda' na dakayo' kayu igira ma bihing daddōk, suga' pagpahi' na,
'nsa' niya' buwa' igira tatawwa' na may'an, duwal sadja dawun na. Jari
siyuknaan uk si Isa kayu ian, uk na, "Puwas minnitu, kayu itu 'nsa' tōōd
magbuwa' pabing." Magtuwi lanōs kayu ian.
20 Pag'nda' manga mulid na, inu-inu sigam. "Alla," uk sigam, "angay
kayu igira itu lanōs magtuwi?"
21 "Na, baan ta kaam tōōd," uk si Isa, "bang kaam mangandōl tōōd ma
'nsa' niya' hawal-hawal ma diyōm atay bi, makahinang du kaam sali' bayi
hinang ku ma kayu igira itu. Maka 'nsa' ihi' sadja iya tahinang uk bi.
Minsan bud ian, bang soho' bi pakallo' min tōngōd na bo' pabōtang ni
diyōm sallang, tantu du me'.
22 Basta kaam mangandōl, tasambut bi du ayi-ayi pangamu'-ngamu' bi
ni Tuhan."

Tiyaw si Isa pasal kapatut na
(Markus 11.27-33; Lukas 20.1-8)

23 Jari pabing na si Isa ni diyōm langgal pagkulbanan bo' iyampa mandu'.
Sabu na peen mandu', pay'an ni iya manga kaimaman langkaw maka
manga kamaasan Yahudi. Uk sigam, "Ayi kapatut nu maghinang salaiyu?
Sayi bayi muwanan kau kapatutan?"
24 Nambung si Isa, uk na, "Niya' dakayo' paniyaw ku ma kaam dahu.
Bang itu sambungan bi, baan ta du kaam bang ayi kapatut ku maghinang
salaitu.
25 Iya bayi kapatut si Yahiya magpandi manga aa, kapatut min Tuhan
baha' atawa min manusiya' sadja?"
Na, mag-isun-isun sigam, uk sigam, "Bang sawupama uk ta in kapatut si
Yahiya ian bayi min Tuhan, tiyaw du kitabi uk na bang angay kitabi 'nsa'
bayi magkahagad ma si Yahiya.
26 Suga' bang uk ta in kapatut si Yahiya ian min manusiya' sadja, na
piligdu kitabi. Sabab manga baanan aa itu magkahagad kamemon in si
Yahiya nabi du min Tuhan."
27 Hangkan salaitu iya panambung manga nakura' hi' ma tīyaw si Isa,
uk na, "'Nsa' katauhan kami."
"Na," uk si Isa, "iya du aku 'nsa' ma' ma kaam bang minningga iya
kapatut ku maghinang manga hinang ku itu."

Paralilan pasal duwa anak lalla

28 Missala si Isa, uk na, "Pikilun bi paralilan ku itu. Niya' aa duwa anak
na lalla. Na, pahi' aa itu ni anak na siyaka, uk na, 'Oto', pahi' kau 'llaw itu
maghinang ma kabbun.'
29 Uk sambung siyaka hi', ''Nsa' aku.' Lipara pinda pikilan na bo' pahi'
iya ni kabbun maghinang.
30 Jari pahi' na aa itu ni anak na siyay, noho' iya pahi' sali' bayi panohoan
na ma siyaka. 'Aho', 'Mma',' uk sambung siyay. Suga' 'nsa' iya bayi pahi'.
31 Na," uk si Isa ni manga aa ian, "bang ma kaam, sayi iya bayi me' ma
kabayaan 'mma' na?"
"Iya anak siyaka," uk sambung sigam.
"Baan ta kaam tōōd," uk si Isa, "manga aa dusahan, iya sali' manga aa
magkallo' sukay parinta maka manga danda laat, parahu sigam min kaam
me' ma pagparinta Tuhan.

32 Sabab si Yahiya Magpapandi bayi paiyu ni kaam matauhan kaam bang
ingga iya daddōk bōntōl, suga' 'nsa' iya kahagad bi. Malayingkan manga
aa magkallo' sukay parinta maka manga danda laat, bayi du magkahagad.
Maka minsan bayi tanda' bi ian hi', 'nsa' du bayi pinda pikilan bi bo'
iyampa kaam magkahagad ma si Yahiya."

Paralilan pasal manga aa magtunggu' ma kabbun anggul
(Markus 12.1-12; Lukas 20.9-19)

33 "Pake kaam ni paralilan dakayo' itu," uk si Isa. "Niya' dakayo' aa taga
tana' bayi nanōm bahan anggul ma kabbun na. Bayi libut uk na maka ad.
Kiyali uk na lowang paggipitan buwa' anggul, pangalloan bohe' na, maka
hinang uk na dakayo' bawung-bawung langkaw pamantawan. Puwas na
hi' pitungguan uk na kabbun ian ma manga aa magtutunggu', bo' iyampa
iya pakallo' ni lahat saddi.
34 Taabut peen musim pagpusu' buwa' anggul, siyoho' uk aa dapu
kabbun itu manga sosohoan na pahi' ni manga magtutunggu' ngallo'
bahagi' na.
35 Suga' pagtakka pahi' manga sosohoan hi', siyaggaw sigam uk aa
magtutunggu'. Dakayo' sosohoan ian bayi liyapdōsan uk sigam, dakayo'
bayi piyatay, dakayo' isab bayi pighiyak maka batu.
36 Puwas na hi' noho' na isab aa dapu manga sosohoan saddi pahi', heka
le' min bayi dahu. Iya du sigam bayi liyaat uk manga tunggu', sali' bayi
pangalaat sigam ma sosohoan tagna'.
37 Na, ma damuwi katapusan bayi soho' na pahi' anak na lalla. Uk na
ma diyōm pikilan na, 'Tantu pig-addatan anak ku uk manga tunggu' hi'.'
38 Suga' pag'nda' manga tunggu' ma anak aa kabbun itu, magtuwi sigam
mag-isun. Uk pag-isun sigam, 'Iya na ko' iyu anak aa dapu. Sung kitabi,
piyatay uk tabi na iya bo' takallo' tabi tana' na.'
39 Manjari siyaggaw uk sigam anak aa dapu. Timanan iya ma luwasan
min kabbun, bo' iyampa biyono'.
40 "Na," uk si Isa, "bang takka aa dapu kabbun pahi', ayi baha' hinang
na ma manga aa magtutunggu'?"
41 Nambung sigam, uk na, "Tantu piyatay uk na manga tunggu' laat ian.
Bo' pitungguan uk na kabbun na ma aa saddi, iya baya' muwan bahagi'
palsukuan na bang taabut musim na."
42 Uk si Isa ni sigam, "'Nsa' bayi tabassa bi baha' diyōm kitab? Uk na hi',
'Iya batu bayi siyulak uk aa maghinang luma', biya' 'nsa' niya' guna na,
Iya na ian batu mehe tōōd kalagihan na.
Hinang Tuhan ko' ian, hap makalandu' ma panganda' kami.'
43 "Hangkan na kaam baan ku," uk si Isa, "killoan du min kaam bayi
palsukuan bi ma diyōm pagparintahan Tuhan, pinda min kaam ni bangsa
aa saddi. Jari sigam iya maluwas kahapan du, iya tōp ma pagparintahan
Tuhan. [
44 Sasuku hug ni batu itu tumu-tumu du baran na. Maka sasuku kahugan
batu itu pipis du kamemon na.]"
45 Pagtake uk manga kaimaman langkaw maka uk Parisi iya bayi
pamaralil uk si Isa itu, magtuwi sigam makasayu sigam du iya piandigan
uk na.
46 Hangkan sigam arak naggaw si Isa, suga' 'nsa' kalanjal. Tiyāw asal
sigam ma kahekahan aa ian sabab si Isa ian nabi tōōd bang ma bistahan
sigam.

22

Paralilan pasal pagkawin
(Lukas 14.15-24)

1 Manjari magparalilan isab si Isa ma kahekahan aa ian.
2 “In kapagparinta Tuhan,” uk na, “sali' dalil dakayo' sultan bayi
magsakap ma pagjamu ma waktu kapagkawin anak na lalla.
3 Siyoho' uk sultan manga sosohoan na matauhan manga aa iya bayi
killo'. Suga' aa bayi killo' ian 'nsa' baya' paluruk.
4 Hangkan soho' na manga sosohoan saddi, uk na, ‘Bain bi manga aa
bayi killo' ian in pagjamu ku sakap na. Bayi na siyumbay manga sapi'
lalla maka manga anak sapi' lammōk. Sakap na kamemon. Sohoun sigam
paluruk na ni pagkawinan.’
5 Suga' 'nsa' ngasip manga aa bayi killo' ian. Iya sadja kiyannal uk sigam
pag-usaha sigam. Dangan ian pahi' ni huma na maghinang, dangan pahi'
ni tinda na.
6 Kasehean isab bayi naggaw manga sosohoan sultan ian bo' iyampa
liyapdōsan uk sigam maka piyatay.
7 Pagtau peen sultan, landu' iya ngandugal hangkan soho' na manga
sundalu na pahi' mapatay manga pamomono' hi'. Siyoho' isab tiyutung
paglahatan sigam.
8 Puwas na hi' linganan uk sultan manga sosohoan na, uk na, ‘Sakap
na jamu pagkawin suga' manga aa bayi killo' uk ku dahu hi' 'nsa' na tōp
paluruk.
9 Na pahi' kaam ni daddōk paglalabayan aa heka, bo' sasuku talanggal
bi ma hi' sohoun bi paluruk ni pagjamuhan itu.’
10 Jari pahi' na manga sosohoan hi' ni karaddōk-daddōkan. Pitipun uk
sigam sasuku talanggal uk sigam, manga aa laat maka aa hap. Jari in luma'
pagkawinan hi' panno' na uk aa.
11 “Sakali itu, makasōd peen sultan pahi' nganda' ma manga luruk, niya'
tanda' na may'an dakayo' aa makay sammek 'nsa' tōp ma pagkawinan.
12 Uk sultan ni aa itu, ‘Bagay, salaingga kasōd nu paitu ma 'nsa' niya'
sammek nu tōp paluruk nu ni pagkawinan?’ Suga' 'nsa' nambung aa ian.
13 Sakali halling sultan ni manga sosohoan na, uk na, ‘Ingkōtin bi aa itu
nayi'-tangan na, bo' larukin bi iya pahi' ni diyōm kalindōman. Magtangis
du manga aa may'an maka magtagiōt baggaang sigam.’
14 “Sabab na,” uk si Isa, “heka aa killo' me' ma kapagparinta Tuhan, suga'
datti' du sigam pene'.”

Suwal-suwal pasal pagbayad buwis sultan
(Markus 12.13-17; Lukas 20.20-26)

15 Manjari itu paluwas manga Parisi minnihi' bo' mag-isun-isun bang
salaingga uk sigam naggaw si Isa ma bissala na.
16 Puwas na hi' niya' manga mulid sigam maka manga sehean si Herod
siyoho' uk sigam pahi' ni si Isa. “Tuwan guru,” uk sigam ma iya, “katauhan
kami in kau pote' asal atay nu. Bannal sadja pamandu' nu pasal kawul-piil
iya kibayaan uk Tuhan. 'Nsa' du kau tiyāw siyaway uk sayi-sayi, sabab sali'
du bohan nu ma aa kamemon.
17 Na, bain kami kono' bang ayi pikilan nu pasal itu hi': bang kita ganta'
mayad sukay ni parinta Roma, iya deyo' min Sultan Mahatinggi hi', langgal
ta baha' sara' agama tabi?”
18 Suga' kitauhan asal uk si Isa niya' kalaatan miyaksud uk sigam,
hangkan uk na ni sigam, “Kaam iyu magbawu'-bawu' sadja tiyaw salaiyu.
Tuud kaam baya' naggaw ma aku ma panambung ku.

19 Pandain kono' aku sin, iya pamayad sukay parinta.” Jari biyohan iya
sin pilak.
20 Uk si Isa ma sigam, “Patta' sayi maka ōn sayi ma sin itu?”
21 “Patta' Sultan Mahatinggi maka sulat na,” uk sambung sigam.
“Na,” uk si Isa, “pagka suku' sultan ko' itu, pamayarun bi ni iya.
Damikkiyan na, bang niya' ayi-ayi suku' Tuhan, ungsurin bi isab ni Tuhan.”
22 Pagtake manga aa ian ma panambung si Isa itu, magtuwi sigam inu-
inu bo' ngalabba sigam min iya bo' iyampa pakallo' minnihi'.

Paniyaw pasal kallum pabayik ma manga aa magpatayan
(Markus 12.18-27; Lukas 20.27-40)

23 Na, ma 'llaw hi' niya' pay'an ni si Isa manga aa Saddusi, daginis agama
Yahudi iya uk na 'nsa' niya' 'llum pabing ma 'llaw damuwi.
24 Tiyaw sigam ma si Isa. “Tuwan guru,” uk sigam, “niya' sara' bayi min
si Musa pasal aa bang matay ma 'nsa' taga tubu'. In balu na subay killo'
handa uk siyay na bo' supaya niya' anak bista tubu' min aa bayi matay hi'.
25 Na,” uk sigam, “niya' bayi ma lahat kami pitu' lalla magdanakan. Taga
handa siyaka hi', suga' matay na lalla. Pagka 'nsa' niya' tubu' na, balu na
bayi takallo' hinda uk siyay pasunu'.
26 Suga' iya du siyay itu, bayi matay ma 'nsa' taga tubu'. Damikkiyan na
isab siyay pasunu'. Papuut ta na, in pitu' magdanakan bayi makahanda ni
dakayo' danda hi', bo' matay sigam kamemon ma 'nsa' taga anak.
27 Ma katapusan na matay isab danda.
28 Na, Tuwan,” uk sigam, “bang taabut 'llaw pagpakallum pabayik
manga aa magpatayan, handa sayi baha' danda hi'? Sabab bayi iya takallo'
hinda uk sigam kapitu' magdanakan.”
29 Nambung si Isa ma sigam, uk na, “Sā' kaam, sabab 'nsa' katauhan bi
bang ayi ma diyōm kitab, maka 'nsa' katauhan bi kōsōg kawasa Tuhan.
30 Sabab bang taabut waktu kallum pabing min kamatay, in manusiya'
makasali' du ni bangsa malaikat ma diyōm sulga'. 'Nsa' na sigam
maghanda-maghalla.
31 Iya pasal isab manga aa pikallum pabing min kamatay, kila ku 'nsa'
tabassa bi bayi pamalman Tuhan ma kaam.
32 Uk na, ‘Aku iya Tuhan di si Ibrahim, si Isahak maka si Ya'kub.’ Hati
na,” uk si Isa, “in Tuhan itu pagtuhanan asal uk manga aa 'llum, 'nsa' uk
aa magpatayan.” (Hati na masi 'llum di si Ibrahim ian ma diyōm ahirat
minsan taggōl na kamatay ginhawa-baran sigam.)
33 Makake peen kahekahan aa ian ma bissala si Isa, landu' sigam inu-inu.

Panohoan umbul satu
(Markus 12.28-34; Lukas 10.25-28)

34 Sakali itu, pagtake manga Parisi in manga Saddusi hi' 'nsa' makasam-
bung ni si Isa, pay'an sigam patipun ni iya.
35 Niya' min sigam dakayo' guru ma sara' agama bayi tiyaw ma si Isa,
kalu tasaggaw ma panambung na.
36 Uk na ni si Isa, “Tuwan Guru, ma sara' agama, ingga iya panohoan
halgaan min kamemon?”
37 Uk sambung si Isa, “Wajib kaam lasa tōōd ma Panghu' bi Tuhan. Iya
lasa bi ma iya subay min diyōm atay bi maka min diyōm ginhawa-baran
bi maka min panahuhan bi.
38 Iya na ko' hi' panohoan umbul satu, halgaan min kamemon.
39 Maka iya na itu panohoan karuwa na, halgaan isab. Uk na, wajib
kaam lasahan pagkahi bi manusiya' sali' uk bi lasahan baran bi.

40 Iya panohoan kamemon bayi pangamban uk si Musa, sampay
pamandu' manga nabi, paluwas asal min duwa panohoan bayi sambat
ku itu.”

Paniyaw pasal si Almasi
(Markus 12.35-37; Lukas 20.41-44)

41 Na, pagka patipun may'an manga Parisi, niya' tiyaw uk si Isa ma sigam.
42 Uk na, “Ayi pikilan bi pasal si Almasi? Tubu' iya min sayi?”
Uk sambung sigam, “Tubu' sultan Daud.”
43 “Na bang salaihi',” uk si Isa, “angay hangkan si Daud bayi ngōn
‘Panghu’’ ma si Almasi, waktu kapagbaya' Nyawa Sutsi ma iya? Salaitu
asal bayi pilatun uk si Daud hi',
44 ‘Bayi ngabtang Tuhan ni Panghu' ku, uk na,
Dayi' kau, ningko' kau ma bihing ku sakap ni katau,
Bo' bo ku palbantahan nu tatawu' ma deyo' pat-nayi' nu.’ ”
45 “Na,” uk si Isa, “pagka si Almasi iyōnan Panghu' uk si Sultan Daud, tantu
iya 'nsa' panubu' si Daud sadja.”
46 Suga' 'nsa' niya' aa may'an makapanambung ma si Isa minsan
dakabtang panambung na. Puwas min 'llaw hi' 'nsa' niya' makatawakkal
niyaw iya ayi-ayi.

23

Manga Parisi maka manga guru ma sara' agama daa subay singōran
(Markus 12.38-39; Lukas 11.43-46; 20.45-46)

1 Manjari halling si Isa ni baanan aa maka ni manga mulid na.
2 Uk na, “Manga guru ma sara' agama maka manga Parisi, niya' kapatut
sigam manduan aa pasal manga sara' si Musa.
3 Hangkan subay be' bi ayi-ayi pamandu' sigam. Subay asip bi pamissala
sigam pahap-hap. Suga' daa singōrin bi kahinangan sigam, sabab 'nsa'
tabe' uk sigam iya bayi pamandu' sigam ma aa kasehean.
4 Pibohat uk sigam panohoan iya pamatanggung sigam ma manga aa
kasehean, parahal 'nsa' baya' nabang ma manga aa ian, minsan laa tabang
diki'.
5 Ayi-ayi hinang uk manga Parisi maka manga guru hi' subay ma
pangandaan kahekahan aa. 'Ndaun bi kaehe puyu'-puyu' pangalōōnan
ayat kitab iya pikkōs ma tuktuk maka ma langngōn sigam. 'Ndaun bi isab
juba sigam, iya taha' jambay na.
6 Bang sigam ganta' ma pagjamuhan, baya' sigam subay pitingko' ma
paningkoan bangsahan. Iya du bang sigam ma diyōm langgal, subay
paningkoan iya tiyawuan aa langkaw.
7 Baya' sigam hiyulmat bang ma mayiran, baya' isab sigam siyabbut
‘Tuwan Guru’.
8 Suga' kaam iyu, subay kaam 'nsa' meha pig-ōnan ‘Tuwan Guru’ uk
pagkahi bi, sabab sali'-sali' du kaam magdawuranakan kamemon, maka
dakayo' du guru bi tōōd.
9 Daa panabbutin bi ‘'Mma'’ sayi-sayi ma diyōm dunya itu, sabab dakayo'
du pag'mmaan bi, iya Tuhan ma diyōm sulga'.
10 Daa kaam baya' iyōnan nakura', sabab tunggal si Almasi pagnakuraan
bi.
11 Sayi-sayi baya' langkaw ma diyōman bi, subay iya magpaata ma
kasehean na.
12 Sayi-sayi magpalangkaw ma baran na, pireyo' du iya, maka sayi-sayi
mareyo' di na pilangkaw du isab.

Bissala si Isa ma manga aa magbawu'-bawu' in sigam hap
(Markus 12.40; Lukas 11.39-44; 20.47)

13 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam iyu, manga guru ma sara' agama maka manga Parisi!” uk si Isa. “Magbawu'-bawu' sadja kaam in kaam hap addat bi. Suga' tiyambōlan uk bi manga aa bo' supaya sigam 'nsa' makasōd ni diyōm pagparintahan Tuhan. Kaam baran bi iyu 'nsa' baya' pasōd pay'an, iya poon lāng bi sasuku baya' pasōd. [
14 Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru ma sara' agama maka manga Parisi, iya magbawu'-bawu' in kaam hap! Nyanyaya uk bi manga danda balu bo' takallo' bi luma' sigam, bo' pitaha' uk bi panambahayang bi paglaku-laku bi in kaam bal-iman, bahasa tiyapukan kahinangan bi malaat hi'. Hangkan du pikalap kabinsanaan ma kaam ma ahirat.]
15 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru maka manga Parisi! Magbawu'-bawu' sadja in kaam hap addat bi! Tuyu' kaam masaplag pandu' bi, iya hangkan lintasan bi de-deyawut bang peen niya' tabo bi me' ma pandu' bi minsan laa dakayo' aa sadja. Bo' bang niya' ganta' makabe', kalap le' iya min kaam palgantaan nalka', ma sabab pamandu' bi iya pamean na.
16 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam! Sali' kaam sapantun buta ngambit ma pagkahi bi. Uk pamandu' bi, bang niya' nganjanji' bo' sabbut na langgal pagkulbanan palsaksian janji' na, 'nsa' du niya' dusa na kono' minsan 'nsa' tuman na janji' na hi'. Suga' bang kapanyapan bulawan ma diyōm langgal iya panabbutan na, wajib kono' subay tuman na tōōd.
17 Sā' pahap pikilan bi, sali' buta mata bi! Langgal ian asal pangaharapan Tuhan, hangkan uk ta sutsi kapanyapan na.
18 Uk isab pamandu' bi dakayo', sayi-sayi nabbut tōngōd pagkulbanan palsaksian janji' na, makajari minsan 'nsa' tiyuman janji' na. Suga' bang panabbutan na ayi-ayi tiyukbalan ni Tuhan ma diyata' pagkulbanan hi', in janji' na kono' wajib subay tiyuman tōōd.
19 Sā' pahap pikilan bi! Ingga mehe guna na, iya ayi-ayi tiyukbalan ma diyata' pagkulbanan, atawa pagkulbanan sutsi, iya makabuwan kasutsihan isab ma tutukbalan hi'?
20 Hangkan na, bang niya' aa ganta' nabbut pagkulbanan, panabbutan na isab kamemon iya tiyukbalan ni Tuhan may'an.
21 Damikkiyan na, bang niya' nabbut langgal pagkulbanan, panabbutan na isab Tuhan iya pabōtang asal may'an.
22 Bang niya' nabbut sulga', panabbutan na isab paningkoan Tuhan maka panabbutan na isab mismu Tuhan.
23 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru sara' maka manga Parisi! Magbawu'-bawu' kaam in kaam hap addat bi. Tuyu' tōōd kaam ngungsud ni Tuhan bahagi' sangpu' min ayi-ayi bi kamemon, minsan laa ginisan sayul-sayul sadja iya pamapa bi kiyakan. Hap isab kapangungsud bi salaihi', daa subay labbahan. Suga' iya panohoan halga' min kamemon 'nsa' kabōgbōgan bi. 'Nsa' kaam adil, 'nsa' kaam maase' ma pagkahi bi, 'nsa' kaam tapangandōlan. Arapun iyu hi' panuyuan bi tōōd, dahu min kamemon.
24 Sali' kaam aa buta ngambit ma kasehean. Iya panuyuan bi manga panohoan kulang halga' na, bo' panohoan halgaan tōōd 'nsa' du guna bi. Sali' kaam sapantun aa ngayak inuman na bo' 'nsa' makainum hamud-hamud, parahal tatallōn na unta' ma katibuukan na.
25 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru maka manga Parisi! Magbawu'-bawu' kaam in kaam hap addat bi. Sali' kaam sapantun

sawan maka layi. Kiyosean uk bi luwasan na suga' lammi' diyōm na sabab panno' uk pangalangpas bi maka pagnapsu bi kalaatan.
26 Kaam manga Parisi, sā' pahap pikilan bi! Lanuin bi dahu iya ma diyōm iyu bo' iyampa lanu' sampay luwasan na.
27 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal kaam, manga guru maka manga Parisi! Magbawu'-bawu' kaam in kaam hap addat bi. Sali' kaam sapantun kubul bayi pinta pote' luwasan na bo' hap inda', suga' diyōm na duwal bōkōg mayat maka kahaluan.
28 Salaihi' du isab hantang bi. Bang dagbōs bi tanda' uk aa, hap du, suga' diyōm atay bi iyu panno' uk pagbawu'-bawu' bi maka kalaatan bi.”

Ma'-ma' si Isa pasal paminsana' ma manga guru maka ma manga Parisi (Lukas 11.47-51)

29 “Makaase'-ase' iya pamakadal kaam, manga guru maka manga Parisi! Magbawu'-bawu' kaam in kaam hap addat bi. Tahinang bi tampat ma kanabi-nabihan, tapaalti bi manga kubul bayi pangubulan aa kaadilan.
30 Bo' uk bi, ‘Bang bayi kami 'llum ma waktu ka'mboan kami hi', 'nsa' du kami bayi palamud ma hinang manga aa kasehean, waktu kapamapatay sigam ma manga nabi hi'.’
31 Na,” uk si Isa, “pagka salaiyu halling bi, magpasabannal du kaam in kaam panubu' du min manga aa bayi mono' kanabihan hi'.
32 Pahiun bi na, talusun bi iya bayi tiyagnaan uk ka'mboan bi.
33 'Nsa' tasipat laat bi! 'Nsa' du niya' kahōwatan bi papuwas min hukuman nalka'.
34 Baan ta kaam, papaiyu ku du ni kaam manga nabi, manga aa bal-akkal, maka manga guru. Bono' bi du sigam kasehean. Sigam kasehean lansang bi du ni hag piyatay, kasehean liyapdōsan uk bi ma diyōm langgal, maka kasehean apas bi du min kalumaan dakayo' ni dakayo'.
35 Hangkan kaam pitakkahan hukuman du, ma sabab pamapatay bi ma manga aa 'nsa' taga dusa, tiyagnaan min si Habil anak si 'Mbo' Adam, sampay ni si Jakariya anak si Baraki. Si Jakariya hi' bayi piyatay uk bangsa bi ma ōtan langgal maka tōngōd pagkulbanan.
36 Baan ta kaam tōōd, kaam ma ahil jaman itu pamatanggungan du karusahan manga aa ian kamemon.”

Kalasa si Isa ma manga aa Awrusalam (Lukas 13.34-35)

37 Magkarukkaan si Isa ma pasal manga aa ma daira Awrusalam, hangkan uk na, “'Ndu'! Kaam manga aa Awrusalam, makasusa ko' kaam iyu! Manga nabi min Tuhan piyatay uk bi sadja. Manga sosohoan Tuhan iya hiyak bi sadja maka batu bang papaiyu ni kaam. Min pila aku bayi baya' nipun kaam ma aku, sali' sapantun manuk danda bang ngōman anak-anak na ma deyo' pikpik na. Suga' 'nsa' kaam baya'.
38 'Ndaun bi na, siya-siya lahat bi uk Tuhan.
39 Baan ta kaam, song aku 'nsa' tanda' bi, sataggōl 'nsa' taabut waktu pananglit bi aku. Subay uk bi, ‘Bang peen biyarakatan iya pipaitu kawakilan uk Tuhan,’ bo' iyampa aku tanda' bi.”

24

Missala si Isa pasal kalubu langgal pagkulbanan (Markus 13.1-2; Lukas 21.5-6)

1 Manjari itu, makaluwas peen si Isa min langgal pagkulbanan, pasikōt ni iya manga mulid na nudlu' hinangan langgal hi'.

2 “Aho',” uk si Isa. “'Ndaun bi na pahap. Suga' baan ta kaam, ma
sosongun in langgal itu lubu du. 'Nsa' du niya' batu na ngapin magbangkat,
kiyanat du kamemon.”

Manga kasigpitan maka kabinsanaan
(Markus 13.3-13; Lukas 21.7-19)

3 Puwas na hi', ningko' peen si Isa ma hi' ma Bud Jaitun, pahi' ni iya
manga mulid na, sigam-sigam sadja. Uk sigam, “Pahatihun kono' kami
bang umay paniya' iya bayi uk nu sini', maka bang paltandaan ayi piluwas
bo' kitauhan in kapaitu nu sikōt na, maka dunya itu song kiyamat na?”
4 Nambung si Isa, uk na, “Kamaya'-maya' kaam bo' kaam 'nsa' kaakkalan.
5 Sabab ma sosongun heka paitu nabbut ōn ku, maglaku-laku in sigam
si Almasi na, bo' heka tabo-bo iyakkalan uk sigam.
6 Makake du kaam pasal pagbono' ma kasikōtan. Makake kaam isab
hunub-hunub pasal pagbono' ma lahat saddi. Suga' daa kaam tiyāw. Tantu
paniya' pagbono' suga' 'nsa' le' ian hi' 'llaw kiyamat.
7 Magbono' du bangsa dakayo' maka dakayo', parinta dakayo' isab maka
parinta dakayo'. Paniya' du isab gōtōm ma sabarang lahat, maka linug ma
kalohahan dunya.
8 Suga' in bala' kamemon itu tagnaan na sadja, sali' dalil danda battōng
bang iyampa tananam na paddi' song nganak.
9 “Bang taabut waktu ian hi' siyaggaw du kaam, tiyukbalan ni aa
kasehean bo' supaya kaam binsana' sampay piyatay. Kibansihan du kaam
uk aa kamemon ma sabab pame' bi ma aku.
10 Heka isab aa bayi bean ku ngalabba du min pag-iman sigam ma waktu
ian hi'. Heka sigam bansihan sehe' sigam du, heka isab numbung sehe'
sigam ni banta sigam bo' siyaggaw.
11 Heka ian maglaku-laku in sigam nabi min Tuhan, bo' heka aa
kaakkalan uk sigam.
12 Mamarahi pahap kalaatan ma diyōm dunya ma waktu siyong ian, iya
poon kahekahan manusiya' 'nsa' na kasi-lasa ma pagkahi na.
13 Suga' lappasan du sayi-sayi hōgōt iman na sampay napusan kabin-
sanaan ian.
14 Maka lapal hap itu pasal kapagparinta Tuhan, pignasihat du ma
kalohahan dunya supaya kitauhan uk aa kamemon. Puwas na hi' kiyamat
na dunya.”

Kabinsanaan landu' bisa
(Markus 13.14-23; Lukas 21.20-24)

15 “Bayi na pilatun asal uk si Nabi Daniyel ma pasal waktu ma sosongun,
niya' du tanda' bi iya makasammal pibōtang ma diyōm langgal mahasutsi,
ma 'nsa' patut pabōtangan na. (Sayi-sayi kaam makabassa itu siyoho'
pahati.)
16 Bang hi' paniya' na, sasuku pabōtang ma lahat Yahudiya subay lahi
pahi' ni kabud-buran.
17 Bang niya' aa ganta' ma luwasan luma' na subay 'nsa' pabing ma diyōm
luma' na ngallo' ayi-ayi na.
18 Bang niya' aa ma huma na subay iya mag-ōs-ōs 'nsa' minsan pabing
ngallo' badju' na para ma haggut.
19 'Ndu', makaase'-ase' manga danda battōng ma masa ian hi', maka
manga danda taga anak duru' le'.
20 Amuin bi ase' ni Tuhan bang peen iya 'llaw kalahi bi ian 'nsa' magsabu
maka musim haggut atawa 'llaw paghali bi ni Tuhan.

21 Sabab na manga kabinsanaan iya patumbuk ma masa ma sosongun
ian,” uk si Isa, “kalap le' bisa na min kabinsanaan kamemon bayi
kalabayan manusiya' sataggōl min tagna' kapaniya' dunya, sampay ni
kabuttihian. Maka 'nsa' isab kabayikan.
22 Lipara kiyulangan du uk Tuhan taggōl kabinsanaan ian. Bang bayi
'nsa', 'nsa' du niya' ngapin 'llum. Kiyulangan du uk Tuhan ma sabab manga
aa na, iya asal tapene' na.
23 “Na, bang taabut waktu ian hi', bo' niya' ganta' ma'-ma' ni kaam, uk
na, ‘'Ndaun bi! Tiya' na si Almasi,’ atawa ‘Ian na iya may'an,’ daa tōōd
kahagarun bi.
24 Sabab ma waktu ian niya' du paluwas manga aa magnahu'-nahu' in
sigam si Almasi, atawa in sigam nabi min Tuhan. Magpanda' sigam manga
hinang barakatan maka manga paltandaan kainu-inuhan aa, bo' supaya
kaakkalan sampay aa suku' Tuhan, bang ganta' tabo iyakkalan.
25 Pake kaam,” uk si Isa. “Bayi na kaam patau ku ma pasal ian hi' ma
'nsa' le' taabut waktu na.
26 “Hangkan ko', bang niya' ngupama ni kaam, uk na hi', ‘Ian si Almasi
ma lahat 'nsa' mag-aa’, daa kaam pahi'. Atawa bang uk na, ‘Ian iya patapuk
may'an’, daa be'-beun bi.
27 Sabab aku, Anak Manusiya' itu, bang aku pabayik na, tanda' du
kapaitu ku, sali' kirat nayinagan ma diyata' langit min sōbangan sampay
ni saddōpan.”
28 Magparalilan si Isa, uk na, “Maingga-maingga lahat kaniyaan patay,
may'an du pagtipunan manga owak.”

Pasal kapaitu Anak Manusiya'
(Markus 13.24-27; Lukas 21.25-28)

29 “Jari ma waktu ma sosongun ian,” uk si Isa, “puwas peen manga
kabinsanaan bayi sabbut ku hi', ngalindōm du mata 'llaw, maka bulan 'nsa'
na muwan sawa. Manga bituun magkapakpak na min diyata' langit, maka
ayi-ayi bayi pibōtang uk Tuhan ma tōngaan langit tabo du maglingas.
30 Puwas na hi' paluwas du tanda' ma diyata' langit, paltandaan in Anak
Manusiya' pabing na. Makanda' du bangsa aa kamemon ma aku me'
paitu min gabun. Magkarukkaan du sigam kamemon, pag'nda' sigam ma
barakat ku maka ma kōsōg sahaya ku.
31 Puwas na hi' pihalling tiyup-tiyup bo' iyampa soho' ku manga malaikat
ku pahi' ni 'mpat pidju alam nipun manga aa bayi tapene' ku, min bihing
langit dambiya' maka dambiya'.”

Kapamintangan min kayu igira
(Markus 13.28-31; Lukas 21.29-33)

32 “Pamintangin bi poon kayu igira. Bang tanda' bi kayu igira itu ngugbus
tong engas-engas na, sampay ngandawun na tōōd, minnihi' katauhan bi
song musim pangallaw na.
33 Damikkiyan na bang tanda' bi paniya' na bayi pamissala ku ma kaam
hi', minnihi' isab katauhan bi in kabayik ku ni dunya sikōt na.
34 Baan ta kaam tōōd,” uk si Isa, “ma 'nsa' le' magpatayan kamemon
manga aa iya 'llum ma buttihian, paniya' du pakaradjaan kamemon bayi
pamissala ku hi'.
35 Papinda du langit maka dunya, suga' kabtangan ku itu 'nsa' tōōd
magkapinda.

'Nsa' niya' makatauhan waktu kabayik si Isa
(Markus 13.32-37; Lukas 17.26-36)

36 “'Nsa' niya' makatau bang umay 'llaw maka waktu kabayik ku paitu ni
dunya. Minsan bangsa malaikat ma diyōm sulga', 'nsa' kitauhan uk sigam.
Minsan aku, Anak Tuhan, 'nsa' katauhan ku. Duwal 'Mma' ku Tuhan iya
makatau.
37 Bang taabut waktu kabayik ku paitu, sali' du kahalan na maka kahalan
bayi ma masa si No hi'.
38 Manga aa ma masa hi', dahu le' min dunuk mehe, bayi sigam
magkakanan na peen maka mag-inuman sadja. Bayi sigam maghanda-
maghalla, sampay taabut waktu kasakat di si No ni diyata' adjung.
39 'Nsa' kisayuhan uk sigam bang ayi song-song pitakka ni sigam. Subay
na sigam katumbukan dunuk, tabo kamemon, bo' iyampa kitauhan uk
sigam. Na, salaihi' du isab kahalan manga aa ma dunya itu bang aku,
Anak Manusiya', pabayik na ni dunya.
40 Ma waktu ian niya' duwangan aa maghinang ma huma, jari killo'
dakayo' bo' tamban dakayo'.
41 Niya' ian duwangan danda magtabang nganggiling tirigu, killo'
dakayo' bo' tamban dakayo'.
42 “Hangkan kaam subay pajaga, sabab 'nsa' katauhan bi bang umay
waktu pabayik Panghu' bi paitu.
43 Bang sawupama niya' aa dapu luma', bo' bayi katauhan na bang lisag
pila niya' aa panangkaw takka ni luma' na, tantu du iya bayi magjaga bo'
'nsa' tasōd luma' na.
44 Hangkan kaam soho' ku subay sakap sakahaba' waktu, sabab pabayik
du Anak Manusiya' ma waktu 'nsa' katauhan bi.”

Sosohoan kapangandōlan maka sosohoan 'nsa' kapangandōlan (Lukas 12.41-48)

45 “Bang niya' sosohoan hap akkal na, aa kapangandōlan, iya na ian
pene' uk nakura' na magnakura' ma manga sosohoan kasehean. Iya na
isab mag-atas-pikil ma balanja' sigam.
46 Na, bang bayi likut nakura' ian, bo' takka na pabing, mehe kahapan
sosohoan magnakura' ian bang iya taabut uk nakura' na ngahinang ma
bayi pamahinang ma iya.
47 Baan ta kaam, tantu pangandōl uk nakura' ian alta' na kamemon ma
sosohoan kapangandōlan hi'.
48 Suga' bang sosohoan magnakura' ian sawupama laat addat na, bo' uk
na ma diyōm atay na in nakura' na hi' taggōl le' takka.
49 Jari nagna' iya ngalaugan manga pagkahi na sosohoan hi'. Maglami-
lami iya maka manga aa maglalango. Magkakan iya sampay mag-inum
maka sigam.
50 Sakali tagha' takka nakura' ian, ma waktu 'nsa' kitauhan uk sosohoan
hi'.
51 Manjari liyagut iya uk nakura' na, sampay bugtang na. Pikadalan iya
nalka' sali'-sali' maka manga aa iya magbawu'-bawu' in addat sigam hap.
May'an sigam magtangis maka magtagiōt baggaang sigam.”

25

Paralilan pasal sangpu' budjang

1 Manjari magparalilan si Isa pabayik, uk na, “Salaitu iya kapagparinta
Tuhan ma waktu pabing ku paitu: sali' dalil sangpu' budjang bayi mo
palitaan sigam pakaniya-kaniya, sabab sakap pahi' nampang pangantin
lalla.
2 Lima budjang ian ba' nu dupang, bo' lima ian taha' asal akkal sigam.

3 Na, in lima budjang ba' nu dupang itu bayi mo palitaan suga' 'nsa' bayi
mo 'nsallan liyōōn ni palitaan sigam bang ubus na 'nsallan na.
4 Iya lima budjang taga akkal bayi mo pangalōōnan panno' uk 'nsallan,
saddi isab iya ma diyōm palitaan.
5 Na, pagka taggōl takka pangantin lalla, kiyaru' na sigam kamemon
hangkan katuwi.
6 “Taabut peen tōnga' bahangi, niya' ngalingan, uk na, ‘Iyu na pangantin
lalla. Dayi' na kaam nampang iya.’
7 Bati' na sangpu' budjang ian bo' pihap uk sigam keyat palitaan sigam.
8 Uk manga budjang ba' nu dupang ni budjang taga akkal ian, ‘Muwan
kaam kono' min 'nsallan bi iyu, sabab song na padda palitaan kami.’
9 ‘E, 'nsa',’ uk budjang taga akkal hi'. ‘'Nsa' makaabut 'nsallan itu ma
kitabi kamemon. Pahi' kaam ni tinda mallihan di bi.’
10 Na, pahi' na ni tinda manga budjang ba' nu dupang ian malli 'nsallan.
Likut peen sigam, magtuwi takka na pangantin lalla. Iya lima budjang
asal sakap bayi me' ma iya pasōd ni diyōm luma' pagkawinan bo' iyampa
tiyambōl lawang.
11 “'Nsa' taggōl takka budjang kasehean min tinda, bo' ngalingan ni
pangantin lalla. ‘O Tuwan,’ uk sigam, ‘ukabin kami.’
12 Suga' nambung pangantin lalla hi'. ‘'Nsa' ukab ku,’ uk na. ‘'Nsa' kaam
takila ku.’
13 “Hangkan na,” uk si Isa, “subay kaam pajaga tōōd. Sabab 'nsa'
katauhan bi bang umay 'llaw atawa waktu kabayik ku paitu.”

Paralilan pasal tallu sosohoan
(Lukas 19.11-27)

14 “Salaitu iya kapagparinta Tuhan ma waktu pabing ku paitu: sali' dalil
dakayo' aa magbamba tulak ni lahat saddi. Song peen iya palanjal, siyoho'
uk na manga sosohoan na pahi' ni iya, bo' pijagahan uk na alta' na ma
sigam.
15 Iya pangamban na ma sigam dangan maka dangan ian pipagtōngōd
maka akkal-kapandayan na. Dangan bayi pangambanan limangibu pilak,
dangan bayi duwangibu pilak, maka dangan bayi dangibu. Puwas na hi'
tulak na aa hi'.
16 Na, iya tindōg bayi pangambanan limangibu pilak ian, magtuwi pag-
usaha na sin ian bo' makauntung iya limangibu pilak.
17 Damikkiyan na sosohoan pasunu', iya bayi pangambanan duwangibu
pilak, makauntung iya duwangibu pilak isab.
18 Suga' iya sosohoan bayi pangambanan dangibu pilak hi', bayi pahi'
ngali lowang panapukan na sin nakura' ma diyōm tana'.
19 “Taggōl minnihi' mowe' na nakura' sigam. Pagtakka na, magtuwi iya
magbista maka sosohoan na.
20 Iya sosohoan bayi pangambanan limangibu pilak hi' bayi pay'an ni
nakura' mo limangibu pilak bayi tauntung na. Uk na ni nakura', ‘Tuwan,
bayi aku pangambanan nu limangibu pilak pagpoon. Tiya' isab limangibu
pilak bayi tauntung ku.’
21 Uk nakura', ‘Hap hinang nu. Hantap kau maka kapangandōlan. Pagka
kau hi' kapangandōlan ma alta' diki', pangandōl ku du isab ma kau alta'
heka tōōd. Dayi' kau, palamud ma kakuyagan ku.’
22 “Puwas na hi' pay'an isab sosohoan pasunu', iya bayi pangambanan
duwangibu pilak hi'. Uk na ni nakura', ‘Tuwan, bayi aku pangambanan
nu duwangibu pilak pagpoon. Tiya' isab untung na duwangibu pilak.’

23 Uk nakura' na, ‘Hap ko' hinang nu iyu. Hantap kau maka kapan-
gandōlan. Pagka kau kapangandōlan ma alta' diki', pangandōl ku isab ma
kau alta' heka. Dayi' kau, palamud ma kakuyagan ku.’

24 “Puwas na hi' pay'an isab sosohoan dakayo', iya bayi pangambanan
dangibu pilak. Uk na ni nakura', ‘Tuwan, katauhan ku asal in kau
'nsa' maase' ma aa. Nguntung kau min bayi pig-ani bo' 'nsa' kau iya
bayi magluug-liksa'. Makakallo' du kau buwa', minsan 'nsa' kau iya bayi
magsangsa' nanōm.
25 Bayi aku tiyāw ma kau, hangkan bayi tapukan ku sin nu ma diyōm
tana'. A! Tiya' na sin nu.’

26 “Nambung nakura' ian, uk na, ‘Laat kau! Lisuan kalandu'! Katauhan
nu baha' in aku nguntung min 'nsa' pagluugan ku, ngallo' aku buwa' isab
min 'nsa' bayi tanōm ku?
27 Na, bang salaihi', arapun bayi tiyawu' uk nu sin ku ma diyōm bangko.
Jari pagtakka ku takallo' ku du sin ku sampay anak na.’
28 Puwas na hi' halling nakura' ni sosohoan saddi, uk na, ‘Kalloun bi sin
min iya itu bo' pamuwanun ni aa dakayo', iya niya' sin na sangpu' ngibu
pilak ian.
29 Sabab sasuku kapangandōlan ma heka, kinnōpan du ma iya sampay
ni manglabi-labihan. Suga' sasuku 'nsa' kapangandōlan minsan ma diki',
kiyulangan du ayi-ayi bayi ma iya.
30 Na, iya sosohoan 'nsa' niya' kapusan na itu, larukin bi iya pahi'
ni diyōm kalindōman. Magtallik manga aa ma hi', magtagiōt baggaang
sigam.’ ”

Pasal hukuman ma 'llaw katapusan

31 Masi mandu' si Isa, uk na, “Bang aku Anak Manusiya' pabayik paitu
ngantan parinta, sehean du aku uk manga malaikat. Ningko' isab aku ma
kasahayahan ku magparinta.
32 In bangsa manusiya' kamemon pipagtipun du ma alōpan ku, bo'
pagsaddi ku sigam sali' hantang aa ngipat manga hayōp. Pigsaddi uk na
manga bili-bili maka manga kambing.
33 Manga aa adil, iya sali' hantang bili-bili, pasaddi ku tampal ni katau.
Bo' kasehean, iya hantang kambing, pasaddi ku tampal ni kayi.
34 Jari ngabtang du aku, iya pagsultanan sigam. Uk ku ma manga aa
ma bihing ku sakap ni katau, ‘Kaam kabuwanan kahapan uk 'Mma' ku,
paitu na kaam bo' kaam kaniyaan palsukuan ma diyōm pagparintahan ku,
iya bayi tiyagamahan kaam asal uk Tuhan, sataggōl min waktu kapaniya'
dunya itu.
35 Iya na iyu panungbas kaam. Sabab na, bayi aku giyōtas bo' aku pakan
bi. Bayi aku toho' kallong bo' aku painum bi. Bayi aku sali' aa liyu bo' aku
hiyulmat uk bi ma diyōm luma' bi.
36 Bayi 'nsa' niya' sammek ku bo' aku pasammekan bi. Bayi aku saki bo'
aku tabang bi. Bayi aku ma diyōm jil bo' aku tibaw bi.’
37 Nambung du manga aa adil ian, uk sigam, ‘Umay kau bayi tanda' kami
giyōtas, bo' kau pakan kami, atawa toho' kallong bo' kau painum kami?
38 Umay kau bayi tanda' kami sali' aa liyu, bo' kau hulmat kami ma
diyōm luma' kami? Umay kau bayi tanda' 'nsa' niya' sammek nu, bo' kau
pasammekan kami?
39 Umay kau bayi tanda' kami saki atawa ma diyōm jil, bo' kau tibaw
kami?’

40 Sambungan ku du sigam, uk ku, ‘Baan ta kaam tōōd, umay-umay niya'
tasalaihi' bi kahinangan bi ma dakayo' bean ku deyo' kapag-aa na iyu, aku
iya kahinangan bi.’
41 “Puwas na hi' halling du aku ni manga aa kasehean ian, iya ma bihing
ku sakap ni kayi. Uk ku, ‘Pakallo' kaam min aku, manga pagmulkaan
Tuhan. Pahi' kaam ni api nalka', iya tiyagamahan nakura' sayitan maka
manga tindōg na.
42 Iya na itu panungbas kaam, sabab bayi aku giyōtas suga' 'nsa' aku
bayi pakan bi. Bayi aku toho' kallong suga' 'nsa' aku bayi painum bi.
43 Bayi aku sali' aa liyu suga' 'nsa' aku bayi hulmat bi ma diyōm luma'
bi. Bayi 'nsa' niya' sammek ku suga' 'nsa' aku bayi kapasammekan bi. Bayi
aku saki maka ma diyōm jil aku bayi, suga' 'nsa' aku minsan bayi tabang
bi.’
44 “Jari nambung du manga aa ian, uk sigam, ‘Umay kau bayi tanda'
kami giyōtas, atawa toho' kallong, atawa pay'an ni lahat kami sali' aa liyu?
Umay kau bayi tanda' kami 'nsa' niya' sammek nu, atawa saki, atawa ma
diyōm jil, bo' kau 'nsa' bayi tiyabang uk kami?’
45 Sambungan ku sigam, uk ku, ‘Baan ta kaam tōōd, umay-umay kaam
'nsa' bayi nabang ma dakayo' bean ku deyo' kapag-aa na iyu, sali' aku du
iya 'nsa' bayi tabang bi.’
46 Manjari manga aa ian pipahi' du ni kabinsanaan iya natas ni
kasaumulan. Suga' manga aa adil pisōd du ni pagpakalluman kakkal ni
kasaumulan.”

26

Kaisunan pasal panaggaw ma si Isa
(Markus 14.1-2; Lukas 22.1-2; Yahiya 11.45-53)

1 Ubus peen uk si Isa pamandu' na ian kamemon, halling iya ni manga
mulid na.
2 “Katauhan bi,” uk na, “hinang Pangintōman du sawung dambuwa'. Iya
na ian 'llaw pamatukbal Anak Manusiya' ni manga aa bo' liyansang ni hag
piyatay.”
3 Manjari manga imam langkaw maka manga kamaasan magtipun na
ni luma' si Kayapas imam-nakura'.
4 Mag-isun sigam bang salaingga uk sigam naggaw ma si Isa ma 'nsa'
niya' makatauhan iya, bo' supaya iya piyatay.
5 “Daa na pasalta' ta ma pagjamu,” uk sigam, “bo' 'nsa' hiluhala' manga
aa kamemon.”

Si Isa tiyumpahan 'nsallan pahamut
(Markus 14.3-9; Yahiya 12.1-8)

6 Na, ian si Isa ma Betani, ma diyōm luma' si Simun, aa bayi ipul.
7 Ma pagkakanan peen si Isa, niya' pay'an ni iya dakayo' danda
mo bingki'-bingki' hinangan batu pote', lōōnan 'nsallan pahamut landu'
halgaan. Jari tiyumpahan 'nsallan hi' ni diyata' kok si Isa.
8 Pag'nda' manga mulid ian, magtuwi paddi' atay sigam. “Angay 'nsallan
halgaan itu pikaat?” uk sigam.
9 “Arapun itu piballihan ma hatusan pilak bo' ballihan na pamuwan ni
manga aa miskin.”
10 Suga' kitauhan uk si Isa bang ayi pigbissala uk mulid ian, hangkan uk
na ni sigam, “Angay sasaw bi danda itu? Hap tōōd hinang na ma aku.

11 Makatabang kaam manga aa miskin umay-umay kabayaan bi sadja,
suga' in aku itu 'nsa' du taggōl maitu ma kaam.
12 Iya hangkan danda itu bayi numpahan 'nsallan pahamut ni baran ku,
pangawal 'llaw pagkubul ma aku.
13 Baan ta kaam," uk si Isa, "paingga-paingga lahat pagnasihatan
lapal hap ma kalohahan dunya, kissa du pasal bayi hinang danda itu,
pangintōman manga aa ma iya."

Ngisun si Judas nongan si Isa ni manga nakura' Yahudi
(Markus 14.10-11; Lukas 22.3-6)

14 Puwas peen ian, si Judas Iskariyut, dakayo' mulid si Isa min sangpu'
ka duwa, bayi pahi' ni kaimaman langkaw.
15 Uk na ma sigam, "Ayi pamuwan bi ma aku bang songan ku ni kaam
si Isa?" Itungan iya tallumpu' sin pilak, panamba ma iya.
16 Puwas ian meha na si Judas waktu hap panong na si Isa ni sigam.

Si Isa maka manga mulid na magjamu ma hinang Pangintōman
(Markus 14.12-21; Lukas 22.7-14, 21-23; Yahiya 13.21-30)

17 Na, taabut peen tagnaan 'llaw paghinang, 'llaw pagkakan manga
Yahudi tinapay 'nsa' bayi kalamuran pasulig, pahi' ni si Isa manga mulid na
tiyaw iya. Uk sigam, "Maingga kabayaan nu panakapan kami pagjamuhan
nu ma hinang Pangintōman?"
18 Uk si Isa, "Pahi' kaam ni diyōm daira ian, ni dakayo' aa may'an, bo'
bain bi iya. Uk bi, 'Siyoho' kau biyaan uk guru hi', sikōt na kono' gantaan
na. Baya' iya magjamu maka manga mulid na ma luma' nu, paghinang
sigam hinang Pangintōman.' "
19 Na bine' uk manga mulid ian bayi panohoan si Isa ma sigam, bo'
siyakap uk sigam pagjamu Pangintōman.
20 Pagsong kohap peen, magtingkoan na si Isa maka manga mulid na
sangpu' ka duwa ian bo' sigam mangan na.
21 Mangan peen, missala si Isa ni sigam, uk na, "Bannal iya halling ku
itu ma kaam, niya' dangan min kaam nongan aku ni banta ku."
22 Magtuwi landu' susa manga mulid hi', bo' tiyaw sigam ma si Isa
magsunu'-sunu'. Uk na, "'Nsa' baha' aku, Tuwan?"
23 Uk sambung si Isa, "Iya sehe' ku magsawu nublakan tinapay na ni
diyōm pinggan itu, iya na hi' nongan aku.
24 Aku itu, Anak Manusiya'," uk si Isa, "matay du sali' bayi tasulat ma
pasalan ku ma diyōm kitab. Suga' siya-siya du aa nongan Anak Manusiya'
ni banta na. Hap le' aa ian 'nsa' bayi iyanakan."
25 Jari halling si Judas, iya song nukbalan si Isa ni banta na. "Tuwan
Guru," uk na, "aku na baha' iya pagbahasa nu iyu?"
Uk si Isa, "Aho', sali' uk nu iyu."

Jamuhan si Panghu' Isa
(Markus 14.22-26; Lukas 22.14-20; 1 Kurintu 11.23-25)

26 Sabu peen sigam masi mangan, killo' tinapay uk si Isa. Iyamuan uk na
pagsukulan bo' iyampa pighopo'-hopo' uk na, bo' pamuwan na ma manga
mulid na. "Sambutun bi bo' kakanun bi," uk na, "sabab tinapay itu iya na
ko' baran ku."
27 Killo' isab uk na dakayo' sawan, bo' iyamuan isab pagsukulan pabing
bo' iyampa songan na ni sigam. "Kaam kamemon," uk na, "inumun bi
lōōn sawan itu.
28 Laha' ku ko' itu, tanda' kapagsulutan Tuhan maka manusiya'. Laha'
ku song pitumpa ma sabab aa heka pangampunan dusa sigam.

29 Baan ta kaam, puwas itu 'nsa' aku nginum bohe' anggul itu pabing.
Subay kitabi magbe' nginum bohe' anggul bahu ma diyōm pagparintahan
'Mma' ku bo' iyampa aku makainum pabing.”
30 Puwas na hi', ubus peen uk sigam bayi ngalang dakayo' kalangan
pamudji Tuhan, paluwas na sigam tudju ni Bud Kayu Jaitun.

Si Isa halling pasal si Petros mayilu du
(Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34; Yahiya 13.36-38)

31 Manjari halling si Isa ni sigam, uk na, “Sangōm itu lahi du kaam
kamemon ngalabba min aku, sabab tasulat ko' ian ma diyōm kitab. Uk na
hi', ‘Piyatay uk ku,’ uk Tuhan, ‘aa bayi mag-iipat bili-bili, bo' kawukanat
manga bili-bili na.’
32 Suga' bang aku tapakallum na pabayik min kamatay ku, parahu aku
min kaam tudju ni lahat Jalil.”
33 Halling si Petros ni si Isa, uk na, “'Nsa' tōōd kau labbahan ku minsan
kau libbahan uk kasehean.”
34 Uk si Isa ni iya, “Baan ta kau tōōd. Ma sangōm itu, ma 'nsa' le' nigauk
manuk, mayilu du kau min tallu in aku 'nsa' katauhan nu.”
35 Uk sambung si Petros, “Minsan aku paunung matay ma kau, 'nsa' du
kau payiluhan ku.” Iya du manga mulid kasehean, salaihi' du isab halling
sigam.

Si Isa nabbut ni Tuhan ma kabbun Getsemane
(Markus 14.32-42,; Lukas 22.39-46)

36 Manjari palanjal le' di si Isa ni kabbun iyōnan Getsemane. Uk si Isa ni
manga mulid na, “Maitu le' kaam ningko'. Pay'an le' aku nambahayang.”
37 Iya biyo uk si Isa sehe' na pay'an, iya na si Petros maka duwangan
anak si Sibidi. Sakali magkasusahan si Isa, magkabba-kabba diyōm atay
na.
38 Uk na ni tallungan mulid na hi', “Aku itu agōn magkamamatay ma
sabab kasusahan itu. Ngagad kaam ma itu, sehein bi aku magjaga.”
39 Makalawak-lawak peen iya min sigam, pakappang iya ni tana' maka
uk na nabbut ni Tuhan, Uk na, “'Ndu', 'Mma'! Bang makajari, kalloin le'
min aku sawan kabinsanaan itu. Suga' 'nsa' du iya kabayaan ku subay
diyulan, bang peen min kabayaan nu du.”
40 Puwas na hi' pabing si Isa ni sehe' na tallungan, bo' tatawwa' na sigam
magtuwihan. Uk na ni si Petros, “Angay kaam 'nsa' makatatas magjaga
maka aku minsan laa danjam sadja?
41 Pajaga kaam, ngamu' kaam tabang ni Tuhan bo' kaam 'nsa' tabo-bo
uk sasat. Baya' tōōd kaam diyōm atay bi me' ma soho' ku itu suga' 'nsa'
takaya uk baran bi.”
42 Sakali pahi' si Isa nambahayang pabing. Uk na, “O 'Mma', bang aku
subay pananam nu kabinsanaan itu bo' supaya puwas na, me' aku ma
kabayaan nu.”
43 Makabayik peen iya ni di si Petros, tatawwa' na isab sigam magtuwi-
han pabing sabab kiyaru' kalandu'.
44 Manjari pahi' si Isa nambahayang pabing sali' bayi dahu, kamintallu
na na.
45 Puwas na hi' pabayik isab iya ni mulid na katallu ian. Uk na, “Oy,
tuwi le' kaam? Pahali-hali le' kaam? 'Ndaun bi ba, taabut na waktu ku.
Aku, Anak Manusiya' itu, song-song na tiyukbalan ni pangantanan manga
aa laat.
46 Papunduk kaam. Sung kitabi, sabab iyu na aa iya nongan aku ni
sigam.”

Si Isa siyaggaw uk manga sundalu
(Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53; Yahiya 18.3-12)

47 Na, salta' peen si Isa halling le' ni manga mulid na, magtuwi du takka
pay'an si Judas, dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa hi'. Heka aa
magbe' maka iya magbo takōs maka manga kakakal. Manga aa hi' bayi
siyoho' pay'an uk manga kaimaman langkaw maka uk manga kamaasan.
48 Bayi sigam asal kabuwanan pamandōgahan uk si Judas bo' niya'
pangilahan sigam ma si Isa. Bayi uk na ma sigam, “Iya aa siyum ku, iya
na hi' saggawun bi.”
49 Pagtakka si Judas pay'an magtuwi iya pahi' ni si Isa. “Tuwan Guru,
assalamu alaykum,” uk na. Magtuwi siyum uk na si Isa.
50 “Bagay,” uk si Isa ni iya, “lanjalin hinang nu.”
Sakali pasikōt ni si Isa manga aa ian naggaw iya, ingkōtan iya pahōgōt.
51 Suga' niya' sehe' si Isa dakayo' bayi ngahurusan patakōs na. Liyagut
uk aa itu dakayo' sosohoan imam-nakura', bo' bintas magtuwi dambiya'
tainga na.
52 Uk si Isa, “Sulugun takōs nu ni taguban na iyu, sabab sasuku mo
tatakōs pamapatay aa, matay du isab iya uk takōs.
53 'Nsa' katauhan bi baha', bang aku ngamu' tabang ni 'Mma' ku diyulan
sadja aku? Piyabohan du aku malaikat na ma ibuhan.
54 Suga' bang aku ganta' salaihi', 'nsa' tuman iya bayi tasulat ma diyōm
kitab, iya uk na in manga pakaradjaan itu subay patakka salaitu.”
55 Manjari halling si Isa ni baanan aa ian, Uk na, “Kaba' bi in aku itu
mundu baha', iya poon kaam subay mo takōs maka kakakal panaggaw
bi aku? Kahaba'-haba' 'llaw mahi' na peen aku bayi ningko' mandu' ma
diyōm langgal pagkulbanan iyu, suga' 'nsa' aku tasaggaw bi.
56 Bo' peen in pakaradjaan itu kamemon makani-aku du, bo' supaya
niya' kamaksuran ma bayi tasulat uk kanabi-nabihan ma diyōm kitab.”
Magtuwi maglahihan manga mulid si Isa kamemon. Jari pisaran na iya.

Si Isa biyo paharap ni palhimpunan
(Markus 14.53-65; Lukas 22.54-55, 63-71; Yahiya 18.13-24)

57 Manjari biyo si Isa uk aa managgaw iya, biyo pay'an ni luma' si
Kayapas imam-nakura'. Ian magtipun manga guru ma sara' agama maka
kamaasan.
58 Si Petros iya bayi paturul ma si Isa suga' min katahan. Paturul iya
sampay pasōd na ni diyōm halaman luma' imam-nakura'. Ma diyōm peen
iya, magtingkoan iya maka manga jaga imam hi' supaya tanda' na bang
ayi katudjuhan si Isa.
59 Manga kaimaman langkaw maka manga aa ma palhimpunan, ian
meha sababan panuntut sigam ma si Isa minsan 'nsa' bannal, bang peen
niya' pagsababan pamapatay sigam ma iya.
60 Suga' 'nsa' niya' tatawwa' uk sigam, minsan heka aa bayi naksi' puting
pasal si Isa. Subay na song ubus bo' iyampa niya' aa duwangan paalōp ma
palhimpunan halling,
61 uk sigam, “Bayi take kami aa itu halling in iya ngalubu langgal
pagkulbanan du, bo' ma diyōm tallungallaw kono' tapatangge na pabayik.”
62 Manjari nangge imam-nakura' missala ma si Isa, uk na, “Kau iyu, 'nsa'
niya' baha' daawa nu ma panuntut ma kau itu?”
63 Suga' 'nsa' nambung si Isa. Missala pabing imam-nakura', uk na,
“Pasapa ta kau. Saksi' ta Tuhan, iya asal 'llum. Bain kami tōōd bang kau
iya si Almasi, Anak Tuhan.”

64 “Aho',” uk si Isa, “iya na uk nu. Suga' baan ta kaam, 'nsa' du taggōl
tanda' bi du Anak Manusiya' ningko' ma bihing Tuhan Sangat Kawasa,
sakap ni katau. Maka tanda' bi du iya paitu me' ma gabun min diyōm
sulga'.”
65 Manjari gese' uk imam-nakura' pakayan na, min dugal na. Uk na, “Aa
itu halling pangkal ni Tuhan! Daa na kitabi meha saksi' saddi! Take bi na
halling na pangkal!
66 Ayi pangahukum bi?”
Uk sambung manga aa ma palhimpunan hi', “Subay iya pibōtangan
hukuman ni kamatay.”
67 Puwas na hi' liyuraan si Isa uk sigam ma bayihu' na. Pigtibu' isab iya
uk sigam. Niya' isab sigam bayi nampak iya.
68 Bo' uk sigam, “Bang kau na iya si Almasi, tōkōrun kono' bang sayi iya
nampak kau itu!”

Si Petros mayilu in iya 'nsa' mulid si Isa
(Markus 14.66-72; Lukas 22.56-62; Yahiya 18.15-18, 25-27)

69 Manjari ian si Petros ningko' ma halaman luma' hi'. Niya' pahi' ni iya
dakayo' danda, ipatan imam-nakura'. Uk danda itu ni iya, “Kau iyu, bayi
kau me' ma si Isa, iya aa Jalil ian.”
70 Suga' mayilu si Petros ma alōpan aa ian kamemon. “'Nsa' katauhan
ku,” uk na, “bang ayi iya halling nu iyu.”
71 Puwas na hi' pahi' iya tudju ni bo' lawang, bo' niya' ipatan danda saddi
bayi makanda' iya. Pag'nda' na ma si Petros, uk na ni manga aa may'an,
“Aa itu bayi me' ma si Isa, aa Nasaret ian.”
72 Magtuwi mayilu si Petros pabing. Napahan iya di na. “'Nsa' katauhan
ku aa ian,” uk na.
73 'Nsa' taggōl, pay'an ni si Petros manga aa asal magtanggehan may'an.
Uk sigam, “Katauhan kami du in kau bannal bayi sehe' di si Isa sabab
takila ta du kau min bissala nu.”
74 Sakali napahan di na si Petros bo' uk na, “'Nsa' katauhan ku aa ian!”
Saruun-duun du nigauk manuk,
75 bo' taintōm uk si Petros iya bayi halling si Isa ma iya, iya bayi uk
na, “Ma 'nsa' le' nigauk manuk sangōm itu, mayilu du kau min tallu in
aku 'nsa' katauhan nu.” Magtuwi paluwas si Petros minnihi'. Nangis iya,
magkarukkaan tōōd.

27

Si Isa tiyukbalan ni si Gubnul Pilatu
(Markus 15.1; Lukas 23.1-2; Yahiya 18.28-32)

1 Taabut peen pagkallat 'llaw, maggara' kaimaman langkaw kamemon
maka manga kamaasan bangsa Yahudi bang salaingga piyatay uk sigam
ma si Isa.
2 Manjari bilangguan si Isa bo' iyampa tiyukbalan ni si Pilatu, gubnul
bangsa Roma.

Kamatay si Judas
(Hinangan 1.18-19)

3 Pagtau si Judas, iya bayi nongan si Isa ni manga banta na, in si Isa bayi
na pibōtangan hukuman ni kamatay, magtuwi iya magsusun. Jari pahi'
iya ni kaimaman langkaw maka ni kamaasan, arak nambut min sigam sin
bayi panamba iya, tallumpu' sin pilak.

4 Uk na ma sigam, “Mehe dusa ku sabab bayi kasongan ku aa 'nsa' taga
dusa ni banta na, maka tiya' song piyatay.”
“Min kau na,” uk sigam. “'Nsa' du min kami.”
5 Sakali hiyantakan sin ian uk si Judas ma diyōm langgal bo' iyampa iya
paluwas minnihi' nganggantung di na ma kallong na bo' matay.
6 Manjari kaimaman ian muwa' sin bayi hiyantakan uk si Judas hi'. Uk
sigam, “Sin itu haram bang ma agama ta sabab bayi tambahan pamapatay
aa. 'Nsa' manjari pitipun ni sin langgal.”
7 Dakayo' peen paggara' sigam pasal sin ian, pigguna uk sigam pamalli
tana' ni aa maghihinang pōga, manjari tana' pangubulan aa liyu.
8 Hangkan ko' tana' ian iyōnan “Tana' tamba laha'” sampay ni kabutti-
hian.
9 Na, ma sabab hinang ian niya' katawwaan na ma bayi tasulat uk si
Nabi Irimiya ma diyōm kitab ma awwal le', iya uk na, “Manjari killo' uk
sigam tallumpu' sin pilak bayi pag-isunan uk bangsa Israil pamalli baran
aa,
10 bo' giyuna pamalli tana' ni aa maghihinang pōga. Iya na hi' bayi
panohoan uk Tuhan ma aku.”

Si Isa siyumariya uk si Pilatu
(Markus 15.2-5; Lukas 23.3-5; Yahiya 18.33-38)

11 Manjari ian si Isa nangge ma alōpan gubnul Pilatu, siyumariya uk na.
“Kau iyu,” uk Gubnul, “sultan baha' ma bangsa Yahudi?”
Nambung si Isa, uk na, “Iya na uk nu iyu.”
12 'Nsa' iya bayi nambung manga tuntut bayi panuntut ma iya uk
kaimaman langkaw maka kamaasan.
13 Halling si Pilatu ni iya, uk na, “'Nsa' take nu baha' iya heka panuntut
uk manga aa itu ma kau?”
14 Suga' si Isa ian 'nsa' niya' sambung na minsan dakabtang, hangkan
inu-inu tōōd gubnul hi'.

Si Isa pibōtangan hukuman ni kamatay
(Markus 15.6-15; Lukas 23.13-25; Yahiya 18.39—19.16)

15 Na, kahaba' tahun, ma waktu paghinang bangsa Yahudi ma hinang
Pangintōman, iya kabiyaksahan gubnul subay niya' dakayo' pilisu palappa
na, sayi-sayi pene' uk manga Yahudi.
16 Ma waktu ian niya' dakayo' pilisu babantugun, ōn na si Barabbas.
17 Manjari, makapagtipun peen pay'an kahekahan aa, tīyaw sigam uk si
Pilatu. “Ayi kabayaan bi,” uk na, “subay palappa ku? Si Barabbas atawa
si Isa itu hi', iya iyōnan Almasi?”
18 Malayingkan katauhan na asal bang ayi sababan na hangkan si Isa
bayi pitakka ni iya. Tuud sigam ngimbu ma si Isa.
19 Ningko' peen si Pilatu ma tōngōd paghukuman, niya' lapal piyabo ni
iya uk handa na. Uk lapal, “Daa kau palamud ni hukuman aa maadil iyu.
Sabab niya' taupi ku dibuhi' pasalan na, landu' aku bayi magkasusahan.”
20 Manjari baanan aa ian bayi talōgōs uk kaimaman langkaw maka uk
kamaasan subay ngamu' pilappa si Barabbas, bo' si Isa iya siyoho' piyatay.
21 Suga' tiyaw sigam pabing uk Gubnul hi'. “Sayi ma diyōm duwangan
pilisu itu,” uk na, “subay palappa ku?”
“Si Barabbas,” uk sigam.
22 Tiyaw si Pilatu ma sigam. “Inay ku,” uk na, “si Isa itu, iya iyōnan
Almasi?”
“Lansangun iya ni hag,” uk sigam kamemon.

23 Suga' tiyaw le' si Pilatu. Uk na, “Ayi bayi hinang na laat?”
Luhuy pakōsōg pangōlang manga aa hi'. Uk sigam, “Lansangun iya ni hag!”
24 Pagtau si Pilatu in katipunan aa ian 'nsa' talang maka marayi' na mehe kahiluhalaan, magtuwi iya ngallo' bohe' bo' iyampa kosean na tangan na ma alōpan sigam, paltandaan in iya papuwas min palkala' hi'. Uk na ni sigam, “Bang peen 'nsa' min aku bang aa itu piyatay. Min kahinangan bi na.”
25 Nambung manga aa ian kamemon, uk sigam ma iya, “Akuhan kami kamatay na, minsan kami pabōtangan dusa sampay ni anak-mpu kami.”
26 Sakali si Barabbas iya pilappa uk si Pilatu tudju ni baanan aa hi'. Bo' si Isa iya siyoho' liyapdōsan bo' iyampa tiyukbalan pilansang ni hag piyatay.

Si Isa pigtunggingan uk manga sundalu
(Markus 15.16-20; Yahiya 19.2-3)

27 Manjari biyo si Isa uk manga sundalu gubnul ian pahi' ni diyōm luma' gubnul, bo' patipun pahi' ma katilibut na dambaan sundalu ian.
28 Killoan uk sigam sammek na bo' pamajuba ma iya manta pula bo' sali' hantang sultan.
29 Liyubid isab bahan itingan uk sigam, hinang sali' panumping sultan pibōtang ni kok na. Puwas na hi' piantanan iya kayu-kayu ma tangan na ni katau, bo' iyampa sigam pasujud ni dahuhan na bahasa magtungging. Uk sigam, “Assalamu alaykum, Appa' Sultan Yahudi!”
30 Pigluraan iya uk sigam. Killo' uk sigam kayu-kayu bayi ma tangan na bo' pamappōk ni kok na.
31 Na, ubus peen uk sigam magtungging ma iya, magtuwi hiyurusan manta bayi pajuba na ian bo' iyampa iya pisammekan maka bayi sammek na tagna'. Puwas hi' biyo iya paluwas minnihi' bo' liyansang ni hag pamapatayan iya.

Si Isa liyansang ni hag
(Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43; Yahiya 19.17-27)

32 Salta' peen sigam paluwas min daira ian, niya' aa talanggal sigam lalla min lahat Kirini, ōn na si Simun. Liyōgōs iya uk manga sundalu, siyoho' nanggung hag si Isa.
33 Pagtakka sigam peen ni jadjahan lahat iyōnan Golgota, hati na lahat “Baung Kok”,
34 arak pamainum sigam ma si Isa bohe' anggul (sali' tuba') kalamuran tambal pait. Suga' pagtananam na, 'nsa' iya nginum.
35 Ubus peen uk manga sundalu bayi ngalansang si Isa ni hag sampay matangge hag na, pigbahigian uk sigam sammek na bo' pigkoot-kootan uk sigam bang sayi iya dapu na.
36 Puwas na hi' ningko' sigam may'an nganjaga.
37 Niya' sulat panuntut bayi pibōtang uk sigam ma hag min diyata' kok si Isa. Uk sulat hi': “Si Isa, Sultan bangsa Yahudi”.
38 Niya' isab duwangan mundu bayi liyansang ma hag sigam. Dakayo' ian pitangge ma bihing si Isa sakap ni katau, dakayo' ma sakap ni kayi.
39 Na, pig-udjuan si Isa uk aa maglawulabay. Pighanduk-handukan iya uk sigam pangudju'.
40 “Allā,” uk sigam, “kau na iya bilang ngalangkat langgal pagkulbanan ian, bo' pabangun nu pabing ma diyōm tallungallaw! Ngalappasan kau di nu bang kau bannal Anak Tuhan. Pareyo' kau min hag iyu!”

41 Iya du magpangudju' manga imam langkaw maka manga guru ma
sara' agama maka manga kamaasan.
42 “Aa itu,” uk sigam, “tau ngalappas ma aa saddi suga' 'nsa' makalappas
di na. Sultan bangsa Israil kono'! Bang iya ganta' makapareyoan di na min
hag, ngahagad du kitabi ma iya!
43 Mangandōl iya ma Tuhan, maka iya kono' Anak Tuhan. 'Nda' ta le'
bang Tuhan baya' ngalappas ma iya!”
44 Iya du duwangan mundu bayi liyansang pigdambean ma si Isa, me'-
me' isab ngudju' iya.

Kamatay si Isa
(Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49; Yahiya 19.28-30)

45 Na, lattu peen 'llaw, tawwa' lindōm kalohahan lahat hi' sampay ni
lisag tallu kohap.
46 Paglisag tallu manga, kōsōg uk si Isa ngalingan, uk na, “Eli, eli, lama
sabaktani?” Hati na, “Tuhan ku, O Tuhan ku, angay na aku pasaran nu?”
47 Pagtake itu uk manga aa magtanggehan may'an, uk sigam kasehean,
“Ngalinganan iya si Nabi Eliyas.”
48 Magtuwi niya' dakayo' aa parayi'-dayi' ngahagōman lappus ni diyōm
inuman kisōm (sali' tuba') bo' iyampa pasagnat na ni tong kayu-kayu. Arak
pamainum na ma si Isa.
49 Suga' 'nsa' aa kasehean ian. Uk sigam, “Ngagad le' kau. 'Nda' ta le'
bang paluwas si Nabi Eliyas ngalappas ma iya.”
50 Sakali ngōlang si Isa pabayik, magtuwi bakkat napas na.
51 Saruun-duun du iya kulambu' bayi pangagpang ma diyōm langgal
pagkulbanan ian gese' pa duwa min diyata' na tudju pareyo'. Jōgjōg diyōm
dunya, maka bilaan di na manga batu mehe.
52 Niya' isab kakubulan ukab maka heka manga aa suku' Tuhan bayi
papunduk, 'llum pabing min kamatay sigam.
53 Magluwasan sigam min diyōm kubul, bo' puwas peen si Isa bayi
'llum pabing min kamatay na, magpay'an sigam ni Awrusalam, ni daira
Mahasutsi. Heka aa bayi makanda' sigam may'an.
54 Tananam peen linug maka pakaradjaan ian kamemon uk kapitan
maka manga sundalu bayi sehe' na nganjaga ma pamapatay si Isa,
magtuwi sigam tiyāw kalandu'. Uk sigam, “Bannal aa itu Anak Tuhan!”
55 Heka isab manga danda bayi may'an nganda' min katahan. Sigam iya
bayi me' paumpig ma si Isa ngadjalan iya, tagna' na ma lahat Jalil le'.
56 Ian si Mariyam min Magdala, si Mariyam ina' si Ya'kub maka si Yusup,
maka handa si Sibidi.

Pagkubul ma si Isa
(Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56; Yahiya 19.38-42)

57 Pagsong kohap na, niya' takka pay'an dakayo' aa dayahan, aa min
lahat Arimati. Ōn na si Yusup, dakayo' mulid si Isa isab.
58 Pahi' si Yusup itu paalōp ni si Pilatu ngamu' patay si Isa. Jari
magpanohoan si Pilatu ian ni manga sundalu na, siyoho' ngalloan patay
si Isa ni si Yusup.
59 Takallo' peen patay uk si Yusup itu, siyaput uk na maka kakana' bahu
60 bo' iyampa biyōtang pahi' ni kubul bayi tagamahan na di na, kubul
bahu bayi kiyali ma diyōm pampang batu. Puwas na hi' giyulungan uk na
batu mehe panaplōk bo' lowang hi' bo' iyampa iya pakallo' min ian.

61 May'an asal si Mariyam aa Magdala, maka Mariyam dakayo' na,
ningko' ma dahuhan kubul ian.

Manga sundalu siyoho' nganjagahan kubul

62 Pagkallat 'llaw dakayo', hati na 'llaw Sabtu', patipun ni si Pilatu manga
kaimaman langkaw maka manga Parisi.
63 Uk sigam ni iya, “Tuwan, taintōm kami du bayi halling aa putingan
ian ma waktu kallum na le'. Uk na bang taabut tallungallaw min kamatay
na in iya 'llum du pabing.
64 Hangkan kubul na ian subay soho' nu jiyagahan tōōd sampay taabut
katallungallaw na. Kalu pahi' manga mulid na nangkaw mayat na bo'
iyampa ma'-ma' ni kasehean in iya 'llum pabing min kamatay na. Bang
ganta' salaihi' kalap le' puting sigam damuwi min bayi dahu.”
65 “Na,” uk si Pilatu. “Bohun bi sundalu pahi' ni kubul bo' pajagahun bi
tōōd.”
66 Manjari mangngan na sigam pahi'. Niya' indan pipikit uk sigam ni
taplōk batu bo' kitauhan bang niya' bayi ngukab iya. Siyoho' isab manga
sundalu nganjaga may'an.

28

'Llum si Isa pabing min kamatay na
(Markus 16.1-10; Lukas 24.1-12; Yahiya 20.1-10)

1 Pagka palabay na 'llaw Sabtu', bo' pagkallat 'llaw Ahad, ian si Mariyam
aa Magdala maka Mariyam dakayo' ian pahi' nganda' kubul si Isa.
2 Saruun-duun du bayi jōgjōg lahat uk linug kōsōg. Niya' dakayo'
malaikat Tuhan bayi pareyo' min sulga' nganggulung taplōk batu min
lowang kubul bo' iyampa ningko' ma diyata' batu hi'.
3 Sawa dagbōs malaikat ian sali' sawa kirat, maka sammek na pote' tōōd.
4 Manga sundalu nganjaga ian bayi katakkahan tāw hangkan midpid.
Sali' sigam aa matay 'nsa' makasayu.
5 Manjari missala malaikat ni duwangan danda hi'. “Daa kaam tiyāw,”
uk na. “Katauhan ku in kaam meha si Isa, iya bayi piyatay ma diyata' hag.
6 'Nsa' na iya maitu sabab 'llum na min kamatay na, sali' bayi halling na.
Paitu kaam nganda' ni bayi pabahakan na.
7 Puwas na hi', pasaut kaam pahi' ni manga mulid na mohan sigam habal
in iya pikallum na min kamatay na. Parahu du iya min sigam ni lahat Jalil,
bo' may'an sigam nganda' iya. Intōmun bi bayi pama' ku itu ma kaam.”
8 Magtuwi sakadjap sadja sigam pakallo' min kubul. Tiyāw sigam
dambiya', bo' kiyōgan isab dambiya'. Paragan sigam pahi' ma'-ma' ni
manga mulid si Isa.
9 Ma labayan peen, saruun-duun du paluwas si Isa ngalanggal sigam.
“Kaam ko' iyu,” uk na. Pasikōt sigam ni iya ngantanan nayi' na maka uk
sigam mudji iya.
10 Uk si Isa, “Daa kaam tiyāw. Pahi' na kaam ma'-ma' ma manga danakan
ku ian in sigam subay pahi' ni lahat Jalil. Ma hi' du sigam nganda' ma aku.”

Habal min manga jaga

11 Sabu peen duwangan danda ian palanjal ni papahian sigam, niya'
pabayik ni diyōm daira manga sundalu kasehean bayi nganjagahan
kubul. Biyaan uk sigam kaimaman langkaw pasal bayi pakaradjaan ma
pagkubulan hi'.

12 Manjari magtipun kaimaman langkaw maka manga kamaasan mag-
gara'. Iya paggara' sigam in manga sundalu ian subay biyuwanan sin heka.
13 Uk kaimaman hi', “Bain bi manga aa in kamuliran si Isa bayi pahi'
waktu sangōm nangkaw mayat na salta' kaam bayi tuwi.
14 Suga' daa kaam susa bang itu ganta' kitauhan uk gubnul. Tau du kami
missalahan iya bo' supaya kaam 'nsa' kataksilan.”
15 Manjari killo' sin ian uk manga sundalu bo' pama' uk sigam sali'
bayi panohoan kaimaman hi'. Sampay ni buttihi' iya na ko' hi' hunub-
hunub pisaplag ma diyōm bangsa Yahudi, hati na mayat si Isa bayi kono'
tiyangkaw uk manga mulid na.

Patampal si Isa ni manga mulid na
(Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49; Yahiya 20.19-23; Hinangan 1.6-8)

16 Manjari iya sangpu' kadda mulid si Isa ma hi' ni lahat Jalil, patukad
ni dakayo' bud iya bayi pama' si Isa ma sigam.
17 Pag'nda' sigam ma si Isa, magtuwi sigam bayi mudji iya. Suga' niya'
sigam kasehean magduwa-duwa ma diyōm atay sigam bang ian hi' bannal
si Isa.
18 Pasikōt si Isa ni sigam, uk na, “Bayi na aku kabuwanan kawasa
magbaya' ma dunya sampay ma sulga'.
19 Hangkan kaam soho' ku pahi' ni sabarang bangsa bo' sigam bo bi
magmulid ma aku. Pandihun bi sigam min ōn Tuhan 'Mma', maka min ōn
Anak, maka min ōn Nyawa Sutsi.
20 Panduin bi sigam subay me' ma kamemon bayi panohoan ku kaam.
Maka itu intōmun bi pahap: daran du aku ma iyu ma kaam sampay
iyabutan masa.”

Tammat

Lapal Hap Pasal si Isa Almasi
JURAN BAY SIYULAT UK SI MARKUS

Si Markus itu bayi bata' le' ma waktu kamaitu si Isa Almasi ma dunya. In lahat na bayi mahi' ma daira Awrusalam, bo' luma' di sigam iya na bayi mawumu pagtipunan manga mulid si Isa bang sigam nambahayang.

Tagna' si Paul maka si Barnabas pahi' magnasihat ni manga bangsa 'nsa' Yahudi, si Markus itu bayi me' ma sigam sabab lahasiya' na asal si Barnabas hi'. Suga' 'nsa' iya bayi makatatas me' ma sigam bo' mowe' iya asal ni lahat na. Palabay peen duwantahun minnian, ma song peen disi Paul palanjal pabing pahi' ni manga lahat bayi pagnasihatan sigam tagna', baya' si Barnabas mo si Markus, suga' 'nsa' baya' si Paul. Jari niya' pagsaggaan sigam duwangan. Si Barnabas iya bayi mo si Markus pahi' ni lahat saddi bo' magnasihat pasal si Isa mahi'.

Taggōl-taggōl minnihi' me' na si Markus ma si Petros pahi' ni lahat tā. Bang ma aa kasehean si Petros iya poon na hangkan si Markus bayi tabo mangandōl tōōd ma si Panghu' Isa, maka si Petros iya bayi manduan si Markus hangkan iya tau pasal manga hinang makainu-inu bayi tahinang uk si Isa.

Iya juran tasulat uk si Markus itu bayi siyulatan manga aa 'nsa' bangsa Yahudi, iya mahi' marayi' ma daira Roma. Bayi siyulat uk na supaya sigam makatau pasal si Isa maka kawasa na. Jari biya'-ba' uk si Markus manga hinang makainu-inu bayi tahinang uk si Isa Almasi supaya sigam magkahagad in si Isa bannal taga kawasa maka taga kapatut ngampun dusa.

Pagnasihat si Yahiya Magpapandi
(Matiyu 3.1-12; Lukas 3.1-18; Yahiya 1.19-28)

1 Iya na itu lapal hap pasal si Isa Almasi Anak Tuhan.

2 Tagnaan lapal hap itu bayi tasulat asal uk si Nabi Isaya ma diyōm kitab, iya uk na hi',

“ ‘Tiya' sosohoan ku,’ uk Tuhan. ‘Soho' ku iya parahu min kau bo' supaya sakapan na daddōk palabayan nu.’

3 Niya' aa ngalingan ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.
Salaitu pangalingan na, uk na, ‘Song na takka Panghu'.
Lanuin bi daddōk palabayan na. Pabōntōlun bi palangnganan na.’ ”

4 Manjari itu paluwas si Yahiya pay'an ni lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi. Iya na ko' ian hi' bayi mandi manga aa tanda' saksi' in sigam ngalabba na min dusa sigam. Magnasihat iya ma manga aa may'an, uk na, “Pataikut kaam min dusa bi bo' kaam piyandi, bo' iyampun du dusa bi uk Tuhan.”

5 Jari heka aa pahi' ni si Yahiya min kalohahan lahat Yahudiya maka min daira Awrusalam. Magpasabannal sigam pasal bayi dusa sigam bo' piyandi sigam uk si Yahiya ma diyōm sapa' Jordan.

6 Iya panammek si Yahiya ian bu hayōp unta' bayi hinang kakana' maka dakayo' sabitan kuwit sapi' pakambot ma hawakan na. Iya kiyakan na manga ampan maka gula' buwani.

7 Nganasihat isab iya, uk na, “Niya' paitu damuwi min aku aa kawasa bidda' min aku. Minsan ingkōt tawumpa' na, 'nsa' aku tiyōp pareyo' ngahubaran iya.

8 Aku itu, bohe' sadja iya pamandi ku ma kaam. Suga' iya ian, saddi
bohan pamandi na ma kaam, hati na in iya masangōn du Nyawa Sutsi ni
diyōm baran bi."

Pamandi ma si Isa
(Matiyu 3.13-17; Lukas 3.21-22)

9 Jari itu, ma waktu hi', takka si Isa bayi min Nasaret, dakayo' kalumaan
mahi' ma lahat Jalil. Piyandi iya uk si Yahiya ma diyōm sapa' Jordan hi'.
10 Makariyata' peen iya min diyōm bohe' sapa' magtuwi tanda' na paukab
langit maka Nyawa Tuhan pareyo' tudju ni iya magpabaran sali' dagbōs
assang.
11 Niya' isab suwara halling min diyōm sulga'. Uk na, "Kau iya anak ku
kalasahan ku, landu' kau makasulut atay ku."

Kapanulay ma si Isa
(Matiyu 4.1-11; Lukas 4.1-13)

12 Jari pipahi' magtuwi si Isa uk Nyawa Tuhan ni lahat de 'nsa' agōn
kalluman ayi-ayi.
13 'Mpatpu' 'llaw 'mpatpu' bahangi iya kamahi' na, siyasat na peen uk
nakura' sayitan, kalu iya tabo magdusa. Iya sehe' na may'an manga hayōp
tawun, maka niya' manga malaikat ngipat iya.

Si Isa noho' 'mpat aa magmulid ma iya
(Matiyu 4.12-22; Lukas 4.14-15; 5.1-11)

14 Na, ubus peen si Yahiya bayi tajil, pahi' si Isa ni lahat Jalil magnasihat
pasal lapal hap min Tuhan.
15 "Taabut na waktu bayi pigpalatun," uk na. "Sikōt na waktu pagparinta
Tuhan ma itu ma manusiya'. Tayikutin bi na dusa bi maka kahagarun bi
na lapal hap itu."
16 Manjari itu, pasalta' peen si Isa mangngan ma bihing danaw Jalil, niya'
tanda' na duwangan lalla magdanakan, si Simun maka si Andariyas. Ian
sigam ngahug pōkōt ma danaw hi' sabab magdaraying asal sigam.
17 Uk si Isa ma sigam, "Paitu kaam me' ma aku. Bayi kaam asal magkallo'
daying suga' bang aku iya pamean bi, panduan ta kaam magkallo' pagkahi
bi manusiya' me' ma aku."
18 Na, take peen halling si Isa uk duwangan ian, magtuwi libbahan uk
sigam pōkōt sigam bo' me' na sigam ma si Isa.
19 Jari makalawak-lawak peen si Isa minnihi' niya' isab tanda' na
duwangan lalla magdanakan, si Ya'kub maka si Yahiya, anak si Sibidi. Ian
sigam ma diyata' bayanan sigam magpaayad pōkōt.
20 Linganan magtuwi sigam uk si Isa, jari libbahan 'mma' sigam may'an
ma diyata' bayanan hi', iya maka manga tindōg na giyadjihan. Bo' me' na
sigam ma si Isa.

Tiyagnaan uk si Isa hinang na ma lahat Jalil
(Lukas 4.31-37)

21 Takka di si Isa pahi' ni daira Kapirnaum. Jari taabut peen 'llaw Sabtu',
'llaw mulliya ma bangsa Yahudi, pasōd si Isa ni diyōm langgal may'an
manduan manga aa.
22 Inu-inu manga aa makake may'an ma pamandu' na sabab tā
pagbiddaan na maka pamandu' manga guru ma sara' agama. Si Isa iya
taga kawasa asal bang mandu'.
23 Manjari itu niya' lalla pasōd ni diyōm langgal ian, aa bayi siyōd uk
sayitan. Ngōlang iya pakōsōg, uk na,

24 “O Isa min Nasaret! Ayi kamaksuran nu paitu? Paitu kau baha' makaat
kami? Katauhan ku du bang sayi kau. Kau iya dakayo'-kayo' sutsi iya paitu
min Tuhan!”
25 Suga' liyāng sayitan ian uk si Isa, uk na, “Parōhōng kau! Paluwas kau
min aa iyu!”
26 Jari pipaspad aa ian uk sayitan bo' ngōlang iya pakōsōg bo' iyampa
paluwas min baran na.
27 Inu-inu manga aa kamemon bayi may'an iya poon sigam magtiyawan
di sigam. Uk tiyaw sigam, “Ayi baha' itu? Pandu' bahu marayi'. Aa itu
taga kawasa magpanohoan minsan ma manga sayitan bo' bine' uk sigam
panohoan na!”
28 Manjari pasaplag magtuwi kabantugan si Isa ni kalohahan lahat Jalil
hi'.

Heka aa kaulian uk si Isa
(Matiyu 8.14-17; Lukas 4.38-41)

29 Puwas hi' paluwas di si Isa min langgal bo' magtuwi iya pahi' ni luma'
di si Simun maka si Andariyas. Parōngan isab ma iya si Ya'kub maka si
Yahiya.
30 Na, matoa si Simun ma danda hi' pabahak sabab hinglaw iya. Jari
kabaan peen si Isa pasal saki na,
31 bo' pay'an iya ni tōngōd pabahakan na. Intanan uk si Isa tangan danda
hi', tiyabang piyunduk. Manjari kaulian bayi hinglaw na bo' magbohat iya
ngalabōt ma di si Isa.
32 Taabut peen saddōp 'llaw, biyo uk manga aa tudju ni si Isa sasuku
magsakihan atawa siyōd uk sayitan.
33 Magkatipunan ma luwasan luma' hi' manga aa min daira ian
kamemon.
34 Heka aa bayi kaulian uk si Isa iya kaginisan saki sigam, maka heka isab
manga sayitan bayi piluwas uk na. 'Nsa' bayi pasaran na halling-halling
manga sayitan ian sabab katauhan si Isa uk sigam bang sayi iya.

Magnasihat si Isa ma lahat Jalil
(Lukas 4.42-44)

35 Pagsawung na, ma 'nsa' le' minsan pote' sōbangan, papunduk si Isa
bo' pakallo' min luma'. Paluwas iya min diyōm daira pahi' ni jadjahan
'nsa' niya' aa na, bo' iya nambahayang mahi'.
36 Na, pagka iya 'nsa' mahi' ma luma', peha iya uk di si Simun.
37 Jari tatawwa' peen iya uk sigam, halling sigam ma iya, “Ian manga aa
kamemon meha kau.”
38 Nambung si Isa, uk na, “Sung kitabi palanjal ni kalumaan kasehean
ma jadjahan itu hi'. Subay aku magnasihat isab mahi' sabab iya na hi'
poon na hangkan aku paitu ni dunya.”
39 Jari liyatag uk si Isa kalohahan lahat Jalil ian. Magnasihat iya ma
diyōm kalanggalan sigam maka piluwas uk na manga sayitan min baran
manga aa.

Aa ipul kaulian uk si Isa
(Matiyu 8.1-4; Lukas 5.12-16)

40 Manjari niya' aa ipul pahi' ni si Isa. Pasujud iya ma tōngōd si Isa,
maka uk na nganjunjung, uk na, “Bang kau baya' kaulian nu du aku.”
41 Takkahan ase' si Isa ma aa ian bo' piabut uk na tangan na ni iya.
“Baya' sadja aku,” uk na. “Kaulian du kau.”
42 Saruun-duun du pakallo' ipul na. Kaulian na iya.

43 Magtuwi iya pibaid mowe' uk si Isa maka iyamay-amayan isab uk na.
44 Uk si Isa ma iya, “Daa kau ma'-ma' ni sayi-sayi iya bayi tahinang ku
itu ma kau. Suga' pahi' kau magtuwi ni imam bo' palilingun baran nu ni
iya. Puwas hi' ungsurin isab pagkulban ni Tuhan sali' bayi pamandu' uk
si Musa, tanda' saksi' ni kahekahan aa in kau hi' lanu' na min saki nu.”
45 Suga' aa ian paluwas minnihi' maka uk na ma'-ma' tōōd pasal ipul na
bayi kaulian. Pasaplag lapal na, hangkan si Isa 'nsa' na makapaluwas ma
diyōm daira. May'an sadja iya ma jadjahan kulang aa na. Suga' pahi' na
peen ni iya manga aa min kalahat-lahatan.

2

Aa matay baran na kaulian uk si Isa
(Matiyu 9.1-8; Lukas 5.17-26)

1 Palabay peen pila-pila 'llaw, pabing si Isa pahi' ni daira Kapirnaum bo'
kihakahan uk manga aa in iya may'an na ma luma'.
2 Jari landu' heka aa magtipun pay'an ni luma' pabōtangan si Isa iya
hangkan 'nsa' niya' palabayan aa minsan ma luwasan ma bo' lawang.
Pasalta' peen si Isa nganasihat lapal min Tuhan ma sigam,
3 niya' pay'an ni iya 'mpat aa magtanggung aa matay baran na.
4 Suga' 'nsa' sigam makasikōt ni si Isa sabab heka aa ian iya hangkan
sigam bayi ngalangkat atōp tōngōd min diyata' kok si Isa. Tahinang peen
pasōran uk sigam, pitonton aa matay baran na ian pabahak le' ma diyata'
pabahakan na.
5 Makatau peen si Isa in aa mananggung ian mangandōl du ma iya,
halling na ni aa matay baran na, “Oto', iyampun na dusa nu.”
6 Na, niya' magtingkoan may'an manga guru ma sara' agama. Mikil-mikil
sigam pasal bayi halling si Isa hi'.
7 “Oy!” uk sigam. “Angay aa itu! Halling iya pangkal ni Tuhan
magbissala salaihi'. 'Nsa' niya' makapag-ampun dusa, duwal Tuhan
dakayo'-kayo'!”
8 Katauhan magtuwi uk si Isa bang ayi iya pikil uk sigam bo' uk na ma
sigam, “Angay kaam magtiyaw-tiyaw salaiyu ma diyōm pikilan bi!
9 Kumpasun bi bang ingga luhay: upamahun uk ku ma aa, ‘Iyampun na
dusa nu’, atawa bang uk ku, ‘Papunduk kau, bohun pabahakan nu bo' kau
mangngan na’?
10 Na, buwanan ta kaam tanda' palsaksian bo' katauhan bi in aku, Anak
Manusiya', taga kapatut du ngampun dusa ma diyōm dunya itu.” Jari
halling si Isa ni aa matay baran na hi', uk na,
11 “Iya na itu halling ku ma kau: papunduk na kau. Bohun pabahakan
nu iyu bo' kau mowe'.”
12 Jari nangge aa ian maka biyo uk na magtuwi pabahakan na. Paluwas
iya minnihi' ma panganda' manga aa ian kamemon. Landu' sigam inu-inu
kamemon, bo' siyanglitan Tuhan uk sigam. Uk sigam, “Iyamboho' kitabi
makanda' buttihi'.”

Pangalingan si Isa ma si Libi
(Matiyu 9.9-13; Lukas 5.27-32)

13 Jari itu pahi' na isab si Isa pabing ni bihing danaw Jalil. Patipun pahi'
ni iya manga aa heka bo' panduan na sigam.
14 Pasalta' peen iya mangngan min bihing danaw, tanda' na si Libi anak
si Alpa ningko' ma diyōm upis na, iya pagbayaran sukay parinta. Uk si Isa

ma iya, “Paitu na kau me' ma aku.” Nangge magtuwi si Libi bo' me' ma si Isa.
15 Pasōng-sōng, pagka si Isa mangan na ma luma' si Libi, heka manga
aa magkallo' sukay parinta maka manga aa baldusa kasehean, ian sigam
magsawu ni iya maka manga mulid na. Heka asal sigam bayi me'
parōngan ma iya.
16 Jari itu niya' may'an manga Parisi, guru ma sara' agama Yahudi.
Pag'nda' sigam itu ma si Isa dangkakanan maka manga aa baldusa maka
manga aa magkallo' sukay parinta, halling sigam ni manga mulid si Isa,
uk na “Angay si Isa palamud magsawu maka aa dusahan iyu?”
17 Take uk si Isa iya paniyaw manga guru ian bo' uk na ma sigam, “Bang
aa kowe' 'nsa' magdoktor. Iya magdoktor bang aa taga saki. 'Nsa' kau aa
hap iya maksud ku paitu ni dunya, suga' iya pamaitu ku aa taga dusa bo'
supaya sigam me' ma aku.”

Pasal pagpuwasa
(Matiyu 9.14-15; Lukas 5.33-35)

18 Ma dakayo' 'llaw, pasalta' peen magpuwasa manga mulid si Yahiya
maka manga aa Parisi muwasa, niya' aa pahi' ni si Isa tiyaw iya. Uk
sigam, “Magpuwasa manga mulid si Yahiya Magpapandi maka manga
mulid Parisi, suga' mulid nu 'nsa' magpuwasa? Angay baha'?”
19 Nambung si Isa magparalilan. In mulid na piralil ni aa maglurukan
ma pagkawinan bo' uk na, “Magpuwasa baha' manga luruk samantala'
may'an le' pangantin lalla ma tōngōd sigam? Tantu 'nsa'. 'Nsa' sigam
magpuwasa sataggōl ma sigam pangantin lalla.
20 Suga' ma 'llaw siyong, bang taabut 'llaw pamakalloan pangantin lalla
min sigam, iya na hi' waktu pagpuwasa sigam.”

Pamandu' tagna' maka pamandu' si Isa
(Matiyu 9.16-17; Lukas 5.36-39)

21 Maralil le' si Isa pasal pamandu' tagna' maka pamandu' na, uk na,
“'Nsa' niya' aa nupak kakana' bahu, 'nsa' bayi diyakdakan, ni badju' daan.
Bang ganta' salaihi' hinang na pakinkin du tupak bahu bo' gese' min badju'
daan hi'. Jari pamehe gam peen gese' na.”
22 Piralil isab pamandu' na ni inuman bahu bayi hinang, uk na,
“'Nsa' niya' aa ngalōōn inuman bahu bayi hinang, masi-masi mukal, ni
diyōm pangalōōnan daan. Bang ganta' salaihi' hinang na tantu bustak
pangalōōnan uk inuman hi'. Tiyumpahan inuman bo' magkaat bayi
pangalōōnan hi'. Suga' in inuman bahu bayi hinang subay liyōōn ni
pangalōōnan bahu.”

Pandu' si Isa pasal 'llaw paghali
(Matiyu 12.1-8; Lukas 6.1-5)

23 Ma dakayo' 'llaw Sabtu', 'llaw paghali ni Tuhan bang ma agama
Yahudi, ian di si Isa mangngan labay min tangnga' huma pananōman
tirigu. Jari itu, pasalta' peen sigam maglangngan, niya' buwa' piyusu' uk
manga mulid hi'.
24 Halling manga Parisi ni si Isa, uk sigam, “'Ndaun ba manga mulid nu
iyu! Talanggal uk sigam sara' agama kitabi maghinang salaiyu ma 'llaw
Sabtu'!”
25-26 Nambung si Isa, uk na, “Angay, 'nsa' bayi tabassa bi baha' bang ayi
bayi tahinang uk si Daud ma masa si Abiyata bayi imam nakura'? Bayi
giyōtas si Daud maka manga aa na pagka 'nsa' niya' ayi-ayi sigam. Jari si
Daud bayi pasōd ni diyōm langgal pangaharapan Tuhan hi' bo' takakan na

manga tinapay, iya pibōtang may'an pangungsud ni Tuhan. Na, bang ma
agama kitabi, manga kaimaman du wajib mangan tinapay bayi iyungsuran
ian, suga' kiyakan uk si Daud maka bayi pamuwan na isab ma manga sehe'
na pagkakan sigam. Suga' 'nsa' iya bayi makarusa maghinang salaihi'.
27 In 'llaw paghali itu," uk si Isa ma manga Parisi ian, "bayi hinang uk
Tuhan panabang ma manusiya'. 'Nsa' ma sabab 'llaw paghali subay pig-
addatan iya hangkan manusiya' itu pipanjari.
28 Aku itu, anak Manusiya', taga kapatut magbaya' bang ayi manjari
hinang ma 'llaw paghali ni Tuhan."

3

Aa komay tangan na kaulian uk si Isa
(Matiyu 12.9-14; Lukas 6.6-11)

1 Manjari pabayik si Isa pasōd ni diyōm langgal. Niya' may'an aa komay
dambiya' tangan na.
2 Niya' isab manga Parisi may'an meha pagsababan panuntut sigam ma
si Isa, hangkan iya jiyagahan uk sigam bang kalu makowe' saki aa hi' ma
'llaw paghali.
3 Jari halling si Isa ni aa komay dambiya' tangan na, uk na, "Paitu kau
nangge ma tangngaan itu."
4 Puwas hi' tīyaw uk si Isa manga aa hi', uk na, "Ayi iya patut hinang
ma 'llaw paghali? Hinang makahap atawa hinang makalaat? Makallum
aa atawa mapatay?"
Suga' 'nsa' niya' panambung sigam.
5 Piyatong sigam dangan maka dangan uk si Isa. Ngandugal iya maka
susa sabab tuwas atay sigam 'nsa' lasa ma aa. Jari halling na ma aa komay
tangan na hi', "Pahannatun tangan nu iyu." Na, pihannat uk na manjari
kaulian na.
6 Paluwas magtuwi manga Parisi min langgal hi' bo' parayi'-dayi' sigam
mag-isun maka manga bean si Sultan Herod bang salaingga uk sigam
mapatay ma si Isa.

Bantug na ōn si Isa

7 Manjari itu magpakallo' na si Isa maka manga mulid na tudju ni bihing
danaw. Landu' heka aa bayi paturul ma iya. 'Nsa' min lahat Jalil sadja suga'
min lahat Yahudiya isab
8 maka min daira Awrusalam. Niya' isab aa min lahat Idumiya maka
min dambiya' sapa' Jordan, maka min lahat ma jadjahan daira Tira maka
Sidun. Manga aa heka itu pay'an ni si Isa sabab take na uk sigam pasal
manga hinang bayi tahinang na.
9 Jari siyoho' uk si Isa manga mulid na ngalabbōs bayanan pariyataan
na bo' supaya iya 'nsa' tasigpit uk manga aa ian sabab heka kalandu'.
10 Sabab heka aa bayi kaulian uk na, hangkan sasuku taga saki magtuyu'
pasikōt na peen bo' supaya paabut tangan sigam ni iya.
11 Pag'nda' isab manga aa siyōd uk sayitan ma iya, magtuwi pahantak
sigam ma dahuhan na maka uk sigam ngōlang. Uk sigam, "Kau iyu Anak
Tuhan!"
12 Suga' liyāng manga sayitan uk si Isa, daa siyoho' ma' ni sayi-sayi bang
sayi iya.

Si Isa mene' manga mulid na sangpu' ka duwa
(Matiyu 10.1-4; Lukas 6.12-16)

13 Manjari itu nukad si Isa pahi' ni lorosan bud. Linganan uk na pay'an
ni iya manga aa kabayaan na hinang na sehe' na bo' nukad sigam pahi' ni
iya.
14 Jari pene' uk na sangpu' ka duwa aa bo' iyōnan uk na sigam aa
kawakilan na. Uk na ma sigam, “Kaam iyu bayi pene' ku nehean aku.
Soho' ta du kaam mangngan isab magnasihat lapal Tuhan.
15 Piniyaan du kaam kawasa pamakalloan manga sayitan min diyōm
baran aa.”
16 Iya na itu ōn aa sangpu' ka duwa bayi tapene' ian uk si Isa: si Simun,
iya bayi ōnan na isab si Petros,
17 bo' si Ya'kub maka si Yahiya, manga anak si Sibidi. Diyanglay
duwangan itu uk si Isa “Bowanerges”, hati na aa sali' dalil laggōn.
18 Pasunu' si Andariyas maka si Pilip, si Bartolome maka si Matiyu, si
Tomas maka si Ya'kub anak si Alpa. Pasunu' isab si Taddiyu, bo' si Simun
aa pangangatu.
19 Katapusan si Judas Iskariyut iya nukbal si Isa ni manga banta na ma
waktu damuwi minnihi'.

Si Isa maka si Belsebul
(Matiyu 12.22-32; Lukas 11.14-23; 12.10)

20 Na, puwas hi', pabing di si Isa ni luma'. Suga' heka aa patipun pabing
pay'an, iya poon di si Isa ian 'nsa' makahawulaya minsan mangan.
21 Jari itu, pagka take uk manga maas-danakan si Isa pasal itu hi', pahi'
sigam ngallo' iya. Sabab na pihalling-hallingan si Isa uk manga aa in
pikilan na sagōt.
22 Niya' isab manga guru ma sara' agama bayi palud pay'an min
Awrusalam. Ngupama sigam, uk na, “Si Isa itu siyōd uk Belsebul iya
pagnakuraan manga sayitan, hangkan iya makapakallo' manga sayitan
min diyōm baran aa.”
23 Jari linganan manga aa ian uk si Isa, siyoho' pay'an ni iya, bo'
magdalilan iya ma sigam, uk na, “Na, salaingga uk sayitan maluwasan
sayitan? 'Nsa' makajari!
24 Bang sawupama niya' pagsultanan bahagi' duwa manga aa na bo'
magbono' sali'-sali', 'nsa' natas pagsultanan hi'.
25 Damikkiyan na bang niya' aa magdaōkōm bahagi' duwa bo' magsag-
gaan di sigam, magkawukanat sadja sigam.
26 Hangkan na, bang nakura' sayitan magsagga' maka manga be'-bean
na sayitan bo' bahagi' sigam duwa, 'nsa' du natas pagnakura' na. Lakkas
du iya patōbtōb.
27 “Nakura' sayitan itu sali' dalil aa gaōs taga luma'. Luma' na 'nsa' tasōd,
ayi-ayi na 'nsa' kalangpasan, duwal bang aa gaōsan ian ingkōtan dahu bo'
iyampa kalangpasan diyōm luma' na.
28 “Bannal iya pama' ku itu ma kaam,” uk si Isa. “Iyampun du uk Tuhan
kamemon dusa manusiya' sampay halling sigam pangkal tudju ni Tuhan.
29 Suga' bang Nyawa Sutsi iya pihallingan pangkal uk aa, 'nsa' tōōd niya'
kaampunan aa ian sabab ngakkōt dusa na ma iya saumul-umul.”
30 Hangkan salaihi' halling si Isa sabab niya' halling-halling in iya siyōd
uk sayitan.

Ina' si Isa maka manga danakan na lalla
(Matiyu 12.46-50; Lukas 8.19-21)

31 Jari itu takka pay'an ina' si Isa maka manga danakan na lalla. Ngagad
sigam ma luwasan luma' hi' bo' mabo sigam lapal ni si Isa subay paluwas.

32 Na, heka aa magtingkoan ma katilibut si Isa. Uk sigam ma si Isa,
“Tuwan, ian na ina' nu maka manga danakan nu ma luwasan. Meha kau
kono'.”
33 Nambung si Isa, uk na, “Sayi baha' kainaan ku maka sayi manga
danakan ku?”
34 Nganda' iya ma manga aa magtingkoan ma katilibut na bo' uk na, “Iya
na ko' itu kainaan ku maka dawuranakan ku.
35 Sabab sayi-sayi ngahinang kabayaan Tuhan, iya na ko' ian manga
danakan ku lalla-danda maka kainaan ku.”

4

Paralilan pasal aa nabōran bigi
(Matiyu 13.1-9; Lukas 8.4-8)

1 Pabayik na isab si Isa mandu' ma bihing danaw Jalil. Heka aa bayi
patipun may'an ni tōngōd na, heka kalandu', hangkan iya pariyata' ningko'
ma bayanan bayi palayo asal may'an. Ian isab katipunan aa ma bihing
parian.
2 Jari heka pamandu' uk si Isa ma manga aa ian, pandu' pamaralilan.
Salaitu pamandu' na, uk na,
3 “Pake kaam. Niya' ian dakayo' aa pahi' ni huma na nabōran bigi.
4 Pagsabōd na itu, niya' bigi kasehean pakpak ni bihing daddōk. Sakali
pay'an manga manuk-manuk nōtōk iya.
5 Niya' isab bigi kasehean pakpak ni kabatuhan datti' tana' na. Bigi ian
hi' lakkas patomo' sabab 'nsa' lōm tana' na.
6 Suga' pasilak peen 'llaw, magtuwi lus ugbus na ian sampay lanōs sabab
'nsa' lōm gamut na.
7 Niya' du isab bigi pakpak ni tangnga' sōmpōt itingan. Makasubud peen
sōmpōt ian, magtuwi kasimbōlan tiyanōm. Jari 'nsa' magbuwa'.
8 Na, iya bigi kasehean hi' pakpak ni tana' hap. Manjari manga bigi itu
hi' patomo' maka pasuwig bo' magbuwa' du hap. Niya' batang kasehean
muwan buwa' sarang-sarang, niya' kasehean muwan buwa' heka, maka
niya' isab kasehean muwan buwa' kalandu' tōōd heka na.
9 Na,” uk si Isa, “sasuku kaam makake, asipun bi tōōd.”

Iya poon na hangkan maralil si Isa
(Matiyu 13.10-17; Lukas 8.9-10)

10 Manjari itu, magpakalloan peen katipunan aa hi', patōngōd ni si Isa
manga mulid na sangpu' ka duwa maka manga aa kasehean bayi may'an.
Tīyaw iya uk sigam pasal kissa bayi pamaralil na ma sigam hi', bang ayi
hati na.
11 Nambung si Isa, uk na, “Kaam iyu kabuwanan pangatau bo' supaya
tahati bi pasal kapagparinta Tuhan ma manga aa na, iya 'nsa' patau na
ni manusiya' kasehean. Suga' manga aa kasehean, iya ma luwasan, subay
kissahan manga kissa pamaralilan,
12 supaya sigam pisali' ni bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
‘Nganda' du sigam suga' 'nsa' sigam kanda'.
Pake du sigam suga' 'nsa' sigam makahati.
Bang bayi 'nsa' salaihi' bayi du sigam makanda' maka makahati,
Bo' bayi du sigam pabayik magtaat ni Tuhan bo' iyampun uk na dusa
sigam.’ ”

Pihati uk si Isa pasal aa nabōran bigi
(Matiyu 13.18-23; Lukas 8.11-15)

13 “Na,” uk si Isa ma sigam, “'nsa' tahati bi baha' bayi pamaralil ku hi' ma
kaam? Bang hi' 'nsa' tahati bi salaingga uk bi makahati ma pamaralilan
kamemon iya pamandu' ku.
14 Iya aa magsabōd bigi hi',” uk si Isa, “bang hiyati, iya na aa magnasihat
palman Tuhan ma manusiya'.
15 Maka manga aa kasehean sali' dalil daddōk bayi kapakpakan bigi ian.
Pagtake peen sigam ma palman Tuhan magtuwi pay'an nakura' sayitan
ngandagtu' palman Tuhan iya bayi tiyanōm ma diyōm atay sigam.
16 Manga aa kasehean sali' dalil tana' kabatuhan bayi kapakpakan bigi
ian. Pagtake sigam ma palman Tuhan, magtuwi tayima' uk sigam maka
kiyōgan sigam.
17 Suga' palman Tuhan itu 'nsa' bayi nganggamut palōm ma diyōm atay
sigam, hangkan pag-iman sigam 'nsa' natas taggōl. Taabut peen sigam
takkahan susa atawa liyaat uk pagkahi sigam ma sabab pame' sigam ma
palman Tuhan, magtuwi sigam ngalabba min pag-iman sigam.
18 Manga aa kasehean isab sali' dalil tana' bayi katomoan sōmpōt itingan.
Take uk sigam palman Tuhan,
19 suga' limbit pikilan sigam uk kahalan diyōm dunya itu. Iya na peen
halgaan ma sigam pangalta' sigam maka ayi-ayi kinapsuhan uk sigam. Jari
palman Tuhan 'nsa' magbuwa' ma diyōm atay sigam, sali' dalil tiyanōm
bang kasimbōlan uk sōmpōt.
20 Suga' manga aa kasehean sali' dalil tana' hap. Take uk sigam palman
Tuhan bo' tayima' uk sigam. Jari magbuwa' du palman Tuhan ma diyōm
atay sigam, sali' dalil tiyanōm. Kasehean muwan buwa' sarang-sarang
heka na, kasehean buwa' heka, maka kasehean isab muwan buwa' landu'
tōōd heka na.”

Pasal palitaan tiyambunan
(Lukas 8.16-18)

21 Halling isab si Isa ma sigam, uk na, “Niya' baha' magpalitaan bo'
liyōkōban uk na maka undam atawa pabōtang na ma deyo' kantil? Tantu
'nsa'. Subay pabōtang na ma diyata' papagan na.
22 Bang itu diyalil,” uk na, “ayi-ayi kamemon tapukan ma buttihi'
piluwas du ma sosongun, maka ayi-ayi 'nsa' tahati ma buttihi' tahati du
ma waktu siyong.
23 Sasuku kaam makake, asipun bi tōōd.”
24 Uk si Isa isab ma sigam, “Isbatun bi pahap-hap ayi-ayi take bi sabab
bang hap pangisbat bi hap isab palsukuan iya piniyaan kaam, maka
kinnōpan le' ma kaam.
25 Hati na itu bang aa niya' tatau na kinnōpan le' tau na. Suga' sayi-sayi
'nsa' makahati bo' peen pangannal na niya' panghati na datti', kiyulangan
du min iya.”

Paralilan pasal bigi pasuwig

26 Mandu' le' si Isa, uk na, “Salaitu isab pagparinta Tuhan ma manusiya':
iya dalil na sali' bigi siyabōran uk aa ma tana' na.
27 Ubus peen uk na nabōd, tuwi iya ma waktu sangōm bo' bati' bang 'llaw
maghinang hinang na kasehean. Jari bigi bayi sabōran na patomo' maka
pasuwigan di na, suga' 'nsa' kitauhan uk aa ian bang salaingga kasuwig
na.
28 Patomo' asal bigi pagka ma diyōm tana' na, bo' pasong muwan buwa'.
Tagna' pauplut, bo' magsuring du bo' magbuwa' tiguma'.
29 Pagtahak peen buwa' itu, magtuwi siyoho' piyusu' uk aa dapu tana'
sabab taabut na waktu na.”

Paralilan pasal bigi landu' nahut
(Matiyu 13.31-34; Lukas 13.18-19)

30 Mandu' le' si Isa, uk na, “Ayi pamasalian kitabi pagparinta Tuhan ma
manusiya'? Bang uk dalil ta, ayi pamaralilan kitabi?
31 Iya pagparinta Tuhan ma manusiya',” uk si Isa, “sali' dalil dakayo'
bigi diki'-diki'. Tagna' tiyanōm bigi itu ma diyōm tana' nahut asal min bigi
kamemon ma diyōm dunya.
32 Suga' pagtanōm peen tomo' du bo' palabi mehe na min tiyanōm
kamemon. Paaslag manga senga na, hangkan makajari manga manuk-
manuk ngahinang pugaran may'an ma sindungan na.”
33 Heka manga paralilan salaihi' bayi pagguna uk si Isa pagnasihat na
ma manga aa, ingga-ingga iya takannal uk sigam.
34 'Nsa' iya missala ma manga aa kasehean bang 'nsa' paralilan iya
pamissala na. Suga' bang iya sadja maka manga mulid na, pihati uk na
bissala na kamemon ma sigam.

Mag-agi si Isa ma baliyu maka goyak
(Matiyu 8.23-27; Lukas 8.22-25)

35 Manjari itu ma 'llaw ian hi', bo' song kohap na, halling si Isa ma manga
mulid na. “Sung kitabi,” uk na, “pauntas ni dambiya' danaw hi'.”
36 Imbanan uk na kahekahan aa ian bo' pariyata' manga mulid ian ni
bayanan iya asal paningkoan si Isa. Jari biyo iya uk sigam. Niya' isab
manga bayanan kasehean paabay ma sigam.
37 Sakali itu niya' hunus parugpak ni danaw ian. Song na sigam buhaw
sabab liyasay uk goyak.
38 Bo' si Isa iya ian ma buwi', tuwi maka uan na. Na, biyati' iya uk manga
mulid na. “Tuwan Guru,” uk sigam, “'nsa' kau susa baha'? Tiya' kitabi song
lembo!”
39 Jari papunduk si Isa bo' iyampa soho' na baliyu maka goyak ian
parōhōng. “Sarang na,” uk na ma danaw. “Pataddo' kau!” Magtuwi
parōhōng baliyu maka taddo' na danaw ian tōōd.
40 Uk na isab ma manga mulid na, “Angay kaam tiyāw? 'Nsa' le' kaam
mangandōl baha' ma aku?”
41 Suga' bidda' sigam takkahan tāw, hangkan sigam magtiyaw-tiyaw di
sigam, uk na hi', “Sayi baha' aa itu? Minsan baliyu maka goyak me' du ma
panohoan na!”

5

Aa siyōd uk sayitan tapaluwas uk si Isa
(Matiyu 8.28-34; Lukas 8.26-39)

1 Manjari itu parunggu' di si Isa ni dambiya' danaw Jalil, ni lahat manga
aa Gerasa.
2 Pagduwai peen si Isa ni bihingan niya' pasampang ni iya dangan aa
bayi paluwas min diyōm kakubulan may'an, aa siyōd uk sayitan.
3 Pabōtang asal aa itu ma diyōm kakubulan. 'Nsa' iya kaingkōtan uk aa
minsan ekang-ekang basi' iya pangingkōt ma iya.
4 Min heka iya bayi ingkōtan ma nayi'-tangan na suga' bakkat sadja uk
na manga ekang-ekang ma tangan na. Iyōkat isab uk na ingkōt nayi' na
bo' 'nsa' niya' makahawiran iya sabab kōsōg na.
5 Iya sadja hinang na 'llaw-sangōm magpahi'-paitu ma diyōm kakubulan
maka ma kabūd-būran. Ngōlang na peen iya pakōsōg sampay ngages di
na maka batu.

6 Na, pag'nda' aa itu ma si Isa min katahan le', paragan iya bo' pasujud
ma dahuhan na.
7 Kōsōg pangalingan na ma si Isa, uk na, “O Isa, Anak Tuhan Mahatinggi!
Ayi lamud nu ma aku? Pasapa ta kau ma ōn Tuhan: daa aku binsanaun.”
8 Hangkan salaihi' junjung na sabab panohoan si Isa ma sayitan hi', iya
uk na, “Pakallo' kau min diyōm baran aa iyu, sayitan!”
9 Tiyaw iya uk si Isa, uk na, “Sayi ōn nu?”
Uk sambung na, “Ōn ku si Laksaan sabab kami itu asal heka.”
10 Bo' ngamu'-ngamu' na peen manga sayitan ian ma si Isa bang peen
'nsa' pipakallo' min lahat ian hi'.
11 Jari niya' baanan koret magkakan may'an ma luran bud, landu' heka.
12 Sakali ngamu'-ngamu' manga sayitan ma si Isa, uk na hi', “Sohoun
kami pahi' ni manga koret ian bo' pasōrun kami ni diyōm baran sigam.”
13 Na, pibaid uk si Isa manga sayitan ian bo' paluwas sigam min baran
aa bo' iyampa pasōd ni diyōm baran manga koret. Magtuwi maglompatan
paragan manga baanan koret ian min pampang tudju ni diyōm danaw bo'
iyampa lembo kamemon. Manga koret maglembohan ian niya' kulang-labi
duwangibu heka na.
14 Pag'nda' itu uk manga aa bayi ngipat koret ian, paragan sigam pahi' ni
daira maka ni kalumaan manga aa maghuma ma'-ma' ma manga aa mahi'.
Jari pahi' manga aa minnihi' bo' tanda' uk sigam bang ayi bayi tahinang
ian.
15 Pagtakka sigam ni tōngōd si Isa, tanda' uk sigam aa bayi siyōd uk
sayitan laksaan hi'. Ian iya ningko'. Magsammek na iya maka hap na
akkal-pikilan na. Jari tiyāw na sigam.
16 Biya'-baan isab sigam uk manga aa bayi makanda' pasal bayi tahinang
ma aa siyōd uk sayitan hi' maka ma pasal manga koret.
17 Jari ngamu'-ngamu' manga aa ian ma si Isa bang peen pakallo' min
lahat sigam.
18 Manjari itu, pasalta' peen si Isa pariyata' ni bayanan, ngamu' aa bayi
siyōd uk sayitan me' ma iya.
19 Suga' 'nsa' siyoho' si Isa. Uk na ma aa ian, “Mowe' na kau ni lahat nu,
ni manga usba-waris nu. Bain sigam pasal hinang mehe bayi tahinang uk
Tuhan ma kau maka pasal kaase' na ma kau.”
20 Manjari pakallo' na aa ian minnihi' ngalatag lahat iyōnan Sangpu'
Daira bo' pasaplag na ma manga aa mahi' pasal hinang mehe bayi tahinang
ma iya uk si Isa. Bo' inu-inu ma iya manga aa kamemon.

Anak si Jairus maka danda ngantan sammek si Isa
(Matiyu 9.18-26; Lukas 8.40-56)

21 Na, pabing si Isa pahi' ni dambiya' danaw Jalil. Pagtakka na ni bihing,
heka tōōd isab manga aa patipun ni iya.
22 Niya' pay'an ni iya dakayo' nakura' ma langgal hi', ōn na si Jairus.
Pag'nda' na ma si Isa, pasujud iya pay'an ni tōngōd nayi' na
23 ngamu'-ngamu' ma iya. “Tuwan,” uk na ni si Isa, “marayi' na matay
anak ku danda. Dayi' le' kau mabōtang tangan nu ma iya bo' kaulian saki
na bo' 'llum.”
24 Sakali me' si Isa ma iya. Heka tōōd manga aa parōngan isab ma iya,
hangkan bidda' kasimbōlan.
25 Na, niya' may'an dakayo' danda sakihan. Sangpu' ka duwan tahun na
'nsa' parōhōng laha' na.

26 Minsan heka doktor bayi kalabayan na sampay ubus na sin na
kamemon panamba, 'nsa' niya' kaulian na. Pasong sadja saki na.
27 Manjari kine uk danda itu lapal pasal si Isa, hangkan iya palamud ma
baanan aa ian bo' pasikōt iya ni si Isa min damuwihan na.
28 Halling-halling iya ma di na, uk na, “Bang peen tasagid ku minsan laa
tong sammek na sadja, kaulian du saki ku.”
29 Pagsagid na, saruun-duun du parōhōng laha' na bo' tananam na ma
diyōm baran na in iya kaulian na.
30 Magtuwi tasayu isab uk si Isa niya' barakat bayi paluwas min baran
na bo' parōhōng iya palingi' ni manga aa ma bukutan na. Halling iya ma
sigam, uk na, “Sayi bayi ngantanan aku?”
31 Uk manga mulid na ma iya, “Tanda' nu na, Tuwan, heka aa pasigpit
itu ni kau! Bo' tiyaw uk nu le' bang sayi ngantanan kau!”
32 Suga' nganda'-nganda' le' si Isa meha bang sayi bayi ngantanan iya.
33 Jari danda ian, pagka katauhan na in baran na kaulian na, pahi' ni
si Isa maka uk na midpid sabab landu' iya tiyāw. Pasujud iya ma tōngōd
nayi' si Isa bo' ma' iya magsabannal.
34 Uk si Isa ma iya, “Inda', kaulian na kau ma sabab pangandōl nu ma
aku. Pahi' na kau, daa kau susa. Iya saki nu iyu kaulian na tōōd.”
35 Manjari itu, pasalta' peen si Isa missala ni danda, niya' manga aa takka
pay'an min luma' si Jairus mo lapal. Uk sigam ni si Jairus hi', “Matay na
anak nu. Daa na pamaleun guru iyu!”
36 Suga' 'nsa' iyasip uk si Isa halling sigam hi'. Uk na ni si Jairus, “Daa
kau tiyāw, mangandōl sadja kau.”
37 Jari 'nsa' niya' diyulan uk si Isa pabe' ma iya, duwal si Petros maka
duwangan magdanakan hi', si Ya'kub maka si Yahiya.
38 Makatakka peen sigam pahi' ni luma' si Jairus, tanda' na manga aa
maghiluhala'. Magtangisan sigam maka magtallik pakōsōg.
39 Pasōd si Isa ni diyōm luma' bo' uk na ma manga aa may'an, “Magay
kaam maghiluhala' maka magtangis? 'Nsa' du matay onde' iyu. Tuwi iya
sadja.”
40 Sakali pigtattohan iya uk sigam, hangkan sigam soho' na paluwas
kamemon. Biyo uk na ina'-mma' onde' maka mulid na tallungan pasōd
ni diyōm bilik iya kamahian onde' hi'.
41 Intanan uk na tangan onde' bo' uk na ni iya ma sali' bahasa sigam,
“Talita kum.” Hati na ma bahasa tabi, “Inda', soho' ta kau papunduk.”
42 Saruun-duun du papunduk onde' ian bo' mangngan na ma diyōm
luma'. Umul na sangpu' ka duwan tahun. Jari inu-inu sigam ian tōōd.
43 Suga' siyoho' sigam uk si Isa daa subay ma' ni sayi-sayi pasal ian hi'.
Siyoho' uk na isab subay piyakan onde'.

6

Si Isa siyulak uk manga aa Nasaret
(Matiyu 13.53-58; Lukas 4.16-30)

1 Pakallo' si Isa minnihi' bo' pabing ni daira Nasaret iya asal lahat na.
Me' ma iya manga mulid na.
2 Manjari itu, pag'llaw Sabtu' na, 'llaw mulliya ma bangsa Yahudi, nagna'
iya mandu' ma diyōm langgal. Heka aa asal may'an pake ma iya bo' inu-
inu sigam ma pamandu' na. Uk sigam, “Oy! Minningga baha' pangalloan
na pangadji' na itu? Pangatau ayi baha' bayi pamuwan ma iya? Salaingga
pangahinang na manga hinang na kawasahan hi'?

3 Bang kami 'nsa' lupa iya na itu karpentero, anak si Mariyam! Manga
danakan na di si Ya'kub maka si Joses maka si Judas maka si Simun. Maka
danakan na danda tiya' na isab ma lungan ta itu." Bo' kalaatan sigam atay
ma si Isa.
4 Hangkan halling si Isa ma sigam, "In nabi pig-addatan asal ma
sabarang lahat. Iya sadja 'nsa' mag-addat ma iya bang aa min lahat na
asal maka manga lahasiya' na maka manga sehe' na magdaluma'."
5 Jari 'nsa' niya' hinang makainu-inu tahinang uk si Isa mahi'. Hangkan
datti' du manga aa sakihan bayi pabōtangan na tangan na bo' kaulian.
6 Inu-inu tōōd iya bang angay manga aa may'an 'nsa' mangandōl ma iya.

Pilangngan uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa
(Matiyu 10.5-15; Lukas 9.1-6)

Na, talatag uk si Isa manga kalumaan ma jadjahan ian hi' manduan
manga aa.
7 Manjari linganan uk na manga mulid na sangpu' ka duwa pahi' ni
iya, bo' soho' na sigam mangngan duwang-duwangan magnasihat lapal
Tuhan. Bayi sigam buwanan na kawasa pamakallo' manga sayitan min
diyōm baran aa,
8 bo' soho' na sigam daa subay mo lutu' atawa bag atawa sin ma diyōm
sabitan sigam. Duwal tungkud iya makajari biyo uk sigam.
9 Makajari kono' sigam magtawumpa', suga' 'nsa' sigam siyoho' mo badju'
pagsayinan.
10 Uk si Isa ma sigam, "Bang kaam ganta' siyagina uk aa siyoho' pasōd
ni luma' na, subay may'an pahantian bi sampay taabut waktu pakallo' bi
min lahat ian hi'.
11 Maka bang niya' lahat patakkahan bi bo' 'nsa' nagina kaam manga
aa na, atawa 'nsa' baya' pake ma kaam, pakallo' kaam min kalumaan ian.
Paspasin bi dahu bagunbun na min nayi' bi, tanda' saksi' in kaam puwas
min sigam."
12 Jari maglangngan manga mulid ian magnasihat. Uk pagnasihat sigam
in manusiya' subay ngalabba tōōd min dusa sigam sampay papinda ni
Tuhan.
13 Heka manga sayitan bayi tapakallo' uk manga mulid hi' min diyōm
baran aa, maka heka aa sakihan bayi panapuhan 'nsallan uk sigam
manjari kaulian.

Kamatay si Yahiya Magpapandi
(Matiyu 14.1-12; Lukas 9.7-9)

14 Manjari itu take uk si Sultan Herod pasal kamemon iya tahinang uk
si Isa ian, sabab bantug ōn si Isa ma kalahat-lahatan. Mag-upama manga
aa ma pasal na. Niya' aa kasehean maghalling, uk sigam hi', "Si Yahiya
Magpapandi pikallum na pabing min kamatay na iya hangkan tahinang
na manga hinang na kawasahan ian."
15 Suga' uk aa kasehean, "Si Nabi Eliyas ko' ian!" Niya' isab aa kasehean
maghalling, uk sigam hi', "Nabi ko' ian sali' manga kanabi-nabihan bayi
ma masa awwal hi'."
16 Suga' pagtake itu uk si Herod, uk na, "Si Yahiya ko' ian, iya bayi soho'
ku piyonggolan kok na. 'Llum na iya pabing."
17-18 Hangkan salaihi' halling si Herod sabab iya iya bayi magpanohoan
naggaw si Yahiya. Siyoho' iya iyekang-ekangan bo' iyampa liyōōn ni diyōm
jil. Salaitu iya kahalan na: si Sultan Herod itu bayi ngahanda si Herodiyas
handa siyay na si Pilip, bo' peen 'llum le' si Pilip hi'. Manjari itu, pagka
magdakayo' na sigam, pihallingan sultan itu uk si Yahiya. Halling si Yahiya,

“'Nsa' manjari bang kau magdakayo' maka handa danakan nu! Dusahan kau!”
19 Na, iya ian sababan na hangkan si Herodiyas taga laat ma diyōm atay
na tudju ni si Yahiya. Baya' mapatay iya. Suga' 'nsa' iya karulan sabab
20 lōman si Herod ma si Yahiya. Katauhan na asal in si Yahiya aa bōntōl
maka adil. Hangkan iya bayi jiyagahan uk si Herod, liyōōn ni diyōm jil bo'
'nsa' inay. Siyōban si Herod pake ma pagnasihat si Yahiya suga' pagtake
na sasaw diyōm pikilan na.
21 Sakali itu niya' 'llaw pamarul kabayaan si Herodiyas. Taabut peen
'llaw pangintōman kapag-anak si Sultan Herod, magpajamu iya ma manga
sehe' ma pagsultanan na, maka ma manga nakura' kasundaluhan na, maka
ma manga aa taga ōn ma lahat Jalil hi'.
22 Na, makapagtipun peen may'an sigam kamemon, pasōd pay'an
anak si Herodiyas ngiluk bo' landu' kasulutan si Herod maka manga aa
maglurukan hi'. Jari missala sultan ni budjang hi', uk na, “Ngamu' sadja
kau. Ayi-ayi kabayaan nu, pamuwan ku du ma kau.”
23 Napa le' iya, uk na, “Sapahan ta kau, ayi-ayi amu' nu ni aku, pamuwan
ku tōōd ma kau minsan santōnga' alta' ku kamemon.”
24 Paluwas budjang minnihi' bo' tiyaw na ina' na. “Ina',” uk na, “ayi
subay amu' ku?”
Nambung ina' na, uk na, “Amuun kok si Yahiya Magpapandi.”
25 Magtuwi parayi'-dayi' budjang hi' pabing pay'an ni sultan ngamu', uk
na, “Appa', iya itu amu' ku ni kau: pamuwanun ma aku saruun-duun kok
si Yahiya Magpapandi pibōtang ma diyata' talam!”
26 Landu' na tōōd susa sultan suga' 'nsa' iya baya' mindahan janji' na
sabab bayi iya napa ma alōpan manga luruk hi'.
27 Magtuwi iya magpanohoan ma dakayo' sundalu min manga jaga na.
Siyoho' iya pahi' ngallo' kok si Yahiya. Jari pahi' na sundalu monggolan
kok si Yahiya ma diyōm jil.
28 Puwas hi' pibōtang uk na ma talam bo' iyampa bo na pahi' ni budjang
hi'. Jari siyongan isab uk budjang ni ina' na.
29 Makake peen manga mulid si Yahiya pasal ian hi', pahi' sigam ngallo'
patay na kiyubul.

Makan si Isa ma manga aa limangibu heka na
(Matiyu 14.13-21; Lukas 9.10-17; Yahiya 6.1-14)

30 Na, pabing ni si Isa manga aa bayi kawakilan na. Biyaan iya uk sigam
pasal kamemon bayi tahinang sigam maka bayi tapamandu' sigam ma
manga aa.
31 Heka aa magpahi'-paitu ma tōngōd ian, iya poon sigam 'nsa'
makahawulaya minsan magkakan. Hangkan uk si Isa ni sigam, “Sung
kitabi pahi' ni lahat 'nsa' mag-aa, kita-kitabi sadja, bo' supaya kaam
makahali-hali dayi'-dayi'.”
32 Jari musay sigam minnihi' tudju ni lahat lau-lau, sigam-sigam sadja.
33 Suga' heka aa bayi makanda' katulak sigam, magtuwi sigam takila.
Manjari paragan manga aa min kalumaan ian kamemon, maklay min
bihing susulan tudju ni patakkahan di si Isa bo' takka sigam pahi' dahu
min iya.
34 Pagduwai peen si Isa, tanda' na baanan manga aa itu, landu' tōōd
heka. Takkahan iya ase' ma sigam sabab sali' sigam sapantun manga bili-
bili 'nsa' niya' ngipat sigam. Jari heka pamandu' na ma sigam.
35 Pagka song kohap na pahi' ni si Isa manga mulid na. Uk sigam, “Song
sangōm na, maka tiya' kitabi ma lahat lau-lau.

36 Sohoun kono' baanan aa itu pahi' ni luma' manga aa tunggu' huma
maka ni manga kalumaan ma kare-rehan itu bo' makaballihan di sigam
kiyakan.”
37 Suga' salaitu iya halling si Isa ma manga mulid hi': “Kaam na iya
makan sigam,” uk na.
Uk sigam ma iya, “E! Baanan aa itu, subay tamba aa bayi mag-usaha ma
diyōm walum bulan bo' makaballihan sigam tinapay! Bo' soho' nu kami
baha' malli?”
38 Tiyaw si Isa ma sigam, uk na, “Pila heka tinapay bi iyu? 'Ndaun bi
kono' pahi'.”
Pagtau peen, uk sigam, “Lima du tinapay maka duwa daying-daying.”
39 Manjari magpanohoan si Isa ma manga mulid na. Siyoho' pitingko'
manga aa ian kamemon magbaan-baan ma kaparangan.
40 Magtingkoan na sigam magbaan-baan, niya' limampu'-limampu', niya'
dahatus-dahatus ma dambaanan.
41 Jari killo' uk si Isa lima tinapay hi' maka duwa daying-daying bo'
iyampa pahangad tudju ni langit magsukul ni Tuhan. Pighopo'-hopo' uk
na tinapay bo' songan na ni manga mulid na. Siyoho' biyohatan manga aa.
Iya du duwa daying-daying bayi pigbahagi'-bahagi' uk na isab ma sigam
kamemon.
42 Magkakanan na aa ian kamemon sampay maglassohan na.
43 Pag-ubus sigam mangan, tipun uk manga mulid kapin tinapay maka
daying, bo' panno' sangpu' ka duwa ambung mehe.
44 Iya aa bayi mangan ian niya' sigam manga limangibu bang lalla sadja
itung.

Si Isa mangngan ma kuwit tahik
(Matiyu 14.22-33; Yahiya 6.15-21)

45 Puwas ian magtuwi noho' si Isa ma manga mulid na subay pariyata'
ni bayanan. Pirahu sigam uk na pauntas ni dambiya' danaw ni daira
Betsaida, sabu na mapowe' kahekahan aa ian.
46 Tapapowe' peen manga aa hi', patukad si Isa nambahayang ma bud-
bud.
47 Sangōm peen lahat, ian manga mulid na ma tangnga' danaw bo' si Isa
iya ian ma de didi na.
48 Tanda' na manga mulid na kahunitan musay sabab nagga' sigam
baliyu. Jari itu, pagdayi' 'llaw peen, pahi' iya tudju ni sigam mangngan
min kuwit tahik. Arak sigam labayan na,
49 suga' tanda' iya uk sigam mangngan ma kuwit tahik bo' pangannal
sigam lutaw. Magsuwalak sigam tōōd,
50 sabab tiyāw sigam kamemon pag'nda' sigam ma iya.
Suga' missala magtuwi si Isa ma sigam. “Paiman kaam,” uk na, “Aku na
ko' itu. Daa kaam tiyāw.”
51 Jari pasakat si Isa ni diyata' bayanan patōngōd ni manga mulid hi'.
Pagsakat na peen parōhōng baliyu bo' haylan tōōd sigam.
52 Sabab na, minsan bayi tanda' uk sigam kawasa si Isa pamakan na
manga aa limangibu hi', 'nsa' le' tahati uk sigam bang ayi tōōd maana na.
Masi sigam tuwas piyanduan.

Kaulian uk si Isa manga aa sakihan ma lahat Gennesaret
(Matiyu 14.34-36)

53 Jari itu, makatakka peen sigam ni dambiya' danaw ni lahat Gen-
nesaret, parunggu' sigam ni bihing ian.

54 Pagduwai peen sigam min bayanan, takila magtuwi si Isa uk manga aa
55 bo' paragan sigam ngalatag kalahatan ma jadjahan ian hi'. Jari biyo uk sigam manga aa taga saki maka pabahakan sigam, maingga-maingga lahat iya kamahian si Isa, basta kitauhan uk sigam.
56 Maingga-maingga katakkahan na, ma kalumaan, atawa ma daira mehe, atawa ma lahat de, pibahak uk sigam manga aa saki ma halaman tabu'. Bo' ngamu' sigam junjung ni si Isa, bang peen taantan na manga aa sakihan minsan laa ma bihing sammek na sadja. Manjari sayi-sayi bayi makaantan ma sammek si Isa kaulian du saki na.

7

Manga usulan bayi pangamban uk ka'mbo'-mboan
(Matiyu 15.1-9)

1 Manjari itu niya' patipun ni si Isa manga Parisi maka manga guru sara' agama bayi palud pay'an min Awrusalam.
2 Tanda' uk sigam manga mulid si Isa mangan bo' 'nsa' bayi ngose' tangan sigam. Haram kono' sigam sabab 'nsa' me' ma addat maka pamandu' manga Parisi subay nutsi tangan pahap-hap.
3 Iya addat manga Parisi maka kamemon bangsa sigam Yahudi, 'nsa' sigam mangan bang 'nsa' bayi pangosean tangan sigam dahu, supaya mōgbōg usulan bayi pangamban uk ka'mbo'-mboan sigam.
4 Bang sigam tapowe' min tabu' 'nsa' sigam mangan bang 'nsa' ngose' salaihi' dahu. Heka le' isab manga usulan kaginisan biyōgbōgan uk sigam, sali' pagkose' manga sawan maka sili' maka kaliru tumbaga.
5 Hangkan si Isa tīyaw uk manga Parisi maka manga guru ma sara' agama ian. Uk tiyaw hi', “Angay manga mulid nu 'nsa' mōgbōg ma usulan bayi pangamban uk ka'mbo'-mboan tabi bo' mangan sigam minsan 'nsa' bayi siyutsi tangan sigam dahu?”
6 Nambung si Isa, uk na, “Kaam iyu magbawu'-bawu' sadja in kaam me' ma Tuhan, bo' 'nsa'. Asal bannal du iya bayi tasulat uk si Isaya ma diyōm kitab, iya uk na hi',
‘Manga aa itu, uk Tuhan, ngahulmat aku maka lapal kabtangan sigam,
Suga' lawak diyōm atay sigam min aku.
7 Iya pagpudji sigam ma aku 'nsa' niya' pus na,
Sabab iya pamandu' uk sigam panohoan bayi pighinang uk manusiya' sadja,
'Nsa' deyo' bayi min aku.’
8 “Iya du kaam,” uk si Isa, “nayikutan panohoan Tuhan bo' usulan manusiya' iya bōgbōgan bi na peen.
9 Panday kaam pahap!” uk na. “Tayikutan bi panohoan Tuhan supaya bōgbōgan bi manga usulan bayi pangamban uk kamaasan bi!
10 Sabab malman Tuhan ma diyōm sara' bayi pamuwan ma si Musa, iya uk na hi', ‘Wajib kaam mag-addatan 'mma' bi maka ina' bi.’ Maka itu le', ‘Sayi-sayi mahallingan laat ma 'mma' na atawa ina' na, aa ian subay piyatay.’
11 Suga' kaam,” uk si Isa, “magsaddi-saddi iya pamandu' bi ma manga aa. Ma pamandu' bi, bang niya' ganta' missala ni ina'-mma' na, uk na “'Mma' atawa Ina', in alta' ku itu iya arak bayi panabang ku ma kau, 'nsa' na sabab pasuku' ku na ni Tuhan.’
12 Na, bang salaihi' pamissala aa,” uk si Isa, “'nsa' na iya pahinang bi ayi-ayi panabang na ma 'mma' na atawa ina' na.

13 Manjari minnihi' papasan bi di panohoan Tuhan pagka panduan bi
manga usulan bayi pangamban uk ka'mbo'-mboan bi. Maka heka le' isab
manga hinang bi salaihi'."

Pasal ayi iya makatamak diyōm atay manusiya'
(Matiyu 15.10-20)

14 Puwas hi' linganan baanan aa ian uk si Isa, siyoho' patipun pabing
ni tōngōd na. Uk na ma sigam, "Pake kaam kamemon ma bissala ku bo'
kaam kahati tōōd.
15 'Nsa' kiyakan pasōd ni diyōm baran aa iya makatamak iya. Suga' iya
makatamak iya manga ayi-ayi iya paluwas min diyōm atay na.
16 Sasuku kaam makake, asipun bi tōōd."
17 Jari makapakallo' peen si Isa min manga aa ian, pasōd iya ni diyōm
luma'. Tiyaw iya uk manga mulid na pasal bayi pamandu' na hi'.
18 Uk na ma sigam, "Kaam isab, 'nsa' tasayu bi? 'Nsa' tahati bi baha'?
Bang niya' kiyakan pasōd ni diyōm baran aa bayi min luwasan, 'nsa' du
makatamak iya.
19 Sabab na 'nsa' makasōd ni diyōm atay na suga' pasampay sadja ni
diyōm battōng na bo' iyampa paluwas min baran na." Minnihi' tapahati
uk si Isa in kiyakan kamemon halal asal.
20 Uk si Isa le', "Iya paluwas min diyōm atay manusiya', iya hi'
makatamak iya.
21 Sabab min diyōm na, min diyōm atay na tōōd, iya paluwasan hōna'-
hōna' na laat. Hangkan iya maghinang kalaatan sali' manga ngahinang
kasabulan ma danda, manga nangkaw, mapatay, magjina,
22 nganapsu ma alta' aa, ngakkal, magbais-bais, ngimbu, ngalimut,
magpalangkaw, maka manga magkarupangan.
23 Manga laat itu kamemon," uk si Isa, "paluwas min diyōm atay aa bo'
makatamak iya."

Pangandōl dakayo' danda min lahat Pinisiya
(Matiyu 15.21-28)

24 Jari palanjal si Isa minnihi' tudju ni jadjahan daira Tira. Mahi' peen,
pasōd iya ni diyōm dakayo' luma' pahanti' mahi'. Kabayaan na subay 'nsa'
niya' makatau in iya mahi' suga' 'nsa' kapaglimbuhan.
25 Niya' danda may'an bayi makake pasal si Isa. Danda itu taga anak
danda-danda siyōd uk sayitan asal. Jari pagtake na pasal kamahi' si Isa
magtuwi iya pahi' pasujud ni tōngōd nayi' na.
26 'Nsa' Yahudi danda itu suga' bangsa Pinisiya, min lahat Siriya. Jari
ngamu' iya junjung ni si Isa bang peen pakallo' na sayitan min diyōm
baran anak na.
27 Suga' nambung si Isa magparalilan, uk na, "Subay pilasso dahu manga
anak sabab 'nsa' manjari killo' kiyakan manga anak lahasiya' bo' liyarukan
ni manga ero'."
28 "Bannal, Tuwan," uk danda. "Suga' minsan manga ero' ma deyo'
lamisahan mangan du momok kiyakan iya pakpak uk manga onde'."
29 Manjari halling si Isa ma iya, uk na, "Mowe' na kau. Diyulan du kau
ma sabab bissala nu iyu. Pakallo' na sayitan min diyōm baran anak nu."
30 Mowe' na danda bo' tatawwa' na anak na pabahak ma pabahakan na,
bo' hi' na pakallo' sayitan.

Aa bisu maka tanga' kaulian

31 Pakallo' si Isa min jadjahan Tira ian pabayik ni tōngōd danaw Jalil.
Lintas uk na lahat Sidun, labay isab min lahat iyōnan Sangpu' Daira.
32 Na, niya' dakayo' aa bisu maka tanga' biyo ni si Isa uk manga aa bo'
ngamu' sigam junjung ni iya bang peen pibōtang tangan na ma aa biyo
uk sigam hi'.
33 Jari biyo aa ian uk si Isa pasaddi min diyōm kahekahan aa ian, bo'
piabut uk si Isa tong tangan na ni diyōm tainga aa hi'. Ngalura' isab iya,
bo' iyampa 'ntanan na dalla' aa.
34 Puwas hi' pahangad si Isa tudju ni langit bo' nganapas pamehe. Uk
na ni aa bisu-tanga' ian, “Eppata!” Hati na “Paukab na kaam!”
35 Makake magtuwi tainga aa ian. Piusay magtuwi dalla' na bo' bōntōl
uk na missala.
36 Jari iyamay-amayan manga aa ian uk si Isa, daa siyoho' ma'-ma' ni
sayi-sayi ma pasal ian hi'. Lipara mangkin na sigam siyoho' daa ma'-ma',
mangkin na sigam ma'-ma'.
37 Jari haylan tōōd sasuku makake. “Aa itu,” uk sigam, “Hap asal
kahinangan na kamemon. Minsan aa bisu makake uk na, maka aa umaw
makabissala uk na.”

8

Makan si Isa ma manga aa 'mpat ngibu
(Matiyu 15.32-39)

1 'Nsa' taggōl minnihi' heka na tōōd isab manga aa patipun pay'an, bo'
'nsa' niya' kiyakan sigam. Jari linganan uk si Isa manga mulid na pahi' ni
iya bo' uk na ma sigam,
2 “Maase' aku ma baanan aa itu sabab katallu 'llaw itu na iya kamaitu
sigam ma aku, maka 'nsa' na niya' kiyakan sigam.
3 Bang sigam papowe' ku ma 'nsa' sigam bayi makakakan dahu, arakala'
piyunung isab ma palangnganan, sabab niya' sigam kasehean lawak
pamowean sigam.”
4 Uk manga mulid na ma iya, “Na, minningga baha' pangalloan ta
kiyakan sarang pamakan kabanōsan aa itu? Tiya' kitabi ma 'nsa' niya'
kalumaan na itu!”
5 Tiyaw si Isa ma sigam, uk na, “Pila heka tinapay bi iyu?”
“Pitu',” uk sigam.
6 Manjari siyoho' uk si Isa kahekahan aa ian magtingkoan ma tana'. Killo'
uk na pitu' tinapay bo' iyampa magsukul ni Tuhan. Puwas hi' pighopo'-
hopo' uk na tinapay bo' iyampa siyongan uk na ni manga mulid na. Bo'
tiyōpōd-tōpōran baanan aa ian uk sigam.
7 Niya' isab ma sigam manga daying-daying nahut, salat heka na.
Pagsukul peen si Isa, tasoho' na isab manga mulid na muwan daying ma
manga aa hi'.
8 Magkakanan sigam kamemon sampay lasso na. Puwas hi' niya' pitu'
ambung mehe panno' uk momok kiyakan bayi tatipun uk manga mulid
na.
9 Manga aa bayi magkakanan ian, niya' kulang-labi 'mpat ngibu aa.
Manjari pipowe' manga aa ian uk si Isa,
10 bo' pariyata' iya magtuwi maka manga mulid na ni bayanan bo'
pauntas pahi' ni lahat Dalmanuta.

Manga Parisi mikipanda' paltandaan
(Matiyu 16.1-4)

11 Pagtakka di si Isa ni Dalmanuta, niya' pahi' ni iya manga aa Parisi
mo iya magsual. Baya' sigam nulayan iya iya poon sigam mikipanda'
paltandaan, palsaksian in iya bannal taga kapatut min Tuhan.
12 Manjari nganapas si Isa pamehe sabab susa diyōm atay na, bo' uk na
ma sigam, “Angay baha' manga aa ma waktu itu hi'? Hal sigam ngamu'
tanda'. Bannal iya pama' ku ma kaam, 'nsa' niya' paltandaan pindaan
kaam.”
13 Jari pakallo' iya min sigam. Pariyata' iya pabing ni bayi pamean na
bo' pauntas iya pahi' ni dambiya' danaw.

Pamandu' manga Parisi maka pamandu' si Herod subay hiyallian (Matiyu 16.5-12)

14 Na, manga mulid si Isa 'nsa' makaintōm mo lutu'. Hangkan du dakayo'
tinapay bayi tabo sigam ma diyōm bayanan hi'.
15 Jari piyanduan sigam uk si Isa, uk na, “Kamaya'-maya' kaam. Halliin
bi pasulig tinapay min manga Parisi maka pasulig si Sultan Herod!”
16 Magbissala manga mulid pasal halling na itu sabab 'nsa' tahati. Uk
pag-upama sigam, “Hangkan salaihi' marayi' halling si Isa sabab 'nsa' kita
bayi mo tinapay.”
17 Kitauhan asal uk si Isa bang ayi iya pigbissala uk sigam, hangkan uk
na, “Angay pagbissala bi sawukat 'nsa' niya' tinapay bi? 'Nsa' le' tasayu bi
baha'? 'Nsa' le' tahati bi? 'Nsa' kaam kapanduan, a?
18 Niya' mata bi suga' sali' kaam aa 'nsa' makanda'. Niya' tainga bi suga'
sali' kaam aa 'nsa' makake. Marayi' 'nsa' taintōm bi bayi hinang ku ma
'llaw hi',
19 waktu bayi kapaghopo'-hopo' ku tinapay lima heka na pamakan
manga limangibu aa hi'. Pila ambung mehe bayi pangalōōnan bi kapin
kiyakan?”
Uk sigam, “Sangpu' maka duwa.”
20 “Maka tinapay pitu' heka na hi',” uk si Isa, “iya bayi paghopo'-hopo'
ku ma manga aa 'mpat ngibu. Pila ambung bayi pangalōōnan bi?”
“Pitu',” uk sigam.
21 “Na,” uk na, “bo' masi kaam 'nsa' le' makahati.”

Aa buta kaulian uk si Isa

22 Jari takka na di si Isa ni kalumaan Betsaida, maka niya' manga
aa pay'an mo aa buta ni iya. Ngamu' sigam junjung ni iya bang peen
pabōtang na tangan na ma aa buta hi'.
23 Sakali intanan uk si Isa tangan aa buta hi' bo' iyambit uk na paluwas
min kalumaan ian. Pagmaluwasan peen, liyuraan uk na mata aa hi' bo'
iyampa pabōtang na tangan na ma iya. Puwas hi' tīyaw iya uk na. “Niya'
baha' tanda' nu?” uk na.
24 Patongas aa hi' nganda' ni dahuhan na. “Aho',” uk na, “niya' tanda'
ku manga aa suga' dagbōs na sali' poon kayu palangnganan di na.”
25 Mabōtang si Isa tangan na pabing ni mata aa hi', jari pagpatong na
pabayik kaulian mata na maka sawa uk na nganda' ma kamemon.
26 Puwas hi' pipowe' iya uk si Isa. Uk na isab ma iya, “Daa kau pasōd
pabing ni diyōm kalumaan hi'.”

Si Petros magpasabannal pasal si Isa (Matiyu 16.13-20; Lukas 9.18-21)

27 Manjari itu palanjal si Isa maka mulid na ni manga kalumaan ma
katilibut daira Kesareya Pilipi. Na, ma labayan peen, tiyaw si Isa ma
manga mulid na, uk na, “Sayi kono' aku bang ma pangupama aa?”

28 Uk sambung manga mulid hi', “Bang ma aa kasehean kau kono' si
Yahiya Magpapandi. Bang isab ma aa kasehean in kau si Nabi Eliyas.
Maka bang ma aa kasehean isab kau dakayo' nabi bayi ma masa awwal
hi'.”
29 “Na, bang ma kaam,” uk tiyaw si Isa, “sayi aku itu?”
Nambung si Petros. “Kau si Almasi,” uk na, “iya tapene' uk Tuhan.”
30 Puwas hi' biyandaan uk si Isa manga mulid na, daa siyoho' ma'-ma' ni
sayi-sayi bang sayi iya.

Pamissala si Isa pasal kamatay na ma sosongun
(Matiyu 16.21-28; Lukas 9.22-27)

31 Na, minnihi' nagna' si Isa manduan manga mulid na pasal ayi makani-
iya. “Aku,” uk na, “Anak Manusiya' itu, heka du kabinsanaan song pitakka
ni aku. Maka siyulak du aku uk manga kamaasan maka manga kaimaman
langkaw maka manga guru ma sara' agama. Piyatay du aku suga' taabut
peen katallu 'llaw na, 'llum du aku pabing.”
32 Pipasti' tōōd uk si Isa halling na itu ma sigam. Jari biyo iya uk si Petros
paōkat min kasehean bo' supaya pihallingan.
33 Suga' palingi' si Isa nganda' ma manga mulid na bo' pahallingan na
si Petros. “Pakallo' kau min aku, sayitan! Iya pamikil nu iyu pikilan
manusiya' ko', 'nsa' pikilan Tuhan.”
34 Jari noho' si Isa ma kahekahan aa ian maka ma manga mulid na,
siyoho' patipun ni iya. “Bang niya' aa baya' me' ma aku,” uk na, “subay
'nsa' kabayaan baran na iya dulan na. Subay tanggung na hag na
pamapatayan iya, hati na subay paglilla' na kabinsanaan ma sabab ku
sampay ni kamatay. Minnihi' iya makajari me' ma aku.
35 Sayi-sayi 'llōgan kallum-baran na paōkat du kallum-nyawa na min
Tuhan. Suga' sayi-sayi 'nsa' 'llōg ma kallum-baran na, lilla' isab matay ma
sabab ku maka ma sabab lapal hap itu, makatawwa' du iya kallum kakkal.
36 Sabab na,” uk si Isa, “bang niya' aa ganta' kaniyaan alta' diyōm dunya
kamemon mehe lugi' na bang 'nsa' niya' kallum na kakkal.
37 'Nsa' niya' tapangalakkat na kallum-nyawa na bang paōkat na.
38 Manga aa ma waktu itu hi', dusahan asal kahekahan sigam maka
'nsa' ngisbat Tuhan. Bo' sayi-sayi iya' magsabannal ma manga aa hi' pasal
kapasuku' na ma aku maka pasal kapame' na ma pandu' ku, jari aku itu,
Anak Manusiya', iya' du ngakuhan aa ian ma waktu kapaitu ku pabayik.
Pabayik du aku libut uk sahaya 'Mma' ku. Iya sehe' ku ian manga malaikat
sutsi.”

9

1 Missala le' si Isa, uk na, “Bannal iya halling ku itu ma kaam, niya' ma itu
ma kaam 'nsa' matay sataggōl 'nsa' tanda' na pagparinta Tuhan pibōtang
maka kawasa na mehe.”

Kapinda dagbōs si Isa
(Matiyu 17.1-13; Lukas 9.28-36)

2 Na, palabay peen 'nnōm 'llaw min waktu hi', manjari si Petros maka si
Ya'kub maka si Yahiya hi' biyo uk si Isa patukad ni diyata' bud langkaw,
sigam-sigam sadja. May'an peen, pinda dagbōs si Isa ma panganda' sigam.
3 Pote' tōōd sammek na, makasilaw bidda'. 'Nsa' niya' ma diyōm dunya
itu maka papote' sammek sali' kapote' sammek ian hi'.
4 Panyata' isab pay'an si Nabi Eliyas maka si Musa, tanda' uk manga
mulid hi' magbissala maka si Isa.

5 Halling si Petros ni si Isa, uk na, “Tuwan Guru, hap tōōd isab tiya'
kami ma itu. Ngahinang kami tallu bawung-bawung pasindungan bi ma
itu, dakayo' ma kau, dakayo' ma si Musa itu, maka dakayo' ma si Eliyas.”
6 Salaihi' pama' na sabab 'nsa' katauhan na bang ayi subay halling na.
Mehe asal kagawahan sigam manga mulid hi'.
7 Sakali niya' gabun bayi ngalandungan sigam, maka niya' suwara
halling min diyōm na. Uk suwara hi', “Anak ku ko' itu, kalasahan ku.
Iya iya kehun bi.”
8 Pag'nda' sigam dayi'-dayi' ma katilibut sigam magtuwi 'nsa' niya' aa
tanda' sigam ma tōngōd ian hi', duwal si Isa.
9 Manjari itu, sabu peen sigam palud min bud hi', biyandaan uk si Isa
manga mulid hi', uk na, “Daa kaam ma' ni sayi-sayi pasal bayi tanda' bi
ma diyata' bud hi'. Subay na aku, Anak Manusiya' itu, tapakallum pabing
min kamatay ku bo' iyampa kaam ma'.”
10 Iyasip uk sigam kabtangan si Isa itu suga' magtiyaw-tiyaw sigam
tallungan bang ayi hati na iya bayi halling na pasal kapakallum min
kamatay.
11 Sakali tīyaw si Isa uk sigam, uk na hi', “Angay manga guru ma sara'
agama mandu' in si Nabi Eliyas subay dahu palahil paitu?”
12 Nambung si Isa ma sigam, uk na, “Bannal ko' iyu, si Eliyas iya palahil
dahu min si Almasi nakapan kamemon. Suga' ayi sabab na hangkan
tasulat ma diyōm kitab pasal Anak Manusiya' in iya subay makalabay
kabinsanaan mehe maka subay hiyalipulu?
13 Suga' baan ta kaam pasal si Eliyas. Bayi na iya palahil bo' tahinang
ma iya uk manga manusiya' ayi-ayi kabayaan sigam, sali' bayi tasulat asal
ma diyōm kitab ma pasal na.”

Onde'-onde' siyōd uk sayitan kaulian uk si Isa
(Matiyu 17.14-21; Lukas 9.37-43)

14 Na, makabing peen di si Isa ni manga mulid kasehean, kalandu' heka
aa tanda' uk sigam magtipun ma tōngōd ian hi'. Niya' isab manga guru
ma sara' agama tanda' uk sigam magjawab maka manga mulid kasehean
hi'.
15 Jari itu, makanda' peen kahekahan aa ian ma si Isa, mehe kainu-
inuhan sigam bo' paragan sigam nampang iya.
16 Tiyaw si Isa ma sigam, uk na, “Ayi pagjawaban bi iyu?”
17 Jari niya' nambung min diyōm katipunan aa ian, uk na, “Tuwan Guru,
bayi bo ku ni kau anak ku lalla sabab siyōd iya uk sayitan umaw.
18 Kahaba' waktu, bang iya siyōd uk sayitan itu, pihantak iya ni tana'.
Ngalappu bo' na, magtagiōt baggaang na, maka nuwas isab baran na. Bayi
amu' ku pipakallo' uk manga mulid nu itu suga' 'nsa' takowe' uk sigam.”
19 Nambung si Isa, uk na, “Kaam manga aa ma waktu itu hi', 'nsa' tōōd
niya' iman bi! Subay salaingga le' taggōl ku ma kaam nandalan addat bi
iyu? Bohun paitu onde',” uk na.
20 Jari biyo iya uk sigam ni si Isa.
Pagtanda' si Isa uk sayitan, magtuwi siyawan uk na onde' bo' pahantak
iya ni tana' maspad. Ngalappu isab bo' na.
21 Tiyaw si Isa ma 'mma' onde' ian, uk na. “Salaingga taggōl na salaitu?”
“Sataggōl min kariki'-diki' na,” uk 'mma' na.
22 “Daran iya pihantak uk sayitan ni diyōm api atawa ni diyōm bohe' bo'
supaya piyatay. Bang takowe' nu, Tuwan, maase' kau. Tabangun kami!”
23 Uk si Isa ma iya, “Pagba' nu baha' bang takowe' ku? Bang aa taga
iman,” uk na, “takowe' na kamemon.”

24 Tanōg magtuwi halling 'mma' onde' hi'. Uk na, “Niya' du iman ku
suga' kulang le' kōsōg na. Tabangin aku bo' supaya pasong kōsōg na.”
25 Pag'nda' si Isa ma kahekahan aa ian song na pasigpit ni iya, jari liyāng
uk na sayitan hi'. “Kau sayitan umaw-bisu,” uk na, “soho' ta kau pakallo'
min diyōm baran onde' iyu. Daa na kau pasōd paiyu pabing!”
26 Jari itu, ubus peen uk sayitan ngōlang pakōsōg, maspad bidda' onde'
ian bo' paluwas iya min baran na. Sakali onde' ian sali' dagbōs patay,
hangkan uk kahekahan aa ian, “Na! Matay na!”
27 Suga' si Isa iya bayi ngantanan tangan onde' ian bo' tiyabangan uk na
papunduk bo' nangge iya.
28 Na, makasōd peen si Isa ni diyōm luma', tīyaw iya uk manga mulid
na pagka sigam-sigam sadja. Uk sigam, “Angay kami itu 'nsa' bayi
makapaluwas sayitan hi'?”
29 Uk si Isa, “Iya ginisan sayitan ian hi' 'nsa' tapaluwas, duwal bang
iyamuan tabang ni Tuhan.”

Si Isa missala pabing pasal kamatay na
(Matiyu 17.22-23; Lukas 9.43-45)

30 Manjari palanjal na di si Isa minnian palabay min tangnga' lahat Jalil.
Iya kabayaan si Isa subay 'nsa' niya' makatau bang paingga palangnganan
na,
31 sabab ian iya manduan manga mulid na. Uk na ni sigam, “Aku itu,
Anak Manusiya', song na siyongan ni pangantanan manga aa bo' piyatay
du aku uk sigam. Suga' puwas tallum bahangi min pamapatay ma aku
'llum du aku pabing.”
32 Parahal 'nsa' tahati bissala si Isa ian uk manga mulid na. 'Nsa' isab
sigam tawakkal niyaw iya.

Sayi iya katapusan langkaw?
(Matiyu 18.1-5; Lukas 9.46-48)

33 Manjari itu takka na sigam ni daira Kapirnaum. Makasōd peen si Isa
ni diyōm luma', tīyaw uk na manga mulid na, uk na, “Ayi bayi paglugatan
bi ma labayan hi'?”
34 Suga' 'nsa' sigam baya' nambung sabab niya' bayi paglugatan sigam
ma labayan bang sayi iya katapusan langkaw ma sigam.
35 Jari ningko' si Isa bo' linganan na mulid na sangpu' ka duwa ian
patōngōd ni iya. Uk na ma sigam, “Sayi-sayi baya' pilangkaw tōōd subay
magpareyo' di na min kamemon. Subay iya magsosohoan ni pagkahi na
kamemon.”
36 Sakali killo' uk si Isa dakayo' onde'-onde', pitangge uk na ma alōpan
sigam. Kikkōpan peen uk na onde' itu, uk na ni sigam,
37 “Sayi-sayi nayima' dakayo' onde'-onde' salaitu ma sabab ōn ku iya
pamanyabutan na, sali' baran ku iya tayima' uk na. Maka sayi-sayi isab
nayima' aku, 'nsa' aku sadja iya tayima' na. Tayima' na isab Tuhan iya bayi
mapaitu aku ni dunya.”

Sasuku 'nsa' nagga' ma kita mōgbōg du ma kita
(Lukas 9.49-50)

38 Jari itu niya' halling si Yahiya ni si Isa, uk na, “Tuwan Guru, niya'
dakayo' aa tanda' kami nabbut ōn nu pamaluwas na sayitan min diyōm
baran aa. Bayi iya lāng kami sabab 'nsa' sehean tabi.”
39 Suga' halling si Isa, uk na, “Daa iya langun bi sabab bang aa
makahinang hinang kawasahan ma sabab aku iya panabbutan na, 'nsa'
du iya magtuwi makapahallingan aku laat.

40 Sabab na sayi-sayi 'nsa' nagga' kitabi mōgbōg du ma kitabi.
41 Baan ta kaam tōōd, sayi-sayi muwanan kaam minsan laa dasawan
bohe' sadja ma sabab suku' kaam si Almasi, tantu aa ian tiyungbasan
kahapan."

Pasal sasat mo ni magdusa
(Matiyu 18.6-9; Lukas 17.1-2)

42 Uk si Isa le', "Bang niya' ganta' mo maghinang dusa dakayo' aa deyo'
sali' hantang onde' itu, aa taga pangandōl tudju ni aku, hap le' bang aa
mamo ian piggantungan batu bohat ma kallong na bo' iyampa hiyug ni
sallang, bang peen 'nsa' kalanduan hinang na salaihi'.
43 Bang tangan bi ganta' mo kaam ni magdusa subay hopoan bi. Gam na
peen tattōpin bi bo' 'nsa' kalanduan dusa bi. Hap le' kaam pasōd ni diyōm
sulga' ma pukul dambiya' tangan bi, bang peen kaam 'nsa' liyarukan ni
diyōm api nalka' iya 'nsa' kapaddahan ma jukup tangan bi karuwambiya'.
[
44 Iya kabinsanaan aa ma diyōm nalka' hi' 'nsa' niya' haran na, iya paddi'
na 'nsa' niya' tōbtōban na.]
45 Bang nayi' bi isab ganta' mo kaam ni magdusa subay hopoan bi. Gam
na peen tattōpin bi. Hap le' kaam pasōd ni diyōm sulga' ma pukul dambiya'
nayi' bi, bang peen kaam 'nsa' liyarukan ni diyōm api nalka' ma jukup nayi'
bi karuwambiya'. [
46 Iya kabinsanaan aa ma diyōm nalka' hi' 'nsa' niya' haran na, iya paddi'
na 'nsa' niya' tōbtōban na.]
47 Bang mata bi isab mo kaam ni magdusa subay lugitin bi. Gam
na peen lugitin bi bo' 'nsa' kalanduan dusa bi. Hap le' kaam pasōd ni
diyōm pagparinta Tuhan ma buta dambiya' mata bi, bang peen kaam 'nsa'
liyarukan ni diyōm api nalka' ma jukup mata bi karuwambiya'.
48 Iya kabinsanaan aa ma diyōm nalka' hi' 'nsa' niya' haran na, iya paddi'
na 'nsa' niya' tōbtōban na."
49 Magparalilan le' si Isa. "Aa kamemon," uk na, "palabay du min diyōm
api, hati na min diyōm katiksaan, supaya pasong iman na.
50 "Hap asal asin itu suga' 'nsa' niya' pamabayik nanam na bang magtinu'
na. Hangkan kaam isab," uk na, "subay niya' asin ma kaam, hati na subay
kaam pahatul-hatul bo' 'nsa' lungay kapagbagay bi."

10

Pandu' si Isa pasal pagtiman
(Matiyu 19.1-12; Lukas 16.18)

1 Manjari pakallo' si Isa min lahat hi' bo' pahi' ni lahat Yahudiya maka
ni jadjahan lahat ma liyu sapa' Jordan. Heka isab manga aa magtipunan
tudju ni iya, bo' panduan na sigam sali' asal kabiyaksahan na.
2 Na, niya' pay'an ni iya manga aa Parisi bahasa nulayan iya bo' supaya
iya tasaggaw ma bissala na. Hangkan uk sigam ma iya, "Bang ma sara'
kitabi, makajari baha' bang lalla nimanan handa na?"
3 Nambung si Isa, uk na, "Ayi bayi panohoan kaam ma sara' si Musa?"
4 Uk sambung sigam, "Bang ma sara' si Musa, makajari lalla nimanan
handa na bang peen niya' sulat na pagpasahan."
5 Uk si Isa, "Iya hangkan kaam siyulatan sara' salaiyu uk si Musa sabab
alōd kaam piyanduan.

6 Suga' ma awwal tagna' pamapanjari Tuhan ma manusiya' bayi sigam
pipanjari uk na lalla maka danda, sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk
na hi',
7 'Hangkan na lalla pakallo' min maas na lalla-danda, bo' parakayo' ni
handa na.
8 Manjari in bayi duwa baran, dabaran na. 'Nsa' na sigam duwa baran',"
uk si Isa, "suga' dabaran na sigam duwangan.
9 Hangkan ko' subay 'nsa' pipagbutas uk manusiya' bang bayi pipag-
dakayo' uk Tuhan."
10 Makamarīyom luma' peen di si Isa pabing, tīyaw iya uk manga mulid
na pasal pagtiman itu.
11 Uk na ni sigam, "Sayi-sayi nimanan handa na bo' maghanda iya saddi,
taga dusa iya magjina min handa na poon.
12 Damikkiyan na bang danda iya nimanan halla na bo' maghalla saddi,
taga dusa isab iya magjina."

Kalasa si Isa ma kaondean
(Matiyu 19.13-15; Lukas 18.15-17)

13 Na, niya' manga aa mo anak sigam ni si Isa bo' supaya pibōtangan
tangan na ma sigam. Suga' aa mamo ian bayi pihallingan uk manga mulid
si Isa.
14 Pag'nda' itu uk si Isa ngandugal iya ma manga mulid na hi' bo' uk
na, "Parulun bi paitu ni aku manga kaondean iyu. Daa lāngun bi. Sabab
sayi-sayi makasali' kawul-piil na ni sali' kaondean iyu, taga palsukuan du
ma diyōman pagparinta Tuhan.
15 Bannal iya pama' ku ma kaam, bang aa 'nsa' nulut ma pagparinta
Tuhan sali' onde'-onde' [iya nulut ma panohoan maas na], aa ian 'nsa'
pasōd ni pagparintahan Tuhan."
16 Jari kikkōpan uk na manga onde'-onde' ian. Pibōtang uk na tangan
na ma sigam bo' iyampa sigam amuan na kahapan.

Pasal aa taga alta'
(Matiyu 19.16-30; Lukas 18.18-30)

17 Manjari itu, song peen si Isa palanjal ni palangnganan na pabing, niya'
dakayo' lalla paragan tudju ni iya. Pasujud aa itu ma dahuhan si Isa maka
uk na tiyaw, uk na, "Tuwan Guru, kau hi' asal hap. Ayi subay hinang ku
bo' supaya aku kaniyaan kallum iya taptap ni kasaumulan?"
18 Uk si Isa ni iya, "Angay uk nu in aku itu hap? 'Nsa' niya' hap, duwal
Tuhan dakayo'-kayo'.
19 Katauhan nu asal bayi panohoan Tuhan: Daa kau mono'. Daa kau
magjina. Daa kau nangkaw, Daa kau naksi' puting. Daa kau ngullian
pagkahi nu bahasa takallo' nu alta' na. Pag-addatin ina'-mma' nu."
20 Uk lalla ni iya, "Tuwan Guru, bayi na kabōgbōgan ku ian hi' kamemon
sataggōl min kaonde' ku."
21 Pag'nda' si Isa ma aa itu takkahan iya lasa ma iya bo' uk na, "Niya'
le' dakayo' 'nsa' tahinang nu. Pahi' kau, paballihin alta' nu kamemon bo'
pamuwanun ballihan na ma manga aa miskin. Manjari niya' du karaya
nu may'an ma diyōm sulga'. Puwas hi' paitu kau me' ma aku."
22 Pagtake aa itu ma bissala si Isa laat magtuwi aymuka na. Pakallo' iya
minnihi' maka uk na susa sabab landu' tōōd heka alta' na.
23 Nganda' si Isa tudju ni manga mulid na bo' uk na ma sigam, "Manga
aa dayahan kahunitan du peen pisōd ni diyōman pagparinta Tuhan!"

24 Inu-inu manga mulid na ma bissala na hi' suga' siyugpatan le' uk
na. “Manga bagay,” uk na, “hunit kalandu' pisōd ni diyōman pagparinta
Tuhan!
25 Kaluhayan le' unta' palabay min buwi' jawum min aa dayahan pasōd
ni diyōm pagparintahan Tuhan.”

26 Inu-inu tōōd manga mulid na ma bissala si Isa salaihi', bo' uk sigam ni
iya, “Oy! Bang salaihi', sayi baha' makasampay ni kasalamatan ma diyōm
sulga'?”

27 Piyandang uk si Isa manga mulid na hi', maka uk na halling. Uk na,
“Bang manusiya' 'nsa' tōōd makarapat suga' tarapat du uk Tuhan sabab
'nsa' niya' hunit ma iya.”

28 Sakali halling si Petros, uk na, “'Ndaun ba kami itu. Bayi na 'mbanan
kami ayi-ayi kamemon bo' me' ma kau.”

29 “Aho',” uk si Isa ma sigam, “maka baan ta kaam tōōd: sasuku bayi
ngambanan luma' na, atawa danakan na, atawa ina'-mma' na, atawa anak
na, atawa tana' na, tiyungbasan du iya. Bang hi' bayi 'mbanan na ma
sabab katuyu' na ma aku maka ma sabab lapal hap,
30 tiyungbasan du iya paheka uk Tuhan ma dunya itu hi'. Tiyungbasan
iya luma', danakan na, ina' na, anak na, maka tana' na, lipat manglipat
min bayi 'mbanan na. Suga' pitakkahan iya kalaatan isab ma sabab
pame' na ma aku. Bo' ma dunya ahirat pisukuan du iya kallum taptap
ni kasaumulan.
31 Suga' heka aa makarahu buttihi' piramuwi du ma waktu siyong. Heka
isab taramuwi ma buttihi' pirahu du ma waktu siyong.”

Kamintallu na na uk si Isa missala pasal kamatay na (Matiyu 20.17-19; Lukas 18.31-34)

32 Na, ma labayan peen di si Isa patukad tudju ni daira Awrusalam.
Si Isa iya hi' parahu min manga mulid na bo' inu-inu tōōd sigam diyōm
atay sigam. Tiyāw isab manga aa kasehean iya paturul min damuwihan.
Manjari biyo uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa pasaddi pabayik min aa
kasehean ian bo' iyampa sigam pahati na pasal ayi song patakka ni iya.
33 “Pake kaam,” uk na. “Tiya' kitabi patukad ni Awrusalam. May'an
peen kitabi, in aku, Anak Manusiya', siyongan du ni pangantanan manga
kaimaman langkaw maka manga guru ma sara' agama. Pitakkahan aku uk
sigam hukuman ni kamatay. Puwas hi' siyongan du aku ni pangantanan
manga aa 'nsa' Yahudi,
34 bo' pig-udju'-udju' aku uk bangsa ian sampay pigluraan. Piglapdōsan
du aku bo' iyampa liyansang piyatay. Suga' puwas peen tallum bahangi
min kamatay ku 'llum du aku pabing.”

Iya iyamu' uk si Ya'kub maka si Yahiya (Matiyu 20.20-28)

35 Sakali pay'an ni si Isa si Ya'kub maka si Yahiya iya anak si Sibidi
karuwangan. “Tuwan Guru,” uk sigam, “niya' iyamu' uk kami subay
hinang nu ma kami.”

36 Uk si Isa, “Ayi amu' bi?”

37 Nambung sigam, uk na, “Bang taabut waktu kapaningko' nu
magpalangngan parinta nu bangsahan, iya kabayaan kami subay kami
patingko' nu ma bihing nu, dakayo' ma sakap ni katau, dakayo' ma sakap
ni kayi.”

38 Uk si Isa, “'Nsa' katauhan bi bang ayi amu' bi iyu. Makasandal kaam
baha' pinanaman kasukkalan sali' pamasukkal ma aku ma sosongun iyu?
Atawa makasandal kaam pilabay min kabinsanaan iya song labayan ku?”
39 “Aho', makasandal du kami,” uk duwangan hi'.
Uk si Isa, “Asal makananam du kaam kasukkalan sali' song patakka ni
aku. Makalabay du kaam min kabinsanaan iya song labayan ku.
40 Suga' 'nsa' niya' kapatut ku mene' bang sayi pitingko' ma bihing
ku, sakap ni katau atawa sakap ni kayi. Suku' ko' ian manga aa iya
tiyagamahan paningkoan ian hi' uk Tuhan.”
41 Take peen uk manga sangpu' mulid si Isa pasal bayi iyamu' uk si Ya'kub
maka si Yahiya, magtuwi duwangan itu kapaddian atay sigam.
42 Hangkan sigam kamemon siyoho' uk si Isa patipun ni tōngōd na.
Uk na, “Katauhan bi iya addat manga aa ma dunya itu. Iya bista taga
kapatut ngantanan pagparinta ma bangsa kasehean ian magkawasa tōōd
asal ma manga aa ma deyoan sigam. Iya du manga puntuk nakura' sigam,
magbaya' asal ma sigam.
43 Suga' kaam iyu 'nsa' subay magsalaihi'. Sayi-sayi kaam baya'
palangkaw ma diyōman bi, subay iya magsosohoan ni kasehean.
44 Sayi-sayi kaam baya' pilangkaw subay iya magpaata ni kamemon
nabangan sigam.
45 Subay iya ningōd ni aku iya Anak Manusiya' itu,” uk si Isa. “Iya paitu
ku ni dunya 'nsa' aku subay pighinangan uk manga manusiya', suga' sigam
iya subay tabang ku. Paitu isab aku bo' paglilla' ku kallum ku pangalakkat
ku manga aa heka min paldusahan sigam.”

Aa buta kaulian uk si Isa
(Matiyu 20.29-34; Lukas 18.35-43)

46 Na, takka na di si Isa ni daira Ariha. Jari itu, pakallo' peen iya maka
manga mulid na minnihi', maka heka isab aa parōngan ma iya. Niya' aa
buta ningko' ma bihing daddōk palabayan sigam. Si Bartimiyus iya, anak
si Timiyu. Hinang na ngamu'-ngamu' sin.
47 Makatau peen iya in si Isa min Nasaret ian palabay, magtuwi iya
ngalingan pakōsōg. “O Isa,” uk na, “tubu' Sultan Daud, maase' kau ba
ma aku!”
48 Pihallingan iya uk aa maheka ian, daa siyoho' maghebok. Suga'
pikōsōg gam peen pangalingan na. “O Isa, tubu' Sultan Daud,” uk na,
“maase' na kau ba!”
49 Parōhōng si Isa bo' halling ni manga sehe' na. “Linganin bi iya paitu,”
uk na.
Jari linganan na. “Paisōg kau,” uk manga aa hi'. “Nangge kau sabab ian
si Isa ngalinganan kau.”
50 Magtuwi patulahad buta itu min bayi paningkoan na maka libbahan
uk na manta na bayi pagkammōs na bo' patōngōd ni si Isa.
51 Uk si Isa ma iya, “Ayi kabayaan nu hinang ku ma kau?”
“Tuwan Guru,” uk na, “baya' aku makanda' pabing.”
52 Uk si Isa ma iya, “Mowe' na kau. Kaulian na mata nu ma sabab
pangandōl nu ma aku.” Saruun-duun du iya makanda' pabing bo' me'
iya paturul ma si Isa ma palangnganan na.

11

Kapagpamehe ma si Isa waktu kasōd na ni Awrusalam
(Matiyu 21.1-11; Lukas 19.28-40; Yahiya 12.12-19)

1 Jari itu, sikōt-sikōt peen di si Isa ni daira Awrusalam bo' ma tōngōd
kalumaan Betpage maka Betani, taabut uk sigam Bud Kayu Jaitun hi'.
Mahi' peen, siyoho' uk si Isa duwangan mulid na parahu min sigam.
2 “Pahi' na kaam,” uk na, “ni kalumaan ma dahuhan bi iyu. Pagtakka bi
pay'an makatawwa' du kaam dakayo' anak kura' bayi ingkōtan, kura' 'nsa'
bayi tapanguraan aa. Hubarin bi bo' bohun bi paitu.
3 Bang niya' ganta' niyaw kaam bang angay kallo' bi, bain bi salaitu. Uk
bi, ‘Tuud pagguna uk nakura'. 'Nsa' du taggōl tiyuran du uk na.’ ”
4 Na, pahi' duwangan mulid hi' bo' tatawwa' uk sigam anak kura' ma
daddōk, ingkōtan ni bihing lawang luma' may'an. Sabu peen sigam
ngahubad,
5 tīyaw sigam uk manga aa bayi magtanggehan asal ma tōngōd ian hi'.
Uk na hi', “Angay hubaran bi iyu?”
6 Nambung duwangan mulid ian sali' bayi panohoan si Isa ma sigam bo'
diyulan sigam uk manga aa ian palanjal.
7 Biyo kura' uk sigam ni si Isa bo' hiyanigan bukut na maka manga badju'
sigam bo' iyampa kiyuraan uk si Isa.
8 Sakali itu heka aa mallat sammek sigam ma daddōk palabayan na.
Kasehean isab bayi nagpe' manga engas-engas dawunan ma diyōm huma
bo' siyabulakan uk sigam ma daddōk hi'.
9 Manjari baanan manga aa iya mangngan ian min dahuhan si Isa,
sampay sigam paturul min damuwihan na, ngalingan sama-sama. Uk na
hi', “Pudji tabi iya! Bang peen biyarakatan iya kawakilan uk Tuhan paitu!
10 Bang peen biyarakatan pagparinta na iya song pibōtang itu, pagpar-
inta si Daud pangkat kitabi. Pudji ni Tuhan Mahatinggi!”
11 Manjari pagtakka si Isa ni diyōm daira Awrusalam bo' iyampa pasōd
ni diyōm langgal pagkulbanan bo' liling na manga ayi-ayi kamemon ma
diyōm na ian. Suga', pagka song sangōm na, paluwas iya minnihi' pabing
maka manga mulid na sangpu' ka duwa ni kalumaan Betani.

Kayu igira siyuknaan uk si Isa
(Matiyu 21.18-19)

12 Pag'llaw sawung, makalintas peen sigam min Betani hi', giyōtas na si
Isa.
13 Jari niya' tanda' na min katahan dakayo' kayu igira labuk dawun na,
hangkan iya pay'an nganda' bang taga buwa'. Suga' pagpay'an na, hangkan
du dawun iya tanda' may'an sabab 'nsa' le' musim na magbuwa'.
14 Siyuknaan uk si Isa kayu ian, uk na, “Puwas minnitu 'nsa' du niya'
mangan buwa' min kayu itu sampay ni kasaumulan.”
Na, kine sukna' itu uk manga mulid na.

Pasōd si Isa ni diyōm langgal pagkulbanan
(Matiyu 21.12-17; Lukas 19.45-48; Yahiya 2.13-22)

15 Na, takka peen sigam ni Awrusalam, pasōd si Isa ni diyōm langgal
pagkulbanan bo' iyampa nagna' magpaluwas manga aa magdagang-
dagang maka maglitu may'an. Biyaliskat uk na lamisahan manga aa
magsambian sin bangsa liyu ni sin Yahudi. Iya du paningkoan manga
aa magdagang assang pagkulban, biyaliskat isab uk na.
16 'Nsa' niya' pasaran na ngahakut ayi-ayi labay min diyōm langgal hi'.
17 Jari magpandu' si Isa ma manga aa ian, uk na, “Tasulat asal ma diyōm
kitab iya bayi pagpalatun Tuhan, iya uk na hi', ‘Luma' ku itu iyōnan du
luma' pagsambahayangan manga aa kabangsa-bangsahan.’ Suga' hinang
bi na sali' luma' panapukan mundu!”

18 Kahakahan manga imam langkaw maka manga guru ma sara' agama
pasal hinang si Isa itu, iya poon sigam nagna' maggara' bang salaingga
uk sigam mapatay ma iya. Tiyāw asal sigam ma iya sabab kainu-inuhan
pandu' na uk mahadjana' kamemon.
19 Pagsong kohap peen, magkalloan di si Isa min Awrusalam hi'.

Pandu' min kayu igira
(Matiyu 21.20-22)

20 Subu-subu peen, ma salta' peen di si Isa palabay minnihi', tanda' uk
sigam kayu igira bayi siyuknaan hi'. Lanōs na min gamut na sampay ni
diyataan na.
21 Taintōm uk si Petros bayi halling si Isa bo' uk na, "'Ndaun ba, Tuwan!
Lanōs na kayu igira bayi siyuknaan uk nu hi'!"
22 Nambung si Isa ma sigam, uk na, "Mangandōl kaam ma Tuhan.
23 Baan ta kaam tōōd, bang sawupama soho' bi bud itu pakallo' min
tōngōd na bo' pabōtang ni diyōm sallang, tahinang du ma kaam bang
peen 'nsa' niya' hawal-hawal ma diyōm atay bi, bang peen kaam ngahalap
sadja in bayi amu' bi kajari du.
24 Hangkan uk ku ma kaam, bang niya' ayi-ayi amu' bi ni Tuhan, tantu
kaam makakallo' bang peen kaam ngahalap in kaam makasambut na.
25 Maka bang kaam nangge nambahayang bo' niya' laat-laat ma diyōm
atay bi tudju ni aa, ampunun bi aa ian bo' kaam iyampun isab uk Tuhan
manga kalaatan bayi tahinang bi. [
26 Iya bayik na, bang 'nsa' ampun bi aa bayi makabuwan kaam dusa, iya
du kaam 'nsa' iyampun uk 'Mma' bi Tuhan ma diyōm sulga'.]"

Tīyaw si Isa bang minningga kapatut na
(Matiyu 21.23-27; Lukas 20.1-8)

27 Takka sigam pabing ni Awrusalam. Manjari itu, pasalta' peen si
Isa maglangngan ma diyōm langgal pagkulbanan, pahi' ni iya manga
kaimaman langkaw maka manga guru ma sara' agama maka manga
kamaasan Yahudi.
28 Uk sigam ni iya, "Ayi kapatut nu maghinang salaiyu? Sayi bayi
muwanan kau kapatutan?"
29 Uk si Isa, "Niya' dakayo' paniyawan ku ma kaam dahu. Jari bang itu
sambungan bi baan ta du kaam bang ayi kapatut ku maghinang salaitu.
30 Iya bayi kapatut si Yahiya magpandi manga aa, kapatut min Tuhan
baha' atawa min manusiya' sadja? Sambungin bi iyu hi'."
31 Sakali sigam mag-isun-isun, uk sigam, "Bang sawupama uk ta in
kapatut si Yahiya ian bayi min Tuhan, tīyaw du kitabi uk na itu bang
angay kitabi 'nsa' bayi magkahagad ma si Yahiya.
32 Suga' bang uk ta in kapatut si Yahiya ian min manusiya' sadja, allā,
piligdu." Tiyāw asal sigam ma manga aa mahadjana' sabab magkahagad
manga aa kamemon in si Yahiya nabi du tōōd min Tuhan.
33 Hangkan salaitu iya panambung manga nakura' ian ma tiyaw si Isa,
uk na hi', "'Nsa' katauhan kami bang minningga kapatut na."
"Na," uk si Isa, "iya du aku 'nsa' ma' ma kaam bang minningga kapatut
ku maghinang manga hinang ku itu."

12

Paralilan pasal manga aa magtunggu' ma kabbun anggul
(Matiyu 21.33-46; Lukas 20.9-19)

1 Manjari nagna' si Isa halling kissa paralilan ma manga aa. “Niya',”
uk na, “dakayo' aa taga tana' bayi nanōm bahan anggul ma kabbun na.
Bayi libut uk na maka ad, bayi kiyali lowang paggipitan buwa' anggul
panawuran bohe' na. Hinang isab uk na dakayo' bawung-bawung langkaw
pamantawan. Puwas hi' bayi patungguan na kabbun ian ma manga aa
magtutunggu' bo' iyampa iya pakallo' tudju ni lahat saddi.
2 Taabut peen musim pagpusu' buwa' anggul hi', siyoho' uk aa dapu
kabbun ian dakayo' sosohoan na pahi' ni manga aa magtutunggu' ngallo'
bahagi' na.
3 Suga' pagtakka sosohoan itu pahi' siyaggaw iya uk aa magtutunggu'.
Liyapdōsan iya uk sigam bo' iyampa pipowe' ma 'nsa' niya' tabo na.
4 Puwas hi' noho' na isab aa dapu ian dakayo' sosohoan na saddi pahi'
ni sigam. Jari sosohoan na dakayo' itu kiyakal ma kok na uk manga
magtutunggu'. Hiyalipulu isab iya.
5 Puwas hi' noho' na isab aa dapu ian dakayo' sosohoan na saddi pahi'
bo' iya itu bayi piyatay uk sigam. Heka le' isab sosohoan na bayi pigsalaihi'
uk manga aa magtutunggu' ian. Kasehean bayi liyapdōsan uk sigam,
kasehean bayi piyatay.
6 Hangkan du iya sadja takapin, iya anak aa dapu kabbun, iya anak na
lalla kalasahan na. Jari itu, ma damuwi katapusan, bayi soho' na pahi'
anak na lahasiya' itu. Uk na ma diyōm pikilan na, ‘Tantu pig-addatan
anak ku itu uk manga tunggu' hi'.’
7 Suga' pag'nda' manga tunggu' ma anak dapu kabbun itu, magtuwi
sigam mag-isun. Uk sigam, ‘Iya na ko' iyu anak aa dapu. Sung kitabi,
mapatay iya bo' takallo' tabi tana' na.’
8 Manjari siyaggaw iya uk sigam. Biyono' iya bo' timanan patay na
paluwas min ad hi'.
9 “Na,” uk si Isa, “ayi baha' hinang aa dapu kabbun? Tantu du iya pay'an
mapatay manga aa magtutunggu' hi' bo' patungguan na tana' na ma aa
saddi.”
10 Tiyaw iya ni manga aa ian, “'Nsa' bayi tabassa bi baha' diyōm kitab,
iya uk na hi',
‘Iya batu bayi tasulak uk manga aa maghihinang luma', iya kibā' 'nsa' niya'
guna na,
Iya na ian batu mehe tōōd kalagihan na.
11 Hinang Tuhan ko' ian, hap makalandu' ma panganda' kami.’ ”
12 Tasayu uk manga nakura' Yahudi ian in sigam du piandigan uk si Isa,
hangkan iya arak siyaggaw uk sigam. Suga' 'nsa' kalanduan sabab tiyāw
sigam ma manga Yahudi mahadjana' hi', iya poon iya pisaran uk sigam bo'
sigam pakallo' minnihi'.

Pasal pagbayad buwis sultan
(Matiyu 22.15-22; Lukas 20.20-26)

13 Na, niya' pipahi' ni si Isa manga Parisi maka manga be'-bean si Herod.
Siyoho' sigam tiyaw iya pahap bo' supaya iya tasaggaw ma panambung na.
14 Jari itu pahi' sigam ni si Isa bo' uk sigam, “Tuwan Guru, katauhan
kami in kau pote' asal atay nu. 'Nsa' du kau tiyāw siyaway uk sayi-sayi
sabab sali' du bohan nu ma aa kamemon. Bannal sadja pamandu' nu
pasal kawul maka piil iya kibayaan uk Tuhan. Na, bang ma kau, bang kita
ganta' mayad sukay ni parinta Roma iya deyo' min Sultan Mahatinggi hi',
langgal ta baha' sara' agama tabi? Wajib kita mayad atawa 'nsa'?”

15 Suga' kitauhan asal uk si Isa pangakkal sigam, hangkan uk na ni sigam.
“Angay kaam baya' naggaw aku ma bissala ku? Songin aku pisita. Pandain
aku.”
16 Biyohan iya dakayo' pisita bo' tiyaw na sigam, uk na, “Patta' sayi maka
ōn sayi ma sin itu?”
“Patta' Sultan Mahatinggi maka sulat na,” uk sambung sigam.
17 “Na!” uk si Isa, “pagka suku' sultan ko' itu pamayarun bi ni iya.
Damikkiyan na bang niya' ayi-ayi suku' Tuhan, ungsurin bi isab ni Tuhan.”
Inu-inu magtuwi manga aa ian ma si Isa.

Paniyaw pasal kallum pabayik ma manga aa magpatayan (Matiyu 22.23-33; Lukas 20.27-40)

18 Puwas hi' niya' pay'an ni si Isa manga aa Saddusi, daginis agama
Yahudi iya uk na 'nsa' niya' 'llum pabing ma 'llaw damuwi. Tiyaw sigam
ma si Isa.
19 “Tuwan Guru,” uk sigam, “niya' sara' bayi pangamban kitabi uk si
Musa pasal aa matay ma 'nsa' taga tubu'. In balu na subay killo' handa uk
siyay na bo' supaya niya' anak bista tubu' min aa bayi matay hi'.
20 Na,” uk sigam, “niya' bayi pitu' lalla magdanakan. Maghanda siyaka
hi' suga' matay iya ma 'nsa' taga anak.
21 Jari balu hi', killo' handa uk siyay pasunu' bo' matay isab iya ma 'nsa'
taga anak. Damikkiyan na isab siyay katallu na.
22 Papuut ta na, in pitu' magdanakan bayi makahanda ni dakayo' du
danda hi' bo' matay sigam kamemon ma 'nsa' taga anak. Ma katapusan na
matay isab danda.
23 Na, Tuwan,” uk sigam, “bang taabut 'llaw pagpakallum pabayik
manga aa magpatayan, handa sayi baha' danda hi'? Sabab bayi iya takallo'
handa uk sigam kapitu' magdanakan.”
24 Nambung si Isa ma sigam, uk na, “Iya hangkan kaam sā' sabab 'nsa'
katauhan bi bang ayi ma diyōm kitab, maka 'nsa' katauhan bi kōsōg
kawasa Tuhan.
25 Sabab bang manusiya' itu pikallum min kamatay makasali' du sigam
ni bangsa malaikat ma diyōm sulga' sabab 'nsa' na sigam maghanda-
maghalla.
26 Na, iya pasal isab manga aa pikallum pabing min kamatay, kila ku
'nsa' tabassa bi ma diyōm kitab si Musa, iya pasal poon puhung nuleyab.
Halling Tuhan ma iya, ‘Aku iya Tuhan di si Ibrahim, si Isahak maka si
Ya'kub.’
27 Tuhan itu,” uk si Isa, “pagtuhanan asal uk manga aa 'llum, 'nsa' uk aa
magpatayan. Mehe pahap kasaan bi!” (Hati na masi 'llum di si Ibrahim
ian ma diyōm ahirat minsan taggōl na kamatay ginhawa-baran sigam.)

Panohoan umbul dakayo' (Matiyu 22.34-40; Lukas 10.25-28)

28 Na, niya' may'an dakayo' guru ma sara' agama, bo' take na pagbissala
si Isa maka manga Saddusi hi'. Tapikil na peen hap panambung si Isa
ma sigam, pasikōt iya ni si Isa tiyaw, uk na, “Ingga iya panohoan Tuhan
halgaan min kamemon?”
29 Uk si Isa, “Iya na itu dakayo', iya uk na hi', ‘Pake kaam bangsa Israil!
Dakayo' du Panghu' tabi, iya na Tuhan tabi Alla.
30 Wajib kaam lasa tōōd ma Panghu' bi Tuhan. Iya lasa bi ma iya subay
min diyōm atay bi, min panahuhan bi, min diyōm ginhawa-baran bi, maka
min kōsōg bi.’

31 Iya na itu panohoan karuwa na, iya uk na hi', ‘Wajib isab kaam
lasahan pagkahi bi manusiya' sali' uk bi lasahan baran bi.’ 'Nsa' niya'
panohoan makaliyu min duwa panohoan iyu hi'.”
32 “Tawwa', Tuwan Guru,” uk guru ian ni si Isa. “Bannal iya uk nu iyu.
In Tuhan tabi dakayo' du. 'Nsa' niya' saddi min iya.
33 Maka manusiya' itu wajib lasa ma Tuhan min diyōm atay na maka
min diyōm ginhawa-baran na maka min kōsōg na. Wajib isab iya
lasahan pagkahi na manusiya' sali' uk na lasahan baran na. Halgaan
panohoan karuwa itu, wajib biyōgbōgan labi le' min hinang pangungsud
sasumbayan atawa lalabōtan kaginis-ginisan ni Tuhan.”
34 Jari tasayu uk si Isa lōm tau aa ian nambung salaihi', hangkan uk na
ma iya, “Kau iyu sikōt na ni diyōman pagparinta Tuhan.” Puwas hi' 'nsa'
niya' makatawakkal tiyaw ayi-ayi ma si Isa.

Paniyawan pasal si Almasi
(Matiyu 22.41-46; Lukas 20.41-44)

35 Manjari itu, pasalta' peen si Isa mandu' ma diyōm langgal pagkul-
banan, niya' tiyaw na, uk na, “Angay manga guru ma sara' agama
magpandu' pasal si Almasi in iya tubu' si Sultan Daud?
36 Sabab si Daud baran na bayi magpalatun, waktu kapagbaya' Nyawa
Sutsi ma iya. Salaitu bayi pagpalatun na hi':
‘Bayi ngabtang Tuhan ni Panghu' ku, uk na,
Dayi' kau; ningko' kau ma bihing ku sakap ni katau,
Bo' bo ku palbantahan nu tatawu' ma deyo' pat-nayi' nu.’
37 Na,” uk si Isa, “pagka si Almasi iyōnan Panghu' uk si Daud, tantu iya
'nsa' panubu' si Daud sadja.”

Pamandu' si Isa pasal manga guru ma sara' agama
(Matiyu 23.1-36; Lukas 20.45-47)

Manjari landu' heka aa kiyōgan pake ma si Isa.
38 Uk na ma diyōm pandu' na, “Halliin bi manga guru ma sara' agama,
iya tagihan maglunsul magpamakay juba taha'. Tagihan isab sigam
hiyulmat bang ma mayiran.
39 Bang ma diyōm langgal baya' sigam pitingko' ma tingkoan bangsahan.
Iya du bang sigam ma pagjamuhan, subay paningkoan iya tiyawuan aa
langkaw.
40 Nganyaya uk sigam manga luma' balu danda, maka pitaha' uk sigam
sambahayang sigam paglaku-laku sigam in sigam bal-iman. Hangkan du
pikalap kabinsanaan ma sigam ma ahirat.”

Pasal sin pangungsud uk balu danda
(Lukas 21.1-4)

41 Na, ningko' peen si Isa ma diyōm langgal, ma tōngōd tuung
pangahugan sin pagjakat, nganda'-nganda' iya ma manga aa ngahug sin
pagjakat sigam. Heka aa dayahan hi' ngahug pilak heka.
42 Manjari niya' pay'an dakayo' danda balu, miskin tōōd, ngahug duwa
pisita tumbaga halga' na dakayo' sin.
43 Sakali siyoho' uk si Isa manga mulid na patipun ni iya bo' uk na ma
sigam, “Bannal iya pama' ku kaam itu, iya duwa pisita sin tahug uk danda
miskin itu halgaan le' min pilak kamemon bayi tahug uk kasehean.
44 Sabab kasehean ian bayi pamuwan sigam min alta' sigam maglabi-
labi. Suga' danda itu, minsan iya miskin, bayi muwan sin na kamemon
iya arak pamalli na balanja' na.”

13

Pagpalatun si Isa pasal kalubu langgal pagkulbanan
(Matiyu 24.1-2; Lukas 21.5-6)

1 Manjari itu, pasalta' peen si Isa paluwas min langgal pagkulbanan, niya'
dakayo' mulid na halling ni iya, "'Ndaun ba, Tuwan!" uk na. "Lingkat
pahap langgal itu maka manga batu bayi pangahinang iya!"
2 Nambung si Isa, uk na, "Tanda' nu kamehe langgal itu kamemon, a?
Suga' baan ta kau, ma sosongun in langgal itu lubu du. 'Nsa' du niya' batu
na ngapin magbangkat, kiyanat du kamemon."

Manga kasigpitan maka kabinsanaan
(Matiyu 24.3-14; Lukas 21.7-19)

3 Puwas hi', ningko' peen si Isa ma Bud Kayu Jaitun, ma tampalan langgal
pagkulbanan hi', pay'an ni iya si Petros, si Ya'kub, si Yahiya maka si
Andariyas, bo' sigam-sigam sadja na.
4 Uk sigam ni si Isa, "Pahatihun kono' kami bang umay paniya' iya bayi
uk nu sini', maka bang paltandaan ayi piluwas bo' kitauhan in pakaradjaan
ian kamemon song pitakka na?"
5 Nambung si Isa, uk na, "Kamaya'-maya' kaam bo' kaam 'nsa' kaakkalan.
6 Sabab ma sosongun heka paitu nabbut ōn ku, maglaku-laku in sigam
si Almasi na bo' heka tabo-bo iyakkalan uk sigam.
7 Bang niya' take bi hunub-hunub pagbono' ma kasikōtan atawa habal
pasal pagbono' ma lahat saddi, daa kaam gawa. Tantu paniya' pagbono'
suga' 'nsa' le' ian hi' 'llaw kiyamat.
8 Magbono' du bangsa dakayo' maka dakayo', parinta dakayo' isab maka
parinta dakayo'. Paniya' du isab linug ma sabarang lahat, maka paniya'
isab gōtōm. Suga' in bala' itu kamemon, tagnaan na sadja, sali' dalil danda
battōng bang iyampa tananam na paddi' song nganak.
9 "Suga' kaam iyu," uk si Isa, "subay painsap tōōd sabab siyaggaw
du kaam bo' kaam pitakkahan ni paghukuman. Piglapdōsan du kaam
ma diyōm manga langgal Yahudi. Biyo du kaam patampal ni manga
gubnul maka ni manga sultan ma sabab aku iya pamean bi, supaya kaam
makapatanyag lapal hap ni sigam.
10 Lapal hap itu subay pignasihat dahu ni sabarang bangsa bo' iyampa
taabut 'llaw kiyamat dunya.
11 Bang kaam ganta' siyaggaw bo' pitakkahan ni sara' daa kaam magsusa
dahu bang ayi subay pamissala bi. Ayi-ayi lapal pamuwan ma kaam bang
taabut waktu na, iya na hi' pamissalahun bi. Sabab na 'nsa' baran bi iya
halling ma waktu hi' suga' Nyawa Sutsi.
12 Ma waktu siyong ian niya' du manga aa nukbalan danakan sigam ni aa
bo' piyatay. Niya' du isab manga maas lalla nukbalan anak na bo' piyatay.
Manga anak isab manta du ma maas sigam, noho' isab subay piyatay.
13 Maka kaam manga mulid ku," uk si Isa, "kibansihan du kaam uk aa
kamemon ma sabab aku iya pamean bi. Suga' lappasan du sayi-sayi hōgōt
iman na sampay napusan kabinsanaan ian."

Pasal kabinsanaan landu' bisa
(Matiyu 24.15-28; Lukas 21.20-24)

14 "Ma sosongun niya' du tanda' bi ayi-ayi makasammal pibōtang ma
'nsa' patut pabōtangan na. (Sayi-sayi kaam magbassa itu hi' siyoho'
pahati). Bang ihi' piniya' na, sasuku pabōtang ma tana' Yahudiya subay
lahi pahi' ni kabūd-būran.

15 Bang niya' aa ganta' ma luwasan luma' na subay 'nsa' pabing ma diyōm
luma' na ngallo' ayi-ayi na.
16 Bang niya' aa ma huma na subay 'nsa' pabing ngallo' badju' na
paghaggut.
17 'Ndu', makaase'-ase' manga danda battōng ma masa ian hi' maka
manga danda taga anak duru' le'.
18 Amuin bi ase' ni Tuhan bang peen pakaradjaan ian 'nsa' magsabu
maka musim haggut.
19 Sabab iya kabinsanaan patumbuk ma masa ma sosongun ian,” uk
si Isa, “kalap le' bisa na min kabinsanaan kamemon bayi kalabayan
manusiya' sataggōl min waktu pamapanjari dunya uk Tuhan sampay ni
kabuttihian. Maka 'nsa' isab kabayikan.
20 Lipara kiyulangan du uk Tuhan taggōl kabinsanaan ian. Bang bayi
'nsa', 'nsa' du niya' ngapin 'llum. Kiyulangan du uk Tuhan ma sabab manga
aa na iya asal tapene' na.
21 “Na, bang taabut waktu ian hi' bo' niya' ganta' ma' ni kaam, uk na
hi', ‘'Ndaun bi! Tiya' na Almasi,’ atawa, ‘Ian na iya may'an,’ daa tōōd
kahagarun bi.
22 Sabab na ma waktu ian niya' du paluwas manga aa magnahu'-nahu'
in sigam si Almasi atawa in sigam nabi min Tuhan. Magpanda' sigam
hinang barakatan maka manga paltandaan kainu-inuhan aa bo' supaya
kaakkalan sampay aa suku' Tuhan iya asal tapene' na, bang ganta' tabo
iyakkalan.
23 Suga' painsap kaam,” uk si Isa ni manga mulid na hi'. “Bayi na kaam
pahati ku pasal pakaradjaan iyu kamemon, ma 'nsa' le' taabut waktu na.”

Pasal kapaitu Anak Manusiya'
(Matiyu 24.29-31; Lukas 21.25-28)

24 “Ma 'llaw ma sosongun ian,” uk si Isa, “puwas peen manga
kabinsanaan bayi tasabbut ku hi', ngalindōm du mata 'llaw maka bulan
'nsa' na muwan sawa na.
25 Manga bituun isab magkapakpak na min diyata' langit maka ayi-ayi
bayi pibōtang uk Tuhan ma tōngaan ayan tabo du maglingas.
26 Puwas hi' makanda' du manga manusiya' ma aku, Anak Manusiya' itu,
me' min gabun tudju paitu. Tanda' du uk sigam kōsōg barakat ku maka
sahaya ku.
27 Soho' ku du manga malaikat ku ni 'mpat pidju dunya nipun manga aa
bayi tapene' ku, min bihing langit dambiya' maka dambiya'.”

Kapamintangan min kayu igira
(Matiyu 24.32-35; Lukas 21.29-33)

28 “Pamintangin bi poon kayu igira,” uk si Isa. “Bang tanda' bi kayu igira
itu ngugbus tong engas-engas na sampay ngandawun na tōōd, minnihi'
katauhan bi song musim pangallaw na.
29 Damikkiyan na bang tanda' bi paniya' na bayi pamissala ku ma kaam
hi', minnihi' isab katauhan bi in kabayik ku ni dunya sikōt na.
30 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, ma 'nsa' le' magpatayan manga aa
iya 'llum ma buttihian, paniya' du pakaradjaan kamemon bayi pamissala
ku hi'.
31 Papinda du langit maka dunya suga' kabtangan ku itu 'nsa' tōōd
magkapinda.”

'Nsa' niya' makatauhan waktu kabayik si Isa
(Matiyu 24.36-44)

32 "'Nsa' niya' makatau," uk si Isa, "bang umay 'llaw maka waktu kabayik
ku paitu ni dunya. Minsan bangsa malaikat ma diyōm sulga', 'nsa' kitauhan
uk sigam. Minsan aku, Anak Tuhan, 'nsa' katauhan ku. Duwal 'Mma' ku
Tuhan iya makatau.
33 Painsap kaam! Pajaga kaam, sabab 'nsa' katauhan bi ian hi' bang
umay waktu pamaniya' na.
34 Iya dalil na sali' aa magbamba pakallo' min luma' na mangngan ni
lahat saddi. Pajagahan na ayi-ayi na ma manga sosohoan na. Pabōtangan
na sigam hinang pakaniya-kaniya, bo' amay-amayan na tunggu' lawang,
siyoho' pajaga tōōd.
35 Na," uk si Isa, "iya du kaam subay pajaga sabab 'nsa' katauhan bi bang
umay waktu katakka iya dapu luma', bang song kohap, tōnga' bahangi,
waktu panigauk manuk, atawa waktu pagkallat 'llaw.
36 Kamaya'-maya' kaam tagha' takka iya dapu luma', arakala' taabut
kaam magtuwihan.
37 Hangkan na panohoan ku ma kaam subay sali' uk ku ma aa kamemon,
'Pajaga kaam!' "

14

Kaisunan asal panaggaw ma si Isa
(Matiyu 26.1-5; Lukas 22.1-2; Yahiya 11.45-53)

1 Na, duwangallaw le' bo' hinang Pangintōman maka hinang pagkakan
manga Yahudi tinapay 'nsa' kalamuran pasulig. Manjari manga kaimaman
langkaw maka manga guru ma sara' agama mag-isun bang salaingga uk
sigam naggaw ma si Isa ma 'nsa' niya' makatauhan iya, bo' supaya iya
piyatay.
2 "Daa pasalta' ta ma pagjamu," uk sigam, "bo' 'nsa' hiluhala' manga aa
mahadjana'."

Si Isa tiyumpahan 'nsallan pahamut
(Matiyu 26.6-13; Yahiya 12.1-8)

3 Na, ian si Isa ma Betani, ma diyōm luma' si Simun aa bayi ipul. Ma
pagkakanan peen si Isa niya' pay'an ni iya dakayo' danda mo bingki'-
bingki' hinangan batu pote', lōōnan 'nsallan pahamut. 'Nsallan itu 'nsallan
narda 'nsa' niya' simbug na, landu' halgaan. Jari hiyopo' uk danda kallong
bingki'-bingki' bo' tiyumpahan 'nsallan na hi' ni diyata' kok si Isa.
4 Niya' may'an manga aa ngandugal bo' magbissala-bissala sigam,
"Angay 'nsallan halgaan itu pikaat?
5 Arapun piballihan labi tallu hatus pilak bo' ballihan na ian pamuwan
ni manga aa miskin." Jari siyaway bidda' uk sigam danda bayi numpa hi'.
6 Suga' halling si Isa, uk na, "Pasarin bi na iya. Angay iya sasaw bi? Hap
kalandu' hinang na ma aku itu.
7 Sabab saumul na peen niya' aa miskin ma kaam. Makatabang du kaam
ma sigam bang niya' kabayaan bi umay-umay. Suga' aku itu 'nsa' du taggōl
ma kaam.
8 Danda itu bayi makahinang iya takowe' na, hati na tumpahan na
'nsallan pahamut ni baran ku pangawal 'llaw pagkubul ma aku.
9 Bannal iya halling ku itu ma kaam," uk si Isa, "paingga-paingga lahat
pagnasihatan lapal hap ma kalohahan dunya, kissa du pasal bayi hinang
danda itu pangintōman manga aa ma iya."

Ngisun si Judas nongan si Isa ni manga nakura' Yahudi
(Matiyu 26.14-16; Lukas 22.3-6)

10 Puwas peen ian si Judas Iskariyut, dakayo' mulid si Isa min sangpu'
ka duwa, bayi pahi' ni kaimaman langkaw bahasa mag-isun nongan si Isa
ni sigam.
11 Pagtake sigam bang ayi gawi si Judas itu, magtuwi sigam kiyōgan bo'
nganjanji' sigam namba iya maka sin. Puwas ian meha na iya waktu hap
panong na si Isa ni sigam.

Si Isa maka manga mulid na magjamu ma hinang Pangintōman
(Matiyu 26.17-25; Lukas 22.7-23; Yahiya 13.21-30)

12 Na, taabut tagnaan 'llaw paghinang manga Yahudi ma hinang Tinapay
'Nsa' bayi Kalamuran Pasulig. Iya na ian 'llaw panumbay manga anak bili-
bili iya kiyakan uk sigam pangintōman waktu bayi kapangalappas Tuhan
ma ka'mbo'-mboan sigam ma lahat Misil hi'. Tīyaw si Isa uk manga mulid
na. Uk sigam, “Maingga kabayaan nu panakapan kami pagjamuhan nu
ma hinang Pangintōman?”
13 Jari siyoho' uk si Isa duwangan mulid na, uk na, “Pahi' kaam ni diyōm
daira iyu. Siyampang du kaam uk dakayo' lalla mo kibut lōōnan bohe'.
Turulun bi iya
14 ni luma' iya pasōran na, bo' bain bi aa dapu luma' hi'. Uk bi, ‘Siyoho'
kau tīyaw uk guru hi' bang maingga kono' bilik pagjamuhan na maka
manga mulid na ma hinang Pangintōman?’
15 Jari pindaan du kaam bilik loha ma pangkat diyata',” uk si Isa.
“Panyap asal bilik ian bo' may'an kaam magsakap kiyakan tabi.”
16 Na, pahi' duwangan mulid hi' ni diyōm daira. Tanda' uk sigam mahi'
sali' bayi pamissala sigam uk si Isa bo' siyakap uk sigam kiyakan ma
hinang Pangintōman.
17 Taabut peen song kohap magbe' si Isa maka mulid na sangpu' ka duwa
pay'an ni luma' pagsakapan kiyakan hi'.
18 Jari itu, pasalta' sigam mangan, missala si Isa ni sigam, uk na, “Bannal
iya halling ku itu ma kaam, niya' dangan min kaam maggara' nongan aku
ni banta ku. Tiya' ma itu magsawu maka aku.”
19 Magtuwi katakkahan susa manga mulid hi' bo' tiyaw sigam ma si Isa
magsunu'-sunu'. Uk na hi', “'Nsa' baha' aku?”
20 Uk sambung si Isa, “Aa du min kaam sangpu' ka duwa, sehe' ku
magsawu nublakan tinapay na ni diyōm pinggan itu.
21 Aku itu, Anak Manusiya',” uk si Isa, “matay du sali' bayi tasulat
ma pasalan ku ma diyōm kitab. Suga' siya-siya du aa iya nongan Anak
Manusiya' ni banta na. Hap le' aa ian 'nsa' bayi iyanakan.”

Jamuhan si Panghu' Isa
(Matiyu 26.26-30; Lukas 22.14-20; 1 Kurintu 11.23-25)

22 Sabu peen sigam masi mangan, killo' tinapay uk si Isa. Iyamuan uk na
pagsukulan bo' iyampa pighopo'-hopo' uk na bo' pamuwan na ma manga
mulid na. “Sambutun bi,” uk na, “sabab tinapay itu baran ku ko'.”
23 Killo' isab uk na dakayo' sawan bo' iyamuan uk na isab pagsukulan
bo' iyampa songan na ni sigam panginuman sigam kamemon.
24 Uk na ma sigam, “Laha' ku ko' itu, tanda' kapagsulutan Tuhan maka
manusiya'. Laha' ku song pitumpa ma sabab aa heka supaya sigam
kalappasan.

25 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, puwas itu 'nsa' aku nginum bohe'
anggul itu pabing. Subay aku ma diyōm pagparintahan Tuhan na bo'
iyampa aku nginum bohe' anggul bahu."
26 Puwas hi', ubus peen uk sigam bayi ngalang dakayo' kalangan pamudji
Tuhan, paluwas na sigam minnihi' tudju ni Bud Kayu Jaitun.

Si Isa halling pasal si Petros mayilu du
(Matiyu 26.31-35; Lukas 22.31-34; Yahiya 13.36-38)

27 Manjari halling si Isa ni sigam, uk na, "Lahi du kaam kamemon
ngalabba min aku sabab tasulat ko' ian ma diyōm kitab. Uk na hi', 'Papatay
ku,' uk Tuhan, 'aa bayi ngipat bili-bili bo' kawukanat manga bili-bili bayi
daumpigan.'
28 Suga' bang aku tapakallum na pabing min kamatay ku parahu du aku
min kaam tudju ni lahat Jalil."
29 Halling si Petros ni iya, uk na, "'Nsa' tōōd kau 'mbanan ku minsan kau
'mbanan uk kasehean itu."
30 Uk si Isa, "Baan ta kau tōōd, ma sangōm itu, ma 'nsa' le' taminduwa
panigauk manuk, mayilu du kau min tallu in aku 'nsa' katauhan nu."
31 Gam peen kōsōg uk si Petros halling, uk na, "Minsan aku paunung
matay ma kau 'nsa' du kau payiluhan ku." Iya du manga mulid kasehean,
salaihi' isab halling sigam.

Si Isa nabbut ni Tuhan ma kabbun Getsemane
(Matiyu 26.36-46; Lukas 22.39-46)

32 Manjari palanjal le' sigam ni kabbun iyōnan Getsemane bo' uk si Isa ni
manga mulid na, "Maitu le' kaam ningko'. Pay'an le' aku nambahayang."
33 Iya biyo uk si Isa sehe' na pay'an si Petros maka si Ya'kub maka si
Yahiya. Sakali magkasusahan iya, magkabba-kabba atay na.
34 Uk na ni tallungan mulid na hi', "Aku itu agōn magkamamatay ma
sabab kasusahan itu. Ngagad kaam ma itu magjaga."
35 Makalawak-lawak peen iya min sigam pahantak iya ni tana' maka
uk na nabbut ni Tuhan. Iya iyamu' uk na bang makajari iya 'nsa' na
pitakkahan kabinsanaan iya song taabut na.
36 "'Ndu', 'Mma'!" uk na. "Bang makajari pakalloin le' min aku
kabinsanaan itu. Suga' 'nsa' kabayaan ku subay diyulan, bang peen min
kabayaan nu."
37 Puwas hi' pabing si Isa ni manga mulid na tallungan bo' tatawwa' na
sigam magtuwihan. Uk na ni si Petros, "O Simun, tuwi kau? 'Nsa' kau
makatatas baha' nganjaga minsan laa danjam sadja?
38 Pajaga kaam. Ngamu' kaam tabang ni Tuhan bo' kaam 'nsa' tabo uk
sasat. Baya' tōōd kaam diyōm atay bi me' ma soho' ku suga' 'nsa' takaya
uk baran bi."
39 Sakali pahi' si Isa nabbut ni Tuhan pabing sali' bayi panabbut na dahu.
40 Makabayik peen iya ni di si Petros tatawwa' na isab sigam magtuwi-
han pabing sabab kiyaru' kalandu'. 'Nsa' kitauhan uk sigam bang ayi
panambung sigam ma si Isa.
41 Pagbayik si Isa kamintallu na, uk na ni sigam, "Oy, tuwi le' kaam?
Pahali-hali le' kaam? Sarang na ko' iyu. Taabut na waktu. Aku, Anak
Manusiya' itu, song na tiyukbalan ni pangantanan manga aa laat.
42 Papunduk kaam. Sung na kitabi sabab iyu na aa iya nongan aku ni
sigam."

Si Isa siyaggaw uk manga sundalu
(Matiyu 26.47-56; Lukas 22.47-53; Yahiya 18.3-12)

43 Na, pasalta' peen si Isa halling le' ni manga mulid na, magtuwi du
takka pay'an si Judas, dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa hi'. Heka
aa magbe' maka iya magbo takōs maka manga kakakal. Manga aa ian bayi
siyoho' pay'an uk manga kaimaman langkaw sampay uk manga guru ma
sara' agama maka manga kamaasan.
44 Manga aa magtatakōs ian bayi asal biyuwanan pandōga uk si Judas.
Bayi uk na ma sigam, “Iya aa siyum ku, iya na hi' saggaw bi. Bohun bi iya
pahi' maka jagahin bi iya pahap-hap.”
45 Pagtakka si Judas pay'an magtuwi iya pasikōt ni si Isa. “Tuwan Guru,”
uk na. Jari siyum uk na si Isa.
46 Manjari siyaggaw na si Isa uk manga aa ian, intanan pahōgōt.
47 Suga' niya' dakayo' min manga aa magtanggehan may'an ngahurusan
patakōs na. Liyagut uk na dakayo' sosohoan Imam-nakura' bo' bintas
dambiya' tainga na.
48 Halling si Isa ni manga aa bayi managgaw iya, uk na, “Kaba' bi in aku
mundu baha', iya poon kaam subay mo takōs maka kakakal panaggaw bi
ma aku?
49 Kahaba'-kahaba' 'llaw bayi aku mandu' ma diyōm langgal pagkul-
banan hi'. Mahi' aku ma kaam bo' 'nsa' aku bayi saggaw bi mahi'. Suga'
ayi-ayi bayi tasulat ma diyōm kitab subay niya' kamaksuran na.”
50 Manjari maglahihan manga mulid si Isa kamemon bo' pisaran iya
may'an.
51 Niya' isab may'an dakayo' subul me' ma si Isa, magsiob-siob sadja.
Arak iya siyaggaw uk sigam,
52 suga' 'mbanan uk na siob bayi pisiag uk na bo' lahi iya ma 'nsa' niya'
sammek na.

Si Isa biyo paharap ni palhimpunan
(Matiyu 26.57-68; Lukas 22.54-55, 63-71; Yahiya 18.13-14, 19-24)

53 Manjari itu biyo si Isa uk sigam ni luma' Imam-nakura'. Ian
magtipun manga kaimaman langkaw kamemon maka manga kamaasan
maka manga guru ma sara' agama.
54 Na, si Petros iya bayi paturul ma si Isa suga' min katahan. Paturul iya
sampay pasōd na ni diyōm halaman luma' Imam-nakura' bo' may'an iya
magtingkoan maka manga jaga imam hi', parangka di na ma bihing api.
55 Iya kaimaman langkaw maka manga aa ma palhimpunan ian
kamemon, meha sababan panuntut sigam ma si Isa bo' supaya iya
pibōtangan hukuman ni kamatay. Suga' 'nsa' niya' panuntutan tatawwa'
uk sigam.
56 Heka magsaksi' puting bahasa iya katuntutan suga' 'nsa' mag-uyun
saksi' sigam.
57 Niya' aa kasehean bayi nangge bahasa naksi' panuntut sigam ma si
Isa suga' putingan isab.
58 Uk na hi', “Bayi take kami aa itu ngupama in iya ngalubu langgal
pagkulbanan iya hinangan tangan manusiya' ian. Bo' ma diyōm tallu 'llaw
kono' matangge iya saddi, suga' 'nsa' manusiya' iya ngahinang iya.”
59 Suga' minsan le' salaihi' panaksi' sigam 'nsa' du mag-uyun bissala
sigam.
60 Manjari nangge Imam-nakura' ma tangngaan sigam niyaw ma si Isa.
Uk na, “Kau iyu, 'nsa' niya' baha' daawa nu ma panuntut ma kau itu?”

61 Suga' 'nsa' halling si Isa. 'Nsa' iya nambung. Missala pabing Imam-
nakura', uk na, “Kau si Almasi baha', Anak Tuhan?”
62 “Aku na,” uk si Isa. “Bo' tanda' bi du aku, Anak Manusiya' itu, ningko'
ma bihing Tuhan Sangat Kawasa, sakap ni katau. Maka tanda' bi du aku
paitu me' ma gabun min diyōm sulga'.”
63 Manjari giyese' uk Imam-nakura' juba na sabab min dugal na. Uk na,
“Daa na kitabi meha saksi' saddi!
64 Take bi na halling na pangkal ni Tuhan! Ayi pangahukum bi?” Sakali
dauyunan du pangahukum sigam kamemon, in si Isa patut subay piyatay.
65 Jari niya' sigam kasehean nagna' ngaluraan si Isa. Tiyambunan isab
bayihu' na uk sigam bo' iyampa pigtibu' uk sigam. Uk sigam ma iya,
“Tōkōrun kono' bang sayi nibu' kau!” Siyampak isab iya uk manga jaga,
pagkallo' peen sigam ma iya.

Si Petros mayilu in iya 'nsa' mulid si Isa
(Matiyu 26.69-75; Lukas 22.56-62; Yahiya 18.15-27)

66 Na, ma diyōm peen si Petros ma halaman luma' hi', niya' palabay
minnian dakayo' danda sosohoan Imam-nakura'.
67 Pag'nda' na ma si Petros parangka ma api magtuwi 'nda' na pahap bo'
uk na, “Kau iyu, bayi kau me' ma aa Nasaret ian, ma si Isa!”
68 Suga' mayilu magtuwi si Petros. “'Nsa' katauhan ku,” uk na. “'Nsa'
tahati ku bang ayi halling nu iyu.” Bo' pakallo' iya minnihi' tudju ni bo'
lawang paluwas min halaman hi'. Jari nigauk manuk.
69 Tanda' na iya pabing uk sosohoan danda hi' bo' halling iya ni manga
aa magtanggehan may'an. Bayikan uk na bayi halling na tagna'. “Aa iyu,”
uk na, “bayi sehe' sigam du.”
70 Suga' mayilu na isab si Petros.
'Nsa' taggōl halling ni si Petros manga aa magtanggehan may'an. Uk
sigam, “Katauhan kami du in kau bannal bayi sehe' di si Isa sabab aa Jalil
du kau isab!”
71 Sakali napahan di na si Petros bo' uk na, “'Nsa' katauhan ku aa
pagbissala bi iyu!”
72 Saruun-duun du nigauk manuk, kaminduwa na na, bo' taintōm uk si
Petros iya bayi halling si Isa ma iya, iya bayi uk na, “Ma 'nsa' le' nigauk
manuk min duwa, mayilu du kau min tallu in aku 'nsa' katauhan nu.”
Pag-intōm itu uk si Petros, magtuwi iya nangis, magkarukkaan tōōd.

15

Si Isa tiyukbalan ni si Gubnul Pilatu
(Matiyu 27.1-2, 11-14; Lukas 23.1-5; Yahiya 18.28-38)

1 Taabut peen pagkallat 'llaw, magtuwi pasaut manga kaimaman
langkaw magtipun maka kamaasan maka manga guru ma sara' agama.
Jari mag-isun sigam maka palhimpunan pagsaraan kamemon bang inay
sigam ma si Isa. Pag-isun peen, bilangguan iya uk sigam bo' biyo pahi',
tiyukbalan ni si Pilatu.
2 Mahi' peen, tiyaw si Pilatu ma si Isa, uk na, “Kau iyu, sultan kau baha'
ma bangsa Yahudi?”.
Nambung si Isa, uk na, “Iya na uk nu iyu.”
3 Na, heka panuntut manga kaimaman langkaw ian ma iya,
4 hangkan iya tīyaw pabing uk si Pilatu, uk na, “'Nsa' niya' panambung
nu? 'Ndaun kaheka panuntut sigam itu ma kau.”
5 Suga' 'nsa' niya' sambung si Isa hangkan inu-inu tōōd si Pilatu hi'.

Si Isa pibōtangan hukuman ni kamatay
(Matiyu 27.15-26; Lukas 23.13-25; Yahiya 18.39—19.16)

6 Na, kahaba' tahun, ma waktu paghinang bangsa Yahudi ma hinang
Pangintōman, iya kabiyaksahan si Pilatu subay niya' dakayo' pilisu
palappa na, sayi-sayi pene' uk manga aa Yahudi.
7 Jari ma waktu ian niya' aa bayi tajil, ōn na si Barabbas. Ian iya maka
manga sehe' na bayi mapatay aa ma waktu panagga' sigam ma parinta.
8 Sakali itu heka manga aa paalōp ni si Pilatu ngamu' subay pilappa uk
na dakayo' pilisu sali' kabiyaksahan kahaba'-haba' tahun.
9 Tīyaw sigam uk si Pilatu, uk na, “Baya' kaam baha' bang palappahan
ku kaam sultan bangsa Yahudi itu?”
10 Hangkan sigam tiyaw na salaihi' sabab katauhan na asal bang ayi
sababan na hangkan si Isa bayi pitakka ni iya. Tuud sigam ngimbu ma si
Isa.
11 Suga' baanan aa ian bayi pitnahan asal uk kaimaman langkaw, siyoho'
ngamu' si Barabbas pilappa uk si Pilatu, 'nsa' si Isa.
12 Missala si Pilatu ni sigam pabing, uk na, “Inay ku na baha' aa itu, iya
ōnan bi sultan bangsa Yahudi?”
13 Ngōlang sigam pakōsōg, uk na hi', “Lansangun iya ni hag!”
14 “Angay?” uk si Pilatu. “Ayi bayi hinang na laat?”
Pasong pakōsōg pangōlang sigam hi'. Uk sigam, “Lansangun iya ni hag!”
15 Manjari si Pilatu baya' marul ma manga aa magtipunan hi' hangkan
palappa na si Barabbas ni sigam. Bo' si Isa iya siyoho' liyapdōsan bo'
iyampa tiyukbalan pilansang ni hag piyatay.

Si Isa pigtunggingan uk manga sundalu
(Matiyu 27.27-31; Yahiya 19.2-3)

16 Manjari si Isa biyo na uk manga sundalu pahi' ni halaman ma diyōm
luma' gubnul bo' linganan patipun pahi' dambaan sundalu ian kamemon.
17 Pijubahan iya manta taluk sali' dagbōs pakayan sultan. Liyubid isab
bahan itingan uk sigam, hinang sali' panumping sultan pibōtang ni kok
na.
18 Jari nagna' sigam magbawu'-bawu' mag-addat ma iya. Uk sigam,
“Assalamu alaykum, Appa' Sultan Yahudi!”
19 Pigpappōk kok na uk sigam maka kayu-kayu, maka liyuraan iya.
Pasujud sigam pagmahaltabat sigam ma iya.
20 Na, ubus peen uk sigam magtungging ma iya, hiyurusan uk sigam
manta taluk bayi pajuba na bo' iyampa iya pisammekan maka bayi
sammek na tagna'. Puwas hi' biyo iya paluwas minnihi' bo' liyansang ni
hag pamapatayan iya.

Si Isa liyansang ni hag
(Matiyu 27.32-44; Lukas 23.26-43; Yahiya 19.17-27)

21 Manjari niya' aa palabay minnian, ōn na si Simun, palud min de tudju
ni Awrusalam. (Si Simun itu 'mma' si Iskandal maka si Rupus, aa iya min
lahat Kirini.) Jari liyōgōs iya uk manga sundalu, siyoho' nanggung hag
song pangalansangan si Isa.
22 Biyo iya patukad ni jadjahan lahat iyōnan Golgota, hati na lahat
“Baung Kok”.
23 Mahi' peen, niya' arak pamainum sigam ma si Isa bohe' anggul (sali'
tuba') kalamuran tambal iyōnan mira, suga' 'nsa' tayima' na.

24 Puwas hi' liyansang iya ni hag uk manga sundalu bo' iyampa pitangge
hag na. Pigbahagian uk sigam manga sammek na, pigkoot-kootan uk sigam
bo' kitauhan bang sammek ingga ma sigam dangan maka dangan.
25 Iya waktu kapangalansang sigam ma si Isa ian bayi ma ōtan waktu
subu maka waktu lattu 'llaw.
26 Salaitu iya sulat bayi pibōtang panuntut iya, uk na hi': “Sultan bangsa
Yahudi.”
27 Niya' isab duwangan mundu bayi pibe' ma si Isa liyansang ma hag
sigam. Dakayo' hag ian bayi pitangge ma bihing si Isa sakap ni katau,
dakayo' ma sakap ni kayi. [
28 Minnihi' niya' kamaksuran ma bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na
hi', “Talapay iya ma manga aa langgal sara'”.]
29 Na, piggunyak-gunyak si Isa uk aa maglawulabay. Pighanduk-
handukan iya uk sigam pangudju'. “Ne!” uk sigam. “Kau na iya bilang
ngalangkat langgal pagkulbanan ian bo' pabangun nu kono' pabing ma
diyōm tallu 'llaw!
30 Pareyo' kau min hag iyu bo' kau ngalappasan di nu!”
31 Iya du magpangudju' manga imam langkaw maka manga guru ma
sara' agama. Uk bissala sigam ma pasal na, “Aa itu,” uk sigam, “tau
ngalappas ma aa saddi suga' 'nsa' makalappasan di na!
32 Si Almasi kono' iya, sultan bangsa Israil. Subay iya mareyoan di na
min hag ian. Jari bang iya tanda' tabi pareyo' ngahagad du kitabi ma iya!”
Iya du duwangan aa bayi liyansang ni hag pibe' ma si Isa, me'-me' isab
ngudju' iya.

Kamatay si Isa
(Matiyu 27.45-56; Lukas 23.44-49; Yahiya 19.28-30)

33 Jari itu, lattu peen 'llaw, tawwa' lindōm kalohahan lahat hi' sampay
ni lisag tallu kohap.
34 Paglisag tallu kōsōg uk si Isa ngalingan, uk na, “Eloi, eloi, lama
sabaktani?” Hati na, “Tuhan ku, O Tuhan ku, angay na aku pasaran nu?”
35 Pagtake itu uk manga aa magtanggehan may'an, uk sigam kasehean,
“Pake kaam. Ngalinganan iya si Nabi Eliyas.”
36 Magtuwi niya' dakayo' aa parayi'-dayi' ngahagōman lappus ni diyōm
inuman kissōm (sali' tuba'). Puwas hi' pisagnat uk na ni tong kayu-kayu
bo' iyampa songan na ni si Isa pamasassōp na ma iya. Uk aa hi', “Ngagad
le' kaam. 'Nda' ta le' bang paluwas si Nabi Eliyas mareyo' iya min hag.”
37 Sakali ngōlang si Isa min tadda, magtuwi bakkat napas na.
38 Saruun-duun du iya kulambu' bayi pangagpang ma diyōm langgal
pagkulbanan ian gese' paruwa min diyata' na tudju pareyo'.
39 Tanda' peen uk kapitan iya nangge paharap ma hag ian bang salaingga
kabakkat napas si Isa, halling uk na, “Bannal aa itu Anak Tuhan!”
40 Niya' isab may'an manga danda nganda'-nganda' min katahan. Ian ma
sigam di si Mariyam min Magdala maka si Salome, ian isab si Mariyam
ina' si Joses maka si Ya'kub dakayo' iya bata' le'.
41 Manga danda itu bayi me' paumpig ma si Isa ngadjalan iya waktu
kamahi' na le' ma lahat Jalil. Heka isab manga danda saddi may'an, aa
bayi me' ma iya tudju ni Awrusalam.

Pagkubul ma si Isa
(Matiyu 27.57-61; Lukas 23.50-56; Yahiya 19.38-42)

42 'Llaw Pagsakap ko' ian, hati na dangallaw dahu min 'llaw Sabtu'. Jari
itu, pagkohap peen 'llaw ian,

43 takka pay'an si Yusup aa min kalumaan Arimati. Dakayo' maas iya ma
Palhimpunan, aa pig-addatan. Tuyu' asal iya ngagaran waktu pamabōtang
parinta Tuhan. Sakali magtawakkal iya paalōp ni si Pilatu ngamu' patay
si Isa.
44 Inu-inu si Pilatu pagka take na matay na si Isa. Linganan uk na kapitan
bo' tiyaw na bang bannal matay na si Isa.
45 Pagtake si Pilatu ma lapal kapitan in si Isa matay na, jari diyulan uk
na si Yusup ngallo' patay na.
46 Malli si Yusup kakana' panaput bo' pireyo' uk na patay si Isa min
diyata' hag bo' iyampa siyaput uk na. Puwas hi' pibōtang uk na ma diyōm
pagkubulan bayi kiyalihan ma diyōm pampang batu bo' giyulungan uk na
batu panaplōk bo' lowang hi'.
47 Ian nganda'-nganda' si Mariyam min Magdala maka si Mariyam ina'
si Joses, bo' tanda' uk sigam bang maingga pangubulan si Isa.

16

'Llum si Isa pabing min kamatay na
(Matiyu 28.1-8; Lukas 24.1-12; Yahiya 20.1-10)

1 Palabay peen 'llaw Sabtu', ian si Mariyam aa Magdala maka si
Salome maka si Mariyam ina' si Joses malli laksi' maka 'nsallan pahamut
pamalihala' sigam ma mayat si Isa.
2 Manjari pagkallat 'llaw Ahad, bo' subu-subu tōōd, pahi' sigam ni
pagkubulan.
3 Magbissala na peen sigam ma labayan. Uk na hi', “Sayi baha'
nganggulungan batu panaplōk lowang hi' bo' kitabi makasōd?” Mehe asal
batu ian.
4 Pagtakka sigam pay'an tanda' uk sigam batu hi' bayi giyulungan.
5 Jari pasōd sigam ni diyōm lowang kubul bo' niya' tanda' uk sigam
dakayo' lalla bata' le', magjuba pote', ningko' tampal ni katau. Magtuwi
sigam kiyōblaan tōōd.
6 Uk lalla itu ma sigam, “Daa kaam tiyāw. Katauhan ku, iya peha bi si
Isa aa Nasaret iya bayi liyansang ni hag piyatay. 'Nsa' na iya ma itu. 'Llum
na iya pabing min kamatay na. 'Ndaun bi bayi pamalegehan iya.
7 Na, pahi' na kaam,” uk na, “mo lapal itu ni manga mulid na maka ni
si Petros. Uk bi ni sigam, ‘Parahu du iya min kaam ni lahat Jalil. Mahi' du
kaam nganda' ma iya sali' bayi halling na ma kaam.’ ”
8 Manjari paluwas manga danda hi' bo' paragan sigam min kubul.
Midpid asal sigam sabab min kōbla' sigam. 'Nsa' niya' halling sigam ni
sayi-sayi sabab tiyāw sigam.

Si Isa paluwas magbaran ni si Mariyam aa Magdala
(Matiyu 28.9-10; Yahiya 20.11-18)

9 Na, 'llum peen si Isa pabing min kamatay na ma dayi'-llaw Ahad ian,
magtuwi iya magpanda' dahu ni si Mariyam danda min Magdala, iya bayi
piluwasan uk na pitu' sayitan.
10 Manjari si Mariyam itu bayi pahi' ni manga mulid si Isa ma'-ma' ma
sigam. Ian asal sigam magkarukkaan maka magtangis.
11 Suga' biyaan peen sigam uk si Mariyam in si Isa 'llum maka bayi kono'
tanda' na, 'nsa' sigam kahagad ma iya.

Paluwas si Isa ni duwangan mulid na
(Lukas 24.13-35)

12 Puwas hi' paluwas isab si Isa ni duwangan mulid na pasalta' sigam
mangngan tudju karehan, bo' saddi dagbōs na.
13 Manjari pabayik duwangan mulid hi' ni Awrusalam ma'-ma' ma
manga sehe' sigam. Suga' iya du sigam 'nsa' kahagad uk kasehean ian.

Paluwas si Isa ni manga mulid na sangpu' kadda
(Matiyu 28.16-20; Lukas 24.36-49; Yahiya 20.19-23; Hinangan 1.6-8)

14 Puwas hi' paluwas na si Isa ni mulid na sangpu' kadda pasalta' peen
sigam mangan. Pihallingan sigam uk na sabab 'nsa' sigam ngahagad maka
tuwas kok sigam. 'Nsa' sigam baya' magkahagad minsan sigam biyaan uk
manga aa bayi makanda' si Isa 'llum na pabing min kamatay na.
15 Manjari missala iya ni sigam, uk na, “Pahi' kaam ni sabarang lahat ma
kalohahan dunya bo' nasihatun bi lapal hap itu ni manusiya' kamemon.
16 Sayi-sayi magkahagad sampay piyandi tanda' in sigam mangandōl
ma aku,” uk si Isa, “lappasan du iya saumul-umul. Suga' sayi-sayi 'nsa'
magkahagad, pibōtangan du iya hukuman Tuhan.
17 Manga aa mangandōl ma aku kabuwanan du kawasa maghinang
manga hinang makainu-inu. Makapakallo' du sigam manga sayitan sabab
min kawasa ōn ku. Makabissala isab sigam ma manga bahasa saddi 'nsa'
bayi kitauhan uk sigam.
18 Bang sigam ganta' makaantanan so, atawa makainum ayi-ayi maka-
mula, 'nsa' du makainay ma sigam. Maka bang piabut tangan sigam ni aa
taga saki kaulian du manga aa ian.”

Paangkat si Isa tudju ni sulga'
(Lukas 24.50-53; Hinangan 1.9-11)

19 Manjari itu, ubus peen si Panghu' Isa bayi magbissala maka manga
mulid na, tabo iya paangkat tudju ni sulga' bo' ningko' iya ma bihing Tuhan
sakap ni katau, ma tingkoan bangsahan.
20 Jari mangngan na manga mulid na magnasihat ma sabarang lahat.
Tiyabangan sigam uk si Panghu' Isa, biyuwanan sigam barakat maghinang
manga hinang kawasahan bo' supaya kitauhan in pandu' sigam asal
bannal.

Tammat

Lapal hap pasal si Isa Almasi
JURAN BAY SIYULAT UK SI LUKAS

Manga aa bayi nulat juran maka sulat ma diyōm kitab bayi bangsa Yahudi kamemon. Duwal si Lukas iya 'nsa' sabab bangsa Girik iya.

Doktol iya maka langkaw pangadji' na. Bagay na tōōd si Paul, hangkan na paingga-paingga palangnganan si Paul magnasihat lapal hap pasal si Panghu' Isa, mawumu parōngan ma iya si Lukas. Minsan si Paul bayi pilisu maka biyo pahi' ni daira Roma hiyukum, 'nsa' si Lukas bayi ngalabba min iya.

Juran itu bayi siyulat uk si Lukas pamatau na bagay na si Teyopilus, dakayo' aa bangsahan 'nsa' isab Yahudi. Hiyaka uk si Lukas ma diyōm juran itu pasal kapaitu si Isa ni dunya itu magbaran manusiya'. Iya kabayaan si Lukas in aa kamemon, Yahudi maka bangsa kasehean, subay makatau pasal si Isa in iya asal Anak Tuhan pipaitu uk Tuhan ngalappas ma manusiya' min hukuman dusa sigam. Pipasti' uk si Lukas itu 'nsa' bangsa Yahudi sadja iya tiyabangan uk si Isa suga' bangsa kamemon ma diyōm dunya. Hiyaka uk na bang salaingga panabang si Isa ma manga aa sakihan maka ma manga aa katiksaan, iya le' na ma manga aa dusahan. Hiyaka isab uk si Lukas pasal kamemon bayi kalabayan uk si Isa min 'llaw kapanganak ma iya sampay ni kamatay na, sampay isab ni kallum na pabaik.

Sulat min si Lukas tudju ni si Teyopilus.

1 Asal heka aa bayi nulat pasal kamemon bayi tahinang ma diyōman kami.
2 Iya siyulat uk sigam ian iya bayi pangalapal ni kami uk manga aa bayi makanda' kahinangan si Isa sataggōl min katagna', maka sigam itu bayi magnasihat isab ma palman Tuhan.
3 Na, tuwan Teyopilus, pagka tapaliksa' ku pahap kamemon bayi tahinang itu sataggōl min katagna' na, tapikil ku in aku isab wajib nulatan kau ma pasal na. Subay usul ku min katagna' na sampay ni katapusan na
4 bo' supaya katauhan nu kasabannalan na tōōd pasal kamemon bayi pamandu' ma kau.

Pasal pag-anak ma si Yahiya Magpapandi

5 Salaitu iya tagnaan na: ma timpu le' bayi pagsultan si Sultan Herod ma lahat Yahudiya niya' imam iyōnan si Jakariya. Dakayo' imam iya ma tumpukan manga imam me' maka si Imam Abiya. Iya du handa na si Elesabet, min panubu' kaimaman isab sabab tubu' min si 'Mbo' Harun.
6 Bōntōl sadja sigam duwangan ma panganda' Tuhan. Biyōgbōgan uk sigam sara' na maka panohoan na kamemon ma 'nsa' niya' sā' na.
7 Suga' 'nsa' sigam taga anak sabab 'nsa' makaanak si Elesabet, maka toa na sigam duwangan.
8 Jari itu niya' dakayo' 'llaw paghinang si Jakariya maka kasehean na ma langgal pagkulbanan, bo' si Jakariya na paganti' mag-imam.
9 Iya addat manga imam hi' subay magkoot ōn bo' kitauhan bang sayi iya pene' nugtug kamanyan tudju ni Tuhan. Jakariya iya tapene' pasōd ni diyōm langgal Tuhan hi'.
10 Maka heka aa magtipun may'an ma halaman langgal nambahayang ma waktu panugtug kamanyan hi'.

11 Jari niya' panyata' ni iya dakayo' malaikat min Tuhan nangge ma
bihing panugtugan kamanyan, ma bihing na ni katau.
12 Pag'nda' si Jakariya ma malaikat, magtuwi iya kiyōblaan maka tiyāw.
13 Suga' halling malaikat ni iya, uk na, “Daa kau tiyāw, Jakariya, sabab
take uk Tuhan iya bayi amu' nu iyu. In handa nu si Elesabet nganak du
dakayo' anak lalla, bo' si Yahiya iya pangōn bi ma iya.
14 Mehe du kakōgan bi, maka heka aa isab kiyōgan bang iyanakan na
si Yahiya hi'.
15 Sabab pilangkaw du iya ma panganda' Tuhan. 'Nsa' du iya nginum
ayi-ayi makalango. Sataggōl min 'llaw panganak ma iya kahōpan asal iya
uk Nyawa Sutsi.
16 Maka heka manga aa Israil tabo na du magtaat pabing ni Tuhan iya
pagpanghuan sigam.
17 Anak nu si Yahiya itu parahu du min Panghu'. Kapag-agihan iya uk
Nyawa Sutsi sali' si Nabi Eliyas ma awwal jaman hi', maka pisukuan iya
barakat isab sali' bayi ma si Eliyas hi'. Manga maas maka anak sigam
bayi magsagga', pipaghap du uk na. Sampay manga aa bayi mabiyal ma
panohoan Tuhan, tabo du uk na mindahan pikilan sigam ni pikilan bōntōl.
Pisakap uk na manga aa bo' mammōs na bang takka Panghu' sigam.”
18 Uk si Jakariya ni malaikat hi', “Salaingga katauhan ku in bissala nu
iyu bannal? Toa na aku maka handa ku toa isab.”
19 Iya sambung malaikat hi', uk na, “Aku itu si Jibrail. Aku iya nangge ma
haddarat Tuhan. Bayi aku siyoho' uk na paitu missala ni kau masampay
lapal hap itu.
20 Pake kau. Pagka kau iyu 'nsa' magkahagad ma bissala ku, ngumaw du
kau. 'Nsa' kau makabissala min 'llaw itu sampay tahinang bayi pangalapal
ku ma kau. Hangkan salaihi', sabab 'nsa' kau magkahagad ma bayi lapal
ku ma kau, iya lapal tantu katumanan du bang taabut waktu na.”
21 Sabu peen ian hi' ngagad kahekahan aa hi' ma si Jakariya. Inu-inu
sigam bang ayi kataggōlan na ma diyōm langgal hi'.
22 Taabut peen iya paluwas 'nsa' na iya makabissala ma sigam, hangkan
kitauhan uk sigam niya' bayi pinyata' ni iya ma diyōm langgal ian. Ninyal
sadja iya ma sigam sabab 'nsa' na iya makapaluwas bissala.
23 Manjari, ubus peen waktu paghinang na ma diyōm langgal pagkul-
banan hi', magtuwi iya mowe' ni lahat na.
24 Taggōl-taggōl peen minnihi' battōng na si Elesabet bo' ma diyōm
limam bulan 'nsa' iya bayi magluwas-luwas min diyōm luma'.
25 Uk na, “Hap tabang Tuhan ma aku. Kapakalloan na uk na kaiyaan
bayi pamakaiya' aku uk manga pagkahi ku, sabab tiya' na aku song taga
anak.”

Pahati pasal pag-anak ma si Isa

26 Taabut peen 'nnōm bulan ma si Elesabet, siyoho' uk Tuhan malaikat
na si Jibrail pahi' ni dakayo' kalumaan ma lahat Jalil iyōnan Nasaret.
27 Siyoho' iya panyata' ni dakayo' budjang, ōn na si Mariyam. Si Mariyam
itu magtunang maka si Yusup, dakayo' panubu' si Sultan Daud iya bayi
sultan bangsa Israil ma awwal jaman.
28 Pagpahi' malaikat hi' ni si Mariyam, uk na ni iya, “Assalamu alaykum.
Mehe kahapan Tuhan ma kau, Mariyam. Kau iya tapene' uk Tuhan.”
29 Suga' pagtake peen itu uk si Mariyam magtuwi sasaw pikilan na, bo'
pikil-pikil uk na bang ayi hati na hangkan iya bissalahan salaihi'.

30 Manjari halling malaikat ni iya, uk na, “Daa kau giyawa, Mariyam,
sabab kasulutan Tuhan ma kau.
31 Pake kau. Song kau battōng. Nganak du kau lalla bo' si Isa iya pangōn
nu iya.
32 Bangsahan du iya tōōd, iyōnan du iya Anak Tuhan Mahatinggi.
Pibōtang iya magsultan uk panghu' Tuhan, sali' bayi kapagsultan 'mbo'
na si Daud ma masa awwal hi'.
33 Bo' magsultan du iya ma bangsa Israil, iya panubu' si Ya'kub, sampay
ni kasaumulan. 'Nsa' du patōbtōb pagsultan na.”
34 Uk si Mariyam ni malaikat, “Salaingga paniya' iya uk nu iyu, sabab
masi le' aku budjang?”
35 Iya sambung malaikat, uk na, “Patakka du ni kau Nyawa Sutsi maka
kalandungan kau uk barakat Tuhan Mahatinggi, hangkan sutsi du onde'
iya iyanakan uk nu bo' iyōnan iya Anak Tuhan.
36 Intōmun isab kampung nu si Elesabet. Battōng iya buttihi' minsan toa
na. Kannōm na bulan ma iya, iya bayi iyōnan danda 'nsa' makaanak.
37 Sabab bang ma Tuhan 'nsa' niya' hunit,” uk malaikat hi'.
38 Jari halling si Mariyam, uk na, “Aku itu sosohoan Tuhan. Maglilla' du
aku ma pama' nu iyu.” Magtuwi pakallo' malaikat hi'.

Tibaw si Elesabet uk si Mariyam

39 Na, 'nsa' taggōl minnihi', magsakap si Mariyam bo' parayi'-dayi' pahi'
ni dakayo' kalumaan ni de ma hi' ma lahat Yahudiya.
40 Pagtakka na pahi' magtuwi iya pariyata' ni luma' si Jakariya bo' siyum
uk na si Elesabet hi'.
41 Take peen uk si Elesabet bissala si Mariyam, magtuwi magsikal na
onde' ma diyōm battōng na bo' kahōpan iya uk Nyawa Sutsi.
42 Missala iya pakōsōg ma si Mariyam, uk na, “Kau iyu kabuwanan
kahapan uk Tuhan labi min danda kamemon ma dunya itu. Damikkiyan
du isab onde' iya song iyanakan uk nu, maglabi-labi isab kahapan iya
pamuwan ma iya.
43 Angay aku subay pimehe uk ina' Panghu' ku, pagka tiya' iya nibaw ma
aku?
44 Pagtake ku ma bissala nu sini' magtuwi onde' ma diyōm battōng ku
itu magsikal tōōd sabab kiyōgan na.
45 Mehe kahapan nu sabab magkahagad du kau in palman Tuhan ma
kau tiyuman du.”

Kalangan si Mariyam pamudji na ni Tuhan

46 Manjari halling si Mariyam, uk na,
“Sanglitan ku Tuhan min diyōm atay ku.
47 Kiyōgan aku ni Tuhan iya ngalappas ma aku.
48 Sabab taintōm uk na aku, dakayo' sosohoan na deyo' pangatayan na.
Puwas min 'llaw itu bista uk aa kamemon,
in aku asal danda bayi pisukuan kahapan,
49 sabab makainu-inu kahinangan Tuhan Kawasa iya panabang na ma aku.
Asal iya landu' sutsi.
50 Maase' iya ma sasuku magpamehe ma iya
min panubu' dakayo' sampay ni dakayo'.
51 Pindaan uk na kawasa na ma manga kahinangan na,
bo' pigkawukanat uk na manga aa abbuhan maka paggara' sigam.
52 Pikalloan uk na manga sultan min pagsultanan sigam,
maka aa deyo'-deyo' pilangkaw uk na.

53 Manga aa tiksa' biyuwanan uk na lidjiki' heka,
maka aa dayahan pipowe' uk na ma 'nsa' niya' tabo sigam.
54 Tatuman uk Tuhan bayi janji' na ma ka'mbo'-mboan tabi,
hangkan tiyabang uk na sosohoan na, iya bangsa tabi Israil.
55 Bayi iya nganjanji' ma si Ibrahim in iya subay kaasean na saumul-umul.
Damikkiyan na isab kitabi panubu' na."
56 Na, kulang-labi tallum bulan iya kahanti' si Mariyam ma si Elesabet
bo' iyampa mowe'.

Panganak ma si Yahiya

57 Taabut peen 'llaw panganak si Elesabet, jari nganak iya lalla.
58 Pagtake peen uk manga kampung maka lungan si Elesabet pasal mehe
kahapan Tuhan ma iya, magbe' sigam maka iya kiyōgan.
59 Na, pagka walu' 'llaw na onde' ma luwasan, magtipun manga aa ian
mag-islam ma iya. Arak iya iyōnan si Jakariya uk sigam, sali' ōn 'mma' na,
60 suga' ngalāng ina' na. Uk na, "Daa. Subay iya iyōnan si Yahiya."
61 "Angay?" uk sigam. "'Nsa' niya' min lung-kampung nu iyōnan si
Yahiya."
62 Manjari ninyal sigam ni 'mma' onde' ian bang ayi kabayaan na pangōn
ma onde' ian.
63 Ninyal isab si Jakariya ngamu' panulatan bo' salaitu iya panulat na:
"Ōn na si Yahiya!" Inu-inu makalandu' manga aa ian kamemon.
64 Saruun-duun du makabissala si Jakariya pabayik maka siyanglitan uk
na Tuhan.
65 Takkahan tāw manga lung-kampung di si Jakariya, maka habal pasal
bayi tahinang ian patanyag na peen ni kare-rehan lahat Yahudiya hi'.
66 Sasuku isab makake habal ian magpikilan tōōd. Uk sigam, "Ayi baha'
pangangganta' Tuhan ma onde' ian?" Sabab pasti' in onde' ian kaniyaan
barakat uk Tuhan.

Magpalatun si Jakariya pasal waktu siyong

67 Manjari si Jakariya, 'mma' si Yahiya hi', bayi kahōpan uk Nyawa Sutsi
bo' piluwas uk na palman Tuhan, uk na,
68 "Sanglitan tabi Panghu', iya pagtuhanan bangsa tabi Israil.
Sabab na paitu na iya nabangan kitabi manga aa suku' na bo' piyuwasan
na kitabi uk na min kasigpitan.
69 Biyuwanan du isab kitabi uk na aa makagaōs ngalappas ma kitabi.
Tubu' du aa itu min si Sultan Daud iya bayi sosohoan Tuhan hi'.
70 Janji' Tuhan ko' itu, bayi pilatun uk manga nabi na sutsi.
71 Iya uk janji' hi', in kitabi piyuwasan du uk na min manga banta tabi,
sampay min pangantanan manga aa bansihan kitabi.
72 Uk Tuhan isab in bayi ka'mbo'-mboan tabi ian kaasean na du,
maka tuman na du bayi janji' na pagsulutan na maka sigam.
73 Iya na janji' bayi panganjanji' na ma si Ibrahim,
pipagtapil maka sapa na,
74 Bayi iya napa in kitabi panubu' si Ibrahim
piyuwasan du min pangantanan manga banta tabi.
Jari makapaghinang kitabi ma Tuhan ma 'nsa' niya' makitāw,
75 bo' supaya sutsi pangatayan tabi maka bōntōl kahinangan tabi
sataggōl kitabi 'llum ma dunya itu."
76 Jari missala si Jakariya ma anak na, uk na,
"Kau, Oto', iyōnan du kau nabi min Tuhan Landu' Kawasa,

Kau iya parahu du min Panghu' nu mahap daddōk palabayan na.
77 Sabab kau iya matau manga aa na in sigam lappasan du min mulka',
pagka iyampun dusa sigam.
78 Sabab Tuhan tabi landu' maase' maka lunuk atay na.
Biyuwanan kitabi sawa min diyōm sulga', sali' hantang 'llaw paluwas min
sōbangan.
79 Sasuku pabōtang ma diyōm kalindōman ma sabab tiyāw matay, tawwa'
du sigam sahaya na,
maka piyanduan kitabi daddōk hap iya mo kita ni kasannangan atay."
80 Manjari anak si Jakariya ian pasuwig na peen maka pasong isab akkal-
pikilan na. Bo' pabōtang iya ma lahat de iya 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi,
sampay taabut 'llaw paluwas na ni manga aa Israil.

2

Iya pag-anak ma si Isa Almasi
(Matiyu 1.18-25)

1 Ma waktu ian si Agustus iya Sultan Mahatinggi ma bangsa Roma.
Manjari magpanoho' iya subay pigsulat ōn aa kamemon ma sabarang lahat
ma kalohahan pagsultanan na.
2 Iyampa niya' panohoan salaihi' pamasulat ōn aa kamemon, maka si
Kirinu iya gubnul ma kalingkal lahat Siriya ma timpu ian hi'.
3 Jari magpowean manga aa kamemon ni lahat ka'mbo'-mboan sigam
magpasulat ōn sigam.
4 Si Yusup iya bayi pakallo' min Nasaret dakayo' kalumaan ma lahat
Jalil, pahi' tudju ni lahat Yahudiya, ni kalumaan Betlehem iya bayi lahat
panganakan si Sultan Daud ma masa awwal hi'. Pay'an iya magpasulat ōn
na sabab tubu' iya min si Daud.
5 Magbe' iya maka si Mariyam, iya bayi pihandahan ma iya, supaya
sigam magpasulat ōn sigam pahi'. Si Mariyam battōng na.
6 Jari itu, mahi' peen sigam ma Betlehem, taabut 'llaw na mag-anak.
7 Iyanakan uk na anak na siyaka, lalla. Pilampinan uk na maka sammek
bo' iyampa pibahak ma diyōm tuung pamanganan hayōp ipat, sabab 'nsa'
niya' lugal ma sigam ma diyōm luma' paghantian hi'.

Manga tunggu' bili-bili maka manga malaikat

8 Na, niya' ma jadjahan ian hi' manga aa nunggu' bili-bili sigam ma
kahayangan ma kaparangan, waktu sangōm.
9 Sakali niya' panyata' ni sigam malaikat min Tuhan, maka nayinag
sahaya Tuhan ma katilibut sigam. Jari tiyāw sigam kalandu'.
10 Suga' uk malaikat ni sigam, "Daa kaam tiyāw sabab tiya' aku mohan
kaam lapal hap, lapal makapakōg atay manga aa kamemon.
11 Iyanakan na aa ngalappasan kaam, hati na si Almasi, iya Panghu'.
'Llaw itu iya panganak ma iya, ma Betlehem iya bayi paglahatan si Sultan
Daud ma masa awwal hi'.
12 Maka iya na itu tanda' na pamabannal ma kaam: makatawwa' du
kaam anak pilampinan maka sammek, ian pabahak ma diyōm tuung
pamanganan hayōp."
13 Magtuwi niya' baanan malaikat min sulga' tanda' uk manga tunggu'
bili-bili ian ma tōngōd malaikat dakayo' hi'. Mudji manga malaikat itu ma
Tuhan, uk sigam,
14 "Wajib Tuhan siyanglitan ma diyōm sulga',

Mura-murahan isab, bang peen niya' kasannangan ma dunya itu, ma sasuku makasulut iya!”

15 Pakallo' peen manga malaikat ian pabing tudju ni sulga', magtuwi magbissala manga tunggu' bili-bili ian. Uk sigam, “Sung na kitabi ni Betlehem hi'. 'Nda' tabi bang ayi piniya' ian, iya pamatau kitabi uk Tuhan.”

16 Manjari magdayi'-dayi' sigam pahi' bo' tatawwa' uk sigam si Mariyam maka si Yusup. Tanda' isab uk sigam onde' pabahak ma diyōm tuung pamanganan hayōp.

17 Makanda' peen sigam ma onde', magtuwi sigam ma'-ma' pasal bayi pamissala malaikat ma sigam pasal onde' hi'.

18 Bo' kamemon makake ma habal manga tunggu' ian inu-inu tōōd.

19 Suga' si Mariyam iya bayi nawu' kamemon itu ma diyōm atay na bo' kiyannal uk na.

20 Jari pabing na manga tunggu' ian ni manga hayōp sigam, maka uk sigam nanglitan maka mudji Tuhan ma sabab kamemon bayi take maka bayi tanda' uk sigam. Sabab ayi-ayi bayi pamissala uk malaikat ma sigam bannal sadja.

Pangislam si Isa

21 Pagwalu' 'llaw na onde' ian ma luwasan pig-islam iya, bo' iyōnan iya si Isa, ōn bayi pangōn ma iya uk malaikat ma 'nsa' le' iya bayi pingiraman.

Si Isa iyungsuran ni Tuhan ma diyōm langgal pagkulbanan

22 Taabut peen 'mpatpu' bahangi min panganak si Mariyam, bine' uk sigam addat pagsutsi sali' bayi panohoan bangsa Yahudi ma sara' si Musa. Biyo onde' uk sigam tudju ni Awrusalam bo' supaya iya iyungsuran ni Tuhan ma hi'.

23 Bine' uk sigam iya tasulat ma diyōm sara' bayi pamuwan uk Tuhan, iya uk na, “Kamemon manga anak lalla siyaka subay pisuku' ma Tuhan.”

24 Iyungsuran isab uk sigam pagkulban sali' bayi panohoan ma diyōm sara' Tuhan, iya uk na hi', “duwa assang atawa duwa malapati iya subay pagkulban bi.”

25 Na, ma waktu ian niya' dakayo' maas lalla maglahat ma Awrusalam. Ōn na si Simiyun, hap asal addat na, magtataat ni Tuhan. Iyagaran uk na waktu pangalappas ma bangsa Israil, maka kapagbayaan iya uk Nyawa Sutsi.

26 Bayi iya pitau uk Nyawa Sutsi in iya 'nsa' matay sataggōl 'nsa' le' tanda' na si Almasi, iya bayi panganjanji' asal uk Tuhan.

27 Manjari si Simiyun itu pipay'an uk Nyawa Tuhan pasōd ni diyōm langgal pagkulbanan. Jari may'an iya ma waktu katakka maas si Isa pay'an mo onde' hi' ni langgal supaya tahinang ma iya sali' bayi panohoan sara' agama pasal onde'-onde'.

28 Tanda' peen onde' uk si Simiyun, magtuwi pipi uk na bo' iyampa magsukul ni Tuhan, uk na,

29 “O Tuhan, sosohoan nu aku.
'Nsa' du niya' kasusahan ku bang aku papowe' nu na ni diyōm ahirat,
pagka tatuman na bayi janji' nu.

30 Tanda' na uk mata ku aa nu manglalappas,

31 iya pisakap uk nu ma panganda' bangsa manusiya' kamemon.

32 Sabab onde' itu sali' hantang sawa pamandaan kabayaan nu ma manga bangsa kasehean iya 'nsa' bangsa Israil,
bo' taga kabantugan du manga aa nu bangsa Israil ma sabab na.”

33 Na, inu-inu ina'-mma' si Isa ma sabab bayi bissala uk si Simiyun ma
pasal na.
34 Sakali bissalahan sigam kahapan uk si Simiyun. Uk na isab ni si
Mariyam, ni ina' onde' hi', “Anak nu itu, iya pangangganta' Tuhan ma
iya, in iya poon-sabab na hangkan heka aa bangsa Israil makatawwa'
kalappasan maka heka isab kamulahan. Tahinang du iya paltandaan min
Tuhan suga' siyulak du iya uk kahekahan aa.
35 Bo' minnihi' kisakupan bang ayi tōōd pikil uk sigam. Maka kau iyu,
Mariyam,” uk si Simiyun, “makananam du kau kasusahan sali' hantang
kalis parugsu' ni diyōm atay nu.”
36-37 Niya' isab may'an dakayo' nabi danda iyōnan si Anna, anak si
Panual, min pangkatan si Asel. Toa na iya tōōd, walumpu' maka 'mpat
tahun umul na. Pitun tahun sadja bayi pagpun na maka halla na bo'
sataggōl minnihi' balu iya. Tōtōg na peen iya ni langgal pagkulbanan.
Jari may'an iya 'llaw-sangōm mudji Tuhan maka magpuwasa sampay
nambahayang.
38 Manjari pasabu si Anna itu ma waktu ian hi' bo' magsukul tōōd iya ni
Tuhan maka ma'-ma' isab iya ma pasal onde' ian ni aa kamemon, sasuku
ngagaran waktu pangalappas manga aa Awrusalam.

Pagbing pahi' ni Nasaret

39 Manjari itu, ubus peen uk si Yusup maka si Mariyam maghinang
kamemon bayi kawajiban ma sigam ma diyōm sara' Tuhan, pabing na
sigam ni jadjahan Jalil, ni Nasaret iya paglahatan sigam.
40 Pasuwig onde' sampay pakōsōg. Lōm pangatau na maka biyuwanan
iya barakat uk Tuhan.

Si Isa may'an ma diyōm langgal pagkulbanan

41 Magtukad asal manga maas si Isa ni Awrusalam kahaba'-kahaba'
tahun bo' maghinang sigam hinang Pangintōman.
42 Jari itu, taabut peen sangpu' ka duwan tahun umul si Isa, magbe'
sigam pahi' ni paghinangan sali' asal kabiyaksahan sigam.
43 Tammat peen paghinangan hi', mowe' na sigam ni lahat suga' si Isa
iya tamban ma Awrusalam bo' 'nsa' kitauhan uk maas na.
44 Bang ma pangannal sigam magbe' du iya maka manga sehe' sigam.
Jari dangallaw iya palangngan sigam bo' iyampa sigam meha iya ma diyōm
kabagayan maka kahekahan sigam, suga' 'nsa' iya tatawwa' may'an.
45 Pagka iya 'nsa' tatawwa' uk sigam, pabing sigam tudju ni Awrusalam
meha iya ma hi'.
46 Puwas peen tallum bahangi, iyamboho' iya tatawwa' uk sigam ma
diyōm langgal pagkulbanan magtingko' maka manga guru. Ian iya pake
ma sigam maka tiyaw na peen ma sigam.
47 Sasuku makake ma iya inu-inu tōōd sabab lōm tau na, maka tawwa'
panambung na.
48 Pag'nda' maas na ma iya magtuwi sigam inu-inu. Uk ina' na ma iya,
“Oto', angay salaiyu hinang nu ma kami? Susa tōōd aku maka 'mma' nu
meha kau.”
49 Uk si Isa ni sigam, “Angay aku subay peha bi? 'Nsa' baha' katauhan bi
in aku subay maitu ma luma' 'Mma' ku?”
50 Suga' 'nsa' tahati uk sigam bang ayi pamissalahan na.
51 Jari magbe' si Isa maka maas na pabing tudju ni Nasaret bo' bine' uk
na panohoan sigam, bo' si Mariyam iya bayi nawu' ian hi' kamemon ma
diyōm atay na.

52 Pasong na peen mehe si Isa maka pasong tau na. Pasong isab iya
makasulut atay Tuhan sampay manusiya'.

3

Si Yahiya Magpapandi nagna' mandu' ni kahekahan
(Matiyu 3.1-12; Markus 1.1-8; Yahiya 1.19-28)

1-2 Na, pagka sangpu' maka liman tahun iya pagsultan si Tibirus, Sultan
Mahatinggi ma bangsa Roma, manjari takka palman Tuhan ni si Yahiya
anak si Jakariya, waktu kamahi' na ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.
Si Puntus Pilatu bayi maggubnul ma lahat Yahudiya ma waktu ian hi',
si Herod bayi ngantan parinta ma lahat Jalil, danakan na si Pilip bayi
ngantan parinta ma lahat Ituriya maka ma lahat Tarakunit, maka si Lisani
bayi ngantan parinta ma lahat Abilen. Si Annas maka si Kayapas bayi
imam nakura'.

3 Kapalmanan peen si Yahiya, mangngan iya ngalatag kalahat-lahatan
ma jadjahan sapa' Jordan magnasihat palman Tuhan. Uk na, “Pataikut
kaam min dusa bi bo' kaam piyandi tawubat bo' iyampun du dusa bi uk
Tuhan.”

4 Na, iya hinang si Yahiya itu bayi pigbissala asal ma diyōm kitab si Nabi
Isaya ma awwal le'. Uk na,
“Niya' aa ngalingan ma lahat 'nsa' agōn kapaglahatan manusiya'.
Salaitu pangalingan na, uk na, ‘Song na takka Panghu'.
Lanuin bi daddōk palabayan na, pabōntōlun bi palangnganan na.
5 Manga labbak kamemon subay pipantay,
maka kabūd-būran kamemon subay pipantay.
Manga daddōk magbeklo'-beklo' subay pibōntōl,
maka palabayan magkattud-labbak subay pilanu'.
6 Manjari tanda' du uk manusiya' kamemon bang salaingga uk Tuhan
ngalappas ma sigam.’ ”
Salaihi' bayi pagbissala uk si Isaya hi'.

7 Na, landu' heka aa pay'an ni tōngōd si Yahiya mikipandi ma iya,
hangkan uk na ma sigam, “Kaam iyu, addat bi sali' sapantun addat so
pangangakkal. Sayi baha' bayi mandaan kaam in kaam subay papuwas
min mulka' Tuhan iya song patakka?

8 Bang kaam sabannal-bannal pataikut na min dusa bi, hinangun bi
hinang hap, palsaksian in addat bi pinda na. Daa kaam magpikil in kaam
'nsa' miyulkaan ma sawukat kaam panubu' si Ibrahim. Baan ta kaam,
minsan manga batu itu tahinang du panubu' si Ibrahim uk Tuhan!

9 Kaam iyu sali' hantang manga kayu song na tibbōng maka kapa, tōbtōb
min gamut na. Sabab kayu kamemon sasuku 'nsa' hap buwa' na, tibbōng
du, liyarukan ni diyōm api tiyutung.”

10 Manjari tīyaw si Yahiya uk baanan aa ian. Uk sigam, “Ayi subay
hinang kami?”

11 Uk si Yahiya, “Sasuku kaam magduwa badju' siyoho' muwan dakayo'
ma aa 'nsa' taga badju'. Sasuku isab kaam taga kiyakan siyoho' magbahagi'
maka aa tiksa'.”

12 Niya' isab pahi' ni si Yahiya Magpapandi aa magkallo' sukay parinta.
Uk manga aa itu, “Tuwan Guru, kami itu? Ayi subay hinang kami?”

13 Uk si Yahiya, “Bang kaam ngallo' sukay daa palabihun bi min sukay
bayi panohoan kaam uk parinta.”

14 Iya du manga sundalu bayi tiyaw ma si Yahiya. Uk sigam, “Bang sali'
kami itu sundalu ayi iya subay hinang kami?”

Iya sambung si Yahiya, “Daa na langpasin bi aa, daa na isab sumbungun
bi ni sara' bang 'nsa' bannal. Maka subay kaam kasulutan ma gadji bi.”
15 Na, makake peen manga aa ian ma si Yahiya, magtuwi sigam sali'
hōwat-hōwat. Sabab iya pagpikil sigam bang si Yahiya iya Almasi baha',
iya song pipaitu uk Tuhan ngalappasan sigam.
16 Hangkan halling si Yahiya ma manga aa ian, uk na, “Ma aku itu,
bohe' sadja iya pamandi ku ma kaam. Suga' niya' aa song paitu landu'
langkaw kawasa na min aku. Minsan ingkōt tawumpa' na 'nsa' aku tiyōp
ngahubaran iya. Saddi bohan pamandi na ma kaam. Hati na in iya mahōp
Nyawa Sutsi ni diyōm baran bi. Kasehean isab piyandi uk na maka api.
17 Silang du uk na aa hap maka aa laat, sali' sapantun aa nahapan payi.
Iya payi na tiyawu' uk na ma diyōm tawuan na, bo' hapa na iya tiyutung
uk na ma api 'nsa' kapaddahan.”
18 Heka isab bissala si Yahiya saddi minnihi' bayi pagnasihat na lapal hap
ma manga aa. Bayi siyoho' uk na isab sigam subay pindahan kawul-piil
sigam.
19 Suga' si Yahiya bayi mahalling-hallingan si Gubnul Herod ma sabab
dusa na magdakayo' maka si Herodiyas iya bayi handa siyay na, maka ma
sabab hinang na laat kasehean.
20 Manjari karuhunan si Herod maghinang laat sabab pijil uk na si
Yahiya.

Pamandi ma si Isa
(Matiyu 3.13-17; Markus 1.9-11)

21 Ma waktu kapamandi le' si Yahiya ma aa kamemon piyandi isab uk
na si Isa. Ubus peen si Isa piyandi, ma sabu peen iya ngamu' ni Tuhan,
magtuwi paukab diyōm sulga'.
22 Bo' pareyo' Nyawa Sutsi magpabaran sali' dagbōs assang, patapu' ma
iya. Niya' isab suwara halling min diyōm sulga'. Uk na, “Kau iya Anak ku
kalasahan ku, landu' kau makasulut atay ku.”

Kapangkatan si Isa
(Matiyu 1.1-17)

23 Na, ma waktu kapanagna' na si Isa magnasihat pandu' na ma
manusiya', niya' na manga tallumpu' tahun umul na. Anak si Yusup iya
bang ma pangannal manga aa, si Yusup iya bayi anak si Hili.
24 Si Hili iya bayi anak si Mattat, si Mattat bayi anak si Libi, si Libi bayi
anak si Malki, si Malki bayi anak si Janni, si Janni bayi anak si Yusup.
25 Si Yusup itu bayi anak si Mattati, si Mattati bayi anak si Amos, si Amos
bayi anak si Nahum, si Nahum bayi anak si Esli, si Esli bayi anak si Naggay.
26 Si Naggay iya bayi anak si Maat, si Maat bayi anak si Mattati dakayo',
si Mattati itu bayi anak si Simain, si Simain bayi anak si Yosek, si Yosek
bayi anak si Joda.
27 Si Joda iya bayi anak si Joanan, si Joanan bayi anak si Resa, si Resa
bayi anak si Sirubbabil, si Sirubbabil bayi anak si Salati, si Salati bayi anak
si Niri.
28 Si Niri iya bayi anak si Malki, si Malki bayi anak si Addi, si Addi bayi
anak si Kosam, si Kosam bayi anak si Elmadam, si Elmadam bayi anak si
El.
29 Si El iya bayi anak si Yussa', si Yussa' bayi anak si Eleesel, si Eleesel
bayi anak si Jurim, si Jurim bayi anak si Mattat, si Mattat bayi anak si Libi,

30 si Libi bayi anak si Simiyun, si Simiyun bayi anak si Yuda, si Yuda
bayi anak si Yusup, si Yusup bayi anak si Jonam, si Jonam bayi anak si
Eliyakim.
31 Si Eliyakim iya bayi anak si Meleya, si Meleya bayi anak si Menna, si
Menna bayi anak si Mattata, si Mattata bayi anak si Natan, si Natan bayi
anak si Daud.
32 Si Daud hi' bayi anak si Jesse, si Jesse bayi anak si Obed, si Obed bayi
anak si Bowas, si Bowas bayi anak si Sala, si Sala bayi anak si Nasson.
33 Si Nasson iya bayi anak si Amminadab, si Amminadab bayi anak si
Admin, si Admin bayi anak si Arni, si Arni bayi anak si Hesdon, si Hesdon
bayi anak si Peres, si Peres bayi anak si Yuda.
34 Si Yuda iya bayi anak si Ya'kub, si Ya'kub bayi anak si Isahak, si Isahak
iya bayi anak si Ibrahim, si Ibrahim bayi anak si Tera, si Tera bayi anak si
Nahol.
35 Si Nahol iya bayi anak si Sirug, si Sirug bayi anak si Reyo, si Reyo bayi
anak si Peleg, si Peleg bayi anak si Ebel, si Ebel bayi anak si Sela.
36 Si Sela iya bayi anak si Kainan, si Kainan bayi anak si Arpaksad, si
Arpaksad bayi anak si Sem anak si No, si No bayi anak si Lamek,
37 si Lamek bayi anak si Metosela, si Metosela bayi anak si Idris, si Idris
bayi anak si Jared, si Jared bayi anak si Mahalalel, si Mahalalel bayi anak
si Kenan.
38 Si Kenan iya bayi anak si Enos, si Enos bayi anak si Set, si Set bayi
anak si 'Mbo' Adam, maka si 'Mbo' Adam bayi anak Tuhan.

4

Kapanulay ma si Isa
(Matiyu 4.1-11; Markus 1.12-13)

1 Manjari itu pabing si Isa min sapa' Jordan, min bayi pamandihan iya
hi'. Kahōpan iya uk Nyawa Sutsi bo' biyo iya uk Nyawa Tuhan ni lahat de
'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.
2 'Mpatpu' 'llaw, 'mpatpu' bahangi iya kamahi' na siyasat na peen iya
uk nakura' sayitan, kalu tabo magdusa. Sataggōl iya ma hi' 'nsa' iya bayi
mangan ayi-ayi 'llaw-sangōm, jari pagpuwas ian hi' mehe na gōtas na.
3 Halling nakura' sayitan ma iya, uk na “Bang kau iyu sabannal-bannal
Anak Tuhan sohoun manga batu itu papinda ni tinapay.”
4 Suga' nambung si Isa, uk na, “Tasulat asal ma diyōm kitab, uk na, ‘'nsa'
kiyakan baran sadja iya makakaallum ma manusiya'.’ ”
5 Puwas hi' biyo si Isa ni lahat kalangkawan uk nakura' sayitan bo'
iyampa pindaan na kalahatan kamemon ma diyōm dunya, ma diyōm
dakaddab mata sadja.
6 Uk nakura' sayitan ni iya, “Buwanan ta kau kapatut bo' kau maka-
pagbaya' ma manga kalahatan itu maka alta' na kamemon. Sabab bayi
pamasuku' ma aku kamemon na itu iya hangkan aku taga kapatut muwan
ma sayi-sayi kabayaan ku.
7 Na, bang kau iyu mudji aku pamuwan ku itu kamemon ma kau.”
8 Uk sambung si Isa ma sayitan hi', “Tasulat asal ma diyōm kitab, uk na,
‘Panghu' bi Tuhan sadja iya subay pudji bi. Tunggal iya paghinangan bi!’
”
9 Puwas hi' biyo si Isa uk nakura' sayitan ni daira Awrusalam bo'
pitōngōd iya may'an ma puntuk langgal pagkulbanan. Uk sayitan hi' ni
iya, “Bang kau iyu iya bannal Anak Tuhan pakuppa kau minniyu,

10 sabab niya' asal tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, ‘Siyoho' uk Tuhan
manga malaikat na nganjagahan kau’.
11 Niya' isab dakayo' sulat, iya uk na, ‘Tiyayak kau uk sigam bo' 'nsa'
makahantak nayi' nu ni batu.’ ”
12 Suga' nambung si Isa, uk na, “Uk kitab, ‘Daa sulayan bi kawasa Tuhan
iya Panghu' bi.’ ”
13 Na, pagka ubus na sasat kaginis-ginisan bayi panasat nakura' sayitan
ma si Isa, pakallo' iya min si Isa ngagaran waktu dakayo'.

Tiyagnaan uk si Isa hinang na ma lahat Jalil
(Matiyu 4.12-17; Markus 1.14-15)

14 Manjari itu pabing si Isa ni lahat Jalil bo' ian na ma iya barakat min
Nyawa Sutsi. Pasaplag na peen habal ma pasal na ni kalohahan lahat ian.
15 Mandu' na peen iya ma diyōm kalanggal-langgalan sigam bo' siyan-
glitan iya uk aa kamemon.

Si Isa siyulak uk manga aa Nasaret
(Matiyu 13.53-58; Markus 6.1-6)

16 Jari itu pay'an si Isa ni Nasaret, ni bayi lahat kasuwigan na. Taabut
peen 'llaw Sabtu', 'llaw mulliya ma agama Yahudi, pahi' iya ni langgal sali'
asal kabiyaksahan na. Ma langgal peen, nangge iya magbassa min diyōm
kitab.
17 Siyongan ma iya kitab iya siyulat uk si Nabi Isaya. Iyukab uk na kitab
ian bo' tapeha na kasulatan manga ayat itu hi'. Uk sulat hi',
18 “Tiya' aku kapagbayaan uk Nyawa Tuhan,
sabab tapene' aku uk na masampay lapal hap ni manga aa miskin.
Siyoho' aku uk na paitu ma'-ma' ni manga pilisu in sigam piluwas du,
maka ma manga aa buta in sigam makanda' du pabing.
Siyoho' aku uk na muwasan sasuku liyaugan,
19 nganasihat isab in waktu pangalappas Tuhan ma manga aa na taabut
na.”
20 Puwas hi' tiyambōl uk si Isa kitab bayi pagbassahan na hi'. Siyongan
uk na pabayik ni bilal bo' iyampa iya ningko'. Sakali piyatong iya uk aa
kamemon ma diyōm langgal ian.
21 Bo' nagna' iya missala ni sigam, uk na, “Ma 'llaw itu tatuman na manga
ayat kitab bayi tabassa ku itu ma sabu kaam pake.”
22 Kaamuhan magtuwi manga aa ian ma si Isa. Inu-inu sigam ma sabab
kapanday bissala na. Magbissala sigam, uk na, “Bang kami 'nsa' lupa, iya
na itu anak si Yusup!”
23 Halling si Isa ma sigam, “Tantu du kaam mahallingan aku sali' bayi
halling kamaasan, iya uk na, ‘Pagka kau iyu tau nambal, nambal kau di
nu.’ Tantu isab kaam noho' aku subay ngahinang ma itu, ma di lahat ku
itu, manga hinang iya take bi bayi hinang ku ma lahat Kapirnaum hi'.
24 Baan ta kaam tōōd,” uk si Isa, “in nabi 'nsa' du pig-addatan ma lahat
na porol.
25 Kehun bi aku: ma waktu si Nabi Eliyas bayi 'nsa' niya' ulan ma diyōm
tallun tahun maka tōnga', maka landu' gōtōm kalohahan lahat ian. Bannal
heka balu danda bayi ma itu ma lahat Israil ma waktu gōtōm ian,
26 suga' 'nsa' si Nabi Eliyas siyoho' uk Tuhan nabangan dakayo' min
sigam. Siyoho' iya uk Tuhan pahi' nabangan dakayo' balu danda 'nsa'
bangsa Israil ma hi' ma lahat Sarepta, ma jadjahan Sidun.
27 Damikkiyan na isab ma bayi waktu si Nabi Elisa,” uk si Isa. “Heka
aa saki ipul bayi ma bangsa Israil suga' 'nsa' niya' sigam minsan dakayo'

bayi kaulian ipul na. Duwal aa min bangsa Siriya iya bayi kaulian, ōn na
si Nayman.”
28 Take peen bissala si Isa itu uk manga aa ma diyōm langgal ian,
magtuwi paddi' tōōd atay sigam.
29 Nangge sigam kamemon bo' iyampa ngahella' si Isa paluwas min
kalumaan hi'. Biyo iya ni diyata' bud iya tōngōd daira sigam ian, bahasa
iya hiyug uk sigam min diyata' pampang hi'.
30 Lipara palabay iya min tangngaan sigam bo' pakallo' iya minnihi'.

Si Isa makowe' saki aa ma lahat Kapirnaum (Markus 1.21-28)

31 Palud na si Isa min Nasaret ian tudju ni Kapirnaum, dakayo' daira ma
lahat Jalil. Pagka 'llaw Sabtu' na, 'llaw mulliya, mandu' iya ma manga aa
ma hi'.
32 Inu-inu ma pamandu' na manga makake hi' sabab pamandu' na taga
kawasa.
33 Na, niya' ma diyōm langgal ian dakayo' aa bayi siyōd uk sayitan.
Ngōlang iya pakōsōg,
34 uk na, “Allō! Isa min Nasaret! Ayi kamaksuran nu paitu? Paitu kau
baha' makaat kami? Katauhan ku du bang sayi kau. Kau iya dakayo'-kayo'
sutsi iya bayi paitu min Tuhan.”
35 Suga' liyāng sayitan ian uk si Isa, uk na, “Patammun kau! Paluwas
kau min baran aa iyu!” Magtuwi aa bayi siyōd ian pihantak uk sayitan
ma tangnga' manga aa kasehean. Puwas hi' paluwas na sayitan, bo' 'nsa'
du baran aa ian bayi inay-inay.
36 Landu' inu-inu manga aa ian kamemon. Magbissala sigam dangan
maka dangan, uk sigam, “Bissala ayi baha' bissala na itu? Taga kawasa
iya maka taga kapatut magpanohoan manga sayitan sabab bine' uk sigam
panohoan na paluwas min baran aa.”
37 Manjari pasaplag na peen habal pasal si Isa ni kalohahan lahat ma
jadjahan ian hi'.

Baanan aa kaulian uk si Isa (Matiyu 8.14-17; Markus 1.29-34)

38 Puwas hi' paluwas si Isa min langgal hi' bo' pay'an ni luma' si Simun.
Na, matoa si Simun danda hinglaw bidda', bo' iyamu' si Isa uk sigam
nabangan iya.
39 Pay'an si Isa nangge ma tōngōd pabahakan danda hi' bo' siyoho' uk
na pakallo' hinglaw na. Jari parōhōng bayi hinglaw na hi' bo' punduk iya
magtuwi ngalabōt ma di si Isa.
40 Pasaddōp peen 'llaw, sasuku niya' bagay na taga saki minsan saki
kaginis-ginisan, bayi biyo uk sigam tudju ni si Isa. Piabut uk na tangan na
ma sigam dangan maka dangan bo' kaulian sigam uk na.
41 Heka isab manga aa bayi kapaluwasan sayitan, bo' ngōlang pakōsōg
manga sayitan ian, uk na, “Kau iya Anak Tuhan!” Suga' liyāng sigam uk
si Isa, daa sigam siyoho' halling salaihi' sabab kitauhan uk sigam in iya si
Almasi.

Si Isa mangngan magnasihat ma kalohahan lahat (Markus 1.35-39)

42 Dayi' 'llaw peen pakallo' si Isa minnihi' tudju ni jadjahan 'nsa' niya'
aa na. Peha iya uk manga aa bo' tatawwa' peen iya, arak iya tikkoan uk
sigam bo' iya 'nsa' pakallo' minnihi'.

43 Suga' halling si Isa ma sigam, uk na “Subay aku pahi' isab ni manga
kalumaan saddi magnasihat lapal hap ma pasal pagparinta Tuhan, sabab
iya na itu poon na iya hangkan aku pipaitu uk Tuhan.”
44 Jari magnasihat si Isa ma diyōm kalanggal-langgalan ma hi' ma lahat
Yahudiya.

5

Si Isa ngalinganan manga aa, hinang na anak-mulid na tagna'
(Matiyu 4.18-22; Markus 1.16-20)

1 Manjari niya' 'llaw dakayo' nangge si Isa ma bihing danaw Gennesaret.
Magtipun na peen manga aa parigpit ni iya supaya sigam pake ma palman
Tuhan.
2 Na, niya' tanda' uk si Isa duwa bayanan bayi pisallad ma bihing danaw
hi', bayi imbanan uk manga aa magdaraying sabab hi' sigam ngosean
pōkōt sigam.
3 Pariyata' si Isa ni dakayo' bayanan ian, iya bayanan si Simun, bo' noho'
iya ma si Simun pitulak-tulak datti' min bihing parian. Jari ningko' si Isa
mandu' ma manga aa magtipunan may'an.
4 Na, ubus peen uk si Isa mandu', halling iya ni si Simun. “Palanjal le' kita
ni kalōman,” uk na, “bo' hugun bi pōkōt bi pahi' bo' kaam makakallo'.”
5 Nambung si Simun, uk na, “Tuwan Guru, liyuugan kami mōkōt dibuhi'
sampay ni kallawan bo' 'nsa' kami bayi makakallo'. Suga' pagka kau iya
noho', hug ku sadja.”
6 Tahug peen pōkōt sigam ni diyōm tahik, heka tōōd daying takallo'
sigam. Agōn na gese' manga pōkōt hi',
7 hangkan sinyalan uk di si Petros manga sehe' sigam ma bayanan
dakayo', siyoho' nabang ngahella'. Makapay'an peen manga sehe',
magtuwi diyuwa' daying ian ni diyata' bayanan. 'Llōp karuwa bayanan
ian uk daying, arak na sigam buhaw.
8 Pag'nda' si Simun Petros ma baanan daying ian, magtuwi iya pasujud
ma tōngōd nayi' si Isa. Uk na, “O Tuwan, palawak kau min aku sabab aku
itu dusahan.”
9 Hangkan salaihi' halling na, sabab inu-inu iya maka manga sehe' na
ma pasal heka daying bayi takallo' sigam.
10 Iya du inu-inu manga sehe' si Simun magdaraying hi', iya si Ya'kub
maka si Yahiya duwangan anak si Sibidi. Manjari halling si Isa ma si
Simun, uk na, “Daa kau tiyāw. Puwas min 'llaw itu iya hinang nu subay
magkallo' manusiya' me' ma aku.”
11 Manjari hella' uk sigam bayanan sigam ma diyata' parian bo' imbanan
ayi-ayi sigam kamemon bo' iyampa me' ma si Isa.

Aa ipul kaulian uk si Isa
(Matiyu 8.1-4; Markus 1.40-45)

12 Ma 'llaw dakayo', waktu peen si Isa ma dakayo' daira, niya' may'an
dakayo' aa saki ipul. Lapat baran na uk saki na. Makanda' peen aa itu ma
si Isa, magtuwi iya pasujud ma dahuhan na nganjunjung. “Tuwan,” uk
na, “bang kau baya' tapakowe' nu du aku.”
13 Sakali piabut uk si Isa tangan na ma aa ian. Uk si Isa, “Baya' sadja
aku. Kowe' na kau.” Saruun-duun du pakallo' na ipul min baran aa ian.
14 Iyamay-amayan iya uk si Isa, uk na, “Daa kau ma' ni sayi-sayi pasal
itu hi'. Suga' pahi' kau magtuwi ni imam bo' palilingun baran nu ni iya.

Puwas hi' ungsurin pagkulban ni Tuhan sali' bayi pamandu' uk si Musa,
tanda' saksi' ni kahekahan aa in kau iyu kaulian na min saki nu."
15 Suga' pasaplag gam peen habal pasal si Isa hangkan heka manga aa
patipun ni iya, pake ma pandu' na sampay ngamu' bang pikowe' uk na
manga saki sigam.
16 Suga' mawumu si Isa pakallo' min kahekahan aa ian ni lahat kulang
aa na bo' mangarap ni Tuhan ma hi'.

Aa matay baran na kaulian uk si Isa
(Matiyu 9.1-8; Markus 2.1-12)

17 Dakayo' 'llaw, sabu peen si Isa mandu', niya' manga Parisi maka manga
guru ma sara' agama Yahudi magtingko' ma tōngōd na. Manga aa itu bayi
pay'an min daira Awrusalam maka min kamemon lungan ma lahat Jalil
maka ma lahat Yahudiya. Ian ma si Isa kawasa bayi min Tuhan hangkan
iya makapakowe' manga aa sakihan.
18 Manjari niya' takka pay'an manga aa nanggung aa matay baran na.
Arak sigam pariyōm luma' tudju ni tōngōd si Isa.
19 Suga' 'nsa' sigam makalabay sabab baanan manga aa may'an hangkan
sigam parāg tudju ni diyata' luma'. Liyangkat uk sigam atōp ni tōngōd
si Isa bo' iyampa pitonton aa matay baran na maka pabahakan na hi',
pibōtang ma dahuhan si Isa ma diyōm baanan aa hi'.
20 Makatau peen si Isa in aa mamo ian mangandōl du ma iya, halling
iya ni aa mamatay baran na hi', uk na, "Bagay, iyampun na dusa nu."
21 Na, take peen halling si Isa itu uk manga guru ma sara' agama maka
uk manga Parisi, magtuwi sigam magtiyaw-tiyaw dangan maka dangan.
"Sayi baha' aa itu?" uk tiyaw sigam hi'. "Mahalling iya pangkal ni Tuhan
magbissala salaihi' sabab 'nsa' niya' makapag-ampun dusa, duwal Tuhan
dakayo'-kayo'."
22 Suga' katauhan uk si Isa bang ayi iya pikil uk sigam, bo' uk na ma
sigam, "Angay kaam magtiyaw-tiyaw salaiyu ma diyōm pikilan bi?
23 Kumpasun bi bang ingga luhay: upamahun uk ku ma aa, 'Iyampun
na dusa nu', atawa bang uk ku, 'papunduk kau bo' kau mangngan na'?
24 Na, buwanan ta kaam tanda' palsaksian bo' katauhan bi in aku, Anak
Manusiya', taga kapatut ngampun dusa ma diyōm dunya itu." Jari halling
si Isa ni aa matay baran na hi', uk na, "Iya na itu halling ku ma kau:
papunduk na kau. Bohun pabahakan nu iyu bo' kau mowe'."
25 Saruun-duun du iya nangge ma alōpan sigam kamemon. Biyohat uk
na bayi pabahakan na bo' iyampa mowe' ni luma' na maka uk na nanglitan
Tuhan.
26 Inu-inu lullun manga aa ian kamemon maka tiyāw tōōd sigam.
Siyanglitan Tuhan uk sigam, uk na, "Hinang makainu-inu iya tanda' kitabi
'llaw itu!"

Pangalingan si Isa ma si Matiyu
(Matiyu 9.9-13; Markus 2.13-17)

27 Puwas hi' paluwas si Isa minnian bo' niya' tanda' na aa magkallo'
sukay parinta, ōn na si Libi. Hi' iya ningko' ma diyōm upis na pangalloan
na sukay parinta. Uk si Isa ma iya, "Paitu na kau me' ma aku."
28 Nangge magtuwi si Libi bo' libbahan uk na kamemon na bo' iya me'
ma si Isa.
29 Manjari niya' jamu pibōtang uk si Libi ma diyōm luma' na pamaehe na
ma si Isa. Heka isab aa magkallo' sukay parinta maka manga aa kasehean
magbe' mangan ma sigam.

30 Na, niya' may'an manga aa Parisi maka manga guru ma sara' agama
iya me' ma sigam. Sakali naway sigam ma di si Isa. Uk sigam ma manga
mulid na, “Kaam iyu, angay kaam palamud magsawu maka manga aa
magkallo' sukay parinta maka manga aa dusahan kasehean?”
31 Nambung si Isa ma manga aa niyaw ian, uk na, “Bang aa kowe' 'nsa'
magdoktor. Iya magdoktor bang aa taga saki.
32 'Nsa' pasal aa adil iya maksud ku paitu ni dunya, suga' iya maksud ku
paitu pasal aa taga dusa bo' supaya sigam ngalabba min dusa sigam.”

Paniyaw pasal pagpuwasa
(Matiyu 9.14-15; Markus 2.18-20)

33 Manjari niya' manga aa halling ni si Isa, uk sigam, “Manga mulid si
Yahiya daran magpuwasa maka nambahayang. Iya du isab manga mulid
Parisi, suga' mulid nu 'nsa'. Mangan sadja sigam maka nginum.”
34 Nambung si Isa ma manga aa hi', sambung pamaralilan. Uk na,
“Magpuwasa baha' manga luruk ma samantala' may'an le' pangantin lalla
ma tōngōd sigam? Tantu 'nsa'.
35 Suga' ma 'llaw siyong, bang taabut waktu kapamakalloan pangantin
lalla min sigam, iya na hi' waktu pagpuwasa sigam.”

Pamandu' tagna' maka pamandu' si Isa
(Matiyu 9.16-17; Markus 2.21-22)

36 Manjari maralil le' si Isa pasal pamandu' tagna' maka pamandu' na,
uk na, “'Nsa' niya' nganggeret pispis min badju' bahu panupak na ni badju'
daan. Bang ganta' salaihi', hinang na geret uk na bayi badju' bahu maka
pispis bahu hi' 'nsa' tōp panupak sammek daan hi'.”
37 Piralil isab uk si Isa pamandu' na ni inuman bahu bang liyōōn ni
diyōm pangalōōnan bayi hinang min kuwit kambing. Uk na, “'Nsa' niya'
ngalōōn inuman bahu, masi-masi mukal, ni diyōm pangalōōnan daan.
Bang ganta' salaihi' hinang na, tantu bustak pangalōōnan uk inuman bahu
hi'. Jari tiyumpahan inuman bo' magkaat bayi pangalōōnan hi'.
38 Suga' in inuman bahu subay liyōōn ni pangalōōnan bahu.”
39 Maralil le' si Isa, uk na, “Bang aa biyaksa nginum inuman taggōl bayi
ma tawuan na, 'nsa' iya baya' nginum inuman bahu. Hap kono' lassa
inuman bang taggōl ma tawuan na.”

6

Pandu' si Isa pasal 'llaw paghali
(Matiyu 12.1-8; Markus 2.23-28)

1 Ma dakayo' 'llaw Sabtu', iya 'llaw paghali ni Tuhan bang ma agama
Yahudi, ian di si Isa mangngan labay min tangnga' huma pananōman payi
tirigu. Niya' buwa' sali' payi kittu' uk manga mulid hi', pisi-pisi uk sigam
bo' iyampa kiyakan uk sigam.
2 Na, niya' manga Parisi tiyaw ma si Isa. Uk sigam, “Angay kaam
ngalanggal sara' agama tabi?”
3 Nambung si Isa, uk na, “Angay, 'nsa' tabassa bi bang ayi bayi tahinang
uk si Daud ma masa awwal hi', waktu bayi kagōtas sigam maka manga aa
na?
4 Bayi pasōd si Daud ni diyōm langgal pangaharapan Tuhan bo' iyampa
killo' uk na manga tinapay iya pangungsud ni Tuhan. Jari kiyakan uk na
tinapay ian minsan 'nsa' wajib kiyakan uk aa saddi min manga kaimaman.
Bayi pamuwan na isab ni manga sehe' na pagkakan sigam. Suga' 'nsa' niya'
dusa na maghinang salaihi'.”

5 Uk si Isa isab, “Aku itu, Anak Manusiya', taga kapatut magbaya' bang
ayi manjari hinang ma 'llaw paghali ni Tuhan.”

Aa komay tangan na kaulian uk si Isa
(Matiyu 12.9-14; Markus 3.1-6)

6 Ma 'llaw Sabtu' dakayo' isab pasōd si Isa ni diyōm langgal mandu'. Na,
niya' ma diyōm langgal ian aa komay tangan na ni katau.
7 Niya' isab may'an manga guru ma sara' agama maka manga Parisi baya'
meha pagsababan panuntut sigam ma si Isa. Hangkan na iya jiyagahan
uk sigam bang kalu makowe' saki aa ma 'llaw paghali.
8 Suga' kitauhan uk si Isa bang ayi iya pikil uk sigam hi', bo' halling iya ni
aa komay tangan na ian. “Paitu kau,” uk na. “Nangge kau ma tangngaan
itu.” Sakali pahi' aa ian nangge ma tangngaan.
9 Puwas hi' halling si Isa ni manga aa hi', uk na, “Niya' tiyaw ku ni kaam.
Bang ma sara', ayi iya patut hinang ma 'llaw paghali? Hinang makahap
atawa hinang makalaat? Makallum aa, atawa mapatay?”
10 Piyatong uk si Isa manga aa ian kamemon bo' iyampa halling ni aa
komay tangan na hi'. “Pahannatun tangan nu iyu,” uk na. Na, pihannat
uk na, manjari kaulian na.
11 Suga' paddi' tōōd atay manga Parisi maka manga guru ian, iya
hangkan sigam mag-isun-isun bang ayi subay hinang sigam ma si Isa.

Si Isa mene' manga mulid na sangpu' ka duwa
(Matiyu 10.1-4; Markus 3.13-19)

12 Na, ma waktu ian hi' patukad si Isa ni bud ngarap ni Tuhan. May'an
iya ngamu'-ngamu' ni Tuhan sangōm sampay ni kallawan.
13 Pagkallat 'llaw na linganan uk na manga mulid na pay'an ni iya.
Pene' uk na min sigam sangpu' ka duwa aa bo' iyōnan sigam uk na aa
na kawakilan.
14 Iya na itu ōn manga aa bayi kawakilan ian uk si Isa: si Simun iya
ōnan na isab si Petros, maka si Andariyas danakan si Simun, bo' si Ya'kub
maka si Yahiya, si Pilip maka si Bartolome.
15 Pasunu' si Matiyu maka si Tomas, bo' si Ya'kub anak si Alpa, maka si
Simun iya iyōnan uk sigam “pangangatu”,
16 bo' si Judas anak si Ya'kub, maka si Judas Iskariyut iya nukbalan si Isa
ni manga banta na ma waktu damuwi minnihi'.

Si Isa mandu' maka makowe' manga aa sakihan
(Matiyu 4.23-25)

17 Manjari puwas ian palud si Isa maka manga mulid na bayi kawakilan
na, bo' nangge iya ma kapantayan. Heka manga mulid na bayi may'an
maka landu' heka isab aa kasehean, aa min lahat Yahudiya, min daira
Awrusalam, maka aa isab min Tira maka Sidun iya ma bihing tahik.
18 Bayi sigam pay'an pake ma pandu' si Isa bo' kaulian isab manga saki
sigam. Sasuku isab sigam siyasat uk sayitan bayi kaulian uk si Isa.
19 Bo' baanan aa ian kamemon bayi nuyu' na peen maabut tangan sigam
ni iya sabab niya' barakat paluwas min baran na, iya hangkan sigam
kaulian kamemon.

Pasal kakōgan maka kasusahan
(Matiyu 5.1-12)

20 Manjari nganda' tōōd si Isa ma manga mulid na bo' uk na,
“Mehe du kahapan sasuku kaam makatau in kagunahan bi tōōd iya tabang
min Tuhan,

sabab tantu du niya' palsukuan bi ma diyōm pagparintahan Tuhan.
21 Mehe du kahapan sasuku kaam kasigpitan ma buttihi',
sabab maglassohan du kaam ma sosongun.
Mehe du kahapan sasuku kaam magtangis ma buttihi',
sabab magtatto du kaam ma sosongun.
22 Mehe du kahapan ma kaam bila kaam kibansihan uk aa, bang kaam 'nsa' tayima' uk sigam, bang kaam manga hiyalipulu maka pihalling-hallingan laat ma sabab pame' bi ma aku, Anak Manusiya' itu.
23 Salaihi' isab bayi pangahinang kamaasan sigam ma manga kanabi-nabihan. Hangkan kaam subay kiyōgan tōōd bang kaam takkahan salaihi' sabab tantu mehe tungbas ma kaam ma diyōm sulga'.
24 Suga' makaase'-ase' kaam manga dayahan ma buttihi',
sabab kalabayan bi na kahapan bi ma dunya itu sadja.
25 Makaase'-ase' isab kaam maglassohan ma buttihi',
sabab niya' waktu ma sosongun giyōtas du kaam.
Makaase'-ase' isab kaam kiyōgan iyu,
sabab niya' waktu ma sosongun magkasusahan du kaam maka magkarukkaan.
26 “Makaase'-ase' kaam bang kaam siyanglitan uk aa kamemon, sabab iya du manga aa ma waktu palabay, iya bayi maglaku-laku in sigam nabi. Bayi sigam siyanglitan isab uk ka'mbo'-mbōan bi.”

Lasa ma manga banta
(Matiyu 5.38-48; 7.12)

27 Mandu' le' si Isa, uk na, “Iya na itu halling ku ma kaam sasuku kaam pake ma aku: Kalasahin bi banta bi. Hinangun bi hap ma manga aa bansihan kaam.
28 Amu'-amuin bi kahapan min Tuhan sasuku nuknaan kaam. Samba-hayangun bi sasuku ngalaat kaam.
29 Bang niya' nampak kau ma bayihu' nu dambiya', patampalun isab dambiya' panampakan na. Bila niya' ngagaw jaket nu, pangahilasun sampay kamisita nu.
30 Sayi-sayi ngamu' ma kau, buwanin. Maka bang niya' ganta' ngallo' ayi-ayi nu kamemon daa kau ngamu' pabing iya bayi killo'.
31 Ayi-ayi kabayaan bi hinang ma kaam uk aa kasehean, iya na hi' subay hinangun bi ma sigam.
32 “Bang iya sadja kalasahan bi in aa lasahan kaam, angay kaam subay pihalaan? Sabab minsan aa laat lasa du ma sasuku lasahan sigam.
33 Damikkiyan na, bang iya sadja tabangan bi in aa bayi makatabang ma kaam, angay kaam subay pihalaan? Sabab minsan aa laat, salaihi' du isab addat sigam.
34 Bang iya sadja pautangan bi in aa tantu mayad, angay kaam subay ngahōwat pihalaan? Sabab minsan aa laat mautangan du ma sehe' sigam laat, bang peen niya' tantu biyayaran.
35 Suga' iya na itu pamandu' ku ma kaam,” uk si Isa. “Kalasahin bi banta bi maka tabangin bi sigam. Bang niya' ngutang ni kaam, pautangin bi minsan 'nsa' niya' bayad tahōwat bi. Jari mehe pahala' panungbas ma kaam bo' manjari kaam anak Tuhan Mahatinggi. Sabab hap addat Tuhan minsan ma manga aa laat, minsan ma aa 'nsa' magsukul ma iya.
36 Subay kaam maase', sali' 'Mma' bi Tuhan isab maase'.”

Pasal panaway pagkahi
(Matiyu 7.1-5)

37 “Daa sawayun bi pagkahi bi bo' kaam 'nsa' siyaway uk Tuhan. Daa
pabōtangun bi hukuman ni aa kasehean bo' kaam 'nsa' pibōtangan
hukuman uk Tuhan. Ampunun bi pagkahi bi bo' kaam iyampun isab uk
Tuhan.
38 Muwan kaam ma kasehean bi bo' niya' pimuwan uk Tuhan ma kaam.
Iya dalil na sali' tappōngan mehe bang tiyumpahan ni diyōm pangalōōnan
bi. Minsan diyasōk, 'nsa' talōōn sabab heka na. Hati na ayi-ayi panappōng
bi ma sehe' bi iya du isab panappōng Tuhan ma kaam.”
39 Bissala uk si Isa dakayo' kissa pamaralil. Uk na ma manga aa,
“Bang buta ngambit sehe' na buta, tantu sigam hug karuwangan ni diyōm
lowang.
40 'Nsa' niya' mulid palangkaw min guru na. Suga' in mulid kamemon,
bang tammat na pangadji' na, magsali' du maka guru na.
41 “Kaam magsaway sehe' bi iyu, angay tanda' bi bukbuk kayu ma diyōm
mata sehe' bi bo' 'nsa' tananam bi batang kayu ma diyōm mata bi?
42 Kaam iyu 'nsa' manjari! Baya' kaam ngalloan bukbuk min mata sehe'
bi, bo' peen 'nsa' tananam bi batang kayu iya ma diyōm mata bi! Kaam iyu
maglaku-laku in kaam iyu 'nsa' taga sā'! Kalloin bi le' dahu iya batang kayu
ma kaam iyu, manjari sawa panganda' bi bo' makapakalloan du kaam
bukbuk kayu min mata sehe' bi.”

Pasal kayu maka buwa' na
(Matiyu 7.16-20; Markus 12.33-35)

43 Halling le' si Isa, uk na, “Bang sawupama kayu hap 'nsa' du muwan
buwa' laat. Damikkiyan na isab bang kayu laat suwig na, 'nsa' muwan
buwa' hap.
44 Kitauhan asal kayu min buwa' na. 'Nsa' kita ngallo' buwa' igira min
puhung atawa buwa' anggul min kayu itingan.
45 Salaihi' du isab ma manusiya', sali' dalil kayu. Bang aa hap addat na
makapaluwas iya bissala hap sabab hap iya bayi tawu' na ma diyōm atay
na. Suga' bang aa laat, hangkan du kalaatan iya piluwas uk na sabab laat
iya tatawu' na ma diyōm atay na. Ayi-ayi ma diyōm atay manusiya' iya na
hi' paluwas min bo' na.”

Duwa ginis aa maghinang luma'
(Matiyu 7.24-27)

46 “Angay uk bi in aku Panghu' bi, parahal 'nsa' hinang bi manga
panohoan ku ma kaam?
47 Sasuku paitu ni aku bo' pake ma pandu' ku sampay me', pahati ta
kaam bang salaingga kahalan na.
48 Aa ian sali' hantang aa maghinang luma'. Pilōm uk na lowang hag
bo' osolan hag na ma diyata' katuwasan. Ubus peen hinang, ngandunuk
kasapaan bo' simpoyakan luma' ian suga' 'nsa' tajōgjōg sabab hōgōt du
osol na.
49 Bang aa isab pake ma pandu' ku bo' 'nsa' me', iya dalil na aa
maghinang luma' ma 'nsa' hōgōt osol na. Bang luma' ian hi' tawwa' dunuk
habba magtuwi, larak tōōd.”

7

Tindōg kapitan kaulian uk si Isa
(Matiyu 8.5-13)

1 Ubus peen uk si Isa bissala na kamemon itu ma manga aa, pasōd iya
ni diyōm daira Kapirnaum.

2 Na, niya' ma lahat ian dakayo' kapitan bangsa Roma maka niya'
sosohoan na kilasahan asal uk na. Saki na sosohoan itu, song na
magkamamatay.
3 Makake peen kapitan pasal si Isa, magtuwi iya noho' manga maas
bangsa Yahudi pay'an ni si Isa ngamuan iya pay'an ni luma' na makowe'
sosohoan na hi'.
4 Manjari pasampay manga maas ian ni si Isa bo' nganjunjung tōōd ma
iya. Uk sigam, “Patut du subay tabangan nu kapitan ian,
5 sabab bagay tōōd iya ma bangsa tabi Yahudi, maka iya baran na bayi
nganggastuhan pangahinang langgal tabi ma daira itu.”
6 Jari me' na si Isa ma sigam. Sikōt peen iya ni luma', siyoho' uk kapitan
manga bagay na pay'an mohan si Isa lapal. Uk lapal hi', “Tuwan, daa kau
husa pasampay paitu sabab 'nsa' aku tiyōp bang kau pahi' ni luma' ku.
7 Bangsahan tōōd kau hangkan pikil ku in aku 'nsa' tōp nampang kau
magbaran. Suga' missala sadja kau minniyu bo' kaulian du sosohoan ku
itu.
8 Minsan aku, biyaksa aku pigbayaan uk aa min diyataan ku maka niya'
isab sundalu pagbayaan ku. Bang soho' ku dangan pahi', pahi' du iya.
Bang soho' ku dangan paitu, paitu du iya ni aku. Damikkiyan na bang
niya' pahinang ku ma sosohoan ku, magtuwi hinang uk na.”
9 Pagtake peen halling kapitan ian uk si Isa inu-inu iya. Jari palingi'
iya tudju ni manga kahekahan aa iya paturul min buwian na. Uk na ma
sigam, “Baan ta kaam, minsan ma diyōm bangsa tabi Israil 'nsa' aku bayi
makatawwa' aa sali' kapitan itu kōsōg iman na.”
10 Jari mowe' na manga aa bayi siyoho' uk kapitan bo' pagtakka sigam
ni luma' tanda' uk sigam sosohoan hi' kaulian na.

Anak balu danda pikallum pabing uk si Isa

11 'Nsa' taggōl minnian, pahi' si Isa ni dakayo' kalumaan iyōnan Nain.
Sehean iya uk manga mulid na maka baanan manga aa kasehean.
12 Makasikōt peen iya ni lawang pasōran tudju ni kalumaan ian, niya'
may'an manga aa nanggung patay aa, biyo paluwas tudju ni pagkubulan.
Lalla iya mamatay hi', anak tunggal dakayo' danda balu. Jari heka aa min
kalumaan ian bayi me' ma balu hi' ngubul anak na.
13 Na, makanda' peen si Panghu' Isa ma danda ian, magtuwi iya takkahan
ase' ma iya. Uk na ma iya, “Daa na kau nangis.”
14 Puwas hi' pahi' si Isa ni tanggungan ngantanan iya, hangkan parōhōng
manga aa mananggung hi'. Sakali halling si Isa, uk na, “Oto', punduk kau!”
15 Magtuwi 'llum pabayik aa matay hi'. Punduk iya maka uk na missala
sabab 'llum iya pabayik. Pag-ubus siyongan iya uk si Isa ni ina' na.
16 Na, tiyāw manga aa may'an kamemon maka siyanglitan Tuhan uk
sigam. Halling sigam, “Niya' na nabi barakatan palahil paitu ni kitabi.
Makapaitu na Tuhan nabangan kitabi manga aa suku' na.”
17 Manjari iya habal pasal bayi hinang itu uk si Isa pasaplag na peen ma
kalohahan lahat Yahudiya, sampay ma manga lahat ma katilibut na.

Paniyaw uk si Yahiya Magpapandi
(Matiyu 11.2-19)

18 Manjari kahakahan isab si Yahiya uk manga mulid na pasal kahinan-
gan si Isa itu. Jari linganan uk na duwangan mulid na,
19 bo' siyoho' uk na sigam pahi' ni si Panghu' Isa. Siyoho' sigam niyaw iya
bang iya baha' bayi pigbissala paitu ni dunya, atawa bang niya' le' saddi
min iya iyagaran uk sigam.

20 Jari pagtakka duwangan itu ni si Isa, uk sigam, “Siyoho' kami paitu
uk si Yahiya Magpapandi sabab niya' tiyaw na ni kau, bang kau baha' iya
pigbissala paitu ni dunya? Atawa niya' saddi min kau subay iyagaran uk
kami paitu?”
21 Na, ma waktu ian hi' heka aa kaulian uk si Isa iya ginisan lamma
maka saki sigam, maka heka bayi kapaluwasan sayitan. Heka isab manga
aa buta bayi pikanda' uk na pabing.
22 Manjari siyambungan uk si Isa duwangan mulid bayi siyoho' uk si
Yahiya hi'. Uk na, “Pabing kaam pahi'. Bain bi si Yahiya pasal ayi-ayi tanda'
bi hinang uk ku maka pasal ayi-ayi iya take bi bissala uk ku. Manga aa
bayi buta makanda' na. Aa bayi pengka' makalangngan na tōōd. Aa bayi
ipul kaulian na. Aa bayi bisu makake na, maka aa bayi matay tapakallum
na pabing. Sampay aa miskin pignasihatan na lapal hap.
23 Mehe du kahapan sasuku 'nsa' magduwa-duwa mangandōl ma aku.”
24 Pakallo' peen minnihi' manga sosohoan si Yahiya hi', missala si Isa
ni katipunan aa ian pasal si Yahiya. Uk na, “Ayi baha' bayi peha bi, bayi
waktu kaam pahi' ni si Yahiya ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi ian?
Kabayaan bi baha' nganda' dakayo' aa magpinda-pinda pikilan na sali'
sapantun dawun parang, tabo magladdoy-laddoy uk baliyu?
25 Bang 'nsa' ihi', ayi baha' bayi pig'nda' uk bi pahi'? Aa magsammek
halgaan baha'? Tantu 'nsa', sabab bang aa magsammek salaihi' maka
magpalasahan tōōd, ian sigam ma diyōm luma' aa dayahan.
26 Bain aku tōōd bang ayi bayi pig'nda' uk bi pahi'? Dakayo' nabi
baha'? Aho', nabi du, suga' iya bayi tanda' bi ian labi le' min manga nabi
kamemon.
27 Sabab si Yahiya itu bayi pigbissala ma diyōm kitab, iya uk na hi', ‘Tiya'
sosohoan ku, uk Tuhan. Soho' ku iya parahu min kau, bo' supaya sakapan
na daddōk palabayan nu.’
28 Baan ta kaam,” uk si Isa, “si Yahiya Magpapandi itu 'nsa' du niya' labi
langkaw min iya ma diyōm bangsa manusiya'. Suga' sayi-sayi ma diyōman
pagparinta Tuhan minsan aa deyo' kapag-aa na, langkaw le' iya min si
Yahiya.”
29 Manga aa kamemon bayi pake tōōd ma bissala si Yahiya, iya lagi' na
manga aa magkallo' sukay parinta. Iyakuhan uk sigam in ayi-ayi pibōtang
uk Tuhan asal bōntōl, iya hangkan sigam piyandi tawubat uk si Yahiya.
30 Suga' manga aa Parisi maka manga guru panday ma sara' agama,
bayi 'nsa' baya' piyandi tawubat uk si Yahiya sabab siyulak uk sigam iya
pamabōtang uk Tuhan ma sigam.
31 Missala le' si Isa, uk na, “Ayi pamaralilan ku manga aa waktu itu? Ayi
pamasalian sigam?
32 Sali' sigam hantang onde'-onde' magtingkoan ma halaman tabu'.
Ngalingan manga onde' min dambiya' ni kasehean sigam, uk na, ‘Oy!
Kaam iyu! Bayi kami ngalisagan kaam suga' 'nsa' kaam bayi ngiluk! Bayi
kami ngalugu' suga' kaam iyu 'nsa' me' magkarukkaan.’
33 Kaam iyu sali' sapantun onde' hi' 'nsa' tasulut. Bayi paitu si Yahiya
Magpapandi, aa magpupuwasa maka 'nsa' nginum inuman makalango.
Jari pihallingan iya uk bi in iya kono' siyōd uk sayitan.
34 Puwas hi' aku, Anak Manusiya', bayi paitu magkakan maka mag-
inum. Magtuwi aku pahallingan bi. Uk bi, ‘He! 'Ndaun bi aa itu, lagak
na! Panginginum! Magbagay iya maka manga aa magkallo' sukay parinta
sampay aa baldusa kasehean.’
35 Suga',” uk si Isa, “tanda' tabi ma sasuku me' ma Tuhan in pangatau
na asal tawwa'.”

Si Isa ma diyōm luma' si Simun, aa Parisi

36 Ma dakayo' 'llaw killo' si Isa uk dakayo' aa Parisi mangan ma luma'
na. Jari pahi' na si Isa bo' ningko' ma pagkakanan.
37 Na, niya' dakayo' danda ma lahat ian laat asal hinang na. Makatau
peen iya in si Isa ian mangan ma luma' Parisi hi', pahi' iya mo bingki'-
bingki' hinangan batu pote', liyōōnan 'nsallan hamut.
38 Pay'an iya nangge min bukutan si Isa, ma tōngōd nayi' na. Nangis na
peen iya sampay base' na nayi' si Isa uk bohe' mata na. Siyapuhan uk na
maka buun na, siyum isab uk na nayi' si Isa bo' iyampa tiyumpahan uk
na maka 'nsallan hamut hi'.
39 Tanda' peen itu uk Parisi bayi ngallo' si Isa mangan, uk na ma diyōm
atay na, “Bang si Isa itu bayi nabi tōōd bayi du katauhan na bang sayi
danda iya mangantanan nayi' na itu. Bayi du katauhan na in danda itu
asal dusahan.”
40 Sakali missala si Isa. “Simun,” uk na, “niya' halling ku ma kau.”
“Aho', Tuwan Guru, pahallingun kono',” uk si Simun.
41 Missala si Isa, uk na, “Niya' duwangan aa taga utang sali'-sali' ma aa
pangutangan. Dangan ian taga utang lima hatus pilak, bo' limampu' iya
utang dangan.
42 Sali'-sali' sigam 'nsa' makabayad hangkan piyuwasan utang sigam uk
aa bayi pangutangan hi'. Na,” uk si Isa ma si Simun, “bang ma kau, ingga
ma aa duwangan ian mehe lasa na ma aa bayi pangutangan sigam?”
43 Nambung si Simun, uk na, “Bang ma aku, iya aa bayi piyuwasan utang
na heka.”
“Tawwa' sambung nu iyu,” uk si Isa.
44 Manjari itu palingi' si Isa ni danda bo' uk na ni si Simun, “Tanda' nu
danda itu? Makasōd peen aku ni luma' nu sini' 'nsa' du aku bayi sakapan
nu bohe' pangose' nayi' ku. Suga' danda itu, kiyosean uk na nayi' ku maka
bohe' mata na, maka siyapuhan uk na maka buun na.
45 'Nsa' aku bayi siyum uk nu pag-addatan suga' danda itu, sataggōl min
kapaitu ku, 'nsa' bayi parōhōng niyum nayi' ku.
46 'Nsa' du bayi 'nsallanan nu kok ku pag-addatan nu ma aku suga' danda
itu bayi muusan 'nsallan halga' ma nayi' ku.
47 Hangkan salaitu pama' ku ma kau: danda itu mehe lasa na ma aku
sabab taampun dusa na heka. Bang aa kulang dusa na iyampun, kulang
du isab lasa iya piluwas uk na.”
48 Jari halling si Isa ni danda, uk na, “Iyampun na paldusahan nu.”
49 Minnihi' manga sehe' si Isa magsawu ian nagna' magtiyaw-tiyaw di
sigam, uk na, “Sayi baha' aa itu ngampun manga dusa?”
50 Suga' halling si Isa ni danda ian, uk na, “Puwas du kau min mulka'
Tuhan ma sabab pangandōl nu ma aku. Palanjal na kau, daa kau susa.”

8

Manga danda bayi parōngan ma si Isa

1 'Nsa' taggōl minnihi', liyatag uk si Isa manga daira maka kalumaan
magnasihat lapal hap pasal pagparinta Tuhan ma manga manusiya'. Me'
ma iya mulid na sangpu' ka duwa,
2 maka niya' isab manga danda parōngan ma iya. Danda kasehean itu
bayi kapaluwasan sayitan uk si Isa, kasehean bayi pikowe' uk na saki
sigam. Ian si Mariyam, danda min Magdala iya bayi kapaluwasan sayitan
pitu' heka na.

3 Kasehean ian si Joanna handa si Kusa, iya taga 'ntan langkaw ma diyōm
luma' si Sultan Herod, maka ian si Susanna, maka heka le' manga danda
saddi. Manga danda hi' bayi ngatasan di si Isa.

Paralilan pasal aa nabōran bigi
(Matiyu 13.1-9; Markus 4.1-9)

4 Niya' na peen aa magpay'an ni si Isa min manga daira maka manga
kalumaan. Na, pagka heka na sigam magtipun ma tōngōd na, bissala uk
na dakayo' kissa pamaralilan. Uk na,
5 "Niya' ian dakayo' aa pahi' ni huma na nabōran bigi. Pagsabōd na
itu niya' bigi kasehean pakpak ni bihing daddōk, sakali taddōk uk aa
maglabayan maka tiyōttōk uk manga manuk-manuk sampay ubus na.
6 Niya' bigi kasehean pakpak ni tana' kabatuhan. Makatomo' peen,
lakkas lanōs sabab tana' hi' 'nsa' niya' bohe' na.
7 Niya' isab bigi kasehean pakpak ni tangnga' sōmpōt itingan bo'
kasimbōlan tiyanōm sabab magbe' pasuwig maka sōmpōt hi'.
8 Na, iya bigi kasehean pakpak ni tana' hap bo' hap tomo' na bo' muwan
buwa' heka kalandu'.
"Na," uk si Isa, "Sasuku kaam makake, asipun bi tōōd."

Iya poon sabab si Isa magparalil
(Matiyu 13.10-17; Markus 4.10-12)

9 Tīyaw si Isa uk manga mulid na bang ayi hati na, iya kissa bayi
pamaralil na ian.
10 Nambung si Isa, uk na, "Kaam iyu kabuwanan pikilan bo' supaya
tahati bi pasal kapagparinta Tuhan ma manga aa na, iya 'nsa' patau na ni
manusiya' kasehean. Suga' manga aa kasehean ian subay piyanduan ma
manga kissa pamaralilan supaya inda' sadja uk sigam suga' 'nsa' tasayu.
Take uk sigam suga' 'nsa' tahati."

Pihati uk si Isa kissa na pasal aa nabōran bigi
(Matiyu 13.18-23; Markus 4.13-20)

11 "Na," uk si Isa, "iya na itu hatihan kissa bayi pamaralil ku hi'. Iya bigi
ian, iya na palman Tuhan.
12 Iya bigi bayi pakpak ni daddōk ian, iya dalil na manga aa makake
palman Tuhan. Manjari pay'an nakura' sayitan ngagaw palman hi'
min diyōm pikilan sigam bo' supaya sigam 'nsa' magkahagad bo' 'nsa'
liyappasan.
13 Iya bigi bayi pakpak ni tana' kabatuhan ian, iya dalil na manga aa
makake ma palman Tuhan. Magtuwi sigam kiyōgan nayima' lapal palman
hi' suga' 'nsa' nganggamut palōm ma diyōm atay sigam. Dayi'-dayi' du
pagkahagad sigam. Taabut peen sigam siyasat uk nakura' sayitan magtuwi
sigam ngalabba min bayi pagkahagad sigam.
14 Iya bigi bayi pakpak ni sōmpōt itingan ian, iya dalil na manga aa
makake ma palman Tuhan. Suga' limbit pikilan sigam uk kahalan diyōm
dunya itu. Iya na peen halgaan ma sigam manga pangalta' sigam maka
napsu sigam. Sali' sigam dalil tiyanōm kasimbōlan, 'nsa' magbuwa'.
15 Manjari iya bayi siyabōran ni tana' hap ian, iya dalil na manga aa
pake ma palman Tuhan min diyōm atay sigam. Tiyawu' uk sigam ma
diyōm atay pote' maka tuyu' sigam mean iya. Jari palman ian sali' dalil
tiyanōm muwan buwa' ma diyōm atay sigam, hati na hap katudjuhan na."

Pasal palitaan tiyambunan
(Markus 4.21-25)

16 Mandu' le' si Isa, uk na, “'Nsa' niya' aa ngandōkōtan palitaan bo'
iyampa lōkōban na maka undam atawa pabōtang na ma deyo' kantil.
Tantu subay pibōtang uk na ma diyata' papagan na bo' tanda' sawa na
uk manga aa pasōd ni diyōm luma' hi'.
17 Sabab ayi-ayi tapukan ma buttihi' piluwas du ma sosongun, maka ayi-
ayi limbungan ma buttihi' tahati du ma waktu siyong.
18 Hangkan subay kehun bi pahap sabab sayi-sayi niya' tau na, kinnōpan
le' tau na. Suga' sayi-sayi 'nsa' makahati, bo' peen pangannal na niya' tau
na datti', kiyulangan du min iya.”

Ina' si Isa maka danakan na lalla
(Matiyu 12.46-50; Markus 3.31-35)

19 Manjari itu takka pay'an ina' si Isa maka manga danakan na lalla suga'
'nsa' sigam makasikōt ni iya sabab heka aa.
20 Niya' bayi halling ma si Isa, uk na, “Tuwan, ian ina' nu maka manga
danakan nu nangge ma luwasan, baya' mag'nda' maka kau.”
21 Halling si Isa ni manga aa may'an hi', uk na, “Sayi-sayi pake ma
palman Tuhan maka me' ma pandu' na, sigam iya kainaan ku maka
dawuranakan ku.”

Mag-agi si Isa ma baliyu maka goyak
(Matiyu 8.23-27; Markus 4.35-41)

22 Pag-abut 'llaw dakayo' pariyata' si Isa maka manga mulid na ni
bayanan. Uk na ni sigam, “Sung kitabi pauntas ni dambiya' danaw hi'.”
Na, pauntas na sigam.
23 Ma palangnganan peen sigam, tuwi na si Isa. Sakali itu niya' hunus
parugpak ni danaw ian. Song na sigam buhaw sabab liyasayan uk goyak.
Maka mehe kapiligduhan sigam.
24 Patōngōd ni si Isa manga mulid na mati' iya. “O Tuwan,” uk sigam,
“lembo kitabi!”
Jari papunduk si Isa bo' iyampa soho' na baliyu maka goyak ian
parōhōng. Saruun-duun du parōhōng na bo' taddo' na tōōd danaw ian.
25 Puwas hi' halling si Isa ni manga mulid na, uk na, “Angay kaam! 'Nsa'
kaam mangandōl ma aku?”
Suga' tiyāw sigam maka inu-inu tōōd hangkan sigam magtiyaw-tiyaw
di sigam, uk na, “Sayi baha' aa itu? Tasoho' na baliyu maka goyak bo'
kapag-agihan du uk na.”

Aa siyōd uk sayitan kapakalloan uk si Isa
(Matiyu 8.28-34; Markus 5.1-20)

26 Manjari palanjal sigam sampay ni lahat bangsa Gerasa, iya ma
dambiya' danaw min lahat Jalil.
27 Pagduwai peen si Isa ni parian niya' aa min daira may'an pasampang
ni iya, aa siyōd uk manga sayitan. Taggōl na iya 'nsa' magsammek atawa
pabōtang ma diyōm luma' suga' lowang kubul iya pabōtangan na peen.
28 Na, pag'nda' aa itu ma si Isa ngōlang iya pakōsōg maka pasujud
ma dahuhan na. Kōsōg pangalingan na, uk na, “O Isa, Anak Tuhan
Mahatinggi! Ayi lamud nu ma aku? Junjung ta kau, daa aku binsanaun.”
29 Hangkan salaihi' junjung na sabab sayitan ma diyōm baran na ian
hi' siyoho' uk si Isa paluwas. Daran asal aa ian bayi siyōd uk sayitan.
Minsan iya ingkōtan ma nayi'-tangan na maka bilanggu' sampay jiyagahan
uk manga aa, bakkat sadja uk na bilanggu' na bo' biyo iya uk sayitan
maglunsul ni lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.
30 Jari tīyaw iya uk si Isa, uk na, “Sayi ōn nu?”

Uk sambung sayitan, “Ōn ku si Laksaan.” Sabab heka sayitan bayi pasōd
ni diyōm baran aa ian.
31 Nganjunjung manga sayitan hi' ni si Isa bang peen 'nsa' pipahi' uk na
ni diyōm nalka'.
32 Ma jadjahan ian hi' niya' baanan koret, heka tōōd, magkakan ma
lorosan bud. Na, ngamu'-ngamu' manga sayitan ian ma si Isa bang
makajari pisōd ni diyōm manga koret ian bo' pibaid sigam uk na.
33 Jari paluwas manga sayitan min baran aa hi' bo' pasōd ni diyōm baran
manga koret. Magtuwi maglompat paragan manga koret ian min pampang
tudju ni diyōm danaw bo' iyampa lembo kamemon.
34 Pag'nda' itu uk manga aa bayi mangipat koret ian paragan sigam pahi'
ni daira maka ni kalumaan de, maan manga aa may'an.
35 Jari pay'an manga aa bo' tanda' uk sigam bang ayi bayi tahinang
may'an. Pagtakka sigam ni tōngōd si Isa tanda' uk sigam aa bayi siyōd uk
sayitan ningko' may'an ma bihing nayi' si Isa. Magsammek na iya maka
hap na akkal-pikilan na. Manjari tiyāw sigam.
36 Biya'-ba' isab sigam uk manga aa bayi makanda' bang salaingga uk si
Isa makowe' aa hi'.
37 Manjari manga aa min kalahat-lahatan Gerasa ian kamemon bayi
ngamu' si Isa subay pakallo' minnihi' sabab landu' sigam tiyāw. Hangkan
pariyata' si Isa ni bayanan bo' mowe' parambiya'.
38 Aa bayi kapaluwasan sayitan hi' ngamu' me' ma si Isa suga' pipowe'
iya. Uk si Isa ma iya,
39 “Mowe' na kau ni luma' nu. Bain manga aa may'an pasal hinang mehe
bayi tahinang uk Tuhan ma kau.” Manjari pakallo' iya minnihi' bo' liyatag
uk na diyōm daira hi' supaya tatanyag na pasal hinang mehe bayi tahinang
ma iya uk si Isa.

Anak si Jairus maka danda ngantan sammek si Isa
(Matiyu 9.18-26; Markus 5.21-43)

40 Na, makabing peen si Isa ni dambiya' danaw, kiyōgan manga aa
may'an nampang iya sabab iyagaran iya uk sigam.
41 Sakali itu niya' pay'an ni iya dakayo' nakura' langgal ma lahat ian, ōn
na si Jairus. Pasujud iya ni tōngōd nayi' si Isa ngamu' iya pahi' ni luma'
na,
42 sabab niya' anak na danda dakayo'-kayo' sangpu' ka duwan tahun
umul na, song magkamamatay. Sakali me' si Isa ma iya.
Na, ma palangnganan peen si Isa tudju ni luma' nakura' ian, kasigpitan
iya uk baanan aa ma katilibut na.
43 Niya' ma diyōm kahekahan aa ian dakayo' danda sakihan. Sangpu'
na maka dantahun 'nsa' parōhōng laha' na. Ubus na sin na kamemon
panamba doktor suga' 'nsa' niya' makapakowe' ma iya.
44 Pasikōt iya ni si Isa min buwian na bo' maabut tangan na ni bihing
sammek si Isa. Saruun-duun du parōhōng bayi paglaha' na.
45 Sakali halling si Isa, uk na. “Sayi bayi ngantanan aku?”
Mayilu manga aa ian kamemon. Uk si Petros, “Tuwan, landu' heka aa
ma katilibut nu nigpitan kau, bo' tiyaw le' kau?”
46 Suga' halling si Isa, uk na, “Niya' bayi ngantanan aku sabab tananam
ku niya' barakat paluwas min baran ku.”
47 Sakali itu, pagka kitauhan uk danda in hinang na tasayu na, pahi' iya
pasujud ni tōngōd nayi' si Isa maka uk na midpid. Minsan iya kine uk
baanan aa ian biyaan uk na si Isa bang angay iya bayi maabut tangan na
ni iya, maka pasal saki na kaulian magtuwi.

48 Uk si Isa ni iya, “Inda', kaulian na kau ma sabab pangandōl nu ma
aku. Mowe' na kau, daa na kau susa.”
49 Manjari itu, sabu peen si Isa missala ni danda, niya' aa takka pay'an
min luma' si Jairus. Uk na ni si Jairus, “Matay na anak nu. Daa na
pamaleun guru iyu!”
50 Suga' take halling na itu uk si Isa bo' uk na ni si Jairus, “Daa kau tiyāw.
Mangandōl sadja kau. 'Llum du anak nu.”
51 Pagtakka si Isa ni luma' nakura' ian 'nsa' niya' bayi diyulan uk na
magbe' maka iya pasōd, duwal si Petros, si Yahiya, si Ya'kub, maka maas
onde'.
52 Magtangisan maka magkarukkaan asal manga aa may'an kamemon
ma sabab onde' hi'. Suga' halling si Isa ma sigam, uk na, “Daa kaam
magtangis. 'Nsa' matay onde' itu. Tuwi iya sadja!”
53 Pigtattohan iya uk sigam sabab katauhan sigam in onde' hi' matay na.
54 Manjari intanan uk si Isa tangan onde' bo' iyampa pitanōg uk si Isa
suwara na, uk na, “Inda', punduk na kau.”
55 Sakali pabayik nyawa na bo' papunduk iya magtuwi. Siyoho' iya uk
si Isa subay piyakan.
56 Inu-inu tōōd maas na suga' siyoho' sigam uk si Isa daa subay ma'-ma'
ni sayi-sayi pasal ian hi'.

9

Pilangngan uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa
(Matiyu 10.5-15; Markus 6.7-13)

1 Manjari itu linganan uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa pahi' ni iya bo'
sigam biyuwanan kawasa pamakallo' sayitan min diyōm baran aa sampay
makowe' saki kaginisan.
2 Puwas hi' siyoho' sigam uk na palangngan magnasihat pasal pagparinta
Tuhan ma manusiya'. Siyoho' sigam makowe' isab sasuku tawwa' saki.
3 Uk na ni sigam, “Daa kaam mo ayi-ayi ma palangngnanan bi. Daa kaam
mo tungkud atawa bag atawa lutu' atawa sin. Daa isab kaam mo badju'
pagsayinan bi.
4 Maingga-maingga lahat katakkahan bi, bang kaam siyagina uk aa
siyoho' pariyata' ni luma' na, subay may'an pahantian bi sataggōl kaam
ma kalumaan ian hi'.
5 Bang ganta' niya' kalumaan papahian bi, bo' aa na ian 'nsa' nagina
kaam, pakallo' kaam min kalumaan ian. Paspasin bi dahu bagunbun na
min nayi' bi tanda' saksi' in kaam puwas min sigam, bo' iyampa kaam
pakallo'.”
6 Manjari maglangngan na manga mulid si Isa ngalatag kalahat-lahatan.
Paingga-paingga takkahan sigam pignasihat uk sigam lapal hap, maka
pikowe' uk sigam manga aa saki.

Sasaw pikilan si Herod
(Matiyu 14.1-12; Markus 6.14-29)

7 Manjari itu take uk si Herod, iya mangantan parinta ma lahat Jalil,
pasal kamemon iya tahinang uk si Isa ian. Sasaw pikilan na sabab
magsaddi-saddi pangupama manga aa. Bang ma aa kasehean si Isa iya
si Yahiya Magpapandi, 'llum pabing min kamatay na.
8 Bang ma kasehean si Nabi Eliyas ko' ian palahil paitu ni dunya. Bang
ma kasehean isab si Isa iya dakayo' nabi bayi ma masa awwal, bo' 'llum
na pabayik.

9 Uk si Herod, “Si Yahiya bayi soho' ku piyonggolan kok na. Suga'
sayyanan aa itu iya take ku pasal hinang na makainu-inu?” Hangkan baya'
tōōd si Herod supaya iya makanda' ma si Isa.

Makan si Isa ma manga aa limangibu heka na
(Matiyu 14.13-21; Markus 6.30-44; Yahiya 6.1-14)

10 Na, manga aa bayi kawakilan uk si Isa pabing na ni iya. Biyaan iya
uk sigam pasal kamemon bayi tahinang sigam. Manjari biyo sigam uk si
Isa pay'an ni daira Betsaida, sigam-sigam sadja.
11 Kitauhan peen uk baanan aa ian bang paingga si Isa, magtuwi sigam
paturul ma iya. Siyagina sigam uk si Isa bo' piyanduan uk na sigam pasal
pagparinta Tuhan. Pikowe' isab sasuku taga saki.
12 Song peen pasaddōp 'llaw, pahi' ni iya mulid na sangpu' ka duwa.
Uk sigam, “Sohoun kono' baanan aa itu pahi' ni manga kalumaan ma
katilibut lahat itu, maka ni luma' manga aa maghuma, bo' supaya sigam
meha balanja' maka pahantian sabab 'nsa' niya' luma' ma lahat itu hi'.”
13 Suga' nambung si Isa ma manga mulid na hi', uk na, “Kaam na
magpakan sigam.”
Uk sigam, “Lima du tinapay ma kami maka duwa du daying. Duwal
bang kami pahi' malli tinapay pamakan baanan aa itu!”
14 (Niya' manga limangibu lalla may'an.)
Uk si Isa ni manga mulid na, “Sohoun bi sigam magtingkoan limampu'-
limampu' ma da tumpuk.”
15 Ubus peen uk manga mulid na matingko' manga aa ian kamemon,
16 killo' uk si Isa lima tinapay maka duwa daying-daying ian. Pahangad
iya tudju ni langit bo' iyampa magsukul ni Tuhan. Puwas hi' pighopo'-
hopo' uk na kiyakan ian bo' siyongan uk na ni manga mulid na bo' iyampa
tiyōpōd-tōpōran uk sigam manga aa ian.
17 Magkakanan sigam kamemon sampay maglassohan na. Pag-ubus
sigam mangan tipun uk manga mulid si Isa kapin kiyakan, niya' sangpu'
ka duwa ambung mehe panno'.

Si Petros magpasabannal pasal si Isa
(Matiyu 16.13-19; Markus 8.27-29)

18 Niya' dakayo' 'llaw, sabu peen si Isa nambahayang didihan na, pay'an
ni iya manga mulid na. Jari tīyaw sigam, uk na, “Sayi kono' aku, bang ma
pangupama manga aa?”
19 Uk sambung manga mulid hi', “Bang ma aa kasehean kau kono' si
Yahiya Magpapandi hi'. Bang ma aa kasehean in kau si Nabi Eliyas, maka
bang ma aa kasehean isab kau dakayo' nabi bayi ma masa awwal hi', bo'
'llum na pabing.”
20 “Na, bang ma kaam,” uk si Isa. “Ayi uk bi? Sayi aku itu?”
Nambung si Petros, uk na, “Kau iya Almasi iya tapene' uk Tuhan.”

Pamissala si Isa pasal kamatay na ma sosongun
(Matiyu 16.20-28; Markus 8.30—9.1)

21 Puwas hi' biyandaan uk si Isa manga mulid na 'nsa' siyoho' ma'-ma'
ni sayi-sayi bang sayi iya.
22 Uk na isab ni sigam, “Aku itu, Anak Manusiya', heka du kabinsanaan
pitakka ni aku. Siyulak du isab aku uk kamaasan maka uk manga
kaimaman langkaw maka manga guru ma sara' agama. Piyatay du aku
suga' taabut peen katallu 'llaw na, 'llum du aku pabing.”

23 Jari halling si Isa ni manga aa ian kamemon, uk na, “Bang niya' aa
baya' me' ma aku, subay 'nsa' kabayaan baran na iya dulan na. Kahaba'
'llaw subay tanggung na hag na pamapatayan iya (hati na subay piglilla' uk
na kabinsanaan ma sabab ku sampay ni kamatay). Minnihi' iya makajari
me' ma aku.
24 Sayi-sayi 'llōgan kallum-baran na paōkat du kallum-nyawa na min
Tuhan. Suga' sayi-sayi 'nsa' 'llōg ma kallum-baran na, bo' lilla' isab matay
ma sabab ku, makatawwa' du iya kallum kakkal.
25 Sabab na,” uk si Isa, “bang niya' aa ganta' kaniyaan alta' diyōm dunya
kamemon, mehe lugi' na bang 'nsa' niya' kallum na kakkal maka bang
paōkat iya min Tuhan.
26 Sayi-sayi iya' ma'-ma' ma mayiran in iya suku' ku, maka me' iya ma
pandu' ku, jari aku itu, Anak Manusiya', iya' du ngakuhan aa ian ma waktu
kapaitu ku pabayik. Pabayik du aku libut uk sahaya ku maka uk sahaya
'Mma' ku Tuhan maka manga malaikat na sutsi.
27 Bannal iya halling ku itu ma kaam,” uk si Isa, “niya' ma itu ma kaam
iyu 'nsa' matay sataggōl 'nsa' tanda' na pagparinta Tuhan pibōtang.”

Kapinda dagbōs si Isa
(Matiyu 17.1-8; Markus 9.2-8)

28 Na, palabay peen manga dapitu' min bayi pamissala si Isa ian hi', biyo
uk si Isa si Petros maka si Yahiya maka si Ya'kub patukad ni diyata' bud
bo' iya ngarap ni Tuhan ma hi'.
29 Sabu peen iya ngamu'-ngamu', pinda dagbōs bayihu' na maka landu'
pote' sammek na, makasilaw na.
30 Sakali niya' duwangan lalla may'an magbissala maka si Isa, iya na si
Musa maka si Eliyas.
31 Bayi sigam palahil pay'an libut uk sahaya bo' magbissala sigam maka
si Isa pasal bohan kamatay bayi pamakadal Tuhan ma iya, iya song
kalabayan na ma daira Awrusalam.
32 Na, si Petros maka manga sehe' na bayi tuwi suga' bati' sigam bo'
tanda' uk sigam sahaya si Isa maka aa duwangan iya nangge ma bihing
na.
33 Jari itu, song peen pakallo' duwangan ian min si Isa, halling si
Petros ma si Isa, uk na, “Tuwan Guru, hap tōōd isab tiya' kami ma itu.
Ngahinang kami tallu bawung-bawung pasindungan bi ma itu, dakayo'
ma kau, dakayo' ma si Musa itu, maka dakayo' ma si Eliyas.” (Missala
sadja iya, suga' 'nsa' katauhan na bang ayi subay halling na.)
34 Ma sabu peen iya halling, niya' gabun bayi paluwas ngalandungan
sigam bo' tiyāw manga mulid ian pagka kalandungan salaihi'.
35 Niya' suwara halling min diyōm gabun hi', uk na, “Anak ku ko' itu
bayi pene' ku. Kehun bi iya.”
36 Parōhōng peen suwara ian halling, na, si Isa didihan na iya tanda' uk
manga mulid hi'. 'Nsa' sigam bayi halling-halling pasal ian hi'. Maka ma
waktu ian 'nsa' sigam ma'-ma' ni sayi-sayi pasal bayi tanda' uk sigam hi'.

Onde'-onde' siyōd uk sayitan kaulian uk si Isa
(Matiyu 17.14-18; Markus 9.14-27)

37 Pag'llaw sawung, palud di si Isa min bud ian. Jari heka aa tōōd
pasampang ni iya.
38 Niya' lalla ngalingan min diyōm katipunan aa ian, uk na, “O Tuwan!
Ngamu' aku junjung ni kau: kaasein kono' anak ku, anak ku tunggal itu!

39 Sabab bang iya siyōd uk sayitan magtuwi sadja iya ngōlang, maspad
manga baran na maka ngalappu bo' na. Landu' iya miyula uk sayitan,
'nsa' agōn iya diyōhōngan.
40 Bayi amu' ku manga mulid nu itu maluwas sayitan itu suga' 'nsa'
tapaluwas uk sigam.”
41 Uk si Isa, “Kaam manga aa ma tahun itu hi', sā' pahap pikilan bi!
'Nsa' tōōd niya' iman bi! Subay salaingga le' taggōl ku ma kaam nandalan
addat bi iyu bo' iyampa kaam magkahagad?” Jari halling iya ni 'mma'
onde', “Bohun anak nu paitu.”
42 Na, sabu peen onde' ian biyo ni si Isa, hiyantakan iya ni tana' uk
sayitan bo' maspad iya. Suga' pihallingan sayitan ian uk si Isa bo' pikowe'
uk na onde' hi'. Puwas hi' siyongan uk na ni 'mma' na.
43 Jari inu-inu manga aa may'an kamemon pag'nda' sigam ma kōsōg
kawasa Tuhan.

Missala si Isa pabing pasal kamatay na
(Matiyu 17.22-23; Markus 9.30-32)

Masi peen mag-inu-inu manga aa ian ma manga hinang si Isa kamemon,
halling iya ni manga mulid na, uk na,
44 “Kannalun bi tōōd manga bissala ku itu ma kaam. Aku itu, Anak
Manusiya', song na siyongan ni pagbayaan manga aa.”
45 Suga' 'nsa' tahati bissala si Isa ian uk manga mulid na. Limbungan
tōōd hatihan bissala na min sigam supaya 'nsa' tahati uk sigam. Maka
'nsa' sigam katawakkal niyaw ma iya bang ayi hati na bayi bissala na hi'.

Sayi iya katapusan langkaw?
(Matiyu 18.1-5; Markus 9.33-37)

46 Ma 'llaw dakayo' magjawab manga mulid si Isa bang sayi ma sigam
iya katapusan langkaw.
47 Kitauhan asal uk si Isa bang ayi ma diyōm pikilan sigam, hangkan
killo' uk na dakayo' onde'-onde' diki' bo' pitangge uk na ma bihing na.
48 Uk na ni sigam, “Sasuku nayima' dakayo' onde'-onde' diki' salaitu
ma sabab ōn ku iya pamanyabutan na, sali' baran ku iya tayima' uk na.
Maka sasuku nayima' aku, tayima' na isab Tuhan iya bayi mapaitu aku ni
dunya. Sayi-sayi deyo' pangatayan na min kasehean na, iya ian katapusan
langkaw.”

Sasuku 'nsa' nagga' kaam mōgbōg du ma kaam
(Markus 9.38-40)

49 Jari halling si Yahiya, uk na, “Tuwan, niya' tanda' kami dakayo' aa
nabbut ōn nu pamaluwas na sayitan min diyōm baran aa. Bayi iya liyāng
uk kami sabab 'nsa' iya sehe' tabi.”
50 Suga' halling si Isa, uk na, “Daa iya langun bi sabab sasuku 'nsa' nagga'
kaam mōgbōgan kaam du.”

Si Isa 'nsa' tayima' ma dakayo' kawuman ma lahat Samariya

51 Manjari itu, pagka song taabut waktu pamaangkat si Isa ni sulga', tuyu'
tōōd iya pahi' ni Awrusalam.
52 Niya' manga aa soho' na parahu min iya bo' pahi' sigam mangngan
tudju ni dakayo' kawuman ma lahat Samariya nakapan pahantian si Isa
ma hi'.
53 Suga' manga aa ma kawuman ian 'nsa' baya' nayima' si Isa sabab
Awrusalam iya patudjuhan na.

54 Pagka kitauhan itu uk duwa mulid na, si Ya'kub maka si Yahiya, uk
sigam ni si Isa, “Tuwan Panghu', baya' kau baha' bang kami noho' api
pahug min sulga' bo' matay manga aa ian?”
55 Suga' hiyarap duwangan itu uk si Isa bo' pihallingan uk na sigam.
56 Manjari palanjal di si Isa pahi' ni kalumaan saddi.

Pasal manga aa maghawal-hawal me' ma si Isa
(Matiyu 8.19-22)

57 Ma palangnganan peen sigam, niya' dakayo' aa missala ni si Isa, uk
na, “Tuwan, baya' aku me' ma kau paingga-paingga tudjuhan nu.”
58 Uk si Isa ma iya, “Gam hayōp tawun niya' pabōtangan na, maka
kamanuk-manukan niya' pugaran na. Suga' aku, Anak Manusiya' itu, 'nsa'
niya' tōōd luma' patōtōgan ku atawa pagtuwihan ku.”
59 Halling si Isa ni aa dakayo', uk na, “Paitu kau me' ma aku.”
Suga' halling aa hi', uk na, “Tuwan, pabairun le' aku pabing ni luma'.
Subay puwas pangubul ku ma 'mma' ku dahu bo' iyampa aku me' ma
kau.”
60 Nambung si Isa, uk na, “Patut du bang aa matay pikubul ni manga
aa kasehean iya 'nsa' niya' kallum sigam taptap. Suga' kau, subay pahi'
magnasihat pasal pagparinta Tuhan.”
61 Niya' isab aa dangan, uk na ma si Isa, “Me' aku ma kau, Tuwan, suga'
pabairun le' aku pahi' dahu maid ni anak-handa ku.”
62 Uk si Isa ma iya, “Bang niya' aa magbadja' ma huma na bo' palingi'
nganda' sadja ni buwian na, 'nsa' hap. Damikkiyan na bang aa baya'
me' ma aku bo' bimbang uk ayi-ayi bayi labbahan na hi', 'nsa' iya tiyōp
pigparintahan uk Tuhan.”

10

Pilangngan uk si Isa mulid na pitumpu' ka duwa

1 Puwas hi' niya' le' pitumpu' ka duwa aa kawakilan uk si Isa. Siyoho'
sigam uk na parahu ni kamemon daira maka kalumaan iya song papahian
na. Pilangngan sigam uk na duwang-duwangan.
2 Uk na ma sigam, “Manga aa ian sali' dalil huma heka buwa' na. Loha
tana' suga' kulang aa mag-ani, hangkan uk ku ma kaam: ngamu'-ngamu'
kaam tabang ni iya dapu tana' bo' supaya iya noho' manga aa pahi' mag-
ani.
3 Na, mangngan na kaam. Pahap-hap kaam sabab papahi' ta kaam ni
diyōman manga aa laat. Sali' kaam sapantun anak bili-bili pipahi' ni
diyōman baanan ero' tawun iya magpangeket.
4 Daa kaam mo pitaka atawa bag atawa tawumpa'. Bang niya' aa
tasampang bi ma labayan daa kaam parōhōng magbissala.
5 Bang niya' luma' pariyataan bi halling kaam dahu. Uk bi, ‘Bang peen
kaam kaniyaan kasannangan!’
6 Manjari bang niya' pabōtang ma luma' ian aa patut kaniyaan
kasannangan, katakkahan du iya kasannangan bayi pangamu' bi hi'. Suga'
bang 'nsa', pabing sadja ni kaam kasannangan hi'.
7 Pabōtang kaam ma dakayo' luma' sadja. Daa kaam magpinda-pinda
pabōtangan. Mangan kaam maka nginum kaam ayi-ayi pangalabōt ma
kaam uk manga aa ma diyōm luma' hi' sabab bang aa maghinang wajib
iya biyuwanan balanja' na.
8 Maingga-maingga kalumaan katakkahan bi, bang kaam siyagina uk
manga aa na, kakanun bi ayi-ayi pibōtangan ma kaam uk sigam.

9 Pakoweun bi manga aa sakihan ma hi' maka uk bi ma sigam, ‘Taabut
na waktu pagparinta Tuhan ma kaam.’
10 Suga' bang niya' kalumaan katakkahan bi bo' kaam 'nsa' ganta'
siyagina uk aa na, paluwas kaam ni kalsada bo' kaam halling.
11 Uk bi, ‘Tiya' pipaspasan min nayi' kami bagunbun lahat bi itu, tanda'
saksi' in kami puwas na min kaam. Suga' subay katauhan bi in pagparinta
Tuhan sikōt na.’
12 Baan ta kaam,” uk si Isa, “bang taabut 'llaw pangahukum Tuhan ma
manusiya' bohat le' hukuman na ma manga aa ma lahat ian min bayi
hukuman ma lahat Sodom, iya lahat bantug ma sabab dusa aa na ma
masa awwal hi'.”

Makaase'-ase' manga aa 'nsa' magkahagad (Matiyu 11.20-24)

13 “Allā!” uk si Isa. “Kaam manga aa min lahat Korasin maka aa
min Betsaida, makaase'-ase' tōōd iya pamakadal ma kaam! Heka hinang
makainu-inu bayi pindaan ni kaam suga' 'nsa' bayi asip bi. Bang hinang
ian bayi pindaan ni aa ma daira Tira maka daira Sidun ma masa awwal hi',
tantu sigam bayi pataikut min dusa sigam. Tantu sigam bayi magsammek
karut, manga magbusugan di sigam maka abu, tanda' pagsusun sigam.
14 Bang taabut 'llaw pangahukum Tuhan, bohat le' hukuman iya pitakka
ni kaam min bayi hukuman ma manga aa daira Tira maka daira Sidun hi'.
15 Kaam isab aa Kapirnaum,” uk si Isa, “iyu kaam magbantug-bantug
di bi in kaam pilangkaw sampay ni sulga'! Duwal bang nalka' iya
pasampayan bi!”
16 Halling na si Isa ni manga mulid na, uk na, “Sasuku ngasip ma pandu'
bi, sali' aku iya taasip na. Sayi-sayi isab nulak kaam, sali' aku iya tasulak
na. Maka sayi-sayi nulak aku, tasulak na Tuhan iya bayi noho' aku paitu
ni dunya.”

Pagbayik mulid si Isa pitumpu' ka duwa

17 'Nsa' taggōl, takka na pabayik ni Isa manga aa pitumpu' ka duwa bayi
soho' na magnasihat. Landu' sigam kiyōgan. Uk sigam ni si Isa, “Tuwan,
minsan manga sayitan bayi me' ma panohoan kami basta sabbut kami ōn
nu!”
18 Nambung si Isa, uk na, “Bayi tanda' ku nakura' sayitan sali' dagbōs
kirat hug min diyata' langit, 'nsa' na niya' gaōsan na.
19 Pake kaam. Buwanan ta kaam kawasa bo' kaam 'nsa' inay minsan
taddōk bi so atawa jalalangking. Karaōgan bi isab kōsōg sayitan nakura',
iya banta tabi, bo' 'nsa' niya' makamula kaam minsan ayi.
20 Suga' daa kaam kiyōgan ma sabab kaam binean uk manga sayitan
panohoan bi. Gam du bang kaam kiyōgan ma sabab ōn bi hi' tasulat uk
Tuhan ma diyōm sulga'.”

Kiyōgan si Isa (Matiyu 11.25-27; 13.16-17)

21 Manjari ma waktu ian kiyōgan si Isa sabab min Nyawa Sutsi bo'
uk na ni Tuhan, “O 'Mma', kau iya makapagbaya' ma sulga' maka ma
dunya. Mehe pagsukulan ku ni kau sabab in bayi limbuhan nu min aa taga
pangadji' sampay min aa lōm tau na, pahati nu na ni manga aa kulang tau
na. Aho', 'Mma', min kōg nu maka min baya' nu hangkan salaihi'.
22 “Bayi na pingandōl ayi-ayi kamemon ma aku uk 'Mma' ku. 'Nsa' niya'
makatau Anak Tuhan bang sayi iya, duwal 'Mma' ku hi'. Damikkiyan

na isab, 'nsa' niya' makatau 'Mma' ku bang sayi iya, duwal aku anak na
tunggal, sampay isab sasuku tapene' ku subay pahati ku.”
23 Jari paharap si Isa ni manga mulid na bo' halling ni sigam sadja.
“Mehe du kahapan bi,” uk na, “sabab makanda' na kaam ayi-ayi iya tanda'
bi iyu.
24 Baan ta kaam, heka manga nabi maka manga sultan ma masa awwal
hi' bayi baya' tōōd nganda' pakaradjaan iya tanda' bi ma buttihi', suga' 'nsa'
tanda' uk sigam. Baya' isab sigam pake ma ayi-ayi take bi itu, suga' 'nsa'
take uk sigam.”

Kissa pamaralilan pasal aa bangsa Samariya hap addat na

25 Manjari niya' dakayo' guru ma sara' agama pahi' ni si Isa. Niya' tiyaw
na ma si Isa panulayan iya. Uk na, “Tuwan Guru, ayi subay hinang ku bo'
supaya aku pisukan kallum kakkal ni kasaumulan?”
26 Nambung si Isa, uk na, “Ayi baha' tasulat ma diyōm sara' Tuhan, iya
bayi tasulat uk si Musa? Ayi hati na iya tabassa nu ma hi'?”
27 Uk sambung aa hi', “Wajib kaam lasa tōōd ma Panghu' bi Tuhan. Iya
lasa bi ma iya subay min diyōm atay bi maka min diyōm pikilan bi maka
min panahuhan bi maka min kōsōg bi. Maka wajib isab kaam lasahan
pagkahi bi manusiya' sali' uk bi lasahan baran bi.”
28 “Tawwa' sambung nu,” uk si Isa. “Hinangun iyu bo' pisukuan du kau
kallum kakkal ni kasaumulan.”
29 Suga' guru ian 'nsa' baya' taraōg hangkan uk na ma si Isa, “Manjari,
sayi baha' pagkahi ku iya subay kalasahan ku?”
30 Nambung si Isa, uk na, “Niya' dakayo' aa bangsa Yahudi palud min
Awrusalam tudju ni daira Ariha. Ma labayan peen, diyugpakan iya uk
manga mundu. Liyaugan iya maka liyangpasan kamemon na sampay
sammek bayi pasammek na. Pisaran iya may'an uk sigam, maka halōl
na iya.
31 Pasalta' niya' palabay min daddōk ian dakayo' imam Yahudi suga'
pag'nda' na ma aa halōl hi', palabay iya min dambiya'.
32 Damikkiyan na niya' aa dakayo' makalabay pay'an, Yahudi isab suga'
min tubu' si Libi (iya nabangan imam ma diyōm langgal). Suga' pag'nda'
na ma aa halōl hi', palabay isab iya min dambiya'.
33 Puwas hi' niya' dakayo' aa bangsa Samariya mangngan may'an bo'
taabut na aa halōl hi'. Pag'nda' na magtuwi iya katakkahan ase'.
34 Pasikōt iya ni tōngōd aa hi' bo' tambalan na pali' na maka 'nsallan
maka alak, bo' iyampa piyutus uk na. Puwas hi' piyakura' uk na ma diyata'
kura' na bo' biyo uk na ni luma' paghantian bo' supaya ipat uk na may'an.
35 Pagsawung muwan iya sin ni aa dapu luma' hi' bo' uk na ma iya,
‘Ipatun ma aku aa itu. Bang kau makagastu palabi min sin itu, bayaran
ku meen bang paiyu aku pabayik.’ ”
36 Jari tiyaw si Isa ni guru, uk na, “Na, ma aa tallungan ian, ingga pikil
nu magpanda' lasa na ma pagkahi na bayi kalangpasan uk mundu hi'?”
37 Nambung guru, uk na, “Iya maase' ma iya sampay nabang.”
“Na,” uk si Isa, “pahi' na kau. Hinangun sali' hinang aa ian.”

Patibaw si Isa ni si Marta maka si Mariyam

38 Manjari itu, makalanjal peen di si Isa maka manga mulid na minnihi',
takka sigam ni dakayo' kalumaan bo' siyagina iya uk dakayo' danda iyōnan
si Marta, siyoho' pariyata' ni luma' na.
39 Niya' danakan si Marta danda iyōnan si Mariyam. Si Mariyam itu
ningko' na peen ma bihing nayi' si Isa pake ma pamandu' na.

40 Si Marta lingōg pikilan na sabab heka hinang na mag-adjal lalabōtan,
hangkan iya pahi' ni si Isa missala. “Tuwan,” uk na, “'nsa' kau magparuli
pasal kahalan ku itu? Sabab tiya' aku pisaran uk danakan ku mag-adjal
didi ku. Sohoun iya nabang.”
41 Suga' nambung si Isa, uk na, “Kau Marta, sasaw kau maka heka hinang
kasusahan nu,
42 suga' dakayo' du hinang mehe kagunahan na. Hap iya pene' uk si
Mariyam, 'nsa' du killoan min iya.”

11

Pamandu' si Isa pasal sambahayang
(Matiyu 6.9-13; 7.7-11)

1 Niya' dakayo' 'llaw nambahayang si Isa. Na, ubus peen uk na
nambahayang, halling ni iya dakayo' mulid na, uk na, “Tuwan, panduin
kono' kami magsambahayang sali' si Yahiya bayi manduan manga mulid
na.”
2 Nambung si Isa, uk na, “Bang kaam nambahayang subay salaitu
kalangnganan na. Uk bi,
‘O 'Mma' kami Tuhan, bang peen pig-addatan ōn nu sutsi uk aa kamemon.
Bang peen 'nsa' taggōl bo' kau magparinta ma manusiya' kamemon ma
dunya itu.
3 Buwanin kami balanja' 'llaw-llaw.
4 Ampunun manga dusa kami,
sabab ampun kami isab ma sayi-sayi makabuwanan kami dusa.
Daa kami sulayan nu biyo ni diyōm sasat.’ ”
5 Halling le' si Isa ni sigam, uk na, “Bang sawupama niya' min kaam aa
taga bagay. Jari pahi' kaam tōnga' bahangi ni luma' bagay bi hi' bo' uk bi,
‘O bagay, pasambiun kono' aku tinapay tallu heka na,
6 sabab niya' bagay ku takka bahu min paglangnganan na. Tiya' ma
luma' kami, bo' 'nsa' niya' ayi-ayi pamakan ku ma iya.’
7 Sakali nambung bagay bi min diyōm luma', uk na, ‘Oy! Daa aku
sasawun. Hōgōt na tambōl lawang maka tiya' na kami maka manga anak
ku magbahakan. 'Nsa' aku makapunduk muwanan kau ayi-ayi.’
8 Baan ta kaam,” uk si Isa, “minsan salaihi' panambung bagay bi hi'
papunduk du iya bo' kaam biyuwanan uk na ayi-ayi kagunahan bi. 'Nsa'
ma sawukat kaam bagay na asal, suga' ma sabab kaam 'nsa' parōhōng
ngamu' ni iya.
9 “Hangkan uk ku ma kaam: ngamu'-ngamu' kaam bo' biyuwanan
du kaam. Meha kaam bo' makatawwa' du kaam. Mikiukab kaam bo'
iyukaban du kaam.
10 Sabab sayi-sayi ngamu' kabuwanan du, sayi-sayi meha makatawwa'
du, sayi-sayi mikiukab iyukaban du.
11 Kaam taga anak iyu, bang kaam pangamuan daying uk anak bi
buwanan bi iya so baha'?
12 Atawa bang amu' na iklug buwanan bi iya jalalangking baha'?
13 Kaam iyu, minsan kaam taga dusa tau du muwanan anak bi ayi-ayi
makahap. Luba'-luba' na na 'Mma' bi ma diyōm sulga' tau du muwanan
kaam Nyawa Sutsi ni sasuku ngamu' ni iya.”

Si Isa maka si Belsebul
(Matiyu 12.22-30; Markus 3.20-27)

14 Niya' sayitan makaumaw piluwas uk si Isa. Pakallo' peen sayitan hi',
makabissala na aa bayi umaw hi'. Inu-inu manga baanan aa bayi may'an,
15 suga' niya' manga aa halling, “Kabuwanan iya kawasa uk si Belsebul
iya pagnakuraan manga sayitan, hangkan iya makapaluwas manga
sayitan.”
16 Niya' isab manga aa kasehean bayi ngamu' pindaan uk si Isa hinang
makainu-inu panulayan sigam ma iya bang bannal bayi min Tuhan.
17 Suga' katauhan asal uk si Isa bang ayi pikil uk sigam, hangkan uk na
ma sigam, “Bang sawupama niya' pagsultanan bahagi' duwa manga aa na
bo' magbono' sali'-sali', 'nsa' taggōl magkaat pagsultanan hi'. Damikkiyan
na bang niya' aa magdaōkōm bahagi' duwa bo' magsaggaan di sigam,
lakkas sigam magkawukanat.
18 Damikkiyan na bang nakura' sayitan maluwas sayitan, hati na
magsagga' iya maka panindōg na, 'nsa' du taggōl kōsōg du sigam. Na,
uk bi in aku itu kabuwanan kawasa uk nakura' sayitan iya hangkan aku
makapaluwas sayitan.
19 Bang ihi' bannal, minningga baha' pangalloan mulid bi kawasa, iya
hangkan sigam isab makapaluwas sayitan? Mulid bi iya mabukis kasaan
bi.
20 Suga' iya bannal na, iya hangkan aku makapaluwas sayitan sabab
kawasa ku deyo' bayi min Tuhan. Iya na ko' iyu paltandaan in Tuhan tiya'
na magparinta ma kaam.
21 “Sawupama aa gaōs sakap asal maka pakōkōs na, bang iya ganta'
nganjagahan luma' na 'nsa' du inay pangalta' na.
22 Suga' bang niya' aa labi le' kōsōg na parugpak pay'an maka ngandaōg,
kalangpasan du manga pakōkōs bayi pangandōlan uk aa dapu luma'
hi'. Pigbahagi'-bahagian isab manga alta' na uk aa mangandaōg ian bo'
pamuwan na ma manga sehe' na.”
23 Halling isab si Isa, uk na, “Sayi-sayi 'nsa' mōgbōgan aku nagga' aku
du. Maka sayi-sayi 'nsa' nabangan aku magpatipun manga suku' ku,
makawukanat du iya.”

Kabayik sayitan ni bayi pabōtangan na
(Matiyu 12.43-45)

24 “Na, bang takdil ni sayitan,” uk si Isa, “bang niya' sayitan paluwas
min baran aa liyunsul uk na ni lahat 'nsa' bayi kaulanan meha pahalihan
na. Suga' 'nsa' niya' tatawwa' na. Jari halling sayitan ian ni baran na, uk
na, ‘Gam na aku pabing ni diyōm baran aa bayi pabōtangan ku hi'.’
25 Pagbing peen, tanda' na hi' bayi siyapuhan maka mimmōs.
26 Puwas na hi' pahi' iya ngallo' pitu' sayitan saddi, labi le' laat sigam
min iya, bo' pasōd sigam kamemon ni diyōm baran aa pabōtang may'an.
Jari in kahalan aa hi' laat le' damuwihan na min bayi dahu.”

Pasal pagkōg-kōgan bannal

27 Manjari ubus peen pamissala si Isa ian hi', niya' dakayo' danda min
katipunan aa ian halling patanōg. Uk na ma si Isa, “Kiyōgan pahap danda
bayi nganakan kau maka bayi maruruan kau!”
28 Suga' nambung si Isa, uk na, “Mehe le' pagkōg-kōgan sasuku pake ma
palman Tuhan sampay me' ma panohoan na.”

Manga aa meha paltandaan
(Matiyu 12.38-42)

29 Sasang paheka peen manga aa pay'an ni si Isa halling na ma sigam,
“Kaam manga aa tahun itu hi', laat kaam. Mikipanda' kaam paltandaan

panulayan bi aku bang sabannal-bannal aku min Tuhan. Suga' 'nsa' niya'
paltandaan pindaan ni kaam, duwal paltandaan si Nabi Yunus bayi ma
masa awwal hi'.
30 Si Yunus itu bayi hinang paltandaan uk Tuhan pamanda' ma manga
aa ma daira Niniba, maka damikkiyan na isab aku, Anak Manusiya'.
Tahinang du aku tanda' para ma kaam manga aa tahun itu hi'.
31 Bang taabut na 'llaw pangahukum Tuhan ma manusiya', niya' du
nangge may'an dakayo' sultan danda bayi ma lahat Seba ma masa awwal
hi'. Naksi' du iya in kaam bayi magdusa. Iya hangkan danda ian taga
kapatut naksi' sabab bayi iya paitu min lahat na ma bihing dunya supaya
take na bissala si Sultan Sulayman, iya bayi lōm tōōd pangatau na hi'.
Suga' baan ta kaam, ma buttihi' niya' ma itu ma kaam pasong le' pangatau
na min si Sultan Sulayman, suga' 'nsa' du iya asip bi.
32 Bang taabut na 'llaw pangahukum Tuhan ma manusiya' magtangge-
han may'an manga aa bayi ma daira Niniba ma masa awwal hi', bo' sigam
du naksian kaam in kaam taga dusa. Sabab bayi kine uk sigam nasihat si
Yunus, magtuwi pinda min dusa sigam. Baan ta kaam, tiya' na dakayo' aa
labi le' langkaw min si Yunus hi', suga' 'nsa' iya asip bi.”

Pasal kasawahan
(Matiyu 5.15; 6.22-23)

33 Mandu' le' si Isa, uk na, “'Nsa' niya' ngandōkōt palitaan bo' iyampa
tapukan na atawa lōkōban na maka undam, suga' biyōtang du uk na ma
diyata' pabōtangan na supaya tanda' sawa na uk sasuku pasōd ni diyōm
luma' hi'.
34 Mata ta itu sali' dalil palitaan muwan sawa ma diyōm ginhawa ta.
Bang hap panganda' ta, hati na bōntōl hinang ta, iya pigbahasa sali' sawa
lullun diyōm ginhawa ta. Suga' bang mata ta 'nsa' hap, hati na laat hinang
ta, iya pigbahasa sali' ngalindōm diyōm ginhawa ta itu.
35 Hangkan kaam subay kamaya'-maya' bo' 'nsa' sā' pikilan bi. Bang uk
bi niya' ma kaam kasawahan bo' 'nsa', na mehe kalindōman bi.
36 Suga' bang sawa lullun diyōm bi, maka bang 'nsa' niya' lindōm
na minsan datti', sawa tōōd kamemon na. Iya dalil na niya' palitaan
masawahan iya.”

Pihallingan uk si Isa manga Parisi maka manga guru ma sara' agama
(Matiyu 23.1-36; Markus 12.38-40)

37 Ubus peen uk si Isa missala, niya' dakayo' aa Parisi mo iya ni luma'
na mangan. Jari pasōd iya pay'an bo' ningko' mangan.
38 Inu-inu Parisi hi' ma si Isa sabab 'nsa' bayi ngosean tangan na dahu
bo' iyampa mangan.
39 Uk si Isa ma iya, “Kaam manga Parisi, kiyosean uk bi sawan bi maka
layi bi sampay luwasan na, suga' panno' diyōm atay bi uk panganapsu bi
maka kalaatan bi.
40 Dupang pahap kaam! Pangannal bi baha' in luwasan baran bi sadja
iya pipanjari uk Tuhan, bo' diyōm na 'nsa'?
41 Suga' ayi-ayi ma diyōm sawan bi maka layi bi iyu, panarakkahun bi
ma manga miskin, jari halal du kamemon ma kaam.
42 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal ma kaam, manga Parisi! Sabab
tuyu' tōōd kaam ngungsud ni Tuhan bahagi' sangpu' min ayi-ayi bi
kamemon, minsan laa ginisan sayul-sayul iya pamapa bi kiyakan, sali'
manga bawang maka manga sayi. Suga' 'nsa' kabōgbōgan bi manga
hinang halgaan, hati na hinang bōntōl ma pagkahi bi maka lasa tudju

ni Tuhan. Hap isab hinang bi ngungsud bahagi' min ayi-ayi bi, suga' daa
subay tayikutan bi manga hinang halgaan hi'.
43 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal ma kaam, manga Parisi! Sabab iya
kabayaan bi bang kaam ganta' ma diyōm langgal, subay kaam ningko' ma
paningkoan bangsahan. Bang kaam ma mayiran, iya kabayaan bi subay
hiyulmat uk manga aa.
44 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal ma kaam. Sabab sali' kaam
sapantun manga kubul 'nsa' niya' pangandaan na, manjari taddōk uk aa
bo' 'nsa' kitauhan uk sigam in ian makasammal.”
45 Na, niya' may'an dakayo' guru ma sara' agama halling ni si Isa, uk
na, “Tuwan Guru, pagka salaihi' halling nu ma manga Parisi, iya du kami
talapay nu pikaiya'.”
46 “Aho',” uk si Isa, “makaase'-ase' isab iya pamakadal ma kaam, manga
guru ma sara' agama! Sabab pabohatan bi manga aa maka manga sara' iya
'nsa' takowe' biyōgbōgan uk sigam, bo' kaam iya 'nsa' nabang mo minsan
laa tabang diki' sadja.
47 “Makaase'-ase' iya pamakadal ma kaam! Sabab pialti uk bi tampat
ma manga nabi, bo' nabi ian bayi tabono' uk ka'mbo'-mboan bi ma masa
awwal hi'.
48 Jari kaam iyu naksian di bi in kaam pauyun du ma kahinangan
ka'mbo'-mboan bi hi'. Sigam bayi mapatay manga nabi hi', bo' kaam iya
maalti kubul sigam.
49 “Hangkan na Tuhan, iya lōm asal tau na, bayi malman. Uk na, ‘Soho'
ku pahi' ni bangsa Israil manga nabi maka manga aa kawakilan ku. Suga'
kasehean iya soho' ku piyatay du uk sigam, bo' liyaat kasehean.’
50 Hangkan na,” uk si Isa, “kaam manga aa tahun itu hi', tikkahan du
kabinsanaan ma sabab bayi dusa ka'mbo'-mboan bi mono' manga kanabi-
nabihan sataggōl min tagna' dunya pipanjari.
51 Binsana' du kaam ma sabab kamatay manga nabi kamemon, tiyag-
naan min si Habil anak si 'Mbo' Adam, sampay ni si Jakariya iya piyatay uk
sigam ma ōtan tōngōd pagkulbanan maka baran langgal hi'. Aho', baan
ta kaam manga aa ma waktu itu, pamatanggungan du kaam karusahan
sigam kamemon.
52 “Makaase'-ase' tōōd iya pamakadal ma kaam, manga guru ma sara'
agama. Sabab tambōlan bi manga aa bo' supaya sigam 'nsa' makalabay
min daddōk tudju ni pangatau pasal Tuhan. Kaam iyu 'nsa' baya' palabay
min daddōk ian bo' liyāng uk bi sasuku baya' palabay.”
53 Pagkallo' si Isa min luma' ian magtuwi manga Parisi maka manga guru
ma sara' agama nagna' naway iya. Laat tōōd panaway sigam, maka heka
isab pagtiyaw-tiyaw sigam ma iya
54 bo' supaya iya taabut mahalling kasaan, manjari katuntutan iya uk
sigam ni sara'.

12

Pamandu' manga Parisi maka manga Saddusi subay hiyallian (Matiyu 10.26-27)

1 Pasalta' ian hi', ibu-ibuhan manga aa magtipunan, magdigpit-digpit.
Manjari missala si Isa ma manga mulid na dahu, uk na, “Halliin bi pasulig
tinapay min manga Parisi, hati na hinang sigam maglaku-laku in sigam
hap.
2 Kamemon bayi kalimbuhan, tantu du piluwas. Maka kamemon bayi
tatawu' ma diyōm atay tantu pitau du.

3 Ayi-ayi bissala uk bi ma diyōm kalindōman kine du ni kasawahan. Ayi-
ayi 'ssap-'ssap bi ma diyōm bilik pitanyag du ma manga aa ma mayiran.”

Pasal sayi subay kitāwan
(Matiyu 10.28-31)

4 “Baan ta kaam, manga bagay,” uk si Isa, “daa kaam tiyāw ma manga
aa iya makapatay baran bi sabab 'nsa' taabut uk sigam palnyawahan bi.
5 Suga' panduan ta kaam bang sayi iya subay katāwan bi: katāwin bi
Tuhan sabab 'nsa' baran bi sadja iya tapapatay na. Taga kapatut isab iya
ngalarukan nyawa bi ni diyōm nalka'. Aho', iya iya subay katāwan bi.”
6 Uk si Isa le', “Pikilun bi manga manuk-manuk diki' iyu. Taballi ta lima
heka na maka duwa sin. Suga' minsan manuk-manuk diki' sali' 'nsa' niya'
halga' na 'nsa' du takaipat uk Tuhan minsan dakayo'.
7 Na, luba'-luba' na kaam 'nsa' takaipat uk Tuhan. Minsan buun bi iyu
taitung du uk na bang pila lamba heka na. Hangkan kaam daa subay tiyāw
sabab halgaan le' kaam min baanan manga manuk-manuk diki' iyu.”

Pagsabannal aa pasal si Isa pamean na
(Matiyu 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

8 “Baan ta kaam,” uk si Isa, “sayi-sayi ma'-ma' ma alōpan kahekahan aa
in iya me' ma aku, Anak Manusiya', ma' du aku ma alōpan manga malaikat
Tuhan in aa ian palsukuan ku du.
9 Suga' sayi-sayi mayilu ma alōpan kahekahan aa in aku 'nsa' pamean
na, payiluhan ku isab aa ian ma alōpan manga malaikat Tuhan.
10 “Sayi-sayi mahalling laat ma aku, Anak Manusiya', makajari iya
iyampunan dusa na suga' sayi-sayi mahallingan Nyawa Sutsi laat, 'nsa'
tōōd iyampun dusa na hi'.
11 “Ma sosongun, bang kaam siyaggaw uk aa bo' kaam biyo ni langgal
sigam hiyukum atawa ni harapan manga gubnul maka manga parinta,
daa kaam magsusa bang salaingga uk bi ngandaawahan di bi atawa bang
ayi pamissala bi.
12 Sabab piyanduan du kaam uk Nyawa Sutsi ma waktu ian hi' bang ayi
subay pamissala bi.”

Paralilan pasal aa dupang

13 Manjari niya' dangan min katipunan aa ian halling. Uk na ni si Isa,
“Tuwan, sohoun kono' danakan ku mahagi' aku pusaka' bayi pangamban
uk 'mma' kami hi'.”
14 Suga' uk si Isa ma iya, “Sehe', 'nsa' aku kabuwanan kapatut nara' kaam,
maka 'nsa' niya' kapatut ku mahagi' alta' bi.”
15 Siyugpatan isab halling na ma manga aa ian, uk na, “Kamaya'-maya'
kaam. Halliin bi napsu kaginis-ginisan sabab minsan kaam dayahan
makalandu', 'nsa' iya alta' bi heka iya makabuwanan kaam kallum
kakkal.”
16 Puwas hi' niya' pamaralil uk si Isa ma manga aa ian. Uk na, “Niya' aa
dayahan taga huma heka sadja buwa' na.
17 Manjari aa itu mikilan di na, uk na, ‘Ayi baha' subay hinang ku pagka
'nsa' niya' luma' sarang panawuan ku buwa' tiyanōm ku ma heka itu?’
18 A, katauhan ku bang ayi subay hinang ku. Langkat ku manga bodega
ku bo' hinang ku du bodega bahu, pasong mehe na min bayi tagna'. Jari
tawu' ku ma hi' buwa' tiyanōm ku kamemon maka alta' ku kamemon.
19 Puwas hi' halling-hallingan aku di ku, uk ku, ‘Hap asal sukud ku.
Heka na tatawu' ku paggastu ku sampay ma tahunan. Pahali-hali na aku.
Mangan aku, nginum aku, maka pahap ku na palasahan ku.’

20 Suga' missala Tuhan ma iya, uk na, ‘Dupang pahap kau! Ma sangōm
iyu matay du kau. Ma sayi na baha' alta' bayi tawuan nu baran nu?’
21 Na,” uk si Isa, “salaihi' du iya kamaujuran aa bang mabud alta' pahap
palasahan na, parahal miskin iya ma panganda' Tuhan.”

Pasal pangandōl ma Tuhan
(Matiyu 6.25-34)

22 Jari missala le' si Isa ma manga mulid na, uk na, “Hangkan kaam
soho' ku daa magsusa pasal kalluman bi bang ayi kiyakan bi, atawa pasal
ginhawa-baran bi bang ayi kapanammek bi.
23 Sabab labi halga' kallum ta min kapamangan ta, maka halga' le' baran
ta min panammek ta.
24 'Ndaun bi manga owak hi'. 'Nsa' magtanōm, 'nsa' mag-ani, maka 'nsa'
niya' pagtawuan sigam kiyakan, suga' biyalanjaan asal sigam uk Tuhan.
Bo' kaam iyu, halgaan le' tōōd min kamanuk-manukan.
25 Sayi baha' makapataha' umul na manga danjam sadja minsan
salaingga uk na magmasusa?
26 Manjari bang 'nsa' tapataha' bi umul bi minsan datti', angay
pagsusahan bi iya kagunahan bi kasehean hi'?
27 'Ndaun bi manga sumping bang salaingga katomo' na. 'Nsa'
magsangsa' maghinang, 'nsa' maghinang kakana'. Suga' baan ta kaam,
minsan si Sultan Sulayman maka kaalti na ma masa awwal hi' 'nsa' du
makaatu hap sammek na ma dakayo' sumping itu.
28 Bang Tuhan iya makapayakun sumping kasōmpōtan itu, iya tatasan
na dangallaw du, pagsawung tiyutung du, iya le' na kaam pasammekan
na du. Kulang pahap pangandōl bi ma iya!
29 “Hangkan kaam 'nsa' soho' ku magsusa, daa kaam magpikil na peen
bang ayi kiyakan bi atawa inum bi.
30 Manga aa 'nsa' tau magtaat ma Tuhan, iya na hi' kisusahan na peen
uk sigam. Suga' kaam iyu, kitauhan uk 'Mma' bi Tuhan in ian kagunahan
bi asal.
31 Suga' dahu-dahu kannalun bi pagparinta Tuhan, manjari piniyaan du
kaam ayi-ayi kulang-kabus bi.”

Pasal karaya ma diyōm sulga'
(Matiyu 6.19-21)

32 “Kaam manga mulid ku,” uk si Isa, “daa kaam tiyāw minsan kaam
'nsa' heka. Sabab kiyōgan 'Mma' bi Tuhan muwanan kaam palsukuan ma
diyōm pagparintahan na.
33 Paballihin bi alta' bi bo' panarakkahun bi ballihan na ma manga aa
miskin. Bang hinang bi itu hi' sali' kaam dalil nawu' alta' bi ma diyōm
pitaka 'nsa' magkaraan. Hati na, niya' karaya bi ma diyōm sulga', karaya
'nsa' pakulang. Bang ganta' may'an karaya bi 'nsa' taabut uk aa panangkaw
maka 'nsa' niya' bobok makaat iya.
34 Sabab hati na, maingga-maingga iya panawuan bi alta' bi ma hi' iya
pataptapan pangatayan bi.”

Manga sosohoan jaga

35-36 Missala le' si Isa, uk na, “Subay kaam patanam ma ayi-ayi
patakka, sali' manga sosohoan ngagaran nakura' sigam bang mowe'
min pagkawinan. Magsammek sigam maka 'nsa' padda palitaan sigam.
Pagtakka nakura' sigam bo' pagkuku na ma lawang, magtuwi iya iyukaban
uk sigam.

37 Mehe kahapan manga sosohoan ian pagka masi sigam magjaga maka
sakap asal ma pagtakka nakura' sigam. Baan ta kaam tōōd," uk si Isa,
"nakura' ian ngamōmōsan di na du bo' pitingko' uk na manga sosohoan
hi' bo' iyampa sigam bohatan na.
38 Minsan tōnga' bahangi atawa dayi' 'llaw iya katakka na, bang taabut
na manga sosohoan na asal jaga, tantu mehe kahapan sigam.
39 Sawupama aa dapu luma', bang katauhan na bang umay niya' aa
panangkaw takka, tantu 'nsa' pisaran uk na luma' na liyangkat maka siyōd.
40 Damikkiyan na isab kaam, subay kaam sakap sadja sabab aku, Anak
Manusiya', takka paitu pabing du ma waktu 'nsa' katauhan bi."

Sosohoan kapangandōlan maka sosohoan 'nsa' kapangandōlan (Matiyu 24.45-51)

41 Manjari tiyaw si Petros, uk na, "Tuwan, sayi bissalahan nu iya
hangkan kau maralil salaiyu? Kami sadja atawa aa kamemon?"
42 Nambung si Isa magparalil pabing. "Bang niya' sosohoan hap akkal na,
aa kapangandōlan," uk na, "iya na ian pene' uk nakura' na nganjaga ma
manga sosohoan kasehean. Iya na isab mag-atas-pikil ma balanja' sigam.
43 Na, bang bayi likut nakura' na ian bo' mowe' na, mehe kahapan ma
nganjaga ian bang iya taabut uk nakura' na nōgōl ma bayi pamahinang
ma iya.
44 Baan ta kaam, tantu pingandōl uk nakura' ian alta' na kamemon ma
sosohoan kapangandōlan hi'.
45 Suga' iya nganjaga ian, bang sawupama pangannal na ma diyōm atay
na in nakura' na taggōl le' takka, jari nagna' iya ngalaugan manga sosohoan
kasehean lalla maka danda. Iya hinang na magkakan maka mag-inum
maka maglangohan.
46 Sakali saruun-duun sadja iya takka nakura' ian, ma 'llaw 'nsa' iyagaran
uk aa nganjaga maka ma waktu 'nsa' katauhan na. Manjari liyagut iya uk
nakura' na sampay bugtang na. Pikaralan iya nalka' sali'-sali' maka manga
aa 'nsa' magkahagad ma Tuhan.
47 "Bang sosohoan tau bang ayi kabayaan nakura' na subay hinang na,
bo' 'nsa' iya magsakap atawa maghinang, liyapdōsan du iya tōōd.
48 Suga' bang sosohoan awam pasal kabayaan nakura' na, bo' niya'
tahinang na patut paminsanaan iya, liyapdōsan du isab iya suga' 'nsa'
bohat tōōd. Sayi-sayi kabuwanan heka, heka isab hiyōwat ma iya.
Damikkiyan na bang heka le' iya pingandōl ma iya, pasong le' heka
hiyōwat ma iya."

Si Isa poon pagsaggaan (Matiyu 10.34-36)

49 Uk si Isa le', "Bayi aku paitu mo api ni dunya itu bo' kabayaan ku bang
iya hi' na dōkōt.
50 Niya' kabinsanaan subay kalabayan ku bo' kabohatan aku sataggōl
'nsa' le' ubus.
51 Marayi' pangannal bi in aku paitu mo kasannangan ni dunya. Suga'
baan ta kaam, 'nsa' kasannangan iya tabo ku. Palsaggaan iya bo ku paitu.
52 Sabab na puwas minnitu bang niya' lima puhu' magdakayo' luma',
magsagga' du sigam. Jari tallungan sigam nagga' duwangan, maka
duwangan ian ngatu ma tallungan.
53 'Mma' nagga' anak na lalla du, maka lalla nagga' 'mma' na. Ina' nagga'
anak na danda du, maka danda nagga' ina' na. Matoa danda nagga' ayuhan
na danda, maka ayuhan danda nagga' matoa na danda."

Pamandōgahan pasal pakaradjaan ma sosongun
(Matiyu 16.2-3)

54 Halling isab si Isa ni kahekahan aa ian. “Bang takdil ni dagbōs lahat,”
uk na, “bang tanda' bi pandōm langit tampal ni saddōpan, magtuwi uk bi,
‘Song ulan’. Maka ngulan du isab.
55 Bang patumbuk baliyu satan, uk bi, ‘A, song pasu' lahat,’ bo' pasu' du.
56 In kaam iyu magbawu'-bawu' pahap. Tau kaam nganda' pa-
mandōgahan ma diyata' langit maka ma dunya. Angay 'nsa' tapandōga bi
pakaradjaan iya patakka ma masa itu hi'?”

Maghap kaam maka aa nuntutan kau
(Matiyu 5.25-26)

57 “Angay kaam 'nsa' tau magpikilan di bi bang ingga iya patut subay
hinang bi?
58 Bang kau tiyuntutan uk aa ma sabab utang nu bo' biyo kau uk na ni
sara', nuyu' kau tōōd samantala' kaam ma labayan le' bo' supaya tabo nu
aa ian magsulut ma 'nsa' le' kaam takka ni sara'. Sabab piligdu bang kau
'nsa' magsulut dahu. Biyo du kau ni huwis bo' siyongan du kau uk huwis
ni pulis bo' iyampa kau liyōōn ni diyōm jil.
59 Baan ta kau, kataggōlan du kau ma diyōm jil ian. Subay puwasan nu
bayi kataksilan nu kamemon bo' iyampa kau makaluwas minnihi'.”

13

Pangalabba min dusa bi bo' 'nsa' miyulkaan uk Tuhan

1 Na, ma waktu ian hi' niya' manga aa ngahabal ni si Isa pasal manga
aa Jalil, iya bayi siyoho' biyono' uk si Gubnul Pilatu pasalta' ma waktu
kapanumbay sigam hayōp pagkulban sigam ni Tuhan.
2 Nambung si Isa ma sigam, uk na, “Pangannal bi baha' manga aa ian
taga dusa labi le' min aa kamemon ma itu ma lahat Jalil, iya hangkan
sigam takkahan bala' salaihi'?
3 'Nsa' du! Suga' baan ta kaam, bang kaam iyu 'nsa' ngalabba min dusa
bi, iya du kaam matay sali' manga aa Jalil hi'.
4 Manga aa isab sangpu' maka walu' heka na, iya bayi matay ma hi' ma
Silowam pagka sigam kahabbahan uk luma' pamantawan, pangannal bi
baha' in sigam ian labi laat min aa kasehean maglahat ma Awrusalam?
5 'Nsa' du! Suga' baan ta kaam, bang kaam iyu 'nsa' ngalabba tōōd min
dusa bi, iya du kaam matay sali' sigam.”

Paralilan pasal kayu 'nsa' muwan buwa'

6 Manjari niya' kissa paralilan bissala uk si Isa ma sigam. Uk na, “Niya'
aa taga kayu igira patomo' ma diyōm kabbun na, iya panomoan bahan
anggul. Pay'an iya meha buwa' igira suga' 'nsa' niya' tapeha na,
7 hangkan uk na ni tunggu' kabbun, ‘'Ndaun: tallun tahun na pagpaitu-
paitu ku ni kayu igira itu meha buwa' na suga' 'nsa' niya' tapeha ku.
Tabbōngun na, bo' 'nsa' lōpas tana' itu.’
8 Suga' niya' sambung tunggu' kabbun hi', uk na, ‘Daa, Tuwan. Pasaran
ta le' dantahun. Tappōkan ku le' pahap tana' na. Tambalan ku maka tayi'
hayōp.
9 Bang hati muwan buwa' ma musim siyong itu, hap du. Bang 'nsa', na
minsan na kita, tabbōngun ma aku.’ ”

Danda buggut bukut na kaulian ma 'llaw paghali

10 Ma 'llaw dakayo', ian si Isa mandu' ma diyōm langgal manga Yahudi
bo' 'llaw Sabtu' na, 'llaw sigam paghali ni Tuhan.
11 Niya' may'an dakayo' danda saki sabab min sayitan, sangpu' na maka
walun tahun taggōl na. Buggut kalandu' bukut na, 'nsa' tapahannat.
12 Pag'nda' si Isa ma danda itu siyoho' iya pasikōt. Halling si Isa ma iya,
“Danda, puwas na kau min saki nu iyu.”
13 Jari piabut uk si Isa tangan na ma iya. Magtuwi iya pahannat bo'
nanglit iya ma Tuhan.
14 Suga' nakura' langgal ian, pasu' atay na pagka si Isa makowe' aa ma
'llaw Sabtu'. Halling na ma manga aa may'an, “'Nnōm 'llaw du ma diyōm
dapitu' wajib paghinang kitabi ayi-ayi. Paitu kaam ma diyōm 'nnōm 'llaw
ian bang kaam baya' kaulian saki bi, daa bang 'llaw Sabtu'.”
15 Siyambungan nakura' ian uk si Isa, uk na, “Magbawu'-bawu' pahap
kaam iyu in kaam 'nsa' langgal sara'. Niya' baha' ma kaam 'nsa'
ngahubaran sapi' na atawa kura' na bo' iyampa guyud bi paluwas supaya
piinum uk bi, minsan sabu ma 'llaw Sabtu'?
16 Danda itu panubu' si Ibrahim du sali' kaam. Niya' na sangpu' maka
walun tahun taggōl na bayi katahanan uk nakura' sayitan. 'Nsa' iya wajib
baha' piyuwasan min susa na ma 'llaw Sabtu'?”
17 Magtuwi magkaiyaan manga aa nagga' si Isa hi' ma sabab panambung
na. Suga' manga aa ian kamemon kiyōgan tōōd ma sabab hinang
makainu-inu kamemon iya tahinang uk na.

Paralilan pasal bigi landu' nahut
(Matiyu 13.31-32; Markus 4.30-32)

18 Missala le' si Isa, uk na, “Ayi pamasalian kitabi pagparinta Tuhan ma
bangsa manusiya'? Ayi pamaralilan ku iya?
19 Iya pagparinta Tuhan,” uk si Isa, “sali' dalil dakayo' bigi diki'-diki',
tiyanōm uk aa ma tana' na. Tomo' peen itu manjari kayu na, bo' pay'an
manga manuk-manuk ngahinang pugaran ma senga na.”

Paralilan pasal pasulig
(Matiyu 13.33)

20 Halling si Isa pabing, uk na, “Ayi pamaralilan ku pagparinta Tuhan
ma manusiya'?
21 Iya pagparinta Tuhan,” uk na, “sali' dalil pasulig giyuna uk danda
pilamud ni tirigu heka, manga duwampu' maka lima kilu. Puwas hi'
iyaddun uk na, pagsa' taggōl pasulig na kamemon.”

Lawang kiput
(Matiyu 7.13-14, 21-23)

22 Jari palanjal si Isa tudju ni daira Awrusalam sasang na ngalatag manga
kalumaan mehe-diki' magpandu' ma manga aa.
23 Niya' ian dakayo' aa tiyaw iya, uk na, “Tuwan, kulang du baha' manga
aa lappasan uk Tuhan min mulka'?”
Uk sambung si Isa ma manga aa ian,
24 “Bang kaam baya' pasōd ni diyōman Tuhan subay kaam magtuyu' bo'
kaam pasōd min lawang na kiput. Sabab baan ta kaam, heka aa nulay
pasōd suga' 'nsa' makasōd.
25 Papunduk du aa dapu luma' mahōgōt tambōl lawang. Jari ma luwasan
sadja kaam nguku' ma lawang sampay ngalingan. Uk bi, ‘O Tuwan, ukabin
kami.’ Siyambungan du kaam uk na, ‘'Nsa' katauhan ku kaam bang
minningga!’

26 Jari uk bi, ‘'Nsa' kami taintōm nu? Bayi kami dakakanan maka kau.
Bayi kau mandu' ma lahat kami.’
27 Suga' bayikan na du bayi halling na ma kaam. Uk na, ‘'Nsa' kaam
katauhan ku bang minningga kaam. Pakallo' kaam min aku, kaam
kamemon maghinang kalaatan!’
28 Manjari magkarukkaan du kaam, magtagiōt isab baggaang bi ma
waktu ian bang tanda' bi ka'mbo'-mboan bi di si Ibrahim, si Isahak maka si
Ya'kub, sampay manga kanabi-nabihan kamemon hi' bayi pisōd ni diyōm
pagparintahan Tuhan. Bo' kaam iya liyarukan paluwas.
29 Patipun du isab pay'an manga aa min 'mpat pidju alam bo' magt-
ingkoan sigam may'an bo' magjamu ma diyōm pagparintahan Tuhan.
30 'Ndaun bi, niya' manga aa taramuwi ma buttihi', pirahu du ma
sosongun. Maka niya' manga aa makarahu ma buttihi', piramuwi du ma
waktu siyong.”

Lasa si Isa ma manga aa Awrusalam
(Matiyu 23.37-39)

31 Manjari itu ma waktu ian, niya' pay'an ni si Isa manga aa Parisi. Uk
sigam ni iya, “Subay kau pakallo' minnitu sabab si Sultan Herod ian baya'
mapatay kau.”
32 Nambung si Isa, uk na, “Pahi' kaam maan si Herod pangangakkal
ian bang ayi hinang ku. 'Llaw itu maka sawung lanjalan ku hinang ku
magpakallo' sayitan min baran aa, sampay makowe' manga saki. Bo' ma
'llaw katallu na tangbus uk ku hinang ku.
33 Suga' subay aku palanjal ni palangnganan ku 'llaw itu maka sawung
sampay isab ni sawung dambuwa'. 'Nsa' du niya' laat makani-aku ma itu
sabab Awrusalam iya lahat pamapatayan kahekahan manga nabi.”
34 Sakali magkarukkaan si Isa ma pasal manga aa ma daira Awrusalam.
“'Ndu'!”, uk na. “Kaam manga aa Awrusalam, makasusa ko' kaam iyu!
Manga nabi min Tuhan piyatay uk bi sadja. Manga sosohoan Tuhan isab
hiyak uk bi sadja maka batu bang sigam pipaiyu uk na ni kaam. Min pila
aku bayi baya' nipun kaam ma bihing ku? Sali' sapantun manuk danda
bang nipun na anak-anak na ma deyo' pikpik na. Suga' 'nsa' kaam baya'.
35 'Ndaun bi na: libbahan langgal bi uk Tuhan. Maka baan ta kaam,
'nsa' na aku song tanda' bi sataggōl 'nsa' taabut waktu pananglit bi aku.
Subay uk bi, ‘Bang peen biyarakatan iya pipaitu kawakilan uk Tuhan,’ bo'
iyampa aku tanda' bi.”

14

Aa saki kaulian uk si Isa

1 Ma dakayo' Sabtu', 'llaw paghali ni Tuhan, pay'an si Isa mangan ma
luma' dakayo' nakura' manga Parisi. Jari may'an peen iya, piyatong iya uk
manga aa asal may'an.
2 Niya' isab ma tōngōd na ian aa taga saki, maha' nayi'-tangan na.
3 Tiyaw si Isa ni manga guru ma sara' agama ian maka ni manga Parisi,
uk na, “Bang kita sawupama magpakowe' saki aa ma 'llaw Sabtu', langgal
sara' agama tabi baha', atawa 'nsa'?”
4 Suga' 'nsa' sigam nambung. Jari intanan uk si Isa aa saki ian bo' pikowe'
iya uk na bo' iyampa pipowe' uk na.
5 Puwas hi' tiyaw si Isa ma manga aa ian, uk na, “Bang sawupama niya'
anak bi atawa sapi' bi hug ni diyōm lowang ma 'llaw paghali, ayi hinang

bi? Tantu killo' uk bi piluwas min diyōm lowang hi' minsan 'llaw paghali le'.”
6 Suga' 'nsa' na sigam makajawab.

Pandu' pasal aa magluruk maka aa noho' magluruk

7 Tapandōga uk si Isa iya bohan manga aa maglurukan pay'an. Mene' sigam magtuwi paningkoan hap, iya tiyōp ma aa langkaw bangsa na. Hangkan iya magparalilan ma sigam, uk na,
8 “Bang kaam ganta' killo' paluruk ni pagkawinan, daa kaam ningko' magtuwi ma kokan, ma paningkoan hap. Kalu niya' aa langkaw bangsa na le' min kaam bayi siyoho' paluruk.
9 Jari paiyu ni kaam aa dapu hinangan, iya bayi ngallo' kaam duwangan paluruk pahi', bo' halling na du, ‘Papinda kaam minniyu bo' patingkoun le' aa itu hi'.’ Jari iya' du kaam bo' papinda kaam ningko' ma nayian.
10 Suga' bang kaam siyoho' paluruk, ningko' kaam magtuwi ma nayian. Jari paiyu du ni kaam aa dapu hinangan bo' uk na ni kaam, ‘Bagay, papinda kau ni kokan, ni paningkoan labi hap.’ Manjari tanda' kaam uk manga luruk ian kamemon, in kaam pig-addatan.
11 Sabab hati na sayi-sayi magpalangkaw di na pireyo' du. Maka sayi-sayi magpareyo' di na pilangkaw du.”
12 Manjari halling si Isa ni aa bayi noho' iya mangan ma luma' na, uk na, “Na, kau isab, bagay: bang kau ngahinang pagjamuhan, daa sohoun paluruk manga bagay nu atawa manga danakan nu atawa kaheka nu atawa lung-kampung nu dayahan. Sabab bang sigam iya soho' nu paluruk, iya du kau siyoho' paluruk uk sigam ma waktu dakayo'. Jari katungbasan kau magtuwi.
13 Suga' bang kau ganta' ngahinang pagjamuhan, iya soho' nu paluruk subay manga aa miskin maka aa pengka', maka aa buta.
14 Bang itu hinang nu, mehe du kahapan nu sabab 'nsa' niya' ayi-ayi sigam panungbas sigam ma kau. Tuhan iya nungbasan kau ma 'llaw damuwi, ma waktu pamakallum manga aa bōntōl pabayik.”

Paralilan pasal jamuhan mehe
(Matiyu 22.1-10)

15 Take peen bissala si Isa itu uk aa dangan mangan may'an, magtuwi halling aa ian, uk na, “Bang aa magkakan ma jamuhan ma diyōm pagparintahan Tuhan, mehe asal kahapan sigam.”
16 Manjari halling si Isa dakayo' kissa pamaralilan, uk na, “Niya' aa bayi magsakap ma jamuhan mehe, bo' heka aa bayi killo' uk na paluruk.
17 Taabut peen 'llaw pagjamu, siyoho' uk na sosohoan na pahi' magpahati ma manga aa iya bayi killo'. ‘Dayi' na kaam,’ uk sosohoan hi'. ‘Sakap na kamemon.’
18 Suga' sali'-sali' sigam kamemon magdaawa ma iya. Uk aa iya papahian na tagna', ‘'Nsa' aku makaluruk sabab niya' tana' bayi balli ku bo' subay 'nda' ku dahu. Ampunun le' aku.’
19 Halling aa dakayo', ‘Bayi na aku makaballi manga sapi' pag-araruhan, sangpu' heka na, bo' subay sulayan ku le' kōsōg sigam. Ampunun le' aku.’
20 Halling isab aa dangan, ‘Bahu aku bayi kiyawin, hangkan aku 'nsa' makaluruk.’
21 Manjari mowe' sosohoan ian ma'-ma' manga daawa sigam ni nakura' na. Paddi' tōōd atay nakura' hi', bo' uk na ma sosohoan na, ‘Pasaut kau pahi' ni manga kalsada maka ni paglalabayan aa ma diyōm lahat itu. Bohun paitu manga aa miskin, manga aa tongka' manga aa buta, maka manga aa pengka'.’

22 Pagsong-song peen, takka pabing sosohoan hi' bo' uk na ni nakura' na,
‘Tahinang ku na iya bayi panohoan nu hi' suga' niya' le' masi paningkoan
ma pagjamuhan.’
23 Uk nakura', ‘Pahi' kau ni paglalabayan aa ma de, ni karaddōk-
daddōkan tudju pariyōm, bo' lōgōsun manga aa paitu bo' supaya panno'
luma' ku.
24 Sabab baan ta kaam,’ uk na, ‘in aa bayi killo' uk ku dahu, 'nsa' niya'
min sigam makananam kiyakan bayi sakap ku.’ ”

Pasal pame' ma si Isa
(Matiyu 10.37-38)

25 Palanjal isab si Isa ni palangnganan na maka landu' heka aa me'
parōngan ma iya. Manjari paharap iya nganda' ma sigam bo' uk na,
26 “Bang niya' aa baya' me' ma aku hinang mulid ku, iya lasa na ma
aku subay palabi min lasa na ma ina'-mma' na maka ma anak-handa na,
sampay ma manga danakan na lalla-danda. Minsan lasa na ma baran na
subay 'nsa' palabi min lasa na ma aku. Bang 'nsa' salaihi' lasa na, 'nsa' iya
manjari mulid ku.
27 Subay iya paglilla' na kabinsanaan na sampay ni kamatay ma sabab
pame' na ma aku. Iya dalil na sali' aa nanggung hag na pamapatayan iya.
Bang 'nsa', 'nsa' iya manjari mulid ku.
28 “Bang sawupama niya' ma kaam baya' ngahinang luma' pamantawan,
subay iya ningko' dahu mista bang pila gastu na bo' katauhan na bang
makaabut baha' sin na pangahinang luma' ian atawa 'nsa'.
29 Sabab patangge peen hag, bo' 'nsa' makaabut sin na pangubus na
luma', pig-udjuan iya uk aa kamemon nganda' pay'an.
30 Uk sigam, ‘Aa itu bayi makalandu' ngahinang luma' suga' 'nsa' taubus
na.’
31 Atawa bang sawupama niya' sultan sangpu' ngibu sundalu na, song
palanjal magbono' maka sultan saddi, ningko' du iya dahu mikil-mikil bang
taraōg na baha' sultan dakayo' ian, pagka duwampu' ngibu sundalu na hi'.
32 Bang hati 'nsa' taraōg na, magtuwi iya mabo suluhan pasampang ni
sultan dakayo' ian ma masi le' iya ni katāhan, bo' ngamu' iya magkahap.
33 Damikkiyan na isab kaam,” uk si Isa, “subay kaam mikil-mikil dahu
sabab 'nsa' kaam manjari mulid ku bang kaam 'nsa' maglilla' ngalabbahan
ayi-ayi bi kamemon.”

Pasal asin 'nsa' niya' guna na
(Matiyu 5.13; Markus 9.50)

34 Magparalilan na isab si Isa, uk na, “Katauhan bi, hap asal asin suga'
bang kallo' na kaasin na, 'nsa' niya' dapat na pamabayik kaasin na.
35 Manjari 'nsa' na niya' kagunahan na. 'Nsa' minsan giyuna panambal
tana' atawa pangalamud ni tayi' hayōp. Hal timanan sadja. Na,” uk si Isa,
“sasuku kaam makake, asipun bi tōōd.”

15

Pasal hayōp bili-bili bayi lungay
(Matiyu 18.12-14)

1 Ma dakayo' 'llaw heka manga aa magkallo' sukay parinta, maka manga
aa baldusa kasehean, ian patipun ni si Isa sabab baya' pake ma pandu' na.
2 Manjari manga Parisi maka manga guru sara' agama magdugal na. Uk
sigam, “Aa itu nayima' manga aa baldusa. Magsawu isab iya maka sigam!”

3 Hangkan missala si Isa kissa pamaralilan itu, uk na,

4 “Bang sawupama niya' sali' kaam taga hayōp bili-bili dahatus heka na,
bo' hi' lungay dakayo', ayi baha' hinang na? Tantu pasaran na siyampu'
maka siyam may'an ma de bo' iyampa pahi' meha dakayo' bayi lungay
sataggōl 'nsa' tatawwa' na.
5 Pagtatawwa' na, tiyanggung uk na tudju mowe' maka uk na kiyōgan
tōōd.
6 Tapowe' peen, magtuwi linganan uk na manga bagay na maka
kakampungan na. Soho' na du sigam magtipun bo' halling na ma sigam,
‘Maglami-lami na kitabi sabab tatawwa' ku na bili-bili ku bayi lungay.’
7 Baan ta kaam,” uk si Isa, “damikkiyan na bang niya' dakayo' aa bayi
dusahan magsusun sampay ngalabba min dusa na. Mehe kakōgan ma
diyōm sulga' ma sabab aa dangan ian. Palabi le' min kakōgan ma sabab
aa siyampu' maka siyam heka na, iya kibā' bōntōl maka 'nsa' kono' niya'
dusa sigam subay labbahan.”

Pasal dublun lungay

8 “Sawupama isab,” uk si Isa, “bang niya' danda taga dublun sangpu'
heka na, bo' lungay dakayo', ayi baha' hinang na? Tantu iya ngandōkōt
palitaan magtuwi bo' sapuhan na diyōm luma' bo' peha na pahap-hap
sampay tatawwa' na.
9 Jari pagtatawwa' na, linganan uk na bagay na maka kakampungan na.
Siyoho' sigam magtipun bo' halling na ma sigam, ‘Maglami-lami na kitabi
sabab tatawwa' ku na dublun ku bayi lungay.’
10 Baan ta kaam,” uk si Isa, “damikkiyan na isab, mehe kakōgan ma
manga malaikat sosohoan Tuhan bang niya' dakayo' aa dusahan magsusun
sampay ngalabba min dusa na.”

Anak lalla palahi

11 Missala le' si Isa, uk na, “Niya' ian dakayo' aa taga anak lalla
duwangan.
12 Dakayo' 'llaw halling anak siyay ni 'mma' na, ‘'Mma', bahagiun na alta'
nu bo' pamuwanun ma aku bahagi' ku.’ Jari pigbahagi uk aa ian ayi-ayi
na ma anak na duwangan.
13 'Nsa' taggōl, piballihan uk siyay itu bahagi' na bo' biyo uk na sin na
tudju ni lahat tā. Mahi' peen iya, pikaat uk na sin na kamemon ma ayi-ayi
kanapsuhan na.
14 Sakali itu, pag-ubus na sin na kamemon, gōtōm kalandu' lahat ian.
Manjari mehe na kasukkalan na.
15 Hangkan iya pahi' ni dakayo' aa ma lahat ian bo' paipat ma iya. Jari
siyoho' iya uk aa ian pahi' ni huma na ngipat manga koret.
16 Na, pagka 'nsa' manjari giyōtas na, baya' iya mangan minsan kiyakan
koret suga' 'nsa' niya' bayi muwanan iya minsan ayi-ayi.
17 Lipara tasayu na karupangan na hangkan halling na ma diyōm atay
na, ‘Manga sosohoan 'mma' ku hi' maglabi-labi kiyakan sigam, suga' aku
itu tiya' na song matay uk gōtas.
18 Gam na aku mowe' pahi' ni si 'Mma'. Uk ku ma iya, “'Mma', taga dusa
aku ni Tuhan sampay ni kau.”
19 'Nsa' na aku manjari ōnan nu anak. Bistahun aku sali' dakayo' tindōg
nu sadja.’ ”
20 Jari nangge iya bo' iya mangngan tudju ni 'mma' na pabing.

“Suga' lawak le' iya min luma', tanda' na iya uk 'mma' na. Maase' tōōd
'mma' na bo' paragan pahi' bo' iya kikkōpan uk na maka siyum uk na anak
na.
21 Halling anak na ian ma iya, ‘'Mma', taga dusa aku ni Tuhan sampay
ni kau. 'Nsa' na aku manjari ōnan nu anak.’
22 Suga' linganan uk 'mma' na ian manga sosohoan na, bo' halling na ma
sigam, ‘Palakkas kaam. Bohun bi paitu badju' hap tōōd bo' pabadjuin bi
iya itu. Pasingsingin bi isab maka patawumpain bi.
23 Puwas hi' pahi' kaam ngallo' anak sapi' iya bayi palammōk ta hi', bo'
sumbayun bi. Magjamu kitabi, manga maglami-lami.
24 Sabab anak ku itu bayi niyat ku matay suga' tiya' na 'llum pabing.
Pangannal ku lungay suga' tapowe' du.’ Manjari nagna' sigam maglami-
lami.
25 “Na, pasalta' peen itu hi', ian anak siyaka hi' mag-usaha ma huma.
Ma labayan peen iya tudju mowe', bo' sikōt na ni luma', niya' take na
magkulintangan maka magpangiluk ma diyōm luma' sigam.
26 Linganan uk na dakayo' sosohoan bo' tiyaw na bang magay hi'.
27 Halling ipatan, ‘Tapowe' na siyay nu, maka siyoho' uk 'mma' nu
siyumbay anak sapi' iya pilammōk ian, sabab takka na anak na ma 'nsa'
du iya bayi angay-angay.’
28 Suga' anak na siyaka hi' paddi' atay na, iya hangkan 'nsa' baya' pasōd
ni diyōm luma'. Paluwas 'mma' na ngamu' iya pasōd suga' 'nsa' iya baya'.
29 Halling na ni 'mma' na, ‘'Ndaun, 'Mma', ma tahunan na aku maghinang
ma kau sali' manga banyaga' nu. 'Nsa' niya' panohoan nu bayi sagga' ku
minsan dakayo'. Suga' 'nsa' aku bayi buwanan nu minsan dakayo' anak
kambing supaya aku makapagjamu maka manga bagay ku.
30 Suga' makapowe' paitu anak nu iyu, magtuwi sumbayan nu iya anak
sapi' pilammōk hi', minsan bayi pakaat na alta' nu pamalli na danda
maghinang laat.’
31 Nambung 'mma' na, ‘Oto', kakkal du kau ma aku, maka suku' nu asal
alta' ku itu kamemon.
32 Patut du bang kita maglami-lami maka magpajamu sabab 'llum du
siyay nu iya bayi niyat ta matay hi'. Pangannal ta lungay suga' tapowe' na
iya.’ ”

16

Pasal tindōg taha' akkal na

1 Manjari itu missala le' si Isa ma manga mulid na, uk na, “Niya'
dakayo' aa dayahan, maka niya' isab dakayo' sosohoan na pibōtang uk
na nungguan alta' na. Manjari tasumbung tindōg ian ni nakura', in iya
kono' makaat alta' na sadja.
2 Hangkan du linganan tindōg ian uk nakura', siyoho' patampal ni iya.
Halling nakura' ni iya, ‘Ayi baha' take ku itu ma pasal kau? Bistahun
kamemon bayi pangandōl ku ma kau. Songin ni aku bang pila. Sabab
'nsa' na kau nungguan aku.’
3 Mikil-mikilan di na tindōg ian, uk na, ‘Ayi tahinang ku buttihi' sabab
tiya' na aku pikallo' uk nakura' ku min bayi hinang ku. 'Nsa' na aku
makakowe' magkalga, maka iya' aku ngamu' sin.
4 A, katauhan ku na,’ uk na, ‘bang ayi subay hinang ku. Jari bang aku
pikallo' na min hinang ku niya' du manga bagay ku ngōkōman aku.’

5 “Manjari linganan uk na manga aa taga utang ma nakura' na, dangan
sigam maka dangan. Uk na ni aa dahu pay'an ni iya, ‘Pila utang nu ma
nakura' ku?’
6 Iya sambung na, ‘Dahatus mital 'nsallan.’ Halling tindōg ma iya, ‘A,
tiya' katas nu. Pasaut kau ningko' bo' sulatun limampu' mital sadja.’
7 Uk na isab ni aa taga utang pasunu', ‘Kau, pila utang nu?’ Uk na hi',
‘Dahatus karut buwas.’ Halling tindōg hi' ma iya, ‘Tiya' katas nu. Sulatun
maiyu walumpu' karut sadja.’
8 Na, makake peen nakura' pasal hinang sosohoan na mangakkal ian,
magtuwi siyanglitan uk na ma sabab taha' akkal na.” Uk si Isa isab,
“Manga aa 'nsa' me' ma Tuhan itu, taha' le' akkal sigam min manga aa
iya me' ma Tuhan, sabab tau nguntungan pagkahi sigam.
9 “Hangkan pituwahan ta kaam,” uk si Isa, “paggunahun bi alta' bi ma
itu ma dunya paghinang kahapan ma baran bi. Manjari bang taabut waktu
kansa' niya' alta' bi, tayima' du kaam ma hi' ma paglahatan bi kakkal.
10 Bang aa kapangandōlan ma alta' diki', kapangandōlan du isab iya ma
alta' mehe. Damikkiyan na isab bang aa 'nsa' kapangandōlan ma alta' diki',
'nsa' isab kapangandōlan ma alta' mehe.
11 Na, bang kaam pisukuan alta' ma itu ma dunya itu hi', bo' 'nsa' kaam
kapangandōlan, 'nsa' du pingandōl ma kaam alta' bannal.
12 Maka bang kaam 'nsa' kapangandōlan ngantan alta' 'nsa' suku' bi, 'nsa'
du pingandōl ma kaam alta' iya di palsukuan bi.
13 “'Nsa' niya' aa makapabanyaga' ma duwa nakura' sabab tantu
kibansihan uk na nakura' dakayo' maka kilasahan uk na dakayo'. Lut
iya ma dakayo' bo' tayikutan na dakayo'. Hati na 'nsa' kaam manjari
maghinang ma Tuhan bang pilak iya pamehe bi ma atay.”

Manga pamandu' si Isa kasehean
(Matiyu 11.12-13; 5.31-32; Markus 10.11-12)

14 Take peen pandu' si Isa itu uk manga Parisi, magtuwi iya tittohan uk
sigam sabab napsuhan sigam ma pilak.
15 Suga' halling si Isa ni sigam, uk na, “Kaam iyu magbōntōl-bōntōl di
bi sadja ma panganda' aa, suga' kitauhan asal diyōm atay bi uk Tuhan.
Iya pihalga' ma atay uk manusiya', 'nsa' du niya' kagunahan na bang ma
Tuhan.”
16 Uk na isab, “Ma waktu 'nsa' le' paitu si Yahiya Magpapandi, iya na peen
pignasihat kalangnganan sara' bayi pangamban uk si Musa maka sulat
bayi tasulat uk manga kanabi-nabihan. Suga' sataggōl min waktu kapaitu
si Yahiya sampay ni 'llaw itu, pignasihat lapal hap pasal pagparinta Tuhan.
Bo' nuyu' tōōd manga aa kamemon pasōd ni diyōm pagparintahan na.
17 Suga' in sara' bayi pangamban uk si Musa 'nsa' du pinda kapatut
na. Luhay le' liyunan dunya itu maka langit, min dakayo' balis ma sara'
pindahan.”
18 Uk na isab, “Sayi-sayi nimanan handa na bo' ngahanda saddi,
makalanggal iya sara' magjina. Maka sayi-sayi ngahanda ma danda bayi
butas min halla na, makalanggal isab iya ma sara' magjina.”

Aa dayahan maka si Lasarus

19 Puwas hi' halling le' si Isa, uk na, “Niya' aa dayahan asal magsammek
halgaan, maka hap sadja kiyakan na kahaba'-haba' 'llaw.
20 Na niya' isab aa miskin, ōn na si Lasarus, lapat baran na uk dugsul.
Iya kabiyaksahan na biyo pabahak ma tōngōd lawang dakayo' luma' aa
dayahan ian.

21 Sabab hōwat iya kabuwanan kapin kiyakan bang niya' pakpak min
pagkakanan aa dayahan hi'. Minsan manga ero' pahi' isab ngandelatan
dugsul na.
22 Manjari matay aa miskin itu bo' biyo iya uk manga bangsa malaikat
ni diyōm sulga', ni diyōman si Ibrahim. Puwas hi' matay isab aa dayahan
bo' kiyubul iya.
23 Ma hi' peen ma ahirat, kapaddian tōōd aa dayahan hi'. Jari pahangad
iya bo' tanda' na si Ibrahim ma hi' ni katāhan, maka si Lasarus isab ma
hi' ma bihing na.
24 Hangkan na iya ngalingan magtuwi ni si Ibrahim. 'O 'Mbo' Ibrahim,'
uk na, 'maase' kau ma aku! Sohoun si Lasarus paitu. Bang peen tublakan
na tong tudlu' na ni diyōm bohe' bo' pattakan na ni dalla' ku, sabab
kapaddian aku tōōd ma diyōm api itu.'
25 Nambung si Ibrahim. 'Oto',' uk na, 'intōmun waktu bayi kallum nu
le'. Bayi kau piniyaan kahapan kaginis-ginisan, bo' si Lasarus iya bayi
piniyaan kalaatan. Suga' ma buttihi' tiya' iya taga palasahan hap, bo' kau
iya kapaddian.
26 Maka 'nsa' pasal iyu sadja, sabab niya' lowang lōm pibōtang ma
ōtan kitabi hangkan sayi-sayi minnitu baya' paiyu, 'nsa' makalintas.
Damikkiyan na, 'nsa' niya' minniyu makalintas paitu.'
27 'Na,' uk aa dayahan hi', 'Bang salaiyu, 'Mbo', iya amu' ku junjung ni
kau: sohoun sadja si Lasarus iyu pahi' ni luma' 'mma' ku,
28 sabab niya' ma hi' lima danakan ku lalla. Papahiun si Lasarus
mandaan sigam bo' 'nsa' paitu ni lahat kabinsanaan itu.'
29 Uk si Ibrahim, 'Ian ma sigam iya bayi tasulat uk si Musa maka uk
manga kanabi-nabihan iya makabanda' ma sigam. Iya na ian subay iyasip
uk sigam.'
30 Uk aa dayahan, ''Nsa' ba iyasip, 'Mbo'. Suga' bang niya' aa matay
pikallum min kamatay na, bo' pay'an ni sigam, tantu du sigam ngalabba
min dusa sigam.'
31 Uk sambung si Ibrahim, 'Bang 'nsa' taasip uk sigam iya bayi tasulat
uk si Musa maka uk manga nabi kasehean, 'nsa' du sigam tabo ngahagad
minsan niya' aa pikallum min kamatay na.' "

17

Pasal sasat mo ni magdusa
(Matiyu 18.6-7, 21-22; Markus 9.42)

1 Mandu' le' si Isa ma manga mulid na, uk na, "Tantu niya' sasat-manasat
piniya' na peen ma manusiya' makaparusa ma sigam. Suga' makaase'-
ase' tōōd iya pamakaral ma sasuku nasat sehe' na mo ni magdusa, sabab
binsana' du iya uk Tuhan.
2 Hap le' aa ian pigantungan batu bohat ma kallong na bo' iyampa hiyug
ni sallang, bang peen 'nsa' makasaut hinang na magparusahan ma dakayo'
aa deyo' itu, iya taga pangandōl tudju ni aku.
3 Hangkan kaam soho' ku subay kamaya'-maya'," uk na.
"Bang niya' pagkahi nu ganta' makabuwan dusa ma kau, subay iya
panduan nu bang ayi dusa na. Jari bang iya magtawubat ma bayi dusa
na, subay iya ampun nu.
4 Bang min pitu' iya makabuwan dusa ma kau ma diyōm dangallaw, bo'
min pitu' iya paiyu ni kau ngamu' ampun, subay iya ampun nu."

Pasal pangandōl

5 Manjari halling ni si Panghu' Isa manga mulid na bayi kawakilan na.
Iya uk sigam, “Tuwan, pakōsōgun kono' pangandōl kami tudju ni Tuhan.”
6 Uk Panghu' hi', “Bang bayi makasali' mehe pangandōl bi ni sali' mehe
bigi-bigi nahut sadja, makajari kaam magpanohoan ma kayu mehe ian.
Bang uk bi, ‘Palarut kau minniyu bo' kau pabōtang ni diyōm sallang,’
bine' du sali' panohoan bi.”

Iya wajib hinang uk sosohoan

7 Halling le' si Isa, uk na, “Bang sawupama niya' ma kaam taga sosohoan,
iya hinang na mag-araru ma tana' bi, atawa mag-ipat hayōp bi bili-bili.
Bang iya ganta' tapowe' min paghinangan na, halling bi baha' ma iya, ‘Dayi'
na kau mangan’?
8 Tantu 'nsa'. Suga' iya uk bi ma iya, ‘Adjalun kiyakan ku bo' iyampa kau
magsayin mohatan aku. Subay na aku ubus bo' iyampa kau mangan!’
9 Magsukul kaam baha' ma sosohoan bi ma sawukat manga panohoan
bi iya tahinang na? 'Nsa' asal, sabab sosohoan bi du.
10 Damikkiyan na isab kaam iyu bang hinang bi kamemon bayi
panohoan na ma kaam, subay uk bi, ‘Kami itu sosohoan sadja. Patut kami
maghinang ayi-ayi bayi panohoan ma kami.’ ”

Sangpu' aa ipul kaulian uk si Isa

11 Manjari itu, ma palangnganan peen si Isa tudju ni Awrusalam, palabay
iya min ōtan lahat Samariya maka lahat Jalil.
12 Pagtakka na peen ni kalumaan niya' pasampang ni iya sangpu' aa ipul.
Nangge sigam ni katāhan le',
13 ngalingan minnihi'. Uk sigam, “O Isa! Tuwan! Maase' na kau ma
kami.”
14 Pag'nda' si Isa ma sigam, uk na, “Pahi' kaam magtuwi ni manga imam
bo' palilingun bi baran bi ma sigam, tanda' in kaam kaulian na.” Sakali
itu, song sigam mangngan pahi', kaulian na sigam.
15 Jari niya' dangan min sangpu' ian, pagtasayu na kaulian na iya, pabing
magtuwi maka tanōg uk na nanglitan Tuhan.
16 Pasujud iya ni tōngōd nayi' si Isa magsukul ni iya. Aa itu bangsa
Samariya asal.
17 Uk si Isa, “Sangpu' puhu' du kaam bayi kaulian. Maingga na siyam
hi'?
18 Angay subay aa liyu itu sadja iya pabayik paitu magsukul ni Tuhan?”
19 Manjari halling si Isa ni aa hi', uk na, “Nangge na kau bo' kau palanjal
na. Kaulian kau ma sabab pangandōl nu.”

Pasal kapagparinta Tuhan
(Matiyu 24.23-28, 37-41)

20 Ma dakayo' 'llaw niya' manga Parisi niyaw ni si Isa bang umay waktu
pamabōtang uk Tuhan pagparinta na ma manusiya'. Uk sambung si Isa,
“Bang pabōtang paitu pagparinta Tuhan, 'nsa' tanda' kapaitu na.
21 'Nsa' du niya' halling, ‘'Ndaun bi, tiya' ma itu pagparintahan Tuhan!’
atawa ‘Ian na may'an!’ Sabab na iyu du parinta Tuhan ma diyōm bi.”
22 Halling le' si Isa ma manga mulid na, uk na, “Niya' du ian 'llaw ma
sosongun in kaam iyu baya' tōōd nganda' aku, Anak Manusiya', mag-agi
na ma diyōm dunya. Baya' kaam nganda' minsan dangallaw sadja, suga'
'nsa' le' tanda' bi.
23 Niya' ian ngupama du ma kaam, uk na, ‘Ian iya may'an!’ atawa ‘Tiya'
iya ma itu!’ Suga' daa kaam pahi' meha aku.

24 Sabab aku itu, Anak Manusiya', bang taabut 'llaw kapaitu ku pabayik,
tanda' du uk manusiya' kamemon. Sali' du panganda' sigam ma kirat bang
nayinagan ma diyata' langit min bihing na dakayo' ni dakayo'.
25 Suga' subay aku makananam kabinsanaan mehe dahu. Subay isab
aku siyulak uk manga aa ma waktu itu bo' iyampa taabut 'llaw kapaitu ku
pabayik.
26-27 Jari bang taabut manga 'llaw ian hi', sali' du kahalan na maka
kahalan bayi ma masa si No hi'. Bayi sigam magkakanan na peen maka
mag-inuman ma waktu ian hi'. Bayi sigam maghanda-maghalla sampay
ni 'llaw kasakat di si No ni diyata' adjung. Manjari diyunukan dunya uk
Tuhan bo' magmula manusiya' kamemon. Na, salaihi' du isab iya kahalan
manusiya' bang aku, Anak Manusiya', pabing ni dunya.
28 Damikkiyan na isab manga aa bayi ma jaman le' si Lot hi'.
Magkakanan na peen sigam maka mag-inuman, magballi maka magda-
gang, magtanōm maka maghinang manga luma'.
29 Suga' taabut peen waktu pakallo' si Lot min daira Sodom hi', magtuwi
niya' api maka mayilang pitumbuk sali' ulan min diyōm langit. Jari
magmula du sigam kamemon.
30 Na, salaihi' du isab kahalan manga aa ma dunya itu bang taabut 'llaw
pamanda' aku, iya Anak Manusiya'.
31 “Pagtakka 'llaw ian, bang niya' aa ganta' ma luwasan luma' na bo' ian
asal ayi-ayi na ma diyōm luma', subay 'nsa' pasōd ni luma' na ngallo' iya.
Damikkiyan na isab bang niya' aa ma huma na, subay 'nsa' iya pabing ni
luma' na.
32 Pamintangun bi iya bayi patakka ni handa si Lot bayi ma masa awwal
hi'.
33 Sayi-sayi 'llōgan kallum baran na, 'nsa' du niya' kallum na taptap.
Suga' sayi-sayi 'nsa' 'llōgan baran na ma sabab ku, minsan iya matay
makatawwa' du iya kallum kakkal.
34 Baan ta kaam,” uk si Isa, “ma waktu pabayik ku paitu, niya' du
aa duwangan tuwi ma pabahakan dakayo' du, jari killo' dakayo' ian bo'
tamban du dakayo'.
35 Niya' du ian duwangan danda magtabang nganggiling tirigu. Killo'
dakayo' bo' tamban du dakayo'.
36 Niya' isab duwangan maghinang ma huma. Killo' dakayo' bo' tamban
du dakayo'.”
37 Manjari tīyaw si Isa uk manga mulid na, uk sigam, “Tuwan, maingga
iya kaniyaan iya uk nu iyu?”
Nambung si Isa magparalilan, uk na, “Maingga-maingga lahat niya'
patay, may'an du pagtipunan manga owak.”

18

Paralilan pasal balu danda maka huwis

1 Manjari niya' kissa pamaralilan halling uk si Isa ma manga mulid na
bo' supaya sigam 'nsa' siyumu nambahayang sakahaba' waktu.
2 Uk na, “Ma dakayo' lahat niya' huwis 'nsa' tiyāw ma Tuhan, 'nsa' isab
mag-addat ma pagkahi na manusiya'.
3 Niya' isab ma lahat ian dakayo' danda balu. Na, danda itu taga
palkala' bo' mawumu iya pahi' ni huwis ian ngamu' tabang. Ngalōgōs
iya mikipabōntōl. Uk na, ’Tabangin aku bo' 'nsa' ngandaōg kuntara ku
hi'.’

4 Tagna' 'nsa' nabang huwis ian, suga' pagtaggōl-taggōl halling-hallingan
iya di na, uk na, ‘Aku itu 'nsa' tiyāw ma Tuhan, 'nsa' isab mag-addat ma
manusiya'.
5 Suga' danda itu makasasaw pikilan sadja hangkan subay tabangan ku.
Bang iya 'nsa' dulan ku, siyumu du aku ma kapaitu na.’ ”
6 “Na,” uk si Isa, “hatihun bi bayi halling huwis 'nsa' bōntōl ian.
7 Manjari tiyaw ta na kaam: 'nsa' baha' Tuhan nabang ma manga aa
tapene' na, iya ngamu'-ngamu' tabang ni iya 'llaw-sangōm? Magtanggu-
tanggu le' iya baha' matuntul ma sigam?
8 Baan ta kaam,” uk si Isa, “lakkas du uk Tuhan matuntul ma sigam.
Suga' ma sosongun, bang aku Anak Manusiya' pabayik paitu ni dunya,
niya' baha' aa tatawwa' ku nōgōl mangandōl ma aku?”

Pamaralilan pasal aa Parisi maka aa magkallo' sukay parinta

9 Na, iya na itu isab kissa pamaralilan bayi pihalling uk si Isa ma manga
aa, iya magbista di sigam in sigam bōntōl bo' pireyo' uk sigam pagkahi
sigam kamemon.
10 Uk si Isa, “Niya' duwangan aa bayi patukad pahi' ni langgal mehe
nambahayang. Dangan ian aa Parisi, dangan iya aa magkallo' sukay
parinta.
11 May'an peen sigam ma diyōm langgal nangge aa Parisi didihan na
bo' nambahayang iya ni Tuhan, uk na, ‘O Tuhan ku, mehe pagsukulan ku
ni kau. Sabab in aku itu 'nsa' sali' aa kasehean, iya napsuhan ian maka
ngulli' maka magjina. Magsukul isab aku in aku 'nsa' sali' aa magkallo'
sukay parinta itu.
12 Aku itu, min duwa aku magpuwasa ma diyōm dapitu', maka jakatan
ku isab kamemon tausaha ku.’
13 Suga' in aa magkallo' sukay parinta ian hi' nangge ma tong langgal
maka 'nsa' minsan paharap ni sulga'. Pippōk-pippōk uk na dagha na sabab
susa na. ‘O Tuhan,’ uk na, ‘maase' kau ma aku sabab dusahan aku.’
14 Baan ta kaam,” uk si Isa, “taabut peen manga aa itu mowe' min langgal
hi', aa magkallo' sukay iya bōntōl ma bistahan Tuhan, 'nsa' aa Parisi hi'.
Sabab na sayi-sayi magpalangkaw ma baran na pireyo' du, maka sayi-sayi
magpareyo' di na pilangkaw du isab.”

Kalasa si Isa ma manga onde'-onde'
(Matiyu 19.13-15; Markus 10.13-16)

15 Na, niya' manga aa mo anak sigam ni si Isa bo' supaya iya mabōtang
tangan na ma sigam. Pag'nda' itu uk manga mulid na, magtuwi pihallingan
uk sigam manga aa mamo ian.
16 Suga' linganan onde'-onde' ian uk si Isa. Uk na ni manga mulid
na, “Parulun bi manga onde'-onde' iyu paitu ni aku. Daa sigam lāngun
bi sabab sayi-sayi makasali' kawul-piil na ni sali' onde'-onde' itu taga
palsukuan du ma pagparinta Tuhan.
17 Bannal iya pama' ku ma kaam, bang aa 'nsa' nulut ma pagparinta
Tuhan sali' kapanulut onde'-onde', na, aa ian 'nsa' du pisōd ni diyōm
pagparintahan Tuhan.”

Pasal aa taga alta'
(Matiyu 19.16-30; Markus 10.17-31)

18 Ma dakayo' 'llaw niya' Yahudi langkaw pahi' ni si Isa niyaw ma iya.
“Tuwan Guru,” uk na, “kau iyu asal hap. Ayi subay hinang ku bo' aku
kaniyaan kallum iya taptap ni kasaumulan?”

19 Nambung si Isa, uk na, “Angay uk nu in aku itu hap? 'Nsa' niya' hap,
duwal Tuhan dakayo'-kayo'.
20 Katauhan nu asal bayi panohoan Tuhan: daa kau magjina. Daa kau
mono'. Daa kau nangkaw. Daa kau naksi' puting. Pag-addatin ina'-mma'
nu.”
21 Uk lalla ni iya, “Tuwan, sataggōl min kaonde'-onde' ku bayi na
kabōgbōgan ku ian hi' kamemon.”
22 Take peen itu uk si Isa, uk na, “Niya' le' dakayo' 'nsa' tahinang nu.
Pahi' kau, paballihin alta' nu kamemon bo' pamuwanun ballihan na ma
manga aa miskin. Manjari niya' du karaya nu may'an ma diyōm sulga'.
Puwas hi' paitu kau me' ma aku.”
23 Suga' pagtake aa itu ma bissala si Isa magtuwi iya susa tōōd sabab
landu' heka alta' na.
24 Tanda' uk si Isa susa na bo' uk na ni iya, “Manga aa dayahan kahunitan
asal pasōd ni diyōman pagparinta Tuhan!
25 Kaluhayan le' unta' palabay min buwi' jawum min aa dayahan pasōd
ni diyōman pagparinta Tuhan.”
26 Take peen halling si Isa itu uk manga aa, halling sigam, “Bang salaihi',
sayi baha' makasampay ni kasalamatan ma diyōm sulga'?”
27 Uk sambung si Isa, “Iya 'nsa' takowe' uk manusiya' takowe' du uk
Tuhan.”
28 Sakali halling si Petros, uk na, “'Ndaun ba kami itu. Bayi na 'mbanan
kami ayi-ayi kamemon bo' me' ma kau.”
29 “Aho',” uk si Isa ma sigam, “maka baan ta kaam tōōd: sasuku bayi
ngambanan luma' na, atawa handa na, atawa danakan na, atawa ina'-
mma' na, atawa manga anak na, ma sabab katuyu' na ma pagparinta
Tuhan,
30 tiyungbasan du iya uk Tuhan ma dunya itu hi', lipat manglipat min
bayi 'mbanan na. Bo' ma dunya ahirat pisukuan iya kallum taptap ni
kasaumulan.”

Kamintallu na na uk si Isa missala pasal kamatay na
(Matiyu 20.17-19; Markus 10.32-34)

31 Manjari biyo uk si Isa mulid na sangpu' ka duwa pasaddi min aa
kasehean bo' iyampa sigam bissalahan uk na. Halling na, “Pake kaam.
Tiya' kitabi patukad tudju ni Awrusalam. May'an peen kitabi, pimattan
du kamemon bayi tasulat uk manga kanabi-nabihan ma pasal aku, Anak
Manusiya'.
32 Siyongan du aku ni pangantanan manga aa 'nsa' bangsa Yahudi bo'
pig-udju'-udju' aku uk sigam. Hiyalipulu isab aku sampay pigluraan.
33 Piglapdōsan du aku uk sigam bo' iyampa aku piyatay. Suga' taabut
peen tallum bahangi min kamatay ku 'llum du aku pabing.”
34 Suga' 'nsa' tahati uk manga mulid na bang ayi bissala uk na ian. 'Nsa'
makahōp hatihan na ni diyōm pikilan sigam. 'Nsa' tasabut uk sigam bang
ayi pihalling uk si Isa hi'.

Aa buta kaulian uk si Isa
(Matiyu 20.29-34; Markus 10.46-52)

35 Manjari, sikōt peen di si Isa ni daira Ariha, niya' aa buta ningko' ma
bihing daddōk palabayan sigam. Hinang na ngamu'-ngamu' sin.
36 Makake peen buta itu ma baanan aa maglabay minnian, tīyaw uk na
bang ayi poon na.
37 Halling manga aa ian ma iya, “Tiya' palabay si Isa, aa min Nasaret.”

38 Pagtake na itu magtuwi iya ngalingan pakōsōg, “O Isa,” uk na, “tubu'
Sultan Daud, maase' kau ba ma aku!”
39 Pihallingan iya uk manga aa min dahuhan na, daa siyoho' maghebok.
Suga' pikōsōg gam peen pangalingan na. “O Isa, tubu' sultan Daud,” uk
na, “maase' na kau ba!”
40 Jari parōhōng si Isa bo' soho' na aa buta ian biyo ni iya. Makasikōt
peen, tiyaw si Isa ma iya, uk na,
41 “Ayi kabayaan nu hinang ku ma kau?”
“Tuwan,” uk na, “kabayaan ku makanda' pabing.”
42 Uk si Isa ni iya, “Makanda' na kau. Kaulian na mata nu ma sabab
pangandōl nu ma aku.”
43 Saruun-duun du iya makanda' pabing bo' me' iya paturul ma si Isa
maka uk na nanglitan Tuhan. Pag'nda' itu uk baanan manga aa may'an,
iya du sigam kamemon me' nanglitan Tuhan.

19

Si Isa maka si Sakkiyas

1 Pasōd na si Isa ni diyōm daira Ariha bo' palabay iya min tangnga'
kalumaan.
2 Na, niya' aa maglahat ma hi', ōn na si Sakkiyas. Nakura' asal iya ma
manga aa magkallo' sukay parinta, maka dayahan iya.
3 Baya' tōōd iya nganda' ma si Isa bang sayi iya, suga' 'nsa' tanda' na
sabab pandak iya maka heka aa magtipunan ian.
4 Hangkan iya paragan parahu min kahekahan aa ian bo' parāg iya ni
diyata' kayu sikamol bo' supaya tanda' na si Isa bang palabay na minnihi'.
5 Pagtakka si Isa ni tōngōd kayu ian parōhōng iya pahangad, bo' halling
na ma si Sakkiyas, “O Sakkiyas, palakkas na kau paruwai sabab subay aku
pahali-hali ma luma' nu 'llaw itu.”
6 Jari parayi'-dayi' si Sakkiyas paruwai, maka kiyōgan iya mo si Isa ni
luma' na.
7 Sakali magpanaway manga aa kamemon iya makake ma bayi halling
si Isa ma si Sakkiyas hi'. Uk sigam, “Allā! Me' iya pahi' mangan ma luma'
aa dusahan!”
8 Ma luma' peen, nangge si Sakkiyas bo' uk na ni si Isa, “Tuwan, pake kau
kono'. Santōnga' alta' ku panarakka ku du ma manga aa miskin. Maka
bang niya' aa bayi akkalan ku, papowe' ku du ni iya sin na lipat 'mpat.”
9 Uk si Isa ni iya, “'Llaw itu lappasan kau sampay anak-handa nu sabab
tubu' kau isab si Ibrahim.
10 Aku, Anak Manusiya', iya maksud ku paitu ni dunya subay meha
manga aa tā min Tuhan bo' sigam liyappasan.”

Paralilan pasal aa pingandōlan
(Matiyu 25.14-30)

11 Pagka peen pake manga aa ma si Isa, niya' kissa pamaralilan pihalling
uk na ma sigam. Sikōt na iya ni daira Awrusalam, maka pangannal sigam
in pagparinta Tuhan ma manusiya' song na tiyagnaan.
12 Hangkan salaitu pamaralilan na: “Niya',” uk na, “dakayo' aa
bangsahan magbamba pauntas ni lahat tā bo' iya tahinang sultan mahi'.
Puwas hi' pabing du iya ni lahat na magsultan.
13 Manjari itu, ma song peen tulak, linganan uk na sangpu' sosohoan na.
Biyuwanan sigam uk na dublun bulawan pakaniya-pakaniya. Halling na
ma sigam, ‘Lituhun bi alta' itu sataggōl ku 'nsa' maitu.’

14 Suga' kibansihan aa bangsahan itu uk manga aa ma lahat na, hangkan
sigam mabo aa paturul ni iya mo lapal. Uk lapal hi', ''Nsa' kami baya' bang
kau iyu pagsultanan kami.'
15 "Suga' minsan salaihi', tahinang sadja iya sultan bo' pabing iya ni lahat
na. Pagtakka na, magtuwi siyoho' uk na paalōp ni iya manga sosohoan
bayi kabuwanan dublun bo' supaya katauhan na bang pila tauntung uk
sigam dangan maka dangan.
16 Jari paalōp ni iya sosohoan dahu bo' uk na, 'Tuwan, iya dublun
dakayo' bayi pamuwan nu ma aku taga untung na sangpu' dublun.'
17 'Hap du hinang nu,' uk sultan. 'Kau sosohoan hantap. Pagka kau
iyu kapangandōlan ma alta' diki'-diki', hangkan kau buwanan ku kapatut
mag-agi ma sangpu' daira.'
18 Puwas hi' paalōp ni iya sosohoan karuwa na. 'Tuwan,' uk na, 'iya
dublun bayi pamuwan nu ma aku taga untung na lima.'
19 Uk sultan ni iya, 'Hap. Kau isab buwanan ku kapatut mag-agi ma lima
daira.'
20 Jari paalōp isab pay'an sosohoan dakayo' bo' uk na, 'Tuwan, oo, tiya'
du dublun nu. Bayi putus ku maka panyu' bo' iyampa tawu' ku sakuli-kuli.
21 Tiyāw asal aku ma kau sabab kau iyu 'nsa' maase' ma aa. Kallo' nu
iya 'nsa' bayi pabōtang nu, maka pag-ani nu iya 'nsa' bayi pagluugan nu.'
22 Uk sultan ni iya, 'Oy! Kau iyu sosohoan 'nsa' niya' kapusan na. Pibing
uk ku ni kau bayi halling nu sini' bo' kau tawwa' hukuman. Katauhan
nu baha' in aku 'nsa' maase'? Kallo' ku baha' iya 'nsa' bayi pabōtang ku?
Maka pag-ani ku baha' iya 'nsa' bayi pagluugan ku?
23 Bang hati salaihi', angay 'nsa' bayi tawu' nu sin ku ni diyōm bangko
bo' niya' anak na? Manjari pagtakka ku paitu takallo' ku du sin ku sampay
anak na.'
24 "Puwas hi' halling sultan ni manga aa magpanangge may'an. 'Kalloun
bi dublun min iya bo' pamuwanun bi pay'an ni sosohoan dakayo', iya niya'
dublun na sangpu' ian.'
25 Suga' uk manga aa ian, 'Tuwan! Niya' na sangpu' dublun na!'
26 'Baan ta kaam,' uk sultan, 'sasuku kapangandōlan ma heka, kinnōpan
du ma iya, suga' sasuku 'nsa' kapangandōlan minsan ma diki', kiyulangan
du ayi-ayi bayi ma iya.
27 Na, manga banta ku ian,' uk sultan, 'manga aa 'nsa' baya' bang aku
pagsultanan sigam, bohun bi paitu. Papatayun bi sigam ma itu ma alōpan
ku.' "

Kapagpamehe ma si Isa waktu kasōd na ni Awrusalam (Matiyu 21.1-11; Markus 11.1-11; Yahiya 12.12-19)

28 Ubus peen bissala si Isa itu, mangngan iya parahu min sigam tudju ni
Awrusalam.
29 Jari itu, makasikōt peen iya ni kalumaan Betpage maka Betani, iya
ian ma kasikōtan Bud Jaitun, noho' iya duwangan mulid na parahu min
kasehean.
30 Uk na ma sigam, "Pahi' na kaam ni kalumaan ma dahuhan bi iyu. Jari
pagtakka bi pay'an makatawwa' du kaam dakayo' anak kura' ingkōtan,
kura' 'nsa' bayi tapanguraan aa. Hubaran bi bo' bohun bi paitu.
31 Bang niya' ganta' niyaw kaam bang angay hiyubaran uk bi, subay
halling bi, 'Tuud pigguna uk nakura'.' "
32 Sakali pahi' aa bayi siyoho' hi' bo' tatawwa' uk sigam sali' bayi pama'
si Isa.

33 Sabu peen sigam ngahubad anak kura', halling manga aa dapu na ma
sigam, uk sigam, “Oy! Angay hubaran bi iyu?”
34 Uk sigam, “Tuud pigguna uk nakura'.”
35 Jari biyo uk sigam anak kura' ni si Isa. Liyampikan bukut na maka
manga badju' sigam bo' iyampa si Isa pitingko' ma diyata'.
36 Na, makakura' peen si Isa, billat uk manga aa sammek sigam ma
daddōk palabayan na.
37 Pagka sikōt na si Isa ni Awrusalam, ian na ma daddōk ma luran
Bud Jaitun, iya baanan manga anak-mulid na ian kamemon nagna' na
magpananglit ma Tuhan. Pitanōg suwara sigam nanglitan iya ma sabab
manga hinang barakatan bayi tanda' uk sigam hinang uk si Isa.
38 Uk sanglit sigam, “Bang peen biyarakatan Sultan itu, iya kawakilan uk
Tuhan paitu. Kasannangan asal ma diyōm sulga', maka sanglit ma Tuhan
Mahatinggi!”
39 Jari halling ni si Isa manga Parisi bayi may'an ma diyōm katipunan aa.
Uk sigam, “Tuwan Guru, sohoun manga mulid nu itu parōhōng nanglitan
kau!”
40 Nambung iya, uk na, “Baan ta kaam, bang ganta' sigam itu 'nsa' halling,
paganti' manga batu ma daddōk itu ngōlang nanglitan aku.”

Magtangis si Isa pasal daira Awrusalam

41 Sikōt-sikōt peen si Isa ni daira Awrusalam, bo' tanda' na manga
kalumaan na, magtangis iya sabab kaase' na ma manga aa ma lahat ian.
42 Uk na, “Allā, minsan ma 'llaw itu na, bang bayi tahati bi bang ayi
kagunahan bi supaya kaam makatawwa' kasannangan. Suga' 'nsa' du
tahati bi.
43 Ma waktu siyong niya' bala' takka ni kaam. Pig-agpangan du daira
bi iyu uk manga banta bi, pigkutaan katilibut na uk sigam bo' kaam 'nsa'
makaluwas.
44 Liyubu uk sigam kalumaan bi iyu kamemon sampay 'nsa' na niya'
batu pagdayaw luma' takapin magpangkat-pangkat. Maka kaam kamemon
magtayi'-anak iya maglahat maiyu, piyatay du isab uk sigam. Paniya' du
bala' itu ma kaam sabab 'nsa' piruli uk bi waktu kapamanda' uk Tuhan
ase' na ma kaam.”

Pasōd si Isa ni diyōm langgal pagkulbanan
(Matiyu 21.12-17; Markus 11.15-19; Yahiya 2.13-22)

45 Manjari pagtakka si Isa pahi' pasōd iya ni diyōm langgal pagkulbanan,
bo' nagna' iya makallo' na manga aa magdagang-dagang may'an.
46 Uk na ma sigam, “Tasulat asal ma diyōm kitab bayi palman Tuhan,
iya uk na, ‘Luma' ku itu iyōnan du luma' pagsambahayangan manga aa.’
Suga' hinang bi na sali' luma' panapukan mundu.”
47 Mandu' na peen si Isa 'llaw-llaw ma diyōm langgal ian. Manga
kaimaman langkaw maka manga guru ma sara' agama maka manga aa
pamean mahi' baya' mapatay si Isa.
48 Suga' 'nsa' niya' lawang tapeha sigam pamapatay ma iya, sabab manga
aa kamemon ian tuyu' tōōd pake ma pamissala na.

20

Tīyaw si Isa bang minningga kapatut na
(Matiyu 21.23-27; Markus 11.27-33)

1 Ma dakayo' 'llaw, ian isab si Isa ma langgal pagkulbanan manduan
manga aa maka magnasihat lapal hap ma sigam. Jari pahi' ni iya manga

kaimaman langkaw, maka manga guru ma sara' agama, maka manga
kamaasan.
2 Halling sigam ni iya, “Ayi kapatut nu maghinang kau salaiyu? Sayi
bayi muwanan kau kapatut?”
3 Uk na ni sigam, “Niya' dakayo' paniyaw ku ma kaam dahu. Bain bi
aku:
4 iya kapatut si Yahiya Magpapandi hi', kapatut min Tuhan baha' atawa
min manusiya' sadja?”
5 Sakali mag-isun-isun manga aa ian. Uk sigam, “Bang sawupama uk ta
in kapatut si Yahiya ian bayi min Tuhan, tīyaw du kitabi itu uk na bang
angay kitabi 'nsa' bayi magkahagad ma si Yahiya.
6 Suga' bang uk ta in kapatut si Yahiya ian min manusiya' sadja, na,
piligdu kitabi. Hiyak kitabi maka batu uk manga mahadjana' itu kamemon
sabab magkahagad asal sigam in si Yahiya nabi du min Tuhan.”
7 Hangkan salaitu iya panambung manga nakura' ian ma tiyaw si Isa,
uk na, “'Nsa' katauhan kami bang minningga kapatut na.”
8 “Na,” uk si Isa, “iya du aku 'nsa' maan kaam bang minningga iya
kapatut ku maghinang manga hinang ku itu.”

Paralilan pasal manga aa magtunggu' ma kabbun anggul (Matiyu 21.33-46; Markus 12.1-12)

9 Manjari nagna' si Isa mahalling kissa paralilan ma manga aa. “Niya',”
uk na, “dakayo' aa taga tana' bayi nanōm bahan anggul ma kabbun na.
Bayi patungguan na ma manga aa magtutunggu'. Puwas hi' tulak iya ni
lahat saddi bo' taggōl iya ma hi'.
10 Taabut peen musim pagpusu' buwa' anggul hi', siyoho' uk aa dapu
kabbun ian dakayo' sosohoan na pahi' ni manga aa magtutunggu' ngallo'
bahagi' na. Suga' liyapdōsan ipatan ian uk sigam bo' pipowe' iya ma 'nsa'
niya' tabo na.
11 Puwas hi' noho' na isab aa dapu ian sosohoan na saddi pahi' ni sigam.
Iya du iya liyapdōsan uk sigam, hiyalipulu, maka pipowe' ma 'nsa' niya'
tabo na.
12 Puwas hi' soho' na isab sosohoan saddi pahi', kamintallu na na. Jari
sosohoan damuwi itu palian uk sigam bo' iyampa pilahi paluwas min
kabbun anggul hi'.
13 Manjari uk aa dapu kabbun, ‘Ayi baha' subay hinang ku? Papahi' ku
le' anak ku lahasiya' itu, iya kalasahan ku. Tantu iya pig-addatan du uk
sigam.’
14 Suga' pag'nda' manga tunggu' ma anak aa dapu hi' magtuwi sigam
mag-isun. Uk sigam, ‘Iya na ko' iyu anak aa dapu. Sung na kitabi, papatay
tabi na iya bo' takallo' tabi tana' na.’
15 Jari liyarukan iya uk sigam ma luwasan kabbun hi', bo' piyatay.
“Na,” uk si Isa, “ayi baha' hinang aa dapu kabbun hi'?
16 Pahi' du iya mapatay manga tunggu' ian, bo' patungguan na kabbun
na ma aa saddi.”
Pagtake peen manga aa ian ma bissala si Isa itu, uk sigam, “Oy! Bang
peen 'nsa' kiyabbul bo' nu!”
17 Suga' piyatong sigam uk si Isa. Uk na, “Ayi hati na, kumpas bi, iya
tasulat ian ma diyōm kitab, iya uk na:
‘Iya batu bayi siyulak uk aa maghinang luma', pangannal 'nsa' niya' guna
na,
Iya na ian batu mehe tōōd kalagihan na.’ ”

18 Uk si Isa le', “Sasuku hug ni batu itu tumu-tumu du baran na. Maka
sasuku kahugan batu itu pipis du kamemon na.”

Paniyaw pasal pagbayad sukay ni Sultan Mahatinggi
(Matiyu 22.15-22; Markus 12.13-17)

19 Manga guru ma sara' agama maka manga kaimaman langkaw baya'
naggaw si Isa ma saruun-duun, sabab tasayu uk sigam in sigam iya bayi
paandigan na ma paralilan pasal tunggu' kabbun ian. Suga' 'nsa' iya
tasaggaw uk sigam sabab tiyāw sigam ma manga aa mahadjana'.
20 Meha le' sigam waktu hap bo' supaya iya siyongan uk sigam pahi' ni
pangantanan gubnul. Niya' manga aa tiyambahan uk sigam, siyoho' pahi'
ni si Isa magbawu'-bawu' in sigam taga atay pote' tudju ni iya, bo' supaya
iya tabo magbissala bo' iya tasaggaw uk sigam ma bissala na.
21 Jari halling manga aa tiyambahan ian ni si Isa. “Tuwan Guru,” uk
sigam, “katauhan kami in bissala nu maka pandu' nu bōntōl du. 'Nsa'
kau mene' ma aa minsan sayi iya, maka bannal sadja pamandu' nu pasal
kawul-piil iya kibayaan uk Tuhan.
22 Bain kami kono'. Bang kita ganta' mayad sukay ni parinta Roma, iya
deyo' min Sultan Mahatinggi hi', langgal ta baha' sara' agama tabi?”
23 Suga' kitauhan asal uk si Isa pangakkal sigam, hangkan uk na ma
sigam,
24 “Pandain kono' aku sin.” Pagka niya' na sin, uk na, “Patta' sayi maka
ōn sayi ma sin itu?”
“Patta' Sultan Mahatinggi maka sulat na,” uk sambung sigam.
25 “Na,” uk si Isa, “pagka suku' sultan ko' itu, pamayarun bi ni iya.
Damikkiyan na, bang niya' ayi-ayi suku' Tuhan, ungsurin bi isab ni Tuhan.”
26 Manjari 'nsa' iya takowe' siyaggaw uk sigam ma alōpan manga
mayiran. Hangkan na 'nsa' na niya' bissala sigam, maka inu-inu sigam
ma panambung na.

Paniyaw pasal kallum pabayik ma manga aa magpatayan
(Matiyu 22.23-33; Markus 12.18-27)

27 Puwas hi' niya' pay'an ni si Isa manga aa Saddusi, daginis agama
Yahudi iya uk na 'nsa' niya' aa magpatayan 'llum pabing ma 'llaw damuwi.
28 Tiyaw sigam ma si Isa, “Tuwan Guru,” uk sigam, “niya' sara' bayi
pangamban kitabi uk si Musa pasal aa bang matay ma 'nsa' taga tubu'. In
balu na subay killo' handa uk siyay na, bo' supaya niya' anak tabista tubu'
min aa bayi mamatay hi'.
29 Na,” uk sigam, “niya' bayi pitu' lalla magdanakan. Maghanda siyaka
suga' matay iya ma 'nsa' taga anak.
30 Jari siyay pasunu' maghanda balu hi' bo' matay isab ma 'nsa' taga
anak.
31 Damikkiyan na isab siyay katallu na. Jari in pitu' magdanakan bayi
makahanda ni dakayo' danda hi', bo' matay sigam kamemon ma 'nsa' taga
anak.
32 Ma katapusan na matay isab danda.
33 Na, Tuwan,” uk sigam, “bang taabut 'llaw pagpakallum bayik manga
aa magpatayan, handa sayi baha' danda hi'? Sabab bayi iya takallo' handa
uk sigam pitu' magdanakan.”
34 Nambung si Isa ma sigam, uk na, “Manga aa ma dunya itu maghanda
asal maka maghalla.

35 Suga' manga aa iya bista uk Tuhan makajari pikallum pabayik min
kamatay, maka tiyōp maglahat ma hi' ma sulga', 'nsa' na sigam maghanda
atawa maghalla.
36 Sabab 'nsa' na sigam magkamatay suga' makasali' na sigam ni manga
malaikat. Manga anak Tuhan na sigam sabab bayi na sigam pikallum
pabing min kamatay sigam.
37 Na, in pasal aa magpatayan pikallum pabing, pipasti' ko' itu uk si Musa
ma sulat kitab, iya pasal kayu puhung bayi keyat. Iya pangōn si Musa ma
Tuhan may'an, ‘Tuhan pagtuhanan di si Ibrahim maka si Isahak maka si
Ya'kub.’
38 Hati na Tuhan itu pagtuhanan asal uk manga aa 'llum, 'nsa' uk aa
magpatayan. Bang ma bistahan Tuhan 'llum asal aa kamemon, minsan
taggōl na kamatay ginhawa-baran sigam.”
39 Halling manga guru sara' agama kasehean. “Tuwan Guru,” uk sigam,
“hap sambung nu ian.”
40 'Nsa' na niya' makatawakkal niyaw iya pabayik.

Paniyaw pasal si Almasi
(Matiyu 22.41-46; Markus 12.35-37)

41 Jari tiyaw si Isa ma sigam. “Angay,” uk na, “manga aa halling pasal si
Almasi in iya tubu' si Sultan Daud?
42 Sabab na si Daud baran na bayi magpalatun ma diyōm kitab Jabul, uk
na,
‘Bayi ngabtang Tuhan ni Panghu' ku, uk na,
Dayi' kau, ningko' kau ma bihing ku sakap ni katau,
43 Bo' bo ku palbantahan nu tatawu' ma deyo' pat-nayi' nu.’
44 Na,” uk si Isa, “pagka si Almasi iyōnan Panghu' uk si Sultan Daud, tantu
iya 'nsa' panubu' si Daud sadja.”

Pamituwa si Isa pasal manga guru ma sara' agama
(Matiyu 23.1-36; Markus 12.38-40)

45 Pasalta' peen pake manga aa kamemon, uk si Isa ni manga mulid na,
46 “Halliin bi manga guru ma sara' agama, iya tagihan maglunsul
magpamakay juba taha'. Tagihan isab sigam hiyulmat bang ma mayiran.
Bang ma diyōm langgal, baya' sigam pitingko' ma tingkoan bangsahan.
Damikkiyan na bang sigam ma pagjamuhan, subay paningkoan iya
tiyawuan aa langkaw.
47 Nyanyaya uk sigam manga balu danda supaya takallo' luma' sigam,
bo' pitaha' uk sigam sambahayang sigam, paglaku-laku sigam in sigam bal-
iman, bahasa tapukan kahinangan sigam malaat hi'. Hangkan du pikalap
kabinsanaan ma sigam ma ahirat.”

21

Pasal sin pangungsud uk balu danda
(Markus 12.41-44)

1 Manjari itu nganda' si Isa bo' tanda' na manga aa dayahan magpan-
gahug sin pagjakat sigam ni tuung ma diyōm langgal ian.
2 Niya' isab tanda' na dakayo' danda balu, miskin tōōd, ngahug duwa
pisita tumbaga.
3 Uk si Isa, “Bannal iya pama' ku ni kaam itu, iya duwa pisita tumbaga
tahug uk danda miskin itu labi halgaan le' min pilak kamemon bayi tahug
uk sigam kamemon.

4 Sabab kasehean ian,” uk si Isa, “bayi muwan min alta' sigam manglabi-
labihan. Suga' danda itu, minsan iya miskin kalandu', bayi muwan sin na
kamemon iya arak pamalli na balanja' na.”

Missala si Isa pasal kalubu langgal pagkulbanan
(Matiyu 24.1-2; Markus 13.1-2)

5 Niya' manga mulid na kasehean maglagtang-lagtang pasal langgal
pagkulbanan ian. Hap inda' kono' manga batu bayi giyuna pangahinang
langgal hi', maka ari-ari na kaginis-ginisan bayi pamuwan uk manga aa.
Pagtake peen bissala sigam uk si Isa, uk na,
6 “Iya tanda' bi itu kamemon liyubu du ma waktu siyong. 'Nsa' du niya'
batu na ngapin magbangkat. Kiyanat du kamemon.”

Manga kasigpitan maka kabinsanaan
(Matiyu 24.3-14; Markus 13.3-13)

7 Jari tīyaw si Isa uk sigam. “Tuwan Guru,” uk sigam, “umay paniya'
iya bayi uk nu sini'? Maka ayi tanda' na bo' kitauhan in pakaradjaan ian
takka na?”
8 Nambung iya, uk na, “Kamaya'-maya' kaam bo' kaam 'nsa' kaakkalan.
Sabab ma sosongun iyu heka paitu nabbut ma ōn ku, maglaku-laku in
sigam si Almasi na. ‘Kiyamat na,’ uk sigam. Suga' daa kaam me' ma sigam.
9 Bang niya' take bi hunub-hunub pasal pagbono' atawa pasal lingōg,
daa kaam gawa. Tantu paniya' manga pagbono' suga' 'nsa' le' ian hi' 'llaw
kiyamat.”
10 Masi halling si Isa, uk na, “Magbono' du bangsa dakayo' maka dakayo',
parinta dakayo' isab maka parinta dakayo'.
11 Paniya' du manga linug mehe maka gōtōm maka saki laatan ma
kalohahan dunya. Niya' isab manga paltandaan tanda' ma diyata' langit,
paltandaan makainu-inu maka makataw-taw.
12 Suga' dahu min ian hi' siyaggaw du kaam uk manga aa maka liyaat
du kaam. Biyo du kaam ni langgal sigam bo' kaam hiyukum maka liyōōn
ni diyōm jil. Tiyukbalan du isab kaam ni manga sultan maka ni manga
gubnul bo' kaam hiyukum uk sigam ma sabab pame' bi ma aku.
13 Bang ian na kaam ma alōpan sigam, iya na ian waktu kapama' bi ma
sigam lapal hap pasal aku.
14 Suga' magniyat kaam subay 'nsa' magsusa bang ayi pangandaawa bi
waktu kapanumariya kaam,
15 sabab aku iya muwanan kaam tau bo' kaam makasambungan sigam.
Jari 'nsa' du niya' kuntara bi makasagga' kaam, maka 'nsa' katangkisan
bissala bi.
16 Minsan manga maas bi maka dawuranakan bi, minsan manga lung-
kampung bi maka manga kabagayan bi, siyongan du kaam uk sigam ni
kuntara bi. Maka niya' min kaam piyatay du uk sigam.
17 Kibansihan du kaam uk aa kamemon ma sabab pame' bi ma aku.
18 Suga' 'nsa' du kaam kalungayan ayi-ayi minsan dalamba buun bi.
19 Lappasan du kaam bang peen pahōgōt bi pangandōl bi.”

Pasal pamakaat daira Awrusalam
(Matiyu 24.15-21; Markus 13.14-19)

20 “Bang tanda' bi daira Awrusalam itu libut uk sundalu, na, katauhan
bi song na waktu pamakaat iya.

21 Jari sasuku pabōtang ma lahat Yahudiya subay paragan pahi'
ni kabud-buran. Sasuku ma diyōm daira Awrusalam subay paluwas
magdayi'-dayi', maka sasuku ma de daa subay pabing pahi' ni diyōm daira.
22 Sabab iya ian manga 'llaw pangamulka' Tuhan ma manusiya'. Jari
niya' na kamaujuran ma kamemon bayi tasulat ma diyōm kitab.
23 'Ndu', makaase'-ase' tōōd manga danda battōng ma masa ian hi', maka
manga danda taga anak duru' lagi'. Sabab niya' iyu kabinsanaan mehe
pitumbuk ni kalohahan lahat itu. Maka manga aa na pitakkahan du mulka'
Tuhan.
24 Niya' sigam kasehean diyugsuan uk manga sundalu, piyatay. Maka
niya' aa kasehean siyaggaw, hinang banyaga' bo' biyo ni kalahat-lahatan
kamemon. Daira Awrusalam itu pikaat du uk manga kabangsahan saddi.
Subay na jukup gantaan pagparinta sigam bo' iyampa sigam pakallo'."

Kapaitu Anak Manusiya'
(Matiyu 24.29-31; Markus 13.24-27)

25 "Ma waktu ma sosongun ian niya' paltandaan paniya' ma mata 'llaw
maka ma bulan maka ma manga bituun. Mehe manga kasusahan iya
takka ni kabangsa-bangsahan ma itu ma dunya giyawa du pangatayan
sigam. Lingōg pikilan sigam sabab 'nsa' manjari pangallub tahik maka
landōs goyak kalandu'.
26 Agōn matay manga aa sabab min tāw maka susa sigam, pagpikil sigam
manga bala' song patakka ni dunya. Sabab ayi-ayi bayi pibōtang uk Tuhan
ma tōngaan langit tabo du maglingas.
27 Puwas ian hi'," uk si Isa, "makanda' du manga aa ma aku, Anak
Manusiya', paitu min gabun. Tanda' uk sigam barakat ku maka kōsōg
sahaya ku.
28 Jari bang nagna' manga pakaradjaan iya uk ku itu, nangge kaam maka
pahangad sabab 'nsa' na taggōl, lappasan du kaam."

Kapamintangan min kayu igira
(Matiyu 24.32-35; Markus 13.28-31)

29 Jari niya' paralilan pihalling uk si Isa ma sigam, uk na, "Pandōgahin
bi kayu igira maka manga kayu kasehean.
30 Bang tanda' bi ngugbus dawun na, minnihi' katauhan bi song musim
pangallaw na.
31 Damikkiyan na bang tanda' bi paniya' bayi pamissala ku ma kaam
sini' hi', minnihi' isab katauhan bi sikōt na waktu pagparinta Tuhan ma
itu ma manusiya'.
32 Bannal iya pama' ku ma kaam," uk si Isa. "Ma 'nsa' le' magpatayan
kamemon manga aa iya 'llum ma buttihi', paniya' du pakaradjaan
kamemon bayi uk ku hi'.
33 Papinda du langit maka dunya suga' kabtangan ku itu 'nsa' tōōd
magkapinda."

Subay pahalli'

34 "Subay kaam pahalli'," uk si Isa, "bo' 'nsa' lingōg pikilan bi uk hinang
bi magdul-bayaan di bi maka pag-inum bi, atawa uk susa bi pasal kalluman
bi. Pahalli' kaam bo' kaam 'nsa' taabut magkarupangan bang takka 'llaw
pabayik ku.
35 Sabab tagha' du takka 'llaw ian hi', sali' dalil litag bang magsik, bo'
tawwa' du aa kamemon ma babaw dunya itu.
36 Pajaga kaam tōōd. Daa kaam parōhōng ngamu' tabang ni Tuhan
bang peen niya' kōsōg bi bo' kaam makasandal ma diyōm pakaradjaan

ian kamemon. Ngamu' kaam tabang isab bang peen kaam makatampal ni
aku, Anak Manusiya', ma 'nsa' niya' kaiyaan bi."
37 Kahaba'-kahaba' 'llaw mandu' na peen si Isa ma diyōm langgal
pagkulbanan, suga' pagsangōm paluwas iya min daira hi' tudju ni Bud
Jaitun bo' pahanti' mahi'.
38 Dayi'-llaw le' pay'an na peen manga aa kamemon ni langgal pagkul-
banan ian pake ma pandu' na.

22

Kaisunan pasal panaggaw ma si Isa
(Matiyu 26.1-5; Markus 14.1-2; Yahiya 11.45-53)

1 Na, sikōt na paghinang manga Yahudi, waktu pagkakan sigam
ma tinapay 'nsa' bayi kalamuran pasulig. Hinang ian iyōnan hinang
Pangintōman.
2 Manga imam langkaw maka manga guru ma sara' agama mikil-mikil
bang salaingga uk sigam mapatay ma si Isa ma 'nsa' niya' makatau. Sabab
tiyāw sigam ma manga aa mahadjana'.

Ngisun si Judas nongan si Isa ni manga nakura'
(Matiyu 26.14-16; Markus 14.10-11)

3 Manjari pasōd nakura' sayitan ni diyōm pikilan si Judas. Iya na si Judas
Iskariyut, dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa.
4 Pahi' na iya ni manga imam langkaw maka ni manga nakura' ma
jaga langgal pagkulbanan, bo' sigam bo na mag-isun bang salaingga uk
na ngakkal ma si Isa sampay nongan iya ni sigam.
5 Kiyōgan sigam tōōd bo' nganjanji' sigam namba iya maka sin.
6 Ngaho' magtuwi si Judas bo' nagna' iya meha waktu hap panong na si
Isa ni sigam ma 'nsa' kitauhan uk kahekahan aa.

Si Isa maka manga mulid na magsakap ma hinang Pangintōman
(Matiyu 26.17-25; Markus 14.12-21; Yahiya 13.21-30)

7 Manjari taabut na hinang, iya pagkakan sigam tinapay 'nsa' bayi
kalamuran pasulig. Iya na ian 'llaw panumbay manga aa ma anak bili-
bili, iya kiyakan uk sigam pangintōman sigam ma masa bayi kapamuwas
Tuhan ma ka'mbo'-mboan sigam min kamatay ma hi' ma lahat Misil.
8 Siyoho' uk si Isa si Petros maka si Yahiya, uk na, "Pahi' kaam magsakap
kiyakan kitabi ma hinang Pangintōman."
9 Uk sigam ma iya, "Tuwan, ma ayi kabayaan nu panakapan kami?"
10 Uk na ni sigam, "Makasōd peen kaam ni diyōm daira iyu, makasam-
pang du kaam ma dakayo' lalla mo kibut lōōnan bohe'. Turulun bi iya ni
luma' pasōran na,
11 bo' uk bi ma aa dapu luma', 'Siyoho' kau tīyaw uk guru hi' bang
maingga kono' bilik pagtipunan na maka manga mulid na?'
12 Jari pindaan du kaam bilik loha ma diyata' angkap," uk si Isa. "Panyap
asal bilik ian. May'an kaam magsakap kiyakan kitabi."
13 Jari pahi' na sigam. Tanda' uk sigam mahi' sali' bayi pama' si Isa ma
sigam bo' siyakapan uk sigam kiyakan ma hinang Pangintōman.

Jamuhan si Panghu' Isa
(Matiyu 26.26-30; Markus 14.22-26; 1 Kurintu 11.23-25)

14 Taabut peen waktu pagjamu, ningko' na si Isa maka manga aa bayi
kawakilan na bo' iyampa sigam magkakan.

15 Jari halling iya ni sigam, uk na, “Iya na itu asal kabayaan ku tōōd
subay magsawu maka kaam mangan jamu Pangintōman itu, dahu min
waktu kalabay ku kabinsanaan.
16 Sabab baan ta kaam, puwas itu 'nsa' na aku mangan jamu itu pabing.
Subay magmaksud tōōd in hatihan pagjamu itu ma diyōm pagparinta
Tuhan bo' iyampa kakan ku pabing.”
17 Manjari killo' uk na dakayo' sawan. Iyamuan uk na pagsukulan bo'
iyampa halling iya ma sigam. “Sambutun bi inuman itu,” uk na, “bo'
inumun bi.
18 Sabab baan ta kaam, puwas minnitu 'nsa' aku nginum inuman anggul
itu sataggōl 'nsa' le' pabōtang pagparinta Tuhan ma manusiya'.”
19 Puwas hi' killo' uk na tinapay. Iyamuan uk na pagsukulan bo' iyampa
pighopo'-hopo' uk na bo' pamuwan na ma manga mulid na. “Tinapay
itu baran ku ko', iya pamalilla' ku ma pasal bi. Hinangun bi itu hi'
pangintōman bi aku.”
20 Damikkiyan na isab, pag-ubus sigam mangan, pamuwan uk na
inuman ma sigam. “Inuman itu,” uk na, “tanda' kapagsulutan Tuhan maka
manusiya' iya hinang na bahu itu. Bo' tatuman du pagka pitumpa laha'
ku ma sabab bi.
21 “Suga' 'ndaun bi,” uk si Isa, “iya aa song nongan aku ni banta ku, tiya'
ma itu magsawu maka aku.
22 Sabab aku, Anak Manusiya' itu, matay du sali' asal panganggantа'
Tuhan ma aku. Suga' siya-siya du aa nongan aku ni banta ku.”
23 Jari magtiyaw-tiyaw manga mulid ian bang sayi min sigam iya
magbamba nongan si Isa ni banta na.

Paglugat manga mulid bang sayi subay pilangkaw

24 Na, maglugat manga mulid ian bang sayi ma sigam subay pilangkaw.
25 Suga' uk si Isa ma sigam, “Ma itu ma dunya, manga sultan ma
kabangsa-bangsahan magkawasa asal ni manga aa ma deyoan sigam.
Maka manga puntuk nakura' ian baya' hiyulmat uk aa mahadjana', in
sigam kono' poonan kahapan ma diyōm lahat hi'.
26 Suga' kaam iyu daa subay magsalaihi'. Iya langkaw tōōd ma kaam
subay pasali' bohan na ni siyay katapusan. Maka aa pagnakuraan subay
tasoho'-soho' uk pagkahi na.
27 Sayi baha' langkaw? Iya aa ningko' mangan atawa aa magbobohat
kiyakan? Iya tantu langkaw iya ningko' mangan. Suga' aku itu, tiya' ma
kaam sali' sosohoan bi.
28 “Kaam iyu bayi patōtōg ma aku minsan aku ma diyōm kasusahan.
29 Manjari itu, pagka aku kabuwanan kapatut uk 'Mma' ku mag'ntan
parinta ma sosongun, buwanan ku isab kapatut salaihi' ma kaam.
30 Magbe' du kitabi mangan ma diyōm pagparintahan ku. Patingko' ta
du kaam ma paningkoan bangsahan bo' kaam ngahukum ma sangpu' ka
duwa bangsa kapanubuan si Israil.”

Si Isa halling pasal si Petros mayilu du
(Matiyu 26.31-35; Markus 14.27-31; Yahiya 13.36-38)

31 Manjari halling si Isa ma si Simun Petros. “Simun!” uk na. “Pake kau.
Iyamu' kau uk nakura' sayitan siyulayan, kalu kau tabo na ni kalaatan. Iya
panulay na ma kau sali' ibarat payi bang tiyahapan bo' pigsaddi buwas na
maka hapa na.

32 Suga' bayi na kau amuan ku tabang ni Tuhan, Simun, bang peen 'nsa'
pinda pangandōl nu ma aku. Tayikutan nu du aku, suga' bang kau pabing
ni aku subay kau matōtōg iman manga dawuranakan nu."
33 Uk si Petros, "Tuwan Nakura', 'nsa' kau tayikutan ku. Bang kau ganta'
jinil, parōngan du aku ma kau. Bang kau piyatay, lilla' du aku paunung
ma kau."
34 Uk sambung si Isa, "Baan ta kau, Petros, ma sangōm itu ma 'nsa' le'
nigauk manuk, mayilu du kau min tallu in aku 'nsa' katauhan nu."

Pasal pitaka, paglutuan maka kalis

35 Halling le' si Isa ma manga mulid na, uk na, "Iya bayi panoho' ku
kaam palangngan magnasihat ian, iya 'nsa' kaam bayi mo pitaka atawa
paglutuan atawa tawumpa', niya' baha' bayi kulang ma kaam?"
"'Nsa'," uk sigam.
36 "Suga' buttihi'," uk si Isa, "bang niya' sin bi atawa paglutuan bi, bohun
bi na ma palangngnan bi. Maka sasuku 'nsa' niya' patakōs na subay
paballihan na badju' na pamalli na kalis.
37 Sabab baan ta kaam, song na maujud lapal kitab iya bayi tasulat ma
sabab aku, iya uk na, 'Talapay iya ma manga aa ngalanggal sara'.' "
38 Uk manga mulid, "'Ndaun, Tuwan, niya' ma itu duwa kalis."
"Sarang na ko' iyu," uk na.

Si Isa nambahayang ma hi' ma Bud Jaitun
(Matiyu 26.36-46; Markus 14.32-42)

39 Jari paluwas si Isa min daira tudju ni Bud Jaitun sali' asal kabiyaksa-
han na, maka me' ma iya manga mulid na.
40 Pagtakka na ni papahian na uk na ma sigam, "Ngamu' kaam tabang
ni Tuhan bo' kaam 'nsa' tabo-bo uk sasat."
41 Puwas hi' palawak-lawak iya min sigam, manga dabantungan lawak
na, bo' iya pasujud nambahayang ni Tuhan.
42 Uk na, "O 'Mma', bang kau baya', pakalloin le' min aku kabinsanaan
itu. Suga' 'nsa' kabayaan ku subay diyulan, bang peen kabayaan nu du."
43 Manjari niya' pasalupa ni iya dakayo' malaikat min sulga' muwanan
iya kōsōg panandal na.
44 Na, pagka 'nsa' manjari dukka na, kōsōg gam peen panganjunjung na
ni Tuhan bo' mattak-mattak hulas na ni tana', sali' dagbōs laha'.
45 Ubus peen uk na nambahayang, nangge iya bo' pabing pahi' ni manga
mulid na bo' tatawwa' na sigam magtuwihan sabab min sukkal sigam.
46 Uk si Isa ma sigam, "Angay kaam tuwi? Punduk kaam nambahayang
bo' kaam 'nsa' tabo-bo uk sasat."

Si Isa siyaggaw uk manga sundalu
(Matiyu 26.47-56; Markus 14.43-50; Yahiya 18.3-11)

47 Na, salta' peen si Isa halling le' ni manga mulid na, heka aa takka
pay'an. Iya pamean sigam si Judas, dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka
duwa hi'. Paabut iya magtuwi ni si Isa arak niyum iya.
48 Suga' halling si Isa ma iya, uk na, "Salaitu baha', Judas, pangakkal nu
ma Anak Manusiya'?"
49 Pagkitauhan uk manga mulid ma tōngōd si Isa bang ayi song hinang
ma iya, tiyaw sigam ma iya, "Tuwan," uk sigam, "guna kami na baha' kalis
kami?"
50 Jari dakayo' mulid ian, liyagut uk na sosohoan imam nakura' bo' lutas
magtuwi dambiya' tainga na.

51 Suga' uk si Isa, “Sarang na ko' iyu.” Jari intanan uk na tainga aa hi'
bo' kaulian uk na.
52 Halling si Isa ni manga aa bayi pay'an naggaw iya, manga imam
langkaw maka manga nakura' ma aa magjajaga ma langgal pagkulbanan
maka manga kamaasan bangsa Yahudi. Uk na ma sigam, “Kaba' bi ba in
aku itu mundu baha', iya poon kaam subay mo kalis maka kakakal?
53 Kahaba'-haba' 'llaw mahi' na peen aku ma diyōm langgal pagkulbanan,
suga' 'nsa' aku bayi tasaggaw bi. Lipara iya na itu waktu pisukuan kaam
bo' aku tasaggaw bi, maka waktu isab kapag-agi nakura' sayitan.”

Mayilu si Petros in iya 'nsa' tau ma si Isa
(Matiyu 26.57-58, 69-75; Markus 14.53-54, 66-72; Yahiya 18.12-18, 25-27)

54 Manjari siyaggaw si Isa uk sigam bo' biyo iya minnihi' tudju ni luma'
imam nakura'. Si Petros iya paturul ma si Isa min katahan.
55 Niya' api bayi pidōkōt uk manga sundalu ma halaman luma' imam
nakura' bo' parakayo' si Petros ni sigam magtingkoan ma katilibut api hi'.
56 Jari itu, sabu peen iya ningko' ma kasawahan api, tanda' iya uk dakayo'
danda ipatan imam nakura'. Piyatong iya pahap-hap uk danda itu, bo' uk
na, “Iya du aa itu bayi me' ma si Isa.”
57 Suga' mayilu si Petros, uk na, “Danda, 'nsa' iya katauhan ku!”
58 'Nsa' taggōl minnihi' niya' dakayo' lalla nganda' ma si Petros hi' bo' uk
na, “Iya du kau iyu dambean maka sigam!”
Suga' halling si Petros, uk na, “'Nsa', bagay!” uk na, “'Nsa' aku.”
59 Palabay peen danjam niya' isab aa saddi lōgōs uk na missala, uk na,
“Katauhan ku aa itu bayi du sehe' na, sabab aa Jalil isab iya!”
60 Suga' uk si Petros, “Bagay,” uk na, “'nsa' katauhan ku bang ayi halling
nu iyu!”
Pag masi le' halling si Petros magtuwi nigauk manuk.
61 Jari palingi' si Isa nganda' ma si Petros bo' taintōm uk si Petros bayi
halling si Isa ma iya, iya uk na, “Ma 'nsa' le' nigauk manuk sangōm itu,
mayilu du kau min tallu in aku 'nsa' katauhan nu.”
62 Magtuwi paluwas si Petros minnihi' bo' nangis iya. Magdukka' tōōd.

Si Isa pigtunggingan maka pigtibu'
(Matiyu 26.67-68; Markus 14.65)

63 Pigtunggingan si Isa uk manga aa nganjagahan iya, maka pigtibu' iya
uk sigam.
64 Tiyambunan mata na bo' iyampa iya liyata'. “Tōkōrun kono',” uk
sigam, “bang sayi nibu' kau!”
65 Heka le' isab halling-halling sigam pamaiya' sigam ma iya.

Si Isa ma harapan manga palhimpunan maas
(Matiyu 26.59-66; Markus 14.55-64; Yahiya 18.19-24)

66 Pagkallat 'llaw na, magtipun manga kamaasan bangsa Yahudi maka
manga kaimaman langkaw maka manga guru ma sara' agama. Jari si Isa
biyo paharap ni palhimpunan sigam.
67 Uk sigam ma iya, “Bain kami tōōd bang kau iya si Almasi.”
Nambung si Isa, uk na, “Minsan kaam baan ku 'nsa' du aku pagkahagad
bi.
68 Maka bang niya' tiyaw ku ma kaam, 'nsa' du kaam nambung.
69 Suga' puwas min 'llaw itu aku, Anak Manusiya', ian du ningko' ma
bihing Tuhan Sangat Kawasa, sakap ni katau.”
70 Uk sigam kamemon, “Bang salaihi', Anak Tuhan kau baha'?”

Uk sambung si Isa, “Iya na uk bi, aku na.”
71 Jari halling sigam, uk na hi', “'Nsa' na kitabi subay meha saksi' saddi!
Sabab makake na kitabi ma halling na itu.”

23

Si Isa ma harapan si Gubnul Pilatu
(Matiyu 27.1-2, 11-14; Markus 15.1-5; Yahiya 18.28-38)

1 Manjari manga aa palhimpunan kamemon nangge na min paningkoan
sigam bo' biyo si Isa uk sigam paharap ni si Gubnul Pilatu.
2 Pagmay'an peen, tiyuntutan uk sigam si Isa. Uk sigam, “Bayi taabut
kami aa itu mo bangsa kami nagga' ma parinta. Tasoho' na manga aa daa
subay mayad sukay ni Sultan Mahatinggi. Maglaku-laku isab iya in iya
Almasi, hati na iya tapene' uk Tuhan magsultan.”
3 Tiyaw si Pilatu ma si Isa. “Kau iyu,” uk na, “sultan kau baha' ma bangsa
Yahudi?”
Nambung si Isa, uk na, “Iya na uk nu iyu.”
4 Uk si Pilatu ni manga kaimaman langkaw maka ni kahekahan aa ian,
“'Nsa' niya' tapeha ku sababan pamabōtangan ku iya hukuman.”
5 Suga' liyōgōs na peen uk sigam, “Pilingōg uk na manga aa ma
kalohahan lahat Yahudiya sabab min pamandu' na. Bayi tagnaan
na hinang na ma lahat Jalil, manjari tiya' na iya pasampay paitu ni
Awrusalam.”

Si Isa biyo ni dahuhan si Sultan Herod

6 Na, pagtake itu uk si Pilatu magtuwi tiyaw na bang min lahat Jalil baha'
si Isa.
7 Makatau peen si Pilatu in si Isa min lahat asal ma diyōm pagsultanan
si Herod, siyoho' iya biyo ni si Herod hi' sabab ian iya ma Awrusalam
pasalta' ma waktu ian hi'.
8 Pag'nda' si Herod ma si Isa kiyōgan iya tōōd sabab taggōl na kabaya'
na nganda' si Isa. Heka asal bissala bayi take na pasal si Isa bo' kabayaan
na subay nganda' iya sasang na ngahinang manga hinang kawasahan.
9 Hangkan taggōl paniyaw na ma si Isa suga' 'nsa' makasambung si Isa.
10 Manjari manga kaimaman langkaw maka manga guru ma sara' agama
pasikōt na pay'an bo' kōsōg uk sigam nuntutan si Isa.
11 Manjari pigtunggingan si Isa uk si Herod maka manga sundalu na,
maka hiyalipulu iya uk sigam. Pisammekan iya maka juba umbul dakayo'
bo' iyampa siyoho' biyo pabing ni si Pilatu hi'.
12 Na, iya na ian 'llaw kapagkahāp si Herod maka si Pilatu. Bayi sigam
asal magbanta dahu.

Si Isa pibōtangan hukuman ni kamatay
(Matiyu 27.15-26; Markus 15.6-15; Yahiya 18.39—19.16)

13 Manjari linganan uk si Pilatu manga kaimaman langkaw maka manga
aa pagnakuraan maka manga aa mahadjana'. Siyoho' sigam patipun ni iya.
14 Uk na ma sigam, “Bayi bo bi aa itu ni aku, pagka halling bi in iya
mo manga aa subay nagga' ma parinta. Bayi na iya paliksa' ku ma itu ma
panganda' bi suga' 'nsa' aku makatawwa' dusa ma iya sali' panuntutan bi
iya.
15 Iya du si Herod, 'nsa' niya' dusa tatawwa' na sabab tasoho' na iya biyo
pabayik paitu ni kitabi. Pasti' ko' itu, 'nsa' niya' laat bayi tahinang uk aa
itu pamabōtangan iya hukuman ni kamatay.

16 Hangkan soho' ku sadja iya liyapdōsan bo' iyampa pilappa.”
[
17 Hangkan salaihi' halling si Pilatu sabab iya kabiyaksahan na kahaba'
tahun, bang maghinang manga Yahudi ma hinang Pangintōman, subay
iya malappa dakayo' pilisu.]
18 Makake peen manga katipunan aa ma halling si Pilatu, magtuwi
sigam ngallang kamemon. Uk sigam, “Papatayun aa iyu! Si Barabbas iya
kabayaan kami pilappa.”
19 Si Barabbas itu bayi jinil ma sabab hiluhala' bayi hinang na ma daira
Awrusalam, maka ma sabab hinang na mono' aa.
20 Jari si Pilatu, pagka baya' malappa si Isa, missala pabayik ni manga
aa hi'.
21 Suga' ngallang sadja sigam, uk sigam, “Lansangun iya ni hag!
Lansangun iya ni hag!”
22 Halling le' si Pilatu, kamintallu na. “Angay? Ayi bayi hinang na laat?”
uk na. “'Nsa' niya' tatawwa' ku sababan na pamapatay ma iya. Soho' ku
sadja iya liyapdōsan bo' iyampa pilappa.”
23 Suga' masi sigam ngōlang pakōsōg. Iya katuyuan sigam subay
liyansang si Isa ni diyata' hag. Jari 'nsa' na niya' dapat si Pilatu ian,
24 hangkan pabōtang na hukuman ma si Isa sali' pangamu' sigam.
25 Pilappa uk na aa iya iyamu' uk sigam piluwas, aa bayi tajil ma sabab
panagga' na ma parinta maka ma sabab pamono' na ma aa. Suga' si Isa
iya tiyukbalan pahi' bo' tahinang kabayaan sigam.

Si Isa liyansang ni hag
(Matiyu 27.32-44; Markus 15.21-32; Yahiya 19.17-27)

26 Manjari itu biyo si Isa uk manga sundalu paluwas minnihi', bo' ma
salta' sigam mangngan niya' aa talanggal uk sigam palud min de tudju ni
Awrusalam. Ōn na si Simun, aa min lahat Kirini. Liyōgōs iya uk manga
sundalu, pitanggungan hag iya song pangalansangan si Isa. Siyoho' iya
nanggung min damuwihan si Isa.
27 Heka tōōd manga aa paturul isab ma si Isa, maka niya' isab manga
danda magkarukkaan maka magtangis ma sabab na.
28 Palingi' si Isa nganda' ma sigam bo' uk na, “Kaam manga danda
Awrusalam, daa aku panangisin bi. Baran bi iya subay panangisin bi,
maka manga anak bi.
29 Sabab niya' ian manga 'llaw takka ma sosongun kapamissala manga
aa. Uk sigam ma 'llaw ian, ‘Hap sukud manga danda 'nsa' bayi
makapangiram, iya 'nsa' bayi makaanak maka 'nsa' bayi makaparuru'
onde'.’
30 Iya na ian waktu in manusiya' nuknaan du di sigam. Uk sigam, ‘Bang
peen paligid ni aku manga bud itu! Bang peen aku katambunan uk manga
bud!’
31 Sabab na,” uk si Isa, “bang laat hinang manusiya' buttihi' ma aa 'nsa'
niya' dusa na, iya lagi' na bang niya' aa taga dusa ma 'llaw siyong. Tantu
iya liyaat du.”
32 Niya' le' duwangan aa saddi min si Isa biyo uk sigam piyatay, aa bayi
makalanggal sara'.
33 Jari pagtakka sigam ni lahat iyōnan “Baung Kok”, na liyansang si Isa
uk sigam ni hag bo' iyampa pitangge maka hag na. Liyansang isab manga
aa manga langgal sara' hi' ma hag sigam. Dakayo' ian pitangge ma bihing
si Isa sakap ni katau maka dakayo' ma sakap na ni kayi.

34 Nabbut si Isa ni Tuhan. “O 'Mma',” uk na, “ampunun manga aa
ngalansang aku itu, sabab 'nsa' tahati uk sigam bang ayi hinang sigam.”
Maglibut manga sundalu, pigkoot-kootan uk sigam manga sammek si Isa
bang sayi karapuhan na.
35 Pasalta' peen magtanggehan may'an manga aa nganda'-nganda' ma si
Isa, pig-udju' iya uk manga pagnakuraan bangsa Yahudi. Uk sigam, “Aa
itu, tau makalappas aa saddi. Subay iya ngalappasan di na bang sabannal
iya si Almasi, iya tapene' uk Tuhan magsultan!”
36 Pigtunggingan isab iya uk manga sundalu. Pasikōt sigam ni iya
nongan inuman kisōm pamainum ma iya.
37 Uk sigam, “Bang kau iyu sabannal sultan manga Yahudi, ngalappasan
kau di nu!”
38 Maka niya' sulat bayi pibōtang ma hag min diyata' kok na. Uk na hi',
“Sultan bangsa Yahudi.”
39 Pihalling-hallingan isab si Isa uk dakayo' aa langgal sara' bayi
liyansang ian. Uk na, “Kau iya Almasi baha'? Ngalappas kau di nu, bo'
kami isab bohun.”
40 Lipara pihallingan iya uk sehe' na, uk na, “Angay? 'Nsa' niya' tāw nu
tudju ni Tuhan? Sali'-sali' hukuman ma kitabi tallungan.
41 Suga' kita duwangan itu, wajib kita subay piyatay salaitu sabab iya na
tungbas manga kahinangan tabi. Suga' aa itu, 'nsa' niya' laat bayi tahinang
na.”
42 Jari uk na ni si Isa, “O Isa, intōmun aku bang taabut waktu
kapagparinta nu na.”
43 Uk si Isa ma iya, “Bannal iya pama' ku itu ma kau, 'llaw itu du magbe'
kita ma lahat Tuhan.”

Kamatay si Isa
(Matiyu 27.45-56; Markus 15.33-41; Yahiya 19.28-30)

44 Jari itu, lattu peen 'llaw, ngalindōm mata 'llaw bo' tawwa' lindōm
kalohahan lahat hi' sampay ni lisag tallu kohap.
45 Maka kulambu' bayi pangagpang ma diyōm langgal pagkulbanan ian
gese' paruwa.
46 Manjari ngōlang si Isa pakōsōg, uk na, “O 'Mma', songan ku na nyawa
ku ni pangantanan nu.” Ubus peen pahalling na itu, magtuwi bakkat na
napas na.
47 Pag'nda' kapitan sundalu ma pakaradjaan ian sanglitan na Tuhan. Uk
na, “Bannal aa itu hap asal addat na.”
48 Sampay manga aa magtipun may'an nganda'-nganda', pag'nda' sigam
ma bayi paniya' ian, mowe' sigam mappōk-mappōk dagha sigam sabab
kamehe susa sigam.
49 Manga bagay si Isa kamemon sampay manga danda bayi me' paturul
ma iya min lahat Jalil le', ian sigam magpanangge min katahan nganda'
ma pakaradjaan ian kamemon.

Pagkubul ma si Isa
(Matiyu 27.57-61; Markus 15.42-47; Yahiya 10.38-42)

50-51 Na, niya' aa may'an iyōnan si Yusup, aa min Arimati dakayo'
kalumaan ma lahat Yahudiya. Aa bōntōl asal iya, hap addat-tabiat na.
Tuyu' iya ngagad ma waktu pamabōtang parinta Tuhan ma manusiya'.
Dakayo' maas iya ma palhimpunan suga' 'nsa' iya bayi makauyun ma
kagaraan maka kahinangan sigam pamapatay sigam ma si Isa.
52 Jari pahi' si Yusup itu paalōp ni si Pilatu ngamu' patay si Isa.

53 Pireyo' uk na patay ian min hag bo' siyaput uk na bo' iyampa pibōtang
uk na ma diyōm pagkubulan bayi kiyalihan ma diyōm pampang batu.
Bahu asal pagkubulan ian, 'nsa' bayi pangubulan.
54 Kohap Jumaat na ma salaihi', song 'llaw Sabtu' sabab song na
pasaddōp 'llaw.
55 Manga danda bayi paturul ma si Isa min lahat Jalil bayi me' isab ma
si Yusup hi', bo' tanda' uk sigam kubul maka bang salaingga uk si Yusup
mabōtang ma patay na.
56 Jari mowe' na sigam nakap manga laksi' maka 'nsallan pahamut
pamalihala' sigam ma mayat na.
Taabut peen 'llaw Sabtu' pahali na sigam sali' panohoan sara' agama.

24

Si Isa 'llum pabing
(Matiyu 28.1-10; Markus 16.1-8; Yahiya 20.1-10)

1 Pagkallat 'llaw Ahad bo' subu-subu tōōd, pahi' manga danda hi' ni
kubul mo manga laksi' bayi siyakap uk sigam.
2 Pagtakka sigam pahi' tanda' uk sigam taplōk batu hi' bayi giyulungan
min lowang kubul.
3 Pasōd sigam ni diyōm suga' tanda' uk sigam in mayat si Isa 'nsa' na
may'an.
4 Sasaw pikilan sigam ma sabab ian hi'. Sakali niya' nangge ma bihing
sigam duwangan lalla, makasilaw kalandu' sammek sigam.
5 Manjari tiyāw kalandu' manga danda ian hangkan nganda' patondok
sadja. Suga' uk duwangan lalla ni sigam, “Angay peha bi aa 'llum ma itu
ma diyōm kakubulan manga aa magpatayan?
6 'Nsa' na ma itu si Isa. 'Llum na iya pabayik. Intōmun bi bayi halling
na ma kaam, waktu kamahi' na le' ma lahat Jalil.
7 Uk na hi', ‘In aku, Anak Manusiya', siyongan du pahi' ni pangantanan
manga aa dusahan bo' liyansang uk sigam ni hag piyatay. Bo' ma katallu
'llaw na, 'llum du aku pabing.’ ”
8 Jari taintōm uk manga danda ian bayi halling si Isa hi',
9 bo' mowe' sigam min kubul tudju ni luma'. Pima' uk sigam manga
pakaradjaan itu kamemon ma manga mulid si Isa kasangpu' kadda, maka
ma kamemon manga mulid na kasehean.
10 Iya danda ngalapal itu si Mariyam aa min Magdala, maka si Joanna,
maka si Mariyam ina' si Ya'kub, maka manga danda saddi bayi sehe' sigam.
Bayi sigam ma'-ma' ni manga aa iya kawakilan uk si Isa pasal bayi tanda'
ian.
11 Suga' manga aa kawakilan itu 'nsa' ngahagad ma lapal sigam sabab
kibā' maglegaw sadja.
12 Lipara si Petros nangge bo' paragan ni kubul. Pagtakka na pahi'
pakoko' iya pasib, suga' 'nsa' niya' tanda' na ma diyōm, duwal manga saput
pabōtangan di na. Jari pakallo' iya minnihi' tudju mowe' maka uk na inu-
inu ma bayi pakaradjaan ian.

Ma labayan tudju ni Emmaus
(Markus 16.12-13)

13 Ma 'llaw ian hi' niya' duwangan mulid si Isa mangngan tudju ni
kalumaan iyōnan Emmaus, lawak na manga sangpu' kadda batu min
Awrusalam.

14 Maglagtang-lagtang na peen sigam pasal kamemon iya bahu bayi
patakka ian.
15 Pasalta' peen sigam maglagtang-lagtang, pay'an si Isa pasikōt ni sigam
bo' magdōngan maka sigam.
16 Tanda' iya uk sigam suga' 'nsa' iya takila uk sigam in iya si Isa.
17 Uk na ma sigam, “Ayi paglagtang-lagtang bi salta' ma paglangngan
bi?” Parōhōng sigam magtuwi, maka laat pamayihuan sigam sabab susa.
18 Jari nambung dangan ian, iya iyōnan si Kelopas. Uk na, “Allō!
Hangkan du kau ma diyōm daira Awrusalam awam pasal pakaradjaan
iya bahu bayi patakka may'an sini', sabab kitauhan asal uk aa kamemon!”
19 “Angay? Pakaradjaan ayi?” uk si Isa.
“Iya tahinang ma si Isa, aa Nasaret,” uk sigam. “Si Isa itu nabi asal. Ma
pamissala na kamemon maka ma kahinangan na kamemon, taga kawasa
asal iya ma panganda' Tuhan maka ma pag'nda' manga aa kamemon.
20 Bayi iya biyō ni gubnul uk manga kaimaman kami langkaw maka
uk manga aa pagnakuraan bangsa kami. Biyō iya pahi' supaya iya
pibōtangan hukuman ni kamatay, bo' liyansang iya ni diyata' hag bo'
piyatay.
21 Na, bayi kami ngahōwat-hōwat tōōd in iya itu dakayo'-kayo' pipaitu uk
Tuhan muwasan kami manga tubu' si Israil min kasusahan. Aho', maka
'nsa' pasal ian hi' sadja sabab niya' na tallum bahangi min pamapatay
sigam ma iya.
22 Maka niya' isab manga danda sehe' kami bayi mohan kami habal
makakōbla' sini'. Dayi'-llaw sini' bayi sigam pahi' nganda' ni kubul si Isa,
23 suga' 'nsa' na may'an mayat na. Jari pabayik sigam ni kamay'anan
kami. Uk sigam isab niya' manga malaikat bayi magpasalupa ni sigam.
Bayi halling kono' malaikat hi' in si Isa 'llum na.
24 Sakali niya' manga sehe' kami bayi nganyata' pahi' ni kubul bo' tanda'
uk sigam sali' bayi pama' manga karandahan hi'. Suga' si Isa iya 'nsa'
tanda'.”
25 Manjari halling si Isa ni duwangan hi', uk na, “'Ndu', babbal pahap
kaam iyu! Angay 'nsa' kahagad bi kamemon bayi pangabtang uk kanabi-
nabihan?
26 Sabab bang ma kabtangan sigam in si Almasi wajib subay makalabay
kabinsanaan dahu bo' iyampa iya pilangkaw.”
27 Jari pihati duwangan ian uk si Isa kamemon tasulat ma diyōm kitab
ma pasal na. Tiyagnaan uk na min manga sulat si Musa, sampay ni manga
sulat kanabi-nabihan kamemon.
28 Makasikōt peen sigam ni kalumaan iya papahian sigam, magbawu'-
bawu' si Isa palanjal le'.
29 Suga' takkoan iya uk sigam. Uk sigam, “Paitu na kau me' ma kami
sabab kohap na tōōd. Song sangōm na.” Hangkan pasōd na si Isa me' ma
sigam.
30 Makatingko' peen iya magsawu maka sigam, killo' uk na tinapay bo'
iyamuan uk na pagsukulan ni Tuhan. Puwas hi' pighopo'-hopo' uk na bo'
iyampa pamuwan na ma sigam.
31 Minnihi' sawa panganda' sigam bo' takila na si Isa uk sigam. Suga'
lanyap iya magtuwi min tōngōd sigam.
32 Jari magbissala sigam duwangan. “Hangkan na kita,” uk sigam,
“landu' kahōpan sabu peen iya bayi halling ni kita ma palangnganan hi',
pagpahati na ma kita pasal kitab.”

33 Nangge sigam magtuwi bo' pabing ni Awrusalam. Pagtakka sigam
pahi' tatawwa' uk sigam manga mulid si Isa sangpu' kadda magtipun-tipun
maka mulid kasehean.
34 Uk sigam ma duwangan itu, "'Llum na Panghu' ta pabayik! 'Llum iya
tōōd! Bayi na iya paluwas ni si Simun!"
35 Manjari ma'-ma' isab duwangan itu pasal bayi kalabayan sigam ma
daddōk, maka pasal pagkakila sigam ma si Isa ma salta' na maghopo'-
hopo' tinapay.

Si Isa panda' na ma manga mulid na
(Matiyu 28.16-20; Markus 16.14-18; Yahiya 20.19-23; Hinangan 1.6-8)

36 Pasalta' peen magbissala duwangan hi', sakali ian si Isa nangge ma
tangnga'-tangnga' sigam. Uk na ma sigam, "Bang peen kaam kaniyaan
kasannangan."
37 Kiyōblaan tōōd sigam magtuwi, sabab pangannal sigam in si Isa ian
lutaw.
38 Suga' uk na ma sigam, "Angay kiyōblaan diyōm atay bi? Angay kaam
masi magduwa-duwa?
39 'Ndaun bi manga tangan ku maka nayi' ku itu. Aku na ko' itu.
Nanamun bi ba baran ku itu bo' katauhan bi in aku itu 'nsa' lutaw. Sabab
lutaw itu 'nsa' niya' baran na maka bōkōg na. Suga' aku itu tanda' bi du
niya' baran ku."
40 Salaihi' halling na ma sigam. Bo' pandaan na manga tangan na maka
nayi' na ma sigam.
41 Suga' masi sigam kahunitan magkahagad in ian bannal sabab landu'
pahap kakōgan maka kainu-inuhan sigam. Hangkan uk si Isa ma sigam,
"Niya' baha' ma itu ayi-ayi kiyakan?"
42 Siyongan iya uk sigam datti' daying tiyapa.
43 Killo' uk na bo' kiyakan uk na ma panganda' sigam.
44 Puwas hi' halling iya ma sigam, uk na, "Iya na ko' itu bayi halling
ku ma kaam dahu, waktu kapame' ku le' ma kaam. Uk ku tantu du niya'
kamaujuran ma kamemon bayi tasulat ma pasal aku, iya tasulat ma diyōm
sara' si Musa maka iya tasulat uk manga kanabi-nabihan, maka manga
sulat ma diyōm kitab Jabul. Ayi-ayi patakka itu ma aku, iya na kamaujuran
manga sulat sigam."
45 Manjari pisawa uk si Isa pikilan sigam bo' supaya tahati uk sigam
lapal kitab hi'.
46 Uk na ma sigam, "Iya na itu asal tasulat ma diyōm kitab: in Almasi
subay pinanaman kabinsanaan sampay piyatay. Jari taabut peen katallu
'llaw na min kamatay na 'llum du iya pabing.
47 Maka bangsa kamemon subay pignasihatan lapal pasal kaampunan
dusa. Bang sigam magtawubat sampay ngalabbahan dusa sigam, iyampun
du sigam uk Tuhan ma sabab si Almasi. Pagnasihat itu subay tiyagnaan
min Awrusalam.
48 Kaam iya bayi makanda' ma ayi-ayi patakka ma aku, jari kaam iya
subay muwan saksi'.
49 Maka aku baran ku iya mabohan kaam bayi panganjanji' 'Mma' ku
Tuhan. Suga' daa kaam pakallo' min daira itu sataggōl kaam 'nsa' pihōpan
kawasa min Tuhan."

Paangkat si Isa tudju ni sulga'
(Markus 16.19-20; Hinangan 1.9-11)

50 Jari biyo sigam uk si Isa paluwas min Awrusalam sampay makaabut
na ni kalumaan Betani. Pag-abut sigam pay'an, pitangge uk si Isa tangan
na pangamu' na kahapan ma sigam.
51 Pasalta' peen iya ngamu'-ngamu' ni Tuhan, pakallo' iya min sigam bo'
tabo iya paangkat ni sulga'.
52 Mudji sigam ma iya may'an bo' iyampa sigam pabing tudju ni
Awrusalam. Landu' mehe kalasigan sigam,
53 bo' may'an sadja sigam ma langgal pagkulbanan nanglitan Tuhan.

Tammat

Lapal hap pasal si Isa Almasi
JURAN BAY SIYULAT UK SI YAHIYA

Si Yahiya itu bayi dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa, aa bayi kawakilan uk si Isa magnasihat lapal na. Ina' si Yahiya si Salome, mulid si Isa isab bayi magbe' maka danda kasehean malihala' iya.

Onde' bahu le' si Yahiya ma waktu kapangalingan si Isa ma iya. Salta' peen iya maka danakan na si Ya'kub mahap pōkōt 'mma' sigam ma bihing danaw, bayi palabay si Isa minnian bo' linganan na duwangan magdanakan ian, biyo sehe' ma iya. Jari si Yahiya bayi me' ma si Isa min diyōm atay na. 'Nsa' ngalabba min iya sampay ni katoa na.

Biyaan kitabi uk si Yahiya bang ayi sababan na hangkan siyulat uk na juran itu. Siyulat supaya magkahagad aa kamemon in si Isa bannal Anak Tuhan, pipaitu magpabaran manusiya' sali' kitabi supaya kita tau ma Tuhan. Jari sasuku ngahagad ma si Isa taga kallum taptap du sampay ni diyōm sulga'.

Niya' pitu' hinang si Isa kissa ma diyōm juran itu, maka pihati kita pasal pitu' hinang na hi' bang ayi tōōd hatihan na. Jari minnihi' kita manantu in si Isa bannal-bannal bayi pipaitu uk Tuhan, pagka tahinang na manga hinang na makainu-inu hi'. Bannal iya magdakayo' asal maka 'Mma' na Tuhan.

Iya tiyuyu' uk si Yahiya in aa kamemon subay magkahagad ma si Isa sampay me' ma iya, sabab saddi min si Isa 'nsa' niya' labayan pasampayan sigam tudju ni Tuhan.

Pasal si Isa Almasi, iya iyōnan Palman

1 Ma 'nsa' le' niya' dunya asal na Palman, bo' Palman hi' magdakayo' asal
maka Tuhan. Tuhan du isab Palman hi'.
2 Sataggōl min katagna' magdakayo' asal Palman maka Tuhan.
3 Palman itu, bayi papanjari na kamemon ayi-ayi bo' peen min Tuhan
du. 'Nsa' du niya' pipanjari minsan ayi bang 'nsa' min Palman.
4 Palman hi' asal poonan kallum bo' kallum itu bayi mo kasawahan ni
bangsa manusiya'.
5 Sayinag na peen sawa ma diyōm kalindōman, maka kalindōman 'nsa'
tōōd makapaddahan iya.
6 Niya' aa bayi kawakilan paitu uk Tuhan, ōn na si Yahiya.
7 Pipaitu iya ngalapal manga aa pasal sawa hi', supaya makake manga
aa kamemon ma lapal Tuhan sampay magkahagad.
8 'Nsa' si Yahiya baran na bayi muwan sawa. Iya maksud na paitu ni
dunya subay mahati pasal sawa hi'.
9 Iya na itu sawa bannal, iya sawa paitu ni dunya masawa diyōm pikilan
manusiya' kamemon.
10 Manjari Palman itu bayi ma dunya, maka dunya itu bayi pipapanjari
asal uk na. Suga' 'nsa' iya takila uk manga aa ma dunya.
11 Bayi iya paitu ni lahat na suga' 'nsa' iya tatayima' uk bangsa na.
12 Lipara sasuku bayi nayima' Palman itu sampay magkahagad ma iya,
buwanan na sigam kapatut bo' supaya sigam manjari anak Tuhan.
13 Tahinang sigam anak Tuhan suga' 'nsa' ma sali' pag-anak manusiya'
atawa min kabayaan manusiya' atawa min napsu manusiya'. Iya hangkan
sigam tahinang anak Tuhan sabab min kahandak Tuhan du.

14 Manjari Palman itu bayi palahil magbaran manusiya' paitu ni dunya
bo' pabōtang ma diyōman bangsa manusiya'. Jukup asal ma iya ase' maka
lasa maka kasabannalan. Tanda' kami barakat na maka sahaya na, iya asal
palsukuan na pagka Anak Tuhan iya dakayo'-kayo'.
15 Si Yahiya iya bayi missala ma pasal Palman itu. Tanōg halling na, uk
na, “Iya na itu bayi pama' ku ni kaam, iya uk ku hi', ‘Niya' paitu damuwi
min aku, suga' langkaw le' iya min aku sabab asal na iya ma 'nsa' le' aku
bayi iyanak.’ ” Iya na hi' bayi pama' si Yahiya.
16 Pagka Palman itu kaniyaan ase' maka lasa kamemon, hangkan kitabi
kamemon pihampitan kahapan maglabi-labi.
17 Si Musa bayi pamalatunan sara' Tuhan tudju ni manusiya', suga' si
Isa Almasi, iya iyōnan Palman Tuhan, pamalatunan ase' maka lasa Tuhan
maka kasabannalan.
18 'Nsa' niya' bayi makanda' Tuhan suga' pitau kita pasal Tuhan uk Anak
na tunggal, iya ma bihing 'Mma' na Tuhan asal na.

Si Yahiya Magpapandi missala pasal si Isa
(Matiyu 3.1-12; Markus 1.1-8; Lukas 3.1-18)

19 (v 19, 28) Jari itu niya' manga aa pahi' ni si Yahiya sabu na magpandi
manga aa ma dambiya' sapa' Joldan, ma jadjahan kalumaan Betani.
Dakayo' 'llaw niya' manga imam maka manga sehe' sigam mananabang
siyoho' pahi' uk manga nakura' bangsa Yahudi ma daira Awrusalam.
Siyoho' sigam pahi' ni si Yahiya niyaw iya bang sayi iya.
20 Si Yahiya 'nsa' bayi ngalimbu bang tīyaw suga' pasti' sadja sambung
na. Uk na, “'Nsa' aku si Almasi.”
21 “Na, sayi kau?” uk sigam. “Si Eliyas baha'?”
“'Nsa',” uk si Yahiya.
Uk isab manga imam, “Kau baha' dakayo' nabi iya iyagaran uk bangsa
tabi Yahudi?”
“'Nsa',” uk na.
22 Manjari halling le' sigam, uk na, “Bain kami tōōd bang sayi kau, sabab
kami itu subay mo lapal ni manga aa bayi noho' kami paitu. Ayi uk nu ma
pasal baran nu?”
23 Manjari sali' du sambung si Yahiya maka bayi tasulat uk si Nabi Isaya
ma diyōm kitab. Uk sambung si Yahiya,
“Aku itu aa ngalingan pakōsōg ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi.
Hawanin bi, uk ku, daddōk palabayan Panghu' tabi.”
24 Manga aa niyaw itu bayi siyoho' pahi' uk manga Yahudi bal-agama
tōōd iya iyōnan Parisi.
25 Jari tīyaw si Yahiya uk sigam pabing, uk sigam, “Na, angay kau
hangkan magpandi manga aa bang kau 'nsa' si Almasi atawa si Nabi Eliyas
atawa nabi dakayo' iya iyagad-agaran uk bangsa tabi?”
26 Uk sambung si Yahiya, “Aku itu, bohe' iya pagpandi ku ma manga aa,
suga' niya' nangge maiyu ma tangnga' bi dakayo' aa 'nsa' katauhan bi.
27 Damuwi le' iya min aku, suga' minsan ingkōt tawumpa' na 'nsa' aku
tiyōp ngahubaran iya sabab langkaw tōōd iya min aku.”
28 (-)

Bili-bili Tuhan

29 Pagsubu peen, tanda' uk si Yahiya si Isa pahi' tudju ni iya bo' uk si
Yahiya, “Iya na ko' itu dalil bili-bili pamuwan uk Tuhan pagkulban ma
sabab manusiya'. Iya iya muwasan paldusahan manusiya' kamemon.

30 Iya na ko' itu bayi pama' ku ma kaam, iya uk ku hi', ‘Niya' aa paitu
damuwi min aku. Langkaw le' iya min aku sabab asal na iya ma 'nsa' le'
aku iyanak.’
31 Tagna', 'nsa' iya bayi katauhan ku bang sayi iya. Suga' paitu aku
magpandi manga aa ma diyōm bohe' bo' supaya iya pakila ku ni bangsa
Israil.
32-33 'Nsa' le' iya bayi katauhan ku, parahal aku pipatahan uk Tuhan, iya
manoho' aku magpandi manga aa ma diyōm bohe'. Uk na ma aku, ‘Bang
tanda' nu Nyawa Sutsi patapu' ma dakayo' aa sampay patōtōg ma iya, aa
ian saddi pamandi na ma manusiya' sabab pasangōn na Nyawa Sutsi ma
sigam.’ ”
Manjari salaitu panaksi' si Yahiya pasal si Isa, uk na, “Bayi na tanda'
ku Nyawa Sutsi paruwai min sulga' sali' dagbōs assang. Bayi tanda' ku
patapu' maka patōtōg ma si Isa.
34 Bayi na itu tanda' ku tōōd,” uk na, “hangkan kasaksian ku si Isa in iya
Anak Tuhan du.”

Manga mulid si Isa tagna'

35 Pag 'llaw dakayo', may'an peen si Yahiya nangge pabayik ma dambiya'
sapa' Jordan maka duwangan mulid na,
36 tanda' na si Isa palabay. Magtuwi halling si Yahiya, uk na, “Iya ko' ian
aa dalil bili-bili min Tuhan.”
37 Take uk duwangan mulid si Yahiya halling na hi', jari paturul sigam
ma si Isa.
38 Paglingi' si Isa tanda' na duwangan itu paturul ni iya bo' tīyaw sigam
uk na, uk na, “Ayi gawi bi?”
Uk sambung sigam, “Tuwan Rabbi (hati na Tuwan Guru), maingga
pabōtangan nu?”
39 Uk si Isa, “Dayi' kaam bo' tanda' bi.” (Marayi' manga lisag 'mpat kohap
ma waktu ian hi'.) Sakali sigam me' ma iya. Tanda' uk sigam bang maingga
pabōtangan na bo' mahi' sigam ma iya sampay ni kasangōman.
40 Ōn dangan bayi paturul ni si Isa ian si Andariyas, danakan si Simun
Petros.
41 Manjari magtuwi si Andariyas meha danakan na hi'. Tatawwa' peen,
halling na ni iya, “Tatawwa' kami na si Almasi.” (Almasi itu, hati na aa
dakayo'-kayo' tapene' uk Tuhan ngantan parinta na ma manusiya' sampay
ngalappasan sigam.)
42 Jari si Simun itu biyo ni si Isa uk si Andariyas.
Piyatong iya uk si Isa bo' uk na ma iya, “Kau si Simun anak si Yahiya,
suga' ōnan ta kau si Kipas.” (ōn Kipas itu sali' du maka Petros, hati na,
“Batu”.)

Si Natanael maka si Pilip linganan uk si Isa

43 Pagsawung peen gara' si Isa pahi' ni lahat Jalil. Tatawwa' na si Pilip
mahi' bo' uk na ni iya, “Dayi' kau me' ma aku.”
44 Si Pilip itu aa min kalumaan Betsaida, lahat si Andariyas maka si
Petros.
45 Puwas na hi' peha uk si Pilip si Natanael. Tatawwa' na peen, magtuwi
baan na si Natanael, uk na, “Tatawwa' kami na aa bayi pipata uk si Musa
ma diyōm kitab Tawrat, maka pipata isab uk manga kanabi-nabihan ma
diyōm kasulatan sigam. Si Isa iya, anak si Yusup min kalumaan Nasaret.”
46 “He!” uk si Natanael. “Niya' baha' kahapan paluwas min lahat
Nasaret?”
Uk si Pilip, “Dayi' kau nganda'.”

47 Pag'nda' si Isa ma si Natanael ian patudju ni iya, uk na, “Aa itu aa
Israil tōōd, aa 'nsa' tau ngakkal!”
48 Uk si Natanael ni si Isa, “Salaingga katau nu aku?”
Uk sambung si Isa, “Ma 'nsa' le' kau linganan uk si Pilip bayi kau tanda'
ku asal ma deyo' kayu igira.”
49 Nambung si Natanael, uk na, “Tuwan Guru, kau Anak Tuhan. Kau
Sultan bangsa Israil.”
50 Tiyaw si Isa ma si Natanael, uk na, “Magkahagad kau baha' ma aku
ma sawukat uk ku in kau bayi tanda' ku ma deyo' kayu igira? Ma sosongun
niya' du tanda' bi manga hinang ku kalap le' barakat na minnitu.”
51 Uk na isab ma sigam, “Bannal iya pama' ku itu ma kaam. Ma
sosongun makanda' du kaam diyōm sulga' ukab, maka manga malaikat
Tuhan magdeyo'-diyata' min aku, Anak Manusiya'.”

2

Pagkawin ma kalumaan Kana

1 Palabay peen duwangallaw niya' magkawin ma kalumaan Kana, mahi'
ma lahat Jalil. Hi' ina' si Isa paluruk pahi'.
2 Iya du di si Isa maka manga mulid na bayi killo' paluruk.
3 Jari mahi' ma pagkawinan, ubus na inuman anggul inum uk manga
aa maglurukan. Halling ina' si Isa ni iya, uk na, “Ubus na inuman anggul
inum uk sigam.”
4 Uk si Isa ni iya, “Daa na kau susa pasal ian hi', aku du magkatau. 'Nsa'
le' taabut waktu pamanda' barakat ku.”
5 Jari biyaan uk ina' si Isa ma manga sosohoan ma luma' ian. “Ayi-ayi
panohoan kaam uk si Isa,” uk na, “hinangun bi.”
6 Na niya' 'nnōm pōga batu may'an pangalōōnan bohe' pag-aelan manga
aa, sabab iya na addat sigam bangsa Yahudi. Dakayo' pōga ian lōōnan
manga lima mital.
7 Uk si Isa ni manga sosohoan hi', “Pannoin bi manga pōga ian maka
bohe'.” Magtuwi pinnoan uk sigam, pigsamaitib maka bo' na.
8 Puwas na hi' noho' si Isa ma sigam, uk na, “Sawukin bi min pōga iyu,
bo' bohun bi ni aa magnakura' ma pagkawinan itu.” Biyo na uk sigam
pahi' ni nakura',
9 bo' kinaman uk na inuman anggul bayi bohe'. 'Nsa' katauhan na bang
minningga inuman anggul ian suga' kitauhan asal uk manga sosohoan iya
bayi nawuk iya.
Pagnanam peen uk nakura', magtuwi linganan na pangantin lalla.
10 “Kamawumuhan na,” uk na, “bang ma pagkawinan, inuman hap iya
pamainum dahu ma manga aa maglurukan. Subay heka tainum uk sigam
bo' iyampa pamainum inuman kulang hap na. Suga' bang kau,” uk na,
“inuman hap iya tawu' nu sampay ma buttihi'.”
11 Iya na itu paltandaan tagna' hinang uk si Isa. Hinang itu uk na mahi'
ma Kana, ma lahat Jalil. Pindaan uk na kawasa na, manjari magkahagad
ma iya manga mulid na hi'.
12 Puwas na hi', palud di si Isa pahi' ni daira Kapirnaum. Iya sehe' na
magbe' ian ina' na maka manga danakan na maka manga mulid na. Ian
sigam pahanti' may'an manga pilam bahangi.

Si Isa pahi' ni langgal pagkulbanan
(Matiyu 21.12-13; Markus 11.15-17; Lukas 19.45-46)

13 Manjari itu sikōt na waktu paghinang bangsa Yahudi ma hinang Pang-
intōman, hangkan si Isa patukad ni Awrusalam sabab lahat paghinangan.
14 Pagtakka sigam pahi' pasōd iya ni diyōm langgal pagkulbanan. Niya'
tanda' na ma diyōm na hi' manga aa magdagang manga sapi' maka manga
bili-bili maka manga assang. Tanda' na isab manga aa pagsambian sin
ningko' ma bihing lamisahan sigam.
15 Pag'nda' itu uk si Isa, ngallo' iya lubid hinang lalubak bo' diyuy
na sigam kamemon paluwas min diyōm langgal sampay isab manga
sapi' maka manga bili-bili sigam. Biyaliskat uk na manga lamisahan aa
magsasambi' sin, maka pikawukanat uk na sin sigam.
16 Uk na ni manga aa magdagang assang. “Pakalloun bi dagangan bi min
diyōm langgal itu. Daa hinangun bi tabu' langgal itu sabab luma' 'Mma'
ku Tuhan!”
17 Pag'nda' manga mulid si Isa ma hinang na itu, taintōm uk sigam iya
bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “O Tuhan, landu' tōōd aku tuyu'
ma luma' nu, minsan iya makamula ma aku.”
18 Sakali tīyaw si Isa uk manga nakura' Yahudi. Uk sigam, “Ayi kapatut
nu maghinang manga hinang nu iyu? Pandain kami hinang makainu-inu
tanda' saksi' in kau taga kapatut.”
19 Nambung si Isa, uk na, “Lubuhun bi langgal itu, bo' bangun ku pabayik
ma diyōm tallungallaw.”
20 “Oy!” uk manga nakura' hi'. “Langgal itu, 'mpatpu' maka 'nnōm tahun
bayi pangahinang iya. Tabangun nu pabing baha' ma diyōm tallungallaw
sadja?”
21 Malayingkan iya langgal pigbissala uk si Isa 'nsa' langgal ian hi', suga'
baran na.
22 Hangkan na, taabut peen waktu kallum si Isa pabayik min kamatay
na, taintōm uk manga mulid na bissala na itu. Jari magkahagad sigam
sulat kitab maka bissala si Isa.

Kitauhan uk si Isa pikilan maka diyōm atay manusiya'

23 Mahi' peen si Isa ma Awrusalam salta' ma hinang Pangintōman, heka
aa magkahagad ma iya pagka tanda' uk sigam manga hinang na makainu-
inu.
24 Suga' si Isa 'nsa' mangandōl baran na ma sigam, sabab katauhan na
asal kajarihan sigam kamemon.
25 Minsan 'nsa' niya' matauhan iya, katauhan na asal bang ayi ma diyōm
atay manusiya'.

3

Si Isa maka si Nikudimus

1 Manjari itu niya' dakayo' nakura' ma manga Yahudi, ōn na si
Nikudimus. Aa Parisi asal iya, daginis agama Yahudi.
2 Ma dakayo' sangōm pahi' iya ni si Isa bo' uk na, “Tuwan Guru, katauhan
kami in kau dakayo' guru pipaitu uk Tuhan. Sabab 'nsa' kau makahinang
manga hinang makainu-inu iya hinang nu iyu, duwal bang kau tiyabangan
uk Tuhan.”
3 Nambung si Isa, uk na, “Bannal iya halling ku itu ma kau, 'nsa' niya'
manusiya' makanda' pagparinta Tuhan, duwal bang aa iyanak min duwa.”
4 Uk si Nikudimus, “Salaingga aa iyanak pabayik bang umul na? Tantu
iya 'nsa' makasōd pabayik ni diyōm battōng ina' na bo' iyanak pabayik!”

5 Nambung si Isa, uk na, “Bannal iya halling ku itu ma kau, 'nsa' niya'
aa makasōd ni diyōm pagparintahan Tuhan, duwal bang aa iyanak min
bohe' maka min Nyawa Tuhan.
6 Iya iyanak uk manusiya', manusiya' du. Suga' bang aa iyanak pabayik
min Nyawa Tuhan tahinang du iya anak Tuhan.
7 Daa kau inu-inu pagka uk ku ma kau in kaam kamemon subay iyanak
pabayik.
8 Dalil ta baliyu. Baliyu itu me' paingga-paingga kabayaan na. Take nu
bahonos na, suga' 'nsa' katauhan nu bang minningga atawa bang paingga.
Salaihi' du isab bang aa iyanak min Nyawa Tuhan, 'nsa' kitauhan bang
salaingga pakaniya' na.”
9 “Salaingga kajari na itu?” uk tiyaw si Nikudimus.
10 Nambung si Isa, uk na, “'Nsa' tahati nu baha'? Bo' peen guru kau
babantugun ma bangsa ta Israil?
11 Bannal iya halling ku itu ma kau, missala kami pasal ayi-ayi katauhan
kami, maka naksi' kami pasal bayi tanda' kami. Suga' kaam iyu, 'nsa'
kahagad bi panaksi' kami.
12 Salaingga uk bi magkahagad ma bissala ku pasal sulga' bang minsan
bissala ku pasal dunya 'nsa' pagkahagad bi?
13 'Nsa' niya' bayi makapahi' ni sulga', duwal aku, Anak Manusiya', iya
paitu asal duwai min sulga'.
14 “Ma masa awwal hi', ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi, niya' so
hinangan di tumbaga bayi iyangkat uk si Musa ma diyata' hag bo' tanda'
uk manga aa bayi keket so. Jari sayi-sayi makanda' iya bayi kaulian.
Damikkiyan na isab ma sosongun, in aku, Anak Manusiya', iyangkat du
ma diyata' hag piyatay.”
15 Jari sasuku mangandōl ma aku piniyaan du kallum kakkal ni
kasaumulan.
16 Mehe tōōd lasa Tuhan ma manusiya', iya poon paglilla' na Anak
na tunggal piyatay bo' supaya sasuku mangandōl ma Anak na itu 'nsa'
miyulkaan uk Tuhan, suga' kakkal du kallum na sampay ni kasaumulan.
17 Iya hangkan Tuhan bayi noho' Anak na paitu ni dunya, 'nsa' subay
mabōtang hukuman dusa ma manusiya', suga' supaya sigam liyappasan
min dusa sigam.
18 Sasuku mangandōl ma Anak Tuhan 'nsa' tawwa' hukuman Tuhan.
Suga' sasuku 'nsa' mangandōl, tawwa' sigam hukuman asal sabab 'nsa'
sigam bayi mangandōl ma si Isa, iya tunggal anak Tuhan.
19 Salaitu iya langnganan hukuman Tuhan: si Isa iya bayi paitu ni dunya
masawahan diyōm pikilan manusiya' suga' manusiya' itu 'nsa' baya' ma
kasawahan. Iya kabayaan sigam subay kalindōman sabab laat manga
hinang sigam.
20 Sasuku maghinang laat bansi tōōd ma kasawahan, maka 'nsa' pasikōt
ni kasawahan sabab 'nsa' baya' subay tanda' manga hinang sigam laat.
21 Suga' sasuku maghinang bōntōl baya' du ni kasawahan supaya tanda'
in hinang sigam me' du ma panohoan Tuhan.

Si Isa maka si Yahiya

22 Puwas na hi' pahi' si Isa maka manga mulid na ni lahat Yahudiya.
Taggōl-taggōl pame' na ma sigam may'an. Magpandi isab iya manga aa
may'an.
23-24 Dahu le' min waktu kapanganjil ma si Yahiya, magpandi isab iya
manga aa ma lahat Anon, iya ma kasikōtan lahat Salim, sabab heka bohe'

mahi'. Heka manga aa magpahi' na peen ni iya supaya sigam piyandi uk
na.
25 Jari niya' manga mulid si Yahiya itu magsual maka dakayo' Yahudi
pasal addat Yahudi pag-ael.
26 Hangkan na sigam pahi' ni si Yahiya bo' uk sigam ma iya, “Tuwan
Guru, taintōm nu baha' aa bayi sehe' nu ma dambiya' sapa' Jordan hi', iya
bayi pamissala nu? Na, ian iya magpandi manga aa buttihi'. Pay'an ni iya
manga aa kamemon.”
27 Nambung si Yahiya, uk na, “'Nsa' niya' kapatut manusiya' bang 'nsa'
Tuhan iya muwanan iya.
28 Kaam iyu makasaksian aku du, bayi na pama' ku in aku 'nsa' Almasi,
suga' siyoho' aku parahu min iya nakapan ayi-ayi.
29 Bang sawupama niya' magkawin, pangantin lalla iya taga handa. Suga'
panōn na, iya nangge ma tōngōd ian pake-ke, kiyōgan asal pagka take na
pangantin lalla missala. Salaihi' kahalan na ma kami maka si Isa,” uk si
Yahiya. “'Nsa' niya' kulang ma kakōgan ku pagka iya ian take na.
30 Si Isa iya subay pasong kabantugan na, suga' aku itu subay pakō'-kō'
du kabantugan ku.”

Iya paitu min sulga'

31 Iya paitu min sulga' langkaw asal min kamemon. Bang aa min dunya,
kahalan dunya sadja iya pagbissala na sabab suku' dunya iya. Suga' iya
paitu min sulga' langkaw asal min kamemon.
32 Iya pamandu' na ayi-ayi bayi tanda' na maka take na mahi' ma diyōm
sulga', suga' 'nsa' niya' magkahagad ma lapal na.
33 Lipara bang niya' aa magkahagad ma lapal na ngaho' du aa ian in
kamemon bissala uk Tuhan asal bannal.
34 Iya pipaitu uk Tuhan, lapal Tuhan iya pamissala na. Hangkan salaihi'
sabab pamuwan uk Tuhan Nyawa na ma iya, 'nsa' tōōd niya' kulang na.
35 Lasa Tuhan ma Anak na bo' pamuwan na ma iya kapatut ngantanan
kamemon.
36 Sasuku mangandōl ma Anak Tuhan taga kallum kakkal ni kasaumu-
lan. Sasuku 'nsa' mangandōl maka 'nsa' me' ma Anak Tuhan, 'nsa' niya'
kallum sigam kakkal suga' taptap du sigam ma mulka' Tuhan.

4

Si Isa magbissala maka danda Samariya

1 Jari itu take uk manga Parisi pasal manga aa piyandi uk si Isa hinang
mulid na. Labi heka kono' min manga aa iya tahinang mulid uk si Yahiya.
2 (Suga' iya bannal na, 'nsa' si Isa baran na iya magpandi manga aa,
duwal manga mulid na.)
3 Na, pagka kitauhan uk si Isa bang ayi halling sigam hi', pakallo' iya
maka manga mulid na min lahat Yahudiya bo' pabing ni lahat Jalil.
4 Jari subay sigam palabay min tangnga' lahat Samariya.
5 Mahi' peen sigam ma lahat Samariya takka sigam pahi' ni dakayo' daira
iyōnan Sikal. Sikōt lahat itu ni tana' bayi pamuwan uk si Ya'kub ni anak
na si Yusup ma masa awwal hi'.
6 Niya' ma tana' ian bohe' kiyali bayi pihinang uk si Ya'kub bo' ningko'
si Isa ma bihing bohe' ian sabab miyale' iya ma palangnganan na. Lattu
na 'llaw ma waktu hi'.

7-8 'Nsa' may'an manga mulid na sabab hi' sigam ni daira malli kiyakan
sigam. Sakali itu niya' danda Samariya pay'an nganduk bohe'. Uk si Isa ni
iya, “Buwanin kono' aku bohe' inum ku.”
9 Nambung danda, uk na, “Oy, bangsa Yahudi kau! Angay aku
pangamuan nu bohe'? Bangsa Samariya aku!” Hangkan salaihi' halling
danda sabab bangsa Yahudi 'nsa' baya' ngangguna kapanyapan manga aa
Samariya.
10 Nambung si Isa, uk na, “Bang bayi katauhan nu bang ayi pamuwan
Tuhan ma manusiya', maka bang sayi aku iya mangamu' bohe' itu ni
kau, tantu du kau ngamu' bohe' ni aku. Jari painum ta du kau bohe'
makakaallum.”
11 “Tuwan,” uk danda, “minningga pangalloan nu bohe' makakaallum?
'Nsa' niya' panganggayung nu maka lōm pahap pagbohean itu.
12 Bohe' kiyali itu bayi pangamban ma kami uk ka'mbo'-mboan tabi si
Ya'kub. Sigam magtayi'-anak sampay manga hayōp sigam bayi nginum
min bohe' itu. Palabi baha' kawasa nu min kawasa si Ya'kub hi'?”
13 Nambung si Isa, uk na, “Sasuku nginum bohe' itu, luhay du toho'
kallong na pabing.
14 Suga' sasuku nginum bohe' pamainum ku, 'nsa' tōōd toho' kallong na
pabing. Sabab bohe' pamainum ku iya tajari sali' tuburan bohe' nubud
ma diyōm atay na, muwanan iya bohe' makakaallum saumul-umul.”
15 “Tuwan,” uk danda, “buwanin aku bohe' iya pama' nu itu bo' 'nsa'
toho' kallong ku pabing. Bo' 'nsa' na aku subay paitu nganduk bohe'.”
16 “Pahi' kau, ngallo' halla nu,” uk si Isa, “bo' bohun iya paitu.”
17 “'Nsa' niya' halla ku,” uk sambung danda hi'.
Uk si Isa ni iya, “Bannal iya uk nu iyu, 'nsa' niya' halla nu.
18 Sabab min lima kau bayi maghalla suga' iya lalla parakayoan nu
buttihi' 'nsa' halla nu. Tawwa' halling nu iyu.”
19 Uk danda, “Tuwan, tasayu ku na in kau nabi.
20 Ka'mbo'-mboan kami bangsa Samariya, ma itu ma bud itu iya
panambahayangan sigam Tuhan. Suga' kaam manga Yahudi, uk bi subay
mahi' ma Awrusalam iya panambahayangan tabi Tuhan.”
21 Uk si Isa ni iya, “Inda', magkahagad kau ma halling ku itu. Niya' du
waktu ma sosongun, bang aa nambahayang ma 'Mma' kitabi Tuhan, 'nsa'
ma bud itu atawa mahi' ma Awrusalam iya panambahayangan sigam.
22 Kaam manga aa Samariya, magsambahayang kaam suga' awam kaam
bang sayi iya sambahayang bi. Suga' kami bangsa Yahudi, katauhan kami
bang sayi iya sambahayang kami, sabab iya manglalappas ma manusiya'
paluwas du min bangsa Yahudi.
23 Suga' takka na waktu iya bayi pangagad, waktu panambahayang
'Mma' tabi Tuhan uk manga aa nambahayang sabannal-bannal. Siyam-
bayahang iya uk sigam min diyōm atay sigam maka min kasabannalan.
Salaihi' asal kabayaan 'Mma' tabi Tuhan subay nambahayang ma iya.
24 Mismu Tuhan,” uk si Isa, “nyawa asal, 'nsa' sali' manusiya' taga
baran. Maka sasuku nambahayang iya subay nambahayang min diyōm
atay sigam maka min kasabannalan.”
25 Uk danda ni si Isa, “Asal katauhan ku, ma sosongun paitu du si Almasi
iya pene' uk Tuhan ngantan parinta. Pagpaitu na, patau na du kami pasal
kamemon.”
26 Uk si Isa, “Aku na ko', iya missala itu ma kau.”
27 Sakali takka manga mulid si Isa pabing pahi' bo' inu-inu sigam pagka
tanda' uk sigam niya' danda sehe' na magbissala. Suga' 'nsa' niya' min

sigam niyaw danda ian bang ayi gawi na, atawa niyaw si Isa bang angay
iya magbissala maka danda.
28 Manjari itu libbahan uk danda ian kibut pagbohean na bo' iyampa
iya pabayik pahi' ni kalumaan. Pagtakka na pahi' halling iya ni manga aa
may'an.
29 “Dayi' na kaam,” uk na. “'Ndaun bi aa bayi maan aku pasal kamemon
bayi hinang ku. Iya itu baha' si Almasi?”
30 Jari paluwas manga aa ian min daira bo' mangngan pahi' nganda' si
Isa.
31 Na, ma likut peen danda hi', nganjunjung manga mulid si Isa bang
peen iya mangan. Uk sigam, “Tuwan, mangan na kau.”
32 Suga' nambung si Isa, uk na, “Niya' kiyakan ku 'nsa' katauhan bi.”
33 Hangkan manga mulid hi' magtiyaw-tiyaw di sigam, uk na, “Niya'
baha' bayi mohan iya kiyakan?”
34 Uk si Isa ma sigam, “Iya makalassohan aku bang tahinang ku
kabayaan Tuhan iya mapaitu aku. Maka subay taubus ku manga hinang
iya bayi pamahinang na ma aku.
35 Niya' bissala bi, iya uk na, ‘'Mpat bulan le' bo' iyampa waktu pag-ani’?
Suga' baan ta kaam,” uk si Isa, “taabut na pag-ani. 'Ndaun bi manga aa
magpaitu ian. Sali' sigam ibarat buwa' huma tiguma' na, bilang na pig-ani.
Hati na sakap na sigam mangandōl ma aku.
36 Sasuku nipun sigam me' ma aku, hap tungbas na. Maka manga aa
tipun isab, biyuwanan du sigam kallum kakkal ni kasaumulan. Hangkan
sali'-sali' kiyōgan manga aa magtanōm maka aa magtipun.
37 Bannal bissala ian, iya uk na, ‘Saddi aa magtanōm, saddi aa mag-ani.’
38 Kaam iya bayi soho' ku mag-ani buwa' minsan 'nsa' pagluugan bi.
Saddi iya bayi magluug, suga' makahampit du kaam min pagluugan
sigam.”
39 Manjari heka manga aa Samariya min daira Sikal magkahagad ma
si Isa ma sabab bayi halling danda, iya uk na, “Biyaan aku uk na pasal
kamemon bayi tahinang ku.”
40 Hangkan pagtakka manga aa Samariya pahi' ni si Isa, tikkoan iya uk
sigam subay pabōtang le' ma sigam. Jari duwam bahangi iya pahanti' na
may'an.
41 Pasalta' peen si Isa may'an heka le' manga aa magkahagad ma iya ma
sabab pamandu' na ma sigam.
42 Uk manga aa itu ma danda, “Buttihi' magkahagad na kami ma si Isa,
'nsa' ma sabab pama' nu ma kami suga' ma sabab baran kami na makake
ma pamandu' na. Katauhan kami na in iya sabannal-bannal manglalappas
ma manga manusiya' ma diyōm dunya itu.”

Si Isa makowe' anak nakura'

43 Puwas peen duwam bahangi kahanti' di si Isa ma daira Sikal hi',
pakallo' sigam minnihi' tudju ni lahat Jalil.
44 Niya' asal bayi pamissala si Isa, iya uk na, “Basta nabi, 'nsa' pig-
addatan uk manga aa ma lahat na.”
45 Pagtakka di si Isa ni lahat Jalil pasampang ni iya manga aa may'an,
sabab bayi sigam ma Awrusalam sabu ma waktu hinang Pangintōman,
maka bayi tanda' uk sigam kamemon iya tahinang uk si Isa may'an.
46 Manjari pabayik si Isa pahi' ni Kana, ma lahat Jalil. Iya na ko' hi'
lahat bayi pamindahan na bohe' ni inuman anggul. Sakali itu niya' isab
pasabu pahi' dakayo' nakura' min sultan. Anak na lalla hi' saki ma daira
Kapirnaum.

47 Pagtake nakura' itu in si Isa ma lahat Jalil na, takka bayi min lahat
Yahudiya, magtuwi iya pahi' ni si Isa ngamu' iya pahi' ni Kapirnaum
makowe' anak na, sabab song na magkamamatay.
48 Uk si Isa ni iya, “'Nsa' du kaam magkahagad, duwal bang kaam
makanda' manga paltandaan hinang pagkainu-inuhan aa.”
49 Uk nakura' ni iya, “'Ndu', Tuwan, me' na kau ma aku baba 'nsa' le'
matay anak ku.”
50 “Pahi' le' kau,” uk si Isa. “Kaulian du anak nu.”
Kihagad uk nakura' halling si Isa itu bo' pakallo' iya tudju mowe'.
51 Ma labayan peen iya, tasampang iya uk manga sosohoan na bo' biyaan
iya uk sigam. “Kaulian na anak nu,” uk sigam.
52 Tīyaw sigam uk na bang lisag pila bayi kowe' saki na bo' uk sambung
sigam, “Lisag dakayo' kohap hi' bayi killoan pasu' na.”
53 Jari taintōm uk 'mma' onde' ian iya na tōōd waktu bayi kapahalling
si Isa ni iya, iya uk na, “Kaulian na anak nu.” Hangkan na iya sampay
manga aa kamemon ma ōkōman na magkahagad na ma si Isa.
54 Paltandaan si Isa karuwa na itu bayi tahinang uk na pagkainu-inuhan
aa ma lahat Jalil, waktu kabayik na pahi' min lahat Yahudiya.

5

Pamauli' aa ma bihing danaw

1 Puwas na hi' patukad di si Isa ni Awrusalam sabab niya' paghinang
manga Yahudi mahi'.
2 Na, niya' ma Awrusalam ian bohe' danaw, ōn na Betsata bang ma
bissala Hibrani. Bohe' itu sikōt ni lawang pagsōd-luwasan daira, iya
iyōnan Lawang Bili-bili, maka niya' lima luma'-luma' ma tōngōd ian
pagsindungan aa.
3 Na, ma waktu ian hi' heka aa saki magbahakan ma manga pagsindun-
gan ian. Niya' sigam buta, niya' pengka' maka niya' matay ugat na. [Iya
iyagaran uk sigam magbukal bohe'.
4 Sabab na niya' waktu niya' malaikat min Tuhan paruwai ni bohe' ian
bo' magbukal na bohe' hi'. Jari sayi-sayi makarahu pahi' ni diyōm bohe'
ubus peen bayi magbukal, kaulian du minsan ayi saki na.]
5 Jari itu niya' may'an dakayo' aa taga saki. Tallumpu' na maka walun
tahun iya taggōl saki na.
6 Tanda' iya uk si Isa palege may'an, maka katauhan na taggōl asal kasaki
aa ian. Jari tiyaw si Isa ma iya, uk na, “Baya' kau kaulian baha'?”
7 Nambung aa sakihan, uk na, “Aho', Tuwan, suga' 'nsa' niya' mohat aku
pahi' ni diyōm danaw itu bang pabukal bohe' na. Maka sabu peen aku
paelod pahi', niya' parahu min aku.”
8 Uk si Isa ni iya, “Papunduk kau, bohun palegehan nu bo' kau magtuwi
mangngan.”
9 Saruun-duun du kaulian aa ian, magtuwi iya mangngan mo palegehan
na.
Na, 'llaw ian 'llaw Sabtu', iya 'llaw bangsa Yahudi paghali sigam ni
Tuhan.
10 Hangkan na, pag'nda' manga nakura' Yahudi ma aa kaulian saki na
itu mo palegehan na, uk sigam, “Oy, 'llaw paghali ko' itu! Talanggal nu
sara' tabi pagka bohat nu palegehan nu.”
11 Nambung iya ma sigam, uk na, “Iya aa bayi makowe' aku, bayi noho'
aku mo palegehan ku, maka soho' na aku mangngan.”

12 “Sayi aa bayi noho' kau?” uk sigam.
13 Suga' 'nsa' katauhan na bang sayi sabab heka tōōd manga aa bayi ma
hi' ma tōngōd bohe' danaw, maka si Isa bayi pakallo' magtuwi.
14 Puwas na hi' tatawwa' aa itu uk si Isa, ma diyōm langgal pagkulbanan.
Uk si Isa ni iya, “'Ndaun ba, kowe' na saki nu, hangkan kau subay ngalabba
na min manga dusa nu. Kalu niya' patakka ni kau kōsōg gam peen laat
na.”
15 Manjari pakallo' aa ian minnihi' bo' pahi' maan manga nakura' Yahudi
in si Isa bayi makowe' iya.
16 Hangkan na si Isa liyaat uk manga nakura' Yahudi, sabab kaulian uk
na saki aa salta' ma 'llaw paghali.
17 Nambung si Isa ma manga nakura', uk na, “'Mma' ku Tuhan
maghinang na peen sampay buttihi', maka damikkiyan na aku subay
maghinang isab.”
18 Iya na hi' poon na hangkan manga Yahudi ian luba' na manuyu'
gam peen mapatay iya. 'Nsa' ma sabab kalanggal na ma sara' pasal 'llaw
paghali, suga' ma sabab uk na isab pasal Tuhan in iya 'Mma' na tōōd, hati
na masali' iya di na ni Tuhan.

Iya kapatut Anak Tuhan

19 Manjari siyambungan uk si Isa manga nakura' ian, uk na, “Bannal
iya pama' ku ma kaam, 'nsa' niya' tahinang ku bang min baran-baran ku.
Suga' ayi-ayi tanda' ku hinang uk 'Mma' ku, iya na ian sadja hinang ku.
Kamemon hinang uk 'Mma', iya du isab hinang uk Anak.
20 Sabab na kilasahan asal aku uk 'Mma' ku, maka pamatau na isab ma
aku kamemon iya hinang na. Ma sosongun isab pahinang na le' ma aku
manga hinang labi barakat min manga hinang bayi tahinang ku dahu, bo'
inu-inu du kaam kamemon.
21 'Mma' ku Tuhan iya makallum manga aa magpatayan. Damikkiyan
na aku itu, Anak Tuhan, pakallum ku du isab sayi-sayi kabayaan ku.
22 Maka 'nsa' 'Mma' ku iya ngahukum manga manusiya', suga' pamuwan
na na ma aku kapatut pangahukum ku tōōd manga manusiya' kamemon,
23 bo' supaya aku pimehe uk aa kamemon, sali' pamehe sigam ma Tuhan.
Sayi-sayi 'nsa' magpamehe ma aku, Anak Tuhan, 'nsa' isab magpamehe na
'Mma' ku iya bayi mapaitu aku.
24 “Bannal iya pama' ku itu ma kaam, sasuku makake ma manga
pamissala ku maka magkahagad isab ma bayi mapaitu aku, kakkal du
kallum na sampay ni kasaumulan. 'Nsa' iya tawwa' hukuman Tuhan ma
sabab dusa na, suga' puwas iya min mulka' bo' 'llum iya saumul-umul.
25 Bannal iya pama' ku itu ma kaam,” uk si Isa, “taabut na waktu bayi
pangagad. Jari aa kamemon iya 'nsa' le' magkahagad, iya sali' dalil aa
magpatayan, kake du sigam ma suwara Anak Tuhan bo' sasuku sigam
makake 'llum du.
26 'Mma' ku iya poonan kallum. Maka aku itu poon kallum isab sali'
'Mma' ku du, ma sabab kapatut iya pamuwan na ma aku.
27 Pamuwan na isab ma aku kapatut ngahukum manga manusiya' sabab
Anak Manusiya' asal aku.
28 Daa kainu-inuhin bi halling ku itu,” uk si Isa. “Niya' waktu ma
sosongun, manga aa magpatayan kamemon kake du ma suwara ku.
29 Pagtake sigam paluwas du sigam min diyōm kakubulan sigam. Manga
aa bayi maghinang hap paluwas du bo' 'llum saumul-umul. Maka manga
aa bayi maghinang laat paluwas du bo' tawwa' hukuman Tuhan ma sabab
dusa sigam.”

Manga saksi' pasal si Isa

30 Missala le' si Isa, uk na, “'Nsa' niya' tahinang ku bang min baran-baran
ku sadja. Ngahukum sadja aku sali' bayi pima' ma aku uk Tuhan, hangkan
bōntōl hukuman ku. Sabab 'nsa' kabayaan ku iya tuyuan ku hinang, suga'
kabayaan Tuhan iya bayi mapaitu aku.
31 Bang aku sadja naksian di ku, 'nsa' du aku hiyalap.
32 Suga' niya' saddi naksian aku, maka katauhan ku du in panaksi' na
ma aku bannal sadja.”
33 Uk si Isa le', “Kaam iyu, bayi soho' bi manga aa bi pahi' ni si Yahiya
tiyaw iya, maka bannal bayi pama' na ma pasal ku.
34 Suga' 'nsa' saksi' min manusiya' iya pasangdōlan ku. Iya hangkan
sabbut ku si Yahiya ian bo' supaya taintōm bi bo' kaam liyappasan min
hukuman dusa.
35 Si Yahiya itu sali' dalil palitaan keyat muwan kasawahan ma pikilan
manusiya', maka kaam iyu bayi kaamuhan dayi'-dayi' du ma sawa na, hati
na kaamuhan kaam ma pamandu' na.
36 Suga' niya' saksi' ma aku labi le' kōsōg min panaksi' si Yahiya, hati
na manga hinang ku iya bayi pamahinang ma aku uk 'Mma' ku Tuhan.
Manga hinang ku itu naksian aku in aku bannal bayi pipaitu uk 'Mma' ku
Tuhan.
37 Maka 'Mma' ku, iya bayi mapaitu aku, naksi' isab ma pasal ku. Suga'
kaam iyu, 'nsa' kaam bayi makake suwara na maka 'nsa' kaam bayi
makanda' bayihu' na.
38 'Nsa' isab bayi pahōp bi lapal na ni diyōm atay bi sabab 'nsa' kaam
magkahagad ma aku, iya pipaitu uk na ni dunya.
39 Tuyu' kaam bidda' ngadji' kitab sabab pangannal bi in kaam kaniyaan
du kallum kakkal ni kasaumulan basta kaam ngadji'. Suga' kitab itu, aku
du bissala peen ma diyōm na.
40 Lipara kaam iyu 'nsa' baya' paitu ni aku supaya kaam kaniyaan kallum
kakkal.”
41 Missala le' si Isa ni manga nakura' Yahudi, uk na, “'Nsa' sanglit min
manusiya' iya tuyu' ku.
42 Suga' katauhan ku bang ayi ma diyōm atay bi maka katauhan ku 'nsa'
niya' lasa bi ni Tuhan.
43 Minsan aku paitu maka kapatut ku deyo' bayi min 'Mma' ku, 'nsa' du
aku tayima' bi. Suga' bang niya' aa saddi paitu mapatut di na, tayima' bi
du iya.
44 Salaingga uk bi magkahagad ma aku? Sabab baya' kaam siyanglitan
uk pagkahi bi manusiya'. Iya 'nsa' tuyu' bi sanglit min Tuhan dakayo'-kayo'.
45 Daa pikilun bi in aku iya nuntutan kaam ni 'Mma' ku ma 'llaw
hukuman. Iya manuntutan kaam si Musa, iya bayi malatunan kaam sara'
iya pangahōwatan bi.
46 Bang kaam bayi magkahagad sabannal-bannal ma si Musa, iya du aku
kahagad bi du isab, sabab aku iya pigsulat uk na ma diyōm kitab.
47 Suga' salaingga pagkahagad bi ma bissala ku, pagka 'nsa' kahagad bi
bayi tasulat si Musa?”

6

Pamakan si Isa ma manga aa limangibu heka na
(Matiyu 14.13-21; Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17)

1 (v 1, 4) Dakayo' 'llaw, sikōt peen ni waktu paghinang manga Yahudi ma
hinang Pangintōman, pahi' si Isa ni dambiya' danaw Jalil, iya iyōnan isab
danaw Tibiri.
2 Heka tōōd manga aa bayi paturul ni iya sabab bayi tanda' uk sigam
hinang na kawasahan makowe' ma manga aa taga saki.
3 Manjari patukad si Isa maka manga mulid na ni bud bo' ningko' sigam
mahi'.
4 (-)
5 Nganda'-nganda' peen si Isa, heka tōōd manga aa tanda' na patudju
pay'an ni iya, hangkan tiyaw na si Pilip dakayo' mulid na. Uk na, “Maingga
pamallihan ta kiyakan pamakan ta baanan aa itu?”
6 Salaihi' paniyaw si Isa panulay na ma si Pilip. Bang si Isa baran na,
katauhan na asal bang ayi song hinang na.
7 Nambung si Pilip, uk na, “Minsan gadji aa mag-usaha ma diyōm
walum bulan 'nsa' du makaballihan tinapay sarang pamakan manga aa
itu, minsan datti' sadja pararangan.”
8 Manjari halling le' dakayo' mulid si Isa saddi, si Andariyas danakan si
Simun Petros.
9 Uk na ni si Isa, “Tiya' ma itu dakayo' onde'-onde' lalla, niya' lima tinapay
na maka duwa daying na. Suga' pamagay ta bang itu sadja pamakan ma
baanan aa itu?”
10 Manjari uk si Isa ma manga mulid na, “Sohoun bi manga aa ningko'.”
Niya' may'an kaparangan loha bo' magtingkoan sigam kamemon. Niya'
sigam limangibu aa bang lalla sadja itung, saddi danda maka onde'-onde'.
11 Killo' uk si Isa tinapay onde' hi'. Iyamuan uk na pagsukul ni Tuhan
bo' iyampa pagbahagian na ma manga aa magtingkoan ian. Damikkiyan
na daying, bayi pagbahagian na sigam pila-pila kabayaan sigam.
12 Lasso peen sigam kamemon, halling si Isa ni manga mulid na, uk na,
“Tipunun bi kapin na iyu bo' 'nsa' lōpas.”
13 Sakali tipun uk sigam kapin tinapay ian kamemon. Lima du tinapay
bayi kiyakan uk manga aa ian, jari sangpu' na ka duwa ambung pinnoan
uk sigam.
14 Pag'nda' manga aa may'an ma paltandaan iya tahinang uk si Isa ian,
uk sigam, “Bannal ko' itu, iya na itu nabi asal agaran tabi paitu ni dunya.”
15 Kitauhan uk si Isa in manga aa ian song na naggaw iya bahasa iya
liyōgōs magsultan ma sigam, hangkan iya pakallo' magtuwi minnihi' bo'
patukad iya didihan na ni bud.

Si Isa mangngan min kuwit tahik
(Matiyu 14.22-23; Markus 6.45-52)

16 Mangalib peen lahat, palud manga mulid si Isa ni bihing danaw.
17 Pasakat sigam ni bayanan bo' pauntas ni dambiya' danaw, tudju ni
daira Kapirnaum. Sangōm na, suga' 'nsa' le' si Isa bayi makaabut ni sigam.
18 Kōsōg na baliyu maka nganggoyak na tahik.
19 Makabusay peen sigam manga lima atawa 'nnōm batu lawak na,
tanda' uk sigam si Isa mangngan min kuwit tahik pasikōt na tudju ni
bayanan sigam. Jari tiyāw sigam tōōd.
20 Suga' halling si Isa ni sigam, uk na, “Daa kaam tiyāw. Aku ko' itu.”
21 Minnihi' sigam baya' masakat iya ni bayanan hi'. Pagsakat peen,
magtuwi sakadjap sadja sigam takka ni patudjuhan sigam.

Si Isa peha uk manga aa

22 Pag 'llaw dakayo', baanan aa bayi ngagad ma dambiya' danaw hi',
tasayu na uk sigam dakayo' du bayanan bayi may'an. Kitauhan asal uk
sigam in si Isa 'nsa' bayi pasakat pahi' me' ma manga mulid na. Duwal
manga mulid sadja bayi pauntas parambiya'.
23 Jari itu niya' manga bayanan saddi bayi min daira Tibiri parunggu' ni
kasikōtan bayi pagkakanan sigam tinapay, ubus peen si Panghu' Isa bayi
ngamu' pagsukulan ni Tuhan.
24 Na, pag'nda' manga aa itu in si Isa maka manga mulid na 'nsa'
na may'an, pasakat sigam ni manga bayanan ian bo' numpang tudju ni
Kapirnaum meha si Isa.

Si Isa dalil kiyakan makakaallum

25 Tatawwa' peen si Isa uk sigam ma dambiya' danaw, uk sigam ni iya,
“Tuwan Guru, umay kapaitu nu?”
26 Uk sambung si Isa, “Bannal iya pama' ku itu ma kaam, iya hangkan
aku peha bi sabab lasso kaam uk tinapay, suga' 'nsa' tahati bi paltandaan
makainu-inu, iya bayi tahinang ku ian ma panganda' bi.
27 Daa pagtuyuin bi kiyakan magkaat. Iya pagtuyuan bi subay kiyakan
'nsa' magkaat, iya makallum saumul-umul. Aku, Anak Manusiya', iya
muwanan kaam kiyakan itu sabab niya' kapatut pamuwan ma aku uk
'Mma' ku Tuhan, tanda' in aku makasulut atay na.”
28 Manjari tiyaw manga aa ian ni si Isa, uk sigam, “Na, ayi na peen subay
hinang kami bo' tabe' kami kabayaan Tuhan?”
29 Nambung si Isa, uk na, “Iya na itu kabayaan Tuhan subay hinang bi:
kaam iyu subay mangandōl ma aku, iya pipaitu uk na.”
30-31 Uk sigam ni si Isa, “Paltandaan ayi pandaan nu kami supaya kami
magkahagad ma kau? Manga ka'mbo'-mboan tabi ma masa awwal hi' bayi
mangan manna mahi' ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi. Tasulat ko' ian
ma diyōm kitab, iya uk na, ‘Bayi sigam buwanan na kiyakan min sulga'.’
Na, kau,” uk sigam ni si Isa, “hinang ayi tahinang nu?”
32 Uk si Isa ni sigam, “Bannal iya pama' ku itu ma kaam, manna ian, iya
kiyakan bayi pamuwan uk si Musa, 'nsa' ihi' di kiyakan min diyōm sulga'.
'Mma' ku, Tuhan, iya muwanan kaam di kiyakan min sulga'.
33 Sabab kiyakan iya pamuwan uk Tuhan itu, iya na aa paitu bayi min
sulga', iya muwan kallum ma manusiya'.”
34 Manjari ngamu' manga aa ian ni si Isa, uk sigam, “Tuwan, sataggōl
kami 'llum buwanin kami kiyakan iya pagbissala nu iyu.”
35 Uk si Isa, “Aku na ko' kiyakan makallum. Sasuku me' ma aku 'nsa' du
iya giyōtas pabing. Maka sasuku mangandōl ma aku 'nsa' du toho' kallong
na pabing.
36 Bayi na kaam baan ku, minsan aku tanda' bi 'nsa' du kaam
magkahagad.
37 Kamemon iya pamasuku' aku uk 'Mma' ku me' du ma aku, maka
sasuku me' ma aku 'nsa' du sulak ku.
38 Sabab na iya hangkan aku paitu min sulga' 'nsa' subay ngahinang
kabayaan baran ku, suga' kabayaan Tuhan iya bayi mapaitu aku.
39 Iya kabayaan Tuhan subay 'nsa' niya' lungay ku manga aa bayi
pamasuku' na ma aku. Gam peen pakallum ku sigam kamemon ma 'llaw
katapusan.
40 Sabab na iya kabayaan 'Mma' ku Tuhan ma aa kamemon, sasuku
nganda' aku Anak na sampay magkahagad ma aku, subay sigam kaniyaan
kallum kakkal ni kasaumulan. Pakallum ku isab sigam ma 'llaw
katapusan.”

41 Sakali itu magdugal manga nakura' ian ma pasal halling si Isa hi', iya
uk na, “Aku itu kiyakan min sulga'.”
42 Uk sigam, “Bang kita 'nsa' lupa, aa itu si Isa anak si Yusup! Asal
katauhan ta du ina'-mma' na. Jari angay iya halling salaihi', in iya min
sulga'?”
43 Nambung si Isa ma sigam. “Parōhōng kaam magdugal,” uk na.
44 “'Nsa' niya' makapame' ma aku, duwal bang sigam kabuwanan baya'
uk 'Mma' ku iya bayi mapaitu aku. Bo' sasuku me' ma aku pakallum ku
du ma 'llaw katapusan.
45 Niya' tasulat ma diyōm kitab kanabi-nabihan salaitu, uk na, ‘Piyan-
duan du sigam kamemon uk Tuhan.’ Sayi-sayi,” uk si Isa, “pake ma
pamandu' 'Mma' ku sampay ningōd, me' du ma aku.
46 'Nsa' isab uk ku niya' manusiya' bayi makanda' 'Mma' ku Tuhan. 'Nsa'
niya' bayi makanda' Tuhan, duwal aku iya paitu min Tuhan.
47 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, sasuku magkahagad ma aku niya'
kallum na kakkal ni kasaumulan.
48 Aku iya kiyakan makallum,” uk si Isa.
49 “Manga ka'mbo'-mboan bi bayi makakakan manna ma lahat 'nsa' agōn
kalluman ayi-ayi ian, suga' hi' na sigam magpatayan.
50 Suga' in kiyakan min sulga' itu saddi asal. Bang niya' aa mangan iya,
'nsa' du iya magkamatay.
51 Aku na kiyakan min sulga', aku na kiyakan makallum. Bang niya'
mangan kiyakan itu, 'llum du iya sampay ni kasaumulan. Iya kiyakan
pamakan ku manusiya' iya na isi ku. Iya na baran ku paglilla' ku supaya
'llum manga manusiya' kamemon sampay ni kasaumulan,” uk si Isa.
52 Sakali maglugat manga nakura' Yahudi ma sabab pagbissala si Isa ian.
Uk sigam, “Aa itu, salaingga kapamuwan na isi na pamakan ma kitabi?”
53 Uk si Isa ni sigam, “Bannal iya pama' ku itu ma kaam, bang 'nsa' kakan
bi isi Anak Manusiya' maka bang 'nsa' inum bi laha' na, 'nsa' niya' kallum
bi bannal.
54 Suga' sasuku mangan isi ku maka nginum laha' ku, kakkal du kallum
na sampay ni kasaumulan. Maka pakallum ku iya bang taabut 'llaw
katapusan,
55 sabab isi ku itu asal kiyakan bannal, maka laha' ku itu inuman bannal.
56 Sasuku mangan isi ku maka nginum laha' ku nōtōg ma aku, maka aku
isab nōtōg ma iya.
57 Bayi aku pipaitu uk 'Mma' ku iya asal 'llum, maka 'llum isab aku ma
sabab na. Damikkiyan na aa mangan isi ku, 'llum du isab ma sabab ku.
58 Iya na ko' itu kiyakan paitu min sulga',” uk si Isa. “Kiyakan itu 'nsa'
sali' bayi takakan uk ka'mbo'-mboan bi ma masa awwal hi', sabab minsan
ihi' bayi takakan uk sigam bayi du magpatayan. Suga' kiyakan min sulga'
itu, sasuku mangan iya 'llum du sampay ni kasaumulan.”
59 Bissala itu uk si Isa waktu kapamandu' na ma diyōm langgal mahi'
ma Kapirnaum.

Manga lapal bissala makakaallum saumul-umul

60 Heka manga bean si Isa bayi makake pamandu' na itu bo' uk sigam,
“Hunit kalandu' pamandu' itu. 'Nsa' niya' makasandal pake iya.”
61 'Nsa' niya' bayi maan si Isa suga' katauhan na asal in pamandu' na ian
hi' pighalling-halling uk sigam. Hangkan uk na ni sigam, “Laat baha' atay
bi sabab pamandu' ku ian?

62 Na, salaingga baha' bang tanda' bi aku, Anak Manusiya', pabing ni
lahat bayi kamahian ku?
63 Baan ta kaam," uk si Isa, "Nyawa Tuhan iya makallum kitabi. Minsan
painay kōsōg manusiya', 'nsa' niya' pus na bang takdil ni pamakallum. Iya
bayi pamandu' ku ma kaam makallum sabab luwas ko' ian min Nyawa
Tuhan.
64 Suga' niya' ma kaam 'nsa' magkahagad ma aku." Salaihi' halling si Isa
sabab katauhan na asal sataggōl min katagna' bang sayi 'nsa' magkahagad
ma iya, maka bang sayi song nukbalan iya ni manga banta na.
65 Halling le' si Isa, uk na, "Iya ko' itu sababan na hangkan uk ku ma
kaam, 'nsa' niya' me' ma aku bang 'nsa' 'Mma' ku Tuhan iya muwanan iya
baya'."
66 Pagka salaihi' halling si Isa, heka manga mulid na pakallo' min iya
maka 'nsa' na me' ma iya.
67 Hangkan si Isa niyaw ni manga mulid na sangpu' ka duwa. "Na,
kaam," uk na, "baya' kaam pakallo' isab?"
68 Nambung si Simun Petros, uk na, "Tuwan, sayi pamean kami bang
'nsa' kau? Sabab kau du maluwas lapal bissala iya muwan kallum kakkal
ni kasaumulan.
69 Magkahagad na kami ma kau, maka katauhan kami in kau dakayo'-
kayo' Sutsi iya paitu asal min Tuhan."
70 Uk si Isa ni sigam, "Bayi kaam pene' ku sangpu' kaam maka duwa,
suga' niya' dangan min kaam iyu siyōd uk sayitan."
71 Iya pigbissala ian uk si Isa si Judas anak si Simun Iskariyut. Sabab si
Judas itu, minsan iya dakayo' mulid si Isa min mulid na sangpu' ka duwa,
tukbalan na du si Isa ni manga banta.

7

Si Isa maka manga danakan na lalla

1 Puwas na hi' maglangngan si Isa ma diyōm lahat Jalil sadja. 'Nsa' iya
baya' pahi' ni lahat Yahudiya sabab manga nakura' Yahudi mahi' baya'
mapatay iya.
2 Manjari sikōt na paghinang bangsa Yahudi, waktu paghanti' sigam ma
diyōm manga bawung-bawung.
3 Hangkan na halling ni si Isa manga danakan na lalla. Uk sigam, "Hap
bang kau pakallo' minnitu. Subay kau pahi' ni lahat Yahudiya supaya
tanda' uk manga mulid nu bang ayi hinang nu.
4 Sabab na bang aa baya' bantug, 'nsa' subay limbungan na manga
hinang na. Pagka kau iyu maghinang manga hinang makainu-inu itu,
subay kau magpatau ni aa mahadjana' kamemon."
5 Minsan manga danakan na itu 'nsa' ngahalap ma iya.
6 Nambung si Isa ma sigam, uk na, "'Nsa' le' taabut waktu kapanda' ku.
Suga' bang kaam, minsan ayi waktu makajari sadja,
7 sabab kaam iyu 'nsa' tawwa' kibansihan uk manga aa ma dunya itu,
iya 'nsa' ngisbat Tuhan. Suga' aku, kibansihan aku uk sigam sabab halling
ku na peen in manga hinang sigam laat sadja.
8 Pahi' kaam ni Awrusalam ni paghinangan," uk si Isa ni manga danakan
na. "Aku itu 'nsa' le' pahi' ni paghinangan sabab 'nsa' le' waktu ku."
9 Ubus peen bayi halling na itu, may'an le' iya ma lahat Jalil.

Pahi' si Isa ni paghinangan manga Yahudi

10 Makalikut peen manga danakan na pahi' ni paghinangan, 'nsa' du
taggōl mangngan isab si Isa pahi' suga' 'nsa' iya parōngan ma kahekahan
aa ian hangkan 'nsa' niya' kitauhan kapahi' na.
11 Pigpeha iya uk manga nakura' Yahudi mahi' ma paghinangan.
Magtiyaw sigam bang maingga na iya.
12 Heka manga aa ma diyōm katipunan ian maghigung-higung ma
pasalan si Isa. Uk kasehean, “Aa hap si Isa.” Uk isab kasehean, “'Nsa',
sabab diyupang uk na manga aa.”
13 Suga' 'nsa' niya' makatawakkal missala ma kahekahan ma pasal na
sabab tāw sigam ma manga nakura' sigam.
14 Song peen tōnga' paghinang, pahi' si Isa ni langgal pagkulbanan bo'
nagna' iya mandu'.
15 Inu-inu manga nakura' Yahudi ma pamandu' na. Uk sigam, “Aa itu
'nsa' bayi makapagguru. Minningga baha' pangalloan na pangatau na?”
16 Nambung si Isa ma sigam, uk na, “Pamandu' ku itu 'nsa' min pangatau
ku, suga' min Tuhan iya mapaitu aku.
17 Bang niya' aa baya' ngahinang kabayaan Tuhan, katauhan na du
pamandu' ku itu bang min Tuhan atawa min paghōna'-hōna' ku sadja.
18 Bang aa ganta' missala min hōna'-hōna' na sadja, iya tuyu' na
kabantugan ma baran na. Suga' bang tuyu' na kabantugan ma bayi
manoho' iya, na, aa ian bōntōl asal maka 'nsa' ngakkal.”
19 Halling le' si Isa ni manga nakura' ian, uk na, “Bayi kaam kabuwanan
sara' uk si Musa, baha'? Suga' 'nsa' niya' min kaam minsan dakayo'
mōgbōgan sara' hi'. Angay kaam baya' mapatay aku?”
20 Nambung kahekahan aa, uk sigam, “Kau iyu siyōd uk sayitan! Sayi
baya' mapatay kau?”
21 Uk sambung si Isa, “Min tadda du aku bayi ngahinang hinang
makainu-inu pasalta' ma 'llaw Sabtu', 'llaw paghali, bo' kainu-inuhan bi
kamemon.
22 Bayi kaam siyoho' uk si Musa subay mag-islam manga anak bi lalla.
(Bo' 'nsa' min si Musa aturan itu suga' min ka'mbo'-mboan bi tagna'.)
Manjari bang taabut 'llaw pag-islam anak bi lalla, minsan magsalta' maka
'llaw paghali pig-islam du uk bi.
23 Kaam iyu, minsan ma 'llaw paghali, mag-islam du kaam manga anak
bi supaya 'nsa' talanggal bi sara' si Musa. Na, angay kaam hangkan
ngandugal ma aku pagka pakowe' ku saki aa ma 'llaw paghali isab?
24 Daa kaam magtuwi magpikil in aku aa laat ma sawukat 'nsa' kaam
kaamuhan hinang ku. Gam peen pabōntōlan bi pamikil bi.”

Iya itu baha' si Almasi?

25 Manjari niya' manga aa Awrusalam magbissala, uk sigam, “Iya na itu
baha' aa peha uk manga nakura' piyatay?
26 'Ndaun bi,” uk sigam. “Tiya' iya missala ma kahekahan suga' 'nsa'
iya siyagga' uk manga nakura'. Katauhan sigam marayi', in iya bannal si
Almasi?
27 Suga' bang si Almasi takka paitu, 'nsa' du kitauhan bang minningga
iya. Parahal aa itu, katauhan tabi kamemon bang minningga.”
28 Mandu' peen si Isa ma diyōm langgal pagkulbanan, pitanōg suwara
na, uk na, “Bannal kaam? Katauhan bi aku baha'? Katauhan bi baha' bang
minningga aku? 'Nsa' aku bayi paitu min kabayaan ku sadja. Siyoho' aku
paitu uk Tuhan, iya 'nsa' magputing. 'Nsa' iya katauhan bi,
29 suga' aku,” uk si Isa, “tau du aku ma iya sabab minnihi' asal aku, maka
iya iya bayi noho' aku paitu.”

30 Manjari nulay sigam naggaw iya, suga' 'nsa' niya' minsan makaan-
tanan iya sabab 'nsa' le' taabut waktu pamapatay iya.
31 Lipara heka aa may'an magkahagad ma si Isa. Uk sigam, “Iya na itu
Almasi sabab 'nsa' niya' makahinang hinang kawasahan palabi le' heka na
min manga hinang si Isa itu.”

Manga jaga siyoho' naggaw si Isa

32 Manjari take uk manga Parisi bang ayi pighigung-higung uk kaheka-
han aa ian ma pasal si Isa, hangkan sigam maka manga imam nakura'
noho' manga jaga langgal pahi' naggaw iya.
33 Missala si Isa ni manga aa magtipunan ian, uk na, “'Nsa' na aku taggōl
ma itu ma kaam. Song na aku mowe' pahi' ni bayi noho' aku paitu.
34 Peha bi du aku, suga' 'nsa' aku tatawwa' bi sabab 'nsa' kaam makaturul
ni papahian ku ian.”
35 Manjari magbissala manga nakura' Yahudi, uk sigam, “Paingga baha'
aa itu hangkan iya 'nsa' tatawwa' tabi? Pahi' iya baha' ni kalahatan Girik,
iya paglahatan bangsa tabi kasehean? Pahi' iya baha' manduan manga
bangsa Girik?
36 Uk na in kitabi meha iya, suga' 'nsa' kono' iya tatawwa' tabi. Maka
'nsa' kita makaturul kono' ni papahian na. Ayi hati na baha' iya uk na
hi'?”

Pasal bohe' makallum

37 Manjari taabut peen 'llaw umbul satu ma paghinang ian, iya 'llaw
katangbusan na, nangge si Isa missala. Pitanōg laa suwara na, uk na,
“Sasuku kaam toho' kallong bi, paitu kaam ni aku bo' kaam painum ku.
38 Sasuku magkahagad ma aku, ‘niya' paluwas min diyōm atay na sali'
dalil bohe' patubud, bohe' makallum’, sali' tasulat ian ma diyōm kitab.”
39 Iya bohe' patubud pigbissala uk si Isa itu, hati na Nyawa Tuhan iya
song pamuwan ma manga aa magkahagad ma iya. Suga' ma waktu ian
hi' in Nyawa Tuhan 'nsa' le' bayi tapamuwan sabab 'nsa' le' taabut waktu
pamehe si Isa uk Tuhan.

Magsaddi pamikil manga aa

40 Makake peen manga aa ma bissala si Isa itu, uk sigam kasehean,
“Bannal ko' itu, iya na itu nabi asal agaran kitabi.”
41 Uk kasehean, “Si Almasi iya.”
Suga' saddi halling kasehean. Uk sigam, “'Nsa' Almasi, sabab Almasi 'nsa'
min lahat Jalil.
42 Uk kitab in Almasi subay panubu' si Sultan Daud, maka subay iyanak
ma kalumaan Betlehem sabab iya na lahat si Sultan Daud.”
43 Jari magsaddi pamikil manga aa ma pasalan si Isa.
44 Niya' sigam baya' naggaw si Isa, suga' 'nsa' niya' minsan makaantan
ma iya.

Manga nakura' Yahudi 'nsa' magkahagad

45 Sakali itu pabing na manga jaga bayi siyoho' naggaw si Isa. Tīyaw
sigam uk manga Parisi maka manga imam nakura', uk na, “Angay iya
'nsa' tabo bi paitu?”
46 Nambung manga jaga hi', uk sigam, “'Nsa' tōōd niya' aa bayi
magpamandu' sali' pamandu' aa ian.”
47 Uk manga Parisi, “Iya du kaam baha' tarupang uk na?
48 Niya' baha' ma kami nakura' atawa Parisi magkahagad ma iya? Tantu
'nsa', minsan dakayo'.

49 Iya sadja magkahagad manga aa mahadjana' itu, aa awam ma pasal
sara' si Musa. Hangkan na sigam tawwa' mulka' Tuhan!”
50 Dakayo' Parisi ian si Nikudimus, iya bayi pahi' ni si Isa magbissala
maka iya ma waktu sangōm hi'. Uk si Nikudimus itu ni kasehean na,
51 “Bang ma sara' tabi 'nsa' kita manjari mabōtangan hukuman ma aa
bang 'nsa' bayi pigbissala dahu, supaya kitauhan bang ayi bayi hinang na.”
52 Nambung sigam, uk na, “Oy! Kau isab min Jalil baha'? Nganda' kau
ma diyōm kitab. 'Nsa' niya' nabi paluwas min lahat Jalil.”
[
53 Manjari manga aa ian magpowean kamemon.

8

Pasal danda taabut maghinang laat

1 Suga' si Isa iya patukad pahi' ni Bud Kayu Jaitun.
2 Pagdayi' 'llaw peen, pahi' iya pabing ni langgal pagkulbanan. Mag-
patipun ni iya manga aa heka bo' ningko' iya manduan sigam.
3 Manjari niya' dakayo' danda biyo ni iya uk manga guru ma sara' agama
maka uk manga Parisi. Danda itu bayi taabut magjina. Pitampal iya ma
kahekahan aa ian kamemon.
4 Uk manga Parisi ni si Isa, “Tuwan guru, danda itu bayi taabut magjina.
5 Na, bang ma sara' bayi imbanan kitabi uk si Musa, iya hukuman ma
danda salaitu subay biyantung maka batu piyatay. Na, bang ma kau, ayi
uk nu?”
6 Salaihi' pamissala sigam panulay sigam ma si Isa, kalu niya' sā' ma
panambung na jari niya' sababan panuntut sigam ma iya. Suga' patondok
sadja si Isa nulat ma kuwit tana' maka tong tudlu' na.
7 Na sabu peen iya tiyaw uk sigam, patongas iya bo' uk na ni sigam,
“Sayi-sayi kaam 'nsa' taga dusa, wajib iya parahu mantung danda itu maka
batu.”
8 Jari patondok iya pabing nulat isab ma kuwit tana'.
9 Pagtake peen uk sigam halling si Isa itu, magtuwi sigam pakallo'
kamemon dangan maka dangan, tiyagnaan min maas sampay ni kasehean.
Hangkan du si Isa tamban may'an, maka danda masi ma bayi panangge-
han na.
10 Pagtongas si Isa pabing, uk na ni danda, “Maingga na sigam, Inda'?
'Nsa' niya' mabōtangan kau hukuman?”
11 “'Nsa' niya', Tuwan,” uk sambung danda.
“Na,” uk si Isa, “minsan aku, 'nsa' du aku mabōtangan kau hukuman
piyatay. Mowe' na kau pahi' suga' daa kau ngandusa pabing.”]

Si Isa iya muwan sawa ma diyōm pikilan manusiya'

12 Puwas na hi' missala si Isa ma manga Parisi pabing, uk na, “Aku itu
sawa pamasawa diyōm pikilan manusiya'. Sasuku me' ma aku, 'nsa' tōōd
mangngan ma diyōm kalindōman sabab niya' ma diyōm pikilan na sawa
iya makallum manusiya'.”
13 Uk manga Parisi ni si Isa, “Kau iyu naksian di nu na. 'Nsa' tahagad
saksi' nu bang kau sadja naksian di nu.”
14 Nambung si Isa, uk na, “Minsan aku naksian di ku, mattan asal
panaksi' ku sabab katauhan ku du bang minningga aku, maka bang
paingga papihian ku. Suga' kaam iyu, 'nsa' katauhan bi bang minningga
aku atawa bang paingga aku.

15 Kaam iyu bang niya' hukum bi, aturan manusiya' iya pamean bi. Aku
itu 'nsa' ngahukum aa.
16 Suga' bang aku sawupama ngahukum, bōntōl du hukuman ku sabab
'nsa' aku didi ku iya ngahukum. Duwangan kami ngahukum sabab bine'
aku uk 'Mma' ku, iya bayi mapaitu aku.
17 Tasulat ma diyōm sara' bi," uk si Isa, "bang duwangan iya naksi' bo'
mag-uyun panaksi' sigam, magtawwa' na.
18 Jari bannal bissala ku sabab duwa saksi' ku mag-uyun. Naksian aku
di ku, maka 'Mma' ku, iya bayi mapaitu aku, naksian aku du isab."
19 Tīyaw si Isa uk manga Parisi, uk sigam, "Maingga 'mma' nu?"
Uk sambung si Isa, "'Nsa' katauhan bi 'Mma' ku, maka aku isab 'nsa'
katauhan bi. Sabab bang bayi aku katauhan bi, iya du 'Mma' ku bayi
katauhan bi isab."
20 Bissala itu uk si Isa sabu na magpandu' ma diyōm langgal pagkul-
banan, ma tōngōd manga tuung pangahugan sarakka. Suga' 'nsa' niya'
kasaggaw iya sabab 'nsa' le' taabut waktu pangangganta' Tuhan ma iya.

'Nsa' kaam makapahi' ni papahian ku

21 Manjari itu biyayikan uk Isa bayi pamissala na ma manga aa ian, uk
na, "Song na aku pakallo'. Peha bi du aku suga' 'nsa' aku tatawwa' bi.
Matay sadja kaam mo dusa bi. 'Nsa' du kaam makapahi' ni papahian ku."
22 Hangkan magtiyaw-tiyaw manga nakura' Yahudi, uk sigam, "Mapatay
iya di na baha', iya hangkan uk na in kita 'nsa' makapahi' ni papahian na?"
23 Missala le' si Isa, uk na, "Kaam iyu porol asal ma babaw dunya itu.
Bo' aku itu, sulga' iya lahat ku. Kajarihan bi asal min dunya, bo' kajarihan
ku 'nsa'.
24 Hangkan kaam baan ku, in kaam matay sadja mo dusa bi. Sabab bang
'nsa' pagkahagad bi bayi halling ku ma pasal baran ku bang sayi aku, tantu
kaam matay mo dusa bi."
25 "Sayi kau tōōd?" uk tiyaw sigam.
Nambung si Isa, uk na, "Sali' bayi pama' ku ma kaam sataggōl min
katagna'.
26 Maka heka le' halling ku ma pasal kahalan bi. Heka le' isab dusa bi
pamabōtangan ku hukuman. Lipara bannal sadja iya bayi mapaitu aku.
Jari ayi-ayi take ku min iya, iya hi' sadja pama' ku ma manga manusiya'
ma dunya itu."
27 Suga' 'nsa' tahati uk sigam in 'Mma' na Tuhan iya pigbissala itu uk si
Isa.
28 Hangkan uk na ni sigam, "Bang aku, Anak Manusiya', taangkat bi na
ni diyata' hag, minnihi' katauhan bi in aku baran ku iya pigbissala uk ku.
Katauhan bi isab 'nsa' niya' tahinang ku bang min baran-baran ku sadja.
Maka ayi-ayi bayi pima' ma aku uk 'Mma' ku, iya hi' sadja pamandu' ku.
29 Taptap nabang ma aku iya bayi mapaitu aku. 'Nsa' du aku pisaran uk
na, sabab hinang ku sadja ayi-ayi makasulut iya."
30 Pagtake manga aa ian ma pamissala si Isa, heka sigam mangandōl ma
iya.

Manga aa banyaga' maka aa 'nsa' banyaga'

31 Jari itu halling si Isa ni manga Yahudi magkahagad ma iya. "Bang
kaam tuyu' me' ma pandu' ku," uk na, "mulid ku na kaam sabannal-
bannal.
32 Makatau du kaam bang ingga iya kasabannalan min Tuhan, jari
kasabannalan itu iya muwas kaam min pagbanyagaan."

33 Nambung sigam, uk na, “Oy! Kami itu panubu' si Ibrahim. 'Nsa' du
kami bayi tabanyaga' uk sayi-sayi. Angay kau maghalling in kami papuwas
du min pagbanyagaan?”
34 Uk sambung si Isa, “Bannal iya pama' ku itu ma kaam, sasuku
magdusa biyanyaga' du uk baya' sigam magdusa.
35 Banyaga' itu 'nsa' kakkal ma ōkōman aa dapu. Iya kakkal may'an anak
na lahasiya'.
36 Hangkan bang Anak Tuhan iya mahawulaya kaam min pagbanyagaan,
tantu du kaam hawulaya.
37 Katauhan ku, panubu' kaam asal si Ibrahim. Suga' baya' kaam
mapatay aku sabab 'nsa' tatayima' bi pandu' ku.
38 Iya pamandu' ku ma kaam itu bayi pamatau aku uk 'Mma' ku. Suga'
kaam iyu, hinang uk bi manga hinang bayi pamatau ma kaam uk 'mma'
bi.”
39 Uk manga Yahudi, “Si Ibrahim iya pag'mmaan kami.”
Uk si Isa, “Bang bayi kaam sabannal manga panubu' si Ibrahim, bayi du
tasingōd bi si Ibrahim maghinang manga hinang na.
40 Suga' kaam iyu baya' mapatay aku ma sawukat pama' ku ma kaam
pasal kasabannalan bayi take ku min Tuhan. 'Nsa' si Ibrahim bayi
makahinang salaihi'.
41 Iya hinang bi na peen manga hinang 'mma' bi!” Magtuwi nambung
manga aa ian, uk sigam,
“Hangkan du Tuhan dakayo'-kayo' iya pag'mmaan kami. Maka kami itu
manga anak na bannal.”
42 Uk si Isa, “Bang bayi Tuhan sabannal pag'mmaan bi, bayi du kaam
lasahan aku sabab min Tuhan aku hangkan na aku ma itu. 'Nsa' aku bayi
paitu min pagnahu'-nahu' ku, suga' pipaitu aku uk Tuhan.
43 Angay 'nsa' tahati bi bissala ku? Iya hangkan 'nsa' tahati bi sabab 'nsa'
kaam makatatas pake ma lapal pamandu' ku.”
44 Uk si Isa le' ni sigam, “Kaam iyu, nakura' sayitan iya pag'mmaan
bi, maka baya' kaam subay me' ma kabayaan 'mma' bi. Pamapatay asal
iya min katagna'. 'Nsa' iya bayi me' ma kasabannalan sabab 'nsa' niya'
bannal ma diyōm kajarihan na. Kabiyaksahan na magputing hangkan
iya magputing na peen. Putingan tōōd iya maka poonan iya kaputingan
kamemon.
45 Suga' aku,” uk si Isa, “bannal sadja manga halling ku, iya poon kaam
'nsa' magkahagad ma aku.
46 'Nsa' niya' ma kaam makatongan aku dusa. Bannal sadja halling ku.
Jari angay aku 'nsa' pagkahagad bi?
47 Bang aa ganta' suku' Tuhan, me' du iya ma pandu' Tuhan. Suga' kaam
iyu 'nsa' suku' Tuhan, hangkan kaam 'nsa' baya' me'.”

Si Isa maka si Ibrahim

48 Sakali siyambungan si Isa uk manga nakura' Yahudi hi', uk sigam,
“Tawwa' iya bayi uk kami in kau 'nsa' Yahudi. Aa Samariya kau, maka
siyōran kau uk sayitan!”
49 Uk si Isa, “'Nsa' aku siyōd uk sayitan. Aku itu, magpamehe sadja 'Mma'
ku, suga' kaam iyu ngahalipulu sadja ma aku.
50 'Nsa' aku meha kapamehehan ku. Niya' saddi meha bo' iya ian tau
ngahukum ma manusiya' kamemon.
51 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, sasuku me' ma pamandu' ku 'nsa'
tōōd matay saumul-umul.”

52 “Na,” uk sigam, “manantuhi kami tōōd in kau siyōd uk sayitan!
Minsan si 'Mbo' Ibrahim maka kanabi-nabihan kamemon, bayi du
magpatayan. Bo' uk nu 'nsa' magkamatay saumul-umul sasuku me' ma
pamandu' nu.
53 Angay, palabi baha' kawasa nu min kawasa ka'mbo'-mboan kami
si Ibrahim? Minsan si 'Mbo' Ibrahim, minsan manga kanabi-nabihan
kamemon, bayi du sigam matay. Sayi kau baha' hangkan kau magnahu'-
nahu' salaiyu?”
54 Nambung isab si Isa, uk na, “Bang aku sawupama magpamehe di ku,
'nsa' niya' kapusan na. Suga' 'Mma' ku iya magpamehe aku, iya uk bi in
iya pagtuhanan bi.
55 'Nsa' minsan katauhan bi Tuhan. Suga' aku iya tauhan iya. Bang
sawupama uk ku in aku 'nsa' katauhan Tuhan, na, putingan du aku sali'
kaam. Lipara katauhan ku asal Tuhan, maka be' ku manga panohoan na.
56 Ka'mbo'-mboan bi si Ibrahim ian, bayi kiyōgan pagka katauhan na
niya' waktu ma sosongun kapanganda' na ma aku paitu ni dunya. Manjari
pag'nda' na ma kapaitu ku landu' na iya kiyōgan.”
57 Nambung sigam ma si Isa, uk sigam, “Salaingga kapag'nda' nu maka
si Ibrahim? 'Nsa' le' minsan limampu' tahun umul nu.”
58 Uk si Isa le' ni sigam, “Bannal iya pama' ku itu ma kaam, ma 'nsa' le'
si Ibrahim bayi iyanak, asal na aku.”
59 Manjari manga Yahudi ian ngallo' batu pamantung sigam ma si Isa,
lipara palimbu iya bo' paluwas iya min langgal pagkulbanan hi'.

9

Si Isa makowe' aa buta asal min pag-anak na

1 Makalangngan peen si Isa ma palangnganan na, niya' dakayo' lalla
tanda' na, aa buta asal min pag-anak na.
2 Tīyaw si Isa uk manga mulid na, uk sigam, “Tuwan guru, angay aa itu
buta? Min dusa na atawa min dusa ina'-mma' na?”
3 Uk sambung si Isa, “Iya kabuta na itu 'nsa' ma sabab dusa na atawa
dusa maas na. Iya hangkan iya buta, supaya iya pamanda' kawasa Tuhan
bang ganta' makanda' na.
4 Sataggōl niya' 'llaw, subay hinang ta manga hinang Tuhan iya
bayi mapaitu aku,” uk si Isa. “Pagtaabut sangōm na, 'nsa' na niya'
makapaghinang.
5 Sataggōl ku ma itu ma dunya muwan du aku kasawahan ma pikilan
manusiya'.”
6 Puwas peen itu halling uk si Isa, ngalura' iya ni tana'. Pipaglamugay
lura' na maka tana' hinang pesak, bo' peesan uk na ni mata aa buta ian.
7 Uk si Isa ni aa hi', “Pahi' kau ni danaw Silowam nguwaup.” (Silowam
itu niya' maana na, hati na “piyabo”). Manjari pahi' na lalla buta nguwaup.
Pagbing na minnihi' makanda' na iya.
8 Tanda' iya uk manga sehe' na dalungan sampay manga aa bayi
makanda' iya ngamu' sarakka. Uk sigam, “Iya na itu baha' aa bayi ningko'
ngamu' sarakka hi'?”
9 Uk kasehean, “Aho', iya na ko'.”
Uk kasehean isab, “'Nsa'. Iya ngandagbōs sadja maka aa buta hi'.”
Suga' baran aa buta halling na, uk na, “Aku na ko' itu.”
10 “Salaingga na hangkan kau makakanda'?” uk tiyaw sigam.
11 Nambung iya, uk na, “Aa iyōnan si Isa bayi ngahinang pesak bo'
peesan uk na ni mata ku. Puwas na hi' siyoho' aku pahi' ni danaw Silowam

nguwaup. Na, pahi' na aku. Makakuwaup peen aku, magtuwi na aku
makanda'."
12 "Maingga na aa ian?" uk sigam.
Uk sambung na, "'Nsa' katauhan ku."

Tiyaw uk manga Parisi bang salaingga kakanda' aa buta

13 Sakali lalla bayi buta hi' biyo uk manga aa ni manga Parisi.
14 Iya 'llaw kapangahinang pesak uk si Isa maka kapakowe' na mata aa
buta hi', 'llaw Sabtu', 'llaw paghali ni Tuhan.
15 Manjari tiyaw aa hi' uk manga Parisi bang salaingga kapanganda' na.
Uk na ma sigam, "Bayi iya mabōtang pesak ni mata ku. Puwas na hi'
nguwaup aku. Pagkuwaup ku itu magtuwi aku makanda' na."
16 Uk manga Parisi kasehean, "Aa ian 'nsa' min Tuhan, sabab talanggal
na sara' pasal 'llaw paghali pagka salaihi' hinang na."
Suga' uk kasehean, "Bang aa dusahan, 'nsa' tahinang na sali' manga
hinang makainu-inu itu." Manjari magsaddi-saddi pikilan sigam.
17 Hangkan aa bayi buta ian tīyaw pabing uk sigam, uk na, "Iya halling
nu, in mata nu bayi kaulian uk aa ian. Sayi iya, bang ma bistahan nu?"
Uk aa bayi buta hi', "Bang ma aku, in iya dakayo' nabi."
18 Suga' manga nakura' Yahudi ian 'nsa' ngahagad in aa ian bayi buta
asal dahu suga' makanda' na. Hangkan linganan uk sigam ina'-mma' na
bo' tīyaw.
19 Uk manga nakura' ian ni sigam, "Aa itu, anak bi baha'? Bannal na,
bayi buta iya asal min kapag-anak ma iya? Salaingga kakanda' na itu?"
20 Uk manga maas na, "Aho', anak kami ko' itu. Maka bannal isab, buta
iya asal min kapag-anak na.
21 Suga' 'nsa' katauhan kami bang salaingga bayi kakanda' na itu atawa
bang sayi bayi makapakowe' mata na. Tīyawun bi iya. Sangpōt iya, tau
du iya nambung."
22 Salaihi' panambung manga maas lalla hi' sabab tiyāw sigam ma manga
nakura' Yahudi. Sabab bayi na maggara' manga nakura' bang niya' aa
magsabannal ma si Isa, in iya Almasi min Tuhan, aa ian 'nsa' pisōd ni
diyōm langgal.
23 Hangkan uk maas na, "Tīyawun bi iya, sangpōt na iya."
24 Jari itu aa bayi buta hi' linganan pabayik uk manga nakura' Yahudi.
Uk sigam ni iya, "Pasapahan ta kau, saksi' kitabi Tuhan. Katauhan kami
in aa bayi makowe' kau ian, dusahan asal."
25 Nambung aa itu, uk na, "'Nsa' katauhan ku bang taga dusa iya atawa
'nsa'. Suga' iya katauhan ku itu, bayi aku buta bo' makanda' na aku."
26 Tīyaw iya pabayik uk sigam, uk na, "Ayi bayi hinang na ni kau?
Salaingga uk na makowe' mata nu?"
27 Nambung iya, uk na, "Bayi na kaam baan ku suga' 'nsa' take bi. Angay
kaam baya' pake pabing? Baya' kaam baha' magguru ma iya?"
28 Pihallingan iya laat uk manga nakura' ian, uk sigam, "Kau mulid na.
Kami itu mulid si Musa.
29 Katauhan kami in si Musa bayi kapalmanan uk Tuhan. Suga' aa ian
hi', 'nsa' minsan katauhan kami bang bayi minningga iya."
30 Nambung aa bayi buta, uk na, "Inu-inu aku ma kaam. 'Nsa' iya
katauhan bi bang minningga, suga' makapakowe' iya ma mata ku.
31 Katauhan tabi in Tuhan 'nsa' ngasip ma aa dusahan. Iya iyasip uk
Tuhan bang aa magpamehehan iya maka maghinang kabayaan na.

32 Sataggōl min katagna' dunya, iyamboho' kita makake niya' maka-
pakowe' aa bang bayi buta min kapag-anak na.
33 Bang aa ian 'nsa' min Tuhan, tantu iya 'nsa' makahinang manga hinang
salaitu."
34 Pihallingan iya uk sigam, uk na, "Angay? Dusahan kau min kapag-
anak nu sampay ni kamehe nu, bo' panduan nu kami baha'?" Jari piluwas
iya min diyōm langgal uk manga nakura' ian. 'Nsa' na pisōd pabayik.

Manusiya' sali' hantang buta bang takdil ni kasabannalan

35 Take peen uk si Isa pasal aa bayi buta ian piluwas min diyōm
langgal, magtuwi pahi' si Isa meha iya. Tatawwa' peen, uk si Isa ni iya,
"Magkahagad kau baha' ma aa iyōnan Anak Manusiya'?"
36 Nambung aa itu, uk na, "Sayi iya, Tuwan? Bain aku supaya aku
magkahagad ma iya."
37 Uk si Isa ma iya, "Tanda' nu na iya, maka tiya' na iya magbissala ma
kau buttihi'."
38 Magtuwi pasujud aa itu ma dahuhan si Isa, bo' uk na, "Tuwan Panghu',
magkahagad aku ma kau."
39 Uk si Isa, "Hangkan aku paitu ni dunya, supaya papagsaddi ku manga
manusiya'. Jari sasuku aa bayi buta makanda' du, maka sasuku bayi
makanda' buta du."
40 Take peen halling si Isa itu uk manga Parisi kasehean bayi may'an,
tiyaw sigam ma iya. Uk sigam, "Kami baha' pahallingan nu sali' hantang
buta?"
41 Nambung si Isa, uk na, "Bang kaam buta, hati na bang kaam awam
pasal kabayaan Tuhan, 'nsa' du kaam taga dusa. Lipara, pagka uk bi in
kaam makanda' du, na, taga dusa le' kaam sabab 'nsa' be' bi kabayaan
Tuhan."

10

Dalilan pasal aa mag-iipat manga bili-bili

1 Manjari magparalilan si Isa, uk na, "Bannal pama' ku itu ma kaam,
bang niya' aa pasōd ni diyōm kuralan bili-bili, bo' 'nsa' palabay min lawang
suga' pasōd min palabayan saddi, aa ian panangkaw maka pangalangpas.
2 Suga' bang aa pasōd min lawang, iya na ian aa mag-iipat bili-bili.
3 Iyukaban du iya uk tunggu' lawang. Paglingan na ōn manga bili-bili
na magkaniya-kaniya, takila suwara na uk sigam bo' bo na sigam paluwas
min diyōm kural.
4 Makaluwas peen, parahu iya bo' paturul manga bili-bili min damuwi-
han na sabab makapanhid suwara na.
5 Bang aa saddi, 'nsa' du tiyurul uk manga bili-bili suga' lahi sadja sigam
sabab 'nsa' tapanhid suwara na uk sigam."
6 Kissa itu bayi pamaralil uk si Isa ma manga aa ian suga' 'nsa' tahati uk
sigam.

Hap tōōd uk si Isa mag-iipat manga aa na

7 Hangkan na halling si Isa ma sigam pabayik, uk na, "Bannal iya pama'
ku itu ma kaam, aku itu ibarat lawang palabayan manga bili-bili.
8 Manga aa bayi paitu dahu min aku sali' aa nangkaw, aa ngalangpas.
Suga' 'nsa' sigam taasip uk manga aa suku' ku.
9 Aku itu ibarat lawang," uk si Isa. "Sayi-sayi pasōd labay min aku,
lappasan du iya. Hawulaya du iya magsōd-luwas bo' makatawwa' iya
kalluman.

10 Bang aa ngalangpas, 'nsa' niya' gawi na paitu saddi min nangkaw maka
mapatay maka makaat. Suga' bang aku, iya gawi ku paitu muwan kallum
ma manusiya', kallum landu' hap.
11 “Aku itu,” uk si Isa, “sali' dalil aa dapu bili-bili bang hap bidda'
pangipat na ma manga bili-bili na. Aa ian maglilla' matay ma sabab manga
bili-bili na.
12 Suga' bang aa giyadjihan nunggu' ma 'nsa' iya dapu bili-bili, maka
'nsa' 'ntan na ngipat. Hangkan bang niya' tanda' na ero' tawun pasikōt,
magtuwi labbahan na manga bili-bili bo' lahi iya minnihi'. Manjari bili-
bili ian niya' na kasehean keket, niya' na kasehean lahi.
13 Iya hangkan aa itu lahi sabab giyadjihan sadja iya. 'Nsa' niya' lasa na
ma manga bili-bili.
14-15 Aku itu,” uk si Isa, “sali' dalil aa taga bili-bili, hap pangipat na ma
manga bili-bili na. Kami maka 'Mma' ku mag-intau tōōd. Damikkiyan na
aku maka manga aa suku' ku, tau aku ma sigam maka tau sigam ma aku.
Maglilla' aku matay ma sabab sigam.
16 Niya' le' manga aa suku' ku saddi minnitu. Ibarat sigam bili-bili
ma kuralan saddi. Iya du sigam subay bo ku. Ngasip du sigam ma
suwara ku bo' pagdakayo' ku sigam, manjari dakayo' du aa mag-iipat sigam
kamemon.
17 “Kilasahan aku uk 'Mma' ku Tuhan sabab maglilla' aku matay supaya
aku pikallum pabing.
18 'Nsa' niya' taga kapatut mapatay aku, sabab aku iya magkabayaan
bang aku matay atawa 'nsa'. Aku iya taga kapatut maglilla' kallum-baran
ku, maka aku iya taga kapatut makallum baran ku pabing. Panohoan
'Mma' ku ko' itu ma aku.”
19 Makake peen manga aa ma pamissala si Isa ian, magtuwi sigam
bahagi' duwa pabayik.
20 Heka sigam ngupama, uk na, “Aa itu siyōd uk sayitan! Belaw! Angay
iya pake bi?”
21 Suga' uk kasehean, “Bang aa siyōran sayitan 'nsa' iya makabissala sali'
pamissala na itu. Maka bang sayitan, 'nsa' tapakanda' na aa buta.”

Siyuwalak si Isa uk manga Yahudi

22 Manjari pangahaggut na ma timpu ian, maka taabut na waktu
paghinang manga Yahudi mahi' ma Awrusalam, iya hinang iyōnan hinang
Pagsutsi langgal pagkulbanan.
23 Si Isa hi' ma diyōm langgal maglangngan-langngan ma iyōnan
Sawurung Sulayman.
24 Jari magtipunan manga aa pahi' ni katilibut si Isa. Uk sigam ni iya,
“Taggōl le' kau baha' mahati kami bang sayi kau? Bang kau sabannal
Almasi, iya tapene' uk Tuhan magparinta ma kami, subay kami baan nu
pahantap-hantap.”
25 Nambung si Isa, uk na, “Bayi na kaam baan ku suga' 'nsa' aku bayi
pagkahagad bi. Manga hinang ku iya tahinang sabab kawasa min 'Mma'
ku, ian hi' matauhan kaam bang sayi aku.
26 Suga' 'nsa' aku kahagad bi sabab kaam iyu 'nsa' manga bili-bili ku,
'nsa' kaam aa suku' ku.
27 Manga bili-bili ku ngasip du ma suwara ku. Katauhan ku sigam maka
paturul du sigam ma aku.
28 Buwanan ku sigam kallum kakkal ni kasaumulan. 'Nsa' tōōd sigam
butas min Tuhan minsan umay-umay, maka 'nsa' niya' makaragtu' sigam
min kōmkōman ku.

29 Bayi sigam pisukuan aku uk 'Mma' ku, maka kawasa iya min
kamemon. 'Nsa' niya' makaragtu' manga aa suku' ku min kōmkōman na.
30 Aku maka 'Mma' ku dakayo' du.”
31 Pagtake manga aa ma halling si Isa hi', muwa' sigam batu pabing
pamantung sigam ma si Isa.
32 Uk na ni sigam, “Heka hinang hap bayi pandaan ku ni kaam, manga
hinang bayi pamahinang aku uk 'Mma' ku Tuhan. Hinang ingga iya
kabansihan bi ma manga hinang ku ian, iya hangkan kaam maggara'
mantung aku?”
33 Uk sambung manga aa ian, “'Nsa' ma sabab hinang nu hap iya
hangkan kami maggara' mantung kau, suga' ma sabab halling nu pangkal
tudju ni Tuhan. Manusiya' sadja kau, bo' peen maglaku-laku kau. Uk nu
Tuhan kau.”
34 Uk si Isa ni sigam, “Na, bayi tasulat ma diyōm kitab sara' bi iya
pamissala Tuhan ni manga manusiya'. Uk na, ‘Kaam iyu manga tuhan.’
35 Na, katauhan tabi in kamemon tasulat ma diyōm kitab 'nsa' tōōd pinda
saumul-umul. Na bang Tuhan ngōn tuhan ma manga aa bayi pamuwanan
na lapal na,
36 iya le' na aku patut iyōnan Anak Tuhan. Sabab aku itu, bayi tapene'
uk Tuhan maka pipaitu aku uk na ni dunya. Jari angay uk bi in aku halling
pangkal tudju ni Tuhan pagka uk ku in aku Anak Tuhan?
37 Bang aku sawupama 'nsa' ngahinang manga hinang kabayaan 'Mma'
ku, daa aku pagkahagarun bi.
38 Suga' bang tahinang ku du manga hinang ian, minsan 'nsa' kahagad bi
halling ku, bang peen kahagad bi sadja manga hinang ku. Sabab minnihi'
katauhan bi tōōd maka tahati bi in 'Mma' ku maka aku dakayo' du.”
39 Magtuwi sigam nulay pabayik naggaw si Isa, suga' papuwas iya min
pangantanan sigam.
40 Puwas na hi' pabing si Isa pahi' ni dambiya' sapa' Jordan, ni bayi
pagpandihan manga aa uk si Yahiya. Pabōtang si Isa may'an manga pilam
bahangi.
41 Jari heka aa pahi' ni iya. Uk halling sigam, “Si Yahiya 'nsa' bayi
makahinang manga paltandaan kainu-inuhan aa, suga' bannal sadja
kamemon bayi halling na pasal si Isa.”
42 Bo' heka aa mahi' mangandōl ma si Isa.

11

Kamatay si Lasarus

1 Manjari itu niya' ian dakayo' lalla iyōnan si Lasarus tawwa' saki.
Pabōtangan na ma kalumaan Betani. Ian isab ma Betani duwangan
danakan na danda, si Mariyam maka si Marta.
2 Si Mariyam itu numpahan du 'nsallan pahamut ni nayi' si Panghu' Isa
maka napuhan nayi' na maka buun na. Na, pagka saki si Lasarus danakan
sigam,
3 niya' lapal pabo sigam tudju ni si Isa, uk na, “Tuwan, saki bagay nu iya
kalasahan nu.”
4 Pagtake peen lapal itu uk si Isa, uk na, “Iya kamaujuran na saki
si Lasarus ian 'nsa' du kamatay, suga' sanglit tudju ni Tuhan, supaya
siyanglitan isab Anak Tuhan.”
5 Na, lasa asal si Isa ma tallungan magdanakan ian, di si Marta maka si
Mariyam maka si Lasarus hi'.

6 Suga' pagkatau na in si Lasarus hi' saki, ngagad le' iya duwangallaw
mahi' ma pabōtangan na.
7 Puwas peen duwangallaw hi', uk si Isa ni manga mulid na, “Sung kitabi
pabing pahi' ni lahat Yahudiya.”
8 Uk manga mulid na ni iya, “Tuwan Guru, bahu kau arak bayi
pigbantung maka batu uk manga Yahudi bahasa kau piyatay. Bo'
magbamba kau pabing pahi'?”
9 Nambung si Isa magparalilan, uk na, “Daa kaam susa. Niya' sangpu'
maka duwan jam sawa ma diyōm dangallaw. Bang kita ganta' mangngan
ma waktu 'llaw 'nsa' du makarugtul nayi' ta sabab sawa asal dunya.
10 Suga' bang kita mangngan waktu sangōm makarugtul sadja sabab ma
diyōm kita lindōm.”
11 Ubus peen halling si Isa itu, uk na ni manga mulid na, “Si Lasarus
bagay tabi ian hi' tatuwi. Suga' pahi' du aku mati' iya.”
12 Uk manga mulid na ni iya, “Tuwan, pakowe' du iya bang tuwi sadja.”
13 Iya pighalling uk si Isa, hati na matay na si Lasarus, suga' bang ma
pangannal manga mulid na tuwi iya sadja pighalling uk na.
14 Hangkan pipasti' uk si Isa halling na, uk na, “Matay na si Lasarus.
15 Hap na aku 'nsa' makamahi' ma Betani ma waktu kasaki si Lasarus,
sabab tantu du kaam mangandōl ma aku bang tanda' bi iya hinang ku ma
iya. Sung kitabi pahi' ni iya.”
16 Manjari si Tomas, iya diyanglay si Kambal, halling ni manga pagkahi
na mulid si Isa. Uk na, “Sung kitabi. Parōngan kitabi kamemon ma guru
bo' kitabi paunung ma iya sampay ni kamatay.”

Si Isa magpakallum manga aa magpatayan, maka poonan kallum iya

17 Takka peen di si Isa ni Betani, biyaan iya 'mpat 'llaw na bayi pangubul
si Lasarus.
18 Betani itu asal sikōt ni Awrusalam, manga dabatu lawak na,
19 jari heka manga aa min lahat Yahudiya maglurukan pahi' ni si
Mariyam maka ni si Marta pasal kamatay danakan sigam lalla.
20 Manjari itu, take peen uk si Marta pasal si Isa iyu na, pahi' iya
nampang. Si Mariyam tamban sadja ma diyōm luma'.
21 Magtawwa' peen si Marta maka si Isa, uk na ni si Isa, “Tuwan Panghu',
bang bayi kau maitu 'nsa' du bayi matay danakan ku!
22 Suga' katauhan ku, minsan ma buttihi', diyulan du kau uk Tuhan ma
ayi-ayi amu' nu.”
23 Uk si Isa ni iya, “'Llum du danakan nu pabing.”
24 Uk si Marta, “Aho' Tuwan, katauhan ku du. Papunduk du iya ni kallum
ma 'llaw katapusan.”
25 Uk si Isa ni iya, “Aku iya magpakallum manga aa magpatayan, maka
aku iya poonan kallum. Sayi-sayi mangandōl ma aku 'llum du iya minsan
iya matay na.
26 Sasuku isab 'llum bo' mangandōl ma aku, 'nsa' magkamatay ni
kasaumulan.” Manjari tiyaw si Isa ni si Marta, uk na, “Magkahagad kau
baha'?”
27 “Aho', Panghu' ku,” uk si Marta, “magkahagad na aku in kau Almasi,
Anak Tuhan. Kau iya aa dakayo'-kayo' iya agaran kami paitu ni dunya.”

Magdukka' si Isa

28 Ubus peen halling si Marta itu, pahi' iya ngalinganan danakan na si
Mariyam bo' iyampa higung-higung na, uk na, “Tiya' na guru meha kau.”

29 Pagtake itu uk si Mariyam, patulahad iya min paningkoan na bo' ōs-ōs
na pahi' ni si Isa.
30 Bo' si Isa iya 'nsa' le' makasampay pahi' ni kalumaan suga' ian iya masi
le' ma bayi pasampangan si Marta ma iya.
31 Manga aa ma luma' ian, iya bayi paluruk ni si Mariyam, pag'nda' sigam
ma iya patulahad maka paluwas magdayi'-dayi' magtuwi du sigam paturul.
Kamaatay sigam in si Mariyam pahi' ni kubul magdukka' ma hi'.
32 Suga' si Isa iya papahian na. Pag'nda' na ma si Isa pasujud iya ni
dahuhan nayi' na, maka uk na, “Panghu' ku, bang kau bayi maitu, 'nsa' du
bayi matay danakan ku.”
33 Makanda' peen si Isa ma si Mariyam magdukka', sampay manga sehe'
na Yahudi me'-me' isab magkarukkaan, magtuwi iya ngandu'-ngandu'
maka hansul diyōm atay na.
34 “Maingga,” uk na, “bayi pangubulan bi iya?”
Uk sigam, “Tuwan, paitu kau, 'ndaun.”
35 Manjari nangis si Isa.
36 Halling manga aa hi', “'Ndaun bi ba kamehe lasa na ma si Lasarus.”
37 Suga' uk kasehean, “Si Isa itu bayi makapakanda' manga aa buta.
Angay 'nsa' tatabang na si Lasarus bo' 'nsa' matay?”

Si Lasarus pikallum pabing

38 Na, magdukka' pabing si Isa ngandu'-ngandu' salta' iya pahi' ni kubul.
Kubul ian ma diyōm longab maka niya' batu panambōl lowang na.
39 Pagtakka sigam ni kubul uk si Isa, “Kalloun bi batu iyu.”
Magtuwi missala si Marta, iya danakan aa mamatay hi'. Uk na ni si Isa,
“Bawu na iya, Tuwan, sabab kampat na 'llaw itu.”
40 Uk si Isa ma iya, “Bayi na kau baan ku, bang peen kau magkahagad
makanda' du kau kawasa Tuhan paluwas.”
41 Sakali killoan uk sigam batu panambōl lowang kubul. Si Isa iya
pahangad nambahayang. “O 'Mma',” uk na, “magsukul aku sabab ngasip
du kau ma aku.
42 Katauhan ku in kau pake na peen ma aku, suga' paluwas ku bissala ku
itu ma sabab manga aa itu supaya sigam ngahagad in kau bayi mapaitu
aku.”
43 Pag-ubus bissala na itu ngalingan iya patanōg, uk na. “Lasarus!
Paluwas kau paitu.”
44 Magtuwi paluwas aa bayi mamatay. Masi saput na ma nayi'-tangan
na maka masi turung muka na. Uk si Isa ni sigam, “Kalloun bi saput na
iyu, bo' pasarin bi iya mangnganan di na.”

Manga nakura' mag-isun pangalaat si Isa

45 Heka manga aa, iya pay'an ngaluruk ni si Mariyam, bayi makanda'
hinang si Isa itu bo' magkahagad na sigam ma iya.
46 Suga' niya' sigam kasehean pahi' ni manga Parisi ma'-ma' pasal bayi
hinang si Isa.
47 Hangkan na manga Parisi maka manga imam nakura' mapagtipun
magtuwi manga palhimpunan maas supaya mag-isun. Uk sigam, “Ayi
baha' tahinang kitabi ni aa itu? Heka na tahinang na manga paltandaan
kainu-inuhan aa.
48 Bang iya pasaran tabi,” uk sigam, “magkahagad du manga aa
kamemon ma iya. Bo' paitu manga nakura' Roma magkaat bangsa tabi
sampay langgal tabi.”

49 Niya' dakayo' nambung, ōn na si Kayapas. Imam nakura' iya ma tahun
ian hi'. Uk si Kayapas itu, “Kaam iyu, 'nsa' niya' panghati bi.
50 Kannalun bi itu hi': padpad magmula katibuukan bangsa tabi
kamemon, hap le' bang dakayo' aa sadja matay ganti' tabi kamemon.”
51 Iya halling itu uk si Kayapas 'nsa' min baran-baran na. Suga' hangkan
salaihi' halling na sabab imam nakura' iya ma bayi tahun hi'. Hangkan
tapaghalling uk na in si Isa subay piyatay ganti' bangsa Israil.
52 Matay du si Isa, bo' 'nsa' bangsa Israil sadja iya giyantian. Matay du
iya supaya isab tapagdakayo' na manga panganak Tuhan kamemon iya
pulak-palik ma kalahat-lahatan.
53 Jari itu, tōbtōb min 'llaw ian hi', maggara' manga aa ian mapatay si
Isa.
54 Hangkan iya 'nsa' na patampal ni kahekahan aa mahi' ma lahat
Yahudiya. Atas iya pakallo' maka manga mulid na pahi' ni dakayo'
kalumaan iyōnan Epraim. Kalumaan itu bayi ma bihing lahat 'nsa' agōn
kalluman ayi-ayi, bo' may'an iya pabōtang maka manga mulid na.
55 Manjari sikōt na paghinang manga Yahudi iya iyōnan hinang Pang-
intōman. Heka manga aa min kalahat-lahatan hi' patukad ni Awrusalam
mag-ael bo' supaya sigam manjari pasōd ni kahinangan hi'.
56 Meha na peen sigam ma si Isa bang kalu ma Awrusalam, jari tipun
peen sigam ma diyōm langgal pagkulbanan, maghakika sigam dangan
maka dangan. Uk sigam, “Ayi pikil bi? Paitu baha' si Isa ni paghinangan?
Marayi' 'nsa', a?”
57 Salaihi' pagbissala sigam sabab niya' bayi panohoan manga imam
nakura' maka manga Parisi, uk na, bang niya' makatau kamahian si Isa,
subay patau na magtuwi manga nakura' supaya siyaggaw uk sigam si Isa.

12

Si Isa pamuusan 'nsallan pahamut
(Matiyu 26.1-5; Markus 14.1-2; Lukas 22.1-2)

1 'Nnōm 'llaw laa bo' hinang Pangintōman iya papahi' si Isa ni Betani,
kalumaan si Lasarus aa bayi pakallum na min kamatay na.
2 Pagmahi' si Isa siyakapan iya kiyakan uk manga aa mahi', pagpamehe
sigam ma iya. Si Marta nabang magbobohat, bo' si Lasarus maka aa
kasehean ian dakakanan maka si Isa.
3 Manjari itu killo' uk si Mariyam tōnga' kilu 'nsallan pahamut, ōn na
nalda. 'Nsallan itu 'nsa' niya' lamud na, halgaan tōōd. Tiyumpahan uk si
Mariyam 'nsallan pahamut itu ni nayi' si Isa bo' siyapu uk na maka buun
na. Saplag diyōm luma' uk hamut na.
4 Manjari nual si Judas Iskariyut, dakayo' mulid si Isa. Iya na itu aa
nongan si Isa ni banta na ma waktu siyong.
5 “Oy!” uk si Judas. “Arapun pahamut iyu piballihan bo' ballihan na
panarakka ma manga aa miskin. Halga' na iyu sali' gadji dakayo' aa ma
diyōm dantahun.”
6 Salaihi' bissala si Judas ian ma sabab pananangkaw iya, 'nsa' ma sabab
lasa na ma manga miskin. Bayi pangandōl ma iya sin kamuliran ian, bo'
peen biyaksa iya ngallo' sin ma di na minnihi'.
7 Manjari uk si Isa, “Pasarin danda itu. Nawu' iya 'nsallan hamut itu
pamahamut na baran ku bang taabut 'llaw pangubul aku.
8 Umay-umay na waktu niya' du aa miskin tabang bi, suga' aku itu 'nsa'
du taggōl ma kaam.”

Manga nakura' imam mag-isun ngalaat si Lasarus

9 Heka aa bayi makatau in si Isa ian ma Betani, hangkan sigam pay'an.
'Nsa' pasal si Isa sadja iya papay'an uk sigam. Baya' isab sigam nganda'
ma si Lasarus, iya bayi pikallum min kamatay na uk si Isa.
10 Hangkan mag-isun manga imam nakura' mapatay isab ma si Lasarus.
11 Salaihi' pag-isun sigam, sabab min si Lasarus hangkan heka manga
Yahudi mangandōl na ma si Isa. 'Nsa' na me' ma manga imam sigam.

Pagpamehe ma si Isa ma waktu kasōd na ni Awrusalam (Matiyu 21.1-11; Markus 11.1-11; Lukas 19.28-40)

12 Pag 'llaw dakayo', take uk baanan aa maglurukan ma hinang
Pangintōman in si Isa iyu na ni Awrusalam.
13 Jari itu nagpe' sigam manga engas-engas dawunan bo' paluwas sigam
pahi' nampang si Isa. Ngalingan sigam pakōsōg, uk sigam, "Sanglitan tabi
Tuhan! Bang peen biyarakatan iya kawakilan uk Tuhan paitu! Bang peen
biyarakatan sultan bangsa Israil!"
14 Niya' dakayo' anak kura' bayi tatawwa' uk si Isa panguraan na, sali'
tasulat asal ma diyōm kitab, iya uk na,
15 "Kaam manga aa Awrusalam, daa kaam tiyāw.
Iyu na sultan bi ngura' ma anak kura'."
16 Ma waktu ian hi' 'nsa' tahati uk manga mulid na bang ayi hatihan na
itu. Suga' pagpowe' si Isa ni diyōm sulga', iyampa taintōm uk sigam in
pakaradjaan itu hi' asal tasulat ma diyōm kitab. Maka taintōm uk sigam
bayi hinang sigam ian ma iya.
17-18 Iya hangkan manga baanan aa ian nampang si Isa ma labayan,
sabab bayi sigam makake pasal hinang si Isa makainu-inu ian, hati
na pangalingan na ma si Lasarus paluwas min diyōm kubul, maka
pamakallum na iya min kamatay na. Manga aa bayi makasabu mahi',
sigam du bayi ma' pasal manga hinang si Isa itu.
19 Sakali magbissala manga aa Parisi, uk sigam, "'Ndaun bi! Me' na ma
iya manga aa kamemon. 'Nsa' niya' dapat tabi!"

Manga aa Girik meha si Isa

20 Niya' manga aa bangsa Girik bayi parōngan ma manga aa magpay'an
ni Awrusalam bo' supaya nambahayang ma waktu paghinang ian.
21 Pahi' sigam itu ni si Pilip bo' uk sigam ni iya, "Tuwan, baya' kami
mag'nda' maka si Isa." Si Pilip itu dakayo' mulid si Isa, aa min kalumaan
Betsaida mahi' ma lahat Jalil.
22 Pahi' si Pilip maan si Andariyas bo' pahi' sigam duwangan maan si Isa
pasal aa Girik hi'.
23 Nambung iya, uk na, "Sikōt na waktu ku. Song na aku, in Anak
Manusiya', pimehe tōōd.
24 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, dakayo' bigi taptap du dakayo'
sadja sataggōl 'nsa' tiyanōm ma diyōm tana'. Suga' bang tiyanōm na ma
diyōm tana' sali' sapantun patay kiyubul, patomo' du bo' muwan buwa' du
paheka.
25 Damikkiyan na isab ma manusiya'. Sasuku 'llōgan kallum-baran na
ma dunya itu, paōkat du kallum-nyawa na min Tuhan. Suga' sasuku 'nsa'
'llōgan kallum-baran na ma dunya, kakkal du kallum-nyawa na sampay
ni kasaumulan."
26 Uk si Isa le', "Sasuku baya' maghinang ni aku subay me' ma aku.
Manjari paingga-paingga papahian ku, ian isab iya ma aku. Sasuku
maghinang ni aku pilangkaw du uk 'Mma' ku."

Missala si Isa pasal kamatay na

27 Masi halling si Isa, uk na, “Susa diyōm atay ku ma buttihi'. Ayi marayi'
subay halling ku. Parahing aku ma 'Mma' ku baha' bo' 'nsa' patakka na ni
aku kabinsanaan itu? Daa na, sabab iya na itu maksud ku paitu, subay
labayan ku kabinsanaan itu.”
28 Manjari nabbut si Isa ni Tuhan, uk na. “O 'Mma', pamehehun ōn nu.”
Magtuwi niya' suwara min sulga' halling, uk na, “Bayi na pamehe ku ōn
ku, maka pamehe ku du pabayik.”
29 Take suwara itu uk manga aa magtanggehan may'an bo' uk kasehean,
“Oy! Laggōn ko' ian.”
Uk kasehean, “Malaikat ko' ian missala ni iya.”
30 Suga' uk si Isa ni sigam, “Suwara ian 'nsa' ma sabab ku. Ma sabab bi,
hangkan pike.
31 Taabut na waktu,” uk na, “pangahukum manga manusiya' ma dunya.
Taabut na waktu pamakaat kōsōg nakura' sayitan, iya mag-agi ma babaw
dunya itu.
32 Bang aku iyangkat na ni diyata' hag, bo ku du manga aa kamemon
me' ma aku.”
33 (Bissala itu uk si Isa pamatau na ma manga aa may'an bang salaingga
kamatay na.)
34 Nambung manga aa heka ian ni si Isa, uk sigam, “Uk kitab kami
in Almasi 'llum du saumul-umul. Suga' uk nu in Anak Manusiya' subay
piangkat ni hag piyatay. Sayi baha' Anak Manusiya' itu?”
35 Nambung si Isa, uk na, “Tiya' masi ma diyōman bi sawa iya muwan
kasawahan ma pikilan bi, lipara 'nsa' taggōl ma itu. Sataggōl masi le' ma
kaam sawa, subay palanjal bi langngan bi bo' kaam 'nsa' lindōman. Sabab
sasuku mangngan ma kalindōman, 'nsa' katauhan na papahian na.
36 Hangkan na,” uk si Isa, “subay kaam mangandōl ma sawa sataggōl
masi ma kaam, supaya kaam manjari aa kapalsukuan kasawahan.”

'Nsa' magkahagad manga Yahudi

Ubus peen itu bissala uk si Isa, pakallo' iya bo' palimbu min manga aa
ian.
37 Minsan heka hinang makainu-inu bayi tahinang na ma panganda'
sigam, masi du sigam 'nsa' magkahagad ma iya.
38 Jari tuman na iya tasulat ian ma diyōm kitab uk si Nabi Isaya, iya uk
na,
“O Tuhan, 'nsa' niya' magkahagad ma lapal kami.
Manga aa bayi kapandaan kawasa nu, kulang du sigam makahati.”
39 Iya na itu poon na hangkan sigam 'nsa' makajari magkahagad, sali'
tasulat uk si Nabi Isaya ma ayat dakayo', iya uk na,
40 “Pibuta sigam uk Tuhan supaya 'nsa' makanda'.
Limbuhan uk na pikilan sigam supaya 'nsa' makahati.
Jari 'nsa' sigam papinda ni aku, uk Tuhan,
hangkan sigam 'nsa' puwasan min dusa sigam.”
41 Bissala itu uk si nabi Isaya sabab tanda' na sahaya si Isa, maka si Isa iya
pigbissala uk na.
42 Lipara minsan salaihi', heka manga nakura' Yahudi magkahagad ma
si Isa. Suga' 'nsa' sigam ma'-ma' patampal pasal pagkahagad sigam, sabab
tiyāw sigam ma manga Parisi. Tiyāw piluwas min diyōm langgal, 'nsa' na
pisōd pabing.
43 Tuud sigam baya' le' kaamuhan uk sanglit min manusiya' labi le' min
sanglit min Tuhan.

Manga bissala si Isa iya ngahukum

44 Manjari tanōg uk si Isa missala, uk na, “Sasuku magkahagad ma aku,
'nsa' aku sadja iya pagkahagad na, suga' Tuhan isab, iya bayi mapaitu aku.
45 Maka sasuku nganda' aku, tanda' na isab iya mapaitu aku.
46 Bayi aku paitu ni dunya muwan sawa ma pikilan manusiya', bo'
supaya in sasuku magkahagad ma aku 'nsa' taggōl ma diyōm kalindōman.
47 Sasuku pake manga pandu' ku bo' 'nsa' be' na, 'nsa' aku ngahukum iya.
Sabab na 'nsa' pangahukum ma manusiya' iya pamapaitu ku ni dunya. Iya
hangkan aku paitu supaya sigam lappasan ku min hukuman dusa.
48 Ma 'llaw katapusan niya' du ngahukum manga aa iya manulak aku,
iya 'nsa' isab nayima' manga pandu' ku. Iya bayi pamandu' ku ma sigam
jari pangahukuman sigam.
49 Tawwa' ko' itu sabab 'nsa' min pagnahu'-nahu' ku iya hangkan aku
mandu', suga' min 'Mma' ku iya mapaitu aku. Bayi aku biyaan uk na bang
ayi subay pamandu' ku, maka bang salaingga subay bohan na.
50 Maka katauhan ku in panohoan 'Mma' ku makabuwan kallum kakkal
sampay ni kasaumulan. Hangkan na, ayi-ayi pamissala ku ma manusiya'
bayi panohoan aku asal uk 'Mma' ku.”

13

Si Isa ngosean nayi' manga mulid na

1 Song peen tiyagnaan hinang Pangintōman, kitauhan asal uk si Isa
taabut na waktu kakalloan na min dunya itu bo' pabing pahi' ni 'Mma'
na. Bayi na kalasahan na asal manga aa suku' na ma dunya itu, bo' ma
buttihi' pandaan na ma sigam bang salaingga ehe lasa na ma sigam.
2 Manjari song kohap peen, magkakan di si Isa maka manga mulid na.
Si Judas anak si Simun Iskariyut ubus na bayi pihōpan pikilan uk nakura'
sayitan subay nongan si Isa ni manga banta na.
3 Kitauhan asal uk si Isa in iya bayi kabuwanan kapatut uk 'Mma' na
Tuhan mag-agi ma kamemon. Katauhan na isab in iya bayi paitu min
Tuhan maka pabayik du iya ni Tuhan.
4 Jari nangge si Isa min pagkakanan bo' hurusan na dalapis badju' na
bo' iyampa mag-os maka tuwaliya.
5 Numpahan iya bohe' ni diyōm undam bo' nagna' iya ngosean nayi'
manga mulid na pakaniya-pakaniya. Puwas hi' siyapuhan uk na nayi'
sigam maka tuwaliya iya pangos na.
6 Pag-abut na ni si Simun Petros, uk si Petros ni iya, “Kau, Panghu',
kosean nu baha' nayi' ku itu?”
7 Nambung si Isa, uk na, “'Nsa' tahati nu buttihi' bang ayi hinang ku itu
suga' tahati nu du ma sosongun.”
8 Uk si Petros, “'Nsa' tōōd pakose' ku nayi' ku ma kau.”
“Bang 'nsa' kosean ku nayi' nu,” uk si Isa, “'nsa' kau na mulid ku.”
9 Uk si Simun Petros ma iya, “Na, Panghu', bang salaihi' du, daa sadja
nayi' ku iya kosean nu, sampay tangan ku maka kok ku.”
10 Uk si Isa, “Bang aa bayi mandi lanu' na baran na. Nayi' na laa iya
subay kosean na pabing. Kaam kamemon, lanu' na pangatayan bi, puwas
sadja min aa dangan iyu.”
11 Salaihi' halling si Isa sabab katauhan na asal bang sayi song nongan
iya ni manga banta na, hangkan uk na in sigam kamemon lanu' na
pangatayan sigam, puwas sadja min aa dangan.

12 Ubus peen kiyosean uk si Isa nayi' manga mulid na, magbadju' iya
pabing bo' iyampa ningko' ma bayi tingkoan na. Tīyaw iya ni manga mulid
na, uk na, “Tahati bi baha' bang ayi bayi hinang ku itu ma kaam?
13 Pangōnan bi aku Guru maka Panghu'. Tawwa' ko' ian, sabab guru bi
du aku maka panghu' bi.
14 Na, pagka aku guru bi maka panghu' bi bayi ngosean nayi' bi, subay
aku paningōran bi. Kaam iyu subay magkosean nayi' sehe' bi dangan
kaam maka dangan.
15 Bayi hinang ku itu panuntuan bi, supaya aku paningōran bi mag-
pareyo' atay bi.
16 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, in banyaga' 'nsa' langkaw min
nakura' na, maka sosohoan 'nsa' langkaw min aa noho' iya.
17 Pagka tahati bi na pamandu' ku itu, tantu kaam kiyōgan bang be' bi
du.”
18 Uk si Isa le', “'Nsa' kaam kamemon iya pagbaha' ku itu. Katauhan ku
du bang sayi manga aa bayi tapene' ku me' ma aku. Suga' subay du niya'
kamaujuran ma bayi siyulat ma diyōm kitab, iya uk na, ‘Liyaat du aku uk
dakayo' sehe' ku magsawu mangan.’
19 Baan ta kaam pasal itu hi' ma 'nsa' le' patakka. Jari bang patakka na,
kahagad bi du bayi halling ku ma pasalan baran ku bang sayi aku.
20 Bannal iya halling ku itu ma kaam,” uk si Isa, “sasuku ngahulmat aa
soho' ku, sali' baran ku iya hiyulmat uk na. Maka sasuku ngahulmat aku,
tahulmat na iya bayi mapaitu aku.”

Pima' uk si Isa in iya siyongan ma sosongun ni manga banta na
(Matiyu 26.20-25; Markus 14.17-21; Lukas 22.21-23)

21 Ubus peen halling si Isa itu, susa tōōd diyōm atay na bo' uk na ni
manga mulid na, “Bannal pama' ku itu ma kaam, niya' dangan min kaam
maggara' nongan aku ni manga banta ku.”
22 Magpanganda' manga mulid ian dangan maka dangan. 'Nsa' tōōd
kitauhan uk sigam bang sayi pahallingan na.
23 Jari niya' dakayo' mulid si Isa, aa kalasahan na, ian ningko' ma bihing
si Isa.
24 Sinyal mulid itu uk si Simun Petros maka uk si Petros ma iya,
“Tīyawun kono' si Isa bang sayi pighalling uk na hi'.”
25 Manjari pasandig mulid ian ni si Isa niyaw iya, uk na, “Panghu', sayi
baha' nongan kau ni banta nu?”
26 Nambung si Isa, uk na, “Iya aa buwanan ku tinapay, ubus bayi tannoan
ku iya ni diyōm loho', iya na ian aa hi'.” Sakali killo' tinapay uk si Isa,
tinnoan uk na ni loho' bo' iyampa pamuwan na ma si Judas anak si Simun
Iskariyut.
27 Pagkallo' tinapay itu uk si Judas magtuwi pahōp nakura' sayitan ni
diyōm pikilan na. Uk si Isa ni si Judas, “Dayi'-dayiun na iya song hinang
nu iyu.”
28 'Nsa' niya' minsan dangan min mulid na kasehean makahati bang ayi
pihalling uk si Isa ma si Judas hi'.
29 Pagka si Judas nawu' sin sigam, hangkan pangannal sigam kasehean
in iya bayi siyoho' uk si Isa malli panyap paghinang atawa siyoho'
magsarakka ni manga miskin.
30 Manjari pagsambut peen tinapay uk si Judas magtuwi iya paluwas
minnihi'. Sangōm na lahat.

Panohoan bahu

31 Paglikut si Judas, uk si Isa, “Buttihi' pindaan na kaehehan ku, Anak
Tuhan. Pindaan isab kawasa Tuhan ma sabab hinang ku.
32 Jari bang kapandaan kawasa Tuhan sabab min aku, song isab pandaan
na kaehe ku. 'Nsa' du taggōl.
33 Kaam manga anak-mulid ku,” uk si Isa, “'nsa' na aku taggōl ma itu ma
kaam. Peha bi du aku, suga' pama' ku na ma kaam sali' bayi pama' ku ma
manga nakura' Yahudi: ‘'Nsa' kaam makapahi' ni papahian ku ian.’
34 Na, niya' panohoan bahu buwanan ku ma kaam. Subay kaam maglasa-
liyasahi. Maglasa kaam sali' kalasa ku ma kaam.
35 Bang kaam ganta' maglasa-liyasahi, minnihi' kitauhan uk manga
manusiya' kamemon in kaam manga mulid ku du.”

Pima' uk si Isa pasal mayilu du si Petros
(Matiyu 26.31-35; Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34)

36 Uk si Simun Petros ni si Isa, “Tuwan Panghu', paingga kau?”
Uk sambung si Isa, “'Nsa' na kau makabe' ma aku buttihi' ni papahian
ku hi', suga' kabe' du kau ma sosongun.”
37 “Tuwan,” uk si Petros ni iya, “angay aku 'nsa' makabe' ma kau buttihi'?
Maglilla' aku piyatay basta ma sabab nu.”
38 Siyambungan iya uk si Isa, uk na, “Paglilla' nu baha' baran nu piyatay
ma sabab ku? Bannal iya pama' ku itu ma kau, ma 'nsa' nigauk manuk le',
min tallu du kau mayilu in aku 'nsa' katauhan nu.”

14

Si Isa lalabayan tudju ni 'Mma' na

1 Uk si Isa ni manga mulid na, “Daa pasusahun bi diyōm atay bi pasal
uk ku hi'. Mangandōl sadja kaam ma Tuhan maka mangandōl kaam ma
aku.
2 Ian ma ōkōman 'Mma' ku Tuhan heka pabōtangan. 'Nsa' aku
bayi maan kaam niya' bang 'nsa' bannal. Pahi' du aku nakapan kaam
pabōtangan bi.
3 Na, bang ubus na aku nakapan pabōtangan bi, pabayik du aku
paitu ngallo' kaam bo' bo ta kaam pahi' ni pabōtangan ku supaya kitabi
magdakayo' pabōtangan.
4 Kaam iyu, katauhan bi labayan tudju pahi' ni papahian ku.”
5 Uk si Tomas ni iya, “Tuwan Panghu', 'nsa' katauhan kami bang paingga
papahian nu. Salaingga uk kami makaturul pahi'!”
6 Uk si Isa ma iya, “Aku iya labayan tudju ni Tuhan. Aku iya poonan
kasabannalan. Maka aku iya poonan kallum. 'Nsa' niya' makapahi' ni
'Mma' ku Tuhan bang 'nsa' aku iya palabayan na.
7 Buttihi', pagka aku katauhan bi na, katauhan bi du isab 'Mma' ku.
Puwas min 'Ilaw itu katauhan bi du iya, maka tanda' bi du iya.”
8 Uk si Pilip ni si Isa, “Tuwan Panghu', pandain 'Mma' nu ma kami, bo'
kami kaamuhan.”
9 Nambung si Isa ma iya, uk na, “Taggōl aku ma kaam, Pilip, bo' 'nsa'
le' katauhan nu bang sayi aku? Sayi-sayi makanda' aku, sali' 'Mma' ku na
tōōd iya tanda' na. Jari angay hangkan uk nu in 'Mma' ku subay pindaan
ni kaam?
10 'Nsa' kau ngahagad baha', Pilip, in aku maka 'Mma' ku dakayo' du?
Manga pandu' bayi pamandu' ku ma kaam ian, 'nsa' min paghōna'-hōna'
ku suga' min 'Mma' ku, iya pataptap itu ma aku. Ngahinangan iya di na
hinang na.”

11 Uk si Isa le', “Subay aku pagkahagad bi pagka uk ku in aku maka
'Mma' ku dakayo' du. Suga' bang aku ganta' 'nsa' pagkahagad bi ma sabab
pamissala ku sadja, pagkahagarun bi sadja aku ma sabab manga hinang
bayi tahinang ku.
12 Bannal iya pama' ku itu ma kaam, sayi-sayi magkahagad ma aku,
tahinang na du manga hinang bayi hinang ku. Maka pasong le' manga
hinang na min bayi hinang ku, sabab pahi' na aku ni 'Mma' ku Tuhan.
13 Ayi-ayi amu' bi ni 'Mma' ku ma sabab aku iya panabbutan bi, hinang
ku du ma kaam supaya min hinang ku maehehan 'Mma' ku.
14 Ayi-ayi amu' bi ni aku ma sabab panabbut bi ma aku, paniya' ku sadja
du ma kaam.”

Nganjanji' si Isa mapaitu Nyawa Sutsi

15 Uk si Isa le', “Bang aku kalasahan bi du, tantu be' bi manga panohoan
ku ma kaam.
16 Ngamu' du aku ni 'Mma' ku bo' niya' du pamuwan na ma kaam saddi
min aku nabangan kaam ganti' ku. Pataptap du iya ma kaam saumul-
umul.
17 Iya manabang itu Nyawa Tuhan, iya ma' kasabannalan pasal Tuhan.
Suga' manga aa 'nsa' ngisbat Tuhan, 'nsa' tatayima' uk sigam Nyawa Tuhan
sabab 'nsa' iya tasayu uk sigam, maka 'nsa' iya kitauhan. Suga' kaam iyu,
katauhan bi du Nyawa Tuhan sabab iyu du iya ma kaam maka pataptap
iya ma diyōm atay bi.
18 “Minsan aku pakallo', 'nsa' du kaam pasaran ku. Pabayik du aku paitu
ni kaam.
19 'Nsa' taggōl bo' 'nsa' aku tanda' uk manga aa 'nsa' ngisbat Tuhan. Suga'
kaam iyu, tanda' bi du aku bo' 'llum du kaam saumul-umul pagka aku iya
asal 'llum.
20 Taabut peen waktu ian, katauhan bi du in aku maka 'Mma' ku dakayo'
asal, maka katauhan bi isab in kaam maka aku dakayo' du.
21 “Sayi-sayi nayima' manga panohoan ku sampay me', iya iyu aa asal
lasa ma aku. Jari sasuku lasahan aku, kilasahan du iya uk 'Mma' ku. Iya
du aku lasahan iya, maka pahati ku di ku ma iya.”
22 Sakali tīyaw si Isa uk si Judas, iya 'nsa' Judas Iskariyut. “Panghu',” uk
na, “ayi sabab na hangkan pahati nu di nu ma kami sadja, bo' 'nsa' ma
manusiya' kamemon?”
23 Nambung si Isa, uk na, “Bang aa lasahan aku, tantu bōgbōgan na du
manga pamandu' ku. Jari kilasahan du iya uk 'Mma' ku bo' pay'an du kami
maka 'Mma' ku pabōtang ma iya.
24 Suga' bang aa 'nsa' lasa ma aku, 'nsa' isab bōgbōgan na manga pandu'
ku. Maka pandu' iya take bi halling ku itu, 'nsa' min hōna'-hōna' ku suga'
min 'Mma' ku, iya bayi mapaitu aku.
25 “Bayi na itu pama' ku ni kaam sasang ku masi maitu ma kaam.
26 Suga' ma sosongun piyanduan du kaam pasal kamemon uk Nyawa
Sutsi, iya pipaitu uk 'Mma' ku nabangan kaam paganti' min aku,
pamaintōm kaam pasal kamemon bayi pamandu' ku ma kaam.”
27 Uk si Isa le', “Iya pamuwan ku ma kaam kasannangan ma diyōm atay.
Kasannangan itu min aku asal, maka 'nsa' niya' sali' na ma diyōm dunya.
Hangkan uk ku ma kaam, daa pasusahun bi atay bi maka daa kaam tiyāw.
28 Bayi na take bi halling ku ma kaam, iya uk ku hi', ‘Pakallo' aku min
kaam suga' pabayik du aku paiyu ni kaam.’ Bang aku kalasahan bi tantu
du kaam kiyōgan pagka aku pahi' ni 'Mma' ku, sabab langkaw iya min
aku.

29 Bayi na itu pama' ku ma kaam buttihi' baba peen aku 'nsa' le' pakallo',
supaya aku pagkahagad bi bang taabut na waktu ian.
30 'Nsa' na aku makajari missalahan kaam pataggōl, sabab song na takka
nakura' sayitan iya mag-agi ma babaw dunya itu. Aku itu 'nsa' du kapag-
agihan uk na.
31 Suga' kitauhan uk manga manusiya' kamemon in aku lasa asal
ma 'Mma' ku, iya hangkan aku magpanuyu' ngahinang kamemon sali'
panohoan 'Mma' ku ma aku.
"Na, sung na," uk si Isa. "Magpakalloan na kitabi minnitu."

15

Si Isa sali' dalil di poonan tiyanōm

1 Manjari itu magparalilan si Isa. Uk na ni manga mulid na, "Aku itu sali'
dalil di poonan tiyanōm, maka 'Mma' ku dalil aa ngayaran pagtanōman.
2 Kamemon kasengahan ku sasuku 'nsa' muwan buwa', killoan uk
na. Maka kamemon kasengahan ku taga buwa' hiyawanan uk na bo'
pakannōp buwa' na.
3 Kaam iyu dalil senga bo' hawanan na kaam maka manga lapal
pamandu' ku kaam.
4 Subay kaam patōtōg ma aku bo' patōtōg aku ma kaam. Iya dalil na
senga 'nsa' buwaan di na, subay dōs maka poonan na bo' magbuwa'.
Damikkiyan na kaam iyu, 'nsa' kaam makahinang hap duwal bang aku
iya pamean bi kakkal.
5 "Aku itu di poonan tiyanōm, bo' kaam iya dalil kasengahan ku. Sayi-
sayi kaam patōtōg ma aku, bo' aku isab patōtōg ma iya, heka buwa' na
ma kawul-piil. Sabab bang aa ganta' ōkat min aku, 'nsa' niya' tahinang na
hap.
6 Sayi-sayi 'nsa' patōtōg ma aku, sali' iya dalil senga sagpe', timanan
maka pilanōsan di na na. Manjari manga senga malanōs itu tipun du bo'
liyarukan ni diyōm api tiyutung.
7 Suga' bang kaam patōtōg ma aku, maka bang tawu' bi pandu' ku ma
diyōm atay bi, diyulan du kaam uk Tuhan ma ayi-ayi amu' bi.
8 Bang kaam muwan buwa' paheka ma kawul maka piil, pimehe du
'Mma' ku, bo' minnihi' kaam tahinang mulid ku sabannal-bannal.
9 Lasa ku ma kaam sali' du lasa 'Mma' ku ma aku. Daa kaam pabutas
min lasa ku.
10 Bang be' bi manga panohoan ku, 'nsa' du kaam butas min lasa ku. Sali'
aku, be' ku asal manga panohoan 'Mma' ku ma aku bo' 'nsa' aku butas min
lasa na.
11 "Hangkan itu pamandu' ku ma kaam, supaya kaam kahōpan sali'
kakōgan ku, maka supaya jukup isab kakōgan bi.
12 Iya na itu panohoan ku ma kaam, subay kaam maglasa-liyasahi sali'
paglasa ku ma kaam.
13 Bang niya' aa lilla' matay sabab min lasa na ma manga bagay na, 'nsa'
kaliyuhan lasa salaihi'.
14 Kaam iyu, bagay ku du kaam bang hinang bi manga panohoan ku ma
kaam.
15 'Nsa' na kaam ōnan ku sosohoan sabab sosohoan 'nsa' pitau bang ayi
na peen hinang uk nakura' na. Suga' kaam iyu bayi patau ku kamemon
iya take ku min 'Mma' ku, hangkan kaam ōnan ku na manga bagay ku.
16 'Nsa' kaam iya bayi makapene' aku, suga' aku iya bayi mene' kaam,
maka bayi ngawakilan kaam supaya heka kahapan tahinang bi, kahapan

'nsa' pinda. Jari ayi-ayi pangamu' bi ni Tuhan ma sabab aku iya
panabbutan bi, tantu kaam diyulan uk na.
17 Na iya na itu panohoan ku ma kaam, subay kaam maglasa-liyasahi.”

Manga bean si Isa kibansihan uk manga aa 'nsa' ngisbat Tuhan

18 Uk si Isa ni manga mulid na, “Bang kaam ganta' kibansihan uk manga
aa 'nsa' ngisbat Tuhan ma dunya itu, intōmun bi aku. Bayi aku kibansihan
uk sigam dahu le' min kaam.
19 Bang bayi kaam ganta' dambean maka manga aa 'nsa' ngisbat, bayi
du kaam kilasahan uk sigam pagka suku' sigam. Suga' pabidda' na kaam.
Bayi kaam pene' ku pisaddi min manga aa ian, hangkan kaam kibansihan
uk sigam.
20 Intōmun bi bayi halling ku ma kaam, iya uk ku hi', ‘In banyaga' 'nsa' du
langkaw min nakura' na.’ Na, bang aku nakura' bi liyaat uk manga aa ian,
tantu isab kaam liyaat du uk sigam. Bang bayi sigam me' ma pamandu'
ku, me' du isab sigam ma pamandu' bi.
21 Suga' kibansihan du kaam maka liyaat du kaam uk sigam sabab suku'
ku kaam. 'Nsa' tōōd sigam tau ma Tuhan, iya bayi mapaitu aku.
22 Bang bayi 'nsa' aku paitu ni dunya manduan sigam, 'nsa' du sigam
katōngan dusa. Suga' ma buttihi' 'nsa' na sigam makaraawa pasal manga
dusa sigam sabab 'nsa' na sigam awam.
23 Sayi-sayi bansihan aku, bansi du isab iya ma 'Mma' ku.
24 Manga aa ian, bang bayi 'nsa' tahinang ku ma panganda' sigam manga
hinang iyampa hinang, 'nsa' du sigam bayi katōngan dusa. Suga' tanda'
na uk sigam kahinangan ku ian, maka bansi na sigam ma aku maka ma
'Mma' ku.
25 Suga' tantu du aku kibansihan uk sigam bo' supaya tuman iya bayi
tasulat ma kitab sara' sigam, iya uk na, ‘Kibansihan aku uk sigam ma 'nsa'
niya' poon sabab na.’ ”
26 Halling le' si Isa, uk na, “Paitu du ni kaam aa Pananabang, hati na
Nyawa Tuhan iya paluwas min Tuhan. Ma' iya kasabannalan pasal Tuhan.
Papaitu ku iya ni kaam min 'Mma' ku. Jari pagmaitu na iya naksi' du iya
ma sabab ku.
27 Kaam isab, naksi' du kaam ma sabab ku sabab sehe' ku asal kaam
sataggōl min katagna'.”

16

1 Uk si Isa ni manga mulid na, “Bayi na pama' ku itu ma kaam bo' supaya
kaam 'nsa' ngalabba min pangandōl bi tudju ni aku.
2 Kaam iyu song 'nsa' pisōd ni diyōm langgal uk manga nakura' agama.
Maka takka du waktu, bang niya' aa mapatay kaam, iya pangannal sigam
in hinang sigam hi' me' ma kabayaan Tuhan.
3 Hangkan salaihi' hinang manga aa ma kaam sabab 'nsa' sigam bayi
makatauhan 'Mma' ku atawa aku.
4 Baan ta kaam pasal itu hi' supaya kaam makaintōm bang taabut waktu
patakka ni kaam manga pakaradjaan itu. Taintōm bi du bayi pama' ku itu
ma kaam.”

Hinang Nyawa Sutsi

“'Nsa' kaam bayi baan ku dahu sabab masi aku ma kaam.
5 Suga' buttihi' baan ta kaam sabab song na aku pabayik pahi' ni bayi
mapaitu aku, bo' peen 'nsa' niya' min kaam bayi tiyaw aku bang paingga
aku.
6 Makalandu' na kasusahan bi pagka kaam baan ku na.

7 Suga' bannal sadja iya pama' ku itu ma kaam, mehe le' kahapan ma
kaam bang aku pakallo'. Sabab bang aku sawupama bayi 'nsa' pakallo',
'nsa' du paitu ni kaam iya Pananabang hi'. Suga' bang aku pakallo', papaitu
ku du iya ni kaam.
8 Pagmaitu peen ma kaam Pananabang itu, pahatihan na du manga
manusiya' ma dunya itu pasal dusa, maka pasal kaadilan, maka pasal
hukuman Tuhan.
9 Pahatihan na du sigam pasal dusa sigam, sabab 'nsa' sigam magkaha-
gad ma aku.
10 Pahatihan na du sigam pasal kaadilan, sabab pahi' na aku ni 'Mma'
ku bo' 'nsa' na aku tanda' bi.
11 Pahatihan na du sigam pasal hukuman Tuhan, sabab tahukum na
nakura' sayitan, iya mag-agi ma babaw dunya itu.

12 “Heka le' pama' ku ma kaam,” uk si Isa, “suga' 'nsa' tabo pikilan bi
buttihi'.
13 Subay na takka paitu Nyawa Tuhan, iya magpahati kasabannalan
pasal Tuhan, bo' iyampa kaam panduan pasal kasabannalan kamemon.
'Nsa' du iya mandu' min pagnahu'-nahu' na, suga' ayi-ayi take na min
Tuhan, iya na hi' pamandu' na. Maka baan na du kaam pasal pakaradjaan
iya patakka ma sosongun.
14 Pimehe du aku uk Nyawa Tuhan sabab kamemon pamandu' na ma
kaam asal min aku du.
15 Ayi-ayi ma 'Mma' ku ma aku du isab, hangkan uk ku ma kaam in
kamemon pama' Nyawa Tuhan ma kaam asal min aku du.”

Karukkaan maka kakōgan

16 Uk si Isa, “'Nsa' na taggōl, 'nsa' na aku tanda' bi. Pagpuwas ian isab,
'nsa' taggōl bo' aku tanda' bi du.”

17 Magbissala manga mulid si Isa kasehean, uk sigam, “Ayi baha' hati na,
iya uk na ‘'nsa' na taggōl bo' 'nsa' na iya tanda' tabi kono', maka puwas ian
hi' 'nsa' taggōl bo' tanda' ta iya kono' pabing?’ Maka bayi halling na isab,
iya uk na hi', ‘sabab pahi' na iya kono' ni 'Mma' na?’
18 Ayi baha' hati na ‘taggōl-taggōl’, iya pagbissala na itu? Pasal ayi
pagbissala na!”

19 Kitauhan asal uk si Isa in manga mulid na ian baya' tiyaw iya pasal
bissala na bang ayi hati na. Hangkan uk na ni sigam, “Sini' bayi uk ku
ma kaam, ‘'nsa' taggōl bo' 'nsa' aku tanda' bi, maka 'nsa' du isab taggōl
bo' tanda' bi du aku pabing’. Iya na itu baha' pagtiyaw-tiyawan bi dangan
maka dangan?
20 Bannal sadja pama' ku itu ma kaam, kaam iyu magsusa du maka
magdukka', suga' kiyōgan du manga aa 'nsa' ngisbat Tuhan. Tawwa' du
kaam kasusahan suga' papinda du susa bi ni kalasigan.
21 Iya dalil na sali' danda nganak. Susa iya sasang na song nganak. Suga'
pagmaluwasan na anak na, 'nsa' na taintōm na paddi' bayi kalabayan na.
Gam peen iya kiyōgan sabab niya' onde'-onde' palahil na ni dunya.
22 Damikkiyan na ma kaam. Ma buttihi' susa kaam, suga' mag'nda'
du kitabi pabing. Manjari kiyōgan du kaam tōōd maka 'nsa' niya'
makapakalloan kiyōgan bi ian min diyōm atay bi.

23 “Bang taabut 'llaw pag'nda' kitabi pabayik 'nsa' na niya' paniyawan bi
aku. Bannal pama' ku itu ma kaam, ayi-ayi amu' bi ni 'Mma' ku ma sabab
aku iya pamanyabutan bi, tantu kaam diyulan sadja uk na.

24 Dahu minnitu 'nsa' kaam bayi makaamu' ayi-ayi ma sabab aku iya
pamanyabutan bi. Ngamu' na kaam bo' diyulan sadja kaam bo' jukup
kakōgan bi."

Taraōg manga aa 'nsa' ngisbat Tuhan

25 Uk si Isa ni sigam, "Bayi aku magparalilan manduan kaam. Suga'
niya' du 'llaw takka, 'nsa' na aku magparalilan ma kaam. Hangpas sadja
pamissala ku ma kaam pasal 'Mma' ku.
26 Taabut peen 'llaw ian hi', kaam baran bi ngamu' du ni Tuhan ma sabab
aku iya pamanyabutan bi. 'Nsa' na aku ngamuan kaam ni 'Mma' ku,
27 sabab mismu 'Mma' ku lasa ma kaam. Kilasahan kaam uk na ma
sabab aku iya kalasahan bi maka ma sabab pagkahagad bi ma aku, in aku
bayi paitu min Tuhan.
28 Aho', bayi aku paitu min 'Mma' ku Tuhan pasampay ni dunya itu, bo'
ma buttihi' pakallo' na aku min dunya bo' pabing pahi' ni 'Mma' ku."
29 Uk manga mulid na ni iya, "buttihi' hangpas na pamissala nu, 'nsa'
bissala paralilan.
30 Katauhan kami na in kau makasakupan du ayi-ayi kamemon. 'Nsa'
na niya' kagunahan nu kine ma tiyaw aa sabab katauhan nu asal diyōm
pikilan sigam. Hangkan na kami ngahagad tōōd in kau bayi paitu min
Tuhan."
31 Uk si Isa ma sigam, "Magkahagad na kaam baha' buttihi'?
32 Song na waktu, marayi' na tōōd, in kaam iyu magkawukanat du.
Maglahihan du kaam ni kalumaan bi pakaniya-pakaniya bo' 'mbanan bi
du aku didi ku. Suga' iya bannal na, 'nsa' aku didi ku sabab patōtōg du
'Mma' ku ma aku.
33 Baan ta na kaam pasal itu kamemon bo' supaya sannang diyōm atay
bi, pagka kaam magdakayo' maka aku. Ma itu ma dunya, binsana' du
kaam uk manga aa 'nsa' ngisbat Tuhan, suga' daa kaam tiyāw. Taraōg ku
na sigam."

17

Si Isa ngamu'-ngamu' ni Tuhan pasal manga mulid na

1 Ubus peen itu bissala uk si Isa, pahangad iya tudju ni sulga' nabbut ni
Tuhan. "O 'Mma'," uk na, "taabut na waktu. Pamehehun aku, Anak nu,
supaya aku makapamehe ma kau.
2 Bayi aku kawakilan nu mag-agi ma manusiya' kamemon bo' supaya
buwanan ku kallum kakkal ni manga aa kamemon iya pamasuku' nu ma
aku.
3 Kallum kakkal itu, iya na itu hatihan na: sasuku tau ma kau in
kau Tuhan tunggal sabannal-bannal, maka tau isab ma si Isa Almasi iya
papaitu nu ni dunya, niya' na kallum na kakkal ni kasaumulan.
4 Bayi na pandaan ku kaehehan nu ma itu ma dunya, sabab taubus na
uk ku manga hinang bayi pamahinang nu aku.
5 O 'Mma', pamehehun aku maiyu ma haddarat nu, sali' kapamehe nu
ma aku waktu kamaiyu ku ma kau ma 'nsa' le' bayi niya' dunya pipanjari.
6 "Bayi na kau patau ku ni manga aa iya pamasuku' nu aku ma itu ma
dunya. Suku' nu asal sigam, bo' pasuku' nu sigam ma aku. Tabe' uk sigam
lapal palman nu,
7 maka kitauhan na uk sigam in kamemon pamuwan nu aku asal min
kau.

8 Bayi na pasampay ku ni sigam lapal pamuwan nu aku, maka tatayima'
na uk sigam. Katauhan sigam na in aku sabannal-bannal deyo' bayi min
kau, maka magkahagad na sigam in kau bayi mapaitu aku.
9 “O 'Mma', amuan ku junjung le' manga aa itu. 'Nsa' manusiya'
kamemon iya amuan ku itu, suga' manga aa bayi pamasuku' nu aku sadja,
sabab sigam itu suku' nu du.
10 Ma kau du suku' ku kamemon, maka ma aku du isab suku' nu
kamemon. Tanda' isab kamehe ku ma sabab manga aa suku' ku itu.
11 Na, song na aku pabayik paiyu ni kau. Song na labbahan ku dunya
itu, suga' sigam suku' ku, tiya' le' sigam masi ma dunya. O 'Mma' ku Sutsi,
jagahin le' sigam sabab min barakat ōn nu, iya ōn bayi pamuwan nu aku,
bo' supaya sigam magdakayo' atay sali' kita.
12 Sataggōl aku masi ma itu ma manga aa iya pamasuku' nu aku, bayi
sigam jagahan ku min barakat ōn nu, ōn bayi pamuwan nu aku. Bayi
sigam tungguan ku hangkan 'nsa' niya' min sigam bayi palungay min kau.
Hangkan du dakayo', iya gantaan na lungay, bo' minnihi' tuman du peen
in bayi pigpalatun ma diyōm kitab.
13 “Na, song na aku pabayik paiyu ni kau. Hangkan, sataggōl aku masi
ma dunya itu halling ku na peen lapal ku itu bo' mehe kakōgan sigam sali'
kakōgan ku.
14 Bayi na pasampay ku ni sigam lapal palman nu. Jari kibansihan sigam
uk manga aa 'nsa' ngisbat kau, sabab saddi sigam min manga aa hi'. Sali'
aku na sigam, sabab saddi asal aku min manga aa 'nsa' ngisbat kau ma
diyōm dunya.
15 'Nsa' amuan ku manga aa suku' ku itu subay pakallo' nu min dunya.
Suga' iya amu' ku bang peen sigam jagahan nu bo' 'nsa' tapagagihan uk
nakura' sayitan, iya patilaatun hi'.
16 Saddi aku min manga aa 'nsa' ngisbat kau ma diyōm dunya itu.
Damikkiyan na manga aa suku' ku, saddi isab min manga aa ian.
17 Pasaddihun maka sutsihun sigam supaya sigam ma kau sadja. Iya
panutsi sigam pandu' nu bannal, hati na palman nu.
18 Bayi sigam soho' ku pahi' ni manga aa ma dunya, sali' bayi panoho'
nu ma aku paitu ni diyōm dunya.
19 Ma sabab sigam, iya hangkan aku magpasuku' di ku ma kau, supaya
sigam suku' nu tōōd.
20 “'Nsa' sadja manga mulid ku itu hi' iya amuan ku,” uk si Isa, “suga'
manga aa kamemon iya song magkahagad ma aku ma sabab lapal sigam.
21 O 'Mma', ngamu' aku junjung ni kau, bang peen sigam daatay
kamemon sali' kita, pagka kau pataptap asal ma aku, maka aku pataptap
ma kau. Mura-murahan, bang peen sigam patōtōg ma kita, bang peen
isab sigam magdakayo' atay kamemon supaya magkahagad manga aa ma
dunya in kau bayi mapaitu aku.
22 Bayi sigam pamehe ku sali' bayi pamehe nu ma aku, supaya sigam
magdakayo' atay sali' kita.
23 Hati na pataptap aku may'an ma sigam sali' kau pataptap asal ma
aku, bo' supaya sigam daatay tōōd. Jari minnihi' kitauhan uk manga aa
ma dunya itu in kau bayi mapaitu aku, maka kitauhan isab in manga aa
magkahagad ma aku kalasahan nu du sali' pangalasa nu ma aku.
24 “O 'Mma'! Bayi pamasuku' nu aku manga aa itu, bo' kabayaan ku
sigam subay parōngan ma aku ma kamaiyuhan ku, bo' sigam makanda'
sahaya ku iya bayi pamuwan nu aku. Sabab kalasahan nu aku asal ma
'nsa' le' niya' dunya.

25 O 'Mma', kau iya adil. 'Nsa' kau kitauhan uk manga aa 'nsa' ngisbat
kau, suga' aku itu tauhan kau du. Maka manga aa suku' ku itu, tau isab
sigam in kau bayi mapaitu aku.
26 Bayi na kau patau ku ma sigam, maka patau ku na peen bo' supaya
sigam pahōpan nu lasa tudju ni pagkahi sigam, sali' lasa nu ma aku. Patau
ku isab sigam supaya aku patōtōg ma diyōm atay sigam.”

18

Panaggaw ma si Isa
(Matiyu 26.47-56; Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53)

1 Puwas peen si Isa nambahayang ni Tuhan, pakallo' iya maka manga
mulid na tudju ni dambiya' sapa' iyōnan Kedron. Niya' kabbun may'an bo'
pasōd di si Isa ni diyōm na.
2 Na, kitauhan uk si Judas bang paingga iya papahian si Isa sabab daran
iya maka manga mulid na bayi magtipun pay'an. Si Judas itu aa song
nongan si Isa ni manga banta na.
3 Jari pay'an si Judas ni kabbun ian mo dambaanan sundalu bangsa
Roma maka manga jaga min langgal pagkulbanan. Manga jaga itu bayi
siyoho' uk manga imam nakura' maka uk manga Parisi. Magtakōs sigam
maka magsu' maka magbo palitaan.
4 Kitauhan asal uk si Isa kamemon iya song makani-iya, hangkan iya
pasong pasampang ni manga aa ian. Uk na ni sigam, “Sayi peha bi?”
5 Uk sigam, “Peha kami si Isa, aa min Nasaret.”
“Aku na iya,” uk si Isa.
Si Judas, iya aa nongan si Isa ni manga banta na, ian magtangge maka
manga aa ian.
6 Halling si Isa, “Aku na iya,” magtuwi sigam pasuhut pahantak.
7 Jari tīyaw uk si Isa pabayik, uk na, “Sayi peha bi?”
Uk sambung sigam, “Si Isa, aa min Nasaret.”
8 Jari halling si Isa, uk na, “Bayi na kaam baan ku, iya na ko' aku itu.
Bang aku iya peha bi, na pasarin bi manga sehe' ku itu mowe'.”
9 Salaitu halling na bo' niya' kamaksuran ma bayi panambahayang na ni
'Mma' na Tuhan, iya uk na hi', “O 'Mma', 'nsa' niya' lungay minsan dakayo'
min manga aa bayi pamasuku' nu aku.”
10 Magtakōs asal si Simun Petros, jari hiyurusan uk na takōs na bo' lagut
na sosohoan imam nakura'. Iya tawwa' tainga na ni katau, lutas magtuwi.
Ōn sosohoan itu si Malkus.
11 Uk si Isa ni si Petros, “Sulugun takōs nu ni taguban na iyu. Akuhan
ku du kamemon kabinsanaan iya pamakaral ma aku uk 'Mma' ku.”

Si Isa tiyukbalan ni sara' si Annas

12 Manjari siyaggaw si Isa uk manga sundalu maka kapitan sigam maka
uk manga jaga Yahudi, bo' ingkōtan iya uk sigam.
13 Biyo iya uk sigam pahi' ni si Annas dahu. Si Annas itu matoa si
Kayapas, imam-nakura' ma tahun ian.
14 Si Kayapas iya bayi mandu' kagaraan ma manga nakura' Yahudi, iya
uk na hap le' bang dakayo' du aa matay ganti' manga aa kamemon.

Si Petros mayilu in iya 'nsa' mulid si Isa
(Matiyu 26.69-70; Markus 14.66-68; Lukas 22.55-57)

15 Na, paturul ma si Isa si Simun Petros maka mulid dakayo'. Mulid
dakayo' itu magkatau asal maka imam nakura', hangkan iya makabe' ma
si Isa sampay pasōd ni diyōm halaman luma' imam nakura' hi'.
16 Suga' si Petros iya tamban ma luwasan lawang. Lipara paluwas pabing
mulid si Isa dakayo' hi'. Maid iya min danda ma nunggu' lawang bo'
iyampa bo na si Petros pasōd.
17 Tīyaw si Petros uk danda ma lawang ian. “Kau baha',” uk na, “dakayo'
mulid isab ma aa siyaggaw ian?”
Mayilu magtuwi si Petros. “'Nsa',” uk na.
18 Na, haggut sangōm ian, hangkan manga sosohoan maka manga jaga
hi' bayi ngandōkōt api, bo' ian sigam magtanggehan ma katilibut api
magdangkahan. Pay'an isab si Petros patipun ni sigam parangka.

Si Isa siyumariya uk imam nakura'
(Matiyu 26.59-66; Markus 14.55-64; Lukas 22.66-71)

19 Manjari si Annas, iya bayi imam-nakura' dahu, numariya si Isa ma
pasal manga mulid na maka ma pasal pamandu' na.
20 Nambung si Isa, uk na, “Bayi aku manduan manga mahadjana'
kamemon ma mata mayiran sadja. Ayi-ayi pamandu' ku bayi halling ku ma
pagtipunan manga Yahudi, ma diyōm kalanggal-langgalan maka ma diyōm
langgal pagkulbanan. 'Nsa' niya' bayi pamandu' ku ma kalimbungan aa.
21 Angay aku tiyaw nu? Tīyawun manga aa bayi kake ma pamandu' ku.
Tīyawun sigam bang ayi bayi pamandu' ku. Katauhan sigam du.”
22 Pagbissala peen itu uk si Isa magtuwi iya siyampak uk dakayo' jaga
bayi may'an, bo' uk na ni si Isa, “'Nsa' niya' addat nu nambungan imam-
nakura' salaiyu!”
23 Siyambungan jaga ian uk si Isa, uk na, “Bang hati sā' halling ku ma
imam-nakura', bain manga aa kamemon ma pagsaraan itu bang ayi kasaan
halling ku. Suga' bang 'nsa' niya' sā' na, angay aku sampak nu?”
24 Puwas na hi' siyoho' si Isa uk si Annas tiyukbalan pahi' ni si Kayapas,
imam-nakura', ma masi le' iya ingkōtan.

Si Petros mayilu pabing in iya 'nsa' mulid si Isa
(Matiyu 26.71-75; Markus 14.69-72; Lukas 22.58-62)

25 Si Simun Petros ian masi nangge ma parangkahan. Tīyaw iya uk
manga sehe' na magtanggehan, uk sigam, “Kau baha', dakayo' mulid aa
ian?”
Mayilu si Petros. “'Nsa',” uk na.
26 Ian isab dakayo' sosohoan imam nakura', niya' kasugsugan na ni aa
bayi lutas tainga na uk si Petros. Uk sosohoan itu ni si Petros, “'Nsa' kau
baha' bayi tanda' ku may'an ma diyōm kabbun me' ma aa hi'?”
27 Mayilu si Petros pabing. “'Nsa',” uk na. Magtuwi du nigauk manuk.

Si Isa biyo paharap ni si Gubnul Pilatu
(Matiyu 27.1-2, 11-14; Markus 15.1-5; Lukas 23.1-5)

28 Dayi' 'llaw peen lahat, pipinda si Isa min luma' si Kayapas tudju ni
luma' gubnul bangsa Roma. Suga' manga nakura' Yahudi 'nsa' pasōd ni
diyōm luma' gubnul sabab bang sigam ganta' pasōd ni diyōm luma' 'nsa'
luma' Yahudi, batal sigam bo' 'nsa' sigam makajari palamud magjamu ma
hinang Pangintōman.
29 Hangkan paluwas si Gubnul Pilatu ni sigam tiyaw ni sigam, uk na,
“Ayi panuntutan bi aa itu?”

30 Uk sambung sigam, “'Nsa' du bayi tukbalan kami aa itu ni kau bang
'nsa' niya' dusa na.”
31 “Na,” uk si Pilatu ni sigam, “Kaam na ngahukum iya ma sali'
kalangnganan sara' bi.”
Nambung manga Yahudi, uk sigam, “'Nsa' niya' kapatut kami mabōtang
hukuman ni kamatay minsan ma sayi.”
32 Salaihi' kahalan na supaya niya' kamaksuran bayi halling si Isa dahu
pasal salaingga kamatay na.
33 Pasōd si Pilatu ni diyōm luma' na pabing bo' soho' na si Isa biyo pahi'
ni iya. Uk na ni si Isa, “Kau iyu, sultan baha' ma bangsa Yahudi?”
34 Uk sambung si Isa, “Iya tiyaw nu itu, min paghōna'-hōna' nu baha',
atawa niya' aa saddi bayi ngahakahan kau ma pasalan ku?”
35 Nambung si Pilatu, uk na, “Oy! Pangannal nu aku Yahudi baha'!
Manga bangsa nu du maka manga nakura' kaimaman bi iya bayi nukbalan
kau paitu ni aku. Angay, ayi dusa nu?”
36 Nambung si Isa, uk na, “Iya pagsultanan ku 'nsa' ma itu ma dunya.
Bang pagsultanan ku bayi ma itu ma dunya, bayi du ngatu manga bean
ku bo' aku 'nsa' tasaggaw uk manga nakura' Yahudi. Aho', 'nsa' maitu
pagsultanan ku.”
37 Jari tīyaw iya uk si Pilatu, uk na, “Bang salaiyu, sultan kau baha'?”
Uk sambung si Isa, “Kau iya halling in aku sultan. Iya na itu sababan
na hangkan aku iyanak maka hangkan aku paitu ni dunya, supaya aku
makapamissala ma pasal kasabannalan. Sasuku me' ma kasabannalan
ningōd du ma aku.”
38 Uk si Pilatu, “Ayi iya kasabannalan?”

Si Isa pibōtangan hukuman ni kamatay
(Matiyu 27.15-31; Markus 15.6-20; Lukas 23.13-25)

Puwas peen ian hi' paluwas si Pilatu pabayik pahi' ni manga Yahudi bo'
uk na ma sigam, “'Nsa' niya' tapeha ku sababan pangahukuman ku aa itu.
39 Suga' kahaba' waktu paghinang hinang Pangintōman, iya kabiyak-
sahan bi subay niya' dakayo' pilisu palappa ku. Baya' kaam baha' bang
palappahan ku kaam sultan bangsa Yahudi?”
40 Magpangōlang manga aa ian, uk sigam, “Daa bang aa iyu hi'. Si
Barabbas iya kabayaan kami.” Na, si Barabbas itu mundu.

19

1 Manjari itu noho' si Pilatu si Isa subay liyapdōsan na.
2 Puwas na hi' niya' bahan itingan liyubid uk manga sundalu, hinang
sali' dagbōs korona sultan panangōn uk sigam ma kok si Isa. Pijubahan
isab iya uk sigam maka juba taluk, sali' dagbōs juba sultan.
3 Patampal sigam ni iya magbayik-bayik bahasa magtungging. Uk
pagtungging sigam, “Assalamu alaykum, Appa' Sultan Yahudi!” Jari
pigsampak iya uk sigam ma bayihu' na.
4 Paluwas pabing si Pilatu missalahan baanan manga aa magtipunan ian,
uk na, “'Ndaun bi. Tiya' si Isa paluwas ku ni kaam bo' supaya katauhan bi
'nsa' niya' tatawwa' ku sababan na pamabōtangan ku iya hukuman.”
5 Jari paluwas isab si Isa. Masi le' bahan itingan siyangōn ma kok na,
maka masi le' juba na taluk. Uk si Pilatu ni manga aa, “'Ndaun bi. Iya na
itu aa hi'!”
6 Pag'nda' peen manga imam nakura' maka manga jaga langgal ma si Isa,
magtuwi sigam ngōlang, uk na, “Papatayun iya! Lansangun iya ni hag!”

Uk si Pilatu ni sigam, “Baya'-baya' bi na! Kalloun bi bo' kaam na ngalansang iya ni diyata' hag. Suga' bang ma aku 'nsa' niya' sababan na tatawwa' ku pamabōtangan iya hukuman ni kamatay.”
7 Uk manga Yahudi ian ni iya, “Niya' sara' kami, uk na aa iyu subay piyatay sabab iya maghalling in iya Anak Tuhan kono'.”
8 Makake peen si Pilatu ma halling manga aa itu, gam peen pasong gawa na.
9 Biyo uk na si Isa pasōd pabayik ni diyōm luma' na bo' tīyaw na, uk na, “Minningga kau?”
Suga' 'nsa' nambung si Isa.
10 Uk si Pilatu ni iya, “Angay kau? 'Nsa' aku sambungan nu? 'Nsa' katauhan nu baha', niya' kapatut ku malappa kau? Maka niya' kapatut ku ngalansang kau ni diyata' hag bo' kau piyatay.”
11 Nambung si Isa, uk na, “Bang 'nsa' bayi min Tuhan muwanan kau kapatut, 'nsa' du niya' patut nu mapatay aku. Hangkan na aa bayi nukbalan aku ni kau mehe le' dusa na min dusa nu.”
12 Puwas na hi' meha lawang si Pilatu pamalappa na si Isa. Suga' magpangōlang na peen baanan Yahudi hi', uk sigam, “Bang kau malappa aa iyu, 'nsa' kau na bagay Sultan Mahatinggi. Sayi-sayi magsultan-sultan di na magbanta du maka Sultan Mahatinggi.”
13 Pagtake pamissala manga aa ian uk si Pilatu, biyo uk na si Isa paluwas. Bo' ningko' si Pilatu ma pangahukuman, ian ma halaman iyōnan Halaman Batu. (Gabbata ōn na bang ma bahasa Hibrani.)
14 'Llaw ian 'llaw pagsakap jamu ma hinang Pangintōman, maka song lattu 'llaw na. Jari pagtingko' si Pilatu uk na ni manga aa, “Tiya' na Sultan bi!”
15 Suga' magpangōlang sadja manga aa ian, uk sigam, “Papatayun na! Papatayun na! Lansangun ni diyata' hag!”
Tīyaw sigam uk si Pilatu, uk na, “Angay, kabayaan bi baha' subay soho' ku sultan bi liyansang ni hag?”
Nambung manga nakura' imam, uk na, “'Nsa' niya' sultan kami, duwal Sultan Mahatinggi!”
16 Jari siyongan si Isa uk si Pilatu pahi' ni sigam, supaya iya biyo liyansang ni hag piyatay.

Si Isa liyansang ni hag
(Matiyu 27.32-44; Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43)

Manjari biyo na si Isa uk sigam.
17 Paluwas iya min daira maka uk na nanggung hag iya song pangalansangan iya. Patudju iya ni lahat iyōnan Lahat Baung Kok. (ōn na Golgota bang ma bahasa Hibrani).
18 Pagmahi' na, liyansang si Isa ni hag uk manga sundalu bo' pitangge hag hi'. Niya' isab duwangan lalla liyansang ni diyata' hag sigam min bihing si Isa karuwambiya'.
19 Niya' sulat pamahati bayi siyulat uk si Gubnul Pilatu, siyoho' pipahi' ni diyata' hag si Isa. Uk sulat hi', “Si Isa aa Nasaret, Sultan bangsa Yahudi.”
20 Heka aa bayi makabassa sulat itu sabab lahat pamapatayan si Isa ian sikōt ni Awrusalam, maka sulat itu bayi tasulat ma bahasa Hibrani maka ma bahasa Roma maka ma bahasa Girik.
21 'Nsa' baya' manga nakura' imam ma lapal sulat hi', hangkan uk sigam pahi' ni si Pilatu, “Daa sulatun, ‘Sultan bangsa Yahudi’. Gam na peen iya sulatun, ‘Aa itu maghalling in iya sultan bangsa Yahudi.’ ”
22 Nambung si Pilatu, uk na, “Iya tasulat ku 'nsa' na kapindahan.”

23 Ubus peen uk manga sundalu bayi ngalansang si Isa ni hag sampay
matangge hag na, ngallo' sigam sammek na bo' bihagi' 'mpat uk sigam ma
dangan maka dangan. Niya' le' dakayo' badju' si Isa 'nsa' niya' lappi' na,
langkos hinangan na.
24 Maghalling manga sundalu, uk na, “Daa gese' ta badju' itu. Hap le'
pagkootan ta bo' katauhan ta bang sayi karapuhan na.” Pagka salaihi'
hinang manga sundalu ian, niya' kamaksuran ma bayi tasulat ma diyōm
kitab, iya uk na,
“Kapagbahagian sammek ku uk manga aa.
Pigkoot-kootan uk sigam badju' ku bang sayi karapuhan na.”
25 Na, ina' si Isa, maka danakan ina' na, maka si Mariyam handa si
Kolopas, maka si Mariyam min lahat Magdala, ian magtanggehan ma
bihing hag bayi pangalansangan si Isa.
26 Tanda' uk si Isa ina' na maka dakayo' mulid na iya kalasahan na
may'an, bo' uk na ni ina' na, “Mulid ku iyu anak nu na.”
27 Uk na isab ni mulid na ian, “Iyu na ina' nu.” Hangkan na puwas min
'llaw ian ina' si Isa bayi biyo uk mulid ian paōkōm ma iya.

Kamatay si Isa
(Matiyu 27.45-56; Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49)

28 Manjari itu kitauhan uk si Isa tangbus na kamemon bayi pamahinang
ma iya. Sakali uk na, “Toho' kallong ku.” Salaitu halling na bo' niya'
kamaksuran ma bayi tasulat ma diyōm kitab.
29 Niya' may'an dakayo' pōga-pōga liyōōnan inuman kisōm, hangkan
manga sundalu bayi ngahagōman lappus ni diyōm inuman hi'. Pisagnat
uk sigam ni tong kayu-kayu bo' iyampa piabut pahi' ni bo' si Isa.
30 Makasassōp peen si Isa ma inuman, uk na, “Tangbus na hinang ku.”
Jari patoyok kok na maka bakkat na napas na.

Si Isa biyudjak ma kid na

31 Na, pagka 'llaw Jumaat na salaihi', ngamu' manga nakura' Yahudi pahi'
ni si Pilatu, siyoho' hiyopoan nayi' manga aa tallungan bayi liyansang ian
ni hag, bo' supaya lakkas matay, bo' tapareyo' min hag ma 'nsa' le' taabut
'llaw Sabtu'. 'Nsa' baya' manga nakura' bang patay ian taggōl pisaran ma
diyata' hag sampay ma 'llaw Sabtu', sabab Sabtu' ian landu' halga' asal ma
bōgbōg sigam.
32 Hangkan pahi' manga sundalu ngahopoan nayi' manga aa duwangan
bayi liyansang ni hag, iya bayi mag-abay maka si Isa, ubus nayi' dangan
bo' dangan.
33 Suga' makaabut peen sigam ni si Isa, tanda' uk sigam in iya matay na
asal, hangkan 'nsa' kalausan hiyopoan nayi' na.
34 Gam peen biyudjak kid na maka budjak uk dakayo' sundalu ian bo'
paluwas magtuwi laha' maka bohe'.
35 (Aa bayi makanda' iya tahinang itu ma si Isa, siyulat uk na manga
pakaradjaan itu supaya kaam magkahagad isab. Kapangandōlan du
panaksi' aa manulat itu, maka katauhan na bannal asal bissala na.)
36 Patakka salaitu supaya niya' kamaksuran ma bayi tasulat ma diyōm
kitab, iya uk na, “'Nsa' niya' bōkōg na hopo' minsan dakayo'.”
37 Maka niya' le' ayat kitab dakayo', iya uk na, “Nganda' du sigam ma aa
bayi biyudjak uk sigam.”

Pagkubul ma si Isa
(Matiyu 27.57-61; Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56)

38 Puwas na hi' niya' dakayo' aa min lahat Arimati, ōn na si Yusup.
Dakayo' iya mulid si Isa suga' bayi limbungan na kapagmulid na sabab
tiyāw iya liyaat uk manga nakura' Yahudi. Pahi' iya ni si Pilatu maid ngallo'
patay si Isa. Pitugutan iya uk si Pilatu hangkan iya pay'an mareyo' patay
si Isa min diyata' hag.
39 Sehe' na si Nikudimus, iya bayi pahi' ni si Isa ma dakayo' sangōm bayi
waktu palabay. Si Nikudimus itu mo manga limampu' kilu laksi', ōn na
mira maka alos, duwa ginis na piglamugay.
40 Manjari killo' patay si Isa uk manga aa duwangan itu bo' iyampa
siyaput uk sigam maka kuku pote' pihian laksi', sali' addat bangsa Yahudi
bang malihala' patay.
41 Niya' kabbun ma tōngōd bayi pamapatayan si Isa, maka niya' ma
diyōm kabbun ian pangubulan bahu bayi liyowangan ma diyōm pampang
batu. 'Nsa' le' niya' bayi takubul may'an.
42 Jari itu, pagka song sangōm Sabtu' na, kiyubul mayat si Isa pay'an
sabab sikōt du pangubulan ian ni bayi pamapatayan iya.

20

Kallum si Isa pabayik min kamatay na
(Matiyu 28.1-8; Markus 16.1-8; Lukas 24.1-12)

1 Dayi' 'llaw Ahad peen, ma 'nsa' le' pote' sōbangan, pahi' ni kubul si
Mariyam, danda min lahat Magdala. Tanda' na hi' na bayi pikalloan batu
panambōl lowang kubul.
2 Sakali paragan iya pahi' maan si Simun Petros maka mulid dakayo', iya
kilasahan asal uk si Isa. Uk si Mariyam ni sigam, “'Nsa' na may'an Panghu'
kitabi. Niya' bayi ngallo' iya min diyōm kubul maka 'nsa' katauhan kami
bang maingga pamabōtangan sigam ma iya.”
3 Manjari si Petros maka mulid dakayo' pahi' magtuwi tudju ni kubul.
4 Paragan sigam karuwangan suga' lakkas le' mulid dakayo' itu min si
Petros, bo' makarahu iya takka ni kubul.
5 Pakoko' iya pasib ni diyōm na bo' tanda' na manga saput may'an, suga'
'nsa' iya pasōd.
6 Jari takka na si Petros min damuwihan na bo' magtuwi iya pasōd ni
diyōm kubul. Tanda' na saput si Isa pabōtangan di na may'an,
7 maka tanda' na turung muka na liyunan. Saddi kabōtangan na, 'nsa'
magbe' maka saput hi'.
8 Manjari mulid dakayo', iya bayi makarahu pay'an, pasōd na isab.
Pag'nda' na saput magtuwi iya magkahagad na pasal si Isa.
9 Niya' asal bayi tasulat ma diyōm kitab ma pasalan si Isa, in iya subay
'llum du pabing min kamatay na, suga' 'nsa' le' bayi tahati lapal kitab ian
uk sigam.
10 Manjari mowe' na sigam duwangan.

Paluwas si Isa ni si Mariyam danda min Magdala
(Matiyu 28.9-10; Markus 16.9-11)

11 Suga' si Mariyam iya nangge na peen mahi' ma tōngōd kubul hi', maka
uk na nangis. Sabu peen iya nangis, pakoko' iya pasib ni diyōm kubul.
12 Niya' tanda' na duwa malaikat magjuba pote' ningko' may'an ma bayi
pamabōtangan mayat si Isa, dangan hi' min bayi kok na, dangan hi' min
bayi nayi' na.
13 Uk manga malaikat itu ni iya, “Inda' angay kau hangkan nangis?”

Nambung si Mariyam, uk na, “Sabab hi' bayi killoan uk sigam mayat Panghu' ku, maka 'nsa' katauhan ku bang paingga iya pamabōtangan sigam ma iya.”
14 Ubus peen itu pihalling uk si Mariyam, palingi' iya bo' tanda' na si Isa nangge may'an, suga' 'nsa' takila na bang si Isa.
15 Uk si Isa ni iya, “Inda', angay kau nangis? Sayi peha nu?”
Kibā' uk si Mariyam in aa ian tunggu' kabbun, hangkan uk na ni iya, “Tuwan, bang kau bayi mo mayat na minnitu, bain aku bang maingga pamabōtangan nu iya bo' aku pahi' ngallo' iya pabing.”
16 Uk si Isa ni iya, “Mariyam.”
Magtuwi harap na si Isa bo' uk na ni iya ma sali' bissala Hibrani, “Rabbuni!” Hati na “guru”.
17 Uk si Isa ni iya, “Daa aku intanin sabab 'nsa' le' aku bayi makapowe' pahi' ni 'Mma' ku. Suga' pahi' kau ni manga dawuranakan ku. Maka bain sigam in aku mowe' na ni 'Mma' ku maka Tuhan ku, hati na ni 'Mma' sigam maka Tuhan sigam.”
18 Jari si Mariyam, danda min Magdala, pahi' na maan manga mulid pasal kapanganda' na ma si Panghu' Isa maka pasal bayi halling si Isa ma iya.

Paluwas si Isa ni manga mulid na
(Matiyu 28.16-20; Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49)

19 Sangōm peen 'llaw Ahad hi', magtipun manga mulid si Isa ma diyōm luma'. Manga lawang na bayi kiyansingan pahōgōt sabab tiyāw sigam ma manga nakura' Yahudi. Sakali si Isa pay'an nangge ma tangnga'-tangnga' sigam bo' halling na ni sigam, “Mura-murahan, bang peen kaam kaniyaan kasannangan atay.”
20 Manjari pandaan na sigam manga limpa' ma tangan na maka ma kid na. Kiyōgan tōōd manga mulid na ian pag'nda' sigam ma Panghu' sigam.
21 Missala si Isa pabing, uk na ma sigam, “Mura-murahan, bang peen kaam kaniyaan kasannangan atay. Soho' ta kaam sali' bayi panohoan aku paitu uk 'Mma' ku.”
22 Puwas na hi' nganapas si Isa ma sigam maka uk na, “Tayimaun bi na Nyawa Sutsi.
23 Bang ampun bi dusa aa, iyampunun du dusa sigam uk Tuhan. Bang 'nsa' ampun bi, iya du 'nsa' iyampunun uk Tuhan.”

Si Isa maka si Tomas

24 Na, ma waktu kaluwas si Isa ni manga mulid na ian 'nsa' bayi may'an si Tomas. Si Tomas itu dakayo' mulid si Isa min sangpu' ka duwa, danglay na si Kambal.
25 Manjari biyaan iya uk kasehean, uk sigam, “Bayi tanda' kami Panghu' tabi.”
Suga' uk si Tomas, “Bang 'nsa' tanyata' ku maka tasadsad ku limpa' lansang ma pat tangan na, maka bang 'nsa' tasadsad ku pali' ma kid na, 'nsa' du aku magkahagad.”
26 Labay peen pitungallaw minnihi' magtipun na pabayik manga mulid si Isa ma diyōm luma', maka ian na si Tomas. Kiyansingan asal manga lawang hi', suga' pay'an sadja si Isa nangge ma tangnga'-tangnga' sigam bo' uk na, “Mura-murahan, bang peen kaam kaniyaan kasannangan atay.”
27 Jari halling iya ni si Tomas, uk na, “'Ndaun manga tangan ku itu. Abutun maka tong tangan nu. Paabutun tangan nu paitu ni kid ku. Daa na kau magduwa-duwa. Magkahagad na kau tōōd.”

28 Halling si Tomas, uk na, “Kau iya Panghu' ku maka kau Tuhan ku!”
29 Uk si Isa ni iya, “Iyampa kau magkahagad baha', pagka tanda' nu na
aku? Mehe kalasigan manga aa magkahagad ma aku minsan aku 'nsa'
tanda' uk sigam.”

Pasal juran itu hangkan siyulat

30 Heka le' manga hinang makainu-inu bayi tahinang uk si Isa ma
panganda' manga mulid na, saddi min manga hinang iya tasulat ma juran
itu.
31 Suga' manga kahinangan iya siyulat ma diyōm juran itu, iya hangkan
itu siyulat bo' supaya pagkahagad bi si Isa in iya bannal si Almasi, Anak
Tuhan, maka supaya kaam kaniyaan kallum kakkal ni kasaumulan ma
sabab pagkahagad bi ma iya.

21

Paluwas si Isa ni pitu' mulid na

1 Puwas manga pilangallaw minnihi' paluwas si Isa pabing ni manga
mulid na mahi' ma bihing danaw Tibiri. Salaitu iya kaluwas na ian ni
sigam:
2 Si Simun Petros bayi may'an magbe' maka si Tomas iya diyanglay si
Kambal, maka si Natanael iya min kalumaan Kana mahi' ma lahat Jalil.
Ian isab magbe' manga anak si Sibidi, maka duwangan mulid si Isa saddi.
3 Na, halling si Simun Petros, uk na. “Pareyawut le' aku mōkōt.”
“Me' kami,” uk kasehean hi'. Jari pariyata' sigam ni bayanan bo' pahi'
ni deyawut, suga' 'nsa' niya' takallo' sigam sampay ni karayi'-llawan.
4 Dayi' 'llaw peen, ian si Isa nangge ma bihingan suga' 'nsa' iya takila uk
manga mulid na.
5 Ngalingan iya pahi' ni sigam, uk na, “O manga bagay, 'nsa' niya' baha'
takallo' bi?”
“'Nsa',” uk sigam.
6 “Na,” uk si Isa, “hugun bi pōkōt bi sakap min katau iyu bo' kaam
makakallo'.” Hangkan hiyug uk sigam pōkōt hi'. Paghug itu magtuwi
'nsa' takowe' hella' uk sigam pariyata' ni diyōm bayanan, ma sabab kaheka
daying na.
7 Manjari halling dakayo' mulid iya kilasahan uk si Isa. Uk na ni si
Petros, “Panghu' ta ko' ian!” Makake peen si Simun Petros itu, magtuwi
sulug na pabing badju' na bayi hurusan na, bo' iyampa iya pakuppa ni
diyōm danaw tudju pahi' ni si Isa.
8 Manga mulid kasehean me' le' ma bayi bayanan sigam, maka uk sigam
ngangguyud pōkōt panno' uk daying. Sikōt du sigam ni bihing, niya'
manga limampu' dappa lawak na.
9 Makaruwai peen sigam ni bihing niya' tanda' uk sigam api maka manga
daying tiyapa ma baga na, maka niya' isab manga tinapay.
10 Uk si Isa ni sigam, “Bohun bi paitu manga daying min bayi takallo' bi
iyu.”
11 Hangkan pahi' si Simun Petros pasakat pabing ni pamean sigam bo'
guyud na pōkōt tudju ni de. Panno' pōkōt ian uk daying aslag, dahatus
maka limampu' maka tallu heka na. Suga' pōkōt hi' 'nsa' gese' minsan lōōn
na heka kalandu'.
12 Uk si Isa ni sigam, “Dayi' kaam mangan.” 'Nsa' niya' ma manga mulid
na ian makatawakkal niyaw iya bang sayi iya, sabab kitauhan uk sigam
in iya Panghu' sigam du.

13 Jari pahi' si Isa ngallo' tinapay bo' pamuwan na ni sigam, damikkiyan
na manga daying.
14 Kamintallu na na itu kaluwas si Isa ni manga mulid na damuwi peen
min 'llaw bayi pamakallum iya min kamatay na.

Si Isa maka si Petros

15 Ubus peen uk sigam mangan, missala si Isa ni si Simun Petros. “Simun
anak si Yahiya,” uk na, “lasa nu ni aku, labi le' baha' min manga sehe' nu
itu?”
“Aho' Panghu',” uk si Petros, “katauhan nu in aku lasa du ma kau.”
Uk si Isa, “Na, ipatun manga bili-bili ku (hati na manga aa suku' ku).”
16 Tiyaw si Isa pabing, uk na, “Simun anak si Yahiya, kalasahan nu aku
baha'?”
“Aho', Panghu',” uk na, “katauhan nu du in aku lasa du ma kau.”
Uk si Isa, “Na, ipatun manga bili-bili ku.”
17 Kamintallu na na paniyaw si Isa ma si Petros. “Simun anak si Yahiya,”
uk na, “kalasahan nu aku baha'?”
Susa na si Petros sabab pimintallu le' uk si Isa paniyaw na ma iya, iya
uk na, “Lasa kau baha' ma aku.” Hangkan nambung si Petros ma si Isa,
uk na, “Panghu', kasakupan nu kamemon. Katauhan nu in aku lasa du
ma kau.”
Uk si Isa ma iya, “Na, ipatun manga bili-bili ku.
18 Bannal iya pama' ku itu ma kau,” uk si Isa, “ma kaonde' nu le' bayi kau
makasammekan di nu. Bayi kau mangngan paingga-paingga iya kabayaan
nu. Suga' bang kau toa na pahannat nu du tangan nu bo' aa saddi iya
ngingkōtan kau bo' kau biyo ni papahian 'nsa' kabayaan nu.”
19 Bissala itu uk si Isa pamatau na bang salaingga bohan kamatay si
Petros ma sosongun, kamatay pamehe na ma Tuhan. Puwas na hi' uk si
Isa ma si Petros, “Me' sadja kau ma aku.”

Si Isa maka mulid na dakayo'

20 Jari palingi' si Petros bo' tanda' na paturul mulid dakayo', iya kilasahan
uk si Isa. Iya na itu mulid bayi paking ni si Isa ma waktu kapagjamu sigam,
maka bayi tiyaw iya, iya uk na, “Tuwan Panghu', sayi baha' song nongan
kau ni manga banta nu?”
21 Pag'nda' si Petros ni mulid dakayo' itu, uk na ni si Isa, “Panghu',
salaingga aa ian hi'?”
22 Uk si Isa ni si Petros, “Bang sawupama kabayaan ku aa ian subay 'llum
sampay ni kabing ku paitu ni dunya, 'nsa' du kalagihan nu. Me' sadja kau
ma aku.”
23 Jari pigbissala uk manga bean si Isa pasal mulid na dakayo' itu 'nsa'
magkamatay. Suga' 'nsa' si Isa bayi halling in aa ian 'nsa' du matay.
Iya sadja uk na, bang sawupama kabayaan na mulid na ian subay 'llum
sampay kabing na ni dunya, 'nsa' du kalagihan si Petros.
24 Iya mulid pigba'-ba' itu, iya na aa ma'-ma' pasal manga pakaradjaan
itu, maka iya isab bayi nulat itu kamemon. Maka katauhan kami in lapal
na asal bannal.

Bissala katapusan

25 Heka tōōd manga hinang saddi bayi tahinang uk si Isa. Bang manga
hinang itu ganta' tasulat kamemon ma diyōm kitab, kumpas ku 'nsa' sarang
ma diyōm dunya manga kitab iya panulatan iya.

Tammat

HINANGAN MANGA AA BAY KAWAKILAN Uk SI ISA ALMASI

Juran itu bayi siyulat uk si Lukas supaya kitauhan uk si Teyopilus pasal kahinangan manga aa iya bayi kawakilan uk si Isa Almasi magnasihat lapal na. Iya na itu sulat karuwa na bayi tasulat uk si Lukas ni si Teyopilus, aa bangsahan.

Pima' uk si Lukas ma itu bang salaingga kasaplag lapal pasal si Isa ni kamemon kalahat-lahatan. Pagkahi sigam Yahudi iya pignasihatan uk manga aa kawakilan itu dahu, bo' puwas na hi' manga bangsa 'nsa' Yahudi, sampay taabut ni lahat tā.

Pima' isab ma diyōm sulat itu pasal Nyawa Sutsi maka kawasa na, iya piniyaan manga aa itu uk Tuhan, panabang sigam maghinang ayi-ayi bayi panohoan na ma sigam.

Si Lukas itu bayi sehe' si Paul ma langnganan na magnasihat lapal Tuhan, sampay ma waktu kapanganjil ma si Paul ma daira Roma.

Iya itu sababan na hangkan juran itu bayi siyulat

1 Sulat itu min si Lukas tudju ni si Teyopilus. Tuwan Teyopilus, ma kitab
bayi tasulat ku dahu, bayi pama' ku manga hinang maka pandu' si Isa
kamemon, sataggōl min tagna' kapaghinang na
2 sampay ni 'llaw bayi pamaangkat iya tudju ni sulga'. Ma 'nsa' le' iya
bayi paangkat, siyoho' uk na manga aa bayi kawakilan na. Iya panohoan
na ma sigam bayi min kawasa Nyawa Sutsi asal.
3 Puwas peen kamatay si Isa, ma diyōm 'mpatpu' 'llaw daran iya panyata'
magbaran ni manga aa bayi kawakilan na hi'. Min heka iya mandaan di na
bo' manyatakan tōōd in iya asal 'llum. Tanda' iya uk sigam bo' ma diyōm
peen 'mpatpu' 'llaw hi', missala iya ni sigam pasal kapagparinta Tuhan.
4 Makapagtipun peen sigam ma waktu dakayo', noho' iya ma sigam, uk
na, “Daa le' kaam pakallo' min daira Awrusalam. Agarin bi dahu bayi
paljanjian 'Mma' ku iya subay pamuwan na ma kaam, iya bayi pamatau
ku ma kaam.
5 Si Yahiya hi', bohe' iya bayi pamandi na manga aa. Suga' kaam, saddi
iya pamandi kaam. Labay peen manga pilang 'llaw, pisangōn du Nyawa
Sutsi ni diyōm baran bi iyu.”

Si Isa tabo paangkat tudju ni sulga'

6 Manjari itu, magtipun peen sigam maka si Isa, tiyaw sigam ma iya.
“Tuwan Panghu',” uk sigam, “iya na itu baha' waktu pamabayik nu ni
bangsa kami Israil iya bayi kapatut kami tagna' ngantan pagparinta?”
7 Uk sambung si Isa, “'Mma' ku sadja iya taga kapatut mabōtang waktu
maka masa. Kaam iyu subay 'nsa' makatau pasal ian.
8 Suga',” uk si Isa, “kabuwanan du kaam kawasa ma waktu kasangōn
Nyawa Sutsi ni diyōm baran bi. Bo' kaam iya magpasabannal ma pasal
ku ma daira Awrusalam itu, ma kalohahan lahat Yahudiya, ma lahat
Samariya, sampay ma 'mpat pidju alam itu.”
9 Ubus peen pamissala si Isa hi', tabo iya paangkat tudju ni sulga', sabu
sigam nganda'-nganda' ma iya. Sakali kalimbuhan iya uk gabun, 'nsa' na
tanda' uk sigam.
10 Masi na peen papatong manga aa itu tudju ni langit, ni bayi
kaangkatan na hi', magtuwi niya' duwangan lalla magpamakay pote'
nangge ma tōngōd sigam.

11 Uk duwangan itu ni sigam, “Kaam manga aa Jalil! Angay kaam
magtangge maiyu papatong na peen tudju ni langit? Si Isa, iya bayi tabo
paangkat min kaam tudju ni sulga', pabing du, bo' kabing na paitu sali' du
maka bayi kaangkat na tudju ni sulga' iya kakanda' bi sini'.”

Pene' dangan paganti' ma si Judas

12 Sakali mowe' na manga aa kawakilan hi' min Bud Kayu Jaitun tudju
ni Awrusalam, manga dabatu lawak na hi'.
13 Makatakka peen sigam ni Awrusalam, magtuwi sigam pariyata' ni
bilik paghantian sigam. Ian may'an di si Petros, si Yahiya, si Ya'kub, si
Andariyas, si Pilip, si Tomas, si Bartolome, si Matiyu, si Ya'kub anak si
Alpa, si Simun iya diyanglay si Pangangatu, maka si Judas isab anak si
Ya'kub dakayo'.
14 Daran sigam magtipun magsambahayang. Parōngan isab ma sigam
manga karandahan, sampay si Mariyam ina' si Isa maka manga danakan
si Isa lalla.
15 Na 'nsa' taggōl minnihi', magtipun manga aa magpangandōl ma si
Isa. Niya' sigam kulang-labi dahatus maka duwampu'. Manjari nangge si
Petros ma tangnga' sigam missala.
16 “Manga dawuranakan ku,” uk na, “wajib subay niya' kamaksuran ma
lapal Nyawa Sutsi, iya bayi siyulat uk si Daud hi'. Lapal hi' bayi ma pasal
si Judas hi', iya bayi manduan manga aa managgaw si Isa.
17 Si Judas hi' bayi du dansehean maka kitabi,” uk si Petros. “Bayi iya
kawakilan uk si Isa maghinang sali' hinang tabi itu.”
18 Iya sin bayi panamba si Judas ma hinang na malaat, iya panong na
si Isa ni manga banta na, bayi pamalli na tana'. Taballi na peen tana' hi',
hug iya pareyo' may'an bo' bustak battōng na. Paluwas lōngōn-lōngōn na
kamemon.
19 Kitauhan ian hi' uk manga aa Awrusalam kamemon, hangkan tana'
ian iyōnan uk sigam Akeldama, ma bahasa Yahudi. Hati na “Tana' Tamba
Laha'”
20 “Na,” uk si Petros, “niya' tasulat ma diyōm kitab Jabul, iya uk na,
‘Bang peen kallo' pabōtangan na.
Subay 'nsa' niya' pabōtang may'an pabing.’
Maka niya' isab ayat dakayo', uk na hi',
‘Subay niya' aa saddi paganti' ma bayi hinang na hi'.’ ”
21-22 Missala le' si Petros, uk na, “Hangkan na subay niya' aa saddi
paganti' me' ma kitabi naksi' in si Panghu' Isa 'llum na pabing min kamatay
na. Iya pene' subay aa bayi sehe' tabi ma waktu kaparōngan si Panghu'
Isa ma kitabi, tagna' na ma waktu kapamandi aa uk si Yahiya sampay ni
'llaw bayi kaangkat si Isa min kitabi tudju ni sulga'.”
23 Sakali itu siyabbut uk sigam ōn duwangan lalla pamenean sigam.
Dakayo' ian si Yusup, iya iyōnan si Barsabbas (atawa si Justus), maka
dakayo' si Mattiyas.
24 Ngamu'-ngamu' di si Petros ni Tuhan, uk sigam, “O Tuhan, katauhan
nu bang ayi ma diyōm pikilan manusiya' kamemon. Toun kono' ni kami
bang sayi pene' nu ma duwangan itu
25 ganti' si Judas, bo' tahinang na hinang iya pamasuku' nu ma manga
aa kawakilan nu. Sabab hinang itu libbahan na ko' uk si Judas, maka hi'
na iya mowe' ni lahat na kakkal.”
26 Puwas ian pigkoot uk sigam ōn aa ian. Iya takoot ian ōn si Mattiyas,
jari pikannōp iya ni kasangpu' maka issa ian iya bayi kawakilan uk si Isa.

2

Pipaitu uk Tuhan Nyawa na Sutsi

1 Taabut peen 'llaw paghinang iya iyōnan Pentekosta, magtipun manga
aa magpangandōl ma si Isa kamemon.
2 Saruun-duun du niya' bahonos min langit, sali' baliyu landōs patum-
buk. Magtuwi tasōd kamehehan luma' iya pagtingkoan sigam ian.
3 Bo' tanda' uk sigam api sali' dagbōs dalla' pasaplag sampay pabōtang
ma manga aa ian pakaniya-pakaniya.
4 Manjari sigam kamemon ian pisangōnan Nyawa Sutsi bo' nagna' sigam
magbissala ma ginisan bahasa. Ayi-ayi pamuwan sigam min kawasa
Nyawa Tuhan, iya na hi' pamissala uk sigam.
5 Na, niya' bayi pahanti' may'an ma Awrusalam manga aa bangsa Yahudi
min sabarang lahat, aa mag-aagama lullun.
6 Pagtake sigam hebok min diyōm luma' ian magtuwi landu' heka sigam
bayi patipun pay'an. Inu-inu sigam ma bissala manga bean si Isa, sabab
iya take uk sigam dangan maka dangan ian asal paghalling na.
7 Kiyōblaan sigam kamemon, inu-inu bidda', hangkan uk sigam, “Painay
itu! Iya magpamissala itu manga aa min lahat Jalil sadja!
8 Angay sigam take tabi makabissala ma asal paghalling tabi, dangan
kitabi maka dangan?
9 Kitabi itu,” uk sigam, “min kalahat-lahatan ko'. Niya' itu min lahat
Partiya, min Medda, min Elam, niya' min Mesopotamiya, min lahat
Yahudiya itu, min Kappadoke, min Puntus maka min Asiya.
10 Niya' isab kitabi min Pirigiya, min Pampiliya, min lahat Misil maka
min kalahatan Libiya iya ma kasikōtan lahat Kirini. Niya' isab kitabi min
daira Roma.
11 Niya' kitabi kasehean bangsa Yahudi, maka niya' kasehean 'nsa'
Yahudi, aa papinda na ni agama Yahudi. Aho', niya' isab min pu' Kerete
maka min lahat Arab. Suga' minsan kitabi minningga lahat, take tabi
manga aa itu missala ma paghalling tabi. Take tabi pasal hinang kawasa
iya hinang uk Tuhan.”
12 Manjari inu-inu manga aa magtipunan ian kamemon, maka sali'
sasaw. Tiyaw na peen sigam dangan maka dangan, uk na, “Ayi baha'
hatihan na itu?”
13 Suga' niya' kasehean ngudju'-ngudju' ma manga bean si Isa ian. Uk
sigam, “Manga aa itu liyango!”

Magnasihat si Petros

14 Suga' nangge si Petros maka sehe' na sangpu' kadda, bo' kōsōg uk na
missala ma manga aa magtipunan ian. “Kaam manga pagkahi ku Yahudi,”
uk na, “sampay kaam iyu maglahat ma daira Awrusalam itu! Pake kaam
bo' kaam pahati ku pasal pakaradjaan iya take bi itu.
15 Kaba' bi liyango manga aa magpamissala itu, suga' 'nsa'. 'Nsa' du niya'
maglangohan bang lisag siyam le' subu!
16 Iya tanda' bi itu, iya na ko' itu kamaksuran na bayi pilatun uk si Nabi
Joel ma masa awwal hi'. Uk na,
17 ‘Iya itu hinang ku ma manga 'llaw damuwi, uk Tuhan.
Pasangōn ku Nyawa ku ma manusiya' kamemon.
Manga panubu' bi lalla-danda maluwas du lapal ku.
Manga lalla onde' bahu le' makanda' du pakaradjaan 'nsa' le' takka.
Makaupi isab manga maas bi.
18 Aho', uk Tuhan, minsan manga ata ku lalla-danda,

Pasangōn ku Nyawa ku ni sigam ma masa ian hi',
Bo' sigam iya maluwas palman ku.
19 Pahinang ku isab hinang makainu-inu ma diyata' langit,
Maka manga paltandaan ma babaw dunya.
Tanda' laha' maka api maka humbu kapal.
20 Mata 'llaw, maglindōm du,
Maka bulan pinda ni pula, sali' dagbōs laha',
Bang song takka 'llaw pangahukum uk Panghu' bi, 'llaw na mehe.
21 Jari sayi-sayi nabbut ma ōn Tuhan mikitabang, kalappasan du iya.’ ”

22 Uk si Petros le', “Kaam pagkahi ku bangsa Israil, pake kaam ma bissala ku itu. Si Isa, aa Nasaret, bayi pamatumanan ma panganda' bi in iya bayi siyoho' uk Tuhan. Sabab biyuwanan iya barakat uk Tuhan hangkan tahinang na manga hinang kawasa kainu-inuhan aa, sampay manga paltandaan. Katauhan bi asal, sabab ma itu ma diyōman bi iya bayi pangahinangan na manga hinang hi'.

23 In kamatay si Isa itu kitauhan asal uk Tuhan ma 'nsa' le' bayi piniya'. Min niyat na maka maksud na hangkan si Isa bayi siyongan ni pangantanan bi, bo' kaam iya bayi mapatay iya pagka pasaran bi aa jahulaka' ngalansang iya ni hag.

24 Suga' pikallum iya pabayik min kamatay na uk Tuhan. Pihawulaya iya uk Tuhan min katiksaan kamatay, sabab in iya 'nsa' tōōd kapagbayaan uk kamatay.

25 Niya' bayi tasulat uk si Daud masa awwal hi' ma pasal Isa Almasi itu. Uk na,
‘Tasayu ku Panghu' ku ma tōngōd ku sakahaba' waktu.
Tiya' na iya ma bihing ku, hangkan aku 'nsa' tasasaw.
26 Hangkan kiyōgan diyōm atay ku,
Maka kiyōgan isab pamissala ku.
Minsan matay baran ku hōwat sadja aku ma iya, hangkan aku taga salamat.
27 Sabab 'nsa' du aku pasaran nu ma lahat manga magpatayan.
Aku iya sosohoan nu adil,
'Nsa' pasaran nu baran ku ngahalu' ma diyōm kubul.
28 Bayi aku panduan nu daddōk iya mo ni kallum kakkal.
Basta aku maiyu ma haddarat nu, landu' tōōd kakuyagan ku.’

29 “Na, manga dawuranakan ku,” uk si Petros, “subay tampal pamissala ku ma kaam pasal bayi ka'mbo'-mboan ta si Sultan Daud hi'. Bayi iya matay sampay kiyubul, maka kubul na masi tasilang sampay ni 'llaw itu.

30 Suga' nabi iya bayi, hangkan kitauhan uk na bang ayi bayi janji' Tuhan ma iya. Sabab Tuhan iya bayi napa pasal waktu siyong subay niya' dakayo' panubu' si Daud magsultan du, sali' bayi asal kapagsultan si Daud.

31 Na, pagka kitauhan uk si Daud bang ayi pitakka uk Tuhan ma waktu siyong, hangkan iya bayi magpalatun pasal kallum si Almasi pabing min kamatay na. Uk pagpalatun na hi',
‘'Nsa' iya bayi imbanan ma lahat manga magpatayan.
'Nsa' isab bayi ngahalu' baran na ma diyōm paliyangan.’
32 Si Isa ko' itu,” uk si Petros, “iya pikallum uk Tuhan pabing min kamatay na. Bo' kami kamemon itu saksi' du, in kallum na pabayik asal bannal du.
33 Pilangkaw na iya, pitōngōd ma bihing Tuhan sakap ni katau. Siyambut uk na Nyawa Sutsi min 'Mma' na Tuhan sali' bayi panganjanji' na ma iya. Manjari iya tanda' bi maka take bi buttihi' hinang Nyawa Tuhan ko', iya pisangōnan kami uk si Isa.

34 Si Daud hi' bayi missala pasal dangan aa bayi tapaangkat ni diyōm sulga'.
'Nsa' si Daud iya bayi paangkat ni sulga', suga' iya na itu bayi tabissala na
hi', uk na,
‘Missala Tuhan ni Panghu' ku, uk na,
Dayi' kau, ningko' kau ma bihing ku sakap ni katau, ma paningkoan
bangsahan,
35 Sampay tabo ku palbantahan nu tatawu' ma deyo' pat-nayi' nu.’
36 “Hangkan na,” uk si Petros, “in kaam bangsa Israil kamemon, subay
katauhan bi in si Isa itu, iya bayi talansang bi ni hag, tahinang na uk Tuhan.
In iya Panghu' na maka Almasi, hati na pene' uk Tuhan magbaya'!”
37 Pagtake manga aa ma pamissala si Petros itu magtuwi sasaw bidda'
pikilan sigam. Uk sigam ni si Petros maka ni kasehean kawakilan hi',
“Manga dawuranakan,” uk sigam, “ayi subay hinang kami?”
38 Uk si Petros ni sigam, “Tawubatin bi tōōd dusa bi. Bo' kaam dangan
maka dangan subay piyandi min ōn si Isa Almasi, palsaksian in kaam
mangandōl ma iya. Manjari du iyampun dusa bi maka piniyaan du kaam
Nyawa Sutsi, iya pamuwan Tuhan ma kaam.
39 Sabab kaam du iya bayi kajanjian uk Tuhan, sampay manga panubu'
bi, sampay isab sigam ma katahan, sayi-sayi bayi linganan uk Panghu' tabi
Tuhan me' ma iya.”
40 Heka le' bissala si Petros ma manga aa ian. Biyandaan sigam uk na,
junjungan pahap-hap, uk na, “Papuwas kaam kono' min mulka', iya song
pitumbuk ni bangsa malaat itu!”
41 Manjari heka magkahagad ma bissala si Petros ian bo' piyandi sigam
tanda' in sigam suku' si Isa na. Iya pikannōp ni manga aa mangandōl ma
si Isa ma 'llaw ian, niya' manga tallungibu aa.
42 Ngasip sigam ma bayi pamandu' uk manga aa kawakilan si Isa ian,
maka magdakayo' sigam maka manga aa magpangandōl kasehean. Mag-
bahagian sigam tinapay di sigam maka magbe' isab sigam nambahayang.

Karakayoan atay manga aa magpangandōl ma si Isa

43 Heka hinang makainu-inu maka paltandaan bayi tahinang uk manga
aa kawakilan hi', hangkan siyōd tāw manga aa kamemon.
44 Magdakayo' na peen manga aa magpangandōl kamemon, maka ayi-ayi
bayi ma sigam pangahilas uk sigam ma sasuku taga sukkal.
45 Pangalta' sigam maka kaginisan sigam bayi piballihan, bo' ballihan
na bayi pamahagi' ni kasehean, sarang ma sukkal sigam dangan maka
dangan.
46 'Llaw-llaw sigam mahi' ma diyōm langgal pagkulbanan. Magsawu
sigam ma kalumaan sigam. Kiyōgan sigam magbahagi' kiyakan min atay
pote'.
47 Siyanglitan na peen Tuhan uk sigam, bo' sigam iya kihapan uk aa
kamemon. Sakahaba'-haba' niya' na peen bayi pikannōp ni sigam uk
Tuhan, sasuku kalappasan min hukuman dusa.

3

Aa 'nsa' kalangngan kaulian uk si Petros

1 Na, ma 'llaw dakayo', pahi' si Petros maka si Yahiya ni langgal
pagkulbanan ma waktu sambahayang luhul.
2 May'an, ma tōngōd lawang langgal iyōnan Lawang Lingkat, niya'
dakayo' aa 'nsa' makalangnganan di na, asal min kandang ina' na. Biyo

iya 'llaw-llaw ni tōngōd bo' lawang ian supaya iya makapangamu' sarakka
ni manga aa palabay minnian tudju ni diyōm langgal.
3 Pag'nda' na ma si Petros maka ma si Yahiya ian song pasōd, magtuwi
iya ngamu' ayi-ayi ni sigam.
4 Inda' iya uk sigam. Uk si Petros, “Nganda' kau ni kami itu!”
5 Magtuwi nganda' aa ian, hōwat kabuwanan ayi-ayi uk sigam.
6 Suga' uk si Petros ni iya, “'Nsa' niya' tōōd sin ku suga' pamuwan ku ma
kau iya ma aku itu. Min kawasa ōn si Isa Almasi aa Nasaret, soho' ta kau
nangge bo' mangngan!”
7 Sakali intanan iya uk si Petros ma tangan na ni katau, tiyabang bo'
makatangge. Saruun-duun du iya biyuwanan kōsōg ma nayi' na sampay
ma buku-buku na.
8 Magtuwi iya patulahad pariyata'. Nangge iya bo' iyampa mangngan.
Puwas na hi' magbe' iya maka di si Petros pasōd ni diyōm langgal.
Mangngan iya maka uk na maglaksu' sampay nanglit ma Tuhan.
9 Tanda' iya uk manga aa magtipun may'an mangngan na peen maka
nanglit na peen ma Tuhan.
10 Takila iya uk sigam in iya bayi ningko' ngamu' sarakka ma langgal ma
bo' Lawang Lingkat. Magtuwi sigam inu-inu maka sasaw pikilan sigam uk
bayi tahinang ma aa ian.

Magnasihat si Petros ma diyōm langgal

11 Ngantan le' aa ian ma si Petros maka ma si Yahiya, ma sawurung
langgal iya iyōnan Sawurung si Sulayman. Jari inu-inu manga aa
kamemon bo' paragan pay'an ni di si Petros.
12 Pag'nda' peen si Petros ma manga aa ian missala iya ma sigam, uk na,
“Oy, kaam aa Israil! Angay itu pag-inu-inuhan bi! Angay kami patongan
bi? Pangannal bi baha' min kawasa kami atawa min kasutsi atay kami,
iya hangkan aa itu makalangngan na?
13 Katauhan bi,” uk si Petros, “in ka'mbo'-mboan tabi, iya di si Ibrahim,
si Isahak maka si Ya'kub, dapagtuhanan du maka kitabi. Manjari Tuhan
tabi itu, bayi pilangkaw uk na sosohoan na si Isa, iya bayi songan bi ni
sara'. Bayi iya tasulak bi ma alōpan si Gubnul Pilatu. Si Pilatu bayi taga
niyat malappa si Isa, suga' kaam iya 'nsa' baya'.
14 Minsan si Isa sutsi maka adil, bayi iya sulak bi. Bo' aa pamapatay iya
amu' bi ni gubnul subay piluwas.
15 Bayi papatay bi poonan kallum, lipara pikallum iya pabing uk Tuhan
min kamatay na. Kami itu saksi' in ian bannal.
16 Na,” uk si Petros, “min kawasa ōn si Isa, hangkan aa bayi 'nsa'
kalangngan itu kabuwanan kōsōg bo' makalangngan na. Tanda' bi na
iya, maka takila bi asal. Aho', min pangandōl tudju ni si Isa iya hangkan
aa itu kaulian ma panganda' bi.
17 “Manga dawuranakan ku,” uk si Petros, “katauhan ku in kaam maka
manga nakura' bi bayi awam, iya hangkan bayi salaihi' hinang bi ma si
Isa.
18 Suga' iya na ko' hi' pamatuman palman Tuhan, iya bayi pitau uk
kanabi-nabihan min awwal le' hi'. Pitau uk sigam in si Almasi subay
makalabay kabinsanaan.
19 Na,” uk si Petros, “tayikutin bi na dusa bi. Papinda kaam ni Tuhan
bo' piyapasan uk na dusa bi,
20 bo' kaam piniyaan kahayangan atay min Tuhan. Jari pipaitu du si Isa,
iya Almasi bayi tapene' uk Tuhan magbaya' ma kaam.

21 Suga' subay may'an le' iya ma sulga' sampay taabut waktu pamabahu
kamemon ayi-ayi uk Tuhan. Iya na ko' ian waktu bayi janji' uk Tuhan ma
palman na ni manga nabi ma masa awwal hi'.
22 Sabab si Musa bayi missala ni bangsa Israil, uk na, ‘Ma sosongun niya'
du dakayo' nabi pipaitu ni kaam uk Tuhan iya Panghu' bi. Pipaitu iya sali'
kapanoho' Tuhan ma aku, maka aa bangsa bi du iya. Wajib iya subay asip
bi ma ayi-ayi pamissala na ma kaam.
23 Sayi-sayi 'nsa' ngasip ma nabi ian, piōkat du iya uk Tuhan min bangsa
suku' na sampay miyula.’
24 Salaihi' du isab,” uk si Petros, “manga nabi kamemon, tiyagnaan
min si Nabi Samwel sampay ni kanabi-nabihan magsusunu'. Bayi sigam
magpalatun ma pasal pakaradjaan iya piniya' waktu itu.
25 Ma kaam du isab manga janji' Tuhan iya bayi pagpalatun uk manga
kanabi-nabihan, maka palsukuan bi isab bayi kapagsulutan Tuhan maka
ka'mbo'-mboan bi. Bayi nganjanji' Tuhan ma pangkat bi si Ibrahim, uk na,
‘In bangsa kamemon ma diyōm dunya itu piniyaan kahapan du ma sabab
panubu' nu.’
26 Hangkan si Isa tapene' uk Tuhan sosohoan na, bo' pipaiyu iya ni
kaam dahu bo' kaam piniyaan kahapan, hati na biyo kaam ngalabba min
kahinangan bi laat.”

4

Si Petros maka si Yahiya ma alōpan palhimpunan

1 Masi le' si Petros maka si Yahiya missala ma manga aa, sakali niya'
pay'an ni sigam manga imam maka kapitan jaga langgal pagkulbanan,
maka manga Saddusi.
2 Paddi' asal atay sigam sabab di si Petros ian hi' mandu' ma manga aa in
si Isa bayi 'llum pabayik min kamatay na, hangkan manga aa magpatayan
tantu du isab 'llum pabayik ma sosongun.
3 Manjari siyaggaw di si Petros, liyōōn ni diyōm jil sampay ni kasawun-
gan sabab kohap na tōōd.
4 Suga' heka aa bayi kake ma bissala di si Petros bo' magkahagad ma si
Isa. Iya heka sigam lalla mangandōl ma si Isa niya' manga limangibu.
5 Taabut peen sawung magtipun na ma Awrusalam manga kanakuraan
bangsa Yahudi, manga kamaasan, maka manga guru ma sara' agama.
6 Ian du may'an si Annas imam-nakura', maka ian isab di si Kayapas, si
Yahiya, si Iskandal, maka manga kampung si Annas kasehean.
7 Manjari duwangan aa kawakilan hi' siyoho' paalōp ni sigam. Tīyaw
sigam duwangan uk manga nakura' hi', uk na, “Salaingga uk bi makahi-
nang iya bayi hinang bi diaw hi'? Kawasa ayi bayi pangahinang bi salaihi',
atawa ōn sayi bayi panabbutan bi?”
8 Manjari si Petros ian pisangōnan Nyawa Sutsi, bo' sambungan na
manga nakura' ian, uk na, “Kaam manga nakura' bangsa Yahudi, maka
kaam manga maas,
9 bang kami sumariya bi ma pasal kahapan bayi tahinang ma aa 'nsa'
bayi kalangngan itu, maka pasal bang salaingga bayi kapakowe' iya,
10 na, iya na itu subay kitauhan uk bi kamemon, sampay uk bangsa Israil
kamemon. Aa itu, iya nangge itu ma alōpan bi, hangkan iya kaulian na
sabab kawasa si Isa Almasi aa Nasaret! Bayi iya pilansang uk bi ni hag,
lipara pikallum iya min kamatay na uk Tuhan.
11 Pasal si Isa itu iya bayi siyulat ma diyōm kitab, iya uk na,
‘Iya batu bayi siyulak uk bi, manga aa maghinang luma',

Iya na ian batu mehe tōōd kalagihan na.’
12 'Nsa' tōōd niya' saddi min si Isa ma kalohahan dunya makalappas
kitabi min mulka'. Duwal ōn si Isa bayi pamuwan uk Tuhan panabbutan
manusiya', bo' supaya kitabi kalappasan.”
13 Sakali inu-inu manga kanakuraan ian pag'nda' sigam ma kōsōg bissala
si Petros maka si Yahiya. Kitauhan isab in sigam duwangan aa deyo' asal,
'nsa' bayi makalabay pangadji' langkaw. Manjari kila sigam pahap uk
kanakuraan hi' sabab bayi sigam magsehe' maka si Isa.
14 Malayingkan 'nsa' niya' panganjawab uk manga nakura', sabab ian ma
panganda' sigam aa bayi kaulian, nanggehan di na ma tōngōd di si Petros.
15 Hangkan di si Petros siyoho' paluwas min palhimpunan bo' iyampa
mag-isunan di sigam manga nakura' hi'.
16 Uk sigam, “Ayi baha' subay hinang tabi ma manga aa itu? 'Nsa' kitabi
makapayilu pasal bayi tahinang uk sigam, sabab kitauhan uk aa kamemon
ma diyōm Awrusalam itu niya' hinang mehe kawasa bayi tahinang uk
sigam duwangan itu.
17 Suga',” uk sigam, “supaya 'nsa' patanyag palkala' itu, bandaan ta na
sigam tōōd daa subay missala pabing ma pasal ōn si Isa.”
18 Hangkan si Petros maka si Yahiya linganan pabayik uk manga nakura'
ian. Biyandaan sigam subay daa tōōd missala atawa mandu' pabing ma
pasal si Isa.
19 Suga' nambung si Petros maka si Yahiya ma aa bayi mamanda' hi', uk
sigam, “Kumpasun bi kono' bang ingga iya bōntōl ma panganda' Tuhan:
kaam manusiya' subay bine' uk kami, atawa Tuhan?
20 Sabab 'nsa' kami makajari parōhōng ma'-ma' ma manga aa pasal iya
bayi tanda' kami maka bayi take kami hi'.”
21 Manjari pikōsōg gam peen uk manga nakura' ian iya sanggup sigam
ma di si Petros. Puwas na hi' pilappa na sigam. 'Nsa' niya' tatawwa'
uk manga nakura' sababan paminsana' sigam ma di si Petros, sabab
ian manga aa mahadjana' kamemon nanglitan Tuhan ma sabab hinang
kawasahan bayi tahinang hi'.
22 Na, iya aa bayi kaulian na hi' asal labi 'mpatpu' tahun na umul na.

Manga aa mangandōl ma si Isa ngamu' tabang ni Tuhan

23 Na, tapalappa peen di si Petros, magtuwi sigam pabing ni kasehean
sigam ma'-ma' pasal kamemon bayi halling manga kaimaman nakura'
maka manga kamaasan.
24 Take peen ian hi' uk kasehean, magtuwi sigam kamemon magbe'
ngamu'-ngamu' ni Tuhan. “O Tuhan Panghu' kami,” uk sigam, “kau iya
bayi mapanjari langit maka dunya itu de-deyawut, sampay kakaya'-kayaan
na.
25 Bayi pabissala nu sosohoan nu si Daud, pangkat kami. Kahōpan iya
uk Nyawa Sutsi, hangkan uk na,
‘Angay magdugal manga bangsa saddi ma Panghu'.
Angay manga aa itu magkagaraan laat ma 'nsa' niya' pus na!
26 Manga kasultanan ma dunya ian magsakap!
Maka manga kanakuraan magtipun na,
Ngatubang Tuhan maka Almasi na, iya tapene' na mag-agi!’
27 Bannal Tuhan,” uk sigam, “sabab manga Yahudi bayi magdakayo' maka
manga aa 'nsa' Yahudi, ma itu ma daira Awrusalam. Magbe' isab sigam
maka di si Sultan Herod maka si Gubnul Puntus Pilatu bahasa ngatubang
ni si Isa, iya sosohoan nu sutsi bayi tahinang nu Almasi hi'.

28 Hinang uk sigam kamemon iya bayi niyat nu, min kawasa nu asal maka
min kahandak nu.
29 Na, Tuhan, buttihi' kehun sanggup sigam ma kami. Tabangin kami
manga sosohoan nu, bo' kami 'nsa' tiyāw missala lapal nu.
30 Patandaun kono' kōsōg nu makowe' manga aa sakihan. Pahinangun
isab manga hinang makainu-inu maka paltandaan min kawasa ōn si Isa,
iya sosohoan nu sutsi."
31 Na, ubus peen sigam nambahayang, jōgjōg luma' bayi pagtipunan
sigam bo' pihōpan sigam uk Nyawa Sutsi. Minnihi' sigam missala lapal
Tuhan, 'nsa' tōōd niya' tāw sigam ma aa.

Magbahagi' sama-sama manga bean si Isa

32 Manjari itu magdaatay maka magdakayo' kagaraan manga aa mag-
pangandōl ma si Isa kamemon ian. 'Nsa' niya' halling pasal kaniya' na in
ian suku' na sadja, suga' sama-bahagi' sigam kamemon ma ayi-ayi bayi ma
sigam.
33 Manga aa kawakilan ian mag-abut-abut naksi' pasal kallum si Panghu'
Isa pabing min kamatay na. Jari kawasa tōōd panaksi' sigam, bo' landu'
sigam kahapan uk Tuhan.
34 'Nsa' niya' ma diyōman sigam kulang-kabus. Sasuku taga tana' atawa
luma', piballihan uk sigam bo' ballihan na bayi
35 siyongan ni aa kawakilan ian. Jari in sin ian bayi pigbahagian ma
sasuku taga susa.
36 Na, niya' ma diyōman sigam aa iyōnan si Yusup. Bayi iya iyanak ma
pu' Kiprus suga' bangsa Yahudi iya, panubu' si Libi. Iyōnan iya si Barnabas
uk manga aa kawakilan (hati na, aa matōtōg iman).
37 Niya' tana' bayi ma si Barnabas itu, bo' paballihan na tana'. Jari
siyongan ballihan na ni manga aa kawakilan ian.

5

Si Ananiyas maka si Sappira

1 Suga' niya' ian dakayo' aa iyōnan si Ananiyas, handa na si Sappira.
Niya' tana' na bayi paballihan na,
2 suga' ballihan na kasehean bayi tawuan na di na. Tiyau isab itu uk
handa na. Jari sin takapin bayi siyongan ni manga aa kawakilan.
3 Uk si Petros ni iya, "Ananiyas, angay pasaran nu nakura' sayitan
magbaya' ma diyōm atay nu, mo-mo kau mutingan Nyawa Sutsi? Sabab
iyu bayi tawu' nu sin kasehean bayi ballihan tana' nu hi'.
4 Sataggōl 'nsa' bayi paballihan nu, suku' nu asal tana' ian. Maka bang hi'
na bayi kapaballihan nu, suku' nu ballihan na ian kapagbayaan nu. Jari
angay tapikil nu maghinang salaiyu? 'Nsa' manusiya' iya pagputingan nu,
suga' Tuhan!"
5 Pagtake peen uk si Ananiyas halling si Petros ian, magtuwi iya
pahantak matay. Jari sasuku makake ma pasal kamatay na ian siyōd tāw
bidda'.
6 Sakali pasōd pay'an manga kalallahan onde' bahu le' naput patay na
bo' iyampa biyo paluwas minnihi', kiyubul.
7 Na, palabay peen manga tallun jam, takka pay'an handa si Ananiyas,
suga' 'nsa' katauhan na bang ayi bayi patakka hi'.
8 Uk si Petros ni iya, "Bain aku. Iya na itu baha' sin kamemon bayi
takallo' bi maglakibini min ballihan tana' bi?"
"Aho'," uk danda, "iya na ko'."

9 Uk si Petros, “Angay kaam maglakibini bayi maggara' nulayan Nyawa
Tuhan! Pake kau,” uk si Petros. “Iyu na ma bo' lawang manga aa bayi
ngubul halla nu sini'. Maka iya du kau biyo kiyubul uk sigam.”
10 Saruun-duun du pahantak danda ian ma tōngōd nayi' si Petros, matay.
Pagsōd peen manga kalallahan onde' bahu, tanda' iya uk sigam matay na,
hangkan iya biyo uk sigam kiyubul ni bihing halla na.
11 Minnihi' bidda' tāw manga jamaa si Isa kamemon sampay sasuku bayi
makake ma pasal ian hi'.

Manga paltandaan kawasa maka hinang makainu-inu

12 Heka manga paltandaan maka hinang makainu-inu bayi tahinang ma
diyōman manga aa Awrusalam ian uk manga aa kawakilan uk si Isa. Jari
sasuku magpangandōl ma si Isa daran magtipun kamemon ma Sawurung
si Sulayman.
13 Mehe pag-addat manga aa mahadjana' ma sigam, suga' 'nsa' niya' aa
saddi tawakkal palamud ni sigam.
14 Suga' masi na peen magkakannōp manga aa mangandōl ma si Panghu'
Isa. Heka sigam magdanda-maglalla.
15 Sakali itu, pagka salaihi' iya kahinangan manga aa kawakilan ian,
biyo manga aa sakihan paluwas ni manga karaddōk-daddōkan, pibahak
ma bangko atawa ma baluy sigam. Hangkan salaihi', kalu niya' sigam
kasehean tawwa' uk lambung si Petros bang iya ganta' palabay minnian.
16 Heka isab manga aa bayi pay'an min manga kalumaan ma kalingkal
Awrusalam, mo sehe' sigam magsakihan atawa aa siyōd uk sayitan. Jari
kaulian na sigam kamemon.

Manga aa kawakilan uk si Isa pidjala'

17 Na, pagka salaihi', ngimbu bidda' imam-nakura' maka kasehean na,
iya min bahagi' agama Yahudi iyōnan Saddusi, bo' gara' sigam ngatu ma
manga aa kawakilan si Isa.
18 Hangkan sigam noho' subay siyaggaw manga aa bayi kawakilan ian
bo' iyampa liyōōn na ni diyōm jil parinta.
19 Suga' sangōm ian niya' malaikat min Tuhan bayi pay'an ngukab
tambōl jil, ngallo' manga aa kawakilan ian paluwas.
20 Uk malaikat ni sigam, “Pahi' na kaam nangge ma diyōm langgal
pagkulbanan hi' bo' kaam missala ma manga aa ian pasal kallum bi bahu
itu, bang ayi tōōd hatihan na.”
21 Bine' magtuwi panohoan malaikat ian uk manga aa kawakilan, bo'
pasōd sigam dayi' 'llaw le' ni diyōm langgal pagkulbanan magpandu'.
Sakali in imam nakura' maka manga sehe' na ian bayi noho' magtipun
manga kamaasan bangsa Israil, iya aa palhimpunan kamemon. Puwas
na hi' noho' sigam ma manga tindōg pahi' ni jil mo manga aa kawakilan
paalōp ni palhimpunan hi'.
22 Suga' pagtakka manga tindōg ni pagjilan 'nsa' tatawwa' may'an manga
aa kawakilan. Hangkan pabing manga tindōg itu ni palhimpunan ma'-ma'.
23 Uk sigam ni palhimpunan, “Takka peen kami pay'an ni jil, asal hōgōt
manga tambōl. Maka ian masi manga aa nganjagahan tambōl ian. Suga'
pag-ukab kami peen, 'nsa' niya' tatawwa' kami ma diyōm!”
24 Na, take peen ian hi' uk kapitan manga jaga langgal sampay uk
kaimaman nakura', 'nsa' tapikil uk sigam pasal manga aa kawakilan ian
bang ayi katudjuhan na.

25 Sakali niya' aa takka pay'an ni palhimpunan mo lapal, uk na, “Pake
kaam! Iya aa bayi pajil bi ian, ian na ma diyōm langgal manduan manga
aa!”
26 Magtuwi pahi' kapitan maka manga aa na ngallo' di si Petros. Suga'
'nsa' sigam bayi ngandagtu' ma di si Petros sabab tiyāw sigam hiyak maka
batu uk baanan manga aa may'an.
27 Manga aa kawakilan itu biyo uk sigam pitampal pahi' ni palhimpunan
kamaasan. Jari siyumariya sigam uk imam-nakura',
28 uk na, “Bayi kaam bandaan kami tōōd daa subay mandu' pasal aa
iya pamean bi iyu. Suga' 'ndaun bi na iya tahinang bi itu! Saplag diyōm
Awrusalam ma sabab pandu' bi. Baya' tōōd kaam mabōtangan kami dusa
ni kamatay aa hi'!” uk na.
29 Nambung si Petros maka kasehean bayi kawakilan hi', uk sigam,
“Panohoan Tuhan iya subay be' kami, 'nsa' panohoan manusiya'.
30 Si Isa ian,” uk sigam, “bayi soho' bi liyansang ni hag bo' piyatay. Lipara
pikallum iya pabing uk Tuhan, iya asal pagtuhanan manga pangkat tabi.
31 Tapalangkaw na iya uk Tuhan, pibōtang ma bihing na sakap ni
katau magnakura' sampay manglalappas ma manusiya', bo' supaya niya'
pagtawubatan maka pag-ampunan dusa ma bangsa Israil.
32 Kami itu,” uk di si Petros, “naksi' kami in pakaradjaan pamissala ku
itu bannal sadja. Iya du makasaksi' Nyawa Sutsi, iya pamuwan uk Tuhan
ma sasuku me' ma panohoan na.”
33 Pagtake peen bissala itu uk ma palhimpunan, pasu' tōōd atay sigam
bo' nuyu' sigam mapatay manga aa kawakilan ian.
34 Suga' niya' dangan min palhimpunan ian nangge. Parisi iya, ōn
na si Gamaliyal, dakayo' guru ma sara' agama, aa pig-addatan asal uk
aa kamemon. Pagtangge na noho' iya piluwas dayi'-dayi' manga aa
siyumariya ian.
35 Uk na ni palhimpunan ian, “Kaam pagkahi ku bangsa Israil, kamaya'-
maya' kaam ayi-ayi song hinang bi ma manga aa ma luwasan itu.
36 Intōmun bi bayi dahu-dahu le', niya' bayi iyōnan si Tudas magpamehe
di na. Niya' isab manga 'mpat hatus aa bayi paumpig ma iya. Suga' iya
katudjuhan na, piyatay si Tudas bo' manga tindōg na ian kawukanat. Jari
'nsa' na.
37 Damuwi le' min si Tudas, niya' isab pasunu' dakayo' aa Jalil, ōn na si
Judas, ma timpu pagsulat ōn aa kamemon uk parinta. Heka isab manga
aa bayi tabo na paumpig ma iya, suga' iya du iya bayi piyatay maka
kawukanat isab bayi tindōg na kamemon.
38 Hangkan kaam bandaan ku na ma pasal palkala' itu hi'. Daa inayun
bi manga aa itu. Pasarin bi sadja. Sabab bang hal min pikilan manusiya'
iya miyaksud maka hinang uk sigam itu, 'nsa' du makasong.
39 Suga' bang min Tuhan du, 'nsa' tasagga' bi. Kalu isab sagga' bi
kabayaan Tuhan!”
Manjari be' manga aa palhimpunan ma pamissala si Gamaliyal hi'.
40 Linganan uk sigam manga aa kawakilan ian pisōd bo' iyampa siyoho'
liyapdōsan. Biyandaan sigam daa subay missala pabing ma pasal si Isa,
bo' piluwas minnihi' uk manga palhimpunan.
41 Pakallo' manga aa kawakilan min palhimpunan hi'. Makalandu' sigam
kiyōgan, sabab tabista sigam uk Tuhan tōp pilabay min kabinsanaan ma
sabab pangandōl sigam ma si Isa.
42 Kahaba'-haba' 'llaw ian sigam ma diyōm langgal pagkulbanan sampay
manga ma luma' aa magpandu' na peen maka magnasihat lapal hap pasal
si Isa Almasi.

6

Pitu' aa tapene' magtabang

1 Pakannōp na peen manga aa me' ma si Isa. Jari ma masa ian niya'
pagsaggaan manga Yahudi iya magbissala bahasa Girik, maka manga
Yahudi kasehean iya magbissala asal bahasa Hibrani. Iya makalaat atay
manga Yahudi mamissala Girik ian, in karandahan sigam balu tiyayikutan
kono' ma waktu kapagtōpōd-tōpōd balanja' 'llaw-llaw.
2 Hangkan manga bean si Isa kamemon linganan uk sangpu' ka duwa aa
kawakilan, siyoho' magtipun. Uk sangpu' ka duwa ian, "'Nsa' bōntōl bang
kami ngalabbahan hinang kami magnasihat palman Tuhan, bo' mahagi'
manga paggastu.
3 Hangkan na, manga dawuranakan, subay kaam mene' pitu' lalla min
diyōman bi iyu. Aa ian subay katauhan bi in sigam kahōpan du uk Nyawa
Sutsi, maka subay lōm tau sigam. Pagpene' bi peen, pamuwan kami ni
sigam iya hinang magtōpōran balanja' ian.
4 Manjari kami itu," uk aa kawakilan hi', "manuyu' na peen namba-
hayang maka magnasihat palman Tuhan."
5 Na, kasulutan aa ian kamemon ma bayi kagaraan hi' bo' tapene' uk
sigam si Esteban, aa bal-iman maka kahōpan uk Nyawa Tuhan. Tapene'
isab si Pilip, si Porokoros, si Nikanul, si Timun, si Parmenas, maka si
Nikulas min Antiyuk. Si Nikulas itu 'nsa' Yahudi, aa ko' iya bayi pinda
ni agama Yahudi.
6 Iya kapitu' aa itu bayi pitampal uk kasehean ni manga aa kawakilan.
Jari iyamuan sigam tabang min Tuhan uk aa kawakilan. Pitappakan sigam
tangan isab, tanda' in sigam pisukuan hinang ian.
7 Manjari pasaplag na peen palman Tuhan. Pakannōp tōōd ma diyōm
Awrusalam iya heka manga aa me' ma si Isa, maka heka isab kapakilan
me' mangandōl ma si Isa.

Si Esteban siyaggaw

8 Si Esteban ian aa bidda' tiyabang uk Tuhan, aa biyarakatan, hangkan
heka hinang makainu-inu maka paltandaan bayi tahinang uk na ma
diyōman manga aa ma Awrusalam.
9 Suga' niya' manga aa nagga' iya, jamaa min dakayo' langgal iyōnan
Langgal Aa Hawulaya. Aa ian asal min daira Kirini maka min daira
Iskandal. Jari magbe' sigam maka manga Yahudi kasehean min lahat Silisi
maka min lahat Asiya isab, bo' jawab si Esteban uk sigam.
10 Lipara si Esteban bayi kabuwanan pangatau lōm uk Nyawa Tuhan,
hangkan manga aa ian 'nsa' makaatu ma bissala na.
11 Sakali niya' manga aa saddi tiyambahan uk manga aa nagga' ian.
Siyoho' sigam ma'-ma' puting pasal si Esteban. Iya uk puting sigam, "Bayi
na take kami aa itu halling pangkal ma si Musa maka ma Tuhan."
12 Minnihi' niya' sasaw ma kahekahan aa ian maka ma manga kamaasan
maka manga guru sara' agama. Hangkan sigam pay'an ni si Esteban
naggaw iya, bo' biyo iya ni palhimpunan.
13 Niya' isab biyo uk sigam manga aa iya magsaksi' puting ma pasal si
Esteban. Uk saksi' puting hi', "Aa itu 'nsa' parōhōng missala kalaatan pasal
langgal tabi sutsi itu, maka pasal sara' agama tabi.
14 Bayi iya take kami halling in si Isa, aa Nasaret hi', song ngalangkat
langgal itu. Maka pindahan uk na kono' kaaddatan kamemon bayi
pangamban ma kitabi uk si Musa."

15 Manjari piyatongan si Esteban uk manga aa maningko' ma pal-
himpunan hi' bo' tanda' uk sigam pamayihuan si Esteban ngandagbōs
pamayihuan malaikat.

7

Bissala si Esteban ma palhimpunan

1 Manjari tīyaw si Esteban uk imam nakura', uk na, “Bannal baha' iya
halling sigam iyu?”

2 Nambung si Esteban, uk na, “Manga maas-danakan ku, pake kaam
kono'. Iya Tuhan Sanglit-sahaya bayi paluwas ni pangkat tabi si Ibrahim,
waktu kapaglahat na ma Mesopotamiya. 'Nsa' le' iya bayi maglahat ma
Haran ma waktu ian hi'.
3 Uk Tuhan ni iya, ‘Pakallo' kau min lahat nu porol iyu maka min kaheka
nu. Pahi' kau tudju ni lahat dakayo', iya pandaan ku ni kau ma sosongun.’
4 Hangkan si Ibrahim bayi maglayin min lahat Kaldeya tudju ni lahat
Haran maglahat may'an. Matay peen 'mma' na, pilayin iya uk Tuhan tudju
ni lahat itu, iya paglahatan tabi buttihi'.
5 Suga' 'nsa' le' iya bayi kabuwanan tana' uk Tuhan palsukuan na ma
lahat itu, minsan laa tana' sarang pag'ddōkan nayi' na sadja. Suga' janjian
iya uk Tuhan, in iya sampay panubu' na subay du pisukuan lahat itu. Bo'
ma waktu bayi panganjanji' Tuhan hi', bayi 'nsa' le' niya' tubu' si Ibrahim.
6 Salaitu bayi bissala Tuhan ma si Ibrahim, uk na, ‘Maglahat du manga
panubu' nu ma lahat bangsa saddi. Tahinang du sigam banyaga' sampay
tiksa' uk bangsa ian ma diyōm 'mpat hatus tahun.
7 Suga' pabōtang ku hukuman ku ma bangsa iya song manyaga' manga
panubu' nu. Puwas na hi', paluwas ku du sigam min lahat pamanyagaan
hi' bo' maghinang du sigam ni aku ma lahat itu.’
8 Sakali si Ibrahim bayi kabuwanan addat pag-islam hi', tanda' palsak-
sian in iya maka panubu' na taga kapagsulutan maka Tuhan. Hangkan
anak na si Isahak bayi pig-islam uk si Ibrahim, taabut peen walu' 'llaw ma
luwasan. Iya du si Isahak, bayi du isab ngislam anak na si Ya'kub. Maka
si Ya'kub hi' bayi ngislam anak na sangpu' ka duwa, iya ka'mbo'-mboan
babantugun ma bangsa tabi Yahudi.

9 “Manjari,” uk si Esteban, “si Yusup bayi imbu uk manga siyaka na, iya
manga anak si Ya'kub kasehean. Hangkan iya piballihan uk sigam, biyo
ni lahat Misil biyanyaga' may'an. Suga' 'nsa' iya pisaran uk Tuhan,
10 bo' piyuwas iya uk Tuhan min kasusahan na kamemon bayi kalabayan
na. Biyuwanan iya uk Tuhan kajarihan hap maka pangatau lōm ma waktu
kaalōp na ni sultan Misil bo' kasulutan sultan ian ma iya. Hangkan iya
tahinang gubnul uk sultan, mag-agi ma lahat Misil kamemon sampay ma
manga aa ma diyōm ōkōman na.
11 Sakali itu niya' bayi gōtōm ma kalohahan lahat Misil hi' sampay isab
ma lahat Kanaan, iya bayi paglahatan di si Ya'kub. Manga ka'mbo'-mboan
tabi, 'nsa' niya' takakan tapeha uk sigam.
12 Hangkan na, pagtake uk si Ya'kub niya' kono' kiyakan ma lahat Misil,
bayi soho' na manga anak na lalla, iya asal pangkat bangsa tabi, pahi' ni
Misil malli kiyakan. Iya na hi' tagnaan kapahi' sigam,” uk si Esteban.
13 “Kaminduwa na peen kapahi' sigam, na iyampa magpakila si Yusup
ma manga danakan na hi'. Jari minnihi' kitauhan uk Sultan in si Yusup
taga kampung.

14 Puwas na hi' niya' lapal bayi piyabo uk si Yusup ni 'mma' na, ni si
Ya'kub hi'. Bayi soho' na si Ya'kub magtawutayi'-anak kamemon pahi' ni
lahat Misil, iya pitumpu' maka lima puhu' sigam.
15 Sakali pahi' di si Ya'kub ni lahat Misil maglahat mahi'. Bang taabut
waktu na matay si Ya'kub mahi'. Damikkiyan na isab manga anak na, iya
kapangkatan tabi, bang taabut waktu sigam.
16 Manga bangkay sigam bayi tiyuran ni lahat Sekem bo' kiyubul mahi'
ma pagkubulan bayi billi uk si Ibrahim min tubu' si Hamor ma masa
awwal hi'.
17 “Manjari itu, song peen taabut waktu pamaluwas sigam min lahat
Misil, sali' bayi janji' Tuhan ma si Ibrahim, heka na tōōd bangsa tabi ma
lahat Misil hi'.
18 Niya' na sultan saddi ngantanan lahat Misil, sultan 'nsa' katauhan na
pasal bayi si Yusup.
19 In bangsa tabi bayi iyakkalan uk sultan hi',” uk si Esteban. “Bayi
liyōgōs ka'mbo'-mboan tabi, siyoho' nyanyaya anak-anak sigam bo' supaya
matay.
20 Na, iya na hi' bayi waktu kapag-anak ma si Musa. Onde'-onde' durugan
si Musa hi', bo' ma diyōm tallum bulan ipat iya ma luma' maas na.
21 Puwas peen tallum bulan hi', piluwas iya min diyōm luma'. Lipara
tapuwa' iya uk anak sultan dayang-dayang, bo' tahinang anak na.
22 Bayi iya piyanduan kamemon pangadji' bangsa Misil, bo' bantug iya
ma pagbissala na maka ma manga kahinangan na.
23 “Taabut peen 'mpatpu' tahun umul si Musa,” uk si Esteban, “ngang-
gara' iya patibaw ni manga pagkahi na bangsa Israil.
24 Makatibaw peen iya pay'an, niya' tanda' na dakayo' pagkahi na Israil
liyaugan uk aa bangsa Misil. Magtuwi diyapitan pagkahi na itu uk si Musa
bo' piyuli aa Misil ian piyatay.
25 Sabab pangannal si Musa in manga pagkahi na bangsa Israil makahati
du in iya giyuna du uk Tuhan pamapuwas sigam min pagbanyagaan. Suga'
'nsa' tahati uk sigam.
26 Pagsawung peen min 'llaw bayi pamono' hi', niya' tanda' uk si Musa
duwangan aa Israil magbono'. Arak pipagkahap uk na karuwangan hi'.
‘Manga tuwan,’ uk na, ‘magdanakan ko' kaam. Angay kaam magbono'?’
27 Suga' iya aa bayi mamono' ian bayi nugan si Musa. Uk na, ‘Sayi
baha' bayi muwanan kau kapatut magnakura' ma kami? Angay kau subay
ngahukum kami?
28 Baya' kau mapatay aku isab, sali' bayi pamapatay nu aa Misil diaw?’
29 Take peen itu uk si Musa, magtuwi iya lahi min lahat Misil, pay'an ni
lahat Midiyan bo' maglahat may'an. Maghanda iya may'an, sampay iyabut
iya duwa anak lalla.
30 “Manjari itu,” uk si Esteban, “palabay peen 'mpatpu' tahun iya taggōl
si Musa ma lahat Midiyan hi', niya' malaikat bayi palahil ni iya min diyōm
keyat api ma poon puhung, ma tōngōd bud Turusina mahi' ma lahat 'nsa'
agōn kalluman ayi-ayi.
31 Inu-inu si Musa ma bayi tanda' na ian, hangkan iya pasikōt ni poon
puhung ngaliling iya. Suga' sikōt peen iya, take na suwara Tuhan.
32 Uk suwara hi', ‘Aku iya Tuhan pagtuhanan ka'mbo'-mboan nu, si
Ibrahim, si Isahak maka si Ya'kub.’ Magtuwi midpid baran si Musa sabab
min tāw na, iya hangkan 'nsa' makatawakkal nganda' pahi'.
33 Uk Tuhan ni iya, ‘Kalloun tawumpa' nu iyu, sabab tana' pananggehan
nu iyu tana' kamaituhan.’

34 Uk Tuhan le', ‘Bayi na tanda' ku paminsana' ma manga aa ku mahi'
ma lahat Misil. Bayi na take ku pagdahing sigam, maka tiya' na aku paiyu
ni dunya maluwas sigam. Dayi' na kau. Papahi' ta kau ni lahat Misil.’
35 “Na,” uk si Esteban, “si Musa itu, iya na ko' aa bayi siyulak uk
manga pagkahi na bangsa Israil. Pihalling-hallingan iya uk sigam, uk
sigam, ‘Sayi bayi muwanan kau kapatut magnakura' ma kami! Angay
kau subay ngahukum kami?’ Bo' peen si Musa iya bayi siyoho' pahi' uk
Tuhan magnakura' sampay ngalappas ma manga ka'mbo'-mboan tabi hi'.
Bayi iya tiyabangan uk malaikat iya bayi palahil ni iya min diyōm poon
puhung marōkōt hi'.
36 Manjari in ka'mbo'-mboan tabi bangsa Israil bayi pignakuraan uk
si Musa paluwas min lahat Misil. Bayi iya maghinang manga hinang
makainu-inu maka manga paltandaan kawasahan mahi' ma Misil sampay
ma tōngōd Sallang Pula. Damikkiyan na isab kahinangan na ma lahat 'nsa'
agōn kalluman ayi-ayi hi', ma diyōm 'mpatpu' tahun.
37 Si Musa iya bayi missala ni bangsa Israil, uk na, ‘Ma sosongun niya' du
dakayo' nabi piyabo ni kaam uk Tuhan. Piyabo iya sali' kapamabo Tuhan
ma aku, maka aa bangsa bi du iya.’
38 Si Musa itu, iya na bayi ma ka'mbo'-mboan tabi bangsa Israil waktu
kapagtipun sigam ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi hi'. Bayi iya ma
tōngōd sigam maka mahi' isab iya ma tōngōd malaikat, iya bayi malmanan
iya ma diyata' bud Turusina hi'. Si Musa iya bayi makasambut min Tuhan
manga lapal na iya makabuwan kallum, bo' supaya tapalatun na ni kitabi.
39 “Suga' ka'mbo'-mboan tabi ian,” uk si Esteban hi', “'nsa' tōōd me' ma
si Musa. Tiyayikutan iya uk sigam. Iya kabayaan sigam subay pabing ni
lahat Misil.
40 Manjari, pagka taggōl si Musa mahi' ma diyata' bud Turusina, halling
manga aa Israil ian ni si Harun. Uk sigam, ‘Hinangin bi kitabi manga tau-
tau pagtuhanan, pagnakura' tabi. Sabab 'nsa' katauhan kami maingga na
si Musa hi', iya bayi mo kitabi paluwas min Misil!’
41 Iya na hi' waktu bayi kapangahinang sigam dakayo' tau-tau sali'
dagbōs anak sapi'. Bayi tiyukbalan uk sigam sasumbayan ni tau-tau ian.
Bayi sigam maglami-lami pangahulmat sigam ma bayi hinangan tangan
sigam.
42 Hangkan ko' sigam bayi tiyayikutan uk Tuhan. Pisaran sigam mudji
manga baanan bituun ma diyata' langit, sali' bayi tasulat ma diyōm kitab
kanabi-nabihan, iya uk na,
‘O manga aa Israil, uk Tuhan.
'Nsa' aku iya bayi harap bi maka sasumbayan ian,
iya pagkulban bi ma diyōm 'mpatpu' tahun,
iya bayi kamahi' bi ma lahat 'nsa' agōn kalluman ayi-ayi ian.
43 Iya pagbo-bo bi na peen iya ngandagbōs tau-tau tuhan bi si Molok,
maka tau-tau hinangan dagbōs bituun pangaharapan bi tuhan bi si Repan.
Iya na ko' ian manga tau-tau bayi hinang bi panumbahan bi.
Hangkan kaam pakallo' ku tudju ni lahat liyu iya lahat Babilon.’
44 “Waktu kamahi' ka'mbo'-mboan tabi ma lahat 'nsa' agōn kalluman
ayi-ayi,” uk si Esteban, “niya' bayi ma sigam luma' pamay'anan haddarat
Tuhan. Luma' ian bayi hinang uk si Musa sali' bayi panohoan Tuhan ma
iya. Binean uk si Musa iya suntuan bayi pamanda' ma iya.
45 Puwas na hi' luma' ian bayi pangamban ma manga pangkat kami
pasunu', bo' sigam iya bayi mo luma' ian paitu ma waktu kapaitu sigam
maka si Yussa', iya nakura' sigam. Iya na hi' waktu bayi kapangagaw
lahat itu uk sigam min manga kabangsahan bayi tapakallo' uk Tuhan min

dahuhan sigam. Jari luma' pamay'anan Tuhan ian bayi patōngōd ma itu
sampay taabut waktu kapagsultan si Daud.
46 Si Daud hi' bayi makasulut atay Tuhan, bo' maid iya min Tuhan
maghinang luma' pangaharapan iya, iya asal pagtuhanan pangkat tabi si
Ya'kub.
47 Suga' iya pibaid uk Tuhan maghinang luma' ian si Sultan Sulayman.
48 "Malayingkan in Tuhan Mahatinggi," uk si Esteban, "'nsa' du pabōtang
ma diyōm langgal hinangan manusiya'. Bayi tasulat uk dakayo' nabi iya
pamissala Tuhan itu, iya uk na,
49 'Sulga' iya paningkoan ku, maka dunya iya pag'ddōkan nayi' ku.
Luma' ayi baha' hinangan bi aku?
Maingga baha' panakapan bi aku pahalihan?
50 Sabab aku du iya bayi makahinang ian hi' kamemon!' "
51 Missala na peen si Esteban ni manga aa ma palhimpunan ian, uk na,
"Kaam iyu, tuwas pahap kok bi! Munapik kaam! Palpal pahap tainga bi,
'nsa' ngasip lapal Tuhan! Sali' du kaam maka bayi ka'mbo'-mboan bi sabab
iya du kaam nagga' Nyawa Tuhan!
52 Niya' baha' minsan laa hal dakayo' nabi 'nsa' bayi tapidjala' uk manga
ka'mbo'-mboan bi? 'Nsa'. Bayi piyatay uk sigam manga aa mo lapal Tuhan
ma masa awwal hi', iya bayi magmahalayak pasal kapaitu sosohoan na
adil. Manjari, pagka paitu na sosohoan na ian, tipu bi sadja sampay
piyatay uk bi.
53 Kaam iya bayi makasambut sara' Tuhan min malaikat, malayingkan
'nsa' kabōgbōgan bi sara' ian!"

Kapangahiyak batu ma si Esteban

54 Makake peen manga aa ma palhimpunan ian ma si Esteban, paddi'
makalandu' atay sigam. Magtuwi sigam magtagiōt bagaang sigam sabab
min pangandugal sigam ma iya.
55 Suga' kahōpan si Esteban uk Nyawa Tuhan bo' pahangad iya tudju ni
sulga'. Tanda' na sahaya Tuhan may'an, maka tanda' na isab si Isa nangge
ma bihing Tuhan sakap ni katau.
56 "'Ndaun bi," uk si Esteban, "tanda' ku ukab diyōm sulga'. Maka tanda'
ku isab si Isa, iya iyōnan Anak Manusiya', nangge ma bihing Tuhan sakap
ni katau."
57 Pagka salaihi' halling si Esteban, ngōlang pakōsōg manga aa palhim-
punan ian. Tiyaplōk tainga sigam maka tangan sigam. Paragan sigam
tudju ni si Esteban,
58 bo' iyampa iya hella' paluwas min daira Awrusalam ian. Ma luwasan
peen, nagna' sigam ngahiyak maka batu ni iya. Manga saksi' ian, hati na
manga aa ngahiyak batu, bayi nawu' badju' sigam ma dakayo' lalla bata'
le', ōn na si Saul.
59 Ma salta' peen si Esteban pigbantung uk sigam, nabbut iya ni Panghu'
na, uk na, "O Panghu' Isa, tayimaun nyawa ku."
60 Puwas na hi' paluhud iya maka uk na ngalingan patanōg. Uk na, "O
Panghu', daa patongin dusa pamono' itu ni sigam." Paghalling na peen
magtuwi iya matay.

8

1a Bo' si Saul ian bayi ngaku piyatay si Esteban uk sigam.

Pangalaug si Saul ma manga aa mangandōl ma si Isa

1b-2 Si Esteban hi' kiyubul uk manga aa magtataat ni Tuhan.
Pigkarukkaan tōōd iya uk sigam. Sakali itu, puwas sadja min 'llaw bayi
pamapatay ma si Esteban hi', tiyagnaan na pangalaug manga jamaa si Isa
ma Awrusalam. Hangkan sigam pulak-palik kamemon tudju ni kalohahan
lahat Yahudi maka ni lahat Samariya. Hangkan du tamban ma Awrusalam
manga aa bayi kawakilan uk si Isa.
3 Suga' si Saul ian, iya katuyuan na ngamula manga jamaa si Isa. Liyatag
uk na kalumaan sigam, ubus luma' dakayo' bo' luma' dakayo'. Siyaggaw
sigam uk na lalla-danda bo' iyampa liyōōn ni diyōm jil.

Pitanyag lapal hap ma lahat Samariya

4 Lipara manga bean si Isa bayi kawukanat ian, pahi' ni kawuman
dakayo' maka dakayo' nganasihat lapal hap pasal si Isa.
5 Si Pilip iya pahi' ni dakayo' daira ma lahat Samariya nganisahatan
manga aa may'an ma pasal si Almasi, iya pene' uk Tuhan magbaya'.
6 Pagtake peen manga kabanōsan aa may'an ma bissala si Pilip, maka
pag'nda' sigam ma paltandaan makainu-inu iya tahinang na, iyasip tōōd
lapal na uk sigam.
7 Heka manga aa bayi piluwasan sayitan. Kōsōg pangōlang manga
sayitan salta' sigam piluwas. Heka isab manga aa kaulian, manga aa
pengka' maka manga aa 'nsa' kahibalan di sigam,
8 hangkan kiyōgan tōōd manga aa ma daira ian.
9 Na, niya' ma daira ian aa iyōnan si Simun, aa tau mahikmat. Taggōl-
taggōl kapaglahat na may'an bo' inu-inu manga aa Samariya ian ma
kahinangan na. Maglaku-laku si Simun in iya babantugun.
10 Jari iyasip iya uk aa kamemon ma daira ian, manga aa deyo', sampay
manga aa langkaw. Iya uk sigam kamemon pasal si Simun, “Iya na ko' itu
aa taga barakat min Tuhan, iya iyōnan Barakat Mehe.”
11 Taggōl na pag-inu-inu sigam ma paghikmat na hangkan sigam ngasip
tōōd ma iya.
12 Suga' magkahagad peen manga aa ian ma lapal hap iya pignasihat
uk si Pilip pasal pamarinta Tuhan maka ma pasal si Isa Almasi, magtuwi
sigam piyandi magdanda-maglalla, pagpandi palsaksian in sigam ma si Isa
na.
13 Iya du si Simun hi' bayi magkahagad. Ubus peen iya bayi piyandi, lut
na iya ma si Pilip. Pag'nda' na manga paltandaan maka hinang makainu-
inu iya tahinang si Pilip, inu-inu iya tōōd.
14 Manjari itu take uk manga aa kawakilan mahi' ma Awrusalam pasal
manga aa Samariya bayi makatayima' lapal Tuhan, hangkan sigam bayi
noho' si Petros maka si Yahiya pay'an ni lahat Samariya.
15 Pagtakka peen di si Petros pay'an, siyambahayang uk sigam manga aa
Samariya ian bo' supaya sigam pisangōnan Nyawa Sutsi.
16 Sabab in Nyawa Sutsi 'nsa' le' bayi pasangōn ni sigam minsan dakayo'.
Suga' bayi sigam piyandi sadja, palsaksian in sigam suku' ma si Isa. Iya na
hi'.
17 Manjari pibōtang uk si Petros maka si Yahiya tangan sigam ma manga
aa Samariya magpangandōl ian, bo' kaniyaan sigam Nyawa Sutsi.
18 Tanda' uk si Simun in manga aa ian bayi pihōpan Nyawa Sutsi,
pagpabōtangan tangan di si Petros ma sigam. Hangkan iya nongan sin
ni si Petros maka ni si Yahiya, arak panamba na ma sigam.
19 Uk na ni sigam, “Buwanin bi isab aku kawasa bi iyu, bo' bang niya'
sayi-sayi kapabōtangan tangan ku pihōpan du isab iya Nyawa Sutsi.”

20 Suga' siyambungan iya uk si Petros, uk na, “Kau maka sin nu iyu! Hap
le' pigmulkaan pagka pangannal nu in kahapan Tuhan taballi-balli maka
sin!
21 'Nsa' niya' palsukuan nu atawa lamud nu ma hinang kami itu,” uk si
Petros, “sabab 'nsa' bōntōl atay nu ma panganda' Tuhan.
22 Hangkan ko', tayikutin na kalaatan nu iyu. Pikiampun kau ni Tuhan,
kalu iyampunan pikilan nu malaat iyu.
23 Sabab tasayu ku na,” uk si Petros, “in kau landu' na tōōd bansi. Sali'
kau ingkōtan uk dusa nu.”
24 Sakali halling si Simun ni si Petros maka si Yahiya, uk na, “Ngamu'-
ngamu' kaam kono' ni Tuhan ma pasal ku, supaya 'nsa' patakka ni aku iya
uk bi iyu.”
25 Puwas na hi', ubus peen halling si Petros maka si Yahiya naksi' pasal
si Isa sampay nganasihat lapal Tuhan ma manga aa ian, mowe' na sigam
tudju ni Awrusalam pabing. Ma labayan peen sigam, maghapit-hapit
sigam ma manga kalumaan heka ma lahat Samariya ian bo' tanasihat uk
sigam lapal hap.

Si Pilip maka aa bangsa Eteyopa

26 Na, niya' malaikat Tuhan bayi missala ni si Pilip, uk na, “Magsakap na
kau. Pahi' kau tudju ni satan, ni kalsada iya langkosan Awrusalam maka
Gasa.” (Daddōk ian hi' 'nsa' na agōn tapalabayan.)
27 Hangkan magsakap si Pilip bo' mangngan pahi'. Manjari itu niya'
aa bangsa Eteyopa bayi ma Awrusalam magpudji Tuhan. Aa itu langkaw
'ntan na. Iya hinang na ngantanan pangalta' si Kandake, iya sultan danda
ma lahat Eteyopa hi'. Kiyabili asal iya.
28 Na, mowe' peen aa ian min Awrusalam, ningko' iya ma diyata' kalesa
na, maka uk na massa kitab ma juran bayi tasulat uk si Nabi Isaya.
29 Si Pilip iya siyoho' uk Nyawa Tuhan. Uk na, “Pay'an na kau pasikōt
tudju ni kalesa ian.”
30 Hangkan paragan si Pilip ni kalesa ian. Jari take na aa itu massa min
juran si Nabi Isaya bo' tiyaw si Pilip ma iya, uk na, “Katauhan nu baha'
iya bassa nu iyu?”
31 Uk sambung aa hi', “'Nsa'. Salaingga pakatau ku bang 'nsa' niya'
mahatihan aku?” Jari soho' na si Pilip pariyata' pay'an ningko' ma bihing
na.
32 Na, iya na itu manga ayat kitab bayi tabassa na hi', uk na,
“Aa itu sali' hantang bili-bili me' sadja bang biyo siyumbay.
'Nsa' iya bayi halling minsan dakabtang.
Sali' iya anak bili-bili timmōn bang giyuntingan.
33 Biyuwanan iya kaiyaan, maka 'nsa' iya bayi biyo ni sara' bōntōl.
'Nsa' niya' makaba'-ba' pasal manga tubu' na,
Sabab pipuut umul na ma diyōm dunya itu.”
34 Uk aa hi' ni si Pilip, “Bain aku. Sayi pigbissala uk nabi itu? Baran na,
atawa aa saddi?”
35 Sakali missala si Pilip. Tiyagnaan uk na min manga ayat kitab bayi
tabassa hi' bo' ba'-ba' na aa ian lapal hap pasal si Isa.
36 Manjari itu, ma sabu sigam palanjal ma palangnganan sigam, niya'
taabut uk sigam lahat taga bohe'. Uk aa Eteyopa ian, “'Ndaun, niya' itu
bohe'. Bang 'nsa' niya' makabimbang, baya' aku piyandi palsaksian in aku
me' ma si Isa na.”
37 Uk si Pilip, “Bang kau magkahagad sampay min diyōm atay nu,
makajari du.”

“Aho',” uk aa ian, “magkahagad du aku in si Isa Almasi asal anak Tuhan.”
38 Magtuwi noho' aa ian marōhōng kalesa. Jari pareyo' iya maka si Pilip
karuwangan tudju ni diyōm bohe' bo' iyampa iya piyandi uk si Pilip.
39 Paluwas peen sigam min diyōm bohe', magtuwi si Pilip tabo minnihi'
uk Nyawa Tuhan. 'Nsa' na iya tanda' pabing uk aa Eteyopa ian suga'
palanjal iya ni katudjuhan na, maka uk na kiyōgan tōōd.
40 Si Pilip iya hi' makamahi' ma daira Asotus. Palanjal iya minnihi'
magnasihat lapal hap ni kalumaan ian kamemon sampay takka ni lahat
Kesareya.

9

Si Saul papinda na tudju ni si Isa Almasi

1 Pasalta' ian hi' masi si Saul nanggupan manga mulid si Panghu' Isa, in
sigam kono' papatay na. Hi' iya pahi' ni imam-nakura'
2 ngamu' sulat katarangan, bo na ni manga kalanggalan mahi' ma
daira Damaskus. Jari bang niya' tatawwa' na mahi' manga aa me' ma
kalangngan si Panghu' Isa Almasi, niya' du kapatut na naggaw sigam lalla-
danda sampay mo sigam pabing ni Awrusalam jinil.
3 Manjari itu, ma labayan peen si Saul itu tudju ni Damaskus bo' sikōt
na, patagha' sadja niya' sawa min diyōm sulga' nayinag ma katilibut na.
4 Pahantak iya magtuwi ni tana' bo' makake iya suwara missala ni iya.
Uk suwara ian, “Saul, O Saul! Angay aku pidjala' nu?”
5 Nambung si Saul, uk na, “Sayi kau iyu, Nakura'?”
Uk suwara ian, “Aku si Isa, iya pidjala' nu na peen.
6 Suga' nangge na kau,” uk na. “Pahi' na kau ni diyōm daira ian. Biyaan
du kau may'an bang ayi subay hinang nu.”
7 Manga aa bayi sehe' si Saul magbe' hal nangge sadja may'an, 'nsa'
halling. Take uk sigam suwara ian bo' 'nsa' sayi-sayi bayi tanda' uk sigam.
8 Nangge si Saul min tana' bo' iyampa makallat mata na, suga' 'nsa' iya
bayi makanda'. Hangkan iya piyambit uk manga sehe' na tudju ni diyōm
Damaskus ian.
9 Tallum bahangi iya 'nsa' kanda', maka 'nsa' isab iya bayi mangan atawa
nginum ma diyōm tallum bahangi hi'.
10 Niya' ma Damaskus ian dakayo' mulid si Isa Almasi iyōnan si
Ananiyas. Magpanyata' si Panghu' Isa ni iya halling, uk na, “O Ananiyas!”
“Tiya' aku, Panghu',” uk na.
11 Uk si Panghu' Isa ni iya, “Pasakap kau. Pahi' na kau ni kalsada iyōnan
Daddōk Bōntōl ian. Tīyawun pahi' ni luma' si Judas pasal dakayo' aa min
Tarsus iyōnan si Saul. Hi' na iya nambahayang buttihi'.
12 Bayi iya patau ku bang ayi song makani-iya. Bayi kau sali' tanda' uk
na pasōd ni diyōm pabōtangan na ian mabōtang tangan nu ma iya, bo'
supaya iya makanda' pabing.”
13 Suga' nambung si Ananiyas, uk na, “Allō, Panghu' ku, heka bayi
ngahakahan aku pasal si Saul ian. Laat makalandu' manga kahinangan
na ma manga aa suku' nu ma Awrusalam hi'.
14 Maka tiya' na isab iya ma Damaskus itu. Kabuwanan iya kapatut uk
kaimaman nakura' bo' tasaggaw na sasuku magpanabbut ma ōn nu.”
15 Suga' nambung si Panghu' Isa, uk na, “Pahi' na kau, sabab si Saul
ian bayi tapene' ku maghinang ma aku. Iya iya matanyag ōn ku pahi'
ni kabangsa-bangsahan aa iya 'nsa' Yahudi, maka ni manga kasultanan,
maka ni manga bangsa Israil isab.

16 Baran ku iya,” uk si Panghu' Isa, “manduan iya pasal sukkal kamemon
iya subay sandalan na ma sosongun pagka aku iya pamean na.”
17 Jari pahi' si Ananiyas sampay pasōd ni diyōm pabōtangan si Saul ian.
Pibōtang uk na tangan na ma si Saul, bo' uk na, “Saul, magdanakan na
kita. Tiya' aku siyoho' paitu uk si Panghu' Isa, iya bayi panda' ni kau ma
labayan ma waktu kapaitu nu ian. Siyoho' aku paitu bo' kau makanda'
pabing, bo' kau pihōpan isab uk Nyawa Sutsi.”
18 Saruun-duun niya' sali' sisik daying bayi hug min mata si Saul, jari
makanda' iya pabing. Nangge iya bo' iyampa piyandi palsaksian in iya ma
si Isa na.
19 Puwas na hi', ubus peen uk na mangan, kōsōg baran na pabayik.

Magnasihat si Saul ma daira Damaskus

Na, pahanti' si Saul manga pilam bahangi ma manga mulid si Isa ma
Damaskus ian.
20 Nagna' iya magtuwi magnasihat ma diyōm kalanggalan Yahudi may'an
pasal si Isa. “Si Isa itu,” uk na, “anak Tuhan du ko'!”
21 Inu-inu aa kamemon sasuku pake ma iya. Uk sigam, “Iya na ko' itu
aa bayi ma Awrusalam hi' ngamula sasuku nabbut ma ōn si Isa. Maka iya
maksud na kono' paitu subay naggaw sasuku me' ma si Isa, bo' iyampa
sigam bo na pabing ni Awrusalam, ni manga imam langkaw hi'.”
22 Suga' iya nasihat si Saul pakannōp na peen kōsōg na. Minnihi'
manyatakan tōōd pasal si Isa, in iya Almasi iya tapene' uk Tuhan
ngantanan parinta na ma manusiya', hangkan manga Yahudi maglahat
ma Damaskus 'nsa' tau nganjawaban iya.
23 Taggōl-taggōl peen minnihi' mag-isun manga Yahudi mapatay si Saul,
24 lipara kahakahan iya pasal isun sigam hi'. 'Llaw-sangōm, jiyagahan
uk sigam manga lawang paluwasan min daira ian bo' supaya piyatay si
Saul.
25 Suga' sangōm peen lahat, biyo si Saul uk manga anak-mulid na
pitingko' ma diyōm ambung mehe bo' iyampa tiyonton min dakayo'
tandawan tudju ni luwasan kuta' daira ian.

Patibaw si Saul ni Awrusalam

26 Sakali itu pahi' si Saul ni Awrusalam. Pagtakka na pahi', pasulay iya
palamud ma manga kamuliran si Isa mahi'. Suga' tiyāw sigam ma iya
sabab 'nsa' sigam ngahagad in iya mulid si Isa na.
27 Lipara si Barnabas bayi nabangan iya. Bayi iya mo si Saul ni manga aa
kawakilan hi'. Bayi patau na isab sigam pasal pakanda' si Saul si Panghu'
Isa, ma labayan peen tudju ni Damaskus. Bayi iya kono' bissalahan isab
uk si Isa may'an. Biya'-ba' isab uk si Barnabas pasal si Saul 'nsa' tiyāw
magnasihat ma pasal si Isa ma diyōm daira Damaskus hi'.
28 Manjari pabōtang si Saul ma manga kamuliran si Isa ma Awrusalam.
Lingngan uk na diyōm daira ian maka 'nsa' niya' tāw-tāw na nganasihat
ma manga aa pasal si Panghu' Isa.
29 Magbissala isab iya sampay magjawab maka manga Yahudi iya asal
missala bissala Girik suga' nulay sigam mapatay iya.
30 Tatau peen ian hi' uk manga dawuranakan na bean si Isa, magtuwi
sigam bayi mo si Paul itu palud ni Kesareya bo' iyampa pilaus minnihi'
tudju ni Tarsus.
31 Na, iyampa taga kasannangan manga jamaa si Isa ian ma kalohahan
lahat Yahudiya maka ma lahat Jalil, maka mahi' ma lahat Samariya.
Tiyabangan sigam uk Nyawa Tuhan hangkan ngahōgōt iman sigam

kamemon. Pasong isab heka sigam, maka pahap tōōd kawul-piil sigam tudju ni Tuhan.

Si Petros mahi' ma lahat Lidda maka Joppa

32 Manjari itu maglangngan na si Petros ngalatag kalahatan. Niya' isab waktu, pahi' iya ni daira Lidda nibaw manga aa suku' Tuhan iya maglahat mahi'.
33 Jari niya' talanggal na mahi' aa iyōnan si Aneyas. Aa itu matay baran na, walun tahun na iya 'nsa' bayi makapunduk min palegehan na.
34 Uk si Petros ni iya, “Aneyas, kaulian na kau uk si Isa Almasi. Papunduk na kau, mōmōsun patuwihan nu iyu!” Magtuwi papunduk si Aneyas itu.
35 Tanda' iya uk manga aa kamemon iya maglahat ma Lidda maka ma lahat Saron ian, bo' papinda manga aa ian magkahagad ma si Panghu' Isa.
36 Na, niya' ma lahat Joppa ian dakayo' danda mulid si Isa, iyōnan si Tabita (ōn na ian bang ma bissala Girik si Dorkas, hati na 'usa'). Danda ian maghinang sadja kahapan, maka nabang ma manga aa miskin.
37 Jari ma waktu ian hi' tawwa' saki si Tabita itu bo' matay na. Tasutsi peen patay na, pibahak iya ma dakayo' bilik ma angkap diyata'.
38 Lahat Joppa ian 'nsa' lawak tōōd min Lidda. Sakali itu, take peen uk manga kamuliran si Isa ma Joppa in si Petros ian ma Lidda, magtuwi sigam noho' duwa lalla pahi' mo lapal ni si Petros. Uk lapal hi', “Pasaut kau kono' paitu.”
39 Pagtau peen si Petros, magtuwi iya magsakap me' ma duwangan ian. Pagtakka na ni Joppa biyo iya pariyata' ni bilik. Jari pigtipunan iya uk manga kabaluhan danda magpanangis na peen. Pindaan ni iya uk sigam manga badju' maka manga jaket bayi tahinang uk si Dorkas waktu bayi kallum na le'.
40 Na, piluwas sigam kamemon uk si Petros min diyōm bilik ian bo' iyampa iya paluhud ni lantay ngamu'-ngamu' ni Tuhan. Puwas na hi' paalōp iya ni patay danda ian. Uk na, “Tabita, papunduk kau!” Sakali pikallat uk si Tabita mata na, bo' punduk iya pag'nda' na ma si Petros.
41 Piabut uk si Petros tangan na panabang iya bo' makatangge. Puwas na hi' linganan uk si Petros manga aa mangandōl ian maka manga balu bo' songan na si Tabita ni sigam, 'llum na.
42 Pasaplag haka pasal kallum si Tabita itu ni aa kamemon ma Joppa ian, hangkan heka mangandōl ma si Panghu' Isa.
43 Taggōl-taggōl kabōtang si Petros ma Joppa ian. Paōkōm iya ma luma' si Simun, aa mag-adjal kuwit hayōp.

10

Si Petros maka si Kornelos

1 Na, niya' aa ma lahat Kesareya iyōnan si Kornelos. Kapitan iya ma dakayo' baanan sundalu Roma, iya iyōnan “Baanan Itali”.
2 Aa itu asal me' ma kabayaan Tuhan. Sigam kamemon magtayi'-anak magtaat asal ma Tuhan. Mehe isab panulung si Kornelos ma manga Yahudi bang kasigpitan, maka tuyu' iya nambahayang ni Tuhan.
3 Manjari ma dakayo' 'llaw, manga lisag tallu kohap, niya' magpasalupa ni si Kornelos. Sawa panganda' na ma malaikat min Tuhan pasōd ni diyōm luma' na missala ni iya. Uk na, “O Kornelos!”
4 Piyatong uk na malaikat ian maka tiyāw iya. “Ayi kono', Tuwan?” uk na.

Uk malaikat, “Kapandōgahan uk Tuhan panambahayang nu maka panulung nu ma manga miskin, bo' kiyannal du kau uk na.
5 Sohoun manga tindōg nu pahi' ni Joppa ngallo' dakayo' aa iyōnan si Simun iya iyōnan isab si Petros.
6 Ian na iya paōkōm ma luma' si Simun, iya mag-adjal kuwit hayōp hi'. Ian luma' na ma bihing tahik.”
7 Pagpakallo' malaikat hi' bayi halling, linganan uk si Kornelos duwa ipatan na. Linganan isab dakayo' sundalu iya asal tindōg na, aa me' ma kabayaan Tuhan.
8 Biyaan sigam tallungan itu uk si Kornelos pasal iya bayi ba'-ba' malaikat hi', bo' iyampa sigam palaus na pahi' ni Joppa.
9 Pagsawung, manga waktu lattu na, ma song peen takka tallungan itu ni Joppa, ian si Petros pariyata' ni kapantayan atōp luma' ian nambahayang may'an.
10 'Nsa' taggōl, giyōtas si Petros, baya' mangan. Jari itu, pasalta' peen iyadjal kiyakan na, niya' panyata' ni iya.
11 Tanda' na langit paukab maka niya' tanda' na sali' na dagbōs manta mehe tōōd bayi kaingkōtan ma kampat tong na, ian tiyontonan pareyo' ni dunya.
12 Iya pakandung ma diyōm manta ian ginisan hayōp kamemon, maka manga ayi-ayi maglelehan, maka manga manuk-manuk.
13 Jari niya' suwara take uk si Petros halling ni iya, uk na, “Nangge kau, Petros. Numbay kau pay'an bo' kau mangan!”
14 Suga' nambung si Petros, uk na, “E, Panghu', 'nsa' aku! Sataggōl ku 'llum 'nsa' aku bayi makakakan haram atawa ayi-ayi bayi lammi'.”
15 Take na suwara ian halling pabing, uk na, “Daa iyōnan haram basta tahalal uk Tuhan!”
16 Salaihi' min tallu bo' iyampa piangkat ayi-ayi ian pabing ni sulga'.
17 Manjari itu, ma sabu si Petros masi ngannal bang ayi hati na iya bayi tanda' na ian, takka na ni luma' si Simun uk manga aa bayi siyoho' pay'an uk si Kornelos. Ian na sigam ngagad ma bo' lawang
18 ngalingan. Tiyaw sigam tudju ni luma', uk sigam, “Owa'! Niya' baha' pahanti' maiyu aa iyōnan si Simun, iya iyōnan isab si Petros?”
19 Sasang si Petros masi ngannal bang ayi hati na bayi tanda' na ian, na, halling Nyawa Tuhan ni iya, uk na, “Kehun ba. Iyu niya' tallungan aa meha kau.
20 Nangge na kau bo' kau pareyo'. Daa kau hawal-hawal me' ma sigam sabab aku iya bayi noho' sigam paitu.”
21 Hangkan pareyo' si Petros bo' uk na ni tallungan ian, “Aku ko' iya aa peha bi. Ayi gawi bi ni aku?”
22 Uk tallungan ian, “Bayi kami siyoho' paitu uk si Kapitan Kornelos. Hap addat na. Magtaat du iya ma Tuhan maka siyanglitan iya uk manga Yahudi kamemon. Bayi iya biyaan uk malaikat min Tuhan, siyoho' ngallo' kau. Jari siyoho' kau pahi' ni luma' na supaya take na bang ayi pamissala nu ma iya.”
23 Manjari tallungan ian bayi siyoho' pasōd uk si Petros, hiyulmat uk na sangōm ian.
Pagsawung peen, magsakap na si Petros me' ma manga aa ian. Niya' isab manga dawuranakan na bean si Isa min Joppa nehean iya.
24 Pagsawung 'llaw, iyampa sigam takka ni Kesareya. Ian asal si Kornelos ngagaran sigam, maka ian isab manga kampung na maka manga panōn na bayi soho' na patipun pay'an.

25 Song peen pasōd si Petros, siyampang iya uk si Kornelos. Paluhud iya
ma alōpan si Petros ngahulmat iya.
26 Suga' pitangge iya uk si Petros. “Nangge kau,” uk si Petros. “Manusiya'
du aku, sali' kau.”
27 Magbissala sigam duwangan sabu sigam pariyōm. Ma diyōm peen,
heka aa tanda' uk si Petros magtipun may'an.
28 Uk si Petros ni sigam, “Katauhan bi, bang ma agama kami Yahudi, 'nsa'
kami makajari maglamud maka bangsa 'nsa' Yahudi. 'Nsa' kami makajari
minsan patibaw ni sali' kaam itu. Suga' bayi aku pitau uk Tuhan subay
'nsa' niya' manusiya' bista ku haram atawa lammi'.
29 Hangkan ko', pagka aku killo' uk bi paitu, 'nsa' du aku bayi ngalugat.
Suga' tiyaw ta kaam: ayi pangalloan bi aku?”
30 Nambung si Kornelos, uk na, “Niya' na tallungallaw palabay, manga
salaitu dagbōs 'llaw, bayi aku ma diyōm luma' itu nambahayang lisag tallu
kohap. Tagha' niya' nangge paharap ni aku dakayo' aa ngillap pamakay
na.
31 Halling aa hi' ni aku, uk na, ‘Kornelos! Take na uk Tuhan iya bayi amu'
nu hi', maka kiyannal isab uk na bayi panulung nu ma manga miskin.
32 Sohoun aa nu ni Joppa ngallo' paitu dakayo' aa iyōnan si Simun iya
iyōnan isab si Petros. Ian iya paōkōm ma si Simun, aa mag-adjal kuwit
hayōp. Ian luma' na ma bihing tahik.’
33 Na, iya na hi' poon na hangkan kau bayi kallo' ku paitu magtuwi,” uk
si Kornelos. “Magsukul isab aku ni kau sabab tiya' na kau ma itu. Maka
tiya' isab kami kamemon magtipun ma panganda' Tuhan itu bo' kami pake
ma ayi-ayi bayi panohoan kau uk Panghu'.”

Pamissala si Petros

34 Na, nagna' si Petros missala ma manga aa ian, uk na, “Buttihi'
kamattanan na aku. Bannal tōōd, in manusiya' 'nsa' du pigbidda' uk
Tuhan.
35 Sasuku magtaat ma Tuhan sampay ngahinang kabōntōlan, tayima' du
uk na minsan ayi bangsa.
36 Katauhan bi lapal iya bayi pisampay uk Tuhan ni bangsa Yahudi, lapal
hap pasal kapaghap manusiya' maka Tuhan sabab min bayi tahinang uk
si Isa Almasi, iya makapagpanghu' asal ma kamemon.
37 Katauhan bi du pasal pakaradjaan bayi piniya' ma kalohahan lahat
Yahudiya ian, iya tiyagnaan ma hi' ma lahat Jalil pag-ubus nganasihat si
Yahiya pasal pandi tawubat.
38 Katauhan bi pasal si Isa, aa Nasaret. Bayi iya piniyaan Nyawa Sutsi
uk Tuhan, maka biyuwanan iya barakat. Bayi iya maglangngan paingga-
paingga maghinang hap. Maka sasuku isab bayi ma pangantanan nakura'
sayitan kaulian uk na, sabab ian asal Tuhan ma iya.
39 Jari kami itu,” uk si Petros, “muwan saksi' ma pasal kamemon bayi
tahinang uk si Isa ma lahat Yahudiya sampay mahi' ma Awrusalam. Bayi
iya piyatay uk manga aa, liyansang uk sigam ni hag.
40 Malayingkan, taabut peen tallum bahangi min kamatay na, bayi iya
pikallum pabing uk Tuhan bo' pandaan na iya ni manga aa.
41 'Nsa' aa kamemon bayi pamandaan. Kami sadja, iya tapene' asal uk
Tuhan subay naksi' ma pasal si Isa, hati na kami iya bayi magsawu maka
iya ma kallum na pabing min kamatay na.
42 Siyoho' kami uk si Isa itu magnasihat lapal hap ni manga aa. Siyoho'
isab kami naksi' ma pasal si Isa, in iya kabuwanan kapatut uk Tuhan

ngahukum ma manusiya' kamemon, ma manga 'llum le' sampay ma
manga magpatayan.
43 Iya du kanabi-nabihan kamemon, bayi makasaksi' isab ma pasal na.
Iya uk sigam, sasuku mangandōl ma si Isa iyampun du paldusahan sigam
sabab min kawasa ōn si Isa.”

Manga aa 'nsa' Yahudi piniyaan Nyawa Sutsi

44 Salta' peen si Petros missala le', pahōp Nyawa Sutsi ma manga aa ian
iya pake ma lapal na.
45 Inu-inu manga Yahudi magpangandōl ma si Isa, iya bayi sehe' si Petros
min Joppa. Iya hangkan sigam inu-inu sabab pamuwan uk Tuhan Nyawa
na Sutsi sampay ma manga aa 'nsa' bangsa Yahudi.
46 Take uk sigam di si Kornelos missala manga bahasa saddi maka uk
sigam nanglitan Tuhan ma sabab kawasa na. Halling si Petros, uk na,
47 “Manga aa itu kaniyaan na Nyawa Sutsi sali' du maka kitabi. 'Nsa'
niya' makalāng bang sigam itu piyandi.”
48 Hangkan sigam siyoho' uk si Petros subay piyandi, paltandaan in
sigam ma si Isa Almasi na. Jari itu si Petros iyamu' uk di si Kornelos
subay pihanti' ma sigam pila-pilang 'llaw.

11

Ma'-ma' si Petros ma manga jamaa si Isa ma Awrusalam

1 Sakali itu take uk manga aa bayi kawakilan maka uk manga
dawuranakan bean si Isa ma katilibut lahat Yahudiya, pasal manga aa
'nsa' Yahudi bayi makatayima' lapal Tuhan.
2 Pagtukad peen si Petros pabayik ni Awrusalam, magtuwi iya siyaway
uk manga Yahudi bean si Isa kasehean, aa masi mōgbōg ma addat sigam
mag-islam.
3 Uk sigam, “Oy! Kau iyu bayi pasōd ni diyōm luma' manga aa 'nsa'
mag-islam, magsawu maka sigam!”
4 Hangkan sigam biyaan uk si Petros pasal kahalan na ian kamemon,
sataggōl min katagna' na.
5 Uk na, “Bayi peen aku nambahayang ma daira Joppa ian, manjari niya'
bayi panda' ni aku. Niya' tanda' ku sali' manta mehe, ingkōtan tong na
kampat, tiyontonan pareyo' min langit, pitōngōd ma tōngōd ku.
6 Pagliling ku, niya' tanda' ku ma diyōm na ian manga hayōp, manga
sattuwa tawun, manga ayi-ayi maglelehan ma tana', maka manga manuk-
manuk isab.
7 Jari niya' suwara take ku halling ni aku, uk na, ‘Nangge kau, Petros.
Numbay kau pay'an bo' kau mangan.’
8 Suga' uk ku, ‘E, Panghu'! 'Nsa' aku! Sataggōl ku 'llum 'nsa' niya' kiyakan
haram atawa lammi' bayi palabay min bo' ku!’
9 Suga' take ku suwara hi' halling pabing min diyōm sulga', uk na, ‘Daa
iyōnan haram basta tahalal uk Tuhan.’
10 Salaihi' min tallu bo' iyampa piangkat ayi-ayi hi' kamemon pabing ni
sulga'.
11 Salta' peen ian, niya' takka ni luma' paōkōman ku hi' tallungan lalla
bayi siyoho' pahi' ni aku min lahat Kesareya.
12 Jari siyoho' aku uk Nyawa Sutsi subay 'nsa' hawal-hawal me' ma sigam.
Bayi aku sehean isab uk manga danakan tabi 'nnōm puhu' itu, aa min
Joppa. Pagtakka kami ni Kesareya pasōd na kami kamemon ni diyōm
luma' si Kornelos hi'.

13 Biyaan kami uk si Kornelos pasal niya' malaikat bayi tanda' na nangge
ma diyōm luma' na, missala ma iya. Uk malaikat kono', ‘Sohoun aa pahi'
ni Joppa ngallo' dakayo' aa iyōnan si Simun, iya iyōnan isab si Petros.
14 Biyohan kau uk na lapal, maka lappasan du kau sampay manga sehe'
nu karaluma' iyu.’
15 Makatagna' peen aku missala ni di si Kornelos,” uk si Petros, “sakali
pahōp Nyawa Sutsi ni sigam sali' bayi kahōp ni kitabi tagna'.
16 Manjari taintōm ku iya bayi halling si Panghu' Isa, iya uk na hi', ‘Bohe'
iya bayi pamandi manga aa uk si Yahiya, suga' saddi iya pamandi kaam.
Pisangōn du Nyawa Sutsi ni diyōm baran bi iyu.’
17 Na,” uk si Petros, “asal pasti' na, iya pamuwan uk Tuhan ma manga
aa 'nsa' Yahudi, sali' du maka bayi pamuwan na ma kita Yahudi pagka si
Panghu' Isa Almasi iya kahagad ta. Maka aku itu, 'nsa' tasagga' ku Tuhan.”
18 Makake peen manga Yahudi ian ma lapal si Petros hi', 'nsa' niya'
panganjawab sigam saddi. Siyanglitan Tuhan uk sigam. Uk sigam, “Bang
salaihi' du kahalan na, manga kabangsahan 'nsa' Yahudi kabuwanan
kahapan du isab uk Tuhan bo' supaya sigam ngalabba min dusa sigam
sampay piniyaan kallum kakkal.”

Manga jamaa si Isa magtipun ma daira Antiyuk

19 Na, ma waktu bayi pamapatay ma si Esteban pulak-palik manga aa
magpangandōl ma si Isa pagka sigam liyaugan. Niya' sigam kasehean bayi
makasampay ni lahat Pinikiya, ni pu' Kiprus, sampay isab ni daira Antiyuk.
Niyasihat uk sigam lapal hap, bo' Yahudi iya pikehan sadja.
20 Suga' niya' sigam kasehean aa min Kiprus maka min Kirini bayi pahi'
ni Antiyuk, bo' magnasihat sigam lapal hap pasal si Panghu' Isa sampay
ni manga aa 'nsa' Yahudi.
21 Ian kawasa Tuhan ma pagnasihat sigam, hangkan heka tōōd manga
aa Antiyuk bayi magkahagad sampay papinda ni si Panghu' Isa.
22 Jari itu take uk manga jamaa si Isa ma Awrusalam pasal ian hi',
hangkan si Barnabas bayi pipay'an uk sigam ni Antiyuk.
23 Takka peen si Barnabas pay'an ni Antiyuk, tanda' na iya kamehe
tabang Tuhan ma manga aa ian. Magtuwi iya kiyōgan. Pituwahan sigam
uk na, siyoho' patōtōg mangandōl ma si Panghu' Isa sampay min diyōm
atay sigam.
24 Si Barnabas itu hap addat na. Aa iya kahōpan asal uk Nyawa Tuhan
maka kōsōg pangandōl na. Manjari heka aa ma Antiyuk bayi tabo na
mangandōl ma si Panghu' Isa.
25 Puwas na hi', si Barnabas bayi pahi' ni daira Tarsus meha si Saul.
26 Tatawwa' na peen, biyo si Saul uk na pabing ni Antiyuk. Dantahun
iya taggōl si Barnabas maka si Saul pabōtang ma pagtipunan jamaa si Isa
may'an, bo' heka tōōd manga aa bayi piyanduan uk sigam duwangan. Bayi
ma Antiyuk iya tagna' pangōn “Almasihin” ma manga bean si Isa.
27 Manjari itu, ma timpu hi' du, niya' bayi palud min Awrusalam tudju
ni Antiyuk manga aa missala lapal min Tuhan.
28 Niya' dangan min sigam iyōnan si Agabus bayi nangge magpalatun
ma pasal waktu siyong, bo' min kawasa Nyawa Sutsi. Uk si Agabus, “Niya'
gōtōm song patakka ni kalahat-lahatan kamemon.” (Iya katakka gōtōm itu
bayi ma timpu kapagsultan si Sultan Kalaudi, iya sultan Roma mahatinggi.)
29 Hangkan manga kamuliran ma Antiyuk ian bayi nganiyat mabo tulung
ni manga dawuranakan ma lahat Yahudiya, pila-pila takowe' uk sigam
dangan maka dangan.

30 Na, iya na ko' hi' bayi tahinang uk sigam ma Antiyuk ian. Jari sin ian
bayi piyabo ma si Barnabas maka ma si Saul tudju ni manga maas ma
katipunan jamaa si Isa ma Awrusalam.

12

Kalaugan pabing

1 Ma waktu ian hi', nagna' si Sultan Herod ngalaugan manga jamaa si
Isa kasehean.
2 Niya' dakayo' jamaa ian, iya si Ya'kub danakan si Yahiya, bayi siyoho'
piyonggolan kok na uk si Herod.
3 Pagsayu si Herod in manga Yahudi ian kasulutan ma hinang na
magpaponggol hi', bayi soho' na isab siyaggaw si Petros. Iya waktu
panaggaw ma si Petros bayi pasalta' ma paghinang manga Yahudi, iya
'llaw pagkakan sigam tinapay 'nsa' kalamuran pasulig.
4 Tasaggaw peen si Petros, siyoho' iya liyōōn ni diyōm jil uk sultan. 'Mpat
baanan sundalu bayi siyoho' nganjagahan si Petros, 'mpat-mpat sigam ma
diyōm dambaan. Iya gara' si Herod subay pilabay le' hinang Pangintōman
bo' iyampa hiyukum si Petros ma mata mayiran.
5 Hangkan si Petros katahanan ma diyōm jil, suga' ian manga aa ma
katipunan jamaa si Isa ngamu'-ngamu' tōōd ni Tuhan ma sabab na.

Piluwas si Petros min diyōm jil

6 Taabut peen sangōm dahu min 'llaw pamaluwas si Petros uk si Herod
ni manga aa, ian si Petros tuwi ma ōtan duwa sundalu. Biyaggōt iya maka
duwa bilanggu', maka niya' isab manga sundalu nganjagahan lawang jil
ian.
7 Sakali itu niya' dakayo' malaikat min Tuhan nangge patagha' sadja ma
tōngōd si Petros, maka sawa diyōm jil. Intanan si Petros ma baha na uk
malaikat hi', jōgjōg bo' biyati'. "Palakkas kau!" uk malaikat. "Papunduk
kau!" Saruun-duun du pakpak bilanggu' min tangan si Petros.
8 Uk malaikat ni iya, "Sulugun sintoron nu iyu, maka magtawumpa' kau."
Tasulug peen, uk malaikat, "Pakammōsun badju' nu bo' kau me' ma aku."
9 Manjari tiyurul malaikat ian uk si Petros tudju paluwas min jil. Suga'
'nsa' kitauhan uk si Petros bang bannal iya hinang malaikat ian atawa
'nsa'. Bang ma pangannal na niya' sadja bayi pamanda' ni iya.
10 Palabay peen sigam min jaga dakayo', bo' ni jaga pasunu', jari
makaabut na sigam ni tambōl basi' iya ma lawang paluwasan min jil tudju
ni daira ian. Tambōl ian magtuwi ukaban di na bo' paluwas na sigam.
Mangngan sigam ma katahaan dakayo' daddōk ian, jari saruun-duun du
malaikat ian pakallo' min si Petros.
11 Pagpakallo' malaikat hi', na iyamboho' tasayu uk si Petros iya bayi
talabay na. Uk na, "A, katauhan ku na, bannal-bannal ko' itu. Malaikat hi'
bayi du piyabo uk Tuhan malappa aku min diyōm pangantanan si Herod
maka min kalaatan kamemon iya kibayaan uk manga Yahudi hinang ma
aku."
12 Tasayu na peen, magtuwi iya pahi' ni luma' si Mariyam, ina' si Yahiya
Markus. Heka aa bayi magtipun may'an ngamu'-ngamu' ni Tuhan.
13 Kiyuku' uk na lawang ma luwasan bo' niya' ipatan danda iyōnan si
Roda pahi' nganda' bang sayi.
14 Takila na tōōd si Petros. Jari landu' iya kiyōgan, iya poon 'nsa' taukab
na lawang dahu. Gam peen paragan pariyōm pabing bo' maan kasehean
na in si Petros ian nangge ma luwasan.

15 “Oy! Belaw kau!” uk sigam ni si Roda. Suga' biyayik-bayikan uk na,
asal bannal ian si Petros. Jari uk sigam, “Malaikat na ko' hi'.”
16 Bo' si Petros iya 'nsa' parōhōng nguku', hangkan iyukab lawang uk
sigam. Pag'nda' sigam ma si Petros, inu-inu tōōd sigam.
17 Ninyal si Petros, noho' sigam daa hebok bo' iyampa sigam biyaan na
bang salaingga uk Tuhan bayi malappa iya min diyōm jil. Uk si Petros,
“Bain bi kono' si Ya'kub maka manga danakan tabi kasehean pasal itu
hi'.” Puwas na hi' pakallo' iya minnihi' tudju ni tōngōd saddi.
18 Pagkallat 'llaw peen, mehe kahiluhalaan ma manga sundalu bayi jaga
ian pasal maingga na si Petros.
19 Nguldin sultan Herod, siyoho' peha tōōd si Petros. Suga' 'nsa' iya
tatawwa'. Manjari siyumariya uk si Herod manga jaga hi' bo' iyampa iya
magpanohoan subay piyatay sigam.
Puwas na hi' palud si Sultan Herod min lahat Yahudiya pahi' ni Kesareya,
pabōtang mahi' pila-pilang 'llaw na.

Kamatay si Sultan Herod

20 Ma masa ian ngandugal tōōd si Sultan Herod ma manga aa ma lahat
Tira maka ma lahat Sidun, hangkan manga aa min karuwa daira hi' bayi
magbe' paalōp ni si Herod. Dahu biyagay uk sigam si Balastus, dakayo'
tindōg sultan pangandōlan, bahasa sigam biyōgbōgan uk na. Manjari
pahi' na sigam ni si Herod pamaap, sabab min lahat sultan iya pangalloan
sigam kiyakan sigam.
21 Sakali itu, taabut peen 'llaw iya bayi tiyugun uk na, makay na si Herod
maka pakayan na pagsultan. Ningko' iya ma tingkoan pagsultanan na,
maka uk na maluwas bissala na ma aa mahadjana' ian.
22 Ngōlang pakōsōg manga aa ian. “'Nsa' manusiya' iya missala iyu,” uk
sigam, “suga' dakayo' tuhan!”
23 Magtuwi si Herod tawwa' bala' uk malaikat Tuhan sabab 'nsa' bayi
pamehe na Tuhan. Manjari itu matay iya uk kalōg bayi mangan isi na.
24 Suga' pasaplag na peen lapal Tuhan, maka paheka na peen manga aa
mangandōl ma iya.
25 Pagka ubus na uk si Barnabas maka si Saul iya bayi gawi sigam pahi'
ni Awrusalam, pabing sigam ni Antiyuk. Biyo uk sigam si Yahiya Markus
sehe' sigam.

13

Si Barnabas maka si Saul pene' maka pilangngan

1 Na, ma katipunan manga jamaa si Isa ma Antiyuk, niya' manga aa
magpalatun lapal min Tuhan, maka niya' isab magpandu' manga lapal
na, iya na si Barnabas, si Simiyun iya diyanglay si Itōm, si Lukiyus min
Kirini, si Saul, maka si Manaen iya bayi dasuwigan maka Gubnul Herod
ma kariki'-diki' sigam le'.
2 Manjari itu, ma sabu peen sigam mudji Tuhan maka magpuwasa,
missala Nyawa Sutsi ni sigam, uk na, “Pasaddihun bi ma aku si Barnabas
maka si Saul iyu, bo' tahinang iya hinang pamahinang ku sigam.”
3 Ubus peen uk sigam nambahayang maka magpuwasa, pibōtang uk
sigam tangan sigam ma duwangan itu bo' iyampa pilanjal.

Ma pu' Kiprus

4 Manjari, pagka si Barnabas maka si Saul itu siyoho' mangngan uk
Nyawa Sutsi, palud sigam tudju ni Siluki bo' iyampa sigam tulak minnihi'
tudju ni pu' Kiprus.

5 Takka peen sigam ni pu' ian, ni kalumaan Salamis, niyasihat uk sigam
lapal Tuhan ma diyōm manga kalanggalan Yahudi. Si Yahiya Markus iya
nehean sigam nabang.
6 Latag uk sigam kalohahan pu' ian sampay taabut kalumaan iyōnan
Papos. Jari niya' talanggal uk sigam may'an aa maghihikmat, ōn na si
Bal-isa, bangsa Yahudi. Magnahu'-nahu' iya malatun lapal min Tuhan.
7 Magbagay asal si Bal-isa maka si Sirgus Paulus, iya gubnul ma pu' ian.
Gubnul itu asal lōm tau na. Na, linganan si Barnabas maka si Saul uk
gubnul sabab baya' iya pake lapal Tuhan.
8 Suga' siyagga' duwangan itu uk aa maghihikmat ian. (Si Elimas ōn na
bang ma bahasa Girik, Bal-isa ma bahasa Hibrani.) Iya poon nagga' si
Elimas, sabab 'nsa' iya baya' bang gubnul ian ganta' magkahagad ma lapal
Tuhan.
9 Suga' pagbayaan si Saul uk Nyawa Sutsi. (Si Saul itu, duwa ōn na. Ōn
na dakayo' si Paul.) Manjari piyatong aa maghihikmat ian uk si Paul.
10 Uk si Paul ma iya, “Anak sayitan! Pangangakkal! Jahulaka'! Ayi-ayi
makahap sagga' nu sadja. 'Nsa' kau parōhōng mabengkok kalangnganan
bannal iya min Tuhan!
11 'Ndaun,” uk si Paul, “takkahan kau bala' min Tuhan buttihi'. Buta du
kau, taggōl-taggōl iya 'nsa' kanda' nu sawa 'llaw.”

Saruun-duun du tananam uk si Elimas sali' gabun lindōm panganda' na,
bo' magsanaw iya meha aa ngambit ma iya.
12 Pag'nda' ian hi' uk gubnul, magkahagad na iya sabab inu-inu iya bidda'
ma pamandu' si Paul pasal si Panghu' Isa.

Takka di si Paul ni Antiyuk mahi' ma lahat Pisidiya

13 Na, tulak di si Paul min Papos tudju ni Perga, dakayo' daira ma lahat
Pampiliya. Takka peen sigam pay'an, pakallo' si Yahiya Markus min sigam
bo' mowe' pahi' ni Awrusalam.
14 Palanjal si Paul maka si Barnabas min Perga sampay takka na ni
Antiyuk, iya Antiyuk mahi' ma lahat Pisidiya. Pag'llaw Sabtu', 'llaw mulliya
ma bangsa Yahudi, pasōd sigam ni diyōm langgal Yahudi ningko' may'an.
15 Niya' biyassa ian min sara' si Musa maka min kitab kanabi-nabihan.
Puwas na hi' killo' uk manga nakura' langgal di si Paul, uk na, “Manga
danakan, bang niya' bissala bi pamatōtōg iman manga aa itu, baya' du
kami.”
16 Nangge si Paul maka uk na ninyal bo' iyampa iya missala ni manga
aa hi'. Uk na, “Kaam pagkahi ku bangsa Israil, sampay kaam iya mudji
Tuhan min bangsa saddi, kehun bi aku.
17 Manga ka'mbo'-mboan kami bayi tapene' uk Tuhan, iya asal pag-
tuhanan kami bangsa Israil. Pimehe uk na bangsa Israil ma masa kamahi'
sigam ma lahat Misil, iya 'nsa' lahat sigam. Manjari piluwas sigam uk
Tuhan min diyōm lahat Misil ian sabab min kawasa na mehe.
18 'Mpatpu' tahun sigam siyandalan uk Tuhan ma lahat 'nsa' agōn
kalluman ayi-ayi ian.
19 Pitu' bangsa bayi pikaat uk Tuhan ma lahat Kanaan, bo' pamasuku'
uk na lahat ian ma manga aa suku' na.
20 Ian hi' manga 'mpat hatus maka limampu' tahun taggōl na.

“Puwas na hi',” uk si Paul, “pibōtangan sigam uk Tuhan manga aa
maghukum ngantanan pagparinta sampay taabut ni si Nabi Samwel iya
katōbtōban na.

21 Puwas na hi', iyamu' uk sigam sultan magbaya' ma sigam, hangkan
pene' uk Tuhan si Saul anak si Kis, tubu' si Benjamin. Bo' si Saul iya
pibōtang pagsultanan sigam ma diyōm 'mpatpu' tahun.
22 Manjari si Saul hi' bayi pikalloan uk Tuhan min 'ntan na. Jari si Daud
iya piganti' magsultan ma sigam. Iya na itu bayi pamalatun Tuhan ma
pasal si Daud hi', uk na, ‘Si Daud, anak si Jesse itu, aa makasulut atay ku.
Hinang du uk na kamemon kabayaan ku.’
23 Na,” uk si Paul, “min tubu' si Daud asal si Isa, iya pibōtang itu uk
Tuhan ngalappas ma bangsa Israil, sali' bayi janji' na ma masa awwal hi'.
24 Ma 'nsa' le' si Isa bayi nagnaan hinang na, si Yahiya bayi magnasihat
ma bangsa Israil kamemon. Siyoho' sigam uk si Yahiya itu subay ngalabba
min dusa sigam, maka subay piyandi tawubat tanda' in sigam magsusunan
bayi dusa sigam.
25 Na, ma song peen ubus uk si Yahiya ayi-ayi bayi pamahinang iya uk
Tuhan, missala iya ma bangsa Israil, uk na, ‘Bang ma pamikil bi, sayi
baha' aku itu? 'Nsa' aku iya agaran bi. Suga' niya' aa dangan pasunu' ni
aku. 'Nsa' aku tōp minsan laa ngahubaran ingkōt tawumpa' na.’
26 “Na, manga danakan ku bangsa Israil,” uk si Paul, “sasuku kaam
panubu' si Ibrahim, sampay kaam min kabangsahan saddi iya mudji ma
Tuhan iyu, kitabi ko' iya piniyaan kahapan itu, manjari lappasan du kitabi
min hukuman dusa.
27 Manga aa Awrusalam maka manga nakura' sigam, 'nsa' takila uk sigam
si Isa, in iya makalappas. 'Nsa' isab tahati uk sigam manga kabtangan iya
pigbassa ma diyōm manga langgal Yahudi kahaba'-haba' Sabtu', kabtangan
bayi tasulat ma diyōm kitab uk manga kanabi-nabihan. Suga', minsan
'nsa' tahati uk manga aa Awrusalam, tatuman du uk sigam ayi-ayi bayi
tapalatun uk manga nabi hi', pagka si Isa pibōtangan uk sigam hukuman
ni kamatay.
28 Minsan 'nsa' niya' tatawwa' uk sigam sababan pamapatay iya, bayi
sigam ngamu' ni si Gubnul Pilatu subay iya piyatay.
29 Manjari itu, ubus peen pimattan uk manga aa Awrusalam kamemon
bayi tasulat ma diyōm kitab pasal si Isa, pireyo' patay na min hag bayi
pamapatayan iya bo' iyampa kiyubul.
30 Suga' pikallum iya uk Tuhan pabayik min kamatay na.
31 Jari 'llum peen iya pabing ma pila-pilam bahangi na, daran iya tanda'
uk manga aa bayi sehe' na magbe' maka iya, min lahat Jalil le' sampay ni
Awrusalam. Jari ma buttihi' manga aa bayi sehe' na hi' makasaksi' na ma
pasal na ni manga bangsa Israil.
32 “Na,” uk si Paul, “tiya' kami ma itu masampayan kaam lapal hap. Hati
na iya bayi panganjanji' Tuhan ma ka'mbo'-mboan tabi
33 tatuman na ma kitabi iya panubu' sigam. Sabab tapakallum uk na
si Isa min kamatay na. Magmattan tōōd iya bayi tasulat ma diyōm kitab
Jabul, ma kalangan karuwa na. Uk Tuhan hi',

‘Kau iya anak ku,

'Llaw itu iya patau ku in aku 'mma' nu.’

34 Maka iya na itu isab pigpalatun uk Tuhan ma pasal pamakallum na ma
si Isa pabayik min kamatay na, 'nsa' pihalu' ma diyōm gumi. Uk na,

‘Buwanan ta kau manga kahapan tantu,

iya kahapan bayi janji' ku ma si Daud.’

35 Uk na isab ma ayat saddi, ma kitab Jabul,

‘'Nsa' pasaran nu ngahalu' ma diyōm gumi sosohoan nu sutsi atay na.’

36 Si Daud hi', ma waktu bayi kallum na, bayi makahinang kamaksuran
Tuhan. Puwas na hi' matay iya. Takubul iya ma tōngōd bayi pangubulan
manga kamaasan na bo' ngahalu' na baran na.
37 Suga' iya aa bayi pikallum uk Tuhan min kamatay na itu, 'nsa' tōōd iya
bayi salaihi' baran na.
38-39 Na, manga dawuranakan ku," uk si Paul, "subay katauhan bi tōōd,
minsan salaingga uk bi mōgbōgan sara' si Musa 'nsa' du kaam makapuwas
min dusa. Suga' sasuku kaam mangandōl ma si Isa, puwas na kaam min
dusa bi kamemon, Hangkan lapal pasal si Isa itu niyasihatan kaam bo'
katauhan bi niya' kaampunan dusa bi.
40 Na, kamaya'-maya' kaam bo' 'nsa' patakka ni kaam iya bayi tasulat uk
kanabi-nabihan, iya uk na,
41 'Kaam mangudju' iyu, 'ndaun bi ba!
Painu-inuhan ta kaam tōōd bo' kaam magmula, uk Tuhan.
Sabab niya' hinang ku ma waktu kallum bi le',
Hinang 'nsa' kahagad bi, minsan kaam pihatihan.' "
Minnihi' ubus si Paul.
42 Jari itu, paluwas peen si Paul maka si Barnabas min langgal hi', siyoho'
sigam uk manga aa ian pabing pahi' ma Sabtu' bayik missala le' ma pasal
ian hi'.
43 Pakallo' peen isab manga aa bayi min langgal hi', heka manga aa bayi
paturul ma si Paul maka si Barnabas, manga bangsa Yahudi maka manga
aa bangsa saddi me' na ma agama Yahudi. Bissalahan manga aa ian uk di
si Paul, siyoho' sigam patōtōg ma tatabangan Tuhan.
44 Pagsabtu' bayik peen, agōn kamemon manga aa min daira Antiyuk
ian magtipun pay'an pake ma lapal Tuhan.
45 Suga', pag'nda' manga Yahudi kasehean ma baanan aa katipunan ian,
magtuwi sigam ngimbu ma si Paul, hangkan jiyawab bissala uk sigam.
Pihallingan isab iya laat.
46 Suga' paisōg gam peen si Paul maka si Barnabas missala. Uk na
ma manga aa maghalling laat hi', "Kaam manga Yahudi wajib liyapalan
palman Tuhan dahu. Suga', pagka sulak bi palman itu bo' 'nsa' kaam
mista di bi manga in kaam tōp du piniyaan kallum taptap ni kasaumulan,
hangkan kami ngalabba du min kaam bo' pinda magnasihat ni manga
kabangsahan saddi.
47 Sabab iya du itu isab panohoan Tuhan ma kami, uk na,
'Sali' kaam sapantun sawa pibōtang uk ku pamasawa manga kabangsahan
saddi,
Supaya makaabut lapal itu ni 'mpat pidju alam, hati na in manusiya'
kamemon makajari lappasan.' "
48 Take peen bissala itu uk manga aa bangsa saddi, magtuwi sigam kiyōgan
bo' siyanglitan uk sigam lapal Tuhan. Manjari magkahagad na ma si Isa
sasuku tapene' uk Tuhan piniyaan kallum taptap ni kasaumulan.
49 Patanyag na peen lapal Tuhan ma kalohahan lahat ian.
50 Suga' manga pagnakuraan ma daira Antiyuk ian maka manga danda
bangsahan 'nsa' Yahudi, iya magtaat ni Tuhan, bayi pilingōg uk manga
Yahudi. Siyoho' sigam nagga' si Paul maka si Barnabas, hangkan sigam
duwangan bayi pikallo' uk manga aa ian min jadjahan hi'.
51 Sakali piyaspasan uk di si Paul bagunbun min nayi' sigam, saksi' in
sigam papuwas na min manga aa ma lahat hi'. Puwas na hi' palanjal sigam
tudju ni lahat Ikuni.
52 Suga' manga kamuliran si Isa ma daira Antiyuk hi' kiyōgan maka-
landu', maka kahōpan isab uk Nyawa Sutsi.

14

Ma daira Ikuni

1 Salaihi' isab kahalan na ma Ikuni. Si Paul maka si Barnabas bayi
pasōd ni diyōm langgal Yahudi magnasihat. Hantap tōōd bissala sigam
hangkan heka aa tōōd, manga Yahudi maka manga aa bangsa saddi, bayi
magkahagad ma si Isa.
2 Suga' manga Yahudi may'an, iya 'nsa' baya' magkahagad, bayi
missalahan manga aa 'nsa' Yahudi maka bayi malaat atay sigam tudju ni
manga aa sasuku magkahagad ma si Isa.
3 Taggōl-taggōl iya kahanti' di si Paul ma Ikuni. 'Nsa' niya' tāw sigam
missalahan manga aa pasal si Panghu' Isa. Maka si Isa bayi maniyaan
sigam kawasa pangahinang sigam manga hinang makainu-inu maka
manga paltandaan, pimattan in lapal sigam pasal tabang na bannal sadja.
4 Bahagi' duwa manga aa ma daira hi'. Niya' sigam kasehean bayi
mōgbōgan manga Yahudi, niya' isab kasehean mōgbōgan di si Paul.
5 Jari mag-isun manga aa bangsa saddi maka manga Yahudi, sigam maka
pagnakuraan sigam. Iya pig-isun uk sigam subay ngalaugan di si Paul,
manga ngahiyak maka batu.
6 Pagkatauhan peen pag-isun itu uk di si Paul magtuwi sigam lahi
karuwangan tudju ni lahat Likauna. Mahi' peen, taabut uk sigam daira
Listara maka daira Derbe, sampay manga kalumaan ma katilibut ian hi'.
7 Bo' niyasihat uk sigam may'an iya lapal hap pasal si Isa.

Ma daira Listara

8 Sakali itu niya' ningko' ma Listara ian aa tongka' nayi' na min kariyasali
na. 'Nsa' iya bayi makalangngan sataggōl min kapag-anak na.
9 Pake tōōd aa itu ma bissala si Paul. Piyatong iya pahap uk si Paul, bo'
tasayu uk si Paul in aa itu taga pangandōl ma si Isa in iya kaulian du uk
na.
10 Manjari pitanōg uk si Paul suwara na, uk na, “Nangge na kau
pabōntōl!” Magtuwi patulahad aa ian nangge maka uk na mangngan.
11 Pag'nda' baanan aa ian ma bayi tahinang uk si Paul magtuwi sigam
ngōlang ma sali' paghalling sigam Likauna. Uk sigam, “Magpasalupa
manga tuhan ni manusiya'. Tiya' na sigam pareyo' ni kitabi.”
12 Iya pangōn manga aa ian ma di si Paul ōn tuhan sigam. Si Barnabas
iya iyōnan si Siyus, maka si Paul iyōnan si Hermes sabab iya na aa
magbibissala.
13 Iya luma' pangaharapan sigam tuhan Siyus, ian min luwasan lawang
daira. Manjari imam iya maghinang ni si Siyus bayi ngangguyud manga
sapi' lalla tudju paluwas maka bayi mo manga tohan sumping. Imam itu
maka kahekahan aa ian baya' numbay sapi' pangahulmat sigam ma di si
Paul.
14 Suga' pagkatau si Barnabas maka si Paul bang ayi song hinang uk
manga aa ian magtuwi geret uk sigam sammek sigam, tanda' in sigam
'nsa' baya' salaihi'. Sakali paragan sigam ni tangnga' pagtipunan aa ian
maka uk sigam ngōlang.
15 Uk di si Paul hi', “Manga tuwan! Angay salaiyu paghinang bi ma
kami? Manusiya' du kami sali' kaam. Iya poon kami paitu lapal hap, pama'
kami ma kaam supaya kaam pataikut min pagtuhanan bi iyu iya 'nsa' niya'
kapusan na. Tiya' kami bayi paitu bo' kaam papinda ni Tuhan 'llum, iya
bayi mapanjari langit maka tana' maka tahik sampay kakaya'-kayaan na
kamemon.

16 Bayi ma masa awwal hi' pisaran uk Tuhan manga kabangsa-
bangsahan kamemon me' ma ayi-ayi kabayaan sigam.
17 Suga' sataggōl min awwal hi' niya' na peen saksi' in iya asal Tuhan.
Iya saksi' hi' manga kahapan iya tahinang na peen uk na. Pimuwan uk
na ulan, pimuwan na isab manga buwa' ma tiyanōm bi bang taabut bulan
na. Piniya' uk na kiyakan bi, maka pilasig uk na manga atay bi."
18 Salaihi' iya pamahati di si Paul ma baanan aa ian, suga' 'nsa' sigam
agōn pake. Subay magkulban le' ma sigam.
19 Manjari itu niya' takka ni daira Listara hi' manga Yahudi bayi min
Antiyuk ma Pisidiya maka niya' min Ikuni. Jari tabo-bo uk sigam manga
aa heka ian, bo' pighiyak si Paul uk sigam maka batu. Puwas na hi' giyuyud
iya uk sigam tudju paluwas min kalumaan ian pagka kibā' matay na iya.
20 Suga' kapagtipunan peen si Paul uk manga bean si Isa, magtuwi iya
nangge bo' pabing ni diyōm daira. Pagkallat 'llaw dakayo', palanjal iya
maka si Barnabas tudju ni Derbe.

Pabayik di si Paul ni Antiyuk ma Siriya

21 Makamahi' peen sigam ma Derbe, niyasihat uk sigam lapal hap ni
manga aa mahi', bo' heka aa tabo uk sigam me' ma si Isa, Puwas na hi',
pabing sigam ni Listara, bo' palaus ni Ikuni bo' na isab palaus ni Antiyuk
iya ma lahat Pisidiya hi'.
22 Pihōgōt uk di si Paul iya iman manga bean si Isa ma manga daira
iya pahapitan sigam ian. Siyoho' sigam patōtōg mangandōl ma Tuhan.
Uk pandu' di si Paul, "Subay heka katiksaan kalabayan ta bo' iyampa kita
pisōd ni diyōm ōkōman pagparinta Tuhan."
23 Niya' aa biyōtang uk sigam pagmaasan manga jamaa si Isa Almasi,
maingga-maingga niya' lahat pagtipunan sigam. Magpuwasa di si Paul
sampay ngamu'-ngamu' ni Tuhan bo' iyampa pijagahan uk na manga aa
ian ma Tuhan, iya pangandōlan na uk sigam.
24 Talabay peen lahat Pisidiya uk di si Paul, takka sigam ni Pampiliya.
25 Palanjal isab ni daira Perga, bo' niyasihat uk sigam lapal Tuhan
may'an. Puwas na hi' palud sigam tudju ni Attali.
26 Jari tulak sigam minnihi' pabing ni Antiyuk. Ma Antiyuk asal sigam
bayi pijagahan ni Tuhan dahu, iyamuan tatabangan na ma song peen tulak
magnasihat lapal hap. Maka buttihi' taubus na uk sigam hinang sigam hi'.
27 Makarunggu' peen sigam ni Antiyuk, pitipun uk sigam manga jamaa
si Isa may'an. Biyaan sigam uk di si Paul kamemon bayi tahinang uk na
maka si Barnabas, deyo' bayi min Tuhan. Biya'-ba' isab uk sigam pasal
manga bangsa 'nsa' Yahudi kabuwanan lawang na uk Tuhan bo' supaya
sigam makapagkahagad isab ma si Isa.
28 Taggōl di si Paul paralahat may'an ma manga bean si Isa ma Antiyuk.

15

Palkala' ma Awrusalam

1 Manjari itu niya' manga aa takka ni Antiyuk bayi min lahat Yahudiya,
bo' piyanduan uk sigam manga bean si Isa ma Antiyuk. Uk sigam, "'Nsa'
kaam makajari liyappasan bang kaam 'nsa' pig-islam sali' panohoan sara'
si Musa!"
2 Jiyawab tōōd manga aa ian uk si Paul maka si Barnabas, biyo maglugat
ma sabab pamandu' sigam salaihi'. Hangkan ko', si Paul maka si Barnabas
maka manga aa Almasihin kasehean min Antiyuk ian giyaraan pahi'
ni Awrusalam. Siyoho' sigam mo manga aa kawakilan maka manga
pagmaasan may'an magbissala pasal palkala' ian hi'.

3 Na, pilanjal di si Paul uk manga pagtipunan jamaa ma Antiyuk ian.
Palabay peen sigam min lahat Pinikiya maka min Samariya, biya' uk sigam
may'an pasal manga bangsa 'nsa' Yahudi makapinda na ni Tuhan. Landu'
kiyōgan manga bean si Isa, pagtake sigam ma lapal di si Paul itu.
4 Pagtakka sigam pahi' ni Awrusalam, siyagina sigam uk katipunan
jamaa si Isa mahi', sampay uk manga aa kawakilan maka manga
kamaasan. Biyaan sigam uk di si Paul pasal kamemon bayi tahinang uk
sigam deyo' bayi min Tuhan.
5 Suga' niya' manga Parisi mangandōl ma si Isa bayi nangge missala.
Uk sigam, “Manga aa mangandōl ma si Isa min bangsa saddi ian subay
pig-islam dahu, maka subay sigam mōgbōg isab ma sara' si Musa.”
6 Jari magtipun manga aa kawakilan maka manga kamaasan mikil-mikil
pasal palkala' ian.
7 Taggōl-taggōl peen uk sigam magbissala, nangge si Petros missala. Uk
na, “Kaam manga dawuranakan ku, katauhan bi du: ma waktu palabay
ian bayi aku tapene' uk Tuhan min diyōman bi, siyoho' magnasihat lapal
hap ni manga kabangsahan saddi, iya 'nsa' Yahudi, bo' supaya sigam
makake sampay magkahagad.
8 Jari Tuhan, iya makatau bang ayi ma diyōm atay manusiya', bayi
muwan Nyawa Sutsi ma kabangsahan saddi sali' bayi pamuwan na ma
kitabi, tanda' palsaksian in iya kasulutan na ma sigam.
9 Sigam ian maka kitabi 'nsa' pipagbidda' uk Tuhan. Iyampun uk na
manga dusa sigam ma sabab pangandōl sigam ma si Isa, sali' du maka
kitabi.
10 Na,” uk si Petros, “angay subay parugal bi Tuhan. Sabab iyu pahunitan
bi na peen manga aa pagka soho' bi mōgbōgan manga panohoan iya bayi
'nsa' tahinang uk ka'mbo'-mboan tabi, maka 'nsa' isab tahinang tabi?
11 Daa na. Mangandōl kitabi ma si Panghu' Isa bo' lappasan kitabi sabab
min ase' na maka lasa na. Damikkiyan na isab manga aa min kabangsahan
saddi ian.”
12 Minnihi' patammun manga aa magtipun ian kamemon pasalta' sigam
pake ma pama' si Barnabas maka si Paul pasal manga paltandaan maka
manga hinang makainu-inu kamemon iya bayi tahinang uk sigam ma
diyōman manga kabangsahan 'nsa' Yahudi hi', deyo' bayi min Tuhan.
13 Ubus peen sigam ma'-ma', paganti' si Ya'kub missala. “Kaam
dawuranakan ku,” uk na, “aku na iya kehun bi.
14 Bayi kaam pihati uk si Simun itu sini' pasal katagna' Tuhan bayi
mandaan pagparuli na ma manga bangsa 'nsa' Yahudi. Sabab niya' manga
aa bayi pene' na min sigam hinang aa suku' Tuhan.
15 Mag-uyun du bissala si Simun hi' maka bayi tasulat uk manga kanabi-
nabihan ma masa awwal hi'. Iya na itu bayi tasulat ma diyōm kitab, iya
uk na,
16 ‘Puwas itu, uk Tuhan, pabing du aku,
bo' patangge ku luma' si Daud pabing (hati na bawi' ku pagsultanan na.)
Bangun ku pabayik, batuk ku pagdayaw na malarak hi'.
17 Manjari peha aku uk aa kamemon min manga bangsa saddi,
Sigam 'nsa' Yahudi kamemon, sasuku bayi talingan ku hinang aa suku' ku.
18 Iya na itu pamalatun Tuhan, iya bayi pitau uk na min masa awwal le'.’
19 “Na,” uk si Ya'kub, “bang ma aku, daa subay sasaw tabi manga aa min
kabangsahan saddi iya papinda na itu me' ma Tuhan.
20 Suga' subay sigam pabohan tabi sulat maan sigam salaitu sadja: daa
sigam subay mangan ayi-ayi paglabōt ni manga tau-tau iya pagtuhanan aa,

daa sigam subay maghinang kalaatan danda maka lalla, daa sigam subay
mangan hayōp bayi pikkōl, maka daa subay mangan laha'.
21 Iya na hi', sabab sataggōl min masa awwal in panohoan sara' si Musa
bayi pignasihat asal ma manga daira kamemon, biyassa isab ma diyōm
kalanggal-langgalan tabi kamemon sakahaba' Sabtu'."

Sulat ni manga bean si Isa min kabangsahan saddi

22 Manjari magkagaraan manga aa kawakilan maka manga kamaasan
maka manga jamaa ian kamemon, subay niya' manga aa min diyōman
sigam pene' bo' pipahi' ni Antiyuk, pisehe' ma si Paul maka si Barnabas.
Jari iya pene' ian si Judas Barsabas maka si Silas. Duwangan itu asal pig-
addatan uk dawuranakan sigam bean si Isa.
23 Niya' isab sulat piyabo ma sigam, iya uk na hi',
"Sulat itu deyo' min kami dawuranakan bi, manga aa kawakilan maka
kamaasan ma itu ma Awrusalam. Pisampay itu ni kaam manga
dawuranakan kami min manga bangsa saddi iya maglahat maiyu
ma Antiyuk, ma Siriya, sampay manga ma Silisi.
24 Take kami niya' kono' manga lalla minnitu min diyōman kami bayi paiyu
masusa kaam sampay nasaw pikilan bi ma sabab pandu' sigam. Suga' 'nsa'
min panohoan kami iya hangkan sigam mandu' salaihi'.
25 Hangkan kami bayi mag-isun kamemon subay kami mene' manga aa
ma itu bo' siyoho' paiyu ni kaam. Jari pasehe' kami sigam ma si Barnabas
maka ma si Paul, bagay kami kilasahan,
26 di si Paul itu bayi magmalilla' ma kallum sigam ma sabab Panghu' tabi
si Isa Almasi.
27 Manjari tiya' na si Judas maka si Silas, bayi soho' kami paiyu pabaran
ni kaam maan kaam ayi-ayi bayi tasulat kami itu.
28 Sabab Nyawa Sutsi maka kami itu dauyunan du, subay kaam 'nsa'
pihunitan liyu min manga panohoan itu, iya wajib bine':
29 daa kaam mangan ayi-ayi bayi paglabōt ni manga tau-tau iya pag-
tuhanan aa, daa kaam mangan laha', daa kaam mangan hayōp bayi pikkōl,
maka daa na isab kaam maghinang kalaatan danda maka lalla. Bang
hallian bi hi', makahap du. Mura-murahan, wassalam."
30 Jari itu pilangngan manga aa mo sulat ian tudju ni Antiyuk. Takka
peen sigam pay'an, pitipun uk sigam manga aa dajamaa may'an bo'
siyongan sulat ni sigam.
31 Pagbassa sigam sulat ian magtuwi sigam kiyōgan tōōd, sabab sulat
ian makahōgōt atay sigam.
32 Na, si Judas maka si Silas itu aa asal magpalatun lapal Tuhan. Jari
taggōl pagnasihat sigam ma manga bean si Isa ma Antiyuk ian, mahōgōt
maka makōsōg pangandōl sigam.
33 Taggōl-taggōl peen uk di si Judas pahanti' may'an, pipowe' na sigam
uk manga bean si Isa may'an. "Mura-murahan, bang peen kaam salamat,"
uk sigam. Manjari mowe' pabing di si Judas ni bayi manoho' sigam.
34 (Suga' si Silas pataggōl le' may'an.)
35 Sampay si Paul maka si Barnabas pahanti' le' may'an ma Antiyuk.
Magbe' sigam maka baanan aa kasehean magpandu' maka magnasihat
lapal Tuhan.

Magbutas si Paul maka si Barnabas

36 Puwas peen manga pilam bahangi, halling si Paul ni si Barnabas, uk
na, "Sung kita patibaw pabing ni manga dawuranakan ta bean si Isa ma

karairahan kamemon bayi pagnasihatan ta lapal Tuhan hi'. 'Nda' ta bang
salaingga kahalan sigam.”
37 Si Barnabas ian baya' mo si Yahiya Markus pasehe' ma sigam,
38 suga' bang ma bistahan si Paul si Markus itu 'nsa' tōp pasehe', sabab
bayi iya ngalabbahan sigam bayi mahi' le' ma Pampiliya. 'Nsa' iya bayi
makatatas nabangan sigam sampay ubus hinang sigam.
39 Mehe paglugat sigam hangkan sigam magbutas na. Si Barnabas bayi
mo si Markus bo' tulak sigam duwangan tudju ni pu' Kiprus.
40 Si Paul iya bayi mene' si Silas sehe' na. Song peen sigam pakallo'
min Antiyuk, pijagahan sigam ma Tuhan uk manga bean si Isa may'an bo'
sigam kaniyaan tatabangan na.
41 Pakallo' peen si Paul minnihi' palabay iya min lahat Siriya maka min
lahat Silisi. Maingga-maingga lahat niya' manga jamaa si Isa magtipun,
pihōgōt uk na pangandōl sigam.

16

Si Timuti magbe' na ma si Paul maka si Silas

1 Manjari palanjal si Paul tudju ni Derbe maka ni Listara. Niya' ma
Listara dakayo' bean si Isa iyōnan si Timuti. Ina' na bangsa Yahudi
mangandōl ma si Isa, 'mma' na bangsa Girik.
2 Si Timuti itu bissalahan hap uk manga bean si Isa kamemon, iya ma
Listara maka ma Ikuni ian.
3 Baya' na si Paul mo iya sehe' na ma palangnganan suga' kitauhan uk
manga Yahudi kamemon ma jadjahan ian hi' in 'mma' si Timuti bangsa
Girik. Hangkan iya pig-islam dahu uk si Paul bo' 'nsa' tasaway uk manga
Yahudi.
4 Na, mangngan na di si Paul ni manga kalahat-lahatan bo' biyaan
uk sigam manga bean si Isa may'an pasal kagaraan bayi min manga aa
kawakilan maka manga kamaasan ma Awrusalam. Siyoho' manga bean
ian me' ma kagaraan hi'.
5 Jari itu pahōgōt na peen pangandōl manga jamaa si Isa iya magtipun-
tipun ma kalahatan ian, maka pasong isab heka sigam kahaba'-haba' 'llaw.

Niya' panda' ni si Paul

6 Na, iyuntas uk di si Paul lahat Pirigiya maka lahat Galatiya, sabab
'nsa' sigam diyulan uk Nyawa Sutsi, 'nsa' siyoho' magnasihat lapal Tuhan
may'an ma kalingkal lahat Asiya.
7 Taabut peen tōbtōban lahat Misiya, pasulay sigam palanjal ni lahat
Bitiniya suga' 'nsa' sigam diyulan uk Nyawa si Isa.
8 Hangkan sigam palabay min tangnga' lahat Misiya ian sampay palud
na tudju ni Torowas.
9 Manjari itu, ma Torowas peen bo' sangōm na, niya' bayi panda' ni si
Paul. Tanda' na aa min Makidunya mikitabang ma iya. Uk aa itu, “Paitu
kau parambiya' ni Makidunya bo' kami tabangun!”
10 Ubus peen si Paul bayi makanda' ian hi', magtuwi kami magsakap
tulak ni Makidunya, sabab tasayu kami in kami siyoho' du uk Tuhan
nganasihat lapal hap pasal si Isa ni manga aa may'an.

Si Lidiya papinda me' ma si Isa

11 Tulak peen kami min Torowas ian, magtuwi kami tudju ni pu'
Samoterak. Pagkallat 'llaw peen, pauntas isab kami min pu' ian hi' tudju
ni Neyapoles.

12 Pagtakka kami ni Neyapoles patukad kami tudju ni Pilipi, daira mehe
ma kalingkal Makidunya ian, paglahatan bangsa Roma isab. Pahanti' kami
may'an pila-pilang 'llaw na.
13 Pagsabtu' paluwas kami min daira ian tudju ni bihing sapa', sabab ma
tōkōran kami niya' du pagsambahayangan manga Yahudi may'an. Ningko'
kami may'an missalahan manga karandahan iya patipun may'an.
14 Niya' dangan min manga danda bayi pake ian iyōnan si Lidiya, danda
min daira Tatira. Iya usaha na maglitu kakana' taluk, kakana' halgaan.
Danda itu magtaat asal ma Tuhan. Salta' iya pake ma kami, kabuwanan
iya pikilan uk si Panghu' Isa bo' kihagad uk na bissala si Paul.
15 Jari piyandi di si Lidiya maka manga sehe' na karaluma', palsaksian
in sigam ma si Isa na. Puwas na hi' siyoho' kami uk si Lidiya paōkōm ma
iya. Uk si Lidiya, “Bang aku tabista bi mangandōl na sabannal-bannal ma
si Panghu' Isa, paitu kaam paōkōm ma luma' ku.” Jari talōgōs kami uk na.

Si Paul jinil ma daira Pilipi

16 Manjari itu, ma labayan peen kami tudju ni pagsambahayangan hi',
niya' talanggal kami dakayo' danda banyaga'. Siyōran iya sayitan hangkan
iya talus. Heka pauntungan manga aa dapu danda ian sabab min talus na.
17 Paturul na peen iya ma kami maka si Paul, maka uk na ngalingan.
Uk na, “Manga aa itu sosohoan Tuhan Mahatinggi! Sigam iya ngalapal ma
kaam bang salaingga kalappas bi!”
18 'Nsa' parōhōng paglingan na salaihi' pila-pilang 'llaw. Gana-gana
paddi' pikilan si Paul, hangkan iya palingi' ni danda ian bo' halling ni
sayitan. Uk na, “Min kawasa ōn si Isa Almasi, soho' ta kau paluwas min
danda iyu!” Saruun-duun du paluwas sayitan hi', bo' danda ian 'nsa' na
makatalus.
19 Pag'nda' peen manga aa dapu danda ian in iya 'nsa' na kapanguntun-
gan sigam, magtuwi siyaggaw uk sigam si Paul maka si Silas. Giyuyud
sigam pay'an ni manga pagnakuraan, ian ma halaman daira.
20 Biyo sigam ni manga aa ngantan sara' bangsa Roma bo' iyampa
sigam tiyuntutan uk manga aa dapu danda ian. Uk sigam, “Manga aa
itu ngahinang sadja kasasawan ma lahat tabi. Bangsa Yahudi ko' sigam.
21 Pamandu' uk sigam manga addat 'nsa' tawwa' bang ma sara' kami.
Bangsa Roma du kami. 'Nsa' kami wajib nayima' atawa ngahinang manga
addat salaihi'.”
22 Manjari palamud manga aa iya magtipun-tipun may'an bo' me'
nguntara ma di si Paul. Hiyurusan manga sammek si Paul maka si Silas
uk manga aa ngantan sara' ian bo' siyoho' sigam liyapdōsan.
23 Ubus peen sigam bayi kalapdōsan tōōd, liyōōn sigam ni diyōm jil. Iya
tunggu' jil ian siyoho' uk manga aa ngantan sara' ian subay mahōgōt tōōd
tambōl na.
24 Pagtake panohoan itu uk tunggu', magtuwi liyōōn uk na di si Paul
ni tangnga'-tangnga' jil bo' iyampa gallangan na nayi' sigam maka papan
mehe.
25 Jari itu, manga tōnga' bahangi peen, nambahayang si Paul maka si
Silas maka magkalangan isab manga kalangan pamudji Tuhan. Kake ma
sigam manga pilisu kasehean.
26 Tagha' sadja niya' linug mehe, jōgjōg papagan jil ian. Saruun-duun du
paukab tambōl ian kamemon, pakpak du isab manga bilanggu' min pilisu
ian kamemon.
27 Bati' tunggu' jil, bo' pag'nda' na manga tambōl jil ukab na, pangannal
na hi' makalappa manga pilisu. Ngahella' iya magtuwi kalis na, arak
mapatay di na.

28 Suga' ngalingan si Paul pakōsōg, uk na, “Daa kau ngamula di nu! Tiya'
du kami kamemon.”
29 Ngalingan tunggu' ian ngamu' palitaan bo' pasaut pariyōm. Pakap-
pang iya midpid ma tōngōd nayi' si Paul maka si Silas.
30 Sakali iyambit sigam uk na paluwas bo' iyampa sigam tiyaw uk na.
“Manga tuwan,” uk na, “ayi subay hinang ku bo' aku lappasan?”
31 Uk di si Paul, “Mangandōl kau ma si Panghu' Isa, bo' lappasan du kau
sampay manga sehe' nu karaluma'.”
32 Puwas na hi' niyasihat uk sigam lapal Tuhan ni tunggu' jil ian sampay
ni aa kamemon ma diyōm luma' na hi'.
33 Jari ma waktu hi', lōm bahangi peen, biyo sigam paluwas uk tunggu'
jil bo' kosean na pali' sigam. Jari piyandi tunggu' ian dalumaan uk di si
Paul, tanda' in sigam ma si Isa na.
34 Puwas na hi' si Paul maka si Silas bayi biyo uk tunggu' hi' pariyata' ni
luma' na, bo' piyakan sigam uk na. Landu' sigam kiyōgan karaluma' ian
sabab Tuhan iya pangandōlan na uk sigam.
35 Pagkallat 'llaw peen, magpanohoan manga aa ngantan sara' ma manga
pulis, siyoho' mo lapal pahi' ni jil. Uk lapal hi', “Palappahun na manga aa
iyu.”
36 Biyaan isab si Paul uk jaga jil, uk na, “Magpanohoan na manga aa
ngantan sara' in kau maka si Silas makajari na piluwas. Wajib na kaam
pakallo', bang peen kaam salamat isab,” uk na.
37 Suga' uk si Paul ni manga pulis ian, “Bayi kami liyapdōsan uk sigam
diaw ma mata mayiran, minsan kami 'nsa' bayi siyumariya. Bo' peen aa
Roma du kami. Diyasōk isab kami ni diyōm jil. Bo' baya' na isab sigam
maluwas kami ma 'nsa' niya' makatauhan iya. 'Nsa' makajari,” uk si Paul.
“Manga aa ngantan sara' hi' subay magbaran paitu maluwas.”
38 Biya' ian hi' uk manga pulis ni manga aa ngantan sara' Roma. Pagtake
sigam niya' katarangan di si Paul in sigam bangsa Roma, tiyāw sigam
39 hangkan pay'an ni di si Paul pamaap. Puwas na hi' biyo di si Paul uk
manga aa ngantan sara' hi' paluwas min jil bo' iyamu' sigam pakallo' min
daira hi'.
40 Manjari pay'an si Paul maka si Silas ni luma' si Lidiya. Mag'nda' sigam
maka bean si Isa may'an, bo' halling di si Paul ni sigam supaya hōgōt atay
sigam. Puwas na hi' pakallo' na di si Paul minnihi'.

17

Ma daira Tessaloneka

1 Manjari itu talabay na uk di si Paul daira Ampipoles maka Apollon, bo'
iyampa takka ni daira Tessaloneka. Niya' may'an dakayo' langgal Yahudi.
2 Pahi' si Paul ni diyōm langgal itu sabab iya na asal kabiyaksahan na.
Tallu Sabtu' iya pagnasihat na maka manga aa may'an pasal pamandu' ma
diyōm kitab.
3 Pihatihan sigam uk na, tiyoan sigam sabannal-bannal min diyōm kitab
in si Almasi subay makalabay kabinsanaan maka piyatay, maka subay
pikallum pabing min kamatay na. Uk si Paul, “Si Isa iya pagnasihat ku itu
ma kaam, iya na si Almasi, iya pene' uk Tuhan magpamarinta.”
4 Manga Yahudi kasehean ian bayi tabo magkahagad sampay palamud
na ma si Paul maka si Silas. Maka heka isab manga bangsa Girik palamud,
aa magtaat asal ni Tuhan. Heka isab manga danda bangsahan bayi
palamud.

5 Suga' ngimbu manga Yahudi kasehean, hangkan pipagtipun uk sigam
manga aa bulaug, aa 'nsa' niya' kasuddahan na iya maglangnganan sadja
ma karaddōk-daddōkan. Heka peen sigam magpun, pihiluhala' daira ian
uk sigam. Siyōd luma' si Jason uk sigam, pamehahan si Paul maka si Silas
bo' biyo paluwas ni aa mahadjana'.
6 Suga', pagka 'nsa' tatawwa' uk sigam di si Paul, giyuyud uk sigam si
Jason maka manga bean si Isa kasehean tudju ni manga nakura' daira.
Ngalingan manga Yahudi ian, uk sigam, “Tiya' pasampay ni daira tabi itu
iya duwangan aa bayi muwan kasasawan ma kalahat-lahatan.
7 Maka si Jason itu bayi ngōkōman sigam ma diyōm luma' na. Sigam
kamemon ngalanggal sara' Sultan Mahatinggi du pagka uk sigam niya'
sultan saddi, iyōnan si Isa!”
8 Pagtake bissala itu uk katipunan aa ian maka uk manga nakura' daira
ian, magtuwi sigam hiluhala'.
9 Si Jason maka manga sehe' na ian bayi siyoho' mayad ni nakura' ian
pamiyansa baran sigam. Puwas na hi' pipowe' na sigam.

Ma daira Bereya

10 Pag song kohap peen, pilanjal si Paul maka si Silas uk manga bean si
Isa ian, siyoho' pahi' ni daira Bereya. Pagtakka sigam pay'an, pay'an sigam
ni langgal Yahudi.
11 Manga Yahudi may'an labi lunuk le' atay sigam min manga Yahudi
bayi ma Tessaloneka. Kiyōgan sigam tōōd pake ma lapal di si Paul. Biyassa
kitab uk sigam 'llaw-llaw pangandaan sigam bang bannal iya pamandu' uk
si Paul.
12 Jari heka manga aa Bereya magkahagad ma si Isa, sampay manga
danda bangsahan min bangsa Girik maka manga lalla Girik isab.
13 Suga', makatau peen manga Yahudi min Tessaloneka in si Paul ian ma
Bereya isab nganasihat lapal Tuhan, paturul sigam pay'an. Pitnahan uk
sigam kabanōsan aa Bereya ian, biyo magkasasawan.
14 Magtuwi si Paul iya bayi giyaraan uk manga bean si Isa may'an,
siyoho' palud ni bihingan. Suga' si Silas maka si Timuti hi' masi le' may'an.
15 Manga aa ian, iya mo si Paul palud, bayi nehean iya sampay ni daira
Aten. Puwas na hi' mowe' sigam ni Bereya maka uk sigam mo lapal ni si
Silas maka si Timuti. Siyoho' pasaut ni Aten parakayo' ni si Paul.

Ma daira Aten

16 Manjari itu, ma daira Aten peen si Paul ngagaran si Silas maka si
Timuti, sasaw tōōd pikilan na pag'nda' na ma daira Aten ian daran tau-tau
iya pagtuhanan sigam.
17 Hangkan na iya pahi' ni langgal Yahudi magsambung-lapal maka
manga Yahudi maka manga aa min kabangsahan saddi iya magtaat ma
Tuhan. Iya du ma halaman daira ian, kahaba'-haba' 'llaw magsambung-
lapal na peen iya maka sasuku palabay minnian.
18 Niya' isab manga guru me' magsambung-lapal. Iya bine' uk manga
guru itu manga pamandu' si Epikuru, atawa pandu' manga aa iyōnan
Istuwik. Pagtake manga aa itu ma pagnasihat si Paul pasal si Isa maka
kallum na pabing min kamatay na, uk kasehean, “Ayi baha' pihalling uk
aa maglegaw itu!”
Uk isab kasehean, “Kila ku, aa itu missala pasal manga tuhan saddi, iya
'nsa' katauhan ta.”
19 Hangkan na si Paul biyo uk sigam tudju ni palhimpunan Aten ian, iya
iyōnan palhimpunan Areyopagos. Uk sigam ni si Paul, “Baya' kami tau
pasal pandu' bahu iya bissala nu iyu.

20 Saddi-saddi isab pamandu' nu iyu, hangkan kami baya' tau bang ayi
hati na."
21 (Sabab na manga aa porol ma daira Aten ian, maka manga aa liyu isab
iya maglahat may'an, kabiyaksahan asal magbissala-bissala maka pake-ke
ma pasal ayi-ayi takka bahu.)

22 Sakali itu nangge si Paul ma alōpan palhimpunan Areyopagos bo' uk
na, "Kaam manga aa Aten, tapandōga ku in kaam mag-aagama tōōd.
23 Sabab sasang ku masiyal ma diyōm daira bi itu nganda'-nganda' ma
baanan ayi-ayi iya siyumba uk bi, niya' tanda' ku dakayo' panumbahan bi
taga sulat. Uk sulat hi', 'Ni tuhan dakayo', iya 'nsa' kitauhan.' Na," uk si
Paul, "iya tuhan piyudji uk bi minsan iya 'nsa' katauhan bi, iya na ko' itu
Tuhan pamahatihan ku kaam buttihi'.
24 Iya na ko' itu tuhan dakayo'-kayo' bayi mapanjari dunya itu maka
kakaya'-kayaan na kamemon. Makapagnakura' asal iya ma sulga' sampay
ma dunya. 'Nsa' iya pabōtang ma diyōm luma' pagsumbahan bayi
hinangan manusiya'.
25 Maka 'nsa' iya pikihinang ma manusiya' sabab 'nsa' niya' kulang ma
iya. Iya asal muwan kallum maka napas, maka kalluman kaginis-ginisan
ma bangsa manusiya'.
26 Dangan du aa," uk si Paul, "bayi pipanjari uk Tuhan, bo' min dangan
hi' piniya' uk Tuhan manga kabangsa-bangsahan manusiya' kamemon.
Pipaglahat sigam uk na ma kalohahan dunya itu. Giyanta' asal uk na
bangsa dakayo' maka dakayo' bang salaingga iya taggōl sigam natas ma
dunya maka bang maingga kabōtangan na paglahatan sigam.
27 Salaihi' hinang Tuhan ma manga palbangsa-bangsahan itu bo' supaya
sigam meha ma iya. Bang sigam ganta' magtuyu' kalu iya tatawwa' du uk
sigam. Suga' Tuhan itu 'nsa' lawak min kitabi.
28 Bannal bissala aa ian, iya uk na,

'Min Tuhan asal, iya hangkan kitabi 'llum, hangkan kitabi makahinang,
hangkan kitabi taga kaniya'.'
Sali' bayi bissala isab uk dakayo' aa bi, iya uk na,

'Kitabi itu, anak Tuhan du.'
29 Na, pagka manga anak Tuhan na kitabi," uk si Paul, "daa subay pikil tabi
in kajarihan Tuhan sali' dagbōs tau-tau hinangan bulawan atawa pilak
atawa batu, iya hinang min akkal maka kapandayan manusiya'.
30 Waktu tagna', pagka ma diyōm awam bayi manga manusiya' pasal
Tuhan, iya kahinangan sigam hap maka laat 'nsa' bayi tabista uk Tuhan.
Suga' ma buttihi' iya panohoan Tuhan ma aa kamemon maingga-maingga
lahat, subay sigam ngalabba tōōd min karusahan sigam.
31 Sabab niya' 'llaw bayi tiyagama uk Tuhan pangahukum na manusiya'
kamemon maka hukuman na bōntōl. Bayi na isab kawakilan uk Tuhan
aa na malangngan hukuman. Pipasti' uk Tuhan ma manusiya' kamemon in
aa itu asal tapene' na, sabab bayi iya pikallum uk na pabing min kamatay
na."

32 Pagtake manga aa ian ma si Paul missala pasal kallum pabayik min
kamatay magtuwi iya tittohan uk sigam kasehean. Suga' kasehean ian
halling ni iya, uk sigam, "Baya' kami pake ma kau pabing pasal iyu hi'."
33 Minnihi', paluwas si Paul min palhimpunan ian.

34 Manjari niya' manga aa bayi me' ma iya bo' mangandōl ma si Isa. Ōn
dakayo' ian si Diyunisi aa min palhimpunan Areyopagos hi', maka dakayo'
danda iyōnan si Damaris. Maka niya' isab aa kasehean bayi mangandōl.

18

Ma daira Kurintu

1 Puwas na hi' pakallo' si Paul min Aten pahi' ni daira Kurintu.

2 May'an peen, magtawwa' iya maka si Akila, dakayo' Yahudi bayi iyanak ma lahat Puntus. Si Akila itu bahu bayi takka pay'an ni Kurintu bayi min lahat Itali, magbe' maka handa na si Pirisila. Sigam maglakibini bayi pakallo' min lahat Itali pagka niya' panohoan min sultan Kalaudi noho' bangsa Yahudi kamemon pakallo' min daira Roma iya daira mehe ma Itali. Na, pay'an si Paul nibaw di si Akila.

3 Jari itu, pagka sali' du usaha sigam maghinang luma' luna, pabōtang iya ma sigam mag-usaha maka sigam.

4 Bo' kahaba'-haba' Sabtu' pay'an iya ni langgal Yahudi magsambung-lapal maka manga aa may'an. Nulay iya mo manga Yahudi maka manga Girik magkahagad ma pamandu' na.

5 Pagtakka si Silas maka si Timuti min Makidunya, magnasihat sadja si Paul. 'Nsa' niya' hinang na saddi. Naksi' iya ni manga Yahudi ma pasalan si Isa, in iya asal Almasi tapene' uk Tuhan magpamarinta.

6 Pagka si Paul siyagga' uk manga Yahudi sampay pihallingan laat, magtuwi jabjaban uk na badju' na, tanda' saksi' in iya papuwas na min sigam. Uk na ni sigam, “Puwas na aku min magparuli ma kaam bang kaam pigmulkaan ni diyōm nalka'. Puwas na aku. Puwas minnitu papinda na aku magnasihat pahi' ni manga bangsa 'nsa' Yahudi.”

7 Sakali pakallo' si Paul min manga aa ma langgal ian bo' iyampa pahi' ni luma' si Titus Justus, aa bangsa saddi iya magtaat asal ni Tuhan. Ian luma' na ma bihing langgal.

8 Na, si Kirispus, iya magnakura' ma langgal ian, mangandōl na ma si Panghu' Isa, sigam karalumaan. Heka isab manga aa min daira Kurintu ian bayi pake ma pamandu' si Paul bo' mangandōl ma si Isa maka piyandi tanda' in sigam ma iya na.

9 Na, ma 'llaw dakayo', bo' ma waktu sangōm, niya' magpapanyata' ni si Paul bo' take na si Panghu' Isa missala ni iya, uk na, “Daa kau gawa missala, suga' nganasihat na peen kau. Daa labbahin,

10 sabab nehe' du aku ma kau. 'Nsa' niya' makamula kau sabab heka manga aa ku ma diyōm daira itu.”

11 Hangkan si Paul pabōtang may'an dantahun maka 'nnōm bulan. Magpandu' na peen iya lapal Tuhan ma manga aa may'an.

12 Manjari itu, pasalta' peen si Galliyu maggubnul ma kalingkal lahat Akaya hi', magdakayo' manga Yahudi naggaw si Paul. Biyo iya uk sigam ni sara' gubnul, tiyuntutan.

13 Uk sigam, “Aa itu mo-mo manga aa me' ma kalangnganan samba-hayang 'nsa' manjari ma sara' kami.”

14 Song peen si Paul ngandaawa, missala gubnul Galliyu ni manga Yahudi ian, uk na, “Bang hinang laat atawa langgal sara' Roma iya makasababan palkala' bi itu, patut du aku subay pake ma kaam.

15 Suga', pagka pagjawaban bi manga kabtangan maka ōn aa maka sara' agama bi, kaam iya magsalassayan di bi. 'Nsa' aku nara' ma palkala' sali' iyu hi'!” uk na.

16 Sakali pikallo' sigam uk na min pagsaraan ian.

17 Manjari manga aa ian kamemon bayi naggaw si Sostenes, iya nakura' ma langgal Yahudi ian. Piglubakan iya ma alōpan pagsaraan, suga' hinang sigam hi' 'nsa' bayi paruli uk si Galliyu.

Pabing ni daira Antiyuk

18 Taggōl-taggōl le' iya kabōtang si Paul mahi' ma Kurintu bo' iyampa
iya maid min manga bean si Isa hi'. Tulak iya minnihi' tudju ni lahat
Siriya, sehean uk si Pirisila maka si Akila. Dahu le' min katulak sigam
tōōd, pagka ma Kengkereya le', si Paul iya bayi magongan kok na sabab
niya' bayi najal na ni Tuhan.
19 Parunggu' sigam ni Epesos bo' imbanan uk si Paul di si Akila may'an.
Suga' si Paul iya pahapit sadja. Pasōd iya ni diyōm langgal may'an
magsambung-lapal maka manga Yahudi.
20 Siyoho' iya pataggōl-taggōl ma sigam, suga' 'nsa' iya.
21 Gam peen iya maid min sigam, uk na, "Basta min kabayaan Tuhan,
pabing du aku ni kaam." Puwas na hi' tulak iya minnihi' min Epesos ni
patudjuhan na.
22 Pagparunggu' na ni Kesareya magtuwi iya patukad ni Awrusalam mag-
addatan tipunan jamaa si Isa may'an. Puwas na hi' palud iya pabing tudju
ni Antiyuk.
23 Taggōl-taggōl peen kamahi' na ma Antiyuk, pakallo' iya minnihi'.
Talatag na kalahatan Galatiya maka Pirigiya, bo' pihōgōt iman manga
bean si Isa kamemon ma manga lahat ian hi'.

Si Apollos ma daira Epesos maka ma Kurintu

24 Manjari itu niya' dakayo' Yahudi iyōnan si Apollos takka ni daira
Epesos. Aa iya bayi iyanak ma daira Iskandal. Panday iya missala, maka
lōm pangadji' na bang ma kitab.
25 Bayi iya piyanduan pasal kalangnganan si Panghu' Isa. Mehe baya' na
missala, tawwa' isab pamandu' na pasal si Isa. Suga' iya sadja katauhan
na iya pagpandi bayi pamandu' uk si Yahiya.
26 Nagna' iya magnasihat ma diyōm langgal Yahudi, maka 'nsa' niya' tāw-
tāw na. Take peen iya uk si Pirisila maka si Akila, biyo iya uk sigam ni
luma' sigam bo' pihatihan iya pasal kalangnganan Tuhan bo' pasong tau
na.
27 Manjari gara' si Apollos parambiya' ni lahat Akaya. Manga bean si Isa
ma Epesos ian baya' nabangan iya, hangkan sigam mabo sulat ni manga
pagkahi sigam bean si Isa ma Akaya. Siyoho' sigam nagina ma si Apollos
pagtakka na pahi'. Manjari makatakka peen iya pahi', mehe tabang na ma
manga aa Akaya hi', iya magpangandōl ma si Isa ma sabab tatabangan
Tuhan ma sigam.
28 Iya panabang si Apollos ma sigam, bayi bayihu' na manga Yahudi
ma panganda' kahekahan aa, bo' taraōg na pagjawab sigam sabab bannal
bissala na. Tiyoan sigam isab manga ayat kitab tanda' in kamattan pasal
si Isa, in iya asal Almasi du, iya tapene' uk Tuhan magpamarinta.

19

Si Paul ma daira Epesos

1 Makamay'an peen si Apollos ma daira Kurintu palabay si Paul min
kare-rehan sampay takka na ni daira Epesos. Jari niya' tatawwa' na may'an
manga kamuliran.
2 Tiyaw iya ma sigam, uk na, "Bayi kaam piniyaan Nyawa Sutsi baha',
waktu kapangandōl bi ma si Isa?"
"'Nsa'," uk sigam. "'Nsa' kami makake manga niya' Nyawa Sutsi."
3 Uk si Paul, "Na, pandi ayi baha' bayi pamandi kaam?"
"Pandi si Yahiya," uk sigam.

4 Uk si Paul, “Iya bayi pamandu' uk si Yahiya hi' pasal pandi tawubat,
pamandi manga aa bang ngalabba tōōd min dusa sigam. Bayi soho' na
isab manga bangsa Yahudi subay sigam magkahagad ma aa dakayo' iya
pasunu' ni iya, hati na si Isa.”
5 Take peen bissala si Paul itu uk manga aa Epesos, piyandi na sigam
tanda' in sigam ma si Isa na.
6 Pibōtang uk si Paul tangan na ni sigam bo' pahōp magtuwi Nyawa
Sutsi ma sigam. Magbissala isab sigam manga bahasa saddi. Malatun isab
sigam lapal deyo' bayi min Tuhan.
7 Iya heka sigam niya' manga sangpu' ka duwa lalla.
8 Manjari pasōd si Paul ni diyōm langgal Yahudi may'an. Bo' tallum
bulan iya taggōl na maisōg missala ma manga aa ian pasal pamarinta
Tuhan. Biyo sigam magsambung-lapal, kalu niya' tabo na me' magkahagad
ma lapal na.
9 Suga' manga aa kasehean ian magmatuwas sadja, 'nsa' baya' magkaha-
gad. Laat bissala sigam ma alōpan kahekahan aa ian pasal kalangnganan
si Panghu' Isa. Hangkan si Paul pakallo' min langgal ian, maka biyo uk na
ma iya manga bean si Isa. Jari kahaba'-haba' 'llaw magsambung-lapal iya
maka sigam ma diyōm iskul si Tirannus.
10 Iya na peen hinang na ma diyōm duwan tahun, hangkan manga aa
kamemon ma kalingkal lahat Asiya hi', bangsa Yahudi maka bangsa saddi,
bayi makake lapal Tuhan.

Manga anak si Eskeba

11 Niya' kahinangan bidda' makainu-inu tahinang uk si Paul, deyo' bayi
min kawasa Tuhan.
12 Minsan manga panyu' maka lampik bayi pagguna uk si Paul, bang
biyo ni aa sakihan kaulian du saki sigam, maka paluwas manga sayitan
min baran sigam.
13 Niya' isab manga Yahudi magtatawal ngalangnganan kalahatan ian
maluwas manga sayitan min diyōm baran aa. Jari itu nulay sigam nabbut
ōn si Panghu' Isa bahasa maluwas sayitan. Uk sigam ma manga sayitan,
“Ma ōn si Isa iya pagnasihatan si Paul, soho' ta kaam paluwas min aa iyu.”
14 Jari itu niya' pitu' lalla magdanakan nawal salaihi'. 'Mma' sigam si
Eskeba, imam-nakura' ma manga Yahudi.
15 Suga' pagtawal peen magdanakan itu, nambag sayitan, uk na, “Si Isa
katauhan ku, maka si Paul katauhan ku. Suga' kaam 'nsa' katauhan ku
bang sayi kaam?”
16 Magtuwi liyoray pitu' lalla ian uk aa taga sayitan hi'. Maisōg
makalandu' hangkan sigam 'nsa' makaatu ma iya. Lahi sigam kamemon
min luma' aa ian. Panno' sigam uk pali', maka hiyubuan.
17 Manjari patanyag ian hi' ni aa kamemon ma Epesos ian, ni manga
Yahudi maka ni manga bangsa saddi. Siyōd sigam tāw kamemon, bo'
minnihi' pimehe le' ōn si Panghu' Isa.
18 Heka manga aa mangandōl ma si Isa magpasabannal patampal na
pasal bayi hinang sigam malaat hi'.
19 Heka sigam biyaksa bayi maghikmat mo manga kitab-kitab sigam bayi
panulatan hikmat maka tawal. Jari tiyutung uk sigam pimintadda ma
alōpan manga aa kamemon. Pagbista sigam ma halga' manga kitab ian,
niya' limampu' ngibu pilak bang sin sigam.
20 Pagka salaihi' pasaplag na peen lapal Tuhan may'an, pasong isab
kawasa na hangkan heka magkahagad.

Hiluhala' aa ma Epesos

21 Puwas peen manga pakaradjaan na hi', magbamba si Paul palabay
min lahat Makidunya maka Akaya bo' iyampa palaus ni Awrusalam. Uk
na, “Ubus peen bayi ni Awrusalam subay aku pahi' isab nganda' daira
Roma.”
22 Hangkan na si Timuti maka si Erastus, iya duwangan sehe' na
nabangan iya, bayi siyoho' uk si Paul parahu min iya tudju ni Makidunya,
bo' baran na ian pataggōl le' mahi' ma kalingkal lahat Asiya.

23 Ma waktu ian hi' niya' lingōg mehe ma diyōm daira Epesos ma sabab
kalangnganan si Panghu' Isa. Salaitu iya kahalan na:
24 niya' dakayo' aa panday magsasal pilak, ōn na si Dimitiri. Iya hinang
na magsasal luma'-luma' pilak sali' dagbōs langgal panumbahan tuhan
sigam danda, ōn na si Artemis. Untung usaha si Dimitiri, maka heka sin
tausaha uk manga tindōg na.
25 Jari pitipun uk si Dimitiri manga tindōg na ian sampay sasuku
maghinang sali' hinang sigam. Tipun peen, uk si Dimitiri ni sigam, “Manga
bagay, katauhan bi du, iya hangkan kitabi taga kaniya' sabab min usaha
tabi itu.
26 Tanda' bi na maka take bi na bang ayi tahinang uk aa ian, iya iyōnan
si Paul. Uk pandu' na, bang tuhan hinang uk aa 'nsa' iya tuhan bannal.
Jari heka na tabo magkahagad ma pamandu' na itu. 'Nsa' sadja ma itu ma
Epesos, sampay ma kalohahan lahat Asiya.
27 Piligdu,” uk si Dimitiri. “Pikaat marayi' usaha tabi maka 'nsa' kitabi
sadja. Sampay langgal panumbahan si Artemis tuhan tabi babantugun,
kalu 'nsa' na pimehe ma atay. Buttihi' si Artemis itu siyumba asal uk manga
aa kamemon ma kalohahan Asiya sampay isab ma kalohahan dunya. Suga'
piligdu na, kalu piansa' bayi kabantug na.”

28 Makake peen manga aa magtipunan ian iya bissala uk si Dimitiri,
magtuwi paddi' makalandu' atay sigam. Nagna' sigam ngōlang pakōsōg,
uk sigam, “Biyabantug ko' si Artemis, tuhan manga aa Epesos!”
29 Sakali hiluhala' ma diyōm kalohahan daira ian. Siyaggaw uk manga
aa ian si Gayus maka si Aristarkus, aa Makidunya karuwangan bayi sehe'
si Paul ma labayan. Paragan sigam duwangan ni diyōm luma' mehe iya
pagtitipunan aa.
30 Baya' si Paul paharap ni manga aa katipunan ian, suga' hiyawiran iya
uk manga bean si Isa ian.
31 Minsan manga nakura' ma lahat Asiya ian, iya bagay si Paul, bayi
sigam mabohan iya lapal. Iyamay-amayan iya 'nsa' siyoho' mandaan di
na pasōd ni luma' pagtitipunan hi'.

32 Pasalta' peen ian hi', hiluhala' na katipunan aa ian. Saddi pangalingan
kasehean, saddi isab pangalingan kasehean, sabab kahekahan na 'nsa'
minsan tau bang ayi poon na hangkan sigam magtipun ian.
33 Jari niya' aa iyōnan si Iskandal bayi pipahi' ni dahuhan uk manga
Yahudi, siyoho' missala. Kiba' uk manga aa kasehean in iya pagsababan
hiluhala' ian. Jari ninyal si Iskandal ni baanan aa ian subay hipōs bo' 'nsa'
sagaw, sabab nulay iya ngandaawa.
34 Suga' pagtakila iya uk kabanōsan aa ian in iya Yahudi, magpangōlang
sigam sama-sama ma diyōm manga duwan jam. Iya na peen pangōlang
sigam: “Biyabantug Artemis, tuhan manga aa Epesos!”

35 Iya katōbtōban na, manga aa ian siyoho' parōhōng uk kunsihal
magsusulat. Uk na ni sigam, “Oy! Kaam manga aa Epesos! Kitauhan asal
uk aa kamemon in kitabi manga aa Epesos ngantanan luma' si Artemis

tuhan tabi babantugun, maka batu landu' sutsi iya bayi pahug min diyata'
langit.
36 'Nsa' kapayiluhan pasal iyu hi', hangkan kaam subay parōhōng. Daa
kaam maghinang ayi-ayi dahu bang 'nsa' bayi tapikil bi pahap.
37 Tiya' bayi bo bi paitu manga aa itu, bo' 'nsa' sigam bayi ngalangpasan
langgal atawa halling-hallingan laat pasal tuhan tabi danda itu.
38 Bang niya' panuntutan si Dimitiri maka manga tindōg na ma sayi-sayi,
niya' du 'llaw pagsara', maka niya' isab magsasara'. Arapun nuntut sigam
mahi'.
39 Maka bang niya' palkala' bi saddi, subay pigsalassay ma palhimpunan
paghukuman.
40 Sabab piligdu kitabi," uk kunsihal ian, "kalu tabi tiyuntutan bayi
ngahinang kahiluhalaan sini'. 'Nsa' niya' sababan na, 'nsa' niya' pangan-
daawa tabi pasal hiluhala' itu."
41 Ubus peen bissala kunsihal hi' magtuwi pipowe' uk na manga aa bayi
magtipun-tipun ian.

20

Si Paul pahi' ni lahat Makidunya maka lahat Girik

1 Parōhōng peen hiluhala' ian, noho' si Paul ma manga bean si Isa ian,
siyoho' patipun. Missala iya ma sigam pamatōtōg na atay sigam, bo'
iyampa iya maid min sigam palanjal ni lahat Makidunya.
2 Lingngan uk na kalahat-lahatan may'an, maka daran uk na missala
ma manga aa supaya patōtōg na atay sigam. Puwas na hi' takka na iya ni
lahat Akaya,
3 bo' tallum bulan iya kabōtang na may'an. Magbamba peen iya tulak
ni Siriya, jari tabistu pasal manga Yahudi maggara' mapatay iya biyono'.
Hangkan iya gara' maklay min de, pabayik min bayi palangnganan na
labay min kalohahan lahat Makidunya.
4 Iya sehe' na ian si Sopatel anak si Pirus, aa min lahat Bereya, maka
di si Aristarkus maka si Sigundu, manga aa min Tessaloneka. Iya du me'
si Gayus min Derbe, maka di si Tikikus maka si Turupimus, aa min lahat
Asiya. Me' isab si Timuti.
5 Hi' sigam bayi parahu min kami ngagaran kami may'an ma Torowas.
6 Ubus peen paghinang manga Yahudi, iya 'llaw pagkakan sigam tinapay
'nsa' kalamuran pasulig, tulak kami min Pilipi. Makalabay peen limam
bahangi taabut kami sehe' kami may'an ma Torowas. Dapitu' iya kahanti'
kami may'an.

Tibaw uk si Paul manga aa Torowas, katapusan na na

7 Taabut peen sangōm Sabtu' (iya tagnaan 'llaw Ahad), magtipun kami
magbahagian di kami tinapay. Si Paul ian sakap na tulak dayi'-llaw,
hangkan iya nganasihatan manga aa magtipun ian sampay ni katōngaan
bahangi.
8 Iya bilik pagtipunan kami ian bayi ma pangkat diyata', maka heka
palitaan bayi may'an.
9 Niya' may'an dakayo' lalla onde' bahu le', ōn na si Utikus, ningko' ma
babag tandawan. Manjari itu, pagka pitaha' uk si Paul bissala na, kiyaru'
bidda' si Utikus itu sampay tuwi na. Tuwi peen iya, hug iya pareyo' ni
tana' min diyata' tallu pangkat luma' ian. Pagbohat iya uk manga aa asal
matay na.

10 Suga' pareyo' si Paul pay'an bo' kappangan na si Utikus maka uk na
nganggapus. Uk si Paul, “Daa kaam susa. Masi 'llum.”
11 Puwas na hi' pabing si Paul pariyata' mahagi' tinapay bo' iyampa sigam
magkakan. Missala le' iya ma sigam sampay ni karayi'-llawan, sampay
tulak na iya.
12 Iya subul bayi mahug ian biyo na uk manga sehe' na tudju mowe',
'llum du isab. Jari pasannang atay sigam.

Min Torowas tudju ni Militus

13 Kami ian, bayi parahu min si Paul ni kappal bo' palanjal tudju ni Assos,
sabab iya paggara' kami subay pisakat si Paul ni kappal may'an ma Assos
hi'. Min panohoan na ko' hi', sabab kono' iya maklay min de.
14 Makapagtawwa' peen kami ma Assos, magtuwi iya pasakat kami ni
kappal bo' pauntas tudju ni lahat Mitilini.
15 Takka isab kami minnihi' bo' pakallat peen 'llaw dakayo', parunggu'
kami ni tōngōd Kiyus. Pag'llaw dakayo' pahapit kami ni Samos, bo'
pag'llaw karuwa na takka kami ni Militus.
16 Iya pikilan si Paul subay daa pahapit ni Epesos bo' 'nsa' makalabay
may'an ma lahat Asiya. Sabab magdayi'-dayi' iya palanjal tudju ni
Awrusalam bo' tasa'ut paghinang manga Yahudi iya iyōnan Pentekosta.

Bissala pag'mbanan si Paul maka manga kamaasan bayi min Epesos

17 Hangkan na, pagtakka kami ni Militus, si Paul mabo lapal na tudju ni
manga aa pagmaasan ma manga jamaa si Isa iya magtipun ma Epesos hi'.
Siyoho' sigam nampang iya ni Militus.
18 Pagtakka peen manga maas hi', missala si Paul ni sigam. “Katauhan bi
du,” uk na, “iya bayi kajarihan ku ma kaam sataggōl ku bayi ma diyōman
bi, sataggōl min tagna' katakka ku ni lahat Asiya.
19 Bayi aku maghinang ma si Panghu' Isa maka deyo' asal atay ku. Daran
bayi mattak bohe' mata ku. Bayi sandalan ku katiksaan iya pitakka ni aku
sabab min pag-isun manga Yahudi.
20 Katauhan bi du isab 'nsa' du bayi kallōgan ku basta ayi-ayi makahap
kaam. Gam peen kaam bayi nasihatan ku sampay panduan ku, mariyōm
kahekahan aa, minsan isab ma diyōm manga luma' bi.
21 Bangsa Yahudi maka bangsa 'nsa' Yahudi, bayi bandaan ku sali'-sali'
subay ngalabba tōōd min dusa sigam papinda tudju ni Tuhan, maka subay
mangandōl isab ma Panghu' tabi si Isa.
22 Na buttihi', tiya' na aku ni Awrusalam ma sabab panohoan min Nyawa
Sutsi. 'Nsa' katauhan ku bang ayi makani-aku mahi'.
23 Suga' pitauhan aku tōōd uk Nyawa Sutsi,” uk si Paul, “ma daira
kamemon iya papahian ku in aku pijil du maka pidjala'.
24 Suga' 'nsa' kallōgan ku kallum ku bang peen talus ku ayi-ayi bayi
pangangganta' aku. Bang peen isab taubus ku hinang bayi pamahinang
aku uk si Panghu' Isa, hati na magnasihat lapal hap pasal ase' maka lasa
Tuhan.
25 “Bayi na kaam talatag ku kamemon, bayi kaam nasihatan ku
pamarinta Tuhan. Maka katauhan ku na, puwas itu 'nsa' kitabi mag'nda'
pabayik.
26 Hangkan kaam baan ku tōōd ma 'llaw itu: bang niya' min kaam ganta'
mulkaan ni diyōm nalka', min kaam du, puwas na aku, 'nsa' dusa ku.
27 Sabab 'nsa' niya' bayi limbungan ku min kaam. Bayi kaam patau ku
pasal niyat maka maksud Tuhan kamemon.

28 Kamaya'-maya' kaam. Upiksaun bi isab manga aa kamemon bayi
pangandōl ma kaam uk Nyawa Sutsi. Upiksaun bi manga jamaa ma
pagtipunan bi iyu, iya bayi pisuku' ma Tuhan sabab min laha' si Isa bayi
min kamatay na.
29 Sabab katauhan ku, bang aku hi' na likut niya' du palamud ni kaam
manga guru putingan, sali' hantang ero' bidda' maisōg. 'Nsa' sigam maase'
ma kaam.
30 Minsan min diyōman bi iyu, ma sosongun niya' du magputing bo'
supaya niya' manga bean si Isa tabo me' ma sigam.
31 Kamaya'-maya' kaam! Intōmun bi bayi uk ku ma kaam. Ma diyōm
tallun tahun landōs bohe' mata ku bayi mattak ma sabab bi, pagka kaam
pituwahan ku dangan kaam maka dangan 'llaw-sangōm.
32 “Na buttihi', pajagahan ta na kaam ma Tuhan. Bang peen kaam mura-
murahan pihōpan lapal na pasal ase'-lasa na, sabab minnihi' makahōgōt
pangandōl bi tudju ni Tuhan. Minnihi' kaam piniyaan kahapan, iya asal
pamusaka' Tuhan ma sasuku me' ma iya sadja.
33 Sataggōl aku ma kaam 'nsa' aku bayi nganapsuhan alta' aa, minsan
pilak na atawa bulawan na atawa manga sammek na.
34 Katauhan bi du, baran ku bayi ngusaha bo' niya' kalluman kami maka
manga sehe' ku hi'.
35 Ayi-ayi bayi hinang ku hi' bayi pamanda' ku kaam panunuran bi,” uk
si Paul. “Hati na in kitabi subay ngusaha tōōd supaya katabangan tabi
manga aa iya 'nsa' na makausaha. Intōmun bi bayi bissala si Panghu' Isa,
iya uk na hi', ‘Bang kita muwan, labi le' kakōgan ta min aa buwanan ta.’
”
36 Ubus peen uk si Paul missala, magtuwi iya paluhud magbe' maka
sigam kamemon ngamu'-ngamu' ni Tuhan.
37 Magtangisan sigam kamemon salta' sigam maggapus maka magsiyum,
pagka sigam mag-ōkat na maka iya.
38 Iya makasusa sigam tōōd, iya bayi uk na in iya 'nsa' na tanda' uk sigam
pabing. Manjari sehean iya uk sigam tudju ni kappal.

21

Patukad si Paul ni Awrusalam

1 Makapaglabba peen kami maka manga aa Epesos hi', takka kami bo'
patuwi ni lahat Kos. Pag'llaw dakayo', parunggu' kami ni Rodos, bo'
palanjal minnihi' tudju ni Patara.
2 Ma Patara peen, tasabu kami kappal song tulak ni Pinikiya. Manjari
pasakat kami bo' tulak kami minnihi'.
3 Pag'nda' kami pu' Kiprus min katahan, palabay kami min bihing na
ni katau bo' kami makatudju ni kalahatan Siriya. Parunggu' kami ni lahat
Tira bo' pareyo' kami may'an, sabab niya' duwaan kappal hiyawas may'an.
4 Pagka niya' tatawwa' kami may'an manga bean si Isa, pahanti' kami
ma sigam dapitu'. Bayi sigam biyuwanan pangatau uk min Nyawa Tuhan
hangkan sigam noho' si Paul daa subay pahi' ni Awrusalam.
5 Suga' taabut peen 'llaw katulak kami minnihi', sehean kami uk sigam
kamemon magtawutayi'-anak tudju paluwas min daira hi'. Paluhud kami
kamemon ma bihing parian ngamu'-ngamu' ni Tuhan.
6 Ubus peen kami bayi magpakallo' maka sigam, pariyata' na kami ni
kappal, bo' sigam hi' mowe' na ni luma' sigam.

7 Jari palanjal kami min Tira bo' tulak tudju ni Tolemas. Pagparunggu'
kami ni Tolemas, pig-addatan kami uk manga bean si Isa may'an bo'
may'an kami ma sigam dambahangi.
8 Pag'llaw dakayo' tulak isab kami minnihi' bo' makarunggu' kami ni
Kesareya. May'an peen kami, magtuwi kami pay'an pahanti' ma luma' si
Pilip, aa magnanasihat lapal hap pasal si Isa. Si Pilip itu, dakayo' iya aa ma
diyōm pitu' sigam bayi tapene' ma Awrusalam ma waktu palabay, siyoho'
mag-atas-pikil ma paggastu manga bean si Isa.
9 Niya' 'mpat anak na budjang malatun lapal Tuhan.
10 May'an peen kami manga pilam bahangi, niya' aa takka pay'an min
lahat Yahudiya, ōn na si Agabus. Aa iya malatun lapal Tuhan.
11 Jari pasikōt iya ni kami bo' killo' uk na sintoron si Paul, bo' iyampa
iya ngingkōtan di na nayi'-tangan na. Missala si Agabus hi', uk na, “Iya itu
palman min Nyawa Sutsi: iya aa dapu sintoron itu ingkōtan du isab salaitu
uk manga Yahudi ma Awrusalam, bo' siyongan du iya ni pangantanan
bangsa saddi.”
12 Pagtake peen kami bissala si Agabus hi', magtuwi kami maka manga
aa kasehean ian nganjunjung ni si Paul, daa siyoho' palanjal ni Awrusalam.
13 Suga' nambung si Paul, uk na, “Angay kaam magtangis iyu? Daa
pahansulun bi atay ku. Lilla' du aku, 'nsa' ingkōtan sadja ma Awrusalam.
Minsan isab aku piyatay mahi', bang peen ma sabab ōn si Panghu' Isa.”
14 Pagka 'nsa' talōgōs si Paul, na parōhōng kami nganjunjung. Uk kami,
“Bang peen baya'-baya' Tuhan na.”
15 Taggōl-taggōl peen kamahi' kami ma Kesareya, na magmōmōs kami
bo' palanjal tudju ni Awrusalam.
16 Niya' isab manga bean si Isa min Kesareya bayi parōngan ma kami.
Jari biyo kami uk sigam ni luma' si Manason, paōkōman kami. Si Manason
itu aa Kiprus, mulid si Isa asal min katagna' hi'.

Tibaw si Ya'kub uk si Paul

17 Manjari itu, pagtakka kami ni Awrusalam, siyagina kami pahap-hap
uk manga danakan hi'.
18 Pagkallat 'llaw peen, magbe' kami maka si Paul nibaw ma si Ya'kub.
Ian isab patipun manga kamaasan min katipunan jamaa si Isa ma
Awrusalam.
19 Ubus peen si Paul bayi mag-addatan sigam, biyaan sigam uk na
kamemon bayi pihinang ma iya uk Tuhan ma diyōm kabangsahan 'nsa'
Yahudi.
20 Pagtake peen uk sigam, magtuwi sigam nanglitan Tuhan. Uk sigam
ni si Paul, “Bagay Paul, katauhan nu na. Ma ibu-ibuhan na manga bangsa
tabi Yahudi mangandōl na ma si Isa, aa mōgbōg lullun ma sara' si Musa.
21 Bayi na sigam kahakahan pasal kaam manduan manga Yahudi
kamemon iya maglahat ma kalahatan bangsa saddi ian, in sigam makajari
ngalabbahan min sara' si Musa. Uk nu kono' ni sigam 'nsa' na subay mag-
islam manga anak sigam, maka 'nsa' na subay tiyurul kaaddatan bangsa
Yahudi.
22 Na salaingga kitabi na bo' kau 'nsa' siyaggaw? Sabab tantu du, take
na uk sigam in kau takka na.
23 Hap bang be' nu gara' kami itu,” uk manga maas ian. “Niya' ma itu
'mpat aa song na hinang uk sigam bayi najal sigam ni Tuhan.
24 Me' kau le' ma sigam ni langgal pagkulbanan, bo' palamud kau ma
sigam maghinang addat Yahudi pagsutsi. Subay atas nu gastu pagkulban
sigam bo' sigam makabagongan kok sigam. Jari bang hinang nu salaihi',

kitauhan du uk aa kamemon in bayi pangahaka manga aa pasal pandu'
nu 'nsa' du bannal, maka baran nu mōgbōg du ma sara' si Musa.
25 Na, iya pasalan manga aa min bangsa saddi magpangandōl ma si Isa,
bayi na sigam piyabohan sulat uk kami maan sigam in sigam daa subay
mangan ayi-ayi bayi paglabōt ni manga tau-tau iya pagtuhanan aa, daa
sigam subay mangan laha' atawa hayōp bayi pikkōl, maka daa isab subay
maghinang kalaatan danda maka lalla."
26 Manjari biyo uk si Paul 'mpat aa ian, bo' pagsawung magbe' sigam
maghinang manga addat Yahudi pagsutsi. Puwas na hi' pasōd si Paul ni
diyōm langgal pagkulbanan maan manga imam hi' bang umay tangbus
timpu pagsutsi sigam, maka bang umay waktu panukbal pagkulban ni
Tuhan uk sigam pakaniya-pakaniya.

Si Paul siyaggaw ma diyōm langgal pagkulbanan

27 Song peen tangbus pitum bahangi pagsutsi sigam, sakali niya'
manga Yahudi bayi min Asiya bayi makanda' si Paul ma diyōm langgal
pagkulbanan. Magtuwi pipaglingōg uk sigam kahekahan aa ian bo'
siyaggaw si Paul uk sigam.
28 Ngalingan sigam pakōsōg, uk sigam, "Oy! Kaam manga aa Israil!
Nabang kaam ba! Iya na ko' itu aa ngalatag kalahat-lahatan manduan aa
kamemon. Siyagga' uk na bangsa tabi maka sara' si Musa, maka langgal
pagkulbanan itu. Lagi', tiya' na isab bayi bo na manga aa 'nsa' Yahudi ni
diyōm langgal itu. Tiyamak na uk na pamudjihan tabi sutsi itu!"
29 (Hangkan salaihi' pagba' sigam sabab niya' bayi sehe' si Paul tanda'
uk manga Yahudi ian magbe' maka si Paul ma diyōm daira. Ōn na si
Turupimus, aa Epesos 'nsa' Yahudi. Jari pangannal sigam in si Turupimus
itu biyo uk si Paul ni diyōm langgal pagkulbanan, bo' 'nsa'.)
30 Na, pasaplag kalingōgan ian ni kalohahan Awrusalam. Maglingōg
manga kabanōsan aa pay'an bo' iyagaw uk sigam si Paul, giyuyud paluwas
min diyōm langgal. Tiyambōl magtuwi manga lawang langgal.
31 Salta' peen sigam nongan mapatay si Paul, niya' habal takka pahi' ni
nakura' sundalu Roma. Hiluhala' kono' diyōm Awrusalam ian kamemon.
32 Magtuwi biyo uk nakura' manga kapitan maka manga sundalu pasaut
pahi' ni tōngōd kahiluhalaan. Pag'nda' manga aa ma nakura' maka ma
kasundaluhan ian, magtuwi sigam parōhōng minsana' si Paul.
33 Pay'an nakura' sundalu ni si Paul naggaw iya bo' siyoho' iya ingkōtan
maka duwa bilanggu'. Puwas na hi' tiyaw nakura' ma manga aa ian, uk
na, "Sayi aa itu, maka ayi dusa na?"
34 Magbidda' iya pangōlang manga aa ian. Ginisan iya panambung
sigam. Mehe kalingōgan hangkan 'nsa' kahangpasan uk nakura' hi' bang
ayi tōōd sababan na. Manjari bayi soho' na manga sundalu na mo si Paul
ni diyōm kuta'.
35 Ma harōn kuta' peen iya, subay na iya iyangkat uk manga sundalu
sabab pasong tōōd kalingōgan aa ian, 'nsa' tasapad.
36 Sigi-sigi ngamanhit manga aa paturul ni si Paul ian, uk sigam,
"Patayun bi iya!"

Ngandaawahan di na si Paul

37 Song peen si Paul biyo uk sigam ni diyōm kuta', halling iya ni nakura'
sundalu, uk na, "Makajari baha' bang aku halling ni kau?"
Nambung nakura', uk na, "Oy, tau ka maghalling Girik?
38 Pikil ku in kau iyu aa Misil iya bayi mo manga aa nagga' ma parinta
Roma ma waktu palabay-labay hi'. Niya' manga 'mpat ngibu mundu ma

deyoan na, aa magtakōs kamemon bayi biyo uk na pahi' ni lahat 'nsa'
kalluman ayi-ayi hi'. Kalu 'nsa' kau?”
39 Uk si Paul, “'Nsa'. Aku itu Yahudi. Bayi aku iyanak ma daira Tarsus,
ma lahat Silisi hi'. Aa du aku min daira bangsahan. Na, tuwan, pabairun
aku kono' missala ni manga aa itu.”
40 Jari pibaid iya uk nakura' sundalu ian bo' nangge iya ma harōn kuta'.
Pitangge uk na tangan na pamahipōs na ma manga aa ian supaya pake
ma iya. Parōhōng peen paghebok sigam ian, missala si Paul ni sigam ma
bissala Hibrani.

22

1 “Manga maas-danakan,” uk si Paul, “kehun bi na daawa ku itu, iya
halling ku itu ma kaam.”
2 Pagtake sigam bissala Hibrani iya pamissala na ma sigam, gam peen
sigam pahipōs. Manjari uk na ma sigam,
3 “Aku itu aa Yahudi du. Bayi aku iyanak mahi' ma daira Tarsus, lahat
Silisi, suga' suwig aku ma itu ma Awrusalam. Bayi aku magguru ma si
Gamaliyal, maka bayi aku kapanduan tōōd ma sara' bayi pamean ka'mbo'-
mboan ta. Bayi aku manuyu' maghinang ni Tuhan, sali' kapanuyu' bi
kamemon iyu ma buttihi'.
4 Bayi pidjala' ku manga aa me' ma kalangnganan si Isa bahasa sigam
matay. Bayi sigam saggaw ku lalla maka danda bo' liyōōn ni diyōm jil.
5 Makasaksi' du imam nakura' maka manga palhimpunan maas
kamemon in bissala ku itu bannal sadja. Bayi aku piniyaan sulat
pamapatut uk sigam, sulat ni manga danakan ta Yahudi mahi' ma
Damaskus. Hangkan aku bayi pahi' ni Damaskus bo' tasaggaw ku manga
bean si Isa mahi'. Sasuku tasaggaw ku subay ingkōtan bo' iyampa biyo ni
Awrusalam itu bo' binsana' ma itu.”

Ma'-ma' si Paul pasal kapinda na ni si Isa

6 “Jari itu,” uk si Paul, “manga lattu 'llaw, sikōt peen aku ni Damaskus,
patagha' sadja niya' sawa min diyōm sulga' magsahaya ma katilibut ku.
7 Pahantak aku ni tana' bo' niya' take ku suwara halling ni aku, uk na,
‘Saul, O Saul! Angay aku pidjala' nu?’
8 Magtuwi tiyaw ku. ‘Sayi kau iyu, Nakura'?’ uk ku. Uk sambung na,
‘Aku aa Nasaret, iya pidjala' nu na peen.’
9 Na, manga sehe' ku hi',” uk si Paul, “bayi makanda' sawa suga' 'nsa'
tasayu uk sigam bang ayi pihalling ni aku uk suwara ian.
10 Tiyaw ku isab, ‘Ayi subay hinang ku, Nakura'?’ Uk Panghu' ian ni aku,
‘Nangge kau, bo' kau palanjal pahi' ni Damaskus. Biyaan du kau mahi'
kamemon iya pamahinang Tuhan ma kau.’
11 Manjari buta na aku uk silaw sawa hi',” uk si Paul, “hangkan aku bayi
iyambit uk manga sehe' ku pahi' ni Damaskus.
12 “Mahi' ma Damaskus niya' dakayo' aa iyōnan si Ananiyas. Aa mag-
aagama iya me' ma sara' tabi, maka pig-addatan iya uk manga Yahudi
kamemon ma Damaskus.
13 Si Ananiyas bayi pahi' ni aku nangge ma tōngōd ku. Uk na ni aku,
‘Saul, magdanakan kita. Nganda' na kau pabing.’ Saruun-duun du aku
makanda' pabing,” uk si Paul, “bo' tanda' ku si Ananiyas hi'.
14 Uk na, ‘Saul, tapene' kau uk Tuhan iya asal pagtuhanan ka'mbo'-
mboan tabi, bo' tatau nu bang ayi kabayaan na. Tapene' kau uk na bo'
supaya tanda' nu Sosohoan na Adil, maka bo' take nu isab suwara na
missala.

15 Sabab kau iya makasaksi' du pasal si Isa. Kaam ngalapal du ma manga
aa kamemon pasal ayi-ayi bayi tanda' nu maka take nu.
16 Na, daa na kau taggōl,' uk si Ananiyas ni aku. 'Nangge kau bo' kau
piyandi, tanda' in kau ma si Isa na. Sabbutun ōn si Panghu' Isa bo' kau
sutsi min bayi dusa nu.' "

Si Paul siyoho' magnasihat ni manga aa 'nsa' Yahudi

17 "Manjari itu," uk si Paul, "bayi aku pabing ni Awrusalam itu. Sabu ku
nambahayang ma diyōm langgal pagkulbanan niya' panyata' ni aku.
18 Tanda' ku si Panghu' Isa missala ni aku. Uk na, 'Parayi'-dayi' kau
pakallo' min Awrusalam itu sabab 'nsa' du kihagad uk manga aa ma itu
iya panaksi' nu ma pasal aku.'
19 'Tuwan Panghu'', uk ku, 'kitauhan asal uk manga aa itu in aku bayi
ngalatag manga kalanggalan Yahudi bo' tasaggaw ku maka tabinsana' ku
sasuku mangandōl ma kau.
20 Ma waktu kapamapatay manga aa ma si Esteban, iya saksi' nu hi',
mahi' du aku ngahoan hinang sigam. Aku iya bayi pamatawuan sammek
manga aa bayi mapatay iya.'
21 Suga' noho' le' si Panghu' Isa ma aku, uk na, 'Pakallo' na kau minnitu,
sabab papahi' ta kau ni katahan, ni kabangsa-bangsahan 'nsa' Yahudi.' "
22 Pake tōōd manga aa ian ma si Paul sampay tabissala na ian hi', suga'
taabut peen siyabbut uk na kabangsahan 'nsa' Yahudi, magtuwi sigam
nagna' ngōlang pakōsōg. Uk sigam, "Patayun bi aa iyu! 'Nsa' iya manjari
pikallum."
23 Ian sigam mag-ōlang na peen, nganjabjaban na peen badju' sigam,
maka uk sigam nabulakan bagunbun tudju pariyata'.
24 Manjari magpanohoan nakura' ma manga sundalu na mo si Paul ni
diyōm kuta'. Siyoho' sigam ngalapdōsan iya bo' supaya iya ma' bang angay
iya hangkan pig-ōlangan uk manga Yahudi hi'.
25 Kaingkōtan peen si Paul, song peen liyapdōsan, halling iya ni kapitan
iya manangge may'an. "'Nsa' baha' ngalanggal sara'," uk na, "bang
lapdōsan bi aa Roma sali' aku itu, ma 'nsa' le' bayi kalabayan sara'?"
26 Pagtake peen itu uk kapitan, pahi' iya ni nakura' tiyaw. Uk na, "Ayi
maksud nu ma aa itu? Aa Roma ko' iya!"
27 Hangkan pahi' nakura' ni si Paul. Uk na, "Bain aku, aa Roma kau
baha'?"
"Aho'," uk si Paul.
28 Uk nakura', "Aku itu, heka sin bayi pamayad ku bo' aku manjari aa
Roma."
"Suga' aku," uk si Paul, "aa Roma asal min kapag-anak ku."
29 Take peen uk na hi', magtuwi pasibōg manga aa bayi arak maliksa' si
Paul. Sampay nakura', tiyāw isab iya pagka katauhan na na in si Paul aa
Roma du. Sabab iya baran na bayi noho' subay ingkōtan si Paul.

Si Paul ma alōpan palhimpunan kamaasan

30 Jari nakura' sundalu hi' baya' pikitau bang ayi tōōd panuntut si Paul
uk manga Yahudi. Hangkan na, pagkallat 'llaw dakayo', bayi soho' na
pikalloan ingkōt si Paul. Bayi soho' na isab magtipun manga kaimaman
nakura' maka manga aa palhimpunan kamemon. Bo' biyo uk na si Paul
patampal ni palhimpunan hi'.

23

1 Manjari mandang si Paul ma palhimpunan maas ian. Uk na ma sigam,
“Manga dawuranakan ku, bōntōl sadja pangatayan ku tudju ni Tuhan
pasal bayi kahinangan ku, min tagna' ku sampay ni 'llaw itu.”
2 Pagtake uk si Ananiyas, iya imam-nakura', ma bayi halling uk si Paul
hi', soho' na manga aa ma tōngōd si Paul nampak bo' na.
3 Uk si Paul ni si Ananiyas, “Binsana' du kau uk Tuhan. Hap luwasan
nu suga' laat diyōm atay nu! Iyu kau ningko' ngahukum aku ma sali'
usulan sara', suga' kau iya labi-labi na ngalanggal sara' sabab soho' nu aku
siyampak!”
4 Halling ni si Paul manga aa ma tōngōd na ian, uk sigam, “Imam-nakura'
iya paiya' nu iyu, iya tapene' uk Tuhan!”
5 Nambung si Paul, uk na, “Manga dawuranakan ku, 'nsa' katauhan
ku in iya imam-nakura'. Sabab tasulat asal ma diyōm kitab, daa subay
pahallingan tabi laat pagnakuraan bangsa tabi.”
6 Manjari itu, pagka tasayu uk si Paul manga aa ma palhimpunan ian
bahagi' duwa na, kasehean sigam Saddusi, kasehean Parisi, ngalingan iya
patanōg, uk na, “Manga dawuranakan ku! Aku itu dakayo' Parisi, maka
Parisi isab manga maas ku. Tiya' aku hiyukum ma itu sabab ngahōwat
aku niya' manga aa bayi magpatayan pikallum du pabayik min kamatay
sigam.”
7 Puwas minnihi' nagna' na magsual manga Parisi maka manga Saddusi
ian, hangkan bahagi' duwa na ma palhimpunan.
8 (Iya sababan na hangkan salaihi', in manga Saddusi magba' 'nsa' niya'
pikallum pabing min kamatay sigam, maka 'nsa' niya' malaikat atawa jin.
Suga' manga Parisi magkahagad pasal uk na hi' kamemon.)
9 Jari pasong kalingōgan ma palhimpunan ian, maka niya' manga guru
sara' nangge, aa me' ma kalangnganan manga Parisi. Nganjawab tōōd
sigam, uk sigam, “'Nsa' niya' laat tatawwa' kami ma aa itu! Kalu bannal,
niya' jin atawa malaikat bayi halling ni iya.”
10 Manjari karuhunan gam peen pagjawaban ian, hangkan tiyāw nakura'
sundalu kalu pigkawukanat pagdayaw baran si Paul uk manga aa may'an.
Manjari soho' na manga sundalu na pareyo' pahi' ngagaw si Paul bo' biyo
ni diyōm kuta' pabing.
11 Sangōm ian panyata' si Panghu' Isa ni si Paul nangge ma bihing na. Uk
si Isa ni iya, “Paiman kau! Bayi aku kasaksian nu ma itu ma Awrusalam.
Subay aku kasaksian nu du isab ma daira Roma.”

Mag-isun manga Yahudi mapatay si Paul

12 Pagkallat 'llaw peen, niya' manga Yahudi mag-isun. Magsapahan
sigam di sigam, in sigam 'nsa' mangan atawa nginum sataggōl 'nsa' tapatay
uk sigam si Paul.
13 Labi sigam 'mpatpu' puhu' bayi mag-isun hi'.
14 Manjari pahi' sigam ni manga nakura' imam maka ni kamaasan,
matau. Uk sigam, “Bayi na kami magsapa in kami 'nsa' manjari nimtim
kiyakan ayi-ayi, sataggōl 'nsa' tapatay kami si Paul hi'.
15 Hangkan na,” uk sigam, “kaam maka manga aa palhimpunan subay
mabo lapal ni nakura' sundalu ngamu' iya mo si Paul paiyu ni kaam.
Subay kaam magbawu'-bawu' in kaam baya' maliksa' pahap-hap pasal
palkala' na hi'. Jari kami itu sakap du mapatay iya ma labayan, ma 'nsa'
le' makasampay paiyu.”

16 Lipara niya' kamanakan si Paul lalla, anak danakan na danda, bayi
makake pasal pag-isun hi'. Hangkan iya pahi' ni diyōm kuta' maan si Paul
pasal bayi take na hi'.
17 Jari linganan uk si Paul dakayo' kapitan. Uk si Paul ni iya, “Bohun
subul itu ni nakura' nu, sabab niya' pama' na.”
18 Biyo na iya uk kapitan tudju ni nakura' na. Uk kapitan, “Bayi aku
linganan uk si Paul, pilisu ian, bo' siyoho' aku uk na mo subul itu ni kau
sabab niya' kono' pama' na ni kau.”
19 Manjari iyambit subul ian uk nakura', biyo pasaddi min kasehean bo'
iyampa tiyaw na. “Ayi pama' nu ma aku?” uk na.
20 Nambung subul hi', uk na, “Bayi mag-isun manga nakura' Yahudi. Pag-
sawung kono', iyamu' kau uk sigam mo si Paul patampal ni palhimpunan.
Magbawu'-bawu' sigam maliksa' iya pabing.
21 Suga' daa sigam asipun, sabab niya' sigam labi 'mpatpu' aa napukan
di sigam ma bihing daddōk bo' tipu si Paul uk sigam. Bayi na sigam
magsapahan di sigam in sigam 'nsa' mangan atawa nginum sataggōl 'nsa'
tapatay si Paul uk sigam. Sakap na sigam buttihi' maka iyagaran uk sigam
bang diyulan uk nu pangamu' sigam.”
22 Uk nakura' ni iya, “Daa kau ma' ni sayi-sayi in aku bayi baan nu pasal
itu hi'.” Puwas na hi' pibaid na subul hi'.

Biyo si Paul ni si gubnul Pilik

23 Jari itu linganan uk nakura' duwa kapitan na. Uk na ni sigam,
“Tipunun bi duwa hatus sundalu, sohoun bi sigam magsakap mangngan
ni Kesareya. Parōnganun bi isab pitumpu' sundalu magpangura' maka
duwa hatus sundalu magpamo budjak. Subay sigam pakallo' lisag siyam
sangōm iyu.
24 Sakapun bi isab manga kura' panguraan si Paul, bo' bohun bi iya
pay'an ni si gubnul Pilik ma 'nsa' niya' baya-baya na.”
25 Puwas na hi' niya' siyulat uk nakura' piyabo ni gubnul. Uk lapal sulat
hi',
26 “Sulat itu min aku, si Kalaudi Lisiyas, pisampay ni kau Pilik, iya gubnul
balbangsa.
27 Tuwan gubnul, aa itu bayi siyaggaw uk manga Yahudi, arak piyatay uk
sigam. Suga' pagkatauhan ku peen in iya aa Roma, magtuwi aku pahi'
maka manga sundalu ku nabang iya.
28 Iya bayi kabayaan ku subay aku tau bang ayi panuntut sigam ma
iya, hangkan iya bayi bo ku patampal ni palhimpunan manga kamaasan
Yahudi hi'.
29 Pagpahi' ku peen, iyampa katauhan ku in palkala' panuntutan sigam
ma iya, palkala' pasal usulan sara' sigam. 'Nsa' du niya' bayi tahinang na
pamapatayan iya atawa pamajilan iya.
30 Manjari pitau aku niya' kaisunan manga Yahudi pamapatay sigam
ma iya. Hangkan iya soho' ku biyo magtuwi ni kau. Maka manga aa
manuntutan iya, bayi soho' ku sigam paiyu ni kau bo' take nu bang ayi
panuntut sigam. Iya du iyu hi'. Tammat.”
31 Manjari killo' na si Paul uk manga sundalu sali' bayi panohoan ma
sigam. Taabut kalumaan Antipatiri uk sigam sangōm ian.
32 Pagkallat 'llaw dakayo', pabing ni kuta' manga sundalu bayi magpa-
maklay hi', bo' si Paul iya piyabo ma manga sundalu magpangura'.
33 Siyampayan iya uk sigam ni daira Kesareya, bo' may'an peen, siyongan
uk sigam ni gubnul sulat bayi min nakura' sigam. Tiyukbalan isab si Paul
ni iya.

34 Biyassa sulat uk gubnul bo' iyampa tiyaw na si Paul bang iya min
lahat ingga. Tatau peen in si Paul min lahat Silisi,
35 uk na ni iya, “Subay na takka manga aa manuntutan kau bo' iyampa
take palkala' nu,” uk na. Manjari magpanohoan iya in si Paul siyoho'
jagahan ma diyōm luma' gubnul Herod hi'.

24

Si Paul tiyuntutan uk manga Yahudi

1 Makalabay peen limam bahangi, palud na si Ananiyas imam-nakura'
ni Kesareya. Niya' isab manga pagmaasan Yahudi magbe' maka iya, maka
dakayo' abugaw iyōnan si Tertullus. Paharap sigam itu ni gubnul supaya
tiyuntutan si Paul uk sigam.
2 Sakali killo' uk gubnul si Paul, bo' tiyagnaan uk si Tertullus panuntut
na. Uk na, “Tuwan balbangsa! Sannang tōōd lahat kami ma sabab
kapaggubnul nu hap. Niya' bayi kahalan kami laat tapahap nu na, sabab
hap asal pamabōtang nu.
3 Kaamuhan kami ma tabang nu sakahaba' waktu, maingga-maingga
lahat, maka mehe pagsukul kami ni kau.
4 Suga' 'nsa' kami baya' magpamale' kau,” uk na, “hangkan papuut ku
bissala kami itu. Iya amu' ku junjung ni kau, kehun aku dayi'-dayi'.
5 Aa itu, tapandōga kami in iya itu asal pangalingōg. Pihiluhala' uk na
bangsa kami Yahudi ma kalohahan dunya. In iya pagnakura' isab manga
aa bayi pasiha' min agama kami bo' me' na ma pandu' aa Nasaret.
6 Bayi iya arak ngalammian langgal pagkulbanan ma Awrusalam,
hangkan iya bayi tasaggaw kami. [Iya kabayaan kami subay ngahukum
iya ma sali' usulan sara' kami,
7 suga' bayi diyagtu' uk nakura' Lisiyas ian ngagaw iya min pangantanan
kami.
8 Puwas na hi' bayi soho' na manga aa manuntut paitu patampal ni kau.]
Na, bang kaam numariya aa itu, katauhan nu du min iya bang ayi sababan
na kamemon hangkan kami nuntutan iya.”
9 Pauyun isab manga Yahudi hi' nuntutan si Paul. Uk sigam in bayi
bissala uk si Tertullus ian bannal sadja.

Pangandaawa si Paul ma alōpan si Pilik

10 Manjari sinyalan si Paul uk gubnul, siyoho' missala. Uk si Paul ni
gubnul, “Kiyōgan na aku ngandaawahan di ku ma alōpan nu, Tuwan,
sabab katauhan ku taggōl na pamalangngan nu sara' nu ma bangsa kami
itu.
11 Luhay ko' itu paliksa' nu. Niya' na sangpu' maka duwangallaw buttihi',
Tuwan, bayi aku patukad ni Awrusalam nambahayang.
12 'Nsa' aku bayi taabut uk manga Yahudi itu maglugat maka sayi-sayi
may'an ma diyōm langgal pagkulbanan. 'Nsa' aku bayi taabut mahiluhala'
manga aa, minsan ma diyōm kalanggalan sigam, minsan ma kamahian
saddi ma jadjahan daira Awrusalam.
13 'Nsa' isab niya' mattan na pamaluwas uk manga aa itu palsaksian
panuntut sigam ma aku.
14 Suga' sabannalan ku ma kau, iya paghinang ku ma Tuhan ka-
pangkatan kami samantala' aku me' ma kalangnganan si Isa, iya pima'
uk sigam itu 'nsa' tawwa'. Suga' kahagad ku asal kamemon iya tasulat ma
diyōm sara' si Musa maka ma diyōm kitab kanabi-nabihan.

15 Sali' du aku maka sigam hōwat ma Tuhan in manusiya' kamemon,
hap maka laat, pikallum du pabing.
16 Hangkan aku manuyu' tōōd bang peen pote' atay ku tudju ni Tuhan,
sampay ni pagkahi ku manusiya'.
17 “Manjari itu, pila-pilan tahun na kalikutan ku min Awrusalam, bayi
aku pabing pahi' mo sin panarakka ku manga aa bangsa ku, sampay
maghinang kulban ni Tuhan.
18 Na, ma sabu peen aku maghinang hi', bayi aku taabut uk manga aa
itu ma diyōm langgal pagkulbanan. Bahu bayi talus ku hinang pagsutsi.
Kulang du aa bayi ma tōngōd ku ian maka 'nsa' niya' bayi lingōg.
19 Suga' niya' manga Yahudi min lahat Asiya bayi may'an. Bang niya'
ganta' panuntut manga aa ian ma aku, arapun bayi maitu sigam nuntut.
20 Suga', pagka 'nsa' sigam ma itu, pabissalahun na manga aa itu. Sohoun
sigam ma' bang dusa ayi bayi panuntutan aku, waktu kapanumariya aku
uk palhimpunan maas hi'.
21 Sabab 'nsa' aku bayi katōngan dusa, duwal baha' iya bayi pangalingan
ku hi' sabu ku nangge ma harapan sigam. Uk ku hi', ‘Iya hangkan
aku hukum bi ma buttihi', ma sabab pagkahagad ku in aa magpatayan
pikallum du min kamatay.’ ” Minnihi' ubus daawa si Paul.
22 Manjari pirōhōng pagbissala ian uk si Pilik sabab kasakupan na asal
pasal kalangnganan si Isa Almasi. Uk si Pilik, “Subay na takka paitu
nakura' Lisiyas bo' iyampa paluwas ku hukuman ku.”
23 Puwas na hi' bayi soho' na dakayo' kapitan ian nganjagahan si Paul
ma 'nsa' sakit sigpit kabōtangan na. Manga bagay na subay pirul mohan
iya napaka na.

Si Paul ma alōpan si Pilik maka si Durusilla

24 Puwas peen manga pilam bahangi, pay'an si Pilik maka handa na si
Durusilla, danda Yahudi. Siyoho' uk na pay'an ni iya si Paul, bo' pake iya
ma si Paul pasalta' iya missala pasal pangandōl tudju ni si Isa Almasi.
25 Missala na peen si Paul ma pasal aa subay ngahinang kabōntōlan
maka subay nagga' ma napsu na laat. Bissala uk na isab hukuman iya
pitakka uk Tuhan ma manga manusiya' ma 'llaw siyong. Pagtake si
Pilik ma bissala si Paul itu, magtuwi tiyāw si Pilik bo' uk na ma si Paul,
“Makajari na kau pakallo'. Linganan ta peen kau pabing bang aku baya'.”
26 Lagi' niya' hōwat-hōwatan si Pilik kalu iya biyuwanan sin uk si Paul
bo' supaya mapuwas palkala' na, hangkan si Paul daran linganan uk na
bo' magbissala maka iya.
27 Makalabay peen duwan tahun, paganti' si Purkiyus Pistus min si Pilik
maggubnul. Si Pilik iya baya' kihapan uk manga Yahudi, hangkan tahan
na si Paul le' ma diyōm jil.

25

Si Paul ma alōpan si Gubnul Pistus

1 Palabay peen tallungallaw min katakka si Pistus ni lahat paggubnulan
na ian, patukad iya min Kesareya tudju ni Awrusalam.
2 Ma Awrusalam peen, pay'an ni iya manga kaimaman langkaw maka ni
manga nakura' bangsa Yahudi mo manga tuntut sigam ma si Paul. Ngamu'
sigam junjung ni si Pistus hi'
3 bang peen sigam diyulan uk na. Hati na subay soho' na si Paul biyo
ni Awrusalam. Bayi sigam asal magkaisunan ngahapaan iya ma labayan
bahasa iya piyatay.

4 Suga' nambung si Pistus, uk na, “Ian si Paul tiyahan ma Kesareya ma
diyōm jil, maka song aku palud pay'an pabing.
5 Parōnganun bi ma aku ni Kesareya manga aa bi taga kapatut. Tuntutin
bi iya may'an bang niya' bayi tahinang na laat.”
6 Ian le' si Pistus manga walu' atawa sangpu' bahangi ma sigam ma
Awrusalam, bo' iyampa palud ni Kesareya. Makatakka peen pahi', bo'
taabut 'llaw dakayo', ningko' iya ma bilik paghukuman bo' iyampa soho'
na si Paul pisōd pay'an.
7 Pagsōd peen si Paul, pigtipunan iya uk manga Yahudi iya bayi palud
min Awrusalam. Tiyuntutan iya uk sigam tuntut bohat, suga' 'nsa' niya'
kamattanan sigam.
8 Manjari ngandaawahan di na si Paul, uk na, “'Nsa' niya' bayi tahinang
ku langgal sara' ma bangsa kami Yahudi. 'Nsa' niya' bayi tahinang ku
kalaatan tudju ni langgal pagkulbanan ian, atawa ni Sultan Mahatinggi
bangsa Roma.”
9 Suga' si Pistus, pagka kabayaan na kihapan uk manga Yahudi, tiyaw ni
si Paul. Uk na, “Ngaho' kau baha' bang kau pitukad pabing ni Awrusalam,
bo' kau hukum ku may'an ma sabab manga tuntut ma kau itu?”
10 Uk si Paul, “Tiya' aku nangge ma paghukuman Sultan Mahatinggi.
Wajib aku siyara' ma itu. Kasakupan nu asal, tuwan gubnul, 'nsa' aku bayi
makabuwan kalaatan ma manga Yahudi.
11 Bang sabannal-bannal aku bayi makalanggal sara', atawa bang niya'
bayi tahinang ku patut pamapatayan aku, maglilla' du aku bang piyatay.
Suga' bang 'nsa' bannal iya panuntut uk manga aa itu ma aku, 'nsa' sayi-
sayi taga kapatut nongan aku ni pangantanan sigam. Amu' ku tiyukbalan
hiyukum uk Sultan Mahatinggi!”
12 Ubus peen si Pistus bayi makapag-isun maka manga kunsihal na,
sambungan na si Paul, uk na, “Pagka kau baya' tiyukbalan ni Sultan
Mahatinggi, pipahi' du kau ni Sultan Mahatinggi.”

Si Paul ma alōpan si Sultan Agarippa maka si Bernike

13 Taggōl-taggōl peen minnihi', manjari takka pay'an ni Kesareya si
Sultan Agarippa maka danakan na danda si Bernike. Pay'an sigam nibaw
ni si Pistus, pag-addat sigam ma iya.
14 May'an peen sigam manga pilam bahangi, pihatihan sultan uk si Pistus
pasal palkala' si Paul. Uk si Pistus, “Niya' ma itu dakayo' pilisu bayi tiyahan
uk si Pilik.
15 Pagpahi' ku ni Awrusalam, bayi aku kabohan tuntut uk manga
kaimaman langkaw maka manga kamaasan Yahudi. Bayi aku iyamu' uk
sigam mabōtangan iya hukuman.
16 Suga' bayi baan ku sigam iya 'nsa' addat kami bangsa Roma nongan
sayi-sayi pibōtangan hukuman bang 'nsa' le' bayi pipagtampal dahu maka
manga aa bayi manuntutan iya hi'. Subay niya' waktu kapangandaawa na
dahu.
17 Hangkan ko', pagtakka paitu manga manuntut hi', 'nsa' aku bayi pake.
Pagsubu 'llaw dakayo', bayi aku ningko' magtuwi ma bilik paghukuman,
bo' soho' ku si Paul itu biyo pariyōm.
18 Jari nangge manga aa nuntutan iya. Pangannal ku niya' dusa mehe
panuntutan sigam ma si Paul, suga' 'nsa'.
19 Iya palkala' sigam hal pagjawaban pasal agama sigam, maka pasal
dakayo' aa matay iyōnan si Isa. Pighalling aa ian uk si Paul in iya asal
'llum.

20 Na," uk si Pistus, "pagka 'nsa' katauhan ku bang salaingga subay
pamaliksa' ku ma manga palkala' salaihi', hangkan tiyaw ku si Paul bang
baya' pitukad ni Awrusalam bo' hiyukum mahi' ma pasal manga tuntut
hi'.
21 Suga' ngamu' iya subay tiyukbalan ni paghukuman Sultan Mahatinggi
ma Roma. Mikitahan-tahan le' iya sampay taabut waktu kapanukbal iya
pahi'. Hangkan na iya bayi soho' ku tiyahan ma itu ma diyōm jaga sataggōl
'nsa' le' pabo ku pahi' ni Sultan Mahatinggi."
22 Halling si Agarippa ni si Pistus, "Baya' aku pake ma aa itu," uk na.
"Take bi du iya sawung," uk si Pistus.
23 Pagsawung peen, takka pay'an si Agarippa maka si Bernike. Magpa-
makay sigam sammek halgaan maka pimehe tōōd. Pasōd sigam ni diyōm
luma' palhimpunan. Ian isab pasōd manga nakura' sundalu maka manga
aa bangsahan min lahat ian hi'. Magpanohoan si Pistus, bo' biyo si Paul
pariyōm.
24 Pagmariyōm na si Paul, uk si Pistus ni si Agarippa, "Ampun Sultan,
sampay kaam kamemon makasabuhan kami! Tiya' tanda' bi dakayo' aa
iya bayi tiyuntutan ni aku uk manga Yahudi kamemon, uk manga Yahudi
min lahat itu maka manga Yahudi min Awrusalam. Bayi sigam ngamanhit
bidda', uk sigam in aa itu subay piyatay sadja na.
25 Suga' pagpaliksa' ku itu, 'nsa' niya' sababan tatawwa' pamapatayan ku
iya. Jari, pagka iya baya' tiyukbalan ni Sultan Mahatinggi, hangkan niya'
niyat ku mabo iya pahi'.
26 Suga' 'nsa' niya' tantu sababan na panulatan ku ni Panghu' ku Sultan,"
uk si Pistus. "Hangkan iya bayi bo ku paalōp ni kaam, iya lagi' na ni kau,
Ampun Sultan Agarippa. Iya hangkan palkala' itu piliksa' pabayik, kalu
niya' tatawwa' ku sababan bo' siyulat ni Sultan Mahatinggi.
27 Sabab bang ma aku," uk na, "'nsa' tawwa' bang kita nukbalan pilisu
ni sara' langkaw, bo' 'nsa' tatugila' bang ayi panuntut ma iya."

26

Si Paul missala ma alōpan si Sultan Agarippa

1 Sakali itu missala na si Agarippa ni si Paul, uk na, "Pabaid ta na kau
ngandaawahan di nu." Manjari ninyal si Paul maka tangan na bo' iyampa
nagna' ngandaawa.
2 "Ampun Sultan Agarippa," uk na, "ma bistahan ku mehe kahapan ku
sabab kau iya paalōpan ku 'llaw itu, sabu ku ngandaawahan di ku pasal
bayi panuntut aku uk manga Yahudi.
3 Mehe kakōgan ku sabab kasakupan nu iya addat Yahudi kamemon
maka manga pagsualan sigam. Hangkan aku pamaap ni kau, bang peen
kau 'nsa' siyumu pake ma aku.
4 "Kitauhan asal uk manga Yahudi kamemon bang salaingga bayi tuyu'
ku sataggōl min kaonde' ku ma diyōm kakampungan ku, sampay isab
mahi' ma Awrusalam.
5 Taggōl na katauhan sigam aku. Kitauhan du uk sigam kapamōgbōg
ku ma kalangnganan manga Parisi. 'Nsa' niya' makasali' ni manga Parisi
bang bōgbōg du harap ni sara' agama Yahudi.
6 Bannal manga Yahudi ian 'nsa' baya' muwan saksi' ma pasal ku. Na
buttihi'," uk si Paul, "tiya' aku hiyukum ma sabab pangahōwat ku in bayi
janji' Tuhan ni kamaasan kami tuman du.
7 Iya du isab uk na hi' hiyōwat uk manga bangsa kami Yahudi sangpu'
maka duwa, salta' peen sigam magtaat ni Tuhan 'llaw-sangōm. Ampun

Sultan, iya hangkan aku tiyuntutan uk manga pagkahi ku Yahudi, ma
sabab pangahōwat ku itu.
8 Kaam manga kasehean iyu!” uk na, “Angay 'nsa' kaam ngahagad in
Tuhan makallum aa magpatayan du pabing?
9 “Minsan aku bayi dahu, bayi pangannal ku subay aku muspusan kōsōg
ku nagga' si Isa, aa Nasaret.
10 Jari iya na hi' bayi kahinangan ku, waktu dahu ian mahi' ma
Awrusalam. Bayi aku kabuwanan kapatut uk manga imam nakura',
hangkan heka aa suku' Tuhan bayi lōōn ku ni diyōm jil. Taabut peen
sigam pibōtangan hukuman ni kamatay, bayi aku pauyun ngaho'.
11 Min heka isab bayi pabinsana' ku sigam ma diyōm manga kalanggalan
kamemon, bo' supaya sigam talōgōs ngalabba min pame' sigam ma si Isa.
Kalandu' pasu' atay ku ma sigam, hangkan sigam bayi abut ku ma manga
kalahatan bangsa saddi supaya sigam kalaugan ku.”

Biya' uk si Paul pasal kapinda na tudju ni si Isa

12 “Iya na ko' hi' bayi tuyu' ku,” uk si Paul, “iya hangkan aku bayi pahi' ni
Damaskus mo kapatut maka sulat panohoan bayi pamuwan aku uk manga
nakura'.
13 Na, Ampun Sultan,” uk si Paul ni si Agarippa, “lattu peen 'llaw, ma
labayan peen aku, niya' bayi tanda' ku sawa min diyōm sulga', silaw le'
min 'llaw. Magsahaya sawa hi' ma tōngōd ku sampay ma manga aa bayi
sehe' ku maglangngan hi'.
14 Pahantak kami kamemon ni tana'. Jari niya' take ku suwara halling ni
aku ma bahasa Hibrani, uk na, ‘Saul! O Saul! Angay aku pidjala' nu? Paddi'
pikilan nu nagga' aku. Sali' sapantun du sapi', kapaddian bang nagga' ma
kabayaan dapu na.’
15 ‘Sayi kau iyu, Nakura'?’ uk ku. Uk na, ‘Aku iya si Isa, iya pidjala' nu
na peen.
16 Suga' nangge na kau tōōd,’ uk na. ‘Iya poon aku papanda' itu ni kau
bo' kau tapene' ku sosohoan ku. Kawakilan kau ngalapal ma manga aa
pasal in aku bayi tanda' nu 'llaw itu, maka ma pasal ayi-ayi iya pandaan
ku ni kau ma sosongun.
17 Papuwas ta du kau min pangantanan manga pagkahi nu Yahudi, maka
min pangantanan bangsa saddi, iya song pamapahian ku kau.
18 Subay sigam tabo nu supaya sigam makasayu tōōd, sali' hantang
aa bang pikallatan mata, bo' sigam papinda min kalindōman tudju ni
kasawahan, min pangantanan nakura' sayitan tudju ni ōkōman Tuhan.
Manjari taampun du karusahan sigam sabab min pangandōl sigam ma
aku,’ uk si Isa, ‘bo' pitōngōd sigam ma diyōman manga aa iya tapene' uk
Tuhan.’ ”

Halling si Paul pasal kahinangan na

19 “Hangkan ko', Ampun Sultan,” uk si Paul, “'nsa' bayi tasagga' ku iya
bayi panda' ni aku ian min sulga'.
20 Jari magnasihat na aku. Bayi tagnaan ku ma Damaskus, puwas na hi'
ma Awrusalam, bo' ma kalohahan lahat manga Yahudi na, sampay isab ma
manga aa 'nsa' Yahudi. Bayi panduan ku sigam kamemon subay ngalabba
tōōd min dusa sigam bo' papinda me' ma Tuhan. Maka subay isab niya'
kahinangan sigam hap tanda' saksi' in sigam bayi ngalabba na min dusa
sigam.
21 Iya na ko' hi' sababan na hangkan aku bayi siyaggaw uk manga Yahudi
mahi' ma diyōm langgal pagkulbanan. Tiyuud aku uk sigam, arak piyatay,

22 lipara tiyabangan na peen aku uk Tuhan sampay ni kabuttihian.
Hangkan na aku tiya' nangge ma itu naksi' ni manga aa kamemon deyo'-
langkaw. Sali' du bissala ku itu maka bayi bissala uk manga kanabi-
nabihan ma masa awwal hi', maka uk si Musa, ma pasal pakaradjaan ma
sosongun.
23 Uk pamalatun sigam in si Almasi subay makananam kabinsanaan
maka kamatay. Maka si Almasi iya pikallum min kamatay du dahu min
kamemon, bo' buwanan na kasawahan pikilan ma manga Yahudi maka
ma manga aa iya 'nsa' Yahudi, supaya sigam kalappasan min hukuman
dusa."
24 Sakali itu, salta' peen si Paul ngandaawahan di na salaihi', bissalahan
iya pakōsōg uk si Pistus, uk na, "Paul! Belaw kau! Kalandu' pahap
langkaw pangadji' nu, iya na hi' makabelaw kau."
25 Nambung si Paul, uk na, "Tuwan Balbangsa, 'nsa' aku belaw. Bannal
sadja bissala ku itu, 'nsa' bissala belaw.
26 Kitauhan asal uk Ampun Sultan pagbissalahan ta itu kamemon," uk
si Paul. "Hangkan aku makatawakkal missala ni iya, sabab makatantu
aku in kamemon bayi patakka itu kasakupan asal uk na, sabab 'nsa' bayi
kalimbungan.
27 Ampun Sultan Agarippa," uk si Paul, "magsabannal kau baha' ma bayi
palatun manga kanabi-nabihan? Katauhan ku du in kaam magsabannal
du."
28 Uk si Agarippa ni si Paul, "Tapikil nu na baha' in aku magtuwi bo nu
mag-Almasihin?"
29 Uk si Paul, "Minsan buttihi' magtuwi, atawa minsan ma taggōl, iya
amu'-amu' ku na peen ni Tuhan bang peen kau, Ampun Sultan, sampay
manga aa kamemon iya kake ma aku 'llaw itu, pasali' ni aku mag-
Almasihin. Iya sadja subay 'nsa' kasalian bi iya bilanggu' pangingkōt aku
itu."
30 Sakali nangge sultan maka gubnul maka si Bernike min paningkoan
sigam, sampay manga sehe' sigam magtingkoan ian.
31 Pagpakallo' peen sigam minnihi', magbissala sigam. Uk sigam, "Aa ian
'nsa' niya' sababan na pamapatayan atawa pamajilan iya."
32 Uk si Agarippa ni si Pistus, "Arapun iya bayi pilappa, suga' makalandu'
na iya mikitukbal ni Sultan Mahatinggi."

27

Si Paul pitulak tudju ni daira Roma

1 Tagara' peen uk sigam in kami subay pitulak ni Itali, jari si Paul maka
manga pilisu kasehean bayi pijagahan uk sigam ma si Juliyus, dakayo'
nakura' ma manga sundalu Roma. Magnakura' iya ma dambaan sundalu
iyōnan "Baanan sundalu Sultan Mahatinggi".
2 Pariyata' kami ni dakayo' kappal min lahat Aramittu, song na tulak ni
manga lahat paghapit-hapitan ma bihing lahat Asiya. Manjari tulak na
kami min Kesareya hi'. Me' isab ma kami si Aristarkus aa Makidunya min
daira Tessaloneka.
3 Pagkallat peen 'llaw dakayo', pahapit kami ni Sidun. Kihapan si Paul
uk si Juliyus. Pibaid iya nibaw manga bagay na ma lahat Sidun hi', bo' iya
tatabang uk sigam ayi-ayi susa na.
4 Makalanjal peen kami minnihi', nusulan kami min limbu pu' Kiprus
sabab nagga' baliyu.

5 Puwas na hi' pauntas kami ni dambiya' sallang, min deyawut Silisi
maka Pampiliya, bo' iyampa kami makarunggu' ni Mira, dakayo' kalumaan
ma lahat Likiya.
6 Niya' kappal tanda' uk kapitan mahi', kappal min daira Iskandal song
tulak palanjal ni Itali. Jari piriyata' kami uk na pay'an, tulak.
7 Agōn kami 'nsa' pasong ma diyōm manga pilam bahangi. Kahunitan
kami parunggu' ni kalumaan Kinidus. Manjari itu, pagka landōs baliyu,
'nsa' kami makasung-sung hangkan kami palabay min limbu pu' Kerete,
min deyawut tong Salmone.
8 Nusul kami min bihing de, maka kahunitan kami isab makatakka ni
look, iya iyōnan Parungguan Salamat. Sikōt-sikōt isab ian ni daira Laseya.
9 Pagka taggōl-taggōl peen kami may'an, 'nsa' na kami makalanjal sabab
piligdu. Sabab palabay na waktu pagpuwasa bo' timpu pamaliyu le'.
Giyaraan manga aa ian uk si Paul, uk na,
10 “Manga tuwan, pandōgahan ku bang kitabi ganta' palanjal minnitu,
mehe du siya-siya tabi. Piligdu, magkaat kappal itu maka duwaan na,
maka niya' isab matay.”
11 Suga' kapitan manga sundalu hi', tabo iya magkahagad ma bissala
nakura' kappal maka aa dapu. Jari 'nsa' sigam bayi me' ma gara' si Paul.
12 Iya parungguan ian 'nsa' hap paglihanan bang salta' timpu pamaliyu,
hangkan kahekahan manga aa ian baya' tulak minnihi' tudju ni lahat
Pinikiya, bang peen mura-murahan makarunggu' pay'an, bo' pilabay le'
timpu pamaliyu may'an. Pinikiya hi' dakayo' parungguan hap ma pu'
Kerete, tampalan ni hilaga' maka satan sadja.

Baliyu landōs ma deyawut

13 Manjari itu, pagka niya' baliyu satan 'nsa' kōsōg, kiba' uk manga aa
ian hap na tiyawakkalan bayi kagaraan sigam. Hangkan hella' na sawu
bo' iyampa kami nusul min bihing pu' Kerete ian.
14 Suga' 'nsa' du taggōl patumbuk na baliyu min de, baliyu timul-lawut.
15 Jari katumbukan kami uk baliyu. 'Nsa' na tasagga' kami baliyu hi',
hangkan kami pabing munda' bo' kami me' laa ma baliyu.
16 Makalabay peen kami min limbu Kauda, pu'-pu' diki', iyampa kami
makapahōgōt bangka' bayi tundanan hi', suga' kahunitan le' kami.
17 Taruwa' peen bangka' hi' uk sigam ni diyata' kappal, magtuwi biyaggōt
baran kappal maka ingkōt mehe bo' 'nsa' pasiha' tapi' na. Puwas na
hi', pagka sigam tiyāw biyo pasallad ni katabbahan sikōt pahi' ni Libiya,
pitimus uk sigam banog. Manjari kappal hi' pisaran uk sigam tabo uk
baliyu.
18 Binsana' kami bidda' uk goyak hangkan na, pagkallat 'llaw dakayo',
nagna' sigam nimanan manga duwaan kasehean.
19 Taabut peen katallum bahangi na, timanan uk sigam kapanyapan
kappal kasehean.
20 Manga pilam bahangi kami 'nsa' bayi makanda' mata 'llaw atawa
bituun. 'Nsa' tōōd niya' karōhōng baliyu. Hangkan kami 'nsa' na magniyat
manga liyappasan.
21 Sakali itu, pagka taggōl manga aa ian 'nsa' bayi makakakan, nangge
si Paul ma tangnga' sigam missala. “Manga bagay,” uk na, “arapun asip
bi aku, iya bayi kaam bandaan ku daa subay tulak min pu' Kerete. Bang
bayi aku be' bi 'nsa' kita bayi magkaat maka 'nsa' niya' ayi-ayi lungay.
22 Suga' buttihi' soho' ta kaam paiman, sabab 'nsa' du niya' min kaam
matay. Hangkan du kappal itu magkaat.

23 Sabab dibuhi' le',” uk si Paul, “niya' bayi panyata' ni aku dakayo'
malaikat min Tuhan iya asal pagtaatan ku. Aku itu palsukuan na asal.
24 Uk malaikat ni aku, ‘Paul, daa kau tiyāw. Subay kau paharap ni Sultan
Mahatinggi. Pikallum du isab manga sehe' nu ma kappal itu, ma sabab
kahap Tuhan ma kau!’
25 Hangkan, manga bagay,” uk si Paul, “subay kaam paiman. Sabab
mangandōl aku ma Tuhan in bayi pamissala na ma aku maujud du.
26 Suga' tabo du kitabi uk baliyu paragsa' ni dakayo' pu'.”
27 Manjari itu, taabut peen sangpu' maka 'mpat bahangi min katagna'
badju ian, tabo na peen kami uk baliyu ma tōngaan sallang Adariya. Song-
song peen tōnga' bahangi na, tapandōga uk manga aa kappal ian in kami
sikōt na ni bihing lahat.
28 Hangkan tiyungkad sallad deyo' ian bo' kitauhan bang pila lōm na.
Jari sallaran na hi' niya' manga duwampu' dappa. 'Nsa' taggōl tiyungkad
pabing, bo' sangpu' laa maka liman dappa sallaran na hi'.
29 Tiyāw sigam tabo paragsa' ni kabatuhan, hangkan sigam ngahug 'mpat
sawu min buwi' kappal bo' iyampa sigam ngamu' duwaa bang peen lakkas
pakallat 'llaw.
30 Manga aa maghinang ma kappal bayi nulay lahi. Magbawu'-bawu'
sigam ngahug manga sawu min munda' kappal, suga' ian sigam bayi
nontonan bangka' tudju ni tahik.
31 Suga' halling si Paul ni kapitan maka ni manga sundalu, uk na, “Bang
manga aa ian 'nsa' patōtōg ma kappal, magmula du kaam!”
32 Hangkan bikkat uk manga sundalu lubid bayi panonton bangka'.
Pilabbōs sadja ni tahik.
33 Pote' peen sōbangan, liyōgōs sigam kamemon uk si Paul, siyoho'
mangan. Uk na, “Sangpu' na maka 'mpat bahangi 'llaw itu iya pagsusa
bi. 'Nsa' kaam bayi makatimtim ayi-ayi.
34 Hangkan kaam lōgōs ku subay mangan na, bo' kaam makatatas.
Sabab minsan dalamba buun bi 'nsa' kaam magmula.”
35 Ubus peen uk si Paul halling, ngallo' iya tinapay bo' pigsukulan uk na
ni Tuhan ma alōpan sigam kamemon. Puwas na hi' pighopo' uk na tinapay
bo' iyampa mangan.
36 Jari itu pahōgōt atay sigam bo' mangan sigam kamemon.
37 Niya' kami duwa hatus maka pitumpu' maka 'nnōm aa bayi ma diyata'
kappal hi'.
38 Ubus peen sigam bayi maglassohan kamemon, timanan uk sigam ni
diyōm tahik manga tirigu iya ma diyōm mohang, bo' supaya pagaan kappal
ian.

Magkaat kappal

39 Pagkallat na 'llaw na, 'nsa' takila uk manga aa kappal bang pu' ayi iya
tanda' ian, suga' niya' tanda' uk sigam look taga gusung ma bihing. Iya
paggara' sigam, basta makajari pisallad du kappal pay'an ni gusung.
40 Hangkan kehet uk sigam ingkōt manga sawu, libbahan ma diyōm
tahik. Hiyubaran isab lubid bayi pangingkōt manga dayung bayi
pamansan hi'. Puwas na hi' pitangge uk sigam banog-banog ma munda'
bo' tabo uk baliyu pasallad ni bihing.
41 Suga' makaragsa' sigam ni tabbahan. Pasallad munda' kappal, 'nsa'
hibal, maka buwi' na hi' bagbag uk goyak.
42 Maggara' manga sundalu ian mapatay manga pilisu kamemon bo'
supaya 'nsa' niya' makalangngoy ni bihing lahi.

43 Suga' nakura' sigam ian 'nsa' baya' angay-angay si Paul, hangkan
liyāng uk na manga sundalu, 'nsa' sigam siyoho' ngalanjalan. Gam peen
soho' na manga aa ian, sasuku tau palangngoy, palaksu dahu ni diyōm
tahik bo' palangngoy ni de.
44 Manga aa kasehean siyoho' paturul, me' palampung ma papan atawa
ma kayu bayi magkaat ma kappal ian. Manjari tasalaihi' kami kamemon,
makapahi' ni bihingan, 'nsa' angay-angay.

28

Ma pu' Malta

1 Makani-bihing peen kami ma 'nsa' niya' baya-baya, niya' maan kami in
pu' ian iyōnan Malta.
2 Bidda' kami kihapan uk manga aa Malta ian. Diyōkōtan uk sigam api
sabab nagna' na ngulan maka haggut na, bo' sigina kami kamemon uk
sigam.
3 Si Paul ian bayi nipun engas-engas pangunggun da pakkōsan. Ma sabu
na peen mabōtang kayu ian ma api, niya' so bisa paluwas sabab min pasu'
api. Jari so ian pagantung ngeket ma tangan si Paul.
4 Pag'nda' so uk manga aa Malta hi', ian pagantung ngeket ma tangan si
Paul, magtuwi sigam mag-upama dangan maka dangan. Uk sigam, “Aa itu
bayi marayi' mapatay aa. Minsan iya bayi makapuwas min diyōm tahik,
'nsa' tōōd katangguhan karal na.”
5 Suga' so ian hal pessekan uk si Paul tudju ni diyōm api. 'Nsa' iya angay.
6 Ngagad-ngagad na peen manga aa ian kalu ngatting tangan si Paul,
atawa matay saruun-duun. Suga' taggōl-taggōl peen uk sigam ngagad, bo'
'nsa' niya' tanda' uk sigam paniya' ma baran si Paul, jari pinda pikilan
manga aa Malta ian. Uk sigam, “Dakayo' tuhan ko' aa itu!”
7 Na, niya' ma kasikōtan ian manga tana' si Publiyus, iya datu' ma pu'
ian. Biyo kami ni luma' na bo' siyagina kami uk na pahap-hap. Hiyulmat
kami uk na ma diyōm tallum bahangi.
8 Ian asal 'mma' si Publiyus palege sabab pasu' iya, maka magsungi'-
sungi'. Pasōd si Paul ni diyōm bilik na bo' ngamu'-ngamu' ni Tuhan ma
pasal na. Jari pibōtang uk si Paul tangan na ni baran maas hi'. Magtuwi
iya kaulian uk si Paul.
9 Pagka salaihi', pay'an na isab ni si Paul sasuku taga saki ma pu' ian,
bo' kaulian du isab sigam.
10 Heka bayi pamuwan kami uk sigam ian pangahulmat, maka bang
taabut kami song tulak diyuwa' uk sigam ni kappal ayi-ayi kagunahan
kami lutu'.

Min Malta ni Roma

11 Niya' kami tallum bulan ma pu' Malta ian bo' iyampa kami tulak
minnihi'. Iya pamean kami kappal min Iskandal bayi palihan ma pu' ian
taggōl bayi timpu pamaliyu.
12 Takka kami ni daira Sirakus, bo' tallum bahangi iya kahanti' kami
may'an
13 bo' iyampa kami palaus minnihi' tudju ni lahat Rigiyum. Pag'llaw
dakayo', baliyu satan na bo' duwam bahangi du bo' iyampa kami takka ni
kalumaan Putiuli.
14 Niya' tatawwa' kami manga bean si Isa may'an. Siyoho' kami uk sigam
paōkōm may'an ma sigam dapitu'. Puwas na hi' palaus na kami ni daira
Roma.

15 Take peen uk manga bean si Isa ma Roma in kami takka na, magtuwi
sigam bayi paabut ni tabu' Appiyus maka ni kalumaan Tallu-Kadday
nampang kami. Pag'nda' si Paul ma sigam, magsukul iya ni Tuhan bo'
pahōgōt atay na pabing.

Takka si Paul ni daira Roma

16 Makatakka peen kami ni daira Roma, pibaid si Paul maglumaan di na.
Niya' dakayo' sundalu nganjagahan iya.
17 Palabay peen tallum bahangi, linganan uk si Paul manga kanakuraan
Yahudi iya maglahat may'an, siyoho' sigam patipun. Tipun peen, uk si
Paul ni sigam, “Manga dawuranakan ku, aku itu, 'nsa' niya' dusa ku ma
pagkahi ku Yahudi, maka 'nsa' niya' palsaggaan ku ma kaaddat-addatan
ka'mbo'-mboan tabi. Suga' minsan 'nsa' niya' dusa ku, bayi aku siyaggaw
sampay pijil uk manga Yahudi ma Awrusalam, bo' iyampa siyongan uk
sigam ni pangantanan bangsa Roma.
18 Bayi aku siyumariya uk manga aa ngantan sara' Roma. Jari baya'
na sigam malappa aku sabab 'nsa' niya' tapeha uk sigam sababan
pamapatayan aku.
19 Suga' 'nsa' tōōd baya' manga Yahudi hi' bang aku ganta' pilappa,
hangkan 'nsa' niya' tarapat ku saddi min mikitukbal ni Sultan Mahatinggi
ma Roma itu, minsan 'nsa' niya' panuntut ku ma manga pagkahi ku Yahudi.
20 Hangkan bayi amu' ku kaam paitu bo' kitabi mag'nda' maka mag-
bissala, supaya katauhan bi bang ayi iya paitu ku. Tiya' aku ingkōtan
maka bilanggu' ma sabab pame' ku ma aa dakayo'-kayo' iya hōwat tabi
bangsa Israil.”
21 Uk manga aa magtipunan ian ni si Paul, “'Nsa' kami bayi makasambut
sulat min lahat Yahudiya ma pasalan nu. 'Nsa' isab niya' manga danakan
tabi Yahudi bayi paitu minnihi' mo lapal atawa habal laat bang ma sabab
baran nu.
22 Suga' baya' kami pake bang ayi kapangahagaran nu. Sabab katauhan
kami, iya pandu' pamean nu iyu bissalahan na peen laat uk manga aa ma
lahat kamemon.”
23 Manjari itu, magjanji' sigam maka si Paul bang umay pamissala na ma
sigam. Taabut peen 'llaw na, heka sigam bayi pay'an ni luma' pahantian
si Paul hi'. Min subu sampay ni kasangōman pihatihan sigam uk si Paul
maka niyasihatan sigam uk na pasal pagparinta Tuhan. Tiyoan sigam
bang ayi bayi tasulat ma diyōm kitab sara' si Musa maka ma kitab kanabi-
nabihan, bo' sigam kamattanan sampay tabo magkahagad ma si Isa.
24 Niya' min sigam tabo magkahagad ma bissala na, suga' niya' sigam
kasehean 'nsa' magkahagad.
25 'Nsa' na peen sigam mag-uyun. Ma song peen sigam mowe', niya' le'
bissala si Paul ma sigam, uk na, “Bannal tōōd iya bayi pima' uk Nyawa
Sutsi, iya bayi pilatun uk si Nabi Isaya ni manga ka'mbo'-mboan bi.
26 Sabab iya na itu bayi uk na,
‘Pahi' na kau ni bangsa itu bo' bain sigam:
Asal pake du kaam, suga' 'nsa' tahati bi.
Asal papatong du kaam, suga' 'nsa' tanda' bi.
27 Sabab bangsa itu magmatuwas sadja.
Tainga sigam bayi tiyaplōkan, mata sigam bayi tiyambunan.
Bang bayi 'nsa' salaihi', bayi du tanda' uk mata sigam,
Bayi du take uk tainga sigam.
Bayi du isab tahati uk ma diyōm pikilan sigam,
Bo' bayi du sigam pabayik magtaat ma aku,’ uk Tuhan,
‘Bo' iyampa sigam ampun ku.’ ”

28 Iyubus uk si Paul bissala na, uk na, “Hangkan subay katauhan bi na,
in lapal Tuhan pasal kalappas na ma manusiya' pisampay na ni manga
kabangsahan iya 'nsa' Yahudi. Sigam ian ngasip du.” [
29 Ubus peen uk si Paul missala, magtuwi pakallo' manga Yahudi maka
uk sigam magjawab bidda'.]
30 Ma diyōm duwan tahun, ian si Paul pabōtang ma luma' bayi padjak
na. Siyagina uk na sasuku bayi pay'an ni iya.
31 Niyasihatan na peen uk na pasal pagparinta Tuhan, maka pasal si
Panghu' si Isa Almasi. Hawulaya iya mandu' maka 'nsa' niya' makalāng
iya.

Tammat

SULAT NI AA ROMA
min si Paul

Roma itu ōn daira mehe iya asal ma lahat Itali min waktu awwal jaman, daira bayi pabōtangan Sultan Mahatinggi. Heka isab kalahat-lahatan saddi ma kalibut sallang Meditera iya bayi iyagaw uk bangsa Roma, iyōnan isab lahat Roma sabab ma diyōm pagbayaan sultan ian. Manjari in aa kamemon pabōtang ma diyōm pagbayaan sultan Roma, sasuku niya' katarrangan na, iyōnan bangsa Roma. Iya pabōtang ma daira Roma ian iya na aa purul bangsa Roma maka baanan aa liyu. Pag bayi si Isa pabing pariyata' ni sulga', pisampay lapal hap pasal si Isa may'an ni lahat Roma bo' niya' isab may'an manga aa magpangandōl ma si Isa.

Jari itu baya' si Paul pay'an nibaw sigam mean si Isa taggōl na bayi pagbanu-banu suga' 'nsa' bayi makalanjal sabab heka kabimbangan na. Hangkan na iya mabo sulat itu ni Roma mahati ma sigam suku' si Isa may'an in iya magbamba patibaw ni sigam bo' iyampa palanjal ni lahat Kastila' magpatau ma manga aa Kastila' sin lapal hap pasal si Isa Almasi.

Ma sulat itu pihati tōōd uk si Paul bang salaingga manga manusiya' magkahap maka Tuhan hati na ma sabab pangandōl sigam, 'nsa' ma sabab hulas-sangsa' sigam maghinang ni iya.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul, pisampay ni kaam ma daira Roma. Aku itu
dakayo' siyohoan si Isa Almasi. Bayi aku tapene' uk Tuhan, kawakilan uk
na magnasihat lapal na hap.
2 Lapal hap itu bayi panganjanji' Tuhan ma awwal masa. Bayi pilatun
uk na ma manga nabi, bo' siyulat uk sigam ma diyōm kitab.
3 Anak Tuhan iya pigbissala ma lapal hap itu, hati na si Isa Almasi
Panghu' tabi. Manusiya' iya, tubu' min si Sultan Daud.
4 Sutsi asal kajarihan na, sali' du maka kajarihan Tuhan, maka pasti' in
iya bannal Anak Tuhan sabab iya bayi mandaan kawasa Tuhan sabab iya
bayi pikallum pabing min kamatay na.
5 Ma sabab si Isa Almasi isab iya hangkan aku kabuwanan kapatut uk
Tuhan, sampay kawakilan magnasihat bo' supaya niya' tabo ku min bangsa
kamemon magsabannal maka me' ma si Isa Almasi.
6 Sibu' du isab iya na kaam maglahat ma daira Roma iyu, linganan du
isab kaam uk Tuhan bo' kaam tasuku' uk si Isa Almasi.
7 Manjari mabo aku sulat itu ni kaam kamemon maiyu ma Roma, aa
kilasahan uk Tuhan sampay bayi kaam linganan uk na bo' kaam taitung
aa na. Mura-murahan, bang peen kaam biyuwanan tatabangan maka
kasannangan mariyōm pangatayan uk 'Mma' tabi Tuhan maka uk si Isa
Almasi Panghu' tabi.

Magsukul si Paul ni Tuhan ma sabab manga aa Roma

8 Tagnaan ku na bissala ku ma kaam kaisa, magsukul aku ni Tuhan
sabab min si Isa, magsukul aku ma pasalan bi kamemon sabab tanyag na
pangandōl bi sampay ma kalohahan dunya.
9 Maghinang aku ni Tuhan min diyōm atay ku kalna' magnasihat lapal
hap pasal Anak na. Saksi' tabi Tuhan, in kaam intōm du uk ku
10 waktu kapanambahayang ku. Amu'-amu' ku ni Tuhan isab bang me'
ma kahandak na bang peen aku pihawulaya paiyu patibaw ni kaam ma
waktu itu.

11 Landu' tōōd aku baya' mag'nda' maka kaam bo' supaya kaam
tapanduan ku iya bayi pamandu' uk Nyawa Tuhan ma aku supaya
ngahōgōt iman bi tudju ni Tuhan.
12 Hati na, bang aku kamaiyu na ma kaam makapagtabang na kitabi
sali'-sali' sabab niya' na pagpangandōl tabi sibu'-sibu'.
13 Manga dawuranakan ku, kabayaan ku subay kaam 'nsa' awam ma
pasalan ku. Min heka na aku bayi maggara' nibaw ni kaam, suga' niya' na
peen makabimbang, iya poon sabab aku 'nsa' bayi kalanjal. Iya maksud
ku paiyu, subay niya' kasongan ku min pagnasihat ku, hati na aa tabo ku
magkahagad ma si Isa sali' bayi tabo ku min bangsa kasehean, iya 'nsa'
isab Yahudi.
14 Sabab niya' hinang bayi kiyawajib ma aku, iya poon sabab aku subay
magnasihat lapal hap pasal si Isa Almasi ma aa kamemon minsan bangsa
ayi, manga bangsa langkaw, iya pigbahasa bangsa Girik, maka bangsa
deyo', aa taga pangadji' maka aa 'nsa' bayi makalabay pangadji'.
15 Hangkan na aku baya' tōōd magnasihat lapal hap itu sampay ma kaam
maglahat maiyu ma Roma.
16 Bidda' aku 'nsa' iya' magnasihat lapal hap itu sabab niya' barakat na
min Tuhan pamuwas aa kamemon min hukuman dusa, bangsa Yahudi bo'
iyampa bangsa kasehean, basta sasuku magkahagad ma lapal itu.
17 Sabab lapal hap itu mahatihan kitabi bang salaingga pamabōntōl
Tuhan ma kitabi manusiya'. Subay kitabi mangandōl sadja, min tagnaan
na sampay ni katapusan na. Sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na:

“Sayi-sayi mangandōl tudju ni Tuhan, tabista iya uk na aa bōntōl, bo' 'llum
du iya saumul-umul.”

Bangsa manusiya' taga dusa kamemon

18 Tanda' ta mulka' Tuhan pimanda' min diyōm sulga', pitakka ni
kahinangan manusiya' pagka sigam maghinang kalaatan kaginis-ginisan,
'nsa' minsan mag-addat ma Tuhan. Pagka salaihi' kalaatan sigam
katambunan sabannal panghati sigam pasal Tuhan bo' 'nsa' kitauhan.
19 Patut sigam pigmulkaan uk Tuhan sabab tanda' du bang ayi kajarihan
Tuhan, iya makajari tiyau uk manusiya'. Baran Tuhan iya bayi mahatihan
sigam, tiyuud uk sigam 'nsa' ngahagad.
20 Sataggōl min waktu bayi pipanjari dunya itu uk Tuhan tasayu na asal
in kajarihan na uk manusiya', minsan iya 'nsa' tanda'. Pasti' in iya taga
kawasa tattap ni kasaumulan. Pasti' isab in iya Tuhan. Iya hangkan Tuhan
katauhan uk manusiya' siyabab min ayi-ayi na pipanjari uk na. Manjari
'nsa' niya' aa makaraawa in iya awam pasal Tuhan.
21 Katauhan sigam pasal pagTuhan, in iya patut pagtuhanan, suga' 'nsa'
sigam baya' ngamahaltabat ma iya, manga ngōn Tuhan ma iya. 'Nsa' sigam
minsan magsukul ma iya. Iya pikil na peen uk sigam pikilan 'nsa' niya'
kagunahan na. Tahinang sigam sali' dupang-dupang, lindōm diyōm akkal
sigam.
22 Maglaku-laku sigam in sigam taga panghati parahal magkarupangan
sadja.
23 Arapun sigam subay mudji Tuhan iya tattap 'llum, suga' iya piyudji
uk sigam manga tau-tau pighinang dagbōs manusiya', bo' manusiya' itu
magkamatay sadja. Damikkiyan piyudji isab uk sigam iya na manga tau-
tau dagbōs hayōp, dagbōs manuk-manuk, dagbōs ayi-ayi maglelehan ma
kuwit tana'.

24 Hangkan na manusiya' itu pisaran uk Tuhan magdul-baya' ma
kasabulan ayi-ayi kinapsuhan uk sigam. Maghinang na peen sigam haram
maka sehe' sigam.
25 Siyulak uk sigam bissala bannal pasal Tuhan, bo' pene' uk sigam
bissala puting. Iya siyumba uk sigam manga ayi-ayi bayi pipanjari uk
Tuhan, suga' Tuhan iya 'nsa' siyanglitan uk sigam, bo' iya bayi magpapan-
jari kamemon, hangkan patut iya piyudji sampay ni kasaumulan. Amin.

26 Pagka salaihi' kahinangan manusiya', pisaran na sigam uk Tuhan
diyulan na in napsu sigam laat iya makaiya'-iya'. Danda iya ngalabba min
addat sigam karandahan bo' magkabaya' pagkahi danda maghinang laat,
iya 'nsa' manjari hinang.
27 Damikkiyan du isab manga lalla, 'nsa' na baya' ma handa sigam suga'
magkabaya' maka pagkahi lalla. Maghinang sigam kasabulan lalla pagkahi
lalla, hangkan sigam pilabay min laat pipagtōngōd maka bayi kalaatan
tahinang uk sigam.

28 Na, pagka bangsa manusiya' itu 'nsa' baya' ngannal panghati bannal
pasal Tuhan, hangkan na sigam pisaran uk na magpikil karupangan, bo'
hinang uk sigam iya 'nsa' manjari hinang.
29 Panno' na in panghati sigam uk kalaatan maka kaginisan dusa,
hawa napsu maka kajahallisan. Duwal laat ma diyōm pangatayan sigam,
sali' manga ngibōg, mono' pagkahi sigam manusiya', ngalugat, ngulli',
nganjahulaka', magtumbi,
30 ngalimut isab ma kasehean sigam. Bansi manga aa salaihi' ma
Tuhan. Jangki sigam ma pagkahi sigam, langkaw tōōd atay sigam maka
magtakabbul na peen. Iya sadja pikil uk sigam bang salaingga kasongan
hinang sigam laat hi'. 'Nsa' sigam baya' me' ma pamiat 'nggo'-mma',
31 laat sadja pamikil sigam, maka panganjanji' sigam 'nsa' niya' kapusan
na. 'Nsa' sigam lasa atawa maase' ma pagkahi sigam, 'nsa' isab baya'
magkahap bang niya' bayi pagsaggaan.
32 Manga manusiya' itu tau asal bang ayi iya siyulat ma sara' Tuhan ma
pasal aa maghinang manga dusa itu, hati na subay piyatay. Suga' minsan
sigam makahati salaihi', masi na peen sigam maghinang kalaatan, maka
kiyōgan sigam bang niya' kasehean makasali' ni sigam.

2

Hukuman Tuhan ma manusiya' kamemon

1 Kaam iyu, kalu kaam naway ma kasehean bi maghinang manga ian.
Uk bi in sigam subay pibōtangan hukuman. Suga' iya du kaam 'nsa'
makaraawa bang hiyukum, minsan sayi kaam, sabab sali' du hinang bi
maka hinang aa kasehean, iya asal panawayan bi. Bang kaam naway ma
kasehean bi, sali' du kaam magsaway baran bi.
2 Katauhan ta asal, bōntōl du Tuhan magbōtang hukuman ma sasuku
maghinang ginisan kalaatan bayi ba'-ba' ku ian.
3 Kumpas bi baha' in kaam makapuwas du min hukuman Tuhan, bang
masi na peen hinang bi manga hinang laat iya panawayan sehe' bi?
4 Bang salaihi' pamikil bi 'nsa' hiyalgaan uk bi kahapan maka kaase'
Tuhan ma kaam, in kaam 'nsa' du isab biyōtangan hukuman saruun-duun
iyu. Suga' 'nsa' du isab tasayu bi bang angay kaam pinanaman kahapan
na. Kabayaan uk na tōōd in kaam subay mindahan atay, sampay ngalabba
min dusa bi.

5 Suga' tuwas kaam, 'nsa' kaam baya' minda min dusa bi. Hangkan na
pasong kabinsanaan ma kaam bang taabut waktu pinda' uk Tuhan mulka'
na maka hukuman na bōntōl.
6 Sabab in manusiya' kamemon tiyungbasan du uk Tuhan kaniya-kaniya,
pipagtōngōd maka ayi-ayi bayi hinang sigam ma dunya.
7 Niya' manusiya' kasehean magtuyu' maghinang hap sabab sanglit maka
hulmat min Tuhan iya tiyuyu' uk sigam, maka kallum 'nsa' niya' katapusan
na. Iya pamuwan Tuhan ma aa salaihi' tattap kasaumulan in kallum na.
8 Niya' isab aa kasehean makapikil di sigam sadja. Siyulak uk sigam lapal
kasabannalan maka me' na sadja ma kalaatan. Manga aa ian pitawwaan
tōōd mulka' uk Tuhan.
9 Sasuku biyaksa maghinang laat kananam sigam du katiksaan maka
kabinsanaan, bangsa Yahudi, bo' iyampa bangsa kasehean.
10 Suga' sasuku maghinang hap, siyanglitan sigam uk Tuhan, biyuwanan
kahulmatan maka kasannangan diyōm pangatayan, bangsa Yahudi bo'
iyampa isab bangsa kasehean,
11 sabab Tuhan 'nsa' magpabidda' ma manusiya'. Sali'-sali' sigam ma
panganda' na minsan ayi bangsa.

12 Manga bangsa kasehean, iya 'nsa' bayi tawwaan sara' si Musa, bang
sigam magdusa tiksa' du sigam min Tuhan ma diyōm nalka', minsan 'nsa'
sara' hi' iya muwan hukuman ma sigam. Maka bangsa Yahudi isab, sigam
taga sara' min si Musa, bang sigam magdusa tawwaan du sigam hukuman
ma sali' langnganan sara' hi'.
13 Sabab 'nsa' min pange ta ma sara' si Musa iya hangkan kita bōntōl ma
panganda' Tuhan, suga' min pangahagad ta ma panohoan na.
14 Iya bangsa kasehean ian, 'nsa' sigam bayi tawwaan sara' si Musa, suga'
bang tahinang sigam panohoan na ma umay-umay na, iya sabab na, asal
niya' pangatau sigam marimay atay sigam bang ayi hinang hap. Minsan
'nsa' niya' mahati, sigam du mo ma di sigam sara' Tuhan.
15 Niya' isab tanda' saksi', iya hangkan katauhan ta niya' sara' patattap
ma diyōm itikad sigam. Kaisa, min pangatayan sigam, karuwa na, min
pamikil sigam, sabab niya' ma diyōm pamikil sigam muwan kasilangan
pasal manga hinang sigam hap maka laat.
16 Manjari bang taabut 'llaw damuwi, bo' si Isa Almasi siyoho' uk Tuhan
ngahukum ma manusiya', biyanding uk na ayi-ayi bayi tiyapukan uk sigam
ma diyōm pamikil, bo' minnihi' sigam hiyukum. Salaihi' du isab ma lapal
hap pignasihat uk ku itu.

Bangsa Yahudi maka pamōgbōg sara'

17 Na painay kaam iyu? Uk bi in kaam iyōnan bangsa Yahudi, maka sara'
min si Musa iya pasandigan bi bo' kaam tiyayima' uk Tuhan, Tuhan isab
iya pigmalangkawan uk bi ni kasehean bi.
18 Katauhan bi bang ayi pangahandak ma kaam uk Tuhan subay hinang
bi. Makasilang kaam kono' bang ayi iya hap subay hinang, ma sabab sara'
si Musa iya pangadjian bi.
19 Pangannal bi in kaam tiyōp matuntul ma aa buta (hati na, ma aa 'nsa'
niya' pangadji' na). Uk bi in kaam sali' sawa pamasawa akkal aa kasehean,
iya ma diyōm kalindōman.
20 Kaba' bi in kaam jukup ma akkal maka ma panghati sabab iyu sara'
ma kaam, hangkan uk bi in kaam tau magpandu' ma aa 'nsa' tau me' ma
panohoan Tuhan, mandu' isab ma aa bahu me'.

21 Pagka kaam tau mandu' ma kasehean, angay 'nsa' panduan bi baran
bi? Bandaan bi aa kasehean subay 'nsa' nangkaw, bo' kaam iya labi
panangkaw!
22 Pamandu' bi subay 'nsa' magjina bo' kaam iya labi magjijina. Lupa
kono' ma panganda' bi bang aa numba tau-tau, bo' peen kaam iya ngagaw
ayi-ayi halgaan min pagsumbahan tau-tau ian!
23 Iya pigmalangkaw uk bi in kaam bayi kabuwanan sara' Tuhan, suga'
kaam iya muwan kaiyaan ma Tuhan pagka 'nsa' hagad bi panohoan na.
24 Sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“Kaam manga Yahudi iya poon sabab in danan
Hangkan Tuhan pihallingan pangkal uk bangsa kasehean.”
25 In kitabi Yahudi siyoho' pig-islam ma tanda' saksi' in kitabi aa suku'
Tuhan du. Hangkan niya' du kagunahan pag-islam bang peen be' bi
panohoan sara' hi', suga' bang sara' 'nsa' be' bi 'nsa' niya' guna na in pag-
islam bi. Hap le' kaam 'nsa' bayi islam.
26 Bang takdil ni aa 'nsa' Yahudi, aa 'nsa' bayi pig-islam 'mbila sigam me'
ma panohoan sara', bista du sigam uk Tuhan suku' na sali' du maka aa
bayi pig-islam.
27 Manjari kaam manga Yahudi biya'-ba' dusahan uk bangsa kasehean
ian, minsan niya' ma kaam panohoan sara' bayi siyulat ma kaam. Iya
hangkan kaam dusahan sabab kaam iya ngalanggal sara' minsan kaam
bayi pig-islam, bo' sigam iya mōgbōg minsan sigam 'nsa' bayi pig-islam.
28 Sayi sigam taōnan Yahudi sabannal? 'Nsa' na aa taga tanda' ma baran
na sadja sabab bayi na iya taislam.
29 Iya tawwa' iyōnan Yahudi tōōd iya na aa bayi biyahuhan ma diyōm
pangatayan na uk Nyawa Tuhan, 'nsa' sawukat min pamōgbōg na ma sara'.
Aa ian 'nsa' siyanglitan uk pagkahi na manusiya' bang salaihi' kapagka-
Yahudi na, suga' siyanglitan iya uk Tuhan.

3

1 Kalu niya' nganjawab ma bissala ku hi', uk na, “A, bang salaihi', 'nsa'
niya' kasongan kami bangsa Yahudi labi le' min bangsa kasehean. Maka
addat kami pig-islam 'nsa' niya' kapusan na.”
2 Suga' salaitu iya panambung ku ma iya: mehe du kasongan bangsa
Yahudi, ma kaginis-ginisan. Luba'-luba' na, bayi pingandōl uk Tuhan in
palman na ma sigam.
3 Suga' niya' du nganjawab, uk na, “Bang sawupama niya' Yahudi kase-
hean palabba min pamōgbōg sigam, 'nsa' na sigam tiyōp pangandōlan.
Tawwa' baha' bang uk ta in Tuhan 'nsa' kapangandōlan, ma sawukat niya'
manusiya' 'nsa' tiyōp pangandōlan?”
4 Iya na itu panambung ku ma aa ian: 'nsa' tawwa' bissala nu iyu, uk
ku. Tantu, Tuhan 'nsa' salaihi'. Minsan bangsa manusiya' itu magputing
kamemon, Tuhan 'nsa'. Bannal sadja iya, sali' bayi tasulat ma diyōm kitab,
iya uk na,
“Mattan du kaadilan nu min ayi-ayi bissala nu,
Ngandaōg sadja kau bang ma diyōm paghukuman.”
5 Nganjawab le', uk na, “Sā' baha' hinang Tuhan?” uk na ma sali'
pagbissala manusiya' kasehean, “Angay subay pigmulkaan dusa tabi sabab
min dusa ta tanda' uk manusiya' salaingga tā bidda' kaadilan Tuhan maka
aa bo' pamehe ōn Tuhan?”
6 Suga' salaitu panambung ku ma bissala hi': 'nsa' tawwa' salaihi'. Bōntōl
du Tuhan bang magmulka', hangkan patut iya mōtang hukuman ma
bangsa manusiya'.

7 Niya' du nganjawab, uk na, “Bang aku sawupama magputing, bo' in
ihi' kasakupan uk manusiya' in Tuhan bannal tōōd hangkan subay piehe,
angay aku subay biyōtangan hukuman dusa?
8 Hangkan ko', bang ma bistahan ku,” uk manga nganjawab hi', “hap du
bang kita magdusa, sabab minnihi' niya' kamahaldikaan Tuhan.”
'Nsa' tawwa' jawab hi', suga' niya' manga aa bayi nōna' aku in aku kono'
bayi mitnahan aa subay maheka dusa bo' supaya mehe kamahaldikaan
Tuhan. Suga' putingan panōna' hi'. Manga aa ian tōp na pitawwaan
hukuman Tuhan.

Dusahan manusiya' kamemon

9 Na, in kita bangsa Yahudi, hap kahalan tabi baha' min bangsa
kasehean? 'Nsa' du. Bayi na kaam tapahati ku in bangsa kamemon, aa
Yahudi maka aa bangsa saddi, sali'-sali' kapag-agihan uk paldusahan sigam
10 sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“'Nsa' niya' manusiya' bōntōl pangatayan na ma panganda' Tuhan.
11 'Nsa' niya' panghati sigam pasal Tuhan,
'Nsa' niya' tuyu' ngisbat iya.
12 Pataikut aa kamemon min kabōntōlan na.
'Nsa' niya' kagunahan sigam.
'Nsa' niya' minsan dakayo' maghinang hap.
13 Bo' sigam sali' dalil kubul 'nsa' bayi katambunan,
Hal paluwasan bissala pangakkal.
Makamula isab halling manga aa hi', sali' sapantun so ngeket.
14 Nukna' na peen sigam, sabab landu' bansi.
15 'Nsa' na sigam tiyāwan mono'
16 Kabiyaksahan sigam magpakaat, magpasukkal.
17 'Nsa' sigam tau magpahap atawa mapagsulut.
18 'Nsa' niya' tāw sigam tudju ni Tuhan.”
19 Katauhan ta na, ayi-ayi panohoan ma diyōm sara' ian bayi panohoan
manga aa ma deyoan sara', supaya 'nsa' niya' karaawa in iya 'nsa' niya'
dusa na. Manjari tabo manusiya' kamemon biyōtangan hukuman uk
Tuhan.
20 Sabab 'nsa' tōōd niya' manusiya' tabista bōntōl uk Tuhan ma sabab
pame' na ma panohoan sara' hi'. Suga' sara' Tuhan iya poon sabab na
hangkan tasayu tabi in kitabi dusahan.

Pasal kahinangan Tuhan ma manusiya' bo' supaya sigam tabista bōntōl uk na

21 Suga' ma buttihi' pamanda' na bang salaingga kaampun Tuhan ma
dusa manusiya', bo' supaya sigam tabista uk na bōntōl, puwas min
pamōgbōg sara'. Tasulat asal ma diyōm kitab Tawrat maka kitab manga
kanabihan pasal maksud Tuhan itu,
22 hati na sayi-sayi mangandōl ma si Isa Almasi, minsan ayi bangsa na,
bōntōl iya ma bistahan Tuhan. 'Nsa' du niya' pagbiddaan manusiya'
23 sabab magdusa sigam sali'-sali' bo' 'nsa' niya' makaabut ni kaadilan
Tuhan.
24 Malayingkan pimanda' uk Tuhan lasa na maka ase' na ni manusiya'
minsan 'nsa' niya' tōngōd na, bo' tahinang sigam bōntōl ma bistahan na,
sali' aa 'nsa' bayi makarusa sabab min si Isa Almasi iya ngalakkat sigam
min hukuman dusa.
25 Si Isa bayi pilahil uk Tuhan bo' supaya iya matay, paluwas laha'
na pangampun dusa manusiya', sayi-sayi mangandōl ma iya. Salaihi'

hinang Tuhan pamanda' na kabōntōlan na, sabab 'nsa' bayi inay uk na
in paldusahan manusiya' ma waktu palabay, hal bayi imanan uk na.
26 Tanda' isab kabōntōl Tuhan ma buttihi', niya' na dakayo' aa tawwa'
hukuman na ma sabab dusa manusiya', hati na si Isa. Minnihi' magmattan
in Tuhan bōntōl du, sampay sasuku mangandōl ma si Isa bōntōl isab ma
panganda' Tuhan.
27 Manjari bang salaihi' kahinangan Tuhan ma kitabi, 'nsa' na kita
makapag-abbu pasal ayi-ayi bayi hinang ta. Sabab 'nsa' kita bayi bista
bōntōl ma sabab kapamōgbōg ta ma sara'. Subay min pangandōl ta sadja
iya hangkan kita bista bōntōl uk Tuhan.
28 Sabab katauhan kami, iya poon manusiya' bista bōntōl uk Tuhan, min
pangandōl na sadja, 'nsa' min pamōgbōg na ma sara'.
29 Marayi' pangannal bi in Tuhan itu pagtuhanan sadja uk bangsa
Yahudi. Suga' 'nsa'. Pagtuhanan iya sampay uk bangsa 'nsa' Yahudi,
30 sabab dakayo' du Tuhan. Bangsa Yahudi maka bangsa kasehean, sali'-
sali' du sigam bista bōntōl uk Tuhan, sasuku iya mangandōl ma si Isa.
31 Kalu uk bi in sara' Tuhan ian subay timanan pagka salaihi' niya'
pangandōl ta ma si Isa. Suga' 'nsa', sabab tanggehan ta sara' Tuhan.

4

Si Ibrahim pangikutan tabi

1 Manjari ayi na pama' ta pasal bayi labayan si Ibrahim, pangkat tabi
Yahudi?
2 Bang si Ibrahim ganta' bayi bista bōntōl uk Tuhan ma sabab hap
kahinangan na, niya' du bayi pamantug na ma baran na, suga' 'nsa' du
niya' kabantugan na ma panganda' Tuhan, sabab 'nsa' min kahinangan
na iya hangkan iya bista bōntōl uk Tuhan.
3 Intōmun bi bayi tasulat ma diyōm kitab pasal si Ibrahim, iya uk na, “Si
Ibrahim bayi magkahagad ni Tuhan, bo' bista iya bōntōl uk Tuhan sabab
min pangahagad na.”
4 Sawupama bang niya' aa maghinang ni aa dakayo' bo' giyadjihan, 'nsa'
uk ta in gadji ian pasal paglasa ma iya. In gadji na tōngōd sadja ma hulas-
sangsa' na. Bang 'nsa' niya' hinang na, 'nsa' du niya' tōngōd na.
5 Salaitu isab aturan na: bang aa 'nsa' mangandōl ma hinang na, suga'
mangandōl ma Tuhan sadja, iya muwan kaadilan ma manusiya' baldusa,
in aa ian bista bōntōl uk Tuhan ma sabab pangandōl na.
6 Salaihi' du isab bissala si Daud, waktu kapamissala na pasal kakōgan
aa bang bista bōntōl uk Tuhan ma 'nsa' niya' hinang na bayi pasangdōlan
na. Uk na hi',
7 “Kiyōgan manga aa bang kasaan sigam taampun uk Tuhan,
Bang piyuwasan na dusa sigam.
8 Kiyōgan du aa bang dusa na 'nsa' na bista uk Tuhan.”
9 Kalu pangannal bi in kakōgan bissala uk si Daud hi' suku' ma manga
Yahudi sadja, pagka bangsa bayi taislam. 'Nsa', sabab suku' du sampay ma
bangsa kasehean, iya 'nsa' bayi taislam. Bayi na tasambat ku in si Ibrahim
dahu hi', in iya bista bōntōl uk Tuhan ma sabab pangahagad na.
10 Na, umay bayi kapamista Tuhan hi'? Min kapag-islam ma si Ibrahim,
atawa damuwi? Katauhan ta, si Ibrahim bayi tabista bōntōl uk Tuhan
dahu min bayi kapag-islam ma iya.
11 Bayi iya magkahagad ma janji' Tuhan bo' iyampa iya islam, tanda'
palsaksian in iya bayi tabista bōntōl uk Tuhan minsan iya 'nsa' le' bayi
islam. Manjari itu si Ibrahim sali' hantang pag'mmaan uk aa kamemon

iya magkahagad ni Tuhan, sasuku iya tabista bōntōl uk Tuhan minsan
'nsa' bayi taislam.
12 Pag'mmaan isab si Ibrahim uk sigam sasuku bayi taislam, 'nsa' ma
sawukat pig-islam sadja, suga' ma sabab pangikut sigam ma si Ibrahim.
Sabab mangandōl sigam ma Tuhan, sali' bayi kapangandōl si Ibrahim ma
'nsa' le' iya bayi taislam.

Janji' Tuhan tasambut ta ma sabab pangandōl ta

13 Niya' bayi janji' Tuhan ma si Ibrahim ma masa awwal hi', in iya maka
manga panubu' na subay piyusakaan kalohahan dunya itu. Iya hangkan si
Ibrahim janjian salaihi', 'nsa' min pamōgbōg na ma niya' sara', suga' min
pangandōl na ma Tuhan, iya poon sabab iya bista bōntōl uk Tuhan.
14 Bang sawupama hangkan aa mōgbōgan sara' iya panganjanji' pusaka',
'nsa' du niya' pus ma pangandōl ta ma Tuhan. Maka janji' Tuhan ian 'nsa'
du niya' katudjuhan na, bang sara' iya subay biyōgbōgan,
15 sabab sara' itu iya na mo mulka' Tuhan. Bang bayi 'nsa' niya' sara',
'nsa' du niya' bayi ngalanggal iya.

16 Hangkan uk ta in panganjanji' Tuhan subay takka ma kitabi manusiya'
ma sabab pangandōl tabi. Bo' minnihi' takka ma kitabi iya janji' na minsan
'nsa' niya' tōngōd na, suga' pamusaka' na ma manga panubu' si Ibrahim
kamemon. 'Nsa' ma bangsa Yahudi sadja, iya mōgbōgan sara' itu, suga' ma
aa kamemon sasuku mangandōl ma Tuhan sali' bayi pangandōl si Ibrahim.
Sabab si Ibrahim sali' pag'mmaan tabi bang harap ni pangandōl,
17 sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya bissala Tuhan ma si Ibrahim.
Uk na, “Hinang ta kau pag'mmaan manga aa kabangsa-bangsahan
kamemon.” Na, hap janji' itu ma panganda' Tuhan, iya tau makallum aa
pabing min kamatay na. Paluwas sadja kabtangan na, magtuwi paniya'
bayi 'nsa' niya'. Iya na hi' Tuhan bayi pagsabannalan uk si Ibrahim.
18 Kihagad uk na janji' Tuhan, bo' ngahōwat iya ma 'nsa' niya' ahakan
na. Hangkan du iya wajib pag'mmaan uk kamemon bangsa, sali' bayi
panganjanji' Tuhan ma iya. Salaitu iya tasulat ma diyōm kitab, uk na,
“Iya heka tubu' nu sali' heka bituun.”
19 Iya umul si Ibrahim waktu bayi kapanganjanji' Tuhan ma iya manga
dahatus tahun umul na, suga' 'nsa' pinda pangandōl na minsan tapikil na
baran na ian agōn-agōn matay na. Sampay handa na si Sara, 'nsa' na
makaanak,
20 suga' 'nsa' iya bayi parōhōng mangandōl ma Tuhan. 'Nsa' niya'
pagduwa-duwa na pasal bayi janji' Tuhan hi', suga' pasong gam peen
pangandōl na maka uk na magmahaldika' ma Tuhan.
21 Tatantu na asal in Tuhan makagaōs du ngahinang ayi-ayi bayi
panganjanji' na.
22 Hangkan na si Ibrahim “bayi bista bōntōl uk Tuhan”, ma sabab
pangandōl na.
23 Maka 'nsa' pasal si Ibrahim sadja iya bayi pigsulatan ian, iya uk na,
“bista iya bōntōl uk Tuhan”
24 sampay kitabi sabab tahinang kitabi bōntōl ma bistahan Tuhan,
sasuku kitabi magkahagad ma iya, iya bayi makallum Panghu' tabi si Isa
min kamatay.
25 Si Isa bayi siyongan piyatay ma sabab dusa tabi, maka pikallum iya
pabing uk Tuhan supaya kitabi iyampun sampay bista bōntōl uk Tuhan.

5

Maghap na kitabi maka Tuhan

1 Manjari itu, pagka iyampun na kitabi sampay hinang bōntōl ma
bistahan Tuhan ma sabab pangandōl tabi, magkahap na kitabi maka iya,
min bayi tahinang uk si Isa Almasi, Panghu' tabi.
2 Ma sabab si Isa maka min pangandōl tabi ma iya, iya poon sabab
kitabi pinanaman tabang mehe uk Tuhan itu, iya patattap tabi ma buttihi'.
Landu' kitabi kiyōgan sabab niya' hiyōwat uk tabi in kitabi pihampitan
kasahayahan Tuhan.
3 'Nsa' isab hal pakaradjaan ma sosongun iya muwan kakōgan, sampay
pakaradjaan ma buttihi' minsan ma diyōm katiksaan, sabab katauhan tabi
du bang labayan tabi katiksaan tau kitabi nandal.
4 Bo' bang kitabi nandal, kaamuhan in Tuhan ma addat-tabiat tabi. Maka
bang addat-tabiat tabi ganta' makaamu ma Tuhan, tantu niya' hiyōwatan
uk tabi hap.
5 'Nsa' niya' pagsusunan tabi bang salaihi' paghōwat tabi, sabab tiya'
asal lasa Tuhan bayi biyōtang ma diyōm atay tabi. Bayi biyo uk Nyawa
na Sutsi, iya pamuwan na ma kitabi.
6 Sabab na ma waktu bayi panugila' uk Tuhan, waktu le' kitabi 'nsa'
makagaōs maghinang ayi-ayi hap, si Almasi iya bayi matay ganti' manga
aa baldusa.
7 Lahang niya' manusiya' lilla' matay pangangganti' sehe' na dakayo'
minsan salaingga kaadil sehe' na ian: Kalu-kalu bang aa hap tōōd
kasuddahan na, kalu niya' makatawakkal matay ma pasal na.
8 Suga' pindaan kitabi uk Tuhan bang salaingga mehe lasa na ma kitabi,
sabab matay si Almasi ganti' tabi, ma masi kitabi ma diyōm magdusa na
peen.
9 Bōntōl na kitabi ma bistahan Tuhan ma sabab kamatay si Isa, jari
tatantu tabi kalappasan uk na kitabi min mulka' Tuhan ma 'llaw damuwi.
10 Maghap na kitabi maka Tuhan sabab min kamatay Anak na, waktu le'
kitabi bayi masi mantahan Tuhan. Na, bang kitabi pighap uk Tuhan ma
sabab kamatay Anak na si Almasi, palabi le' kalappas tabi pagka 'llum na
iya pabayik.
11 Maka 'nsa' hal uk na hi'. Niya' le' isab kakōgan tabi mehe tudju ni
Tuhan ma sabab bayi tahinang uk si Isa Almasi Panghu' tabi, iya bayi mo
ma kitabi maghap maka Tuhan.

Pagbiddaan si 'Mbo' Adam maka si Almasi

12 Na, in pasal dusa, iya poon niya' dusa ma dunya itu ma sabab hinang
manusiya' dakayo' du, iya na si 'Mbo' Adam. Bayi iya makahinang dusa,
bo' minnihi' niya' kamatay ma dunya. Iya hangkan na isab kamatay ma
manusiya' kamemon, sabab magdusa sigam kamemon.
13 Ma 'nsa' le' niya' sara' bayi pamuwan na si Musa uk Tuhan, niya' asal
dusa hinang uk manusiya'. Suga' sataggōl 'nsa' niya' sara' pilangngan, in
dusa sigam 'nsa' kaōnan langgal sara'.
14 Suga' minsan 'nsa' le' niya' sara', in bangsa manusiya' kamemon, min
si 'Mbo' Adam sampay ni si Musa, bayi pigbaya' uk kamatay minsan dusa
sigam 'nsa' magsali' maka bayi dusa si 'Mbo' Adam, iya bayi panagga' na
panohoan Tuhan ian.
Si 'Mbo' Adam ian muwanan kitabi panghati pasal langnganan si Almasi,
iya pilahil ma 'llaw damuwi itu.
15 Niya' du pagbiddaan na si Adam maka si Almasi, sabab 'nsa' tapagsali'
ta dusa bayi tahinang uk si 'Mbo' Adam ian maka kahapan bayi pamuwan

ma kitabi uk Tuhan minsan 'nsa' niya' tōngōd na. Bannal kamemon manusiya' bayi magpatayan ma sabab dusa aa dakayo' ian. Suga' labi mehe tōōd kahapan Tuhan, iya pangihilas na itu ma manusiya' kamemon sabab min kasi-lasa aa dakayo' itu, hati na si Isa Almasi.

16 Magbidda' du kahapan Tuhan itu maka katudjuhan dusa bayi tahinang uk aa dakayo' ian. Si 'Mbo' Adam ian bayi makatagna' ngahinang dusa, bo' minnihi' pabōtang hukuman Tuhan ma manusiya' kamemon. Suga' saddi-saddi iya kahapan Tuhan sabab minsan landu' heka dusa manusiya', iyampun du kitabi uk Tuhan, iyōnan aa bōntōl.

17 Iya katudjuhan bayi dusa si 'Mbo' Adam ian 'nsa' du ngatu ma katudjuhan hinang si Isa Almasi. Iya bannal na, in manusiya' kamemon bayi giyantaan kamatay ma sabab dusa si 'Mbo' Adam. Suga' sasuku nayima' ma lasa maka ase' Tuhan sampay nayima' kaampunan dusa bayi paghilas na, maka bista bōntōl, giyantaan du sigam magbaya' maka si Isa Almasi ma kallum tattap ma hi' ma sulga'.

18 Tasayu ta na, min tadda du dusa ian bayi tahinang, bo' minnihi' in bangsa manusiya' kamemon tabo tawwaan hukuman Tuhan. Damikkiyan na min tadda du hinang bōntōl bayi tahinang ma damuwi itu, bo' minnihi' tabo manusiya' kamemon makajari bōntōl ma bistahan Tuhan, sampay 'llum saumul-umul.

19 Dakayo' du aa bayi nagga' panohoan Tuhan, bo' heka tabo magdusa ma sabab iya iya paningōran. Damikkiyan na isab ma damuwi itu, dakayo' du aa bayi me' ma panohoan Tuhan, iya si Isa Almasi, bo' heka tahinang bōntōl ma bistahan Tuhan ma sababan na.

20 Na, bayi Tuhan magpalatun sara' na min si Musa, bo' supaya magpanda' ma manga manusiya' in sigam ngalanggal manga pangalangan na. Kalna' iyampa sigam makatau sara' ian, pasong na peen pangalanggal sigam sara'. Suga' minsan salaingga heka dusa manusiya', labi le' lasa maka ase' Tuhan tudju ni sigam.

21 Manjari in bangsa manusiya' kamemon bayi pigbayaan asal uk dusa sigam, bo' kamatay iya powean na. Suga' kitabi ma buttihi' tapagbayaan uk lasa maka ase' Tuhan, bo' kallum kakkal iya powean tabi, basta tabista bōntōl na uk Tuhan, sabab min bayi kahinangan si Isa Almasi, Panghu' tabi.

6

Si Isa Almasi pangikutan tabi ma kamatay na sampay ma kallum na pabing

1 Na, salaingga na pamikil tabi? Palanjal tabi baha' in kabayaan tabi magdusa, bo' supaya pasong le' lasa maka ase' Tuhan ma kitabi?

2 Daa subay salaihi'. 'Nsa' kita wajib magpasangdan dusa sabab sali' kitabi hantang aa matay pabutas sadja na min bayi kabiyaksahan tabi magdusa.

3 Sabab katauhan bi, bayi kitabi piyandi tanda' saksi' in kitabi lamud na ma si Isa Almasi, bo' minnihi' niya' lamud tabi ma kamatay na.

4 Hati na tōōd, sali' kitabi hantang paunung na ma si Almasi kiyubul maka iya, pagka salaihi' kapamandi ma kitabi. Na, hangkan pagka iya 'llum pabayik ma sabab kawasa 'Mma' na Tuhan, sali' du kita biyuwanan kallum bahu supaya pinda addat-palangay tabi sali' iya.

5 Sabab hati na, bang kitabi parakayo' ma si Isa matay sali' kamatay na, tantu kitabi magdōngan maka iya pikallum pabayik, sali' bayi pamakallum ma iya.

6 Katauhan tabi isab, bang dalil tabi bayi kajarihan tabi bayi dahu,
hantang kitabi hi' bayi piyatay ma diyata' hag sali' maka si Almasi, bo'
supaya in kajarihan tabi laat hi' 'nsa' niya' kōsōg na. Jari 'nsa' na kitabi
tabo biyanyaga' uk manga dusa tabi pabing,
7 sabab sayi-sayi matay puwas na iya min paldusahan.
8 Bang kitabi sali' hantang parakayo' ma si Almasi ma kamatay na,
magkahagad du kitabi in kitabi magdōngan du maka iya ma kallum na.
9 Sabab katauhan ta si Almasi bayi pikallum pabing min kamatay na,
'nsa' na magkamatay pabayik. Puwas na iya min kamatay sampay ni
kasaumulan.
10 Bayi iya matay min tadda du bo' supaya kapuwasan na dusa
kamemon, maka 'llum na iya ma buttihi' ma alōpan Tuhan.
11 Iya du kaam, subay kannalun bi baran bi iyu sali' hantang aa matay,
muwas na min kabiyaksahan dusa. Lipara 'llum kaam bang harap ni
Tuhan, ma sabab si Isa Almasi iya parakayoan bi.
12 Hangkan na kaam daa na subay kapag-agihan uk dusa kaginis-ginisan,
bo' kaam 'nsa' tabo-bo uk napsu bi.
13 Tangkain bi baya' ginhawa-baran bi bo' kaam 'nsa' tabo maghinang
kalaatan. Pagmalillaun bi na baran bi ni Tuhan, sabab kaam iya sali' aa
bayi pikallum uk na pabing min kamatay. In ginhawa-baran bi iyu subay
pamasuku' ni iya paglagi na ma kahinangan bōntōl.
14 'Nsa' na kaam pig-agihan uk dusa bi, sabab puwas na kaam min
langnganan sara'. Ma diyōman Tuhan na kaam biyuwanan kaase' maka
kalasa na.

Magpabanyaga' kitabi ma Tuhan

15 Na, ayi na subay pikil tabi? Ngandusa le' baha', kitabi ma sawukat
pinda na min langnganan sara' tudju ni diyōman Tuhan, ma sawukat kita
biyuwanan ase' maka lasa na? Alla, sā' kitabi mikil salaihi'.
16 Katauhan bi du, bang kaam me' tahinang sosohoan aa, me' isab
kaam ma ayi-ayi panohoan na, sali' du kaam banyaga' na, sabab iya iya
nakura' bi magbayaan. Manjari bang kaam tabo-bo uk dusa bi, sali' kaam
hantang tabanyaga' uk dusa bi bo' kamatay iya katudjuhan bi. Suga' bang
panohoan Tuhan iya pamehe bi subay hinang, sali' kaam banyaga' Tuhan
bo' tahinang kaam bōntōl ma bistahan na.
17 Hangkan na pagsukulan ku ni Tuhan! Bayi kaam sali' tabanyaga' uk
paldusahan bi, lipara be' bi na in langnganan pandu' bayi pamandu' ma
kaam, sampay min diyōm atay bi.
18 Jari pilappa na kaam min dusa bayi pamanyagaan kaam tagna', bo'
banyaga' Tuhan na kaam maghinang kabōntōlan.
19 Iya halling ku itu pasal banyaga' maka nakura' hal pamaralilan sadja
bo' supaya tahati bi sabab kulang panghati bi. Ma waktu ian bayi kaam
magpasad biyanyaga' uk dusa bi, maghinang kasabulan maka kalaatan
duhun manga duhun. Suga' ma buttihi' subay kaam magpabanyaga' tudju
ni Tuhan maghinang ayi-ayi bōntōl, iya patut hinang uk manga aa suku'
Tuhan.
20 Sataggōl kaam sali' banyaga' tabo-bo uk baanan dusa bi 'nsa' kaam
makahinang kabōntōlan.
21 Maka iya bayi kahinangan bi ian makaiya'-iya' na bang kani-pikilan
bi le' buttihi'. Ayi bayi paruntungan na? 'Nsa' niya', sabab kamatay iya
katudjuhan na.

22 Lipara ma buttihi' tapuwasan na kaam uk Tuhan min dusa, bo'
banyaga' Tuhan na kaam. Iya paruntungan bi atay sutsi tudju ni Tuhan,
maka kallum kakkal iya katudjuhan bi.
23 Sabab kamatay iya tungbas na bang kitabi tabanyaga' uk dusa, suga'
kallum kakkal iya pangihilas Tuhan, pagka pagdakayoan tabi na ma si Isa
Almasi Panghu' tabi.

7

Puwas na kita min sara'

1 Manga danakan ku magpangandōl ma si Isa, tantu kaam makahati ma
iya song biya'-ba' uk ku itu sabab biyaksa du kaam ma sara'. Sara' itu taga
pag-agi ma kita sataggōl kita 'llum, suga' bang kita matay na, 'nsa' na kita
tawwaan uk sara'.
2 Sawupama danda taga halla, niya' sara' noho' in iya 'nsa' makahalla ma
lalla saddi sataggōl halla na poon masi 'llum. Suga' bang halla na matay,
puwas na iya min langnganan sara' paglakibini sigam.
3 Bang danda ian ganta' parakayo' ni lalla saddi, bo' masi 'llum halla na
poon, makalanggal iya sara' bang maghalla ni saddi. Suga' bang matay na
halla na, bo' maghalla danda ian maka lalla saddi, 'nsa' kaōnan magjina
sabab puwas na iya min langnganan sara' hi'.
4 Salaihi' isab ma kaam, manga kadauranakan ku. Puwas na kaam min
sara' tasulat si Musa. Bayi kaam sali' hantang aa matay sabab dambean
kaam maka si Almasi ma kamatay na. Bayi iya pikallum pabing min
kamatay na, manjari suku' na na kaam bo' supaya kaam maghinang hap,
hinang kagunahan Tuhan.
5 Sataggōl kita bayi pigbayaan uk kajarihan ta tagna', kōsōg asal napsu
ta sabab nagga' ma panohoan sara', maka sara' iya muwan baya' ma diyōm
ginhawa-baran ta subay magdusa, bo' kamatay iya katudjuhan ta.
6 Suga' buttihi' kahawulaya na kita min langnganan sara' sabab hantang
kita bayi matay, puwas na kita min dusa iya bayi magbaya' ma kita
ma waktu dahu. Ma buttihi' saddi na pangahagad ta ma Tuhan. 'Nsa'
langnganan sara' iya be' ta suga' langnganan bahu na, iya pilangngan ni
kita uk Nyawa Tuhan.

Sara' maka dusa

7 Manjari ayi na pamikil ta pasal sara' itu? Sali' du baha' maka dusa?
'Nsa'. Saddi du. Iya hangkan katauhan ku tōōd bang ayi iyōnan dusa,
maka bang ayi katudjuhan na, ma sabab niya' sara' mahatihan aku. Arak
aku bayi awam pasal napsu itu laat tuwi' lipara niya' panohoan sara'
mahatihan aku, iya uk na, “Wajib kaam daa nganapsu ma alta' pagkahi
bi.”
8 Suga' makatau peen aku min sara' ian in napsu itu laat, bo' min sara' ian
pasong na peen dusa ma diyōm ginhawa-baran ku, maka landu' pakannōp
napsu ku kaginis-ginisan. Hati na in dusa itu, 'nsa' tasayu ta sataggōl 'nsa'
niya' sara' pangalangan na.
9 Bayi hap asal palasahan ku ma waktu dahu, ma 'nsa' le' niya' pangatau
ku pasal sara', sabab pangannal ku in aku aa hap, suga' pagtau ku peen
itu bang ayi ma diyōm sara', magtuwi tasayu ku iya mehe kasaan ku.
10 Bo' minnihi' niya' kasusahan ku mehe. Sara' itu bayi panganiyat Tuhan
ma bangsa manusiya' bo' supaya sigam biyo ni kallum, suga' ma kasulayan
ku, in sara' itu mo tuwi' ma aku ni kamatay ma sabab niya' dusa ku.

11 Sali' aku diyupang uk dusa ku sabab kaba' ku in panohoan sara'
tahinang ku du, suga' 'nsa'. Manjari aku itu biyōtangan hukuman ni
kamatay sabab min sara' itu.
12 Manjari tantu sara' itu 'nsa' niya' laat na sabab min Tuhan du. Maka
panohoan na kamemon min Tuhan du isab, bōntōl maka hap.
13 'Nsa' tawwa' bang uk ta in sara' hap ian iya sababan na hangkan aku
magpakamatay, sabab 'nsa' salaihi'. Dusa iya sababan na. Sara' hap itu hal
pamanda' ma dusa ku bo' takila ku tōōd, bo' peen dusa ku iya mo aku ni
kamatay. Jari itu, pagka niya' na sara' biyōtang pangalangan dusa, pasti'
tōōd in dusa itu asal mamarahi laat.

Niya' mag-agaw-bisōd ma diyōm ginhawa-baran ta

14 Katauhan tabi in sara' itu deyo' du min Nyawa Tuhan. Suga' aku itu
manusiya' du, sali' tabanyaga' uk dusa ku.
15 'Nsa' tōōd tahati ku addat-tabiat ku sabab bang aku baya' ngahinang
hap, sali' niya' ma ginhawa ku nagga' ma iya. Iya bayik na, bang niya' 'nsa'
kabayaan ku hinang, iya na hi' tahinang ku.
16 Jari bang aku ganta' bansi ma hinang laat iya asal hinang ku, ngaho'
du aku in sara' itu hap du.
17 'Nsa' na peen baran ku tōōd ngahinang laat iya kabansihan ku ian,
tōōd aku tabo-bo uk dusa, iya pabōtang ma diyōm kajarihan ku itu.
18 Katauhan ku du, asal 'nsa' niya' hap ma diyōm baran ku, hati na ma
diyōm kajarihan ku itu, sabab minsan niya' kabayaan ku ngahinang hap
'nsa' tahinang ku.
19 Iya kahapan kabayaan ku 'nsa' tahinang ku, suga' iya na peen tahinang
ku kalaatan iya 'nsa' kabayaan ku.
20 Manjari bang aku ganta' ngahinang ayi-ayi iya 'nsa' me' ma kabayaan
ku, hati na 'nsa' na peen min di baran ku iya manga hinang ian, tōōd aku
tabo-bo uk dusa iya pabōtang ma diyōm kajarihan ku itu.
21 Salaitu iya langnganan na bang ma sayu ku. Bang aku ganta' baya'
maghinang hap, niya' na peen laat mo-mo aku.
22 Ma itikad ku sadja landu' aku kahōpan ma sara' Tuhan,
23 suga' pag'nda' ku peen ni diyōm ginhawa-baran ku, saddi isab
langnganan na. Sabab niya' na peen laat ma diyōm kajarihan ku mag-
agaw-bisōd maka sara' Tuhan, iya makahōpan aku hi'. Minnihi' aku
biyanyaga', pig-agihan uk dusa iya mo na peen ma diyōm ginhawa-baran
ku.
24 Alla! Susa ku itu 'nsa' manjari sabab tiya' aku biyo ni kamatay! Sayi
baha' nabangan aku supaya aku makapuwas min kajarihan kalaatan itu?
25 Lipara si Isa Almasi Panghu' tabi, hangkan na aku magsukul ni Tuhan!
Na iya na itu kasusahan ku: makaisbat aku sara' Tuhan min diyōm
pikilan ku sadja, suga' tabo-bo aku magdusa uk kajarihan ku laatan itu.

8

Kabayaan Nyawa Sutsi iya pangikutan tabi

1 Manjari pagka kitabi parakayo' ma si Isa Almasi na, 'nsa' na
kapabōtangan hukuman uk Tuhan.
2 Sabab puwas na kitabi min langnganan dusa maka min kamatay iya
katudjuhan na, sabab me' na kitabi ma langnganan Nyawa Tuhan, iya mo
kita ni kallum basta si Isa Almasi iya parakayoan tabi.
3 'Nsa' niya' gaōs sara' ian papuwas kitabi min pagbayaan dusa, sabab
manusiya' sadja kitabi 'nsa' kabōgbōgan sara'. Suga' Tuhan iya makagaōs.

Anak na lahasiya' bayi pipaitu ni dunya magpuwas karusahan tabi. Bayi iya magpabaran manusiya' paitu. Sali' du iya maka kitabi, suga' iya iya tiyanggungan dusa tabi uk Tuhan.

4 Salaihi' hinang Tuhan bo' supaya tuman ayi-ayi bayi panohoan kitabi ma diyōm sara', pagka kita ngahinang kabōntōlan na. 'Nsa' na kita magdul ma napsu ta, pagka me' na ma kabayaan Nyawa Sutsi.

5 Sayi-sayi ngandul ma napsu baran na, kapagbayaan du iya uk napsu baran na. Sayi-sayi me' ma kabayaan Nyawa Sutsi, kapagbayaan du iya uk Nyawa Sutsi.

6 Bang kapagbayaan pikilan na uk napsu baran na, kamatay iya katudjuhan na, suga' bang kapagbayaan pikilan na uk Nyawa Sutsi, kallum kakkal iya katudjuhan na maka kasannangan diyōm pangatayan na.

7 Manjari bang kapagbayaan pikilan na uk napsu na sagga' na ma Tuhan, sabab 'nsa' baya' me' ma panohoan na. Maka minsan bayi baya' me', tuud iya 'nsa' tōōd ngahinang.

8 Bang aa kapagbayaan uk napsu na, 'nsa' tasulut na Tuhan.

9 Lipara kaam iyu 'nsa' na tabo-bo uk napsu bi sali' bayi kajarihan tagna', suga' Nyawa Tuhan iya pamean bi ma ayi-ayi kabayaan na, basta iyu na iya ma kaam pabōtang ma diyōm atay bi na. Sayi-sayi 'nsa' bayi kaniyaan Nyawa Tuhan uk si Almasi, 'nsa' iya suku' si Almasi.

10 In baran bi magkamatay du ma sabab bayi dusa, suga' minsan na. Bang iyu si Almasi ma diyōm atay bi kabuwanan du kaam kallum tattap hi' min Nyawa Sutsi, ma sabab bista na kaam bōntōl uk Tuhan.

11 Bang iyu pabōtang ma kaam Nyawa Tuhan, iya bayi makallum si Almasi min kamatay na, tantu du baran bi pikallum isab sabab min Nyawa na iya ma diyōm atay bi.

12 Hangkan uk ku ma kaam, manga dawuranakan ku, niya' subay tuyu' tabi. Subay kitabi 'nsa' na tabo-bo uk napsu tabi sali' bayi kajarihan tabi tagna'.

13 Sabab bang kitabi ganta' tabo-bo uk napsu tabi, tantu kitabi pipahi' ni diyōm nalka'. Suga' bang paglagi tabi tabang min Nyawa Tuhan bo' supaya libbahan uk tabi hinang laat, tattap du kallum tabi.

14 Sasuku pibe' uk Nyawa Tuhan, iya na anak Tuhan du.

15 Sabab Nyawa Sutsi itu, iya pamuwan ma kitabi uk Tuhan, 'nsa' mo kitabi nganam kahanggawan pabing sali' hantang banyaga' tiyāw ma nakura' na. Suga' tahinang na kitabi anak Tuhan pagka tasambut tabi Nyawa Sutsi. Kawasa min iya isab, iya hangkan kitabi makatawakkal ngōn 'mma' ma Tuhan. “'Mma',” uk ta.

16 Hiyōp kitabi uk Nyawa Sutsi sampay min diyōm palnyawahan tabi, bo' iya muwan pikilan diyōm pikilan tabi in kitabi tantu tahinang anak Tuhan.

17 Na, pagka kitabi anak Tuhan sabannal-bannal, biyuwanan kitabi pusaka' uk Tuhan ma 'llaw damuwi, iya pahala' bayi tiyagama uk na. Magdakayo' du kitabi maka si Almasi bang nambut pusaka'. Sabab bang si Almasi iya paningōran tabi ma diyōm kabinsanaan na, iya du isab iya paningōran tabi bang taabut waktu pananglit iya ma diyōm kasahayahan.

Kasahayahan ma sosongun

18 Bang ma kumpasan ku, iya kasigpitan kalabayan tabi ma buttihi' 'nsa' du ngatu ma kasahayahan iya pinda' ma kitabi ma sosongun.

19 'Nsa' bangsa manusiya' sadja, sampay ayi-ayi bayi pipanjari kamemon ngagaran waktu pamanda' Tuhan bang salaingga dagbōs manga anak na.

20 'Nsa' pasal laat in alam itu pipanjari, suga' pasal kahandak Tuhan,
'nsa' du bayi me' ma asal maksud Tuhan ma bayi pipanjari uk na. Gam na
peen pigmulkaan ma sabab dusa si 'Mbo' Adam. Malayingkan iya na itu
hiyōwat-hōwat uk manusiya'.
21 Niya' dakayo' 'llaw ma sosongun paayad du kahalan kamemon ayi-ayi
bayi pipanjari uk Tuhan, hati na ma sosongun in bayi pipanjari kamemon
pihawulaya du min kasigpitan iya kalabayan na ma buttihi', sabab manjari
lupa du maka magkamatay du kamemon. Suga' ma sosongun magdakayo'
du bayi pipanjari kamemon ian maka manga anak Tuhan, bang sigam
pilangkaw sampay pihawulaya na min kasigpitan kamatay.
22 Katauhan tabi in bayi pipanjari itu kamemon, sali' hantang danda
kapaddian bang song nganak. Sabab min waktu tagna' sampay ni kabut-
tihian in bayi pipanjari kahunitan sabab agaran na waktu pamakallo' uk
Tuhan mulka' na bo' pibahuhan uk na ayi-ayi bayi kaat na.
23 Maka 'nsa' ian hi' sadja, sampay kitabi, aa bayi kabuwanan Nyawa
Sutsi uk Tuhan, iya na dahu-dahu pamuwan na ma kitabi, salaihi' du isab
magdahing sataggōl kitabi ngagaran waktu pamabahu baran tabi itu uk
Tuhan. Bang taabut waktu ian hi' tanda' du in kitabi anak Tuhan du.
24 Iya na hi' hōwat tabi pagka liyappasan na kitabi min hukuman dusa.
'Nsa' le' mattan hangkan iyōnan hōwat, sabab 'nsa' kaōnan hōwat bang
magmattan na.
25 Suga' kitabi, niya' tantu hōwat tabi minsan 'nsa' le' magmattan, iya
hangkan kitabi 'nsa' siyumu ngagad.
26 Pahōp du isab Nyawa Sutsi ma kitabi nabang, sabab lamma pangandōl
tabi ma Tuhan. Bang nambahayang, 'nsa' kitabi tau bang salaingga subay
pangamu' tabi, suga' baran Nyawa Sutsi iya ngamu' ni Tuhan ma sabab
tabi, suga' iya amu' na ian 'nsa' tabissala uk manusiya'.
27 Kasakupan uk Tuhan bang ayi iya iyamu' uk Nyawa Tuhan pasal aa
suku' Tuhan me' ma kabayaan Tuhan. Kasakupan na itu sabab tabanding
uk na diyōm pamikil tabi.
28 Iya na itu isab katauhan tabi: bang kitabi lasa ma Tuhan, bo' bayi
tiyawag uk na min kagaraan na, tiyabang du kitabi uk na ma ayi-ayi
kalabayan tabi hap maka laat. Jari pakaradjaan iya kalabayan tabi ian,
kahapan sadja iya katudjuhan na.
29 Sasuku manusiya' bayi asal tapene' uk Tuhan, bayi giyantaan uk na
subay ningōd ma Anak na, bo' supaya Anak na iya pagsiyakahan ma
danakan na manusiya' kamemon.
30 Kamemon bayi gantaan na ian pigtawag uk na, maka sasuku bayi
pigtawag bista uk na bōntōl. Sasuku isab bōntōl ma bistahan na bihagian
du min diyōm sahaya na.

Pasal lasa Tuhan 'nsa' na niya' makaliyu

31 Na, bang pikil tabi bayi bissala ku hi', sali' 'nsa' niya' sugpat na. Sabab
bang Tuhan iya mōgbōgan kitabi, jari 'nsa' kitabi takowe' uk sayi-sayi.
32 'Nsa' bayi kallōgan na Anak na lahasiya' suga' siyongan uk na piyatay
ma pasalan tabi kamemon. Bang salaihi' kalasa Tuhan ngungsuran Anak
na, tantu isab kitabi biyuwanan uk na ayi-ayi makahap min kaihilasan na.
33 Kitabi manga aa pene' uk Tuhan, 'nsa' niya' makatōna' ma kitabi sabab
kaōnan na kitabi bōntōl uk Tuhan.
34 Hangkan na 'nsa' niya' mōtangan kitabi kasaan pipahi' ni diyōm
nalka'. Si Isa Almasi iya bayi matay ma sabab dusa tabi, suga' 'nsa' kamatay
iya katudjuhan na sabab pikallum na iya pabing uk Tuhan. Pilangkaw

na iya ma buttihi' pitingko' ma bihing Tuhan sakap katau, bo' ian na iya
magpatiōt ma manusiya' maka Tuhan ngamuan kitabi tabang.
35 Manjari sayi baha' magpabutas kitabi maka lasa si Almasi? Tantu
'nsa' niya'. Minsan ayi kalabayan tabi, ayi na kasusahan, ayi na
katiksaan, kabinsanaan aa, kasigpitan atawa kamiskinan, minsan ma
diyōm kapiligduhan, minsan kita piyatay, 'nsa' du pinda lasa si Almasi
ma kitabi.
36 Manga kabinsanaan ian tasulat asal ma diyōm kitab, iya uk na,
"Kasiya-siyahan kami sakahaba' 'llaw, hal ngagad piyatay ma sabab kaam,
O Tuhan, iya pamean kami.
Sali' kami hantang hayōp bili-bili ma pamista manga aa, hal biyo
siyumbay."
37 Suga' 'nsa' du pamagay tabi manga pakaradjaan itu. Ngandaōg du kitabi
tōōd ma sabab si Almasi, iya lasa asal ma kitabi.
38 Makatantu du aku, 'nsa' niya' makagaōs magpabutas kitabi maka lasa
si Almasi, minsan ma kallum ta maka ma kamatay ta. Minsan bangsa
malaikat atawa bangsa mananasat, minsan sayi taga kawasa, minsan ayi
kalabayan tabi ma masa itu maka ma masa ma sosongun, tantu kitabi
kilasahan na peen.
39 Minsan ma diyata' maka minsan ma deyo', 'nsa' niya' min bayi
pipanjari kamemon makagaōs magpabutas kitabi maka lasa Tuhan, iya
bayi pindaan ni kitabi uk si Isa Almasi Panghu' tabi.

9

Manga aa tapene' uk Tuhan

1 Iya bissala ku na itu ma kaam bannal sadja. 'Nsa' du aku magputing
sabab suku' aku si Almasi. Sabannal-bannal aku min atay pote', sabab
pigbayaan atay ku uk Nyawa Sutsi.
2-3 Landu' mehe karukkaan ku. Kasangdanan sukkal ku ma pasal
pagkahi ku bangsa Yahudi. Bang bayi sadja makajari lilla' aku tawwa'
mulka' Tuhan sampay piōkat min si Almasi, bang peen sigam mangandōl
ma iya.
4 Tubu' si Israil sigam, bangsa suku' Tuhan. Bayi sigam hinang anak
na, pindaan sahaya na ma diyōman sigam. Niya' ma sigam kapagsulutan
maka Tuhan kabuwanan sigam sara' na. Ma sigam iya pagsambahayang
bannal maka panganjanji' Tuhan.
5 Tubu' asal sigam min manga pangkat Yahudi bantug. Minnihi' du
isab si Almasi bang harap ni pangkat manusiya'. Tuhan iya magbaya' ma
kamemon, patut siyanglitan saumul-umul. Amin.
6 'Nsa' isab uk ku in janji' Tuhan ma bangsa Israil 'nsa' niya' pus na. Suga'
iya uk ku, niya' tubu' si Israil kasehean 'nsa' manjari iyōnan bangsa suku'
Tuhan.
7 Niya' isab tubu' si Ibrahim 'nsa' kaōnan anak Tuhan. Iya tubu' si
Ibrahim sabannal subay bista ma sali' bayi palman Tuhan ma iya, iya uk
na, "Iya panubu' nu tōōd subay min anak nu dakayo' iyu, min si Isahak."
8 Hati na 'nsa' kaōnan anak Tuhan ma sawukat bayi luwas min baran si
Ibrahim. Iya bista panubu' si Ibrahim tōōd iya na anak bayi panganjanji'
Tuhan ma iya.
9 Salaitu bayi panganjanji' Tuhan ma si Ibrahim, uk na, "Bang taabut
waktu itu tahun pabayik, pabing aku paiyu bo' handa nu si Sara makaanak
lalla."

10 'Nsa' pasal si Ibrahim sadja. Pikilun bi isab pasal si Ya'kub maka si
Esaw, duwangan kambal bayi bittōngan uk si Rebeka. Dakayo' du 'mma'
duwangan kambal ian, iya si Isahak pangkat kami Yahudi.
11-12 Na, ma 'nsa' le' palahil onde' missala Tuhan ni si Rebeka. Uk na,
“Kambal siyaka iyu pig-agihan du uk siyay.” Minnihi' katauhan in pamene'
Tuhan min baya' na du, 'nsa' min kahinangan manusiya'. Sabab kambal
ian 'nsa' bayi makahinang ayi-ayi hap maka laat, sabab masi ma diyōm
battōng. Manjari bang Tuhan mene' subay min niyat na.
13 Sali' du bayi tasulat ma diyōm kitab pasal kambal itu, iya uk na, “Si
Ya'kub kalasahan ku; si Esaw iya kabansihan ku.”

Kiasean uk Tuhan sayi-sayi kabayaan na

14 Jari ayi na pamikil ta pasal kissa ian hi'? Saway ta Tuhan baha' in
pamene' na 'nsa' bōntōl? Subay 'nsa'
15 sabab Tuhan iya magbaya', sali' uk na ma si Nabi Musa, “Maase' aku
ma sayi-sayi kabayaan ku; lasa aku ma sayi-sayi kabayaan ku.”
16 Na minnihi' tahati ta, in 'nsa' min kabayaan ta manusiya' atawa min
hulas-sangsa' ta maghinang hap iya hangkan kita kiasean uk Tuhan, suga'
min kabayaan na.
17 Niya' isab bayi tasulat ma diyōm kitab, pamissala Tuhan ni sultan ma
lahat Misil ma masa awwal hi'. Uk na,
“Niya' kagunahan ku ma kau, iya hangkan kau tahinang uk ku Sultan.
Bayi paluwas ku kawasa ku pangandaōg kau, bo' supaya bantug ōn ku ma
kalohahan dunya.”
18 Jari itu manyatakan magtuwi, Tuhan iya maase' ma sasuku kabayaan
na. Maka sasuku kabayaan na subay tuwas kok na, patuwas na du.

Paminsana' Tuhan maka kaase' na

19 Kalu niya' dakayo' min kaam nganjawab. “Bang salaihi',” uk nu, “bang
min kabayaan Tuhan iya hangkan aa nuwas, angay iya subay siyaway uk
Tuhan? Sabab 'nsa' niya' makasagga' kabayaan Tuhan?” uk nu.
20 Tawakkal pahap kau iyu nganjawab! Manusiya' du kau, bo' samlang
nu Tuhan salaihi'! Bang sawupama banga, niya' baha' namlang aa bayi
ngahinang ma iya, uk na, “Angay aku hinang nu salaitu?”
21 Katauhan ta, iya aa ngahinang banga taga kapatut du ma tana'
maghinang ayi-ayi kabayaan na. Daginis du tana', suga' dambiya' na hi-
nang banga pagballahan 'llaw-llaw, dambiya' na isab hinang pagkalagihan
halgaan.
22 Salaihi' du isab ma Tuhan, taga kapatut iya maghinang ayi-ayi
kabayaan na. Baya' iya magpanda' karugal na ma manusiya' baldusa
sampay kamehehan kawasa na, lipara imanan uk na manga aa karugalan
na, iya patut pitawwaan mulka' na.
23 Iya hangkan manga manusiya' itu imanan uk Tuhan, ma sabab niya'
sigam kasehean kaasean na, aa bayi siyakap uk na supaya pilangkaw ma
sosongun. Baya' Tuhan subay katauhan sigam in ase' na maka lasa na ma
sigam mamarahi hap na.
24 Kitabi ko' hi', manga aa bayi pene' uk Tuhan, 'nsa' min bangsa Yahudi
sadja, sampay min bangsa kamemon.
25 Salaitu pamissala Tuhan bayi tasulat uk si Nabi Hoseya, uk na,
“Manga aa 'nsa' bayi aa ku tagna',
buttihi' ōnan ku na aa suku' ku.
Iya bangsa 'nsa' bayi kalasahan ku,
ōnan ku na bangsa kalasahan ku.”

26 Maka itu le',
“Mahi' ma lahat bayi pamissalahan ku sigam in sigam 'nsa' suku' ku,
Mahi' du isab sigam ōnan ku anak Tuhan, iya Tuhan tattap 'llum.”
27 Suga' salaitu iya bayi tasulat uk si Nabi Isaya ma pasal bangsa Israil, uk na,
“In bangsa Israil itu, minsan heka sigam bayi sali' heka manga ungus ma bihing tahik,
Kulang na sigam makapuwas min mulka' Tuhan,
28 Sabab piyuspusan uk Tuhan hukuman na ni dunya; 'nsa' nanggu.”
29 Sali' bayi tasulat isab uk si Nabi Isaya ma masa awwal ian, iya uk na hi',
“Bang bayi kitabi 'nsa' bayi kiyapinan tubu' uk Tuhan Sangat Kawasa,
Bayi du kitabi matay kamemon, sali' bayi aa min daira Sodom maka Gomora.”

Lapal hap pasal si Almasi siyulak uk bangsa Israil

30 Manjari ayi uk ta pasal bayi pamissala ku hi'? Salaitu: in bangsa kasehean itu, 'nsa' bayi nuyu' iyampun dusa sigam maka iyōnan bōntōl uk Tuhan. Suga' mangandōl na sigam ma si Isa Almasi, hangkan na bista bōntōl uk Tuhan.
31 Suga' manga bangsa Israil, bangsa bayi pene' uk Tuhan, bayi manuyu' tōōd ma sara' sabab ma pangannal sigam pamōgbōg sara' iya makabuwan sigam kabōntōlan diyōm pangatayan. Suga' 'nsa' tahinang uk sigam, manjari 'nsa' sigam tabista bōntōl uk Tuhan.
32 Angay 'nsa' tabista bōntōl? Ma sabab kahinangan sigam iya pasangdōlan sigam, 'nsa' pangandōl tudju ni si Isa. Si Isa iya sali' dalil batu parugtulan sigam,
33 sali' bayi siyulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“Niya' batu bayi biyōtang uk ku ma daira Siyun,
Batu parugtulan aa, batu pamahabbahan.
Suga' sasuku mangandōl ma iya,
'Nsa' tōōd niya' kapagsusunan na.”

10

1 Manga kadauranakan ku mean si Isa, iya kabimbangan ku pagkahi ku bangsa Yahudi, bang peen sigam liyappasan, pisōd ni diyōm sulga'. Iya du hi' pangamu'-ngamu' ku ni Tuhan.
2 Makasaksi' aku ma pasal katuyu' sigam ma Tuhan, suga' 'nsa' tahati uk sigam bang ayi subay katawwaan na.
3 'Nsa' tahati sigam bang salaingga uk Tuhan ngampun dusa maka uk na muwan kabōntōlan ni diyōm pangatayan manusiya'. Maghinang sigam langnganan agama sigam, suga' 'nsa' sigam ngaku hinang bōntōl ma sali' pibōtang uk Tuhan.
4 Iya sara' bayi tasulat uk si Musa taga katōbtōban na pagka makapaitu na si Almasi, manjari sayi-sayi mangandōl ma iya iyōnan bōntōl uk Tuhan.

Aa kamemon makajari liyappasan, pisōd ni diyōm sulga'

5 Iya na itu bayi siyulat uk si Musa pasalan aa mōgbōg sara' bo' supaya sigam bista bōntōl uk Tuhan. Uk sulat hi',
“Sayi-sayi ngahinang panohoan sara' itu,
Niya' du kallum na kakkal.”
6 Suga' salaitu iya bissala pasal kabōntōl pangatayan min pangandōl ta ma si Almasi. Tasulat itu ma diyōm kitab, iya uk na, “Daa kaam meha-meha bang sayi pahi' pariyata' ni sulga'.” Hati na bang sayi pahi' mareyo' si Almasi minnihi'?

7 “Daa kaam meha-meha isab bang sayi iya paruwai ni diyōm ahirat, ni
lahat manga patay.” Hati na, sayi mo si Almasi paitu minnihi'?
8 Sabab niya' ayat kitab salaitu, uk na,
“Iyu na lapal Tuhan ma kaam.
Iyu ma diyōm bo' bi.
Iyu isab ma diyōm pangatayan bi.”
Hati na iyu na ma kaam lapal bayi nasihat kami pasal pangandōl ma si
Isa Almasi.
9 Bang kaam magpasabannal in si Isa Panghu' bi maka magkahagad tōōd
min diyōm atay bi in iya bayi pikallum min kamatay na uk Tuhan, tantu
kaam liyappasan sampay pisōd ni diyōm sulga'.
10 Sabab min pagkahagad tabi ma si Isa iya hangkan kitabi bista bōntōl
uk Tuhan, bo' bang kitabi ma' sabannal ni aa kasehean pasal pagkahagad
tabi, minnihi' kitabi liyappasan.
11 Uk sulat kitab isab,
“Sayi-sayi magkahagad ma iya
'Nsa' du niya' kapagsusunan na.”
12 Tabo manusiya' kamemon pigbissala ma ayat kitab itu, sabab 'nsa'
magbidda' aa Yahudi maka aa 'nsa' Yahudi. Dakayo' du Tuhan iya pamean
uk sigam kamemon, maka mehe kahapan pamuwan na basta sasuku
ngamu'-ngamu' ni iya.
13 Sali' siyulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“Sayi-sayi ngamu'-ngamu' ni Panghu',
Tantu liyappasan.”
14 Salaingga uk sigam ngamu' ni Panghu' bang 'nsa' le' magkahagad ma
iya? Maka salaingga uk sigam magkahagad bang 'nsa' le' bayi makake lapal
hap? Salaingga isab uk sigam makake lapal bang 'nsa' niya' magnasihat
ma sigam?
15 Maka salaingga isab uk aa magnasihat bang 'nsa' niya' bayi noho' iya
magnasihat? Suga' niya' du bayi siyoho', sali' uk na ma diyōm kitab,
“Makakōg tōōd in pagtakka aa ni kita mo lapal hap!”
16 Suga' 'nsa' aa kamemon iya bayi ngasip lapal hap itu, sali' du bayi bissala
si Nabi Isaya ian. Uk na,
“O Tuhan, kulang du aa magkahagad ma pangalapal kami.”
17 Manjari subay pignasihat lapal pasal si Almasi dahu, bo' iyampa take uk
aa, bo' iyampa isab niya' pagkahagad uk sigam.
18 Mikilan aku pasal bangsa Israil. Kalu 'nsa' take uk sigam lapal hap
pasal si Isa Almasi? Suga' take sadja sabab tanyag pamissala, sali' bayi
siyulat ma diyōm kitab, uk na,
“Patanyag bissala sigam ni kalohahan dunya,
Pasampay kabtangan sigam ni 'mpat pidju alam.”
19 Mikilan le' aku. Kalu 'nsa' tahati uk bangsa Israil pasal lapal itu. Suga'
tahati du. Dōngdōngin bi bissala Tuhan bayi tasulat uk si Musa dahu. Uk
na,
“Pangimbu ta kaam ni bangsa kasehean, iya uk bi 'nsa' niya' guna na.
Papaddi' ku atay bi tudju ni bangsa dakayo', iya pangannal bi 'nsa' makatau
ma aku.”
20 Minsan si Nabi Isaya bayi makatawakkal nulat bissala Tuhan itu, uk na,
“Talanggal du aku uk manga aa bayi 'nsa' meha aku
Panyata' du aku ni manga aa 'nsa' bayi niyaw ma pasalan ku.”
21 Suga' salaitu bayi pamissala Tuhan ma pasal bangsa Israil, uk na,
“Sakahaba' 'llaw baya' aku nayima' ma manga aa nagga' ma aku, iya nulang
bidda' ma kabayaan ku.”

11

Kaase' Tuhan ma bangsa Israil

1 Manjari ngannal-ngannal aku: “Timanan baha' uk Tuhan bangsa bayi
asal tapene' na?” 'Nsa' du. Bangsa ku du ko' isab ian sabab bangsa Israil
aku, tubu' si Ibrahim, min tubu' si Benjamin.
2 'Nsa' du bayi timanan uk Tuhan bangsa bayi tapene' na min awwal
tagna'. Katauhan bi du iya bayi siyulat ma diyōm kitab, waktu kapanutut
si Nabi Eliyas ni Tuhan pasal bangsa Israil. Uk si Eliyas hi',
3 “O Tuhan, piyatay uk sigam manga nabi sosohoan nu,
Liyarak uk sigam pagkulbanan kami ni kau.
Hal aku laa takapin min baanan nabi,
Bo' peha na aku uk sigam piyatay.”
4 Intōmun bi panambung Tuhan ma panutut si Eliyas hi'. Uk sambung
Tuhan,
“Niya' le' itu pitu' ngibu aa ku bayi kapinan ku,
Aa 'nsa' bayi makasumba ni tau-tau, iya iyōnan si Baal ian.”
5 Damikkiyan na ma buttihi', niya' le' takapin bangsa Israil 'nsa' ngalabba
min Tuhan, aa isab tapene' na min lasa na maka min kaase' na ma sigam.
6 'Nsa' ma sabab niya' kahinangan sigam hap iya hangkan sigam pene' uk
Tuhan, suga' ma sabab lasa na maka ase' na ma sigam. Bang manusiya'
bayi pene' uk Tuhan ma sawukat niya' hinang na hap, iya pamene' na 'nsa'
min lasa na maka min kaase' na.
7 Manjari ayi le'? In bangsa Israil itu meha-meha bang salaingga uk
sigam bista bōntōl uk Tuhan, suga' 'nsa' tapeha uk kahekahan. Suga' in
sasuku tapene' uk Tuhan iya sadja makapeha, bo' kasehean ian nuwas
sadja.
8 Niya' bayi tasulat ma diyōm kitab ma pasalan manga aa nuwas ian, uk
na,
“Pibannōd pikilan sigam uk Tuhan, iya poon sabab sigam 'nsa' kahati.
Sampay ni kabuttihian 'nsa' sigam makanda' minsan taga mata,
'Nsa' sigam makake minsan taga tainga.”
9 Niya' isab bayi pamissala uk si Nabi Daud, uk na,
“Manga aa itu! Bang peen sigam siyaggaw uk banta sigam waktu pagkakan
sigam.
Bang peen sigam hug ni diyōm lowang,
Tungbas kalaatan sigam.
10 Hap le' mata sigam pikaat bo' 'nsa' makanda'
Bo' sigam kabohatan uk tiksa' sampay ni kasaumulan.”
11 Manjari mikilan aku bang ayi iya katudjuhan bangsa Yahudi itu.
Magtuwi baha' sigam timanan ma sabab panulak sigam ma si Almasi?
'Nsa' du. Bayi sigam karusa, iya hangkan jari manga aa min bangsa
kasehean liyappasan min hukuman dusa, bo' supaya ibōg isab bangsa
Yahudi me' mangandōl.
12 Bang bangsa kasehean iya kaniyaan kahapan na ma sabab dusa
Yahudi, maka ma sabab kapanayikut Tuhan ma sigam Yahudi, mamarahi
kahapan ma bangsa kamemon, bang pabing na bangsa Yahudi ni Tuhan.

Pasal aa 'nsa' Yahudi

13 Kaam saddi min Yahudi iya bissalahan ku na. Aku itu, pagka aku
kawakilan uk Tuhan magnasihat ma bangsa saddi min bangsa Yahudi,
mehe ma atay ku pagnasihat ku.
14 Iya tuyu' ku subay ibōg pagkahi ku Yahudi me' ma kaam mangandōl
ma si Isa bo' supaya niya' sigam kasehean liyappasan min mulka'.

15 Na, pagka maghap na maka Tuhan aa bangsa saddi ma sabab bangsa
Yahudi iya labbahan na, salaingga baha' bang sigam Yahudi tiyayima'
pabing? Hap du makalandu'. Sali' sigam hantang aa bayi matay, pikallum
pabing.
16 Maralil aku ma pasal bangsa Yahudi. Addat kami Yahudi bang niya'
maghinang tinapay, killo' dahu daakup min bayi iyaddun bo' pamuwan ma
Tuhan, paltandaan in tinapay kamemon ian palsukuan Tuhan du. Atawa
kayu, bang gamut na iya pamuwan ma Tuhan, palsukuan na du sampay
senga na.
17 Bangsa kami Israil sali' dalil kayu jaitun pitomo', bayi ipat pangalloan
buwa' na. Maka kaam bangsa saddi sali' kayu tomoan di na ma diyōm
tawun. Na niya' itu manga senga bayi siyagpe' min kayu ipat, bo' niya'
senga min kayu tawun pindahan pahi' ni bayi siyagpe' ian, pisugpat.
Manjari kaam 'nsa' Yahudi sali' dalil senga pindahan. Sugpat na kaam
ni paltubuhan sigam, hati na kabahagian du kaam kahapan maka kōsōg
min sigam.
18 Hangkan du kaam subay 'nsa' magpalangkaw ma bangsa Yahudi, iya
dalil senga kayu bayi siyagpe'. Ayi pagmalangkaw bi? Kaam iyu hal senga,
maka 'nsa' senga iya muwan kallum ma gamut. Gamut iya muwan kallum
ma senga.
19 Kalu-kalu uk bi, “Bannal ko' iyu, suga' sigam ian bayi siyagpe' uk
Tuhan supaya niya' pasugpatan kami.”
20 Aho' isab. Siyagpe' sigam sabab 'nsa' magkahagad ma si Isa Almasi,
bo' kaam iya paganti' min sigam ma sabab kahagad bi. Suga' daa iyu
pagmalangkaw bi. Gam peen kaam subay tiyāw, kalu kaam siyagpe' sali'
bayi sigam.
21 Karna' intōmun bi in bangsa Israil, sali' senga kayu ipat bayi siyagpe'
uk Tuhan. Hangkan katauhan bi iya du kaam siyagpe' du isab bang
libbahan kahagad bi.
22 Na, tapandōga ta minnitu bang salaingga ase' Tuhan maka bang
salaingga isab landu' na hukuman na bōntōl. Bayi kabingisan na sigam
iya bayi ngalabba min iya, suga' kaam iya kaasean na sataggōl bi 'nsa'
ngalabba min kahapan na. Bang kaam ganta' ngalabba min pangandōl bi,
iya du kaam siyagpe' du sali' senga kayu.
23 Maka bangsa Yahudi iya bayi 'nsa' magkahagad ma si Isa Almasi, bang
sigam mangandōl ma iya, pisugpat sigam pabayik ni bayi kamahian sigam
tagna', sabab 'nsa' du hunit ma Tuhan nugpat salaihi'.
24 Kaam iyu, pagka 'nsa' Yahudi, ibarat senga kayu bayi siyagpe' min
kayu tawun bo' iyampa pisugpat ni kayu ipat, ni 'nsa' bayi poonan bi.
Hunit ko' hi'. Bo' bangsa Yahudi iya sali' senga bayi siyagpe' min kayu
ipat. Luhay le' bang sigam pibing ni kayu bayi panagpean ma sigam tagna'
sabab poonan sigam du.

Maase' Tuhan ma bangsa manusiya' kamemon

25 Manga kadauranakan ku, niya' pama' ku ma kaam bayi pamatau aku
uk Tuhan ma pasal bangsa Israil itu. Baya' aku mahati kaam supaya kaam
'nsa' mikil di bi in kaam hap min sigam. Salaitu iya: in bangsa Israil itu
bayi nagga' magkahagad ma si Isa Almasi, suga' 'nsa' du natas kapanagga'
sigam. Bang jukup na kahekahan aa min bangsa saddi me' ma Tuhan, me'
isab bangsa Israil.
26 Manjari liyappasan isab bangsa Israil kamemon, sali' bayi siyulat ma
diyōm kitab, iya uk na,
“Paitu du min lahat Siyun iya dakayo' ngalappas,

Piansa' niya' uk na manga laat bayi tahinang uk panubu' si Ya'kub.
27 Makapaiyu peen aku," uk na, "kalloan ku dusa sigam kamemon,
Sali' bayi asal janji' ku ma sigam."
28 In bangsa Israil itu banta Tuhan du sabab siyulak uk sigam lapal hap
pasal si Isa Almasi, suga' in kahapan bayi ma sigam pamuwan na ni bangsa
saddi. Suga' 'nsa' du tattap kapanagga' sigam, sabab intōm uk Tuhan bayi
kapamene' na ma ka'mbo'-mboan sigam, hangkan du sigam kalasahan na
masi.
29 Sabab Tuhan, bang niya' aa bayi tapene' uk na sampay lidjikian uk na,
'nsa' tōōd pinda in niyat na.
30 Kaam 'nsa' Yahudi iyu, bayi kaam nulang kabayaan Tuhan ma waktu
palabay ian, lipara kiasean kaam uk Tuhan buttihi' ma sabab kapanulang
bangsa Yahudi ma kabayaan Tuhan.
31 Maka bangsa Yahudi isab ma buttihi' pagka kaam iya kiasean uk Tuhan,
sigam iya masi le' nulang kabayaan na, suga' kiasean du sigam uk na ma
sosongun sali' du kaase' na ma kaam.
32 Sabab in bangsa manusiya' kamemon, Yahudi maka 'nsa', katambōlan
na uk Tuhan sali' hantang pilisu 'nsa' makalappa min panagga' sigam, bo'
supaya tanda' kaase' na ma sosongun.

Pananglit ma Tuhan

33 'Nsa' tapōla'-pōla' kahap Tuhan, kaase' na, pangatauhan na maka
panauhan na. 'Nsa' niya' min kitabi makahati ma kagaraan na maka ma
kahinangan na.
34 Sali' uk na ma diyōm kitab,
"Sayi makatauhan panauhan Tuhan?
Sayi makapandu' ma iya?
35 Sayi bayi makabuwanan Tuhan ayi-ayi,
Atawa bayi makapautangan iya?"
36 Sabab Tuhan iya magpapanjari ma kamemon, makapagbaya' ma
kamemon. Iya isab taga patut ma ayi-ayi pipanjari. Sanglitan ta iya ni
kasaumulan. Amin.

12

Hinang makasulut pangatayan Tuhan

1 Manjari manga kadauranakan ku, niya' junjung ku ma kaam pagka
landu' kitabi kiasean uk Tuhan: pamasukuun bi baran bi ni Tuhan,
pangungsurun bi ni iya sataggōl bi 'llum. Ayi-ayi hinang bi subay ma iya
sadja, maka subay makasulut pangatayan na. Bang salaihi' magmaksud
du peen pangahulmat bi ma Tuhan.
2 Daa paningōran bi pakaradjaan iya mawumu paningōran ma masa
buttihi' itu, suga' parulin bi Tuhan nahu diyōm panauhan bi bo' supaya
pindahan uk na addat-tabiat bi kamemon. Bang salaihi' kasakupan bi du
bang ayi kahandak Tuhan, kahap na maka kasampulnaan na, bo' katauhan
bi bang ayi makasulut iya.
3 Aku itu bayi kihapan uk Tuhan, biyuwanan kapatut magnasihat,
hangkan uk ku ma kaam kamemon iyu, daa kaam maglaku-laku in kaam
langkaw min bayi pamabōtang ma kaam. Subay kaam mikilan di bi
pahap-hap. Bistahun bi tōōd bang ayi bayi pamatulun Tuhan ma kaam
kaniya-kaniya, sabab min pangandōl bi.
4 Dalilun bi baran manusiya'. Baran ta itu dakayo' du, bo' ginisan
pagdayaw na. Ginisan isab kahinangan na pagdayaw dakayo' maka
dakayo'.

5 Salaihi' du isab ma kitabi magpangandōl ma si Isa. Minsan kitabi
heka sali' kitabi dakayo' baran tibuuk sabab suku' kitabi kamemon ma
si Isa Almasi. Magsugpat kitabi dangan maka dangan minsan magbidda'
kahinangan tabi, sali' du pagdayaw baran.
6 Kabuwanan kitabi kapandayan ginisan ma sabab lasa maka ase' Tuhan,
saddi ni dangan ni dangan. Maka kapandayan itu subay giyuna pahap-
hap, pipagtōngōd maka pangandōl tabi. Bang aa kabuwanan kapandayan
magpaluwas bissala min Tuhan, subay paluwas na tōōd.
7 Bang aa kabuwanan kapandayan nabangan pagkahi na, subay taban-
gan na tōōd. Bang kapandayan magpandu', subay mandu' tōōd.
8 Bang kapandayan magpahōgōt pangatayan sehe' bi, subay mag-
pahōgōt tōōd. Bang aa nulung ma sukkal kasehean, subay ihilas panulung
na. Bang aa biyuwanan kapatut magnakura', subay tiyuyu' uk na
magpalangngan ayi-ayi. Bang aa biyuwanan kapandayan malihala' aa
kasigpitan, subay tōōd magbe' maka kōg-baya' na.
9 Iya lasa bi ma sehe' bi subay min diyōm pangatayan. Kabansihin bi
ayi-ayi laat, pahalgaun marimay atay bi ayi-ayi hap.
10 Subay kaam maglasa-liyasahi tōōd sali' magdanakan sabab mag-
danakan du kaam ma diyōman si Isa Almasi. Mag-addat-iyaddat kaam
min diyōm atay.
11 Si Panghu' Isa iya paghinangan bi hangkan kaam subay 'nsa' lisuan,
subay tuyu' sadja ma ayi-ayi pamahinang ma kaam.
12 Subay kaam magkōg-kōgan sadja sabab niya' pangahōwatan bi min
Tuhan. Bang kaam tawwa' sukkal sandalin bi sadja, maka daa kaam pahali
ngamu'-ngamu' ni Tuhan.
13 Buwanin bi pagkahi bi suku' Tuhan bang kasigpitan, hulmatun bi isab
sasuku pahapit ni luma' bi.
14 Bang niya' ngalaat kaam, amuin bi sigam kahapan ni Tuhan. Daa
sigam suknaan bi.
15 Me'-me' kaam magkōg bang niya' sehe' bi magkōg, me'-me' isab kaam
magtangis bang niya' sehe' bi ganta' magtangis.
16 Subay kaam magkanyagōn ma manga sehe' bi kamemon sali'-sali'.
Daa kaam langkaw bohan bi; daa kaam iya' magbagay maka aa deyo'.
Daa kaam maglaku-laku in pangatauhan bi lōm.
17 Bang niya' ngahinang laat ma kaam, daa tungbasin bi maka laat. Ayi-
ayi bista bōntōl uk manusiya' kamemon iya na hi' subay tuyuun bi.
18 Manuyu' kaam magsulut maka aa kamemon. Bang niya' ganta'
pagsaggaan subay 'nsa' kaam iya mo sagga' bang niya' dapat bi.
19 Manga bagay, daa tōōd kaam muli bang kaam liyaat. Pasarin bi sigam
piyuli uk mulka' Tuhan. Intōmun bi bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk
na,
“Aku na muli, aku na nungbas, uk Tuhan.”
20 Hap bang be' bi panohoan itu hi', iya bayi tasulat isab ma kitab. Uk na,
“Bang niya' banta bi giyōtas, pakanun bi.
Bang iya toho' kallong, painumun bi,
Sabab bang salaihi' lasa bi takkahan du iya susun.”
21 Bang kaam ganta' liyaat, daa puliun bi laat. Hapun bi aa manga laat ian
bo' taraōg laat na sabab min kahap bi.

13

Subay be' ta ma manga aa ngantan pagparinta

1 Manjari in kitabi manusiya' kamemon subay me' ma manga aa ngantan
pagparinta ma diyōm paglahat tabi sabab 'nsa' niya' kabuwanan kapatut
bang 'nsa' min kahandak Tuhan. Min pagbaya' Tuhan du hangkan manga
aa ngantanan pagparinta.
2 Sasuku nagga' ma aa ngantanan pagparinta, sali' du iya nagga' Tuhan
maka pagbaya' na, gana-gana iya tawwa' hukuman.
3 Bang aa maghinang hap 'nsa' du tiyāw ma parinta. Suga' bang aa
maghinang kalaatan iya tiyāw. Bang kaam iya 'nsa' baya' tiyāw ma aa
magparinta subay hap sadja hinang bi. Siyanglitan du kaam uk na,
4 sabab sosohoan Tuhan du, pibōtang maghinang kahapan ma pasalan
bi. Suga' bang kaam ganta' maghinang kalaatan patut du isab kaam tiyāw,
sabab aa ian taga kapatut minsana' ma kaam. Sosohoan Tuhan du iya,
wajib iya minsana' ma sasuku maghihinang laat.
5 Hangkan na kaam subay ngalilla' sadja ma sigam ngantan pagparinta,
ma sabab tiyāw binsana'. Kaisa hi', maka ma sabab katauhan bi ma diyōm
pangatayan bi bang ayi subay hinang bi.
6 Iya na hi' sababan na iya hangkan kaam subay mayad sukay parinta,
sabab sosohoan Tuhan du manga aa ian pagka maghinang ma parinta.
7 Hangkan na kaam subay mayad ni sigam, pila-pila iya katōngōran na,
ayi na tōngōd ni usaha bi, ayi aa tōngōd ni baran bi. Pag-addatin bi sigam
kamemon bang niya' kawasa sigam patut pig-addatan. Pagmahaltabatin
bi bang patut pigmahaltabatan.

Subay kita maglasa-liyasahi

8 Bang niya' utang bi bayaran bi bang taabut na tanggu na. Daa
pataggōlun bi bayad na. Iya sadja subay pataggōlun bi paglasa ma pagkahi
bi. Bang kaam lasa ma pagkahi bi tatuman uk bi sara' bayi tasulat si Musa.
9 Salaitu iya panohoan na: “Wajib kaam daa magjina. Wajib kaam
daa mapatay aa, daa nangkaw, daa nganapsuhan alta' aa.” Na in manga
panohoan bayi tabissala ku hi', sampay panohoan 'nsa' bayi tasabbut ku,
tabo du ma diyōm panohoan dakayo' itu, iya uk na, “Kalasahin bi pagkahi
bi sali' uk bi lasa ma baran bi.”
10 Hatulan na, sasuku lasa ma pagkahi na 'nsa' tōōd baya' ngalaat iya.
Hangkan na, bang kitabi lasahan pagkahi ta manusiya', tatuman uk tabi
sara' Tuhan maka panohoan na kamemon.
11 Subay hinang bi ian hi', sabab katauhan bi song na waktu pabing si
Isa. Tagna' kitabi mangandōl ma iya bayi lawak le' waktu kapinda tabi
min dunya itu ni sulga', suga' ma buttihi' darayi' na. In kitabi sali' hantang
aa bayi magtuwihan, suga' bati' na kitabi.
12 Song palabay kalindōman, iya dalil na masa pangandusa. Pote' na
sōbangan, hangkan subay labbahan ta kahinangan laat, iya hinang ma
diyōm kalindōman. Subay kita sakap nagga' kalaatan, sali' ibarat sundalu
magsakap.
13 Kawul ta maka piil ta subay hap, subay tōp ma aa pabōtang ma
diyōm kasawahan. Hangkan daa subay maglingōg paglami-lami, daa kita
maglango-lango, daa magbais, daa magkasabulan. Daa kita magsagga'-
sagga', daa isab maglindi-lindi.
14 Hap le' sangōnan bi ma kaam kawul maka piil si Isa Almasi Panghu'
tabi. Daa tōōd kannalun bi napsu baran bi bang salaingga karul bi.

14

Pagkahi ta mangandōl ma si Isa subay 'nsa' siyaway uk ta

1 Niya' itu pamandu' ku kaam ma pasal aa 'nsa' le' kōsōg pangandōl na
ma si Isa. Bagayun bi iya daa iya bohun bi magjawab ma sawukat niya'
pamikil na saddi pasal iya patut maghinang maka 'nsa' patut maghinang.
2 Sali' sawupama ma pagkakan, niya' aa dakayo' makahalal pagkakan
ayi-ayi sabab hōgōt pangandōl na ma si Isa Almasi. Bo' aa dakayo', pagka
'nsa' le' hōgōt pangandōl na, subay saluy sadja iya paglawuk na.
3 Na, iya aa makahalal kiyakan kaginis-ginisan subay 'nsa' ngudju' ma aa
dakayo' iya 'nsa' makahalal. Damikkiyan na aa mangan saluy sadja, subay
'nsa' naway aa dakayo' ma sawukat tahalal na ayi-ayi. Sabab tiyayima' du
aa ian uk Tuhan.
4 'Nsa' niya' kapatut bi naway aa dakayo' bang 'nsa' kaam iya pamean na.
Nakura' na sadja iya taga kapatut mahallingan hinang aa ian hap maka
laat. Suga' 'nsa' du iya tabo ni laat sabab tiyabang iya uk si Panghu' Isa,
bo' hap sadja katudjuhan na.
5 Bang takdil ni 'llaw, bang ma kasehean niya' 'llaw labi halga' subay
miyulliya, bo' ma kasehean sali' du 'llaw kamemon. Kaam iyu, ayi-ayi
pamikil bi pasal manga 'llaw subay 'nsa' na magduwa-duwa.
6 Sayi-sayi ngamulliya 'llaw, Tuhan iya mehe ma atay na mahaldika' na.
Sayi-sayi ngahalal kiyakan ayi-ayi, Tuhan iya mahaldika' na sabab Tuhan
iya pagsukulan na bang mangan. Damikkiyan na isab, sayi-sayi mene'
pagkakan na, Tuhan du isab mahaldika' na sampay pagsukulan na.
7 Ma kallum ta maka ma kamatay ta, 'nsa' baran ta sadja iya
pagkanyagōnan ta.
8 Sataggōl kita 'llum si Panghu' Isa iya subay isbat ta. Damikkiyan na
isab bang taabut kamatay ta, sabab suku' na du kita ma kallum ta maka
ma kamatay ta.
9 Iya na itu sabab na hangkan si Almasi bayi matay sampay 'llum pabing
min kamatay na, bo' supaya iya pagpanghuan uk manga aa suku' na,
sasuku 'llum, sasuku bayi magpatayan.
10 Iya hangkan kaam subay 'nsa' naway atawa ngudju' danakan bi
sabab makapagharap du kitabi kamemon ni Tuhan ma 'llaw damuwi bo'
hiyukum uk na.
11 Tasulat bissala Tuhan itu ma diyōm kitab:
“Tantu na tōōd,” uk Tuhan, “in bissala ku itu bannal sadja.
In manusiya' kamemon pasujud du ni aku
Magsabannal du sigam kamemon in aku itu asal Tuhan.”
12 Manjari in kitabi kamemon subay magpamattan ni Tuhan ma sosongun
pasal ayi-ayi bayi hinang tabi ma dunya.

Daa parusahun bi sehe' bi

13 Hangkan du kitabi subay pahali magsaway dangan ni dangan. Hap le'
kitabi daa na magniyat ngahinang ayi-ayi bang hinang ian mo ni dakayo'
danakan ta magdusa.
14 Aku itu, pagka parakayo' na aku ma si Panghu' Isa, katauhan ku tōōd
'nsa' niya' pagkakan haram min kaasal na. Suga' ma sehe' ta dakayo', bang
niya' ginis pagkakan haram du ma pangannal na, 'nsa' tōōd takakan na.
15 Na, bang danakan nu ganta' susa ma sabab kau iya tanda' na mangan
ayi-ayi, bo' kiyakan bi ian haram ma pangannal na, sali' 'nsa' niya' lasa
bi ma iya. Subay kau 'nsa' mangan hi' bang mo danakan nu ni kalaatan,
sabab bayi matay si Almasi ma sababan na ian.
16 Bang ma kau hap du pagkakan nu, suga' 'nsa' hap bang bissalahan
laat uk kasehean.

17 Pagka kitabi ma diyōman pagparinta Tuhan, 'nsa' du halgaan ma
kitabi ma atay pagkakan tabi atawa pag-inum tabi. Iya subay labi halgaan
kahinangan ta bōntōl, maka kasannangan pangatayan iya takallo' tabi min
kapagsulut ta maka pagkahi ta. Subay mehe isab ma diyōm atay tabi iya
kakōgan pamuwan uk Nyawa Sutsi.
18 Jari bang salaihi' paghinang tabi tudju ni si Almasi kasulutan du Tuhan
ma kitabi, maka pig-addatan kitabi uk pagkahi tabi manusiya'.
19 Hangkan na subay tuyuan tabi addat-tabiat hap bo' kitabi magsulut
maka pagkahi ta, maka bo' pasong isab kahap addat-tabiat tabi dangan ni
dangan.
20 Daa pakaatun bi hinang Tuhan ma diyōm pangatayan pagkahi bi
ma sawukat magbidda' addat bi pasal pagkakan. Tahalal asal pagkakan
kamemon, suga' sā' kaam bang kaam mangan ayi-ayi, bo' kaam tanda' uk
dakayo' pagkahi bi bo' minnihi' na iya ngahinang dusa.
21 Hap le' kita parōhōng mangan susumbayan, atawa nginum alak,
atawa ngahinang ayi-ayi, bang ian hi' tahinang sabab na tabo danakan
ta ngandusa.
22 Manjari sayi-sayi hōgōt pamikil pasal itu hi' subay 'nsa' iya ma' sabab
kaam maka Tuhan iya makatauhan itu hi'. Niya' kasannangan bi bang
kaam nganiyat ngahinang ayi-ayi, bo' 'nsa' niya' dusa tananam bi ma
hinang bi ian.
23 Suga' bang niya' magduwa-duwa pikilan na ma pasal pagkakan na,
katakkahan iya dusa uk Tuhan mangan salaihi', sabab hinang na 'nsa'
magtawwa' maka pangandōl na. Minsan ayi-ayi hinang ta, bang magduwa-
duwa le' pikilan ta hap atawa laat, taga dusa kita maghinang salaihi' sabab
'nsa' min pangandōl ta.

15

Panabang ma danakan tabi

1 Kitabi kōsōg pangandōl tabi ma Tuhan subay nabang ma pagkahi
tabi kasehean, iya 'nsa' le' hōgōt pangandōl na. Subay tanggung tabi
kalammahan sigam. Subay 'nsa' baran ta iya sulut tabi,
2 suga' danakan tabi mean si Isa Almasi, pahap kahalan na bo' supaya
pasong pahōgōt pangandōl na.
3 Si Almasi iya pangikutan tabi sabab 'nsa' iya bayi ngandulan di na.
Tumlang bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na hi',
“Kau, Tuhan pihalling-hallingan laat,
Bo' aku iya takkahan paghallingan sigam.”
4 Ayi-ayi ma diyōm kitab bayi pisulat uk Tuhan ma awwal jaman
pangalloan tabi pamintangan, bo' supaya hōgōt iman tabi, sampay kita
nandal ma diyōm katiksaan. Minnihi' kitabi ngahōwat liyappasan.
5 Tuhan iya masandal maka mahōgōt iman tabi. Mura-murahan, bang
peen kaam tiyabang uk na magdakayo' pikilan sabu bi ningōd ma si Isa
Almasi,
6 bo' mag-uyun kaam mudji Tuhan, iya 'Mma' si Panghu' Isa Almasi.

Bangsa aa saddi min Yahudi pikehan lapal hap

7 Manjari, iya aa kasehean mangandōl ma si Almasi subay tayimaun bi
pagdanakan bi tōōd, sali' bayi panayima' ma kaam uk si Almasi. Tapudji
Tuhan bang salaihi' pangaku bi.
8 Baan ta kaam pasal si Almasi, bayi iya paitu ni dunya nabangan
bangsa Yahudi bo' supaya tasayu uk sigam in Tuhan kapangandōlan du,
bo' supaya tuman bayi janji' na ma pangkat kami,

9 maka supaya isab manga bangsa saddi min Yahudi tabe' mudji ni
Tuhan ma sabab ase' na ma sigam. Sali' du bayi siyulat ma diyōm kitab,
iya uk na,
“Magsukul aku ni kau, Tuhan, ma diyōman manga aa 'nsa' Yahudi,
Magkalang aku kalangan pamudji ku ōn nu.”
10 Maka niya' le' ayat kitab salaitu:
“Kaam kabangsa-bangsahan, saddi min bangsa Yahudi,
Dayi' kaam magkōg sama-sama maka bangsa tapene' isab uk Tuhan itu.”
11 Maka ayat itu le':
“Sanglitan bi Tuhan, kaam kamemon saddi min Yahudi;
Pudjihun bi iya, kaam sabarang bangsa.”
12 Niya' isab bayi siyulat uk si Nabi Isaya pasal si Almasi. Uk na:
“Niya' ian tubu' si Jesse ('mma' si Daud) palahil ni dunya,
Magbabaya' du iya ma bangsa 'nsa' Yahudi,
Bo' iya iya pangahōwatan sigam.”
13 Mura-murahan, bang peen kaam biyuwanan kakōgan maka kasan-
nangan diyōm pangatayan min Tuhan, iya poonan pangahōwatan bi,
pagka kaam mangandōl peen ma iya. Bo' labi-labihan pangahōwat bi ma
sabab kawasa min Nyawa Sutsi.

Iya poon si Paul tawakkal nulat

14 Manga kadauranakan ku, 'nsa' du niya' hawal-hawal ku ma sababan
bi. Tatantu ku in kaam hap kasuddahan bi, mehe isab pangatauhan bi,
patut kaam magpandu'-panduan di bi.
15 Suga' niya' subay pamaintōm ku ma kaam, iya poon sabab aku
tawakkal mabo sulat itu. 'Nsa' niya' duwa-duwa ku nulatan kaam sabab
wakil du aku min Tuhan.
16 Maghinang aku ma si Isa Almasi ma pasalan manga bangsa saddi
min Yahudi. Sali' aku imam magnasihat lapal Tuhan hap, bo' supaya niya'
bangsa saddi mangandōl. Ungsuran ku sigam ni Tuhan dalil pangungsud
ni iya. Kasulutan du iya ma sigam, sabab tasutsi na diyōm pangatayan
sigam uk Nyawa Sutsi.
17 Na, 'nsa' aku iya' magbissala pasal bayi hinang ku ma Tuhan pagka
parakayo' na aku ni si Isa Almasi.
18 Makatawakkal aku missala sadja pasal panabang si Almasi ma aku,
iya hangkan tabo ku manga bangsa saddi me' ma Tuhan. Magkahagad
sigam pagtake sigam pagnasihat ku, maka tanda' sigam kahinangan ku.
19 In hinang hi' min kawasa Nyawa Sutsi iya pilatun ma aku uk Tuhan iya
hangkan tahinang ku manga paltandaan maka hinang kainu-inuhan aa.
Manjari patanyag ku tōōd lapal hap pasal si Isa Almasi maglatag kalahatan,
tiyagnaan min Awrusalam sampay taabut lahat Ilirikum.
20 Min tagna' kapagnasihat ku iya tuyu' ku subay pignasihat lapal hap
itu ma lahat 'nsa' bayi kapakehan pasal si Almasi, sabab 'nsa' aku baya'
pasunu' sadja ngahinang iya bayi tahinang uk aa saddi dahu min aku.
21 Kabayaan ku subay tuman sulat kitab itu, iya uk na,
“Manga aa 'nsa' bayi pitau ma pasalan na, makatau du ma sosongun.
Maka aa 'nsa' bayi makake, damikkiyan na du isab makahati du.”

Gara' si Paul palanjal ni daira Roma

22 Hangkan na aku bayi makataggōl paiyu ni kaam, sabab hinang ku itu
ngalatag kalahatan hi' subay puwas dahu.
23 Pagka tammat na hinang ku ma jadjahan itu maka ma sabab taggōl
aku baya' patibaw ni kaam,

24 maggara' na aku paiyu bang aku tulak tudju ni lahat Kastila', hati na
baya' aku pahapit ni kaam dahu mag'nda' maka kaam. Baya' isab aku
katabangan bi, bang aku song pauntas ni pagtulakan ku hi'. Subay na hap
katibaw ku ma kaam bo' iyampa aku mangngan.
25 Suga' niya' le' gawi ku dahu. Tiya' aku pahi' ni Awrusalam mohan
tulung ni manga aa suku' si Isa ma hi'.
26 Sabab manga pagtipunan manga jamaa si Isa maglahat ma katilibut
lahat Makidunya maka Akaya itu bayi nipun sin panulung sigam manga
aa miskin ma diyōm manga aa suku' Tuhan iya maglahat ma Awrusalam.
27 Min kabayaan sigam du. Patut du isab sigam nabang ma bangsa
Yahudi, sabab Yahudi iya bayi poon sabab na hangkan sigam 'nsa' Yahudi
bayi pikehan lapal min Tuhan. Hangkan na patut bang mahampit manga
Yahudi min ayi-ayi bayi pangalidjiki' ma sigam.
28 Manjari bang tangbus gawi ku hi', hati na bayi na bang kabohan ku
na ni sigam sin kamemon bayi piyabo ma aku, pauntas aku tudju ni lahat
Kastila' bo' pahapit du ni kaam.
29 Katauhan ku isab, pagtakka ku ni kaam, bohan ta kaam lidjiki' mehe
min si Almasi, iya 'nsa' magkulang.
30 Manga kadauranakan ku, pagka kitabi lasa ma si Isa Almasi Panghu'
tabi maka maglasa-lasa kitabi min lasa Nyawa Tuhan, hangkan aku
ngamu' junjung itu ni kaam. Beun bi aku amuin bi aku tabang ni Tuhan.
31 Sambahayangun bi aku bo' aku 'nsa' inay uk manga aa 'nsa'
magkahagad ma si Isa, iya ma lahat Yahudiya hi'. Amuin bi isab aku
kahapan pasal tulung iya bo ku pay'an, bang peen tiyayima' min diyōm
pangatayan uk manga aa suku' Tuhan may'an.
32 Manjari itu bang kabayaan Tuhan, pasampay du aku ni kaam maka
kakōgan ku mehe. Bo' hap palasahan ku mag'nda' maka kaam.
33 Na, mura-murahan, bang peen kaam bine' uk Tuhan kamemon, iya
poonan kasannangan. Amin.

16

Pangintōm si Paul ma manga bagay na

1 Baya' aku matau ni kaam dakayo' danakan tabi danda itu. Ōn na
si Pebe, aa magtatabang ma pagtipunan manga jamaa si Isa ma lahat
Kengkereya.
2 Niya' gawi na paiyu ni Roma. Subay hap uk bi ngahulmat iya bang
takka paiyu, pagka si Isa Almasi iya Panghu' bi sali'-sali' maka suku' Tuhan
du kaam. Subay iya tabang bi ma ayi-ayi kalagihan na, sabab heka aa bayi
tatabang uk na, sampay isab aku.
3 Mabo aku minsan laa lapal kabtangan ku ni di si Akila maka si Pirisila
iyu, aa maglakibini bayi sehe' ku maghinang ma si Isa Almasi.
4 Bayi sigam arak matay ma sababan ku waktu aku bayi ma diyōm
kapiligduhan, hangkan na mehe pagsukulan ku ma sigam. 'Nsa' aku sadja
iya magsukul, sampay manga jamaa si Isa kamemon min bangsa saddi,
iya magtipun ma kalahat-lahatan iyu.
5 Pabo ku isab lapal kabtangan ku ma manga jamaa si Isa magtipun ma
luma' sigam.
Iya du isab pabohan ku minsan laa bissala ku ma si Epeneto, bagay ku
kalasahan ku. Dahu asal iya min kamemon bayi mangandōl ma si Almasi
ma kalohahan lahat Asiya.
6 Maka si Mariyam, iya kōsōg maghinang ma pasalan bi.

7 Si Andaronik maka si Juniyas, pagkahi ku Yahudi bayi sehe' ku ma
diyōm jil. Bantug sigam bang takdil ni manga aa kawakilan si Isa, dahu
sigam min aku bayi mangandōl ma si Isa.
8 Pabo ku isab bissala ku ni si Ampiliyat, bagay ku kalasahan ku ma
diyōman si Panghu' Isa,
9 maka si Urbanu, sehe' tabi maghinang ma si Almasi, maka si Istakis
bagay ku kalasahan ku.
10 Si Apelles isab, bayi na iya kasulayan in pame' na ma si Almasi hōgōt
du. Sigam ma ōkōman si Aristobol,
11 maka si Herodiyun, pagkahi ku Yahudi, maka sigam mangandōl ma
si Panghu' Isa min ōkōman si Narkissu.
12 Damikkiyan na di si Tiripe na maka si Tiriposa, danda maghinang ma
si Panghu' Isa, maka bagay ku si Persis, danda kilasahan barakat uk na
maghulas-sangsa' tōōd maghinang ni Panghu' tabi. Mabo isab aku minsan
laa bissala ku ni sigam.
13 Si Rupus isab, aa umbul satu bang hinang ni Panghu' ta, maka ina' si
Rupus hi'. Bayi iya ngipat aku sali' du ina' ku,
14 di si Asingkirit, si Pelegon, si Hermes, si Patarobas, si Hermas maka
manga sehe' sigam mangandōl ma si Isa,
15 di si Pilologo maka si Juliya isab, si Nereyo maka danakan na danda, si
Olimpas isab maka aa suku' Tuhan kamemon iya dansehean maka sigam.
Pabo ku bissala ku ni sigam iyu kamemon.
16 Bang kaam magbak subay kaam magsiyum tanda' paglasa bi.
Kamemon manga jamaa si Almasi iya magtipun-tipun ma itu mabo bissala
ni kaam.

Pandu' Katapusan

17 Manga kadauranakan ku, niya' junjung ku ni kaam. Halliun bi manga
aa managga' pandu' bayi pamandu' kaam pasal si Isa Almasi. Manga aa
iyu baya' magpasagga' kaam bo' kaam bahagi' paruwa, maka baya' isab
mo kaam papinda min pangandōl bi ni si Isa. Tangkisin bi manga aa ian.
18 Sabab bang aa maghinang salaihi' 'nsa' Panghu' tabi si Isa iya
paghinangan sigam, suga' baran sigam iya diyulan. Diyupang uk sigam
manga aa kulang panghati na, iyalli uk sigam bo' supaya tabo iyakkalan
uk sigam.
19 In kaam iyu bantug ma sabab kahōgōt pame' bi ma si Almasi, hangkan
na aku kiyōgan ma sabab bi. Kabayaan ku ma kaam subay lōm pamikil bi
pasal ayi-ayi makahap, suga' sasuku makalaat subay 'nsa' niya' ma pamikil
bi.
20 Manjari Tuhan, iya poonan kasannangan pangatayan tabi, song du
makaatan nakura' sayitan ni deyo' pat nayi' tabi.
Mura-murahan bang peen kaam biyuwanan tatabangan uk si Isa,
Panghu' tabi.
21 Si Timuti, sehe' ku maghinang ma Tuhan itu, mabo minsan laa bissala
na ni kaam. Damikkiyan du isab di si Lukiyus itu maka si Jason, maka si
Susipatil, pagkahi ku bangsa Yahudi.
22 Niya' pibōtang ni sulat itu uk si Teltiyu, iya aa bayi kawakilan ku nulat
bissala ku itu. Mabo iya bissala ni kaam, sabab Almasihin kaam sali'-sali'.
23 Si Gayus, iya dapu luma' paōkōman ku itu, maka luma' na pagtipunan
manga jamaa si Isa, mabo isab minsan laa bissala na ni kaam. Damikkiyan
na isab si Erastus, aa ngantan alta' parinta ma daira itu, maka danakan
tabi si Kuwartu.

24 (Mura-murahan, bang peen kaam biyuwanan tatabangan uk si Isa
Almasi, Panghu' tabi. Amin.)

Pamudji si Paul ma Tuhan

25-26 Pudji tabi Tuhan. Taga kawasa iya mahōgōt pangandōl bi, basta
bine' lapal hap bayi pagnasihat ku pasal si Isa Almasi. In lapal hap itu
'nsa' bayi katauhan manusiya' pasal iya kagaraan Tuhan bayi tiyapukan
min sigam sataggōl min awwal masa hi', suga' buttihi' pimahalayak na ni
aa kamemon ma sabab panohoan Tuhan, iya tattap 'llum. Bayi pisulat uk
na lapal na ma kanabi-nabihan, pamahati ma bangsa aa kamemon ma
diyōm dunya bo' supaya sigam magkahagad sampay me' ma Tuhan.
27 Pudji tabi Tuhan, iya dakayo'-kayo' tubus ma pangatauhan. Pudji tabi
iya sampay ni kasaumulan, pagka si Isa Almasi iya ōnan tabi. Amin.

Wassalam

SULAT DAKAYO' NI AA KURINTU SULAT min si Paul

Sulat itu bay piyabo uk si Paul ni manga Almasihin maglahat ma daira Kurintu, dakayo' daira mehe tōōd ma lahat Akaya, magbe' ma lahat Girik ma buttihi'. Bantug daira Kurintu ma masa ian ma sabab ian poonan parinta ma kalohahan lahat Akaya, maka ma sabab heka ay-ay paglituhan may'an. Magginis manga bangsa maglahat may'an, magginis isab manga agama sigam, hangkan heka manga tuhan-tuhan simba uk sigam. Heka aa may'an taga pangadji' langkaw, iya hi' pagmalangkawan sigam. Kabiyaksahan isab sigam maghinang kalammian danda maka lalla.

Niya' manga bangsa Yahudi bay pabōtang may'an mōgbōg agama sigam. Si Paul isab bay may'an manga dantahun ka tōnga', maghinang manga luma' tolda. Bay iya magnasihat ma pasal si Isa Almasi ma diyōm manga langgal Yahudi. Bay pakehan na manga bangsa Yahudi maka manga bangsa Girik, bo' heka magkahagad me' ma si Isa Almasi may'an.

Makalikut peen si Paul minnihi', pakannōp na peen manga aa mangandōl ma si Isa. Suga' niya' kahinangan maka kahagaran sigam 'nsa' tawwa'. Hangkan niya' sigam bay mabo sulat ni si Paul, waktu na pabōtang na ma daira Epesos, patiyaw ma iya pasal pagsaggan maka pagsasawan sigam. Manjari tiya' sambung si Paul madiyōm sulat na dakayo' itu.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul, maka min si Sostenes dakayo' danakan tabi.
Bayi aku tapene' sabab kahandak min Tuhan, bo' supaya aku kawakilan
uk si Isa Almasi magnasihat lapal na.
2 Kaam manga jamaa suku' Tuhan magtipun ma daira Kurintu iya
pamasampayan kami sulat itu. Bayi kaam tapene' asal uk Tuhan bo' kaam
manjari aa na sutsi, iya tahinang palsukuan na ma sabab si Isa Almasi iya
parakayoan bi. Maka in kaam dambean maka manga aa kamemon ma
sabarang lahat, sasuku mudji ni si Panghu' Isa Almasi, iya Panghu' sigam
maka Panghu' tabi.
3 Mura-murahan, bang peen kaam biyuwanan du tatabangan maka
kasannangan atay bi min 'Mma' tabi Tuhan maka min si Isa Almasi
Panghu' tabi.

Magsukul si Paul

4 Magsukul aku ni Tuhan ma pasalan bi sakahaba' waktu, ma sabab ase'
na maka lasa na, iya pamuwan na ma kaam bayi min si Isa Almasi.
5 Mamarahi na heka kahapan bi kaginis-ginisan ma sabab si Almasi iya
parakayoan bi, iya na ma bissala bi maka ma pangatau bi kamemon.
6 Hōgōt na pandu' pasal si Isa Almasi ma diyōm pangatayan bi,
7 hangkan jukup na kaam ma kapandayan kaginis-ginisan, salta' peen
kaam ngagaran waktu pabing si Isa Almasi Panghu' tabi.
8 Pihōgōt du uk na iman bi sampay ni 'llaw katapusan bo' supaya 'nsa'
niya' tamak atay bi bang taabut 'llaw pangahukuman manusiya' uk si Isa
Almasi Panghu' tabi.
9 Tatuman ko' itu sabab kapangandōlan asal Tuhan, iya ngalingan kaam
bo' supaya kaam makapagdakayo' pangatayan maka Anak na si Isa Almasi
iya Panghu' tabi.

Paōkat manga jamaa si Isa ma Kurintu

10 Manga dawuranakan ku, kabuwanan aku kapatut uk si Isa Almasi
Panghu' tabi, hangkan aku ngamu' junjung ni kaam kamemon, subay
kaam magsulut ma ayi-ayi bo' supaya kaam 'nsa' magbutas-butas. Subay
kaam dauyunan tōōd ma maksud bi maka ma niyat bi.
11 Hangkan itu ba'-baan ku, manga dawuranakan ku, sabab niya' bayi
min luma' si Kaloya bayi maan aku niya' palsaggaan ma kaam dambean.
12 Hati na 'nsa' mag-uyun pamikil bi, sabab niya' iyu missala, uk na, “Aku
itu me' ma si Paul.” Niya' isab missala, uk na, “Aku itu me' ma si Apollos.”
Niya' isab missala, “Aku itu,” uk na, “me' ma si Petros.” Maka niya' lagi'
isab kasehean iyu, uk na, “Aku itu me' ma si Almasi.”
13 Bang salaihi' ba'-ba' bi, hati na, si Almasi sali' sapantun bayi pigkanat!
Sayi baha' bayi matay ma diyata' hag ma sabab bi? Aku baha'? Bayi kaam
piyandi baha' tanda' in kaam suku' ku?
14 Magsukul tōōd aku ni Tuhan sabab 'nsa' niya' sayi-sayi bayi pandi ku
saddi min si Kirispus maka si Gayus.
15 Hangkan 'nsa' niya' makahalling in iya bayi piyandi pasōd ni aku.
16 A, iyamboho' taintōm ku si Estepanos magtayi'-anak ian. Bayi sigam
tapandi ku, suga' saddi min sigam 'nsa' niya' taintōm ku bayi pandi ku.
17 Sabab 'nsa' aku bayi siyoho' uk si Almasi magpandi. Siyoho' aku
magnasihat lapal na hap. Maka subay 'nsa' pagguna ku bissala lōm ma
pagnasihat ku. Sabab bang bissala lōm iya tapagguna ku, kalu kaamuhan
aa pake ma bissala ku sadja, 'nsa' tasayu uk sigam in lapal itu kawasahan.
Maka in lapal pagnasihat ku iya na pasal kamatay si Almasi ma diyata'
hag.

Kawasa maka pangatau Tuhan iya tanda' ma si Almasi

18 Iya pangalapal ta pasal kamatay si Almasi ma diyata' hag, iyōnan lapal
karupangan uk manga aa iya tudju ni nalka'. Suga' kitabi, manga aa tudju
ni sulga', katauhan tabi in lapal ian pamandaan kawasa Tuhan.
19 Niya' tasulat ma diyōm kitab, uk na,
“Pakaatan ku pangatauhan manga aa lōm pangatauhan na,
Kalloan ku akkal sigam, iya langkaw pangadji' na.”
20 Manjari ayi na katudjuhan na, manga pangatauhan lōm na ian, maka
manga pangadji' langkaw ian? Ayi na isab katudjuhan manga kapandayan
aa magjawab pasal ma kasuddahan dunya itu? Ayi dapat sigam, sabab
pihati kitabi uk Tuhan in akkal manusiya' itu 'nsa' du niya' kasuddahan
na bang ma iya.
21 Asal lōm tōōd panahuhan Tuhan. Iya kahandak na subay manusiya'
'nsa' makatau ma iya bang luwas min tau manusiya' sadja. Iya kagaraan
Tuhan in manusiya' subay lappasan min mulka' bang peen pagkahagad na
lapal iya pagnasihat kami itu, minsan iyōnan lapal karupangan uk manga
aa kasehean.
22 Manga bangsa Yahudi baya' tanda' uk sigam manga hinang makainu-
inu bo' iyampa sigam magkahagad, maka manga bangsa Girik baya'
pikehan pangatauhan lōm.
23 Suga' kami itu, iya pagnasihat kami si Almasi bayi liyansang ni hag
piyatay pamapuwas dusa manusiya'. Laat atay manga bangsa Yahudi ma
lapal itu, maka bista karupangan uk manga bangsa 'nsa' Yahudi.
24 Suga' bang ma manga aa bayi tapene' uk Tuhan supaya manjari suku'
na, minsan bangsa Yahudi maka bangsa saddi, magkahagad sigam in si
Almasi asal pamanda' kawasa maka pangatauhan Tuhan.

25 Sabab na kagaraan Tuhan itu, minsan bista sali' karupangan uk manga
aa, lōm lagi' pangatauhan na min pangatauhan manusiya' kamemon.
Maka minsan uk manga aa in Tuhan 'nsa' makagaōs, pagka si Isa Almasi
bayi pisaran na matay, giyaōs du tōōd iya labi min manusiya'.
26 Na, manga dawuranakan ku, intōmun bi bayi kahalan bi tagna' ma
'nsa' le' kaam bayi tiyawag uk Tuhan. Datti' du ma kaam langkaw pangadji'
bi, datti' du ma kaam langkaw gaōs bi, maka datti' du isab ma kaam
langkaw bangsa na.
27 Suga' minsan na, miyaksud tōōd uk Tuhan subay pene' uk na sasuku
bista uk manusiya' 'nsa' taga pangatauhan, bo' supaya magkaiyaan manga
aa taga pangatauhan. Pene' uk na manga aa iya tabista uk manusiya' 'nsa'
niya' gaōsan na, bo' supaya magkaiyaan manga aa gaōsan.
28 Pene' uk Tuhan manga aa pireyo'-deyo' uk aa kasehean, manga aa
iyudju, manga aa bista 'nsa' niya' kagunahan sigam, supaya kitauhan uk
sigam in ayi-ayi bista uk sigam halgaan, 'nsa' niya' halga' na ma Tuhan.
29 Manjari 'nsa' niya' makapagmalangkaw ma alōpan Tuhan.
30 Suga' kaam iyu tabo na uk Tuhan parakayo' ni si Almasi, maka si
Isa iya piniya' uk Tuhan pangalloan pangatauhan tabi. Min si Almasi iya
hangkan atay tabi tabista bōntōl uk Tuhan, iya hangkan kitabi tahinang
aa na sutsi isab. Bo' puwas na kitabi min pangantanan dusa.
31 Hangkan tawwa' iya bayi bissala ma diyōm kitab, iya uk na,
“Sayi-sayi baya' magmalangkaw,
Subay pagmalangkawan na iya bayi tahinang uk Tuhan.”

2

Pagnasihat pasal si Isa Almasi liyansang ni hag

1 Tagna' kapaiyu ku ni kaam, manga dawuranakan, waktu bayi
kapamandu' ku ma kaam pasal lapal min Tuhan, 'nsa' bayi giyuna uk ku
manga bissala hunit hiyati atawa pangadji' langkaw.
2 Sataggōl kamaiyu ku ma kaam, asal aku taga niyat subay 'nsa' niya'
saddi min si Isa Almasi pagnasihat ku ma kaam, iya lagi' na kamatay na
ma hag.
3 Hangkan na, pagtakka ku peen paiyu, sali' lamma na baran ku,
hiyanggaw na isab aku, kalu 'nsa' tawwa' pagnasihat ku.
4 In pagnasihat ku lapal ku ma kaam 'nsa' tōōd bayi singōran uk ku
manga aa panday missala, iya taha' akkal na. Suga' pitantu halling ku uk
kawasa min Nyawa Sutsi, iya hangkan kaam bayi tabo magkahagad.
5 'Nsa' pangatauhan manusiya' iya pasangdōlan iman bi suga' kawasa
Tuhan.

Pangatauhan Tuhan

6 Malayingkan bang aa hōgōt na pangandōl sigam, lōm isab pamandu'
ku ma sigam. Suga' 'nsa' pangatauhan min babaw dunya itu iya pamandu'
ku ma sayi-sayi, 'nsa' isab tau min manga aa gaōsan iya makapagbaya' ma
dunya itu, iya song na pitōbtōb gaōsan sigam.
7 Iya pamandu' ku itu pangatauhan Tuhan, hati na in giyaraan na bayi
asal limbuhan min manusiya' kamemon. Giyanta' asal uk na ma 'nsa' le'
niya' dunya pipanjari bang salaingga kitabi manjari piniyaan sahaya na
ma sosongun.
8 'Nsa' niya' min manga aa makapagbaya' ma itu ma dunya bayi
makasayu pangatauhan Tuhan hi'. Bang bayi tasayu uk sigam, 'nsa' sigam
bayi magpanohoan subay liyansang ni hag si Isa, iya Panghu' Balbangsa.

9 Suga' awam sigam sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“'Nsa' le' tanda' mata, 'nsa' le' take tainga,
'Nsa' le' minsan tapikil uk manusiya',
Bang ayi iya tiyagama uk Tuhan ma sasuku lasahan iya.”
10 Suga' kitabi iya bayi pitau uk Tuhan, min Nyawa na, sabab Nyawa Tuhan iya tau ngaliling kamemon sampay ni niyat maka maksud bayi tatawu' uk Tuhan ma diyōm pikilan na.
11 Minsan ma kitabi manusiya', duwal nyawa ta iya makatau bang ayi tōōd ma diyōm itikad ta. Damikkiyan na ma Tuhan, Nyawa na sadja makatau bang ayi ma diyōm itikad na.
12 Iya pamikil bayi piniyaan kitabi 'nsa' pamikil manusiya' min dunya itu, suga' piniyaan kitabi Nyawa bayi piyabo uk Tuhan supaya kitabi makatauhan kamemon iya pamuwan kitabi uk Tuhan.
13 Jari bang kami magnasihat 'nsa' min pangadji' manusiya' iya pangalloan kami bissala, suga' min bayi pamandu' kami uk Nyawa Tuhan. Bo' pandu' bannal min Nyawa Tuhan iya pamahati uk kami ni sasuku kaniyaan Nyawa Tuhan.
14 Bang aa 'nsa' bayi kaniyaan Nyawa Tuhan 'nsa' tatayima' na iya min Nyawa Tuhan. 'Nsa' tōōd tahati na, 'nsa' sali' niya' kapusan na bang ma bistahan na. Aa ian subay piniyaan Nyawa Tuhan dahu bo' iyampa tahati na.
15 Bang aa ganta' kaniyaan Nyawa Tuhan, tasilang na kamemon bang ayi katawwaan na hap atawa laat, suga' in iya baran na 'nsa' tahati uk aa 'nsa' kaniyaan Nyawa Tuhan.
16 Suga' kitabi itu tau du, sabab sali' du pamikil tabi maka pamikil si Almasi. Tasulat ko' itu ma diyōm kitab, iya uk na:
“'Nsa' niya' katau bang ayi ma diyōm pikilan Tuhan,
'Nsa' niya' makapandu' ma iya!”

3

Manga sosohoan Tuhan

1 Manga dawuranakan ku, waktu kamaiyu ku ma kaam, 'nsa' kaam bayi kapanduan ku bang pandu' hunit, iya asal pamandu' ku ma aa bang ganta' kaniyaan Nyawa Tuhan. Hangkan na kaam bayi panduan ku ma luhay sadja, sali' uk ku manduan manga aa bang masi tabo-bo uk napsu baran sigam, sabab kaam iyu 'nsa' lagi' hōgōt pangandōl bi ma si Isa Almasi. Sali' kaam hantang masi anak duruan le'.
2 Iya pamandu' ma kaam sali' dalil gatas pamainum anak-anak diki', sabab 'nsa' lagi' kaam makajari piyakan tuwas. Sampay isab ni kabuttihian, 'nsa' le' kaam makahati pandu' hunit,
3 sabab masi kaam me'-me' ma addat-tabiat iya kabiyaksahan kahekahan manusiya' ma dunya itu. Niya' ma diyōman bi iyu manga aa maglindi, maka manga aa magpayōd na peen. Bayinat ko' ian in kaam masi me' ma palangay maka pamikil dunya itu.
4 Bang niya' halling in iya me' ma si Paul, bo' halling aa dakayo' in iya me' ma si Apollos, 'nsa' du niya' pagbiddaan bi maka aa kasehean ma dunya itu sabab masi kaam mag-agaw-bisōd.
5 Sabab pikilun bi, sayi baha' si Apollos, maka sayi aku? Sosohoan Tuhan du kami sali'-sali', tapaglagi uk na supaya kaam tabo magkahagad ma si Isa Almasi. Iya sadja hinang uk kami ayi-ayi bayi pamahinang kami uk Tuhan pakaniya-kaniya.

6 Sali' kami dalil aa maghuma. Aku itu sali' dalil magtanōm bigi,
maka si Apollos sali' aa magbusug tiyanōman. Suga' Tuhan iya masuwig
tiyanōman hi'.
7 Hangkan ko', iya aa magtanōm maka aa magbusug 'nsa' subay pamehe
ta. Tuhan sadja iya subay pamehe ta, sabab iya iya masuwig manga
tiyanōman.
8 In aa magtanōm maka aa magbusug 'nsa' niya' pagbiddaan na. Sali'-
sali' du sigam tiyungbasan uk Tuhan ma sosongun, pipagtōngōd maka bayi
hinang sigam dakayo' pa dakayo'.
9 Kami maka si Apollos da-kahinangan du maghinang ni Tuhan, maka
kaam iyu sali' dalil huma Tuhan paghinangan kami.

Niya' lagi' pamaralil ku: kaam iyu sali' dalil luma' ma diyōm hinang uk
Tuhan,
10 maka aku itu sali' dalil aa kabuwanan kapandayan uk Tuhan
maghinang luma'. Iya hinang ku pabōtangan papagan na, hati na aku
bayi manduan kaam tagna'. Saddi isab iya ngahinang baran luma' ma
diyata' papagan bayi biyōtang uk ku hi'. Suga' sayi-sayi maghinang luma'
subay paayad-ayad bo' hap sadja kahinangan na.
11 Bang diyalil, si Isa Almasi iya papagan luma' iya asal pibōtang uk
Tuhan. Si Isa sadja, 'nsa' niya' pasangdōlan tabi saddi min iya.
12 Niya' ginisan pagdayaw pigguna uk manga aa maghinang luma', hati
na iya pamandu' uk sigam makasaddi kasandalan na. Niya' ngangguna
manga pagdayaw pagōn, halgaan tōōd, sali' manga bulawan, pilak atawa
manga palmata halgaan. Niya' isab ngangguna manga pagdayaw guya',
sali' manga kayu maka pawud maka sayirap.
13 Ma sosongun, bang taabut 'llaw pamaluwas uk si Almasi kahinangan
aa kamemon, tanda' du bang pagdayaw ayi bayi giyuna uk sigam dakayo'
pa dakayo' bang hap atawa laat. Tanda' du sabab siyulayan kahinangan
kamemon ma 'llaw hi', sali' pilabay min diyōm api bo' tanda' bang
salaingga iya kapusan na.
14 Bang aa 'nsa' tutung iya bayi hinang uk na ma diyata' papagan ian,
hati na bang hap bayi pamandu' na, tiyungbasan du iya kahapan.
15 Suga' bang aa tutung iya bayi hinang uk na, hati na bang 'nsa' hap
bayi pamandu' na, 'nsa' iya tiyungbasan ni kahapan, lugi' du iya. Suga' in
iya baran na lappasan du, sali' hantang aa bayi makalappa min diyōm api.
16 'Nsa' katauhan bi baha'? In kaam mangandōl ma si Isa Almasi,
sabannal kaam pabōtangan Tuhan du, maka iyu Nyawa Tuhan pabōtang
ma diyōm pangatayan bi.
17 Hangkan bang niya' aa makaat pabōtangan Tuhan iyu, tantu du aa
ian pigkaatan du uk Tuhan. Sabab landu' sutsi asal pabōtangan Tuhan,
maka kaam du iya pabōtangan na.
18 Na, in pasal pangatauhan itu, daa kaam ngakkalan di bi. Bang niya'
aa ma diyōman bi mikilan dihan na in pangatauhan na lōm, sali' pikil uk
manga aa 'nsa' ngisbat Tuhan, subay iya mistahan di na sali' dupang 'nsa'
lōm pangatauhan na, bo' supaya iya biyuwanan pangatauhan min Tuhan.
19 Sabab iya iyōnan pangatauhan uk kahekahan manusiya', 'nsa' niya'
guna na bang ma bistahan Tuhan. Tasulat ko' itu ma diyōm kitab, uk na,
“Tajallat uk Tuhan manga aa bal-akkal,
Litagan sigam uk akkal sigam.”
20 Maka ayat itu lagi',
“Kitauhan asal uk Tuhan manga pikilan aa lōm tau na,
'Nsa' du niya' kapusan na.”

21 Hangkan subay 'nsa' niya' min kaam magmalangkaw ma ayi-ayi
tahinang uk manusiya'. Ma kaam asal ayi-ayi kamemon kahapan kaam.
22 Kami maka si Apollos maka si Petros, tahinang sosohoan bi bo' kaam
kaniyaan kahapan. Sampay dunya itu maka ayi-ayi piniya' ma buttihi'
atawa ma sosongun, minsan isab kallum maka kamatay, ma kaam isab
ian hi' kamemon bo' supaya kaam kaniyaan kahapan.
23 Suga' intōmun bi, in kaam iyu suku' si Almasi, maka si Almasi iya suku'
Tuhan asal.

4

Manga aa kawakilan uk si Almasi

1 In kami maka si Apollos subay itung bi manga sosohoan si Almasi. Bayi
pangandōl ma kami uk Tuhan manga pandu' bannal iya 'nsa' bayi pitau
ma bangsa manusiya' dahu.
2 Bang sawupama niya' pamahinang ma aa uk nakura' na, aa ian subay
kapangandōlan ma ayi-ayi bayi pamahinang ma iya.
3 Suga' 'nsa' aku susa bang ayi-ayi biya'-ba' uk bi atawa biya'-ba' uk
manusiya' pasal hinang ku tudju ni Tuhan. Minsan baran ku, 'nsa' du
aku makaba' bang hap atawa laat in bohan ku ma hinang ku.
4 'Nsa' niya' tasayu ku sā' ma diyōm atay ku, suga' kalu niya' kasaan ku
'nsa' tasayu ku. Si Panghu' Almasi sadja iya tau muwanan aku hukuman.
5 Hangkan du kaam subay 'nsa' magdayi'-dayi' halling hap atawa laat
pasal hinang kasehean bi, ma 'nsa' lagi' waktu pangahukum. Subay
na pabing si Panghu' Isa bo' iyampa niya' hukuman. Piluwas du uk
na ayi-ayi bayi tatawu' ma diyōm kalindōman. Piluwas uk na manga
maksud maka niyat bayi tapukan uk manusiya' ma diyōm panauhan
sigam. Manjari siyanglitan du manga manusiya' uk Tuhan, pipagtōngōd
maka bayi kahinangan sigam.
6 Manga dawuranakan ku, si Apollos maka baran ku iya bayi biya'-ba' uk
ku supaya niya' kapamintangan bi, bo' taanad bi bang ayi hati na bissala
itu, iya uk na, “Daa kaam palabi min bayi pibōtangan kaam uk Tuhan.”
Daa bantugun bi aa dakayo', bo' pareyo' bi isab aa dakayo'.
7 Angay uk bi in kaam langkaw min kasehean bi? Tuhan iya bayi
muwanan kaam ayi-ayi kaniya' bi. Angay kaam mag-abbu-abbu in kaam
taga kaniya', parahal bayi kaam biyuwanan?
8 Ayi pangannal bi, jukup na kaam baha' ma sayu bi, in kaam dayahan
na? Kapagnakura' na kaam baha', minsan in kami itu, aa bayi kawakilan
le', 'nsa' du? Hap du isab ma aku bang kaam sabannal-bannal tahinang
nakura' bo' supaya kitabi magnakura' sali'-sali'.
9 Hangkan salaihi' bayi halling ku ma kaam sabab bang ma bistahan
ku in kami manga aa kawakilan pireyo' tōōd uk Tuhan, min deyoan aa
kamemon. Kami sali' sapantun aa hiyukum subay piyatay ma panganda'
kahekahan aa, pig'nda'-ndaan uk bangsa malaikat maka bangsa manusiya'.
10 In kami manga kawakilan itu kibā' dupang ma sabab si Isa Almasi iya
pamean kami, bo' kaam iyu, hap kono' kok bi pagka parakayo' na ma si
Isa Almasi. Angay baha'? Kami itu bista lamma, bo' kaam iyu barakatan
kono'. Kami itu pig-udju', bo' kaam iyu pimehe.
11 Sampay ni kabuttihian magsandal kami ma gōtas maka ma toho'
kallong. Iya panammek kami larak sammek. Daran isab kami piglaugan,
maka 'nsa' niya' patōtōgan kami.

12 Magsangsa' kami maghinang bo' niya' balanja' kami. Bang kami
siyuknaan uk aa, gam peen sigam amuan kami lidjiki' ni Tuhan. Bang
kami pidjala', imanan kami sadja.
13 Bang kami bissalahan laat uk sayi-sayi, bissala singkahapan iya
panambung kami ma sigam. Sampay ni kabuttihian bista kami uk sigam
sali' 'nsa' niya' kagunahan ma babaw dunya itu, sali' sōmpōt ma deyo'
nayi' sigam.
14 Sulat itu 'nsa' pamakaiya' ku ma kaam suga' pamandu' ku, sabab kaam
iyu sali' manga anak ku kalasahan ku tōōd.
15 Sabab minsan niya' ngibu-ngibuhan aa magpanduan kaam ma pasal
si Almasi, dakayo' du pag'mmaan bi. Aku iya sadja pag'mmaan bi sataggōl
min kapagdakayo' bi ma si Almasi, sabab aku iya bayi makatagna' mohan
kaam lapal hap.
16 Hangkan ko', pagka aku 'mma' bi, iya na itu junjung ku ni kaam:
urulun bi addat ku.
17 Iya na hi' poon na, hangkan piyabo uk ku si Timuti itu ni kaam, supaya
kaam tau ngurul. Kalasahan ku iya sali' anak ku lahasiya' sabab aku iya
bayi mo iya mangandōl ma si Panghu' Isa. Kapangandōlan du si Timuti,
maka iya iya maintōm kaam du bang salaingga iya addat-tabiat ku pagka
si Isa Almasi iya parakayoan ku na. Iya na ko' ian pamandu' ku ma manga
jamaa si Isa Almasi, iya magtipun ma sabarang lahat bayi papahian ku.
18 Na, niya' ma diyōman bi iyu manga aa langkaw pangatayan sigam,
sabab pangannal uk sigam in aku 'nsa' du paiyu nibawan kaam.
19 Suga' pasaut du aku paiyu bang min kabayaan Tuhan du, bo' nyata'
ku bang kawasa ayi iya ma manga aa iyu, kawasa bannal atawa min bo'
sigam sadja.
20 Sabab iya palangngan pagparinta Tuhan itu 'nsa' pasal bissala aa
sadja, suga' manga kawasa min Tuhan iya mattan na.
21 Na, ayi kabayaan bi? Baya' kaam subay pahallingan ku, manga
binsana'? Bang hati 'nsa', bang kaam baya' pandaan ku lasa ku, maka
bang baya' pakehan ku hanunut bissala ku, pindahin bi hinang bi.

5

Pasal aa maghinang kalaatan danda maka lalla

1 Na, biyaan na uk manga aa niya' ma diyōman bi iyu maghinang
kalaatan danda maka lalla. Biyaan aku niya' lalla ma kaam iyu mag-
dakayo' maka bayi handa 'mma' na. Minsan manga aa 'nsa' magkahagad
ma Tuhan, 'nsa' makahalus maghinang salaihi'.
2 Bo' iyu kaam magmalangkaw ma baran bi. Subay kaam magkarukkaan
du isab ma sabab niya' iyu maghinang kasumbangan, maka aa ian subay
'nsa' palamud bi ni pagtipunan bi manga jamaa si Isa.
3 Aku itu, minsan lawak min kaam, pananaman ku sali' aku maiyu ma
kaam, sabab 'nsa' du kaam lungay min pangannal ku. Taga kapatut du aku
min si Panghu' Isa hangkan na pabōtang ku hukuman ma aa makahinang
laat iyu, sali' du aku maiyu ma kaam.
4 Iya na itu subay hinang bi: bang kaam ganta' magtipun dajamaahan,
bistahun bi in aku sali' maiyu du ma tangngaan bi. Jari, pagka niya' ma
kitabi kapatut min si Isa, Panghu' tabi,
5 tukbalun bi aa magdusa ian ni pangantanan nakura' sayitan bo' supaya
kabinsanaan baran na, bo' supaya liyappasan nyawa na uk Panghu' Isa
bang taabut 'llaw pangahukum na ma manga manusiya'.

6 'Nsa' tawwa' bang kaam maglangkaw-langkawan di bi. Katauhan bi
bissala hi', iya uk na, “Datti' du pasulig bo' pamehe katibuukan bayi
iyaddun.” Hati na pasulig ian pamaralil aa ngandusa. Minsan iya dakayo'
du, palemed laat na ni kamemon.
7 Hangkan subay pakalloun bi pasulig asal ian, hati na dusa, bo' supaya
kaam sutsi kamemon. Manjari bang kakalloan na, sali' kaam sapantun
addunan bahu, 'nsa' bayi kalamuran pasulig. Katauhan ku in kaam asal
sutsi ma sabab pangandōl bi ma si Isa Almasi. Sabab si Isa iya bayi matay
pamuwas manga dusa tabi, sali' dalil bili-bili iya siyumbay uk bangsa Israil
ma waktu paghinang sigam hinang Pangintōman.
8 Hangkan ko' kitabi subay maghinang ni Tuhan pagka labbahan tabi
na bayi kalaatan tabi tagna', iya paldusahan maka kalammian tabi. Subay
tuyuan tabi addat hap tōōd, min atay sutsi maka min kasabannalan.
9 Na, ma sulat bayi pabo ku ma kaam dahu ian, bayi kaam soho' ku
paōkat min aa magdanda-danda atawa maglalla-lalla, hati na manga aa
ngahalling in sigam kono' mean si Isa.
10 'Nsa' aku noho' subay kaam paōkat min manga aa iya 'nsa' magkaha-
gad ma si Isa, manga aa maghinang kalaatan danda maka lalla, manga aa
magnapsu ma alta', aa magpanangkaw, magsumba ni tau-tau. Bang kaam
pasaddi na min manga aa salaihi' kamemon, subay kaam 'nsa' na ma itu
ma dunya bo' iyampa kaam makasaddi.
11 Suga' iya uk ku hi', 'nsa' kaam siyoho' palamud maka aa maghalling
in iya pagkahi bi mean si Isa, bo' peen masi magdanda-danda, atawa
nganapsuhan alta' sehe' na, atawa numba ni tau-tau, atawa ngalimut ma
aa kasehean, atawa bang panglalango atawa magtatangkaw. Daa kaam
minsan pasawu mangan ma aa salaihi'.
12-13 Sabab aku itu, 'nsa' wajib ngaliling manga aa 'nsa' sehe' ta
mangandōl ma si Isa Almasi. Tuhan sadja iya ngahukum sigam hi'.
Suga' kitabi manga jamaa si Isa Almasi wajib ngaliling manga sehe' tabi
dansehean. Sabab tasulat asal ma diyōm kitab, uk na: “Pakalloun bi aa
laat min diyōman bi.”

6

Palkala' ma diyōman manga jamaa si Isa Almasi

1 Na, in pasal palkala', bang niya' iyu palsaggaan bi maka pagkahi bi
mean si Isa, angay hangkan kaam takkahan mikisara' ma luwasan, ni aa
'nsa' mean si Isa? Arapun pisara' uk bi ma manga pagkahi bi aa suku'
Tuhan.
2 Marayi' 'nsa' katauhan bi, in kitabi manga aa suku' Tuhan ngahukum
ma bangsa manusiya' kamemon ma 'llaw damuwi. Na, bang kitabi
ngahukum manga aa ma sosongun ma palkala' mehe, subay kaam
makapaghukum manga palkala' bi diki' ma buttihi'.
3 Marayi' 'nsa' katauhan bi, in kitabi ngahukum isab bangsa malaikat
ma waktu siyong. Na, bang tahukum tabi manga malaikat, luba'-luba' na
manga palkala' iya kalabayan bi ma dunya itu subay hukum bi.
4 Hangkan na bang niya' palkala' bi, angay subay pasara' bi ma manga
aa 'nsa' niya' kapatut sigam ma diyōman bi manga jamaa si Almasi?
5 Iya' kaam! Angay baha', 'nsa' niya' ma diyōman bi minsan laasa
dakayo' aa taga pangatauhan ngahukum ma kaam bang niya' palsaggaan
bi dapagkahi Almasihin?
6 Suga' kaam, iya kabiyaksahan bi magpatakka kaam palkala' bi ni sara'
ma luwasan, bo' kaam mikisara' ma sigam iya 'nsa' mangandōl ma si Isa.

7 Pagka niya' na peen palkala' bi, sali' 'nsa' niya' dapat bi me' ma si Isa
Almasi. Hap lagi' subay imanan bi sadja bang niya' pagkahi bi me'-mean
si Isa ganta' ngalaat kaam, atawa nangkawan kaam.
8 Suga' kaam iyu, gam peen kaam muwan dusa dangan ni dangan, manga
kiyunsi uk bi kasehean bi, minsan kaam magdanakan.
9 Tantu katauhan bi, bang aa jahallis 'nsa' niya' palsukuan na ma diyōm
ōkōman pagparinta Tuhan. Ngahati kaam tōōd bo' kaam 'nsa' sā'. Sayi-
sayi maghinang kalaatan danda maka lalla, sayi-sayi numba ni tau-tau,
atawa magjina, atawa lalla maghandahan pagkahi na lalla atawa danda
maghallahan pagkahi na danda, 'nsa' niya' palsukuan sigam ma diyōm
ōkōman pagparinta Tuhan.
10 Damikkiyan na manga aa nangkaw, aa nganapsuhan alta' sehe' na,
aa maglalango, aa pangalimut, maka aa manglalangpas, manga aa salaihi'
kamemon 'nsa' du piniyaan palsukuan ma diyōman pagparinta Tuhan.
11 Ma waktu bayi dahu niya' min kaam bayi salaihi' hinang bi, suga' ma
buttihi' siyutsi na kaam min dusa bi. Pisuku' na kaam ma Tuhan sadja.
Tabista na kaam bōntōl ma bistahan Tuhan, ma sabab iya bayi tahinang
uk si Panghu' Isa Almasi maka uk Nyawa Tuhan tabi.

Ginhawa-baran bi subay guna bi pamaehe bi ōn Tuhan

12 Na, in pasal napsu baran ta, kalu niya' mag-upama, uk na, “Makajari
aku ngahinang ayi-ayi kabayaan ku, basta 'nsa' ngalanggal sara'.” Bannal
ko' ian, suga' niya' kabayaan bi 'nsa' du makahap ma kaam. Aku
itu, makajari aku ngahinang ayi-ayi kabayaan ku, suga' 'nsa' aku baya'
tabanyaga' uk napsu ku.
13 Kalu isab niya' aa saddi iyu mag-upama, uk na, “Pagkakan itu
bayi pipanjari bo' supaya pisōd ni battōng, maka battōng itu pipanjari
pangalōōnan kiyakan.” Bannal ko' ian, suga' ma sosongun 'nsa' du niya'
kagunahan na pagkakan ian maka battōng ian, hangkan pikaatan uk
Tuhan sali'-sali'. In ginhawa baran tabi itu subay 'nsa' pagguna tabi
maghinang laatan danda maka lalla, ma sawukat iya na ian kanapsuhan
tabi. Iya hangkan pipanjari ginhawa-baran tabi bo' supaya kitabi
maghinang ma si Panghu' Isa. Maka si Panghu' Isa iya ngayaran ginhawa-
baran tabi.
14 Bayi iya pikallum uk Tuhan pabing min kamatay na, maka iya du
kitabi ma sosongun pikallum du kitabi pabing sabab min kōsōg na.
15 Katauhan bi du, in kitabi mangandōl ma si Almasi, manga baran
tabi itu sali' dalil kalangkapan pamaranan si Almasi. Hangkan na, bang
aa bista na sali' kalangkapan baran si Almasi, 'nsa' manjari bang iya
magdakayo' maka danda laat hinang na.
16 Katauhan bi du, sayi-sayi magdakayo' maka danda laat, magdakayo'
iya maka baran na, sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “Lalla
maka danda bayi duwa baran tahinang dabaran na.”
17 Suga' bang kitabi parakayo' ni si Panghu' Isa, magdakayo' atay du
kitabi maka iya.
18 Amay-amay. Daa kaam maghinang kalaatan danda maka lalla, sabab
laat tōōd dusa ian hi'. Dusa saddi minnihi' 'nsa' makamula ma baran ta,
suga' bang kita pabihing ni 'nsa' sehe' ta, makabuwan kita dusa ni baran
ta.
19 'Nsa' baha' katauhan bi? In ginhawa-baran bi sali' sapantun luma'
pabōtangan Nyawa Sutsi, iya bayi pamuwan kaam uk Tuhan bo' supaya
iya pabōtang ma diyōm baran bi. Tuhan iya dapu baran bi, 'nsa' kaam
dapu na.

20 Bayi kaam likkat uk na bo' kaam makapuwas min diyōm karusahan
bi, maka halgaan pangalakkat na. Hangkan subay guna bi ginhawa-baran
bi pamehe bi ōn Tuhan.

7

1 Na, in pasal bayi tīyaw bi ma aku ma diyōm sulat bi ian, iya na itu
sambung ku ma kaam. Bang ma aku, hap du bang lalla 'nsa' maghanda.
2 Suga' heka tabo-bo maghinang kalaatan danda maka lalla, hangkan
kaam danda maka lalla subay pigkawin kamemon.
3 In aa maglawulakibini subay magdul ma napsu iya kibayaan danda
maka lalla, 'nsa' sigam subay magtagga.
4 Sabab danda iya 'nsa' makapagbaya' ma baran na, subay halla na.
Damikkiyan na du in lalla 'nsa' isab makapagbaya' ma baran na, subay
isab handa na.
5 Kaam maglakibini, daa taggahin bi in kibayaan uk halla bi atawa
uk handa bi. Suga' makajari bang asal bayi pagsulutan bi subay 'nsa'
magbihing-bihingan pilam bahangi bo' supaya kaam tukid nambahayang.
Suga' subay 'nsa' taggōl bo' iyampa kaam magbihing pabayik, bo' supaya
kaam 'nsa' tabo uk sasat sayitan bang ganta' 'nsa' kasandalan napsu baran
bi.
6 Manjari uk ku ni kaam, niya' du kawajib bi in kaam maghanda atawa
maghalla, suga' 'nsa' panohoan ku.
7 Iya kabayaan ku in kaam subay sali' aku 'nsa' maghanda. Suga'
magsaddi iya pangangganta' Tuhan ma dangan ni dangan 'nsa' magsali'-
sali' kamemon.
8 Na, kaam manga subul maka budjang, maka kaam manga balu, iya
na itu halling ku ma kaam: hap bang kaam 'nsa' na maghanda atawa
maghalla sali' aku.
9 Suga' bang 'nsa' tatangka' bi in napsu bi, maghanda kaam atawa
maghalla kaam. Hap lagi' kaam maghanda-maghalla min tiksa' kaam
magsandalan manga napsu baran bi.
10 Kaam maglawulakibini, iya na itu panohoan ku ma kaam, panohoan
deyo' bayi min si Panghu' Isa Almasi, 'nsa' min baran ku. Uk na in danda
'nsa' manjari patiman min halla na.
11 Suga' bang niya' danda ganta' bayi na patiman min halla na, subay iya
'nsa' na maghalla saddi. Suga' bang iya baya' maghalla, subay iya pabing
ni bayi halla na tagna'. Iya lalla subay 'nsa' nimanan handa na.
12 Na, kaam kasehean, iya na itu halling ku ma kaam, halling min baran
ku du, 'nsa' min si Panghu' Isa. Bang sawupama niya' aa maglakibini, lalla
mangandōl ma si Isa, bo' handa na 'nsa', daa subay timanan na handa na
sataggōl baya' lagi' handa na magdakayo' maka iya.
13 Damikkiyan na bang danda iya mangandōl ma si Isa, bo' halla na
'nsa', daa iya subay patiman min halla na ian, sataggōl halla na baya' lagi'
magdakayo' ma iya.
14 Sabab kaam mangandōl ma si Isa, minsan sehe' bi 'nsa' mangandōl,
tahalal du iya uk Tuhan sabab pagdakayoan uk sehe' na Almasihin.
Minsan isab salaihi' tahalal isab manga anak bi uk Tuhan. Bang bayi 'nsa',
na in anak bi sali' du sigam aa 'nsa' magtaat ni Tuhan.
15 Malayingkan bang niya' aa 'nsa' mangandōl ma si Isa taga na sehe'
mangandōl, bo' iya baya' tōōd patiman sehe' na Almasihin, subay iya
diyulan. Bang salaihi' pigtiman uk aa 'nsa' mangandōl, hawulaya na aa
mangandōl min kapagsehe' na. Iya kabayaan Tuhan subay kaam magsulut
sadja.

16 Kaam manga mean si Isa, iya 'nsa' mangandōl handa bi atawa halla
bi ni si Isa, 'nsa' katauhan bi bang ayi katudjuhan bi. Kalu-kalu tabo bi
halla bi atawa handa bi iyu magkahagad ma si Isa sampay liyappasan.

Akuhin bi bayi pamabōtang kaam uk Tuhan

17 Iya itu pamituwa ku ma manga jamaa si Isa kamemon, iya magtipun
ma kalahat-lahatan: ayi-ayi pamabōtang Tuhan ma kaam dakayo' maka
dakayo' akuhin bi. Ayi-ayi bayi katanaman bi tagna' kaam linganan uk
Tuhan, daa kaam meha kahalan pasaddi.
18 Bang sawupama niya' aa bayi na asal mag-islam dahu lagi' min
pangaho' na ma pangalingan Tuhan, 'nsa' subay kalloan na bayinat na
pag-islam. Damikkiyan na isab bang aa 'nsa' bayi taislam, bo' ngaho' na
ma pangalingan Tuhan, daa iya subay magpaislam.
19 Sabab 'nsa' du mehe ma atay Tuhan mag-islam kitabi atawa 'nsa'. Iya
sadja mehe ma atay na bang kitabi me' ma panohoan na.
20 Manga aa kamemon subay 'nsa' pinda min bayi katanaman na, tagna'
kapangaho' na ma pangalingan Tuhan.
21 Bang kau sawupama bayi banyaga' waktu kapangalingan Tuhan ma
kau, daa kau magsusa pasal kahalan nu. Suga' bang niya' waktu kaluwas
nu min kapagbanyaga' nu, hap isab, subay kau paluwas.
22 Sabab bang niya' banyaga' bayi makaaho' me' ma si Panghu' Isa,
minsan iya banyaga' hawulaya iya ma bistahan si Panghu' Isa. Damikkiyan
na bang niya' 'nsa' banyaga' bayi makaaho' me' ma si Panghu' Almasi, bista
iya uk si Almasi sali' banyaga' na.
23 Bayi kaam likkat uk Tuhan min pangantanan dusa, maka landu'
halgaan iya bayi pangalakkat kaam ian. Hangkan kaam subay daa
pabanyaga' ni sayi-sayi, subay Tuhan sadja iya pabanyagaan bi.
24 Manga dawuranakan ku, subay kaam patōtōg ma bayi katanaman bi
tagna' kaam linganan uk Tuhan. Pataptapun bi atay bi harap ni Tuhan.

Pasal manga budjang maka subul, maka manga balu

25 Na, in bayi tīyaw bi ma pasal manga aa 'nsa' lagi' taga handa atawa
halla, 'nsa' niya' panohoan ku ma kaam bayi min si Panghu' Isa, suga'
paluwas ku bang ayi tapikil ku pasal itu hi'. Suga' makapangandōl du
kaam ma aku, sabab landu' aku kiasean uk Tuhan.
26 Bang ma aku, hap lagi' bang kaam 'nsa' pinda min kahalan bi, sabab
heka kasusahan patakka ma buttihi'.
27 Sasuku kaam taga handa, daa timanin bi. Sasuku kaam 'nsa' taga
handa, daa kaam tuyu' maghanda.
28 Suga' bang kaam ganta' maghanda 'nsa' ko' ian dusa. Manga budjang
isab bang maghalla, 'nsa' du sigam makapagdusa. Suga' iya hangkan kaam
garaan ku daa maghanda atawa maghalla, sabab kabayaan ku subay kaam
'nsa' palabay min manga kasusahan iya mawumu pagtalabay uk manga aa
maglawulakibini.
29 Manga dawuranakan ku, iya na itu hati na iya bayi uk ku ma kaam,
in kitabi 'nsa' na taggōl ma itu ma dunya. Puwas itu, manga aa taga anak-
handa subay 'nsa' sakit bimbang ma anak-handa sigam bo' supaya sigam
hawulaya maghinang ni Tuhan.
30 Bang aa magdukka', subay libbahan kasusahan na. Bang aa
magkakuyagan subay sali' aa 'nsa' niya' kakuyagan na. Sayi-sayi isab malli
ayi-ayi subay 'nsa' piruli uk na iya bayi balli uk na hi', sali' 'nsa' iya dapu
na.
31 Maka sayi-sayi ngangguna kapanyapan dunya itu subay 'nsa' paehe
na ma atay na, sabab dunya itu maka kajarihan na itu palabay sadja du.

32 Kabayaan ku subay 'nsa' niya' makabimbang ma kaam. Bang lalla
'nsa' taga handa, iya sadja tapikil na hinang na ma si Panghu' Isa sabab
kabayaan na subay makasulut atay si Isa sadja.
33 Suga' bang aa taga handa na, bimbang na iya ma kalluman anak-
handa na sabab kabayaan na subay makasulut atay handa na.
34 Hangkan sali' mag-agaw-bisōd diyōm pikilan na bang salaingga pan-
ulut na ma Tuhan, maka salaingga panulut na ma handa na. Damikkiyan
na isab bang danda 'nsa' taga halla, iya sadja tapikil na hinang na ma
si Panghu' Isa sabab kabayaan na subay iyungsud ni Tuhan in ginhawa-
baran na maka diyōm atay na. Suga' bang danda taga halla na, iya na
peen tapikil na manga kahinangan na ma anak-halla na sabab kabayaan
na subay makasulut atay halla na.
35 Salaitu iya halling ku sabab baya' aku nabang ma kaam, 'nsa' ma sabab
niya' baya' ku mahunitan kaam. Iya kabayaan ku tōōd subay tahinang uk
bi iya ayi-ayi patut hinang, bo' supaya kaam kaungsuran di bi ni si Panghu'
Isa maghinang ni iya ma 'nsa' niya' duwa-duwa bi.
36 Na, in pasal budjang song na liyaunan. Bang tapikil uk 'nggo'-mma'
na 'nsa' patut pilaun lagi', bo' budjang ian taga baya' maghalla, na, subay
iya pihallahan na. 'Nsa' du niya' dusa 'nggo'-mma' na.
37 Suga' bang aa magniyat subay 'nsa' pihallahan anak na budjang bo'
'nsa' niya' bayi makalōgōs iya nganiyat salaihi', hap isab hinang na ian.
38 Manjari patut du bang pihallahan uk na anak na budjang, suga' labi
hap lagi' bang 'nsa' pihallahan uk na.
39 Na, bayikan ta lagi' pasal pagtiman. Bang danda taga halla, 'nsa' iya
kahawulaya maghalla saddi sataggōl 'llum bayi halla na tagna'. Suga' bang
matay na halla na, puwas na iya, kahawulaya na iya maghalla pabing
maka lalla kabayaan na. Suga' lalla ian subay pagkahi na mangandōl ma
si Isa Almasi.
40 Suga' labi hap lagi' bang iya 'nsa' na maghalla pabayik. Iya na hi'
pikilan ku, asal du min Nyawa Tuhan isab bang ma bistahan ku.

8

Pasal kiyakan bayi pag-ungsud ni tau-tau

1 Na, iya bayi tīyaw bi ni aku pasal sasumbayan bayi pangungsud uk
manga aa ni tau-tau iya siyumba uk sigam. Bannal iya bissala hi', “in
kitabi kamemon taga pangatau asal”. Suga' in pangatauhan bi iyu pasal
tau-tau 'nsa' niya' kapusan na, mag-abbu sadja kaam. Pamikil salaihi' 'nsa'
du makahap manga pagkahi bi, iya 'nsa' lagi' jukup panghati na pasal ihi'.
Suga' bang kaam lasa ma pagkahi bi, subay kaam magpahōgōt pangandōl
sigam.
2 Bang aa mikilan ma di na in lōm pangatauhan na, 'nsa' le' jukup
panghati na.
3 Suga' bang aa lasa ma Tuhan, takila du aa ian uk Tuhan in iya suku'
na.
4 Manjari itu, bannal iya uk bi pasal pagkakan bayi pangungsud ni tau-
tau: katauhan ta asal in iyōnan tau-tau itu 'nsa' du tuhan tōōd, maka
katauhan ta isab dakayo'-kayo' du Tuhan bannal.
5 Minsan niya' manga ma dunya atawa ma langit pigbahasa “tuhan” uk
manga aa, maka minsan heka pagtuhanan salaihi',
6 tunggal du Tuhan pagtuhanan tabi. In iya pag'mmaan tabi. Bayi
iya magpanjari ma kamemon, bo' iya hiyarap uk tabi sataggōl tabi 'llum.
Dakayo' du isab pagpanghuan tabi, iya si Isa Almasi. Bayi pipanjari uk

na kamemon labay bayi min Tuhan, bo' 'llum isab kitabi ma sabab bayi hinang na. Pagka salaihi', bannal iya uk bi, 'nsa' niya' kapusan manga tau-tau ian.

7 Suga' manga Almasihin kasehean 'nsa' lagi' makahati in manga tau-tau 'nsa' bannal. Masi tapikil sigam iya bayi kabiyaksahan sigam tagna' magsumba ni manga tau-tau. Hangkan na buttihi' bang sigam ganta' magkakan sasumbayan salaihi' tapikil sigam in iya bayi pig-ungsuran ni manga tau-tau, bo' sasaw diyōm pikilan sigam pangannal sigam magdusa ni Tuhan, sabab tapikil sigam niya' tamak atay sigam pagka makakakan ayi-ayi bayi pig-ungsuran.

8 Suga' in sabab hangkan kitabi makapasikōt ni Tuhan 'nsa' pasal pagkakan iya takakan tabi atawa pagkakan 'nsa' takakan tabi. Minsan kaam 'nsa' magkakan ma bayi pangungsuran ni manga tau-tau, 'nsa' kulangan kahapan bi min Tuhan. Damikkiyan isab bang kita magkakan iya pagkakan pangungsuran ian, 'nsa' du isab kaganapan kahapan bi min Tuhan.

9 Suga' kaam iyu, minsan kaam wajib ngahalus ma pagkakan kaginis-ginis, subay kannalun bi pahap manga pagkahi bi, kulang lagi' hōgōt pangandōl sigam ma si Isa, bo' supaya sigam 'nsa' tabo-bo magdusa ma sabab pagkakan bi.

10 Bang sawupama niya' sehe' bi dakayo' salaihi' ganta' makanda' kaam mangan ma diyōm luma' panumbahan tau-tau. Katauhan bi asal in tau-tau 'nsa' niya' kapusan na. Suga' awam sehe' bi maka 'nsa' jukup panghati na pasal tau-tau hi'. Jari pag'nda' na ma kaam mangan kiyakan bayi pangungsud ni tau-tau, kalu iya tabo-bo ningōd-ningōd mangan isab, minsan tapikil na ian hi' dusa.

11 Manjari sabab pangatauhan bi kono', iya uk bi in pangungsud hi' 'nsa' makamula ma kaam, tabo-bo ni kalaatan aa ian lamma pangandōl na, bo' iya isab aa bayi piyuwas min pangantanan dusa ma sabab kamatay si Isa Almasi.

12 Pagka salaihi' hinang bi makabuwan kaam dusa ma danakan bi lamma pangandōl na hi', hangkan na kaam biyōtangan dusa isab mariyata' bi tudju ni si Isa Almasi.

13 Hangkan na aku magniyat, bang aku iya bayi poonan na hangkan magdusa dakayo' danakan ku mean si Isa, ma sabab niya' kakan ku bayi pangungsud ni tau-tau, 'nsa' na aku mangan sasumbayan pabing sataggōl ku 'llum, bo' supaya iya 'nsa' tabo-bo uk ku magdusa.

9

Kapatut aa kawakilan

1 Aku itu hawulaya magbayaan di ku. Bayi du aku kawakilan uk si Panghu' Isa, siyoho' magnasihat lapal na. Bayi du iya tanda' mata ku. Maka kaam iya kamaujuran hinang ku tudju ni si Panghu' Isa, pagka kaam mangandōl na du ma iya.

2 Minsan aku 'nsa' kihagad uk manga kasehean in aku bayi kawakilan uk si Isa Almasi, tantu du kahagad bi sabab baran bi iyu tanda' saksi' in aku bayi kawakilan uk si Panghu' Isa. Sabab aku iya poonan hangkan kaam me' ma iya.

3 Bang aku piliksa' uk sayi-sayi ma pasal kahinangan ku, salaitu iya panambung ku:

4 'nsa' baha' niya' kapatut ku biyalanjaan uk manga aa panduan ku?

5 'Nsa' niya' kapatut ku maghanda ma danda mangandōl ma si Isa, pagbe'
ku ma paglangnganan ku, sali' manga danakan si Panghu' Isa maka manga
aa kawakilan sali' si Petros?
6 Pikilun bi ba: kami sadja baha' maka si Barnabas iya subay mag-usaha
bo' supaya niya' balanja' kami, bo' in kasehean biyalanjaan uk bi du?
7 Bang sawupama sundalu, niya' baha' 'nsa' biyalanjaan uk manga
parinta? Atawa manga aa maghuma, niya' baha' 'nsa' niya' kapatut na
mangan min buwa' tiyanōm uk na? Atawa aa bayi mag-ipat sapi' atawa
kambing, 'nsa' niya' baha' kapatut sigam ngallo' gatas min manga hayōp
iya ipat uk sigam hi'?
8 'Nsa' isab min addat tabi manusiya' sadja iya pangalloan ta tau pasal
kapatut ma manga aa maghinang, sabab sali' du ma diyōm kitab.
9 Tasulat itu hi' asal ma diyōm Kitab Tawrat bayi pamuwan uk Tuhan
ma si Musa, uk na, “Daa tambōlun bi bo' sapi' sabu na maggiling payi”. In
sara' ian tiyakdil uk Tuhan, 'nsa' pasal manga sapi' hi' sadja.
10 Tiyuud kitabi iya pigkanyagōnan uk na, iya poonan sara' siyulat
ian. Paralilan ta ni aa mag-araru maka aa mag-ani. Iya hangkan
sigam maghinang ma diyōm huma sabab niya' hōwat sigam kabuwanan
palsukuan min buwa' na. Kami itu sali' dalil aa maghuma ian.
11 Bayi kami nganasihatan kaam lapal Tuhan, sali' dalil bigi tiyanōm
ma diyōm pikilan bi. Hangkan kaam subay 'nsa' inu-inu bang kami
biyuwanan bahagi' min kaam.
12 Bang guru bi kasehean taga kapatut biyalanjaan uk bi, iya lagi' na
kami itu patut du isab biyalanjaan uk bi.
Suga' 'nsa' kami bayi mikibalanja' ma kaam minsan niya' kapatut kami
ngamu'. Gam peen kami nandalan kasigpitan bo' supaya 'nsa' niya'
makaagpang lapal hap pasal si Almasi.
13 Katauhan bi asal, minsan manga aa maghinang ma diyōm langgal
pagkulbanan ma hi' ma Awrusalam, min langgal hi' iya pangalloan sigam
kiyakan. Maka manga imam iya ngungsuran sasumbayan pagkulban,
bihagian du sigam isi hayōp pagkulban hi'.
14 Damikkiyan na isab manga aa magnasihat lapal hap, niya' panohoan
si Panghu' Isa subay sigam biyalanjaan uk sasuku magkahagad ma lapal
ian.
15 Suga' aku itu, minsan aku patut tōōd mikibalanja' ma manga aa bayi
panganasihatan ku, 'nsa' aku bayi mikibalanja' ma sayi-sayi. Maka sulat
iya sulatan ku kaam itu, 'nsa' balanja' iya piyuhung uk ku hangkan siyulat
uk ku. Baya' lagi' aku matay dahu, bo' aku 'nsa' subay mikibalanja' ma
kaam. Sabab iya pagbantugan ku in aku 'nsa' bayi mikibalanja'.
16 'Nsa' aku makajari magbantug pasal pagnasihat ku lapal hap, sabab
hinang ku asal bayi panohoan aku uk si Isa Almasi. Siya-siya du aku bang
'nsa' pagnasihat ku lapal hap.
17 Bang bayi aku makapenean di ku maghinang salaitu, patut du aku
giyadjihan. Suga' 'nsa' min baya' ku sadja, iya hangkan aku maghinang
itu hi', tiyuud bayi pingandōl uk Tuhan ma aku hangkan niya' kawajib ku
ngahinang itu hi'.
18 Manjari ayi pamayad ma aku? Kabayaran du aku bang peen
tapagnasihat ku lapal hap ma 'nsa' niya' bayad na, minsan niya' kapatut
ku biyalanjaan.
19 Kahawulaya aku magbayaan di ku, 'nsa' aku banyaga' sayi-sayi. Suga'
minsan salaihi', magpabanyaga' aku di ku maghinang ni aa kamemon
supaya heka tabo ku mangandōl ma si Isa.

20 Hangkan ko', bang aku palamud ni manga bangsa Yahudi be'-bean
ku addat sigam Yahudi, bo' supaya sigam tabo ku mangandōl ma si Isa.
Minsan aku puwas na min sara' si Musa, iya iyusul uk manga bangsa
Yahudi, be' ku sadja sataggōl ku ma diyōman manga bangsa Yahudi, bo'
sigam tabo ku mangandōl ma si Isa Almasi.
21 Damikkiyan na isab bang aku magbe' maka manga aa 'nsa' bangsa
Yahudi, 'nsa' na bean ku sara' agama bangsa Yahudi. Iya bean ku manga
addat sigam bo' supaya sigam tabo ku mangandōl ma si Isa. Suga' minsan
'nsa' bean ku sara' agama bangsa Yahudi, masi du aku me' ma sara' Tuhan
sabab bean ku du panohoan si Almasi.
22 Bang aku ganta' magbe' maka manga aa iya 'nsa' lagi' hōgōt pangandōl
sigam tudju ni si Isa, masali' aku di ku ni sigam bo' supaya sigam tabo ku
mangandōl tōōd. Manjari minsan ayi bangsa, pasali' aku ni sigam bo'
supaya niya' min sigam kalappasan ma ayi-ayi hinang ku pamo-mohan
sigam mangandōl ma si Isa Almasi.
23 Hangkan salaihi' hinang ku supaya pasaplag lapal hap pasal si Isa
Almasi ni manga aa kamemon, bo' aku isab palamud ni kahapan iya tabe'
ma lapal hap.
24 Katauhan bi du, bang aa magdagan-dagan maglomba' heka aa pasōd,
suga' dakayo' du iya ngandaōg, bo' dakayo'-kayo' na du makasambut
kahapan iya pamuwan ni aa ngandaōg. Na, kaam manga bean si Isa
Almasi, sali' kaam dalil manga aa maglomba' hi', iya magdagan-dagan
pakōsōg supaya ngandaōg. Hangkan na kaam subay pakōsōg isab me'
ma Tuhan bo' kaam makasambut kahapan min iya ma sosongun.
25 Dalilun bi isab pakuwi-kuwihan manga aa maglomba', hallian sigam
ayi-ayi makalaat pamaranan sigam, bo' sigam makaraōg sampay piehe.
Iya pamahala' aa ngandaōg, siyangōnan korona dawun kayu, iya lakkas
lanōs. Suga' kitabi mean si Isa piniyaan du kamehehan natas ni
kasaumulan, iya poon sabab in subay kitabi 'nsa' ngandulan baran tabi.
26 Hangkan aku itu, singōran ku aa maglomba'. Tunggal du iya tudju
ku bang harap ni paglomba' ian, bo' taabut ku pagniyatan ku. Iya du isab
aku ma pagnasihat ku, singōran ku aa panday magsuntuk, 'nsa' enot-enot
panuntuk na bo' supaya karaōg na.
27 Binsana' ku pamaranan ku, hati na patuwas ku baran ku bo' 'nsa'
diyulan napsu ku. Sabab tiyāw aku siyulak uk Tuhan minsan aku bayi
makanasihat lapal na ma aa kasehean.

10

Bandaan pasal manga tau-tau iya pigtuhanan uk aa

1 Na, manga dawuranakan ku, paintōman ta kaam pasal bayi kalabayan
uk pangkat tabi Yahudi ma waktu kapame' sigam ma si Musa ma masa
awwal hi'. Bayi sigam kalambungan kamemon uk gabun, tanda' in sigam
ma diyōm pasindungan Tuhan. Bayi sigam pauntas tudju ni dambiya'
sallang, iya iyōnan Sallang-pula ma 'nsa' niya' bayi makamula ma sigam.
2 Iya dalil na, sali' sigam tapandi ma diyōm gabun maka ma diyōm
sallang hi', in sigam me' ma si Musa.
3 Sigam kamemon bayi makakakan kiyakan bayi pamuwan uk Tuhan.
4 Inum isab uk sigam bohe' bayi pamuwan uk Tuhan, sabab kamemon
sigam bayi makapanginum bohe' bayi paluwas min batu. Bo' batu ian,
bang siyayu tōōd hati na, iya na hi' si Almasi, iya bayi sehe' sigam ma
palangnganan.

5 Suga' minsan salaihi' iya tabang Tuhan ma sigam, 'nsa' kasulutan atay
Tuhan ma kahekahan sigam hi', hangkan sigam piyatay kanat ma lahat de
bayi palabayan sigam.

6 Na, iya bayi pitakka ni bangsa Israil hi' subay pamintangan tabi bo'
supaya kitabi 'nsa' makasingōd ni sigam hi' nganapsuhan laat,
7 atawa numba ni tau-tau sali' sigam kasehean ma bayi masa hi'. Tasulat
asal ma diyōm kitab pasal bayi kahinangan sigam hi', uk na, “Manga aa
ian bayi ningko' magjamuhan pamehe ni tau-tau iya pagtuhanan sigam.
Puwas hi', magtanggehan sigam mag-iluk maka maghinang kalaatan.”
8 Wajib kitabi daa maghinang kalaatan danda maka lalla, sali' bayi
tahinang uk kasehean. Ma sabab paghinang sigam salaihi', iya hangkan
niya' min sigam labi duwampu' maka tallu ngibu puhu' matay ma diyōm
da 'llaw du.
9 Daa na tōōd kitabi nulayan kōsōg Tuhan. Niya' isab min ka'mbo'-
mboan tabi bayi makahinang salaihi' ma masa awwal hi', bo' heka sigam
bayi matay uk manga so.
10 Daa isab pagdubdubin bi Tuhan ma sabab ayi-ayi pamabōtang ma
kaam uk na, sali' bayi tahinang uk kasehean ma masa hi', hangkan sigam
bayi piyatay uk malaikat iya mo kamatay.

11 Na, hangkan pabōtang manga pakaradjaan ian ma diyataan sigam,
supaya mamintang manga aa ma tahun damuwi itu. Tasulat isab ma
diyōm kitab bo' supaya kitabi 'nsa' ngahinang salaihi', sabab song kiyamat
na dunya.

12 Hangkan ko' bang niya' aa ma diyōman bi iyu mikilan di na in iman
na hōgōt kono', aa ian subay kamaya'-maya' tōōd bo' 'nsa' tabo-bo uk sasat
ngahinang dusa.
13 Kamemon sasat-manasat iya kalabayan bi 'nsa' du magbidda' maka
sasat iya mawumu kalabayan uk bangsa manusiya'. Suga' kapangandōlan
du Tuhan, hangkan kaam 'nsa' pisaran uk na siyasat bang 'nsa' kasandalan
bi. Sabab bang kaam pitakkahan sasat umay-umay biyuwanan du kaam
kōsōg uk Tuhan ma waktu kasasat bi hi' bo' kaam makasandal, bo'
minnihi' niya' kapuwasan bi.

14 Hangkan na, manga bagay ku kalasahan ku, daa tōōd kaam palamud
numba ni manga tau-tau.
15 Hap du kok bi, hangkan uk ku ma kaam, dōngdōngin bi bissala ku itu
bang bannal atawa 'nsa'.
16 Bang kitabi magtipun ma pangintōman kamatay si Panghu' Isa,
nginum kitabi min diyōm sawan iya pagsukulan tabi ni Tuhan. Tanda'
saksi' ko' ian in kitabi magdakayo' maka si Almasi ma sabab laha' na
min iya bayi matay hi'. Damikkiyan na isab tinapay iya pagbahagian tabi,
kakan tabi tinapay ian tanda' in kitabi magdakayo' taga lamud ma baran
si Almasi.
17 Sabab dakayo' du tinapay iya pagbahagian tabi kamemon, hangkan
kitabi, minsan heka, sali' dalil ginhawa-baran dakayo' du.

18 'Ndaun bi addat bangsa Israil hi'. Sasuku sigam mangan min bayi
pangungsud ni Tuhan, makalamud isab magtaat ni Tuhan.
19 Na, 'nsa' uk ku niya' barakat ma ayi-ayi pangungsud ni tau-tau, atawa
niya' kallum ma tau-tau iya pangungsuran hi'.
20 'Nsa'. Suga' iya uk ku, in sasumbayan tiyukbal uk manga aa ni tau-tau,
tiyukbal uk sigam ni manga sayitan, 'nsa' ni Tuhan. Maka 'nsa' aku baya'
in kaam makalamud ni manga bangsa sayitan.

21 Bang kaam ganta' magtipun mangan maka nginum pangintōman bi
si Panghu' Isa, 'nsa' kaam makajari palamud isab mangan maka nginum
min bayi pangungsud ni manga sayitan.
22 Duwal baha' kabayaan bi nunggud kaam ma Tuhan maghinang
salaihi'. Kōsōg baha' kaam min iya?
23 Niya' manga aa halling, uk sigam, “Makajari kita ngahinang ayi-
ayi kabayaan ta.” Bannal ko' ian, suga' niya' 'nsa' makahap ma kitabi.
Aho', makajari kita ngahinang ayi-ayi, suga' niya' hinang 'nsa' makasong
pangandōl ta ni Tuhan.
24 Daa sadja kannal ta baran ta, subay pagkanyagōnan ta du isab
kahapan sehe' ta.
25 Makajari kaam mangan sumbayan ayi-ayi iya diyagang ma tabu',
minsan 'nsa' tīyaw bi bang ian bayi pag-ungsud ni tau-tau. 'Nsa' du niya'
dusa bi mangan.
26 Sabab tasulat asal ma diyōm kitab, uk na, “In dunya itu maka kakaya'-
kayaan na, Tuhan iya dapu na.”
27 Bang sawupama niya' aa 'nsa' magkahagad ma si Isa noho' kaam
mangan ma luma' na, bo' kaam baya' pahi', makajari kaam mangan ayi-
ayi pangalabōt kaam, minsan 'nsa' tīyaw bi bang bayi pag-ungsuran atawa
'nsa'. 'Nsa' du niya' dusa bi mangan.
28-29 Suga' bang niya' ganta' maan kaam in kiyakan ian bayi pag-ungsud
ni tau-tau, na, daa kakanun bi, ma sabab aa bayi ma'-maan kaam hi'. Kalu-
kalu uk na in kaam taga dusa bang kaam mangan ihi' hi'. Jari itu, bang
pag'nda' na ni kaam mangan hi', sasaw diyōm pikilan na minsan 'nsa'
niya' kasasawan bi. Kalu niya' maiyu tīyaw, uk na, “Angay aku subay
tiyaggahan mangan ayi-ayi ma sawukat niya' aa dakayo' luhay sasaw
pikilan na?
30 Angay aku subay siyaway ma ayi-ayi kiyakan uk ku, bang bayi ihi' hi'
bayi pagsukulan ku ni Tuhan?”
31 Na, iya na itu panambung ku ma aa niyaw ian. Ayi-ayi hinang bi,
uk ku, ayi-ayi na kiyakan uk bi, ayi-ayi na inum uk bi, subay hinang ian
makapamehe ni Tuhan.
32 Iya addat-tabiat bi subay hap sadja. Ayi-ayi hinang bi subay 'nsa' niya'
nasaw minsan sayi-sayi, manga bangsa Yahudi, minsan manga bangsa 'nsa'
Yahudi, atawa manga pagkahi bi ummat Tuhan.
33 Bein bi aku itu sabab tuyuan ku sulut ku manga aa kamemon ma ayi-
ayi kahinangan ku. 'Nsa' kahapan baran ku iya kannal ku, suga' kahapan
manga aa kamemon, bang peen sigam lappasan min paldusahan sigam.

11

1 Manjari singōrin bi aku sali' pagsingōd ku ni si Almasi.

Pasal pagturung bang magsambahayang

2 Sanglitan ta kaam sabab taintōm bi sadja aku sakahaba' waktu, maka
sabab binean uk bi na peen pandu' bayi pasampay ku ni kaam.
3 Suga' niya' lagi' kabayaan ku subay tahati bi. Iya na itu: si Isa Almasi
iya pagmakokan manga lalla kamemon, bo' lalla iya pagmakokan manga
kahandahan sigam, maka Tuhan iya pagmakokan si Almasi.
4 Bang kaam magtipun dajamaahan maghinang ni Tuhan, bo' niya' lalla
nambahayang atawa maluwas lapal min Tuhan, bang iya ganta' tiyurun-
gan uk na kok na, 'nsa' pig-addatan uk na si Almasi iya pagmakokan na.

5 Suga' bang danda iya nambahayang atawa maluwas lapal min Tuhan
ma diyōm pagtipunan bi, bo' 'nsa' tiyurungan uk na kok na, 'nsa' pig-
addatan uk na halla na iya pagmakokan na. Danda ian 'nsa' du magbidda'
maka danda bayi biyagōngan kok na.
6 Bang danda 'nsa' tōōd nambunan kok na ma diyōm pagtipunan bi,
subay iya magpagunting puut. Suga', pagka makaiya'-iya' bang danda
biyagōngan atawa pipuut buun na, subay iya magturungan kok na.
7 Suga' lalla iya 'nsa' patut magturungan kok na sabab lalla iya pimanjari
pamandōgahan kamehehan maka kajarihan Tuhan. Suga' danda iya
pamandōgahan kamehehan lalla,
8 sabab lalla iya bayi pimanjari dahu uk Tuhan. 'Nsa' lalla iya pimanjari
min baran danda, suga' danda iya pimanjari min baran lalla.
9 Maka 'nsa' lalla iya pimanjari para ma danda, suga' danda iya pimanjari
pamasehe' ma lalla.
10 Hangkan danda subay magturung, tanda' saksi' ma manga malaikat
in iya kapagbayaan uk halla na.
11 Suga' minsan salaihi', bang kitabi ma diyōman si Isa 'nsa' manjari bang
hal lalla sadja atawa hal danda sadja. Subay sigam magtabang-tabang
magdanda-maglalla.
12 Danda iya pimanjari min baran lalla awwal tagna', suga' salay'an lalla
iyanakan du uk danda. Maka min Tuhan asal ayi-ayi kamemon.
13 Na, kaam iya ngandōngdōngan di bi: patut baha' bang danda
nambahayang ma diyōm pagtipunan bi, ma 'nsa' magturung?
14 Katauhan bi, sataggōl min katagna' makaiya'-iya' asal bang lalla taha'
buun na,
15 suga' bang danda taha' buun na makamanis du ma iya. Kaniyaan iya
buun taha' patambun kok na.
16 Na, bang niya' maiyu baya' nganjawab pasal ian hi', iya itu panambung
ku ma iya: 'nsa' niya' kalangnganan saddi ma kami maka ma manga jamaa
Tuhan maingga-maingga lahat bang magtipun nambahayang.

Pangintōman kamatay si Panghu' Isa

17 Niya' lagi' saddi panohoan ku ni kaam, suga' 'nsa' na kaam sanglitan
ku sabab bang kaam magtipun-tipun nambahayang makalanggal du kaam
kalaatan, 'nsa' kahapan.
18 Kaisa na itu hi', makake aku haka in kaam kono' magsulang bang
kaam magtipun-tipun. In haka ian taga bannal na bang ma aku.
19 Niya' du kaam duwa mahagi' ma diyōman bi. Patut na du salaihi',
sabab bang bayi 'nsa' piniya', 'nsa' bayi tasilang bang sayi kaam makasulut
atay Tuhan.
20 Bang kaam magtipun mangan pangintōman kamatay si Panghu' Isa,
sali' 'nsa' si Panghu' Isa iya taintōm bi.
21 Sabab niya' min kaam parahu mangan kiyakan bayi bo bi, bo'
'nsa' kapinan bi sehe' bi. Jari na niya' min kaam giyōtas, maka niya'
maglangohan sabab makalandu' iya inum na.
22 Angay baha'! 'Nsa' niya' luma' bi pamanganan bi dahu? Atawa
kabayaan bi tōōd subay pakaiya' uk bi manga pagkahi bi jamaa Tuhan,
maka mareyo' kaam manga sehe' bi aa miskin? Angay subay salaingga
halling ku ma kaam ma pasal hinang bi salaihi'! Baya' kaam sanglitan ku
baha'? 'Nsa' du kaam patut siyanglitan.
23 Iya pandu' bayi pisampay ma aku uk si Panghu' Isa, iya na hi' bayi
pamandu' ku ma kaam. Si Panghu' Isa, ma sangōm iya bayi kapanipu ma

iya ni manga banta na, bayi iya makapagsawu maka manga mulid na.
Bayi iya ngallo' tinapay,
24 puwas peen pagsukulan na ni Tuhan bayi pigbahagi'-bahagi' uk na.
Bo' uk na ni manga mulid na, “Tinapay itu, iya na itu baran ku, pamalilla'
ku ni kamatay ma sabab bi. Mangan kaam tinapay itu pangintōman bi ma
aku.”
25 Damikkiyan na isab inuman. Ubus peen uk sigam mangan, killo' in
sawan uk si Isa. Uk na, “In inuman itu paltandaan ma tatuman uk laha' ku
iya pagsulutan bahu iya bayi panganjanji' uk Tuhan ma kaam. Sakahaba'
kaam nginum salaitu subay aku intōm bi.”
26 Aturan na, sakahaba' kaam mangan salaitu min tinapay sampay
nginum salaitu min sawan pamanda' uk bi in kamatay si Isa, sampay
taabut waktu kabayik na paitu.
27 Hangkan ko', sayi-sayi mangan tinapay salaitu maka nginum salaitu
min sawan ma 'nsa' bōntōl atay na tudju ni si Panghu' Isa, aa ian
kabōtangan dusa du sabab 'nsa' pig-addatan uk na baran si Panghu' Isa
sampay laha' na.
28 Hangkan na, bang kaam magtipun nambahayang subay kaam
ngaliling di bi bang niya' laat bi, bo' iyampa kaam mangan tinapay maka
nginum min sawan.
29 Sabab sayi-sayi mangan atawa nginum ma 'nsa' tasayu na baran si
Panghu' Isa bang ayi hati na, matakkahan iya di na ni hukuman Tuhan
pagka salaihi' pamangan na maka panginum na.
30 Iya na hi' poon na hangkan heka ma diyōman bi iyu magkalammahan,
maka saki, maka niya' isab matay magtuwi.
31 Bang kitabi ganta' ngaliling baran ta dahu 'nsa' du kitabi tawwa'
hukuman.
32 Suga' iya hangkan kitabi hiyukum maka binsana' uk si Panghu' Isa
buttihi', bo' supaya kitabi 'nsa' pitakkahan hukuman nalka' magbe' maka
manga aa iya 'nsa' me' ma Tuhan.
33 Jari itu, manga dawuranakan ku, bang kaam magtipun mangan pang-
intōman kamatay si Panghu' Isa, agad-agarin bi dahu manga kasehean bi.
34 Bang niya' min kaam giyōtas subay iya mangan dahu ma luma' na, bo'
kaam 'nsa' tikkahan hukuman Tuhan bang kaam magtipun. Na, in pasal
manga palkala' kasehean bayi tīyaw uk bi, subay na aku maiyu bo' iyampa
kaam panduan ku.

12

Manga kapandayan pamuwan uk Nyawa Tuhan

1 Na, manga dawuranakan ku, iya tīyaw bi pasal kapandayan iya
pamuwan kitabi uk Nyawa Tuhan: baya' aku mahatihan kaam bo' supaya
katauhan bi.
2 Taintōm bi bayi dahu, ma waktu 'nsa' le' kaam bayi makabe' ma si Isa,
tabo-bo sadja kaam uk manga ibilis maghinang ni manga pagtuhanan 'nsa'
niya' kallum na.
3 Baya' aku subay katauhan bi, bang aa kapagbayaan uk Nyawa
Tuhan 'nsa' iya makapahalling pangkal ma si Isa. 'Nsa' isab niya'
makapagsabannal in si Isa pagpanghuan na bang 'nsa' min Nyawa Tuhan.
4 Na, in kapandayan min Nyawa Tuhan itu ginisan du, bo' peen dakayo'
du Nyawa Tuhan iya muwan.
5 Ginisan isab manga hinang panabang tabi ma pagkahi tabi, suga'
tunggal du si Panghu' Isa iya paghinangan tabi.

6 Ginisan iya bohan hinang tabi dakayo' ni dakayo' suga' dakayo' du
Tuhan iya muwan tau bo' supaya tahinang tabi ayi-ayi bayi pamahinang
ma kitabi.
7 Kitabi manga me'-mean si Isa Almasi kamemon, pigtōpōd-tōpōran
kitabi tanda' in Nyawa Tuhan pabōtang asal ma diyōm atay tabi, bo'
supaya niya' pamohan tabi kahapan ni kamemon.
8 Niya' manga aa kabuwanan kapandayan uk Nyawa Sutsi mahati pandu'
lōm, niya' isab kabuwanan kapandayan maluwas pangatauhan.
9 Tunggal du Nyawa Tuhan iya muwan manga kapandayan itu, 'nsa'
niya' saddi. Niya' kabuwanan uk na pangandōl kōsōg tōōd, maka niya'
kabuwanan kapandayan magpakauli' ma manga saki.
10 Niya' aa kabuwanan barakat bo' tahinang na manga hinang
barakatan, niya' isab kabuwanan kapandayan uk Nyawa Tuhan missala
lapal Tuhan, maka niya' aa kasehean kabuwanan pangatauhan nilang
manga kapandayan aa bang min Nyawa Tuhan atawa min saddihan. Niya'
aa kabuwanan kapandayan makabissala manga bissala saddi, iya 'nsa'
tasabut na, maka niya' isab kabuwanan pangatauhan magpahati bang ayi
bayi bissala ian.
11 Suga' tunggal du Nyawa Tuhan iya magkabayaan muwan manga
kapandayan itu pamasuku' maka pamuwan na ma manusiya' dakayo' ni
dakayo'.

Baran aa pamaralilan

12 Kitabi manga mean si Almasi sali' dalil ginhawa-baran dakayo' du, bo'
heka kalangkapan na kaginis-ginisan. Suga' minsan heka pagdayaw na,
dakayo' du baran tibuuk.
13 Sabab kitabi, manga bangsa Yahudi maka 'nsa' Yahudi, banyaga' maka
'nsa' banyaga', bayi piyandi min Nyawa Tuhan dakayo'-kayo', pipagdakayo'
sali' dalil baran tibuuk. Pisangōnan kitabi Nyawa Tuhan sali'-sali'.
14 Na, in ginhawa-baran itu bang diyalil, 'nsa' hal daginis du iya
pagdayaw na. Ginisan asal pagdayaw na.
15 Bang sawupama halling nayi', uk na, “Aku itu 'nsa' suku' ma baran itu,
sabab 'nsa' aku tangan.” Asal minsan salaingga halling na, in iya suku' ma
baran du.
16 Iya du isab bang tainga iya halling, uk na, “'Nsa' aku suku' ma baran
itu sabab 'nsa' aku mata,” masi du iya suku' ma baran ian.
17 Bang bayi mata lallun katibuukan baran aa, salaingga bo' iya makake?
Bang bayi tainga lallun, salaingga bo' iya makahamut?
18 Suga' iya bannal na, pimanjari uk Tuhan ginisan pagdayawan baran
ta kamemon, hiyatul uk na ma sali' asal kabayaan na.
19 'Nsa' taōnan baran bang mata lallun atawa tainga lallun.
20 Bang sayuhun heka ginisan pagdayaw, suga' dakayo' du baran.
21 Hangkan 'nsa' makajari bang ganta' halling mata ni tangan, uk na,
“'Nsa' niya' kagunahan nu ma aku.” Damikkiyan isab 'nsa' makajari bang
kok halling ni nayi' uk na, “'Nsa' du niya' kagunahan bi ma aku.”
22 Sabab iya bannal na, in manga pagdayaw baran ta iya uk ta kulang
kōsōg na, niya' sadja kagunahan na mehe.
23 Manga pagdayaw baran ta iya uk ta diki' du kagunahan na, iya na
hi' asal ayaran ta tōōd pahap. Manga pagdayaw iya 'nsa' hap inda', asal
pasammekan ta pahap,
24 bo' manga pagdayaw ta hap dagbōs na, minsan 'nsa' pihap. Tuhan
iya bayi ngahinang baran ta itu maka kabōtangan na bo' supaya ayaran
ta tōōd manga pagdayaw na iya wajib iyayaran.

25 Manjari 'nsa' niya' palsaggaan ma diyōm ginhawa-baran ta itu sabab
magtabang-tiyabang manga pagdayaw na kamemon.
26 Bang kapaddian pagdayaw baran ta dakayo', magtuwi tananam uk
manga pagdayaw kamemon. Damikkiyan na isab bang niya' pagdayaw ta
dakayo' siyanglitan, kiyōgan du baran ta kamemon.

27 Iya na itu hati na bayi pamaralil ku ian: kaam manga jamaa si Almasi
sali' dalil ginhawa-baran na, maka kaam dakayo' pa dakayo' sali' pagdayaw
na kaginis-ginisan.
28 Jari Tuhan iya mabōtang kamemon ma diyōman tabi manga
kajamaahan si Isa Almasi. Kaisa, niya' manga aa kawakilan uk na
magpamahalayak lapal hap pasal si Isa Almasi, karuwan na, niya' aa
kabuwanan kapandayan maluwas maka mahati lapal Tuhan, katallu
na, niya' manga aa kabuwanan kapandayan magpandu'. Puwas hi'
niya' kabuwanan kapandayan ngahinang manga hinang kawasahan, bo'
pasunu' aa kabuwanan barakat magpakauli' na manga saki, maka niya'
kabuwanan kapandayan nabang ma manga sehe' na. Niya' kabuwanan
kapandayan malangngan hinang manga aa kasehean, maka niya' isab
kabuwanan kapandayan missala ma bahasa 'nsa' tasabut sigam.
29 'Nsa' aa kamemon iya kawakilan ian. Iya siyoho' magnasihat 'nsa'
kamemon. 'Nsa' aa kamemon iya kabuwanan kapandayan maghinang
manga hinang kawasahan,
30 atawa magpakauli' saki, atawa magbissala ma bahasa 'nsa' tasabut
sigam, atawa mahati bang ayi bissala ian.
31 Tuyuin bi kapandayan iya kagunahan tōōd.

Suga' niya' lagi' palabi tōōd min kapandayan iyu kamemon, hati na lasa
ta ma kasehean ta.

13

Pasal lasa

1 Minsan aku sawupama taga kapandayan missala manga bahasa
manusiya' kamemon, sampay bahasa malaikat, 'nsa' du niya' pus na bang
aku 'nsa' lasa. Maka kapandayan ku hi' sali' halling agung ngulenseng,
atawa mital pippōk kabisu.
2 Minsan aku taga kapandayan maluwas lapal luwas bayi min Tuhan,
maka minsan tahati ku ayi-ayi bayi tiyawu' uk Tuhan, minsan isab hōgōt
pangandōl ku tudju ni Tuhan bang aku makapakallo' bud min bayi
kabōtangan na, bang 'nsa' du niya' lasa ku ma pagkahi ku 'nsa' du niya'
kapusan ku.
3 Minsan sawupama panarakka ku alta' ku kamemon ma manga aa
miskin, maka minsan paglilla' ku baran ku tiyutung ma sabab si Isa, bang
'nsa' du niya' lasa ku ma pagkahi ku 'nsa' du niya' pahala' ku.

4 Bang kita ganta' lasa ma pagkahi ta subay sigam taiman ta. Maase'
sadja kita. 'Nsa' kita ngalindi, 'nsa' langkaw pangatayan ta, 'nsa' kita
magmalangkaw.
5 Bang kita lasa ma sehe' ta mag-addat du isab kita ma sigam, 'nsa' kita
mangannal ma baran ta sadja, maka 'nsa' kita bingis. 'Nsa' isab kita nawu'
kalaatan ma diyōm atay ta.
6 Bang kita lasa 'nsa' kita kahapan ma aa maghinang laat, suga' kahapan
kita ma kasabannalan.
7 Bang kita lasa 'nsa' kita siyumu ngimanan sehe' ta. Tattap du kita
mangandōl, maka ngahōwat maka imanan uk ta ayi-ayi peen.

8 Lasa itu natas ni kasaumulan, suga' palabay sadja manga kapandayan,
minsan kapandayan maluwas lapal bayi min Tuhan, atawa kapandayan
missala manga bahasa 'nsa' tasabut. Iya du isab bang kita kabuwanan
pangatauhan lōm, palabay du isab.
9 Sabab minsan salaingga pangatauhan ta, minsan salaingga kapan-
dayan ta magpaluwas lapal min Tuhan, taga kulang du.
10 Suga' bang tatuman na manga maksud Tuhan palabay du manga
kapandayan taga kulang ian.
11 Aku itu, ma waktu bayi kaonde'-onde' ku, palangay onde' asal halling
ku maka pamikil ku maka akkal ku. Suga' buttihi', pagka aku sangpōt na,
bayi na libbahan uk ku palangay kaonde'-onde' ku.
12 Iya tau ta buttihi' sali' dalil aa nganda' ni diyōm samin gabuk, sabab
lapōng lagi' pakasayu ta ma Tuhan. Suga' ma 'llaw sosongun ian mag-alōp
du kita maka iya. Kulang lagi' tau ku pasal Tuhan buttihi', suga' jukup du
pakatau ku ma iya ma sosongun, sali' pakatau Tuhan asal ma aku.
13 Manjari pangandōl ta maka pangahōwat ta ni Tuhan, maka lasa ta ni
iya sampay ni sehe' ta, natas katallu itu sampay ni kasaumulan. Suga' ma
diyōm tallu itu lasa iya hap tōōd.

14

Manga kapandayan pamuwan uk Nyawa Tuhan

1 Manjari lasa iya subay tuyuan bi tōōd. Tuyuin bi isab manga
kapandayan min Nyawa Tuhan, iya labi na kapandayan magpaluwas lapal
bayi min Tuhan.
2 Bang aa kabuwanan kapandayan missala manga bahasa 'nsa' tasabut
uk kahekahan, Tuhan du iya pamissalahan na, 'nsa' pagkahi na manusiya'.
Sabab na 'nsa' niya' manusiya' makahati ma iya. Pibissala iya uk Nyawa
Tuhan suga' sali' limbuhan panghati na sabab 'nsa' niya' makahati ma iya.
3 Suga' bang aa maluwas lapal bayi min Tuhan, manga pagkahi na
manusiya' iya pamissalahan na hangkan sigam kabuwanan tatabangan
maka kakōsōgan iman, maka kasannangan atay sigam.
4 Bang aa ganta' missala ma manga bahasa 'nsa' tasabut, makapakōsōg
iya iman baran na sadja, suga' bang aa maluwas lapal bayi min Tuhan
makapakōsōg iya iman manga jamaa si Isa may'an kamemon.
5 Baya' du aku bang kaam kamemon iyu makabissala ma manga
bahasa 'nsa' tasabut uk kahekahan, suga' labi lagi' hap bang kaam
kamemon kabuwanan kapandayan bo' kaam makapaluwas lapal bayi min
Tuhan. Sabab bang aa tau mapaluwas lapal bayi min Tuhan, mehe lagi'
kagunahan na min aa missala bahasa saddi, iya 'nsa' tasabut. Suga' taga
kagunahan du isab manga bahasa 'nsa' tasabut basta niya' du may'an aa
tau magpahati bo' supaya iya makapahōgōt iman manga jamaa kamemon.
6 Manga dawuranakan ku, bang aku ganta' paiyu ni kaam, bo' aku
missalahan kaam ma bahasa saddi iya 'nsa' tasabut bi, ayi kagunahan na?
'Nsa' du niya'. Iya sadja makahap ma kaam bang kaam bohan ku lapal
bayi pamatau ma aku uk Tuhan, atawa pangatauhan, atawa nasihat bayi
min Tuhan, atawa bang kaam panduan ku.
7 Dalilun bi pulaw atawa biyula bang pihalling. 'Nsa' kahangpasan
batbatan na bang 'nsa' hangpas halling na.
8 Iya du isab bang aa mahalling tiyup-tiyup pamasakap manga sundalu,
bang 'nsa' hangpas halling na 'nsa' du niya' sundalu magsakap.

9 Damikkiyan na ma kaam, bang 'nsa' hangpas bissala bi 'nsa' niya'
makahangpas iya bang ayi hatihan na. Missala du kaam, suga' tabo sadja
paleng uk baliyu.
10 Heka ginisan bahasa ma diyōm dunya itu, taga hatihan kamemon.
11 Suga' bang niya' aa ganta' halling ni aku bo' 'nsa' tasabut ku bahasa
na, aku maka aa ian sali' bangsa magsaddi sabab 'nsa' kami maghati.
12 Na kaam iyu, pagka kaam tuyu' kabuwanan kapandayan uk Nyawa
Tuhan, subay paggunahun bi tōōd iya kapandayan hap pamahōgōt
pangandōl manga jamaa iya magtipun ma kamaiyuhan bi.
13 Hangkan ko' bang aa makapamissala ma manga bahasa saddi iya 'nsa'
tasabut uk kahekahan, subay iya ngamu'-ngamu' ni Tuhan bo' kabuwanan
kapandayan magpahati ayi-ayi bayi bissala uk na.
14 Sabab bang aku ganta' nambahayang ma bahasa 'nsa' tasabut ku,
nambahayang du aku min diyōm atay ku suga' 'nsa' du tabo akkal-pikilan
ku.
15 Na, ayi subay hinang ku? Nambahayang du aku min diyōm
pangatayan ku maka bahasa 'nsa' tasabut ku. Nambung isab aku min
akkal-pikilan ku maka bahasa tasabut uk manga aa. Damikkiyan na
isab bang aku ngalang pamudji ku Tuhan, ngalang du aku min diyōm
pangatayan ku maka min akkal-pikilan ku.
16 Bang kaam ganta' magsukul ni Tuhan min diyōm pangatayan bi
sadja, bo' 'nsa' kahangpasan uk manga jamaa kasehean ma pagtipunan
bi, salaingga uk sigam makaaho' ma pagsukul bi iyu?
17 Minsan hap bohan pagsukul bi 'nsa' du makahap pangandōl kasehean
bi sabab 'nsa' tahati.
18 Magsukul aku ni Tuhan in aku kabuwanan kapandayan missala
manga bahasa 'nsa' tasabut uk kahekahan, labi lagi' min kaam kamemon.
19 Suga' bang aku ma diyōm pagtipunan jamaa baya' lagi' aku halling
manga lima kabtang sadja basta tahati uk manga jamaa ian, daa sadja
laksaan kabtangan bahasa ma 'nsa' tasabut.
20 Manga dawuranakan ku, daa saliun bi akkal-pamikil onde'-onde'.
Bang takdil ni addat-tabiat bi subay kaam pigsali' ni manga onde'-onde'
diki' tōōd iya 'nsa' panday ngahinang laat, suga' bang takdil ni pamikil bi
pasal ginisan kapandayan hi', subay kaam sangpōt.
21 Tasulat ma diyōm kitab iya bayi pamissala Tuhan ma bangsa Israil,
uk na.
“Kaam manga aa ku ian, uk Tuhan,
Niya' soho' ku bangsa saddi missala ni kaam,
Aa missala manga bahasa saddi.
Minsan sigam iya malatun lapal ku ni kaam,
'Nsa' du aku iyasip uk bi.”
22 Manjari, iya kapandayan missala manga bahasa saddi tanda' ko' hi'
pamanda' ni manga aa 'nsa' magkahagad ma si Isa. 'Nsa' tanda' ma manga
aa magkahagad. Suga' iya kapandayan magpaluwas lapal bayi min Tuhan,
iya na hi' tanda' pamanda' kawasa Tuhan ni manga aa magkahagad, 'nsa'
tanda' para ma manga aa iya 'nsa' magkahagad.
23 Hangkan ko', bang kaam ganta' magtipun dajamaahan kamemon, bo'
niya' pasōd paiyu sali' aa 'nsa' tau atawa aa 'nsa' magkahagad, bo' take
kaam uk sigam magbissala lullun ma manga bahasa 'nsa' tasabut, tantu
kaam bista uk sigam aa belaw.
24 Malayingkan bang kaam kamemon iyu maluwas lapal bayi min
Tuhan, bo' niya' pasōd ni pagtipunan bi aa 'nsa' tau, atawa 'nsa'
magkahagad, makatau du sigam in iya taga dusa ma sabab lapal Tuhan

iya paluwas bi. Pagtake na ma bissala bi, tasayu na du in manga dusa na
ian tōp subay binsana'.
25 Paluwas manga pikilan na bayi limbuhan na bo' iya tabo pasujud sadja
mangarap ni Tuhan. Magpasabannal iya, uk na, “Magkahagad na aku, iyu
du Tuhan ma diyōman bi.”

Pasal pagpatuntul ma pagsambahayang

26 Manjari itu, manga dawuranakan ku, iya na itu hatulan na tōōd: bang
kaam manga jamaa si Isa Almasi magtipun maghinang ni Tuhan, hap bang
niya' iyu ngalang pamudji bi ni Tuhan, maka bang niya' magpandu' ma
kasehean, bo' niya' isab maluwas lapal bayi pamatau iya uk Tuhan. Hap
bang niya' missala ma bahasa saddi iya 'nsa' tahati uk kahekahan, bo'
niya' isab magpahati bang ayi iya bissala ma bahasa saddi ian. Kamemon
hinang bi sabu bi magtipun subay pamahōgōt pangandōl bi ma si Isa
Almasi.
27 Bang niya' iyu baya' missala ma bahasa 'nsa' tasabut uk kahekahan,
sarang-sarang bang duwangan atawa tallungan sadja missala magganti'-
ganti'. Maka subay niya' magpahati iya bayi bissala uk sigam hi'.
28 Bang sawupama 'nsa' niya' maiyu aa tau magpahati, daa na sigam
missala ma manga bahasa saddi maiyu diyōm pagtipunan bi. Makajari
bang aa missalahan di na maka ni Tuhan.
29 Damikkiyan na bang niya' maiyu baya' maluwas lapal bayi min Tuhan,
sarang-sarang isab bang duwangan atawa tallungan iya missala magganti'-
ganti'. Jari manga aa kasehean subay ngandōngdōng bang bissala ian
bannal bayi min Tuhan.
30 Suga' bang niya' aa piniyaan lapal min Tuhan sabu na pake-ke ma
kasehean, subay parōhōng aa iya missala ma waktu hi' bo' pasalle' na aa
dakayo' iya kaniyaan lapal hi'.
31 Kaam kamemon makajari kaam magsalle'-salle' maluwas lapal bayi
min Tuhan, bo' supaya kapanduan kamemon supaya pahōgōt ma atay
sigam.
32 Bang aa kabuwanan kapandayan maluwas lapal bayi min Tuhan,
subay iya iya magbaya' maluwas maka 'nsa'.
33 'Nsa' baya' Tuhan bang sasaw pagtipunan tabi. Iya kabayaan na in
panambahayang bi subay untul maka sannang.
Iya addat pagtipunan uk manga jamaa si Isa Almasi ma kalahat-lahatan,
34 manga danda subay patammun sabu sigam magtipun nambahayang.
'Nsa' sigam makajari palamud magsual maka manga lalla sabab uk sara'
Yahudi, “'Nsa' manjari bang danda palangkaw min lalla.”
35 Bang niya' tiyau uk sigam subay halla sigam iya tīyawan uk sigam
pagtakka ni luma', sabab makaiya'-iya' bang danda palamud magtiyaw-
tiyaw ma diyōm pagtipunan bi manga jamaa si Isa Almasi.
36 Marayi' 'nsa' kaam me' ma bayi uk ku hi'. Angay baha'? Kaba' bi
baha' min kaam sadja manga aa Kurintu iyu bayi paluwasan lapal Tuhan?
Atawa kaam sadja baha' iya pikehan lapal Tuhan?
37 Bang niya' aa maiyu halling in iya kabuwanan kapandayan maluwas
lapal bayi min Tuhan, atawa niya' kapandayan saddi bayi tiyulun ma iya
uk Nyawa Tuhan, subay tau na in sulat ku itu panohoan si Panghu' Isa du.
38 Suga' bang aa iyu 'nsa' ngasip ma bayi ba'-ba' ku hi', subay daa asipun
bi.
39 Manjari, manga dawuranakan ku, subay tuyuin bi tōōd kapandayan
magpaluwas lapal bayi min Tuhan. Suga' bang niya' baya' missala ma
manga bahasa 'nsa' tasabut uk kahekahan, daa lāngun bi.

40 Ayi-ayi kahinangan bi ma waktu kapagtipun bi subay hatul maka
untul.

15

Pasal kallum si Almasi pabayik

1 Na, manga dawuranakan ku, baya' aku maintōman kaam pabayik pasal
lapal hap bayi pagnasihat ku ma kaam. Bayi du tatayima' bi lapal hi' maka
iya na hi' pasangdōlan iman bi.
2 Sabab min lapal itu iya hangkan kaam liyappasan min hukuman dusa,
bang peen kaam patōtōg ma pandu' bayi tapamandu' ku ma kaam. Bang
kaam ganta' 'nsa' nōtōg 'nsa' niya' kapusan bayi pagkahagad bi.
3 Bayi pisampay uk ku ni kaam lapal pamandu' bayi pamatau ma aku,
pandu' labi halgaan min kamemon bayi panganasihat ku ni kaam. Hati
na si Almasi bayi matay pamapuwas dusa tabi, sali' bayi tasulat ma diyōm
kitab.
4 Matay peen, bayi iya kiyubul, maka taabut peen katallum bahangi na
ma diyōm kubul pikallum iya pabayik min kamatay na, sali' bayi tasulat
ma diyōm kitab.
5 'Llum peen iya pabayik palahil iya ni si Petros. Puwas hi' palahil isab
iya ni manga aa kasangpu' maka duwa bayi kawakilan na.
6 Puwas hi' palahil isab iya ni manga aa bayi me' ma iya, niya' sigam labi
lima hatus magtipun. Kahekahan sigam masi 'llum sampay ni kabuttihian
suga' niya' sigam kasehean hi' matay.
7 Puwas hi' palahil isab iya ni si Ya'kub, bo' palahil pabayik ni manga aa
bayi kawakilan na kamemon.
8 Sampay aku itu palahilan na ma damuwihan. Bo' aku itu sali' sapantun
onde'-onde' iyanakan ma 'nsa' lagi' bulan na.
9 Sabab aku itu deyo' min aa kawakilan kamemon. Arapun aku 'nsa'
tiyōp iyōnan wakil si Isa, sabab aku iya bayi minsana' manga aa mean si
Isa.
10 Suga' mehe lasa maka ase' Tuhan ma aku, iya hangkan salaitu na
kahalan ku. Jari na niya' kamaksuran lasa na maka ase' na ma aku. Sabab
ayi-ayi bayi pamahinang na aku bayi pigsangsaan uk ku tōōd labi lagi'
min sigam kamemon bayi kawakilan uk si Isa. Suga' 'nsa' min kōsōg ku
iya hangkan aku makahinang salaihi', suga' min tabang Tuhan ma aku.
11 Malayingkan sibu' du lapal iya pisaplag uk kami kamemon, minsan
aku, minsan manga aa kawakilan kasehean iya magnasihat. Maka iya na
ian lapal iya asal kihagad uk bi.

Pasal kitabi pikallum pabing

12 Na, pagka si Isa Almasi iya niyasihat uk kami, in iya bayi pikallum
uk Tuhan pabing min kamatay na, angay kaam kasehean iyu halling in aa
magpatayan 'nsa' pikallum pabayik?
13 Bang sawupama bannal iya uk bi, iya hati na si Almasi 'nsa' du bayi
pikallum pabayik min kamatay na.
14 Maka bang sawupama bannal si Almasi 'nsa' bayi pikallum pabayik
uk Tuhan, 'nsa' du niya' kapusan na bayi pagnasihat kami ma kaam, maka
pagkahagad bi 'nsa' niya' kagunahan na.
15-16 Maka 'nsa' sadja ba' na hi'. Bang sawupama bannal iya uk bi in
manga aa magpatayan 'nsa' du pikallum pabayik uk Tuhan, hati na tabo si
Isa Almasi 'nsa' bayi pikallum pabayik uk Tuhan. Jari bang ganta' salaihi'
bayi, hati na kami itu magputing pasal Tuhan, pagka uk kami in iya bayi
makapakallum si Isa Almasi pabayik bo' peen 'nsa' bayi bannal.

17 Maka bang si Almasi 'nsa' bayi pikallum pabing, hati na in pangandōl
bi ma iya 'nsa' du niya' kapusan na, maka 'nsa' lagi' taampun dusa bi. Masi
ngakkōt dusa bi ma kaam.
18 Hati na isab manga bean si Isa kamemon bayi magpatayan ian, hi' na
palawak min Tuhan.
19 Maka kitabi itu, bang sawupama 'nsa' niya' kahapan hiyōwat uk tabi
min si Almasi puwas min dunya itu hi', iya hati na 'nsa' niya' iyagaran ma
'llaw ahirat, bo' kitabi subay pig-andu'-anduan labi min aa kamemon.
20 Suga' iya bannal na, bayi na asal tapakallum si Almasi pabayik min
kamatay na. Dahu iya pikallum, pamatuman in aa magpatayan pasunu'
pikallum du isab.
21 Min dusa bayi tahinang uk dakayo' iya na si 'Mbo' Adam, iya hangkan
magkamatay bangsa manusiya' kamemon. Damikkiyan na isab, min
hinang aa dakayo' du isab, si Isa Almasi, iya hangkan manusiya' pikallum
pabayik.
22 Magkamatay manusiya' kamemon sabab dansehean du sigam maka si
'Mbo' Adam hi'. Suga' pikallum du kitabi kamemon ma sabab si Isa Almasi
parakayoan tabi.
23 Pikallum kitabi dakayo' ni dakayo' ma tiyuntul na. Dahu si Almasi,
puwas hi' pasunu' na kitabi palsukuan na ma waktu kapaitu na pabayik.
24 Puwas hi' taabut gantaan dunya, bo' taraōg uk si Almasi kamemon
bayi palbantahan Tuhan, hati na, kamemon manga nakura', kamemon
manga kawasa, kamemon manga gagaōsan. Manjari iyungsud uk si
Almasi pamarinta na ni 'Mma' na Tuhan.
25 Sabab maksud Tuhan asal in si Isa subay ngantan pamarinta sampay
taabut waktu karaōg na manga palbantahan kamemon.
26 Bo' bang taraōg na palbantahan kamemon, 'nsa' du niya' makamatay
ma manusiya'.
27 Sabab tasulat ma diyōm kitab, uk na, “Ayi-ayi kamemon tiyawu' na
uk Tuhan ma deyo' pat-nayi' na.” Pasti' du, minsan siyambat “ayi-ayi
kamemon”, 'nsa' Tuhan iya tabo pigbayaan uk si Almasi, sabab Tuhan
iya asal magpanohoan, hangkan tapagbayaan kamemon uk si Almasi.
28 Bang talapay na kamemon pigbayaan uk si Almasi, manjari in iya,
Anak Tuhan, pareyo' du isab ni 'Mma' na ni bayi mabōtang kamemon ma
deyoan na. Jari Tuhan iya makapagtuhan du ma kamemon.
29 Na, bang sawupama bannal iya uk kasehean, in aa magpatayan 'nsa'
pikallum pabayik, salaingga na in manga aa bayi piyandi hinang ganti'
manga pagkahi sigam bayi matay? Angay sigam me' ma addat salaihi',
bang hati 'nsa' pikallum manga pagkahi sigam hi'?
30 Maka kami itu, angay kami daran magmalilla' palabay min kapilig-
duhan, bang kami 'nsa' magkahagad in kami pikallum du ma 'llaw
damuwi?
31 Manga dawuranakan ku, pagka kitabi parakayo' na ni si Isa Almasi
Panghu' tabi, kaam iya pagkōg-kōgan ku, hangkan kaam baan ku
sabannal-bannal, in aku itu agōn matay sakahaba' 'llaw.
32 Angay subay siyandalan uk ku manga banta ku ma lahat Epesos itu,
iya sali' dalil manga halimaw ngeket, bang pasal pahala' sadja ma dunya
itu hi' iya hiyōwat uk ku? Bang aku bannal 'nsa' pikallum pabayik ma
'llaw damuwi hap le' aku maghap palasahan ma dunya itu, sali' uk bissala
hi', “Magkakanan kita maka mag-inuman, sabab matay kita magtuwi ma
sawung puwas sawung.”
33 Daa pasāun bi pamikil bi. Bang kita dansehean maka aa laat tabo du
kita maghinang kalaatan.

34 Pasayuhun bi! Parōhōng kaam magdusa! Niya' min kaam iyu masi
lagi' awam pasal Tuhan. Subay pakaiyaun bi baran bi!

Pasal baran tabi bang pikallum pabayik

35 Kalu niya' tiyaw, uk na, “Salaingga pamakallum aa matay? Ayi baran
na bang iya 'llum pabayik?”
36 Sali' 'nsa' niya' pikilan bi bang kaam niyaw salaihi'. Pandōgahin bi in
bigi. Bang tiyanōm uk bi ni diyōm tana', subay ngahansul dahu bo' iyampa
paoplot ugbus na min diyōm tana'.
37 Bang kaam ganta' nanōm bigi payi, atawa bigi saddi, 'nsa' katibuukan
pangtiyanōm iya tiyanōm uk bi ni diyōm tana', subay bigi na sadja.
38 Manjari bigi ian piniyaan kapanyapan uk Tuhan, ingga-ingga iya
kabayaan na. Manga bigi kaginis-ginisan, magginisan du iya paluwasan
na pakaniya-kaniya.
39 Sampay ayi-ayi bangsa taga napas ma dunya itu, magginisan isab
isi na kaniya-kaniya. Saddi isi manusiya', saddi isi hayōp, saddi isab isi
kamanuk-manukan maka isi daying.
40 Niya' manga baran kaginisan ma sulga', niya' isab manga baran
kaginis-ginisan ma dunya itu. Saddi manis kabaranan ma sulga', saddi
isab manis kabaranan ma dunya.
41 Hap sawa mata 'llaw, maka hap sawa bulan, maka hap isab sawa
bituun, suga' magsaddi-saddi iya kahap sawa sigam. Minsan manga
bituun, magsaddi-saddi du isab kahap dagbōs sigam.
42 Na, salaihi' iya dalil manusiya' magpatayan bang pikallum pabayik
min kamatay. Iya baran kiyubul ma diyōm tana' ngahansul du, suga' bang
baran ian pikallum na pabing 'nsa' tōōd magkamatay ni kasaumulan.
43 Pagkubul ma baran ta, laat inda' maka 'nsa' niya' kōsōg na. Suga' bang
pikallum na pabing, mehe manis na maka kōsōg tōōd.
44 Iya baran manusiya' kiyubul sali' baran dunya na kajarihan na, suga'
bang papunduk na min kamatay in baran pabahu na, maka kajarihan na
sulga' na. Bang niya' baran kajarihan na min dunya itu hi', niya' du isab
baran kajarihan na ma sulga',
45 sali' tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “Si 'Mbo' Adam, iya manusiya'
tagna' pipanjari, bayi kabuwanan kallum uk Tuhan.” Suga' niya' lagi'
iyōnan si Adam damuwi, hati na si Isa. In iya poonan kallum pamakallum
ma manusiya'.
46 Subay dahu baran ta sali' kajarihan baran ma dunya, bo' iyampa kita
kabuwanan baran kajarihan na ma sulga'.
47 Si Adam tagna' ian bayi kiyōmpōl min tana', suga' si Adam damuwi
itu asal min sulga'.
48 Manga aa suku' ma dunya itu, sali' du sigam maka si 'Mbo' Adam
iya bayi kiyōmpōl min tana'. Suga' aa suku' ma sulga' pisali' sigam ni aa
dakayo' iya min sulga', hati na si Isa.
49 Iya dagbōs baran ta ma buttihi' nupuhan baran si 'Mbo' Adam, iya
bayi kiyōmpōl min tana', suga' bang kita ma hi' na ma sulga' nupuhan du
kita baran si Isa, aa min sulga'.
50 Baan ta kaam, manga dawuranakan ku, manga baran ta ma dunya itu
'nsa' du kaniyaan palsukuan ma pagparinta Tuhan. Baran ta magkahalu'
itu 'nsa' kaniyaan kallum tattap ni kasaumulan.
51 Pake kaam. Niya' pamatau ku ma kaam bayi limbuhan uk Tuhan
waktu dahu, suga' piluwas na ma buttihi'. Kitabi mean si Isa Almasi 'nsa'
du magkamatay kamemon, suga' pindahan du baran tabi kamemon

52 ma diyōm dansaat, dangkallap mata du. Sakadjap sadja du bang
pihalling na tiyup-tiyup pamatapus alam. Saruun-duun du pikallum du
manga kasehean tabi bayi magkamatay hi', bo' 'nsa' na sigam magkamatay
saumul-umul. Maka kitabi iya masi lagi' 'llum ma waktu ian, kapindahan
du baran tabi kamemon.
53 Sabab baran tabi magkahalu' itu subay pindahan ni baran tattap 'llum.
Baran tabi magkamatay itu, pindahan ni baran 'nsa' magkamatay.
54 Na, bang hi' na bayi kapindahan baran ta magkahalu' ni baran tattap
'llum, maka bang baran ta magkamatay itu pindahan ni baran 'nsa' tōōd
magkamatay, manjari tatuman na iya bayi siyulat ma diyōm kitab, iya uk
na,
"'Nsa' na niya' kamatay ma manusiya',
Sabab piansa'-niya' na uk Tuhan.
55 'Nsa' na kitabi magmula bang kita matay,
'Nsa' na kitabi tiyāw pinanaman bisa kamatay."
56 Iya hangkan manusiya' tiyāw matay sabab niya' dusa sigam song
binsana'. Maka iya hangkan dusa sigam subay binsana', sabab sara' Tuhan
iya bayi talanggal uk sigam.
57 Lipara mehe pagsukulan tabi ni Tuhan, iya muwanan kitabi daōgan.
'Nsa' na kitabi tiyāw matay sabab kapuwasan na dusa tabi uk si Isa Almasi
Panghu' tabi.
58 Hangkan na, manga dawuranakan ku kalasahan ku, patōtōgun bi
pangandōl bi ma si Panghu' Isa Almasi, daa kaam pinda min pame' bi
ma iya. Puspusin bi hinang bi harap ni iya, sabab katauhan bi du, ayi-ayi
hinang bi ma sabab Panghu' tabi jatu sadja du.

16

Panulung ma manga aa suku' Tuhan

1 Na, in pasal sin siyakap uk bi panulung manga pagkahi bi suku'
Tuhan ma lahat Yahudiya: subay bean bi bayi panohoan ku ma manga
pagtipunan jamaa si Isa ma hi' ma kalohahan ma lahat Galatiya.
2 Kaam iyu dangan maka dangan, subay kaam mapakandi sin ma
sakahaba' Ahad. Tōngōrin bi sin bayi tausaha bi ma diyōm da pitu' palabay
ian. Bang heka, heka du isab pamuwan bi, bang kulang, na datti' du
isab pamuwan bi. Pagdakayoun bi sin bayi pagkandi-kandi bi kamemon,
supaya bang aku takka paiyu, niya' na asal sin bi sakap panulung.
3 Jari makapaiyu peen aku, soho' ku manga aa tapene' bi mo sin ian
ni Awrusalam. Pabohan ku sigam sulat pamakila ma sigam manga aa
Awrusalam hi'.
4 Bang niya' ma bistahan ku subay maksud ku pahi', magbe' du sigam
maka aku.

Kagaraan si Paul

5 Maggara' aku paiyu ni kaam, suga' palabay aku min lahat Makidunya
dahu sabab niya' gawi ku pahi'.
6 Taggōl-taggōl marayi' aku maiyu ma kaam, kalu pilabay lagi' timpu
baliyu bo' iyampa aku palanjal minniyu, bo' kaam du iya nabangan aku
ma palanjalan ku.
7 'Nsa' du aku baya' pabōtang paiyu ni kaam bang dayi'-dayi' du.
Kabayaan ku subay aku taggōl-taggōl maiyu ma kaam, bang kabayaan
Tuhan isab.
8 Suga' ma itu lagi' aku ma Epesos sampay puwas hinang Pentekosta.

9 Sabab mehe hinang pamahinang aku ma itu, hinang mehe kalagihan
na, suga' heka manga aa nagga' ma hinang ku itu.
10 Bang si Timuti paiyu ni kaam, saginahun bi iya pahap-hap sabab
hinang Tuhan iya hinang uk na, sali' du aku.
11 Daa iya pareyoun bi. Bang iya palanjal na minniyu subay iya patuntul
bi supaya hap kalangnganan na bo' iya makabing paitu ni aku, sabab
agaran ku iya maka manga danakan tabi kasehean.
12 Na, in pasal danakan tabi si Apollos, min heka na iya bayi lōgōs ku
nehean manga danakan tabi kasehean itu nibaw ni kaam. Suga' 'nsa' kono'
niya' galak na paiyu buttihi'. Bang niya' waktu na ma sosongun paiyu du
iya.

Bissala katapusan

13 Pajaga kaam. Patōtōgun bi pangandōl bi tudju ni si Isa. Daa kaam
giyawa. Paluwasun bi kōsōg bi.
14 Ma ayi-ayi hinang bi, subay panuyuan bi in lasa bi ni pagkahi bi.
15 Na, manga dawuranakan ku, makatau du kaam pasal si Estepanas
magtayi'-anak iyu. Dahu sigam bayi magkahagad ma si Isa min kamemon
ma lahat Akaya iyu, maka tōgōl sigam nabangan manga pagkahi sigam
suku' Tuhan. Amu' ku junjung ni kaam,
16 beun bi ayi-ayi pamabōtang ma kaam uk manga aa sali' si Estepanas
ian maka manga sehe' sigam maghinang pakōsōg ni Tuhan.
17 Kiyōgan aku pagka song takka paitu si Estepanas maka si Portunatus
maka si Akaikus. Minsan kaam 'nsa' makapaitu kamemon, niya' na
panandalan ku intōm sabab min manga aa tallungan itu.
18 Taga kasannangan atay ku pasal min sigam, sali' kasannangan atay bi
isab min sigam. Patut du subay pag-addatan bi manga aa sali' sigam.
19 Na, manga pagkahi bi jamaa si Isa magtipun ma kalahat-lahatan Asiya
itu, mabo minsan laa bissala sigam. Iya du si Akila maka handa na si
Pirisila, maka manga jamaa iya biyaksa magtipun ma luma' sigam, mabo
minsan laa bissala sigam pagka kaam Almasihin du sali'-sali'.
20 Kamemon isab manga dawuranakan tabi ma itu, mabo isab bissala
sigam ma kaam.
Maka kaam isab maiyu, bang kaam magsabu subay kaam magsiyum
tanda' paglasa bi.
21 Aku na pasalle' nulat maka sulatan tangan ku du, bo' kaam pabohan
ku minsan laa bissala ku.
22 Bang niya' maiyu 'nsa' lasa ma si Panghu' Isa, subay iya pitakkahan
mulka' Tuhan.
Suga' “maranata”, hati na, “O Panghu' bang meen kau paitu na ni
dunya.”
23 Mura-murahan, bang peen kaam piniyaan tatabangan min si Isa
Almasi, Panghu' tabi.
24 Kalasahan ta kaam kamemon, ma sabab si Isa Almasi iya pagdakayoan
tabi.

Wassalam

SULAT KARUWA NI MANGA AA KURINTU
min si Paul

Iya na itu sulat si Paul ni manga Almasihin maglahat ma daira Kurintu, sulat karuwa na. Niya' manga dantahun palabay min bay kapanulat na sulat na ni sigam tagna'. Ma lahat Makidunya iya pabōtangan na ma waktu kapagbo na itu hi'.

Mehe kasusahan si Paul ma pasal manga jamaa si Isa Almasi magtipun ma Kurintu, sabab 'nsa' kata'uhan na bang sulat na tagna' bay tasambut uk sigam min diyōm atay atawa 'nsa'. Hangkan siyoho' uk na si Titus pahi' ni Kurintu nganyata' bang salaingga kahalan sigam maka bang salaingga panayima' sigam ma sulat na. Jari may'an peen si Paul ma Makidunya, takka si Titus pay'an maka uk na mo haka min manga aa Kurintu. Hap kono' panayima' kahekahan sigam ma sulat si Paul, maka bine' uk sigam manga panohoan na. Suga' niya' kasehean ma hi' 'nsa' tōōd kasulutan ma gara' na maka pamiat na iya bay biyōtangan sigam uk si Paul.

Pireyo' si Paul uk manga aa kasehean itu, in iya kono' 'nsa' bay kawakilan uk si Isa Almasi. Suga' sigam magnahu'-nahu' in sigam bannal kono' bay kawakilan.

Hangkan na sulat itu bay siyulat uk si Paul. Pihati uk na bang ayi sabab na hangkan bay paddi' bissala na ma diyōm sulat na tagna'. Hiyaka isab uk na pasal kōg na, pagka tatau na in sigam palabba na min bay kasaan sigam, maka hap atay sigam tudju ni iya. Biya' uk na kamemon bay kalabayan na, tanda' in iya bannal-bannal bay kawakilan uk si Isa Almasi.

Si Titus maka sehe' na iya bay mo sulat itu pahi' ni Kurintu. Tanda' bi du ma itu iya kamehe lasa si Paul ma manga dawuranakan na Almasihin.

1 Sulat itu min aku, si Paul, maka si Timuti, dakayo' danakan tabi.
Kahandak min Tuhan asal, iya hangkan aku kawakilan uk si Isa Almasi
magnasihat lapal na. Kaam manga jamaa Tuhan magtipun ma daira
Kurintu iya pamasampayan kami sulat itu, sampay manga aa suku' Tuhan
ma kalohahan lahat Akaya.
2 Mura-murahan, bang peen kaam piniyaan tatabangan maka kasannan-
gan atay uk 'Mma' tabi Tuhan maka uk si Isa Almasi, Panghu' tabi.

Magsukul si Paul ni Tuhan

3 Magsukul kitabi ni Tuhan, iya 'Mma' si Isa Almasi Panghu' tabi,
sabab pag'mmaan tabi iya landu' maase', maka Tuhan poonan tatabangan
kamemon.
4 Pisannangan uk Tuhan in pangatayan kami minsan mariyōm kasusa-
han kaginis-ginisan supaya kami tau magpasannang pangatayan manga
kasehean kami ma diyōm ginisan kasusahan sigam. Makatabang kami
ma sigam ma sabab panabang Tuhan bayi kalabayan kami.
5 Pagka kami taga lamud ngananam baanan kabinsanaan sali' bayi
kalabayan si Almasi, iya du kami pilamud ngananam in kamehehan
tabang Tuhan sabab min si Almasi.
6 Sandalan kami kasusahan supaya kaam pisannang pangatayan bi uk
kami sampay liyappasan uk Tuhan. Tiyabang kami uk na bo' supaya kaam
isab talapay tiyabang. Pikōsōg isab iman bi bo' supaya kaimanan bi manga
kabinsanaan sali' kaimanan kami itu.
7 Manjari taptap kami ngasa ma pasalan bi sabab katauhan kami, pagka
kaam makalabay du min kabinsanaan sali' kami, tantu du kaam tiyabang
uk Tuhan sali' panabang na ma kami.

8 Manga dawuranakan ku, baya' kami maintōman kaam pasal kasigpitan
bayi kalabayan kami ma hi' ma lahat Asiya. Bayi kami takkahan kasigpitan
laat makalandu', hangkan kami 'nsa' na magniyat 'llum.
9 Pangannal kami taabut na in gantaan. Tiyuud kami pinanaman salaihi'
bo' supaya kami 'nsa' pasangdōl ma baran kami, suga' Tuhan sadja iya
pasangdōlan kami, iya tau makallum manga aa magpatayan.
10 Jari piyuwasan kami min kapiligduhan iya arak makamula ma kami,
maka piyuwasan du kami uk na isab ma sosongun. Aho', Tuhan sadja iya
pangandōlan kami, in kami piyuwasan uk na du bang niya' kapiligduhan
pabayik,
11 pagka kaam iya nabang ngamuan kami kahapan ni Tuhan. Sabab
saheka-heka aa ngamuan kami tabang ni Tuhan, heka isab magsukul ni
iya bang diyulan iya bayi pangamu' uk sigam.

Pinda gara' si Paul

12 Niya' na pagbantugan kami pagka katauhan kami na sampay min
diyōm atay, in bohan kami tudju ni aa kamemon hap sadja, luba'-luba'
na bang ni kaam. Min Tuhan asal iya hangkan 'nsa' niya' buwian halling
kami tudju ni kaam, min kamehe tabang na, 'nsa' min akkal-pamikil kami
manusiya'.
13-14 Ayi-ayi tasulat kami itu ma kaam tabassa bi du maka tahati bi du.
Ma buttihi' niya' lagi' 'nsa' katauhan bi ma pasal niyat maka maksud kami,
suga' hōwat kami in kaam makatau tōōd du ma sosongun, bo' supaya kaam
makapagbantug ma pasal kami bang taabut 'llaw kabayik si Panghu' Isa,
sali' du uk kami mantug ma pasal bi.
15-16 Hangkan ko', pagka 'nsa' niya' hawal-hawal ku ma pasal ian hi',
bayi aku asal maggara' patibaw ni kaam min duwa, bo' supaya kaam
min duwa kasambut kahapan. Sabab iya gara' ku subay pahapit ni kaam
ma labayan ku tudju pahi' ni lahat Makidunya. Maka iya gara' ku subay
pahapit pabing ma labayan ku tudju mowe', bo' aku katabangan bi ma
paglangngan-langnganan ku pahi' ni lahat Yahudiya.
17 Kaba' bi baha' in aku itu magduwa bayihu', pagka salaihi' gara' ku
bo' peen 'nsa' bayi kalanjalan? Atawa pangannal bi baha' in aku maggara'
sadja pangandul manga napsu ku hangkan aku bilang ngaho' bo' peen aku
tatakkoan du?
18 Suga' aku itu 'nsa' salaihi'. Bannal sadja Tuhan, hangkan bannal isab
bissala ku ma kaam. 'Nsa' pagdakayo' ku aho' maka 'nsa'.
19 Sayuhun bi si Isa Almasi, Anak Tuhan, iya bayi pignasihat ni kaam
uk kami maka si Silas maka si Timutu. 'Nsa' niya' pagkalu-kalu na. Si Isa
Almasi iya poon na hangkan iyahoan uk Tuhan manga janji' na,
20 sabab si Almasi iya panumanan janji' Tuhan kamemon. Asal min si
Isa Almasi iya hangkan kami makapahalling “amin”, hati na “bannal ko'
iyu” bo' supaya pamehe kasanglitan Tuhan.
21 Baran Tuhan iya mahōgōt atay tabi kamemon, hangkan kitabi
manantu in kitabi magdakayo' maka si Almasi, maka Tuhan du isab bayi
ngalinganan kitabi bo' kitabi tasuku' na.
22 Pibōtangan kitabi indan in kitabi suku' na, maka biyuwanan kitabi
Nyawa na Sutsi pabōtang ma diyōm atay tabi. Sabab Nyawa Sutsi iya
tanda' saksi' in kitabi pisambutan du kamemon iya panagama kitabi uk
Tuhan.
23 Niya' Tuhan, saksi' ku bang ayi ma diyōm atay ku. Bannal sadja iya
uk ku itu, iya poon aku 'nsa' bayi pahapit ni Kurintu sabab 'nsa' aku baya'
muwanan kasusahan ma kaam.

24 'Nsa' kami baya' magmandahan kaam bang ayi subay kahagad bi,
sabab katauhan kami in pangandōl bi hōgōt asal. Iya sadja kabayaan
kami subay nabangan kaam supaya pasong kakōgan bi bang harap ni si
Almasi.

2

1 Manjari aku itu, 'nsa' na niya' niyat ku nibaw kaam pabayik bang aku
makapasusa atay bi.
2 Sabab bang aku ganta' makapasusa ma kaam, sayi makapakōg ma aku?
Duwal kaam, iya bayi biyuwanan kasusahan min aku!
3 Katauhan ku du, bang aku kiyōgan iya du kaam tabo kiyōgan. 'Nsa'
aku baya' paiyu bang aku susa du ma sabab kahinangan bi 'nsa' tawwa'.
Arapun kaam iyu subay muwanan aku kakōgan. Iya na ko' hi' sabab na
hangkan aku bayi mabo sulat ian ni kaam.
4 Landu' mehe bayi kasusahan ku ma waktu panulat ku ni kaam ian,
sampay mattak manga bohe' mata ku. Suga' iya maksud ku ma waktu ian
'nsa' makapasukkal ma kaam, suga' supaya masayu aku lasa ku ma kaam
kamemon.

Kaampunan aa bayi makahinang dusa

5 Na, in pasal aa maiyu bayi makahinang dusa, 'nsa' aku sadja iya bayi
pisusa uk na, sampay kaam. Atawa bang 'nsa' kaam kamemon, tantu niya'
kaam kasehean tabo magkasusahan. 'Nsa' uk ku in kaam kamemon taga
kasusahan sabab 'nsa' aku baya' kalanduan tōōd sukkal aa ian.
6 Sarang na hukuman iya bayi pamabōtang ma iya uk kahekahan bi iyu.
7 Buttihi' subay iya ampun bi, subay pakauliun bi na atay na bo' 'nsa'
kalandu' sukkal na sampay pinda min iman na.
8 Hangkan na aku ngamu' junjung ni kaam, hapun bi iya pabayik bo'
katauhan na in kaam masi du lasa ma iya.
9 Iya na ko' itu maksud ku iya hangkan kaam bayi pabohan ku sulat
hi', panulayan ku kaam bang kaam baya' me' ma panohoan ku sakahaba'
waktu.
10 Bang niya' aa maiyu ampun bi dusa na, iya du aku ngampun du
isab ma iya. Sabab bang niya' aa ganta' taga dusa, bo' subay iyampunan
uk ku dusa na hi', ampun ku ma panganda' si Almasi supaya kaam iya
makasampang kahapan.
11 Sabab bang kita 'nsa' mag-ampun, tantu kita kaakkalan uk nakura'
sayitan, maka katauhan ta asal bang ayi kabayaan na.

Kasusahan si Paul bayi ma hi' ma Torowas

12 Manjari itu, makatakka peen aku ni daira Torowas magnasihat lapal
hap pasal si Isa Almasi, tasayu ku niya' bayi asal tahinang uk Tuhan
may'an, hangkan aku kahawulaya magnasihat.
13 Suga' minsan salaihi', mehe kasusahan ku sabab 'nsa' tatawwa' ku
may'an si Titus, iya danakan tabi. Manjari pagpowe' ku min manga aa
Torowas ian bo' iyampa aku palanjal tudju ni Makidunya.

Lapal Tuhan iya pangandōl ma di si Paul

14 Suga' mehe pagsukulan kami ni Tuhan! Sabab si Almasi iya
parakayoan kami, maka tahinang kami paltandaan uk Tuhan sakahaba'
waktu, tanda' in si Almasi ngandaōg sadja maka kami itu sali' hantang
pilisu na. Giyuna kami uk Tuhan supaya pasaplag in pangatauhan pasal si
Almasi ni kalahat-lahatan kamemon, sali' dalil hamut kamanyan nammud
ni kamemon.

15 Sabab kami itu sali' dalil kamanyan hap hamut na tiyugtugan uk si
Almasi tudju ni Tuhan. Maka lapal hap itu sali' dalil hamut na pihamut ma
aa kamemon, manga aa liyappasan min hukuman dusa sampay manga aa
'nsa' liyappasan.
16 Manga aa 'nsa' liyappasan, bang take uk sigam nasihat kami, sali'
dalil bawu makapatay iya tammog uk sigam. Suga' bang ma manga aa
liyappasan sali' hamut hap, hamut makabuwan kallum. Hinang hunit
magnasihat itu, 'nsa' agōn tahinang uk manusiya'.
17 Kami itu, 'nsa' sali' aa kasehean iya nganasihat lapal Tuhan bo'
supaya sigam makakallo' sin. Sapantun hinang uk sigam lapal Tuhan
sali' dagangan. Suga' kami itu, pagka Tuhan bayi noho' kami magnasihat,
missala kami min atay pote' ma panganda' Tuhan. Patut asal subay salaihi'
pagka sosohoan kami si Almasi.

3

Pasal kapagsulutan bahu

1 Na, kalu tapikil bi in kami magbantug-bantug na ma baran kami
supaya kami tayima' bi. Suga' 'nsa' sabab 'nsa' du kami ningōran manga
aa kasehean, iya subay magkagunahan sulat pamatauhan bang paiyu
nibawan kaam, atawa ngamu' sulat isab min kaam bang ganta' pahi' ni
lahat saddi.
2 Kaam iya baran bi sali' hantang sulat kami, siyulat ma diyōm atay
kami. Hangkan katauhan aa kamemon in kaam hap kawul-piil bi, maka
kami itu asal taga kapatut.
3 Pasti' du, in si Almasi bayi nulat sulat itu, bo' kami itu giyuna uk na
pamo sulat min iya. Iya panulat itu 'nsa' dawat ing, suga' Nyawa Tuhan
iya asal 'llum. Maka iya panulatan sulat itu 'nsa' papan batu sali' bayi
panulatan sara' uk si Musa, suga' diyōm atay manusiya' na.
4 Iya hangkan kami makatawakkal missala salaitu sabab pangandōl
kami ma Tuhan, min si Almasi.
5 'Nsa' isab kami magbawu'-bawu' in kami itu taga kapandayan hangkan
kami tōp makahinang manga hinang itu. Suga' niya' kapandayan bayi
pamuwan kami uk Tuhan.
6 Iya iya bayi muwanan kami kapandayan bo' supaya kami malangngan
paljanjian bahu min Tuhan. Jari iya pamuwan uk Tuhan ma manusiya'
buttihi', 'nsa' sara' siyulat ma diyōm kitab, suga' Nyawa na ma diyōm atay.
Sara' tasulat hi' mo ni kamatay sadja, suga' Nyawa Tuhan itu mo ni kallum
taptap.
7 Sara' awwal hi' bayi iyukilan ma batu pepan, maka sahaya Tuhan bayi
tanda' tōōd ma waktu bayi kapamuwan sara' hi'. Bayihu' si Musa bayi
tawwa' sahaya ian, silaw tōōd, hangkan iya 'nsa' tapandang uk manga aa
Israil minsan song baluba bayi sahaya ian min bayihu' na hi'. Na, bang
sara' mo ni kamatay bayi kaniyaan sahaya salaihi' ma waktu kapaitu na,
tanda' barakat na,
8 luba'-luba' na na paljanjian iya pilangngan itu uk Nyawa Tuhan, kōsōg
lagi' kawasa na.
9 Bang kawasa sara' awwal, in manusiya' bang makalanggal sara' in
hukuman na subay piyatay, labi-labi le' kawasa iya paljanjian bahu itu,
sabab minnitu kitabi bista bōntōl uk Tuhan.
10 Iya bannal na, pagka paljanjian bahu itu tā bidda' barakat na,
kalimbuhan na bayi kalangngnan sara' tagna', minsan painay langkaw
kawasa na.

11 Hati na in paljanjian bahu itu langkaw le' barakat na min sara' awwal,
iya palabay hi', sabab natas paljanjian bahu itu ni kasaumulan.
12 Hangkan na kami ngisōg magnasihat, sabab niya' hōwatan kami 'nsa'
magbaluba.
13 'Nsa' du kami maglimbu, 'nsa' sali' si Musa ma masa awwal hi'. Bayi
tiyambunan uk na bayihu' na bayi kasahayahan bo' 'nsa' tanda' uk bangsa
Israil, sabab sahaya Tuhan bayi ma bayihu' na hi' mabaluba asal sampay
lanyapan.
14 Iya bangsa Israil ma masa hi' asal 'nsa' makahati. Maka sampay isab
ni waktu itu, sakahaba' niya' biyassahan sigam min diyōm kitab panulatan
sara' si Musa, niya' sali' dalil tambun ma pikilan sigam makake bo' 'nsa'
makahati. Subay sigam parakayo' ni si Almasi bo' iyampa killoan tambun
min pikilan sigam ian.
15 Minsan ma buttihi' in bangsa Israil itu 'nsa' makahati bang niya'
biyassa min diyōm kitab sara' si Musa, masi le' niya' patambun ma pikilan
sigam, hangkan 'nsa' tahati uk sigam.
16 Suga' kakalloan du tambun hi', sali' bayi tasulat ma diyōm kitab hi',
iya uk na, “Takalloan du in tambun min bayihu' na, ma waktu kabing na
ngarap ni Panghu'.”
17 Na, iya Panghu' iya na bayi tasabbut ku itu iya na Nyawa Tuhan, maka
sayi-sayi kaniyaan Nyawa Tuhan makahawulaya du iya me' ma Tuhan.
18 Manjari kitabi mean si Isa kamemon, pagka 'nsa' na niya' tambun
ma bayihu' tabi, sali' kitabi dalil samin pamandaan sahaya maka barakat
Tuhan. Pindahan kitabi enot-enot uk Panghu' tabi, pakannōp na peen
kasahayahan tabi sampay kitabi makasali' ni iya. Maka Nyawa Tuhan iya
Panghu' mindahan kitabi.

4

Dalil bingki' halgaan lōōn na

1 Min kaase' Tuhan, iya poon kami pisukuan hinang itu magnasihat pasal
paljanjian bahu. Hangkan na kami 'nsa' maglamma-lamma maghinang.
2 Bayi na libbahan uk kami manga hinang patapuk maka hinang
kaiyaan. 'Nsa' du kami ngakkal, 'nsa' kami mandu' saddi min pandu'
bannal. Gam peen pihantap tōōd uk kami pagnasihat kami ma pandu'
bannal, supaya kihapan hinang kami uk manga aa kamemon ma 'nsa'
niya' sababan panawayan sigam ma kami. Maka ian asal Tuhan nganda'
ma kahinangan kami.
3 Bang niya' aa 'nsa' kasayuhan na lapal hap iya pagnasihat kami, manga
aa ian tudju na ni nalka'.
4 Tiyuud uk sigam 'nsa' magkahagad ma lapal hap sabab in akkal sigam
liyōkōban uk nakura' sayitan, sabab iya na pagtuhanan manga aa ma
diyōm alam itu. Liyōkōban sigam uk na bo' supaya 'nsa' tasayu uk sigam
kasawahan min Tuhan, hati na lapal hap pasal kamehehan si Almasi, iya
sali' du kajarihan na maka kajarihan Tuhan.
5 Sabab 'nsa' baran kami iya pagnasihat kami ni kaam suga' si Isa Almasi,
in iya asal Panghu'. Bo' kami iya sali' sosohoan bi, siyoho' nabangan kaam
ma sabab si Isa iya kalasahan kami.
6 Bayi malman Tuhan ma awwal tagna', waktu kapamapanjari na ma
dunya, uk na, “Paniyaun sawa min diyōm kalindōman.” Salaihi' du isab
hinang na ma kitabi ma waktu palabay ian, sabab in pikilan tabi itu bayi
sali' dalil kalindōman pagka 'nsa' na katauhan tabi si Almasi. Suga' pisawa

na diyōm pikilan tabi uk Tuhan, iya bayi magpaniya' sawa tagna' hi', bo'
supaya tasayu tabi sahaya na maka kawasa na, iya pindaan uk si Almasi.
7 Suga' kami itu, minsan kami bayi pingandōl uk Tuhan mo lapal na
halgaan, 'nsa' niya' halga' kami atawa kōsōg kami. Sali' kami dalil bingki'
guya'. Hangkan salaihi', supaya kitauhan uk aa kamemon in Tuhan iya
sangat kawasa, 'nsa' kami.
8 Mawumu kami katakkahan kasusahan suga' 'nsa' kami diyaōg uk
kasusahan. Bang kami takkahan sasaw pikilan 'nsa' du lungay iman kami.
9 Daran kami pilabay min kapidjalaan suga' 'nsa' du kami siya-siya uk
Tuhan. Maka minsan kami binsana', 'nsa' du magmula tōōd.
10 Paingga-paingga palangnganan kami sakahaba' waktu, tananam uk
kami kamatay sali' bayi kamatay si Isa. Suga' tiyabangan kami uk si Isa
bo' supaya ginhawa-baran kami itu tahinang palsaksian in si Isa 'llum du.
11 Sataggōl kami 'llum ma dunya itu, in kami 'nsa' magniyat 'llum sabab
ma diyōm kapiligduhan sadja kami ma sabab si Isa iya pamean kami,
bo' supaya tanda' uk manusiya' in kallum si Isa ma diyōm baran kami
magkamatay itu.
12 Bang sayuhun, in kami itu ngananam kabinsanaan sampay magpap-
atay ma sabab pagnasihat kami, suga' iya kamaksuran na kallum kakkal
du ma kaam.
13 Niya' tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “Mangandōl aku ma Tuhan,
iya hangkan aku bayi missala.” Damikkiyan na kami itu, pagka salaihi'
pangandōl kami ni Tuhan, missala isab kami ma manga aa.
14 Sabab katauhan kami in kami itu, pagka suku' kami si Isa, pikallum du
uk Tuhan min kamatay ma sosongun sali' bayi pamakallum na ma si Isa
Panghu' tabi. Jari pipagdōngan kami maka kaam, pisampay ni haddarat
Tuhan.
15 Ma sabab bi du, iya hangkan kami nandalan manga kabinsanaan
itu kamemon. Jari bang paheka na peen manga aa iya kaniyaan
tatabangan min Tuhan, heka tōōd sigam magsukul ni Tuhan bo' supaya
iya miyahaldikaan tōōd.

Luma' pataptapan tabi ma diyōm sulga'.

16 Hangkan na kami 'nsa' tōōd ngalabbahan katuyu' kami magnasihat.
Minsan baran kami itu pinda maka ngalamma, gam peen pakōsōg iman
kami 'llaw ni 'llaw.
17 Karna' in manga kabinsanaan iya tananam kami itu, 'nsa' bista uk
kami bohat sabab iya kamaksuran na pahala' 'nsa' tapōla'-pōla', natas ni
kasaumulan, magbidda' na tōōd maka bayi kasusahan hi'.
18 Sabab 'nsa' ayi-ayi tanda' ma dunya itu iya tuyu' kami sabab 'nsa'
natas. Suga' iya tuyu' kami manga kahapan iya 'nsa' le' tanda', iya natas
ni kasaumulan.

5

1 'Nsa' kita parōhōng maghinang ni Tuhan sabab katauhan ta, minsan
lubu tolda' paghahantian ta itu, hati na, baran ta magkamatay itu, niya'
du luma' pataptapan ta tiyagamahan kita uk Tuhan ma diyōm sulga'.
Hinangan kita uk na baran bahu, natas ni kasaumulan.
2 Buttihi' ngandahing kita sabab baya' ta itu 'nsa' agōn kasandalan,
sataggōl ta 'nsa' le' pibatuk ni diyōm baran kajarihan na sulga'.
3 Hangkan kita baya' ma baran salaihi', bo' supaya 'nsa' sali' nantang
nyawa ta bang mowe' ni sulga'.

4 Sataggōl kita pahanti' ma baran ta ma dunya itu, ngandahing sadja
kita sabab kabohatan kita. 'Nsa' isab niya' kabayaan ta pasaut mutasan
min baran ta itu, suga' baya' kita pibatuk ni baran bahu ian, iya kajarihan
na sulga'. Manjari in baran ta ma dunya itu pindahan magtuwi ni baran
'llum ni kasaumulan.
5 Tuhan iya magsakap ma kita bo' supaya kapindahan baran ta, maka
pamuwan uk na Nyawa na Sutsi pabōtang ma diyōm atay ta, pamatantu
in kitabi makasambut du ayi-ayi kamemon bayi panagama kita uk Tuhan.
6 Hangkan tōtōg sadja iman ta. Katauhan ta asal, sataggōl kita 'llum
masi baran ma dunya itu, 'nsa' le' kita may'an ma tōngōd Panghu' ta.
7 Ayi-ayi palabayan ta ma dunya itu, si Isa Almasi iya pamean ta, 'nsa'
ma sabab panganda' ta ma iya suga' ma sabab pangandōl ta.
8 Kōsōg asal iman ta, 'nsa' kita tiyāw. Iya baya' ta tōōd subay kita pakallo'
na min baran ta itu bo' supaya kita makapowe' ni Panghu' ta.
9 Suga' minsan kita ma itu ma dunya, atawa may'an ma sulga', iya na
peen tuyu' ta tōōd, bang peen siyulut uk ta iya.
10 Sabab wajib kitabi kamemon patampal ni si Almasi bo' hiyukum uk
na. Pisambutan kitabi ayi-ayi tōp panungbas kitabi pakaniya-pakaniya.
Pipagtōngōd maka bayi kahinangan tabi hap maka laat ma itu ma dunya.

Maghap na Tuhan maka manusiya'

11 Na, katauhan kami du in pangahukum Panghu' tabi makataw-taw,
hangkan kami magtuyu' tōōd mo manga aa mangandōl ma si Almasi.
Kitauhan du uk Tuhan bang ayi ma diyōm pikilan kami, maka kabayaan
ku isab subay aku katauhan bi ma diyōm pikilan bi.
12 Suga' daa kaam magpikil in manga kami magpamehe baran kami bang
harap ni kaam. 'Nsa' isab. Iya hangkan kami missala salaitu bo' kaam 'nsa'
iya' ma pasal kami, maka bo' supaya niya' panambung bi ma manga aa iya
mag-abbu-abbu ma sabab kahap dagbōs aa na, 'nsa' ma sabab hap addat
na.
13 Niya' iyu maghalling in kami kono' kalungayan pangannal bang
magnasihat. Suga' sarin na, bang peen tapame' kami Tuhan. Bang uk
sigam in pangannal kami hap, na, hap du isab sabab kahapan bi du.
14 Ayi-ayi na peen hinang uk kami, ma sabab lasa si Almasi tudju ni kami
iya poon sabab na. Asal katauhan kami, dakayo' du aa bayi matay ganti'
manga aa kamemon hangkan aa kamemon taga palsukuan ma kamatay
na.
15 Si Almasi iya bayi matay ganti' manga aa kamemon, hangkan sayi-sayi
kitabi 'llum subay 'nsa' kabayaan baran ta iya sulut tabi. Suga' dakayo'
sadja subay sulut tabi, iya bayi matay ganti' tabi, bo' pikallum iya pabayik
min kamatay na para ma kahapan tabi.
16 Manjari saddi na pamikil kami bang pasal pagkahi kami manusiya'.
'Nsa' na bista uk kami bang salaingga na pagkaaa na, niya' ka atawa 'nsa'
niya' ka. Minsan si Almasi, bayi iya tabista uk kami ma waktu palabay hi'
sali' 'nsa' niya' kapusan na, suga' pinda na pamikil kami buttihi'.
17 Bang aa ganta' parakayo' na ni si Almasi, manjari na iya kajarihan na
bahu na. In bayi kajarihan na laat patōbtōb na, aa pabahu na iya.
18 Hinang Tuhan ko' itu kamemon. Bayi kitabi palbantahan Tuhan suga'
pihap na kitabi uk na ma sabab bayi tahinang uk si Almasi, bo' kami
itu siyoho' nasihatan manga aa kasehean bang salaingga kapaghap sigam
maka iya,
19 hati na, in aa kamemon makajari na maghap maka Tuhan ma sabab
kamatay si Almasi. 'Nsa' taitung uk na manga paldusahan sigam, puwas na

sigam. Bo' pangandōl uk Tuhan lapal itu ma kami, lapal pasal kapaghap
Tuhan maka manusiya'.
20 Manjari kami itu, aa kawakilan uk si Almasi, siyoho' missala lapal
na, hangkan kami missala na ni kaam, sali' hantang baran Tuhan iya
missalahan kaam. Ganti' kami si Almasi, iya poon kami ngamu' junjung
ni kaam: maghap na kaam maka Tuhan bo' kaam manjari bagay na.
21 Si Almasi, 'nsa' tōōd niya' dusa na. Suga' pitanggung ni iya manga
paldusahan tabi uk Tuhan ma sabab kannal na ma kitabi bo' supaya
sasuku kitabi parakayo' ma si Almasi bista bōntōl uk Tuhan, pisali' ni sali'
kabōntōlan na.

6

1 Na, pagka kami itu magbe' maka Tuhan maghinang hinang na,
hangkan amu' ku ni kaam: daa lōpasun bi ase' maka lasa Tuhan iya bayi
tasambut bi.
2 Kehun bi kahapan iya bayi bissala uk Tuhan, iya uk na,
“Bayi kau asip ku kagaraan ku nabang ma kau,
Bayi kau tabang ku ma 'llaw pangalappas ku kau.”
Hangkan uk ku ma kaam, pake kaam! Iya na itu 'llaw bayi pangangganta'
uk Tuhan pamanda' lasa na, iya na itu 'llaw na pangalappas na kaam min
hukuman dusa.
3 'Nsa' kami baya' bang siyaway ayi-ayi bayi tahinang kami, hangkan
kami kamaya'-maya' tōōd, supaya 'nsa' niya' min kami muwan kaliruan ni
manga aa, iya baya' me' ma si Isa.
4 Hangkan na, ayi-ayi hinang kami, magmanyatakan tōōd in kami itu
sosohoan Tuhan du, sabab tuyu' kami ngimanan ayi-ayi patakka ni kami,
kabinsanaan, atawa kasigpitan, atawa kasusahan, magsandal sadja kami.
5 Kalabayan kami piglubakan, pijil, sampay pigjuruan. Daran kami
sangsa' makalandu', manga nimpus 'llaw-sangōm ma 'nsa' magtuwi, 'nsa'
magkakan.
6 Pandaan kami isab in kami bannal-bannal sosohoan Tuhan, ma sabab
kasuddahan kami. Magmanyatakan asal in kami adil, taga pangatauhan
kami ma pandu' bannal. 'Nsa' kami pahali ngimanan pagkahi kami, maase'
sadja kami. Pasti' du in kami kaniyaan Nyawa Tuhan maka lasa kami min
atay pote'.
7 Pandu' kasabannalan iya pangalapal kami, maka pasti' du niya' ma
kami kawasa min Tuhan. Iya pamanyap kami kawul-piil bōntōl, sali' dalil
panyap sundalu pangatu na maka panampan na.
8 Bang kami pimehe uk aa kasehean, pikaiya'-iya' uk kasehean. Bang
kami siyanglitan, pigsallaan uk kasehean. Minsan bannal sadja halling
kami, pinghimuting uk aa.
9 Minsan kami kabiyaksahan uk aa kamemon, bista kami 'nsa' taga ōn.
Bista kami piyatay uk aa, lipara masi kami 'llum sampay buttihi'. Minsan
kami pipaddian, 'nsa' kami bayi piyatay.
10 Minsan kami pirukka, kiyōgan kami sakahaba' waktu. Minsan kami
miskin, heka du aa taga karaya bannal ma sabab pandu' kami. 'Nsa' niya'
karaya kami ma itu ma dunya, malayingkan suku' kami asal kahapan
kamemon.
11 Kaam manga bagay ku maiyu ma Kurintu, bayi kami numanan halling
ni kaam. Mehe lasa kami ma kaam.
12 'Nsa' kami iya marōhōng paglasa kami ni kaam, suga' kaam iya
marōhōng paglasa bi ni kami.

13 Bissalahan ta kaam sali' manga anak ku kaam lahasiya'. Iya amu' ku
ni kaam, kalasahin bi kami tōōd, singōrin bi lasa kami ma kaam!

Daa siyoho' magbe' maka aa 'nsa' ngisbat Tuhan

14 Daa kaam me'-me' ma manga aa 'nsa' magkahagad ma si Isa Almasi,
sabab 'nsa' manjari pipaglamud hap maka laat. Sali' sawa, 'nsa' manjari
pipaglamud maka kalindōman.
15 'Nsa' makapagdakayo' atay si Almasi maka nakura' sayitan, hangkan
'nsa' makapagdaatay manga mean si Almasi maka manga aa 'nsa'
magkahagad ma iya.
16 Luma' Tuhan 'nsa' manjari panumbahan manga tau-tau. Maka kitabi
manga mean si Almasi sali' dalil luma' Tuhan du isab, sabab diyōm atay
tabi itu pabōtangan Tuhan, iya 'llum saumul-umul. Sali' uk Tuhan,
“Maglahat du aku ma manga aa suku' ku,
Pabōtang du aku ma sigam.
Manjari aku iya pagtuhanan sigam,
Bo' sigam iya manga aa ku.”
17 Na, pagka salaihi' kabayaan Tuhan, uk na isab,
“Pakallo' kaam min diyōman manga aa 'nsa' magkahagad ma aku,
Paōkat na kaam min sigam.
Daa kaam palamud maghinang ayi-ayi makatamak atay.
Bo' supaya kaam tayima' ku du.
18 Jari aku du iya pag'mmaan bi,
Maka kaam iya anak ku danda-lalla na.
Iya na itu palman uk Tuhan Sangat Kawasa.”

7

1 Na, manga bagay ku kalasahan ku, kitabi iya pigmaksuran uk manga
janji' Tuhan itu kamemon. Hangkan ko' subay labbahan tabi ayi-ayi
makatamak, kahinangan baran tabi atawa mariyōm pikilan tabi. Subay
tuyuan tabi tōōd kasutsihan atay pagka tiyāw tōōd kitabi ma Tuhan.

Kakuyagan si Paul

2 Kalasahin bi kami itu. 'Nsa' kami bayi makahinang laat ma kaam
minsan sayi, 'nsa' niya' bayi tabo kami maghinang laat, maka 'nsa' du isab
niya' bayi kaakkalan kami supaya killo' ayi-ayi na.
3 'Nsa' tu pagsaway ku ma kaam hangkan aku halling salaihi', sabab
kalasahan ta kaam tōōd sali' bayi uk ku ma kaam ian. Minsan kitabi 'llum
atawa matay, dauyunan du kitabi.
4 Mehe pangandōl ku ma kaam, maka mehe isab pagbantug ku ma
pasalan bi. Minsan heka kasusahan kami, masi tōtōg iman ku makalandu'
isab kakuyagan ku.
5 Minsan ma waktu katakka kami pahi' ni Makidunya, 'nsa' niya' bayi
halihan kami sabab niya' na peen kasasawan. Niya' aa kasehean mo kami
magjawab, maka hiyanggaw isab kami.
6 Lipara pitōtōgan kami atay uk Tuhan, iya asal tau magpakauli'
kasusahan aa, pagka pitakka uk na si Titus pahi' ni kami ma Makidunya.
7 'Nsa' isab sawukat iya takka na iya makabuwanan kami kakōgan atay,
suga' ma'-ma' na isab iya ma pasal panabang bi ma iya. Uk na in kaam
bayi matōtōgan atay na, maka kaam kono' baya' tōōd mag'nda' maka aku.
Mehe kono' pagsusun bi pasal bayi tahinang ma diyōman bi iyu, maka
kabayaan bi tōōd kono' mōgbōgan aku. Hangkan ko', pagtake ku ma habal
si Titus hi', gam peen pasong kakōgan ku buttihi'.

8 Sabab minsan kaam bayi pitakkahan susa sabab min sulat bayi
tasambut bi min aku hi', 'nsa' du pagsusunan ku pagpabo ku sulat hi'.
Bannal tagna' ian niya' bayi pagsusun ku pagtake ku in kaam kono' bayi
magkasusahan ma sulat ku, minsan 'nsa' na taggōl.
9 Suga' ma buttihi' kiyōgan na aku, 'nsa' ma sabab pamasusa ku ma
kaam, suga' ma sabab pagsusa bi ian bayi mo ma kaam ngalabba min
bayi kahinangan bi laat. In kasusahan bi ian bayi giyuna uk Tuhan bo'
pigsusunan bi. Hangkan uk ku in sulat ku ian bayi pamohan ku kaam ni
kahapan.
10 Bang ganta' manusiya' katakkahan sukkal bo' iya makaintōm Tuhan,
makapagsusun du iya ma bayi dusa na. Suga' bang ganta' manusiya'
katakkahan sukkal bo' iya 'nsa' makapikil pasal pagsusun na, in sukkal
hi' tudju meen ni kamatay na.
11 'Ndaun bi kahapan bayi hinangan kaam uk Tuhan sabab min
kasusahan bi ian. Buttihi' pinda na tōōd kajarihan bi. Iya tuyuan bi subay
'nsa' niya' sabab na panallaan ma kaam. Subay kaam bansi ma hinang
laat! Iyu kaam asal pahalli' bo' kaam 'nsa' tabo-bo! Landu' kaam ngintōm
ma aku! Baya' kaam nulut aku, maka baya' du kaam mabōtang karusahan
ma aa bayi makarusa. Manyatakan du in kaam 'nsa' niya' lamud bi ma
dusa aa ian.
12 Jari itu, minsan kaam bayi pabohan ku sulat, 'nsa' aa bayi makarusa
ian atawa aa kalaugan iya poon aku bayi nulat. Tiyuud kaam bayi
miyaksud uk ku supaya tasayu bi in lasa bi ma kami mehe asal.
13 Hangkan du patattap na atay kami.
Maka 'nsa' isab pasal ihi' sadja, suga' kiyōgan isab kami pag'nda' kami
kakōgan si Titus. Kaam kono' bayi makabuwanan iya kahayangan atay,
hangkan kiyōgan.
14 Bayi kaam siyanglitan uk ku ma waktu kapagbissala kami maka si
Titus, ma 'nsa' le' iya bayi paiyu ni kaam. Kiyōgan aku sabab 'nsa' aku
bayi karapatan uk bi, sabab na pag'nda' na ma kaam, katauhan na in bayi
pananglit ku ma kaam bannal sadja, sali' kamemon bayi halling ku ma
kaam.
15 Hangkan pasong lasa na ma kaam, pagka taintōm uk na iya bayi
kalunuk atay bi me' ma panohoan na ma kaam. Intōm isab bayi panayima'
bi ma iya, sabab bayi kaam makapikil, kalu iya 'nsa' kasulutan ma kaam.
16 Hangkan mehe na kakōgan ku sabab katauhan ku na in kaam
kapangandōlan du tōōd.

8

Pasal panulung

1 Na, manga dawuranakan ku, baya' kami maan kaam pasal mehe
tabang Tuhan ma manga jamaa si Isa Almasi iya magtipun-tipun ma
kalahat-lahatan Makidunya.
2 Minsan sigam bayi kahunitan ma diyōm kasigpitan, 'nsa' du kaliyuhan
kōg sigam. Hangkan sigam muwan sadja panulung ni manga pagkahi
sigam kakulangan, minsan landu' kamiskinan baran sigam ian.
3 Aku iya saksi', manga aa ian bayi muwan pila-pila tagaōs sigam, maka
minsan palabi le' minnihi'. Min kaihilasan sigam du,
4 sabab iyamuan kami junjung uk sigam bang peen sigam pilamud
nulung manga pagkahi sigam suku' Tuhan kakulangan, iya ma hi' ma lahat
Yahudiya.

5 Iya pamuwan uk sigam palabi le' tōōd min bayi tahōwat kami, sabab
'nsa' hal sin sadja iya pamuwan uk sigam. Sampay baran sigam bayi
piglilla' uk sigam, dahu ni Tuhan, puwas hi' ni kami, sabab iya na ko'
hi' kabayaan Tuhan ma sigam.
6 Hap hinang sigam hi', maka hap isab bang talus uk bi nipun sin
panulung bi, hangkan kami bayi noho' si Titus paiyu nabangan kaam
pabayik sabab iya iya bayi makatagna' nipun maiyu.
7 'Nsa' kaam taramuwi bang takdil ni kahapan kamemon. Kōsōg
pangandōl bi, panday kaam missala lapal Tuhan, maka lōm pangatauhan
bi. Tuyu' kaam nabangan manga sehe' bi, maka mehe lasa bi ma kami.
Hangkan kabayaan kami isab subay kaam 'nsa' taramuwi bang takdil ni
panulung bi ma pagkahi bi.
8 'Nsa' ko' itu panohoan. Baya' sadja aku nau bang niya' lasa bi
sabannal-bannal ma kasehean bi, hangkan bayi ba' ku pasal lasa manga
aa Makidunya hi', kalu paningōran bi.
9 Katauhan bi du iya mehe lasa maka ase' si Isa Almasi, Panghu' tabi. Ma
sabab lasa na ma kaam, minsan iya dayahan asal ma hi' ma sulga', bayi
iya magpamiskin di na. Bayi iya magmalilla' ni manjari manusiya' supaya
kaam taga karaya bannal min kaihilasan na.
10 Na bang ma aku, hap bang tatalus bi iya bayi tagnaan bi tahun palabay
ian. Sabab kaam iya bayi giyalakan nabang dahu min kasehean, maka
kaam iya bayi dahu muwan.
11 Lanjalin bi na pagtipun bi maka talusun bi. Bayi kaam kiyōgan nagna',
subay kaam kiyōgan nalus, pila-pila iya tagaōs bi dakayo' ni dakayo'.
12 Sabab bang kaam kiyōgan muwan, bo' pamuwan bi iya tagaōs bi,
tiyayima' pamuwan bi uk Tuhan sabab 'nsa' kaam siyoho' muwan ma 'nsa'
tagaōs bi.
13-14 'Nsa' isab iya kabayaan ku masigpit kaam bo' kasannangan
kasehean. Suga' ma buttihi' kaam iya taga labi, hangkan patut du bang
kaam muwan tutulungan ma pagkahi bi kulang-kabus ian. Manjari bang
ganta' taabut waktu kakulang-kabus bi, bo' sigam kasehean iya taga labi,
na kaam iya tiyabang isab uk sigam. Bang salaihi' kalangnganan bi
magbuwan-buwanan, sali'-sali' kaam taga kaniya'.
15 Sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “Aa bayi makatipun
pagkakan heka 'nsa' niya' labi na. Maka aa bayi makatipun datti', 'nsa'
niya' kulang na.”

Di si Titus maka manga sehe' na

16 Mehe pagsukulan kami ni Tuhan sabab pipikil uk na si Titus hangkan
baya' tōōd nabangan kaam, sali' kabayaan kami.
17 Manulus tōōd iya bayi maghinang ayi-ayi bayi iyamu' uk kami, maka
'nsa' ōhōt ihi' sadja. Min kōg-baya' na hangkan iya bayi nganggaraan di
na paiyu nabangan kaam.
18 Pabo kami isab ma iya dakayo' danakan tabi itu sehe' na. Aa itu pig-
addatan tōōd uk manga aa ma pagtipunan manga jamaa si Isa Almasi ma
kalahatan kamemon, ma sabab hinang na matanyag lapal hap.
19 Maka 'nsa' hal pag-addat, sabab aa itu bayi tapene' uk manga aa
min baanan pagtipunan jamaa si Isa Almasi, siyoho' nehean kami bang
kami palanjal pahi' nuranan tutulungan itu ni manga dawuranakan tabi
kakulangan. Hinang itu uk kami supaya pimehe ōn Tuhan, pamanda' isab
in kami baya' nabang.
20 Kimaya'-mayaan uk kami heka sin tutulungan itu bo' 'nsa' niya'
sababan panallaan ma kami.

21 Sabab iya katuyuan kami subay bōntōl sadja kahinangan kami, 'nsa'
hal ma panganda' Panghu', sampay isab ma panganda' manusiya'.
22 Niya' le' isab danakan tabi dakayo' pabo kami nehean di si Titus, aa
bayi kasulayan kami min heka, hangkan katauhan kami in iya baya' sadja
nabang. Buttihi' pasong isab baya' na nabang sabab mehe pangandōl na
ma kaam.
23 In pasal si Titus, asal sehe' ku iya maghinang nabangan kaam. Maka
manga danakan tabi iya nehean si Titus itu, wakil du sigam min manga
pagtipunan manga jamaa si Isa Almasi. Kasanglitan si Almasi ma sabab
kahinangan sigam.
24 Makatakka peen sigam paiyu, pandain bi sigam lasa bi supaya
matantu ni manga pagtipunan jamaa si Isa kamemon in pagsanglit kami
ma pasal kaam bannal-bannal tōōd.

9

Tulung ma manga pagkahi sigam Almasihin

1 Na, in pasal tutulungan iya pabo bi ni pagkahi tabi suku' Tuhan ma
lahat Yahudiya, 'nsa' du kaam awam minsan kaam 'nsa' sulatan ku.
2 Katauhan ku du in kaam baya' nabang. Iya na ko' hi' pagbantug ku
ni manga aa Makidunya itu. Uk ku ma sigam, “Manga dawuranakan tabi
ma hi' ma lahat Akaya, sataggōl min tahun palabay ian panyap asal sin
panulung sigam.” Jari, makake peen sigam ma halling ku hi', magtuwi iya
kahekahan sigam baya' isab nabang.
3 Jari soho' ku na manga danakan itu, iya di si Titus, paiyu nabangan
kaam magtipun manga tulung bi bo' supaya kaam sakap nabang sali' uk
ku hi', jari katauhan isab manga aa in pagbantug ku pasal kaam 'nsa'
putingan.
4 Sabab bang sawupama niya' manga aa min Makidunya itu nehean aku,
bo' kami takka paiyu, bo' tanda' kaam uk sigam 'nsa' le' makapagsakap, iya'
kami. Luba'-luba' na in sali' kaam, sabab kaam iya pagbantugan kami.
5 Hangkan aku gara' noho' manga danakan tabi itu parahu min aku
nabangan kaam paawal tutulungan sali' bayi janji' bi. Jari pagtakka ku
paiyu sakap du, bo' manyatakan in kaam muwan min lasa bi, 'nsa' ma
subay liyōgōs.
6 Intōmun bi tōōd paralilan itu pasal aa nanōm. Bang datti' du bigi
tiyanōm, datti' du isab buwa' na piyusu'. Suga' bang heka bigi tiyanōm,
heka du isab buwa' na piyusu'.
7 Hangkan kaam iyu, subay gantaun bi pahap bang pila iya pamuwan
bi. Bang hati ganta' na, iya na hi' subay buwan bi. 'Nsa' hap bang kaam
muwan bo' 'nsa' ihilas, atawa bang kaam subay liyōgōs. Sabab Tuhan,
lasa du iya ma aa bang muwan tulus-ihilas tōōd.
8 Tau du Tuhan muwanan kaam ayi-ayi palabi le' min sukkal bi bo'
supaya 'nsa' niya' kakulangan bi sakahaba' waktu, bo' supaya niya' isab
labi na panabang bi ma sayi-sayi taga kulang.
9 Niya' bayi tasulat ma diyōm kitab pasal Tuhan, iya uk na, “Heka
pamuwan na ma manga aa miskin. 'Nsa' pinda kahap addat na ni
kasaumulan.”
10 Tuhan iya muwan bigi ma aa magtanōm, maka muwan pagkakan bo'
niya' kiyakan manusiya'. Salaihi' isab ma kaam, sali' ibarat aa maghuma.
Tuhan iya muwanan kaam bigi pila-pila kagunahan bi, maka Tuhan iya
magpaheka buwa' na, hati na kahinangan bōntōl iya tahinang bi.

11 Biyuwanan sadja kaam kaniya' uk Tuhan manglabi-labihan bo' supaya
kaam makajari magmura minsan umay-umay. Manjari heka manga aa
magsukul tōōd ni Tuhan ma sabab tutulungan iya tahampit sigam.
12 Pagka salaihi' hinang bi muwan tutulungan, tatabang kasukkalan
manga aa suku' Tuhan, suga' 'nsa' sadja pasal ihi'. Minnihi' isab landu'
mehe pagsukulan tiyukbal ni Tuhan.
13 Manjari hinang bi hap ian tanda' saksi' in kaam bannal makabōgbōg
ni Tuhan. Manjari heka aa nanglitan Tuhan ma sabab pamōgbōg bi
ma lapal hap pasal si Almasi, iya pandu' pagsabannalan bi. Muwan
sigam sanglit isab ma sabab pagmura bi mahagi' sigam sampay manga
aa kamemon.
14 Bo' landu' sigam lasahan kaam hangkan kaam iyamu'-amuan uk sigam
ni Tuhan, pagka tasayu uk sigam in lasa maka ase' Tuhan ma kaam 'nsa'
tapōla'-pōla'.
15 Hangkan na kitabi subay magsukul tōōd ni Tuhan ma sabab kahapan
bayi pamuwan na iya halgaan tōōd 'nsa' makaliyu.

10

Mahati si Paul pasal kahinangan na

1 Aku si Paul ngamu' junjung ni kaam. Niya' aa maiyu magba'-ba' in aku
tammōn kono' bang ma alōpan bi, sali' aku tiyāw ngahallingan ma kaam.
Suga' maisōg kono' aku mahalling-halling bang labay min diyōm sulat.
Pagka si Almasi iya singōran tabi ma kareyo' atay na maka ma kahanunut
bissala na, iya na itu junjung ku ni kaam:
2 pahapun bi kawul-piil bi bo' 'nsa' niya' pagpahalling-hallingan ku
ma kaam bang aku maiyu ma alōpan bi. Sabab tantu tōōd isab aku
mahalling-halling ma manga aa ngalimut kami, in kami kono' me' sadja
ma kahinangan dunya itu.
3 Bannal, manusiya' sadja kami, suga' 'nsa' kapandayan manusiya' iya
giyuna uk kami ma panagga' kami kalaatan.
4 Iya giyuna uk kami kapandayan bayi min Tuhan, kapandayan kawasa,
hangkan diyaōg uk kami ayi-ayi makasagga' pandu' bannal pasal si Almasi.
5 Diyaōg uk kami pasualan manga aa me' ma kaputingan, maka pag-
abbu manga aa nulang pandu' kasabannalan pasal Tuhan. Hangkan na,
ayi-ayi pikil uk manga aa 'nsa' me' ma Tuhan kapindahan ni pikilan saddi,
bo' tabo na peen me' ma si Almasi.
6 Na, bang niya' mattan in kaam mōgbōg na ma panohoan si Almasi,
bo' niya' lagi' aa mariyōman bi 'nsa' me' ma pandu' ku hi', sakap na kami
mabōtangan iya kabinsanaan.
7 Kaam iyu, hal palangay aa sadja tiyanding uk bi, 'nsa' diyōm atay. Niya'
maiyu baha' ma'-ma' in iya kono' sosohoan si Almasi? Aa ian subay mikilan
di na lagi', sabab kami itu sosohoan si Almasi du isab sali' du iya.
8 Sabab 'nsa' du aku iya' minsan makalandu' pagbantug ku pasal kapatut
bayi pamuwan kami uk Tuhan. Iya kapatut kami itu 'nsa' kapatut
pamakaat pangandōl bi, suga' kapatut pamahōgōt pangandōl bi.
9 Salaihi' halling ku supaya 'nsa' uk bi in aku baya' makitāw kaam ma
manga sulat ku.
10 Niya' iyu mag-upama, uk na, “Bang si Paul nulat kōsōg du bissala
na, maka tau iya nganjawab, suga' bang iya paitu magbaran 'nsa' du niya'
kōsōg na, sabab 'nsa' niya' magparuli ma bissala na.”

11 Iya sambung ku ma aa mag-upama ian, in addat ku 'nsa' salaihi', subay
iya kahati, ayi-ayi pamissala uk kami ma diyōm sulat sabu ma likut kami,
iya du ian hinang uk kami bang kami maiyu ma alōpan bi.

12 'Nsa' kami makatawakkal masali' baran kami ni manga aa magpaban-
tug di sigam ian. Dupang pahap manga aa ian! Pangannal sigam in sigam
tau nilang hap maka laat, bo' peen hal baran sigam iya pamandōgahan.
Hangkan ayi-ayi hinang uk sigam hap maka laat, hap sadja bang ma sigam.
13 Suga' kami itu, 'nsa' du kami makalandu' magbantug ma baran kami.
'Nsa' kami baya' paliyu min hinang bayi pamasuku' ma kami uk Tuhan.
Damikkiyan na isab kahinangan kami ma diyōman bi, sabab pisuku' isab
uk Tuhan.
14 Na, pagka kaam talapay ma diyōm hinang bayi pamasuku' ma
kami uk Tuhan, 'nsa' du kami bayi paliyu min pamasuku' Tuhan waktu
kapanganasihat kami lapal hap pasal si Isa Almasi paiyu ni kaam.
15 'Nsa' kami magpabantug di kami ma pasal hinang manga aa kasehean
sabab 'nsa' iya hinang bayi pamasuku' kami uk Tuhan. Suga' iya kabayaan
kami subay pasong hōgōt pangandōl bi supaya tapasong isab hinang kami
maiyu ma diyōman bi, bang peen 'nsa' paliyu min bayi pamasuku' ma kami
uk Tuhan.
16 Jari bang hōgōt na pangandōl bi makajari na kami palanjal ni manga
kalahat-lahatan ma dambiya' bi pahi', magnasihat lapal hap mahi'. Sabab
'nsa' kami baya' ngallo' kabantugan min kahinangan manga aa kasehean,
iya pamasuku' asal ma sigam.

17 Tuman iya bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “Sayi-sayi baya'
magbantug, subay in hinang bayi tahinang uk Tuhan subay pagbantugan
na.”
18 Sabab 'nsa' kita tiyayima' uk Tuhan ma sawukat kita nanglitan di ta,
duwal bang kita siyanglitan uk Tuhan.

11

Si Paul maka manga aa maglaku-laku in sigam kawakilan uk si Almasi

1 Daa le' aku kasumuhin bi, minsan bissala ku itu sali' dupang-dupang.
Dulin bi aku dayi'-dayi',
2 sabab 'llōg ku ma kaam sali' kallōg Tuhan ma kaam. Kaam iyu sali'
dalil budjang 'nsa' niya' tamak-tamak na, maka aku itu sali' dalil 'nggo'-
mma' bi bayi matunangan kaam ni dakayo' lalla, iya si Almasi.
3 Susa aku, kalu kaam papinda saddi min si Isa bo' talabba bi na bayi
lasa bi tudju ni iya. Kalu kaam kaakkalan sali' si Sitti Hawa ma awwal
jaman hi'. Bayi iya kaakkalan uk so ma sabab min kapandayan so ian
magputing.
4 Iya hangkan aku susa pasal kaam iyu, sabab bang niya' paiyu
nganasihatan kaam kiyōgan du kaam. 'Nsa' du kaam ngalāng minsan
saddi pamandu' sigam pasal si Isa min bayi pamandu' kami ian. Maka
niya' isab tasambut bi saddi min Nyawa Sutsi, maka saddi min lapal hap
iya bayi tasambut bi min kami.

5 Aku itu, bang ma bistahan ku, 'nsa' kaliyuhan uk manga guru bi ian,
iya uk bi manga kawakilan si Almasi umbul dakayo'.
6 Kulang marayi' kapandayan ku bang tiyakdil ni bissala ku, suga' jukup
tau ku bang harap ni pandu' kasabannalan. Bayi na itu pindaan uk kami
katauhan kami ma kaam sakahaba' waktu, ma palkala' kaginis-ginisan.

7 Sataggōl ku maiyu nganasihatan kaam lapal hap deyo' bayi min Tuhan,
'nsa' kaam bayi iyamuan uk ku tamba. Bayi aku magpareyo'-deyo' di ku
isab supaya kaam iya pilangkaw. Taga dusa baha' aku bang magsalaihi'?
8 Maiyu peen aku maghinang ma diyōman bi, 'nsa' kaam iya bayi
nganggastuhan aku suga' manga pagtipunan manga jamaa si Isa min
manga lahat saddi. Bang diyalil, sigam iya bayi kalangpasan ku bo' kaam
iya katabangan ku.
9 Sataggōl ku bayi maiyu ma kaam 'nsa' aku bayi ngamu' ayi-ayi ma
kaam, suga' manga danakan tabi bayi min Makidunya ian sigam bayi
mohan aku ayi-ayi kulang-kabus ku. Jari sali' du ma sosongun maka bayi
ma waktu palabay, 'nsa' du kaam kasigpitan malanjaan aku!
10 Pagbantug ku itu 'nsa' taparōhōng uk sayi-sayi minsan ma kalohahan
lahat Akaya sabab 'nsa' aku bayi ngamu' ayi-ayi ni kaam. Bannal sadja
halling ku itu, sabab tiya' si Almasi ma diyōm atay ku.
11 Pangannal bi baha' in aku itu 'nsa' lasa ma kaam pagka aku 'nsa' baya'
mikitabang ma kaam? Asal katauhan Tuhan in kaam kalasahan ku tōōd.
12 Tōgōlan ku na peen hinang ku itu, 'nsa' aku ngamu' balanja' ni sayi-
sayi bo' supaya 'nsa' makapag-abbu manga guru maiyu ma kaam in hinang
sigam sibu' du maka hinang ku.
13 Manga aa ian 'nsa' du bayi kawakilan uk si Almasi. Magbawu'-bawu'
sadja sigam in sigam bayi kawakilan na, bo' 'nsa' bannal. Ngakkal sadja
sigam ma ayi-ayi hinang sigam.
14 Suga' 'nsa' du bannal kahinangan sigam makainu-inu salaihi', sabab
minsan nakura' sayitan tau magpasalupa ni dagbōs malaikat magsahaya.
15 Hangkan kitabi subay 'nsa' mag-inu-inu bang niya' manga aa sosohoan
nakura' sayitan tau magpanda' addat hap, magbawu'-bawu' in sigam
maghinang bōntōl. Suga' iya katudjuhan manga aa hi' pitakkahan du
sigam kabinsanaan magtōngōd maka bayi kahinangan sigam laat.

Ma'-ma' si Paul pasal bayi kasandalan na

16 Bayikan ku lagi' bayi bissala ku hi', daa aku bistahun bi manga ula-
ula ma sabab bissala ku. Suga' bang iya na hi' pamista bi, dulin bi le' aku.
Kehun bi pagbantug ku minsan laa hal bantug ma karikian.
17 Manga bissala pagbantug ku itu 'nsa' isab min panohoan Panghu' suga'
min baran ku. Min kabayaan ku hangkan aku magbantug-bantug di ku.
18 Suga', pagka heka ian magbantug-bantug pasal kahinangan sigam,
me'-me' isab aku magbantug-bantug di ku.
19 Kaam iyu, pagka lōm kono' pamikil bi, 'nsa' du kaam siyumu pake ma
bissala manga dupang-dupang itu!
20 Angay kaam magpasabal sadja minsan le' sayi-sayi magmandahan
kaam atawa ngullian kaam atawa ngakkalan kaam. Minsan aa magkaiya'
ma kaam atawa nampak kaam, hap sadja ma kaam.
21 Baan ta kaam, minsan aku magkaiya'-iya', kami itu asal tiyāw
maghinang salaihi' ma diyōman bi. Sali' aku dupang-dupang hangkan
aku magbissala salaitu, suga' bang niya' tawakkal magpabantug, in aku
makatawakkal du isab.
22 Uk pagbantug manga aa ian in sigam purul bangsa Hibrani, bo' bangsa
Hibrani du isab aku. Bang uk pagbantug sigam in sigam panubu' si Israil,
iya du aku, tubu' du isab si Israil. Bang uk sigam si Ibrahim pangkat sigam,
iya du isab aku, pangkat ku du isab si Ibrahim.
23 Bang sigam magbantug in sigam sosohoan si Almasi, sosohoan si
Almasi du isab aku, suga' sosohoan labi hap min sigam. Katauhan ku
asal in bissala ku magpabantug salaihi' sali' bissala dupang-dupang sadja.

Minsan salaingga iya hulas-sangsa' sigam, labi-labi le' hulas-sangsa' ku.
Min pila na aku bayi pijil? Labi le' min sigam. Min pila na aku bayi
liyapdōsan? Labi le' min sigam. Min heka na isab aku agōn-agōn matay.
24 Min lima na bayi aku liyapdōsan uk manga Yahudi, min tallumpu' ka
siyam lapdōs min tadda.
25 Min tallu aku bayi liyubakan uk manga bangsa Roma, maka min tadda
aku bayi pighiyakan maka manga batu. Min tallu aku bayi palōgdang
ma deyawut, maka niya' isab waktu bayi aku pahanut sadja ma deyawut,
dangallaw-dambahangi taggōl na.
26 Min heka na aku bayi makalabay kapiligduhan ma paglangngan-
langngnganan ku. Bayi aku diyunukan, bayi miyunduhan. Bayi aku
diyōgpaan uk manga pagkahi ku Yahudi, maka uk aa bangsa saddi. Siya-
siya aku ma diyōm kalumaan, siya-siya isab aku ma de maka ma deyawut,
bayi na isab kalabayan ku. Kalabayan ku isab kalaatan min manga aa
magbawu'-bawu' in sigam kono' pagkahi ku mean si Isa.
27 Bayi na aku makapagsangsa', bayi na aku binsana'. Daran aku 'nsa'
katuwi sangōm. Bayi aku piyunung maka manga tiyohoan kallong. Daran
isab aku kulang-kabus ma takakan maka ma kapanammek, hangkan
kasandalan ku haggut.
28 Hunit asal ian hi', suga' niya' le' kasusahan saddi. Sakahaba'
'llaw makananam aku kasukkalan ma sabab manga jamaa si Almasi iya
magtipun ma kalahat-lahatan.
29 Bang niya' ganta' lamma iman na tudju ni si Isa tananam ku du
kalammahan na. Bang niya' tabo-bo ngahinang dusa, landu' du aku
magkarukkaan.
30 'Nsa' aku baya' magbantug suga' bang aku subay magbantug, pagban-
tugan ku sadja ayi-ayi bayi kalabayan ku supaya manyatakan in aku 'nsa'
niya' kōsōg ku.
31 Bannal sadja iya bayi halling ku hi', katauhan ko' itu uk Tuhan, iya
'Mma' si Panghu' Isa. Wajib iya siyanglitan sampay ni kasaumulan.
32 Waktu kamahi' ku ma daira Damaskus bayi aku arak siyaggaw sabab
niya' manga sundalu bayi siyoho' nganjagahan lawang ma ad daira ian.
Sundalu hi' bayi siyoho' uk gubnul, deyo' isab min Sultan Aretas.
33 Suga' niya' bayi nabangan aku, piluwas aku min tandawan, tiyontonan
pareyo' ma diyōm tiklis. Jari makalappa aku min gubnul hi'.

Pasal bayi pindaan maka pitau ni si Paul

12

1 Manjari pagka aku subay magbantug, magbantug du aku minsan 'nsa'
niya' pus na. Suga' buttihi' baan ta kaam pasal ayi-ayi bayi magpanyata'
ni aku min si Panghu' Isa, sampay bayi pamatau na ma aku.
2 Niya' katauhan ku dakayo' lalla mean si Isa Almasi, bayi tabo paangkat
ni sulga'. Niya' na sangpu' maka 'mpat tahun palabay. 'Nsa' katauhan ku
bang baran na iya bayi paangkat atawa hal pinyata' ma iya. Tuhan sadja
makatau.
3 Suga' katauhan ku in lalla itu bayi tabo paangkat ni lahat sulga'.
Bayikan ku, 'nsa' katauhan ku bang baran na tōōd atawa hal lihan na bayi
pipahi', atawa bang iya bayi pinyataan sadja. Tuhan sadja iya makatau.
4 Ma hi' peen iya, pikehan iya kabtangan 'nsa' wajib bissala uk manusiya'.
5 Patut du aku magbantug ma sabab aa itu suga' 'nsa' aku magbantug-
bantug ma baran ku, duwal ma pasal kalammahan ku.

6 Bang aku ganta' baya' magbantug, iya pagbantug ku 'nsa' ula-ula
halling ku, sabab bannal sadja kamemon halling ku. Suga' 'nsa' du aku
magbantug, sabab 'nsa' aku baya' bang kalandu' pananglit manga aa ma
aku. Kabayaan ku subay tanda' uk sigam kahinangan ku, maka take isab
bissala ku, bo' iyampa sigam nanglit.
7 Kalu aku tabo mag-abbu-abbu ma sabab ayi-ayi bayi pindaan ma aku
ian ma diyōm sulga', hangkan aku bayi pitakkahan saki bidda' paddi' na.
Saki itu sali' hantang sosohoan sayitan piyabo nasat ma aku bo' supaya
aku 'nsa' makapag-abbu.
8 Min tallu aku bayi ngamu'-ngamu' ni Panghu' pasal saki itu, bang peen
killoan du uk na.
9 Suga' nambung iya, uk na, “In tabang ku ma kau iya panganjukup
ma kau, sabab tanda' tōōd kōsōg ku minsan kau mariyōm kalammahan,
bang kau masi na peen makahinang ma sabab kōsōg ku.” Hangkan na
aku kiyōgan tōōd magbantug ma pasal kalammahan ku sabab bang aku
lamma tananam ku tōōd kōsōg si Almasi.
10 Iya ian sababan na hangkan aku kasulutan ma ayi-ayi takka ni aku,
bang lamma baran ku atawa pig-udju'-udju' aku, magtiksa' aku atawa
pidjala', atawa pilabayan min kasusahan kaginis-ginisan. Sandalan ku ian
hi' kamemon ma sabab si Almasi iya pamean ku, sabab kōsōg aku ma
waktu kasayu ku maka kalamma ku.

Susa si Paul ma pasal manga aa Kurintu

11 Sali' aku dupang magpamehe di ku salaitu suga' min kaam du, sabab
'nsa' du aku bayi magpamehe di ku bang bayi aku pimehe uk bi. Minsan
'nsa' niya' kagunahan ku, 'nsa' du aku kaliyuhan uk manga aa maiyu, iya
magnahu'-nahu' in sigam makarahu kawakilan uk si Almasi.
12 Iya bayi aku masi maiyu ma kaam, tanda' bi iya uk ku ngahinang
paltandaan, maka hinang kawasa maka manga hinang kainu-inu ma
manga aa, pasalta' peen aku ngimanan ayi-ayi sasat ma aku. Minnihi', min
kahinangan ku hi', katauhan bi in aku bannal kawakilan uk si Almasi.
13 Ayi dusa ku ma kaam? Sali' du bohan ku tudju ni kaam maka bayi
bohan tudju ni manga pagtipunan manga jamaa si Isa kasehean. Iya sadja
pagbiddaan na, kaam iyu 'nsa' bayi pabohatan ku sabab 'nsa' kaam bayi
pangamuan ku balanja'. Bang iya du hi' kasaan ku, ampunun bi aku!
14 Panyap na aku paiyu nibawan kaam, kamintallu ku na maggara'
paiyu. 'Nsa' du kaam pabohatan ku sabab 'nsa' du aku ngamu' tabang
min kaam. 'Nsa' alta' bi iya puhung ku suga' lasa bi. Sabab 'nsa' 'nggo'-
mma' iya subay biyalanjaan uk manga onde'-onde', suga' onde'-onde' iya
subay biyalanjaan uk 'nggo'-mma' sigam, maka kaam sali' hantang anak
ku.
15 Kiyōgan aku muwanan kaam ayi-ayi niya' ma aku kamemon. Aho',
paglilla' ku sampay baran ku bang peen kaam tatabang ku du. Suga' angay
baha'? Mangkin na pasong lasa ku ma kaam, mangkin na pakō' lasa bi ma
aku?
16 Na, tantu na kaam tau in kaam 'nsa' du bayi pabohatan ku. Suga' niya'
maiyu halling, uk na in aku taha' akkal ku ngullian sin bi.
17 Salaingga baha' bayi pangulli' ku ma kaam? Bayi kaam iyakkalan
baha' uk manga aa soho' ku paiyu?
18 Bayi soho' ku si Titus nibaw kaam waktu palabay ian maka niya' isab
dakayo' danakan tabi bayi soho' ku nehean iya. Bayi kaam iyakkalan baha'
uk di si Titus bo' takallo' ayi-ayi bi? 'Nsa' du ngakkal si Titus, sabab sali'
du maksud na maka maksud ku. Dabohan du kami tōōd.

19 Kalu isab pangannal bi in kami ngandaawahan baran kami sadja, iya
hangkan kami missala salaihi'. Suga' missala kami ma panganda' Tuhan,
maka pamissala uk kami iya patut bissala uk manga aa suku' si Almasi.
Ayi-ayi kamemon hinang uk kami, manga bagay, hinang pamohan kaam
ni kahapan.
20 Hiyanggaw aku pasal papaiyu ku, bang peen kaam taabut ku pasaddi
palangay bi min kabayaan ku. Maka aku isab, kalu saddi palangay ku min
kabayaan bi. Hiyanggaw aku bang peen kaam taabut ku niya' palsaggaan
bi maka niya' paglindihan bi. Kalu niya' manga lakkas dugal, atawa
iskutan ayi-ayi sigam pagka subay hal baran sigam iya kiyannal. Kalu
kaam tatawwa' ku maglimut-limutan, mahalling-halling ni kasehean bi,
manga magmalangkaw, maka kalu sasaw diyōman bi.
21 Iya kahanggawan ku, pagtakka ku paiyu, niya' peen kaiyaan ku
tudju ni Tuhan ma kamaiyuhan bi, ma sabab 'nsa' hap kahinangan bi.
Panangisan ku du sasuku bayi makarusa dahu, bo' 'nsa' le' ngalabba min
kalammian bayi tahinang sigam, iya napsu sigam kalanduan maka pagbais
sigam.

13

Bissala katapusan

1 Na, kamintallu ku na paiyu nibawan kaam. Bang niya' aa maiyu
nuntutan sehe' na bayi maghinang laat, subay be' bi kalangnganan sara'
iya tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “Subay niya' duwangan atawa
tallungan makabuwan saksi' in panuntut ian bannal, bo' niya' kabannalan
na.”
2 Bayi kaam bandaan ku ma langngan kaminduwa ku paiyu, suga'
bayikan ku buttihi' ma kalikut ku. Kaam bayi makarusa ma waktu palabay
sampay kaam maiyu kamemon, bang aku makapaiyu pabing 'nsa' du
kaasean ku sayi-sayi 'nsa' bayi palabba min dusa na.
3 Bang kaam hatul ku, tantu du kaam ngahalap ma aku in aku missala
biyo bayi min si Almasi. 'Nsa' du lamma si Almasi bang harap ni kaam.
Tananam bi du kawasa na.
4 Sabab minsan 'nsa' bayi niya' sali' kawasa si Almasi ma waktu
kapangalansang ma iya ni hag, 'llum na iya pabayik uk kawasa Tuhan.
Damikkiyan na kami manga kawakilan si Almasi, sali' kami lamma isab
pagka iya iya parakayoan kami. Suga' tanda' bi du in kami 'llum du uk
kawasa Tuhan, iya hangkan tananam bi du kawasa kami bang kami ganta'
ngahatul kaam.
5 Nanding kaam di bi dahu, numariya kaam di bi, bo' katauhan bi bang
bannal jatu pangandōl bi ma si Almasi atawa 'nsa'. 'Nsa' tasayu bi baha'?
Iyu si Isa Almasi pabōtang ma diyōm atay bi. Bang hati 'nsa', 'nsa' niya'
kajatuhan pangandōl bi.
6 Mura-murahan, bang peen katauhan bi in pame' kami ma si Almasi
jatu du.
7 Iya iyamu' uk kami ni Tuhan subay 'nsa' niya' sā' ma ayi-ayi hinang
bi. 'Nsa' kami nuyu' subay biyantug ma sabab niya' kapatut kami
magpabanda' ma kaam. Iya sadja tuyu' kami bang peen kaam maghinang
hap, minsan kami itu kibā' 'nsa' taga kapatut.
8 'Nsa' du kami makasagga' ma kasabannalan, gam peen kami magpa-
song.
9 Kiyōgan kami minsan kami tabista lamma, bang peen kaam iya kōsōg
mangandōl. Iya iyamu' na peen uk kami ni Tuhan, bang peen kaam
sampulna' ma kawul maka piil bi.

10 Hangkan na kaam sulatan ku pasal itu hi' ma 'nsa' le' aku takka paiyu,
bo' supaya tahatul bi bohan hinang bi. Jari pagtakka ku paiyu 'nsa' na aku
subay maluwas kapatut ku mahallingan kaam. Sabab iya hangkan aku
kabuwanan kapatut uk si Almasi 'nsa' supaya kaam pakaatan ku, suga'
supaya pihōgōt uk ku pangandōl bi.
11 Na, manga dawuranakan ku, tammat na. Ngalabba na aku min kaam.
Tuyuin bi subay sampulna' kawul-piil bi. Isbatun bi bayi panohoan ku ma
kaam. Magsulut-sulut kaam dakayo' pa dakayo', tuyuin bi kasannangan
ma diyōman bi. Jari maiyu du ma kaam Tuhan, iya poonan lasa maka
kasannangan.
12 Bang kaam mag'nda' umay-umay subay kaam magsiyum tanda'
paglasa bi.
13 Manga pagkahi bi suku' Tuhan itu mabo minsan laa hal bahasa sigam
ma kaam.
14 Mura-murahan, bang peen kaam kamemon piniyaan tatabangan min
si Panghu' Isa Almasi, maka lasa min Tuhan, maka kapagdakayo' atay min
Nyawa Sutsi. Amin.

Wassalam

SULAT NI AA GALATIYA
min si Paul

Si Paul bayi ngalatag kalahat-lahatan magnasihat Lapal Hap pasal si Isa Almasi. Taabut peen kaminduwa na, bayi iya paabut ni lahat Galatiya, ma hi' ma lahat iyōnan Asiya Diki'. Heka daira maka kalumaan bayi taabut na ma katilibut lahat Galatiya hi', bo' pignasihatan manga aa hi' pasal kamatay si Isa Almasi pamapuwas dusa sigam. Heka isab bayi magkahagad sampay mangandōl ma si Isa. Makalikut peen si Paul min Galatiya, niya' may'an manga aa kasehean magpandu' in aa magpangandōl ma si Isa, minsan sigam 'nsa' bangsa Yahudi, subay sigam mōgbōg isab ma sara' bayi siyulat uk si Musa, bo' supaya sigam pighap maka Tuhan. Minnihi' sasat pikilan manga aa mangandōl ma si Isa ma lahat Galatiya hi'.

Take peen si Paul bang ayi pamandu' ni manga aa Galatiya hi', magtuwi piyabo uk na sulat itu tudju ni sigam. Pasti' uk si Paul ma sulat itu 'nsa' sara' si Musa makalappas sigam min hukuman dusa, suga' pangandōl sigam ma si Isa Almasi.

Biya'-ba' isab ma sulat itu pasal aa magpangandōl bang subay salaingga addat-tabiat sigam.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku si Paul pisampay paiyu ni kaam maglahat maiyu ni
manga kalahatan Galatiya. Kawakilan aku magnasihat suga' kapatut ku
'nsa' min manusiya' maka 'nsa' aa ngawakilan aku. Tōōd aku kawakilan
uk si Isa Almasi maka 'Mma' tabi Tuhan, iya bayi makallum si Isa min
kamatay na.
2 Aku itu sampay kamemon dawuranakan tabi maitu, magdakayo' mabo
bissala paiyu ni kaam manga jamaa si Isa Almasi.
3 Mura-murahan bang peen kaam biyuwanan tatabangan maka kasan-
nangan diyōm atay bi uk 'Mma' tabi Tuhan sampay uk si Isa Almasi,
Panghu' tabi.
4 Si Isa Almasi bayi maglilla' matay supaya piyuwasan dusa tabi, bo'
supaya isab 'nsa' kitabi tabo-bo maghinang laat iya daran hinang aa ma
waktu itu. Hangkan salaihi' kapaglilla' si Isa Almasi sabab iya asal iya
kabayaan 'Mma' tabi Tuhan subay hinang uk na.
5 Patut du Tuhan piyudji saumul-umul. Amin.

Dakayo' sadja Lapal Hap

6 Inu-inu tōōd aku ma kaam, dayi'-dayi' du kaam palabba min Tuhan iya
bayi nawag kaam sabab lasa maka ase' si Almasi. Iyu na kaam pinda min
lapal hap pasal si Almasi ni lapal saddi.
7 Suga' 'nsa' niya' taōnan lapal hap, saddi min lapal pasal si Isa. Suga'
niya' manga aa baya' nasat pikilan bi sampay pindahan uk sigam Lapal
Hap pasal si Isa Almasi.
8 Suga' bang niya' aa sayi-sayi na, atawa minsan lagi' kami, atawa
malaikat min sulga' bang iya nganasihat lapal saddi min pandu' bannal
bayi pagnasihat kami ma kaam, aa iyu subay tawwa' mulka' saumul-umul.
9 Bayi na itu pagbissalahan kami bo' bayikan kami buttihi', in bang niya'
nganasihatan kaam lapal saddi min Lapal Hap asal bayi tatayima' bi, aa
ian subay pigmulkaan.

10 Daa pikilun bi in tiyuyu' uk ku bo' aku siyanglitan uk aa. Suga' asal
tiyuyu' uk ku bang aku siyanglitan uk Tuhan. Daa pikilun bi in iya tiyuyu'
uk ku in kasulutan manga aa ni aku. Sabab bang ian pagtuyuan ku, 'nsa'
na aku taōnan sasohoan si Almasi.

Si Paul kawakilan uk Tuhan

11 Manga dawuranakan ku, niya' pamaintōm ku ma kaam. In Lapal Hap
bayi pitanyag uk ku pasal si Isa Almasi, 'nsa' min pikilan manusiya' iya
paluwasan na.
12 'Nsa' bayi tasambut ku min manusiya'; 'nsa' na isab manusiya'
pagguruhan ku. Suga' tasambut ku itu min si Isa Almasi iya du mamanda'
ma aku.
13 Bayi take bi pasal kajarihan ku ma waktu bayi pamōgbōg ku ma
agama Yahudi. Binsana' tōōd uk ku manga aa suku' Tuhan, hati na, jamaa
si Isa Almasi. 'Nsa' niya' bayi ase' ku ma sigam. Kabayaan ku subay 'nsa'
niya' takapin min sigam.
14 Pasal pamōgbōg ma agama kami Yahudi, labi du aku bayi mōgbōg
min pagkahi kami kamemon. Tuyu' du aku mōgbōg ma usulan min
ka'mbo'-mboan kami.
15 Suga' minsan aku salay'an, pene' du aku uk Tuhan ma sabab ase' na
maka lasa na tudju ni aku. Bayi aku pene' uk na ma 'nsa' lagi' aku bayi
iyanakan, bayi aku killo' uk na hinang sasohoan na.
16 Kabayaan Tuhan subay pipanda' kajarihan Anak na ma aku bo' supaya
tapatanyag ku Lapal Hap pasal si Isa ni kabangsa-bangsahan 'nsa' Yahudi.
Pagka salaihi', 'nsa' na aku pahi' ni sayi-sayi mikipandu' pasal iya ian.
17 'Nsa' aku minsan bayi pahi' ni daira Awrusalam patibaw ni manga
aa kawakilan dahu min aku. Suga' magtuwi aku pahi' ni lahat Arab bo'
puwas na pabing aku ni Damaskus.
18 Palabay tallun tahun iyampa aku pahi' ni Awrusalam patibaw ni si
Petros bo' aku pahanti' ma iya duwa pitu'.
19 Saddi min si Petros 'nsa' niya' aa kawakilan tanda' ku duwal si Ya'kub,
iya siyay Panghu' tabi.
20 In sulat ku itu asal bannal. Niya' Tuhan naksi', asal 'nsa' aku
magputing.
21 Puwas aku may'an bo' iyampa aku pahi' ni kalahatan hi' ni Siriya
maka ni Kiliki.
22 Ma waktu ian 'nsa' lagi' aku takila uk manga jamaa si Isa ma hi' ma
lahat Yahudiya.
23 Bayi sigam kahakahan sadja in aku aa magbinsana' manga jamaa si
Isa ma waktu dahu bo' supaya 'nsa' niya' takapin mangandōl ma iya. Suga'
kahakahan isab in aku pinda na buttihi' sabab magnasihat na aku subay
manga aa mangandōl ma si Isa.
24 Manjari piyudji uk sigam Tuhan sabab pinda na aku mangandōl ni si
Isa Almasi.

2

1 Paglabay sangpu' ka 'mpat tahun minnihi', bayi aku pabayik pahi' ni
Awrusalam magbe' ka si Barnabas. Biyo isab uk ku si Titus.
2 Hangkan aku pahi' sabab iya pimanda' uk Tuhan ni aku. Pagtakka kami
pahi', mag-isun kami maka manga nakura' jamaa si Isa, kami-kami sadja.
Pihati uk ku ni sigam bang ayi bayi Lapal Hap pignasihat ni manga aa 'nsa'
Yahudi. Hangkan sigam pihati uk ku, sabab bang sigam 'nsa' kasulutan,
'nsa' niya' kapusan manga bayi tahinang ku ma dahu atawa hinang ku ma
waktu itu.

3 Suga' kasulutan du sigam ma hinang ku. Minsan si Titus, minsan iya
bangsa Girik, 'nsa' du iya liyōgōs uk sigam siyoho' mag-islam.
4 Bannal, niya' may'an aa kasehean masi mōgbōg agama Yahudi,
kabayaan sigam subay si Titus pig-islam, suga' aa ian magbawu'-bawu' in
sigam manga dawuranakan tabi mangandōl ma si Isa. Bayi sigam palamud
ma pag-isunan ian nipihan bang kami me' ma sara' si Musa atawa 'nsa'.
Sabab kami ian, pagka parakayo' ma si Isa Almasi, hawulaya na kami min
bayi sara' biyōgbōgan dahu. Baya' sigam ngahinang kami banyaga' ma
kalangnganan sara' bayi dahu ian.
5 Suga' 'nsa' kami baya' me' ma kabayaan aa ian minsan le' min tadda,
sabab Lapal Hap itu subay halli' ma sabab bi supaya tananam bi pandu'
kasabannalan.
6 Manga aa bistahan nakura' manga jamaa si Almasi, 'nsa' sigam noho'
subay giyanapan pandu' ku. Minsan sigam bistahan aa langkaw 'nsa'
bidda' ma aku sabab ma panganda' Tuhan sali'-sali' du aa kamemon; 'nsa'
iya ngandapitan aa.
7 'Nsa' du niya' pagsaway-saway sigam; gam na peen aku iyakuhan uk
sigam in aku bannal pingandōl uk Tuhan matanyag nganasihat Lapal Hap
pasal si Isa Almasi ni manga kabangsahan 'nsa' bangsa Yahudi, sali' si
Petros isab pingandōl nganasihat pahi' ni bangsa Yahudi.
8 Sabab min kawasa Tuhan hangkan aku kawakilan matanyag Lapal Hap
ni manga bangsa kasehean; sali' du ma si Petros min kawasa Tuhan isab
hangkan iya kawakilan matanyag Lapal Hap ni manga Yahudi.
9 Manjari si Petros, maka si Ya'kub, maka si Yahiya, sigam manga nakura'
mahi', pagtakila sigam in aku kawakilan uk Tuhan, siyalam kami maka si
Barnabas uk sigam tanda' in magdakayo' hinang kami kamemon. Mag-
isun kami subay kami matanyag pahi' ni manga bangsa kasehean, bo'
sigam matanyag ma diyōm bangsa Yahudi.
10 Iyamu' sadja uk sigam subay kami magtabang ma manga aa miskin
ma diyōman sigam bo' iya na hi' asal tuyuan ku hinang.

Si Petros pihallingan uk si Paul

11 Pag 'nsa' taggōl puwas ian, sabu kami ma hi' ma daira Antiyok, pahi'
si Petros. Dakayo' 'llaw in hinang na 'nsa' tawwa' hangkan biyaan iya uk
ku.
12 Sabab 'mboho' iya takka mahi', me' iya magsawu mangan ma manga
aa suku' si Almasi iya 'nsa' Yahudi. Suga' pagtakka peen manga Yahudi
min Awrusalam bayi siyoho' pahi' uk si Ya'kub, magtuwi si Petros paōkat
min manga aa hi' 'nsa' Yahudi bayi pag-umpigan na hi' sabab iya tiyāw
siyaway uk aa ian bahu takka sabab Yahudi ko' ian masi mōgbōgan sara'
mag-islam.
13 Manga Yahudi kasehean mangandōl ni si Isa ma Antiyok ian, tiyāw
du isab sali' si Petros, bo' kamemon sigam 'nsa' magsawu mangan maka
sehe' sigam 'nsa' Yahudi sabab tiyāw siyaway. Minsan si Barnabas tabo-bo
isab maghinang salaihi'.
14 Pag'nda' ku hinang sigam 'nsa' tawwa' maka pandu' bannal ma diyōm
Lapal Hap pasal si Isa Almasi, halling ku ni si Petros ma dahuhan sigam
kamemon, “Kau iyu aa Yahudi,” uk ku, “suga' 'nsa' kau me' ma addat tabi
Yahudi bo' me' kau ma addat bangsa saddi itu. Angay liyōgōs uk nu manga
aa bangsa 'nsa' Yahudi subay mōgbōg manga addat Yahudi ian?”

Aa kamemon, Yahudi maka 'nsa', kalappasan ma sabab pangandōl sigam ma si Isa Almasi.

15 Iya bannal na, bangsa Yahudi du kami sabab tubu' min bangsa Yahudi,
'nsa' min bangsa kasehean, iya pigbahasa bangsa baldusa.
16 Suga' katauhan kami in 'nsa' niya' aa iyōnan bōntōl ma sawukat
sara' agama biyōgbōgan uk na. Iya sadja iyōnan bōntōl uk Tuhan bang
aa mangandōl ma si Isa Almasi. Hangkan ko', minsan kami Yahudi,
mangandōl ma si Isa Almasi, bo' minnihi', min pangandōl kami ma si Isa
iya hangkan kami bista bōntōl uk Tuhan. 'Nsa' ma sabab sara' agama
biyōgbōgan uk kami, sabab 'nsa' niya' bista bōntōl uk Tuhan minsan lagi'
salaingga uk na mōgbōg sara' agama.
17 Bang kami bangsa Yahudi baya' parakayo' ma si Almasi bo' supaya
kami bista bōntōl uk Tuhan, bo' 'mboho' tabistu in kami dusahan, sali'
manga bangsa kasehean iya 'nsa' Yahudi; na, salaingga na? Ōnan ta
baha' si Almasi, iya sabab na hangkan kami dusahan? 'Nsa' na niya' tōōd
kabannalan na!
18 Bang, sawupama, aku nagna' mōgbōg pabayik sara' bayi labbahan ku,
bo' pandu' ku in sara' ian subay biyōgbōgan, iya na pasti' in aku dusahan
pagka kalanggalan ku sara' hi'.
19 Suga' iya bannal na, pasal pamōgbōg sara' hi', sali' aku hantang aa
matay sabab aku pibōtang hukuman kamatay uk sara' hi' sabab 'nsa'
tabōgbōg ku sara' hi'. Manjari hawulaya na aku min sara' supaya Tuhan
biyōgbōgan uk ku. Hati na, butas na aku min bayi kajarihan ku tagna',
sali' ibarat aa magbe' maka si Isa piyatay ma diyata' hag.
20 Manjari kallum ku buttihi' 'nsa' min baran-baran ku, suga' min si
Almasi pabōtangan ma diyōm atay ku itu. Sataggōl ku 'llum ma dunya
itu mangandōl aku ma Anak Tuhan. Lasa iya ma aku sampay bayi na iya
maglilla' matay ma sabab ku.
21 'Nsa' labbahan ku lasa maka ase' Tuhan. Bang makajari kita bista
bōntōl ma sabab sara' agama bōgbōgan tabi, 'nsa' niya' kapusan kamatay
si Almasi ma sabab tabi.

3

Pamōgbōg sara' atawa pangandōl ta ma si Isa

1 Kaam manga aa Galatiya, sā' tōōd pikilan bi iyu! Sayi bayi ngakkalan
kaam in subay kaam mōgbōg sara' bayi siyulat uk si Musa? Bayi pasti'
pamandu' ku ma kaam in si Isa Almasi matay ma diyata' hag supaya
iyampun dusa bi.
2 Tiyaw ta kaam. Salaingga panayima' bi Nyawa Tuhan? Tayima' bi
Nyawa Tuhan sabab mōgbōgan sara' ian? 'Nsa' du! Suga' katauhan bi
du in pamuwan Tuhan sadja Nyawa na ma kaam sabab kine uk bi maka
kihagad uk bi Lapal Hap pasal si Isa Almasi.
3 Kaam iyu, 'nsa' manjari! Tagna' bi me' ma si Isa Almasi, Nyawa
Tuhan pangandōlan bi, suga' buttihi' mangandōl kaam ma kōsōg baran
bi mōgbōg sara' agama.
4 Salaingga pikilan bi, 'nsa' niya' kagunahan iya bayi talabayan bi
sataggōl min tagna' kaam mangandōl ma si Isa? 'Nsa', mehe kagunahan
na.
5 Bayi na kaam biyuwanan Nyawa Sutsi uk Tuhan bo' hinang uk na
hinangan barakat ma diyōman bi. Salaihi' hinang na ma sabab kaam
ngasip maka magkahagad Lapal Hap; 'nsa' ma sabab mōgbōgan panohoan
sara' ian.
6 Pikilun bi si Ibrahim ma awwal lagi'. Niya' bayi siyulat ma diyōm Kitab,
uk na, “Kihagad uk si Ibrahim janji' Tuhan ma iya, hangkan du iya bista
bōntōl uk Tuhan.”

7 Hangkan minnihi' tahati bi in sasuku mangandōl ni Tuhan, sigam tubu'
si Ibrahim sabannal.
8 Pigbissala ma diyōm kitab bayi awwal lagi' pasal manga aa 'nsa' Yahudi,
in sigam bistahan bōntōl du uk Tuhan bang sigam mangandōl ma iya.
Pihatihan uk na Lapal Hap itu ma si Ibrahim ma awwal lagi', ma 'nsa' lagi'
waktu na. Halling na ma si Ibrahim, “Ma sabab nu pamuwan ku kahapan
ni manusiya' kamemon ma dunya itu.”
9 Kihagad uk si Ibrahim janji' Tuhan ian, bo' sabab ian biyuwanan iya
kahapan uk Tuhan. Damikkiyan du isab sasuku magkahagad ma bissala
Tuhan biyuwanan du isab sigam kahapan sali' bayi ma si Ibrahim.
10 Suga' sasuku pasakdōl ma sara' agama, tawwa' sigam mulka' Tuhan.
Sabab iya na itu bayi tasulat ma diyōm Kitab, uk na, “Sayi-sayi 'nsa'
makaambat ngahinang kamemon panohoan sara' bayi siyulat ma dimay
Kitab asal sigam pigmulkaan uk Tuhan.”
11 Manjari pasti' tōōd 'nsa' niya' aa bistahan bōntōl uk Tuhan ma sabab
panohoan sara' biyōgbōgan uk na. Sabab uk Kitab, “Sayi-sayi mangandōl
ni Tuhan, bistahan du iya bōntōl uk Tuhan, bo' iya 'llum saumul.”
12 Bang sara' iya biyōgbōgan uk ta, 'nsa' giyuna pangandōl ta suga' iya
giyuna, hulas-sangsa' ta. Sali' bayi bissala ma dimay sara', uk na, “Aa
makabōgbōg kamemon panohoan diyōm sara' itu 'llum du iya ma sabab
na.”
13 Pagka salaihi', bang 'nsa' taambat ta panohoan sara' kamemon tawwa'
kita mulka' Tuhan. Malayingkan talakkat du kitabi uk si Almasi, pagka iya
makananam mulka' ganti' tabi. Sabab niya' bayi tasulat ma diyōm Kitab,
uk na, “Bang aa giyantong piyatay ma diyata' hag, in aa ian tawwa' mulka'
Tuhan.”
14 Bayi si Almasi maglilla' piyatay salay'an bo' supaya piniyaan kahapan
manga aa 'nsa' Yahudi iya kahapan bayi panganjanji' Tuhan ma si Ibrahim
bayi masa awwal, maka supaya ma sabab pangandōl tabi ma si Isa Almasi
makatayima' kitabi Nyawa Sutsi iya bayi panganjanji' uk Tuhan.

Sara' maka Janji' Tuhan

15 Manga dawuranakan ku, buwanan ta kaam dalil. Bang niya' duwa aa
magjanji', bo' bayi na tasaksian, 'nsa' kapindahan na atawa makapaganap
ma pagsulutan sigam.
16 Salaitu isab ma janji' Tuhan. Bayi iya nganjanji' ma si Ibrahim maka
ma panubu' na, bo' 'nsa' ma kahekahan panubu' si Ibrahim iya bayi
kapagjanjian. Iya iyōnan panubu' itu dakayo' du, hati na si Almasi.
17 Salaitu dalil na bang hiyati, niya' kapagsulutan Tuhan bayi pabōtang
na ma waktu kapanganjanji' na ma si Ibrahim, makalabayan peen
'mpat hatus maka tallumpu' tahun, bo' niya' sara' bayi pabōtang na.
Malayingkan, in kapagsulutan tagna' ian, 'nsa' kapindahan ma sawukat
niya' na sara', maka janji' Tuhan ian 'nsa' kapindahan.
18 Bang si Ibrahim sawupama bayi pihampitan pusaka' ma sabab
kalangnganan sara' sadja, sali' 'nsa' niya' kagunahan ma bayi janji' ian.
Suga' iya bannal na, iya hangkan si Ibrahim kabuwanan pusaka' uk Tuhan,
sabab niya' asal janji' Tuhan ma iya.
19 Manjari, bang salay'an, ayi kagunahan sara' ian? Baan ta kaam, in
sara' ian piganap sadja uk Tuhan ni janji' na bo' supaya katauhan manga
manusiya' in sigam taga dusa. Bo' sara' ian wajib pamean sataggōl 'nsa'
lagi' bayi palahil dakayo' tubu' si Ibrahim itu (hati na si Almasi), iya
katumanan janji' Tuhan. In sara' ian bayi siyongan ni manga malaikat,
bo' iyampa pisampay uk sigam ma si Musa, bo' iya magpaōt masampay
sara' ian ni manusiya'.

20 Suga' panganjanji' Tuhan ma si Ibrahim, 'nsa' iya noho' sayi-sayi paōt,
sabab Tuhan dakayo'-kayo' nganjanji'.

In Kagunahan Sara'

21 Kalu tapikil bi niya' pagsaggaan ma sara' si Musa maka ma janji' Tuhan
ian, suga' 'nsa'. Dakagaraan du. Bang bayi kitabi kapabōtangan sara'
taga kawasa muwan kallum tattap ma manusiya', makajari kitabi iyōnan
bōntōl uk Tuhan ma sabab sara' iya biyōgbōgan. Suga' 'nsa' niya' sara'
salaihi'.
22 Suga' manusiya' itu dusahan kamemon, sali' sigam tabo-bo uk dusa,
sali' bayi siyulat pasal sigam ma dimay Kitab. Hangkan ma sabab
pangandōl ta sadja ma si Isa Almasi, kabuwanan kitabi kahapan min
Tuhan, sali' bayi asal panganjanji' na ma sasuku mangandōl ma iya.
23 Sataggōl 'nsa' lagi' palahil pandu' pasal si Isa, kitabi manusiya' sali'
sapantun pilisu tiyambōlan uk sara' sataggōl 'nsa' lagi' katauhan pasal
pangandōl ma si Isa bo' iyampa kita makalappas.
24 Bayi kitabi pig-agihan uk sara' si Musa sataggōl si Almasi 'nsa' lagi'
bayi paitu ni dunya, supaya kita mangandōl ma iya bang palahil na, bo'
kita iyōnan bōntōl uk Tuhan.
25 Buttihi' taabut na waktu pangandōl ta ma si Isa, 'nsa' na kita subay
pig-agihan uk sara' ian.
26 Kaam iyu, anak Tuhan du kamemon ma sabab pangandōl bi ma si Isa
Almasi iya parakayoan bi.
27 Bayi na kaam piyandi tanda' saksi' in kaam parakayo' na ma si Almasi,
bo' kajarihan si Almasi iya kajarihan bi na.
28 Manjari sali' du aa magpangandōl kamemon. 'Nsa' niya' pagbiddaan
na, Yahudi maka bangsa saddi, ata maka aa 'nsa' ata, lalla maka danda,
sabab dambean du kaam kamemon pagka parakayo' na kaam ma si Isa
Almasi.
29 Basta kaam suku' ma si Almasi bista du kaam sali' panubu' si Ibrahim,
bo' kaam biyuwanan kahapan bayi panganjanji' Tuhan ma si Ibrahim hi'.

4

1 Pahati ta lagi' kaam. Bang sawupama niya' onde'-onde' bayi matay
'mma' na, pamusaka' ma iya bayi alta' 'mma' na hi'. Suga' sataggōl 'nsa'
lagi' sangpōt umul na, 'nsa' lagi' iya tapamuwan ayi-ayi bayi pamusaka'
ma iya. Sali' iya masi banyaga' ngipat.
2 Pigbayaan iya sampay pangalta' na uk aa ngipat iya. Subay taabut
waktu bayi pama'-ma' uk 'mma' na, bo' niya' kapatut na magbaya' ma alta'
na.
3 Damikkiyan na isab kitabi ma waktu dahu, iya waktu kita sali' onde'-
onde' lagi', bayi kitabi ma pangantanan bangsa ibilis, iya magbaya' ma
diyata' langit.
4-5 Suga' pagtaabut na waktu bayi panganggara' uk Tuhan, magtuwi
siyoho' uk na Anak na paitu ni dunya. Iyanakan iya uk manusiya'. Bangsa
Yahudi iya: bayi biyōgbōgan uk na sara' bayi siyulat uk si Musa. Iya
hangkan anak na bayi siyoho' paitu, supaya tapaluwas uk na sasuku
banyaga' uk sara' maka supaya kitabi manusiya' hinang manga anak
Tuhan.
6 Kapastian in kaam anak Tuhan sabab tiya' na Nyawa Sutsi bayi piyabo
uk Tuhan ni diyōm atay bi, deyo' isab min anak na si Isa. Iya hangkan
kitabi makajari ngōn 'Mma' ma Tuhan, ma sabab kawasa Nyawa Sutsi itu.

7 Hangkan kaam 'nsa' na taōnan banyaga' suga' anak Tuhan na. Pagka
anak na kaam, pamuwan Tuhan kamemon kahapan suku' ma manga anak
na.

Bimbang si Paul pasal Aa Galatiya

8 Ma waktu dahu ma 'nsa' lagi' katauhan bi Tuhan, sali' kaam banyaga'
pigbayaan uk manga ibilis bayi pagtuhanan bi.
9 Suga' buttihi' katauhan bi na Tuhan, bo' hap lagi' bang uk ku katauhan
kaam uk Tuhan. Na, angay kaam me'-me' pabayik ma kaaddatan maka
usulan bayi min masa palabay ian bo' 'nsa' niya' kawasa atawa pus na?
Kabayaan bi hinang sali' banyaga' pabayik?
10 Biyōgbōgan na peen uk bi manga kaaddat-addatan pasal manga 'llaw
pagmulliya bi, sampay paghinang bi ma bulan atawa ma musim maka
panahunan.
11 Susa aku ma pasal bi. Luhay 'nsa' niya' kasongan bayi hinang ku
maiyu ma kaam.
12 Manga dawuranakan ku, amay-amay niya' amu' ku ma kaam, subay
singōran bi hinang ku papuwas min sara' Yahudi, sabab hinang ku hi' sali'
du aku maka kaam 'nsa' Yahudi. 'Nsa' niya' bayi dusa bi ma aku, hap sadja
pangahatul bi ma aku.
13 Katauhan bi du pasal bayi kahalan kahanti' ku ma kaam tagna', bayi
aku takkahan saki ma kamaiyuhan ku, hangkan aku paiyu ma kaam
matanyag Lapal Hap.
14 Minsan kaam kahunitan ma sabab saki ku, 'nsa' du aku kasumuhan
bi atawa tayikutan bi, suga' gam peen siyagina aku uk bi sali' panagina
bi malaikat bang ganta' piyabo uk Tuhan. Pig-addatan aku uk bi sali'
pangaddat bi ma si Isa Almasi bang sawupama iya nibaw ma kaam.
15 Mehe tōōd kōg-baya' bi ma waktu kamaiyu ku ma kaam. Aku du
makaba' pasal ase' bi ma aku, sabab bang ganta' bayi makajari sadja
killoan uk bi mata bi pangangganti' mata ku. Suga' painay buttihi' pinda
na lasa bi ma aku?
16 Kalu takannal bi in aku sali' bantahan bi ma sabab bannal sadja
bissala ku ma kaam?
17 Manga aa kasehean iyu magpandu' ma kaam manga pandu' 'nsa'
bannal, in aa iyu magbawu'-bawu' in sigam bimbang ma kaam suga'
miyaksud uk sigam 'nsa' kahapan bi. In kabayaan sigam subay kaam butas
min aku bo' supaya sigam sadja biyōgbōgan uk bi.
18 Asal hap bang kaam bimbang ma kasehean bi sakahaba' waktu,
minsan aku maiyu atawa ma likut ku, basta kahapan iya maksud bi.
19 Kaam manga anak-mpu ku, kahunitan pikilan ku pabayik ma pasal
bi, sali' sapantun danda kahunitan bang song nganak. Hilu' pikilan ku ma
pasal bi sataggōl 'nsa' lagi' si Almasi magbaya' ma dimay atay bi.
20 Kabayaan ku in subay aku maiyu ma kaam buttihi', bo' supaya tabo
ta kaam magbissala magharap sabab susa tōōd pamikil ku ma pasalan bi.

Si Hagar maka si Sara hinang dalilan

21 Niya' tiyaw ku ma kaam sasuku kaam baya' mōgbōg ma sara' bayi
siyulat uk si Musa; 'nsa' katauhan bi ayi bayi bissala sara' ian?
22 Ba' na sara' ian, in si Ibrahim taga anak duwa lalla; dakayo' ian anak
na min si Hagar, handa na banyaga'; maka dakayo' hi' anak na min si Sara,
iya handa na poon tōōd.
23 Anak na min danda banyaga' ian sali' panganak kasehean ma dunya
itu, suga' saddi iya min handa na poon tōōd, iya 'nsa' banyaga'. In anak si
Ibrahim dakayo' itu bayi iyanakan panumanan bayi janji' Tuhan ma iya.

24 Na, salaitu hatulan na: in duwa danda itu sali' dalil duwa pagsulutan
Tuhan maka manusiya'. Si Hagar, danda banyaga' hi', sali' dalil pagsulutan
tagna' sampay sara' na, iya bayi pibōtangan bangsa Yahudi ma hi' ma
diyata' bud Turusina. Banyaga' isab anak si Hagar, hati na manga aa
magpame' ma sara' agama, iya aturan pagsulutan tagna' hi'.
25 Manjari si Hagar iya diyalil sara' agama bayi duwai min bud Turusina
ma hi' ma lahat Arab, iya isab sali' sapantun agama min Awrusalam
buttihi', sabab tabanyaga' na sigam uk sara' agama iya pamean sigam.
26 Suga' si Sara iya diyalil pagsulutan bahu. Iya sali' sapantun ina' tabi
manga mangandōl ma si Isa. Hawulaya na kitabi min aturan tagna' hi' ma
sabab langnganan pagsulutan bahu iya pibōtangan ma Awrusalam bahu
marimay sulga'.
27 Tasulat ma diyōm kitab, uk na,
“Magkōgkōg kau, danda,
minsan 'nsa' kau bayi tawwa' anak!
Ngallang kau pakōsōg sabab kakōgan nu
minsan kau 'nsa' bayi makananam paddi' pag-anak!
Sabab manga anak ma handa bayi imbanan uk halla na,
heka lagi' min handa 'nsa' bayi imbanan uk halla na.”
28 Manga dawuranakan ku, kaam iyu anak Tuhan du sabab tiyuman uk
na janji' na. Sali' du kaam maka si Isahak iya panumanan janji' Tuhan ma
si Ibrahim.
29 Bistahun bi bayi waktu awwal hi', in anak si Hagar iya bayi iyanakan
sali' kasehean ma dunya. Pagmehe na peen bayi iya ngalaat danakan
na, iya bayi iyanakan ma sabab barakat min Nyawa Tuhan ma ina' na.
Damikkiyan na isab kitabi buttihi', niya' na peen ngalaat kitabi.
30 Suga' pikilun bi bayi sulat ma dimay kitab, uk na, “Paluwasun bi danda
banyaga' hi' maka anak na sabab anak banyaga' 'nsa' manjari bihagian
pusaka' bayi pangamban ma anak min handa poon, iya 'nsa' banyaga'.”
31 Manjari itu, manga dawuranakan, 'nsa' kitabi sali' anak danda
banyaga' hi'. Kitabi itu, sali' anak danda 'nsa' banyaga'.

5

Patōtōg Kaam ma Kahawulayahan

1 Kitabi itu, hawulaya du min bayi pagbanyagaan tagna' sabab
piyuwasan na kitabi uk si Almasi. Hangkan du kaam daa me' hinang
banyaga' pabayik; subay kaam patōtōg sadja pagka kaam hawulaya.
2 Asipun bi bissala ku itu, bo' baran ku halling. Bang kaam ganta' ngaho'
pig-islam bo' supaya kaam bistahan bōntōl uk Tuhan, tahinang bi si Almasi
sali' 'nsa' niya' guna ma kaam.
3 Bandaan ta kaam pabayik: in sasuku pig-islam me' ma panohoan sara'
hi' subay bōgbōg sigam panohoan sara' hi' kamemon.
4 Sasuku kaam magtuyu' bistahan bōntōl ma panganda' Tuhan ma sabab
pamōgbōg bi sara' hi', sali' hantang kaam pabutas min si Almasi. Palawak
kaam min ase' maka lasa Tuhan.
5 Suga' pangahōwat tabi in kitabi bistahan bōntōl uk Tuhan sabab
pangandōl tabi ma si Isa Almasi. Maka iya na agaran tabi sabab hinang
barakat Nyawa Tuhan.
6 Sabab bang kitabi pasōd ma si Isa Almasi, sali'-sali' na kitabi kamemon
ma panganda' Tuhan, aa bayi labay pig-islam maka 'nsa'. Iya sadja halga'
ma Tuhan bang niya' pangandōl tabi ma si Isa maka lasa tabi ma pagkahi
tabi.

7 Asal hap bayi pame' bi ma pandu' bannal pasal si Isa Almasi. Suga'
sayi bayi ngalōgōs kaam hangkan kaam parōhōng na me'?
8 'Nsa' min Tuhan bang pangalōgōs salaihi', sabab Tuhan bayi nawag
ma kaam subay me' ma pandu' bannal.
9 Dalilun bi pasulig: bang pasulig itu pilamud ma addun makapasulig
kamemon addun. Salaihi' du isab ma pandu' bengkok.
10 Suga' minsan salay'an, tantu aku in pikilan bi 'nsa' magbidda' maka
pikilan ku sabab si Isa Almasi pasōran tabi sali'-sali'. Maka aa nasat pikilan
bi ma pasal pandu' na bengkok, tantu iya pigmulkaan uk Tuhan, minsan
sayi.
11 Manga dawuranakan ku, niya' kono' haka in aku mandu' pasal pag-
islam subay biyōgbōgan lagi', bang sawupama bannal iyu, angay aku masi
binsana' uk manga Yahudi itu. Iya pamandu' ku pasal kamatay si Isa ma
diyata' hag pamapuwas dusa, 'nsa' du makalaat atay sigam, basta bayi
pigbe' maka pandu' sigam pasal pag-islam.
12 Manga aa nasat pikilan bi ma pandu' sigam in kaam subay pig-islam,
hap lagi' sigam ngehetan harapan sigam.
13 Manjari kaam iyu, manga dawuranakan ku, bayi kaam pene' uk Tuhan
supaya kaam pihawulaya min usulan sara' hi'. Suga' pahalli' kaam. Daa
dulin bi napsu baran bi ma sawukat kaam hawulaya na. Hap lagi' bang
kaam ti'bōt magtabang-tiyabang ma sabab lasa bi pa dangan pa dangan.
14 Sabab iya na itu kamaujuran panohoan sara' kamemon, tabe' ma
panohoan dakayo' itu: uk na, “Lasahun bi pagkahi bi manusiya' sali' lasa
bi ma baran bi.”
15 Suga' bang kaam magsasa' maka magkōsōg-kōsōgan sali' hantang
manga ero' magkeket subay pahap-hap kaam sabab song kaam magkaat
ka pagkahi bi.

Nyawa Tuhan atawa Napsu Manusiya'

16 Itu halling ku kaam: parulun bi Nyawa Tuhan magbaya' ma baran bi
bo' tantu 'nsa' karulan napsu bi.
17 Iya kabayaan napsu ta maka kabayaan Nyawa Sutsi mag-agaw-kōsōg;
duwan jinis baya' itu 'nsa' mag-uyun; iya hangkan 'nsa' kitabi makarapat
ngahinang ayi-ayi kabayaan tabi.
18 Suga' bang kitabi pignakuraan uk Nyawa Sutsi, puwas du kitabi min
kōsōg sara' hi'.
19 Katauhan ta iya katōbtōban manga aa bang ngandulan napsu baran
sigam, sabab salaitu na peen hinang uk sigam: magjina, magbaisan,
sampay maghinang kasabulan.
20 Piyudji uk sigam ma manga tuhan-tuhan hi', maghinang-hinang sigam
pagkahi sigam sali' pantak maka ilmu'; magbanta na peen maka magbono';
maglindi-lindi maka magkabansi, baya' sigam palangkaw min pagkahi
sigam. Magsual na peen sigam; iyōkat uk sigam aa magdawuransehean.
21 Pagnapsuhan sigam panyap sehe' sigam. Maglami-lami sigam sabu
mag-inum, magpalango di sigam. Maka niya' lagi' hinang sigam salaihi'.
Na bayikan ku bisssala ku ma dahu, sayi-sayi maghinang manga hinang
laat itu 'nsa' tōōd pisōd diyōm pagparinta Tuhan ma sosongun.
22 Suga' bang aa pigbayaan uk Nyawa Tuhan, iya na itu kahinangan na:
lasa iya ma pagkahi na; tattap kakuyagan na; sannang iya ma pamikil na.
Tatasan na pagkahi na minsan inay; nabang sadja iya; tau iya magmura;
kapangandōlan iya.
23 Deyo' pangatay na; bo' 'nsa' iya me' ma napsu na. 'Nsa' niya' sara'
nguntara ma hinang salaihi'.

24 Manjari sayi-sayi magpasuku' ma si Isa Almasi, piansa' kajarihan
sigam bayi laat; sali' dalil sigam bayi paunung maka si Isa matay ma
diyata' hag. Hati na, napsu maka baya' sigam kamemon, piansa' sabab
'nsa' karulan.
25 Sabab biyuwanan kitabi kajarihan bahu uk Nyawa Tuhan hangkan
kitabi subay me' ma pigbayaan uk na.
26 Daa na kitabi subay mag-abbu-abbu atawa magparugal sehe' tabi
maka daa kitabi ngimbuhan sehe' tabi.

6

Magtabang-tabang kaam

1 Manga dawuranakan ku, bang niya' sehe' bi taabut ngahinang dusa,
kaam iyu, pigbayaan uk Nyawa Tuhan subay iya manduan iya bo' supaya
iya ngalabba min dusa hi'. Suga' pamandu' bi ma iya subay hatul. Iya du
kaam isab subay pahap-hap bo' kaam isab 'nsa' tabo-bo maghinang dusa.
2 Magtabang-tabang kaam pa dakayo' pa dakayo' bang ganta' kabohatan.
Sabab bang hinang bi salaihi' bean bi panohoan si Almasi.
3 Bang niya' aa langkaw atay, pangannal in iya hap tōōd min kasehean,
pig-akkalan uk na di na.
4 Subay kaam nanding di bi dakayo' pa dakayo' bang salaingga hinang bi.
Bang hati hap, makajari isab kaam magkōgkōgan di bi. Daa pakōgkōgan
bi ma sawukat uk bi in hinang bi labi min hinang aa dakayo'.
5 Sabab kitabi pa dakayo' pa dakayo' subay nanggung ayi-ayi pangang-
ganta' ma kitabi.
6 Sayi-sayi kaam bayi makaguru pasal palman Tuhan, subay kaam
nabang ma aa pagguruhan bi.
7 Daa kaam sā' ma pamikil bi, in Tuhan 'nsa' tarupang. Ayi-ayi tiyanōm
uk aa, magbuwa' du isab maka niya' pag-ani na. Hati na, ayi-ayi hinang
uk aa, tiyungbasan iya ma hinang na.
8 Bang diyulan uk na napsu na, tiyungbasan iya kamatay saumul-umul.
Bang diyulan uk na kabayaan Nyawa Tuhan, tiyungbasan iya kallum tattap
ma diyōm sulga'.
9 Hangkan na subay kitabi 'nsa' siyumu maghinang hap. Sabab bang
'nsa' libbahan uk tabi hinang hap, tantu kitabi tiyungbasan pahala' ma
sosongun.
10 Hangkan du isab sakahaba' waktu subay kitabi maghinang kahapan
ma aa kamemon, iya labi na manga dawuranakan tabi mangandōl ma si
Isa.

Bissala Pangubusan

11 'Ndaun bi katangbusan sulat itu: sulatan tangan ku ko' itu hangkan
mehe batang sulat na.
12 Manga aa iyu maglōgōs-lōgōs kaam subay mag-islam, iya iyapas uk
sigam kabantugan sabab hinang sigam pasal agama. Suga' tiyāw sigam
liyaat uk aa kasehean ma sabab pangandōlan sigam ma kamatay si Almasi
ma diyata' hag.
13 Minsan sigam mandu' subay kaam mag-islam me' ma sara' bayi siyulat
uk si Musa, 'nsa' kabōgbōgan sigam panohoan sara' hi'. Baya' sigam bang
kaam mag-islam supaya sadja sigam magpabantug ōn sabab in kaam tabo-
bo uk sigam.
14 Suga' aku itu, 'nsa' niya' kabantugan ku saddi min kamatay Panghu'
tabi si Isa Almasi. Puwas na aku min dusa ku ma sabab kamatay na ma

diyata' hag ian, bo' 'nsa' na niya' baya' ku ma napsu laat ma dunya itu.
'Nsa' isab lamud ku me' ma ligōt dunya.
15 'Nsa' du mehe ma atay ku bang aa mag-islam atawa 'nsa'. Iya sadja
mehe ma atay ku bang kitabi bayi biyahuhan uk Tuhan.
16 Sasuku me' ma pamandu' ku itu, mura-murahan bang sigam
makananam kasulutan Tuhan ma dimay atay sigam sampay kiasean uk
Tuhan. 'Nsa' isab sigam sadja, suga' aa suku' Tuhan kamemon.
17 Ubus na aku. Puwas itu subay 'nsa' niya' nasat aku pabayik. Sabab
niya' limpa' pali' ma baran ku pasti' in aku sasohoan si Isa.
18 Manga dawuranakan ku, mura-murahan bang peen kaam tiyabang
maka kiasean uk Panghu' tabi si Isa Almasi. Amin.

SULAT NI AA EPESOS min si Paul

Epesos itu bayi dakayo' lahat mehe daira na, ma hi' ma lahat iyōnan Asiya Diki'. Daira bantug ko' ian ma masa awwal ma sabab karaya manga aa na maka ma sabab heka ayi-ayi diyagang may'an. Bantug isab ma sabab niya' pagtuhan-tuhanan sigam danda, ōn na si Artemis. Tallun tahun taggōl si Paul ma Epesos magnasihat pasal si Isa Almasi, maka niya' isab hinang maka inu-inu bayi tahinang uk na. Heka aa bayi makake ma lapal nasihat na sampay mangandōl ma si Isa may'an. Puwas peen tallun tahun, hi' mangngan si Paul minnihi' bo' palanjal ni kalahatan saddi.

Sulat itu bayi siyulat uk si Paul ma sabu iya ma diyōm jil ma lahat Roma. 'Nsa' hal aa Epesos sadja piyabohan, sampay aa maglahat ma kalumaan ma jadjahan hi'. Iya pama'-ma' ma diyōm sulat itu in si Isa Almasi subay magmakok ma ayi-ayi kamemon, iya lagi' na ma manga aa mangandōl ma iya, aa bay kabuwanan Nyawa Sutsi tanda' in sigam suku' si Isa. Pama' isab pasal kawul-piil iya patut paningōran sigam, maka bang salaingga uk sigam ngatu ma Nakura' Saitan.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku si Paul, aa bayi kawakilan uk si Isa Almasi, min kahandak Tuhan du. Tiya' na sulat piyabo ni kaam aa Tuhan, iyu ma lahat Epesos, iya hōgōt mangandōl ma si Isa Almasi.

2 Mura-murahan bang peen kaam biyuwanan tatabangan uk Tuhan, 'Mma' tabi maka si Isa Almasi Panghu' tabi. Mura-murahan isab bang kaam biyuwanan kasannangan diyōm atay bi.

Pudji tabi Tuhan sabab Lasa na

3 Pudji tabi Tuhan, 'Mma' si Isa Almasi Panghu' tabi. Lidjikian kitabi uk na sabab kita magdakayo' ka si Almasi. Sabab paglasa na ma kitabi, biyuwanan kita mariyōm pangatayan tabi kahapan indaginis kamemon bayi min haddarat Tuhan.

4 Bayi 'nsa' lagi' pipanjari dunya itu asal kitabi pene' uk Tuhan subay magdakayo' ma si Isa Almasi. Pene' kitabi subay aa na, bo' supaya kitabi sutsi pangatayan maka 'nsa' niya' tamak-tamak tabi ma panganda' na.

5 Hangkan min lasa na bayi gara' na min awwal lagi', in kitabi subay tahinang anak na sabab hinang uk si Isa Almasi. Iya du min kōg-baya' na hangkan salaihi' kagaraan na.

6 Subay pudji uk tabi Tuhan sabab lasa na maka ase' na 'nsa' takila-kila. Iya na hi' bayi pangahilas na ma kitabi min Anak na kilasahan.

7 Bayi na kitabi likkat uk si Isa Almasi min hukuman dusa sabab laha' kamatay na, hati na, iyampun na dusa tabi uk Tuhan. Asal mehe tōōd ase' maka lasa Tuhan

8-9 bayi pamuwan na ma kitabi! Hinang uk Tuhan sali' bayi asal maksud na, min pangatau na kamemon maka min panahuhan na. Pamatau na na ma kitabi iya bayi kagaraan na hi', 'nsa' bayi kitauhan uk manusiya': hati na, in si Almasi miyaksud uk Tuhan magpamanjari kamemon bayi kagaraan Tuhan subay hinang.

10 Salaitu kagaraan Tuhan subay hinang ma sosongun bang taabut na waktu, pigdakayo' uk na kamemon bayi pipanjari uk na, kamemon mahi' ma sulga' maka kamemon maitu ma dunya, bo' si Almasi pagmakokan ma kamemon.

11 Kamemon hinang Tuhan itu, hinang uk na sabab miyaksud uk na
maka giyaraan uk na, bo' kami iya pene' uk na palsukuan na pasal
magdakayo' maka si Almasi. Asal miyaksud uk na ko' itu, min bayi
giyaraan uk na ma awwal tagna' lagi',
12 bo' supaya kami bayi karahu ngahōwat ma si Isa Almasi, subay piyudji
uk kami ase' maka lasa Tuhan.
13 Salaihi' du isab kaam. Ma waktu bayi take bi Lapal Bannal, hati na,
Lapal Hap makalappas ma kaam, bayi du kaam magkahagad ma si Almasi.
Bo' pimuwan uk Tuhan Nyawa na Sutsi ma sali' bayi asal panganjanji' na,
iya na tanda' palsaksian in kaam suku' na.
14 Nyawa Sutsi itu pamatantu in kitabi nambut ma sosongun kamemon
bayi panganjanji' Tuhan ma manga aa suku' na. Bo' minnihi' kitabi
makatantu in kitabi aa na, pihawulaya tōōd ma sosongun. Pudji tabi
Tuhan sabab ase' na maka lasa na 'nsa' takila-kila.

Pangamu' si Paul ni Tuhan

15 Hangkan na aku, sataggōl min bayi take ku lapal pasal pangandōl bi
ma Panghu' Isa, sampay lasa bi ma aa suku' Tuhan kamemon,
16 'nsa' aku parōhōng magsukul ni Tuhan ma sabab bi. Bang aku
nambahayang daran kaam iyamuan uk ku tabang ni Tuhan.
17 Bo' aku ngamu'-ngamu' ni Tuhan, iya pagtuhanan Panghu' tabi si
Isa Almasi. 'Mma' tabi isab iya, patut iya siyanglitan pasal sahaya na.
Iya amu' uk ku ni Tuhan, bang peen kaam biyuwanan Nyawa Sutsi, bo'
iya du muwanan kaam tau maka panahuhan pasal Tuhan bo' supaya iya
katauhan bi tōōd.
18 Amu' ku isab bang peen pisawa akkal bi bo' supaya tahati bi tōōd bang
ayi hōwat-hōwat bi min iya pagka kaam pene' uk na. Kabayaan ku isab
subay kasakupan bi bang ayi pamusaka' uk Tuhan ma kaam manga aa na.
19 Bang peen isab katauhan bi kawasa na landu' paslōd, 'nsa' takila-kila,
iya mo na peen ma diyōm ginhawa tabi, pagka kitabi mangandōl ni iya.
Kawasa Tuhan ma diyōm ginhawa bi itu, iya na kōsōg barakat na,
20 bayi pamakallum na pabayik si Almasi min kamatay na maka iya
pitingko' uk na ma bihing na ma katau ma hi' ma sulga'.
21 Pilangkaw si Almasi uk Tuhan, langkaw lagi' iya min kamemon bangsa
malaikat, maka kamemon ayi-ayi taga kawasa, bangsa mananasat maka
kanakuraan kaginis-ginisan ma diyata' ayan. Langkaw ōn na min ōn
kamemon ma dunya itu sampay ma ahirat.
22 Hi' na kamemon bayi tatawu' uk Tuhan ma deyo' pat-nayi' si Isa bo'
piagihan uk na, bo' iya biyōtang magnakura' ni manga jamaa na sampay
ma aa kamemon.
23 Sigam sali' dalil kalangkapan pamasugpat baran si Almasi, bo' iya asal
muwan kajatuhan ma ayi-ayi kamemon, ma tōngōd kamemon.

2

Pinda na kitabi min Kamatay ni Kallum

1 Na, ma waktu palabay, in kaam iyu bayi sali' aa patay ma panganda'
Tuhan sabab min hinangan bi maka min dusa bi.
2 Ma waktu ian, bayi kaam me'-me' ma addat-tabiat laat iya pamean
kahekahan aa ma dunya itu. Bayi pamean bi ma waktu ian, nakura'
sayitan, iya pagnakuraan manga bangsa mananasat min diyata' ayan, iya
pamean isab uk manga aa sasuku 'nsa' me' ma panohoan Tuhan.

3 Bayi kitabi kamemon sali' manga aa ian, sabab magdulan napsu tabi
laat, maka maghinang ayi-ayi makahap palasahan baran tabi, maka ayi-
ayi ma diyōm pikilan tabi. Asal du kitabi sali' maka manusiya' kasehean,
hangkan pigmulkaan uk Tuhan.
4 Suga' minsan kitabi salay'an, mehe tōōd ase' Tuhan maka paslōd lasa
na ma kitabi manusiya',
5 hangkan na kitabi pikallum uk na magbe' maka si Almasi, minsan
kitabi bayi sali' sapantun patay ma sabab bayi hinang tabi laat. Min ase'
Tuhan maka min lasa na iya hangkan kaam liyappasan.
6 Pagka magdakayo' kitabi maka si Isa Almasi, pikallum kitabi uk Tuhan
magbe' maka iya, bo' pibe' isab kitabi maka iya magbaya' mahi' ma sulga'.
7 Salaihi' hinang Tuhan bo' supaya tapandaan na saumul in ase' na maka
lasa na ma kita 'nsa' takila-kila, 'nsa' tōōd tasipat. Tanda' asal ma hinang
si Isa Almasi bang salaingga kahap Tuhan ma kitabi.
8 Sabab min ase' maka lasa Tuhan iya hangkan kaam liyappasan, ma
sabab pangandōl bi ma si Almasi. 'Nsa' min kahinangan bi, tuud pamuwan
Tuhan ma kaam.
9 'Nsa' kaam makapabantug ōn sabab 'nsa' min hinang bi hap hangkan
kaam liyappasan.
10 Hinangan Tuhan du kitabi. Biyahuhan kitabi uk na magbe' maka
si Isa Almasi bo' supaya taambat hinang ta manga hinang hap asal bayi
pangangganta' uk Tuhan subay hinang tabi.

Magdakayo' maka si Almasi

11 Manjari itu, intōmun bi bayi kahalan bi dahu. In kaam 'nsa' bangsa
Yahudi sambatan sigam, “aa 'nsa' bayi makalabay pag-islam”. Bo' sigam
Yahudi asal mag-islam, hati na, niya' bayinat hinang manusiya' ma kuwit
baran sigam.
12 Bayi kaam asal lawak min si Almasi ma waktu ian. Bayi kaam aa liyu,
'nsa' niya' bayi lamud bi ma bangsa Israil, iya bangsa suku' Tuhan. 'Nsa'
isab niya' bayi palsukuan bi ma panganjanji' Tuhan ma manga aa na. Bayi
kaam pabōtang ma dunya itu, bo' 'nsa' niya' bayi hōwat bi, labi lagi' 'nsa'
Tuhan pagtaatan bi.
13 Suga' ma buttihi' pagka magdakayo' na kaam maka si Isa Almasi,
minsan kaam bayi lawak min Tuhan, pasikōt na sabab min kamatay si
Almasi.
14 Sabab baran si Almasi biyuwanan kitabi kasannangan sabab pigkahap
kitabi uk si Almasi, bo' kami bangsa Yahudi maka kaam 'nsa' Yahudi, da
bangsa na. Sali' dalil liyarak uk na dinding ma ōtan duwa bangsa tabi,
hati na, piansa' uk na bayi palbantahan.
15 In sara' maka panohoan na bayi pamōgbōgan bangsa Yahudi,
tiyangbus uk si Almasi. In maksud na, in bayi duwan jinis bangsa itu,
Yahudi maka 'nsa', subay dabangsa na, bangsa bahu na, pagka sigam sali'-
sali' parakayo' ma iya. Minnihi' kitabi bayi makapaghap.
16 Sabab kamatay na ma diyata' hag piansa' uk na palbantahan Yahudi
maka bangsa saddi. Pipagdakayo' sigam uk na, hantang sali' dabaran
sabab min kamatay na. Jari tabo sigam sali'-sali' maghap maka Tuhan.
17 Hangkan na si Almasi bayi paitu magnasihat, in makajari kitabi
kamemon maghap maka Tuhan, kaam bangsa saddi bayi lawak min
Tuhan, sampay kami bangsa Yahudi iya bayi sikōt.
18 Jari na kitabi kamemon, Yahudi maka bangsa saddi, sali'-sali'
makapaharap ni Tuhan, Sabab sali'-sali' kitabi tiyabangan uk Nyawa na.
Sabab min bayi hinang si Almasi.

19 Sakali itu in kaam 'nsa' bangsa Yahudi, 'nsa' na kaam kaōnan aa liyu
atawa aa saddi, sabab dabangsa du kaam maka aa bayi suku' Tuhan tagna';
tasakup na kaam ma dimay ōkōman Tuhan.
20 Kitabi kamemon sali' dalil luma'. Bayi hinang papagan na uk manga
aa kawakilan uk si Isa maka uk kanabi-nabihan, bo' si Isa Almasi iya sali'
dalil batu pamahōgōt kamemon na.
21 Si Isa Almasi pamabatuk kalangkapan maka kapanyapan na
kamemon, bo' pamehe luma' ian sampay tahinang langgal pangaharapan
tudju ni Tuhan.
22 Kaam du isab, pagka magdakayo' na kaam ka si Almasi, sali' dalil
kalangkapan luma' pigdakayo' maka aa kasehean, pipagbatuk bo' kaam
manjari luma' pabōtangan Tuhan sabab min Nyawa na pabōtang ma
diyōm atay bi.

3

Hinang si Paul ma Bangsa 'Nsa' Yahudi

1 Iya na hi' sababan na hangkan aku ngamu'-ngamu' ni Tuhan. Tiya' na
aku ma jil ma sabab si Isa Almasi pagnasihat ku ma sali' kaam manga aa
'nsa' bangsa Yahudi.
2 Bayi du take bi pasal hinang bayi pingandōl uk Tuhan ma aku sabab
min ase' na maka lasa na, bo' hinang itu tudju ni kahapan bi du.
3 In asal bayi giyaraan uk Tuhan 'nsa' bayi kitauhan uk manusiya',
piluwas uk na ma aku. Bayi na itu siyulatan uk ku ma kaam minsan
puut-puut na.
4 Jari bang bassa bi sulat itu tahati bi du iya bayi piluwas ma aku pasal
si Almasi.
5 'Nsa' itu bayi piluwas ni manusiya' ma waktu awwal, suga' buttihi'
piluwas na ma aku uk Nyawa Tuhan, pilatun uk na ni manga aa kawakilan
maka ni manga nabi mo lapal na.
6 Iya na itu bayi giyara' uk Tuhan bo' piluwas ma aku: in kaam 'nsa'
Yahudi, subay pigdakayo' maka manga Yahudi ma sabab Lapal Hap pasal
si Isa Almasi iya paghagaran bi. Magbe' du kaam maka sigam piyusakaan
uk Tuhan. Sapantun kaam kalangkapan baran si Almasi sali'-sali' maka
sali'-sali' kaam kapagjanjian uk Tuhan.
7 Aku itu bayi biyuwanan hinang uk Tuhan subay magnasihat Lapal Hap,
katulunan aku kapandayan hi' min kawasa na.
8 Minsan aku deyo' min aa suku' Tuhan kamemon, bayi aku siyoho' uk
na ngalapal ni manga aa bangsa kasehean pasal kahapan 'nsa' takila-kila,
iya paluwas ma kitabi min si Almasi.
9 Siyoho' aku mahati manusiya' kamemon ni kapasal kagaraan Tuhan
bang salaingga kalangnganan na. In kagaraan itu 'nsa' bayi piluwas
min awwal tagna', asal bayi pitapuk uk Tuhan, iya bayi magpamanjari
kamemon.
10 'Nsa' bayi paluwas na ma dahu sabab kabayaan na in manga malaikat
maka ayi-ayi taga kawasa ma diyata' ayan subay nanding ma baanan
ummat si Almasi, bo' minnihi' sigam makatau ma panahuhan Tuhan, bang
salaingga lōm tau na kaginis-ginisan.
11 Jari tiyuman uk Tuhan iya bayi miyaksud uk na dahu lagi' min awwal
tagna', tahinang uk na sabab min si Isa Almasi Panghu' tabi.
12 Hawulaya na kitabi pasōd sampay ni dahuhan Tuhan, 'nsa' kita tiyāw,
sabab si Almasi pagdakayoan tabi maka mangandōl kitabi ma iya.

13 Hangkan na amu' ku ma kaam: daa palungayun bi iman bi ma
sawukat katiksaan talabay ku itu ma sabab kaam nasihatan ku. Kamemon
itu me' tudju ni kahapan bi du.

Pasal Lasa si Almasi

14 Bang pikil ku pasal bayi piluwas uk Tuhan itu, pasujud sadja aku ma
dahuhan 'Mma' tabi,
15 iya mabōtang ōn pag'mmaan kamemon, ma sulga' sampay ma dunya.
16 Amu'-amu' ku ni Tuhan pagka jukup barakat na bang peen kaam
biyuwanan kawasa min Nyawa na Sutsi, bo' supaya kaam kōsōg ma iman-
nyawa bi.
17 Mura-murahan isab bang peen si Almasi patōtōg ma diyōm atay bi
sabab pangandōl bi ma iya. Amu'-amu' ku isab subay hōgōt tōōd lasa bi
sali' sapantun kayu lōm gamut na, sali' luma' hap papagan na.
18 Salaihi' du isab amu' ku supaya kaam maka kamemon aa suku' Tuhan
makasakupan lasa si Almasi bang salaingga loha na, langkaw na, taha' na,
maka lōm na.
19 Mura-murahan bang katauhan bi lasa na 'nsa' taabut uk tau manusiya',
bo' supaya jukup na kaam min kajukupan Tuhan.
20 Sanglitan na Tuhan, iya makahinang ayi-ayi; iyu lagi' hinang na min
ayi-ayi bayi amu' ta maka min ayi-ayi tapikil ta ma sabab kawasa na bal
labi-labihan, iya mo na peen ma diyōm pangatayan tabi.
21 Wajib iya siyanglitan ma diyōman tabi manga jamaa na maka ma si
Isa Almasi, pagka si Almasi parakayoan tabi, waktu ni waktu sampay ni
kasaumulan.

4

Dakayo' Atay na manga Aa Magpangandōl ma si Isa

1 Tiya' na aku jinil ma sabab aku me' ma Panghu' tabi. Jari niya' amu'
ku ni kaam. Bohun bi addat-tabiat hap, iya tōp ma sasuku bayi tiyawag
uk Tuhan.
2 Subay deyo' maka lunuk atay bi, subay hatul bissala bi, subay imanan
pagkahi bi, magpahap kaam ma sehe' bi iya pamanda' lasa bi.
3 Magtuyu' kaam magsulut-sulut bo' supaya tattap pagdakayo' bi, iya
pimuwan uk Nyawa Tuhan.
4 Kitabi magpangandōl sali' dalil kalangkapan baran si Almasi, bo' baran
na dakayo' du. Dakayo' du Nyawa Tuhan. Dakayo' du isab pangahōwatan
tabi, iya bayi panawagan kitabi uk Tuhan.
5 Dakayo' du Panghu'. Dakayo' du pangandōlan tabi, maka dakayo' du
maksud na hangkan kitabi piyandi.
6 Dakayo' du Tuhan pag'mmaan ma bangsa manusiya' kamemon.
Magnakura' iya ma kamemon, taabut kamemon uk kawasa na, maka tiya'
na iya ma diyōm atay tabi kamemon.
7 Biyuwanan kitabi kapandayan pa dakayo' pa dakayo' ayi-ayi bayi
pangangganta' uk si Almasi.
8 Sali' du bayi siyulat ma diyōm kitab, uk na: “Ma waktu iya bayi
pariyata' ni sulga' heka pilisu bayi tabo na. Bo' pamuwan na kahapan
ma manusiya'.”
9 Na, salaitu hati na, iya uk na hi': “iya bayi pariyata' ni sulga'.” Hati na,
in iya bayi pareyo' ni dunya itu dahu.
10 Manjari iya bayi pareyo', iya na hi' bayi pariyata' ian pabayik ni liyu
langit supaya tōngōd-tōngōd ma katibuukan alam, iya du kamahian na.

11 Iya na du bayi muwan kahapan ma manga manusiya'. Salaitu
pamuwan na: niya' aa bayi kawakilan na magnasihat, niya' aa biyuwanan
kapandayan maluwas bissala Tuhan ni manusiya', niya' aa biyuwanan
kapandayan mo manga aa mangandōl ma si Almasi, maka niya' isab
aa biyuwanan kapandayan mandu' maka ngahatul ma manga jamaa si
Almasi.
12 Salaihi' pamuwan si Almasi supaya tanam aa suku' Tuhan kamemon
maghinang ma hinang na, bo' pakannōp kōsōg kalangkapan baran si
Almasi, hati na, aa suku' na.
13 Jari makaabut du kitabi kamemon pipagdakayo' atay, ma pangandōl
tabi maka ma pangatau tabi bang tudju ni si Almasi Anak Tuhan. Bo'
sangpōt du kitabi ma kawul-piil sali' kasangpōt si Almasi.
14 Pagka salaihi', 'nsa' na kitabi sali' onde'-onde' 'nsa' niya' panahuhan
na maka 'nsa' na kitabi sali' aa diyupang uk pandu' kaginis-ginisan bayi
min guru pangakkal, iya panday hinang payi-payi hap kine. Manga aa
diyupang uk sigam ian, 'nsa' du hōgōt pangahagad sigam, sali' sigam
sapantun bangka' tabo sadja paingga-paingga biyo uk goyak atawa baliyu.
15 Suga' in kitabi subay bannal sadja ma ayi-ayi pamissala ta sabab min
lasa ta, bo' kitabi pasong ma kasangpōtan tabi sali' si Almasi iya magmakok
ma kitabi.
16 Sabab kok ta magbaya' ma diyōm baran ta, bo' minnihi' magsugpat
pahap kalangkapan ta kamemon, bo' pagōn sigam sabab min ugat
ta mangantanan sigam. Jari bang jatu na kahinangan kalangkapan
kamemon, pasuwig du katibuukan ta. Salaihi' isab ma kitabi baran si
Almasi, bang kitabi maglasa-lasa, bo' jatu hinang ta pa dangan pa dangan,
niya' du isab kasongan tabi.

Addat-tabiat bahu pagkasōd na kitabi ma si Almasi

17 Hangkan kaam bandaan ku, pagka niya' kapatut ku min Panghu' tabi.
Amay-amayan ta kaam, subay kaam parōhōng me' ma addat-tabiat manga
aa 'nsa' magtaat ni Tuhan, 'nsa' niya' pus pamikil sigam,
18 maka pamikil sigam sali' katambunan. 'Nsa' du niya' lamud sigam
ma kallum pamuwan uk Tuhan, sabab 'nsa' sigam baya' tau ma iya sabab
tuwas atay sigam.
19 'Nsa' sigam tau iya', bo' ngandulan sigam di sigam maghinang
kasabulan ma 'nsa' niya' makalāng. Hinang sigam kalammian kaginis-
ginisan.
20 Suga' 'nsa' salaihi' bayi kitauhan uk bi pasal si Almasi,
21 pasal kahakahan kaam tōōd ma pasalan na. Bayi du kaam piyanduan
sabab kaam bayi me' ma si Almasi, bo' taanad bi pandu' sabannal bayi
piluwas uk na.
22 Hangkan na subay labbahan bi kabiyaksahan bi tagna' sabab poon na
min kajarihan bi ma waktu hi', bo' makamula ko' iyu, sabab kaakkalan uk
napsu bi laat.
23 Jari in atay bi maka panahuhan bi subay pibahu tōōd.
24 Maka subay pibahu isab kajarihan bi, pisali' maka sali' kajarihan
Tuhan. Jari bōntōl du kaam ma kawul-piil, adil du isab kaam.
25 Hangkan ko' subay 'nsa' na kitabi magputing. Ayi-ayi pama' ta ma
pagkahi ta subay bannal sadja sabab in kitabi kamemon pagdakayo' sali'
kalangkapan baran si Almasi.
26 Bang kaam arak bansi, pahalli' kaam bo' kaam 'nsa' tabo maghinang
laat. Daa bohun bi dugal bi sampay ni kakohapan.

27 Pamaya' kaam bo' 'nsa' niya' panasatan Nakura' Sayitan ma diyōman bi.
28 Bang aa panangkaw subay iya 'nsa' nangkaw pabayik. Subay iya pabasag maghinang bo' supaya niya' kalluman na sampay niya' panulung na ma manga aa miskin.
29 Daa kaam maluwas bissala laat. Ayi-ayi pamissala bi subay panabang sadja ma kasehean bi, pamahap pangahati sigam ma ayi-ayi kagunahan. Bang salaihi', niya' kasongan sigam, sasuku makake bissala bi.
30 Daa pasusahun bi Nyawa Sutsi min Tuhan. Sabab Nyawa Sutsi itu, iya paltandaan in kaam suku' Tuhan na, maka tantu kaam pihawulaya uk Tuhan ma 'llaw damuwi.
31 Labbahan bi kamemon paddi' atay bi maka dugal bi. Daa papasuun atay bi. Daa isab pahalling-hallingan aa atawa nukna'. Daa isab magjanki ma sayi-sayi.
32 Suga' pahapun bi sehe' bi, kaasean bi, mag-ampun-iyampun kaam sali' bayi pangampun kaam uk Tuhan sabab min si Almasi.

5

Manga Hinang Bōntōl

1 Min sabab kaam na pag-anak kilasahan uk Tuhan, subay kaam nuyu' ningōd ni iya.
2 Subay kaam lasa sadja, sali' lasa si Almasi ma kaam. Ma sabab lasa na ma kitabi, piglilla' uk na baran na ni kamatay kiyulbanan ni Tuhan, sali' dalil pagkulbanan sali' lalabōt hap hamut na makasulut ni atay Tuhan.
3 Kaam iyu manga aa suku' Tuhan na, 'nsa' na kaam maghinang kalaatan danda maka lalla atawa maghinang kalammian atawa magnapsu ayi-ayi. Hinang salaihi' subay 'nsa' minsan pagbahasahan bi.
4 Iya du isab 'nsa' patut bang kaam ganta' ngalaka' atawa magbissala kaiya'-iya' atawa maglata' kasabulan. Gam na peen kaam magsukul ni Tuhan.
5 Katauhan bi du, sasuku maghinang kalaatan maka danda atawa lalla, atawa maghinang kalammian, tantu iya 'nsa' pilamud ma diyōman pagbayaan si Almasi maka Tuhan. Sali' du isab sasuku nganapsu ma napsuhan na, iya na hi' pagtuhanan na.
6 Daa na kaam baya' iyakkalan ma sayi-sayi ngahalling in hinang salay'an 'nsa' laatan. Ma sabab manga hinang ian, iya hangkan tawwa' mulka' Tuhan ma manga aa 'nsa' me' ma kabayaan na.
7 Hangkan na kaam subay 'nsa' palamud ma manga aa salaihi'.
8 Bayi na kaam sali' sapantun ma diyōm kalindōman ma waktu palabay, suga' ma diyōm kasawahan na kaam ma sabab Panghu' Isa pagdakayoan bi. Subay singōran bi addat-tabiat magtōp maka aa ma kasawahan
9 na, sabab bang niya' ganta' ma kasawahan pasong kawul-piil na hap maka bannal maka bōntōl iya.
10 Nuyu' kaam tōōd bo' katauhan bi bang ayi makasulut atay Panghu' tabi.
11 Daa kaam palamud ma hinang 'nsa' niya' pus na, iya hinang uk aa ma diyōm kalindōman ian. Gam na peen pandain bi sigam in manga hinang sigam ian 'nsa' hap.
12 Makaiya'-iya' tōōd minsan pigbahasa pasal hinang sigam tiyapukan hi'.
13 Suga' ayi-ayi kamemon bang tawwa' kasawahan, tanda' du bang ayi kahalan na.

14 Sabab sawa du ayi-ayi bang paukab na. Hangkan na bissala ayat kitab itu, uk na,
“Kau iyu tuwi, bati' na kau;
Papunduk kau min kamatay nu;
Bo' kau pisawa uk si Almasi.”
15 Hangkan na kaam subay pahap-hap bo' hap bohan bi ma kawul-piil bi.
Subay lōm akkal bi 'nsa' sali' aa 'nsa' tau mikilan di na.
16 Ti'bōtin bi hinang hap sataggōl niya' lawang sabab laat na waktu ta itu.
17 Daa kaam magkarupangan, suga' magtuyu' kaam nganad bang ayi
kabayaan Panghu' tabi pamahinang ma kaam.
18 Daa kaam magpalango-lango maka inuman makalango sabab hal
makamula. Hap lagi' bang kaam kasōran uk Nyawa Tuhan bo' iya
makapagbaya' ma kaam.
19 Bang kaam magbayihu' magbissala-bissala, paggunahun bi bissala min
diyōm kitab, maka kalangan kaginisan pamudji bi, pamehe bi ni Tuhan
min bo' bi sampay min diyōm atay bi.
20 Subay kaam daran magsukul ni 'Mma' tabi Tuhan ma pasal ayi-ayi
kamemon, sabab si Panghu' tabi si Isa Almasi, iya siyabbut uk tabi.

Pasal Aa Maglawulakibini

21 Subay kaam magpareyo' sali'-sali' dakayo' pa dakayo' pagka si Almasi
pagtaatan bi.
22 Kaam manga danda, subay kaam me' ma kabayaan halla bi sali'
pagmareyo' bi ma Panghu' tabi.
23 Sabab halla bi iya pagmakokan bi sali' si Almasi iya pagmakokan ma
kitabi jamaa na. Iya du maglalappas kitabi manga jamaa na, sali' dalil
ginhawa-baran na.
24 In kitabi manga jamaa na subay sulut ma si Almasi ma ayi-ayi
kabayaan na, damikkiyan manga danda subay sulut du isab ma halla bi
ma ayi-ayi kabayaan sigam.
25 Kaam manga lalla, kalasahan bi handa bi, sali' lasa si Almasi ma kitabi
jamaa na. Bayi paglilla' na baran na piyatay ma sabab kitabi,
26 bo' supaya kitabi pisuku' ma Tuhan sadja. Siyutsi kitabi uk si Almasi
min lapal na maka min bohe' piyandi
27 bo' supaya tiyōp na kitabi jamaa na parakayo' ma iya. Hati na, 'nsa'
niya' dusa ta panawayan maka 'nsa' niya' tamak ta atawa limpa' ta atawa
salla' ta.
28 Damikkiyan isab kaam manga lalla, subay lasa ma handa bi sali' lasa
bi ma baran bi. Bang kalasahan bi handa bi, sali' du lasa bi ma ginhawa-
baran bi.
29 'Nsa' niya' aa bansi ma baran na. Subay piyakan na, patimōs tōōd,
sali' patimōs si Almasi ma kitabi jamaa na,
30 sabab kitabi dalil dakayo' ginhawa-baran na.
31 Sali' iya bayi siyulat ma diyōm kitab. Uk na: “Iya na itu sababan na
hangkan aa ngalabba min 'nggo'-mma' na mikit ma handa na. Jari dabaran
du sigam karuwangan.”
32 Lōm ko' iyu manga bissala ian, bang tahati ku, in bissala itu tudju ni
si Almasi maka ummat na.
33 Suga' kaam du isab bissalahan ian. Kaam kalallahan subay lasa ma
handa bi sali' lasa bi ma baran bi, maka kaam karandahan subay isab
mag-addat ma halla bi.

6

Pandu' ni Aa Magtawutayi'-anak

1 Kaam manga onde' subay kaam me' ma panohoan 'nggo'-mma' bi sabab
wajib ma sasuku mangandōl ma si Panghu' Isa.
2 Singōrun bi panohoan bayi siyugpatan janji', uk na, “Wajib kaam mag-
addatan 'mma' bi maka ina' bi.”
3 Maka salaitu sugpat na: “bo' supaya kaam takkahan kahapan sampay
taha' umul bi ma itu ma dunya.”
4 Kaam manga 'nggo'-mma', subay hap kalangnganan bi mo onde' bi bo'
supaya 'nsa' magda'-da'. Biatun bi sigam, panduin bi ma sali' kalangnganan
Panghu' tabi, bo' hap pangipat bi ma sigam.

Pandu' ni Tindōg maka Nakura'

5 Kaam manga tindōg, subay kaam me' ma panohoan nakura' bi ma itu
ma dunya, subay kaam lōman sabab pag-addatan bi tōōd. Iya hinang bi
subay min atay pote', sali' si Almasi paghinangan bi.
6 'Nsa' sadja ma waktu kapangaliling sigam bahasa sigam kaamuhan ma
hinang bi, sampay kalikutan sigam. Hinangun bi ayi-ayi kabayaan Tuhan
min diyōm atay sabab kaam du tindōg si Isa Almasi.
7 Hangkan kaam subay maghinang tōōd min diyōm atay; subay 'nsa' hal
manusiya' paghinangan bi, sampay isab Panghu' tabi.
8 Sabab katauhan bi du: sayi-sayi hap hinang na, minsan ata minsan aa
'nsa', tiyungbasan iya hap uk Panghu' tabi.
9 Kaam manga nakura', subay hatul isab addat bi ni manga tindōg bi.
Daa sigam kabingisan bi sabab katauhan bi du in kaam sampay manga
tindōg bi, dakayo' du nakura' bi hi' ma sulga'. 'Nsa' pigbidda' uk na ma
manusiya' bang iya maghukum.

Manga Panyap Pangatu tabi ni Nakura' Sayitan

10 Taubus ku lagi' pamandu' ku ma kaam. Pahōgōtun bi na pangandōl
bi sabab si Isa parakayoan bi. Paggunahun bi kōsōg na barakatan.
11 Magpanyap kaam maka panyap kamemon pamuwan uk Tuhan
pangatu bi, bo' kaam makaatu ma akkal nakura' sayitan bang ganta'
ngakkalan kaam.
12 Sabab kita itu sali' sundalu magbono' maka sayitan. 'Nsa' pagkahi
ta manusiya' iya atu ta magbono', suga' bangsa mananasat, iya magbo
kalaatan sigam ma tōngaan ayan, maka ayi-ayi taga gaōs atawa 'ntan,
sampay baanan kawasa magbaya' ma manusiya' kamemon, iya tatap ma
diyōm kalindōman ma sabab dusa sigam.
13 Hangkan uk ku: sakapun bi buttihi' panyap kamemon bayi pamuwan
Tuhan ma kaam. Jari bang takka 'llaw panasat kaam uk sayitan, niya'
pangatu bi bo' kaam makasagga'. Sakali bang taambat bi na kamemon,
'nsa' du kaam taraōg uk sigam.
14 Manjari pasakap kaam, sali' sundalu. Sangōnan bi kasabannalan sali'
sapantun kambot pangagpang hawakan bi. Pakayun bi hinang bōntōl
pangagpang dagha bi.
15 Subay kaam sakap magpatanyag Lapal Hap pasal kapaghap Tuhan
maka manusiya'. Iya na hi' sali' sapantun pagtawumpa' bi.
16 Bohun pangandōl bi sakahaba' waktu sabab iya dalil taming bi bo'
supaya tapapadda bi pana' api, hati na, ayi-ayi panasat kaam uk sayitan,
iya Patilaatan.

17 Kannalun bi pangatau bi in kaam tantu liyappasan: iya na hi' sali'
saruk basi' pangagpang bi kok bi. Pangatuhun bi Palman Tuhan, sali' dalil
kalis pamuwan ma kaam uk Nyawa Tuhan, iya pakōkōs bi.
18 Nambahayang kaam maka ngamu'-ngamu' ni Tuhan sakahaba' waktu
sali' pamandu' Nyawa Tuhan ma kaam. Paggunahun bi jinis panamba-
hayang maka pangamu'-ngamu'. Hangkan ko' kaam subay 'nsa' siyumu
pajaga, subay pati'bōt nambahayang, ngamu'-ngamu' ni iya pasal pagkahi
bi suku' Tuhan.
19 Amuin bi isab aku tabang ni Tuhan bo' supaya aku biyuwanan bissala
ma waktu pagnasihat ku, bo' aku makatawakkal mahati manga aa pasal
Lapal Hap piluwas uk Tuhan.
20 Bayi aku kawakilan magnasihat lapal itu, minsan tiya' na aku ma
dimay jil ma sabab itu. Ngamu'-ngamu' kaam ni Tuhan, bang peen aku
maisōg magpatanyag sali' bayi pamasuku' ma aku uk Tuhan.

Kaubusan

21-22 Papaiyu ku si Tikikus ni kaam, danakan tabi kilasahan, aa
kapangandōlan ma kahinangan na tudju ni Panghu' tabi. Paiyu du iya
bo' kaam kabohan lapal pasal ayi-ayi kamemon kahalan kami itu. Sabab
bang katauhan bi pasal kahalan ku maka hinang ku, maka pasal kahalan
kami itu kamemon, bo' minnihi' hōgōt atay bi pabayik.
23 Salaitu na pangamu' ku ni 'Mma' tabi Tuhan maka ni si Panghu' Isa
Almasi, bang peen niya' kasannangan atay bi, kaam magdawuranakan,
sampay niya' lasa bi min pangandōl bi.
24 Mura-murahan, bang peen tiyabangan aa kamemon uk Tuhan basta
sasuku tattap lasa ma si Isa Almasi, Panghu' tabi. Wassalam.

SULAT NI AA PILIPI
min si Paul

Daira Pilipi itu, mahi' ma Makidunya, dakayo' probinsiya ma lahat Girik. Daira mehe du bo' heka aa bangsa Roma pabōtang isab ma hi'.

Tagna' si Paul takka ma Probinsiya Makidunya, bayi iya magnasihat ma hi' ma Pilipi. Sabab pagnasihat si Paul, heka aa magkahagad ma si Isa Almasi. Hōgōt tōōd pangandōl sigam ma si Panghu' Isa. Lasa sigam ma si Paul maka kalasahan si Paul isab sigam. Daran iya pahi' nibaw ma sigam ma daira Pilipi. Tiyabangan isab uk sigam si Paul.

Paglabayan peen manga pilan tahun minnihi', bayi jinil si Paul sabab pagnasihat na. Pagtake manga jamaa si Isa hi' ma lahat Pilipi in tajil si Paul, siyoho' uk sigam dakayo' min sehe' sigam, iyōnan si Epaprode pahi' nabangan iya. Mabo isab sigam sin ma si Paul paggastus na. Hangkan na siyulatan uk na sigam magsarang-sukul sabab tabang piyabo uk sigam ma iya. Bo' sulat na itu piintōman sigam uk na siyoho' pihōgōt pangandōl sigam ma si Almasi. Ba' na subay sigam magkōg minsan sigam diyōm kasusahan maka kasigpitan. Piintōman isab sigam subay sigam halli' ma manga guru putingan.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min kami si Paul maka si Timuti sasoho' si Isa Almasi. Pasampay kami itu paiyu ni kaam kamemon manga aa mangandōl ma si Isa Almasi maiyu ma lahat Pilipi maka sampay ni nakura' bi maka aa me' nabang.

2 Mura-murahan bang kaam biyuwanan tatabangan maka kasannangan ma diyōm atay bi min Tuhan, iya pag'mmaan tabi, sampay min Panghu' Isa Almasi.

Magsukul si Paul maka Magtaat

3 Mehe pagsukulan ku ni Tuhan ma sabab bi umay-umay taintōm ku kaam.

4 Maka umay-umay aku magtaat ni Tuhan pasal kaam kiyōgan tōōd diyōm atay ku

5 sabab taintōm ku bayi tabang bi ma aku waktu pagnasihat ku Lapal Hap pasal si Isa Almasi min tagna' kaam mangandōl sampay buttihi'.

6 Tantu na aku in Tuhan bayi nagna' hinang hap iyu diyōm atay bi, tantu du 'nsa' diyōhōngan hinang na iyu sataggōlan 'nsa' lagi' taabut 'llaw pabing si Isa Almasi paitu ni dunya.

7 Tattap kaam diyōm pikilan ku bo' patut du iyu, sabab kaam kamemon bayi palamud ma aku maghinang ayi-ayi bayi pangangganta' Tuhan ma aku, ma waktu kapangandapit ku ma pagnasihat ku, sampay ma waktu kapatangge ku lapal hap. Minsan aku ma diyōm jil tiyabangan aku uk bi.

8 Katauhan Tuhan in aku bannal bang aku ma' ma kaam in lasa ku ma kaam sali' lasa si Isa Almasi ma aku.

9 Itu amu' ku ni Tuhan ma pasal bi bang aku mangarap pa Tuhan bang pasong lagi' peen ase'-lasa bi pa dakayo' pa dakayo' kaam, bo' supaya pasong lagi' peen tau bi pasal Tuhan maka pagsilang bi pasal hap maka laat

10 bo' supaya kaam makapene' bang ingga hap subay hinangun bi. Manjari sutsi atay bi maka 'nsa' niya' aa nallaan kaam bang taabut na 'llaw pabing si Isa Almasi paitu ma dunya.

11 Sabab paluwas du min kaam kahapan kaginis-ginisan iya hinang si Isa
Almasi. Manjari pag'nda' ma diyōm addat-tabiat bi, bo' minnihi' piyudji
Tuhan sampay siyanglitan.

Pangajil si Paul Mowe' pa Kahapan

12 Manga dawuranakan ku, kabayaan ku subay katauhan bi du in
kamemon bayi katawwa' ma aku mowe' pa kahapan du, sabab minnihi'
pasaplag Lapal Hap pasal si Isa Almasi.
13 Min sabab tajil na aku, katauhan kamemon jaga luma' sultan sampay
kamemon ma jadjahan itu bang ayi poon sabab na hangkan aku tajil, hati
na, pamōgbōg ku ma si Isa Almasi.
14 Pagka maitu aku diyōm jil in kahekahan dawuranakan tabi man-
gandōl ma si Isa, pasong na masag sigam mangandōl ma Panghu' Isa
Almasi maka 'nsa' sigam tiyāw suga' tatawwakal sigam matanyag lapal
Tuhan.
15 Bannal niya' du isab aa kasehean matanyag pasal si Isa Almasi sabab
baya' sigam palangkaw min aku. Tuud sigam ngambu suga' niya' isab
kasehean matanyag Lapal Hap min atay pote'.
16 Magpatanyag sigam ma sabab lasa sigam ma aku maka katauhan
sigam in aku pipaitu uk Tuhan supaya bōgbōgan ku Lapal Hap hi'.
17 Suga' iya kasehean ngambuhan aku; 'nsa' hangkan sigam matanyag
sabab bannal atay sigam suga' matanyag sigam supaya sigam palangkaw
min sehe' sigam. Maka pangannal sigam in sabab hinang sigam kinnōpan
uk sigam kasusahan ku tu mariyōm jil.
18 Suga' 'nsa' du aku inay. Gam peen aku kiyōgan basta pignasihat
na peen si Almasi, minsan min atay pote', minsan min panganjangki'.
Tatattap du kōg-kōg ku,
19 sabab katauhan ku in piluwas du aku min jil itu sabab daran kaam
ngamuan aku pa Tuhan maka sabab tiyabang du aku uk Nyawa Sutsi, iya
min si Isa Almasi.
20 Asal iya kabayaan ku tōōd bo' iya na hōwat-hōwat ku bang peen 'nsa'
aku karapatan ma hinang pisukuan uk Tuhan ma aku. Lipara kalu-kalu
bang peen aku katawwakal matanyag, sakahaba' waktu lagi' na ma waktu
buttihi'. Manjari minsan lagi' aku 'llum, minsan aku piyatay, siyanglitan
si Almasi ma sabab hinang ku.
21 Sabab sataggōl ku 'llum si Almasi iya halgaan ma aku. Suga' bang
ganta' matay, pasong na peen hap na ma aku.
22 Hap isab bang taha'-taha' lagi' umul ku tu bo' supaya niya' lagi'
kasongan hinang ku ni si Isa Almasi. 'Nsa' katauhan ku bang inggahan
pene' ku, 'llum atawa matay.
23 Kahunitan aku mikil. Baya' aku matay bo' aku patōngōd ni si Isa
Almasi sabab labi hap ian.
24 Suga' sabab kaam, gam lagi' bang pitaha' lagi' umul ku supaya kaam
tatabangan ku.
25 Hangkan tantu na aku in 'nsa' lagi' aku matay suga' maitu lagi' aku
ma kaam supaya pasong lagi' pangandōl bi ni si Isa Almasi. Bo' minnihi'
pasong isab kōg-kōg bi.
26 Bang aku peen makamaiyu pabayik ma kaam, aku iya na dan
pagsanglitan bi si Isa Almasi.
27 Iya na itu subay mehe tōōd ma kaam, subay patōngtōng addat-tabiat
bi supaya iya tōp ma aa me' ma Lapal Hap min si Almasi supaya bang aku
makapaiyu ma kaam atawa 'nsa' na, take ku du peen in kaam magdakayo'

atay maka pamikil bi patōtōg du lagi' ma si Isa maka magtuyu' kaam
mōgbōgan Lapal Hap pasal si Isa.
28 Daa kaam tiyāw ma manga aa mantahan kaam sabab Lapal Hap hi'.
Sabab bang 'nsa' kaam tapakitāw, tanda' na du ian binsana' na peen sigam
bo' kaam liyappasan sabab Tuhan nabangan kaam.
29 Sabab niya' kahapan bayi pimuwan ma kaam, kahapan ian 'nsa' sadja
pasal pagpangandōl bi ma si Isa Almasi suga' makasandal kaam isab
kabinsanaan sabab kaam mangandōl ma iya.
30 Manjari sehean bi na aku maghinang ni Tuhan, muspus pagnasihat
pasal si Almasi. Bayi na tanda' bi iya katuyuan ku ma dahu ian, bo' take
bi na buttihi' in aku patuyu' tōōd.

2

Almasi Subay Biyantugan

1 Manga dawuranakan ku, katauhan ku in kaam ian hōgōt pangandōl bi
sabab pagdakayo' bi ma si Almasi. Bo' ma sabab lasa na ma kaam hangkan
'nsa' niya' kasusahan atay bi. Pipagdakayo' du atay bi min Nyawa Tuhan.
Mag-ase'-lasa na kaam bo' kaam maghinang hap ma pagkahi bi mangandōl
du ma si Isa.
2 Na, pagka kaam salay'an, pipag-unyun uk bi manga pamikil bi pigsali'-
saliun bi lasa bi bo' pipagdakayo' uk bi atay bi maka maksud bi. Bang
hinang bi salay'an pasong na peen kōg ku.
3 Ayi-ayi hinang bi, daa subay min kabayaan bi magpalangkaw atawa
magpabantug ōn, suga' subay kaam mareyo' atay bi ma sehe' bi bo'
bistahun bi sehe' bi langkaw min kaam.
4 Daa sadja pikilun kahapan ma baran bi suga' pikilun bi isab kahapan
ma sehe' bi pa dakayo' pa dakayo'.
5 Pag-atay bi subay sali' pag-atay si Isa Almasi.
6 In iya asal sali' kajarihan Tuhan min katagnaan, suga' 'nsa' bayi
pangannal na in kapagdakayo' na maka Tuhan subay agaw na.
7 Gam peen labbahan na magpaata. Bayi iya magpabaran manusiya'
palahil ni dunya. Parakayo' iya tōōd ni bangsa manusiya'.
8 Bayi iya magpareyo'-deyo' di na. Bo' iya me' ma kabayaan Tuhan
sampay ni kamatay na, minsan iya piyatay liyansang diyata' hag.
9 Hangkan sabab na iya pilangkaw tōōd uk Tuhan ni diyata' katapusan
bo' kabuwanan iya ōn langkaw min pag-ōn kamemon
10 bo' supaya kabangsahan ayi-ayi kamemon, ayi-ayi na ma sulga', ayi-
ayi na ma dunya itu, ayi-ayi na isab ma diyōm ahirat, subay magsujuran
ma 'llaw sosongun, pagmahaldika' si Isa.
11 Bo' kamemon sigam magsabannal du ma pagkehan kamemon in si
Isa Almasi iya Panghu' kamemon. Bo' ma sabab ian, piyudji 'Mma' tabi
Tuhan.

Sawa Pamasawa Dunya

12 Manjari manga bagay ku, kalasahan ku, subay bean bi panganasihat
ku sali' bayi sakataha' bayi aku maiyu, asal bean bi pagnasihat ku. Na,
pasong na peen ma 'nsa' aku maiyu ma kaam subay bōgbōgan bi. Subay
kaam tiyāw pa Tuhan ma sabu kaam magtuyu' pa dakayo' pa dakayo'
ngubusan hinang in tiyagnaan peen diyōm atay bi iya pangalappas ma
kaam
13 sabab Tuhan iya ngahinang na peen ma diyōm pangatayan bi bo'
supaya niya' baya' bi maka kōsōg bi ngahinang ayi-ayi kamaksuran na.

14 Ayi-ayi tahinang, hinangun bi bo' daa kaam magdōb-dōb atawa
nganjawab
15 supaya pote' peen pangatayan bi bo' 'nsa' niya' sā' bi nallaan kaam.
Kaam manga anak Tuhan hangkan subay hap sadja kawul-piil bi, minsan
kaam maitu ma dunya pabōtang diyōman manga aa bengkok pikilan na
maka laat kasuddahan na. Sali' dalil kaam bituun sahaya muwan sawa
ma langit
16 salta' kaam masampay lapal min Tuhan ni manga aa ma dunya itu, iya
na lapal makabuwanan sigam kallum saumul-umul ma sulga'. Bang ian
hinang bi asal kiyōgan na aku ma' pasal hinang bi pagtakka 'llaw pabayik
si Isa Almasi paitu bo' katauhan ku du hap katudjuhan pangahinang ku
maitu ma kaam.
17 Iya pangandōlan bi ma si Isa Almasi sali' dalil pagkulban siyongan ni
Tuhan. Maka bang aku sawupama piyatay, laha' ku sali' dalil lalabōtan
pikannōp ni pagkulban bi (sali' bayi addat Yahudi waktu kapagkulban
sigam ma masa awwal). Jari bang aku ganta' piyatay, hap du peen ma
aku bo' pasampay ku kakōgan ku ma kaam.
18 Damikkiyan du isab bang kaam iyu subay kiyōgan magbe' ma
kakōgan ku isab.

Si Timuti maka si Epaprode

19 Bang ma kabayaan si Isa Almasi, Panghu' tabi, soho' ku si Timuti paiyu
ma kaam, supaya pagbayik na paitu kabo iya ni aku lapal pasal kahalan
bi. Bo' minnihi' niya' kalasigan ku.
20 Iya du si Timuti, maka sali' pangatayan ku magkabimbang ma kaam.
21 Kasehean itu tapikil sigam pasal kahapan ni sigam sadja, 'nsa' tapikil
pasal pakaradjaan si Isa Almasi.
22 Suga' si Timuti, katauhan bi du in iya asal tapangandōlan. Bayi iya
nabangan aku magtanyag Lapal Hap sali' panabang na ma 'mma' na.
23 Hangkan iya soho' ku paiyu ma kaam suga' subay katauhan ku bang
ayi katawwa' ma aku itu bo' iya iyampa pilanjal.
24 Mangandōl aku ni Tuhan bo' kapaiyu du isab aku ma kaam darayi'.
25 Bang ma kumpasan ku hap subay soho' ku pabayik ma kaam si
Epaprode. Iya bayi siyoho' uk bi paitu nabangan aku. Asal iya sehe' ku
maghinang ni Tuhan bo' iya du sehe' ku nguntara ma laatan.
26 Baya' tōōd iya paiyu mag'nda' maka kaam kamemon. Susa na iya
sabab take bi iya saki.
27 Bannal du saki iya bo' arak iya matay. Suga' kiasean iya uk Tuhan
bo' 'nsa' iya sadja sampay aku isab kiasean du uk Tuhan. Sawupama bang
ganta' iya matay landu' kasusahan ku.
28 Hangkan kabayaan ku tōōd papaiyu iya ma kaam bo' kaam magkōg
mag'nda' pabayik, manjari pakulang na kasusahan ku.
29 Jari bang iya takka paiyu saginahun bi iya pahap bo' magkōg kaam
sabab iya danakan bi sabab mangandōl isab iya ma Panghu' tabi si Isa
Almasi. Subay paehehun bi aa sali' iya,
30 sabab arak iya matay sabab hinang na tudju ni si Isa Almasi. 'Nsa'
'llōgan kallum na supaya aku katabangan na sabab 'nsa' kaam katabang
ma aku ma masa ian.

3

Iya Pangandōlan si Paul

1 Manga dawuranakan ku, taubus ku pamandu' ku ma kaam. Subay
kaam daran magkōg-kōg sabab kaam suku' Panghu' tabi. 'Nsa' aku siyumu
minsan pabayik ku iya pandu' bayi siyulat uk ku ma dahu ma kaam supaya
kaam asal halli'.
2 Pahap-hap tōōd kaam sabab niya' maiyu manga aa nehean kaam
maghinang laat, pangōn ku sigam sali' sapantun manga ero' makasiya-
siya. Tagihan sigam ngehetan kuwit aa (hati na mōgbōgan sigam addat
Yahudi magpaislam), bayinat kono' sigam tatayima' uk Tuhan.
3 Suga' kitabi iya taga bayinat tōōd, sabab kitabi mudji Tuhan sabab
Nyawa na ma diyōm atay tabi. Maka sabab si Isa Almasi pagkōg-kōgan
tabi. Suga' 'nsa' niya' pagpangandōlan tabi ma ayi-ayi pighinang hal
maluwasan baran ta, sali' pag-islam ian.
4 Bang ma aku, arak aku mangandōl ma hinang salay'an suga' 'nsa' na.
Bang niya' pangannal aa in ma sabab biyōgbōgan uk na agama tiyayima'
du iya uk Tuhan, labi lagi' ma aku.
5 Sabab asal aku bangsa Yahudi purul, iya pehak ku tubu' min si
Benjamin, iya dakayo' anak si Israil iya poon bangsa Yahudi. Sabab ian
puwas bayi aku iyanakan walum bahangi sadja hi' aku pig-islam me' ma
addat kami. Bang pasal pamōgbōg ku sara' agama, asal biyōgbōgan
tōōd uk ku sabab aku me' ma manga Parisi, iya sabahagi' agama Yahudi
mōgbōgan tōōd sara' ian.
6 Bang pasal pagbista na bōntōl sabab pamōgbōg panohoan sara' bayi
siyulat uk si Musa, 'nsa' niya' salla'-salla' ku. Bo' landu' aku tuyu' pa agama
Yahudi, iya poon bayi pidjala' uk ku manga jamaa si Isa Almasi.
7 Malayingkan ayi-ayi bayi kannal ku iya mo aku ni kahapan, 'nsa' na
pamagay ku bang peen si Isa Almasi pangandōl ku.
8 'Nsa' sadja pasal ian hi' sampay ayi-ayi bayi halga' ma aku ma dahu,
labbahan ku na, itung ku na sali' 'nsa' niya' pus na, bang peen katauhan
ku in si Isa Almasi Panghu' ku na, sabab labi lagi' iya halga' ma aku.
Bo' taitung ku kamemon ian sali' manga sōmpōt sadja bo' supaya aku
mōgbōgan ma si Isa Almasi
9 maka supaya aku kapagdakayo' tōōd ma iya. 'Nsa' niya' kabōntōlan
ku min baran ku, min manga hinang sali' mōgbōg sara' agama ian. Iya
hangkan aku bista bōntōl uk Tuhan sabab min pangandōl ku ma si Almasi.
Iya na ko' itu kabōntōlan iya pamuwan Tuhan bang kita mangandōl ma
si Almasi.
10 Iya sadja kabayaan ku bang peen katauhan ku tōōd si Almasi bo'
tananam ku barakat Tuhan iya bayi makallum si Almasi pabayik min
kamatay na. Kabayaan ku isab bang tasandal ku manga kabinsanaan sali'
bayi siyandalan uk si Isa Almasi, sampay ni kamatay
11 sabab bang aku kabe' salaihi' ma si Almasi, makahōwat aku pikallum
min kamatay.

Magtuyu' bo' Taabut Pahala' min Tuhan

12 'Nsa' ba' ku taabut ku kamemon bayi sambut ku hi' sali' manga
'nsa' niya' salla'-salla' ma kawul maka piil ku. Suga' tuyuan ku na peen
ngahinang kamemon maksud si Isa Almasi ma aku sabab iya na hi' poon
na hangkan aku tiyawag uk na.
13 Bannal, manga dawuranakan ku, 'nsa' lagi' taabut ku iya tiyuyuan ku
ian suga' 'nsa' aku mikil manga bayi talabay ku. Iya sadja pikil ku itu
magtuyu' tōōd bo' supaya taabut ku kamemon kabayaan Tuhan siyongan
ma aku.

14 Magtuyu' na peen aku tudju maksud Tuhan ma aku supaya takallo' ku
pahala' Tuhan ma aku sabab iya ian hangkan kitabi tiyawag diyōm sulga'
sabab mangandōl na kitabi ma si Isa Almasi.
15 Manjari kitabi kamemon sasuku sangpōt ma pangandōl ta subay sali'-
sali' pamikil tabi sali' bayi ba' ku sini'. Suga' bang ganta' niya' mamikil
saddi, na pihati du iya uk Tuhan bang ayi subay ma diyōm pikilan na.
16 Suga' minsan na, subay kitabi 'nsa' papinda min bayi pamatau ma
kitabi min tagna' sampay ni kabuttihian.
17 Manjari manga dawuranakan ku subay kaam dauyun ningōran addat-
tabiat ku. Pandōgahun bi isab manga aa ningōd kawul-piil ku bo' singōran
bi sigam.
18 Bayi na itu halling ku ni kaam min heka ma waktu palabay, bo' buttihi'
na isab bayikan ku maka uk ku nangis: heka aa iyu, kitauhan asal min
addat-tabiat sigam, in sigam nguntarahan pandu' pasal kamatay si Isa ma
diyata' hag.
19 Tudju du sigam pa nalka' sabab manga napsuhan baran sigam sali'
Tuhan sigam, iya sadja bōgbōgan sigam. 'Nsa' sigam iya' magpabantug di
sigam pasal manga hinang sigam makaiya'-iya'. Bo' iya sadja pikilan sigam
manga ayi-ayi ma dunya itu.
20 Suga' kitabi 'nsa' salaihi'. Sulga' iya lahat tabi bo' iyagad-agad uk tabi
iya maglalappasan kitabi pabing paitu min sulga', hati na, si Isa Almasi
Panghu' tabi.
21 Bang iya paitu pindahan uk na baran tabi iya magkalamma maka
magkamatay itu. Pindahan uk na sali' baran na sahaya, min kawasa na
iya bayi panganggaōs na ma ayi-ayi kamemon supaya kapag-agihan na.

4

Manga Pandu'

1 Kaam manga dawuranakan ku, manga bagay kalasahan ku, landu'
aku ngintōm ma kaam. Kaam iya poonan kalasigan ku, maka katudjuhan
hinang ku. Manga bagay patōtōgun bi na peen pamōgbōg bi ma Panghu'
tabi sabab mehe kahapan iya agaran tabi.
2 Na, niya' amu' ku ni duwa danda iyu, si Yudi maka si Sintiki bang peen
sigam magsulut-sulut sabab kaam magdanakan ma diyōman si Panghu'
Isa.
3 Maka kau isab, sehe' ku tapangandōlan maghinang ni Tuhan maiyu,
tabangin manga danda iyu magsulut-sulut. Sabab bayi aku tiyabangan
tōōd uk sigam supaya patanyag peen Lapal Hap. Iya sehe' sigam ian si
Kelemen maka aa kamemon bayi nehean aku maghinang ni Tuhan. Ian
na ōn sigam kamemon siyulat du uk Tuhan diyōm buk pangalistahan na
ōn manga aa sasuku kabuwanan kallum kakkal ma diyōm sulga'.
4 Magkōg-kōg kaam ma sakahaba' waktu ma sabab si Panghu' Isa iya
parakayoan tabi. Bayikan ku isab bayi baan ku. Magkōg-kōg kaam.
5 Subay hantap bohan bi ni aa kamemon sabab sikōt na waktu pabayik
paitu si Panghu' Isa.
6 Daa kaam susa pasal ayi-ayi. Suga' amuun bi ayi-ayi kagunahan bi ni
Tuhan sakahaba' waktu. Magsukul sadja kaam ni iya salta' ma pangamu'-
ngamu' bi.
7 Manjari pisannang uk Tuhan ian diyōm atay bi maka diyōm pikilan
bi sabab si Isa parakayoan bi. Bo' kasannangan ian 'nsa' takila-kila uk
manusiya'.

8 Na, manga dawuranakan ku, iya na itu katapusan pama' ku ni kaam,
bang niya' tasayu bi ayi-ayi hap tōōd, atawa ayi-ayi tawwa' siyanglitan,
subay taliun bi pahap. Taliun bi manga ayi-ayi iya bannal, ayi-ayi patut
piehe ma atay, ayi-ayi bōntōl, maka ayi-ayi 'nsa' niya' laat na. Taliun bi
isab ayi-ayi lingkat maka ayi-ayi tōp tapudji.
9 Beun bi ayi-ayi bayi taanad bi atawa takallo' bi min aku, min bissala ku
maka min hinang ku. Bo' Tuhan iya muwanan kitabi kasannangan atay,
patōtōg na ma kaam.

Magsukul si Paul

10 Kiyōgan aku tōōd tudju ni Panghu' tabi sabab iyampa niya' tabang bi
pabayik manga kulang-kabus ku. Bannal, bayi kaam asal bimbang ma aku
suga' 'nsa' niya' dapat bi mabo lasa bi ma aku.
11 'Nsa' aku ma'-ma' sali' sigpit na aku bayi sabab biyaksa du aku ngiman
minsan salaingga kahalan ku.
12 Bayi talabay ku na ma kakulangan maka talabay ku isab kalabi-
labihan. Biyaksa na aku bang lasso atawa giyōtas; minsan kalabi-labihan
atawa katiksaan, masi aku 'nsa' magsusa.
13 Kaimanan ku kamemon sabab tiyabang aku uk si Isa Almasi, iya
muwanan aku kōsōg.
14 Malayingkan asal hap hinang bi ni aku sabab tabangan bi aku diyōm
kasusahan.
15 Kaam manga aa maiyu ma lahat Pilipi, katauhan bi du ma tagna' aku
matanyag Lapal Hap maiyu ma kaam, manjari pagka aku pakallo' min
lahat Makidunya, 'nsa' niya' saddi pagtipunan jamaa si Almasi nabangan
aku bang 'nsa' kaam. Kaam du bayi palamud ma aku magkalugian maka
magpauntungan.
16 Maka bayi aku mahi' ma lahat Tessaloneka 'nsa' sadja min tadda
pamabo bi tabang ni aku, salta' sadja ma diyōm katiksaan ku.
17 Suga' 'nsa' aku nulat sabab kabayaan ku nayima' tulung bi. Iya
kabayaan ku bang niya' peen pautungan bi mehe bang taabut na waktu
panungbas kaam uk Tuhan.
18 Tasambut ku kamemon bayi pabohan bi ma aku. Maglabi na ko' itu,
magsukul. 'Nsa' na niya' kulang ku sabab tiya' na ma aku pangalasa bi iya
bayi pabo bi ma si Epaprode. Sali' dalil lalabōtan ko' itu min kaam kulban
siyongan ni Tuhan bo' kasulutan tōōd bo' tiyayima' du uk Tuhan.
19 Jari Tuhan muwanan kaam kamemon kulang-kabus bi min alta' na
maglabi, 'nsa' magkulang sabab si Isa Almasi pagdakayoan bi.
20 Pudji tabi Tuhan, iya 'Mma' tabi, saumul-umul.

Amin

Bissala Pag-ubusan

21 Pasampayun bi minsan laa bissala ku ni manga aa Tuhan maiyu
kamemon, sigam pisuku' ma si Almasi. Iya du manga dawuranakan ta
ma aku itu, masampay isab bissala sigam sadja ni kaam.
22 Sampay aa suku' Tuhan min lahat itu kamemon, iya lagi' maghinang
diyōm luma' Sultan, mabo isab minsan laa bissala sigam ni kaam.
23 Mura-murahan bang kaam peen piniyaan tabang uk si Isa Almasi,
Panghu' tabi.

SULAT NI AA KOLOSSA
min si Paul

Kolossa itu dakayo' daira sarang-sarang ehe na, ma hi' ma lahat iyōnan Asiya Diki'. 'Nsa' mag-intau si Paul maka manga aa suku' si Isa Almasi maglahat ma Kolossa hi'. Iya sadja katauhan na ma hi', si Epapras, dakayo' sehe' na maghinang ma si Isa. Niya' isab aa Kolossa bayi magkahagad ma si Isa ma sabab nasihat si Epapras.

Pagka ma jil si Paul, takka pay'an si Epapras min Kolossa maan iya pasal kahalan sigam magpangandōl ma si Isa ma lahat hi'. Uk si Epapras niya' kono' manga guru bahu bayi palamud ma sigam mo pandu' saddi. Pireyo' kono' si Isa uk sigam bo' uk pandu' sigam in bangsa malaikat langkaw kono' min si Isa, maka malaikat iya magpaōt ma manusiya' maka Tuhan. Manjari, sasaw pikilan manga ummat si Isa ma hi' ma sabab manga guru magsaddi-saddi.

Hangkan du si Paul bayi mabo sulat itu ma sigam, piyabo ma si Epapras. Iya biya'-ba' ma diyōm sulat itu in pandu' manga guru hi' 'nsa' du bannal. Uk si Paul, in si Isa Almasi bannal Anak Tuhan. Pilangkaw iya asal uk Tuhan maka 'nsa' niya' langkaw min iya. Bayi pamuwan Tuhan ma si Isa kamemon kapatut maka kawasa. 'Nsa' isab niya' makabo manusiya' tudju ni Tuhan duwal si Isa Almasi, maka iya isab pibōtangan uk Tuhan pagpanghuan manusiya' kamemon.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul maka min danakan tabi si Timuti. Min
kahandak Tuhan kawakilan aku uk si Isa Almasi, hati na, biyuwanan aku
kapatut magnasihat pasal si Isa.
2 Pasampay kami sulat itu ni kaam aa suku' Tuhan maglahat ma daira
Kolossa, kaam manga dawuranakan kami mangandōl pahōgōt ni si Isa
Almasi. Mura-murahan bang peen kaam biyuwanan tatabangan maka
kasannangan diyōm atay bi uk 'Mma' tabi Tuhan.

Magsukul si Paul ni Tuhan

3 Sakahaba' waktu, basta kami nambahayang ngamu'-ngamu' kami ni
Tuhan ma sabab bi, magsukul sadja kami ni Tuhan, 'Mma' si Panghu' Isa
Almasi.
4 Magsukul kami sabab take kami habal pasal pangandōl bi ma si Isa
Almasi, sampay pasal lasa bi ni manga aa suku' Tuhan kamemon.
5 Mangandōl na kaam maka lasa na kaam, sabab niya' na tahōwat bi, iya
tiyawuan uk Tuhan ma kaam ma sulga'. Bayi na kaam pikehan Lapal Hap
pasal si Isa, iya lapal bannal, bo' minnihi' katauhan bi niya' du tahōwat
bi.
6 Maka Lapal Hap itu pasaplag na peen ma kalohahan dunya. Mehe
du pauntungan na ma dimay kawul-piil manusiya', sali' du ma kawul-
piil bi sataggōl min 'llaw bayi take bi tagna' pasal ase' maka lasa Tuhan.
Katauhan bi na sabannal-bannal bang ayi tōōd hatihan na.
7 Bayi kaam piyanduan uk si Epapras, sehe' kami kilasahan itu, iya
sasohoan Tuhan isab sali' kami. Tiyuyu' uk na maghinang ma si Isa Almasi
ma diyōman bi, ganti' kami isab,
8 bo' iya bayi mohan kami lapal pasal lasa bi, iya bayi piniyaan ma kaam
uk Nyawa Tuhan.

9 Hap ko' lapal ian, iya poon sabab kami 'nsa' pahali nambahayang ma
pasalan bi, min waktu kami kake pasal kahalan bi. Ngamu'-ngamu' kami
tabang ni Tuhan bang kaam peen biyuwanan panghati maka tau uk Nyawa
na, bo' supaya kasakupan bi tōōd bang ayi pangahandak uk Tuhan ma
manusiya'.
10 Bo' bang salaihi' tabang na ma kaam, manjari hatul sadja kaam
ma kawul-piil bi sali' du kabayaan si Panghu' Isa, bo' ayi-ayi hinang bi
makasulut ma iya. Hap sadja kahinangan bi waktu ni waktu, bo' pasong
tau bi pasal ni Tuhan.
11 Mura-murahan bang peen kaam biyuwanan pikōsōg uk Tuhan, iya
kōsōg deyo' na min kawasa na barakatan, manjari kaimanan bi sampay
kasandalan bi ayi-ayi minsan salaingga. Subay kaam magkōgkōg
12 magsukul ma 'Mma' tabi Tuhan, iya bayi muwanan kaam kapatutan
bo' kaam nayima' palsukuan min kahapan bayi tiyawu' uk na ma aa suku'
na, may'an ma lahat na sahayahan.
13 Piluwas kitabi uk Tuhan min diyōm kalindōman, hati na, min kawasa
Nakura' Sayitan, bo' pinda na kitabi ni pagparinta anak na kilasahan.
14 Manjari likkat na kitabi min pagbayaan Nakura' Sayitan ma sabab si
Isa Anak Tuhan itu. Hati na, iyampun na dusa tabi.

Pasal si Almasi Bang Sayi Iya Maka Bang Ayi Hinang na

15 Ampa in si Almasi iya na tōōd magpanda' kajarihan Tuhan. Bang
Tuhan 'nsa' tanda', suga' kasakupan ta kajarihan na pagka tanda' ta na
si Almasi. Anak Tunggal-Kawasa du iya, asal iya dahu min kamemon
pipanjari.
16 Kamemon ayi-ayi ma diyata' langit maka maitu ma dunya, kamemon
tanda' uk manusiya' maka kamemon 'nsa' tanda', bangsa malaikat, bangsa
ibilis maka ayi-ayi taga kagaōs ma diyata' ayan, in itu kamemon bayi
pipanjari uk si Almasi labay deyo' min Tuhan, bo' supaya kapalagi uk si
Almasi maksud na.
17 Asal iya bayi 'nsa' lagi' niya' pipanjari: maka iya ngantanan pipanjari
kamemon bo' supaya pagōn.
18 Si Almasi iya pagmakokan ma manga jamaa na, maka sigam sali'
ibarat baran na. Iya du poonan kallum ma sigam; dahu isab iya pikallum
min kamatay na bo' supaya iya dakayo'-kayo' manjari langkaw min
kamemon.
19 Min kabayaan Tuhan isab hangkan si Almasi dōs lagi' maka iya
kajarihan Tuhan kamemon.
20 Asal iya miyaksud uk Tuhan subay maghap maka iya pabayik
kamemon bayi pipanjari, labay min hinang anak na. Kamemon bangsa
maitu ma dunya maka kamemon ma diyata' langit, makapaghap na maka
Tuhan ma sabab laha' Anak na bayi patumpa waktu kamatay na ma diyata'
hag.
21 Kaam bayi waktu tagna', bayi kaam lawak min Tuhan. Banta na du
kaam ma sabab kalaatan pikilan bi, maka hinang bi laat.
22 Suga' buttihi' maghap na kaam maka Tuhan sabab min kamatay Anak
na. Iya maksud Tuhan subay kaam biyo paharap ma iya ma sutsi pag-atay
bi, ma 'nsa' niya' tamak-tamak bi atawa dusa panallaan ma kaam.
23 Subay kaam patōtōg mangandōl ma si Isa Almasi. Bōgbōgan bi
pahōgōt pandu' bayi tasambut bi. Daa labbahan bi Lapal Hap bayi take
bi sabab minnihi' niya' tahōwat bi. In Lapal Hap itu bayi pitanyag ni
aa kamemon ma kalohahan dunya itu, maka aku si Paul, siyoho' isab uk
Tuhan magpatanyag lapal na hi'.

Hinang si Paul

24 Kiyōgan aku binsana' ma sababan bi. Nandalan aku kabinsanaan,
supaya ganap kabinsanaan iya siyandalan si Almasi, iya sasuku 'nsa' lagi'
talabay na. Bayi iya nandalan binsana' ma sabab jamaa na, iya ibaratan
baran na.
25 Bo' aku itu tahinang sasohoan uk Tuhan bo' supaya aku nabang ma
manga jamaa si Almasi. Kawakilan aku uk na nabang kaam; siyoho' aku
magnasihat lapal na kamemon.
26 Lapal na itu bayi limbungan uk Tuhan min manusiya' kamemon min
awwal lagi', suga' buttihi' pamatau na ni manga aa suku' na.
27 In aa suku' na subay piintau lapal bayi limbungan hi' maka subay
pisampay ni sabarang bangsa bang ayi maksud Tuhan ma manusiya'.
Landu' tōōd hap lapal bayi limbungan na hi', halgaan na tōōd, bo' piluwa'
na buttihi'. Hati na, si Isa Almasi pabōtang ma dimay atay tabi, hangkan
niya' hōwat tabi in kitabi pimehe ma diyōm sulga'.
28 Hangkan du 'nsa' niya' saddi pitanyagan uk kami min si Almasi.
Giyuna uk kami ayi-ayi pangatau kami pasal si Almasi, pamiat maka
pamandu' kami ma aa kamemon bo' supaya sigam pa dakayo' pa dakayo'
bōntōl ma kawul-piil, me' ma si Almasi, bang sigam biyo pa dahuhan
Tuhan.
29 Iya na itu pagtuyuan ku na peen. Puspus ku kōsōg ku, iya bayi
pamakōsōg ma aku uk si Almasi.

2

1 Baya' aku bang katauhan bi bang salaingga pagtuyu' ku ni Tuhan
ma sabab bi maka manga aa min daira Laodikiya ian, sampay isab aa
kamemon iyu minsan 'nsa' katau ma aku.
2 Iya iyangut uk ku subay hōgōt iman bi maka subay dakayo' atay bi
maglasa-lasa sadja. Kabayaan ku subay sawa panghati bi pasal si Almasi,
sabab minnihi' hōgōt tōōd pangandōl bi. Manjari kasakupan bi na lapal
bayi limbungan uk Tuhan ma waktu palabay, hati na, lapal pasal si Almasi.
3 Si Almasi iya na poon na hangkan katauhan ta pasal kapandayan maka
tau Tuhan, sabab si Almasi iya ibaratan kunsi' pangukab panawuan tau
Tuhan.
4 Na, salaihi' pamahati ku ma kaam supaya kaam 'nsa' diyupang uk
bissala aa, iya 'nsa' niya' bannal na minsan salaingga ayad bissala sigam.
5 Minsan aku 'nsa' maiyu ma kaam magbaran, mehe du kaam diyōm atay
ku. Kiyōgan du aku sabab hōgōt kapagdakayo' atay bi magpangandōl ma
si Almasi.

Si Almasi Pagmakokan

6 Jari itu, pagka tatayima' bi si Isa Almasi pagpanghuan bi, subay kaam
magparakayo' ma iya ma kawul-piil bi.
7 In lut bi ma iya subay hōgōt tōōd sali' kayu lōm gamut na. Patōtōg
kaam ma iya supaya pahōgōt lagi' peen pangandōl bi sali' bayi pamandu'
ku ma kaam. Subay isab kaam masukul sadja ni Tuhan.

8 Pahap-hap kaam bo' 'nsa' kaakkalan uk manusiya' minsan sayi baya'
manyaga' kaam supaya kaam me' ma sigam. In pandu' sigam sali' hantang
hap suga' 'nsa' niya' pus na sabab luwas min pikilan manusiya', min manga
payi-payi kamaasan, iya payi-payi pasal manga malaikat maka sayitan. In
pandu' sigam 'nsa' luwas min Almasi.

9 Na, hangkan aku bayi makapama' ma buttihi' sabab pasal si Almasi
bayi siyangōn baran manusiya', maka ayi-ayi kamemon hi' ma Tuhan, hi'
du isab ma iya.
10 Bo' kaam iyu, pagka si Almasi pagdakayoan bi na, kabuwanan kaam
kasampulnaan. Asal iya langkaw min kamemon, makapag-agi maka taga
kapatut, bangsa malaikat maka bangsa sayitan.
11 Pagka kaam pagdakayo' na ma si Almasi, niya' tanda' pangilahan ma
kaam suga' 'nsa' ka tanda' ma kuwit baran bi, sali' hinang uk manusiya'
bang mag-islam. Iya pangilahan kaam in kaam aa si Almasi, pindahan na
uk na bayi kajarihan bi tagna', bo' 'nsa' na kaam kapag-agihan uk napsu
bi laat hi'.
12 Iya pamandi ma kaam tagna' kapagdakayo' bi ma si Almasi, niya' dalil
na tōōd. Piyandi kaam ma bohe' supaya singōran bi sali' bayi labayan
na waktu pagkubul ma iya. Pasingōd kaam ni iya isab pikallum pabayik
min kamatay sabab pasangdōlan bi kawasa Tuhan, iya bayi makallum si
Almasi pabayik min kamatay na.
13 Tagna' bi ian sali' kaam hantang aa matay ma panganda' Tuhan sabab
masi magdusa. 'Nsa' niya' bayi lamud bi ma aa suku' Tuhan, iya bangsa
bayi janjian uk na. Lipara pinda na kahalan bi buttihi'. Pikallum na
kaam uk Tuhan dambean maka si Almasi. Iyampun uk Tuhan dusa tabi
kamemon.
14 Kita itu bayi pibōtangan hukuman sabab langgal sara' kita ma Tuhan,
suga' piyapasan na sulat hukuman hi' ma sabab kamatay si Almasi ma
diyata' hag. Manjari 'nsa' niya' sababan kita pibōtangan hukuman.
15 Diyaōg na isab uk si Almasi bangsa mananasat ibilis maka ayi-ayi
makagaōs ma diyata' ayan sabab min kamatay na ma diyata' hag. Killoan
uk na kawasa sigam, bo' pindaan ni aa kamemon in sigam tahinang na
banyaga'.
16 Hangkan ko' kaam subay 'nsa' me'-me' bang kaam siyaway pasal
kiyakan bi maka inuman bi atawa pasal bōgbōg bi manga jamu duwaa,
manga hinang bulan maka hinang 'llaw mulliya.
17 Iya usulan biyōgbōgan sigam ian sali' pandōga sadja pamaintōm
sigam niya' lagi' agaran sigam ma waktu siyong. Maka palahil na iya bayi
iyagaran hi', hati na si Almasi.
18 Daa na kaam me'-me' ma aa iya mo-mo kaam min pagtaat bōntōl
tudju ni Tuhan ma sawukat niya' kono' bayi panyata' ma sigam min Tuhan.
Manga aa iyu baya' in subay pagkahi sigam magpareyo'-deyo' di sigam
bo' supaya sambahayang ni bangsa malaikat. Abbuhan pahap manga aa
salaihi' ma 'nsa' niya' kapusan na. Asal 'nsa' niya' pikil uk sigam saddi min
kabayaan manusiya'.
19 Libbahan na pangandōl sigam ma si Almasi, bo' iya pagmakokan ma
kitabi, maka kitabi ibarat kalangkapan baran na. Bang kita pig-agihan
uk na, piabut kōsōg na ni kitabi kamemon, sali' dalil baran, dauyun du
kalangkapan baran maka kok pagka niya' ugat pagdauyunan na. Manjari
in kitabi, iya ibarat kalangkapan baran si Almasi, pasong na peen kōsōg
ta ma sali' kabayaan Tuhan.

Diyalil Pasal Kamatay ta maka Kallum ta Magbe' maka si Almasi

20 Kaam iyu sali' aa bayi paunung ma si Isa ma kamatay na, sabab matay
na kaam ma kajarihan bi tagna', hati na, puwas na kaam min pangantanan
bangsa sayitan, iya magbaya' ma diyata' ayan. Jari angay kaam me' na
peen ma kalangnganan aa kasehean ma dunya itu?
21 Angay be' bi min tagna' sadja, iya uk na, “Daa 'ntanan!” atawa, “Daa
iyu kakanun!” atawa, “Daa sagirun!”

22 Suga' manga usulan itu, payi-payi sadja. Ubus peen bayi giyuna,
magtuwi piansa'. Maka usulan salaihi', pihinang sadja uk manusiya'.
23 Ngagda' sigam subay magsumba ni malaikat. Subay kono' magpareyo'-
deyo' di ta, maka isab magtiksa'-tiksa' di ta. Bang ma pikilan manusiya'
niya' du pauntungan ma pamandu' sigam hi', suga' 'nsa' du niya' dapat na
pamasagga' napsu baran tabi.

3

1 Manjari, pagka si Almasi 'llum na pabayik min kamatay na, iya du
kaam parakayo' ma iya biyuwanan kallum tattap. Hangkan du subay
tuyuan bi ayi-ayi ma diyōm sulga'. May'an asal si Almasi ningko' ma
paningkoan langkaw maka kawasahan, tōngōd ni katau min Tuhan.
2 Pagmaatayun bi ayi-ayi suku' ma sulga', daa na pikilun ayi-ayi ma deyo'
itu ma dunya.
3 Sabab kaam iyu mangandōl ma si Almasi, ibarat sali' sapantun aa bayi
matay, 'nsa' niya' baya' na ma dunya itu. May'an asal kallum bi bahu
dahuhan Tuhan, tiyawu' pahōgōt uk si Almasi.
4 Sabab si Almasi poonan kallum bi, bo' bang iya panda' paitu pabayik,
magdōngan du kaam maka iya, bo' libut isab uk sahaya na.

Kawul-piil ta Tagna' maka Kawul-piil ta Bahu

5 Hangkan uk ku ma kaam: labbahan bi napsu bi laat. Daa kaam
magdanda atawa maglalla. Daa kaam magkasabulan, daa kaam magbais-
bais. Daa kanapsuhan bi alta' sabab bang alta' iya pimehe uk bi ma atay,
iya na hi' sali' pagtuhanan bi.
6 Bansi Tuhan ma hinang salaihi', iya poon pitakkahan mulka' ni manga
aa nagga' ma panohoan na.
7 Salaihi' du isab bayi kabiyaksahan bi tagna', waktu lagi' kaam me' ma
ayi-ayi kinapsuhan.
8 Suga' ma buttihi' subay labbahan bi kasuddahan bi laat iyu, sali' manga
magdugal, magbansi ma pagkahi, atawa magbingis. Daa kaam subay
ngalimut sehe' bi, daa isab maglaka'-laka'.
9 Daa kaam magputing ma sehe' bi. Paintōm kaam: bayi na asal
labbahan bi bayi kajarihan bi tagna' sampay kahinangan bi.
10 Niya' na ma kaam kajarihan bi bahu. Pindahan na peen uk Tuhan, iya
asal bayi magpanjari, supaya kaam makasali' ma sali' kajarihan na. Iya
maksud na in kaam subay tau tōōd ma iya.
11 Manjari, 'nsa' niya' pagbiddaan aa kamemon bang pibahuhan na uk
Tuhan. Sali' du kamemon, bangsa Yahudi maka bangsa kasehean, aa mag-
islam maka aa 'nsa' bayi mag-islam, banyaga' maka aa hawulaya; sampay
isab aa taga pangadji', maka aa 'nsa' niya' pangadji' na sabab pabōtang si
Almasi ma diyōm atay sali'-sali' maka si Almasi sadja mehe ma atay tabi
kamemon.
12 Kaam iyu aa tapene' uk Tuhan hinang jamaa na. Kilasahan du kaam
uk na, hangkan patut du bang kaam maase' ma pagkahi bi, bang hap addat
bi, bang deyo' maka lunuk pangatayan bi. Tatasan bi pagkahi bi minsan
kaam inay.
13 Bang kaam 'nsa' kasulutan ma hinang sehe' bi, magay bi na maka
bang niya' kapaddian bi atay, subay kaam mag-ampun-ampun. Ampunun
bi pagkahi bi sali' pangampun Tuhan ma kaam.
14 Bo' niya' lagi' sugpat na mehe, subay kaam lasa ma pagkahi bi, sabab
bang kaam maglasa-lasa, hōgōt tōōd ma kapagsulutan bi.

15 Parulun bi si Almasi magbaya' ma diyōm atay bi bo' supaya kaam
magsulut-sulut. Pagsukulan bi isab ni Tuhan waktu ni waktu sabab bayi
na kaam tiyawag uk na supaya kaam sali' dabaran magsulut-sulut.
16 Intōmun bi pamandu' si Almasi bo' tawuun bi diyōm atay bi. Subay
kaam magpandu'-pandu' pa dakayo' pa dakayo', bo' gunahun pangatau
bi bayi pamuwan Tuhan ma kaam. Magkalang kaam manga kalangan
pananglit Tuhan maka kalangan piyanduan uk Nyawa Tuhan ma kaam.
Magkalang kaam pagka mehe pagsarang-sukul bi ma diyōm atay bi ni
Tuhan.
17 Ma ayi-ayi hinang bi maka ayi-ayi halling bi subay intōm bi si Isa
Panghu' tabi, maka pagsukulun bi peen Tuhan, 'Mma' tabi, sabab iyasip
pagsukul bi ma sabab si Isa.

Pamandu' pasal Aa Daōkōman

18 Kaam manga danda, subay kaam me' ma kabayaan halla bi. Patut du
ian hinang bi pagka si Isa Panghu' bi.
19 Kaam manga lalla, subay kalasahan bi handa bi. Daa kabingisan bi.
20 Kaam manga anak, subay kaam me' sadja ma panohoan 'nggo'-mma'
bi, sabab kasulutan Tuhan hinang salaihi'.
21 Kaam manga 'nggo'-mma', daa kalanduun pagpinturu bi ma anak bi,
bo' 'nsa' magda'-da'.
22 Kaam manga tindōg, subay beun bi kamemon panohoan nakura' bi,
'nsa' sadja salta' sigam nganda', supaya sigam kaamuhan. Subay sali' du
ma kamay'anan sigam maka ma kalikutan sigam. Hinangun bi panohoan
sigam min diyōm atay bi, ma sabab Tuhan iya pag-addatan bi.
23 Subay kaam ti'bōt ma ayi-ayi hinang bi, sabab minsan manusiya' iya
paghinangan bi, si Panghu' Isa iya nakura' bi lahasiya'.
24 Katauhan bi du, Tuhan nungbasan kaam ma sosongun. Makasambut
du kaam pusaka' bayi tiyawuan ma aa suku' na. Sabab si Almasi iya
nakura' bi tōōd, iya paghinangan bi.
25 Sasuku maghinang laat, tiyungbasan du iya ma sabab hinang na laat.
Bo' 'nsa' pigbidda' uk Tuhan manga manusiya'.

4

1 Kaam manga nakura', subay hap pangahatul bi ma manga sasohoan
bi. Pamuwanun bi ma sigam iya patut ma sigam. Intōmun bi niya' isab
nakura' bi ma hi' ma sulga'.

Pamandu' Kaubusan

2 Pati'bōt kaam nambahayang sabu peen hap akkal-pamikil bi, maka
magsukul kaam ni Tuhan.
3 Amu'-amuin bi isab kami tabang bang peen kami mura-murahan
pihawulaya uk Tuhan bo' supaya kami makapagnasihat ma lapal itu bayi
piyamatau uk Tuhan pasal si Almasi, iya 'nsa' bayi kitauhan ma masa
awwal lagi'. Iya na hi' poon sabab hangkan aku bilangguan itu ma diyōm
jil, tiyuud uk ku magnasihat pasal si Almasi.
4 Amay-amay tōōd, amuin bi aku tabang min Tuhan supaya sawa uk ku
magnasihat pasal si Isa, sabab iya na bayi pamahinang na ma aku.
5 Pahapun bi addat bi ni manga aa 'nsa' mangandōl ma si Isa. Bang niya'
waktu umay-umay nasihatun bi sadja sigam ma pasal si Isa.
6 Ayi-ayi pamissala bi subay hatul bissala makapasōd ma aa sasuku pake.
Subay isab kaam tau nambungan sigam pa dakayo' pa dakayo' bang niya'
tiyaw uk sigam.

Bissala Katangbusan

7 Iyu na kaam biyohan lapal uk si Tikikus ma pasalan ku. Danakan tabi
ko' iyu, aa kilasahan tōōd. Dansehean du iya maka kami maghinang ma
si Panghu' Isa, aa kapangandōlan du.
8 Soho' ku iya paiyu ma kaam bo' supaya kaam makatau pasal kami itu
supaya pakōg atay bi.
9 Pibe' uk ku isab si Onesimus, aa isab min lahat bi. Danakan tabi isab
kilasahan, aa kapangandōlan du isab. Na, sigam duwangan itu maan kaam
pasal pakaradjaan bayi talabay maitu.
10 Si Aristarkus, sehe' ku ma itu ma diyōm jil, mabo bissala ma kaam.
Iya du si Markus, kaki si Barnabas, mabo du isab bissala na ma kaam.
Bayi na kaam baan ku pasal si Markus. Bang iya ganta' pahapit ma lahat
bi saginahun bi paayad.
11 Tiya' isab si Yussa', iya diyanglay si Yustus, mabo isab bissala na ma
kaam. Basta min Yahudi mangandōl ma si Isa, sigam sadja tallungan itu
nehean aku. Magbe' na sigam maka aku magnasihat pasal parinta Tuhan;
mehe tōōd panabang sigam ma aku.
12 Si Epapras isab dakayo' mabo minsan laa bissala na ma kaam. Min
lahat bi du isab iya, dakayo' sasohoan si Isa Almasi. Tuyu' tōōd iya
nambahayang ngamu'-ngamu' ni Tuhan pasalan bi sakahaba' waktu, bang
peen pahōgōt pame' bi maka pikilan bi pasal kamemon kabayaan Tuhan,
bo' supaya kaam sampulna' ma kawul-piil bi, ma 'nsa' na niya' hawal-
hawal ma diyōm atay bi.
13 Makasaksi' du aku ma pasal si Epapras itu; bayi iya maghinang
pakōsōg ma pasal kahapan bi, sampay pasal aa ma daira Laodikiya maka
ma daira Hirapolis.
14 Maka tiya' isab si Lukas, doktor kalasahan tabi, maka si Demas. Iya
du sigam duwangan itu mabo bissala sigam.
15 Aku isab mabo bissala pag-addatan ku ma manga danakan tabi ma
Laodikiya, sampay ma si Nimpa maka manga jamaa si Isa Almasi biyaksa
magtipun-tipun ma luma' na nambahayang.
16 Bang ubus uk bi massa sulat itu, pabohun bi lagi' ni manga jamaa si
Isa Almasi magtipun ma daira Laodikiya ian, bo' tabassa uk sigam. Amuun
bi isab sulat bayi piyabo uk ku ma sigam bo' bassahun bi.
17 Baan bi si Arkippus iyu: “Amay-amay tangbusun hinang pamahinang
kau uk si Panghu' Isa, sabab iya paghinangan nu.”
18 Aku si Paul nulat itu, ngintōm aku ma kaam. Daa aku kaipatin bi,
sabab tiya' na aku ma diyōm jil. Mura-murahan bang peen kaam tiyabang
uk Tuhan. Wassalam.

SULAT NI AA TESSALONEKA SULAT DAKAYO'
min si Paul

Niya' dakayo' daira mehe ma lahat Makidunya iyōnan Tessaloneka. 'Nsa' du lawak daira itu min daira Pilipi.

Ma langnganan si Paul karuwa na bay makahapit iya maka manga sehe' na, iya si Timuti maka si Silas, ni Tessaloneka bo' iya magnasihat ma manga aa mahi'. Minsan 'nsa' taggōl kamahi' sigam, heka aa bay pake ma pagnasihat sigam sampay magkahagad ma si Panghu' Isa. Suga' niya' manga Yahudi bay nagga' disi Paul, bay mo isab manga aa Tessaloneka, siyoho' ngalaat disi Paul. Hangkan na sigam bay pakallo' minnihi' tudju ni daira Kurintu. Lipara ma Kurintu peen sigam, susa pamikil si Paul pasal manga bean si Isa bay 'mbanan na ma Tessaloneka ian, bang kalu sigam tabo-bo uk sasat bo' pataikut min Panghu' sigam si Isa. Jari si Timuti siyoho' uk si Paul nibaw pay'an ni Tessaloneka nganyata' bang salaingga manga Almasihin may'an.

Makabing peen si Timuti ni Kurintu, biya' uk na pasal manga bean si Isa Almasi may'an ma Tessaloneka. Manjari mehe pagsukulan si Paul ni Tuhan pasal iman maka lasa sigam. Hangkan na piyabo uk na sulat itu ni sigam. Siyambungan isab uk na tiyaw sigam pasal kabayik si Isa min sulga', maka siyoho' sigam pataptap mangandōl ma si Isa minsan ma diyōm kabinsanaan.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku si Paul, maka min sehe' ku si Silas maka si Timuti, pisampay paiyu ni kaam manga jamaa si Isa Almasi magtipun ma daira Tessaloneka, hati na ni kaam manga suku' 'Mma' tabi Tuhan maka min si Panghu' Isa Almasi.

Mura-murahan, bang peen kaam piniyaan tatabangan maka kasannangan diyōm atay bi uk 'Mma' tabi Tuhan.

Magsukul di si Paul ma sabab manga aa Tessaloneka

2 Magsukul sadja kami ni Tuhan ma sabab kaam kamemon. Siyabbut du kaam uk kami sakahaba' waktu kami ngamu'-ngamu' ni Tuhan.

3 Sabu peen kami ngaharap ni 'Mma' tabi Tuhan, intōm uk kami kahapan iya hinang bi ma sabab pangandōl bi ma si Isa, maka pagsangsa' bi ma sabab lasa bi ma iya, maka kahōgōt iman bi isab ma si Panghu' Isa Almasi iya pagsangsaan bi.

4 Manga dawuranakan ku, kaam kilasahan uk Tuhan, katauhan kami in kaam bayi tapene' uk na.

5 Sabab in lapal hap bayi panganasihat kami ma kaam 'nsa' pangupama manusiya', suga' lapal barakat bayi min Nyawa Tuhan, hangkan kaam tabo magkahagad tōōd. Katauhan bi isab bayi addat-tabiat kami ma waktu kabōtang kami ma diyōman bi, bo' kaam iya piniyaan kahapan.

6 Bayi kaam ningōran kawul-piil kami maka kawul-piil Panghu' tabi. Bayi tayima' bi lapal Tuhan minsan kaam bayi binsana', gam peen kaam kiyōgan sabab min Nyawa Sutsi.

7 Jari kaam iyu paningōran uk aa kamemon magpangandōl ma si Isa ma lahat Makidunya maka ma lahat Akaya.

8 Maka lapal hap bayi pama' bi pasal Tuhan, pasampay na ni kalohahan lahat Makidunya maka Akaya. Maka 'nsa' lahat ihi' sadja iya pasampayan,

sabab in habal pasal pangandōl bi tudju ni Tuhan pasaplag na ni sabarang
lahat. 'Nsa' kami kagunahan missala pasal pangandōl bi,
9 sabab manga aa bayi kahakahan ian ma'-ma' bang salaingga panayima'
bi ma kami, waktu kami kapaiyu ni kaam. Sigam isab ma'-ma' pasal
pangalabba bi min manga tau-tau iya bayi pagtuhanan bi tagna', bo' kaam
papinda maghinang ni Tuhan bannal, iya asal 'llum.
10 Bo' ngagad sadja kaam ma kapaitu Anak Tuhan pabing min sulga',
hati na, kapaitu si Isa, iya bayi pikallum pabing uk Tuhan min kamatay
na. Maka si Isa itu ngalappas ma kitabi min mulka' Tuhan, iya song pitakka
ni manga manusiya'.

2

Hinang si Paul ma daira Tessaloneka

1 Manga dawuranakan ku, katauhan bi 'nsa' bayi lōpas maksud bayi
langnganan kami paiyu ni kaam.
2 Katauhan bi asal, ma 'nsa' le' kami bayi pasampay ni Tessaloneka,
bayi kami makalabay kabinsanaan dahu ma daira Pilipi, maka hiyalipulu
kalandu'. Lipara biyuwanan kami isōg uk Tuhan bo' kami makatawakkal
maan kaam pasal lapal na hap, minsan kami kalandu' bayi siyagga' uk aa.
3 Iya pama' kami ma kaam bannal sadja. 'Nsa' du niya' sā' na, 'nsa' niya'
maksud na laat, maka 'nsa' du kami ngakkal.
4 Suga' Tuhan iya bayi mista kami makajari pingandōlan lapal hap, iya
hangkan itu bissala na peen uk kami. 'Nsa' kami tuyu' nulut atay manusiya'
suga' atay Tuhan, iya makaliling diyōm pikilan tabi.
5 Katauhan bi bayi pamissala kami ma kaam, 'nsa' bissala pamehe atay
bi, supaya kami biyuwanan ayi-ayi napsu uk kami. Tuhan iya saksi' kami.
6 'Nsa' kami isab bayi meha pamehe min manusiya', min kaam atawa
min aa saddi,
7 minsan kami taga kapatut biyuwanan ayi-ayi kagunahan kami sabab
kami kawakilan uk si Almasi, 'nsa' kami ngamu'. Suga' hap sadja pangipat
kami ma kaam, sali' sapantun maas ngipat manga anak na.
8 Mehe lasa kami ma kaam, iya poon kami lilla' maan kaam pasal lapal
hap min Tuhan. Maka 'nsa' isab ihi' sadja. Pamalilla' du isab baran kami
sampay ni kamatay basta ma sabab bi, sabab landu' kaam kilasahan.
9 Tantu taintōm bi, manga dawuranakan ku, iya bayi pagluug kami
waktu kamaiyu kami ma kaam. Bayi kami maghulas-sangsa' 'llaw-sangōm
bo' supaya niya' kalluman kami, bo' kaam iyu 'nsa' kabohatan sataggōl
kami maiyu nganasihatan kaam lapal hap min Tuhan.
10 Kasaksian bi, maka kasaksian isab uk Tuhan, bang salaingga bayi
addat-tabiat kami ma kaam manga aa magpangandōl ma si Isa Almasi.
Adil maka bōntōl bayi kahinangan kami kamemon ma diyōman bi, maka
'nsa' niya' kasaan na.
11 Katauhan bi du bayi addat kami ma kaam pa dakayo' pa dakayo', sali'
addat maas ma manga anak na.
12 Bayi pahōgōt kami iman bi, bayi palasig kami atay bi. Siyoho' kaam
isab mahap kawul-piil bi supaya kasulutan atay Tuhan, iya ngalingan
kaam ngahampit palsukuan ma diyōm pagparintahan na maka ma diyōm
kasahayahan na.
13 Niya' le' isab pagsukulan kami ni Tuhan sakahaba' waktu. Ma waktu
kapanayima' bi palman Tuhan iya bayi take bi min kami, bayi tatayima' bi
magtuwi pagtakila bi in ian hi' palman sabannal-bannal min Tuhan, 'nsa'

bissala bayi pihinang uk manusiya'. Palman Tuhan tōōd ko' ian, maka
Tuhan iya mindahan kawul-piil bi, sasuku kaam mangandōl ma si Isa.
14 Kaam manga dawuranakan ku, sali' du iya katawwa' ma kaam maka
iya bayi katawwa' ma manga aa suku' Tuhan ma lahat Yahudiya, sigam
bean si Isa Almasi. Sabab iya du kaam bayi liyaat uk pagkahi dabangsa,
sali' sigam liyaat uk pagkahi sigam Yahudi.
15 Manga bangsa Yahudi itu bayi mapatay si Panghu' Isa, maka bangsa
Yahudi isab bayi mapatay manga kanabihan ma masa awwal lagi'. Bangsa
Yahudi isab bayi midjala' kami. 'Nsa' sigam makasulut atay Tuhan.
Biyantahan uk sigam aa kamemon.
16 Sampay kami hi', siyagga' kami uk sigam bo' 'nsa' tapagnasihat uk kami
lapal hap ma manga aa bangsa saddi, iya 'nsa' Yahudi. 'Nsa' sigam baya'
bang bangsa saddi lappasan min dusa sigam. Manga Yahudi itu 'nsa' baya'
parōhōng ngalanduan dusa sigam, jari pitawwaan sigam mulka' Tuhan
na.

Kabayaan si Paul patibaw pabing ni Tessaloneka

17 Manga dawuranakan ku, pagka kami bayi mag-ōkat maka kaam,
minsan 'nsa' taggōl, landu' kami ngintōm ma kaam. Landu' tōōd tuyu'
kami mag'nda' maka kaam pabing. Bannal lawak kami min kaam, suga'
maiyu na peen pikilan kami.
18 Baya' tōōd kami patibaw ni kaam, lagi' na aku itu, si Paul. Min pila aku
bayi magsakap paiyu, suga' pibōtangan aku bimbang uk nakura' sayitan,
iya hangkan 'nsa' makalanjal.
19 Na, kaam iya poon na hangkan kami kiyōgan, hangkan niya'
pangahōwatan kami. Maka kaam iya pamantugan kami may'an ma
alōpan Panghu' tabi si Isa bang taabut waktu pabing na paitu.
20 Aho', kaam iya pamantugan maka pagkōg-kōgan kami.

3

1 Na, pagka kami 'nsa' na makasandal piōkat min kaam, gara' kami in
kami duwangan subay tamban maitu ma daira Aten,
2 bo' si Timuti iya pitibaw ni kaam. Danakan tabi si Timuti itu, sehe' kami
isab maghinang ni Tuhan magnasihat lapal hap pasal Almasi. Pitibaw iya
paiyu supaya iya mahōgōt iman bi tudju ni Tuhan supaya isab makōsōg
pangandōl bi ma iya.
3 'Nsa' kami baya' bang magsagaw-sagaw iman bi ma sabab kabinsanaan
kalabayan bi. Katauhan bi asal, in kitabi wajib palabay min kabinsanaan.
4 Sabab may'an kami peen ma kaam, bayi du kaam biyaan uk kami in
kitabi tantu takkahan kabinsanaan. Sakali katauhan bi na, takka na sali'
bayi pama' kami.
5 Jari itu, pagka 'nsa' na kasandalan ku susa ku ma pasalan kaam, bayi
soho' ku si Timuti paiyu nganyata' kaam bang masi hōgōt pag-iman bi ma
si Isa Almasi. Iya kahanggawan ku, kalu kaam tasasat uk nakura' sayitan.
Sabab bang kaam ganta' tabo uk sasat sayitan, kaugun bayi hinang kami
maiyu.
6 Lipara tiya' na si Timuti, bahu bayi takka min kaam, maka hap tōōd
habal iya tabo na pasal kaam. Uk na, hōgōt masi pag-iman bi ma Tuhan
maka masi na peen paglasa bi dangan maka dangan. Uk na isab masi hap
atay bi tudju ni kami itu, maka mehe kabayaan bi nganda' kami, sali' du
kabayaan kami mag'nda' maka kaam.

7 Hangkan na, manga dawuranakan, minsan kami ma diyōm kasigpitan
maka kabinsanaan, hōgōt du atay kami sabab tau na kami in kaam 'nsa'
pinda min pangandōl bi ma Tuhan.
8 Hayang na nyawa kami pagka katauhan kami in pame' bi ma si Panghu'
Isa tōtōg du.
9 Makapagsukul na kami ni Tuhan ma sabab bi. Makapagsukul na kami
ni iya sabab kaam iya poon na hangkan mehe kakōgan kami ma panganda'
na.
10 'Llaw-sangōm tuyu' kami ngamu'-ngamu' ni Tuhan, bang peen kami
mag'nda' maka kaam, bo' kaam kabtangan kami bang niya' 'nsa' le' jukup
ma pag-iman bi.
11 Mura-murahan, bang peen kami tiyabang uk 'Mma' tabi Tuhan maka
Panghu' tabi si Isa bo' kami magtuwi paiyu ni kaam.
12 Mura-murahan isab, bang peen kaam tiyabang uk Panghu' tabi bo'
palabi lasa bi ma sehe' bi dambean iyu sampay ma manusiya' kamemon,
sali' lasa kami ma kaam.
13 Bang peen pitōtōg uk na atay bi, jari sutsi du kaam maka 'nsa' niya'
dusa panaan kaam ma alōpan 'Mma' tabi Tuhan, ma waktu pabayik paitu
si Panghu' Isa magbe' maka aa suku' na kamemon.

4

Pasal kawul-piil iya makasulut atay Tuhan

1 Na, manga dawuranakan ku, bayi na kaam panduan kami bang
salaingga subay kawul-piil bi bo' kasulutan atay Tuhan ma kaam. Tuyuan
bi asal kawul-piil salaihi'. Suga' buttihi', pagka niya' kapatut kami min si
Panghu' Isa, amu' ta kaam maka soho' ta kaam muspus tōōd ma kawul-piil
hap.
2 Katauhan bi du in pamandu' kami ma kaam asal min kapatut si Panghu'
Isa.
3 Iya kabayaan Tuhan subay sutsi diyōm atay bi. Daa kaam maghinang
kalaatan danda maka lalla.
4 Kaam manga lalla, subay kaam tau maghanda ma 'nsa' niya' sabul na,
maka addat bi ma handa bi subay hatul.
5 Daa parulun bi napsu baran bi magbais-bais, sali' manga aa 'nsa'
magtaat ni Tuhan.
6 Na, bang takdil ni napsu baran itu, daa tōōd kaam ngahinang laat ma
pagkahi bi bean si Isa. Daa isab kaam ngulli' suku' na sabab binsana' du
uk Tuhan sasuku magdusa salaihi'. Bayi na kaam patau kami dahu pasal
itu hi', bayi na kaam sagda kami tōōd.
7 'Nsa' kitabi bayi linganan uk Tuhan bahasa kitabi makapahinang
kalaatan danda maka lalla. Linganan kitabi supaya nuyuan kawul-piil
sutsi.
8 Jari sasuku nayikutan pandu' itu, 'nsa' manusiya' tayikutan na, suga'
Tuhan, iya muwanan kaam Nyawa Sutsi.
9 Na, 'nsa' kami subay nulatan kaam pasal lasa bi ma manga pagkahi bi
mangandōl ma si Almasi, sabab piyanduan na kaam uk Tuhan maglasa-
lasa dangan maka dangan.
10 Maka lasa du kaam ma manga danakan bi kamemon magpangandōl
ma si Isa ma kalohahan lahat Makidunya iyu. Suga' amu' ta kaam, manga
dawuranakan ku, pasongun le' lasa bi ma sigam.

11 Tuyuin bi ayi-ayi makasannang. Hinangun bi di hinang bi. Daa kaam
nasaw ma hinang pagkahi bi. Mag-usahahan kaam di bi bo' niya' kalluman
bi, sali' bayi panohoan kami ma kaam dahu.
12 Manjari bang be' bi panohoan itu, pig-addatan du kaam minsan uk
manga aa 'nsa' mangandōl ma si Isa, bo' 'nsa' du kaam kasukkalan ma
balanja' bi.

Pasal pabing si Panghu' Isa

13 Na, manga dawuranakan ku, baya' kami mahati kaam pasal manga aa
mangandōl ma si Isa Almasi bang sigam ganta' magpatayan na, bo' supaya
kaam 'nsa' magdukka' sali' manga aa kasehean, iya 'nsa' niya' pangahōwat-
hōwatan sigam 'llum kapabing.
14 Ngahalap kitabi in si Isa bayi matay bo' 'llum pabing ni kamatay na.
Hangkan isab kitabi ngahalap, bang niya' aa mangandōl ma si Isa matay,
pikallum du sigam uk Tuhan bo' parōngan na sigam ma si Isa ma waktu
pabing na.
15 Iya pamissala kami itu pandu' min si Panghu' Isa, hati na in kitabi
masi 'llum ma waktu kabayik na paitu, 'nsa' du parahu min manga aa
magpatayan.
16 Sabab dahu niya' halling ngalingan pakōsōg, maka suwara malaikat
nakura', maka halling tiyup-tiyup min Tuhan. Magtuwi sakadjap iya takka
Panghu' min sulga'. Puwas hi' pibangun dahu manga aa bayi magpatayan,
aa asal mangandōl ma si Almasi.
17 Puwas hi' kitabi isab, iya masi 'llum ma dunya itu, biyo du kitabi
magdōngan maka sigam paangkat ma diyata' gabun nampang Panghu'
ma tōngaan langit. Manjari pabōtang du kitabi ma Panghu' sampay ni
kasaumulan.
18 Jari pamaun bi manga bissala itu dangan ni dangan, bo' supaya hōgōt
atay bi.

5

Subay kitabi sakap ma waktu kapaitu si Panghu' Isa pabing

1 Na, manga dawuranakan ku, in pasal masa ma sosongun maka
pakaradjaan na, 'nsa' na kami subay nulatan kaam.
2 Sabab na, katauhan bi du, iya 'llaw kapaitu Panghu' tagha' sadja takka,
sali' hantang aa nangkaw sangōm, 'nsa' kitauhan bang umay iya katakka
na.
3 Bang niya' manga aa ngupama in sigam sannang na, 'nsa' niya'
kapiligduhan, magtuwi sigam takkahan bala' sabu peen sigam halling.
'Nsa' sigam makalahi sabab tagha' sadja takka bala' hi', sali' ibarat danda
battōng. Tagha' iya kapaddian bang song nganak.
4 Suga' kaam iyu, manga dawuranakan ku, 'nsa' ma diyōm kalindōman,
hati na 'nsa' kaam awam pasal itu hi'. Hangkan kaam subay 'nsa' kiyōblaan
bang patagha' iya takka 'llaw ian hi' sali' katakka aa panangkaw.
5 Sabab kaam iyu kamemon pabōtang ma diyōm kasawahan na. Suku'
kaam ma waktu 'llaw, hati na suku' Tuhan kaam. Kitabi, 'nsa' aa ma diyōm
kalindōman, iya suku' ma waktu sangōm.
6 Hangkan na kitabi subay 'nsa' pasali' ni manga aa kasehean, iya
magtuwihan sadja ian. In kitabi itu subay pajaga, maka subay hap pamikil
tabi.
7 Sarang du waktu sangōm pagtuwi aa, maka sangōm isab iya waktu
paglalango manga aa mag-inum.

8 Suga' kitabi, pagka ma diyōm kasawahan, subay hap pamikil tabi, 'nsa'
sali' pamikil aa maglalango. Kitabi magpangandōl ma si Isa sali' dalil
sundalu, subay pitampanan. Iya panampan dahuhan ta, iya na pangandōl
ta ni Tuhan maka lasa ta. Iya panurung kok ta, iya na hōwat ta ma Tuhan
in kitabi kalappasan du.
9 'Nsa' kitabi pene' uk Tuhan supaya kitabi pinanaman mulka' na, suga'
supaya kitabi lappasan ma sabab si Isa Almasi Panghu' tabi.
10 Bayi iya matay ganti' kitabi bo' supaya kitabi pabōtang ma iya, iya na
magpatayan kitabi, maka iya na 'llum lagi' ma waktu kapaitu na.
11 Hangkan kaam subay mahōgōt atay sehe' bi dangan kaam maka
dangan. Subay kaam magtabang-tiyabang sali' asal hinang bi.

Bissala katapusan

12 Na, manga dawuranakan, niya' le' pangamu' kami ma kaam. Pag-
addatin bi manga pagnakuraan bi pagka suku' kaam si Panghu' Isa. Tuyu'
sigam maghinang ma diyōman bi, manduan kaam pasal addat-tabiat maka
hinang iya makasulut Panghu' tabi.
13 Pamehehun bi maka kalasahin bi sigam tōōd ma sabab hinang sigam
ma kaam. Magsulut kaam dangan maka dangan.
14 Iya na itu isab pangamu' kami ma kaam, manga dawuranakan: amay-
amayin bi manga aa lisuan, sohoun bi sigam maghinang. Pahōgōtun bi
atay sasuku luhay tiyāw. Tabangin isab manga aa luhay tabo uk sasat.
Imanin bi aa kamemon minsan salaingga.
15 Pajaga kaam supaya 'nsa' niya' ma kaam mulihan laat bang niya' ganta'
maghinang laat ma kaam. Suga' iya tuyuan bi sakahaba' waktu subay
maghinang hap ma pagkahi bi mangandōl ma si Isa Almasi, sampay ma
manga aa kamemon.
16 Subay kaam kiyōgan sakahaba' 'llaw.
17 Subay kaam ngamu'-ngamu' na peen ni Tuhan.
18 Ayi-ayi patakka ni kaam, subay kaam magsukul ni Tuhan, sabab iya na
iyu kabayaan Tuhan subay hinang bi pagka si Isa Almasi iya parakayoan
bi.
19 Daa saggaun bi ayi-ayi hinang uk Nyawa Sutsi ma diyōman bi.
20 Daa pareyoun bi manga bissala pibissala uk Tuhan.
21 Suga' paliksaun bi ayi-ayi take bi, jari bang hap, bōgbōgin bi.
22 Tangkisin bi tōōd iya laat kamemon.
23 Mura-murahan, bang peen pisutsi kajarihan bi kamemon uk Tuhan,
iya muwan kasannangan atay. Mura-murahan isab, bang peen jagahan
nyawa bi maka pikilan bi maka baran bi bo' 'nsa' niya' kasaan bi ma waktu
kapaitu Panghu' tabi si Isa Almasi pabing.
24 Tantu itu hinang uk Tuhan, iya bayi ngalinganan kaam, sabab
kapangandōlan iya tōōd.
25 Manga dawuranakan ku, amuin bi kono' kami tabang ni Tuhan.
26 Siyumun bi manga danakan tabi maiyu kamemon, tanda' pag-addat
kami ma sigam.
27 Niya' kapatut ku min Panghu', iya poon kaam soho' ku massa sulat itu
ni pagkahi bi magpangandōl ma si Isa iyu kamemon.
28 Mura-murahan, bang peen kaam piniyaan tatabangan ni si Isa Almasi,
Panghu' tabi.

Wassalam

SULAT NI AA TESSALONEKA SULAT KARUWA NA
min si Paul

Sasaw manga aa Almasihin ma daira Tessaloneka sabab sā' pamikil sigam pasal kabayik si Isa Almasi min diyōm sulga'. Uk kasehean, hi' na iya bayi pabayik. Hangkan piyabohan uk si Paul sulat karuwa na itu bo' baan na sigam subay niya' dakayo' aa mamarahi laat paluwas dahu bo' iyampa pabayik si Panghu' Isa. Manjari manga aa bay magkahagad ma si Isa subay tabo uk aa mamarahi laat ian maghinang laat, bo' paruhun na peen manga dusa ma diyōm dunya. Pituwahan uk na manga bean si Isa, daa sigam siyoho' lisuan. Siyoho' sigam mag-usahahan di sigam supaya niya' balanja' sigam, maka siyoho' isab nabang pagkahi sigam. Bayi soho' na mahōgōt pangandōl sigam tudju ni si Isa minsan sigam makalabay kabinsanaan, sabab jiyagahan du sigam uk Tuhan, maka tiyungbasan uk na laat ma suku' minsana' sigam.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul, maka min sehe' ku si Silas maka si Timuti, pisampay paiyu ni kaam ma manga jamaa si Isa Almasi magtipun ma daira Tessaloneka, hati na ni manga suku' 'Mma' tabi Tuhan maka si Panghu' Isa Almasi.
2 Mura-murahan bang peen kaam piniyaan tatabangan maka kasannangan atay uk 'Mma' tabi Tuhan maka uk Panghu' tabi si Isa Almasi.

Pasal hukuman katapusan ma waktu kabayik si Isa

3 Manga dawuranakan ku magpangandōl ma si Isa Almasi, wajib kami magsukul sadja ni Tuhan ma sabab bi sakahaba' waktu. Iya hangkan kami patut magsukul sabab mehe na kasongan pag-iman bi tudju ni si Isa Almasi, maka pasong isab kaam maglasa-liyasahi dangan maka dangan.
4 Iya na itu sababan na hangkan kami mantug ma pasal bi ni manga pagtipunan jamaa Tuhan. Sabab minsan kaam ma diyōm katiksaan maka kabinsanaan, sandal sadja kaam maka natas pangandōl bi ma Tuhan.
5 Suga' pakaradjaan itu kamemon muwan tanda' in hukuman Tuhan bōntōl du, sabab sandalan bi katiksaan ma sabab suku' Tuhan kaam, bo' minnihi' kitauhan in kaam tōp pisōd ni diyōm pagparinta Tuhan.
6 Bōntōl asal hukuman Tuhan, tiksa' du uk na manga aa bayi niksa' kaam.
7 Kaam iyu magkasusahan ma buttihian, biyuwanan du kaam kahayangan, maka iya du kami, biyuwanan isab. Hinang itu uk Tuhan bang palahil na si Panghu' Isa pabayik min diyōm sulga' magbe' maka manga malaikat na kawasa.
8 Paitu du iya libut uk dallet api bo' pabōtang na hukuman ma sasuku 'nsa' baya' tau ma Tuhan, maka ma sasuku isab 'nsa' magkahagad ma lapal hap pasal si Isa Panghu' tabi.
9 Iya hukuman Tuhan ma manga aa ian mulka' 'nsa' niya' katōbtōban na. Pibutas sigam min Panghu' tabi maka min kawasa sahaya na,
10 ma 'llaw pabing si Isa Almasi paitu. Iya na itu waktu pamaehe iya uk aa suku' na, waktu pamaehe ma iya uk aa magpangandōl kamemon. Talapay isab kaam iyu mudji iya ma waktu hi' sabab kahagad bi bayi pangalapal kami ma kaam pasal si Isa.
11 Hangkan kami ngamu'-ngamu' na peen ni Tuhan ma sabab bi. Iya amu' kami ni iya, bang peen kaam tiyabangan uk na bo' kaam makahinang

ayi-ayi iya patut hinang uk manga aa bayi linganan uk Tuhan. Iya amu'
kami isab, bang peen kaam tiyabangan min kawasa na, bo' tahinang bi
kahapan kamemon iya miyaksud uk bi hinang, iya tiyuyu' uk bi ma sabab
si Isa iya pangandōlan bi.
12 Hangkan kami ngamu'-ngamu' buttihi' supaya piehe ōn si Isa Panghu'
tabi ma sabab bi. Maka iya du kaam piehe du uk na ma sabab tatabangan
min Tuhan ta sampay min si Panghu' Isa Almasi.

2

Banta Tuhan

1 Na, in pasal kapaitu Panghu' tabi si Isa Almasi, maka pasal pagtipun
tabi ma iya, iya na itu pamandu' kami ma kaam manga dawuranakan ku.
2 Daa kaam magdayi'-dayi' sasaw atawa susa bang niya' take bi hunub-
hunub pasal 'llaw kapaitu si Panghu' Isa taabut na. Daa beun bi minsan
bissala bayi kono' pibissala ma kami uk Tuhan, atawa habal pagmahalayak
kami atawa halling bayi kono' tasulat kami.
3 Daa kaam me' lingōg minsan hinang ingga halling aa pasal 'llaw iyu hi'.
'Nsa' magtuwi takka, sabab in kahekahan manusiya' ma dunya itu subay
magpanagga' ma Tuhan dahu maka niya' dakayo' aa mamarahi laat subay
paluwas dahu bo' iyampa takka 'llaw iyu hi'. Aa iyu nalka' iya pamakadal
ma iya.
4 Kiyuntara uk na iya ayi-ayi kamemon iya pagtuhanan uk manusiya'
maka kamemon iya siyumba uk sigam. Magpalangkaw du iya di na min
aa kamemon, hati na pasōd iya sampay ni diyōm langgal Tuhan. Ningko'
du iya may'an magpamahalayak in iya Tuhan.
5 'Nsa' taintōm bi baha'? Bayi na itu pama' ku ma kaam waktu kamaiyu
ku le' ma kaam.
6 Katauhan bi du bang ayi iya ngagpang aa mamarahi laat hi', iya
hangkan 'nsa' magtuwi paniya' bayi uk ku hi'. Subay taabut waktu bayi
giyantaan iya bo' iyampa iya paluwas.
7 Ma buttihi' maghinang asal aa mamarahi laat ian, suga' patapuk. 'Nsa'
le' patampal hinang na sataggōl masi maitu iya ngahawiran iya.
8 Subay na killoan iya mangahawid bo' iyampa paluwas aa mamarahi
laat hi'. Suga' tubag du iya uk si Panghu' Isa ma waktu kabayik na paitu.
Matay iya uk napas Panghu' magmula iya magtuwi ma sabab sahaya
Panghu'.
9 Jari pagluwas aa itu, niya' kawasa na min nakura' sayitan iya hangkan
iya makahinang kaginisan hinang kawasahan maka manga paltandaan
maka hinang makainu-inu, suga' 'nsa' bannal.
10 Giyuna uk na kalaatan indaginis pamarupangan manga aa nudju
nalka'. Iya hangkan sigam nudju nalka' sabab 'nsa' sigam baya' me'
ma pandu' kasabannalan. 'Nsa' tatayima' uk sigam bo' supaya sigam
kalappasan min hukuman dusa.
11 Pagka salaihi', pitakkahan sigam uk Tuhan akkal-pikilan bengkok, iya
poon sigam magkahagad kaputingan.
12 Iya katudjuhan na, in aa kamemon 'nsa' bayi makapangahagad ma
pandu' kasabannalan suga' kaamuhan gam peen maghinang kalaatan,
subay pibōtangan du hukuman.

Pangandōl bi subay pitōtōg

13 Suga' kaam iyu, manga dawuranakan ku kilasahan uk Panghu' tabi,
subay kami magsukul ni Tuhan ma pasal bi sakahaba' waktu. Sabab
bayi kaam tapene' asal uk Tuhan min awwal tagna' lagi', supaya kaam

kalappasan ma sabab hinang Nyawa Tuhan masutsi diyōm atay bi, maka
ma sabab pagkahagad bi ma pandu' kasabannalan pasal si Isa Almasi.
14 Iya na ko' hi' poon na iya hangkan kaam tapene' uk Tuhan, pagka
take bi lapal hap iya bayi pagnasihat kami ma kaam. Tapene' kaam uk na
supaya kaam magbe' pilangkaw maka si Isa Almasi, Panghu' tabi.
15 Hangkan na, manga dawuranakan ku, patōtōgun bi pangandōl bi.
Bōgbōgin bi tōōd isab manga pandu' bayi take bi min bo' kami, sampay
manga pandu' ma diyōm sulat bayi pabohan kami ma kaam.
16 Bayi kitabi kilasahan uk 'Mma' tabi Tuhan, maka tiyabang kitabi uk na,
hangkan pamuwan na na ma kitabi katōtōgan atay natas ni kasaumulan.
Pamuwan na isab pangahōwat 'nsa' magkapinda. Mura-murahan, bang
peen 'Mma' tabi Tuhan maka Panghu' tabi si Isa Almasi
17 mahōgōt atay bi maka makōsōg kaam supaya hap sadja hinang bi
maka bissala bi.

3

Pasal pangamu' tabang ni Tuhan

1 Na, manga dawuranakan ku, amuin bi kami tabang ni Tuhan, bang
peen lakkas palatag lapal Panghu' tabi, bang peen hiyulmat isab lapal itu
uk manga aa makake iya, sali' bayi pangahulmat bi.
2 Ngamu' kaam isab bang peen kami piyuwas uk Tuhan min aa jahulaka',
sabab 'nsa' aa kamemon iya magkahagad ma lapal hap.
3 Lipara kapangandōlan tōōd Panghu' tabi. Pihōgōt uk na iman bi,
jiyagahan isab kaam uk na bo' kaam 'nsa' inay-inay uk nakura' sayitan.
4 Mangandōl kami ma kaam ma sabab Panghu' tabi, bo' katauhan kami
in kaam tantu me' ma bayi panohoan kami ma kaam, maka hinang bi na
peen asal.
5 Mura-murahan, bang peen kaam iyulinan uk Panghu' bo' pasong tau
bi pasal lasa Tuhan ma kaam, maka pasal kasandal si Almasi.

Manga aa 'nsa' subay lisuan

6 Manjari, manga dawuranakan, pagka niya' kapatut kami min Panghu'
tabi si Isa Almasi, soho' ta kaam paōkat min pagkahi bi bean si Isa
kasehean, iya lisuan mag-usahahan di sigam, maka 'nsa' me' ma bayi
pamandu' kami ma kaam.
7 Sabab kaam iyu, katauhan bi asal in kami itu subay paningōran bi. Iya
kamaiyu kami lagi' ma kaam 'nsa' kami bayi lisuan maghinang.
8 'Nsa' du kami bayi ngamu' biyalanjaan uk bi suga' biyayaran uk kami
ayi-ayi bayi pamalanja' kami. Gam peen kami maghulas-magsangsa' 'llaw
maka sangōm bo' supaya niya' kalluman kami bo' supaya kaam iyu 'nsa'
kabohatan malanjaan kami.
9 Patut asal bang kami ngamu' biyalanjaan uk bi, suga' malanjaan kami
di kami bo' niya' kapamintangan bi.
10 Sabab minsan ma waktu kamaiyu kami ma kaam, niya' bayi pamandu'
kami ma kaam, uk na hi', “Bang aa 'nsa' baya' maghinang, subay iya 'nsa'
pakan bi.”
11 Iya hangkan itu bissala, sabab makake kami niya' iyu ma kaam manga
aa lisuan mag-usaha maka kabiyaksahan sigam palamud ma palkala' 'nsa'
suku' sigam.
12 Na, manga aa salaihi', noho' kami maka mituwa kami ma sigam min
kapatut Panghu' tabi si Isa Almasi, subay sigam pahantap mag-usahahan
di sigam.

13 Suga' kaam, manga dawuranakan ku, daa kaam siyumu maghinang hap.
14 Bang niya' maiyu ganta' nagga' me' ma panohoan kami iya ma diyōm sulat itu, indanin bi aa ian bo' daa kaam magbe' maka iya bo' supaya iya iya'.
15 Daa peen iya bistahun bi sali' banta bi, suga' pituwahin bi iya sali' dakayo' danakan bi.

Bissala katapusan

16 Mura-murahan, bang peen Panghu' tabi, iya poonan kasannangan, muwanan kaam kasannangan diyōm atay bi sakahaba' waktu, minsan ayi makani-kaam. Mura-murahan isab, bang peen iya taptap ma kaam kamemon.
17 Aku, si Paul, nulat katapusan sulat itu pag-addat ku ma kaam. Salaitu asal hatan ku ma sulat ku kamemon, tanda' in aku bayi mabo.
18 Na, mura-murahan, bang peen kaam kamemon piniyaan tatabangan mehe uk si Panghu' Isa Almasi.

Wassalam

SULAT DAKAYO' NI SI TIMUTI
min si Paul

Si Timuti, aa piyabohan sulat itu uk si Paul, dakayo' lalla onde' bahu le' bay min daira Listara, dakayo' daira mahi' ma lahat Asiya Diki'. Ina' si Timuti itu bangsa Yahudi, ōn na si Yunis. 'Mma' na bangsa Girik.

Ma langngan si Paul karuwa na magnasihat pahi' ni kalahat-lahatan, bayi iya pabayik pahi' ni daira Listara bo' biyo uk na si Timuti nehean iya. Kasulutan si Paul ma addat-tabiat si Timuti itu, tahinang iya sali' anak na. Ma tahunan iya pame' si Timuti ma si Paul, maka heka bay taanad na min iya. Jari niya' waktu panoho' si Paul ma si Timuti subay tamban ma Epesos ngahatul ma manga Almasihin mahi', sampay ma manga kawuman ma jadjahan hi'.

Pagtakka si Paul ni Makidunya, mabo iya sulat itu ni si Timuti pamatōtōg atay na, supaya iya tuyu' mandu' pandu' bannal bay min si Isa Almasi. Soho' na si Timuti subay ngalāng manga guru magpandu' iya 'nsa' bannal. Siyoho' iya mene' manga aa hap pibōtang nakura' ma manga jamaa si Isa. Pituwahan isab si Timuti hi' subay halli' ma ayi-ayi hinang na, maka 'nsa' subay lōman magpandu' ma kasehean na, minsan iya onde' bahu lagi'.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul, aa kawakilan uk si Isa Almasi magnasihat lapal na. Iya pangawakil ma aku itu bayi min panohoan Tuhan, iya ngalappas ma kitabi, maka min panohoan si Isa Almasi iya pangahōwatan tabi.

2 Pasampay ku sulat itu ni kau, Timuti, sabab kau iyu sali' anak ku tōōd pagka min pandu' ku iya hangkan kau mangandōl ma si Isa.

Mura-murahan, bang peen kau kaniyaan tatabangan uk 'Mma' tabi Tuhan maka Panghu' tabi si Isa Almasi. Bang peen kau kiasean uk sigam sampay biyuwanan kasannangan diyōm atay.

Pandu' pasal manga guru mamandu' kaputingan

3 Na, Timuti, bayikan ku lagi' bayi panohoan ku ma kau iyu, iya bayi aku song tulak ni lahat Makidunya. Kabayaan ku subay kau patōtōg maiyu ma Epesos bo' supaya talang nu manga aa maiyu, iya mandu' manga pandu' 'nsa' bannal.

4 Sohoun sigam subay parōhōng missala pasal manga kissa pihinang sadja uk manusiya', maka subay ngalabba isab min manga salsila panugsugan ka'mbo'-mboan sigam pangkat-mamangkat. Bang ian hi' tiyuyu' uk sigam, tantu sigam maglugat sadja. Ian hi' 'nsa' du mo sigam me' ma kabayaan Tuhan, duwal bang sigam mangandōl ma si Isa Almasi.

5 Salaitu pamandu' ku, sabab iya maksud ku subay pasong lasa bi. Pasong du isab sutsi diyōm atay bi ma 'nsa' niya' makatamak iya, maka bang kaam mangandōl sabannal-bannal ma Tuhan.

6 Suga' niya' manga aa bayi pasema' minnitu. Iya tiyurul uk sigam manga bissala 'nsa' niya' pus na.

7 Baya' sigam iyōnan guru pagguruhan sara' Tuhan, suga' 'nsa' tahati uk sigam bang ayi pihalling uk sigam maka ayi pangalōgōs uk sigam ma manga aa.

8 Katauhan in sara' bayi tasulat uk si Musa hap asal bang peen bōntōl pamandu' na.

9 Subay katauhan ta bang 'nsa' aa adil iya pibōtangan sara' itu, suga'
manga aa pangalanggal sara' maka aa 'nsa' baya' piyanduan, manga aa
'nsa' ngisbat Tuhan maka manga aa dusahan. Iya du pibōtangan sara'
manga aa sabul maka manga aa 'nsa' niya' kannal sigam tudju ni Tuhan,
manga aa mono' maas sigam lalla-danda atawa pagkahi sigam manusiya'.
Sigam iya pibōtangan sara'.
10 Damikkiyan isab manga aa magjina, maka aa maghinang kaiyaan
maka pagkahi sigam lalla atawa pagkahi sigam danda, manga aa naggaw
pagkahi sigam bahasa pauntungan sigam, manga aa magputing, manga
aa naksi' minsan 'nsa' bannal maka manga kahinangan ayi-ayi 'nsa'
magtawwa' maka pandu' kasabannalan.
11 Mag-uyun asal pandu' itu maka lapal hap, iya pingandōl ma aku uk
Tuhan, siyoho' pignasihat ni manga aa. Iya na lapal bayi min Tuhan, iya
wajib pimehe maka poonan isab kakōgan.

Magsukul si Paul sabab ase' Tuhan

12 Magsukul aku ni si Isa Almasi Panghu' tabi, iya muwanan aku kōsōg
bo' supaya aku makahinang hinang ku. Magsukul aku ni iya sabab tabista
na aku patut pangandōlan na, bo' kawakilan aku uk na maghinang ma
iya.
13 Kawakilan aku uk na minsan iya bayi pahallingan ku laat ma tahun
palabay, minsan bayi talaat ku manga aa na maka bisa bayi pangalaug ku
ma sigam. Lipara kiasean aku uk na sabab ma waktu hi' 'nsa' le' niya' bayi
pangandōl ku ma iya, iya hangkan 'nsa' katauhan ku in kahinangan ku
ian asal laat.
14 Pilabi uk Panghu' ta lasa na maka ase' na ma aku, maka tiyabang aku
uk na bo' pasong pangandōl ku ma iya. Tiyabang isab aku lasa ma pagkahi
ku. Suku' tabi asal kahapan ian hi' bang kitabi parakayo' ni si Isa Almasi.
15 Bannal sadja kabtangan itu, subay tayima' tōōd. Uk na, “In si Isa
Almasi bayi paitu ni dunya bo' supaya puwasan na manga aa dusahan
min hukuman dusa.” Bang takdil ni aa dusahan, 'nsa' niya' paliyu min
aku.
16 Suga' minsan salaihi' paldusahan ku bayi aku kiasean tōōd uk Tuhan
bo' iyampun aku uk na. Pindaan uk si Isa katuyu' na manga aa dusahan,
pagka aku itu, aa dusahan labi min kamemon bayi iman na tōōd. Manjari
aku itu sali' suntuan ma manga aa magkahagad ma iya ma 'llaw siyong
sampay biyuwanan kallum kakkal ni kasaumulan.
17 Magpamehe kitabi ma Tuhan dakayo'-kayo', iya Sultan ni kasaumulan.
'Nsa' iya magkamatay, 'nsa' iya tanda' uk manusiya'. Wajib iya piyudji
saumul-umul. Amin.

18 Timuti, anak ta kau. Pangandōl ku na ma kau panohoan itu, iya
magtawwa' asal maka palman Tuhan, iya bayi biyohan kau uk manga aa
magbo palman. Isbatun tōōd kabtangan palman itu bo' hap uk nu ngatu
ma ayi-ayi laat.
19 Pahōgōtun pangandōl nu ma si Isa Almasi. Painsap kau bo' 'nsa'
niya' dusa tahinang nu makasasaw pikilan nu. Sabab niya' manga aa 'nsa'
parōhōng maghinang laat minsan kitauhan ma diyōm pikilan sigam in hi'
asal laat. Hangkan magkaat pangandōl sigam ma Tuhan.
20 Salaihi' du si Himinus maka si Iskandal maka kasehean lagi'. Bayi na
sigam tukbalan ku ni pangantanan nakura' sayitan supaya sigam mintang
bo' sigam parōhōng mahalling pangkal ni Tuhan.

2

Bang aa magtipun ngaharap Tuhan

1 Iya itu manga pamituwa ku; kaisa, kitabi bean si Isa subay nabbut
Tuhan, subay ngamu' tabang ni iya maka subay magsukul ni iya. Subay
kitabi ngamu'-ngamu' ma pasal aa kamemon,
2 ma pasal manga sultan maka manga aa kamemon taga pag-agi, bo'
supaya sannang maka hantap paglahat tabi sabu peen kitabi magtaat ni
Tuhan ma hap isab kawul-piil tabi.
3 Bang salaihi' bohan tabi hap du. Maka sulut atay Tuhan iya ngalappas
ma kitabi.
4 Iya kabayaan Tuhan itu, in manusiya' kamemon subay lappasan min
hukuman dusa maka subay katauhan pandu' kasabannalan.
5 Sabab dakayo' du Tuhan maka dakayo' du isab magpaōt ma Tuhan
maka manusiya' mapagkahap sigam iya na si Isa Almasi pagkahi ta
manusiya'.
6 Bayi paglilla' na kallum na bayi pamaganti' baran na pangalakkat
bangsa manusiya' min paldusahan sigam. Manjari pagka matay si Isa ma
waktu bayi asal panugila' uk Tuhan minnihi' pasti' in kabayaan Tuhan ma
manusiya' subay sigam lappasan kamemon min hukuman dusa.
7 Iya na itu sabab na hangkan aku kawakilan uk Tuhan, siyoho' mandu'
ma manga aa 'nsa' bangsa Yahudi, supaya sigam nasihatan ku pasal
pangandōl ma si Isa Almasi maka pasal pandu' kasabannalan. Bannal
sadja iya halling ku itu 'nsa' aku magputing!
8 Maingga-maingga niya' manga jamaa si Isa magtipun, iya kabayaan
ku in manga lalla subay ngamu'-ngamu' ni Tuhan, sasuku sigam me' ma
iya min diyōm atay sigam. Bang sigam ngamu' ni Tuhan subay 'nsa' niya'
karugalan atawa kalaatan atay sigam ma sayi-sayi.
9 Kabayaan ku isab manga danda subay hantap pamakay sigam bang
takdil ni kapanammek sigam. Iya kalingkat na subay sarang-sarang sadja
maka subay tōp ka sigam. Pamakay sigam subay 'nsa' magkagunahan
bulawan maka mussa' maka sammek halgaan. Sabab 'nsa' ihi' iya
makahap danda sigam,
10 suga' manga hinang sigam hap. Tōp asal itu ma manga danda iya
maghalling in sigam magtaat asal ni Tuhan.
11 Manga danda isab subay pake sadja bang nasihatan maka subay
ngaku piyanduan.
12 'Nsa' pasaran ku manga danda subay magnasihat atawa magnakura'
ma lalla. In danda subay pake sadja ma pagtipunan bi.
13 Sabab si 'Mbo' Adam bayi pipanjari dahu uk Tuhan bo' iyampa si Sitti
Hawa.
14 Maka 'nsa' si 'Mbo' Adam iya bayi kaakkalan uk nakura' sayitan.
Danda iya bayi kaakkalan maka danda iya bayi ngalanggal sara' Tuhan.
15 Malayingkan lappasan du manga danda ma panganak sigam bang
peen tiyuyuan uk sigam pangandōl sigam ma Tuhan, maka lasa sigam ma
aa, maka kasutsi atay sigam. Addat-tabiat sigam isab subay hantap na
peen.

3

Manga pagnakuraan kajamaahan si Isa

1 Bannal sadja kabtangan itu, iya uk na, “Bang aa nuyu' pibōtang nakura'
ma jamaa si Isa hap du.”

2 Bang aa ganta' pibōtang pagnakuraan manga jamaa si Isa, subay aa
'nsa' niya' laat na atawa 'nsa' niya' panaan iya. Subay dakayo' du handa
na. Subay iya hantap ma ayi-ayi hinang na, subay hap pikilan na maka
hap addat na. Bang niya' pahi' ni luma' na subay hulmat na tōōd. Subay
iya panday isab mandu' ma manga sehe' na.
3 'Nsa' iya subay aa maglalango. 'Nsa' iya subay bingis suga' subay hap
bohan na ni kamemon. 'Nsa' iya subay kabiyaksahan maglugat maka 'nsa'
subay napsuhan ma pilak.
4 Subay hap uk na ngahatul ma anak handa na, maka in baran na subay
pig-addatan uk manga anak na. Panohoan na isab subay bine' uk sigam.
5 Sabab bistahun bi, bang aa pibōtang nakura' bo' peen 'nsa' tau
ngahatul ma anak-handa na, salaingga uk na ngipat katipunan manga aa
suku' Tuhan?
6 'Nsa' isab makajari pibōtang nakura' bang aa bahu pasōd ni si Isa
Almasi, sabab na bang 'nsa' le' hōgōt pangandōl na, kalu palangkaw atay
na bo' pitakkahan iya hukuman, sali' bayi hukuman ma nakura' sayitan
ma masa awwal hi'.
7 Suga' in aa pibōtang nakura' subay pig-addatan sampay uk manga aa
'nsa' jamaa si Isa, sabab bang niya' ayi-ayi panaan sigam ma iya, kalu iya
takowe' siyasat uk nakura' sayitan, bo' tabo-bo iya maghinang laat.

Manga aa pananabang ma kajamaahan si Isa

8 Manjari in pasal manga aa pibōtang nabangan nakura' ma katipunan
manga jamaa si Isa Almasi. Subay hap isab addat-tabiat sigam, maka 'nsa'
subay magduwa-dalla' bang missala. 'Nsa' sigam subay maglalango maka
'nsa' subay napsuhan ma sin.
9 Subay sigam patōtōg mag-atay pote' ma pandu' kasabannalan pasal si
Isa Almasi, iya bayi pamatau uk Tuhan.
10 Subay sigam siyulayan dahu, jari bang kapandōgahan na in addat
sigam hap, makajari na sigam pibōtang magtatabang ma manga nakura'.
11 Damikkiyan na handa sigam, subay hap isab addat-tabiat sigam maka
'nsa' subay ngalimut. 'Nsa' isab subay ngandul napsu sigam, maka subay
kapangandōlan ma ayi-ayi kamemon.
12 Aa pibōtang pananabang itu subay dakayo' du handa na maka subay
hap uk na ngahatul ma anak-handa na maka ma sasuku ma ōkōman na.
13 Jari bang hap uk manga aa magtatabang itu maghinang hinang sigam,
pimehe du ōn sigam, bo' tawakkal sigam missala ma pasal pangandōl
sigam tudju ni si Isa Almasi.

Pasal bayi pitau uk Tuhan

14 Na, Timuti, buttihi' sadja panulat ku ma kau sabab ngahōwat aku
pasaut paiyu.
15 Suga' bang niya' ganta' naggahan aku, katauhan du min sulat itu bang
salaingga subay bohan bi ma diyōm ōkōman Tuhan, hati na, ma diyōm
pagtipunan manga aa suku' Tuhan, iya Tuhan asal 'llum di na. Kaam
ibarat pasangdōlan ma pandu' kasabannalan itu.
16 Pasti' na tōōd maka lōm tōōd pandu' agama tabi itu, iya pandu' pasal
si Isa Almasi bayi 'nsa' kitauhan, suga' pitau na uk Tuhan.
Mahi' iya ma sulga', suga' paitu iya
ni dunya magbaran manusiya'.
Siyaksian iya uk Nyawa Sutsi in iya
asal adil.
Tanda' iya isab uk manga malaikat.
Pignasihat iya ni balbangsa-

bangsahan kamemon, maka
kihagad iya uk manga aa ma
kalohahan dunya.
Manjari tabo na iya paangkat ni
sulga' pabing.

4

Pasal manga guru magpandu' iya 'nsa' bannal

1 Pasti' asal pamissala Nyawa Tuhan ma pasal waktu siyong. Uk na heka
aa ngalabba du min pamōgbōg sigam ma pandu' kasabannalan. Iya isbat
uk sigam manga sayitan putingan, maka bine' uk sigam manga pandu'
minnihi'.
2 Pilatun manga pandu' itu uk manga aa pangangakkal, iya 'nsa' niya'
pagsusunan sigam sabab kabiyaksahan asal sigam ngakkal.
3 Uk pandu' manga guru itu, bang aa maghanda atawa maghalla,
dusahan kono', maka niya' kono' kiyakan isab 'nsa' manjari pagkakan ta.
Sā' pandu' sigam salaihi', sabab Tuhan iya bayi mapanjari kiyakan itu
kamemon hangkan makajari kiyakan ta, sasuku kita magkahagad ma si
Isa Almasi maka tau ma pandu' kasabannalan. Takakan du bang peen
kita magsukul ni Tuhan dahu.
4 Hap asal kamemon bayi pipanjari uk Tuhan, hangkan subay tayima' ta
sadja bang peen amuan ta pagsukulan ni iya.
5 Halal kiyakan ta kamemon ma sabab lapal hap Tuhan maka ma sabab
pasukul ta isab.

Sosohoan si Isa Almasi hap

6 Na, Timuti, bang pamandu' nu manga pituwa ku itu ni manga
dawuranakan ta mangandōl ma si Isa Almasi, hap hinang nu ma si Isa
Almasi. Kōsōg isab iman nu ma sabab lapal Tuhan iya pamalutan nu,
maka ma sabab pandu' kasabannalan iya pamean nu.
7 Suga' daa kau ngasip ma manga aa kissa-kissa ma 'nsa' bidda', iya 'nsa'
niya' pus na. Suga' patanamun akkal-pikilan nu bo' hap sadja pame' nu
ma kabayaan Tuhan.
8 Bang baran ta iya pakōsōg ta, niya' du kagunahan na minsan 'nsa'
mehe. Suga' bang pakōsōg ta pangandōl ta tudju ni Tuhan supaya tabe'
ta kabayaan na, mehe tōōd kagunahan na. Sabab minnihi' kita tabo ni
kahapan, 'nsa' ma dunya itu sadja, sampay isab ni dunya dakayo'.
9 Bannal sadja kabtangan hi', wajib isbat tōōd.
10 Iya hangkan kitabi magsangsa' na peen maka magtuyu' na peen
magnasihat, sabab pangahōwatan tabi Tuhan, iya asal 'Ilum di na. In
iya isab ngalappas ma manusiya' kamemon min hukuman dusa, iya lagi'
na manga aa magkahagad ma iya.
11 Manjari, Timuti, manga panohoan maka manga pamandu' itu sohoun
bine' ma manga bean si Isa maiyu.
12 Daa kau iya' mandu' minsan niya' mareyo' kau ma sabab kau onde'
bahu le'. Suga' subay hap bohan nu kamemon bo' kau manjari paningōran
uk aa mangandōl maiyu ma si Isa Almasi. Subay hap kawul-piil nu, subay
kau lasa ma pagkahi nu, subay kōsōg pangandōl ma Tuhan, maka subay
'nsa' niya' laat ma diyōm pikilan nu.
13 Sataggōl aku 'nsa' le' makapaiyu, tuyu' kau massa min kitab sakahaba'
waktu kapagtipun bi manga jamaa si Isa. Tuyu' kau nganasihat maka
mandu' ma sigam.

14 Daa haman-hamanun kapandayan nu, iya bayi min Nyawa Sutsi.
Kapandayan itu bayi pamuwan ma kau ma waktu palabay, pagka niya'
lapal min Tuhan bayi bissala ma pasal nu, maka kau hi' bayi pibōtangan
tangan uk kamaasan.
15 Hinangun kamemon iya pamahinang ma kau ma diyōm sulat itu.
Tuyuin tōōd, bo' supaya tanda' uk aa kamemon in hinang nu ngahap gam
peen.
16 Kamaya'-maya' kau ma baran nu sampay ma pamandu' nu. Hinangun
na peen ayi-ayi bayi pamandu' ku itu ma kau, sabab bang itu hi' pagtuyuan
nu 'nsa' kau sadja iya lappasan min hukuman dusa, suga' sasuku isab
ngasip ma lapal nu.

5

Pandu' pasal manga maas maka balu maka banyaga'

1 Daa kau mahallingan ma lalla umulan le' min kau, suga' bang niya'
pamandu' nu ma iya, palunukun bissala nu ma iya, sali' uk nu missala ma
'mma' nu tōōd. Manga lalla onde' bahu le', bistahun sigam sali' danakan
nu.
2 Manga danda umulan min kau, pag-addatin sigam sali' uk nu ma ina'
nu tōōd. Manga danda onde' bahu le', pag-addatin sigam sali' danakan nu
isab, ma 'nsa' niya' pikilan nu saddi tudju ni sigam.
3 Na, in pasal manga danda balu, iya magpangandōl ma si Isa Almasi bo'
'nsa' niya' sayi-sayi ngupiksa' sigam, pag-addatin sigam.
4 Suga' bang balu danda niya' anak na atawa 'mpu na, anak-mpu na
hi' subay ngupiksa' ma kamaasan sigam. Tanda' ko' ian in sigam magtaat
sabannal-bannal ni Tuhan, bo' katungbasan uk sigam bayi kamalean maas
sigam atawa 'mbo' sigam ngipat sigam tagna'. Jari bang salaihi' hinang
sigam, kasulutan du Tuhan ma sigam.
5 Suga' bang balu danda didi na, 'nsa' tōōd niya' ngupiksa' iya,
Tuhan sadja iya kahōwatan na. Ngamu'-ngamu' na peen iya ni Tuhan,
mikitabang isab ni iya 'llaw-sangōm.
6 Suga' bang niya' balu danda ngandulan sadja napsu baran na, iya dalil
na sali' aa matay na minsan 'llum baran na.
7 Pamasampayun pamandu' ku itu ni manga bean si Isa maiyu, supaya
'nsa' niya' pagsababan panaan aa ma sigam.
8 Suga' bang niya' aa maiyu 'nsa' baya' malihala' lahasiya' na, iya lagi'
na bang 'nsa' malihala' aa ma diyōman na tōōd, in aa ian ngalabba na
min pandu' iya pagkahagaran tabi, maka kalap le' dusa na min aa 'nsa'
mangandōl ma Tuhan.
9 Na, in pasal manga balu danda iya subay tiyabang: ōn na 'nsa' subay
pibōtang ma sulat bang 'nsa' le' taabut 'nnōmpu' tahun umul na, atawa
bang bayi makahalla ni saddi min bayi halla na tagna'.
10 Iya siyulat itu subay balu bantug ma sabab hinang na hap, sali' manga
hap bayi pamiat na ma manga anak na, bayi malihala' ma manga aa
makani-luma' na, bayi deyo' pangatay na maghinang ayi-ayi ma manga
pagkahi na suku' Tuhan, maka tuyu' iya ngahinang kahapan indaginis.
Manga danda salaihi' makajari siyulat.
11 Suga' bang danda onde' bahu le', daa sigam lapayun ma diyōm
sulat iyu, sabab luhay pinda pikilan sigam. Bang sigam takkahan baya'
maghalla, ngalabba du sigam min paghinang sigam ma si Almasi.
12 Jari taga dusa du sigam pagka 'nsa' na taisbat bayi janji' sigam ni
Tuhan, tagna' kabalu sigam.

13 Gana-gana sigam ngalisu' maghinang, bo' kabiyaksahan sigam
ngalatag kalumaan. Maka 'nsa' isab ihi' sadja, sabab kabiyaksahan sigam
maglagtang-lagtang pasal kasehean. Palamud sigam ma parkala' 'nsa'
suku' sigam, maka pighalling-halling na peen uk sigam iya 'nsa' subay
wajib bissala uk sigam.
14 Bang ma aku, hap gam peen bang manga balu onde' bahu le' maghalla
pabing maka mag-anak maka ngahatul diyōm luma' sigam. Manjari 'nsa'
niya' laat tabissala uk manga banta tabi ma sabab kitabi magpangandōl
ma si Isa Almasi.
15 Hangkan salaitu pamandu' ku, sabab niya' manga balu pataikut na
min Tuhan bo' me' ma nakura' sayitan.
16 Suga' bang niya' maiyu danda bean si Isa, bo' niya' kampung na
balu danda, subay upiksa' na kampung na ian. Daa iya subay piatas ma
manga kajamaahan si Isa kasehean iya magtipun maiyu. Sarang ma sigam
malihala' manga danda balu, iya 'nsa' tōōd niya' magkanyagōnan sigam.
17 Na, in pasal manga maas iya hap pangantan sigam ma kaam
dajamaahan si Isa Almasi iyu, patut du bang tungbas sigam lipat duwa.
Labi-labi le' isab bang maas muspusan kōsōg na magnasihat maka
magpandu'.
18 Sabab tasulat asal ma diyōm kitab, iya uk na hi', “Daa baggōtun bo'
sapi' sabu iya nganggiling payi.” Maka niya' isab ayat kitab dakayo', iya
uk na hi', “Bang aa siyoho' maghinang, patut iya tiyambahan.”
19 Bang sawupama niya' nuntutan dakayo' maas bi, daa magtuwi asipun
bi tuntut hi'. Subay duwangan atawa tallungan iya makasaksi' ma dusa
na.
20 Lipara bang niya' ganta' makapagdusa, biatun bi aa ian ma panganda'
manga bean si Isa kamemon, bo' supaya mintang aa kasehean maka tiyāw
ningōran aa bayi makarusa hi'.
21 Timuti, pagka aku take itu uk Tuhan maka uk si Isa Almasi maka
manga malaikat sutsi, soho' ta kau tōōd ngisbat ayi-ayi bayi panohoan ku
ma kau ma diyōm sulat itu. Daa kau magpabidda' ma aa minsan sayi. Ma
ayi-ayi hinang nu daa kau mōgbōgan aa dangan ma sawukat kau lasa ma
iya.
22 Daa kau magdayi'-dayi' mene' aa hinang nakura' ma diyōman bi
manga bean si Isa Almasi iyu, suga' pandōgahin dahu addat-tabiat na.
Sabab bang niya' aa tapene' nu ganta' makahinang dusa, kau iya talapay
ma dusa na. Pahalli' kau ma baran nu bo' 'nsa' niya' laat nu ma hinang
nu atawa ma pikilan nu.
23 Daa subay bohe' sadja iya inum nu, suga' nginum kau isab datti'
inuman anggul panambal battōng nu, sabab iyu kau mawumu magsaki-
saki.
24 Niya' manga aa tandaan di na paldusahan sigam, maka katauhan ta
in sigam taga dusa hangkan sigam hiyukum du ma sosongun. Niya' isab
manga aa kasehean 'nsa' magtuwi tanda' dusa sigam. Subay waktu siyong
bo' iyampa kitauhan.
25 Damikkiyan na isab niya' manga hinang hap tanda' magtuwi, maka
niya' isab manga hinang hap 'nsa' magtuwi kitauhan. Suga' minsan na,
'nsa' du katapukan, gana-gana kitauhan du.

6

1 Sasuku banyaga' magpangandōl ma si Isa subay mista nakura' sigam
patut pig-addatan tōōd, bo' supaya 'nsa' niya' pagsababan pamahalling laat
ma Tuhan, atawa mareyo' pandu' iya pamean tabi.

2 Bang niya' banyaga' taga nakura' magkahagad isab ma si Isa Almasi,
banyaga' ian 'nsa' subay magpikil in nakura' na makajari pireyo' uk na
ma sawukat magdanakan na sigam ma diyōman si Almasi. Hap lagi' bang
banyaga' ian mahap hinang na, sabab aa paghinangan na hi' pagkahi na
asal magkahagad ma si Isa, aa kalasahan na du.

Pasal manga pandu' 'nsa' tawwa', maka pasal alta' sabannal

Iya itu subay pamandu' nu ma kasehean nu iyu: sohoun sigam me' tōōd.
3 Bang niya' maiyu magpandu', bo' saddi pamandu' na min pandu'
kasabannalan bayi min Panghu' tabi si Isa Almasi, maka bang saddi isab
min pandu' iya mo kitabi maghinang kabayaan Tuhan,
4 na, magmalangkaw sadja aa ian maka 'nsa' niya' katauhan na. Iya
sadja kabayaan na subay maglugat maka magsual pasal manga bissala. Iya
katudjuhan na itu niya' maglindi-lindihan, niya' magpanganjawab, niya'
magtōna' 'nsa' bidda'.
5 Jari magsagga' peen manga aa itu, iya sagōt diyōm pikilan sigam, maka
'nsa' na tasilang uk sigam pandu' kasabannalan. Ma pangannal sigam,
bang sigam mag-agama magdaya du sigam.
6 Bannal isab, bang aa me' ma kabayaan Tuhan niya' du sali' karaya na,
bang peen 'nsa' nawad suga' magsukul sadja iya ma ayi-ayi pangangganta'
ma iya.
7 Kita itu ma waktu kalahil ta, niya' baha' bayi bo ta ni diyōm dunya iyu?
'Nsa' niya'. Damikkiyan isab bang kita matay, 'nsa' niya' tabo ta pahi'.
8 Hangkan ko' kita 'nsa' subay nawad. Basta niya' kapamangan ta maka
kapanammek ta, sarang na ko' hi'.
9 Suga' manga aa baya' magkarayahan, luhay sigam tabo siyasat
magdusa. Tabo sigam uk baanan napsu sigam ma karupangan indaginis,
iya makaat sigam, bo' iya kamattihan na magmula du sigam ma dunya itu
sampay ma dunya dakayo'.
10 Sabab napsu ta ma alta' iya makapoon laat kaginisan kamemon iya
hinang uk manusiya'. Niya' isab manga aa napsuhan ma alta', bo' minnihi'
sigam ngalabbahan pangandōl sigam ma si Isa Almasi. Iya katudjuhan na
hansul atay sigam uk baanan kasusahan iya patakka ni sigam.

Pamituwa ma si Timuti

11 Suga' kau, Timuti, pagka kau hi' tapene' uk Tuhan sosohoan na,
palawak kau min manga laat ian kamemon. Iya paturulan nu subay
kawul-piil bōntōl maka paghinang nu ma kabayaan Tuhan. Pahōgōtun
pangandōl nu ma si Isa Almasi, kalasahin pagkahi nu, maka pahantapun
bohan nu ma sigam. Ayi-ayi makani-kau, sandalin sadja.
12 Puspusin kōsōg nu me' ma si Almasi, maka tuyuun kallum kakkal iya
natas ni kasaumulan, sabab iya na iyu poon na iya hangkan kau pene' uk
Tuhan. Intōmun bayi kapamannal nu ma alōpan manga saksi' heka, hati
na, in kau mangandōl tōōd ma si Isa Almasi.
13 Niya' itu pamituwa ku ma kau ma panganda' Tuhan, iya muwan
napas ma kamemon, maka ma panganda' si Isa Almasi, iya bayi tawakkal
magpasabannal ma alōpan si Gubnul Puntus Pilatu pasal pangandōl ma
Tuhan. Salaitu pamituwa ku:
14 hinangun kamemon iya pamahinang ma kau uk Tuhan, ma 'nsa' niya'
sā' na atawa laat na panaan iya. Hinangun tōōd sampay taabut waktu
kabayik si Panghu' Isa Almasi paitu ni dunya.
15 Pagtaabut waktu na tōōd, pipaitu du iya pabayik uk Tuhan, iya
jukup asal barakat na, maka tunggal isab magbaya' ma kamemon.

Makapagsultan asal iya ma manga sultan kamemon, makapagpanghu' iya ma manga panghu' kamemon.

16 Hangkan du iya 'nsa' magkamatay. Pabōtang na asal diyōm sahaya 'nsa' tasikōt uk manusiya'. 'Nsa' niya' bayi makanda' iya ma waktu palabay, maka 'nsa' du niya' makanda' iya ma sosongun. Wajib iya pamehe tabi, maka ma iya asal barakat sampay ni kasaumulan. Amin.

17 Na, in pasal manga aa maiyu taga alta', sohoun sigam daa subay magmalangkaw ma sabab alta' sigam ma diyōm dunya itu. Daa sigam subay mangandōl ma pangalta' sigam sabab 'nsa' du kakkal. Subay Tuhan iya pasangdōlan sigam, sabab muwan iya maglabi-labihan, ayi-ayi iya makakakōg ma kitabi.

18 Panduin isab manga aa iyu subay maghinang hap ni manga sehe' sigam. Iya halgaan ma sigam subay kahinangan sigam hap. Subay sigam hilas isab muwan sadja ma sasuku tawwa' kasusahan.

19 Bang itu hinang uk sigam, sali' niya' tiyawu' uk sigam ma diyōm sulga' panantuhan sigam ma waktu sosongun. Jari makasambut du sigam kallum bannal, hati na kallum kakkal.

20 Na, Timuti, amay-amay, tawuun pahōgōt manga pandu' bayi pangandōl ma kau. Insapin manga bissala iya 'nsa' makasulut atay Tuhan, maka manga paglugat 'nsa' niya' guna na. Iyōnan ko' pangatau uk aa kasehean, suga' 'nsa'.

21 Sabab niya' manga aa maghalling in sigam bayi kaniyaan pangatau ian hi', suga' iya na hi' poon na hangkan sigam 'nsa' me' ma pandu' iya pagkahagaran tabi.

Mura-murahan, bang peen kaam kamemon piniyaan tatabangan uk Tuhan.

Wassalam

SULAT NI SI TIMUTI SULAT KARUWA NA min si Paul

Ma waktu panulat sulat itu uk si Paul ian iya ma daira Roma ma diyōm jil. Katauhan na asal song na iya marayi' piyatay ma sabab pagnasihat na pasal si Isa Almasi. Hangkan iya nulat pabing ma si Timuti sabab baya' mag'nda' maka iya pabing. Tanda' ma sulat itu bang salaingga lasa si Paul ma si Timuti, iya ōnan na anak na.

Heka pamituwa si Paul ma si Timuti ma diyōm sulat itu. Siyoho' iya subay tuyu' na peen naksi' ma pasal si Isa, maka 'nsa' subay takaipat na pandu' bannal bayi pamandu' iya. Subay iya lasa ma pagkahi na, subay iman minsan ma diyōm kabinsanaan maka katiksaan. Subay paningōran na si Paul hangkan iya piintōman pasal pangandōl si Paul maka kasandalan maka lasa na.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul. Kawakilan aku uk si Isa Almasi sabab min
kabayaan Tuhan, siyoho' magnasihatan manga aa pasal kallum kakkal
bayi paljanjian Tuhan ma sasuku parakayo' ma si Isa Almasi.
2 Pasampay ku sulat itu ni kau, Timuti. Sali' kau anak ku kilasahan.
Mura-murahan, bang peen kau piniyaan tatabangan maka kasannangan
atay uk 'Mma' ta Tuhan maka Panghu' ta si Isa Almasi. Bang peen kau
kiasean uk sigam.

Magsukul si Paul maka pilasig uk na atay si Timuti

3 Magsukul aku ni Tuhan, iya paghinangan ku. Maghinang na peen aku
ni iya ma pangatayan bōntōl ku, sali' du bayi paghinang kamaasan ku
ma iya ma masa awwal hi'. Magsukul aku ni Tuhan ma sabab nu, Timuti
pagka kau hi' taintōm ku ma waktu pangharap ku ni Tuhan 'llaw maka
sangōm.
4 Bang aku makaintōm panangisan nu ma waktu bayi katulak ku, landu'
aku baya' mag'nda' maka kau pabayik supaya aku kiyōgan tōōd.
5 Taintōm isab kapangandōl nu sabannal-bannal ma si Isa Almasi,
hinang bayi pangandōl 'mbo' nu danda si Loyda maka bayi pangandōl
ina' nu si Yunis. Tatantu ku isab in kau taga pangandōl buttihi'.
6 Iya na itu poon na hangkan kau paintōman ku pasal kapandayan bayi
pamuwan ma kau uk Tuhan, waktu kapamabōtang tangan ku ma diyata'
kok nu. Pajatuhun kapandayan nu iyu,
7 sabab 'nsa' kita bayi kabuwanan Nyawa na uk Tuhan supaya kita
luhay tiyāw. Iya hangkan kita kabuwanan Nyawa na supaya niya' kōsōg
ta maghinang ma Tuhan maka lasa ma pagkahi ta maka supaya kita
makasagga' napsu ta.
8 Daa kau iya' magsabannal ni aa pasal Panghu' tabi si Isa Almasi. Daa
kau iya' isab ma pasal aku, iya ma diyōm jil itu ma sabab pame' ku ma si
Almasi. Suga' maglilla' sadja kau mean aku nandalan kasigpitan ma sabab
lapal hap pasal si Isa Almasi. Pikōsōg du kau uk Tuhan bo' kasandalan
nu.
9 Kalappasan na kitabi uk na min dusa, pene' kitabi uk na bo' kita
tahinang aa suku' na. 'Nsa' ko' itu ma sabab niya' bayi hinang tabi hap
subay tiyungbasan, suga' ma sabab niya' lasa na maka ase' na tudju ni
kitabi. Maksud na asal ian hi' ma 'nsa' le' niya' dunya pipanjari, hati

na in kitabi manusiya' subay kalasahan na maka kaasean na sabab min
kahinangan si Isa Almasi.
10 Jari pitau na kitabi buttihi' pasal lasa maka ase' Tuhan hi' pagka si
Isa Almasi bayi paitu ni dunya ngalappasan ma manusiya'. Makagaōs iya
sampay ma kamatay hangkan kitabi 'nsa' inay, maka bang pagkahagad tabi
lapal hap ma pasal na, kaniyaan du kitabi kallum kakkal ni kasaumulan.
11 Kawakilan aku uk Tuhan, siyoho' magnasihat maka magpandu' lapal
hap.
12 Iya na itu sabab na hangkan aku katiksaan ma diyōm jil itu, suga' 'nsa'
aku iya' sabab katauhan du bang sayi iya pangandōlan ku. Maka tatantu
ku isab in iya makakowe' nganjagahan kamemon bayi pangandōl na ma
aku sampay taabut 'llaw kabayik na ni dunya.
13 Isbatun tōōd manga pandu' bannal iya bayi pamandu' ku kau
paningōran nu. Pahōgōtun pangandōl nu ma si Isa Almasi maka kalasahin
isab pagkahi nu, pagka si Isa Almasi iya parakayoan tabi sali'-sali'.
14 Tawuun pandu' mahap bayi pangandōl Tuhan ma kau pagka kau
tiyabang uk Nyawa Sutsi, iya pabōtang ma diyōm atay tabi.
15 Katauhan nu, Timuti, in aku bayi kasiya-siyahan uk manga kabean si
Isa ma lahat Asiya itu, sampay uk si Pigilus maka si Hermogen.
16 Suga' di si Oneseporos ian, mura-murahan bang peen sigam magtayi'-
anak kiasean uk Tuhan, sabab daran iya bayi malasigan atay ku. 'Nsa' iya
bayi iya' nibaw ma aku minsan aku ma diyōm jil.
17 Suga' pagtakka na paitu ni daira Roma, magtuwi piyuspusan uk na
kōsōg na meha aku sampay aku tabak na.
18 Mura-murahan, bang peen iya kiasean uk Tuhan ma 'llaw kabayik si
Isa Almasi paitu ngahukum manusiya'. Katauhan du bang salaingga bayi
katabang si Oneseporos itu ma aku, waktu kamahi' ku le' ma daira Epesos
hi'.

2

Pahōgōtun pangandōl nu ma si Isa Almasi

1 Manjari kau, Oto', pakōsōgun pangandōl nu sabab min tatabangan iya
pamuwan kitabi pagka si Isa Almasi iya parakayoan tabi.
2 Manga pandu' take nu pignasihat uk ku ma manga aa heka subay
patanggung nu ma manga aa kapangandōlan aa tau isab manduan manga
sehe' sigam.
3 Maglilla' kau mean aku nandalan kasigpitan, supaya kau makasali' ni
sundalu hap ma diyōman si Isa Almasi.
4 Sabab bang aa magsundalu, 'nsa' iya palamud ma kahinangan manga
aa 'nsa' sundalu sabab kabayaan na subay kasulutan nakura' na ma iya.
5 Atawa bang aa baya' maglomba' ma pagdaganan 'nsa' iya makaraōg
bang 'nsa' be' na manga sara' paglomba' hi'.
6 Bang aa isab magsangsa' maghuma, subay iya parahu nayima' bahagi'
na min buwa' huma hi'.
7 Taliun tōōd manga pamaralilan ku itu, sabab tiyabang du kau uk Tuhan
bo' tahati nu tōōd kamemon na.
8 Intōmun si Isa Almasi; tubu' iya si Daud maka pikallum na iya pabing
min kamatay na. Iya na ko' itu lapal hap pagnasihat ku.
9 Ngananam aku kabinsanaan ma sabab pagnasihat ku lapal hap itu
maka tiya' aku tiyahanan ma diyōm jil sali' aa bayi makalanggal sara'.
Suga' minsan aku baran ku tiyahanan, 'nsa' du tatahanan lapal Tuhan.

10 Manjari maglilla' aku ngananam kabinsanaan ma sabab manga aa
tapene' uk Tuhan bo' supaya sigam parakayo' ni si Isa Almasi hati piniyaan
kasalamatan ma diyōm sahaya Tuhan saumul-umul.
11 Bannal sadja manga kabtangan itu, iya uk na,
“Bang kita bayi me' ma si Isa ma
kamatay na,
me' du isab kita ma iya ma
kallum na.
12 Bang kita nandal na peen ma
diyōm kabinsanaan,
me' du kita ma si Isa
ngantanan parinta ma sosongun
Bang kita mayilu in si Isa 'nsa'
pamean ta,
iya du mayilu kita 'nsa'
bean na
13 Bang kita 'nsa' tattōg mangandōl ma iya,
masi du iya kapangandōlan sabab
'nsa' tōōd pinda addat na.”

Pasal sasohoan iya makaamu atay Tuhan.

14 Paintōmun manga bean si Isa maiyu pasal pamituwa ku itu. Amay-
amayun sigam tōōd ma panganda' Tuhan, daa sigam siyoho' magsual pasal
manga bissala. Manga pagsual itu 'nsa' du makahap sigam, suga' magkaat
gam peen pangandōl manga aa sasuku makake iya.
15 Puspusin kōsōg nu mahap ayi-ayi hinang nu bo' kau makasulut atay
Tuhan. Subay bōntōl uk nu magnasihat pasal lapal kasabannalan, supaya
kau 'nsa' iya' ma sabab bayi hinang nu.
16 Halliin manga pagbissala karupangan iya 'nsa' makasulut atay Tuhan.
Bang aa palamud ma manga pagbissala salaihi', iya katudjuhan na tabo
sigam magdusa bo' palawak le' sigam min Tuhan.
17 Iya pandu' manga aa magbissala karupangan hi' sali' ibarat dugsul,
palatag na peen ma diyōm baran sampay lapat kamemon na. Salaihi' isab
manga pamandu' di si Himinus maka si Pilitus.
18 Libbahan uk sigam pandu' bannal. Uk sigam in pamakallum manga
aa magpatayan palabay na, jari 'nsa' niya' kono' pikallum ma sosongun,
bo' minnihi' niya' manga aa 'nsa' na mangandōl ma si Isa.
19 Suga' iya pandu' min Tuhan itu pagōn asal, sali' dalil papagan luma'
'nsa' tajōgjōg. Niya' sulat ma papagan itu, uk na, “Kitauhan uk Tuhan
bang sayi aa na.” Niya' le' isab sulat na dakayo', uk na, “Sasuku halling in
iya suku' Tuhan, subay labbahan na manga kahinangan laat.”
20 Salaitu pamaralil ku ma kau Timuti: ma diyōm luma' mehe
pabōtangan aa dayahan, magginis asal kapanyapan na. Niya' manga
pangalōōnan hinangan bulawan, niya' isab hinangan pilak. Manga
pangalōōnan ma halgaan itu subay palkala' mehe bo' iyampa giyuna.
Niya' isab manga pangalōōnan hinangan kayu maka manga tana'. Iya
itu makajari giyuna 'llaw-llaw.
21 Manjari kitabi manga bean si Isa sali' dalil kapanyapan ian. Bang
kitabi nutsihan di ta bo' kalloan laat ta kamemon, halgaan kitabi ma
nakura' tabi Tuhan, sabab suku' na sadja kitabi min diyōm atay. Jari niya'
kagunahan na ma kitabi maka sakap asal kitabi maghinang ayi-ayi hap.
22 Halliin manga napsu iya panganapsuhan manga lalla onde' bahu
lagi'. Iya tuyuan nu subay atay bōntōl maka pangandōl tudju ni Tuhan.
Kalasahin na peen manga pagkahi nu maka nuyu' kau magsulut-sulut

maka kasehean nu. Magdakayo' atay isab maka manga aa magtaat ma
si Panghu' Isa Almasi sampay min diyōm atay sigam sutsi.
23 Daa kau palamud ma manga pagjawab karupangan, iya 'nsa' niya'
kagunahan na. Katauhan nu pagjawab itu, gana-gana tahinang pagbono'.
24 Kitabi manga sosohoan Tuhan 'nsa' subay maglugat maka sayi-sayi,
maka addat ta subay hap sadja ni aa kamemon. Subay kita tau magpandu'
maka subay hap bohan ta minsan painay.
25 Bang kitabi mandu' bo' niya' makasagga', subay hanunut panambung
ta ma manga aa ian. Kalu sigam biyuwanan pikilan uk Tuhan bo' sigam
makatawwa' pagsusunan, bo' tabo sigam tau ma pandu' kasabannalan.
26 Jari ngahap du pikilan sigam pabing, bo' papuwas du sigam min
pangantanan nakura' sayitan, iya bayi nganjallat pikilan sigam bo' sigam
me' maghinang kabayaan na.

3

Pasal masa katapusan

1 Intōmun itu tōōd, Timuti. Bang song na taabut masa katapusan dunya
itu, heka du katiksaan paniya'.
2 Iya tiyuyu' uk manga aa ma masa ian kahapan di sigam sadja 'nsa'
takannal uk sigam aa kasehean. Napsuhan du sigam ma pilak, abbuhan
du sigam, maka langkaw atay sigam. Missala sigam kalaatan ma pagkahi
sigam maka 'nsa' me' ma pamiat maas sigam. 'Nsa' du sigam magsukul
bang tiyabangan atawa biyuwanan, maka sabul sadja sigam.
3 'Nsa' du sigam maase' ma sehe' sigam, 'nsa' isab baya' magkahap bang
niya' bayi pagsaggaan. Ngalimut na peen sigam ma aa kasehean, maka
diyulan ayi-ayi kinapsuhan baran sigam. Bingis du sigam makalandu'
maka bansi sadja sigam ma ayi-ayi hap.
4 'Nsa' sigam kapangandōlan sabab nipu bagay. Kalanduan du isōg
sigam maka pagmalangkaw sigam 'nsa' manjari. Baya' sadja sigam
maghap palasahan baran sigam bo' 'nsa' niya' kabayaan sigam me' ma
Tuhan.
5 Bannal sigam mag-agama suga' 'nsa' niya' pus na sabab 'nsa' sigam
baya' pindahan atay. Timuti, insapin manga aa salaihi'.
6 Niya' isab manga lalla ma waktu ian hi' pasōd du ni diyōm luma' aa bo'
iyakkalan uk sigam manga danda magkarupangan. Sasaw pikilan manga
danda ian sabab min dusa sigam maheka, bo' tabo-bo sigam uk napsu
sigam mag-indaginis.
7 Pake sadja sigam ma sayi-sayi mandu' suga' 'nsa' tōōd sigam makahati
ma pandu' bannal.
8 Manga lalla mangakkal ian nagga' asal ma pandu' bannal. Sagōt diyōm
pikilan sigam maka pangandōl sigam 'nsa' bannal. Iya paningōran sigam
kahinangan di si Jannis maka si Jambes manga aa bayi nagga' si Musa ma
masa awwal le'.
9 Suga' pamandu' manga aa ian 'nsa' du niya' kasongan na. 'Nsa' du taggōl
kitauhan du karupangan sigam uk aa kamemon, sali' bayi karupangan di
si Jannis maka si Jambes.

Patuyu' ma pandu' bannal

10 Samantala', kau Timuti, katauhan nu du bang ayi pamandu' ku maka
bang salaingga kawul-piil ku maka bang ayi maksud ku. Katauhan nu
isab in aku mangandōl asal ma si Isa. Imanan ku, maka kalasahan ku isab
manga pagkahi ku, maka sandalan ku manga kasukkalan.

11 Katauhan nu du manga kapidjalaan maka kasigpitan bayi patakka ni
aku mahi' ma daira Antiyuk maka ma Ikuni maka mahi' ma Listara. Aho'
katauhan nu manga kapidjalaan kamemon bayi kasandalan ku. Lipara
kapuwasan aku uk Panghu' tabi min kasukkalan ku ian kamemon.
12 Bannal asal, sasuku baya' me' ma kabayaan Tuhan ma sabab si Isa
Almasi iya parakayoan na, katakkahan du sigam kapidjalaan.
13 Suga' manga aa laat maka manga aa pangakkal, paruhun na peen
kahinangan sigam laat. Ngakkal du sigam ma sehe' sigam, maka baran
sigam isab iyakkalan du.
14 Suga' kau iya, Timuti, tuyu' kau me' ma pandu' bannal bayi pamandu'
kau iya pandu' asal pagkahagaran nu tōōd. Katauhan nu du bang sayi
bayi manduan kau.
15 Maka taintōm nu isab in kau sataggōl min kariki'-diki' nu sampay ni
kamehe nu, bayi pianad asal ma ayi-ayi tasulat ma diyōm kitab. Iya na ian
poon na hangkan kau hi' makapikil nayima' kallum kakkal, iya pamuwan
uk Tuhan ma sasuku mangandōl ma si Isa Almasi.
16 Kamemon tasulat ma diyōm kitab ian bayi pisulat uk Tuhan bo' mehe
kagunahan na pamandu' ta pandu' bannal maka pano' ta kasaan aa bayi
makapagdusa, maka pamabōntōl ta aa bang 'nsa' tawwa' hinang na, maka
pamituwa pasal addat-tabiat hap.
17 Kitab itu bayi pisulatan aa sosohoan Tuhan supaya iya jukup ma tau
na maka ma kapandayan na, hati sakap isab maghinang ayi-ayi hap.

4

1 Na, Timuti, niya' le' panohoan ku tōōd ma kau sabab pabing du si Isa
Almasi, paitu ni dunya mabōtang parinta na. Kine du halling ku itu uk
Tuhan maka uk si Isa Almasi, iya ngahukum manusiya' kamemon, manga
aa masi 'llum sampay manga aa magpatayan na.
2 Jari soho' ta kau amay-amay, nasihatun lapal Tuhan ma manga aa.
Magnasihat na peen kau minsan ayi waktu, ma sigam baya' pake maka
'nsa'. Bohun sigam magkahagad ma si Isa. Bang niya' sā' sigam toin sigam.
Bang niya' lamma pangandōl na ma Tuhan, palasigun atay na. Papastiun
pamandu' nu, maka imanin manga aa panduan nu, minsan sigam hunit
piyanduan.
3 Hangkan salaitu panohoan ku ma kau sabab ma sosongun niya' waktu
'nsa' nayima' manga aa ma pandu' bannal. Suga' iya tiyurul uk sigam ayi-
ayi kabayaan sigam, bo' kallo' du sigam guru heka, sasuku mohan sigam
halling makaamu sigam.
4 Pataikut du sigam min pandu' bannal bo' ngasip gam peen ma manga
kissa bayi hinang uk manusiya'.
5 Suga' kau, Timuti, subay tōtōg pikilan nu minsan ayi kalabayan nu.
Sandalin kasigpitan ayi-ayi maka tuyuin hinang nu magnasihat lapal hap
pasal si Isa Almasi. Hinangun tōōd ayi-ayi kamemon bayi pamahinang
kau uk Tuhan.
6 Aku itu, 'nsa' taggōl piyatay du aku. Sikōt na waktu pamowe' ku ni
ahirat.
7 Bayi na puspus ku kōsōg sali' dalil aa maglomba' ma pagdaganan, bo'
makasampay na aku ni indanan na. 'Nsa' bayi labbahan ku pangandōl ku
ma Tuhan.
8 Manjari niya' ian tiyagama uk Tuhan ma diyōm sulga' panungbas na
ma sasuku bayi bōntōl atay na ma diyōm dunya. Jari pisambutan du aku
tungbas ian uk si Panghu' Isa Almasi, iya hukum bōntōl, bang taabut 'llaw

na mehe ian. Tiyungbasan du isab manga aa kamemon sasuku hōwat ngagaran kapaitu si Isa.

Pasal bayi kalabayan si Paul

9 Nulay kau tōōd bo' kau makasaut paitu ni aku.
10 Imbanan na aku uk si Demas sabab iya halgaan ma iya manga ligōt dunya itu, bo' hi' na iya pakallo' tudju ni lahat Tessaloneka. Si Kereskes bayi pahi' ni Galatiya, maka si Titus bayi pahi' ni Dalmatiya.
11 Hangkan du si Lukas sehe' ku maitu. Kalloun si Markus bo' bohun iya paitu sabab makatabang du iya ma aku ma hinang ku itu.
12 Ian si Tikikus bayi soho' ku ni Epesos.
13 Bang kau paitu, bohun sammek ku iya bayi tamban ma luma' si Karpus mahi' ma lahat Torowas. Bohun isab manga buk ku, iya lagi' na manga katas panulatan ku hi'.
14 Si Iskandal, iya aa magsasal hi', bayi laat bidda' hinang na ma aku. Suga' minsan na, Tuhan iya tau nungbasan iya ma sabab hinang na ian.
15 Kau isab, pahalli' kau ma iya sabab kōsōg panagga' na ma lapal pagnasihat ta.
16 Tagna' aku siyumariya mahi' ma sara', 'nsa' niya' bayi ngandapitan aku. Bayi aku kasiya-siyahan uk sehe' ku kamemon. Mura-murahan, bang peen 'nsa' bista uk Tuhan paghinang sigam salaihi'.
17 Suga' minsan aku bayi imbanan uk sigam tiyabang asal si Panghu' Isa ma aku. Kabuwanan aku kōsōg uk na supaya aku makapagnasihat ma manga aa 'nsa' Yahudi kamemon, bo' sigam makake ma lapal na tōōd. Jari kapuwasan aku min bo' halimaw, hati na, min siya-siyahan.
18 Tantu isab aku lappasan uk Tuhan min kalaatan kamemon iya patakka ni aku ma sosongun, bo' biyo du aku uk na ni lahat pagparintahan na ma diyōm sulga', ma 'nsa' niya' baya-baya na. Patut iya piyudji sampay ni kasaumulan. Amin.

Bissala katapusan

19 Tiya' aku masampay minsan laa hal bahasa ku ni si Pirisila maka si Akila maka di si Oneseporos magtayi'-anak.
20 Si Erastus, hi' na ngagad ma Kurintu, maka si Turupimus bayi 'mbanan ku ma daira Militus pagka saki.
21 Amay-amay kau, Timuti, pasaut kau paitu bo' kau 'nsa' taabut uk musim pamaliyu.
Tiya' isab di si Ubulus, si Pudin, si Linus maka si Kalauda magpasampay isab minsan laa bahasa sadja ni kaam. Damikkiyan na isab manga dawuranakan tabi bean si Isa kasehean.
22 Mura-murahan, bang peen patōtōg Panghu' tabi ma diyōm atay nu. Bang peen kaam kamemon kaniyaan tatabangan min Tuhan.

Wassalam

SULAT NI SI TITUS
min si Paul

Si Titus itu bangsa Girik. Onde' bahu lagi' iya ma waktu kasambut na sulat itu. Bayi iya makake ma pagnasihat si Paul hangkan iya mangandōl ma si Isa Almasi. Manjari tabangan na si Paul ma hinang na, bo' kapangandōlan na iya tōōd.

Bayi iya me' ma si Paul ma langnganan na pabayik ni manga lahat kasehean bayi pagnasihatan na. Jari niya' dakayo' lahat iya patakkahan sigam ma langngan hi' iya na pu' Kerete. Manjari itu, song peen sigam pakallo', noho' si Paul ma si Titus subay pa'mban ma pu' ian ngahatul manga aa magpangandōl ma si Panghu' Isa may'an.

Ma diyōm sulat itu si Titus iya piyanduan uk si Paul bang salaingga pamene' na aa pibōtang nakura' ma manga jamaa si Isa Almasi ma lahat dakayo' maka dakayo', maka bang salaingga subay addat sigam. Piyanduan iya isab pasal maas maka onde' bahu, danda maka lalla, bang salaingga subay kawul-piil sigam. Siyoho' iya ngalāng manga guru iya magpandu' 'nsa' bannal, sabab pandu' sigam mo sadja manga Almasihin magkasasawan.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul, sosohoan Tuhan. Kawakilan isab aku uk
si Isa Almasi, siyoho' pahi' nabangan manga aa bayi tapene' uk Tuhan bo'
pasong pangandōl sigam ma iya, bo' pasong isab katau sigam pasal pandu'
bannal iya mo kitabi ma kabayaan Tuhan.
2 Hangkan salaihi', sabab niya' kallum kakkal pangahōwatan tabi.
Kallum kakkal ian bayi panganjanji' asal uk Tuhan dahu le' min waktu
pamapanjari dunya, maka Tuhan itu 'nsa' tau magputing.
3 Taabut peen waktu tōōd, piluwas uk na lapal na, bo' pingandōl uk na
ma aku. Siyoho' aku magnasihat lapal itu uk Tuhan, iya mangalappasan
kitabi.
4 Pasampay ku sulat itu ni kau, Titus. Sali' kau anak ku lahasiya' pagka
kita mangandōl sali'-sali' ma si Isa Almasi. Mura-murahan, bang peen kau
piniyaan tatabangan maka kasannangan atay uk 'Mma' tabi Tuhan maka
si Isa Almasi, iya maglalappas ma kitabi.

Manga hinang si Titus ma pu' Kerete

5 Bayi kau 'mbanan ku maiyu ma pu' Kerete bo' tahatul nu ayi-ayi 'nsa'
bayi tangbus ku, bo' kau mabōtang isab manga aa hinang maas ma manga
jamaa si Isa iya magtipun ma kalahat-lahatan iyu kamemon. Intōmun bayi
panohoan ku ma kau:
6 bang aa pibōtang pagmaasan subay 'nsa' niya' dusa na panaan iya
maka subay dakayo' du handa na. Manga anak na subay mangandōl ma si
Isa Almasi, maka 'nsa' subay iyōnan aa gagga piyanduan atawa ngandulan
napsu na.
7 Sabab na bang pibōtang nakura' ma manga jamaa si Isa, hinang Tuhan
asal iya pangandōl ma iya, hangkan subay 'nsa' niya' dusa panaan iya. 'Nsa'
iya subay mag-abbu-abbu maka subay 'nsa' subay lakkas pasu' atay na.
'Nsa' iya subay aa maglalango, maka 'nsa' subay bingis, atawa napsuhan
ma pilak.
8 Bang niya' aa pahi' ni luma' na subay sagina na tōōd, maka subay iya
kaamuhan isab ma ayi-ayi makahap. Subay iya hantap ma ayi-ayi hinang

na, maka subay bōntōl. Subay iya me' ma Tuhan min diyōm atay na, maka
subay tau halli' ma napsu na.
9 Subay hōgōt pamalut na ma lapal kapangandōlan itu, sali' bayi
pamandu' ma iya. Manjari tau du iya mahōgōt atay manga aa kasehean,
pagka pamandu' na pandu' kasabannalan ma sigam. Maka tau du iya
nambungan manga aa managga' pandu' na, bo' katoan na iya kasaan
sigam.
10 Hangkan subay salaihi' sabab heka aa tuwas kok sigam maka gagga
piyanduan, iya lagi' na manga sehe' bi bayi pinda min agama Yahudi.
Bissala uk manga aa ian iya 'nsa' niya' pus na, maka layingu uk sigam
aa kasehean
11 Subay parōhōngun manga aa magbissala salaihi' sabab heka aa
magtawutayi'-anak tabo sasaw uk pagpandu' sigam, pandu' 'nsa' wajib
pibissala, maka pandu' pagpilak sadja.
12 Niya' dakayo' pagkahi sigam bangsa Kerete, aa bibissalahun, bayi
makapaluwas bissala, uk na hi', “Manga bangsa Kerete itu magputing
sadja, bingis sadja sigam sali' sattuwa tawun, lagak sigam maka lisuan
maghinang.”
13 Tawwa' bissala na ian, hangkan subay sagdahan tōōd manga aa
magpandu' hi' supaya hap pagkahagad sigam ma pandu' bannal.
14 Sagdahun sigam daa subay ngasip ma manga kissa-kissa bangsa
Yahudi, iya 'nsa' bannal, daa isab subay me' ma panohoan bayi pihinang
uk manusiya' sadja. Manga aa makahinang panohoan ian hi' bayi pataikut
asal min pandu' bannal.
15 Bang aa sutsi pag-atay na, ma bistahan na sutsi du ayi-ayi kamemon.
Suga' bang aa 'nsa' sutsi pag-atay na maka 'nsa' magkahagad ma si Isa
Almasi, 'nsa' niya' tabista na sutsi sabab katamakan asal diyōm atay na
maka pikilan na, bo' 'nsa' tasilang na hap maka laat.
16 Manga aa hi' magbawu'-bawu' in sigam tau ma Tuhan, suga' hinang
sigam maka bissala sigam 'nsa' magtawwa'. Makabansi-bansi du sigam,
'nsa' sigam me' ma pandu', maka 'nsa' sigam makapaghinang hap.

2

Pandu' bannal

1 Samantala' kau, Titus, pamituwa nu subay magtawwa' du maka pandu'
bannal.
2 Pituwahin manga maas lalla in sigam subay halli' napsu baran sigam,
subay hap addat sigam, maka subay hantap ma ayi-ayi hinang uk sigam.
Subay hōgōt tōōd pangandōl sigam ma si Isa, subay lasa ma pagkahi, maka
subay sigam nandal minsan ayi patakka ni sigam.
3 Salaihi' isab pamituwa nu ma manga maas danda. Iya bohan sigam
subay tōp ma danda iya tuyu' me' ma kabayaan Tuhan. 'Nsa' sigam subay
ngalimut ma sehe' sigam maka 'nsa' subay tagihan nginum makalango. Iya
pamandu' uk sigam subay pandu' hap.
4 Manjari tapaanad uk maas danda hi' manga karandahan onde' bahu
le' bo' sigam lasa ma halla sigam maka anak sigam,
5 bo' sigam hantap ma ayi-ayi hinang sigam, maka sutsi diyōm atay
sigam. Manga danda onde' bahu le' itu subay tōgōl maghinang ma diyōm
luma' sigam maka subay ngaku kagaraan halla sigam. Bang salaihi' addat
sigam, manjari 'nsa' niya' makapahallingan laat pasal lapal Tuhan itu.
6 Damikkiyan na isab manga lalla onde' bahu le', sohoun sigam subay
hantap ma ayi-ayi tahinang sigam.

7 Kau Titus, subay hap tōōd kawul-piil nu bo' kau manjari paningōran
uk manga sehe' nu. Bang kau mandu' subay bōntōl sadja pamandu' nu,
maka bohan nu subay magtawwa' maka lapal Tuhan iya pamandu' nu.
8 Ma ayi-ayi pamandu' nu paggunahun manga bissala hap iya 'nsa'
tasaway, supaya iya' manga kuntara tabi pagka 'nsa' makatawwa' sababan
pamahalling sigam laat ma kitabi.
9 Panduin manga banyaga' in sigam subay ngaku kabayaan nakura'
sigam, maka subay nulut atay nakura' sigam ma kamemon. 'Nsa' isab
sigam subay nganjawab ma panohoan nakura' sigam.
10 'Nsa' isab sigam subay nangkawan nakura' sigam, suga' subay talhakit
in sigam hatul maka kapangandōlan sakahaba' waktu. Jari kahapan du
manga aa ma pamandu' tabi pasal Tuhan, iya mangalappas ma kitabi min
hukuman dusa.
11 Sabab piluwas na uk Tuhan lasa na maka ase' na bo' kalappasan
manga manusiya' kamemon min hukuman dusa.
12 Min lasa na maka ase' na hi' in kitabi kapanduan uk Tuhan subay
ngalabba min ayi-ayi iya 'nsa' mo kitabi tudju ni iya. Subay labbahan
ta isab napsu ta ma ligōt dunya itu. Jari subay kitabi hantap ma ayi-ayi
hinang tabi. Subay kitabi bōntōl sadja, maka subay mean kabayaan Tuhan
sataggōl tabi ma dunya itu,
13 pasalta' peen kitabi ngagaran 'llaw pagkōgkōgan, iya asal pan-
gahōwatan tabi. Iya na ko' ian 'llaw paluwas sahaya Tuhan tabi sangat
kawasa, si Isa Almasi iya mangalappas ma kitabi.
14 Bayi iya maglilla' matay ma sabab tabi, supaya kitabi likkat uk na
maka piyuwasan min kalaatan kamemon. Kabayaan na subay sutsi atay
tabi, bo' kitabi manjari manga aa suku' na sadja, aa tagihan maghinang
kahapan.
15 Iya na ian pamandu' nu ni manga aa. Amay-amayin sigam maka
biatun sasuku sigam sā', sabab niya' kapatut nu nagda ma sigam. 'Nsa'
niya' subay mareyo' ma kau.

3

1 Paintōm manga bean si Isa Almasi maiyu, in sigam subay ngaku ma
kapatut manga pagnakuraan maka manga ngantan parinta, bo' supaya
me' ma panohoan sigam. Basta hinang hap subay sigam sakap nabang.
2 Daa sigam sohoun ngalimut ma sayi-sayi, suga' subay sigam magsulut
maka magbagay sadja ma aa kasehean. Subay hanunut halling sigam ni
aa kamemon.
3 Sabab in kitabi bayi awam ma waktu palabay, bayi gagga siyoho', maka
layingu asal kitabi. Bayi kitabi tabo-bo sadja uk napsu tabi hap-laat, basta
ayi-ayi makahap palasahan. Bayi laat sadja kasuddahan tabi. Bayi kita
ngibōg peen ma manga sehe' tabi. Bayi kitabi kibansihan uk pagkahi ta,
maka bansi isab kitabi ma sigam.
4 Suga' Tuhan, iya ngalappas ma kitabi, bayi makapaluwas kahap na
maka lasa na ma bangsa manusiya',
5 bo' puwasan na kitabi min hukuman dusa. 'Nsa' ma sabab niya'
kahapan bayi hinang tabi iya hangkan kitabi kalappasan na, suga' ma
sabab ase' na ma kitabi. Iyanakan kitabi pabing uk Nyawa Sutsi maka
kabuwanan kitabi kallum bahu pagka sutsi na atay tabi.
6 Manglabi-labihan na kahapan ma kitabi pagka kita pisangōn Nyawa
Sutsi uk Tuhan ma sabab si Isa Almasi iya ngalappas ma kitabi.
7 Sabab min lasa maka ase' Tuhan iya hangkan kitabi pipagkahap na
maka Tuhan, bo' kitabi kaniyaan kallum kakkal iya asal hōwatan tabi.

8 Bannal sadja iya halling ku itu.
Kabaan ku subay kau mandu' pahap-hap pasal manga pandu' ma diyōm sulat itu. Sohoun manga aa iyu ngasip tōōd bo' supaya sasuku sigam magkahagad ma Tuhan magpanuyu' na peen maghinang hap. Hap asal hinang salaihi', maka niya' kagunahan na ma aa kamemon.
9 Suga' halliin manga aa magjawab ma 'nsa' niya' kagunahan na, maka pag-usul pasal manga ōn ka'mbo'-mboan sigam pangkat-mamangkat. Daa kau palamud isab bang niya' maglugat atawa magsual pasal sara' bayi pangamban uk si Musa ma masa awwal hi', sabab manga paglugat salaihi' 'nsa' makahap, 'nsa' niya' pus na.
10 Bang niya' sehe' bi ngahinang pihakan manga aa bean si Isa, bandain iya min duwa. Bang iya 'nsa' ganta' ngasip, pataikut kau min iya.
11 Sabab katauhan nu aa salaihi', bengkok asal pikilan na maka dusahan iya. Manyatakan sā' na sabab min dusa na.

Bissala katapusan

12 Na, Titus, bang takka paiyu si Artemas atawa si Tikikus, sayi-sayi iya soho' ku, pasulay kau tōōd pahi' ni daira Nikupulis bo' kita magtawwa' mahi'. Sabab gara' aku pabōtang mahi' pasalta' musim pamaliyu.
13 Patuntulun si Apollos maka si Senas abugaw hi' bang sigam ganta' palaus ni palangnganan sigam. Buwanin sigam ayi-ayi kakulangan sigam.
14 Panduin manga sehe' ta bean si Isa Almasi iyu, in sigam subay tuyu' maghinang hap bo' niya' panabang sigam ma aa kasehean bang kasigpitan. Salaihi' niya' kagunahan manga kahinangan sigam.
15 Manga sehe' ku kamemon maitu masampay minsan laa bahasa sigam sadja ma kau. Iya du aku masampay bahasa ku ni sasuku lasahan kami, pagka sali'-sali' kitabi mangandōl ma si Isa Almasi.
Mura-murahan, bang peen kaam kamemon kaniyaan tatabangan uk Tuhan.

Wassalam

Pahati pasal
SULAT NI SI PILIMUN
min si Paul

Si Pilimun itu bayi Almasihin min lahat Kolossa, aa taga ōn. Tabo iya mangandōl ma si Isa sabab pagnasihat si Paul iya take na. Magbagay asal iya maka si Paul sataggōl min waktu kapangandōl na ma si Isa.

Niya' ma si Pilimun dakayo' banyaga' iyōnan si Onesimus. Sakali itu, lahi si Onesimus min luma' nakura' na tudju ni daira Roma, bo' may'an iya makapagbak maka si Paul. Piyanduan iya uk si Paul lapal hap pasal si Isa Almasi hangkan iya mangandōl. Manjari tiyabangan uk na si Paul ma hi' ma diyōm jil.

Na, pagka si Onesimus magkahagad na ma si Isa, wajib iya subay pabing ni nakura' na, iya bayi palahihan na hi'. Suga' niya' sara' ma masa ian hi', bang niya' banyaga' ganta' lahi min nakura' na, subay iya binsana' tōōd. Iya na itu poon na hangkan si Paul mabo sulat itu ni si Pilimun, siyoho' ngampun si Onesimus bang pabing na ni pangantanan na. Siyoho' iya isab nayima' si Onesimus sali' danakan na tōōd, sabab mangandōl na sigam sali'-sali' ma si Isa Almasi. Si Onesimus iya mo sulat itu pisampay ni nakura' na.

Lapal sulat si Paul

1 Sulat itu min aku, si Paul, iya ma diyōm jil itu ma sabab si Isa Almasi
iya pamean ku, maka min si Tímuti danakan tabi ma diyōman si Isa.
Pisampay sulat itu ni kau, Pilimun. Bagay kami kau, maka sehe' kami
asal maghinang ma Tuhan.
2 Pisampay isab sulat itu ni manga jamaa si Isa magtipun maiyu ma luma'
nu, maka ni si Appiya danakan tabi danda iyu, maka ni si Arkippus sehe'
kami isab maghinang ma si Isa Almasi sali' ibarat sundalu maghinang ma
nakura' na.
3 Mura-murahan bang peen kaam piniyaan tatabangan maka kasannan-
gan diyōm atay uk 'Mma' tabi Tuhan maka Panghu' tabi si Isa Almasi.

Magsukul si Paul ni Tuhan ma sabab lasa maka pangandōl si Pilimun

4 Sakahaba' waktu panabbut ku ni Tuhan magsukul aku ni iya pagka
kau hi' sabbut ku,
5 sabab take ku pasal kaehe lasa nu ma manga aa suku' Tuhan kamemon,
maka sabab pangandōl nu ma si Panghu' Isa.
6 Ngamu'-ngamu' aku ni Tuhan bang peen kitabi manga aa magkahagad
ma si Isa magdakayo' atay tōōd, bo' supaya palōm pahati tabi pasal kaha-
pan kamemon iya makani-kitabi ma sabab si Isa Almasi iyu parakayoan
tabi.
7 Bagay, kiyōgan aku tōōd sabab lasa nu, lasig isab diyōm atay ku ma
sabab kapahayang nu manga aa suku' Tuhan.

Ngamu' junjung si Paul ma pasal si Onesimus

8 Manjari itu, minsan niya' kapatutan ku min si Almasi bo' aku
makatawakkal noho' kau pasal ayi-ayi subay hinang nu, 'nsa' du aku
magpanohoan.
9 Suga' amuan ta kau sadja junjung, sabab niya' paglasa ta. Minsan aku
si Paul, aa toa na, maka minsan aku palilisu buttihi' ma sabab si Almasi
iya pamean ku, ngamu' laa aku sadja.

10 Ngamu' aku junjung ni kau pasal si Onesimus, iya sali' anak ku
lahasiya' itu, sabab aku itu manjari pag'mmaan na sabab tabo iya
magkahagad ma si Isa sabu peen aku ma diyōm jil itu.
11 Dahu-dahu 'nsa' bayi niya' guna na ma kau, suga' ma buttihi' niya'
guna na tōōd ma kau sampay isab ma aku.
12 Jari tiya' papowe' ku ni kau si Onesimus, aa kalasahan ku tōōd.
13 Baya' aku bang iya patōtōg maitu ma aku, bo' niya' paganti' min
kau nabangan aku sataggōl ku ma diyōm jil itu ma sabab lapal hap iya
pagnasihat ku.
14 Suga' 'nsa' aku baya' ngahagda ma kau subay nabangan aku. Iya
kabayaan ku subay aku tabangan nu sabab min baya' nu tōōd. Jari 'nsa'
du aku ngahinang ayi-ayi bang kau 'nsa' pasulut.
15 Iya hangkan marayi' si Onesimus bayi piōkat min kau dayi'-dayi',
supaya bang iya makabayik ni kau pakakkal du iya ma kau sataggōl nu
'llum.
16 Tagna' hi' banyaga' nu sadja iya, suga' ma buttihi' hap le' iya min
banyaga', sabab danakan tabi na iya kilasahan. Halgaan tōōd iya ma kau,
suga' halgaan gam peen iya ma kau sabab banyaga' iya maka danakan nu
isab, pagka si Panghu' Isa iya parakayoan bi.
17 Manjari, Pilimun, bang aku tabista nu sali' sehe' nu mag-usaha,
tayimaun si Onesimus itu sali' panayima' nu ma aku.
18 Bang niya' dusa na ma kau, atawa bang niya' utang na ma kau, aku
iya subay paatas nu.
19 'Ndaun paljanjian ku itu, ma sulatan ku du: “Aku si Paul magbayad.”
'Nsa' isab patungbuy, suga' mehe asal utang nu ma aku, sabab aku iya
hangkan kau hi' taga kallum kakkal ni kasaumulan.
20 Aho', bagay, dulin lagi' aku sabab suku' kita si Panghu' Isa Almasi.
Palasigun atay ku sabab si Almasi iya parakayoan ta.
21 Sulat ku itu sabab tatantu ku in kau ngasip du. Katauhan ku in tabang
nu ma aku palabi gam peen min bayi iyamu' uk ku.
22 Niya' le' isab amu' ku: sakapin aku bilik maiyu. Sabab na hōwat-
hōwat aku in bayi amu' bi ni Tuhan diyulan du uk na, bo' pibing du aku
ni kaam.

Bissala katapusan

23 Tiya' si Epapras, sehe' ku maitu ma diyōm jil ma sabab si Isa Almasi
iya pamean na, mabo minsan laa bahasa na sadja ma kau.
24 Damikkiyan na di si Markus, si Aristarkus, si Demas maka si Lukas,
manga sehe' ku maitu maghinang ma Tuhan, mabo isab sigam bahasa
sigam ma kau.
25 Mura-murahan, bang peen kaam kamemon piniyaan tatabangan uk
si Isa Almasi Panghu' tabi.

Wassalam

SULAT NI MANGA AA HIBRANI

'Nsa' katauhan bang sayi bayi nulat sulat itu, suga' heka aa mista in si Paul bayi nulat.

Sulat itu bayi siyulatan manga bangsa Hibrani, hati na bangsa Yahudi, sasuku sigam magkahagad ma si Isa Almasi. Pagka sigam me' ma si Isa kibansihan sigam uk pagkahi sigam Yahudi iya 'nsa' magkahagad. Iyudju' sigam sampay binsana' bo' supaya libbahan pangandōl sigam ma si Panghu' Isa. Niya' isab aa mean si Isa kasehean 'nsa' makasandal binsana', jari pabing ni agama sigam tagna'. Hangkan na sulat itu bayi piyabo ni manga tindōg si Isa, pamatōtōg atay sigam supaya sigam lut tōōd ma iya.

Hiyati ma sulat itu pasal si Isa, in iya asal Anak Tuhan langkaw le' min si Musa, langkaw isab min manga malaikat. Hiyati isab in kamatay si Isa mehe min sasumbayan bayi pigkulban uk bangsa Yahudi pamapuwasan dusa sigam. Hiyati isab itu in manusiya' pighap na maka Tuhan ma sabab hinang si Isa, maka 'nsa' niya' saddi min iya magpatiōt ma manusiya' maka Tuhan.

Palman Tuhan pisampay ni manusiya' uk Anak na

1 Ma awwal jaman le' daran Tuhan bayi masampay palman na ni
ka'mbo'-mboan tabi. Bayi palatun na ma kanabi-nabihan, bo' magsaddi-
saddi iya kapamo sigam ma waktu dakayo' pa dakayo'.
2 Salta' ma buttihi', ma waktu itu, Anak na iya masampay palman Tuhan
ni kitabi. Iya iya bayi magpamanjari alam kamemon pagka wakil iya min
Tuhan, maka iya isab pene' uk Tuhan piyusakaan kamemon ayi-ayi na
peen.
3 Anak Tuhan itu pamanda' asal kasawahan min sahaya Tuhan. Sali'
tōōd kajarihan na maka kajarihan Tuhan. Tiyayak na peen uk na alam
itu ma sabab min palman na kawasahan. Ubus peen uk na ngahinang
lawang pamasutsi manusiya' min dusa sigam, manjari ni sulga' iya ningko'
ma bihing Tuhan iya Sangat Kawasa, ma bihing na ni katau.

Langkaw Anak Tuhan min bangsa malaikat

4 Anak Tuhan itu pilangkaw le' min manga malaikat, maka ōn na isab,
iya bayi pamuwan Tuhan ma iya, langkaw le' min bangsa malaikat ian.
5 Sabab 'nsa' niya' malaikat bayi bissalahan uk Tuhan sali' bayi pamissala
na ma Anak na hi'. Uk na,
“Kau iya Anak ku
Maka aku iya 'mma' nu min 'llaw itu.”
Damikkiyan na isab 'nsa' niya' malaikat bayi piyalmanan uk Tuhan sali'
ma ayat dakayo' itu ma diyōm Kitab, iya uk na,
“'Mma' na du aku, maka anak ku du iya.”
6 Niya' du isab bayi piyamalman uk Tuhan ma waktu bayi song iya mabo
Anak na Tunggal-Kawasa paitu ni diyōm dunya itu. Uk palman na hi',
“In kaam manga malaikat ku kamemon
Subay mudji ma iya.”
7 Salaitu isab pamissala na ma pasal bangsa malaikat,
“In bangsa malaikat tahinang na sali' baliyu,
Sosohoan na tahinang sali' delat api.”
8 Samantala' ma pasal Anak na, salaitu iya piyamalman uk Tuhan, uk na,
“O Tuhan, natas du pagparinta nu ni kasaumulan.
Bōntōl sadja uk nu mag-agi ma manga ōkōman nu.

9 Kasulutan kau ma ayi-ayi bōntōl,
Kabansihan nu bang hinang laat.
Hangkan na kaam iya pene' pilangkaw uk ku, uk Tuhan nu,
Hangkan kau biyuwanan kakōgan maka kabantugan labi le' min bayi pamuwan ma kasehean nu.”
10 Niya' isab bayi bissala, uk na:
“O Panghu', kau iya bayi mapanjari dunya itu ma awwal tagna',
Baran nu iya bayi mapanjari diyata' langit.
11 In babaw dunya itu maka diyata' langit ian palanyap sadja,
Suga' kau iya kakkal du.
Padaan du kamemon bayi pimanjari itu sali' sapantun sammek.
12 Song liyupi uk nu kamemon hi' sali' sapantun sammek daan,
Bo' pindahan nu ni saddi sali' badju' bang sayinan na.
Malayingkan kau iya 'nsa' du magkapinda,
Kakkal du kau saumul-umul.”
13 'Nsa' isab niya' bayi pamissala Tuhan ma malaikat na sali' bayi pamissala na itu ma Anak na, iya uk na,
“Dayi' kau ningko' ma bihing ku sakap ni katau,
Sampay pareyo' ni kau palbantahan nu kamemon,
Bo' tatawu' sigam ma deyo' pat-nayi' nu.”
14 Na ayi baha' manga malaikat? In bangsa malaikat itu nyawa min Tuhan maghinang ni iya. Piyabo sigam uk na nabang ma manusiya', sasuku kalappasan uk Tuhan.

2

Pasal kalappasan tabi mehe

1 Pagka salaihi' kawasa Anak Tuhan, subay kita ngisbat tōōd ma pandu' bannal bayi take ta ma pasalan na, bo' supaya kita 'nsa' tabo ni saddi.
2 Minsan sara', iya lapal bayi pilatun uk manga malaikat ni ka'mbo'-mboan tabi, tatuman du, hangkan sayi-sayi 'nsa' bayi mōgbōg atawa 'nsa' me' ma sara' hi' bayi kabuwanan kabinsanaan, iya pipagtōngōd maka dusa na.
3 Na, salaingga kita puwas min mulka' bang pisaran uk ta iya makalappas ma mehe itu? Si Panghu' Isa, baran na du, bayi ngalapal tagna' pasal makalappas itu. Pasunu' isab manga aa bayi makake ma iya bo' sigam iya bayi muwanan kitabi saksi' in lapal itu bannal du.
4 Tiyapilan isab saksi' sigam uk Tuhan, pagka sigam kabuwanan barakat maghinang paltandaan maka hinang kainu-inuhan aa. Min baya' Tuhan isab sigam katulunan ginisan kapandayan min Nyawa Sutsi.

Si Isa iya maglalappas

5 Na, 'nsa' bangsa malaikat iya siyoho' uk Tuhan makapagbaya' ma dunya dakayo', iya pilahil ma sosongun ian. Iya na dunya pigsambat na peen ma sulat itu.
6 Suga' manusiya' iya pipagbaya', sali' bayi siyulat ma diyōm kitab, iya uk na:
“O Tuhan, ayi kapusan manusiya' hangkan kannal nu?
Angay tubuan manusiya' itu subay paruli nu?
7 Pibōtang sigam uk nu dayi'-dayi' ma deyoan manga malaikat,
Bo' iyampa sigam buwanan nu kasanglitan maka kabantugan,
8 Sampay kapatutan makapagbaya' ma kamemon ayi-ayi.”

Iya bissala itu in manusiya' biyuwanan kapatutan makapagbaya' ma
kamemon ayi-ayi, hati na 'nsa' niya' 'nsa' talapay. Suga' ma buttihi' 'nsa'
le' tanda' ta bangsa manusiya' itu magbaya' ma kamemon.
9 Iya tanda' ta magbaya' ma kamemon buttihi', iya na si Isa. Miyahaldika'
iya, siyanglitan iya maka hiyulmat. Bannal bayi dahu ian, bayi iya pireyo'-
deyo' min manga malaikat, suga' dayi'-dayi' du iya kapareyo'-deyo' na.
Manjari kalabayan na kamatay ganti' manusiya' kamemon, ma sabab ase'
maka lasa Tuhan.
10 Tuhan iya magpapanjari maka makapagbaya' ma ayi-ayi kamemon, bo'
bōntōl tōōd hinang na pagka palabay na si Isa min kabinsanaan supaya
patut si Isa ngalappas ma manusiya'. Maksud Tuhan asal, subay heka
manusiya' tahinang anak na, piniyaan kasanglitan na. Sabab si Isa iya mo
ma manusiya' bo' supaya sigam lappasan min hukuman dusa.
11 Si Isa iya tau nutsi atay manusiya'. Manjari iya maka sasuku sutsi na,
da-Mma' du sigam kamemon. Hangkan na si Isa 'nsa' iya iya' ngaku in
sigam danakan na.
12 Salaitu iya bayi bissala na ni Tuhan ma diyōm kitab:
“Baan ku manga danakan ku ma pasal kahinangan nu.
Sanglitan ta kau ma alōpan sigam bang magtipun-tipun na.”
13 Uk na isab,
“Mangandōl du aku ma Tuhan.”
Maka niya' isab ayat dakayo', iya uk na,
“Tiya' aku maka manga danakan bayi pamaipat uk Tuhan ma aku.”
14 In iyōnan magdanakan itu dalaha' du, daisi, sabab manusiya' sali'-sali'.
Hangkan si Isa isab bayi tahinang manusiya' sali' sigam bo' supaya iya
makajari ngananam kamatay. Jari, pagka kalabayan na kamatay, diyaōg
uk na nakura' sayitan iya makabo kamatay ma manusiya'.
15 Pagka salaihi' pangandaōg si Isa ma nakura' sayitan, katabangan na
bangsa manusiya'. Tiyāw asal sigam matay sataggōl sigam 'llum, iya poon
sigam 'nsa' sali' hawulaya, lipara piyuwasan sigam uk na min tāw sigam.
16 Pasti' ko' itu, 'nsa' malaikat iya tiyabangan uk si Isa, sali' bayi tasulat
ma diyōm kitab, iya uk na,
“Tiyabangan uk na manga panubu' si Ibrahim.”
17 Hangkan iya subay magsali' tōōd maka dawuranakan na manusiya' bo'
supaya iya makalabay ayi-ayi bayi labayan sigam. Manjari tau iya maase'
ma sigam. Kapangandōlan iya bo' patut iya hinang imam sigam nakura',
magpatiōt ma sigam maka Tuhan bo' supaya niya' kaampunan dusa sigam.
18 Ma buttihi' makatabang na si Isa ma sasuku siyasat bo' 'nsa' tabo
ngahinang kalaatan, sabab bayi na kalabayan na sasat maka kabinsanaan.

3

Si Isa langkaw min si Musa

1 Manga dawuranakan ku magpangandōl ma si Isa, kaam isab bayi
tiyawag uk Tuhan hinang manga aa na, soho' ta na kaam ngannal ma
pasal si Isa. Bayi iya pipaitu uk Tuhan supaya iya tahinang Imam-nakura'
ma agama iya pamōgbōgan tabi.
2 Asal iya mōgbōg ma hinang na tudju ni Tuhan, iya bayi mene' iya
mag-imam, sali' bayi biyōgbōgan uk si Musa maghinang ayi-ayi ma diyōm
luma' Tuhan, hati na ma ōkōman Tuhan tōōd.
3 Patut du bang si Isa siyanglitan labi min si Musa. Sali' ibarat luma',
patut du bang bayi aa maghinang luma' siyanglitan labi min luma' bayi
hinang na hi'.

4 Luma' kamemon niya' sadja ngahinang iya, suga' Tuhan iya bayi
makahinang kamemon ayi-ayi.
5 Si Musa ian dakayo' sosohoan mōgbōg ma hinang na kamemon ma
diyōm luma' Tuhan. Bissala isab uk na pasal palman Tuhan iya piluwas
uk Tuhan ma waktu sosongun.
6 Suga' Almasi itu, pagka Anak Tuhan iya, mōgbōg sadja ma hinang
na magbaya' ma luma' Tuhan. Bo' kitabi iya sali' ibarat luma' Tuhan
kapagbayaan na, bang peen pihōgōt iman ta maka kahōwatan ta.

Niya' pahalihan ma manga aa suku' Tuhan

7 Hangkan ko' kita subay ngisbat ma lapal min Nyawa Sutsi, iya tasulat
ian ma diyōm kitab. Uk na,
“Ma 'llaw itu, bang take bi suwara Tuhan,
8 Daa patuwasun bi kok bi sali' bayi ka'mbo'-mboan bi,
Waktu bayi kapanagga' sigam ma kabayaan ku.
Bayi sigam ma lahat de le', lahat hunit kapaglahatan;
Timpu kapanulay sigam ma aku bang niya' kawasa ku.
9 Pigsulayan na peen aku uk sigam, uk Tuhan,
Bang ngamulka' atawa 'nsa',
Parahal tanda' uk sigam kahinangan ku ma diyōm 'mpatpu' tahun hi'.
10 Iya na itu sababan na hangkan aku ngandugal ma manga aa ian.
‘Manga aa itu’ uk ku, ‘'nsa' tōtōg pame' sigam ma aku.
'Nsa' sigam baya' me' ma addat-tabiat, bayi panohoan ku.’
11 Hangkan aku ngandugal ma sigam, bo' aku napa.
‘Manga aa itu’, uk ku, ‘'nsa' tōōd pasōd ni lahat pahalihan bayi tagama
ku.’ ”
12 Na, manga dawuranakan ku, halliin bi pikilan bi bo' supaya 'nsa' niya'
min kaam maghinang kalaatan, manga ngalabbahan pangandōl na, bo'
tabo pataikut min Tuhan bannal iya asal 'llum.
13 Sataggōl masi waktu iyōnan “'llaw itu”, subay kaam magtabang-
tabang ma pagkahi bi sakahaba' waktu bo' hōgōt iman bi, supaya kaam
'nsa' kaakkalan uk kalaatan bo' tabo magmatuwas ni Tuhan.
14 Tantu du kita dambean maka si Almasi bang bōgbōgan ta bayi
pangandōl ta tagna' sampay ni katapusan na.
15 Uk kitab hi',
“Ma 'llaw itu, bang take bi suwara Tuhan,
Daa patuwasun bi kok bi sali' bayi ka'mbo'-mboan hi'
Ma waktu bayi kapanagga' sigam ma kabayaan Tuhan.”
16 Na, sayi pigbissala itu, iya makake suwara Tuhan suga' nagga' ma
kabayaan na? Iya na ko' ian manga aa kamemon bayi pignakuraan uk si
Musa paluwas min lahat Misil.
17 Sayi na isab bayi kidugalan uk Tuhan ma diyōm 'mpatpu' tahun hi'?
Iya na isab aa bayi makapagdusa ian, hangkan sigam bayi piyatay ma lahat
hunit kapaglahatan ian.
18 Maka sayi na isab tawwa' sapa Tuhan, iya uk na hi', “Manga aa itu
'nsa' tōōd pasōd ni pahalihan bayi tagamahan ku sigam.” Sigam du isab
tawwa' sapa Tuhan hi', hati na aa bayi nagga' ma kabayaan na.
19 Manjari katauhan ta manga aa ian 'nsa' du makasōd ni lahat ian sabab
'nsa' magkahagad ni Tuhan.

4

1 Na, pagka masi taga pus bayi panganjanji' Tuhan ma kitabi, hati na in
kitabi makajari pasōd ni pahalihan bayi tagama na, hangkan kitabi subay
halli' supaya 'nsa' niya' min kitabi 'nsa' makaabut pisōd ni pahalihan hi'.
2 Sabab kitabi makake isab lapal hap min Tuhan sali' bayi pike ni
ka'mbo'-mboan hi'. Sigam iya bayi makake lapal suga' 'nsa' niya' kahapan
takallo' sigam minnihi' sabab 'nsa' sigam bayi magkahagad.
3 Suga' kitabi itu, pagka magkahagad na, makasōd du ni pahalihan bayi
tiyagama uk Tuhan hi'. Suga' 'nsa' makasōd bang 'nsa' magkahagad, sali'
bayi pamissala uk Tuhan. Uk na,
“Diyugalan aku, iya poon sabab aku makasapa salaihi':
Manga aa itu, 'nsa' tōōd makasōd ni diyōm lahat pamahalihan ku sigam.”
Salaihi' bayi janji' Tuhan. Niya' asal pahalihan sabab ubus hinang Tuhan
sataggōl min waktu bayi pamapanjari na ni dunya.
4 Sabab na niya' tasulat ma diyōm kitab ma pasal 'llaw kapitu' na, 'llaw
kahali Tuhan. Uk sulat hi',
“Taabut peen 'llaw kapitu' na magtuwi pahali Tuhan pagka ubus hinang
na kamemon.”
5 Niya' isab uk Tuhan ma palman na dakayo' hi', uk na,
“'Nsa' tōōd makasōd manga aa itu ni lahat bayi tagamahan ku pahalihan
sigam.”
6 Manga aa bayi makake tagna' ma lapal hap 'nsa' bayi makasōd ni diyōm
pahalihan sabab 'nsa' baya' magkahagad. Suga' niya' aa saddi pisōd uk na.
7 Katauhan ta itu sabab niya' le' 'llaw dakayo' wiyaktuhan uk Tuhan para
ma manusiya', iya pigbahasa “'llaw itu”. Liyabayan peen manga pilan
tahun min bayi ka'mbo'-mboan hi', niya' isab uk Tuhan ma palman na,
pibissala ma si Nabi Daud. Uk bissala na ma ayat kitab bayi pagbissala ta
dahu hi',
“Ma 'llaw buttihi', bang take bi palman Tuhan,
Daa patuwasun bi kok bi.”
8 Si Yussa' bayi dakayo' nakura' bangsa Israil pasunu' ni si Musa. Ma waktu
kapamo na ma bangsa Israil tudju ni lahat sigam, iya katakkahan na 'nsa'
di lahat tōōd pahalihan bayi panganjanji' uk Tuhan. Hangkan niya' bissala
Tuhan puwas minnihi' pasal 'llaw saddi.
9 Na, pagka salaihi', niya' pahalihan ma aa suku' Tuhan bo' supaya sigam
makahali sali' bayi kahali Tuhan isab min bayi hinang na ma 'llaw kapitu'
na ian.
10 Sabab na sasuku pasōd ni diyōm pahalihan bayi tiyagamahan iya uk
Tuhan, pahali du iya min hinang na sali' kahali Tuhan isab min bayi
hinang na.
11 Hangkan du kitabi subay tuyu' tōōd pasōd ni diyōm pahalihan ian bo'
supaya 'nsa' niya' min kitabi ningōd manga aa bayi kulang pangandōl
sigam ma Tuhan ian, iya poon sigam 'nsa' bayi makasōd ni lahat pahalihan.
12 Pahōp maka paslōd asal palman Tuhan ma diyōm atay manusiya'.
Tōm du labi min katōm kalis, bo' paabut ni diyōm paltubu-tubuhan ta tōōd
sampay ni palnyawahan ta. Manjari ayi-ayi pikil maka niyat uk manusiya'
tasilang du ma sabab palman Tuhan hi'.
13 'Nsa' niya' katapukan min panganda' Tuhan, sabab ayi-ayi pipanjari
kamemon tampal sadja ma panganda' na. Paharap du kitabi ni iya ma
sosongun magsabannal ma pasal kamemon bayi hinang ta.

Si Isa Imam-nakura' bangsahan

14 Na, niya' ma kitabi Imam-nakura' asal bangsahan, hi' na makasampay
ni alōpan Tuhan. Iya na si Isa Anak Tuhan. Hangkan na subay kita
pahōgōt pangandōl tabi tudju ni iya.
15 Sabab si Isa, iya Imam ta nakura' itu, tau maase' ma kitabi. Katauhan
na asal kalammahan tabi sabab bayi na kalabayan na sasat kaginis-ginisan
sali' du makani-kitabi. Iya sadja pagbiddaan na, in iya 'nsa' tabo-bo
ngandusa.
16 Na, pagka niya' ma kitabi Imam-nakura' salaihi', subay kita 'nsa'
hiyanggaw pasikōt ni alōpan Tuhan ngamu' tabang min iya. Kiasean du
kitabi, tiyabangan tōōd isab ma waktu sigpit.

5

1 Na, in pasal imam nakura': bang niya' tapene' mag-imam nakura'
tapene' sadja iya min pagkahi na manusiya', bo' kawakilan iya maghinang
ni Tuhan paganti' min pagkahi na hi'. Iyungsuran uk na lalabōtan ni
Tuhan pigkulban uk na manga hayōp supaya niya' pag-ampunan dusa ma
manga aa.
2 Biyaksa iya takkahan lamma hangkan hanunut uk na missalahan
manga aa 'nsa' kapanduan, aa bayi pasaddi min daddōk tudju ni Tuhan.
3 'Nsa' isab hal dusa aa kasehean iya pigkulbanan, sampay dusa baran
na isab, sabab manusiya' iya magkalamma.
4 'Nsa' niya' ngōnan di na imam nakura' bang hal min baran na, suga'
Tuhan sadja iya mene', sali' bayi pamene' na ma si Harun waktu palabay.
5 Damikkiyan na si Almasi 'nsa' bayi maglaku-laku di na in iya subay
mag-imam nakura', suga' Tuhan bayi mabōtang. Salaiyu bayi pamissala
Tuhan ma iya:
“Kau iya Anak ku,
Aku iya 'mma' nu min 'llaw itu.”
6 Niya' isab bayi pamalman uk na ma ayat saddi, iya uk na:
“Kau iya tahinang imam ma saumul-umul tahun,
Iya kapag-imam nu sali' du kapag-imam si Malkisadik waktu tagna'.”
7 Ma itu peen si Isa ma dunya itu, bayi iya nambahayang sampay
nganjunjung ni Tuhan, iya tau mapuwas iya min kamatay. Kōsōg panangis
na sabu na nambahayang, bo' iyasip iya uk Tuhan sabab me' sadja iya ma
ayi-ayi panohoan Tuhan hi' maka deyo' isab pag-atay na.
8 Makananam si Isa katiksaan minsan iya Anak Tuhan, manjari ti'bōt
pame' na ma panohoan Tuhan pagka kapamintangan na tiksaan ian.
9 Taabut peen iya tammat ma kamemon, tahinang iya tunggal maglalap-
pas ma aa kamemon sasuku me' ma iya, bo' supaya sigam kabuwanan
kallum saumul-umul.
10 Maka pitangge iya Imam-nakura' uk Tuhan, mag-imam sali' bayi
kapag-imam si Malkisadik ma masa awwal hi'.

Iya pangandōl tabi subay 'nsa' libbahan

11 Na, heka le' arak pamaintau kami ma kaam ma pasal kahalan ian hi',
suga' kahunitan aku mahati kaam sabab lisuan kaam piyanduan.
12 Taggōl na kapame' bi ma si Isa, suga' 'nsa' na peen kaam makapag-
pandu' ma kasehean bi iyu. Sampay ni kabuttihian subay niya' maan kaam
pabayik mandu' pasal lapal min Tuhan. Sali' kaam hantang onde'-onde'
le' 'nsa' makakakan tuwas, subay gatas sadja.
13 Sabab na bang aa 'nsa' makakakan saddi min gatas sali' iya onde'-onde'
masi, 'nsa' le' makapanilang hap maka laat.

14 Suga' bang aa sangpōt na, makajari iya mangan pagkakan tuwas. Iya
hatihan na, bang aa sangpōt pangandōl na, tau iya magpabiyaksa di na
supaya tasilang na hap maka laat.

6

1 Manjari in bayi pangadji' panagnaan pasal si Almasi subay lanjalan
ta na, bo' pasong ta le' pangadji' ta sampay taabut ta kalōman na. Subay
kita palanjal min pangadji' bayi taanad ta tagna' kita kake pasal si Almasi.
Subay lanjalan ta min pandu' pasal pangalabba min hinang 'nsa' niya' pus
na, maka pasal pangandōl tudju ni Tuhan.
2 Iya du pandu' pasal pag-ael maka pagpandi diyōman si Almasi; maka
pasal pagtappak tangan ma kok aa supaya biyarakatan uk Tuhan, maka
pandu' pasal pagpakallum aa magpatayan ma 'llaw damuwi, maka pasal
hukuman kakkal ma diyōm nalka' ni kasaumulan, sabab bayi na isab kaam
makalabay manga pangadji' ian.
3 Pasong du pangatauhan tabi bang peen kitabi diyulan uk Tuhan.
4 Sabab na bang niya' aa ngalabbahan pangandōl na ma si Isa, 'nsa' sigam
makalanggal katawbatan pabing. Bayi na sigam kabuwanan kasawahan
ma diyōm akkal, bayi na tananam sigam kahapan iya kaniyaan sigam min
diyōm sulga', bayi na sigam makahampit kawasa min Nyawa Sutsi.
5 Bayi na isab kalabayan sigam kahapan min palman Tuhan. Tasayu
isab uk sigam barakat iya pinyata' ma waktu ma sosongun.
6 Suga' minsan sigam makatauhan ian hi' kamemon, pataikut na sigam
min si Isa. Jari 'nsa' niya' katawbatan dusa sigam pabayik. Pagka salaihi',
sali' piyatay Anak Tuhan pabayik uk sigam. Liyansang iya ni hag pabayik,
bo' hinang iya panunggingan ma mata mayiran.
7 Kitabi manusiya' sali' sapantun tana' paghumaan. Tana' itu, bang daran
kapattakan uk ulan, lidjikian tōōd du uk Tuhan bo' pasuwig may'an manga
tiyanōm iya giyuna uk aa maghuma.
8 Suga' bang tana' hal patomoan sōmpōt maka kayu-kayu itingan, 'nsa'
du niya' kagunahan na. Siyuknaan ko' ian uk Tuhan, song na tiyutung.
9 Suga' minsan salaihi' pagbanda' ku ma kaam, manga bagay ku
kalasahan ku, tatantu ku in kaam 'nsa' magkasalaihi'. Kasakupan kami
asal, iyu ma kaam kahapan umbul satu iya piniyaan sasuku piyuwasan
min hukuman Tuhan.
10 Bōntōl asal Tuhan. 'Nsa' takaipat na bayi hinang bi hap sampay lasa
bi ma iya. Tanda' lasa bi pagka kaam nabang ma pagkahi bi mean si Isa,
min dahu sampay ni kabuttihian.
11 Iya sadja kabayaan kami bang peen tattap katuyu' bi dakayo' pa
dakayo' sampay taabut bi katapusan na, bo' tatuman ayi-ayi hiyōwat uk
bi min Tuhan.
12 'Nsa' kami baya' bang kaam maglisu'-lisu'. Hap le' kaam ningōran
manga aa kasehean iya magkahagad sampay nandalan pasu'-haggut, iya
hangkan sigam makasambut panganjanji' Tuhan.

Tuman du janji' Tuhan

13 Ma waktu ka'mbo'-mboan tabi si Ibrahim hi', niya' janji' Tuhan ma
iya. Siyapa uk Tuhan in janji' na ian maujud du. Ōn di na dakayo'-dakayo'
iya panapahan na sabab 'nsa' niya' saddi langkaw min ōn na.
14 Malman iya ma si Ibrahim, uk na, “Iya na itu janji' ku ma kau:
barakatan ta kau tōōd. Paheka ku isab panubu' nu.”
15 Na, si Ibrahim 'nsa' siyumu ngagad ma Tuhan, hangkan tasambut na
kamemon bayi panganjanji' Tuhan ma iya.

16 Iya addat manusiya' bang napa subay niya' ōn pagsapahan langkaw
le' min ōn sigam. Manjari bang sigam magsapa, sulut na palkala' sigam
kamemon.
17 Bang Tuhan isab baya' mahati ma manga aa panganjanjian na bo'
sigam manantu in janji' na 'nsa' pinda, pipagtapil sapa na maka janji' na.
18 Manjari in duwa magtapil itu 'nsa' kapindahan, 'nsa' isab kapayiluhan
uk Tuhan. Hangkan na kitabi, sasuku kitabi makalanggal kasalamatan
ma iya, hōgōt tōōd iman ta bo' kitabi nuyu' ma pangahōwatan tabi iya
pamuwan na ma kitabi.
19 Hōgōt pangahōwatan tabi, sali' ibarat sawu 'nsa' taladlaran. Ian
siyagnatan pahōgōt ma liyu kulambu' Tuhan, ma alōpan na tōōd.
20 Hi' na si Isa bayi pariyōm pay'an dahu min kitabi, magpatiōt ma pasal
tabi. Tahinang na iya Imam-nakura' mag-imam saumul-umul, sali' bayi
kapag-imam si Malkisadik ma masa awwal hi'.

7

Si Imam Malkisadik

1 In si Malkisadik itu dakayo' sultan bayi magsultan masa awwal
ma lahat Salem. Imam du isab iya maghinang ni Tuhan Mahatinggi
ma pasalan pagkahi na manusiya'. Ma dakayo' 'llaw, mowe' peen si
Ibrahim min pagbonoan ma waktu bayi kapangandaōg na ma manga
sultan kuntara na, bayi iya siyampang uk si Malkisadik hi'. Magtuwi iya
siyapahan ni kahapan uk si Malkisadik hi'.
2 Bo' si Malkisadik iya kabuwanan bahagi' uk si Ibrahim, dambahagi' min
sangpu' ma alta' bayi taagaw na ma pagbonoan. (Salaitu isab manga ōn
sultan hi' bang hiyati: kaisa, Malkisadik, hati na Sultan Kaadilan, karuwa
na, Sultan lahat Salem, hati na Sultan Kasannangan.)
3 'Nsa' isab niya' salsila pasal si Malkisadik itu bang minningga iya
panubu' na. 'Nsa' isab katauhan ta bang salaingga kapag-anak na maka
bang umay kamatay na. Manjari sali' du iya maka Anak Tuhan, sabab
natas kapag-imam na ni kasaumulan.
4 Tasayu bi du, in si Malkisadik itu asal bangsahan tōōd sabab minsan
si Ibrahim, pangkat tabi babantugun le', iyungsuran uk na bahagi' ma si
Malkisadik, bahagi' sangpu' min kamemon bayi takallo' na ma pagbonoan.
5 Niya' panohoan sara' ma manga panubu' si Libi pasal kapag-imam
sigam, siyoho' sigam nipun jakat, iya bahagi' Tuhan, min pagkahi sigam
tubu' si Ibrahim.
6 Si Malkisadik itu 'nsa' panubu' si Libi suga' makasambut iya bahagi'
min si Ibrahim, bo' si Ibrahim, aa bayi kapanganjanjian uk Tuhan, bayi
siyapahan.
7 Pasti' du, iya aa napa ni kahapan kawasa le' min aa siyapahan.
8 Iya kaimaman bayi magtipun jakat ian, sigam panubu' si Libi, aa
magkamatay du. Suga' si Malkisadik itu, iya bayi makasambut bahagi'
min si Ibrahim, tasulat ma diyōm kitab in iya tattap 'llum du.
9 Manga imam tubu' si Libi bayi taga kapatut nipun jakat, suga' si Libi
ian bayi tabe' ma 'mbo' na si Ibrahim nganjakat ma si Malkisadik.
10 Si Libi 'nsa' le' bayi iyanak ma waktu kapanganjakat si Ibrahim ma si
Malkisadik hi', suga' ian asal iya patanam ma diyōm kuddarat 'mbo' na.
11 Iya sara' Tuhan pamuwan bangsa Israil ma masa awwal hi' bayi
pingandōl ma manga kaimaman panubu' si Libi, pangantanan sigam.
Suga' iya kapag-imam sigam 'nsa' makasampulna' tōōd, hangkan ko' niya'

pipaitu uk Tuhan bohan imam saddi, sali' kapag-imam si Malkisadik. Saddi
na min bayi kapag-imam si Harun dakayo' tubu' si Libi.
12 Na, bang giyantian bayi bohan pag-imam dahu, subay isab libbahan
sara' bayi pamean na, bo' iyampa giyantian ni saddi.
13-14 Iya pigbissala paganti' mag-imam itu, iya na Panghu' tabi si Isa.
Saddi asal panubu' na sabab min panubu' si Yuda, maka 'nsa' niya' min
panubu' si Yuda bayi kawakilan mag-imam maghinang pangungsud ni
Tuhan. 'Nsa' minsan kaōnan panubu' si Yuda ma waktu kapamissala si
Musa pasal imam.

Imam saddi sali' si Malkisadik

15 Pasti' tōōd, niya' imam saddi palahil, ma sali' kapag-imam si
Malkisadik.
16 'Nsa' sara' atawa aturan manusiya' iya makabuwanan si Isa kapatutan
mag-imam, suga' hinang iya imam ma sabab kawasa na, pagka 'nsa' niya'
katapusan ma kallum na.
17 Sali' bayi bissala ma diyōm kitab, iya uk hi',
“Kaam iya tahinang imam ma saumul-umul tahun,
Sali' bayi kapag-imam si Malkisadik.”
18 Piyapasan na bayi sara' tagna' pagka 'nsa' niya' kōsōg na, 'nsa' niya'
kapusan na.
19 Sabab 'nsa' niya' bayi siyutsi atay na ma sabab sara' si Musa iya
biyōgbōgan. Maka niya' na hiyōwat saddi, labi hap min sara' ian. Minnihi'
kitabi patut pasikōt ni Tuhan.
20 Niya' le' sugpat na, iya na panapa Tuhan. 'Nsa' iya bayi napa ma pasal
manga imam dahu ian, waktu kasōd sigam mag-imam,
21 suga' si Isa iya tahinang imam min pagsapa Tuhan. Uk sapa na hi',
“Napa du Tuhan ma pasalan nu,
Kau iya tahinang imam sampay ni kasaumulan.
'Nsa' tōōd pinda pagsapa na itu.”
22 Na, pagka salaihi' pagsapa Tuhan, labi hap le' kapagsulutan bahu itu,
iya iyatas uk si Isa.
23 Niya' le' pagbiddaan ma kaimaman tagna' maka si Isa. Iya kaimaman
tagna' ian magkamatay du, hangkan sigam heka bo' supaya niya' paganti'.
24 Suga' si Isa iya 'nsa' niya' ganti' na mag-imam sabab 'llum iya saumul-
umul.
25 Hangkan iya kagaōs ngalappas tōōd ma manusiya', sasuku mangandōl
ma iya bo' supaya magsikōt maka Tuhan. Ngalappas du iya min
waktu buttihi' sampay ni kasaumulan sabab 'llum du iya saumul-umul
nganjunjung ni Tuhan ma pasalan sigam.
26 Manjari si Isa na Imam tabi Nakura', tau iya nabang ma kitabi. Sutsi
pangatayan na, 'nsa' niya' tamak dusa na. Pigbidda' iya min manusiya'
paldusahan bo' pilangkaw na iya ma diyōm sulga'.
27 Bidda' isab iya min manga imam nakura' kasehean ian. Sigam iya
wajib subay ngungsuran sasumbayan 'llaw-llaw pamapuwas dusa. Dusa
sigam iya piyuwas dahu, bo' iyampa dusa kasehean, suga' si Isa 'nsa'
magkagunahan salaihi'. Min tadda sadja uk na ngungsuran pagkulban
ni Tuhan pamapuwas dusa aa kamemon, pagka paglilla' na baran na ni
kamatay.
28 Bang ma sara' si Musa, iya pibōtang mag-imam-nakura' manusiya' du,
taga sā' sadja. Suga' jatu pangwakil Tuhan ma Anak na sabab min janji'
na hōgōt asal, damuwi le' min waktu kapamuwan sara'. Jari Anak na iya

mag-imam nakura', sampulna' na sampay ni kasaumulan, pibōtang mag-imam-nakura' na.

8

Si Isa Imam tabi Nakura'

1 Na, iya pagbissalahan ta itu, iya na itu maksud na tōōd: niya' ma kitabi
Imam-nakura' sali' bayi bissala ku hi'. Ian na iya ma alōpan Tuhan Sangat
Kawasa, ningko' ma bihing na sakap ni katau.
2 Ian iya mag-imam ma Pagsambahayangan Landu' Sutsi, hati na ma
langgal tōōd, iya hinang asal uk Tuhan, 'nsa' hinang uk manusiya'.
3 Manga imam nakura' kamemon, iya hangkan sigam pibōtang, bo'
supaya sigam ngungsuran lalabōtan manga manusiya' ni Tuhan, sampay
sasumbayan pagkulban sigam. Damikkiyan na isab Imam tabi Nakura',
subay niya' isab pangungsud na ni Tuhan.
4 Bang sawupama iya bayi makama-dunya 'nsa' du iya makapag-imam
sabab niya' asal imam ma itu bayi pibōtang ngungsuran lalabōtan manga
aa ni Tuhan, ma sali' aturan sara' Yahudi.
5 Suga' iya hinang uk manga imam ma dunya itu 'nsa' bannal-bannal na.
Sali' ahung sadja atawa patta' ma hinang tōōd iya hinang ma diyōm sulga'.
Salaihi' du isab bayi kahinangan si Musa ma masa awwal hi', ma waktu na
song peen maghinang langgal sali' kadjang. Bayi iya biyandaan uk Tuhan.
Uk pagbanda' hi', “Amay-amay, subay bean nu tōōd suntuan langgal bayi
pandaan ku ni kau ma diyata' bud.”
6 Suga' iya kapag-imam pamahinang ma si Isa mehe tōōd le' min
kapag-imam manga aa ma itu ma dunya. Iya du isab kapagsulutan
bahu, iya pilangngan uk si Isa paghap manusiya' maka Tuhan, labi hap
min kapagsulutan dahu ian sabab labi hap isab manga janji' Tuhan iya
muwanan iya kajatuhan.
7 Bang bayi 'nsa' niya' sā' na ma kapagsulutan tagna' 'nsa' du bayi
giyantian ni saddi,
8 suga' tasaway uk Tuhan manga aa bayi suku' na, hangkan uk na,
“Niya' waktu paniya' ma sosongun
Pangahinang ku kapagsulutan bahu maka bangsa Israil,
Sampay manga panubu' si Yuda.
9 Saddi du isab min kapagsulutan tagna', iya bayi hinang ku maka ka'mbo'-
mboan sigam,
Waktu kapamo ku sigam paluwas min lahat Misil.
'Nsa' bayi kabōgbōgan uk sigam kapagsulutan ku maka sigam,
Iya hangkan sigam pasaran ku, uk Tuhan.
10 Na salaitu iya kapagsulutan song hinang ku ma bangsa Israil,
Ma waktu ma sosongun ian, uk Tuhan:
Pahōp ku panohoan ku ma diyōm pamikil sigam,
Sulat ku isab sara' ku ma diyōm atay sigam.
Bo' aku iya pagtuhanan sigam
Maka sigam iya tahinang bangsa suku' ku.
11 'Nsa' na sigam subay manduan sehe' na ma pasalan ku,
'Nsa' du sigam mandu' ma pagkahi na subay tau ma Tuhan.
Sabab katauhan du aku uk aa kamemon,
Min aa deyo' sampay ni aa bangsahan.
12 Bo' ampun ku paldusahan sigam kamemon.
'Nsa' na intōm ku bayi hinang sigam laat.”

13 Na, pagka bissala uk Tuhan kapagsulutan bahu itu, hati na in
kapagsulutan tagna' baluba na. Sabab minsan ayi-ayi, bang paraan na
atawa baluba na, lakkas na magkaat.

9

Pagsambahayang ma langgal masa awwal

1 Na, niya' sara' ma kapagsulutan tagna' pasal langgal pagsambahayang,
maka niya' isab luma' pagsambahayangan bayi hinangan manusiya'.
Salaitu iya kahinangan na:
2 niya' luma' sali' kadjang bayi hinang duwa bilik na. Iya bilik pasōran
dahu iyōnan Bilik Sutsi. Iya panyap na palitaan pitu' senga na, maka
lamisahan pag-ungsuran, maka tinapay pangalabōt ni Tuhan.
3 Niya' isab bilik dakayo' ma diyōm tōōd, ma liyu kulambu' pangagpang
iya iyōnan Bilik Landu' Sutsi.
4 Iya panyap na lamisahan bulawan panugtugan kamanyan, maka
dakayo' baul siyarul maka bulawan diyōm na maka luwasan na, iya pig-
ōnan Baul Pagsulutan. Ma diyōm baul ian niya' garul bulawan piglōōnan
kiyakan iyōnan “manna”. Niya' isab tiyawu' ma baul ian tungkud si Harun
iya bayi tiyomoan dawun, maka duwa papan batu bayi iyukilan panohoan
Tuhan, bayi pamuwan na ma si Musa.
5 Min diyata' baul niya' duwa tau-tau pigdagbōs malaikat pikpikan,
tanda' pangilahan in ian hi' alōpan Tuhan. Paballat pikpik sigam
ngalimbuhan saōb baul ian, iya pigsikan maka laha' pangampunan dusa
manga manusiya'. Suga' 'nsa' le' tapahati pasal panyap itu kamemon ma
waktu itu.
6 Na, salaitu iya langnganan na bang ma diyōm langgal pagsambahayan-
gan ian. Pasōd manga imam 'llaw-llaw ni diyōm bilik tampal ni luwasan
ngahinang ayi-ayi patut hinang uk sigam.
7 Suga' bilik ma diyōm tōōd ian, hangkan du Imam-nakura' iya makajari
pasōd pay'an, min tadda du dantahun iya kasōd na. Maka minsan iya,
subay niya' laha' pagkulban tabo na pariyōm, iyungsuran ni Tuhan bo'
pamuwas dusa na sampay dusa manga aa, iya dusa 'nsa' tasayuhan uk
sigam.
8 Manjari sawa pamandu' min Nyawa Tuhan itu, hati na 'nsa' niya'
pasōran manga kahekahan aa ni Bilik Landu' Sutsi tōōd, sataggōl masi
bilik dakayo' ian.
9 Kapamintangan ko' itu ma kitabi buttihi'. Hati na in panohoan
tagna' ian 'nsa' du makalanu' atay manusiya' min dusa na, minsan iya
ngungsuran lalabōtan maka sasumbayan pagkulban ni Tuhan.
10 Iya panohoan ian taga pus ma pasal luwasan ta sadja, sali' manga
pagkakan ta maka pag-inum ta, atawa sali' pag-ael ta maka pagsutsi
kapanyapan. Niya' du isab kagunahan na, sataggōl 'nsa' le' taabut waktu
pamabahu ayi-ayi uk Tuhan.

Pasal laha' si Almasi

11 Lipara palahil na si Almasi mag-imam-nakura' mo pakaradjaan hap,
iya paniya' ma buttihi'. Iya luma' pag-imaman na labi hap, labi sampulna'
min pagsambahayangan dahu sabab 'nsa' langgal hinangan manusiya',
hati na 'nsa' palsukuan ma alam itu.
12 Pagsōd si Almasi ni lugal pigbahasa Bilik Landu' Sutsi, labay min
diyōm langgal, min tadda du kasōd na bo' minnihi' jatu kamemon. 'Nsa'
isab laha' kambing maka laha' sapi' iya tabo na pariyōm pagkulban, suga'

di laha' na bo' supaya kitabi kalappasan puwas min hukuman dusa sampay
ni saumul-umul tahun.
13 Ma sara' tagna' ian, bang niya' aa batal subay iya pigsikan maka laha'
kambing atawa laha' sapi', sampay abu min anak sapi' tiyutung pilamud
ni bohe'. Manjari kallo' batal na bo' jari iya magsambahayang.
14 Suga' laha' si Almasi labi kawasa le' min laha' hayōp ian. Bayi iya
tiyabang uk Nyawa Sutsi, Nyawa natas ni kasaumulan, salta' peen piglilla
uk na baran na ni kamatay, pagkulban ni Tuhan ma 'nsa' niya' tamak-
tamak na. Manjari laha' na itu mapuwas kita min ma diyōm pamikil
ta pasal bayi paghinang ta 'nsa' niya' pus na pamasutsi atay. Manjari
kahawulaya na kitabi maghinang ni Tuhan, iya asal 'llum.
15 Hangkan na si Almasi wajib magpatiōt ngahatul kapagsulutan bahu
ma manusiya' maka Tuhan, bo' supaya sasuku sigam bayi tiyawag uk
Tuhan makasambut pusaka' bayi paljanjian na ma sigam, hati na kallum
ni kasaumulan. Hangkan sigam makajari nambut, sabab si Almasi bayi
matay pamapuwas manusiya' min kasaan bayi tahinang sigam ma waktu
kapame' sigam ma sara' kapagsulutan tagna'.
16 Bang sawupama niya' aa maghinang sulat pasal alta' na bang subay
pamusaka' ma aa dakayo', salaitu iya langnganan na: in alta' 'nsa' magtuwi
biyuwanan. Subay niya' bayinat na in aa dapu alta' ian bayi matay
sabannal-bannal bo' iyampa biyuwanan alta' na ni aa bayi siyulatan.
17 Sabab sulat pusaka' itu 'nsa' le' niya' pus na sataggōl masi 'llum iya aa
dapu alta'. Subay iya matay bo' iyampa taga kajatuhan sulat hi'.
18 Hangkan na, minsan ma kapagsulutan tagna', subay niya' laha'
pagkulban patumpa dahu bo' iyampa niya' kajatuhan na.
19 Salaitu isab langnganan na: tagna', pihati manga aa Israil uk si Musa
pasal panohoan Tuhan kamemon ma sigam, ayi-ayi bayi panohoan ma
diyōm sara' hi'. Puwas hi' killo' laha' sapi' maka laha' kambing uk si Musa,
pipagsimbug maka bohe' bo' iyampa pigsikan uk na ni kitab iya panulatan
manga panohoan ian, sampay ni manga aa kamemon. Iya piyakay uk na
pamigsik ian engas-engas min kayu hissup pikkōs maka bu bili-bili iyanjibi
pula, tillōban ni laha'.
20 Uk si Musa sabu peen iya migsikan laha' hi', “Iya na itu laha' muwan
kajatuhan ma kapagsulutan itu, iya bayi pibōtangan kaam uk Tuhan bo'
kaam me'-me' ma panohoan na.”
21 Damikkiyan na luma' pagsambahayangan sigam maka panyap na
kamemon iya piyakay ma panambahayang sigam, pigsikan isab uk si Musa
maka laha'.
22 Bang ma sara' agama ian, agōn-agōn kamemon subay siyutsi maka
laha'. Sampay dusa manusiya' isab, wajib subay niya' laha' pitumpa bo'
supaya niya' kaampunan.

Iya kapaglilla' baran si Almasi pamapuwas dusa manusiya'

23 Na, iya langgal pagsambahayangan tagna' maka kapanyapan na wajib
subay siyutsi maka laha' hayōp. Suga' 'nsa' hi' bannal-bannal na, sali'
ibarat patta' sadja ma langgal pagsambahayangan tōōd iya ma diyōm
sulga'. Suga' landu' halga' iya ma diyōm sulga' hangkan subay siyutsi isab
maka pagkulban labi halga'.
24 Sabab Bilik Landu' Sutsi, iya siyōd ian uk si Almasi, 'nsa' bilik sutsi
hinangan manusiya', iya langgal bayi tahinang ma sali' suntuan langgal
tōōd ma diyōm sulga'. Bayi iya pasōd ni diyōm sulga' tōōd supaya paharap
ni alōpan Tuhan, bo' may'an iya nganjunjung ma pasalan tabi.
25 Manga imam nakura' ma bangsa Yahudi ian pasōd ni diyōm Bilik
Landu' Sutsi tahun ni tahun mo laha' hayōp pagkulban ni Tuhan. Suga'

si Almasi, 'nsa' bayi pasōd min heka supaya piglilla' uk na baran na min heka.
26 Bang bayi min heka uk na pasōd, bayi du min heka uk na nganan am kabinsanaan sataggōl min waktu bayi kapapanjari ma dunya itu. Suga' bayi iya palahil ni dunya itu min tadda du, ma song tapus waktu itu, bo' supaya piglilla' uk na baran na ni kamatay, pagkulban pamapuwas dusa manusiya'.
27 Manusiya' itu, iya suku' na min tadda du matay bo' iyampa hiyukum uk Tuhan.
28 Damikkiyan na isab si Almasi, min tadda iya bayi matay pagkulban bo' supaya tatanggung na dusa baanan manusiya'. Palahil du iya pabing ma sosongun, kaminduwa na na, suga' 'nsa' pamuwas dusa manusiya' iya kalahil na. Iya hangkan iya palahil pabing bo' kalappasan na tōōd sasuku ngagaran iya.

10

1 Iya sara' bayi pamuwan uk Tuhan ma bangsa Yahudi ian 'nsa' le' bannal-bannal na. Hal sali' hantang suntuan pangandaan ta niya' hap le' minnihi' song pipaitu. Tahun ni tahun niya' bayi sasumbayan pigkulban ni Tuhan, 'nsa' niya' kaubusan na, suga' pagkulban ian hi' 'nsa' paslōd ngalanuan atay manga aa nambahayang ni Tuhan may'an.
2 Sabab na bang aa magsambahayang ian bayi siyutsi sabannal-bannal min dusa sigam, 'nsa' du niya' dusa bayi tananam sigam masi. Jari 'nsa' na sigam magkagunahan magkulban pabayik. Malayingkan masi du dusa sigam,
3 maka sasumbayan iya pagkulban na peen tahun ni tahun hal pamaintōm sigam in sigam taga dusa masi,
4 sabab tantu laha' manga sapi' maka laha' kambing 'nsa' makapuwasan dusa manusiya'.
5 Na, pagka 'nsa' niya' kaampunan dusa min paghinang tagna' hi', hangkan salaitu halling si Almasi ma waktu na song palahil ni dunya itu. Uk na ni Tuhan,
“'Nsa' pagkulbanan maka lalabōtan iya kabayaan nu,
Suga' aku itu, sakapan nu aku baran manusiya' pamaranan ku.
6 'Nsa' du kau kasulutan minsan katibuukan hayōp tiyutung pagkulban ni kau,
Atawa lalabōtan kaginis-ginisan iya tiyukbalan ni kaam pamaampun dusa.
7 Salaitu na isab pamissala ku: tiya' aku, O Tuhan, lilla' ngahinang ayi-ayi pangahandak nu ma aku,
Sali' tasulat ma pasal ku ma diyōm kitab.”
8 Duwa ginis bayi bissala na hi'. Kaisa uk na, “'Nsa' niya' kabayaan nu, 'nsa' isab kasulutan, pasal sasumbayan maka lalabōtan, atawa ma katibuukan hayōp tiyutung maka ma pagkulbanan pamaampun dusa.” Salaihi' halling na minsan manga pagkulbanan maka tutukbalan ian bayi panohoan sara'.
9 Karuwa na, uk na, “Tiya' aku, O Tuhan, sakap ngahinang ayi-ayi pangahandak nu ma aku.” Manjari giyantian uk Tuhan bayi paghinang tagna', bo' pagkulban si Isa iya pangangganti'.
10 Na, pagka tangbus uk si Isa Almasi bayi pangahandak Tuhan ma iya, manjari in kitabi sutsi na kamemon min dusa tabi ma sabab baran si Isa bayi pigkulban min tadda du pamapuwas dusa aa kamemon.
11 Manga imam Yahudi ian kamemon, magtanggehan sigam ma diyōm langgal maghinang sali' bayi pamasuku' sigam, bo' iyungsuran uk sigam

pagkulban ni Tuhan daran-daran. Suga' pagkulban sigam ian 'nsa' niya'
dapat pamapuwas dusa.
12 Suga' imam damuwi itu, iya si Almasi, saddi langnganan na. Min tadda
du pamalilla' na baran na, hinang pagkulban pamapuwas dusa manusiya',
bo' natas na pagkulban ian sampay ni kasaumulan. Jari itu, ubus peen
hinang na ian, ningko' iya ma bihing Tuhan, sakap ni katau,
13 bo' may'an na iya ngagad buttihi' sampay taabut waktu kapangandaōg
Tuhan ma palbantahan na kamemon, bo' iyampa sigam tiyawu' ma deyo'
pat-nayi' si Isa.
14 Si Isa itu, min tadda du pamalilla' na baran na ni Tuhan, bo' minnihi'
pibōntōl tōōd uk na pangatayan manusiya', sasuku sigam siyutsi uk na
min dusa.
15 Niya' isab saksi' min Nyawa Sutsi, iya tasulat ma diyōm kitab. Kaisa
na itu hi', uk na,
16 “Iya na itu kapagsulutan pabōtang ku ma manusiya' ma sosongun, uk
Tuhan.
Pahōp ku panohoan ku ni diyōm atay sigam,
Sulat ku du isab ma diyōm pamikil sigam.”
17 Maka iya na itu isab karuwa na, uk na:
“'Nsa' na intōm ku paldusahan sigam,
Sampay kalaatan bayi tahinang uk sigam.”
18 Na, pagka dusa tabi kamemon taampun uk Tuhan, 'nsa' na kitabi
magkagunahan ngahinang pagkulban pabayik.

Pasikōt kitabi ni Tuhan

19 Manjari itu, manga danakan ku, makatawakkal na kitabi pasōd ni
diyōm lugal Landu' Sutsi, ni alōpan Tuhan, ma sabab laha' si Isa.
20 Sabab na, pagka pamalilla' uk na baran na piyatay, iyukaban kitabi
pasōran bahu, palabayan tabi ni kallum tōōd. Niya' bayi kulambu'
pangagpang Bilik Landu' Sutsi ian suga' niya' na pasōran pagka geret na.
Na, bang diyalil kulambu' geret ian, iya na sali' baran si Isa piyatay.
21 Niya' na Imam tabi bangsahan taga kapatut ma ōkōman Tuhan.
22 Hangkan na kitabi subay pasikōt ni Tuhan min atay pote'. Subay hōgōt
pangandōl tabi ma iya maka subay 'nsa' niya' hawal-hawal ta pasal dusa ta
bayi palabay, sabab tasutsi na atay ta. Tapandi isab baran ta maka bohe'
sutsi.
23 Subay kita pahōgōt ma pangahōwatan ta iya asal pamanyabutan ta,
sabab kapangandōlan du Tuhan iya bayi muwanan kitabi janji'.
24 Subay kannal ta isab pagkahi ta, subay sigam tabangan ta supaya
sigam tau maluwas lasa sigam ma kasehean sampay ngahinang hap.
25 Daa subay labbahan ta addat ta magtipun-tipun ngisbat Tuhan, sali'
kapangalabba uk pagkahi ta kasehean. Gam na peen kita magtipun
matōtōg iman pagkahi ta dakayo' pa dakayo', iya lagi' na ma buttihi' sabab
tasayu ta na in 'llaw kabayik si Panghu' Isa sikōt na.
26 Na, pagka pitau na kita pasal kasabannalan, bang kita ganta'
ngahinang kalaatan bo' tiyuud uk ta, tantu 'nsa' na niya' pagkulban
pamapuwasan dusa ta.
27 Bang salaihi' 'nsa' du niya' iyagaran, duwal hukuman Tuhan makataw-
taw maka api sigla' panutung uk Tuhan ma manga aa nagga' ma iya.
28 Ma masa awwal hi', bang niya' aa bayi makalanggal sara' si Musa, bo'
niya' saksi' min duwangan atawa tallungan mag-uyun in aa ian bannal
langgal sara', 'nsa' iya kiasean. Bayi iya piyatay magtuwi.

29 Pikilun bi tōōd: 'nsa' bohat le' hukuman iya pitakka ni aa bang pikaiya'
uk na si Isa Anak Tuhan, bang tahinang na laha' si Isa sali' sak ma diyōm
atay na? Bo' peen laha' ian tanda' saksi' ma kapagsulutan bahu, laha' bayi
panutsi atay na min dusa. Bang salaihi' hinang na pikaiya' uk na Nyawa
Sutsi, iya asal muwanan kitabi tatabangan.
30 Katauhan ta du Tuhan, iya bayi maluwas bissala itu. Uk na, “Aku iya
muli; aku nungbas.” Uk na isab, “Tuhan du ngahukum ma bangsa suku'
na.”
31 Landu' makataw-taw ko' itu bang kita tawwa' hukuman Tuhan, iya
'llum saumul-umul.
32 Intōmun bi bayi kahalan bi waktu dahu ian. Ma waktu ian, pagka
bahu kaam bayi makananam kasawahan min Tuhan sampay magkahagad
ma si Isa, heka katiksaan bayi kalabayan bi, suga' 'nsa' bayi pinda iman
bi.
33 Minsan kaam baran bi iya pig-unyat-unyat maka pidjala' ma mata
mayiran, minsan kaam bilang ngandapit kasehean bi pagka sigam iya
pidjala'.
34 Bayi kaasean bi manga aa pilisu, sali' tatanggung bi kabinsanaan
sigam. Minsan kaam kalangpasan ayi-ayi bi kamemon, gam peen kaam
kiyōgan sabab katauhan bi niya' le' ma kaam alta' labi halgaan, natas ni
kasaumulan.
35 Hangkan kaam daa siyoho' ngalabbahan pangandōl bi ma Tuhan,
sabab mehe tungbas na bang biyōgbōgan.
36 Subay imanan bi supaya tahinang bi ayi-ayi pangahandak ma kaam
uk Tuhan, bo' kaam makahampit bayi paljanjian na ma kaam.
37 Sabab 'nsa' du taggōl, sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na,
“'Nsa' na taggōl, takka na iya bayi iyagaran.
Saunu du iya takka na.
38 In manga aa ku adil 'llum du ma sabab pangandōl sigam,
Suga' bang niya' pataikut min aku
'Nsa' aku kaamuhan uk na.”
39 Suga' kitabi, 'nsa' niya' lamud tabi ma manga aa bayi pataikut min
Tuhan, kamulkaan uk na. Suga' mangandōl kitabi ma Tuhan bo' lappasan
kitabi min hukuman.

11

Pasal pangandōl

1 Na, ayi hatulan na, iya iyōnan pangandōl itu? Hati na niya' paltantuhan
ta in ayi-ayi hōwat ta buttihi' piniya' du ma sosongun. Sabab min
pangandōl ta, iya hangkan kita magkahagad ma pasal ayi-ayi iya 'nsa' le'
tanda' ta.
2 Manga aa ma waktu bayi kamaasan, kasulutan Tuhan ma sigam ma
sabab pangandōl sigam ma iya.
3 Pagka kita mangandōl makatau na kita in alam itu kamemon bayi
pipanjari uk Tuhan min palman na sadja. Manjari kakaya'-kayaan na itu,
iya tanda' mata ta, bayi tahinang min ayi-ayi iya 'nsa' tanda'.
4 Intōmun bi manga aa bayi ma masa awwal hi', sali' bayi si Habil.
Bayi iya mangandōl ma Tuhan iya poonan iya bayi makaungsuran
pagkulbanan tudju ni iya, labi hap min bayi pangalabōt siyaka na si Kabil.
Bayi mangandōl si Habil, bo' bista iya bōntōl uk Tuhan sabab kaamuhan
Tuhan ma pangungsud na. Minsan taggōl na bayi kamatay si Habil, masi
niya' kapamintangan tabi min pangandōl na.

5 Si Idris isab ma masa awwal hi', 'nsa' iya bayi makalabay kamatay ma
sabab pangandōl na ni Tuhan. Bayi iya iyangkat ni Tuhan ma kallum na
bayi, maka 'nsa' niya' bayi makapeha iya pabayik. Tasulat ma diyōm kitab
ma pasalan na, bayi waktu na masi ma dunya, in iya kono' dakayo' aa
makasulut atay Tuhan.
6 'Nsa' niya' manusiya' makasulut atay Tuhan bang 'nsa' mangandōl ma
iya. Sabab sayi-sayi baya' ngaharap ni Tuhan subay iya magkahagad niya'
Tuhan. Subay isab kahagad ta niya' panungbas Tuhan ma sasuku tuyu'
meha iya.
7 Si No isab, niya' pangandōl na hangkan iya bayi ngasip ma bayi pama'
Tuhan pasal bala' song pitakka ni dunya. Kihagad uk na ma 'nsa' le' tanda'
na. Bine' uk na panohoan Tuhan, bo' hinang uk na adjung mehe supaya
sigam magtayi'-anak liyappasan min dunuk. Bo' minnihi', min bohan
hinang si No ian, katauhan in aa kamemon ma dunya iya bayi hinang laat
subay biyōtangan dusa. Bo' si No iya bista bōntōl ma sabab pangandōl
na.
8 Si Ibrahim isab, bayi iya mangandōl ma Tuhan hangkan iya bayi me'
bang siyoho' uk Tuhan mangngan min di lahat na tudju ni lahat saddi, ni
bayi panganjanji' Tuhan ma iya. Bayi iya mangngan minsan 'nsa' katauhan
na bang paingga patudjuhan na.
9 Ma sabab pangandōl na isab, iya hangkan si Ibrahim bayi pabōtang
ma lahat bayi panganjanji' Tuhan ma iya, minsan iya sali' aa liyu may'an.
Maglihan-lihan iya, bo' luma' palihanan na ian luma' kadjang. Salaihi' du
isab anak na si Isahak maka 'mpu na si Ya'kub, iya tabe' ma si Ibrahim
panganjanjian lahat ian uk Tuhan.
10 Imanan si Ibrahim sabab niya' agaran na lahat saddi, iya na daira
pagōn pananggehan na, daira bayi giyara' maka hinang uk Tuhan.
11 Damikkiyan na si Sara handa si Ibrahim ian, mangandōl isab ma
Tuhan bo' kabuwanan iya kōsōg makapangiram minsan iya umulan na,
minsan palabay na bayi waktu pangiram na. Tuud pangandōlan na Tuhan
in janji' na maujud du.
12 Bayi umulan isab si Ibrahim, tabista iya sali' aa song na matay na,
suga' paheka tōōd iya tubu' na. Iya heka panubu' si Ibrahim sali' heka
bituun ma diyata' langit, sali' heka ungus ma bihing tahik, 'nsa' takowe'
itung.
13 Manjari in manga aa bayi kaōnan ian bayi magpangandōl ma Tuhan
kamemon, sampay ni kamatay sigam. Iya bayi paljanjian Tuhan ma
sigam 'nsa' tasambut sigam taggōl sigam ma itu, suga' tapantaw uk sigam
kamaujuran na min katahan le', maka uk sigam kiyōgan. Bayi sigam
magpasabannal in sigam sali' aa liyu, maglihan sadja ma dunya itu.
14 Na, pagka sigam halling in sigam aa liyu, manyatakan du niya' lahat
saddi miyaksud uk sigam, hati na lahat sigam tōōd.
15 'Nsa' isab intōm uk sigam lahat bayi pakalloan sigam, sabab bang niya'
bayi baya' sigam pabing ni lahat hi', 'nsa' du niya' makasagga' ma sigam.
16 Suga' 'nsa' lahat sigam tagna' iya tiyuyuan uk sigam, suga' lahat labi
le' hap, iya na lahat sulga'. Hangkan na Tuhan 'nsa' iya' iyōnan Tuhan uk
sigam, sabab niya' daira bayi tiyagama uk na ma sigam.
17-18 Si Ibrahim isab, waktu bayi kapanulay Tuhan ma iya, hōgōt
pangandōl na ni Tuhan. Hangkan iya bayi 'nsa' 'llōg mapatay anak na
si Isahak pagkulban ni Tuhan, minsan iya bayi janjian uk Tuhan. Uk janji'
Tuhan hi', “Paheka du panubu' nu luwas min si Isahak.” Suga' mangandōl
si Ibrahim hangkan iya makatawakkal mapatay anak na hi', pagkulban ni
Tuhan.

19 Sabab bang ma bistahan na tau du Tuhan makallum ma si Isahak
minsan matay na. Jari itu, si Isahak ian sali' hantang bayi papunduk min
kamatay na tudju ni 'mma' na.
20 Si Isahak isab bayi mangandōl ma Tuhan hangkan janjian uk na anak
na duwangan, iya si Ya'kub maka si Esaw, in sigam kono' pitakkahan du
lidjiki' uk Tuhan ma sosongun.
21 Si Ya'kub isab, song peen iya magkamamatay, bayi iya mangandōl
ma Tuhan bo' iyamuan uk na barakat 'mpu na, anak si Yusup duwangan.
Intanan uk na tungkud na pasakdōlan na bo' iya mudji ni Tuhan.
22 Si Yusup isab, song peen iya magkamamatay, bayi iya mangandōl ma
Tuhan. Hangkan iya bayi makapahalling pasal waktu song pakallo' bangsa
Israil min lahat Misil. Siyoho' isab sigam uk na pasal bangkay na subay
biyo bang sigam pakallo' minnihi'.
23 'Nggo'-mma' si Musa isab, waktu kapanoho' sultan Misil subay piyatay
kamemon anak Yahudi lalla sasuku pig-anakan bahu, mangandōl isab
sigam ni Tuhan. Hangkan na sigam bayi napukan si Musa ma diyōm
tallum bulan min kapag-anak na. Tanda' peen uk sigam in si Musa ian
landu'-landu' lingkat na, jari 'nsa' sigam tiyāw nagga' ma panohoan sultan
ian.
24 Baran si Musa isab bayi mangandōl ma Tuhan, sabab bang taabut
kasangpōt na 'nsa' na iya baya' iyōnan anak dayang-dayang, iya anak
Sultan bayi masuwig iya.
25 Padpad iya me' ma hinang laat ma luma' sultan, iya makahap
palasahan dayi'-dayi' sadja, baya' le' iya parakayo' ma pagkahi na bangsa
Israil, aa suku' Tuhan, sabab lilla' binsana' maka sigam.
26 Bang ma iya, minsan iya pikaiya' ma sabab si Almasi, halgaan le' min
kamemon alta' ma lahat Misil, sabab iya iyangut uk na tungbas min Tuhan
ma 'llaw damuwi.
27 Ma sabab kōsōg pangandōl na ma Tuhan iya hangkan si Musa bayi
pakallo' min lahat Misil, 'nsa' tiyāw ma dugal sultan ian. Kōsōg tōōd niyat
na, sabab sali' hantang iya bayi makanda' Tuhan iya 'nsa' tanda'.
28 Ma sabab pangandōl na isab hangkan si Musa bayi magpanohoan ma
bangsa Israil. Siyoho' sigam migsikan laha' bili-bili ni pamantung lawang
sigam, bo' supaya anak sigam lalla siyaka 'nsa' talapay piyatay uk malaikat
mo kamatay. Iya hi' tagnaan na ma iyōnan hinang Pangintōman.
29 Bangsa Israil isab, waktu kapauntas sigam ni dambiya' sallang iya
iyōnan Sallang Pula, minsan du bayi sallang, tahinang labayan magtuwi
ma sabab pangandōl sigam, jari pauntasan sigam parambiya'. Suga'
pasulay peen manga aa Misil pauntas, lembo sigam magtuwi sabab pabing
magtuwi ni tahik.
30 Waktu kapahi' bangsa Israil ni daira Ariha, piglibut-libutan daira ian
uk sigam ma diyōm dapitu'. Taabut peen kapitu' na, magtuwi lubu kuta'
na batu sabab min kōsōg pangandōl sigam.
31 Niya' ma Ariha ian dakayo' danda maghinang laat, ōn na si Rahab.
Suga' minsan laat hinang na 'nsa' iya bayi talapay piyatay sali' manga aa
'nsa' me' ma Tuhan ian, sabab mangandōl iya ma Tuhan, bo' tiyabang uk
na manga sundalu Israil bayi palahil pahi'.
32 Na, 'nsa' na sugpatan ku sabab 'nsa' aku makasaut ngissahan kaam
ma pasal di si Gidiyun, si Barak, si Samson, si Jepta, si Daud, si Samwel
sampay ni kanabi-nabihan.
33 Manga aa itu bayi magpangandōl kamemon, iya hangkan niya' sigam
kasehean bayi makaatu ma bangsa gaōs sampay ngandaōg. Niya' sigam
kasehean bōntōl pagsara' sigam, maka niya' sigam bayi makasambut

kahapan iya panganjanji' uk Tuhan. Niya' isab manga aa magpangandōl
ni Tuhan bayi matakkup bo' halimaw bo' 'nsa' ngeket.
34 Niya' sigam kasehean bayi maddahan api mehe, niya' isab bayi
makapuwas min patay bono'. Niya' isab sigam tawwa' kalammahan suga'
ngōsōg gam peen pamaranan sigam. Landu' sigam isōg ma pagbono',
sampay taraōg na uk sigam baanan sundalu min lahat saddi.
35 Manga danda isab, niya' sigam bayi kamatayan suga' 'llum pabayik
manga aa magpatayan hi' ma sabab pangandōl sigam ma Tuhan. Niya' isab
aa kasehean, minsan sigam pipaddian tōōd sampay liyabayan kamatay na,
'nsa' sigam ngalabba min pangandōl sigam. Ma sabab pangandōl sigam iya
hangkan sigam 'nsa' baya' manga subay pilappa. Tuud sigam mangandōl
in sigam pikallum pabayik du min kamatay, biyuwanan kallum labi hap.
36 Niya' isab kasehean bayi pig-unyat-unyat sampay piglubakan, niya'
isab kasehean bayi bilangguan bo' iyampa tiyambōlan ma diyōm jil.
37 Niya' isab sigam bayi pighiyak maka batu, niya' bayi pigkatkat paruwa,
maka niya' isab bayi biyono' maka kalis. Niya' sigam kasehean ōhōt kuwit
bili-bili atawa kambing iya panammek sigam, miskin tōōd, jiyuri na peen,
maka jiyahulaka'.
38 Manjari dunya itu 'nsa' tōp paglahatan manga aa ian, subay lahat
labi hap. 'Nsa' niya' kakkal paglahatan sigam. Maglihan na peen sigam
ma lahat 'nsa' agōn kapaglahatan, manga ma kabud-buran. Bayi sigam
pabōtang ma diyōm sengab batu atawa ma lowang diyōm tana'.
39 Babantugun manga aa itu kamemon ma sabab kōsōg pangandōl sigam
ma Tuhan. Suga' 'nsa' le' sigam bayi makasambut panganjanji' Tuhan
taggōl bayi sigam 'llum,
40 sabab niya' pangangganta' ni kitabi uk Tuhan labi hap. Hati na, in
kitabi maka manga aa masa awwal ian subay magbe' du nambut paljanjian
maka kasampulnaan na.

12

'Mma' tabi Tuhan

1 Na, bang takdil ni kitabi: tiya' kita sali' hantang piglibutan uk baanan
saksi', iya na manga aa magpangandōl bayi masa awwal ian. Manjari
pagka kita sali' dalil aa maglomba', subay labbahan ta ayi-ayi makasimbōl,
sampay dusa kabiyaksahan ta hinang. Subay kita tuyu' paragan sampay
taabut ta iya bayi tōbtōban patakkahan ta.
2 Subay patōng tabi si Isa sadja sabab iya iya pasakdōlan pangandōl ta,
min tagna' sampay ni katapusan. Bayi siyandalan uk na katiksaan bayi
waktu kapangalansang iya ni hag piyatay. 'Nsa' du paehe na ma atay
kaiyaan na matay ma hag, sabab iyangut uk na kakōgan iya tiyagamahan
iya. Na buttihi', ian na iya ma sulga' ningko' ma alōpan Tuhan, ma sakap
ni katau.
3 Kannalun bi tōōd bayi pagsandal si Isa sabu iya siyagga' uk manga aa
baldusa. Bang hi' takannal bi 'nsa' du ngalamma pangandōl bi. 'Nsa' du
kaam siyumu me' ma iya,
4 sabab minsan salaingga uk bi nagga' kalaatan, 'nsa' le' kaam taabut
piyatay.
5 Marayi' takaipat bi iya bayi bissala uk Tuhan ni sali' kaam anak na bo'
supaya hōgōt atay bi. Uk na ian,
“Kaam manga anak ku, daa kaam magpabiyal ma pamiat ku ma kaam,
Daa kaam manda'-da' bang kaam buwanan ku kalaggahan.
6 Sabab sasuku kalasahan ku, biat ku du,

Palabay ku isab min kabinsanaan sasuku ōnan ku anak.”
7 Hangkan na, bang kaam pitakkahan kabinsanaan subay kaam maglilla'
sadja sabab pamiat 'mma' bi du. Iya kabinsanaan tananam bi ian tanda'
palsaksian in kaam bista anak uk Tuhan. Niya' baha' onde'-onde' 'nsa' biat
uk 'mma' na?
8 Bang kaam 'nsa' tabe' biat uk Tuhan sali' kapamiat na ma anak na
kamemon, 'nsa' kaam manjari iyōnan anak na lahasiya'. Sali' kaam anak
'nsa' taga 'mma'.
9 Minsan 'mma' ta ma itu ma dunya, bayi sigam magbiat ma kita bo' masi
sigam pag-addatan ta. Iya lagi' na isab 'Mma' ta Tuhan iya mangantan
palnyawahan, subay kita magpareyo' ni iya bo' supaya kita 'llum tōōd.
10 Pigbiat kita uk 'nggo'-mma' ta ian sataggōl kita onde'-onde', bo' pamiat
sigam min akkal sigam sadja. Suga' bang Tuhan, saddi pamiat na sabab
pamahap na kawul-piil ta bo' supaya kita makasali' ni sali' kasutsi na.
11 Bang kita ganta' biat uk Tuhan 'nsa' kita magtuwi kiyōgan, sabab
masi paddi' pangannal ta. Suga' bang palabay na waktu bayi pamiat hi'
mamintang du kita bo' niya' kasannangan ta min kabōntōlan hinang ta.

Pamandu' maka pagbanda'

12 Hangkan uk ku, pakōsōg kaam, maka patōtōgun bi pangandōl bi.
13 Pabōntōlun bi daddōk palangnganan bi. Jari bang niya' pagkahi bi
iyu magduwa-duwa, 'nsa' du peen iya lungay min daddōk. Gam peen
pahōgōtun pangandōl na.
14 Subay kaam baya' magsulut-sulut maka aa kamemon. Tuyuin bi isab
kawul-piil sutsi sabab 'nsa' niya' aa makasayu ni Tuhan bang 'nsa' iya sutsi.
15 Pahap-hap kaam kalu niya' min kaam ngalabba min ase' maka lasa
Tuhan. Pahap kaam isab bang niya' ma diyōman bi aa laat kasuddahan
na, sabab aa salaihi' sali' dalil gamut kayu lassunan, gana-gana pasihak
bo' paledled laat na ni kahekahan.
16 Pahap-hap kaam isab bo' supaya 'nsa' niya' min kaam maghinang laat
danda atawa lalla. Daa isab pasarin bi bang niya' iyu ningōd si Esaw, aa
masa awwal hi' bayi 'nsa' niya' kannal na tudju ni Tuhan. Si Esaw itu,
pagka anak siyaka, palsukuan na asal paljanjian Tuhan. Suga' siyambian
uk na palsukuan ian ni dapinggan kiyakan.
17 Katauhan bi kissa na. Taggōl-taggōl peen minnihi' ngamu' iya
iyamuan lidjiki' min Tuhan uk 'mma' na, suga' 'nsa' iya biyuwanan sabab
in bayi hinang na ian 'nsa' tōōd kapindahan, minsan salaingga pagtangis
na.
18 Kaam iyu, sikōt na kaam ni Tuhan. Suga' iya kasikōt bi 'nsa' sali'
bayi bangsa Israil ma masa awwal hi', sabab tanda' uk sigam bang ayi iya
pasikōtan sigam, iya bud Turusina. Tanda' kōsōg api na, maka lindōm
makasangkōb ni lahat, maka hunus kōsōg.
19 Niya' isab take sigam sali' tiyup-tiyup tanōg, maka suwara malman.
Pagtake manga aa ian ma suwara hi', magtuwi sigam nganjunjung tōōd
bang peen sigam 'nsa' pikehan pabayik, minsan laa dakabtang.
20 Tiyāw sigam makalandu' ma sabab panohoan na, iya uk na hi', “Bang
niya' makaragpak ni bud itu, minsan du hayōp, subay hiyantakan maka
batu piyatay.”
21 Makataw-taw bidda' iya tanda' ian uk sigam. Sampay isab si Musa,
sabab salaitu bayi halling na: “Midpid aku,” uk na, “tiyāw aku tōōd.”
22 Suga' kaam iyu, saddi na kasikōt bi ni Tuhan. Iyu kaam makasampay
na ni bud Siyun, ni daira paglahatan Tuhan iya tattap 'llum saumul-umul.

Makasampay na kaam ni daira Awrusalam ma diyōm sulga', sampay ni
manga malaikat na ma ibu-ibuhan.
23 Ian na kaam ma palhimpunan kalasigan, ma palhimpunan manga
aa iyōnan anak Tuhan siyaka, iya bayi kasulatan ōn ma diyōm sulga'.
Makaharap na isab kaam ni Tuhan, iya maghuhukum ma manusiya'
kamemon. Ian isab kaam ma manga nyawa aa adil bayi magpatayan,
iya na kasampulnaan uk Tuhan.
24 Makasampay na isab kaam ni si Isa, iya bayi magpatiōt ma manusiya'
maka Tuhan supaya ngahatul ma pagsulutan bahu. Taabut bi na isab laha'
si Isa, iya pigbahasa laha' pamigsik, hati na laha' pamasutsi. Bang siyayu,
labi hap laha' si Isa itu min laha' si Habil bayi pitumpa masa awwal hi',
sabab laha' si Habil meha kapulihan le'.
25 Hangkan na kita subay 'nsa' magpabiyal bang Tuhan iya missala ni
kita. Subay kita mamintang min manga aa bayi magpabiyal ma pagbanda'
si Musa, waktu kapamo na palman Tuhan ma masa awwal hi'. 'Nsa' sigam
bayi makapuwas min kabinsanaan, minsan si Musa manusiya' sadja iya
bayi pibiyal uk sigam. Luba'-luba' na na kitabi 'nsa' makapuwas bang
tayikutan ta Tuhan iya magbandaan kitabi min diyōm sulga'.
26 Bayi jōgjōg diyōm dunya uk suwara Tuhan, ma waktu kapamalman
na ma si Musa, suga' niya' le' banda' na ma buttihi'. Uk na, “Nganjōgjōg
du aku pabing, min tadda le', suga' bayik 'nsa' dunya sadja, sabab jōgjōg
ku du sampay diyata' langit.”
27 Iya na itu hatihan na iya uk na hi' “min tadda le'”: in ayi-ayi pipanjari
jiyōgjōg du bo' palanyap, bo' takapin iya 'nsa' takowe' jiyōgjōg.
28 Hangkan na kitabi subay magsukul tōōd ni Tuhan, sabab makasambut
kitabi lahat 'nsa' takowe' jiyōgjōg. Subay kita mudji Tuhan ma sali'
kabayaan na, subay iya pag-addatan ta maka katāwan ta,
29 sabab Tuhan tabi bang ngahukum sali' api makasuleyab kamemon.

13

Manga hinang makasulut ni Tuhan

1 Daa labbahin bi kabiyaksahan bi maglasa-liyasahi, pagka magdanakan
na kaam kamemon ma diyōman si Almasi.
2 Paintōm kaam. Bang niya' paiyu ni luma' bi aa 'nsa' katauhan bi subay
iya hiyulmat uk bi sabab niya' ma waktu palabay bayi makalabōt aa saddi
pangannal sigam manusiya', bo' peen malaikat min sulga' iya liyabōt uk
sigam.
3 Kannalun bi na peen kahalan pagkahi bi ma diyōm jil ian, sali' hantang
baran bi ma diyōm jil. Kannalun bi isab kasehean iya pigpidjala', sali'
hantang bi du isab pidjala'.
4 Kaam kamemon, pahalgaun bi paglakibini bi. Magdakayo' na peen
kaam sabab sasuku maghinang kalaatan danda maka lalla atawa magjina,
tantu pitawwaan hukuman uk Tuhan.
5 Subay kaam halli' isab ma napsu bi bo' kaam 'nsa' me' ma bahaya pilak.
Daa kaam tawad min bayi pangangganta' ni kaam sabab niya' du Tuhan
bayi nganjanji', sali' uk na,
“'Nsa' kaam labbahan ku,
'Nsa' kaam pasaran ku saumul-umul.”
6 Hangkan du kita subay tawakkal missala sali' bayi tasulat ma diyōm
kitab, iya uk na,
“Tuhan du iya nabangan aku.
Bo' 'nsa' niya' kagawahan ku.

'Nsa' du aku tiyāw inay-inay uk aa.”

7 Intōmun bi manga aa bayi pagnakuraan bi, iya bayi nganasihatan
kaam lapal Tuhan. Intōmun bi bayi katudjuhan sigam pagka hap bohan
sigam sataggōl sigam 'llum. Singōrin bi isab bayi pangandōl sigam.
8 Si Isa Almasi iya 'nsa' du magkapinda, sali' du iya min katagna' sampay
ni kabuttihian sampay isab ni katapusan.
9 Daa kaam me'-me' bang niya' aa mo-mo kaam ni pandu' magsaddi-
saddi, supaya kaam 'nsa' pabidda' min pandu' bannal. Hap du bang
lasa maka ase' Tuhan iya giyuna pamakōsōg pangatayan ta, suga'
manga aturan pasal pagkakan 'nsa' makatabang pamakōsōg pangatayan
ta. Sabab manga aturan agama pasal pagkakan ian 'nsa' makabuwan
panguntungan pangatayan tudju ni Tuhan.
10 Kitabi magpangandōl ma si Almasi, niya' bayi pigkulban ma pasal tabi,
suga' manga imam maghinang ma langgal Yahudi 'nsa' du niya' lamud
sigam.
11 Ma agama Yahudi, bang iyungsuran pagkulban mehe pamapuwas
dusa, ōhōt laha' hayōp iya biyo ni diyōm Bilik Landu' Sutsi uk Imam
Nakura' bo' tiyukbal ni Tuhan. Suga' baran hayōp hi' iya biyo paluwas
min kalumaan sigam, tiyutung ma hi'.
12 Salaihi' du isab ma si Isa, matay isab iya ma luwasan daira supaya
tasutsi na manga aa na maka laha' di baran na.
13 Manjari in kitabi itu subay paluwas min diyōm agama Yahudi tudju
ni si Isa, bo' ningōd kitabi pikaiya' sali' bayi pamakaiya' manga aa ma iya.
14 Sabab 'nsa' niya' paglahatan tabi kakkal ma dunya itu. Tuud kitabi
ngagaran lahat dakayo' ma sosongun.
15 Jari itu subay kitabi mudji Tuhan sakahaba' waktu, ma sabab iya na
patut hinang labay min si Isa. Subay tukbalan ta pamudji ta ni Tuhan, hati
na pamudji paluwas min bo' ta, pagka si Isa iya Panghu' pamanyabutan
tabi.
16 Daa kaipatan bi ngahinang hap ni sehe' bi. Bahagiin bi sigam kaniya'
bi bang ma diyōm sigpit sigam, sabab hinang bi salaihi' sali' dalil lalabōtan
makasulut atay Tuhan.
17 Beun bi panohoan manga aa pagnakuraan bi. Maglilla' sadja kaam ma
panohoan sigam. 'Nsa' sigam pahali nganjagahan kaam bo' 'nsa' angay-
angay iman bi, sabab niya' waktu sigam pabayihu' du ni Tuhan ma'-ma'
pasal bayi hinang sigam. Bang kaam ganta' me' ma bissala sigam kiyōgan
du sigam nabang kaam. Suga' bang sigam 'nsa' be' bi susa du sigam, bo'
'nsa' niya' kahapan takallo' bi min tabang sigam.
18 Daa kaam pahali ngamuan kami tabang ni Tuhan. Makatantu kami
in pangatayan kami bōntōl du tudju ni Tuhan, maka 'nsa' niya' tuyu' kami
saddi min hinang hap maka kasuddahan hap.
19 Niya' isab amu' ku junjung ni kaam: nambahayang kaam kono' ni
Tuhan bang peen aku makasaut pabing ni kaam.

Panambahayang

20 Pangamuan tabi Tuhan, iya poonan kasannangan, iya bayi mabangun
Panghu' tabi si Isa min kamatay na supaya iya 'llum pabing. Si Isa iya
dakayo' babantugun ngupiksa' kitabi ma sabab laha' kamatay na bayi
pamajatu kapagsulutan iya kakkal ni kasaumulan. Ngipat na iya ma kitabi
suku' na, iya pigbahasa sali' bili-bili na.
21 Mura-murahan, bang peen kaam piyanyapan uk Tuhan ayi-ayi kalag-
ihan bi supaya hap uk bi ngahinang kahandak na. Mura-murahan isab,
bang peen Tuhan ngahinang ayi-ayi kabayaan na ma diyōm pangaddatan

bi sabab si Almasi magkawul-piil. Manjari sanglitan tabi si Almasi saumul-umul. Amin.

Bissala katangbusan

22 Manga dawuranakan ku, niya' amu' ku junjung ni kaam: kehun bi lapal sulat ku itu, iya pabe' ku ni kaam supaya hōgōt atay bi. Daa kaam siyumu massa iya sabab 'nsa' du sakit taha'.

23 Baya' isab aku subay katauhan bi in danakan tabi si Timuti bayi na piluwas min diyōm jil. Bang iya makasaut paitu bo ku du iya paiyu nibawan kaam.

24 Bain bi manga nakura' bi sampay aa suku' Tuhan iyu kamemon in kami itu mabo minsan laa ōhōt bissala kami ma sigam. Manga danakan tabi min lahat Itali itu mabo du isab bissala sigam.

25 Mura-murahan, bang peen kaam kamemon kaniyaan tatabangan uk Tuhan.

Wassalam

SULAT MIN SI YA'KUB

Si Ya'kub itu bayi siyayi si Isa Almasi min ina'. Pagnakuraan iya ma manga aa magpangandōl ma si Isa ma daira Awrusalam.

Sulat itu bayi pisampay uk si Ya'kub ni manga aa bangsa Yahudi kamemon iya magkahagad ma si Isa Almasi. Iya hangkan si Ya'kub bayi nulat ni sigam supaya sigam kapanduan na bang salaingga subay kawul-piil sigam. Uk na bang ganta' missala in iya mangandōl ma Tuhan, bo' peen 'nsa' hap addat na maka kawul-piil na, pangandōl aa ian 'nsa' niya' pus na. Hati na bang aa mangandōl sabannal-bannal ma Tuhan subay manyatakan tōōd min addat na maka min manga hinang na in iya mangandōl du.

Lapal sulat si Ya'kub

1 Sulat itu min aku, aa sosohoan Tuhan maka si Isa Almasi Panghu' tabi.
Mag-addat aku ma kaam manga pagkahi ku Yahudi, aa suku' Tuhan pulak-
palik ma kalohahan dunya.

Pasal pangandōl maka pangatau

2 Manga dawuranakan ku, bang kaam tawwa' kasukkalan indaginis,
subay kaam kiyōgan.
3 Sabab katauhan bi, bang pangandōl bi pilabayan kasukkalan bo'
kasandalan bi du, pasong kaam patau magsandal.
4 Puspusin bi kōsōg bi magsandal ma kasukkalan bo' supaya kaam
sangpōt ma kawul maka piil, ma 'nsa' niya' kulang bi.
5 Suga' bang niya' ma kaam kulang pangatau na, subay iya ngamu'-
ngamu' ni Tuhan bo' kabuwanan du iya pangatau sabab Tuhan iya muwan
sadja ma aa kamemon. 'Nsa' iya mahalling bang kita ngamu'.
6 Lipara bang kaam ganta' ngamu' ayi-ayi ni Tuhan, subay kaam
ngahalap ma iya. Daa kaam magduwa-duwa. Sabab bang aa magduwa-
duwa mangandōl ni Tuhan, sali' iya goyak tabo pahi'-paitu uk baliyu.
7 Aa salaihi', subay iya 'nsa' hōwat pisambutan ayi-ayi uk Tuhan,
8 sabab bang aa magduwa-duwa pikilan na 'nsa' makatōtōg ma ayi-ayi
hinang na.

Pasal miskin maka dayahan

9 Bang sawupama niya' aa miskin bean si Isa, subay iya kiyōgan pagka
pilangkaw du iya uk Tuhan.
10 Damikkiyan na bang niya' aa dayahan bean si Isa, subay iya kiyōgan
bang pireyo'-deyo' uk Tuhan sabab manga aa dayahan lungay sadja alta'
sigam min dunya itu, sali' dalil sumping kasōmpōtan.
11 Makasilaw peen 'llaw, magtuwi lanōs kasōmpōtan uk pasu' 'llaw hi'.
Pakpak sumping na bo' lungay bayi manis na. Salaihi' du isab bang aa
dayahan. Kōsōg-kōsōgan peen iya ngusaha, matay du iya bo' talabba pag-
usaha na.

Pasal kasukkalan maka sasat

12 Mehe du kahapan aa bang 'nsa' lungay pangandōl na minsan iya
nandalan kasukkalan. Sabab na bang 'nsa' pinda pangandōl na minsan
ma diyōm kasukkalan, piniyaan du iya kallum kakkal ni kasaumulan. Iya
na itu tungbas panganjanji' Tuhan ma sasuku lasa ma iya.

13 Bang kaam ganta' siyasat maghinang laat, daa bingin bi Tuhan. Daa
uk bi Tuhan iya nasat kaam ian, sabab Tuhan iya 'nsa' tasasat maka 'nsa'
isab iya nasat.
14 Suga' napsu na iya mo-mo manusiya' maghinang kalaatan. Napsu na
sali' dalil ōmpōn ngati iya maghinang dusa.
15 Tagna' na, hal napsu na iya tasayu uk manusiya' ma diyōm pikilan
na, suga' pasong-song hinang na du kalaatan bayi kanapsuhan na hi'. Jari
kalaatan ian, bang karuhunan na, nalka' iya katudjuhan na.
16 Hangkan na, manga dawuranakan ku kilasahan, daa palayinguhun bi
pikilan bi pasal pandu' itu, iya uk na hi',
17 manga lidjiki' kamemon maka ayi-ayi pamuwan kitabi, bang 'nsa' niya'
salla' na, patulun asal min sulga', min Tuhan. Tuhan itu bayi magpapanjari
kamemon iya muwan sawa ma diyata' langit. Ian hi' pinda asal sahaya na,
suga' Tuhan iya 'nsa' tōōd magkapinda maka 'nsa' muwan landung.
18 Min kabayaan na hangkan kitabi hinang anak na pagka kahagad tabi
lapal palman na. Iya kabayaan na in kitabi manga anak na subay pimehe
labi le' min bangsa ayi-ayi bayi papanjari na.

Pasal magpake maka maghinang

19 Amay-amay, manga dawuranakan ku kilasahan, subay kitabi pake
pahap-hap maka 'nsa' subay magdayi'-dayi' missala. 'Nsa' kitabi subay
lakkas bansi,
20 sabab bang aa bansi 'nsa' du tahinang na manga hinang hap iya
kibayaan uk Tuhan.
21 Hangkan subay kalloan bi kamemon iya makalammi' atay bi, maka
subay labbahin bi manga hinang laat iya mamarahi heka na iyu. Pareyoun
bi atay bi tudju ni Tuhan, maka tayimaun bi lapal palman na, iya sali' dalil
bigi tiyanōm uk na ma diyōm atay bi. Sabab na min palman Tuhan itu iya
hangkan kaam kalappasan min hukuman dusa.
22 Daa kaam pake sadja ma palman Tuhan suga' hinangun bi panohoan
na. Sabab bang take bi sadja bo' 'nsa' hinang bi, ngakkalan kaam di bi.
23 Bang aa ganta' pake sadja ma palman Tuhan, bo' peen 'nsa' be' na
manga panohoan ma diyōm palman hi', sali' iya aa nanding dagbōs na ma
diyōm samin.
24 Ubus peen uk na nanding dagbōs na pakallo' iya minnihi' bo' takaipat
na magtuwi bang salaingga bayi dagbōs na.
25 Na, samin itu paralilan sara' Tuhan iya 'nsa' niya' sā' na, sara'
makahawulaya manusiya'. Bang aa pake pahap ma sara' hi', bo' ngasip
na peen maka bang 'nsa' magtuwi takaipat na bayi take na, suga' hinang
na manga panohoan na, aa ian kabuwanan kahapan du uk Tuhan ma
ayi-ayi hinang na.
26 Bang niya' aa pangannal na in iya bal-agama, bo' peen 'nsa' tahawiran
na dalla' na missala laat, aa ian ngakkalan di na. 'Nsa' niya' kagunahan
pag-agama na.
27 Bang ma 'Mma' tabi Tuhan iya na itu pag-agama 'nsa' niya' lamud na
laat: kaisa, subay tabang ta manga anak-ilu' maka manga balu danda bang
sigam ma diyōm kasigpitan. Karuwa na, subay kita ngahallian di ta bo'
kita 'nsa' tabo ningōran manga addat laat maitu ma dunya.

2

'Nsa' kitabi subay mapagbidda' aa

1 Manga dawuranakan ku, pagka kaam magkahagad ma si Panghu' Isa
Almasi, iya Panghu' tabi bangsahan, 'nsa' subay papagbidda' bi aa minsan
sayi.
2 Bang sawupama niya' duwangan aa pasōd ni diyōm pagtipunan bi,
dakayo' ian dayahan magsingsing bulawan maka magsammek halgaan,
bo' dakayo' ian miskin, daan asal sammek na.
3 Bang ganta' palabi le' pag-addat bi ma aa halgaan sammek na, bo' uk
bi ma iya, “Tuwan, ningko' kau kono' ma tingkoan mahap itu.” Suga' uk
bi ni aa miskin hi', “Nangge sadja kau ma tōngōd ian hi',” atawa “Ningko'
kau maitu ma lantay, ma tōngōd nayi' ku”.
4 Na, bang salaihi' hinang bi, taga sā' kaam pagka papagbidda' bi manga
pagkahi bi bean si Isa. Laat diyōm pikilan bi, pagka uk bi langkaw dakayo'
bo' deyo' dakayo'.
5 Pake kaam, manga dawuranakan ku kilasahan. Manga aa 'nsa' taga
kaniya' ma dunya itu, pene' sigam asal uk Tuhan supaya kōsōg pangandōl
sigam tudju ni iya, maka supaya sigam biyuwanan palsukuan ma diyōm
pagparintahan na, sali' asal panganjanji' na ma sasuku lasahan iya.
6 Suga' iyu pagtunggingan bi manga aa miskin! Sayi baha' nigpitan kaam
maka sayi nukbalan kaam ni pagsaraan? Aa dayahan ko' hi'.
7 Sayi baha' missalahan laat ma pasal ōn si Almasi, ōn bangsahan iya
pangōn ma kaam manga Almasihin? Aa dayahan!
8 Hap du hinang bi bang be' bi tōōd sara' Tuhan, sara' umbul dakayo'.
Tasulat asal sara' itu ma diyōm kitab, iya uk na hi',
“Kalasahin bi pagkahi bi sali' uk bi lasahan baran bi.”
9 Suga' bang papagbidda' bi aa ma sabab dagbōs na, taga dusa kaam maka
tawwa' du kaam hukuman sabab langgal sara' na kaam.
10 Sara' Tuhan itu, minsan bōgbōgan bi kahekahan na suga' niya' dakayo'
panohoan na 'nsa' tahinang bi, langgal bi asal kamemon na.
11 Sabab uk Tuhan ma diyōm sara' na, “Daa kau magjina,” uk na isab, “Daa
kau mapatay aa”. Manjari minsan kaam 'nsa' magjina, bo' peen kaam
mapatay aa, masi talanggal bi sara' Tuhan.
12 Hangkan kaam subay halli' ma ayi-ayi halling bi atawa hinang bi, sabab
hiyukum du kitabi uk Tuhan ma sosongun bang tabe' ta atawa 'nsa' tabe'
ta sara' na, iya sara' makahawulayahan kitabi.
13 Sabab na ma paghukum itu, bang aa 'nsa' bayi maase' ma pagkahi na,
iya du iya 'nsa' kiasean uk Tuhan. Lipara bang aa bayi maase' ma pagkahi
na, 'nsa' iya tiyāw siyara'.

Pasal pangandōl maka paghinang

14 Manga dawuranakan ku, bang niya' aa ganta' missala in iya man-
gandōl ma Tuhan bo' 'nsa' tawwa' manga hinang na, pangandōl na ian
'nsa' niya' pus na, maka 'nsa' niya' dapat na makalappas iya min hukuman
dusa.
15 Bang sawupama niya' manga pagkahi bi bean si Isa kulang-kabus, 'nsa'
niya' kapanammek sigam maka 'nsa' niya' pagkakan.
16 Ayi kapusan na bang uk bi ni sigam, “Mura-murahan, bang peen
hap sadja kahalan bi. Magsammek kaam kapal bo' kaam 'nsa' hiyaggut!
Mangan kaam pahap-hap!” Na, bang salaihi' sadja halling bi bo' 'nsa'
buwanan bi sigam kagunahan baran, 'nsa' niya' pus na.
17 Damikkiyan na ma aa mangandōl ma si Isa Almasi, bang 'nsa' niya'
hinang na hap tapabe' ma pangandōl na, 'nsa' bannal pangandōl na hi'.
18 Suga' kalu niya' baya' nganjawab, kalu uk na, “Tuud magsaddi-saddi
bohan aa bang takdil ni Tuhan. Niya' pangandōl ma iya, niya' isab

maghinang hap.” Manjari iya na itu panambung ku ma aa nganjawab salaihi'. Uk ku, “Salaingga pamanda' nu aku pangandōl nu bang 'nsa' niya' hinang nu tanda' saksi'? Pandaan ta kau hinang ku hap sabab minnihi' katauhan nu bannal niya' pangandōl ku ma Tuhan.”

19 Ngahalap kau baha' in Tuhan dakayo' du? Hap isab, suga' minsan manga sayitan, ngahalap isab sigam dakayo' du Tuhan bo' midpid sigam sabab min tāw sigam.

20 Dupang pahap kau! Baya' kau pindaan tanda' saksi' baha', bo' tatantu nu in pangandōl aa 'nsa' taga pus bang iya ganta' hal ngahalap sadja ma Tuhan, bo' peen 'nsa' niya' hinang na hap tapabe'?

21 Pikilun si Ibrahim ka'mbo'-mboan tabi. Iya hangkan iya bayi bista bōntōl uk Tuhan ma sabab tahinang uk na panohoan Tuhan. Bayi tukbalan na ni Tuhan anak na si Isahak, pibōtang uk na ma diyata' batu pagkulban.

22 'Nsa' tahati nu baha'? Iya pangandōl si Ibrahim ian bayi magbe' maka hinang na. Min hinang na iya hangkan jukup pangandōl na ma Tuhan.

23 Jari tahati ta na iya bayi tasulat ma diyōm kitab pasal si Ibrahim, iya uk na hi', “Si Ibrahim bayi ngahagad ma Tuhan, bo' bista iya bōntōl uk Tuhan sabab min kapangahagad na hi'.” Hangkan iya bayi kaōnan bagay Tuhan.

24 Na, minnihi' katauhan nu in kita itu bista bōntōl uk Tuhan bang niya' isab hinang ta. 'Nsa' sarang bang kita hal mangandōl sadja. In pangandōl ta subay magbe' maka hinang ta.

25 Salaihi' isab ma si Rahab, danda laat bayi pangusaha na baran na ma masa awwal hi'. Suga' bista iya bōntōl uk Tuhan ma sabab hinang na hap. Bayi sagina na ma diyōm luma' na manga sundalu Israil bayi pay'an nganyata' lahat hi'. Puwas na hi', pituntul sigam uk na tudju mowe', piyanduan sigam daddōk saddi bo' 'nsa' tanda' uk manga banta sigam.

26 Manjari in pangandōl ta ma Tuhan sali' dalil baran ta itu. Bang 'nsa' niya' napas ta matay na baran ta bo' 'nsa' kagunahan na. Damikkiyan na isab pangandōl ta ma Tuhan. Bang 'nsa' pibean manga hinang hap 'nsa' niya' kagunahan na.

3

Pasal dalla'

1 Manga dawuranakan ku, subay 'nsa' kaam kamemon iya nuyu' hinang guru. Sabab katauhan bi asal, in kami manga guru bang sā' pamandu' kami, labi bohat hukuman ma kami min ma manga aa 'nsa' guru.

2 Kitabi manusiya' kamemon, daran kitabi magsā'. Bang niya' aa 'nsa' tōōd sā' ma bissala na, tubus asal aa ian ma kawul maka piil, maka tau iya mag-agi ma kabayaan baran na.

3 Iya dalil na kakkang kura'. Sangōnan ta kakkang itu ni bo' kura' bo' me' ma kabayaan ta, bo' tabo ta iya paingga-paingga kabayaan ta.

4 Dalil na isab bansan kappal banogan. Minsan mehe baran kappal hi', maka minsan kōsōg baliyu iya mo iya, diki' du bansan iya pamatudjuhan kappal ian paingga-paingga iya kiyabayaan uk aa mamansan.

5 Salaihi' isab ma dalla' aa. Minsan diki' dalla' tantu mehe hinang na.

Pikilun bi api. Minsan diki' keyat na, minnihi' karalletan guwangan loha maka kakayuhan na.

6 Na, api itu pangandalilan dalla' aa, sabab dalla' iya makatagnaan ginisan laat. Dakayo' du dalla' ta, suga' bang itu halling na tabo katibuukan

baran ta. Taggōl ta 'llum, dalla' ta iya 'nsa' parōhōng muwanan kita laat.
Sali' api ko' itu min diyōm nalka'.
7 Bangsa kaginisan, sattuwa tawun maka manuk-manuk maka daying
maka so, takowe' pigbayaan uk manusiya', maka bayi na taanad kamemon.
8 Suga' dalla' itu, 'nsa' niya' makapagbayaan iya. Jahallis asal, maka 'nsa'
niya' dōhōngan na, maka panno' asal uk lassun makapatay.
9 Dalla' ta iya pamudji ta 'Mma' tabi Tuhan, iya Panghu' tabi. Maka
dalla' ta iya panukna' ta isab manga pagkahi ta manusiya', iya pipanjari
uk Tuhan ma sali' dagbōs na.
10 Hati na dakayo' du bo', suga' paluwasan du manga bissala pamudji
maka bissala panukna'. Manga dawuranakan ku, daa kita subay salaihi'.
11 Niya' baha' bohe' ta'bang maka bohe' maasin magbe' paluwas min
dakayo' tuburan?
12 Asal 'nsa'. Manga dawuranakan ku, niya' kayu igira baha' muwan
buwa' jaitun? Niya' bahan anggul baha' muwan buwa' igira? Tantu 'nsa'
niya'. Damikkiyan na, 'nsa' kau makasawuk bohe' hap min pagbohean
panno' uk bohe' maasin.

Pasal pangatau min Tuhan

13 Bang niya' maiyu ma kaam aa lōm tau na maka hap panghati na,
subay manyatakan ma kahap bohan aa ian in iya taga pangatau. Subay
deyo' pangatay na maka subay lōm pikilan na sabu na maghinang hap.
14 Suga' kaam iyu, bang laat diyōm hōna'-hōna' bi bo' bang kaam ngibōg
ma sehe' bi, maka bang kahapan baran bi sadja iya kannal bi, daa kaam
magbantug-bantug in kaam taga pangatau. Daa payiluhin bi dusa bi.
15 Min dunya sadja manga hōna'-hōna' salaihi', min pikilan manusiya'
maka min sayitan. 'Nsa' salaihi' bang pangatau min Tuhan.
16 Sabab maingga-maingga lahat, bang kaniyaan manga aa ngibōg
maka duwal ngannal ma kahapan baran sigam sadja, niya' sadja may'an
kasasawan maka ginisan laat kamemon.
17 Suga' bang aa taga pangatau min Tuhan salaitu kahalan na: kaisa,
'nsa' niya' tamak atay na, karuwa, 'nsa' luhay biyo ni pagsaggaan. Hap
bohan na ni aa kamemon, maka hanunut iya. Maase' iya, maka biyaksa
iya maghinang hap ma pagkahi na. Magtawwa' hinang na maka halling
bo' na, maka 'nsa' iya mapagbidda' aa minsan sayi.
18 Sasuku aa mapagkahap sehe' na, sali' dalil aa magtanōm. Kabōntōlan
atay iya takallo' na min tiyanōm na, pagka patisulutun iya maka 'nsa' tau
maglugat.

4

Ngalilla' sadja kaam ma Tuhan

1 Ayi poon na hangkan kaam daran magsagga' maka maglugat? Min
napsu bi du, iya magkōsōg-kōsōgan na peen ma diyōm atay bi.
2 Niya' kibayaan uk bi suga' 'nsa' takallo' bi, hangkan kaam bilang
mapatay. Niya' kinapsuhan uk bi suga' 'nsa' kaam pirul, hangkan kaam
magsagga' maka magbono'. Iya hangkan kaam 'nsa' piniyaan ayi-ayi
kabayaan bi sabab 'nsa' kaam ngamu' ni Tuhan.
3 Maka minsan isab amu' bi, 'nsa' kaam biyuwanan sabab laat kok bi.
Tuud kaam baya' magparul napsu bi, iya hi' sabab na hangkan kaam
ngamu'.
4 Kaam iyu 'nsa' tōōd kapangandōlan. Sali' kaam handa aa maisan lalla
saddi. 'Nsa' katauhan bi baha'? Bang kaam manuyu' ma dunya malaat itu

maka kahinangan na, manta du kaam ma Tuhan. Salaihi' asal ma sasuku
baya' me' ma kalaatan dunya itu, bantahan na Tuhan.
5 Daa pangannalun bi 'nsa' bannal iya tasulat ma diyōm kitab ian, iya uk
na hi', “In ginhawa bayi pibōtang uk Tuhan ma diyōm baran tabi kōsōg
asal magnapsu.”
6 Suga' kōsōg lagi' tabang Tuhan ma kitabi min manga napsu iya mo-mo
baran tabi, sali' bayi tasulat ma diyōm kitab, iya uk na hi', “Siyagga' uk
Tuhan manga aa langkaw atay na, suga' tiyabangan uk na manga aa deyo'
atay na.”
7 Hangkan kaam subay ngalilla' sadja ma kabayaan Tuhan. Saggaun bi
nakura' sayitan bo' lahi du iya min kaam.
8 Pasikōt kaam ni Tuhan bo' Tuhan iya pasikōt ma kaam isab. Kaam
manga dusahan, labbahin bi manga hinang bi malaat. Kaam isab, iya
'nsa' magtawwa' hinang bi maka halling bi, sutsihun bi diyōm atay bi.
9 Patumpahun bi bohe' mata bi na sabab hinang bi malaat.
Magkarukkaan kaam, panangisin bi dusa bi. Iya pagtatto bi maka kakōgan
bi subay pinda ni kasusahan.
10 Pareyoun bi atay bi tudju ni Tuhan bo' pilangkaw du kaam uk na.

Pamituwa pasal pagsaway ma sehe' ta

11 Manga dawuranakan ku, daa kaam missalahan laat ma kasehean bi.
Sabab sasuku missalahan laat ma danakan na bean si Isa, atawa naway
iya, sali' sara' Tuhan iya bissalahan na laat, maka sara' iya tasaway na.
Jari bang kaam ganta' naway sara' Tuhan, hati na 'nsa' na kaam me' ma
sara' hi' pagka uk bi niya' sā' na.
12 Dakayo'-kayo' du Tuhan mabōtang sara' maka ngahukum. Tunggal
asal iya ngalappas maka makaat. Hangkan 'nsa' niya' kapatut bi naway
pagkahi bi manusiya'.

Pamituwa pasal pag-abbu

13 Pake kaam ma aku, kaam manga magpangupama pasal 'llaw siyong.
Uk bi, “Sawung atawa sawung dambuwa' pahi' du kami ni daira ian hi' bo'
dantahun du kami pahanti' may'an maglitu supaya heka sin pauntungan
kami.”
14 Malayingkan 'nsa' katauhan bi bang ayi patakka ni kaam sawung!
Kallum bi ma dunya itu sali' dalil angsu. Dayi'-dayi' du tanda', magtuwi
palanyap na.
15 Hangkan subay salaitu pahalling bi: “Bang min kabayaan Tuhan du,
'llum le' kami bo' makahinang du kami itu atawa ian.”
16 Suga' kaam iyu, langkaw atay bi maka mag-abbu kaam. Laat asal
pag-abbu salaiyu kamemon.
17 Manjari sayi-sayi tauhan hinang hap bo' 'nsa' hinang na, taga dusa du
iya.

5

Pamituwa ma manga aa dayahan

1 Na, kaam manga aa dayahan, pake na kaam ma aku. Subay kaam
magpanangis, subay kaam magkarukkaan, ma sabab kasukkalan iya song
patakka ni kaam.
2 Magkaat na alta' bi, maka sammek bi mahap katis bi kiyakan uk bobok.
3 Manga bulawan bi maka pilak bi giyaha' na ma diyōm tawuan.
Manyatakan asal min sawasa' ian in kaam bayi nawuan alta' para ma

kaam sadja bo' ian hi' mangan isi bi du, sali' dalil api. Heka alta' tatipun
bi ma 'llaw katapusan dunya itu.
4 Dayahan kaam, bo' 'nsa' kagadjihan bi manga aa maghinang ma manga
huma bi. Kehun bi pangandahing manga aa bayi soho' bi nipun buwa' min
tana' bi. Hi' pasampay pangandahing sigam ni Tuhan Sangat Kawasa.
5 Kaam manga dayahan, kabiyaksahan kaam magpalasahan maka
ngandulan napsu bi. Ibarat kaam sapi' malammōk di na sadja, bo' 'nsa'
katauhan na song waktu panumbay iya.
6 Bayi hukum bi, bayi papatay bi manga aa 'nsa' taga dusa, bo' 'nsa' sigam
minsan ngatuhan kaam.

7 Hangkan na, manga dawuranakan ku, tatasin bi ayi-ayi makani-kaam
sataggōl 'nsa' pabing Panghu' tabi si Isa Almasi. Pikilun bi aa maghuma,
tatas iya ngagaran waktu pagbuwa' tana' na sabab halgaan asal buwa' na
ma iya. 'Nsa' iya siyumu ngagaran katakka ulan, ulan pagbadja' maka ulan
pamatahak payi.
8 Damikkiyan na isab kaam, subay kaam 'nsa' siyumu ngagad.
Pahōgōtun bi atay bi sabab sikōt na waktu papaitu Panghu' tabi.

9 Manga dawuranakan ku, daa pagdubdubin bi sehe' bi bean si Isa
Almasi bo' kaam 'nsa' tawwa' hukuman Tuhan. Iyu na maghuhukum, sikōt
na tōōd.
10 Manga dawuranakan ku, pikilun bi manga nabi, iya bayi mo lapal
deyo' min Tuhan ma masa awwal hi'. Paningōrin sigam, pagka sigam bayi
tuyu' magtatas ma diyōm kabinsanaan.
11 Bang ma bistahan ta, taga kahapan asal manga aa makatatas salaihi'.
Bayi take bi pasal si Ayub. Bayi iya tatas tōōd ma diyōm kasusahan.
Katauhan bi isab katudjuhan na, hati na hap asal panungbas Tuhan ma
iya. Sabab Tuhan iya landu' asal maase' maka lasa.

12 Manga dawuranakan ku, halgaan pamituwa ku itu hi' min kamemon.
Bang niya' bissala bi daa kaam magsapa. Daa sapahun bi sulga' atawa
dunya atawa ayi-ayi saddi pagsapahan bi. Mag-aho' sadja kaam bang
subay aho', maka mag'nsa' sadja kaam bang subay 'nsa'. Daa palabihun bi
minnihi', bo' kaam 'nsa' tawwa' hukuman uk Tuhan.

13 Bang niya' aa maiyu ma kaam takkahan kasusahan, subay iya ngamu'
tabang ni Tuhan. Bang isab niya' ma kaam aa kiyōgan, subay iya ngalang
manga kalangan pamudji na Tuhan.
14 Bang niya' ma kaam aa taga saki, subay sohoan na manga maas iya
pagnakuraan kajamaahan si Isa Almasi may'an. Bo' manga maas ian subay
nambahayang ni Tuhan ma kamay'anan aa sakihan, maka subay sigam
napu iya maka 'nsallan ma salta' sigam nabbut ōn Panghu' tabi.
15 Manjari itu, bang sigam nambahayang bo' hōgōt asal pangandōl sigam
ma Tuhan, aa ian kaulian du. Kaulian du iya uk Panghu', maka bang niya'
dusa na iyampun du.
16 Hangkan uk ku ma kaam, magpasabannal kaam pasal manga dusa bi
ni pagkahi bi bean si Isa Almasi. Amuun bi isab tabang ni Tuhan ma sabab
pagkahi bi dangan maka dangan, bo' supaya kaam kaulian. Aa bōntōl atay
na, bang iya nambahayang ni Tuhan min diyōm atay na, barakat tōōd
panambahayang na.
17 Si Nabi Eliyas hi', manusiya' du iya sali' kitabi. Bayi iya nambahayang
min diyōm atay na ma masa awwal hi', ngamu' subay 'nsa' ngulan. Jari
'nsa' tōōd niya' ulan mattak ni lahat ian ma diyōm tallun tahun maka
tōnga'.

18 Puwas hi' bayi iya nambahayang pabayik, ngamu' subay niya' ulan.
Sakali niya' ulan magtuwi, landōs tōōd. Jari magbuwa' pabing manga
tiyanōm.
19 Na, manga dawuranakan ku, bang niya' min kaam pasimay min
pandu' bannal, bo' niya' aa dangan iyu mo iya me' ma pandu' bannal
pabayik, hap ko' hi'.
20 Tawuun bi itu ma diyōm pikilan bi: sayi-sayi makabo aa dusahan
ngalabba min kasaan na, lappasan uk na aa dusahan hi' bo' 'nsa' pihi' ni
diyōm nalka', bo' paldusahan na maheka taampun du.

Wassalam

SULAT DAKAYO' MIN SI PETROS

Si Petros itu mulid si Isa Almasi, dakayo' mulid bay min sangpu' ka duwa. Bay iya pene' uk si Panghu' Isa magnasihat lapal na. Toa na tōōd si Petros ma waktu kapanulat na sulat itu.

Sulat itu bay piyabo uk na ni manga mean si Isa Almasi bay pulak-palik min lahat sigam purul. Bay sigam pidjala' uk manga aa 'nsa' magkahagad ma si Isa, pipag-pag isab ni kalahat-lahatan. Piyabohan sigam sulat itu uk si Petros pamahōgōt atay sigam minsan ma diyōm pidjala' atawa ma diyōm katiksaan, supaya 'nsa' ngalabba min pangandōl sigam ma si Isa. Piintōman sigam pasal si Isa Almasi, kamatay na maka kallum na pabayik maka kabayik na ni dunya min sulga'. Hangkan na sigam makahōwat in sigam sandal du ma diyōm kabinsanaan, bo' tantu sigam tiyungbasan pahala' ma waktu kabayik si Isa Almasi.

Lapal sulat si Petros

1 Sulat itu min aku si Petros, aa kawakilan uk si Isa Almasi magnasihat lapal na. Pasampay ku sulat itu paiyu ni kaam manga aa bayi linganan uk na. Iyu kaam pulak-palik ma kalahat-lahatan buttihi', magkanat ma kalibut lahat Puntus, lahat Galatiya, lahat Kappadoke, lahat Asiya, maka ma lahat Bitiniya.

2 Bayi kaam tapene' uk 'Mma' tabi Tuhan min maksud na sataggōl min awwal le', jari suku' na na kaam ma sabab hinang Nyawa Tuhan ma diyōm atay bi. Tapene' kaam subay me' ma si Isa Almasi, pagka piyuwasan dusa bi ma sabab laha' na bayi patumpa ma kamatay na.

Mura-murahan, bang peen kaam biyuwanan tatabangan maka kasannangan atay 'nsa' niya' kulang na.

Niya' kahapan hōwat tabi min Tuhan

3 Sanglitan tabi na Tuhan, iya 'Mma' Panghu' tabi si Isa Almasi. Mehe tōōd ase' na ma kitabi, iya hangkan kitabi pindahan in addat sali' sapantun aa iyanakan pabayik. Makahōwat isab kita in kitabi tantu pikallum min kamatay tabi, sabab iya du si Isa Almasi bayi pikallum isab uk Tuhan min kamatay na.

4 Jari ngagad na kitabi biyuwanan pusaka' iya tiyawu' uk Tuhan ma manga aa suku' na. Tiyawu' uk na ma diyōm sulga', bo' may'an 'nsa' magkaat, 'nsa' magkahalu', 'nsa' magkapinda.

5 Kaam iyu, jiyagahan du kaam pahap sabab min kawasa Tuhan pagka kaam mangandōl ma iya. Jiyagahan du kaam sampay taabut bi kasalamatan, iya panyata' du ma 'llaw katapusan masa.

6 Hangkan du kaam kiyōgan minsan kaam ma diyōm susa ma dunya darayi' sadja itu ma sabab katiksaan kaginis-ginisan iya kalabayan bi.

7 Iya maksud katiksaan bi iyu panulayan pangandōl bi ma Tuhan bang bannal atawa 'nsa'. Minsan bulawan subay pilabay min api, siyulayan bang bannal bulawan atawa 'nsa'. Suga' halga' le' pangandōl bi min bulawan sabab bulawan itu 'nsa' du natas ni kasaumulan. Lipara bang kaam mangandōl sabannal-bannal, siyanglitan du kaam maka pimehe du bang taabut 'llaw paitu pabayik si Isa Almasi.

8 Lasa kaam ma iya minsan iya 'nsa' le' bayi tanda' bi. Maka minsan iya 'nsa' tanda' bi ma buttihi' tapangandōlan bi na iya. Jari landu' tōōd mehe kakōgan bi, kakōgan 'nsa' tasipat,

9 sabab kaniyaan kaam iya kamaksuran pangandōl bi, hati na kasala-
matan kakkal ma diyōm sulga'.
10 Manga kanabihan ma masa awwal bayi mikilan pahap, bayi ngahang-
pas tōōd pasal kasalamatan ian. Bayi asal pigbissala uk sigam kahapan
min Tuhan iya pamuwan ma kaam ma waktu itu.
11 Niya' Nyawa min si Almasi bayi ma sigam magpalatun ma sigam pasal
kabinsanaan iya kalabayan si Almasi bang ma itu na ma dunya, maka ma
pasal sanglit-sahaya ma iya puwas kabinsanaan hi'. Jari landu' tōōd baya'
manga nabi ian makatau bang umay katakka na maka bang salaingga
kalangnganan na.
12 Sakali pihati sigam uk Tuhan in pakaradjaan bayi pagbissala sigam
ian 'nsa' ma sigam suga' ma manga aa ma tahun ma sosongun, hati na ma
kaam du. Manjari kaam iya pike na uk manga aa bayi magnasihat lapal
hap ian pagka niya' kapatut bayi pamuwan ni sigam uk Nyawa Tuhan, iya
pipaitu min sulga'. Minsan manga malaikat, baya' tōōd nganda'-nganda'
ma manga pakaradjaan itu.

Subay kitabi sutsi ma kawul maka piil

13 Hangkan kaam soho' ku subay pahatul-hatul ma diyōm pamikil bi.
Halli' kaam maka hōwatan bi kahapan iya pamuwan ma kaam bang
taabut na 'llaw paitu pabayik si Isa Almasi.
14 Beun bi panohoan Tuhan. Daa singōrin bi kanapsuhan bi laat bayi
kabiyaksahan bi ma waktu 'nsa' le' bayi katauhan bi Tuhan.
15 Subay kaam adil ma ayi-ayi hinang bi sabab adil asal Tuhan, iya bayi
ngalinganan kaam me' ma iya.
16 Sali' bissala Tuhan tasulat ma diyōm kitab, iya uk na, “Wajib kaam
sutsi ma kawul bi maka piil bi, sabab aku itu asal sutsi.”
17 Nara' du Tuhan ma manusiya' kamemon, tōngōran kahinangan sigam
dakayo' pa dakayo', hap maka laat. 'Nsa' sigam papagbidda' na. Hangkan
na bang kaam nambahayang, pagka Tuhan iya panabbutan bi “'Mma'”,
subay kaam tiyāwan tōōd ma iya sataggōl bi 'llum ma dunya itu.
18 Katauhan bi du bang ayi bayi pamuwan uk Tuhan pangalakkat kaam
min bayi kajarihan bi 'nsa' niya' pus ian, iya kajarihan bayi min kamaasan
bi. 'Nsa' alta' magkakaat sali' bulawan atawa pilak iya bayi pangalakkat
kaam,
19 suga' laha' si Almasi halgaan bayi patumpa ma kamatay na. Si
Almasi sali' ibarat bili-bili 'nsa' niya' tamak na atawa kasaan na, pagkulban
pamapuwas dusa tabi.
20 Iya na itu asal pangahandak Tuhan ma iya ma 'nsa' le' niya' dunya,
jari makapaitu na iya ma masa damuwi itu panabang kaam.
21 Min hinang si Isa Almasi hangkan kaam mangandōl na ma Tuhan,
iya bayi makallum si Isa min kamatay na, sampay magpamehe ma iya ma
diyōm kasahayahan. Jari hōgōt na pangandōl bi maka pangahōwat bi ni
Tuhan.
22 Na, pagka kaam ngisbat na ma pandu' kasabannalan, iya poon kaam
tabo ngalabba min kasabulan bi kamemon bo' niya' lasa bi tōōd ma
pagkahi bi mean si Isa, subay na kaam maglasa-liyasahi min diyōm atay
bi.
23 Hangkan subay salaihi' sabab kaam iyu sali' na sapantun aa iyanakan
bahu na, 'nsa' min manusiya' iya magkamatay, suga' min Tuhan, iya taptap
'llum. Aa bahu na kaam sabab min kahagad bi ma palman Tuhan, iya
palman makakaallum ma manusiya', 'nsa' tōōd magkapinda.
24 Salaitu iya tasulat ma diyōm kitab pasal palman hi', uk na,

“Kamemon bangsa manusiya' darayi' sadja, sali' sapantun parang.
Iya lingkat sigam kamemon sali' sumping-sumping na.
Ngalanōs du parang, magkapakpak du isab kasumpingan na.
25 Suga' bang Palman Tuhan, natas du saumul-umul.”
Na, in Palman Tuhan hi', iya na lapal hap bayi panganasihat ma kaam.

2

Si Isa Almasi sali' dalil batu landu' halga' na

1 Hangkan na kaam subay ngalabbahan kahinangan bi laatan kamemon. Daa na kaam magputing. Daa kaam magbawu'-bawu' in kaam hap bo' peen masi laat diyōm atay bi. Daa kaam ngimbu, maka daa kaam ngalimut sehe' bi.
2 Pasali' kaam ni onde' sali' bahu iyanakan iya taptap baya' duru' bo' pasuwig. Subay salaihi' baya' bi ma palman Tuhan sabab sali' dalil kiyakan 'nsa' niya' lamud na laat. Bang pahōp bi palman ian ni diyōm atay bi, pasong du pangandōl bi sampay taabut bi kasalamatan ma diyōm sulga'.
3 Sabab tananam bi na bang salaingga kahap Tuhan ma kaam.
4-5 Pasikōt na kaam ni si Panghu' Isa, iya batu poonan kallum, bo' kaam pigguna uk Tuhan pangahinang na luma' pabōtangan Nyawa na. Kaam iyu pigbahasa batu 'llum, bo' si Isa iya sali' dalil batu mehe pamahōgōtan luma' hinang Tuhan itu. Bayi tasulak si Isa uk manga aa, suga' pene' iya uk Tuhan sabab landu' halga' ma atay na. Jari may'an du kaam ma luma' Tuhan maghinang ni iya min itikad bōntōl, sali' dalil imam. Bo' iyungsuran uk bi ni iya kapudjihan bi maka kahinangan bi hap. Kasulutan iya ma pangungsud bi sabab si Isa Almasi iya pangandōl bi.
6 Salaitu iya tasulat ma diyōm kitab pasal batu halgaan ian, uk na,
“Niya' tapene' ku batu landu' halga' na,
Pibōtang uk ku pamapagan luma' ma daira Siyun.
Jari sasuku mangandōl ma iya 'nsa' du niya' kapagsusunan na.”
7 Batu itu tantu halgaan ma kaam magpangandōl ma si Isa. Suga' niya' 'nsa' baya' magkahagad. Sigam du iya siyambat ma ayat kitab dakayo' itu, iya uk na,
“Iya batu bayi tasulak uk manga aa maghinang luma', iya ba' na 'nsa' niya' guna na,
Iya na ian batu mehe tōōd kalagihan na.”
8 Maka niya' le' ayat dakayo'. Uk na,
“Iya ian batu parugtulan nayi' aa,
Batu pamahabbahan.”
Bannal ko' hi'. 'Nsa' sigam magkahagad ma palman Tuhan, iya poon sigam sali' dalil aa makarugtul ni batu. Iya na tuud pangahandak Tuhan ma sigam.
9 Malayingkan kaam iyu aa tapene' uk Tuhan bo' kaam wajib du aa na, sali' dalil imam langkaw bangsa na biyōtang uk sultan, bangsa sutsi, aa suku' Tuhan tōōd. Linganan kaam uk na paluwas min kalindōman papinda ni kasawahan na makainu-inu. Tapene' kaam bo' supaya patanyag bi kahinangan Tuhan hap makalandu'.
10 Ma waktu bayi dahu ian 'nsa' kaam aa Tuhan, suga' ma buttihi' aa Tuhan na kaam. Bayi kaam awam ma pasal ase' Tuhan ma waktu palabay, suga' tananam bi na ase' na.

Addat-tabiat manga aa sosohoan Tuhan

11 Manga bagay ku kalasahan ku, kitabi itu sali' aa liyu sabab saddi bohan tabi min manga aa kasehean ma dunya itu. Hangkan salaitu

junjung ku ma kaam: daa tōōd dulin bi napsu baran bi laat sabab napsu
ta itu magsagga' asal maka iman ta tudju ni Tuhan.
12 Iya kalangnganan bi ma diyōman manga aa 'nsa' me' ma si Isa iyu
subay hantap sadja. Jari minsan sigam baya' ma'-ma' in kaam maghinang
laat, tanda' du uk sigam manga hinang bi hap iya poon sigam nanglitan
du Tuhan ma 'llaw katibaw na ni sigam.
13 Subay kaam ngalilla' sadja ma manga aa kamemon sasuku taga 'ntan
na, ma sabab si Panghu' Isa iya pamean bi. Kaisa ma Sultan Mahatinggi
ma lahat Roma, iya langkaw min kamemon ma babaw dunya itu.
14 Pasunu' manga gubnul mag'ntanan pagparinta ma deyoan sultan, iya
siyoho' uk na minsana' ma sasuku maghinang laat, maka nanglit isab ma
sasuku maghinang hap.
15 Sabab iya na itu kabayaan Tuhan ma kaam: hinangun bi kahapan, bo'
pag'nda' manga aa kulang panghati na ian hap in kahinangan bi, magtuwi
patambōl bo' sigam. Parōhōng sigam halling-halling karupangan.
16 Kaam suku' si Almasi iyu hawulaya na min aturan manusiya'. Hap
isab, suga' daa kaam ngandaawa in kaam makajari maghinang laat ma
sawukat kaam hawulaya na maghinang ayi-ayi. Banyaga' Tuhan du kaam,
hawulaya sadja maghinang panohoan na.
17 Pag-addatin bi manusiya' kamemon. Kalasahin bi pagkahi bi
magpangandōl ma si Isa. Subay kaam tiyāw ni Tuhan. Pamehehun bi
Sultan Mahatinggi.

Si Isa Almasi iya paningōran

18 Kaam manga sosohoan maghinang ma aa, ngalilla' sadja kaam ma
manga aa paghinangan bi. Pag-addatin bi sigam. 'Nsa' aa hap kasuddahan
na sadja, aa lasa ma kaam, iya subay pag-addatin bi. Minsan isab bingis
manga nakura' bi, subay sigam pag-addatin bi.
19 Bang kaam ganta' binsana' ma 'nsa' niya' sā' paminsanaan kaam, bo'
peen sandalan bi ma sabab Tuhan iya pamehe bi ma atay, kasulutan du
Tuhan ma kaam.
20 Suga' angay kaam subay siyanglitan ma sawukat imanan bi paddi'
bang magtōngōd du maka hinang bi laat? Suga' bang kaam nandalan
kabinsanaan minsan bayi makahinang hap, kasulutan du Tuhan ma kaam.
21 Iya na hi' asal kabayaan Tuhan ma kaam, in kaam subay sandal
ma diyōm kabinsanaan. Si Almasi iya paningōran bi sabab bayi na iya
nandalan kabinsanaan ma sababan bi. Pasali' kaam ni iya.
22 'Nsa' tōōd iya bayi makarusa, 'nsa' iya bayi makapahalling puting
minsan min tadda.
23 Ma waktu bayi kapahalling-halling laat ma iya, 'nsa' iya bayi nambung
laat. Waktu kapaminsana' ma iya, 'nsa' niya' sayi-sayi sanggupan na. Suga'
pangandōl uk na kahalan na ni Tuhan iya bōntōl hukuman na.
24 Baran si Isa du bayi nanggung dusa tabi ma waktu kamatay na ma
hag bayi pangalansangan iya, bo' supaya kitabi ngalabba min dusa tabi
bo' supaya kita lut ni kahinangan bōntōl. Sabab pali' bayi tananam na,
iya hangkan kaam pakowe' na.
25 Bayi kaam sali' sapantun bili-bili lungay min paglabayan, suga' ma
buttihi' pabing na kaam bo' paturul na ma si Almasi, iya ngipat kaam
sampay nganjagahan nyawa bi.

3

Pamandu' ma aa maglakibini

1 Kaam manga danda, subay sulut bi kabayaan halla bi. Manjari bang
niya' sigam bayi 'nsa' magkahagad ma lapal Tuhan, bo' pag'nda' sigam
addat-tabiat bi hap du, minnihi' niya' pagkahagaran sigam. Minsan sigam
'nsa' bissalahan bi, tabo du sigam me',
2 pag'nda' sigam ma kabōntōl itikad bi sampay ma pagtaat bi tudju ni
Tuhan.
3 Daa pikilun bi in kaam hap danda ma sawukat hap pagmanisan bi.
Iya iyōnan manis tōōd 'nsa' min pamakay bi ma baran bi, sali' manga
mag-ari-arihan buun bi, magpamulawan, magpanammek halgaan.
4 Iya wajib tuyuan bi bo' kaam hap danda subay pangaddatan hap. Bang
kaam hatul, bang deyo' pangatayan bi, natas du kamanis bi sampay ni
katoa bi. Maka landu' halga' kamanis bi salaihi' ma panganda' Tuhan.
5 Salaihi' isab kahinangan manga danda suku' Tuhan ma masa awwal,
sigam bayi pasangdōl ma iya. Bayi siyulut uk sigam kabayaan halla sigam
bo' hap sigam danda.
6 Sali' sapantun si Sara, handa si Ibrahim, siyulut uk na kabayaan halla
na, iyōnan iya nakura' na. Na, kaam manga danda ma buttihi', bang hap
hinang bi maka bang kaam 'nsa' luhay pikitāw, sali' kaam tubu' si Sara
ian.
7 Kaam isab taga handa, subay hap akkal bi magdakayo' maka handa
bi. Pag-addatin bi sigam pahap pagka lunuk baran sigam min baran bi,
sabab sali'-sali' du kaam pihampitan kallum taptap ma diyōm sulga', iya
paglasa Tuhan ma kaam. Bang salaihi' hinang bi 'nsa' du niya' makasasaw
panambahayang bi.

Kabinsanaan ma sabab hinang hap

8 Iya na itu katapusan bissala ku: subay kaam dauyunan, magkannal
dakayo' pa dakayo'. Subay kaam sali' aa magdanakan maglasa-lasa, maka
subay kaam magkaase' maka mareyo' pangatayan bi.
9 Bang kaam ganta' liyaat, daa kaam muli maka laat. Bang kaam
siyuknaan, daa tungbasin bi sukna'. Hap le' bang amuan bi kahapan ni
Tuhan manga aa bayi nganjuri kaam ian. Subay kahapan sabab iya du
kaam bayi panganjanjian kahapan uk Tuhan, waktu kapangalingan na
ma kaam.
10 Salaitu iya tasulat ma diyōm kitab ma pasal kahapan hi', uk na,
“Sayi-sayi baya' hap palasahan na,
Ngalabayan timpu kasannangan,
Subay parōhōng na hallingan na laat,
Subay 'nsa' magbissala ka puting.
11 Subay iya pataikut min hinang laat tudju ni hinang hap.
Subay iya tuyu' magsulut maka kasehean na,
Iya na hi' subay pagmaatayan na.
12 Sabab nganjaga du Tuhan ma manga aa bōntōl,
Tiyayinghōgan uk na pangamu' sigam.
Suga' pataikut iya ma aa jahallis.”
13 'Nsa' du niya' ngalaat kaam bang kaam tuyu' maghinang hap.
14 Maka minsan kaam sawupama binsana' ma sabab hinang bi hap,
mehe du kakōgan bi. Daa kaam tiyāw ma manusiya', daa isab kaam
magkasusahan.
15 Suga' pamehehun bi si Almasi ma diyōm atay bi, in iya tantu Panghu' bi.
Subay kaam sakap sakahaba' waktu bo' kaam makasambung bang kaam
tīyaw bang angay kaam hōwat liyappasan.

16 Suga' subay hap panambung bi. Subay pabōntōl bi in addat maka itikad
bi. Jari bang salaihi' panambung bi ni aa masi sigam mahalling-halling
pasal kahinangan bi hap pagka si Almasi iya pamean bi, magkaiyaan du
aa ian ma hallingan na laat.
17 Hap du kaam ngananam kabinsanaan ma sabab hinang bi hap, bang
min kahandak Tuhan, min kaam binsana' pasal kahinangan bi laat.
18 Pamintangin bi si Almasi. Adil asal iya, bo' kaam iya 'nsa' adil, suga' bayi
iya matay ma sabab dusa bi. Min tadda du kamatay na bo' supaya kaam
biyo maghap maka Tuhan. Baran na iya bayi piyatay suga' nyawa na iya
pihawulaya.
19 Nyawa na isab bayi pahi' magmahalayak ni manga nyawa manusiya'
bayi tiyambōlan uk Tuhan ma diyōm tawuan ahirat.
20 Iya na ian nyawa ma bangsa bayi 'nsa' me' ma kabayaan Tuhan waktu
kapangahinang adjung uk si No ma masa awwal hi'. Bayi ngagad Tuhan
ma samantala' si No ngahinang adjung ian, kalu niya' me' ma iya. Suga'
paghug ulan kōsōg magtuwi dunuk, walu' du aa bayi pasakat ni adjung
iya talappasan min diyōm bohe'.
21 Iya kalappas sigam min bohe' dunuk ian sali' paralilan kalappas tabi
labay min bohe' pagpandi ma buttihi'. Bang pihati pagpandi itu, 'nsa'
pamakallo' lammi' baran ta suga' paltandaan in kitabi bayi nganjunjung
ni Tuhan min itikad bōntōl. Manjari liyappasan kitabi sabab min kallum
si Isa pabayik min kamatay na.
22 Hi' na iya bayi pahi' ni sulga' ningko' ma bihing Tuhan, sakap ni katau.
Ma hi' na iya magbaya' ma bangsa malaikat kamemon, maka ma ayi-ayi
taga kapatut atawa taga kawasa ma diyōm sulga'.

4

Kawul-piil ta pindahan na ni hap

1 Na, pagka si Almasi bayi makalabay kabinsanaan ma ginhawa baran
na, iya du kaam subay ningōran palniyatan na bo' kaam sakap nandal
bang kaam ganta' tawwa' kabinsanaan. Sabab sayi-sayi ngananam
kabinsanaan salaihi' ngalabba na min kabiyaksahan na magdusa.
2 Manjari puwas itu, sataggōl bi ma itu ma dunya, subay kaam pig-agihan
uk kabayaan Tuhan, subay kaam 'nsa' na pig-agihan uk napsu maka baya'
manusiya'.
3 Sarang na bayi taggōl bi hi', waktu le' paghinang bi ayi-ayi iya
kibayaan uk manga aa 'nsa' magtaat ma Tuhan. Bayi kaam kabiyaksahan
maghinang kasabulan makatamparasa, magnapsu, maglangohan, bayi
magkalandu' paglami-lami bi, landu' kaam bayi panginginum. Bayi kaam
magsumba isab ni barhala', iya sammal ma panganda' Tuhan.
4 Suga' ma buttihi' inu-inu manga aa bayi sehe' bi waktu tagna' ian bang
angay kaam 'nsa' na palamugay ni sigam ngandulan napsu bi. Hangkan
na kaam bissalahan laat uk sigam.
5 Suga' niya' du waktu paharap manga aa ian ni Tuhan magsabannal
pasal bayi kahinangan sigam. Sakap asal Tuhan ngahukum bangsa
manusiya', manga aa masi 'llum sampay aa bayi magpatayan.
6 Iya na hi' sababan na hangkan lapal hap pasal si Almasi bayi pignasihat
sampay ni manga aa iya magpatayan na buttihi', minsan kamatay bayi
pangahukum Tuhan ma sigam sali' maka manusiya' kamemon. Bayi sigam
pignasihatan lapal hap itu supaya 'llum nyawa sigam sali' kallum Tuhan.
7 Song na kiyamat dunya itu, hangkan du subay hap sadja kok bi, subay
hantap uk bi mikil bo' kaam makasambahayang.

8 Maka iya na itu subay pahalga' bi min kamemon: maglasa-lasa kaam
tōōd, sabab bang kaam maglasa sabannal-bannal kalimbuhan du kasaan
bi minsan pila heka na.
9 Bang niya' pagkahi bi mean si Isa ganta' pahapit ni luma' bi, daa kaam
magsumlut. Hulmatun bi sadja sigam min atay pote'.
10 Niya' ma kaam kapandayan bayi pamuwan uk Tuhan pakaniya-
kaniya. Jari paggunahun bi kapandayan bi iyu panabang bi ni kasehean,
sabab patut du bang hap uk bi matuntul tau atawa kapandayan kaginis-
ginisan bayi pingandōl ma kaam uk Tuhan.
11 Sayi-sayi panday magnasihat, subay lapal min Tuhan iya pagnasihat
na. Sayi-sayi tau nabang ma sehe' na, subay iya nabang tōōd min kōsōg
bayi pangahandak ma iya uk Tuhan. Sabab minnihi' pimehe ōn Tuhan
ma ayi-ayi hinang bi, pagka si Isa Almasi iya pamean bi. Suku' na asal
kasahayahan maka barakat sampay ni kasaumulan. Amin.

Aa tawwa' kabinsanaan ma sawukat iya Almasihin

12 Manga bagay ku kalasahan ku, daa kaam magkasusahan ma sabab
kabinsanaan mehe iya patakka paiyu panulayan kaam sabab mawumu
niya' salaihi'.
13 Suga' pakōgun bi atay bi sabab tananam bi na kabinsanaan sali' bayi
kalabayan si Almasi, jari mehe du kakōgan bi bang pindaan na sanglit
sahaya na ni kamemon.
14 Subay kaam kiyōgan bang kaam pihalling-hallingan laat ma sawukat
si Almasi iya pamean bi, sabab hati na iyu pabōtang ma kaam Nyawa
Barakat iya Nyawa Tuhan.
15 Bang niya' min kaam ganta' tawwa' kabinsanaan, subay 'nsa' niya'
sababan na min kaam sali' manga bayi mapatay aa, bayi nangkaw, bayi
nganjahulaka', atawa minsan bayi palamud ma palkala' aa 'nsa' lamud bi.
16 Suga' bang kaam pinanaman kabinsanaan ma sabab Almasihin kaam,
daa kaam iya'. Magsukul sadja kaam ni Tuhan ma sabab ōn si Almasi iya
pangōn ma kaam.
17 Taabut na waktu panagna' pangahukum Tuhan, bo' kitabi iya ma
diyōman na hiyukum dahu. Na, bang kitabi suku' na pilabay uk Tuhan min
kabinsanaan ma sabab hukuman na, salaingga baha' katudjuhan sigam
kasehean iya 'nsa' baya' me' ma lapal hap min Tuhan?
18 Sali' uk na ma diyōm kitab:
“Bang aa adil 'nsa' agōn liyappasan,
Luba'-luba' na na aa baldusa, iya 'nsa' ngisbat Tuhan!”
19 Hangkan na, sayi-sayi kaam ngalabayan kabinsanaan sabab iya na
kahandak Tuhan ma kaam, pasangdan kaam maghinang hap bo' pan-
gandōlun bi baran bi ni iya, iya bayi mapanjari kaam. Tantu iya
kapangandōlan.

5

Pandu' si Petros ni manga jamaa Tuhan maas maka onde' bahu

1 Niya' isab pamandu' ku ma kaam iyu manga maas, sabab maas du isab
aku. Mata ku itu bayi makanda' kabinsanaan si Almasi hi', maka niya'
du isab lamud ku ma sosongun bang iya pimehe na ma panganda' manga
manusiya' kamemon. Iya na itu amu' ku ni kaam manga maas:
2 Ipatun bi pahap manga aa bayi pingandōl ma kaam uk Tuhan, iya sali'
dalil bili-bili subay ipat bi. Subay kaam ngipat ma sigam min kōg maka
baya' sabab kabayaan Tuhan du. Daa kaam subay siyagda. Iya pangipat
bi ma sigam subay 'nsa' pagpilak, subay min kaihilasan bi.

3 Daa soho'-sohoun bi manga aa bayi pingandōl ma kaam, gam na peen
kaam iya paningōran sigam.
4 Jari bang paluwas pabayik si Isa Almasi paitu iya dalil nakura' mag-ipat
bili-bili, kalandu' hap iya panungbas na kaam. Tungbas ian 'nsa' du pinda
kahap na. Hati na palamud du kaam bang iya pimehe na.
5 Na, kaam isab manga lalla onde' bahu le', beun bi pamiat manga maas
bi iyu. Subay deyo' pangatayan bi sabu bi magtabang-tabang sabab uk
bissala kitab,
“Ngatu du Tuhan ma aa langkaw atay na,
Suga' tabang na du bang aa deyo' atay na.”
6 Hangkan magpareyo' kaam ni Tuhan min deyoan kawasa na bo' kaam
pilangkaw uk na bang taabut 'llaw bayi panganggantа' na.
7 Sangdōlin bi kasusahan bi kamemon ma iya sabab magkanyagōn du iya.
8 Pahapun bi pamikil bi, pajaga kaam tōōd, sabab iyu nakura' sayitan
iya banta bi, meha kaam. Sali' iya sapantun halimaw ngalunsul na peen,
kalu niya' tapeha na kiyakan uk na.
9 Pahōgōtun bi pangandōl bi ni Tuhan maka saggaun bi nakura' sayitan
hi' sabab katauhan bi du 'nsa' kaam sadja iya takkahan kabinsanaan,
sampay pagkahi bi magpangandōl ma si Isa ma kalohahan dunya. Sali'
du sigam maka kaam makananam du kabinsanaan.
10 Suga' ubus peen uk bi nandalan kabinsanaan ma dayi'-dayi', biyahu du
kaam uk Tuhan sampay kallo' na meen kamemon sā' bi. Pitōtōg du uk na
iman bi, biyuwanan du kaam kōsōg bo' kaam 'nsa' pinda min kahōgōtan
bi. In iya Tuhan poonan tatabangan. Linganan du kaam uk na supaya
kaam pimehe ma diyōm kasahayahan na iya 'nsa' magkapinda, pagka si
Almasi iya parakayoan bi.
11 Sanglitan tabi Tuhan iya asal sangat kawasa sampay ni kasaumulan.
Amin.

Lapal Katapusan

12 Si Silas itu bayi nabangan aku nulat sulat ma puut itu. Bang ma
bistahan ku in iya dakayo' danakan tabi landu' pangandōlan. Baya' aku
magpahōgōt atay bi, iya poon aku mabo sulat itu. Sugpatan ku isab saksi'
ku: iya na itu tatabangan sabannal-bannal bayi min Tuhan. Daa labbahin
bi.
13 Manga pagkahi bi mean si Almasi pabōtang ma itu ma lahat Babilon,
aa isab bayi tapene' uk Tuhan sali' kaam, mabo ni kaam minsan laa hal
bahasa sigam. Iya du si Markus itu, iya itung ku sali' anak ku.
14 Bang kaam maglanggal maka pagkahi bi mangandōl magsiyum kaam
tanda' in lasa bi dakayo' pa dakayo'.
Mura-murahan bang peen kaam biyuwanan kasannangan diyōm atay,
sasuku kaam suku' si Almasi.

Wassalam

SULAT MIN SI PETROS KARUWA NA

Sulat itu bayi siyulat uk si Petros, dakayo' mulid si Isa bayi min sangpu' karuwa. Bayi piyabo uk na ni manga Almasihin bayi pulak-palik ma kalahat-lahatan. Iya maksud si Petros ma diyōm sulat karuwa na itu subay siyaway manga guru putingan maka pandu' bengkok iya pamandu' uk sigam. Bang ma pandu' sigam in si Isa Almasi nsa' na pabing ni dunya, maka in manga mean iya subay magpahap na palasahan di sigam, maka ngahinang na ayi-ayi kabayaan sigam minsan laat.

Hangkan manga Almasihin ian siyoho' uk si Petros subay lut pahōgōt ma bay pamatau sigam pasal Tuhan maka pasal si Panghu' Isa Almasi, sabab pangatau ian bay pisampay ni sigam uk manga aa bayi makanda' baran si Panghu' Isa sampay kake ma suwara na. Uk pamandu' si Petros itu, iya hangkan si Panghu' Isa 'nsa' bayi darayi' pabing paitu sabab Tuhan ngimanan le' bangsa manusiya' itu minsan dusahan, sabab nsa' iya baya' bang niya' butas min iya minsan laa dakayo' manusiya' katudju ni diyōm nalka'. Iya kabayaan Tuhan in manusiya' kamemon subay pinda pikilan na sampay ngalabba min dusa na.

1 Sulat itu duwai min aku si Simun Petros, dakayo' sosohoan si Isa
Almasi, kawakilan uk na magnasihat.
Pabo ku sulat itu ni kaam kamemon mangandōl ma si Isa Almasi. In
iya Tuhan tabi maka iya iya makalappas kitabi. Min kabōntōlan na, iya
hangkan kitabi kaniyaan pangandōl itu. Manjari pangandōl bi iyu maka
pangandōl kami itu 'nsa' du magbidda', halgaan sali'-sali'.
2 Mura-murahan, bang peen du maglabi-labi tatabangan maka kasan-
nangan diyōm atay bi, min pangatau bi ma pasal Tuhan maka ma pasal
Panghu' tabi si Isa.

Pasal pangalingan Tuhan maka pamene' na

3 Min barakat na du, iya hangkan kitabi kabuwanan ayi-ayi pamahōgōt
pangisbat ta ma Tuhan. Sabab na katauhan tabi na iya, iya bayi ngalingan
kitabi bo' supaya kitabi makasingōd hap na maka addat na.
4 Jari pamuwan na ma kitabi iya bayi panganjanji' uk Tuhan, kalandu'
hap maka halgaan. Hangkan na kitabi makasali' du ni sali' kajarihan
Tuhan, bo' puwas du kitabi min kanapsuhan iya muwan kalammian ma
diyōm dunya itu.
5 Hangkan na kaam subay magtuyu' bo' supaya in pangandōl bi kaniyaan
addat-tabiat hap, bo' addat-tabiat bi subay kaniyaan pangatau.
6 Pangatau bi subay kaniyaan panagga' napsu, bo' pamasagga' bi napsu
subay kaniyaan pamasandal sasat maka kabinsanaan, bo' pamasandal bi
subay kaniyaan kannal ni Tuhan.
7 Iya pagkannal bi iyu subay kaniyaan lasa ma manga danakan bi iya
mean si Isa, maka lasa bi ni dawuranakan subay kaniyaan lasa ni aa
kamemon.
8 Bang jukup itu kamemon ma kaam sampay maglabi-labihan na, tantu
hap katudjuhan na ma ayi-ayi hinang bi, maka pasong tau bi pasal si Isa
Almasi, Panghu' tabi.
9 Suga' sayi-sayi 'nsa' makay addat-tabiat sali' bayi ba' ku itu, sali' iya
ibarat aa kalamōnan mata na, 'nsa' agōn makanda'. Takaipat na na in iya
bayi na siyutsi min karusahan na tagna'.
10 Hangkan uk ku ma kaam, manga dawuranakan ku, subay kaam tuyu'
tōōd bo' supaya tuman kapamene' Tuhan ma kaam maka kapangalingan

na ma kaam me' ma iya. Bang itu hinang bi na peen, 'nsa' tōōd kaam
ngalabba min pangandōl bi tudju ni Tuhan.
11 Minnihi' kaam biyuwanan kapatut bo' kaam pasōd tōōd ni diyōman
pagparinta si Isa Almasi, iya Panghu' tabi maka Maglalappas ma kitabi.
Taptap du in kapagbaya' na sampay ni kasaumulan.
12 Iya du ian sababan na hangkan aku 'nsa' parōhōng maintōm kaam
pasal bayi panulat ku itu, minsan bayi na katauhan bi asal maka minsan
hōgōt na pame' bi ma pandu' bannal iya bayi makani-kaam.
13 Sabab bang ma aku, patut kaam paintōman ku na peen sataggōl ku
'llum.
14 Katauhan ku in aku itu 'nsa' na taggōl ma palihanan ku itu, sabab bayi
pamatau aku uk si Isa Almasi Panghu' tabi in aku song na mowe' ni lahat
kakkal.
15 Hangkan tuyuan ku mandu' ma kaam bo' supaya niya' pangintōman
bi ma ayi-ayi bayi tapamandu' ku itu minsan aku matay na.

Sahaya si Isa tanda' uk manga manusiya'

16 'Nsa' kissa luwas min akkal manusiya' iya bayi pamean kami waktu
kapamatau kami ni kaam pasal kapaitu si Isa Almasi Panghu' tabi ni
dunya, maka pasal kawasa na. Mata kami du bayi makanda' sanglit-sahaya
na.
17 Mahi' asal kami waktu bayi kapanambut na kamehehan na maka
sahaya na min Tuhan iya 'Mma' na. Niya' suwara bayi pike ma iya min
diyōm haddarat Tuhan. Uk na, “Anak ku ko' itu kalasahan ku. Landu' aku
kasulutan ma iya.”
18 Baran kami bayi makake suwara hi' missala min diyōm sulga', waktu
kami makabe' ma si Almasi ni diyata' bud iya bayi kamahian Tuhan.
19 Manjari itu, pagka ian bayi pamanda' ma kami, labi-labi na kami
makatantu tōōd in bayi lapal pangalatun manga nabi pasal si Almasi
bannal du. Subay asip bi pahap iya bayi pilatun uk sigam, sabab sali'
sapantun palitaan sayinag ma diyōm kalindōman, sampay ni dayi'-llaw,
sampay ni waktu kaluwas maga, hati na si Isa Almasi, iya muwan
kasawahan ma diyōm atay bi.
20 Suga' subay asip bi pandu' itu labi min kamemon: 'nsa' niya' manusiya'
makapahati pasal pagpalatun manga nabi, iya tasulat ma diyōm kitab hi',
bang min baran na sadja.
21 Sabab iya pigpalatun uk kanabi-nabihan itu 'nsa' duwai min kahandak
manusiya'. Tuud sigam kawajiban uk Nyawa Tuhan hangkan piluwas uk
sigam lapal deyo' min Tuhan.

2

Pasal guru 'nsa' bannal

1 Ma waktu palabay ian niya' bayi paluwas ni bangsa kami manga aa
magnabi-nabi di sigam. Damikkiyan na isab min kaam, niya' du paluwas
ma diyōman bi aa maglaku-laku in sigam guru, bo' pagguru sigam 'nsa'
bannal. Biyohan kaam uk sigam pandu' makaat pangandōl bi ma si Isa.
Payiluhan uk sigam nakura' tabi si Isa, iya bayi ngalakkat sigam min dusa.
Sakadjap sadja mulka' ma manga aa salaihi', min sigam-sigam du.
2 Suga' heka aa me'-mean sigam maghinang kasabulan makaiya'-iya', bo'
minnihi' in manga aa sabannal mean si Isa maka pandu' kasabannalan
bissalahan laat uk aa kasehean.
3 Manga guru 'nsa' bannal itu napsuhan kalandu' hangkan kaam
iyakkalan min kissa bayi hinang-hinang sigam bo' kaam kapanguntungan

uk sigam. Suga' in hukuman ma manga aa ian sakap asal sataggōl min
awwal. Iya matumbuk mulka' ni sigam taptap asal ngagad.
4 Minsan manga malaikat magdusahan 'nsa' du bayi kiasean uk Tuhan,
gam peen liyarukan uk na ni diyōm nalka' bo' may'an na sigam tiyambōl
ma diyōm lindōm bitu-bituhan, ngagaran 'llaw hukuman.
5 Damikkiyan na isab manga aa bayi 'nsa' magtaat ni Tuhan ma masa
awwal hi', 'nsa' du sigam bayi kiasean uk Tuhan, gam peen sigam
pitumbukan dunuk ma kalingkal dunya. Hangkan du di si No bayi jagahan
na, iya maka sehe' na pitu' puhu'. Ma 'nsa' le' dunuk ian si No bayi asal
nganasihatan baanan aa ian pasal pangatayan sigam subay pibōntōl.
6 Kalumaan Sodom maka Gomora ian bayi tiyutung magtuwi uk Tuhan,
pibōtangan hukuman na. Minnihi' niya' kapamintangan manga aa
kasehean bang ayi iya katudjuhan sigam, sasuku 'nsa' magtaat ni Tuhan.
7 Si Lot iya bayi piyuwas uk Tuhan min kalumaan ian. Bayi hap addat-
tabiat na, bayi sasaw pikilan na uk manga aa pangalanggal sara' may'an
sabab maghinang sadja kasabulan.
8 Bayi iya pabōtang ma tangnga'-tangnga' sigam nganda' ma palangay
sigam, kine ma hallingan sigam kahaba' 'llaw, bo' susa kalandu' atay na
uk kalaatan bayi tahinang sigam.
9 Jari minnihi', min si No maka si Lot, katauhan tabi in Tuhan tau
ngalappas min diyōm katiksaan sasuku me' ma kabayaan na. Tau isab
iya nambōlan manga aa ma diyōm kabinsanaan sampay taabut 'llaw
hukuman, sasuku bayi makahinang dusa.
10 Luba'-luba' na na bang aa magdul-bayaan napsu sigam makasammal
maka 'nsa' mag-addat ma sayi-sayi taga pag-agi.
Manga guru 'nsa' bannal itu tawakkal makalandu', maka bidda' mag-
palangkaw. 'Nsa' sigam mag-addat ma manga bangsa sulga', gam peen
matungging.
11 Gaōs le' manga malaikat min guru putingan itu, kawasa le', suga'
minsan malaikat 'nsa' du mahallingan laat ma pagkahi sigam bangsa sulga'
bang waktu kapangaharap sigam ni Tuhan.
12 Suga' manga guru itu mahalling pangkal ma 'nsa' tahati uk sigam.
Ayi-ayi makani-pikilan sigam hinang magtuwi. Sali' 'nsa' niya' akkal
sigam, sali' hantang sattuwa tawun, iya karal na subay siyaggaw, piyatay.
Damikkiyan na isab manga aa itu, magmula sadja du.
13 Katungbasan sigam kalaatan ma sabab kalaatan iya bayi tahinang
sigam. Iya makahap palasahan sigam bang magdulan napsu sigam minsan
du ma mata mayiran. Iya na peen kakōgan sigam bang ngakkalan
kaam ma waktu kapagsawu bi maka sigam. Tiyamakan kaam uk sigam,
biyuwanan kaiyaan.
14 Tagihan sigam nganda'-nganda' ma manga danda iya pagbaisan sigam,
'nsa' tōōd siyumu magdusa. Mo-mo sigam ni kalaatan manga aa 'nsa' hōgōt
pangandōl na. Kabiyaksahan sigam ngahawa napsu ma kaginis-ginisan.
Pagmulkaan Tuhan manga aa ian!
15 Bayi na sigam pasaddi min palangnganan bōntōl, layingu na sigam
min paglabayan. Iya paningōran sigam dakayo' nabi bayi ma masa awwal,
ōn na si Balaam anak si Beyor. Si Balaam ian bayi baya' tiyambahan sin
ngahinang laat,
16 suga' pihallingan iya ma sabab dusa na. Kura' na iya bayi magsuwara,
sali' suwara manusiya', iya poon 'nsa' kalanduan uk si Balaam karupangan
na.
17 Manga guru mangangakkal itu 'nsa' niya' pus ma pagguru sigam.
Sali' sigam sapantun tuburan bohe' tiggang, atawa andōm tabo paleng uk

baliyu. Niya' lahat asal bayi tiyagamahan sigam uk Tuhan ma lindōm
bitu-bituhan.
18 Bohan bidda' sigam, hal mag-abbu, suga' 'nsa' niya' pus ma bissala
sigam. Manga aa bahu bayi lappa min kasaan iya asal kabiyaksahan
pagkahi na, iyulinan pabing uk manga guru itu. Pibaya' sigam ngandulan
baya' napsu baran sigam.
19 Uk janji' manga guru hi', sayi-sayi me' ma pandu' sigam kahawulaya
du kono' maghinang ayi-ayi kabayaan sigam. Parahal sigam iya sali'
banyaga' kapag-agihan uk kanapsuhan iya mo ni kalaatan. Sabab sasuku
tagihan maghinang ayi-ayi, biyanyaga' iya uk hinang na makatagi hi'.
20 Bang aa bayi makapuwas min lammi' diyōm dunya itu ma sabab si
Isa Almasi Panghu' tabi iya katauhan na na, bo' tasagōt pabing maghinang
laat bayi hinang na tagna', mangkin na laat kahalan na damuwi min bayi
dahu.
21 Bang sigam bayi tau ma kalangnganan mo ni atay bōntōl, bo'
bayi pataikut min panohoan duwai min Tuhan, hap le' sigam 'nsa' bayi
makatauhan panohoan hi'.
22 Tawwa' na ni sigam halling bayi min kamaasan, iya uk na, “Ero' bayi
nguta', pabing mangan uta' na,” maka itu le', “Koret bayi piyandi, pabing
magtuwi palōblōb ni kapesakan.”

3

Pasal kabayik Panghu' tabi paitu

1 Manga bagay ku kalasahan ku, kaminduwa na aku itu nulat ni kaam.
Iya hadjat ku ma sulat dahu sampay ma sulat itu, in kaam subay piintōman
pasal bayi taanad bi tagna' bo' supaya bōntōl uk bi mikil ma 'nsa' niya'
simbul na laat.
2 Intōmun bi bayi bissala pilatun uk manga kanabihan ma masa awwal,
sampay panohoan duwai bayi min si Isa Panghu' tabi, iya Makalappas ma
kitabi. Panohoan hi' bayi pama' kaam uk manga aa kawakilan uk si Isa.
3 Iya na itu subay hatihun bi dahu min kamemon: ma katapusan masa
itu niya' du paiyu ni diyōman bi manga aa tagihan me' ma napsu sigam.
Iyudju' du kaam uk sigam.
4 Uk pangudju' sigam ian, “Ma bayi janji' na, umay iya paitu pabing?
Hi' na magpatayan 'nggo'-mma' tabi suga' masi na peen paligōt dunya
itu maka kakaya'-kayaan na. 'Nsa' pinda sataggōl min waktu bayi
pamapanjari!”
5 Tiyuud takaipat uk sigam iya hangkan sigam 'nsa' ngintōm bang ayi
bayi hinang Tuhan ma masa awwal hi'. Bayi iya missala sadja, magtuwi
paniya' langit maka dunya. In dunya hinang hi' bayi piluwas min diyōm
bohe', bo' bohe' du bayi pangahinang iya.
6 Min bohe' du isab iya hangkan dunya tagna' bayi diyunukan, pikaat uk
Tuhan.
7 Suga' in langit maka dunya ma buttihi', bayi makapalman Tuhan, subay
tiyutung bang taabut 'llaw pangahukum na ma manga manusiya' iya 'nsa'
baya' magtaat ni iya. Iya na hi' 'llaw kamulkaan sigam ni diyōm nalka'.
8 Manga bagay, daa kaipatun bi itu: dangallaw maka dangibu tahun sali'
du taggōl na bang ma bistahan Tuhan. 'Nsa' du niya' pagbiddaan na ma
iya.
9 Bang ma pangannal kasehean taggōl uk Tuhan ngahinang bayi
panganjanji' na. Suga' 'nsa'. Tuud iya ngimanan kaam le' sabab 'nsa' iya
baya' bang niya' butas min iya minsan laa hal dakayo' manusiya' katudju

ni diyōm nalka'. Iya kabayaan Tuhan in manusiya' kamemon subay pinda pikilan na sampay ngalabba min dusa na.

10 Suga' takka du ian 'llaw kapaitu Panghu' tabi. Patagha' du takka na, sali' katakka aa panangkaw. Palanyap du langit ma 'llaw ian, maka kōsōg kalandu' lagublub na. Kamemon bayi paniya' ma diyata' langit hansul du uk api, pa'nsa' isab dunya itu sampay kamemon bayi tahinang ma kalohahan na.

11 Na, pagka katauhan bi in ayi-ayi kamemon itu piansa'-niya' du ma sosongun, tayinghōgin bi tōōd bang subay salaingga hinang bi. Subay sutsi pangatayan bi maka subay kaam me' sadja ma kabayaan Tuhan,

12 ma salta' kaam ngagaran 'llaw kapaitu na ian. Magtuyu' isab kaam maghinang bo' iya makasaunu' paitu. Iya na ian 'llaw pangahansul manga lapis langit ma diyōm api, iya 'llaw panunaw ayi-ayi kamemon bayi ma diyata' langit sabab min pasu' na.

13 Suga' kitabi itu, ngagaran le' bayi panganjanji' Tuhan, hati na langit bahu maka dunya bahu, paglahatan sayi-sayi bang adil ma panganda' Tuhan.

14 Hangkan na, manga bagay, sataggōl kaam ngagaran 'llaw ian, magtuyu' kaam bo' supaya 'nsa' niya' tamak atay bi atawa laat bi atawa palsaggaan, bang taabut 'llaw pananding kaam uk Tuhan.

15 Daa bistahun bi in Tuhan lallay bang iya nangguhan hukuman. Tuud iya ngiman kaam lagi' sabab kabayaan na subay niya' waktu pangalabba bi min dusa bi bo' supaya kaam liyappasan ma mulka' ma sosongun. Salaihi' du isab bayi panulat ni kaam uk si Paul, dakayo' danakan tabi kilasahan. Tulun min Tuhan asal pangatauhan na nulatan kaam salaihi'.

16 Salaihi' du isab sulat si Paul kamemon bang harap ni pakaradjaan ma sosongun ian. Suga' hunit hiyati lapal sulat na kasehean, jari killo' pibengkok uk manga aa kulang panghati na, aa magduwa-duwa le' pame' sigam ma Tuhan. Damikkiyan na kasehean iya tasulat ma diyōm kitab, pibengkok uk sigam. Manga aa ian matumbuk sadja mulka' Tuhan ni baran sigam.

17 Suga' kaam iyu, manga bagay ku, bayi na kaam kabandaan ku. Hangkan na kaam soho' ku pajaga bo' kaam 'nsa' tabo pinda min kahōgōt pangandōl bi. Daa be'-beun bi kasaan manga aa sabul iyu.

18 Suga' pasongun bi pangandōl bi ma tatabangan si Isa Almasi Panghu' tabi, iya Makalappas kitabi. Pasongun bi isab tau bi ma pasalan na. Maka iya iya subay pamehe tabi buttihi' sampay ni kasaumulan! Amin.

Wassalam

SULAT MIN SI YAHIYA SULAT NA DAKAYO'

Si Yahiya itu bay dakayo' mulid si Isa Almasi min bay sangpu' ka duwa, iya siyoho' magnasihat lapal na. Toa na si Yahiya ma waktu kapanulat na tallu sulat itu.

Iya sulat na tagna' itu bay pisampay ni kamemon aa magpangandōl ma si Isa ma kalahat-lahatan. Ma masa ian niya' manga aa bay magpandu' kaputingan. Uk sigam kasehean in si Isa nsa' Anak Tuhan, manusiya' sadja kono'. Uk kasehean isab in Anak Tuhan 'nsa' bay magpabaran manusiya', bay magpasayupa sadja paitu. Maka niya' le' bay pamandu' manga aa ian saddi.

Pisawa uk si Yahiya ma sulat itu in si Isa bannal Anak Tuhan maka bannal isab manusiya'. Biyandaan isab manga bean si Isa. Siyoho' sigam ngandōngdōng tōōd bang niya' pandu' take uk sigam bang magsali' maka bay pandu' min si Isa Almasi. Jari bang pandu' 'nsa' bannal subay tiyangkisan.

Pisawa isab maitu in manga aa mangandōl ma si Isa Almasi sampay lasa ma Tuhan 'Mma' na, subay lasa isab ma pagkahi sigam manusiya'.

Palman pamoonan kallum

1 Sulatan ta kaam pasal si Isa Almasi, iya palman pamoonan kallum. In palman itu asal min awwal tagna'. Malayingkan bayi na take kami pamissala na, bayi iya isab tanda' kami maka mata kami. Aho', bayi iya tatanding kami maka bayi na isab kantanan kami maka tangan kami.

2 Pagka paitu na Poonan Kallum itu magbaran manusiya', bayi na iya tanda' kami. Jari kami itu saksi' na hangkan kami maan kaam ma pasal na, iya muwan kallum kakkal. Bayi iya ma 'Mma' na Tuhan asal min tagna', bo' bayi pinyata' ni kami isab.

3 Na, iya bayi tanda' maka take kami, iya na hi' pamatau kami ni kaam bo' supaya kaam pauyun ma kami magdaatay maka 'Mma' tabi Tuhan sampay anak na si Isa Almasi.

4 Hangkan sulat ku sulat itu ma kaam, bo' supaya jukup kakōgan tabi.

Tuhan poonan kasawahan

5 Iya na itu lapal bayi take kami min si Isa Almasi, iya lapal pama' kami itu ma kaam: in Tuhan asal poonan kasawahan. 'Nsa' du niya' kalindōman ma kajarihan na minsan datti'.

6 Hangkan ko', bang kita ganta' maghalling in kita daatay du maka Tuhan bo' masi du kita ma diyōm kalindōman dusa, putingan kita ma kawul ta maka piil ta.

7 Tuhan asal ma diyōm kasawahan, bo' bang kita pasali' ni iya patōtōg ma kasawahan, manjari daatay na kitabi.

Maka siyutsi du kita min dusa ta kamemon sabab min laha' si Isa, Anak Tuhan.

8 Bang uk ta 'nsa' niya' dusa ta ngakkalan kita di ta maka 'nsa' niya' kasabannalan ma diyōm kajarihan ta.

9 Suga' bang kita magsabannal ni Tuhan pasal paldusahan ta, iyampun du kita. Siyutsi isab kita min kalaatan ta kamemon sabab tiyuman du uk Tuhan janji' na maka bōntōl kahinangan na.

10 Bang uk ta in kita 'nsa' bayi makarusa, sali' pahiputing ta Tuhan, bo' 'nsa' bayi pasobsob lapal palman na ni diyōm atay ta.

2

Si Isa Almasi mōgbōg

1 Manga anak-mpu ku, iya hangkan kaam sulatan ku itu hi', bo' supaya
kaam 'nsa' magdusa. Malayingkan bang niya' ganta' makarusa na, niya'
du mōgbōgan kita ma alōpan Tuhan. Si Isa Almasi ko' itu, iya asal adil.
2 Baran si Almasi bayi tahinang pagkulban pangampunan dusa tabi.
Maka 'nsa' dusa tabi sadja, sampay dusa manusiya' kamemon ma dunya
itu.
3 Bang be' ta panohoan Tuhan, minnihi' kita makatantu in iya katauhan
ta.
4 Bang niya' ganta' maghalling in katauhan na Tuhan bo' 'nsa' be' na
panohoan na, aa ian putingan. 'Nsa' niya' bannal ma diyōm kajarihan na.
5 Suga' sasuku me' ma lapal palman Tuhan, tantu niya' kajatuhan lasa
aa ian ma Tuhan. Iya na itu tanda' na in kita makarakayo' na ma Tuhan:
6 sasuku halling in iya parakayo' na ma iya, subay paningōran na kawul-
piil si Isa waktu bayi kamaitu na lagi'.

Panohoan bahu

7 Manga bagay ku kalasahan ku, iya sulat ku itu ma kaam 'nsa' panohoan
bahu. Sataggōl lagi' min katagna' kapagkahagad bi ma si Isa Almasi asal
ma kaam na panohoan tagna' itu. Iya lapal nasihat bayi take bi hi', iya na
ko' hi' panohoan tagna'.
8 Suga' minsan bayi min poon, bahu du panohoan itu hi' iya sulat ku itu
ma kaam. Tasayu kasabannalan na ma kajarihan si Almasi sampay ma
kajarihan bi, sabab in kalindōman ngenot na palabay, bo' nahaya na di
sawa tōōd.
9 Sasuku uk na in iya ma diyōm kasawahan bo' peen kabansihan na
pagkahi na bean si Isa, masi du iya ma diyōm kalindōman sampay ni
kabuttihian.
10 Suga' sasuku lasa ma pagkahi na, kasawahan iya pataptapan na maka
'nsa' niya' ma aa ian makaparusa ma pagkahi na.
11 Suga' sasuku bansi ma pagkahi na masi le' iya ma diyōm kalindōman.
May'an na peen palangnganan na bo' 'nsa' katauhan na bang paingga-
paingga iya patudjuhan na sabab 'nsa' niya' tanda' na diyōm kalindōman.
12 Sulatan ta kaam, manga anak-mpu ku, sabab taampun na dusa bi min
ōn si Almasi.
13 Sulatan ta kaam isab, manga maas, sabab katauhan bi du si Almasi
iya bayi asal min katagna' awwal hi'. Sulatan ta kaam isab, manga lalla
onde' bahu le', sabab tasagga' bi sasat kamemon min nakura' sayitan, iya
patilaatun. Sulatan ta kaam isab, manga anak-mpu ku, sabab katauhan bi
na 'Mma' bi Tuhan.
14 Sulatan ta kaam isab, manga maas, sabab katauhan bi na si Almasi iya
bayi asal min katagna' awwal hi'. Sulatan ta kaam isab, manga lalla onde'
bahu lagi', sabab kōsōg kaam. Patōtōg palman Tuhan ma diyōm atay bi
bo' taraōg uk bi sasat kamemon min nakura' sayitan iya patilaatun.
15 Daa panuyuin bi dunya malaat itu maka kahinangan na sabab sasuku
manuyuan kahinangan dunya itu, 'nsa' niya' lasa na tudju ni 'Mma' tabi
Tuhan.
16 Sabab iya kahinangan dunya itu 'nsa' bayi min 'Mma' tabi Tuhan.
Luwas ko' hi' bayi min dunya itu hi', sali' manga napsu baran ta magdusa,
maka ayi-ayi napsu mata, maka ayi-ayi pagmalangkawan manusiya'.

17 Palabay du dunya itu hi' maka suku' na kamemon iya pagnapsuhan
manusiya', suga' sasuku maghinang kabayaan Tuhan 'llum du sampay ni
kasaumulan.

Banta si Almasi

18 Manga anak-mpu ku, song na patōbtōb dunya itu. Bayi na kaam
kabaan, niya' du banta si Almasi palahil paitu. Buttihian heka na bayi
paitu mantahan iya hangkan katauhan ta sikōt na katōbtōban dunya itu.
19 Manga banta ian bayi palamud ma kitabi dahu lagi' suga' hi' na sigam
pasaddi, sabab 'nsa' bayi dambean tōōd maka kitabi. Bang bayi sigam
bannal dambean maka kitabi, bayi du sigam pataptap ma kitabi. Suga'
pasaddi na sigam bo' mattan in sigam 'nsa' min pamean tabi.
20 Kaam iyu bayi pihōpan Nyawa Sutsi uk si Almasi, hangkan kaam
kamemon taga pangatau na.
21 Iya poon aku nulat itu ni kaam, 'nsa' ma sabab kaam awam pasal
pandu' bannal suga' ma sabab kasakupan bi na. Katauhan bi isab 'nsa'
niya' puting paluwas min kasabannalan.
22 Na, sayi baha' putingan? Iya missala in si Isa 'nsa' kono' Almasi iya
tapene' uk Tuhan ngantan parinta na. Banta si Almasi ko' hi', siyulak uk
na Tuhan maka Anak na.
23 Sabab sayi-sayi nulak si Isa Anak Tuhan, tasulak na isab Tuhan. Maka
sayi-sayi isab ma' ma tampalan in si Isa asal Anak Tuhan, magsabannal
isab iya ma Tuhan.
24 Hangkan na, in lapal bayi take bi tagna', pasobsobun bi ni diyōm
pikilan bi. Bang ihi' tawu' bi pahōgōt, kakkal du kapagdakayo' bi maka
Anak Tuhan maka 'Mma' na.
25 Iya na itu bayi panganjanji' si Almasi ma kitabi: kallum taptap ni
kasaumulan.
26 Iya na itu sulatan ta kaam pasal manga aa baya' ngakkalan kaam mo
pasaddi min kasabannalan.
27 Suga' patōtōg du ma kaam Nyawa si Almasi, iya bayi pamahōp na
ma kaam, hangkan 'nsa' na niya' subay liyu bi sayi-sayi. Sabab Nyawa
si Almasi iya manduan kaam ayi-ayi kamemon. Bannal sadja pamandu'
na, 'nsa' puting. Jari beun bi pamandu' na bo' supaya kaam hōgōt ma si
Almasi.
28 Aho', manga anak-mpu ku, subay kaam pahōgōt ma si Almasi bo'
kaam 'nsa' tiyāw ma waktu kalahil na, bo' kaam 'nsa' magkaiyaan paalōp
ma iya bang taabut 'llaw kapaitu na pabing.
29 Manjari, pagka katauhan bi in si Almasi asal adil, katauhan bi du isab
in sasuku maghinang kaadilan anak Tuhan du.

3

Manga anak Tuhan

1 Sayuhun bi: mehe tōōd lasa 'Mma' tabi Tuhan ma kitabi. Min kamehe
lasa na hangkan kitabi iyōnan anak na na. Maka bannal isab, anak Tuhan
du kitabi. In aa kahekahan ma dunya itu 'nsa' katauhan sigam Tuhan,
hangkan kitabi 'nsa' takila uk sigam.
2 Manga bagay ku kalasahan ku, anak Tuhan na kitabi buttihi', bo' 'nsa'
le' bayi pindaan bang salaingga kasongan tabi. Lipara katauhan tabi na,
bang palahil na si Almasi makasali' du kitabi ni iya, sabab tanda' tabi du
dagbōs na bang salaingga.
3 Na, sayi-sayi niya' agaran na buttihi' ma si Almasi, sutsi na du diyōm
atay na, pasali' na ni kasutsi si Almasi.

4 Sasuku makahinang dusa talanggal na sara' Tuhan, sabab in iyōnan
dusa itu sali' du maka langgal sara'.
5 Katauhan bi, iya hangkan si Almasi bayi palahil ni dunya bo' puwasan
na paldusahan manusiya', suga' in iya 'nsa' tōōd niya' dusa na.
6 Jari sasuku hōgōt ma si Almasi 'nsa' kasangdanan magdusa. Malay-
ingkan sasuku ngandusa na peen, 'nsa' bayi tasayu na si Almasi, 'nsa' isab
bayi katauhan na.
7 Manga anak-mpu ku, pahalli' kaam bo' kaam 'nsa' kaakkalan uk aa.
Sayi-sayi makahinang kabōntōlan adil asal sali' si Almasi.
8 Sayi-sayi ngandusa na peen, suku' du iya ma nakura' sayitan sabab
sayitan hi' bayi magdusa asal sataggōl min awwal tagna'. Hangkan Anak
Tuhan bayi palahil paitu ni dunya bo' pakaat na kahinangan nakura'
sayitan hi'.
9 Sasuku tahinang anak uk Tuhan 'nsa' na makasangdan magdusa sabab
ian ma diyōm atay na kajarihan Tuhan. 'Nsa' iya makasangdan magdusa
sabab Tuhan iya pag'mmaan na.
10 Manga anak Tuhan maka manga anak nakura' sayitan, iya na itu
pagbiddaan sigam: sasuku 'nsa' bōntōl hinang na, maka sasuku 'nsa' lasa
ma pagkahi na, 'nsa' iya anak Tuhan.

Subay kita maglasa-liyasahi

11 Iya na itu lapal nasihat bayi take bi tagna' kapame' bi ma si Almasi:
in kitabi subay maglasa-liyasahi.
12 Daa subay paningōran tabi si Kabil bayi ma masa awwal hi'. Sayitan
Patilaatun iya bayi magdapu ma iya, maka piyatay uk na siyay na lalla.
Angay hangkan papatay na? Sabab laat asal bayi kahinangan si Kabil, bo'
bōntōl bayi kahinangan siyay na hi'.
13 Hangkan subay daa kainu-inuhin bi, manga dawuranakan ku, bang
kaam ganta' kibansihan uk manga aa 'nsa' magtaat ni Tuhan ma dunya
itu.
14 Katauhan bi, in kitabi tagna' bayi sali' dalil aa magpatayan, suga'
papinda na kitabi minnihi' tudju ni kallum. Iya hangkan katauhan tabi
in kitabi pinda na sabab lasa na kitabi ma pagkahi ta bean si Almasi. Sayi-
sayi 'nsa' lasa, masi iya sali' dalil aa matay.
15 Sasuku bansi ma pagkahi na, aa ian sali' pamomono'. Maka katauhan
bi asal, bang aa mono' pagkahi manusiya' 'nsa' iya bayi kaniyaan kallum
kakkal.
16 Min si Almasi katauhan tabi bang salaingga iya di lasa, sabab bayi
piglilla' uk na kallum na ganti' tabi. Maka iya du kitabi, subay kitabi lilla'
minsan ni kamatay ma sabab manga pagkahi tabi.
17 Bang sawupama niya' aa taga kaniya' bo' tanda' na dakayo' pagkahi
na ma diyōm kasigpitan, bang 'nsa' kaasean na pagkahi na ian, 'nsa' du
niya' lasa na tudju ni Tuhan.
18 Manga anak-mpu ku, daa kitabi lasa min bo' ta sadja. In lasa tabi
subay bannal, hangkan subay niya' tanda' ma hinang tabi.

Sannang atay tabi ma alōpan Tuhan

19 Jari bang kitabi lasa ma pagkahi ta sampay min diyōm atay tabi, iya
na hi' palsaksian in kitabi be' du ma kasabannalan. Bo' minnihi' sannang
atay tabi ma alōpan Tuhan.
20 Minsan niya' pikilan ni atay tabi pasal bayi dusa tabi, 'nsa' kitabi subay
susa sabab lōm le' pangatau Tuhan min ayi-ayi kitauhan hi' ma diyōm atay
tabi. Tuhan itu asal kasakupan na kamemon.

21 Hangkan na, manga bagay ku kalasahan ku, bang tasayu ta ma diyōm
atay ta bayi 'nsa' niya' dusa tabi, 'nsa' kitabi tiyāw ma alōpan Tuhan.
22 Ayi-ayi amu' ta ni Tuhan tasambut ta du sabab be' ta manga panohoan
na ma kita. Hinang ta isab ayi-ayi makasulut atay na.
23 Iya na itu panohoan na: subay kitabi magkahagad ma ōn Anak na
si Isa Almasi, maka subay maglasa-liyasahi isab sali' bayi asal panohoan
kitabi uk si Almasi.
24 Sasuku maghinang panohoan Tuhan patōtōg du ma Tuhan, maka
patōtōg du Tuhan ma iya. Iya na itu pamandōgahan hangkan katauhan
tabi in Tuhan patōtōg na ma kitabi: katauhan tabi sabab Nyawa na iya
bayi pabōtang na ma diyōm atay tabi.

4

Pasal kasabannalan maka kaputingan

1 Manga bagay ku kalasahan ku, bang niya' aa missala in sigam bayi
kahōpan uk min Nyawa Tuhan, daa le' magtuwi kahagarun bi sigam
kamemon. Subay tatabun bi le' iya pasangōn ma sigam bang bannal deyo'
bayi min Tuhan. Sabab na heka na manga aa bayi paluwas ni kalohahan
dunya maglaku-laku in sigam nabi, bo' 'nsa'.
2 Salaitu iya pangilahan bi manga aa bang bannal bayi pahōpan Nyawa
Tuhan: sasuku ngabtang in si Isa Almasi bayi paitu magbaran manusiya',
ian du Nyawa Tuhan ma iya.
3 Suga' sasuku 'nsa' ngabtang salaihi', 'nsa' Nyawa Tuhan iya pasangōn
ma iya. Iya kajarihan sigam salaihi' deyo' asal min Banta si Almasi, iya
bayi pama' ku ma kaam song palahil paitu. Maka minsan ma buttihi', tiya'
na isab iya.
4 Suga' kaam iyu, manga anak-mpu ku, suku' Tuhan na. Taraōg bi na
manga nabi 'nsa' bannal ian sabab in Nyawa Tuhan iya ma diyōm atay bi
iyu. Kawasa le' iya min bayi pasangōn ma manga aa kasehean iya suku'
ma dunya dakayo' itu.
5 Manga nabi putingan ian suku' asal ma dunya malaat itu, hangkan
pandu' sigam paluwas sadja min dunya malaat itu. Hangkan na sigam
iyasip uk kahekahan aa ma dunya itu.
6 Suga' in kami itu suku' Tuhan du, bo' sasuku makatau Tuhan ngasip
du ma kami. Sasuku 'nsa' suku' Tuhan 'nsa' du ngasip. Minnihi'
kapandōgahan ta pandu' aa ian bang bayi minningga, min Nyawa
kasabannalan atawa min saddi iya 'nsa' bannal.

Tuhan poonan lasa

7 Manga bagay ku kalasahan ku, subay kitabi maglasa-liyasahi sabab
min Tuhan asal lasa kamemon. Sasuku asal lasa, anak Tuhan du, maka
katauhan na asal Tuhan.
8 Sasuku 'nsa' lasa 'nsa' katauhan na Tuhan sabab Tuhan iya poonan lasa
kamemon.
9 Salaitu iya pamandaan lasa Tuhan ni kitabi: bayi soho' na Anak na
tunggal paitu ni dunya bo' kitabi piniyaan uk na kallum kakkal.
10 Iya na itu lasa sabannal: 'nsa' lasa tabi ma Tuhan suga' lasa Tuhan
ma kitabi. Min lasa na hangkan soho' na Anak na paitu ni dunya, piyatay
hantang pagkulban bo' supaya niya' pangampunan dusa tabi.
11 Manga bagay ku kalasahan ku, pagka salaihi' lasa Tuhan ma kitabi,
wajib kitabi subay maglasa-liyasahi.

12 'Nsa' niya' aa bayi makanda' dagbōs Tuhan, malayingkan bang kitabi
maglasa-liyasahi, patōtōg du Tuhan ma kitabi bo' pisampulna' lasa na ma
diyōm kajarihan tabi.
13 Iya na itu pamandōgahan ta hangkan katauhan ta in kitabi patōtōg
na ma Tuhan, maka iya iya patōtōg na isab ma kitabi: sabab tiya' Nyawa
na bayi pamuwan na pabōtang ma diyōm atay tabi.
14 Bayi na tanda' kami maka kami isab saksi' na, in si Isa bayi siyoho'
paitu uk 'Mma' na Tuhan bo' kalappasan na manusiya' kamemon.
15 Sasuku magpasabannal ni aa in si Isa Anak Tuhan, patōtōg du Tuhan
ma aa ian, maka iya isab patōtōg ma Tuhan.
16 Katauhan tabi na lasa Tuhan, maka pasangdōlan tabi lasa na.

Tuhan iya poonan lasa, jari sasuku nōtōg lasa ma Tuhan maka ma
pagkahi na, patōtōg du iya ma Tuhan, maka Tuhan isab patōtōg ma iya.
17 Pisampulna' lasa tabi bo' supaya kita 'nsa' gawa bang taabut 'llaw
pangahukum kitabi uk Tuhan. 'Nsa' du kita tiyāw sabab sali' du kahalan
tabi ma dunya maka kahalan si Almasi.
18 Bang bannal tōōd lasa ta 'nsa' du kalamuran tāw, sabab bang
sampulna' na lasa ta piansa' tāw ta. Sasuku masi makananam tāw 'nsa' le'
sampulna' lasa na ma diyōm atay na, sabab tiyāw iya binsana' uk Tuhan.
19 Iya hangkan kitabi lasa ma Tuhan sabab dahu iya bayi lasahan kitabi.
20 Bang niya' ganta' missala in iya lasa ma Tuhan, bo' kabansihan na
pagkahi na, putingan aa ian missala salaihi'. Sabab bang 'nsa' kalasahan
na pagkahi na iya tanda' na, salaingga uk na lasahan Tuhan iya 'nsa' tanda'
na?
21 Na, iya na itu panohoan si Almasi ma kitabi: sasuku lasa ma Tuhan
subay lasa isab ma pagkahi na.

5

Daōgan tabi ma kalaatan ma dunya

1 Sasuku magkahagad in si Isa asal Almasi iya tapene' uk Tuhan ngantan
parinta na, aa ian anak Tuhan du. Maka bang niya' ganta' lasa ma aa,
damikkiyan na isab kalasahan na du anak na hi'.
2 Minnihi' katauhan ta, bang kita lasa ma Tuhan maka bang be' ta isab
panohoan na, tantu kita lasa ma anak na.
3 Hati na bang kita sabannal lasa ma Tuhan, subay be' ta panohoan na.
Maka panohoan na 'nsa' bohat.
4 Sabab sasuku kitabi bayi tahinang anak uk Tuhan, taraōg tabi na
sasat dunya itu. Min pangandōl tabi ma si Almasi iya hangkan kitabi
makapangandaōg.
5 Jari sayi lagi' iya makaraōg ma kalaatan ma dunya itu? Hangkan du
sasuku magkahagad ma si Isa, in iya Anak Tuhan.

Saksi' pasal si Isa Almasi

6 Si Isa Almasi ko' hi' iya bayi paitu ni dunya. Hangkan katauhan ta sabab
bohe' maka laha' iya bayi pataytayan na paitu, iya bohe' bayi pagpandi ma
iya, maka laha' na bayi patumpa ma kamatay na. 'Nsa' bohe' sadja, duwa
ko' hi', bohe' maka laha'. Nyawa Tuhan tōōd iya naksi' in ian hi' bannal,
sabab in iya asal poonan kasabannalan.
7 Manjari tallu saksi' itu:
8 Nyawa Tuhan, maka bohe', maka laha'. Mag-uyun katallu saksi' itu.

9 Magkahagad sadja kitabi bang saksi' min manusiya', suga' kōsōg lagi'
saksi' min Tuhan. Maka iya na itu saksi' Tuhan bayi panaksi' na pasal
Anak na.
10 Manjari sasuku magkahagad ma Anak Tuhan, niya' saksi' ma diyōm
atay na in si Isa asal Anak Tuhan. Suga' sasuku 'nsa' magkahagad ma
Tuhan mahiputing iya ma Tuhan sabab 'nsa' kahagad na bayi panaksi'
Tuhan pasal anak na.
11 Iya na itu lapal saksi' min Tuhan: Tuhan iya bayi muwanan kitabi
kallum kakkal ni kasaumulan, maka kallum kakkal itu bayi min Anak na.
12 Sasuku parakayo' tōōd ni Anak Tuhan, ma iya asal kallum itu. Sasuku
isab 'nsa' makarakayo' ni Anak Tuhan, 'nsa' niya' kallum na kakkal.

Pasal kallum kakkal

13 Sulatan ta kaam sulat itu bo' katauhan bi in kaam taga kallum kakkal
saumul-umul, sasuku kaam magkahagad ma Anak Tuhan.
14 Iya na itu pamahōgōt iman bi bang niya' pangharap bi ni Tuhan: ayi-
ayi amu' tabi ni iya tantu kine uk na bang be' ma kabayaan na.
15 Katauhan ta, tantu kita kine uk Tuhan ayi-ayi sabbut ta ni iya. Minnihi'
katauhan ta isab in kita piniyaan du iya ayi-ayi bayi sabbut ta hi'.
16 Bang niya' tanda' ta dakayo' danakan ta bean si Almasi magdusa
bo' 'nsa' dusa pagmulkaan Tuhan, subay amuan ta iya tabang ni Tuhan.
Jari biyuwanan du iya kallum uk Tuhan bang peen 'nsa' bohan dusa
pagmulkaan. Niya' asal dusa pagmulkaan Tuhan, 'nsa' uk ku in kaam
subay ngamu'-ngamu' ni Tuhan pasal aa magdusa salaihi'.
17 In kamemon hinang laat, dusa asal, suga' niya' dusa 'nsa' pagmulkaan
Tuhan.
18 Katauhan ta, sasuku bayi tahinang anak uk Tuhan 'nsa' pisangdan
dusa na sabab jiyagahan iya uk Anak Tuhan, bo' 'nsa' taabut uk sayitan
patilaatun.
19 Katauhan ta in kitabi suku' Tuhan na, suga' in aa kahekahan ma dunya
itu masi kapagbayaan uk sayitan patilaatun.
20 Katauhan ta in Anak Tuhan bayi na paitu ni dunya sampay muwanan
kitabi panghati bo' supaya katauhan ta iya Tuhan bannal. Maka kitabi itu,
asal parakayo' na ni Tuhan bannal itu maka ni Anak na si Isa Almasi. Iya
na itu Tuhan bannal, iya poonan kallum kakkal.
21 Manga anak-mpu ku, pahalli' kaam bo' kaam 'nsa' magtuhan saddi
min Tuhan tabi.

Wassalam

SULAT KARUWA MIN SI YAHIYA

Iya sulat si Yahiya karuwa na itu bay piyabo ni dakayo' “danda tapene' uk Tuhan maka manga anak na.” Bang ma kasehean iya danda siyulatan uk si Yahiya itu sali' pamaralil ni manga aa dajamaahan. Siyoho' sigam maglasa-lasa, maka biyandaan sigam uk si Yahiya pasal manga aa magpandu' kaputingan.

Lapal sulat si Yahiya

1 Sulat itu min aku, pagmaasan, piyabo ni dakayo' danda tapene' uk
Tuhan sampay ni manga anak na. Bannal aku lasa ma kaam. Maka 'nsa'
aku sadja, sampay aa kamemon iya katauhan pandu' kasabannalan lasa
du isab ma kaam.
2 Iya hangkan kami lasa sabab hi' na palōōn kasabannalan ni diyōm atay
tabi, bo' patōtōg na ma kitabi sampay ni kasaumulan.
3 Mura-murahan, bang peen kitabi kaniyaan tatabangan maka ase' maka
kasannangan atay, deyo' min 'Mma' tabi Tuhan maka min si Isa Almasi
Anak na. Bang peen pima-kitabi luwas bayi min kasabannalan na maka
min lasa na.

Kasabannalan maka lasa

4 Landu' aku kiyōgan pagka aku kabaan pasal manga anak nu kasehean
me' ma kasabannalan, sali' bayi panohoan kitabi uk 'Mma' tabi Tuhan.
5 Jari niya' amu' ku ni kau, Arung: beun panohoan iya sulat ku itu. 'Nsa'
panohoan bahu. Panohoan ko' itu bayi ma kitabi sataggōl min katagna',
iya uk hi': maglasa-liyasahi kaam.
6 Iya lasa paghalling ku itu, hati na in kitabi subay me' na peen ma
panohoan Tuhan. Sali' bayi take bi sataggōl lagi' min katagna', in kitabi
siyoho' subay taptap maglasa-liyasahi.
7 Heka na aa pangakkal buttihi' na ma kalohahan dunya itu, aa 'nsa'
magkahagad in si Isa Almasi bayi paitu ni dunya magbaran manusiya'.
Manga aa itu pangakkal tōōd, palbantahan si Almasi.
8 Hangkan kaam subay pahalli' bo' kaam 'nsa' kahilangan ma bayi hulas-
sangsa' tabi. Pahalli' kaam bo' tasambut bi tungbas bi kamemon.
9 Sayi-sayi 'nsa' patōtōg ma pandu' bayi min si Almasi suga' paliyu gam
peen minnihi', 'nsa' ma iya Tuhan. Iya bayik na, sayi-sayi patōtōg ma
pandu' hi', ian du ma iya Tuhan 'Mma' maka Anak na.
10 Hangkan na, bang niya' payilu ni kaam, bo' 'nsa' mag-uyun pandu'
na maka pandu' si Almasi, daa pariyōmun bi aa ian ni luma' bi. Daa iya
minsan saginahun bi,
11 sabab sayi-sayi ganta' nagina aa salaihi' taga lamud du ma kahinangan
na laat.

Bissala panangbusan

12 Heka le' pama' ku ni kaam suga' 'nsa' na aku baya' mataha' sulat itu.
Hōwat aku kalu aku makatibaw paiyu magbissala pabayihu' maka kaam,
bo' jukup kakuyagan tabi.
13 Manga anak danakan bi danda maitu, iya kalasahan bi, mabo ni kaam
minsan laa bahasa sigam sadja.

Wassalam

SULAT KATALLU MIN SI YAHIYA

Iya sulat si Yahiya katallu na itu bay piyabo ni dakayo' lalla iyōnan si Gayus. Siyanglitan si Gayus itu uk si Yahiya ma sabab kapanuyu' na ma hinang Tuhan sampay ma pamatuntul na na manga bean si Isa iya tulak ni kalahat-lahatan magnasihat.

Lapal sulat si Yahiya

1 Sulat itu min aku, pagmaasan bi, pisampay ni si Gayus, bagay ku
kalasahan ku sabannal.
2 Bagay, iya amu' ku ni Tuhan bang peen hap du labayan nu kamemon,
bang peen hap anggawuta' nu, pisali' ni kahap atay nu asal tudju ni Tuhan.
3 Landu' aku kiyōgan pagka niya' manga danakan ta bayi takka paitu
maan aku ma pasalan nu. In kau kono' hōgōt tōōd pamalut nu ma pandu'
bannal. Tattōg asal pame' nu ma kalangnganan bannal.
4 'Nsa' niya' makalasig atay ku liyu min take ku pasal manga panganak
ku me' na peen ma kalangnganan bannal.
5 Bagay ku kalasahan ku, tuyu' kau asal ma hinang nu matuntul manga
danakan ta bean si Almasi, minsan aa 'nsa' katauhan bi.
6 Lasa nu iyu bayi bissala uk sigam ni manga jamaa si Almasi magtipun
maitu. Bang sigam maiyu, bo' song palanjal ni palangnganan sigam,
patuntulun sigam. Makasulut Tuhan ko' iyu.
7 Manga aa itu bayi ngalausan langnganan sigam ma sabab ōn si Isa iya
panabbutan sigam, maka 'nsa' niya' tabang tasambut sigam min aa 'nsa'
magkahagad ma si Isa.
8 Patut du bang sagina ta manga aa salaihi', bo' niya' lamud ta ma hinang
sigam magnasihat pandu' bannal.
9 Bayi na aku mabo sulat ni manga jamaa si Isa Almasi maiyu, suga' si
Diyutripi, iya baya' magnakura' ma diyōman sigam, 'nsa' tōōd ngasip ma
aku.
10 Hangkan bang aku paiyu bangkil ku du bayi hinang na maka bayi
pangalimut na ma 'nsa' bidda' ma pasalan kami. Maka 'nsa' le' iya
kaamuhan ma hinang na salaihi', hangkan paruhun na gam peen. 'Nsa'
tayima' na manga dawuranakan ta iya pahapit paiyu magnasihat, maka
liyang uk na sasuku baya' nayima', piōkat isab min pagtipunan bi!
11 Bagay ku kalasahan ku, daa singōrin addat-tabiat laat. Iya singōrin
addat-tabiat hap. Sasuku maghinang kahapan suku' Tuhan iya, suga'
sasuku maghinang kalaatan 'nsa' tasayu na Tuhan bang salaingga.
12 Si Dimitiri iyu siyaksian sangkahapan uk aa kamemon, maka saksi'
sigam mag-uyun du maka kasabannalan. Kami isab saksi' na, maka
katauhan nu in saksi' kami bannal sadja.
13 Heka le' pama' ku ma kaam suga' 'nsa' aku baya' mataha' sulat itu.
14 Hōwat aku makasaut paiyu mag'nda' maka kau bo' kita makapagtam-
pal bissala.
15 Mura-murahan, bang peen kau kaniyaan kasannangan diyōm atay.
Manga bagay kami maiyu kamemon mabo minsan laa bahasa sigam
sadja. Bain manga bagay kami maitu dangan maka dangan, in sigam masi
du taintōm.

Wassalam

SULAT MIN SI JUDAS

Si Judas itu siyay si Isa, magdanakan isab maka si Ya'kub iya nakura' ma manga Almasihin ma hi' ma Awrusalam.

Bayi piyabo uk si Judas sulat na itu ni aa kamemon magpangandōl ma si Isa Almasi ma kalahat-lahatan. Siyoho' sigam uk na subay halli' tōōd ma manga guru iya mandu' kabengkokan. Manga guru ian bayi magbawu'-bawu' in sigam magkahagad ma si Isa Almasi, suga' heka kahinangan sigam 'nsa' manjari. Baisan sigam maka abbuhan. Niya' isab mean si Isa bayi ngasip ma pandu' sigam sampay me'-me' ma sigam maghinang laat. Biyandaan uk si Judas sasuku tabo uk manga guru laat ian bo' supaya sigam pabing ni pandu' bannal iya bayi pamandu' ma sigam tagna'.

Sulat min si Judas

1 Sulat itu min aku, si Judas, dakayo' sosohoan si Isa Almasi, maka danakan si Ya'kub. Pasampay ku sulat itu paiyu ni kaam, manga aa tapene' uk Tuhan. Kilasahan kaam uk 'Mma' tabi Tuhan maka iyōkōman kaam uk si Isa Almasi.

2 Mura-murahan, bang peen kaam jiyukupan ase' maka lasa min Tuhan, sampay kasannangan diyōm atay.

Pasal guru 'nsa' bannal

3 Manga bagay ku kalasahan ku, bayi tōōd aku baya' mabo sulat ni kaam pasal kasalamatan tabi, iya pamaniya' kitabi kamemon sali'-sali' sabab puwas min hukuman dusa. Suga' buttihian niya' kagunahan saddi, hangkan aku subay nulat ni kaam ibōt-ibōt subay kaam magtuyu' ma pandu' bannal iya bayi pingandōl uk Tuhan ma manga aa suku' na. Pimintadda uk na, ma 'nsa' niya' kulang na.

4 Iya hangkan kaam ibōt-ibōt panduan ku sabab niya' iyu manga aa 'nsa' tiyāwan Tuhan makalamud na ni kaam ma 'nsa' katauhan bi. Pibengkok uk sigam pandu' pasal ase' maka lasa Tuhan tabi bo' supaya niya' pangandaawahan sigam maghinang kalammian. Tapayiluhan uk sigam si Isa, iya Panghu' tabi tunggal pagnakuraan. Tasulat asal ma diyōm kitab ma masa awwal hi' pasal hukuman bang ayi iya pangangganta' ma manga aa iyu.

5 Minsan itu kasakupan bi na, baya' le' aku magpaintōm kaam pasal bangsa Israil waktu le' sigam tabanyaga' ma lahat Misil. Bayi sigam piyuwas min lahat Misil uk Panghu' tabi suga' puwas hi' bayi piyatay na sasuku 'nsa' magkahagad ma iya.

6 Intōmun bi isab pasal manga malaikat kasehean, iya bayi ngaliyu min kapatutan bayi pangangganta' Tuhan ma sigam. Bayi sigam ngalabba min pabōtangan sigam asal. Ian na sigam tiyambōlan uk Tuhan ma diyōm kalindōman bitu-bituhan, biyaggōt maka bilanggu' kasaumulan. May'an na peen sigam sampay taabut 'Ilaw mehe pangahukum Tuhan ma sigam.

7 Intōmun bi isab manga aa bayi ma daira Sodom maka Gomora sampay ma manga kalumaan ma katilibut na ian. Bayi sigam maghinang kalaatan sali' manga malaikat bayi tasabbut ku hi'. 'Nsa' sadja danda iya sehe' sigam maghinang kaiyaan, sampay pagkahi sigam lalla. Pitakkahan na sigam api 'nsa' magkapadda bo' niya' pamintangan ma aa kamemon.

8 Na, salaihi' du isab manga aa bayi tasabbut ku hi', iya makalamud ni kaam. Manga aa iyu ngupi kalammian, iya poon sigam tabo maghinang

kaiyaan ma baran sigam. Siyulak uk sigam kapag-agi Tuhan, maka bangsa
malaikat pihallingan laat uk sigam.
9 Malayingkan minsan si Mikail, nakura' manga malaikat, 'nsa' iya
bayi makahinang salaihi'. Sabab ma waktu kapagsagga' si Mikail maka
nakura' sayitan pasal bangkay si Musa bang sayi iya taga kapatutan, 'nsa'
makatawakkal si Mikail magpahalling laat ma nakura' sayitan hi'. Iya
sadja halling na, “Tuhan na naway ma kau.”
10 Suga' aa bayi tasabbut ku hi', ngudju'-ngudju' sigam ma ayi-ayi 'nsa'
tahati uk sigam. Iya palangay sigam sali' hayōp 'nsa' niya' pikilan na, sabab
diyulan sadja baran sigam ma ayi-ayi kinapsuhan. Iya na hi' mo sigam ni
kalaatan ma diyōm nalka'.
11 Makaase'-ase' manga aa ian! Singōran uk sigam addat-tabiat si Kabil,
iya anak si 'Mbo' Adam malaat. Singōran uk sigam bayi sā' si Balaam sabab
iya du sigam bilang maghinang dusa bang peen tiyambahan pilak. Nagga'
sigam ma panohoan Tuhan, sali' bayi kapanagga' si Kura ma si Musa masa
awwal hi', bo' magmula du sigam sali' si Kura hi'.
12 Manga aa iyu sali' dalil tamak ma pagjamu bi, iya hinang bi tanda'
papagdakayo' bi atay. 'Nsa' sigam iya' maghinang kasabulan ma waktu
kapaglami-lami sigam. 'Nsa' niya' saddi min baran sigam kiyannal. Sali'
sigam sapantun gabun tabo paleng uk baliyu, bo' 'nsa' muwan ulan. Atawa
sali' sapantun poon kayu 'nsa' muwan buwa' minsan musim pagbuwa' na.
Maka 'nsa' sadja 'nsa' magbuwa', matay na tōōd sabab larut na sampay
gamut na.
13 Manga aa iyu sali' sapantun goyak mehe. Tandaan di na kaiyaan
sigam, sali' bungkal goyak bang massa'. Sali' sigam hantang bituun
layingu, 'nsa' tapamandōgahan. Niya' asal lahat bayi tiyagamahan manga
aa iyu uk Tuhan ma diyōm kalindōman bitu-bituhan, pabōtangan sigam
sampay ni kasaumulan.
14 Si Nabi Idris hi', panubu' si 'Mbo' Adam min 'nnōm pangkat, bayi
makaba' masa awwal hi' ma pasal aa buttihi'. Uk halling na hi', “Pake
kaam. Magpaitu du Panghu' tabi maka malaikat na mag-ibu-ibuhan,
15 supaya ngahukum ma manusiya' kamemon. Pibōtang uk na hukuman
ma aa kamemon iya 'nsa' baya' magtaat ma iya, ma sabab kahinangan
sigam laat kamemon. Binsana' isab manga aa ian ma sabab halling
pangkal kamemon bayi pamissala uk sigam tudju ni Tuhan.”
16 Manga aa bayi tasabbut ku hi' 'nsa' parōhōng magdugal sampay
naway kasehean sigam. Ngandulan sigam sadja baran sigam maghinang
ayi-ayi laat iya kinapsuhan uk sigam. Magbantug sadja sigam ma baran
sigam, maka tau isab sigam makabag tainga aa kasehean bo' supaya sigam
karulan ayi-ayi kibayaan uk sigam.

Bissala pagbanda' maka panohoan

17 Suga', manga bagay ku, intōmun bi bayi pama' kaam ma waktu
palabay ian uk manga aa kawakilan uk Panghu' tabi si Isa Almasi.
18 Uk sigam, “Bang song na katapusan masa itu, niya' du manga aa
paluwas ngudju'-ngudju' kaam, aa ngandulan sadja napsu sigam minsan
pangalangan uk Tuhan.”
19 Manga aa ian baya' ngabahagi' pagdakayo' manga aa mean si Isa
Almasi. Pigbayaan sigam uk napsu baran sigam, 'nsa' ma sigam Nyawa
Tuhan.
20 Suga' kaam iyu, manga bagay ku, subay magtabang-tabang supaya
pakōsōg pangandōl bi ma pandu' pagkahagaran bi, iya duwai min Tuhan.
Bang kaam ngamu'-ngamu' ni Tuhan subay min kawasa Nyawa Sutsi.

21 Pahōgōt kaam ma lasa Tuhan ma salta' kaam ngagaran si Isa Almasi
Panghu' tabi, iya muwanan kaam kallum taptap ni kasaumulan ma sabab
ase' na ma kaam.
22 Maase' kaam ma manga sehe' bi iyu, iya magduwa-duwa le' pangandōl
sigam ma si Isa.
23 Niya' isab kasehean song tabo ni kalaatan. Puwasin bi sigam min
kapiligduhan, sali' hantang aa piyuwasan min diyōm api. Maka kasehean
isab, subay sigam kaasean bi suga' tangkisin bi kalaatan sigam bo' kaam
'nsa' kalaminan. Subay kabansihin bi napsu dusa sigam, iya sali' hantang
lammi' makatumpak ma badju'.

Pamudji ni Tuhan

24 Magsukul na kitabi ni Tuhan. Tunggal du iya makatampanan kitabi
min ayi-ayi ganta' makabo kitabi ni karusahan. Iya sadja makabo kitabi ni
haddarat na ma diyōm kasahayahan, ma 'nsa' niya' tamak atay tabi, maka
landu' kita kiyōgan.
25 Tuhan iya dakayo'-kayo' bayi muwasan kitabi min hukuman dusa.
Pudji ta na iya sabab min si Isa Almasi Panghu' tabi. Pudji ta na iya sabab
ma iya kasanglitan, maka kaehehan, gaōsan maka kawasahan sataggōl
min awwal tagna', sampay ni kabuttihian, sampay ni kasaumulan. Amin.
Wassalam

JURAN PAMABUKISAN

Iya bayi nulat juran pamabukisan itu si Yahiya, dakayo' min manga mulid si Isa Almasi mariyōm sangpu' maka duwa. Toa na iya tōōd ma waktu bayi panulat na itu, song na waktu kamatay na. Bayi iya ma pu' Patmos, pu' diki'-diki' pagpilisuhan ma iya uk parinta Roma ma sabab pagnasihat na pasal si Isa Almasi.

Juran itu bayi siyulat uk si Yahiya pamahōgōt iman manga Almasihin bayi ma masa ian sabab landu' sigam liyaat. Niya' uldin bayi min sultan Roma Mahatinggi, in sasuku magkahagad ma si Isa Almasi, in iya tunggal pagpanghuan, subay pidjala' uk parinta. Jari heka sigam bayi matay ma sabab bisa pamidjala' ma sigam hi'.

Iya siyulat uk si Yahiya ma diyōm juran itu ayi-ayi bayi pamabukis ni iya uk Tuhan ma pasal pakaradjaan song piniya' ma dunya maka ma langit. Heka bayi pamanda' ma iya hal panginu-inuhan aa sabab lōm tōōd hatihan na. Kasehean sulat itu bayi tahati uk manga Almasihin iya bayi 'llum le' ma masa hi', suga' heka 'nsa' tahati tabi ma buttihi'. Heka isab bissala paralilan 'nsa' kahangpasan tabi. Malaingkan sawa du pamandu' ma juran itu ma pasal si Isa Almasi. In iya sali' dalil “Bili-bili” bayi pagkulban pamapuwas dusa manusiya' kamemon, maka in iya Panghu' tōōd sangat kawasa. Karaōgan du uk na pagbantahan na kamemon sampay nakura' sayitan, bo' pibahu uk na langit maka dunya paglahatan manga aa suku' na. Manjari si Panghu' Isa Almasi iya magsultan du ma kamemon sampay ni kasaumulan.

Iya pibukis uk si Isa Almasi

1 Sulat itu pasal bayi pibukis uk si Isa Almasi. Bayi itu pamatau asal uk
Tuhan ma iya, bo' pandaan na ni manga sosohoan Tuhan bang ayi song
piniya'. Bayi siyoho' uk si Almasi dakayo' malaikat na pahi' ni sosohoan
na si Yahiya, supaya iya pitau pasal pakaradjaan ma sosongun itu.
2 Biya'-ba' na uk si Yahiya in kamemon bayi tanda' na. Jari iya na itu ba'-
ba' na pasal bayi pangalapal ma iya uk Tuhan, maka pasal kasabannalan
bayi pamatau uk si Isa Almasi ni iya.
3 Na, sayi-sayi massa sulat itu niya' du kakōgan na, maka kiyōgan du
sayi-sayi ngasip ma bayi tasulat pasal pakaradjaan ma sosongun maka me'-
me' isab ma ayi-ayi tasulat ma diyōm na. Sabab sikōt na waktu pamatakka
pakaradjaan itu kamemon.

Tagnaan sulat si Yahiya ma pitu' pagtipunan jamaa si Isa

4-5 Sulat itu duwai min aku, si Yahiya, pisampay tudju ni pitu' pagtipunan
manga jamaa si Isa ma kalingkal lahat ma Asiya. Mura-murahan, bang
peen kaam biyuwanan tatabangan maka kasannangan atay uk Tuhan iya
asal 'nsa' magkapinda min awwal sampay ni kabuttihian, sampay isab ni
kasaumulan. Bang peen kaam biyuwanan isab ihi' min Nyawa Tuhan
iya may'an ma dahuhan tingkoan Tuhan, maka min si Isa Almasi, iya
kapangandōlan ma saksi' na. Dahu asal si Isa pikallum pabayik min
kamatay na, mag-agi asal ma sasuku magnakura' ma kalohahan dunya.

Landu' iya lasa ma kitabi. Pipuwas kitabi uk na min dusa sabab min
laha' na iya pitumpa ma kamatay na.
6 Tahinang na kitabi bangsa sultan, purukan kaimaman maghinang ni
Tuhan, iya 'Mma' na. Hangkan subay sanglitan tabi si Isa Almasi, in iya
sangat kawasa sampay ni kasaumulan. Amin.

7 Nganjaga kaam. Iyu si Isa Almasi song paitu, me' ma gabun. Tanda'
du iya uk manusiya' kamemon sampay manga aa bayi ngandugsu' ma iya.
Kamemon bangsa ma dunya itu magkarukkaan du ma sabab na. Aho',
tantu na du. Amin.
8 "Aku iya tagnaan maka katapusan," uk Tuhan, iya Panghu' Sangat
Kawasa, iya 'nsa' magkapinda sataggōl min awwal sampay ni kabuttihian,
sampay ni kasaumulan.

Magpanyata' si Almasi

9 Aku itu si Yahiya dakayo' danakan bi. Dansehean du kitabi ma diyōman
si Isa, hangkan aku taga lamud ma kaam ngimanan kasigpitan maka
kabinsanaan, iya piniyaan ni sayi-sayi pasuku' ni pagparinta si Isa. Bayi
aku pibōtang pahi' ni pu' Patmos ma sabab panganasihat ku palman
Tuhan, maka ma sabab lapal kasabannalan bayi pamaintau uk si Isa.
10 Manjari niya' dakayo' 'llaw, iya 'llaw si Panghu' Isa, in aku bayi
kapagbayaan uk Nyawa Tuhan. Kake aku suwara kōsōg sali' sapantun
halling tiyup-tiyup, ian halling min bukutan ku.
11 Iya halling suwara ian, "Sulatun ayi-ayi tanda' nu bo' pabohun sulat
ni manga jamaa iya magtipun ma pitu' daira itu: ni Epesos, Ismirna,
Pergamo, Tatira, Sardis, Piladilpi, maka ni Laodikiya."
12 Sakali palingi' aku nganda' bang sayi iya missala ma aku ian. Paglingi'
ku peen kanda' aku papagan maka palitaan na bulawan, pitu' heka na.
13 May'an, ma tangnga' manga papagan palitaan ian, niya' dakayo'
nangge, ngandagbōs manusiya'. Iya pakayan na ngabut ni nayi' na, maka
niya' kambot bulawan palibōd ma dagha na.
14 Buun na ian pote' tōōd sali' pote' tawas, maka parallet mata na, sali'
sapantun api.
15 Nayi' na ian magsinglab sali' tumbaga bayi siyubuhan ni api bo'
iyampa liyanuan. Iya suwara na ian sali' lagublub bohe' tumpa min
diyata'.
16 Niya' pitu' bituun intanan uk tangan na min katau, maka niya' kepeng
paluwas min bo' na tōm sōlab na karuwambiya'. In bayihu' na nayinag
sali' sawa bang lattu 'llaw.
17 Pag'nda' ku ni iya, magtuwi aku pahantak ma tōngōd nayi' na,
sapantun aa matay. Lipara pibōtang uk na tangan na ni katau ma
aku, maka halling na. Uk na, "Daa kau tiyāw! Aku iya tagnaan maka
katapusan.
18 Aku iya dakayo'-kayo' iya asal 'llum. Bayi na aku matay, suga' nganda'
kau, 'llum du aku pabayik sampay ni kasaumulan. Aku iya taga kawasa
mag-agi ma kamatay sampay ma lahat manga aa iya bayi na matay.
19 Na, sulatun," uk na, "kamemon bayi tanda' nu may'an sini', maka iya
tanda' nu ma buttihi' maka iya piniya' isab ma waktu ma sosongun.
20 Pamahati ku na pasal pitu' bituun bayi tanda' nu ma tangan ku ni
katau maka pasal pitu' papagan maka palitaan na bulawan. Iya na itu
hatihan na: in pitu' bituun itu, iya na pitu' malaikat ngantanan pitu'
pagtipunan jamaa ku. In pitu' papagan maka palitaan na, iya na pitu'
pagtipunan jamaa ku."

2

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Epesos

1 Uk na lagi', "Sulatun lapal itu bo' pabohun ni malaikat dakayo', iya
ngantanan pagtipunan jamaa ku ma daira Epesos. Salaitu bang kau nulat:

“Lapal itu duwai du min aku, iya mo pitu' bituun itu ma tangan ku ni
katau, maka maglangngan pahi'-paitu ma diyōman pitu' papagan maka
palitaan na bulawan.
2 Katauhan ku du iya hinang bi. Katauhan ku isab in tuyu' bi maghulas-
sangsa' maka kōsōg bi nandalan kasigpitan ayi bang ayi na. Katauhan ku
isab kaam, 'nsa' kaimanan bi in manga aa maghihinang kalaatan. Bayi na
tapaliksa' bi tōōd manga aa magnahu'-nahu' iyu in sigam bayi kawakilan
uk ku, bo' minnihi' katauhan bi manga aa ian magputing du.
3 Katauhan ku isab in kaam bal-iman du. Bayi na sandalan bi kasigpitan
ayi-ayi ma pasalan ku, maka 'nsa' bayi libbahan uk bi iman bi.
4 Suga' niya' saway ku ma kaam sabab lasa bi ma aku 'nsa' sali' bayi kahi'
na tagna'.
5 Intōmun bi bayi mehe lasa bi tagna', pinda na tōōd. Tayikutin bi in
dusa bi, ngahinang kaam kahapan sali' bayi hinang bi tagna'. Bang 'nsa'
tayikutan bi dusa bi magbaran du aku paiyu ni kaam ngalloan palitaan bi
min pabōtangan na.
6 Suga' kasulutan du isab aku ma kaam sabab kabansihan bi hinang
manga aa iya me' ma di si Nikulai, iya kabansihan ku isab.
7 “Na, kaam kamemon iya taga tainga, asipun bi tōōd pamissala Nyawa
Tuhan ni manga pagtipunan jamaa ku. Sayi-sayi 'nsa' tabo uk sasat-
manasat, buwanan ku iya kapatutan mangan buwa' min kayu makabuwan
kallum saumul-umul, iya tomo' ma hi' ma lahat Tuhan.”

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Ismirna

8 “Sulatun isab lapal itu ni malaikat pasunu', iya ngantanan pagtipunan
jamaa ku ma daira Ismirna. Salaitu bang kau nulat:
“Lapal itu duwai du min aku, iya tagnaan maka katapusan. Bayi du aku
matay, bo' 'llum aku pabayik.
9 Katauhan ku kabinsanaan iya kalabayan bi iyu, maka iya kahalan
kamiskinan bi, suga' iya bannal na taga karaya du kaam mehe. Katauhan
ku du isab bang ayi pangalimut ma kaam uk aa magnahu'-nahu' in sigam
Yahudi aa suku' Tuhan, bo' peen 'nsa'. Manga aa ian dansehean asal maka
manga aa be'-bean nakura' sayitan.
10 Daa kaam tiyāw ma ayi-ayi kabinsanaan iya song takka ni kaam. Pake
kaam! Song kaam siyulayan uk nakura' sayitan bo' supaya kaam pinda
min pag-iman bi. Niya' du kaam tiyawu' ni diyōm jil, bo' sangpu' 'llaw iya
taggōl bi ngananam kabinsanaan. Suga' patōtōg kaam mangandōl ma aku
minsan kamatay iya song bi, sabab tungbasan ta du kaam kallum saumul-
umul.
11 “Na, sayi-sayi kaam taga tainga, asipun bi tōōd pamissala Nyawa
Tuhan itu, iya pisampay ni pagtipunan jamaa ku. Sayi-sayi 'nsa' tabo
uk sasat-manasat 'nsa' du makananam kapaddian ma diyōm nalka', iya
pigbahasa kamatay kaminduwa na.”

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Pergamo

12 “Sulatun isab lapal itu ni malaikat pasunu', iya ngantanan pagtipunan
jamaa ku ma daira Pergamo. Salaitu bang kau nulat:
“Lapal itu duwai min aku, iya mo kepeng tōm sōlab na karuwambiya'.
13 Katauhan ku bang ma ayi paglahatan bi. In kaam ma lahat tabantug
sabab pagsumbahan aa ni nakura' sayitan. Suga' minsan salaihi' hōgōt
du pame' bi ma aku. 'Nsa' bayi labbahan bi pag-iman bi tudju ni aku
minsan waktu bayi pamapatay ma si Antipas hi'. Bayi iya kapangandōlan
magnasihat ma pasalan ku hangkan na iya bayi biyono' ma lahat nakura'
sayitan iyu.

14 Suga' niya' saway ku ma kaam. Kaisa, niya' min kaam iyu me'-me'
ma pandu' si Balaam, iya bayi ma masa awwal hi'. Si Balaam hi' bayi
manduan si Balak mo bangsa Israil maghinang dusa ni Tuhan, bo' kiyakan
uk sigam pagkakan haram iya bayi paglamas ni barhala'. Bayi na isab
sigam magkarupangan danda maka lalla.
15 Karuwa na, niya' du isab min kaam me'-me' ma pandu' min si Nikulai.
16 Hangkan kaam subay pataikut min dusa bi. Bang kaam ganta' 'nsa',
pasaut du aku paiyu bo' atuhan ku manga aa iyu. In pangatu ku pakōkōs
iya paluwas min bo' ku.
17 "Na, sayi-sayi kaam taga tainga, asipun bi tōōd bissala Nyawa Tuhan
itu, iya pisampay ni pagtipunan jamaa ku. Sayi-sayi 'nsa' tabo uk sasat-
manasat, buwanan ku sigam kiyakan 'nsa' tanda' uk kasehean, iya kiyakan
min diyōm sulga' iyōnan manna. Pakaniya'-pakaniyaan ku isab sigam batu
pote' bayi kasulatan ōn sigam bahu. 'Nsa' niya' makatauhan ōn ian saddi
min aa asal makatayima' ma iya."

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Tatira

18 "Sulatun na isab lapal itu ni malaikat pasunu', iya ngantanan
pagtipunan jamaa ku ma daira Tatira. Salaitu bang kau nulat:
"Lapal itu duwai du isab min aku, Anak Tuhan. Mata ku itu parallet
sali' suleyab api, nayi' ku itu magsinglab sali' tumbaga bayi siyubuhan.
19 Katauhan ku kahinangan bi. Katauhan ku in lasa bi mehe maka
pangandōl bi ma aku hōgōt du, maka kōsōg isab panabang bi ma pagkahi
bi, maka panandal bi ma kasigpitan ayi-ayi. Hap le' kahinangan bi buttihi'
min bayi dahu.
20 Suga' niya' saway ku ma kaam. Iyu pasaran bi si Jesebel, iya danda
magnahu'-nahu' in iya magpalatun palman min Tuhan. Tabo manga
sosohoan ku magdusa sabab min pamandu' na. Tabo na sigam maghinang
kasabulan danda maka lalla, sampay mangan kiyakan haram iya bayi
pangalamas ni barhala'.
21 Bayi na biyuwanan uk ku waktu ni danda iyu, kalu iya pinda min
paldusahan na. Suga' 'nsa' iya baya' ngalabba min pagbais-bais na.
22 Pahantak ku iya ma pabahakan na sabab saki, bo' iya makananam
kabinsanaan. Sampay manga sehe' na bayi maghinang laat maka iya,
buwanan ku isab sigam kabinsanaan mehe bang 'nsa' pigsusunan sampay
tiyayikutan uk sigam manga kalaatan bayi tahinang sigam maka iya.
23 Patay ku du isab manga aa me' ma pandu' danda iyu, bo' supaya
kitauhan uk manga jamaa ku kamemon ma pagtipunan sigam in aku itu
dakayo'-kayo' katauhan akkal-pamikil maka pangatayan manusiya'. Tung-
basan ku kaam isab kaniya-kaniya pipagtōngōd maka bayi kahinangan bi.
24 "Suga' kaam kasehean iyu ma Tatira, 'nsa' kaam bayi me'-me' ma
pandu' laat itu. 'Nsa' isab bayi anad bi pandu' iya pigbahasa uk kasehean
iyu 'ilmu' lōm min nakura' sayitan'. Baan ta kaam, 'nsa' kaam pahunitan
ku hangkan iya itu sadja panohoan ku ma kaam:
25 Intanin bi ayi-ayi bayi pamasuku' ma kaam, sampay taabut waktu
kapabayik aku paiyu.
26-27 Sayi-sayi 'nsa' tabo uk sasat-manasat, maka tuyu' isab maghinang
kabayaan ku sampay ni 'llaw kamatay na, buwanan ku sigam kawasa
sali' bayi pamuwan ma aku uk 'Mma' ku. Buwanan ku sigam kawasa
magnakura' ma kabangsa-bangsahan. Iya bohan pagnakura' sigam sali'
hantang tungkud basi' 'nsa' kaatuhan, bo' pagbantahan sigam sali' bila'
pōga, kawukanat sadja.
28 Buwanan ku isab sigam bituun maga.

29 “Na, sayi-sayi kaam taga tainga, asipun bi tōōd pamissala Nyawa
Tuhan iya pisampay ni manga jamaa ku iyu.”

3

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Sardis

1 Missala le' aa tanda' ku ian, uk na ni aku, “Sulatun lapal itu ni malaikat
pasunu', iya ngantanan pagtipunan jamaa ku ma daira Sardis. Salaitu
bang kau nulat:
“Lapal itu duwai min aku, iya mo Nyawa Tuhan maka pitu' bituun.
Katauhan ku du bang ayi iya hinang bi. Katauhan ku isab in kaam bantug
kono' kōsōg maghinang kabayaan ku, suga' 'nsa' ko' iyu bannal.
2 Hangkan kaam subay pahalli'. Pahōgōtun bi pangandōl bi, iya masi
takapin iyu, bo' 'nsa' tighan. Iya kahinangan bi iyu, bang ma liling ku
isab, 'nsa' lagi' jatu ma panganda' Tuhan ku.
3 Hangkan pikilun bi manga pandu' bayi take bi tagna'. Beun bi na,
pataikut kaam min dusa bi. Suga' bang kaam 'nsa' pahalli', patangkaw du
aku paiyu ma waktu 'nsa' katauhan bi.
4 Suga' niya' le' kaam min Sardis iyu 'nsa' kalaminan kalaatan. Bayi
na hallian bi atay bi, sali' hantang sammek hiyalli' bo' 'nsa' katumpakan
lammi'. Papagdongan ta kaam maka aku ma pote' lullun pakayan bi, sabab
tōp du kaam me' ma aku.
5 Sasuku 'nsa' tabo uk sasat-manasat pisammekan du sigam pote' sali' uk
ku hi' maka 'nsa' papasan ku ōn sigam min kitab pagsulatan ōn aa sasuku
'llum saumul-umul. Patanyag ku ni 'Mma' ku maka ni manga malaikat na
in aa ian manga suku' ku na.
6 “Na, sayi-sayi kaam taga tainga, asipun bi tōōd pamissala Nyawa
Tuhan, iya pisampay ni pagtipunan jamaa ku.”

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Piladilpi

7 “Sulatun lapal itu ni malaikat pasunu', iya ngantanan pagtipunan
jamaa ku ma daira Piladilpi. Salaitu bang kau nulat:
“Lapal itu duwai min aku, iya Landu' Sutsi, iya Bannal Tōōd. Aku iya
ngantan kunsi' si sultan Daud. Bang aku iya ngukab 'nsa' niya' makatambōl
iya. Damikkiyan na bang aku iya nambōl 'nsa' niya' makaukab iya.
8 Katauhan ku du bang ayi iya kahinangan bi. Katauhan ku isab in
gaōsan bi iyu kulang du, suga' taisbat bi na pandu' ku maka hōgōt pame'
bi ma aku. Niya' lawang bayi ukaban ku ma kaam pasōran bi, lawang 'nsa'
tatambōl minsan uk sayi.
9 Pake kaam! Niya' maiyu manga aa magbawu'-bawu' iyu in sigam
bangsa Yahudi suku' Tuhan kono', suga' magputing. Suku' sayitan sigam.
Ma waktu sosongun bo ku du sigam pasujud ni nayi' bi, jari katauhan
sigam kamemon in kaam kalasahan ku.
10 Bayi kaam soho' ku ngimanan ayi-ayi, bo' katuyuan bi panohoan ku
hi'. Hangkan du kaam jagahan ku pahap bo' kaam liyappasan min diyōm
kasusahan iya patakka ni kalohahan dunya ma sosongun iya kabinsanaan
panulayan aa kamemon.
11 Song na aku paiyu pabayik ni dunya. Intanin bi pahap ayi-ayi bayi
pamasuku' kaam bo' supaya 'nsa' niya' makaagaw tungbas bi iya pamahala'
ma kaam.
12 Sasuku 'nsa' tabo uk sasat-manasat, pamehe ku iya ma alōpan Tuhan.
Pataptap iya may'an, 'nsa' tōōd pakallo' minnihi' saumul-umul. Sulat ku ōn
Tuhan ku ma hi' ma baran na, maka ōn daira Tuhan iya iyōnan Awrusalam

Bahu. Iya na ko' itu daira song pireyo' min sulga', min Tuhan ku. Sulat ku
isab ōn ku bahu ma baran manga aa ku ian.
13 “Na, sayi-sayi kaam taga tainga, asipun bi pamissala Nyawa Tuhan,
iya pisampay ni pagtipunan jamaa ku.”

Lapal ni pagtipunan jamaa si Isa Almasi ma daira Laodikiya

14 “Sulatun lapal itu ni malaikat damuwi, iya ngantanan pagtipunan
jamaa ku ma daira Laodikiya. Salaitu bang kau nulat:
“Lapal itu duwai min aku, iya iyōnan si Amin, iya tantu kapangandōlan.
Bannal asal panaksi' ku. Aku iya poonan ma kamemon bayi pipanjari uk
Tuhan.
15 Katauhan ku isab kahinangan bi, in kaam ma ōtan me' ma aku maka
'nsa', sali' hantang bohe' 'nsa' pasu', 'nsa' haggut. Iya kabayaan ku subay
kaam sabannal-bannal. Bang kaam me' ma aku, me' kaam tōōd. Bang hati
'nsa', daa na tōōd.
16 Pagka kaam magduwa-duwa le' ma pasalan ku, sulak ta na kaam sali'
bohe' ma ōtan pasu' maka haggut timanan uk aa min bo' sigam pasal 'nsa'
kabayaan sigam.
17 Uk bi in kaam dayahan, hap kalluman bi. Uk bi 'nsa' niya' sukkal
bi. Suga' iya bannal na, sali' kaam hantang aa buta sabab 'nsa' tasayu bi
bang ayi tōōd kahalan bi. Kaase'-ase' kaam, makahansul kaam diyōm atay,
sabab miskin kaam, hati na kulang pag-iman bi. Sali' kaam aa 'nsa' niya'
kapanammek na.
18 Hangkan kaam hugan ku gara' salaitu, ballihun bi ni aku bulawan 'nsa'
niya' simbug na bo' kaam manjari dayahan. Ballihun bi ni aku pakayan
pote' pamakay bi bo' kaam 'nsa' hubu. Ballihun bi isab ni aku tambal
panambal mata bi bo' kaam makanda' na.
19 Sasuku kalasahan ku biat ku na peen sampay saway ku supaya
mintang. Hangkan na, tuyuin bi kahapan, pataikut kaam min dusa bi.
20 Pake kaam! Tiya' aku ngagaran kaam, sali' aa nangge ma lawang luma'
bi nguku' mikiukab. Bang niya' ngasip ma suwara ku sampay ngukaban
aku, pasōd du aku bo' kami magsawu.
21 Sasuku ngandaōg maka 'nsa' tabo uk sasat-manasat, buwanan ku iya
kapatut ningko' ma bihing paningkoan ku. Pasali' du iya ni aku, sabab
iya du aku, bayi taraōg ku palbantahan ku bo' ningko' na aku ma bihing
'Mma' ku ma paningkoan na.
22 “Na, sayi-sayi kaam taga tainga, asipun bi pamissala Nyawa Tuhan,
iya pisampay ni manga pagtipunan jamaa ku.”

4

Pakaradjaan ma diyōm sulga'

1 Puwas hi' niya' saddi panda' ni aku. Niya' tanda' ku lawang ukab ma
diyōm sulga'. Take ku isab suwara sali' halling tiyup-tiyup iya bayi missala
ni aku dahu ian. Uk suwara ian ni aku, “Pariyata' kau paitu, pandaan ta
kau manga pakaradjaan iya song patakka.”
2 Saruun-duun du aku kapagbayaan uk Nyawa Tuhan bo' tanda' ku
paningkoan bangsahan ma diyōm sulga', maka niya' dakayo' ningko' ma
diyata' na.
3 Ngidlap asal pamayihuan na, sali' du palmata gaddung maka palmata
pula. Paningkoan ian libut uk tambangaw sali' walna' gaddung.
4 Libut isab uk duwampu' ka 'mpat paningkoan saddi, iya ningko' ma
paningkoan hi' duwampu' ka 'mpat kamaasan magpamakay pote' maka
siyangōnan korona bulawan ma diyata' kok sigam.

5 Iya paningkoan ma tangnga' ian asal paluwasan kirat maka latte' maka
laggōn maglagublub, maka niya' pitu' palitaan parallet ma alōpan na ian.
Bang sayuhun, iya pitu' palitaan ian iya na Nyawa Tuhan.
6 Niya' isab ma dahuhan paningkoan ian sali' sapantun sallang linaw
maka sawa tōōd, sali' dagbōs samin.
Tanda' ku isab ma katilibut paningkoan, ma 'mpat dugu na, niya' 'mpat
malaikat. Lapat baran sigam uk mata, min dahuhan maka min bukutan.
7 Iya dagbōs dakayo' malaikat ian sali' dagbōs halimaw. Karuwa na sali'
dagbōs sapi', katallu na sali' pamayihuan manusiya', maka kampat na ian
sali' dagbōs belle' bang paleng.
8 In 'mpat malaikat ian taga pikpik, 'nnōm heka na pakaniya-pakaniya,
maka lapat sigam uk mata diyōm-luwasan. 'Nsa' niya' karōhōng sigam
magkalang 'llaw-sangōm. Salaitu iya kalangan sigam, uk na, “Sutsi,
sutsi, sutsi asal Tuhan, iya Panghu' Sangat Kawasa. In iya Tuhan 'nsa'
magkapinda sataggōl min awwal tagna', sampay ni kabuttihian, sampay
isab ni kasaumulan.”
9 Magkalang na peen 'mpat malaikat ian, pagsanglit maka pagpamehe
maka pagsukul sigam ni Tuhan iya ningko' ma tingkoan na bangsahan,
iya 'llum asal saumul-umul. Kahaba'-kahaba' magkalang manga 'mpat
malaikat ian
10 magsujuran du karuwampu' ka 'mpat kamaasan hi'. Paharap sigam
ni iya ningko' ma paningkoan hi', bo' mudji sigam ma iya, iya asal 'llum
saumul-umul. Pibōtang uk sigam manga korona bayi pakayan sigam ma
dahuhan paningkoan bangsahan, bo' iyampa sigam maluwas bissala. Uk
na,
11 “O Tuhan, Panghu' kami, kau iya dakayo'-kayo' patut siyanglitan
sampay pimehe. Patut du isab bang kau kaniyaan kawasa sabab kau iya
bayi magpamanjari kamemon. Asal min kahandak nu iya hangkan piniya'
ayi-ayi kamemon, hangkan kabuwanan kallum.”

5

Gulungan katas maka Bili-bili

1 Manjari niya' isab tanda' ku gulungan katas, ian intanan iya ningko'
ma paningkoan bangsahan, intanan ma tangan na ni katau. Katas ian bayi
siyulatan min karuwambiya' na maka bayi pikitan maka pitu' tumbuk bo'
'nsa' paballat.
2 Sakali niya' tanda' ku malaikat kawasa. Tanōg uk na missala, uk na,
“Sayi baha' taga kapatut ngalaknit manga tumbuk ma gulungan katas itu
sampay mallat iya?”
3 Suga' minsan ma diyata' langit atawa ma babaw dunya atawa ma diyōm
ahirat, 'nsa' du niya' bayi tapeha patut mallat gulungan katas ian, nganda'
ma diyōm na.
4 Na, pagka 'nsa' niya' minsan dakayo' patut mallat katas ian atawa
nganda' ma diyōm na, magtuwi aku nangis magkarukkaan.
5 Manjari bissalahan aku uk dakayo' maas min duwampu' ka 'mpat ian.
Uk na, “Daa kau nangis. 'Ndaun ba. Taraōg na nakura' sayitan uk si
Isa Almasi, iya pigbahasa Halimaw min panubu' si Yuda. Babantugun
iya maka tubuan iya si Sultan Daud. Hangkan iya patut ngalaknit pitu'
tumbuk ma gulungan katas ian, sampay mallat.”
6 Puwas hi' niya' tanda' ku may'an sali' Bili-bili nangge ma tōngōd
paningkoan bangsahan ma tangnga'-tangnga'. Piglibutan iya uk 'mpat
malaikat sampay uk duwampu' ka 'mpat kamaasan. Niya' tanda' ku ma
baran Bili-bili manga bayinat in iya bayi piyatay. Niya' pitu' tanduk na

maka pitu' isab mata na. Bang sayuhun, in pitu' mata na ian iya na Nyawa
Tuhan piyabo uk Tuhan ni kalohahan dunya.
7 Sakali itu pasong Bili-bili ni iya ningko' ma paningkoan bangsahan,
ngallo' gulungan katas min tangan na min katau.
8 Pagkallo' na katas, magtuwi in 'mpat malaikat ian, maka duwampu'
ka 'mpat kamaasan bayi magsujuran ma dahuhan na mudji iya. Manga
kamaasan ian bayi mo biyula kaniya-kaniya maka tugtugan bulawan
panno' uk kamanyan, bo' hamut kamanyan ian sali' ibarat pagduwaa min
aa suku' Tuhan.
9 Sakali magkalangan sigam magsujuran ian, kalangan bahu. Salaitu iya
lapal kalangan hi', uk na,
"Kau du peen iya taga kapatut ngallo' gulungan katas sampay mitas
ngalaknit tumbukan na,
Sabab kau iya bayi piyatay, maka laha' nu bayi patumpa ma kamatay nu.
Iya na ko' iyu bayi pangalakkat manga manusiya' min karusahan
sigam bo' supaya sigam manjari suku' Tuhan.
Manga aa itu asal min panubu' kamemon, min bahasa kamemon, min
pihak kamemon, sampay min bangsa kamemon.
10 Tahinang nu sigam tubuan sultan, purukan imam maghinang ni Tuhan
tabi.
Bo' sigam na iya magbaya' ma babaw dunya itu ma sosongun."
11 Puwas uk na hi' nganda' aku pay'an pabayik, bo' niya' take ku suwara
min malaikat ma ibu-ibuhan. Ian sigam magtanggehan ma katilibut
paningkoan bangsahan maka 'mpat malaikat maka duwampu' ka 'mpat
kamaasan ian.
12 Tanōg uk baanan malaikat itu magkalang, maka salaitu iya lapal
kalangan hi':
"Patut piyudji Bili-bili iya bayi piyatay.
Kawasa iya tōōd maka dayahan tōōd. Mehe asal pangatau na maka kōsōg
na.
Pamehe ta iya, sanglitan ta iya, pudji ta iya."
13 Puwas hi' take ku magkalangan kamemon bayi pipanjari uk Tuhan,
ma diyata' langit, ma babaw dunya, ma ahirat, sampay ma diyōm tahik.
Aho', bangsa kamemon ma kalingkal alam, ian magdakayo' magkalang.
Salaitu isab iya lapal kalangan hi':
"Pudji tabi iya maningko' ma paningkoan bangsahan.
Pudji tabi Bili-bili ian.
Subay iya pamehe tabi, subay sanglitan tabi saumul-umul,
Sabab iya iya asal sangat kawasa."
14 Sakali nambag 'mpat malaikat ian, uk na, "Amin". Bo' pasujud
karuwampu' ka 'mpat kamaasan ian mudji Tuhan maka Bili-bili.

6

Manga tumbuk bayi pikitan ni gulungan katas

1 Na, sabu aku nganda' pay'an, tanda' ku Bili-bili ngalaknit tumbuk
dakayo' min gulungan katas ian. Maka take ku dakayo' malaikat min
tōngōd paningkoan ian magsuwara. Sali' laggōn iya tanōg suwara na.
Uk na, "Paluwas na kau!"
2 Magtuwi niya' tanda' ku kura' pote'. Iya ngura' ian mo pana' maka
baugan na, maka biyuwanan iya korona panurung kok na. Jari ngura' iya
paluwas minnian ngatuhan banta na kamemon. 'Nsa' iya ngaku diyaōg.
3 Sakali liyaknit uk Bili-bili ian iya tumbuk karuwa na, bo' take ku
malaikat karuwa na magsuwara. Uk suwara na hi', "Paluwas na kau!"

4 Magtuwi niya' kura' dakayo' paluwas, kura' pula laa. Iya ngura'
ian biyuwanan pakōkōs taha', maka biyuwanan iya kapatut ngalloan
kasannangan min kalohahan dunya, sampay mabōtang kalingōgan ma
bangsa manusiya' ma pagbono' sigam.
5 Puwas hi' laknit isab uk Bili-bili ian iya tumbuk katallu na, bo' take
ku malaikat katallu na magsuwara. Uk suwara na hi', “Paluwas na kau!”
Pag'nda' ku, niya' kura' itōm panguraan uk aa menten timbangan.
6 Jari niya' take ku sali' suwara paluwas min tangnga' 'mpat malaikat ian.
Uk suwara ian, “Iya halga' dapansing buwas tirigu atawa tallu pansing
dawa subay gadji aa da 'llaw. Suga' in kabbun jaitun maka kabbun anggul
daa subay pikaat.”
7 Puwas hi' liyaknit isab uk Bili-bili ian iya tumbuk kampat, bo' take ku
malaikat kampat na ian magsuwara. Uk suwara na hi', “Paluwas na kau!”
8 Pag'nda' ku niya' kura' massat, sali' 'nsa' niya' laha' na. Iya ngura' ian
iyōnan Kamatay, maka iya paturul min buwian na iyōnan Ahirat. Manjari
in duwangan itu biyuwanan kapatut mapatay da bahagi' min bahagi' 'mpat
manusiya' kamemon ma dunya. Bono', gōtōm, saki maglamin, sampay
sattuwa tawun, iya pitakka uk duwangan itu pamapatay manga aa.
9 Puwas hi', paglaknit peen uk Bili-bili ian iya tumbuk kalima na min
gulungan katas hi', tanda' ku may'an ma deyo' tōngōd pagkulbanan manga
nyawa aa. Aa ian bayi biyono' ma sabab pagnasihat sigam ma palman
Tuhan maka ma sabab katuyu' sigam naksi' ma pasal si Isa Almasi.
10 Sakali ngalingan manga nyawa ian. Tanōg pangalingan sigam, uk
na hi', “O Tuhan Panghu' kami, kau iya dakayo'-kayo' Sangat Kawasa.
Landu' kau sutsi maka bannal tōōd! Salaingga le' taggōl na bo' iyampa
hukum nu manga aa ma dunya hi'? Umay sigam pagmulkaan nu ma sabab
pamapatay sigam ma kami itu?”
11 Jari biyuwanan sigam juba pote' pakaniya-pakaniya, bo' siyoho' sigam
pahali-hali le' dayi'-dayi'. Subay kono' jukup iya heka dawuranakan sigam
sosohoan Tuhan piyatay bo' iyampa miyulkaan manga aa bayi mapatay
hi'.
12 Na, ubus peen ian hi', tanda' ku Bili-bili ian ngalaknit tumbuk kannōm
na min gulungan katas. Magtuwi niya' linug mehe nganjōgjōg diyōm
dunya. Ngalindōm isab mata 'llaw sali' hantang karut itōm, maka dagbōs
bulan ian pula sali' dagbōs laha'.
13 Sampay bituun ma diyata' langit, pakpak kamemon tudju ni dunya
sali' hantang buwa' kayu malaganas hug na bang tawwa' badju.
14 Lanyapan isab langit sali' hantang katas liyunan, maka kamemon
kabud-buran maka kapu'-puan pinda min bayi asal tōngōd na.
15 Manjari manga aa ma dunya, manga kasultanan maka manga parinta,
manga kanakuraan sundalu, manga aa dayahan maka aa gaōsan sampay
isab aa kamemon, ata maka 'nsa' ata, magtapukan di sigam sali'-sali', ayi
na ma diyōm sengab lakit, ayi na ma deyo' kabatuhan ma kabud-buran.
16 Ngamu'-ngamu' sigam ni kabud-buran maka ni kabatuhan, uk na,
“Hugin kami supaya kami katambunan, bo' kami 'nsa' tanda' uk iya
ningko' ma paningkoan bangsahan, bo' 'nsa' isab tawwa' mulka' min iya
iyōnan Bili-bili.
17 Sabab taabut na waktu pamatakka mulka' uk sigam ma manusiya'.
'Nsa' niya' makasandal mulka' ian, minsan sayi.”

7

Dahatus ka 'mpatpu' ka 'mpat ngibu aa Israil

1 Puwas ian kanda' aku 'mpat malaikat nangge ma 'mpat pidju alam
nagang. Ian siyagang uk sigam 'mpat baliyu mehe bo' supaya 'nsa'
patumbuk ni karehan atawa ni deyawut, atawa ni kakayu-kayuhan
minsan laa hal ni dampoon.
2 Maka niya' tanda' ku dakayo' malaikat paluwas min sōbangan mo
pagsasapan Tuhan, iya asal 'llum. Giyasōran uk malaikat dakayo' manga
malaikat kampat ian, iya bayi kabuwanan kawasa uk Tuhan magpakaat
dunya ni karehan maka ni deyawut.
3 Uk malaikat dakayo' itu, “Daa le' mulahun bi karehan maka deyawut
iyu sampay kakayu-kayuhan na, sataggōl 'nsa' le' kami makasapan manga
sosohoan Tuhan tabi ma tuktuk sigam.”
4 Manjari biyaan aku bang pila heka puhu' iya subay siyapan ma tuktuk
sigam. Dahatus kono' ka 'mpatpu' ka 'mpat ngibu min kabangsahan tubu'
Israil.
5-8 Min panubu' si Yuda niya' sangpu' ka duwangibu bayi kasapan. Iya du
min panubu' si Ruben, si Gad, si Asel, si Naptali, si Manasse, si Simiyun,
si Libi, si Issakal, si Sibulun, si Yusup, maka si Benjamin. Sangpu' ka
duwangibu bayi kasapan isab min panubu' sigam kaniya-kaniya.

Katipunan aa mamarahi heka na

9 Puwas hi' nganda' aku bo' tanda' ku katipunan aa mamarahi heka
na, 'nsa' taitung! Manga aa itu niya' min bangsa kamemon maka min
panubu' kamemon, min pihak kamemon maka min bahasa kamemon. Ian
sigam magtanggehan ma alōpan paningkoan bangsahan, ma alōpan Bili-
bili. Magjuba sigam pote', maka magbo sigam sali' lokay kaniya-kaniya.
10 Tanōg uk sigam magsuwara sali'-sali', uk sigam, “Sanglitan ta Tuhan
tabi, iya ningko' ma paningkoan bangsahan, maka pudji ta isab Bili-bili
sabab minnihi' kitabi lappasan min hukuman.”
11 Ian 'mpat malaikat maka manga kamaasan nangge ma tōngōd
paningkoan, maka ian isab manga malaikat kamemon nangge min
katilibut sigam. Sakali magsujuran baanan malaikat ian paharap ni
paningkoan bo' piyudji Tuhan uk sigam.
12 Uk sigam hi', “Amin. Sanglitan ta na Tuhan, mahaldika' ta na iya.
Pamehe ta ōn na, pagsukulan ta iya, sabab ma iya asal pangatau lōm maka
barakat maka sangat kawasa sampay ni kasaumulan! Amin!”
13 Sakali itu tiyaw aku uk dakayo' min kamaasan ian, uk na, “Katauhan
nu baha' bang sayi manga aa magjuba pote' ian? Katauhan nu sigam bang
minningga?”
14 Uk sambung ku, “Tuwan 'nsa' katauhan ku. Kau iya makatauhan iya.”
Uk na ma aku, “Manga aa ian bayi makalabay kabinsanaan mehe.
Bayi karakdakan uk sigam juba sigam ma diyōman laha' Bili-bili, hati na
kakalloan tamak dusa sigam.
15 Iya na hi' sababan na hangkan sigam nangge ma alōpan tingkoan
Tuhan. Maghinang sigam ma iya 'llaw-sangōm ma tōngōd dahuhan na.
Tiyampanan sigam uk Tuhan, iya ningko' ma tingkoan na bangsahan.
Salamat sigam ma alōpan na.
16 'Nsa' na sigam giyōtas atawa toho' kallong pabayik sampay ni
kasaumulan. 'Nsa' sigam kapasuan uk 'llaw, atawa lus,
17 sabab Bili-bili iya patōngōd ma haddarat Tuhan ian ngipat ma sigam
du. Iya iya magnakura', mo sigam ni tuburan bohe' makakaallum. 'Nsa'
na niya' pagtangis sabab bayi na siyapuhan uk Tuhan bohe' mata sigam
kamemon.”

8

Tumbuk kapitu' na

1 Manjari itu, puwas peen uk Bili-bili bayi ngalaknit tumbuk kapitu' na
min gulungan katas ian, magtuwi 'nsa' niya' minsan halling ma diyōm
sulga' ma diyōm manga tōnga' jam.
2 Puwas hi' tanda' ku pitu' malaikat nangge ma dahuhan Tuhan, bo'
tiyōpōran sigam tiyup-tiyup pakaniya-pakaniya.
3 Sakali niya' dakayo' malaikat saddi pay'an nangge ma tōngōd pagkul-
banan, mo tugtugan bulawan. Heka kamanyan bayi pamuwan ma iya
pamasimbul na ni pagsambahayangan manga aa suku' Tuhan kamemon,
ma sabu na mudbud kamanyan. Ian pamudburan na ma lamisahan
bulawan, ma alōpan tingkoan Tuhan.
4 Jari in humbu kamanyan itu magbe' maka pagsambahayang manga aa
suku' Tuhan, hi' pahumbu pariyata' min tangan malaikat nangge ian ma
harapan Tuhan.
5 Sakali itu killo' tugtugan uk malaikat itu. Pinnoan uk na maka baga
api min diyata' lamisahan ian bo' iyampa liyarukan uk na tudju ni dunya.
Paglaruk na, magtuwi niya' laggōn maglagublub, maka latte', maka kirat.
Niya' isab linug nganjōgjōg diyōm dunya.

Pihalling na tiyup-tiyup

6 Manjari in pitu' malaikat iya mo pitu' tiyup-tiyup ian sakap na song
magpahalling.
7 Iya malaikat dakayo' ian magpahalling na tiyup-tiyup na. Magtuwi
niya' tigtigan aes maka api bayi pitumbuk ni dunya maglamud maka
laha'. Minnihi' tutung dunya dabahagi' min bahagi' tallu. Talapay manga
kakayu-kayuhan maka kaparang-parangan, dabahagi' isab min bahagi'
tallu, maka tutung isab kaparang-parangan kamemon.
8 Puwas hi' iya malaikat karuwa na ian magpahalling na isab tiyup-tiyup
na. Sakali niya' api kōmpōl sali' ehe bud hi' pitumbuk ni diyōm tahik.
Paglaruk peen itu, magtuwi dabahagi' min bahagi' tallu ma katahikan ian
tahinang laha'.
9 Matay magtuwi dabahagi' min bahagi' tallu iya sasuku 'llum ma diyōm
tahik. Magkaat isab dabahagi' min bahagi' tallu iya sasuku bayanan ma
kuwit tahik ian.
10 Puwas hi' iya malaikat katallu na magpahalling na isab tiyup-tiyup
na. Sakali niya' bituun mehe sali' palitaan, hi' pitumbuk min diyata' langit
tudju ni kasowang-sowangan maka ni tuburan bohe', dabahagi' isab min
bahagi' tallu.
11 Bituun ian iyōnan “Pait” sabab iya bohe' bayi katumbukan na manjari
pait. Heka aa bayi matay pag-inum sigam bohe' ian, sabab pait na.
12 Puwas hi' iya malaikat kampat na magpahalling na isab tiyup-tiyup
na. Magtuwi palindōm dabahagi' min bahagi' tallu min 'llaw, min bulan,
sampay min manga bituun. Hangkan ma diyōm da 'llaw 'mpat jam in
taggōl na 'nsa' muwan sawa. Damikkiyan na ma waktu sangōm, 'mpat
jam isab 'nsa' muwan sawa min diyata' langit.
13 Na puwas ian hi' sabu peen aku nganda', niya' belle' take ku
magsuwara, ian paleng ma tōngōd langit. Tanōg suwara na, uk na, “'Ndu'!
'Ndu'! Landu' kaase'-ase' na sasuku maglahat ma dunya sabab landu' bisa
manga bala' iya pitakka ni sigam bang taabut waktu pamahalling tiyup-
tiyup uk tallu malaikat damuwi!”

9

Manga tiyup-tiyup malaikat pihalling na peen magsunu'-sunu'

1 Manjari iya malaikat kalima na bayi magpahalling na isab tiyup-tiyup
na, bo' niya' tanda' ku sali' bituun bayi hug ni dunya min diyata' langit.
Bituun itu bayi kabuwanan kunsi' pangukab tambōl lowang tigōb-tigōban.
2 Pag-ukab na peen lowang ian, magtuwi niya' humbu paluwas min
diyōm na, sali' humbu min tutung mehe. Jari kalindōman 'llaw maka
langit uk humbu ian.
3 Niya' baanan ampan dulu patappak ni dunya luwas bayi min diyōm
humbu, bo' pipatut sigam ngeket sali' bisa keket kalajangking.
4 Siyoho' sigam daa nginay-nginay kaparang-parangan atawa kakayu-
kayuhan atawa ayi-ayi patomo' ma babaw dunya. Hangkan du manga aa
'nsa' bayi kasapan tuktuk sigam maka sap Tuhan iya makajari miyula uk
manga ampan ian.
5 Malayingkan sigam 'nsa' pirul magpatay. In manusiya' ian subay
pipaddian sadja ma diyōm limam bulan. Iya nanam paddi' kalabayan
manga aa ian sali' du paddi' keket kalajangking.
6 Na, ma diyōm limam bulan hi', manga aa takeket kalajangking itu
magdahing na peen subay matay suga' 'nsa' matay. Baya' na sigam matay
suga' 'nsa' du sigam diyulan.
7 Iya dagbōs manga ampan ian sali' hantang kura' piyanyapan song
panguraan ni pagbonoan. Niya' sali' korona bulawan panurung ma kok
sigam, maka pamayihuan sigam sali' manusiya'.
8 Buun sigam taha' sali' buun danda, maka bagaang sigam sali' taling
sattuwa halimaw.
9 Dagha sigam tiyamingan maka sisik sali' dagbōs basi'. Ngallub isab
kapikpikan sigam bang pajabjab, sali' tagandak baanan kura' ngangguyud
manga kalesa bang parugpak ni pagbonoan.
10 Togel sigam sali' togel kalajangking taga iting ma tong na. Iya ian
pamapaddi' sigam ma manusiya' ma diyōm limam bulan.
11 Niya' isab sultan ngagihan sigam, iya na dakayo' sayitan taga 'ntanan
lowang tigōb-tigōban ian. Ōn iya 'ntanan ian bang ma bahasa Hibrani, si
Abaddon. Bang ma bahasa Girik, si Apolyon, hati na Pamakaat.
12 Na minnihi' patōbtōb na bala' iya dahu pitakka, suga' masi le' niya'
duwa bala' pasunu' ma damuwi.
13 Manjari iya malaikat kannōm na bayi magpahalling tiyup-tiyup na
bo' niya' take ku suwara paluwas min 'mpat dugu lamisahan bulawan iya
pagtugtugan kamanyan, iya may'an ma alōpan Tuhan.
14 Salaitu iya lapal suwara ian ni malaikat kannōm na, uk na, “Hubarin
na 'mpat sayitan iya bayi ingkōtan ma bihing sowang Alpurati hi'.”
15 Manga sayitan ian bayi pisakap asal suga' 'nsa' sigam bayi hiyubaran.
Subay na taabut waktu na tōōd, 'llaw na maka bulan na maka tahun na,
bo' iyampa sigam piluwas mapatay baanan manga manusiya', dabahagi'
min bahagi' tallu ma sigam kamemon.
16 Kabaan aku bang pila sundalu ma deyoan 'mpat sayitan hi', aa
magpangura' lullun. Piyuhan ibu laksa' kono' iya heka sigam.
17 Salaitu iya dagbōs manga kura' bayi ma diyōm panganda' ku hi',
maka manga sundalu magpangura' ian. Iya dagha sigam bayi tiyampanan
maka taming magwalna' pula sali' api maka bilu tahak maka sali' biyaning
mayilang. Iya kok kura' ian ngandagbōs halimaw, iya bo' sigam paluwasan
api maka humbu maka mayilang dōkōt.

18 Jari matay in bangsa manusiya', dabahagi' min bahagi' tallu. Iya
makapatay ian tallu ginis bala' iya bayi paluwas min bo' manga kura',
hati na api maka humbu maka mayilang diyōkōtan.
19 In kura' ian niya' duwa bala' pamapatay sigam ma manusiya'. Kaisa,
iya paluwas min bo' sigam. Karuwa, iya ma togel sigam sabab togel sigam
ian sali' so, taga kok pangamula sigam ma manusiya'.
20 Suga' manga manusiya' takapin, iya 'nsa' bayi matay uk bala' ian, 'nsa'
tōōd pataikut min barhala' bayi hinang sigam pagtuhan-tuhanan sigam.
'Nsa' sigam parōhōng numba ni manga sayitan sampay ni barhala' hinang
min bulawan, pilak, tumbaga, batu maka kayu, iya 'nsa' makanda', 'nsa'
makake, 'nsa' makalangngan.
21 'Nsa' sigam pinda min kahinangan sigam laat. Masi-masi sigam
magpamono' sampay mantak ni pagkahi sigam. 'Nsa' sigam parōhōng
maghinang kasabulan danda maka lalla, sampay magtangkaw.

10

Malaikat maka gulungan katas diki'

1 Manjari niya' isab dakayo' malaikat kōsōg tanda' ku paruwai min sulga'
tudju ni dunya, paputus ma gabun. Niya' tambangaw palengkong min
diyata' kok na, bo' bayihu' na magsinag sali' mata 'llaw. Iya dagbōs nayi'
na ian sali' hag diyōkōtan.
2 Niya' 'ntanan na gulungan katas diki' bayi taballat. Nayi' na ni katau
bayi pitappak ni diyata' tahik, bo' nayi' na ni kayi pitappak ni diyata' de.
3 Sakali ngalingan pakōsōg malaikat itu, sali' halling manga halimaw iya
kōsōg na. Paglingan na itu, na, siyambag iya uk pitu' laggōn ngalagublub.
4 Paglagublub na itu, arak sulat ku bayi lapal laggōn hi' suga' niya' take ku
suwara min diyōm sulga' nagang aku. Uk na, “Daa sulatun iya paghalling
uk pitu' laggōn iyu. Paddamun le'.”
5 Manjari in malaikat bayi tanda' ku ian nangge ma tahik maka ma
diyata' dehan bayi nongan tangan na ma katau tudju ni langit
6 maka uk na napa. Iya panapahan na ōn Tuhan iya asal 'llum saumul-
umul, iya bayi magpamanjari langit maka kakaya'-kayaan na sampay
dunya itu de maka deyawut maka kakaya'-kayaan na isab. Iya uk sapa
na, “Pilanjal na, 'nsa' na pitanggu.
7 Bang pihalling tiyup-tiyup na uk malaikat kapitu' na,” uk na, “magtuwi
tahinang uk Tuhan iya bayi kagaraan na, iya 'nsa' bayi tatau uk mahadjana'
kamemon, suga' bayi pamatau na ni kanabi-nabihan sadja, iya sosohoan
na.”
8 Puwas hi' missala ni aku pabayik iya suwara bayi take ku halling min
diyōm sulga'. Uk na, “Pahi' kau kalloun katas paballat ian min tangan
malaikat iya nangge ma tahik sampay ma diyata' dehan ian.”
9 Na, pahi' aku ni malaikat ngamu' gulungan katas diki'. Uk na ni aku,
“A, kalloun na. Kakanun. Pagnanam nu iyu mamis du ma diyōm bo' nu,
sali' gula' buwani, suga' kisōm ma diyōm battōng nu.”
10 Killo' na uk ku gulungan katas diki' min tangan malaikat ian bo'
iyampa kiyakan uk ku. Pagkakan ku, magtuwi mamis sali' gula' buwani,
suga' pagtallōn ku kisōm na diyōm battōng ku.
11 Manjari niya' missala ni aku, uk na, “Subay paluwas nu lapal Tuhan
pabayik pasal iya song pitakka ni kabangsa-bangsahan, ni kapanubuan, ni
bahasa kaginisan, sampay ni baanan kasultanan sigam.”

11

Duwangan saksi'

1 Manjari itu kabuwanan aku batang kayu pagsukuran, bo' siyoho'
aku nukud. Uk na hi', “Pahi' kau, sukurun langgal Tuhan sampay
pagkukulbanan. Itungun bang pila jamaa iya magsambahayang ma diyōm
na ian.
2 Suga' daa sadja lapayun halaman ma katilibut langgal ian. Daa sukurun
hi' sabab pamasuku' ma manga aa 'nsa' suku' Tuhan. Tiyamakan du daira
sutsi uk sigam ma diyōm 'mpatpu' ka duwam bulan.
3 Soho' ku duwangan saksi' ku pay'an,” uk na. “Magpamakay sigam
sammek karut, bo' pisaplag uk sigam lapal Tuhan ma diyōm dangibu ka
duwa hatus ka 'nnōmpu' 'llaw hi'.”
4 Na, in duwa saksi' itu bang pigbahasa, iya na duwa kayu jaitun maka
duwa palitaan iya patōngōd ma alōpan Tuhan iya magpanghu' ma dunya.
5 Bang niya' ganta' nulay ngalaugan manga saksi' itu, niya' api pasapput
min bo' sigam magpakaat banta sigam. Hangkan tantu matay sayi-sayi
makatawakkal nganjahulaka' ma duwangan itu.
6 Niya' isab kapatut sigam nambōlan langit bo' supaya 'nsa' ulan sataggōl
sigam masi magpasaplag lapal Tuhan. Taga kapatut du isab sigam
magbaya' ma tuburan bohe', pipindahan uk sigam ni laha'. Maka niya'
isab kapatut sigam matakka bala' kaginisan ni diyōm dunya, ma waktu
umay-umay kabayaan sigam.
7 Na, bang ubus na uk duwangan saksi' itu magpasaplag lapal Tuhan,
diyugpakan du sigam uk dakayo' sattuwa makataw-taw iya paluwas min
diyōm lowang tigōb-tigōban. Taraōg uk na duwangan ian, piyatay.
8 Jari bangkay sigam pisaran imbanan du ma paglabayan ma diyōm
daira tabantug ian, daira bayi pangalansangan Panghu' sigam ni hag. Iya
pangōn daira ian Sodom maka Misil, bo' 'nsa' hi' di ōn na. Tuud ōn
pamaralil sadja.
9 Ma diyōm tallu 'llaw maka tōnga' in bangkay sigam inda'-nda' na
peen uk baanan aa min pihak kamemon, min panubu' kamemon, min
bahasa kamemon, sampay min bangsa kamemon. Manga aa ian 'nsa' baya'
magpakubul duwangan ian.
10 Na, landu' kiyōgan manga aa ma kalingkal dunya ma sabab ka-
matay duwangan itu. Magkalamihan sigam sampay magbuwan-buwanan
dakayo' pa dakayo' sabab in duwa nabi itu bayi magpaniya' kabinsanaan
ni manga aa pabōtang ma dunya itu.
11 Suga', labayan peen tallu 'llaw maka tōnga' min bayi kamatay duwan-
gan itu, magtuwi pisugpat nyawa sigam pabing uk Tuhan, biyuwanan
kallum pabayik. Magtuwi sigam nangge bo' sasuku kanda' ma sigam
landu' tōōd tiyāw.
12 Puwas hi' niya' take uk duwangan nabi itu suwara tanōg missala ni
sigam min diyōm sulga'. Uk na, “Paitu kaam pariyata'.” Magtuwi sigam
pariyata' ni sulga' min diyōm gabun ma sabu banta sigam nganda'-nganda'.
13 Magsalta' isab makapariyata' sigam, saruun-duun niya' linug kōsōg
kalandu'. Bo' lubu dabahagi' min bahagi' sangpu' ma daira ian. Niya' pitu'
ngibu aa matay uk linug. Sakali manga aa iya takapin 'llum ian siyōd tāw
kalandu', hangkan sigam bayi muwan sanglit tudju ni Tuhan ma diyōm
sulga'.
14 Na, palabay na bala' karuwa na suga' marayi' na katallu na.

Pihalling tiyup-tiyup kapitu'

15 Na, iya malaikat katapusan magpahalling na tiyup-tiyup na. Magtuwi
niya' manga suwara tanōg take min diyōm sulga', uk na "Iya ngantan
parinta na ma kalohahan dunya itu, iya na Panghu' tabi Tuhan maka
Almasi na. Taptap kapagparinta na sampay ni kasaumulan!"
16 Manjari in duwampu' ka 'mpat kamaasan iya magtingko' asal ma
tingkoan sigam ma alōpan Tuhan, hi' pasujud maka mudji Tuhan.
17 Uk bissala sigam,
"O Tuhan Panghu' kami Sangat Kawasa,
Kau iya Tuhan 'nsa' magkapinda sataggōl min awwal, sampay ni kabutti-
hian.
Mehe pagsukulan kami ni kau sabab tapandaan nu na kawasa nu, iya 'nsa'
niya' makaliyuhan iya,
Bo' kau na iya nagna' ngantanan parinta ma diyōm dunya.
18 Manga aa 'nsa' me' ma kau, pasu' tōōd atay sigam,
Sabab taabut na waktu pangamulka' nu sigam,
Waktu pangahukum nu ma aa kamemon bayi magpatayan.
Iya na itu waktu kapanungbas nu ma manga kanabi-nabihan iya sosohoan
nu,
Sampay ma manga suku' nu kamemon mehe maka diki', sasuku mag-addat
ma ōn nu.
Waktu na isab pamakaat nu ma sasuku bayi makaat dunya itu."
19 Sakali iyukab na langgal Tuhan ma sulga' bo' tanda' ku may'an baul
pangalōōnan sulat iya panulatan kapagsulutan Tuhan maka manga aa
suku' na. Niya' ian singlab kirat, maka laggōn maglagublub, maka linug,
maka niya' tigtigan aes hug ngulabakan min diyata'.

12

Danda maka naga

1 Manjari itu niya' tanda' ku paltandaan landu' makainu-inu palahil ma
diyata' langit. Niya' ian dakayo' danda nangge ma bulan, iya pasammek
na sali' sayinag 'llaw. Iya korona kok na sangpu' ka duwa bituun.
2 Danda itu darayi' na nganak. Takkahan na iya paddi' hangkan
ngallang.
3 Puwas hi' niya' paltandaan makainu-inu saddi palahil ma diyata' langit.
Tanda' ku ian dakayo' naga pula landu' mehe, pitu' kok na, sangpu' tanduk
na. Kok na kapitu' ian taga korona.
4 Sakali itu iya togel naga itu bayi panapu na manga bituun, dabahagi'
min bahagi' tallu, bo' hiyantakan uk na min diyata' langit pareyo' ni dunya.
Nangge iya ma dahuhan danda iya song nganak hi', bo' supaya pagluwas
onde' magtuwi iya kiyakan uk na.
5 Manjari danda ian nganak lalla suga' 'nsa' taabut uk naga sabab
diyagtu' minnihi', tiyukbalan ni Tuhan ma hi' ma paningkoan na bangsa-
han. Iya pangangganta' asal ma onde' ian in iya subay magbaya' ma
bangsa-bangsahan kamemon ma sosongun maka kōsōg du kapagbaya' na
sali' hantang tungkud basi' 'nsa' tasagga'.
6 Na, taragtu' peen anak, magtuwi lahi danda ian ni lahat 'nsa' niya'
aa na, lahat bayi tiyagamahan iya uk Tuhan. May'an iya ipat ma diyōm
dangibu ka duwa hatus ka 'nnōmpu' 'llaw.
7 Sakali niya' pagbono' ma diyōm sulga', di si Mikail maka manga
malaikat ma deyoan na bayi magbono' maka naga. Ngatu isab naga ian
maka manga tindōg na,

8 suga' 'nsa' makagaōs hangkan pikallo' min bayi tōngōd sigam ma diyōm
sulga'.
9 Iya naga mehe bayi liyarukan paluwas min sulga'. Iya na hi' so
bayi awwal, iya iyōnan ibilis atawa nakura' sayitan. Ngakkal asal iya
ma manusiya' kamemon. Hiyantakan na iya pareyo' ni dunya, sampay
panindōg na kamemon.
10 Puwas hi', niya' take ku suwara kōsōg halling min diyōm sulga'. Uk
na, “Taabut na waktu kapangalappas Tuhan ma manusiya'. Pindaan na
uk Tuhan iya kōsōg kapagparinta na. Pindaan na isab kapatut Almasi na.
Sabab na in nakura' sayitan, iya bayi magsusumbung ma danakan tabi
mean si Isa 'llaw-sangōm sasang na nangge ma alōpan Tuhan, ian na bayi
timanan paluwas min sulga'.
11 Taraōg na iya uk dawuranakan tabi mean si Isa sabab min laha' si
Isa, iya iyōnan Bili-bili, maka min sabab pandu' bannal iya pamatanyag
sigam. Lagi' piglilla' uk sigam ginhawa-baran sigam sampay ni kamatay.
12 Hangkan kaam maglahat iyu ma diyōm sulga', subay kaam magkōg-
koyag. Suga' kaam maglahat ma dunya iyu ma diyata' de maka ma tahik,
kaase'-ase' kaam sabab ian nakura' sayitan paruwai ni kaam. Landu' tōōd
pasu' atay na, sabab katauhan na in gantaan na song na taabut.”
13 Sakali itu, tasayu peen uk naga in iya bayi hiyantakan ni dunya,
magtuwi iyapas uk na danda iya bayi mag-anakan onde' lalla ian.
14 Suga' danda itu bayi kabuwanan duwa pikpik belle' mehe bo' iya
makaleng tudju ni lahat niya' 'nsa' aa na, ni bayi tiyagamahan ma iya.
Bo' may'an iya ipat ma diyōm tallun tahun maka tōnga' bo' supaya 'nsa'
taabut uk naga ian.
15 Jari niya' bohe' landōs bayi sipputan uk naga ian min diyōm bo' na
bo' supaya diyunukan danda ian sampay palaran.
16 Lipara tiyabang iya uk tana'. Hi' palowang tana' bo' bohe' bayi min
bo' naga ian hal pahus ni diyōm lowang.
17 Na, minnihi' 'nsa' takowe'-kowe' pasu' atay naga ian tudju ni danda,
iya hangkan iya nguntara ma manga anak-mpu na kasehean, sasuku me'
ma panohoan Tuhan sampay mōgbōgan pandu' bannal bayi min si Isa.
18 Manjari naga ian hi' bayi nangge ma bihing parian.

13

Duwa sattuwa tawun

1 Manjari itu niya' tanda' ku sali' sattuwa tawun luwas bayi min deyawut.
Sattuwa itu pitu' kok na maka sangpu' tanduk na, bo' tanduk na hi' bayi
siyangōnan korona pakaniya-pakaniya. Kok na kapitu' ian bayi siyulatan
ōn landu' laat, ōn pangkal ni Tuhan.
2 Iya sattuwa tanda' ku itu sali' dagbōs halimaw battikan, nayi' na sali'
nayi' sattuwa baruwang, maka bo' na sali' bo' halimaw. Sattuwa itu bayi
kawakilan uk naga, kabuwanan na barakat na mehe maka kapagsultan
na maka kapatut na kōsōg.
3 Dakayo' kok sattuwa itu bayi palian lōm sali' makatubag suga' kaulian
bayi pali' na makapatay hi', hangkan haylan manga aa kamemon ma
dunya. Jari me' sigam ma sattuwa ian.
4 Bayi pasumba aa kamemon ma naga ian sabab in iya bayi muwan
kapatut na ma sattuwa. Siyumba isab sattuwa uk sigam maka uk sigam
halling, uk na, “Sattuwa itu 'nsa' niya' sali' na! 'Nsa' niya' makaatuhan
iya!”

5 Manjari in sattuwa itu pirul magbaya' ma dunya ma diyōm 'mpatpu'
ka duwam bulan. Pisaran isab iya magpalangkaw sampay halling pangkal
ni Tuhan.
6 Pibanga' uk na bo' na nuknaan Tuhan maka ōn na maka kamahian na,
maka sasuku maglahat ma diyōm sulga'.
7 Pisaran isab sattuwa itu mono' ma manga aa suku' Tuhan sampay
sigam taraōg na na. Biyuwanan iya kapatut magbaya' ma panubu'
kamemon, ma pihak kamemon, ma bahasa kamemon, sampay ma bangsa
kamemon.
8 Jari siyumba du sattuwa itu uk aa kamemon maglahat ma diyōm
dunya, sasuku 'nsa' bayi tasulat ōn sigam ma diyōm kitab Bili-bili bayi
piyatay. Manga aa taga kallum kakkal ni kasaumulan bayi tasulat asal ōn
sigam ma diyōm kitab hi', dahu le' min waktu pamapanjari dunya.

9 Na, sasuku kaam taga tainga, asipun bi itu:

10 Bang aa pikaralan siyaggaw, tantu du iya siyaggaw. Bang karal na
patay lagut, tantu du iya matay uk lagut. Hangkan kaam manga aa suku'
Tuhan, subay kaam sandal maka subay pahōgōt bi iman bi.

11 Manjari niya' na isab tanda' ku sattuwa dakayo' luwas bayi min diyōm
tana'. Niya' duwa tanduk na diki' sali' dagbōs tanduk bili-bili suga' suwara
na ian sali' halling naga.
12 Sattuwa damuwi itu bayi kawakilan uk sattuwa dahu iya bayi kaulian
pali' lōm na makatubag hi', hangkan pigguna uk sattuwa damuwi kapatut
mehe bayi min sattuwa dahu. Liyōgōs aa kamemon ma dunya uk sattuwa
damuwi itu, siyoho' magsumba ma sattuwa dahu ian.
13 Tahinang isab uk sattuwa damuwi itu hinang makainu-inuhan aa.
Bayi soho' na api pareyo' min diyata' langit tudju ni dunya ma pangandaan
aa kamemon.
14 Kaakkalan uk na manga aa kamemon ma diyōm dunya. Tabo-
bo sigam sabab hinang na makainu-inu hi' iya tahinang na luwas bayi
min sattuwa dahu iya giyantian uk na. Jari in sattuwa damuwi itu
bayi magpanohoan ma aa kamemon, siyoho' sigam ngahinang barhala'
pangahulmat sattuwa iya bayi liyagut maka kalis suga' masi 'llum.
15 Kabuwanan kawasa isab sattuwa damuwi itu muwan napas ma
barhala' iya hinang sali' dagbōs sattuwa dahu. Manjari 'llum barhala' itu,
hangkan iya makabissala, noho' iya subay piyatay sasuku 'nsa' numba iya.
16 Bayi pissōkō' uk na aa kamemon subay siyapan ma tangan sigam ni
katau atawa ma tuktuk sigam. Pigsali'-sali' aa taga ōn maka 'nsa', miskin
maka dayahan, ata maka 'nsa' ata.
17 Sayi-sayi 'nsa' niya' sap 'nsa' kajari malli atawa ngandagang. Sap ian
iya na ōn sattuwa atawa umbul ganti' ōn na.

18 Hunit umbul itu hiyati. Suga' sayi-sayi taha' nahu na makatali' du iya
bang ayi hati na umbul sattuwa itu, sabab ōn aa ko' itu. Umbul na itu
'nnōm hatus ka 'nnōmpu' ka 'nnōm.

14

Bili-bili maka manga aa suku' na

1 Puwas hi' nganda' aku pabayik bo' tanda' ku iya iyōnan Bili-bili ian
nangge ma bud Siyun. Me' isab ma iya baanan aa, dahatus ka 'mpatpu'
ka 'mpat ngibu heka na, iya bayi siyulatan tuktuk sigam maka ōn Bili-bili
sampay ōn 'Mma' na Tuhan.

2 Take ku isab halling min diyōm sulga' landu' tanōg sali' lagublub bohe'
tumpa min diyata', sali' kōsōg laggōn isab. Bo' luuy isab halling bayi take
ku ian, sali' tunis min aa magbibiyula.
3 Na, iya aa dahatus ka 'mpatpu' ka 'mpat ngibu ian may'an mag-
panangge paalōp ma tingkoan Tuhan maka ma 'mpat malaikat maka ma
manga kamaasan. Magkalangan sigam kalangan bahu, kalangan 'nsa'
taanad uk saddi min sigam karahatus ka 'mpatpu' ka 'mpat ngibu, iya bayi
likkat min pangantanan nakura' sayitan waktu le' sigam bayi ma dunya.
4 'Nsa' du niya' tamak ma manga aa itu. Sali' sigam sapantun subul sutsi
tōōd pangatayan sigam, aa 'nsa' le' bayi makalabay danda. Paumpig sadja
sigam ma iyōnan Bili-bili paingga-paingga palangnganan na. Bayi sigam
likkat uk Tuhan min pangantanan nakura' sayitan waktu sigam le' ma
dunya, bo' sigam iya makarahu pisuku' ma Tuhan maka ma Bili-bili.
5 'Nsa' du niya' kaputingan sigam, 'nsa' niya' tamak-tamak sigam.

Tallu malaikat

6 Puwas hi' kanda' aku malaikat dakayo' paleng ma diyata' langit, maka
uk na mo lapal hap iya 'nsa' magkapinda ni kasaumulan. Pisaplag uk na
ni aa kamemon ma dunya, ni bangsa kamemon, ni panubu' kamemon, ni
bahasa kamemon sampay ni pihak kamemon.
7 Sakali magsuwara malaikat hi'. Tanōg suwara na, uk na hi', “Subay
kaam tiyāw ni Tuhan, pamehehun bi kawasa na, sabab taabut na waktu
pangahukum na ma manusiya' kamemon. Pudjihun bi na iya, iya bayi
magpapanjari langit maka dunya, sallang maka tuburan bohe' kamemon.”
8 Na, niya' paturul malaikat saddi magsuwara isab. Uk na, “Magkaat
na, asal magkaat na tōōd daira Babilon, iya daira asal bantug. Sapantun
iya danda laat bayi mo-mo bangsa aa kamemon mag-inuman inuman na
makalango, hati na tabo sigam maghinang kabaisan.”
9 Puwas hi' paturul isab malaikat saddi, katallu na na. Tanōg isab
uk na magsuwara, uk na, “Pigmulkaan du sayi-sayi numba ni sattuwa
tawun atawa ni barhala' iya bayi hinangan dagbōs na, maka sasuku bayi
makatayima' isab sap sattuwa ma tuktuk atawa ma tangan sigam.
10 Pinanaman du sigam mulka' Tuhan, iya sali' hantang inuman
makalango 'nsa' liyamuran ayi-ayi, tiyumpahan uk Tuhan ni diyōm sawan
iyōnan Sawan Mulka' Tuhan. Aho', sayi-sayi iya mudji sattuwa ian
pipaddian tōōd ma diyōm api maka mayilang suleyab, ma panganda'
manga malaikat sutsi maka Bili-bili.
11 'Nsa' niya' hōgnaan humbu min api paminsanaan manga aa ian
sampay ni kasaumulan. 'Llaw-sangōm 'nsa' niya' halihan pagsandal sigam,
iya bayi numba ni sattuwa maka ni barhala' hinangan dagbōs na, sampay
siyapan maka ōn sattuwa isab.”
12 Hangkan ko' kaam suku' Tuhan iyu, iya kaam me'-me' ma panohoan
Tuhan sampay mōgbōgan si Isa, pahōgōtun bi iman bi.
13 Sakali makake aku suwara min diyōm sulga', uk na, “Sulatun na itu:
puwas min 'llaw itu mehe du kakōgan na sasuku matay ma diyōman si
Panghu' Isa.”
Magtuwi nambag Nyawa Tuhan, uk na, “Aho', tantu du sigam makakōg-
kōg. Pahali du sigam min bayi pagsangsaan sigam sabab tungbasan du
sigam iya katudjuhan bayi kahinangan sigam hap.”

Dalil kapag-ani ma dunya

14 Manjari nganda' aku pabayik bo' niya' tanda' ku gabun pote', maka
niya' ningko' may'an sali' dagbōs manusiya'. Niya' korona bulawan
panurung kok na maka niya' sasanggōt tōm ma tangan na.

15 Sakali niya' le' malaikat saddi bayi paluwas min diyōm langgal ian,
bo' ngalingan iya pakōsōg ma iya ningko' ma diyata' gabun hi'. Uk na,
“Gunahun na sasanggōt nu iyu. Mag-ani na kau sabab taabut na musim
kapag-ani ma dunya. In dunya ian sali' dalil huma kalloun na buwa' na.”
16 Manjari iya malaikat bayi ningko' ma diyata' gabun ian hi' ngalabaran
sasanggōt na ni dunya bo' pig-ani uk na kamemon.
17 Sakali niya' isab tanda' ku malaikat saddi luwas bayi min langgal ma
diyōm sulga', mo isab sasanggōt tōm.
18 Maka niya' le' isab malaikat saddi, iya tunggu' api, paluwas min
tōngōd lamisahan pagtugtugan kamanyan ni Tuhan. Ngalingan malaikat
itu pakōsōg ni malaikat mo sasanggōt tōm hi', uk na, “Gunahun na
sasanggōt nu iyu pananggōt buwa' anggul ma dunya sabab tahak na.
Sanggōtun na tundunan na min bahan na.”
19 Magtuwi malaikat taga sasanggōt hi' bayi ngalabaran sasanggōt na ni
dunya. Pigtipun uk na buwa' anggul ian bo' iyampa larukan na ni diyōm
paggipitan mehe. Hati na itu bang diyalil, iya na manusiya' pigtipun ma
dunya pagmulkaan Tuhan.
20 Jari in baanan anggul ian bayi gipit ma paggipitan ma luwasan daira.
Paggipit peen laha' iya paluwas, ngandunuk ni katahan manga tallu hatus
batu. Bo' lōm laha' na ngkōn langkaw kakkang kura'.

15

Manga malaikat mo bala' katapusan

1 Manjari itu niya' na isab tanda' ku paltandaan dakayo' ma diyata' langit,
landu' makainu-inu, makataw-taw. Iya tanda' ku ian pitu' malaikat mo
pitu' ginis bala'. Iya na hi' katapusan bala' iya pamatōbtōb mulka' Tuhan.
2 Sakali niya' tanda' ku sali' sallang may'an sawa tōōd, sali' sawa samin,
bo' magsinglab sali' api. Tanda' ku isab manga aa bayi karaōg ma sattuwa
tawun hi', sampay ma barhala' iya hinangan dagbōs na. 'Nsa' isab sigam
bayi kasapan maka umbul iya tumbuk ōn sattuwa hi'. Jari ian manga aa
bayi ngandaōg magpanangge ma bihing sallang, iya sali' sawa samin. Mo
sigam biyula bayi pamuwan sigam uk Tuhan pakaniya-pakaniya.
3 Magkalangan sigam kalangan bayi min si Musa iya sosohoan Tuhan,
maka kalangan min Bili-bili. Salaitu iya lapal kalangan sigam:
“O Panghu', Tuhan Sangat Kawasa,
Kawasahan kahinangan nu kamemon, makainu-inu tōōd.
Kau iya sultan ma kabangsa-bangsahan,
Bōntōl kau maka bannal ma kamaksuran nu kamemon.
4 O Panghu', sayi baha' 'nsa' tiyāwan ma kau?
Niya' baha' 'nsa' magmahaldika' ma kau?
Kau du iya tunggal sutsi tōōd,
In kabangsahan magtipun ma kau du magpamudji du ma kau,
Sabab tanda' uk aa kamemon in kahinangan nu asal adil.”
5 Puwas hi' tanda' ku ukab langgal ma diyōm sulga', maka tanda' ku isab
Bilik Landu' Sutsi may'an.
6 Sakali tanda' ku pitu' malaikat paluwas min diyōm langgal ian, iya
malaikat mo pitu' ginis bala'. In tamungan pakayan sigam, makasilaw
pote' na. Sali' bōdbōran bulawan dagha sigam.
7 Kaluwas peen, na, tiyōpōran sigam pinggan bulawan uk dakayo'
malaikat min 'mpat ian. Iya pitu' pinggan ian panno' uk mulka' Tuhan
iya 'llum ni kasaumulan.

8 Manjari langgal ian panno' uk humbu min haddarat Tuhan, paltandaan
sahaya na maka kawasa na, bo' 'nsa' niya' makasōd ni diyōm langgal ian
sataggōl 'nsa' le' timōs pitu' bala' iya biyo uk pitu' malaikat hi'.

16

Manga pinggan liyōōnan mulka' Tuhan

1 Manjari itu, niya' take ku suwara tanōg halling min diyōm langgal
tudju ni pitu' malaikat iya mo pinggan ian. Uk suwara itu, “Pahi' na kaam.
Tumpahin bi na ni dunya lōōn pitu' pinggan iyu, iya panno' uk mulka'
Tuhan!”
2 Sakali itu, pahi' dakayo' malaikat numpahan bala' min pinggan na tudju
ni kare-rehan. Pagtumpa peen, magtuwi manga aa bayi makatayima' sap
sattuwa maka manga aa bayi numba ni barhala' iya bayi hinangan dagbōs
na, paluwasan manga bawutut landu' paddi'.
3 Puwas hi' iya malaikat karuwa na numpahan bala' min pinggan na
tudju ni deyawut. Pagtumpa peen, magtuwi tahik ian tahinang laha' sali'
laha' aa matay bo' ayi-ayi bayi 'llum ma diyōm tahik ian matay kamemon.
4 Manjari malaikat katallu na numpahan na isab bala' min pinggan na
tudju ni kasowang-sowangan maka ni manga tuburan bohe'. Pagtumpa
peen, magtuwi bohe' ian tahinang laha'.
5 Sakali take ku bissala malaikat, iya mag'ntanan ma kabohe'-bohean.
Uk na, “O Tuhan Landu' Sutsi, iya 'nsa' magkapinda min awwal tagna'
sampay ni kabuttihian, bōntōl sadja hukuman nu.
6 Sabab in manga aa suku' nu maka manga nabi iya bayi magpalatun
palman nu, hi' bayi piyatay. Bayi pitumpa laha' sigam uk manga aa
ma diyōm dunya iyu, hangkan patut du bang sigam painum nu laha'.
Magtōngōd du peen hinang sigam maka tungbas na.”
7 Puwas hi' niya' take ku suwara min tōngōd lamisahan pagkulbanan.
Uk suwara hi', “O Panghu', Tuhan Sangat Kawasa, bōntōl sadja hukuman
nu, 'nsa' tasaway.”
8 Puwas peen uk na hi', iya malaikat kampat na numpahan bala' min
pinggan na tudju ni mata 'llaw, manjari pikalap silak 'llaw ian ngalus
manga manusiya'.
9 Na, pagka lus manga aa uk 'llaw sabab kalandu' pasu' na, magtuwi
sigam magpanukna' ma ōn Tuhan iya ma diyōm sulga', ma sabab
pamatakka na bala' salaihi'. 'Nsa' sigam pataikut min dusa sigam atawa
muwan sanglit ma Tuhan.
10 Manjari tiyumpahan pinggan na uk malaikat kalima na, pitakka bala'
na ni paningkoan sattuwa tawun, ni poonan pamarintahan na. Magtuwi
tawwa' lindōm katilibut lahat iya pamarintahan sattuwa hi'. Pigkeket
dalla' uk manga aa may'an ma sabab kabisa paddi' iya tananam sigam.
11 Magpanukna' isab sigam ma Tuhan iya ma sulga', ma sabab paddi'
maka bawutut sigam. Suga' 'nsa' tōōd sigam pataikut min hinang laat.
12 Sakali tiyumpahan pinggan uk malaikat kannōm na, pitakka bala' na
ni sapa' mehe iya iyōnan Alpurati. Pagtumpa peen, magtuwi tohoan bohe'
sapa' ian, tahinang daddōk palabayan manga sultan luwas min sōbangan.
13 Puwas hi' niya' manga sayitan tanda' ku sali' na dagbōs yabak, tallu
heka na. Ian sigam paluwas min bo' naga, min bo' sattuwa maka min bo'
nabi iya bayi magpamissala puting.
14 In manga ibilis ian tau maghinang manga hinang makainu-inu.
Manjari manga ibilis itu hi' pahi' ni manga kasultanan ma kalohahan

dunya, mo sigam magtipun bo' supaya magbono' bang taabut 'llaw bayi giyanta' uk Tuhan Sangat Kawasa, iya 'llaw na makataw-taw.
15 Sakali ngabtang si Isa, uk na, “Pake kaam. Paiyu du aku patangkaw ni kaam ma waktu 'nsa' tasayu bi. Kiyōgan tōōd sasuku taabut ku jaga na peen ngagaran aku, bo' sakap asal panammek na. 'Nsa' iya taabut ma sasang na 'nsa' magbadju', bo' 'nsa' du niya' kaiyaan na minsan iya paluwas ni kahekahan aa.”
16 Na, tatipun na uk tallu ibilis ian manga baanan sultan ma kalohahan dunya, pay'an ni lahat iyōnan Amageddon ma bahasa Hibrani.
17 Manjari itu tiyumpahan na isab pinggan na uk malaikat kapitu' na, pitakka ni tōngaan langit. Pagtumpa peen, magtuwi niya' suwara kōsōg halling min paningkoan ma diyōm langgal. Uk suwara ian, “Na! Ubus na!”
18 Magtuwi niya' kirat maka latte' maka laggōn maglagublub, maka niya' linug kōsōg makalandu'. Sataggōl min kaniya' manusiya' 'nsa' niya' linug paliyu minnihi' kōsōg na. Iya na hi' kapuspusan na!
19 Magtuwi magbakka' tana' ma daira bantug, bōklang tallu. Magkaat manga karairahan ma sabarang lahat. Manjari intōm uk Tuhan paldusahan kamemon bayi hinang ma daira Babilon iya babantugun hi'. Hangkan manga aa minnian sali' dalil piinum uk Tuhan min sawan na, hati na pinanam kabisa mulka' na.
20 Lanyap kapu'-puan kamemon, sampay kabud-buran mangngan kamemon min bayi pabōtangan na, 'nsa' na tanda'.
21 Manga manusiya' ian bayi kahugan tigtigan aes min diyata' langit. Iya bohat na manga limampu' kilu dakayo' ian. Hangkan manga aa ian bayi nuknaan Tuhan ma sabab bala' ian sabab bisa makalandu'.

17

Danda babantugun, iya laat hinang na

1 Manjari itu niya' makani-aku dakayo' malaikat min pitu' bayi mo pinggan ian. Uk na ni aku, “Dayi' kau. Pandaan ta kau bang salaingga hukuman iya pitakka ni daira mehe, iya pabōtangan na ma tōngōd kasowang-sowangan. In daira ian diyalil na danda laat tōōd hinang na, danda asal babantugun.
2 Manga kanakuraan taga lahat min kalingkal dunya bayi makapagbe' maka danda babantugun itu maghinang kaiyaan maka iya. Jari manga aa mahadjana' kamemon tabo-bo isab ningōd hinang na, sali' sapantun aa bayi kainum makalango, 'nsa' iya' maghinang kasabulan.”
3 Sakali kapagbayaan aku uk Nyawa Tuhan bo' biyo aku uk malaikat tudju ni lahat hunit kapaglahatan uk aa. May'an peen aku, niya' tanda' ku dakayo' danda ngura' ma sattuwa tawun, walna' pula. Sattuwa ian pitu' kok na maka sangpu' tanduk na. Lapat baran na uk ōn laat kine, siyulatan may'an pangkal ni Tuhan.
4 Danda ian magbadju' taluk maka pula, panno' uk pamulawan na, palmata halgaan maka manga mussa' tipay. Niya' bo na ma tangan na sawan bulawan panno' uk kalammian maka kasabulan, luwas bayi min usaha na.
5 Niya' isab ōn bayi tasulat ma tuktuk na, ōn lōm hati na. Iya na itu sulatan na: “Babilon, daira babantugun, poonan kaputahan, poonan kalammian maka kasammalan.”
6 Maka tanda' ku isab in danda ian liyango uk laha' bayi tainum na, laha' min manga aa suku' Tuhan, iya bayi piyatay ma sabab si Isa iya pamōgbōgan sigam.
Pag'nda' ku danda ian, makalandu' tōōd aku adjayip.

7 Na, tīyaw aku uk malaikat, uk na, “Ayi kaadjayipan nu? Pahati ta na
kau ma pasalan danda ian bang ayi hati na maka bang ayi hati na sattuwa
panguraan na ian, iya pitu' kok na maka sangpu' tanduk na.
8 Iya sattuwa tawun tanda' nu ian, bayi 'llum suga' matay na ma buttihi'.
Darayi' na iya paluwas min diyōm lowang tigōb-tigōban bo' iyampa pahi'
ni katōbtōban na, pikaat. Mehe kainu-inuhan manga aa maglahat ma
diyōm dunya, sasuku 'nsa' bayi tasulat ōn sigam ma diyōm kitab panulatan
ōn aa taga kallum kakkal, iya bayi asal tasulat ma 'nsa' le' bayi pipanjari
dunya. Landu' sigam inu-inu pag'nda' sigam ma sattuwa tawun hi'. Bayi
'llum, bo' matay, bo' palahil du pabayik.”
9 Uk malaikat le', “Iya pamahati ku buttihi' tahati du uk aa lōm
panahuhan na maka pangatau na. Iya pitu' kok ma sattuwa tawun ian,
hati na pitu' bud paningkoan uk danda laatan ian. Maka hati na isab pitu'
sultan.
10 Lima sultan ian palabay na kapagsultan sigam. Dakayo' ian masi
magsultan ma buttihi' maka iya kapitu' na 'nsa' le' magsultan. Bang ganta'
magsultan na kapitu' na ian, dayi'-dayi' du iya kapagsultan na.
11 Iya sattuwa tawun ian iya bayi 'llum ian, bo' matay, iya ian sultan
kawalu' na. Dambean du iya maka bayi pitu' ian, maka pahi' du iya ni
katōbtōban na pikaat.
12 “Iya sangpu' tanduk tanda' nu ian, iya na sangpu' sultan saddi, 'nsa'
le' makapagsultan. Sigam kasangpu' kabuwanan du kawasa magsultan
magbe' maka sattuwa tawun suga' dayi'-dayi' du iya kapagsultan sigam.
13 Dagaraan sigam kasangpu' ian, bo' pamuwan uk sigam gaōsan maka
kapatut sigam ma sattuwa hi'.
14 Manjari paalōp du sigam magbono' maka Bili-bili. Suga' taraōg du
sigam uk Bili-bili maka manga aa na kapangandōlan na, aa bayi tapene'
na, bayi takallo' na me' ma iya. 'Nsa' iya ngaku daōg sabab iya Panghu'
ma pagpanghuan kamemon, maka iya Sultan ma kasultanan kamemon.”
15 Halling le' malaikat ni aku, uk na, “Bang pahati ku pasal kasowang-
sowangan iya paningkoan danda bayi tanda' nu ian, iya na ginisan bangsa,
pangkat maka pihak, sampay ginisan bahasa.
16 Maka iya sangpu' tanduk tanda' nu ian, hati na sangpu' sultan. Sigam
maka sattuwa tawun hi' bansi du ma danda laat ian ma sosongun. Killoan
iya uk sigam pangalta' na kamemon, tiyantangan ayi-ayi kamemon bayi
ma baran na. Pigkakan uk sigam isi na bo' iyampa iya tiyutung.
17 Ngahinang sigam salaihi' sabab biyuwanan sigam uk Tuhan pamikil
ngahinang kabayaan na. Min kahandak na iya hangkan dambean
kagaraan sigam in kapatut sigam magsultan subay tiyukbalan ni sattuwa
tawun, sampay taabut tuman kamemon bayi bissala uk Tuhan.
18 “Iya danda bayi tanda' nu,” uk malaikat, “iya na daira babantugun
iya magkaagi ma kasultanan ma diyōm dunya.”

18

Magkaat daira Babilon

1 Ubus peen uk na hi' niya' isab tanda' ku malaikat saddi pareyo' min
sulga'. Mehe kawasa na, maka sahaya na ian makabuwan kasawahan ma
katilibut dunya.
2 Magsuwara iya pakōsōg, uk na, “Magkaat na tuwi'. Asal magkaat
na Babilon, daira babantugun. Tahinang na paglahatan manga ibilis,
kamahian manga sayitan. Tahinang pagtappakan manga manuk-manuk
haram, ayi-ayi makasammal.

3 Babilon itu sali' sapantun danda laat, mo-mo bangsa aa kamemon mag-
inum makalango, hati na tabo-bo sigam maghinang kalammian maka iya.
Manga kanakuraan isab, iya mamarinta ma diyōm dunya, bayi maghinang
kalammian maka iya. Maka manga aa maglilitu ma sabarang lahat, bayi
magkarayahan tōōd ma sabab napsu danda ian makalandu'.”
4 Sakali niya' take ku suwara saddi halling min sulga', uk na,
“Paluwas kaam minniyu, kaam suku' ku. Pakallo' kaam min danda iyu.
Daa kaam palamud ma iya maghinang kalaatan,
Bo' kaam 'nsa' talapay ma kabinsanaan iya pibōtang ma iya.
5 Kalna' paldusahan na magtipun-tambak na, pabud ni diyata' langit.
'Nsa' takaipat uk Tuhan kahinangan na laat hi'.
6 Hinangun bi ma iya sali' bayi hinang na ma kasehean.
Iya pamuli ma iya subay lipatan duwa iya ayi-ayi bayi hinang na.
Bayi tabo na manga aa nginam kasabulan na,
Subay isab iya pinanaman mulka' Tuhan lipatan duwa kōsōg na.
7 Patakkahun bi ma iya kabinsanaan maka karukkaan,
Papagtōngōrun bi maka bayi pagmalangkaw na maka pagdul-baya' na ma
kanapsuhan na kaginis-ginisan.
Hal iya mag-abbu ma diyōm pikilan.
Uk na, ‘Aku itu Pangian du, iya makapagbaya' na.
'Nsa' du aku magkabalu.
'Nsa' du aku makananam kasusahan.’
8 Sabab min pag-abbu na hangkan danda itu katumbukan bala' ginis-
ginisan ma diyōm dangallaw du.
Tawwa' iya saki makamatay, kasukkalan du maka gōtōm.
Tiyutung isab iya ma diyōm api,
Sabab kawasa asal Panghu' tabi Tuhan iya mabōtangan iya hukuman.”
9 Manjari manga nakura' mamarinta ma diyōm dunya, iya bayi magbe'
maka danda ian maghinang kasabulan magdul-baya' ma kanapsuhan
sigam, magtangis du maka magkarukkaan pag'nda' sigam humbu paluwas
min tutung daira hi'.
10 Ian sigam nangge nganda'-nganda' min katahan sabab tiyāw sigam
talapay ma kabinsanaan na. Uk pagkarukkaan sigam, “Allā, 'nsa' manjari!
Kaugun daira Babilon, kabantug na maka kakōsōg na hi'. Dasasaat du,
magtuwi iya pitakkahan kabinsanaan iya pamakadal iya.”
11 Iya du manga aa maglilitu ma diyōm dunya, magtangis isab maka
magkarukkaan pasal 'nsa' na niya' magpamalli dagangan sigam.
12 'Nsa' niya' malli ni sigam manga bulawan, pilak, palmata maka mussa'.
'Nsa' na niya' malli kakana' sigam halgaan, sali' kakana' taluk, pula, sutla'.
'Nsa' na niya' malli ginisan kayu iya lahang tanda' uk aa, maka ayi-ayi
hinang min tangil gadja, maka kayu halgaan, maka ayi-ayi hinang min
tumbaga, basi' maka malbol.
13 'Nsa' isab niya' malli manga pamapa dagangan sigam, manga
kamanyan, laksi', maka 'nsallan hamut. 'Nsa' na niya' malli manga inuman
makalango, 'nsallan pagballa, tirigu maka buwas na. 'Nsa' na niya' malli
ni sigam manga sapi', bili-bili, kura' maka manga pamean iya giyuyud uk
kura', sampay isab manga aa iya diyagangan uk sigam hinang ata.
14 Uk manga aa maglilitu ian ni danda, hati na ni daira Babilon, “Na,
pa'nsa' na min kau kamemon bayi kanapsuhan nu. Lungay na min kau
pangalta' nu kamemon maka kapanyapan nu halgaan. 'Nsa' na tabayik nu
saumul-umul.”
15 Manga aa magdaragang ian, iya bayi magkarayahan uk bayi pagda-
gang sigam ma diyōm daira ian, nganda'-nganda' ma tutung na min

katahan sabab tiyāw sigam talapay ma kabinsanaan na. Magtangis sigam maka magkarukkaan.
16 Uk pagkarukkaan sigam, “Allā, 'nsa' manjari! Kaugun tōōd daira babantugun hi'. Kaalti na bayi sali' sapantun danda bang magpamakay kakana' halgaan, walna' taluk maka pula, bang panno' isab uk pamulawan, palmata halgaan maka mussa'.
17 Suga' dasasaat du, magtuwi lungay pangalta' na kamemon.”
Damikkiyan na isab manga nakura' ma kappal maka manga aa me' mariyata' na, maka manga aa maghinang isab ma kappal sampay sasuku mag-usaha ma deyawut, nganda'-nganda' isab ma daira ian min katahan.
18 Pag'nda' sigam ma humbu min tutung na hi', magtuwi sigam ngallang. Uk sigam, “'Nsa' du niya' daira saddi makaliyu bantug na min daira Babilon ian.”
19 Magtuwi sigam musug bagunbun ni diyata' kok sigam, tanda' saksi' in sigam magkarukkaan na. Magtangis sigam maka magkarukkaan. Uk pagkarukkaan sigam, “Allā, 'nsa' manjari daira babantugun hi'! Kaugun tōōd. Iya na ian daira pagdarayahan sasuku magkakappal sabab heka alta' bayi ma hi'. Suga' dasasaat du, magtuwi lungay ayi-ayi na kamemon!”
20 Na, in kaam ma diyōm sulga', subay kaam magkōg-kōg sabab magkaat na daira hi'. Iya du kaam manga aa suku' Tuhan, maka kaam aa kawakilan uk si Isa, maka kaam manga nabi, subay du isab kaam magkōg-kōg kalna' daira Babilon hi' pitakkahan hukuman na uk Tuhan, panungbas ma bayi tahinang uk na ma kaam.
21 Na puwas hi' niya' malaikat kōsōg mohat batu mehe tōōd, sali' ehe batu gilingan bayi awwal, bo' hiyantakan uk na ni diyōm tahik. Uk na, “salaitu du meen in paglubu tumawwa' ma Babilon, daira babantugun hi'. Sakadjap sadja, 'nsa' tanda' pabing sampay ni kasaumulan.
22 Kau, daira Babilon, 'nsa' na niya' tōōd take ma diyōman nu manga aa magbiyula maka aa magkalangan, aa magsuling maka aa magtiyup-tiyup. Damikkiyan na, 'nsa' na niya' tanda' maiyu maghinang ayi-ayi kapandayan sigam. 'Nsa' isab niya' hebok paggilingan take maiyu.
23 'Nsa' na niya' minsan keyat palitaan tanda' maiyu. Sampay paglamilami ma pagkawinan, 'nsa' niya' na take. Manga aa bayi magdagang maiyu, sigam iya bayi landu' gaōs labi le' min aa magdagang kamemon ma kalohahan dunya. Bayi kaakkalan manga aa min bangsa kamemon uk pantak nu maka hikmat nu!”
24 In daira Babilon ian pitakkahan hukuman na sabab may'an bayi pamapatayan ma manga nabi magpalatun palman Tuhan maka ma manga aa suku' Tuhan. Lagi' manga aa kamemon iya patay bono' ma diyōm dunya, iya poon sigam piyatay sabab daira ian.

19

1 Na ubus peen uk na hi' niya' take ku sali' suwara min manusiya' heka kalandu' kapun-punan may'an ma sulga'. Uk sigam, “Pudji tabi Tuhan! Ma iya asal sahaya maka kawasa. Tunggal du iya makalappasan kitabi min dusa.
2 Bōntōl maka bannal hukuman na kamemon. Atas pabōtang na hukuman ni danda babantugun, danda laat hinang na iya bayi mo-mo aa kamemon ningōd ma iya maghinang kalammian. Binsana' iya uk Tuhan ma sabab aa suku' Tuhan iya piyatay uk na.”
3 Sakali in baanan aa ian magsuwara pabing, suwara tanōg. Uk na hi', “Sanglitan tabi Tuhan! Tutung daira babantugun. Patabbud na peen humbu na sampay ni kasaumulan.”

4 Manjari in duwampu' ka 'mpat kamaasan maka 'mpat malaikat hi'
magsujuran na, maka uk sigam mudji Tuhan iya ningko' ma paningkoan
bangsahan. Uk sigam, “Aho'! Sanglitan tabi Tuhan!”

Pagkawin Bili-bili

5 Sakali niya' take ku suwara paluwas min tōngōd paningkoan Tuhan.
Uk na, “Sanglitin bi Tuhan, kaam kamemon sosohoan na, sasuku tiyāwan
ma iya, iya langkaw, maka iya deyo'.”
6 Puwas hi' niya' take ku sali' suwara min manusiya' kalandu' heka na.
Kōsōg tōōd halling na ian, sali' lagublub bohe' tumpahan min diyata' maka
sali' laggōn landu' kōsōg. Take ku iya bissala sigam, uk sigam, “Sanglitan
ta na Tuhan! Sanglitan ta na Panghu' tabi Tuhan Sangat Kawasa, sabab
pabōtang na parinta na!
7 Subay kitabi magkōg-kōg, magkalasigan tōōd. Sanglitan tabi Tuhan
sabab taabut na waktu pagkawin Bili-bili maka manga aa suku' na.
Pigbahasa sigam pangantin danda bayi na ngari-ngarihan di na.
8 Kabuwanan iya sammek ngidlap pamakay na, sammek pote' tōōd, 'nsa'
tōōd niya' tamak na. In sammek pote' itu, bang hiyati, iya na manga hinang
kaadilan bayi tahinang uk manga aa suku' Tuhan.”
9 Sakali halling ni aku dakayo' malaikat hi', uk na, “Sulatun itu: mehe
kahapan sasuku siyoho' paluruk ma pagkawinan Bili-bili.” Siyugpatan le'
bissala malaikat ian, uk na, “Iya lapal kabtangan iyu, iya na lapal bannal
bayi min Tuhan.”
10 Magtuwi aku pasujud ma tōngōd nayi' malaikat ian mudji iya, suga'
uk na, “Daa kau pasujud ni aku. Aku itu dakayo' sosohoan Tuhan du, sali'
du kau maka manga dawuranakan nu, sasuku kaam mōgbōgan pandu'
bannal bayi pamatau uk si Isa. Subay Tuhan sadja pudji nu.”
Iya pandu' bannal pamatau uk si Isa, iya du isab bayi pitulun ni manga
nabi iya magpalatun palman min Tuhan.

Aa nguraan kura' pote'

11 Manjari itu tanda' ku ukab sulga' maka niya' ian kura' pote'. Iya ngura'
ma diyata' na ian pig-ōnan si Kapangandōlan maka si Kasabannalan.
Bōntōl pangahukum na maka pamono' na ma palbantahan na.
12 Mata na ian sali' api parallet, maka heka korona siyangōnan ma kok
na. Niya' ōn siyulat ma puhu' na suga' 'nsa' niya' makatau bang ayi hati
na, duwal du baran na iya makatau.
13 Iya juba pasammek na ian panno' uk laha', maka iya ōn pangōn ma
iya, “Palman Tuhan”.
14 Tiyurul iya uk baanan sundalu min sulga'. Magpangura' sigam ma
manga kura' pote'. Magjuba sigam pote' isab, juba 'nsa' niya' tamak na.
15 Iya iyōnan Palman Tuhan itu, niya' takōs tōm paluwas min bo' na,
pangandaōg na ma palbangsa-bangsahan. Magbaya' du iya ma sigam
kamemon maka kōsōg kapagbaya' na, sali' hantang tungkud basi' 'nsa'
tasagga'. Iya pangahukum na ma sigam sali' sapantun aa maghinang
inuman makalango. Iddōkan uk na buwa' anggul supaya paluwas bohe'
na. Hati na, tikkahan sigam mulka' uk Tuhan Sangat Kawasa, bo' mulka'
ian 'nsa' tasipat bisa na.
16 Niya' ōn siyulat ma juba na maka ma paa na, salaitu: “Sultan ma
kasultanan kamemon, Panghu' ma pagpanghuan kamemon.”
17 Manjari tanda' ku na isab dakayo' malaikat ma diyata' langit nangge
ma sayinag 'llaw. Ngalingan iya pakōsōg ni kamanuk-manukan kamemon
iya maglengan ma tōngaan ayan ian. Uk na, “Paitu kaam magtipun ni
pagjamuhan Tuhan, pagjamuhan na mehe.

18 Paitu kaam mangan isi patay, min manga kasultanan, manga
puntukan sundalu maka manga kasundaluhan, sampay isi kura' maka
isi manga aa bayi ngura' ma diyata' na. Mangan kaam isi patay kaginis-
ginisan kamemon, ata maka aa 'nsa' ata, aa langkaw maka aa deyo'."
19 Puwas hi' tanda' ku sattuwa tawun ian magtipun-tipun maka kasul-
tanan min kalohahan dunya sampay kasundaluhan sigam. Ian sigam
magdakayo' mono' ma iya ngura' ma kura' pote' ian sampay ma manga
sundalu na.
20 Manjari siyaggaw sattuwa tawun maka nabi magpamissala puting iya
bayi makahinang hinang kainu-inuhan aa ma deyoan sattuwa tawun hi'.
(Hinang na makainu-inu ian bayi pangakkal na ma manga aa, sasuku
kasapan maka umbul sattuwa maka sasuku bayi numba ni barhala' iya
hinang sali' dagbōs sattuwa dakayo'.) Na, in sattuwa tawun maka nabi
magpamissala puting ian, bayi liyarukan maka kallum-llum sigam ni
diyōm api mayilang iya sali' dagbōs danaw mehe suleyab na ian.
21 Bo' manga kasundaluhan sigam bayi piyatay maka takōs iya paluwas
min bo' aa ngura' ian. Pigkakan isi patay sigam uk kamanuk-manukan,
sampay ngalasso na tōōd.

20

Dangibu tahun

1 Manjari niya' na isab tanda' ku malaikat pareyo' min sulga', mo kunsi'
tambōl lowang tigōb-tigōban, maka bilanggu' aslag.
2 Siyaggaw uk na naga, iya So Masa Awwal, hati na nakura' sayitan atawa
ibilis. Tasaggaw peen, ingkōtan iya maka bilanggu' bo' timpuhan dangibu
tahun.
3 Puwas hi' liyarukan iya uk malaikat ni diyōm lowang tigōb-tigōban,
bo' kiyandaruhan pahōgōt sampay tumbukan indan bo' 'nsa' taukab.
Tiyambōlan nakura' sayitan ian bo' supaya 'nsa' na peen makapangakkal
ma palbangsa-bangsahan sataggōl 'nsa' le' paabut ni dangibu tahun hi'.
Bang taabut na dangibu tahun hi' pilappa du iya, suga' dayi'-dayi' du.
4 Manjari itu niya' tanda' ku manga paningkoan babangsahan maka
manga aa magtingkoan may'an. Kabuwanan sigam kapatut malangngan
hukuman. Tanda' ku isab baanan manga nyawa min aa bayi piyatay
ma sabab pagnasihat sigam pandu' bannal iya bayi pamatau uk si Isa,
maka ma sabab palman Tuhan. Manga aa ian 'nsa' bayi makasumba ni
sattuwa tawun atawa ni barhala' hinangan sali' dagbōs na. 'Nsa' isab
bayi makatayima' umbul sattuwa siyapan ma tuktuk sigam atawa tangan
sigam. 'Llum na sigam pabayik min kamatay bo' me' sigam ma si Isa
magsultan ma diyōm dangibu tahun.
5 Iya ian tagnaan pagpakallum pabayik ma manga aa bayi magpatayan.
(Aa magpatayan kasehean 'nsa' le' pikallum pabing. Subay le' kalabay
dangibu tahun hi'.)
6 Mehe kakōgan maka kahapan sasuku makabe' pikallum min kamatay
ma pagpakallum tagna' itu. 'Nsa' sigam talapay ma kabinsanaan paddas,
iya pigbahasa kamatay kaminduwa na. Piantanan sigam hinang kaima-
man ngaharap ni Tuhan maka ni si Almasi. Bo' me' sigam ma si Almasi
ngantan parinta ma diyōm dangibu tahun.

Taraōg nakura' sayitan

7 Na, bang tōbtōb na dangibu tahun ian, pilappa du nakura' sayitan min
diyōm lowang bayi panganjilan iya.

8 Pagluwas na minnihi', ngakkal na isab iya ma kabangsa-bangsahan
ma 'mpat pidju alam, iya bangsa pig-ōnan Gog maka Magog. Pipagtipun
manga aa ian kamemon uk nakura' sayitan, pisakap magbono'. Iya heka
sigam ian sali' sapantun heka ungus ma bihing parian.
9 Manjari maglanjalan manga baanan aa ian ngalatagan ni kalohahan
lahat, sampay libut uk sigam paghantian aa suku' Tuhan maka daira
iya kalasahan na. Suga' niya' api bayi pareyo' min langit nutung sigam
kamemon.
10 Puwas hi' in nakura' sayitan, iya bayi ngakkalan manga aa palbangsa-
bangsahan ian, hi' bayi liyarukan ni diyōm api mayilang iya suleyab na
sali' danaw mehe. Iya na hi' api bayi pangalarukan sattuwa tawun maka
nabi magpamissala puting. Na, ian sigam pipaddian 'llaw-sangōm sampay
ni kasaumulan.

Hukuman katapusan

11 Manjari itu niya' tanda' ku dakayo' paningkoan pote' mehe, iya ma
alōpan Tuhan. Tanda' ku isab iya ningko' ma diyata' na. Dunya maka
langit hi' na lahi min alōpan na, 'nsa' na tanda' pabing.
12 Sakali tanda' ku aa magpatayan kamemon mehe maka diki' ian
magpanangge ma dahuhan paningkoan ian. Jari iyukab kakitaban maka
niya' le' kitab dakayo' iyukab, iya kitab panulatan manga ōn aa, sasuku
kabuwanan kallum kakkal. Manga aa magpatayan ian bayi hiyukum min
bayi kahinangan sigam hap maka laat, iya tasulat asal ma diyōm manga
kitab ian.
13 Sayi-sayi bayi magpatayan ma diyōm tahik bayi paluwas paharap ni
Tuhan. Damikkiyan isab sigam bayi ma diyōm gumi maka ma diyōm
ahirat, bayi sigam paluwas kamemon bo' paharap ni Tuhan. Bo' hiyukum
sigam kamemon kaniya-kaniya min bayi kahinangan sigam hap maka laat.
14-15 Puwas hi', sasuku 'nsa' bayi tasulat ōn na ma diyōm kitab panulatan
manga ōn aa taga kallum kakkal, liyarukan na ni diyōm kasaplagan api
iya suleyab na sali' danaw mehe. Manjari kamatay maka lahat pahantian
aa bayi magpatayan hi' bayi pikalloan ni diyōm api mayilang iya suleyab
na sali' danaw, iya iyōnan kamatay karuwa na.

21

Langit bahu maka dunya bahu

1 Manjari itu niya' tanda' ku langit maka dunya hinangan bahu, 'nsa'
niya' tahik na. Langit tagna' maka dunya tagna' hi' bayi liyanyapan.
2 Tanda' ku isab daira Sutsi, Awrusalam Bahu, duwai bayi min sulga'
min alōpan Tuhan. Iya daira ian bayi siyakapan sali' sapantun pangantin
danda bang piyakayan ma song biyatalan uk pangantin lalla.
3 Sakali niya' take ku suwara kōsōg luwas min paningkoan Tuhan. Uk
na, “Buttihi' magdalahat na Tuhan maka manusiya'. Ian iya pabōtang
ma sigam, bo' sigam na iya aa na. Baran Tuhan patōtōg na ma sigam.
Pagtuhanan iya uk sigam.
4 Siyapuhan uk na bohe' mata kamemon min mata sigam. Hati na, 'nsa'
na niya' magkamatay, 'nsa' na niya' magkarukkaan atawa magtangis, maka
'nsa' na niya' paddi' tananam uk sigam sabab in bayi asal kahalan ma
dunya tagna' lanyap na.”
5 Sakali ngabtang iya ningko' ma tingkoan ian, uk na, “Na, buttihi'
papanjari ku na kamemon ayi-ayi ni bahu.” Uk na isab ni aku, “Sulatun
itu, sabab bannal sadja kabtangan itu maka kapangandōlan.”

6 Uk na le', “Timōs na kahinangan ku kamemon. Aku iya awwal maka
ahil, tagnaan maka katapusan. Sayi-sayi toho' kallong na painum ku min
tuburan bohe' iya muwan kallum kakkal. Painum ku iya minsan 'nsa' niya'
bayad na.
7 Salaitu iya kahapan pamuwan ku ma sayi-sayi 'nsa' tabo uk sasat-
manasat: aku iya pagtuhanan na, maka iya iya anak ku.
8 Suga' sayi-sayi tiyāw maka sayi-sayi 'nsa' kapangandōlan, liyarukan du
sigam ni diyōm api. Damikkiyan na isab sasuku maghinang kasammalan,
manga mono' ma pagkahi na manusiya', manga maghinang kalammian
danda maka lalla, manga magpantak, manga numba ni saddi min Tuhan,
sampay manga aa kamemon magputing, iya palsukuan sigam kamemon
pipahi' sigam ni diyōm api mayilang iya suleyab na ian sali' danaw mehe.
Iya na hi' iyōnan Kamatay Karuwa na.”

Awrusalam bahu

9 Sakali itu niya' pasikōt ni aku dakayo' malaikat min malaikat pitu' ian,
iya mo pitu' pinggan bulawan panno' uk pitu' ginis bala'. Uk na ni aku,
“Paitu kau. Pandaan ta kau iya pigbahasa pangantin danda, iya pihanda
uk Bili-bili.”
10 Manjari kapagbayaan aku uk Nyawa Tuhan bo' biyo aku uk malaikat
hi' tudju ni diyata' bud langkaw tōōd. Pindaan aku Awrusalam, Daira
Sutsi, ian paruwai min sulga' min alōpan Tuhan.
11 Daira ian ngidlap min sahaya Tuhan. Iya idlap na sali' idlap palmata
intan gaddung, tallak sali' sawa samin.
12 Daira ian bayi libutan maka ad batu loha maka langkaw. Sangpu' ka
duwa lawang na, tiyungguan pakaniya-pakaniya uk malaikat sangpu' ka
duwa. Iya lawang ian bayi siyulatan maka ōn pihak bangsa Israil sangpu'
ka duwa.
13 Ad ian niya' tallu lawang na tampal ni sōbangan, tallu ni satan, tallu
ni uttara', maka tallu isab tampal ni saddōpan.
14 In iya ad pangalibut daira ian papagan na sangpu' ka duwa batu
mehe, siyulatan pakaniya-pakaniya maka ōn aa sangpu' ka duwa iya bayi
kawakilan uk Bili-bili.
15 Na, iya malaikat bayi missalahan aku ian, niya' bo na sukuran
bulawan panukud na ma daira sampay ma lawang na maka ad na.
16 Magpasagi' daira ian, sali' du taha' na maka loha na. Siyukud uk
malaikat maka sukuran na, jari pagsukud peen itu sali' du taha' na maka
loha na maka langkaw na, duwangibu ka 'mpat hatus batu iya sukuran
na.
17 Siyukud isab uk na langkaw ad ian bo' sukuran na 'mpatpu' dappa
bang ma sukuran tabi.
18 Palmata intan gaddung iya pangahinang ad ian bo' baran daira ian
bayi hinang maka bulawan tōōd, suga' tallak sali' sawa samin.
19 Manga batu pamapagan ad pangalibut daira ian bayi iyari-arihan
maka palmata ginis-ginisan. Iya pangari-ngari batu dakayo' ian palmata
intan gaddung, iya karuwa na palmata bilu tahak, katallu na palmata jali'-
jali', kampat na palmata gaddung tahak,
20 kalima na palmata sakulati agjali'-jali', kannōm na palmata pula
tahak, kapitu' na palmata biyaning, kawalu' na palmata ngagaw gaddung,
kasiyam na palmata kuning, kasangpu' na palmata gaddung 'nsa' tahak
tōōd, kasangpu' kadda na palmata bilu magbattik-battik, bo' iya kasangpu'
karuwa na palmata taluk.
21 Iya pangahinang sangpu' ka duwa lawang daira ian sangpu' ka duwa
isab mussa' tipay. Dakayo' du mussa' tibuuk iya pangahinang dakayo'

lawang. Maka manga daddōk ma diyōm daira ian tōōd bulawan, tallak
sali' sawa samin.
22 'Nsa' niya' langgal tanda' ku ma diyōm daira ian pangarapan Tuhan
sabab ian asal Tuhan iya Panghu' Sangat Kawasa, maka ian isab Bili-bili.
Hangkan 'nsa' kagunahan langgal may'an.
23 'Nsa' na isab magkagunahan sawa 'llaw atawa sawa bulan ma daira
ian sabab ian asal sahaya Tuhan muwan kasawahan, maka ian Bili-bili
sali' sawa palitaan.
24 Pasaplag sawa na ian pamasawa palangnganan bangsa kamemon.
Maka manga kasultanan min kalohahan dunya mo du pangalta' sigam ni
diyōm daira ian.
25 Manga lawang na ian 'nsa' tiyambōl, ukab sadja kahaba' 'llaw sabab
'nsa' niya' sangōm may'an.
26 Ayi-ayi makabuwan kabantugan ma bangsa kamemon maka ayi-ayi
pangalta' sigam biyo du pay'an ni diyōm daira,
27 suga' 'nsa' niya' lammi' pisōd pay'an atawa aa maghinang kaiyaan
atawa aa putingan. Iya sadja makasōd ni diyōm daira ian bang aa bayi
tasulat ōn sigam ma kitab suku' Bili-bili, iya kitab panulatan ōn aa bayi
kabuwanan kallum kakkal.

22

1 Sakali itu pindaan aku bohe' uk malaikat, bohe' makabuwan kalluman
kakkal. Bohe' ian sawa kalandu' ngaliyud min paningkoan Tuhan maka
Bili-bili,
2 labay min tangnga' daddōk iya ma diyōm daira hi'. Ma karuwambiya'
sowang ian niya' kayu, iya kayu makabuwan kallum. Kayu ian magbuwa'
min sangpu' ka duwa ma diyōm dantahun. Min tadda min tadda ma diyōm
dambulan muwan na peen buwa', bo' dawun na ian tapanguli' saki ma
kabangsa-bangsahan.
3 'Nsa' niya' na mulka' Tuhan patakka ma diyōm daira ian.
Ian in paningkoan Tuhan maka Bili-bili ma diyōm daira ian, bo' piyudji
du iya uk manga sosohoan na.
4 Tanda' uk sigam pamayihuan na maka siyulatan ōn na ma tuktuk
sigam.
5 'Nsa' niya' sangōm na ma hi' maka 'nsa' sigam magkagunahan palitaan
atawa sawa 'llaw sabab Panghu' sigam Tuhan iya masawa sigam. Maka
sigam du iya ngantanan parinta sampay ni kasaumulan.

Kapaitu si Isa pabayik

6 Manjari missala malaikat ian ni aku, uk na, “Iya lapal kabtangan
bayi tasulat nu iyu bannal sadja, kapangandōlan tōōd. Sabab in Panghu'
tabi Tuhan, iya magpasangōn Nyawa na ma kanabi-nabihan, bayi noho'
malaikat na paitu matauhan ni manga sosohoan na pasal pakaradjaan
song na pitakka.”
7 “Pake kaam,” uk si Isa, “Sikōt na waktu in aku paiyu. Mehe du kakōgan
sasuku magkahagad ma kabtangan bayi talapal ma diyōm sulat iyu.”
8 Na, aku itu si Yahiya. Bayi take ku maka tanda' ku manga pakaradjaan
tasulat itu kamemon. Ubus peen uk ku kine maka nganda', magtuwi aku
bayi pasujud ma alōpan malaikat, iya bayi mandaan aku ayi-ayi hi'. Arak
aku mudji iya,
9 suga' uk malaikat hi' ni aku, “Daa kau mudji aku sabab pagkahi kita
sosohoan Tuhan. Pagkahi isab manga kanabi-nabihan iya dawuranakan

nu ian, maka sasuku magkahagad ma lapal sulat itu. Subay Tuhan dakayo'-kayo' iya pudji ta."

10 Uk na isab ni aku, "Daa limbuhan lapal bayi pamalman ma diyōm sulat itu sabab sikōt na waktu pamatakka pakaradjaan na kamemon.

11 Sayi-sayi ngahinang kalaatan maka kasabulan, gam peen pasong na peen kalaatan na maka kasabulan na ma sosongun. Damikkiyan na isab sayi-sayi bayi ngahinang hap subay pasangdan na maghinang hap. Maka sayi-sayi isab sutsi pangatayan na subay pasangdan na nutsi."

12 "Pake kaam," uk si Isa. "Sikōt na waktu in aku paiyu. Bo ku du tungbas panungbas ku aa kamemon pakaniya-kaniya, ayi-ayi katōngōran hinang na.

13 Aku iya awwal maka ahil, aku iya tagnaan maka katapusan."

14 Mehe du kakōgan na sasuku nutsi pamakay na min tamak kamemon, hati na nutsi pangatayan na, sabab kabuwanan sigam kapatut mangan buwa' min kayu makabuwan kallum hi' maka kapatut isab palabay min manga lawang pasōran ni diyōm daira hi'.

15 Suga' ian ma luwasan daira manga aa maghinang kalammian na peen, manga aa magpantak, manga aa maghinang kasabulan danda maka lalla, manga aa magpapatay pagkahi na manusiya', manga aa magpanumba ni saddi min Tuhan maka manga aa magpangakkal maka magputing.

16 "Aku itu si Isa. Bayi soho' ku malaikat ku paiyu ni kaam manga pagtipunan jamaa ku bo' kaam pitau uk na pasal manga pakaradjaan itu. Aku itu tubu' sultan Daud. Aku itu iyōnan Maga, bituun sahaya."

17 Sakali halling Nyawa Tuhan maka manga aa iya pigbahasa pangantin danda. Uk sigam, "Paitu kau." Sasuku makake bissala itu subay me' ma halling itu, "Paitu kau."

Paitu kaam, sasuku kaam tiyohoan kallong. Nginum kaam bohe' makabuwan kallum itu. Pangahilas ko' itu ni sayi-sayi baya' minsan 'nsa' niya' bayad na.

Bissala katapusan

18 Aku itu si Yahiya. Bandaan ta kaam, sasuku kaam makake lapal bayi tapalatun ma diyōm sulat itu, bang niya' ganta' makannōp ayi-ayi 'nsa' bayi tapalatun ma diyōm sulat itu, pikannōpan du iya uk Tuhan manga bala' bayi tasabbut ma diyōm na itu.

19 Damikkiyan na, sayi-sayi ngulangan kabtangan min diyōm sulat itu kiyulangan isab uk Tuhan palsukuan na iya bissala ma diyōm sulat itu. 'Nsa' iya kabuwanan buwa' min kayu iya makabuwan kallum. 'Nsa' iya pisōd ni diyōm Daira Sutsi.

20 Na, iya na itu pamissala uk aa naksi' ma manga pakaradjaan bayi pibukis ma sulat itu, uk na, "Tantu. Sikōt na waktu in aku paiyu."

Na, bang peen kau paitu Panghu' Isa.

21 Mura-murahan bang peen kaam kamemon piniyaan tatabangan uk si Panghu' Isa.

Wassalam